

مقدم و زین

خودانی ئیمتیاژی
حافظ قاضی

سەر نقیسەر
مؤید طیب

مافین چاپکرنی د پاراستی نه

- ژمارا ویشانی: (۱۱۵)
- نافی پهرتووکی: مه‌م و زین
- بهر هه‌فکرن : تحسین ابراهیم دوسکی
- تیپچنین و دهره‌ننان : تحسین ابراهیم دوسکی
- بهرگ: نجم الدین بیری
- سهر بهرشتکاری چاپی: زاگروس مه‌حموود
- چاپا: نیکی
- تیراژ: (۱۰۰۰) دانه
- ژمارا سپاردنی: () ل سالا ۲۰۰۵
- چاپخانا و مزاره‌تا په‌رومردی - هه‌ولیر

ئهدریس
کوردستانا عیرالی - دهوک
نافاهی ئیکمتیا سه‌ندیکیاین
کریکارین کوردستانا
قاتی سنیهم
تله‌فون: ۷۲۲۵۲۷۶ - ۷۲۲۲۱۲۵

www.spirez.org
www.spirezpage.net

SPIREZ PRESS & PUBLISHER

دار سپیریز للطباعة والنشر

تہ حمہ دیں خانہ

مہم و زین

بہرہہ فکر

تہ حسین تیبراہیم دوسکی

پیشگوئن

شاعری نافدار ئەحمەدی خانى ل سەر دەمی خو نموونەیه کی بەرچاڤ بوو ل سەر
نویاتی و وەرارا شعرا کرمانجی ، ووی ب بەرەهەمی خو یی جودا جودا شیا وی
راستی بنەجە بکەت ئەوا دبیژت : شعرا دورست ونەمر ئەوہ یا بیتە قۆدیکە کا
زەلال یا مروڤ سەر وسیمایی جەهی و دەمی راست تیرا بییت ، و هەر د وی دەمی دا
بیتە رێبەری پاشەرۆژا خەلکی ..

وئەوی بەرەهەمی خانى بخوینت باش دى بو وی ئاشکەرا بت کو ئەو نە ژ وان
شاعران بوو یین دویر ژ خەلکی دژین و خەم و خیالی وان ب پشت گوھ قە لیددەن
ب هیجەتا هندی کو ئەو د سەر خەلکی رانە ، لەو نە مەجبوورن خو بیننە
رێزا وان و ب ئەزمانی وان یی رۆژانە وان باخیقن .. هەر چەندە وی هند
(شیان) هەبوون ئەو وی ئیکی بکەت ئەگەر وی قیابا ، وی بەر ل هندی نەبوو
کەسین ل رێزا ئیکی د روینن ژ (ئەصحابی غەرەض) ئافەرینیان ل بەر وی ریز
بکەن ، یان کتیبای وی د ناڤ کیفی پیروزیی دا هلگرن ، بەلکی ب تنی ئارمانجا
وی ئەو بوو (خەلقى ژ دل و ژ سینەئی صاف) مفای ژ بەرەهەمی وی بیسن و وی
نامەیی وەرگرن یا وی دقبت بگەهینت ، ل سەر فی بناخەیی و پیخەمەت فی ئارمانجی
خانى ئەڤ بەرەهەمی خو یی ل ژێر دەست (مەم و زین) ب فی رەنگی فەهاندى
هوین دبینن .

وئەگەر - ژ بى ئىغباليا مە كوردان - ئەو بەرپەرپىن سەرۋەرى ژىنا شاعەرەكى
وھكى خانى وسىمايى دىتەن و بۇچوونىن وى بۇ مە روھن وئاشكەرا دكەن ھاتىنە
بەرزەكرن و ژ ئاچوون ، ب ھزرا من ئەو بەرھەمى پاراستى ژ وى گەھشتىە
چىتتىرىن قۇدىكە ئەم گەشە دىمى خانى تىرا ببىن . .

وئەگەر - ژ بى ئىغباليا خانى - ئەو مەدرەسا وى ب دەستىن خۇل بايەزىدى
ئافاكىرى دا بىتە بنگەھى بەلاڧكرنا وان ھزر و بىران يىن وى ھزرەت بوو بگەھىتتە
كورپىن مللەتتى ، دى بىژم : ئەگەر دەستى زەمانى يى دژوار گەھشتىە وى مەدرەسى
وھەر زوى كافل كربت ، بەرھەمى خانى و ل پىششىا وان (مەم و زىن) شىايە خۇ
ل بەر وان ھەمى ھىپشىن دژوار بگرت يىن ژ لايى خويانى و بيانان قە ھاتىنە سەر ،
وپەياما خۇ بگەھىت ، ب وى ھىقىي رۆژەك بەھت ئەو مزگىنى بگەھتى يا خانى
ب كەسەر قە د گەل خۇ ب ئاخ كرى .

ويىخەمەت خزمەتكىرنا كولىتورى كلاسكىن مە ، وبەلاڧكرنا گرنگە بەرھەمىن
وان ، قى جارى دەزگەھا (سپىرىز) يا چاپ و وھشانى ل دھوكى قيا مەم وزىنا
خانى د كراسەكى ژ ھەژى دال بەر دەستى خواندەفانان بدانت ، و بۇ ب جھىنانا
قى ئارمانجى سەرنقىسكارى قى دەزگەھى ھىژا (مۇيد طيب) ي خواست ئەز
ب كارى بەرھەڧكرنا قى بەرھەمى رابم . . وپشتى من ھژمارەكا دانەيىن جودا جودا
يىن مەم و زىنى ب دەست خۇ ئىخستىن وھەڧبەرى ئىك كرىن ، ئەۋ دانەيە ھاتە
بەرھەڧكرن ، وبۇ پىتر مفا من قيا ل پىششى كورتىەكى ژ ژىن وسەرھاتىا خانى ل بەر
دەستى خواندەفانان بدانم ، و ل دويماهىي ژى فەرھەنگەكا بچويك بۇ پەيڧىن بىانى و
يىن گران بدانم دا تىگەھشتىنا قى بەرھەمى بۇ خواندەفانى ب ساناھىتر بگەھت . .
وھىقىا من ئەو ئەۋ كارە خزمەتەكا بچويك بت بۇ مەم وزىنا خانى .

تەحسىن دۆسكى

دھوك / تىرمەھا ۲۰۰۵

ژین وسهرهاتیا ئه حمه دی خانى^(۱)

شاعری نافدار ئه حمه دی خانى وه کسى ژ پاشناقی وی ئاشکهره دبت خانیه ،
ودئیه زانین کو خانى ئیک ژ عه شیرین نافدارین ده قهرا هه کاربانه ، ئه وه ده قهرا
دهمه کی دریش بوویه جهی هه مبیژ کرنا ئه دیب و شاعرین کورد ، ده قهرا شیخ
شه مسه ددینی قوطب و عه لیبی حه ریری و فقهی طهیران و عه لیبی ته ره ماخی و مه لایی
باته بی و په رتویی هه کاری و ب دهه ان شاعر و ئه دبیین دی لسی مه زن و په روره ده
بووین .

ئویجاخا خانى :

ل قی ده قهری ژ که فن و هره ئویجاخه ک ب نافی ئویجاخا خانیان هه یه ، ل دۆر
هیتین و بنه کوکی قی ئویجاخی د هنده ک ژیده رین دیرۆکی دا^(۲) هاتیه کول ده قهرا
هه کاری و ل نیژیکی نافچا (چه لسی) ئه و دکه فته سه ر توخو بیین هه کاری - بادینان
(تورکی و عیراقا نوکه) ده شته کا به رفره ه ب نافی (ده شتا خانى) هه بوویه ، زه مانى
بۆری ده می کاروان ژ نازه ربیجانى ده اتن و ب لایی به غدایی شه دچوون ، د قی

(۱) د سه ری کتیبیا خو دا (جواهر المعاني في شرح ديوان أحمد الخاني) ئه و ب عه ره بی مه نفیسی
وده ز گه ها سپرێژ ل ده وکی به لافکری ، مه بابه ته ک ب به رفره هی ل دۆر ژین وسه ره اتیا
شاعری مه زن ئه حمه دی خانى نفیسیه ، و بو پتر مفای مه قیال قیری کورتیه کی ژ وی بابه تی
وه رگپینه سه ر زمانى کوردی .

(۲) ل قیری و پیچه مه ت کور تکرنا بابه تی مه نه قیت گه له ک به حسی ژیده ران بکه یین ، وه ره
که سه کی به رفره ه بقیته دشیته ل کتیبیا مه یا ناؤ بۆری بزقوت ، ل ویری مه ب دریشی به حسی
ژیده رین فان پیزانینان کویه .

دهشتی را دهرباس دبوون ، وئەڤ دەشته بووبوو جهی بیهنقه دانا کاروانیان ، لهو خانەك ل ویری هاتبوو ئافاكرن دا کاروانی لی بدانن ، وپشتی دهمەکی گوندهك ل فی جهی هاته ئافاكرن ، وناقئ وی بوو گوندی (خانئ) وخەلكئ گوندی ژئ گوتئ : خانئ .. ورژ بۆ رژی ئەڤ گونده بهرفرهه ومهزن بوو ، ودویماهی ل سهر سی تاخان هاته لیکفه کرن ، و ل ههر تاخه کی بابکهك ژ بابکین ئویجاخا مهحموودیان ئاکنجی بوو ، لهو دگوتئ : خاناسی تاخان .

وئەو ههر سی بابك ئەڤه بوون : (خانئ ، پنیانشئ ، ئهرتووشئ) ، ودهمی گوند مهزن بووی ، پنیانشئ وئرتووشیان ژئ بارکر ، و ب تنئ خانئ لی مان ، و خانئ ژئ رژی بۆ رژی زیده بوون ، و ل دهڤه ری بهلاڤ بوون و ب ناقئ خوئی ئەصلی (خانئ) هاته ناسین .

خانئ ل دهسپیکئ ل ژیریا وهلاتئ هه کاریان ل ناقچا چه لی دژیان ، پاشئ ب لایئ باکووری ڤه چوون و ل دؤرا (خاقه سؤر) و (خوشابئ) ل نیزیکی وانئ ئاکنجی بوون ، وهژمارا گوندین وان ل وان دؤران گه هشتنه نیزیکی پینجی گوندان ، وپشتی هنگی هندهك چهق وطایین ئویجاخی چوونه دهڤه را بایه زیدی وهندهك ژئ ژ توخویی دهرباس بوون و ب لایئ ئیرانی ڤه چوون .

بنه مال وی :

ژ بهلگه نامه یین ئه رشیفئا ئوسمانی وشه جهره یین بنه مالا خانئ یین هه تا ئەڤرۆ پاراستی ماین ^(۱) دئینه زانین کو شاعری ناقدار ئەحمه دی خانئ ژ وی بنه مالی بوویه ئەوا بۆ دهمەکی دریز مهزنیئا ئویجاخا خانیان کری ، وئیکه مین مهزنی ڤئ بنه مالی یئ

(۱) ئەڤ بهلگه نامه وشه جهره مه ب خو نه دیتینه به لی سهیدا مه لا عه بدلایئ ڤارلی - کو ژ دووندهی بنه مالا ئەحمه دی خانئ ب خویه - ئەو دیتینه وبه حس ژئ دکهت د کتیبا خو یا گرنگ دا (دیوان وژینه واریا ئەحمه دی خانئ) ئەوا ل ساللا ۲۰۰۴ ل سته نبولئ هاتیه چاپکرن ، وئەڤ زانینئ نوی ل دؤر خانئ مه ژ کتیبا وی وهر گرتینه .

کو ناڤی وی د ژیدهران دان هاتیه پاراستن کسه کی ب ناڤی میر حسه ن بوو ،
ونه هاتیه زانین کانئ تهؤ میر حسه نه کورئ کی بوویه یان ب دورستی ل چ دهم
بوویه ومریه ، ههر چهنده ئیک ژ ههڤچاخین میرئ هه کاری تهسه ددهین زیپرین
چهنگی بوو تهوی ل سه دساله نه هی کۆچی (پازدی زایینی) ژیا ی ، ودئینه زانین کو
میر حسه نی خانئ ئیکه مین کس بوو مالا خو ژ گوندئ خانئ فه گوهاستیه ده فه را
خوشابئ .

و پشتی میر حسه نی بنه مالا خو فه گوهاستیه ده فه را خوشابئ قه ستا که لا
زیرناکی کر تهوا ژ بهر شهر و شوران کافل بووی ، ووی تهو جاره کا دی ئافا کر
ومالا خو لی ئاکنجی کر ، ومیرئ هه کاری کاری (دوزداری) یئ^(۱) هله سارته
وی ، وحه تا تهو مری ژئ دوزداریا که لی د ده ستئ وی دا بوو ، و پشتی تهو مری
کورئ وی میر سلیمانی جهئ وی گرت د مه زنی بنه مالی و دوزداریئ ژئ دا .
و پشتی مرنا میر سلیمانی کورئ وی میر عه بدرزاقی جهئ وی گرت ، و پشتی
تهو ژئ مری کورئ عه بدرره حمانی جهئ وی گرت ، و دبته تهؤ عه بدرره حمانه
مرو فه کی دیندار بت لهو تهو ئیکه مین کس بوو ژ زه لامین قئ بنه مالی ب ناڤئ
شیخ هاتیه ناسین ، وشه جهره و ژیدهرین که فن ده می ناڤئ وی دئینن دیژئئ : شیخ
عه بدرره حمانی مه زن .

ل سه رده می شیخ عه بدرره حمانی صه فه وین قزلباش ب سه رو کاتیا شاه
طه هماسی (ژ ساله ۹۳۰ هه تا ۹۸۴ حو کم کر بوو) هی پشه ک کره سه ر ده فه را
وانئ ، و دیاره شیخ عه بدرره حمانی خانئ ده وره کی بهر چاؤ د بهر سنگ گرتنا وان دا
نه بوویه لهو بریار هاته دان تهو ژ کاری دوزداریئ بیته لادان ، ژ بهر قئ چهنده ئ تهو
وبنه مالا خو ژ که لا زیرناکی ده ر که فتن و ب لایئ بایه زیدی فه چوون ، و د ناؤ
ئویجاخا مه هوودیان دا ئاکنجی بوون ل (دوزه سوؤ) ی (ئانه کوؤ : که لا سوؤ) تهوا
سه ر ب حاکمیه تا بایه زیدی فه .

(۱) دوزدار ئانه کوؤ قه لعه دار ، چونکی دوز ب فارسی قه لعه یه ، و دوزدار حاکمی که لی یه .

وده می شیخ عبددره همانی قهستا دوزه سووری کری دوزداری وی مهز نه کی مه جو ودیان بوو دگوتنی : نه جه ددین ، نه وی قه دره کی مهزن بو شیخ عبددره همانی خانی و بنه مالا وی گرت ، و ژ ژیده پین دیرۆکی دئیتسه زانین کول دهمه کی شیخ عبددره همان بوو بوو دوزداری دوزه سووری ، و هتا نه و مری ژ ل ساللا ۹۴۰ کۆچی نه و دوزداری که لی بوو .

و پشته مرنا شیخ عبددره همانی کوری وی روسته م نه وی ب ناخی میر روسته م هاتیه ناسین ل شوینا بابی خو بوو مهزنی بنه مالی و دوزداری که لی ژی ، به لی پشته هنگی ب دهمه کی وی دهست ژ دوزداری کیشا وهك خو نه رازیکرن ل سه ر هه لو یستی خه لکی که لی دهمی نه و ل بهر نه هاتین ئویجاخا جه لالیین کورد ب هه وینن پشته ئوسمانیان بریار دای وان (نه ده ب ده ن !!) ، و پشته دهست کیشانا وی ژ دوزداریا دوزه سووری وی بریار دا مالا خو قه گو هی زته باژیری بایه زیدی ، و میری بایه زیدی ب دله کی خوش پیشوازی لی کر ، و بهایه کی مهزن دابی ، و هه می رهنگین هاریکاری پیشکیشی وی و بنه مالا وی کرن .

ل بایه زیدی میر روسته م و پشته مرنا وی کوری وی (عیاض - نه یاز) ی جهی وی گرت ، و نه و ئیکه مین که سه ژ زه لامین فی بنه مالی ب ناسناخی (مه لا) هاتیه ناسین .. تشتی هندی دگه هینت کو نه و مه لا بوویه ، و نه فی عیاضی کوره ك هه بوو ناخی وی ئلیاس بوو ، کو دبنه بابی نه جه دی خانی بی شاعر .

بابی خانی و دهیکا وی :

وه کی مه گوتی ئیکه مین که سه ژ زه لامین بنه مالی ب ناسناخی (مه لا) هاتیه ناسین (عیاضی کوری روسته می) بوو ، نه وی هه ر ژ زارۆکینیا خو قه ستا مزگه فت و مه دره سین دینی کری هتا ده ستویر نامه یا مه لاتی و هر گرتی ، و ژ بهر فی چهندی وی بهری کوری خو ئلیاسی ژی دا فی ریکی ، و ده می هیشتا زارۆک وی نه و دانا بهر خواندن هتا بوویه زانایه کی ژیهاتی .

پشتی مرنا مهلا عیاضی ل بایه زیدی کورپی وی ئلیاسی مه زنییا مالی وهرگرت
 ووه کی باب و باپیرین خو ئه و ژی که سه کی ب بها و خودان روی بوو ل نک میری
 بایه زیدی ، وهر چهنده سه روبه ری ژینا وی ب به رفره هی مه نه زانیه ژی ، به لی
 ژ به ره می وی وهنده ک ژیده ری دیرۆکی ژی چهنده زانیه ل دۆر ژین و سه ره اتیا وی
 بو مه تاشکه را بووینه ، ژ وان زانیان :

به ره مه کی وی ب زمانی عه ره بی هه یه ب ناقی (قصة شعون) هیشتا
 ده سنقیسه ، ل دویمه یا وی ئه ف نفیسینه هاتیه : « قد كتب في أيام دولت خان
 خانان الكرد الأعدل پهلول پصیانی ، إلیاس بن عیاض ابن رستم بن شیخ عبد
 الرحمن الكبير بن میر عبد الرزاق في سنة ألف وخمسة وستين » ^(۱) ئانه کۆ : ل ده می
 حوکومه تا خانی خانانی کورد یی عادلتر په هلوولی پصیانی هاتیه نفیسین ،
 ئلیاسی کورپی عیاضی کورپی رۆسته می کورپی شیخ عه بدرره هانی مه زن کورپی
 میر عه بدررزاقی ل سالا ۱۰۶۵ .

و د به لگه نامه یه کی دا یا پاراستی د ئه رشیفی ئۆسمانی دا هاتیه کول (۲۶) ی
 هه یفا جهادی الأولى ژ سالا ۱۰۲۶ (یان ۱۰۳۶ ^(۲)) موافقه هاته کرن کو ئلیاس
 به گی کورپی رۆسته مه به گی بته سه یدا ل مه دره سا سنایی (السنایی) ل بایه زیدی ،
 و ژ فی دئینه زانین کو هنگی مه لا ئلیاس زانیه کی ژیهاتی و خودان ئیجازه بوویه ،
 و دبت ژیی وی ل دۆرین سه سالی بت .

و د به لگه نامه یه کا دی دا هاتیه کول (۲۹) ی صه فه را سالا ۱۰۵۴ کۆچی
 (۷ گولانا ۱۶۴۴ م) موافقه هاته کرن مه لا ئلیاس ده بیرقان (نفیسه ر) ل کۆچکا
 میری بایه زیدی .

(۱) برینه کتیبا مه لا عه بدلائی فارلی (دیوان و گۆبیده یی ئه حمه دی خانی یید ماین) به رپه ری
 . ۲۸۲

(۲) گومان ژ سه یدا مه لا عه بدلائی فارلی یه ، دبیژت : سال خو ش نائینه خواندن ، ژیده ری بۆری
 به رپه ری ۱۷۲ .

ويا ژ ڦي گرنګتر ټهو بهلگه نامه يه يا ل ژير ټاڦي (ده فتهر ته حريرات - قيود عامه) د ټه ر شيفي ټوسماني دا هاتيه پاراستن ول سالا ١٠٦٦ ك (١٦٥٦ ز) هاتيه نفيسين ، كو (قه سام شهرعي) يا مالا مهلا نلياس ټيدا هه يه ، وټاڦين مير اتگريڼ وي ب ڦي ره نګي ټيدا هاتينه :

((حرم : گولنيگار ، ولد ذكور كبير : قاسم ، ولد كبير انشي : پري ، ولد وسطی ذكور : أحمد ، ولد وسطی انشي : گوليزر ، ولد صغير انشي : كتان)) .^(١)
و ژ ڦي دټينه زانين كو نلياسي ټاڦي ل سالا ١٠٦٦ مريه ، ووي پشتي مرنا خو دو كور و سي كچ هيلينه : قاسم و ټه حمه د و پهری و گوليزه ر و كتان ، وټاڦي ژنكا وي گولنيگار بوو .

وهه ر د (دفتر قيود قديمه) دا بهلگه نامه يه كا دي هه يه به حسي مير اتگريڼ قه ره خاني كورې ميري باه زيدي دكته ، ټاڦي (گولنيگار كا بانيا نلياس ټه فهندي) ټيدا هاتيه ، وديار دكته كو ټهو كچا قه ره خانيه ، تشتي هندي دگه هينت كو ده يكا ټه حمه دي ټاڦي خاني كچا ميري باه زيدي بوو .

مهلا قاسم ټاڦي خاني :

پشتي مرنا مهلا نلياسي ټاڦي ل سالا ١٠٦٦ كؤچسي ، كورې وي يي مهزن مهلا قاسم ل شوينا وي بوو مه زني بنه مالي ، هه ر وه سا ټهو بوو ده بير ټاڦي ميري باه زيدي ، و ژ بهلگه نامه يه كي دټينه زانين كو ټه ڦي مهلا قاسمي كچا مير محمه دي ټه ڦي قه ره خاني (گولبهار) ماره كروبو ، ول سالا ١٠٩٣ ك (١٦٨٢ ز) ده مي مري مير اتگريڼ وي وه كي ژ (قه سام شهرعي) يا وي ټاشكه را دبت ، ټه ڦه بوون : ((خاني ملا قاسم ولد إلياس : حرم : گولبهار ، فرزند : محمد ، دوختر : شاهناز ، ودختر : پروين ، ودختر : شرين ، برادر : أحمد ، همشيره :

(١) سه دايي ڦارلي ديټرت ټه ڦ بهلگه نامه ل ژير هژمارا (١٩٩ ، ٢٦٥) ب ټاڦي (دفتر قيود قديمه) يا پاراستيه ، برينه كتيا وي يا ټاڦ بوري بهر پيري ٢٦٣-٢٦٤ .

پري ، همشيره : گوليزر ، همشيره : كتان)) ، وهر چنده مهلا قاسم ل سهر ده مئ
 خه زويرى خو مير محمدهدى ده بيرفان ژى بوو ، بهلى پشتى دهمه كى د ناقبه را وى
 وميرى دا نه خوش بوو ، وميرى ب هيجه تا هندى كو مهلا قاسم مائى خو د كارى
 وى دكهت ل ساللا ۱۰۷۳ بپريار دا مهلا قاسمى ژ ده بيرفانى بيخت ، و ل شوينا وى
 پسمامى وى مهلا يووسفى كورى يووسفى كور عياضى كره ده بيرفان .

وپشتى ميرى ئەف كاره كرى مهلا قاسم عيجز بوو لهو بپريار دا مالا خو
 ژ بايه زيدى فه گيرينته كهلا (دوزه سوري) نهو جهى باپيرى وى شيخ عبددره حمانى
 خانى بو جارائى هاتى ، و مال وپرى ههتا مرى ل ساللا ۱۰۹۳ كوچى ، وپشتى
 نهو مرى كورى وى مهلا محمدهدى جهى وى گرت ، و ئەف مهلا محمدهدى ژى وهكى
 مامى خو نه حمدهدى شاعره كى ژيهاتى بوو ، فه هينوكهك ب كرمانجى ههيه ل دور
 شيرهت وئه خلاقى پيغه مبهرى - سلاف لى بن - ل ساللا ۱۱۶۱ نفيسيه (۱)
 و ل دويمهيا وى هاتيه : ((قد تم تسويد هذه الأوراق على يد محمد بن قاسم بن
 إلياس بن عياض في دور سلطنة محمود پاشا البازيدي)) و ناسافى وى ژى يى شعرى
 (خانى) بوو .

دوووندهها بنه مالا خانى ههمى دگه نه فى مهلا قاسمى و كورى وى مهلا
 محمدهدى .

نه حمدهدى خانى وچندهك ژ ئينا وى :

نه حمدهدى خانى ب خو د (مه م و زين) ي دا بو مه ئاشكهره دكهت كو نهو
 ل ساللا ۱۰۶۱ كوچى (بهرانبهر ۱۶۵۰-۱۶۵۱ ز) بى هاتيه سهر دنيايى ، وهكى
 ديپرت :

لهورا كو ده ما ژ غه بى فهك بوو تاريخ ههزار وشيست ويهك بوو

(۱) ئەف فه هينوكه سهيداىى فارلى د كيبا خو دا (ديوان وگوبيدهى نه حمدهدى خانى بيد مابين)
 بپ (۵۰۱-۵۴۵) بهلا فكريه .

وبوری کو بایّ وی مهلا نلیاس ل ساللا ۱۰۶۶ ک مربوو ، مهعنا : دهمی ژییّ وی پینج سال نهو بووبوو ئیّیم ، ودبت براییّ وی مهلا قاسمی خهم ژئ خوار بت ، وبه ریّ وی دابته علمی وزانینیّ .. ول دور قویناغا وی یا خواندنیّ چو د دست مه دا نینه ، ونهم نزانین کانیّ ل کیفه ول نک کیّ وی خواندیه ، هدر چنده ژ بهرهم وسرهاتیا ژینا وی دئیته زانین کو نهو مهلا یه کیّ مهزن وزانایه کیّ ژئیّهاتی بوو .

پشتی نهحمه دیّ خانی خواندنا خو ب دویماهی ئینای ودهستویرنامه یا مهلاتیّ وهرگرتی زفری بایه زیدیّ ، ودیاره کو نهو د گهل براییّ خو مهلا قاسمی وبنه مالا وی نه چوو بوو دوزه سووریّ ، چونکی وی ل ساللا ۱۰۹۷ ک (۱۶۸۵-۱۶۸۶ ز) مزگفته ک ل بایه زیدیّ ئافاکر بوو ، وبووبوو مهلا وسهیدال ویریّ ، وپشتی مری ژئ هدر ل ویریّ هاته فهشارتن .

ژبلی کاریّ مهلاتیّ نهحمه دیّ خانی وه کی ژ هنده ک بهلگه نامه یین پاراستی د ئرشیفیّ ئوسمانیان دا دئیته زانین دهمه کیّ دریز بووبوو ده بیرقان ل کوچکا میریّ بایه زیدیّ .. وبه ری نوکه مه گو تبوو کو پشتی مهلا قاسم ژ کاریّ ده بیرقانیّ هاتیه لادان ل ساللا ۱۰۷۳ ک ، وپسمامیّ وی وزاقابیّ وی مهلا یووسفیّ خانی ل جهیّ وی هاته دانان ، رهخنه ل میری هاته کرن کو وی مهلا یووسف کریه ده بیرقان چونکی وی فارسی وترکی باش نه دزانی ، ئینا وی بریا دا مهلا یووسفیّ لادوت وپسمامیّ وی مهلا نهحمه دیّ ل جهیّ وی بدانت ، ودیروکا دهر کهفتنا موافقیّ ل سهر ته عینا نهحمه دیّ خانی بوّ فی کاریّ دووی هه یقا (ذو الحجة) یه ژ ساللا ۱۰۸۱ ک (۱۳ ئادارا ۱۶۷۱ ز) وه کی ژ بهلگه نامه ییّ دئیته وهرگرتن^(۱) ، وهنگی ژییّ وی بیست سال بوو .

دهه سالان ژ حوکیّ میر محمه دیّ خانی نفیسه ریّ دیوانا وی بوو ، ودیاره په یوهندی د ناقبه را خانی ونه فی میری دا یا موکم بوو ، لهو دهمیّ میر محمه دل ساللا ۱۰۹۱ مری خانی شعره ک پیّ فه هاند ، د ده سپیکا ویّ دا دبیزت :

(۱) برینه : (دیوان وژینه واریا نهحمه دیّ خانی) یا عبدالله فارلی ، پ ۲۱۹ .

کان پادشاهی سهرحدان	کانی موحه ممد به گ گهلۆ
کان پادشاهی سهرحدان ؟	ئیرۆ ژ دل بگرین ده لۆ
ئاغا وخه لقی هی شه تی	ئیرۆ ببینن عیبره تی
کان پادشاهی سهرحدان ؟	کانی خودانی غیره تی
ئه شهه ب سواری رم زراف	میری د نیف میران ب ناف
کان پادشاهی سهرحدان ؟	بالا بلندی پهر به لاف
ئهر کان وئه زمانه ك له طیف	کی دی وه رهنگ ذاته ك شهریف
کان پادشاهی سهرحدان ؟	عالم د دهست وی بوو ضعیف

ول دویمایی دبیت :

ئهو ما ژ وی نه سلی خه لف	دوردانه ئی گه وه هر صه ده ف
کان پادشاهی سهرحدان ؟	یاره ب نه کی وان زوو ته لف
وی چوویه مالا طولمه تی	خه لکی خودانی ده وله تی
کان پادشاهی سهرحدان ؟	بالا بخوینن ره حمه تی
ههر چه ند کو زنده دلکولین	خانی توژی دهستان هلین
کان پادشاهی سهرحدان ؟	ئیرۆ بو میری سائلین

وئهم نزانین کانی حه تا کهنگی ئه حه دی خانی کاری ده بیرفانیا میرین بایه زیدی کریه ، لی ناشکه رایه کول سالا ۱۱۱۷ ک (۱۷۰۵ ز) ئه ول سهر فی کاری نه ما بوو ، چونکی ل وی سالی میری بایه زیدی محمه دی دووی د گهل ده بیرفانی خو (میر سلیمانی) هاتبوو کوشتن .

و ژ شه جهریبن بنه مالا خانى ، ههر وه سا ژ (قه سام شه رعيا) براىى وى مه لا قاسمى نهوا بهرى نوکه به حس ژى هاتيه کرن دئيتنه زانين نه همدى خانى ژن نه ئينا بوو وچو دوونده هل پاش خو نه هيتلا بوو .

مزگه فتا خانى :

ل پرژ هه لاتا که لا ئيسحاق پاشايى ژ ده رفهى باژپرى بايه زىدى گورا نه همدى خانى هديه ، نهف گوره د مزگه فته کا که فن فه بوو يا کو بو نه همدى خانى دهاته پالقه دان ، وحه تا دهمه کى نيزک ژى خه لکى ده فته رى ب چافى پيروزى به رى خو ددا فى جهى ، ووهک مه زاره کى پيروز دناسى !
ل سه ر ديوارى فى مزگه فتا که فن نهوا ل سه ر دهمى نه همدى خانى هاتيه ناقا کرن سى مالکين شعرى هه نه ، ژى دئيتنه زانين کو خودانى وان نه همدى خانى ب خو يه ، نهوا ههر سى مالک نه فته نه :

مه حضا نه ته را خه يرى نه دهاتى ژ ده ستى نه حمه د
ته و فيقى خودايا وى دا پادشه هى نه مجه د
گولبانگى ژ غه يى هات نهف رهنگه بوو تاريخ
مه عبوود عنایت کر وچيوو نهف مه عبه د
هاتف آن گفتى مارا ناگهان در سامعه
جامع تاريخ لفظ (الصلاة الجامعة)

و د فان ههر سى مالکان دا دو ديرۆک ب حسيبا نه بجه دى هاتينه :
يا ئيکى : د مالکا دووى دا هديه وه کى ديپرت : (نهف رهنگه بوو تاريخ :
مه عبوود عنایت کر وچيوو نهف مه عبه د) ب فى رهنگى :

$$\begin{aligned} & \text{م} (٤٠) + \text{ع} (٧٠) + \text{ب} (٢) + \text{و} (٦) + \text{د} (٤) = ١٢٢ . \\ & \text{ع} (٧٠) + \text{ن} (٥٠) + \text{ا} (١) + \text{ي} (١٠) + \text{ت} (٤٠٠) = ٥٣١ . \end{aligned}$$

$$ك (۲۰) + ر (۲۰۰) = ۲۲۰ .$$

$$و (۶) + ج (۳) + ي (۱۰) + ب (۲) + و (۶) = ۲۷ .$$

$$ا (۱) + ف (۸۰) = ۸۱ .$$

$$م (۴۰) + ع (۷۰) + ب (۲) + د (۴) = ۱۱۶ .$$

$$نهجنام : ۱۲۲ + ۵۳۱ + ۲۲۰ + ۲۷ + ۸۱ + ۱۱۶ = ۱۰۹۷ .$$

يا دووی : د مالکاسی دا هدیہ وه کی دییژت : (الصلاة الجامعة) ب فی
رهنگی :

$$ا (۱) + ل (۳۰) + ص (۹۰) + ل (۳۰) + ا (۱) + ت (۴۰۰) =$$

$$۵۵۲ =$$

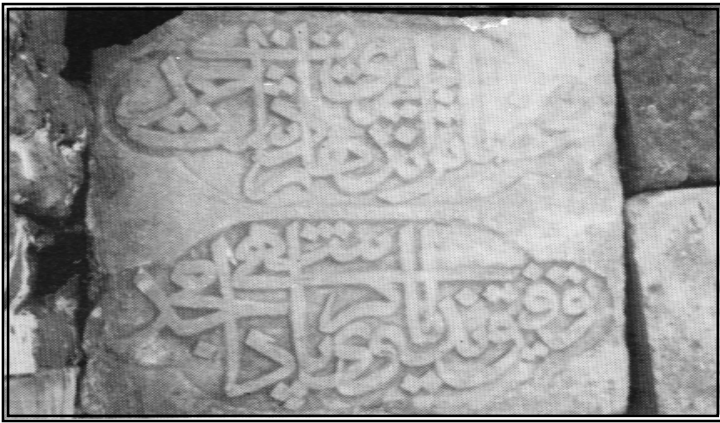
$$ا (۱) + ل (۳۰) + ج (۳) + ا (۱) + م (۴۰) + ع (۷۰) + ت$$

$$(۴۰۰) = ۶۴۵ .$$

$$نهجنام : ۶۴۵ + ۵۵۲ = ۱۰۹۷ .$$

و ژ فی ناشکهر ا دبت کو خانی ل سالا ۱۰۹۷ ک (۱۶۸۵-۱۶۸۶ ز)

مزگهفتا خو ل بایهزیدی ئافا کریه ، و خانی مهلاتی و کاری دهرسداریی ذکر هتا مرنا
خو .

بهری دیواری مزگهفتا نهجهدی خانی ل بایهزیدی

مرنا نه حمه دینِ خانسی :

ل دویف زانینا مه ئیکه مین کهس ئیشارهت دایه دیرۆکا مرنا نه حمه دی خانسی نه لکسه ندهر ژابا بوو ئه وی گۆتی خانسی ل ساللا ۱۰۶۳ مریه ، وئاشکه رایه کو ژابا د فئی بۆچوونا خو دا یی خه له ته ، ژ بهر کو خانسی ل ساللا ۱۱۰۵ (مه م و زین) فه هانديه .

و پشتی وی د . بله ج شیرکۆ ژی ههر بو وی بۆچوونی چوویه ده می گۆتی : خانسی ل ساللا ۱۶۵۲ ز مریه ، وئاشکه رایه کو ساللا ۱۶۵۲ ز دکه فته بهرانبهر ساللا ۱۰۶۳ ک .

و بۆچوونا دووی ئه و بوو یا سهیدا عه لانه ددین سجادی بو چووی ده می گۆتی : خانسی ل ساللا ۱۱۱۹ کۆچی مریه کو دکه فته بهرانبهر ساللا (۱۷۰۶-۱۷۰۷ ز) و ده لیلی وی ئه و عبارته بوو یا ل سهر پشتا کتیه کی هاتیه دیتن و تیدا هاتی : (طار خانسی الی ربه) و دبیتت : ئه ف چه نده مه لایه کی کوردستانا ترکی بو من گۆتیه . و پشتی وی بارا پتر ژ وان که سین ل دۆر خانسی نفیسی پشته فانییا بۆچوونا وی کره .. و ل دویف فئی بۆچوونی ژیی خانسی ده می مری (۵۸) سال بوو .

و سهیدا گیۆ موکریانی د پیشه کیا (مه م و زین) ی دا ئه و ال ساللا ۱۹۶۸ چاپ بووی دیار دکه ت کو وی د ده سنقیسه کا که فن دا یا کول ساللا ۱۸۱۹ هاتیه نفیسی دیتیه کو خانسی (۷۴) سالان ژیايه .

و سهید مه لا عه بدللا فارلی د کتیه خۆ یا فئی دویمایی دا دبیتت : من ل سالین پینجیان ل سهر کینلیا گۆرا خانسی نفیسینا (طار خانسی الی ربه) دیتیه .. به لی ئه و دبیتت : یا دورست ئه وه ساللا ۱۱۲۱ ک (۱۷۰۹-۱۷۱۰ ز) بیته ساللا مرنا خانسی ، چونکی حهرفا (ب) د په یقا (ربه) دا دو جار ان دی حسیب بت ، ژ بهر کو (شه دده) یا ل سهر .

و بۆچوونه کا دی ژی هه یه ژ فئی گۆتنا سهید (محمد أنور علی) دیار دبت ، دبیتت : « ئه زی گه هشتیمه بۆچوونه کا نوی ل دۆر دیرۆکا مرنا وی ، چونکی من

ل نك شیخ مهمدووحی بریفکی ئەف نفیسینه دی : طار الخاني إلى ربه ، ئەوال دەمی
خانی ب دەستی هەفچاخەکی وی هاتیە نفیسین و دیرۆکا مرنا وی پی بەرچاڤ
کری ...) . (۱)

ول دویف حسیبا ئەبجەدی یا فئی عیبارەتی (۳۱) سالیڤ دی ل سەر دیرۆکا
مرنا خانی زیڤە دین ، و دیرۆک دبتە ۱۱۵۰ ک (بەرانبەر ۱۷۳۶-۱۷۳۷ ز) ،
ومەعنا ژیی وی دەمی مری دی (۹۱) سالین .
وەسا دیارە کو مرنا خانی هەر ل بایەزیدی بوویە ، و گۆرا وی نوکە ل ویری
ئاشکەرایە ل نیزیکی شوینوارین مزگەفتا وی ب خو .

ئەو گونبەدا ژ نوی ل سەر گۆرا خانی هاتیە ئافاکرن

(۱) محمد أنور علي : (أحمد الخاني فلسفة التصوف في ديوانه مم وزين) ، نامەیه کا ماجستیژی یا
نەبەلافکریه ، ل ژیر چاڤدیریا د . بولس نویا ل پەیمانگەها ئەدەبیاتین رۆژهلانی ل لوبنانی ، بپ

بهره‌میی خانسی :

ژ بهره‌میی خانسی یی شعری ناشکهره دبت کو وی چار زمان دزانین : عهره‌بی و فارسی و تورکی ، ژبلی زمانی ماکئی کو کوردی بوو ، بهلسی د گهل هندی ژی نهو بهره‌میی وی نهوی چه تا نوکه هاتیه دیتن هه‌می ب زمانی کوردیه ، هنده‌ک مالکین کیم تی نه‌بن د ناف شعرین وی یین کوردی را کو ب عهره‌بی و فارسی و تورکینه .. و نهو ب خو د ده‌سپیکا مهم وزینی دا ناشکهره کویه کو وی ژ بهر (ته‌عه‌صوبوا) خو بو ملله تی خو ب کوردی نفیسیه ، هه‌ر چه‌نده نهو دزانت کو نه‌گه‌ر وی ب زمانه‌کی دی ژبلی کوردیی نفیسیا قه‌در و بهایی وی ل نک خه‌لکی دا پتر بت !

وبهره‌میی خانسی یی مروّف دشیّت ب پشت راستی بو وی پال بدهت نه‌فین ژیرینه :

۱ - نووبهارا بچووکان : و نه‌فه فه‌هینوکه کا کرمانجیه ، د بنیات دا قهره‌نگه‌کا بچویکه وی بو زاروکان فه‌هانديه دا نهو فیّری زمانی عهره‌بی بن ، پیخه‌مه‌تی هندی نهو د کتیبین شریعتی بگه‌هن ده‌می ده‌ست ب فه‌قیاتی دکن ، نه‌ف فه‌هینوکه وه‌کی ل دویمایا وی ب خو ب ناشکهرایی هاتیه دیارکرن ل ۱۳ / ۳ / ۱۰۹۴ ک ب دویمایا هاتبوو .

۲ - عه‌قیده‌نامه : و نه‌فه ژی فه‌هینوکه کا بچویکه ل دوّر بابه‌تی عه‌قیدا ئیسلامی ل دویف مه‌زه‌بی نه‌شعری دزقرت ، ووی نهو ژی هه‌ر بو زاروکان نفیسیه دا نهو فیّری عه‌قیدی بن ، دیروکا نفیسینا فیّ فه‌هینوکی یا ناشکهره نینه ، و دبت نهو پشتی نووبهاری هاتیه فه‌هاندن .

۳ - دیوانا خانسی : و نه‌فه نهو شعرین وی یین جودا جودانه ل دوّر بابه‌تین دینی و غه‌زه‌لی و وه‌صفی و چه‌ند بابه‌ته‌کین دی ، و چه‌تا نوکه نیژیکی سیه شعران ژی هاتینه دیتن .. و من باوهره هیشتا بارا پتر ژ شعرین وی نه‌هاتینه دیتن و به‌لا فکرن .

۴ - مەم و زین : ومە نەقیت ب دریژی ل دور فیّ قههینۆکیّ باخقین ، چونکی
 ئەو نوکە ل بەر دەستی خواندەقانیە ، ب تنی من دقیت بیژم : ئەف قههینۆکا مەزن
 ئەوا ژبلی بابەتی سەرھاتیا ئەقینیا دو عاشقین کورد بین مەزن - کو بابەتی سەرەکیە -
 گەلەك بابەتین دی یین دینی وھزری ونەتەووی ژی قەدگرت ، و خانی ئەف
 قههینۆکا خۆل سالا ۱۱۰۵ ك (۱۶۹۳-۱۶۹۴ ز) قهھانیدیە ، و ژ دەسپینکا وی
 دئیتە زانین کو خانی ئەو ل سەر دەمی میری بایەزیدی (میرزا) بی قهھانیدیە ، وەکی
 ب گازندەقە دبیزت :

قرطاسیەیا مە بی پەناھان
 بی ضەربی قەبوولی پادشاھان
 مەعموولە ل با گەلەك عەلیمان
 مەقبوولە ل با گەلەك حەکیمان
 لی حاکمی وەقتی مەعرفەتەك
 مەسموع نەکر ب سەمعی ئدراک
 لەورا کو ئەوی نەکر پەسەندە
 ب ئەصل ونەسەبا خوہ ئەو رەوہندە
 میری کو ب ناقی میرزایە
 مەحضانەظەرا وی کیمیایە
 قەلبی دزەغەل دکەت بلووری
 یوولی د دەغەل دکەت فلووری

پاشی پێدا دچت و مەدحین فی میری دکەت .. و ژ بەلگەنامەیین ئەرشیفی
 ئۆسمانی دیار دبت کو ئەف میرزایە ئەوی ل سەر دەمی خانی بوویە میری بایەزیدی
 کورپی میر عەبدی بوو ، و میر عەبدی کورپی میر محەمەدی بوو ئەوی خانی شعەرەك
 ب مرنا وی قهھانیدی ، و میر عەبدی ژبلی میرزای دو کورپین دی ژی هەبوون :
 خەلیل و ئۆسمان ، و میر عەبدی هیشتا یی ساخ کورپی خۆ میرزا ھنارتبوو دەقەرا

(نەلشگرد) ى دا ل جهى براىى وى ئەوى مرى بىتە مەزنى دەقەرى ، ومزگەفتەك
ل وى دەقەرى نوکە ھەبە يال سەر ھاتبە نفيسين : « قد بنى ميرزا بن عبدي للعاكفين
هذا الفردوس رحمة للعالمين جاء تاريخاً من بعد للعابدين : لهم فادخلوها عباد المؤمنین »
وديرؤکا ئافا کرنا فى مزگەفتى وهكى ب حسيبا ئەبجەدى ئاشکەرا دبت دبتە ساللا
۱۱۰۰ ک (۱۶۸۹ ز) .

وبەرى ل ساللا ۱۱۰۸ ک مير عەبدى بمرت ب چەند سالە کا تويشى ئيشە کا
گران بووبوو لەو کورى وى ميرزا ل جهى وى حاکم بوو ، ودياره خانى ھنگى مەم
وزين قەھانديه ، و پشتى مير عەبدى مرى کورى ميرزا ب رەنگە کى رەسمى بوو ميرى
بايەزىدى ، وهكى ژ بەلگە نامەبە کا پاراستى د نەرشيفى ئۆسمانى دا دئيتە زانين .^(۱)
وژبلى قان ھەر چار بەرھەمان ھژمارە کا دى يا بەرھەمان ھەنە بو خانى دئيتە
پالداں وهكى : يووسف وزولەيخا ، ولەيلا ومەجنون .. وچەندە کين دى ، بەلى
مسوگەر نەبوويه کو ئەو بەرھەم بين خانينە .

(۱) سەيدا عەبدللا فارلى ب بەرفرەھى بەحسى ميرين بايەزىدى دکەت ، وى بقیّت دشیّت
ل پەرتۆکا وى يا ناف بۆرى بزقوت .

صہم وزین
نہ حمہ دیں خانسی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دبیاجه

سهرنامهییّ نامه نامیّ (الله)

بیّ نامیّ وی ناته مامه (و الله)

ئهی مه طله عیّ حوسنیّ عشقبازی

مه حبووبیّ حه قیقی و مه جازی

نامیّ تهیه له وحیّ نامه یا عشق

ئسمیّ ته یه نه قشیّ خامه یا عشق

بیّ نه قشیّ ته نه قشیّ خامه خامه

بیّ نامیّ ته نامه ناته مامه

نامیّ تهیه شاه بهیتیّ مه قصوود

فهرستیّ موکاته باتیّ مه حموود

مه ضمورونیّ موراسه لاتیّ (لا ریب)

مه شهوودیّ موکاشه فاتیّ (بالغیب)

مه حبووبیّ قولووبیّ (مَنْ لَهُ الْقَلْبُ)

قه لبان تو دکی ب بال خوه فه جهلب

مه عشووق تو یی ب فه خر و نازی

عاشق تو یی لیّک بیّ نیازی

موطلهق تو موفيد و موسته فادی
 بی شوبهه مورید و ههم مورادی
 نووری تو د حوسنی پرویی دلدار
 ناری تو د قهلبی عاشقی زار
 شه معی نه ژ قسمی نوور وناری
 شه مسی ژ عهیان تو پهرده داری
 گهنجی تو د نیف طلسمی عالم
 کهنزی تو عهیان ژ ئسمی نادم
 ئەف عالم و نادمی د مه شهوود
 ئەف مومکن و ما سوايي مه وجود
 ههمیان ب ته یه مه داره وده بر
 فه ییاضی ریاضی خهلق وه (الأمر)
 ئەمری ته ب له فظی (کُنْ) دو عالم
 مه وجود کرن غه رهض چ نادم
 نادم ب خوه یهك ژ هه ردوانه
 یهك حهرف ژ ئەمری (کُنْ ، فَکَانَ)
 ئەو حهرفه حهقیقه تا مو حهققهق
 ههم ئەمره ب قودره تا ته ههم خهلق
 ئەشباح مور هسه من ژ ناسووت
 ئەرواح مو هسه من ب لاهووت

ئەف رورح و جەسەد ب جەبر و ئكراھ

تەزويج بووين ب ئەمرى (الله)

ناسووتى ئەگەر چ رەنگ سوفاھ

لاھووتى ژ پەرتەوا جەمالە

حەرفا كۆمە ديتى نەقشى ھوورە

لى مەقصد و مەعنەيا وى كورە

ظاھر تە ئەگەر نومايە سوغرا

باطن ئەو نەقشى خامە كوبرا

مەوجوودە د وى شەھادەت و غەيب

مەشھوودە د وى سيادەت و غەيب

ئىنسان ب خوە ھەم ظەلامە ھەم نور

ئادەم ژ تە ھەم قەريبە ھەم دور

ھىندى وە كۆ جنسى عالەمىنە

ئەو تابعى نەوعى ئادەمىنە

ئەف رەنگە فەلەك ھەمى موعەظمە

ئەف چەندە مەلەك ھەمى موعەظمە

ئەف كارگەھا عەظىم و دەووار

ئەف بارگەھا بەدیع و سەييار

ئەف چەندە زەمىن د گەل عەناصر

ئەف رەنگە عەرەض د گەل جەواھر

ئەف چەندەھە نەمەت و نەفائس

ئەف رەنگە مەئاكل و مەلابس

ئەف چەندەھە موددەعا و مەطلووب

ئەف رەنگەھە موشتەھا و مەحبووب

حەيوان و مەعادن و نەباتات

مەطلووب و مەقاصد و مورادات

(بالجمله) ژ بۆ مە رال كارن

(في الجملة) ژ بۆ مە بوردبارن

حەققا كو تە خوەش نظام و رەونەق

تەرتیبكەرن ژ بۆ مە ئەلحەق

ئەم غافل و عاطل و گونەھكار

مەیینە د قەیدی نەفسی ئەممار

نەین مە د قەلبی فەكر و ذكرك

ناكن ب زەبانی حەمد و شوكرەك

خانی كو نەھن ب قەلبی ذاکر

باری بده وی زەبانی شاكر

(۲)

تهعدادی نعمت شماری

و تہ کراری شوکرگوزاریا باری

د صوره تی نایینه داری و پهرده بژداریا پهره د کاری دا

د گل نختتاما ب مونا جاته ک موخته صهری کوردی

ئهی شوکری ته جه وهه را زه بانی

وهی ذکرئی ته صه یقه لا جه نانی

ئهی واحدی بی شہریک و یه کتا

وهی واجدی بی نه ظیر و هه متا

ئهی باقیی بی زه وال و دائم

ئهی هادیی بی فه نایی قائم

ئهی خالقئ ئه رض و ئاسمانان

وهی فالقی جومله ئنس و جانان

مولک و مهلهک و فهلهک ب جارهک

(بالجمله) ته چیکن ته بارهک

(سبحانك كَلِّمًا خَلَقْتَ)

(أَحْسَنْتَ فَكَيْفَ مَا فَلَقْتَ)

هەر چی کو ته چیکر ئه ی نیکوکار

هەر یهك د حه دیّ خوّه دا سهزاوار

ئهف نهه سهدههفیّ د پر مراری

دورپیّ د سفید شهفاف و تاری

حهفتیّ د مثال دورپیّ غه لطان

هەر شهش جههت و چهار ئه رکان

هەر سیّ وهلهدیّ د پر مهوالید

غهبرا و سهما د گهل مهقالید

لهوح و قهلهم و شهوات و عهersh

حهیوان و نهبات و مهعههن و فهersh

ظاهرکرن ئهف قهدهر سهنائع

پهیداکرن ئهف قهدهر بهدائع

هەر یهك ژ عهدهم کرن ته پهیدا

ئبداع کرن ته بیّ ههییولا

(فی الجملة) چ ئهوهول و چ ئاخیر

(القصه) چ موئمن و چ کافر

هەر یهك ژ ته را وه بوونه مهظههر

ئهو رهنگه د وان تو بوویی موممههر

بیّ حوسنیّ ته نینه وان ووجودهك

بیّ نووریّ ته نینه وان نوموودهك

حکمهت ئهوه باطنی و ظاهر

قودرهت ئهوه غائبی و حاضر

نینن ته تهحهییوز و تهمهككون

ئهمما وه د وان دکی تهوهططون

گۆیا ههمی جسمهكن تو جانی

گۆیا ههمی شههرهكن تو خانی

حوسنا تهیه زینهتا حهبیبان

رهشكا تهیه غیرهتا رهقیبان

مهیلا تهیه عاشقان دکیشت

دهردیّ تهیه دل ژ بهر دئیشت

شیرین ته کره شهکه رل پهرویز

فهرهادی ژ رهنگیّ نهشکیّ خوین ریز

لهیلا ته کره بهلال قهیسی

رامین ب ته رام بوول وهیسی

یووسف ته چپرا نهما زولهیخا

وامق ته کوسا گهانده عهذرا

شهیخیّ وه کو پهنجه حج بژاری

دین کر ته ژ بوّ کهچا کوفاری

نیلوفه ری نازیپهروه ری کر
 نه وژی ته ل مه ری موشته ری کر
 بالایی بلند ته دایه سه روان
 پابه ندی به لا ته دا ته ذه روان
 سورگول ته کرن ژ خار پهیدا
 بولبول ته کرن هه زار شهیدا
 خوش رهنگی ته دا گیایی سورگول
 خوش دهنگی ته دا نه وایی بولبول
 رو ناهی ته دا سه ری شه مالان
 په روانه ته کر ب شه وقی تالان
 مه حبووب ته چی کرن د دلگهش
 مه جذووب ته پی کرن موشه ووهش
 نهف عشق و مه حه ببه تا د دل دا
 نهف زولفی موسه لسه لی د مل دا
 ئایاته ته چی کرن موقابل
 هه ر یهك ته ب ههف کرن موعادل
 ئایینه ته چی کرن موکه رره ر
 حوسنا خوه ته کر د وان مو صه ووه ر
 ئایینه ل پیشی طو و طیان گرت
 دافهك ته ل پیشی کو و قیان گرت

ٲائینه ژ وان وهیه کو ٲاقه
ٲهو عه کسه ژ وان وهیه کو ٲاقه

نه قشئ ٲه دبینه ٲهو د ٲاقئ
ناکن هه ذه رئ ژ ٲاق و داقئ

له ب ٲه شنه دکن ٲه له ب زولالی
وی دانه و دام و زولف و خالی

مه قصوود بوو کو ژ ٲیشه حاضر
دی قه صدئ بکن جه میعی ناظر

ٲو و ٲی ب خوه ما شه کهر در ٲژن
هه رچی دبهن ٲه وی دبیشه

وی مه قصه دی موخته صهر دبینه
ٲابه ند دبن گه له ک دمینه

مه قصوود و مورادی دل تو شایی
ٲه مٲا تو (ٲُضِلَّ مِنْ ٲَشَا) یی

هه رچی ٲه دقئ بی صه لالی
ٲابه ند دکی ب زولف و خالی

هه رچی کو تو بینی سهر هدایه ٲ
قیرا بکری بکی عنایه ٲ

حاضر وی دبی مه قامئ مه علووم
گهر خادمه وی دگیرئ مه خدووم

بیّ سهجده ته ئه‌ی جه‌نابیّ مه‌عبوود
ئادهم کره قیبله گاه و مه‌سجوود

عیسا ته کوسا گه‌انده ئه‌وجان

ئایا ته ب چ حه‌بان‌دی ئه‌وجان

ده‌رسا کو ب خه‌ف ته گوته ئدریس

ئه‌لبه‌تته دچوو مه‌قامیّ ته‌قدیس

ئبلیسیّ فه‌قیر و بیّ جنایه‌ت

هن‌دی ته هه‌بوو د گه‌ل عنایه‌ت

هه‌ر رۆژ دکر هه‌زار طاعه‌ت

له‌ورا کو ته دا وی ئستطاعه‌ت

وی سهجده نه‌کر ل غه‌یری مه‌عبوود

گیّرا ته ژ به‌ر ده‌ریّ خوه مه‌ردوود

یه‌ک سه‌جده نه‌بر ل پیشی ئه‌غیار

قه‌هه‌را ته کره (م‌خلد النار)^(۱)

(الق‌صه) ژ حکمه‌تا ته ئاگاه

فه‌رده‌ک مه‌نه‌دی (تبارک الله)

عرفان طه‌له‌بیّ د صاحب ئدراک

ده‌ر حه‌ققییّ ته گوته‌ی : (ما عرفناک)^(۲)

خانی ب نه‌زانینا خوه ده‌ر حه‌ق

گومراه بیت نه‌ دووره ئه‌لح‌ق

ئىللا كۆمەگەر موعىن خودا بت
يا رابەرىۋى موصطەفا بت

يا رەب توب حەققى موصطەفا كى
خانى ب خوە را تو ئاشنا كى

(۱) خانى ل فېرىۋە كى گەلەك ژ وان صوفىيىن زىدە ب ناف دا چووين هېجەتان
بۆ شەيتانى دىنيت دەمى ئەو بۆ ئادەمى نەچوويە سوجدى ، و ئاشكەرايە كۆ
ھندەك ژ (غوللاتىن صوفيان) ل وى باوەرىنە كۆ ئىلىس مەزنتىرىن عارفە !
چونكى ل بەر نەھات كۆ بۆ ئىكى دى بچتە سوجدى ، و (عبد الكرىم الجىلى)
خودانى كىتبا (الإنسان الكامل) ئىك ژ وان صوفيانە يىن بەرەفانىي ژ ئىلىسى
دكەت ، برىنە كىتبا وى يا ژىگۆتى (۲ / ۴۱) دا بزانى چاوا ئەو لەعنەتكىرنا
ل ئىلىسى خەلەت دىنيت .. مەعنا : خانى د فى ھزرى دا بەرەو يا بۆچوونا فان
صوفيان دكەت ، نە كەسى دى !!

(۲) ئەفە ئىشارەتە بۆ وى گۆتتا ھندەك دىبىژن حەدىسە ، ئەوا تىدا ھاتى : ﴿ ما
عرفناك حق معرفتك ﴾ ويا دورست ئەو ئەفە نەحەدىسە بەلكى گۆتتا ھندەك
شىخىن صوفيانە .

(۳)

د نه عتا قه لمې مه صنوعات و سهرده فته رې مه وجودات

وعه قلې مه عقوولات و پيشده ستې مه خلوقات

ده ضره تې سید السادات

محمد المصطفى عليه أفضل الصلوات

نه شيا ب هسه ب ده لیل و بورهان

نابت چو مه گهر و وجود و ئمکان

واجب يه که ذاتی کبريايه

مومکن پره جه معی ماسوايه

وی واجبی مومکناتی به رقه ع

مومکن وی ژ بو خوه کر نه مه طلع ع

یه عنی نه وه یی بیت موبه رهن

حوسنا وی بده رکه فت ژ مه کمهن

گه نجینه یی جه وه هری بیت فاش

ثابت ببتن ژ نه قشی نه ققاش

لی صنعه تی وی هه کیمی دانا

نه قشی نه وی قادری توانا

نهدبوو کو نهبت ئهوی روسوومهك

لائق ئهوی دی ههبت روقوومهك

ههچى وه کو بوونه بى رهقم بوو

(۱) لهو ئهوهلى ما خهلق قهلم بوو

ئەف ئهوهل و رووح و عهقلى ئهوهل

ههرسینه ب ئهوهلى موئهوهل

ئهمما مهكه وان ژ ههف تو تهفریق

ئەف رهنگه ئهوان بگيره تهوفیق

بى شهينه كى واحدن ب جارهك

تهعداد و تهعهددود ئعتبارك

ئهوهل بهرقى ژ حوسنى سهرمهه

(۲) نوورهك بوويه مهعنهيا موحهممهه

ئهو نوور ب ئهمرى (عالم الغیب)

بوو مهنشئهئى فهیضا (عالم الغیب)

ئهرواحى ژ مهعنهيا پهیهمبهه

چیبوون مهئهلا نهبات وشه ككهه

بوو ئهصلى ئهصیلی جومله نهفسان

نهفسا سوعههدا و نهفسى نهحسان

ههمیان ژ وی دیتنه تهفهروع

ههمیان ب وی گرتنه تهمهتتوع

هيڙا نه زه مين نه ٿف سه ما بوو

ٺه و سهروهريءَ جو مله ٺه نيا بوو

(۳) خه لقا فه له کان ڙ بو وي را بوو

(۴) سه جدا مه له کان ڙ بو وي را بوو

ٺه و ره حمه تيءَ جو مله عالهمين بوو

ٺادهم د ميانئيءَ ماء و طين بوو (۵)

پيغهمبهريءَ جه مع و جوزء و كول بوو

ٺادهم ب خواه هيڙ ٺاف و گل بوو

ٺه و په نجه رهيا جه ماليءَ باري

شه مسا فه له كا دليءَ د تاري

گافا كه ته سووره تيءَ جه هاني

پيغهمبهريءَ ٺاخريءَ زه ماني

وي به رزه خيءَ مومكناٺ و واجب

وي پادشه هيءَ ل شه كليءَ حاجب

مه نسووخ كرن وي دين و مللهٺ

مه علوول كرن عه ليل و عللهٺ

فكريءَ كو جه هان جه مع كوفره

كيڙشا ڙ نوبووه ٺا خواه سو فره

خه لقيءَ كو هه بوون ل ڙوويءَ عهردان

ته كليف كرن هه مي ب مهردان

خاقان ب خوه هندویّ کهمین بوو

فهغفورور ژ خوانیّ کاسه چین بوو (۶)

قهیصهر ب قوصووریا خوه قاصر

حاضر گه‌ریا ب عه‌ینیّ باصر

شاهیّ عه‌ره‌بی عه‌له‌م کو را‌کر

که‌سرایییّ عه‌جه‌م عه‌جه‌ب دو‌تا کر

رۆم و حه‌به‌ش و فره‌نگ و تاتار

ههر چی کو نه‌کر ب دینیّ ئقرار

ناچار گه‌له‌ک ب شیر فه‌نا بوون

حه‌تتا کو هنه‌ک ب دین ته‌با بوون

بو‌تخانه ب ئاگری دشوشتن

ئاته‌شکه‌ده جو‌مله‌کی فه‌کوشتن

گاقا ئه‌وی دین کر ئاشکارا

داوودی و سب‌طی ونه‌صارا

ته‌ورات ئه‌وان ژ بیر کر نه‌کنهر

ئنجیل و زه‌بوور چوون ژ نه‌ز به‌ر

عیسایی ده‌ما دخوه‌ند ئنجیل

به‌حسا وی دکر ب وه‌حی و ته‌نزیل

گۆ : موژده دده‌م ره‌سوولیّ نه‌مجه‌د

دیّ پاش م بیّت ب ناقیّ نه‌حمه‌د

دهعوا خوه دکت ب دهست و نه زمان
 دهستی وی ب سهیف و دهف ب قورتان
 خواهش خلقهته هم رهسوله هم میر
 پر حکمهته هم کتابه هم شیر
 ناخونده سهبق موده ررسی عام
 بی مال و منال ، صاحب نعام
 بی خدیل و حدشهم ب خوه جهانگیر
 بی طهبل و علهم جهان صه داگیر
 هر چی ته ددی مه گهر هر نهو بوو
 لهشکهر ژ جونوودی (لم تروا) بوو
 بی خهیمه و بارگاه و نهیوان
 عهوران قه ددال سهر وی سهیوان
 هندی کو ژ پیشقه با خه بهر بوو
 نهو چهنه ژ پاشقه با به صهر بوو
 سهدان نه دکهت ژ وی ل عهردان
 قیکرا دبهیست سه د خه بهردان
 گوینه نه دبوون د گهل جهمادات
 پوینه نه دبوون د گهل نه باتات
 یهک نهوع نه ما ژ جنسی حهیوان
 نهینا ب نوبووه تا وی ئیمان

ئلا کو هنهك ژ ئبنى ئادهم

بوون دهرخوهری ئاتهشی جهههنهم

(القصه) د ئعرض و ئاسمانان

حاصل د جهمیی ئنس و جانان

نینن ب شهرافهتا وی تشتهك

نابت ژ وی زیدهتر مه پشتهك

ئهف بی مهدهدی د ئوممهتا خواه

مومتاز کرن ب هممهتا خواه

وهرعا وی وه رهنگه دین قهوی کر

شهرعا وی صراط موستهوی کر

عالم همی شوبهی ئهنبیانه

عابد همی پیكڤه ئهولیانه

فهردهك ژ صهحابهیی د کوببار

پینج سه د ژ دلاوهری د کوففار

ئهو جومله د گهل یه کی سهراسهر

نه دبوون ب مههابهتی بهرابه

خهلقى ههیه شوبهیهك د دینی

بهحشی ب جهدهل بکته ژ دینی

قورئان و خه بهر چ موعجزاتن

ئایات و سوهر چ بهییناتن

بووبه کر و عومەر چ خوہش قہرینن
عوثمان و عہلی عہجدب گوزینن

ئہی پادشہہی بلند پایہ
خورشیدیٰ فہلہک نشین و سایہ
نہعتیٰ تہ ب علمیٰ من مہحالہ
مہدداح ژ بو تہ (ذولجہلالہ)

ئہز دی چ بیژم ئہی شہہنشاه
وہصافیٰ تہیہ کہلامیٰ (اللہ)
شاہا ژ تہ را خوہش ئسمہ (یاسین)
طاہا ژ تہ را طلسمہ (طاسین)

ہہر ئہف بہسہ ئہی حہیبیٰ موختار
باری ژ تہ را ب ژی تہ سووند خوار
سہد جار ب ژی تہ ئہی کہرہمکار
گہر دیٰ مہ ہہبن گونہہ دو سہد بار

سہد مہرتہبہ گہر چ ئہم خہرابن
ئہمما ژ تہ نا ئومید نابن
حہتتا بگہہیتہ (خانی) بی ژار
ناپاک و پهلید و (واجب النار)

ئہو ژی ب خہرابی و سہیینی
دہعوا دکہتن ب ئومہتینی

وی بهد عمهلیّ وه کی کلابان باری بکه پهیره ویّ صه حابان

(۱) ئەفه بۆچوونه یا هندهك زانایانه ، و دهلیلیّ وان ئەو هه دیسه یا ئەهههه و ئەبوو داوود و ترمذی فه دگوهیژن ، تیدا هاتیه : ﴿إِنْ أُولَ مَا خَلَقَ اللَّهُ الْقَلَمَ ..﴾ و جهووری زانایان ل ویّ باوهرینه کو عهش بهری قهلهمی هاتیه ئافراندن وه کی ژ هندهك هه دیسین دی بین دورست دئینه زانین ، و ئەو دبیژن : مه بهست ژ قیّ هه دیسا بۆری تشتین دنیایّ یه .

(۲) سووفی ل ویّ باوهرینه کو (نوورا موحه ممهدی) ل دهسپیککی هاته چیکرن ، و ژ ویّ نووری هه می تشتین دی دورست بووینه .. و قیّ گوتنیّ چو دهلیلین دورست ل سه ر نینن .

(۳) نانه کوّ : هه می تشت ل سه ر خاترا وی هاتینه ئافراندن ، و ئەفه ئیشاره ته بۆ ویّ هه دیسا تیدا هاتی : ﴿لَوْلَاكَ لَمَا خَلَقْتَ الْأَفْلاكَ﴾ ئەف هه دیسه یا چیکریسه و چو راستی بۆ نینه وه کی زانایین هه دیسیّ دبیژن (بهریّ خوّ بده کتییا : الموضوعات یا ابن الجوزي ۱ / ۲۸۸) .

(۴) نانه کوّ : ده میّ فه رمان ل ملیا که تان هاتیه کرن کو بۆ ئاده می بچنه سو جدی ژ بهر موحه ممه دی بوو - سلاف لیّ بن - ، چونکی رۆنایا وی د ئەنیا ئاده می دا بوو ، قیچا یی سو جده بۆ هاتیه برن د حه قیقه ت دا ئەو بوو نه ئاده م !

(۵) نانه کوّ هیشتا ده میّ ئاده م د ناقه را ئاخیّ و ئافیّ دا ، بهری بهیته دورست کرن ، ئەو هاتبوو نفیسین کو دیّ بته پیغه مبه ر ، و ئەفه مه عنا ویّ هه دیسیّ یه ئەوا تیدا

هاتی : ﴿ کنت نبياً وآدم بين الماء والطين ﴾ ئیمامی سه خاوی دیبژت : حه دیس
 ب فی رهنگی من نه دیتیه ، و حه دیسه کا دی یا نیریک ژ فی هدیسه نه حهد و حاکم
 فه دگوهیزن دیبژت : ﴿ کنت نبياً وآدم بين الروح والجسد ﴾ .

(٦) ئانه کو : ده می پیغه مبهر - سلاف لی بن - هاتیه هنارتن خاقان ژ ترسین وی دا
 وهك هندو که کی کفته که مینی ، وسفرا فه غفوروی مه زنی چینی تیکچوو ، و بهر
 پیسن وی ته نگ بوون .. و ژ زیره کیا شاعریه کو وی په یقا (چین) نه وا د زمانی
 فارسی دا ب رامانا : (تیکچوون ، د نا فیکراچوون) ی دهیت ب کارئینا ، دا
 مروث هزر بکته مه خسه د بی وه لاتی چینی یه ، چونکی فه غفور مه لکی چینی
 بوو ، و نهو ب خو مه خسه د بی نه نهوه !!

(٤)

نستند عاييں شہ فاعت و نستشفاعیٰ مه غفرت
ژ جه نابيں صاحبیٰ سه ريریٰ شہ فاعت
د صووره تيں معراجیٰ دا ب بال جه ضره تيں عززت

ئہی واسطہ ییٰ ووجودیٰ کہونہ یں
شایستہ ییٰ قوربیٰ قابہ قہوسہ یں
شاهنشہ ییٰ تہختہ گہ مہ دینہ
موعجز ژ تہ ئہ و قہدہر مہ دینہ
سہیرا فہلہ کان ل نک تہ گاقہک
فہخرا مہلہ کان ژ تہ سلاقہک
(شق القمر) ا تہ یہک ئشارہت
(زاغ البصر) ا تہ یہک عبارہت
ئہی پادشہ ییٰ سہ ریریٰ (لولاک)^(۱)
رابعہ ہہر ئاسمانیٰ چالاک
حاضر ژ تہ را بوراق و رہ فرہف
شاطر ب تہ را فرشتہ رہف رہف
دا رہفع ببین ژ بہر تہ پہردہ
بیٰ پہردہ د گہل خودیٰ خہ بہر دہ

بیژی : تو قه دیر و (ذو الجلال) ی

بیژی : تو قه دیم و (لا یزال) ی

ئهم فانی و ژار و موشت خاکین

هادی نه تو بی خوه ئهم هلاکین

ئهووهل ته ژ بوّ چ دا مه ته عظیم

دانی ل سه ری مه تاجی ته کریم

ته شریفی خلافتی ته دا مه

گافا ته ئهمانه تی خوه دا مه

مه علوومی ته بوو کو ئهم نه زانین

قه دری وی ئهمانه تی نزانین

ههر چی ته ژ بوّ مه کر ئرا ده

یهک زهره مه لی نه کر زیاده

حاشا ژ که مالی ره ئفه تا ته

دووره ژ جه مالی ره حمه تا ته

کوفر و گونه هان بکی به هانه

لائق ته بتن ئه فه شه هانه

یهک روونه ل نک ته کوفر و ئیمان

یهک سوونه ل نک ته خولد و نیران

قه هرا خوه بکی نه گهر تو ظاهر

جه ننه ت ل مه دی بیته ئاگر

وەر فهیضی بکەت سهحابی رهحمەت
 دۆزهخ ل مه دی ببیته جهننەت
 گەر کافر و گەر گوناھکارین
 (بالجمله) ژ ته ئومیدەوارین
 کەس نینه ژ کافر و عوصاتان
 موظهەر نهبتن ژ بو صفاتان
 کافر بووین ئەم ب ئسمی قهھار
 غەففارە کو ئەم کرن گونەھکار
 کوفری تو مه گەر نهشیی بیهخشی
 گەر دی گونەھان ب مه بنهخشی
 دی شاد ببن ب مه شهیاطین
 مهسروور ببن گەلەك مه لاعین
 قهط غیرهته ئەی پەناهی عالم
 قهط لائقه ئەی شەبانی ئادەم
 ئەف گورگی لهعین بەد سەرەنجام
 ژیکرا بکەتن مه شوبهی ئەغنام
 (القصه) بکی تو دیوی سەرکەش
 تەنها و تەنی بچیتە ئاتەش
 (في الجملة) مه جومله خاص و عامان
 عاصی و شەقی و ناتەمامان

تیکدا ب شه فاعه تا خوه خاص که
فیکرا مه ژ ناگری خه لاص که

(۱) نه فیه ئیشاره ته بو ویّ حه دیسا نه دورست یا بهری نو که مه ئیشاره ت دایّ نهوا
دیپژت : ﴿ لولاك ما خلقت الأفلاك ﴾ ئانه کو خودیّ دیپژت : ئه ی موحه ممد
ئه گهر تو نه بایه - ژ بهر ته نه بایه - من چو تشت نه ددان .

(۵)

نه شعارا مه ديه تا طه وانفن د كوردانه
ب شه جاعت و غيرت و نظهارا به دبه ختنی و بن طالعا وانه
د گهل هنده سه ماعت و هميه تنی

ساقی تو ژ بو خودی كهره م كه
یهك جورعه مهیی د جامی جه م كه
دا جام ب مهی جه هان نوما بت
هه رچی مه ئرادیه خویا بت
دا كه شف ببت ل بهر مه نه حوال
كانی دبتن مویه سسه ر ئقبال
ئدبارا مه وی گها كه مالی
ئایا بوویه قابلی زه والی
یا هه ره وهه دی ل ئستوا بت
حه تتا وه كو ده وری مونته ها بت
قه ط مومكنه ئه ف ژ چه رخی له وله ب
طالع ببتن ژ بو مه كه وكه ب
به ختی مه ژ بو مه را بیت یار
جارهك ببتن ژ خوابی هشیار

رابست ژ مه ژى جههان پهناههك
 پهيدا ببتن مه پادشاههك
 شيرى هونورا مه بيته دانين
 قهدرى قهلهما مه بيته زانين
 دهردى مه ببينتن عاجى
 علمى مه ببينتن رهواجى
 گهر دى ههبوويا مه سهر فراههك
 صاحب كه ره مهك سوخن نهوازهك
 نهقدى مه دبوو ب سكه مهسكووك
 نه دما وههه بى رهواج و مهشكووك
 ههر چهنده كو خالص و تهميزن
 نه قدهين ب سكه يى عهزيزن
 گهر دى ههبوويا مه پادشاههك
 لائق بديا خوهدى كولاههك
 ته عيين ببوا ژ بو وى ته ختهك
 ظاهر قه دبوو ژ بو مه به ختهك
 حاصل ببوا ژ بو وى تاجهك
 نه لبه تته دبوو مه ژى رهواجهك
 غه مخوارى دكر ل مه يه تيمان
 تينانه دهرى ژ دهست له تيمان

غالب نه دبوول سهر مه ئهف رۆم
 نه دبوونه خه رابهیی د دهست بۆم
 (محكوم علیه) ی و سه عالیك
 مه غلووب و مو طعیی تورك و تاجيك
 ئەمما ژ ئەزەل خودی و سا کر
 ئەف رۆم و عه جەم ل سهر مه را کر
 تهبعیه تی وان ئە گەر چ عاره
 ئەو عار ل خه لقی نامداره
 نامووسه ل حاکم و ئەمیران
 تاوان چیه شاعر و فه قیران
 هه رچی بره شیر ی دهستی هممهت
 ضه بط کر ژ خوه را ب میری دهولت
 له ورا کو جههان وه کی عهرووسه
 وی حوکم د دهستی شیر ی رووسه
 لی عهقد و صداق و مههر و کابین
 لوظف و کهرهه و عهطا و بهخشین
 پررسی ژ دنی من ئەف ب حکمهت
 مههرا ته چ ؟ گوته : من کو هممهت
 حاصل کو دنی ب شیر و ئحسان
 تهسخیر دبت ژ بو وی ئنسان

ئەز مامە د حکمەتا خودی دا
 کورمانج د دەولەتا دنی دا
 ئایا ب چ وەجھی مانە مەحروروم
 (بالجملة) ژ بو چ بوونە مەحکووم
 وان گرت ب شیرى شههري شوهههت
 تهسخير کرن بلادی هممهت
 هەر میره کى وان ب بهذلى حاتەم
 هەر میره کى وان ب رهزمى رؤسته م
 ب فکر ژ عه ره ب هه تا فه گورجان
 کورمانجیه بوویه شوبهی بورجان
 ئەف رۆم و عه جه م ب وان حصارن
 کورمانج هه می ل چار کنارن
 ههردو طه ره فان قه بیلێ کورمانج
 بو تیرى قه ضا کرینه ئامانج
 گویا کول سه ر هه دان کلیدن
 هه ر طائفه سه ده ده کن سه دیدن
 ئەف قولزومی رۆم و به حرى تاجیک
 هندی کو بکن خورروج و ته حریک
 کورمانج دبن ب خوون موله ططه خ
 وان ژیکفه دکن مثالی به رزه خ

جامیّری و هممهت و سه‌خاوهت
 میّرینی و غیرهت و جه‌لادهت
 ئەو خه‌تمه ژ بوّ قه‌بیلی ئە‌کراد
 وان دانه ب شیر و هممهتی داد
 هندی ژ شه‌جعه‌تی غه‌یوورن
 ئەو چه‌ند ژ مننه‌تی نو‌فوورن
 ئەف غیرهت و ئەف عولووی هممهت
 بوو مانعی حه‌ملی باری مننهت
 لهو پی‌کفه هه‌میشه بی تفاقن
 دائم ب ته‌مه‌ررود و شقاقن
 گهر دی هه‌بوا مه ئتتفاقه‌ک
 فی‌کرا ب‌کرا مه ئنقیاده‌ک
 رۆم و عه‌ره‌ب و عه‌جه‌م ته‌مامی
 هه‌میان ژ مه‌را د‌کر غولامی
 ته‌کمیل د‌کر مه‌دین و ده‌وله‌ت
 ته‌حصیل د‌کر مه‌علم و حکمه‌ت
 ته‌میز د‌بوون ژ هه‌ف مه‌قالات
 مومتاز د‌بوون خودان که‌مالات

(٦)

سه به بی نه ظما کتابی ب قی نه زمانی

د صوره تن شه کوایا ژ دهورانی و گلیا ژ نه بنانی د زهمانی

کو ل بال وان به کسانه هونه ردانیسی د گهل عهیا نادانی

خانی ژ که مالی بی که مالی

مهیدانا که مالی دیت خالی

به عنی نه ژ قابلی و خه بیری

به لکی ب ته عه صسوب و عه شیری

حاصل ژ عناد نه گهر ژ بی داد

نهف بدعه ته کر خلافی موعتاد

صافی شه مراند فه خوار دوردی

مانه ندی ده ری لسانی کوردی^(١)

ئینایه نظام و ئنتظامی

کی شایه جه فا ژ بو وی عامی

دا خه لق نه بی ژ تن کو نه کراد

بی مه عرفه تن بی نه صل بنیاد

نه نوعی مله ل خودان کتیین

کورمانج ته نی د بی حسیبن

هه م ئه هلی نه ظه ر نه بین کو کورمانج

عشقی نه کرن ژ بوّ خو ه ئامانج

تیکدا نه د طالبن نه مه طلوب

قیکرا نه موحبین و نه مه حبوب

بی به هره نه ئه و ژ عشقبازی

فارغ ژ حه قیقی و مه جازی

کورمانج نه پر د بی که مالن

ئه م ما د یه تیم و بی مه جانن

(في الجملة) نه جاهل و نه زانن

به لکی د سه فیل و بی خودانن

گه ر دی هه بوویا مه ژی خودانه ک

عالی که ره مه ک له طیفه دانه ک

علم و هونه ر و که مال و ئدعان

شعر و غه زهل و کتاب و دیوان

ئه ف جنس ببال بال وی مه عمبول

ئه ف نه قد ببال نک وی مه قببول

من دی عه له ما که لامی مه وزوون

عالی بکرا ل بانئ گه ردوون

بیناقه روحا مه لی جزیری

پی حه ی بکرا عه لی حه ریری

كهيفهك وه بدا فهقيهى طهيران
 حهتتاب ئهبدد بمايى حهيران
 چ بكم كو قهوى كهساده بازار
 نينن ژ قوماشى را خهريدار
 خاسما د قى عهصرى دا كو هميان
 مه عشووق و حهبيب بوونه هميان
 يه عنى ژ طهمه ع دراف و دينار
 هه ر يهك ژ مه را وه بوونه دلدار
 گهر علمى تهمام بدى ب پولهك
 بفرؤشى تو حكمهتئى ب سولهك
 كهس ناكهته مه تهريء خوه جامى
 راناگرتن كهسهك نظامى
 وه قتئى كو مه دى زه مانه ئهف رهنگ
 (في الجملة) ل سهر درافئى بوو جهنگ
 هه زكر مه ببينه كيماگهر
 گاڤا كو مه دى نه بوو مويه سسه ر
 نصفيه مه پيله كئى عه مه ل كر
 ته صفيه يئى جه وه رئى ده غه ل كر (۲)
 قه لئى مه نه كر قه بوول حيله
 قه ط بوو غه ره ضئى نه بوو وه سيله

دین چوو و نه کت ب دهست مه دینار
 پاشی ژ نه چاری بووینه صه ففار
 سفری خو هی خه ف مه نه شکه را کر
 قرطاسیه بوو مه لی دوعا کر
 ده عوت گه ریا ب صدق نجابهت
 بوو واسطه هی قه ضایی حاجت
 ئه ف پؤل نه گهر چ پی به هانه
 یه ک پروونه و صاف و بی به هانه
 بی حیلله و خورده و ته مامن
 مه قبوولی موعامه لا عه و امن
 کورمانجیه صرفه بی گومانه
 زیپر نینه بیین : سفید مانه
 سفری مه یی سوره ناشکاره
 زیف نینه بیین کو کیم عیاره
 نه قدی مه نه بیژه : کیم بهایه
 بی سککه یی شاهی شه ره وایه
 گهر دی ببوا ب ضه ربی مه نقووش
 نه دما وهه بی ره و اج و مه غشووش
 مه حبووبه ب کهس نه نامزاده
 لهو بهخت سیاه و ناموراده

قرطاسیهیا مه بی پنهانان

بی ضهر بی قهبولی پادشاهان

مه عموله ل با گهلهك عه لیمان

مه قبوله ل با گهلهك حه کیمان

لی حاکمی وه قتی مه عره فتناك

مه سمووع نه کر ب سه معی ندراک

میری کو ب ناقی میرزایه (۳)

مه حضا نه ظهرا وی کیمیایه

لهورا کو نه وی نه کر په سهنده

ب نه صل و نه سه با خوه نه و ره وهنده (۴)

قهلبی د زه غهل دکهت بلوری

پولی د ده غهل دکهت فلوری

سه د بار هه بن فلووسی نه حمهر

دهر حال دکهت ب یهك نه ظهه زهر

نه علایی دکهت ب قه هری نه دنا

نه دنایی دکهت ب لوظفی نه علا

پاشان دگرت وه کی نه سیران

نازا دکهتن وه کی فه قیران

ههر رۆژ ههزار بی نه وایان

ههر له حظه ب لوظفی بی گه دایان

زهنگین دکه تن ب دهستی هممهت
 حکمهت ئەفه ناکه تن چو مننهت
 گهر دی وی نه ظهرا بدا مه جارەك
 ئكسیری تهوه ججوها موبارهك
 ئەف قهول ههمی دكر نه ئەشعار
 ئەف پۆل ههمی دبوونه دینار
 ئەمما نه ظهرا وی زیده عامه
 لهو خاص نه ظهرا ژ دل نه دا مه
 ئەو رهحمهتی خاصه بو عهوامی
 یا ره ب تو بدی وی ههر دهوامی

(١) ئانه كۆ : خانی فهخورانا صافی و خوری هاقیت ، وئهو فهخورانا شیلی یا كو
 دمینهت د بنی ئامانی فهخوار .. ومهخسه دا وی ب فئی چهندی ئەوه وی ئەو ههر
 سی زمانین ل نك خهلكی ب بها (فارسی وعه ره بی و ترکی) ب پشت گو ه فه
 لیدان و به ره همی خو ب كوردی فه هاند ، بو هندی دا زمانی كوردی ژی وه کی
 زمانی فارسی ب بها بكه فت .

(٢) ئانه كۆ : مه نیف پیلهك ب دهست خو ئیخست و ژ دهغلی پاقر کر .

(٣) میرزا : ناخی میری بایه زیدی بوو ، و د پیشه کی دا مه ب به رفره می ئەو دایه
 ناسینی .

(٤) ئەف مالکه د گه لهك دانه بین (مه م و زینی) یین ده سنقیس و چاپگری دا
 نه هاتیه .

(۷)

فهرستن سہراغازین کتابیں نہ خبار و نہ شعار
نہ عتن نہ لقب و نثارہ د صورتیں نعتراف و نقرار ب عجز
و ننکسارین د گہل نعتذارا گوفتارا وی

ساقی بکہ جامی ناسمانی
راحا وہ کو رووحی جاودانی
دا ئہم بکربن دماغی جان تہر
یہک لہ حظہ ب راحی رووح پہروہر
ساقی تو برپژہ جامی مینا
ثافا کو دکت ضہمیری بینا
شاداب بگیڑہ قلبی مہ جزوون
مہ دہووش بگیڑہ عقلی مہ جنوون
ساقی بکہ کاسہ دیا موجدہ و ہہر
وی شیرہئی مہ عصہ را مو طہ ہہہر
یا قووتی مو ذاب و لہ علی سہ بیال
وی دورری خوہ شاب و خہ مرئ طہ للال
دور داندہئی خوہ برپژہ نافی
یہ عنی عہرہ قا وہ کی گولافی

دهم دهم بده دهستی مهی پرهستان
خهلقى كو ههك ژ دل د دهستان

دا جامی دلان ببت مورده صصه ع
بهزما طه ره بی ببت موصه ننه ع

قی مه جلسی مهی خوران مودامی
مهستانه بکه ژ نوو مودامی

مومکن کو ژ فهیضی بی نهیهدت
یهك قه طره ببت ل من عنایهدت

نه شئا قه ده حامهیا مورده ووهق
که یفا عنه با ره زی ب ره ونهق

ئهو رهنگ بکهت د نه فسی تهئشیر
حاصل ببتن د قه لیبی ته شویر

یه عنی بکه قیته جانی شه و قهك
حه تتا بگه هیته قه لیبی ذه و قهك

تهئشیری نه فسه ببت ژ بو من
ته شریحی قه فسه بکهت ژ بو من

ته صفیهئی دل ببت مه حاصل
هه قدهنگ ببه د گهل عنه نادل

مورغی دلی مورده بیته پهرواز
بی پهرده ببت ته رانه پهرداز

دهم شوبههتي بولبولان بنالت
گهه شوبههي عنادلان بکالت

ناهان کو قهري بکته سههرگاه

ههمواره د گهل نه سيمي ههمراه

سهه غونچهيي دل ژ بهر بکهر بن

سووسن ب زه بان و با خه بهر بن

بشکوژ بشکفن ژ خاران

خوونرپيز بين دمي ههزاران

سوړگول بگرين ب ئه شكي شه بنهه

بولبول بکهنن ل ره غمي ههمدهه

ساقه بده من شه رابا گولگون

بي دهنگ دهه و سهه دايي قانون

دا شه حنه و موحتسه ب نه بينن

شاهي بجفن چو غهه نه مينن

ته شويش بچن ژ قه لبي مه جزوون

ديسا بيم نه ز ژ نوو دگه رگون

مه خمور بيم بکرمه لافان

سهه رخواهش بيم بکم گوز افان

بي کهيف نه شيم چو نه ز بيژم

ديوانه بيم دوران برپژم

بهد حال بيم سران ب دور دم
 بيّ قال ژ باطنی خه بهر دم
 ته شبیهی نهیی بکهم ته ره ننوم
 طووطی صفت نهز بکهم ته که لوم
 دا که شف بین ژ من که امارات
 مه شهوود بین ل من مه قامات
 شو عبه ژ مه قامی دل ب ئاواز
 گول گه شتی بکن وه کی دو شهناز
 بیّ دهنگی ژ غورئ دل ب ئاهنگ
 سه د رهنگ سه دا بکم وه کی چهنگ
 مانه ندی ره بابی بیّ که مانچه
 دهنگ بیّ ژ ده فا مه بیّ طه بانچه
 زوهره ببهت نه وایی عوش شاق
 ره ققاص ببت ل نه وجی نه ططاق
 سازی دلی کول ب زیر و بهم بت
 سازنده یی عشقی زین و مه بت
 شه رحا غمی دل بکم فه سانه
 زینی و مه می بکهم به هانه
 نه غمی وه ژ په رده یی ده رینم
 زینی و مه می ژ نوو فه رینم

مه علوول بووین حهیب و عاشق

ئیروهه وه کی طه بیبی حاذق

دهرمان بکه م نه ز نهوان دهوا کهم

وان بی مه ده دان ژ نوو قه راکه م

دهردی د دلی مه می جگهر ریش

زینا ژ دهروونی دل جه فاکیش

وی په رده گیا عه فیه مه ستور

وی بی گونه ها ژ توهمه تی دوور

مه شهوور بکم ب تهرز و ئوسلووب

مومتاز ببن موحبب و مه جووب

ئه و رهنگ بکم ژ نوو سه رئه فراز

دا بی نه تهماشه یی نه ظه ر باز

دل بهر ل مه می بکه ن گرینی

عاشق بکه نن ب دهردی زینی

هه مدهرد بکن ب وان صه فایی

بی دهر د بکه فنه (حه لوه لایی)

خه لقی کو ژ سینه و ژ دل صاف

پاکیزه سورشت و نه هلی نئصاف

(بالجمله) بکن ژ بو مه ته حسین

بیژن کو ب قه نجی هاته ته دوین

خهلقى ژ (يحبهم) دگهر گوون

ههر چی ژ نه زهل بوویی (يحبون)

دا باین و بکن حکایه تیّ گوش

هندهك بکرن خوه پیّ فهراموش

هندهك بکرن ب جان سهماعیّ

هن پیّ بکرن ژ دل وه داعیّ

لیّ هیثی دکم ژ موسته عیدان

حهر فان نه گرن ل موسته فیدان

ئهف نامه ئه گهر خرابه گهر قهنج

کیشایه د گهل ویّ مه دو سه د رهنج

نووباره یه طفله نووره سیده

ههر چه نده نه هن قهوی گوزیده

لیّ من ژ رهزان نه کر ته مه تتوع

مانه ندیّ دزان ب کهس ته ته ببوع

نووروستیّ حه ديقه ئیّ فوناده

مه عصوومه عه فیه خانه زاده

نووباره ئه گهر شرینه گهر طال

مه طبووعه ژ رهنگیّ طبعیّ نه طفلان

من هیثی هه یه ژ نه هلیّ حالان

ته قبیح نه کهن نه فان طفلان

ئەف مېۋە ئەگەر نە ئابدارە
 كورمانجىيە ئەو قەدەر ل كارە
 ئەف مېۋە ئەگەر نە نازەنېنە
 نووبارە ب من قەۋى شرىنە
 ئەف مېۋە ئەگەر نە پىر لەزىزە
 ئەف طفلى ب من قەۋى عەزىزە
 مەحبوب و لباس و گووشوارە
 مولكى د منن نە موستەعارە
 ئەلڧاظ و مەعانى و عبارات
 ئىنشەاء و مەبانى و ئىشارات
 مەۋضووع و مەقاصد و حكايەت
 مەرموز و مەناقىب و درايەت
 ئوسلووب و صفات و مەعنە و لەڧظ
 ئەصلەن نە كرن مە يەك ژ وان قەرض
 (بالجملى) نەتائجى دڧكرن
 دووشىزە و نوو عەرووس و بكرن
 يا رەب مەدە دەستى خەلقى ناساز
 قى شەھدى دلروبايى طەنناز
 ئومىد ئەۋە ژ ئەھلى عرفان
 ئەو دى نە گرن ل من چو حەرفان

تہ شنیع نہ کن وہ کی غہیووران

ئصلاح بکن ل من قوصووران

ئہصحابیؑ کہمالیؑ پەردەپۆشن

ئەربابیؑ غەرەض د پیر خورۆشن

مەئموول ئەوہ ژ ئەہلیؑ رازان

ئەو دیؑ نہ کرن ب من طنزان

ئەز پیلەوہرم نہ گەوہەریمە

خۆد رەستەمە ئەز نہ پەروریمە

کورمانجی و کۆھی و کەناری

قان چەند خەبەریؑ د کوردەواری

ئمضا بکرن ب حوسنیؑ ئەلطف

ئصفا بکن ئەو ب سەمعیؑ ئنصاف

ئەصحابیؑ غەرەض کو گوہ بدیرن

عەیبان ب کەرەم ل من فەشیرن

ئافا روییؑ شاعری نہرپۆژن

گەر مومکنە ئیکە قەنج بیژن

سەھو و غەلەطان نہ کەن تەعەججوب

تەئویل بکەن ژ بو تەعەصبوب

(۸)

مهبدنهئن مهقاله د نهعتا حاکمن بوهتانی خودان نقبال

(أمير زين الدين بن أمير أبدال)

د گهل وهصفا ههردو ههمشیرهئی وئ ییّد صاحب جهمال

زين و ستنی ییّد بن مثال

نهققاشی صحیفهئی حکایهت

نهققادی سهبیکهئی روایهت

کیّشا ب فی طهرحی رهسم و نایین

لیدا ب فی طهرزی ضره ب و تهزین

گوّ : پادشهههك زهمانی سابق

رابوود حوکوممهتا خوه فائق

ئهجناسی مللهل موطیع و مونقاد

نهسلا وی عه ره ب ئه میری ئه کراد

تهختی وی جزیر و بهختی مهسعوود

طالع قهوی و مهقامی مهحموود

رؤم و عه ره ب و عه جهم د فدرمان

مهشهوور ب ناقی میری بوهتان

ئابائی عظام و جهد و والد

مهنسووب و موسهلسهلی د خالد^(۱)

جه بباریٰ فهلهك ژ وی چه ذهر کار
مه سلوول ژ سه للیٰ سه یفیٰ جه ببار

زیبه ندهئیٰ مولك و زهینیٰ دین بوو
ناقئیٰ وی ئه میر (زهینه دین) بوو^(۲)

میری ژ وی را ب زهین مووه صصف
زینت ژ وی را ب دین موعه ررهف

ئاثاریٰ شه جاعه تا وی شاهی
داگرتیٰ ژ ماهیٰ تا ب ماهی

ماهیه تیٰ وی مه داریٰ دونیا
شاهیه تیٰ وی شعاریٰ عوقبا

موحتاجیٰ سه خاوه تا وی حاتم
مه غلووبیٰ شه جاعه تا وی روسته م

حاته م ژ که مالیٰ همه تا وی
تۆماریٰ سه خاوه تا خوه گرتیٰ^(۳)

عهقل و هونه ر و سه خا و مه دیدان
ضه بط و نه سه ق و نظام و دیوان

دینداری و ده ولت و دیانه ت
سه رداری و سه ولت و صیانه ت

مه شحوون ژ هه ر یه کی خه زینهك
مه کنوون ژ هه ر یه کی ده فینهك

بى عوسر ژ بۆ وى را مويه سسه ر
 بى خسر ژ بۆ وى را موقه دده ر
 نه نوعى نه وادر و جه واهر
 نه لوانى نه فائس و زه واهر
 مه جمووعه ئى مومكنا تى مه قصوود
 واجب كر بوول نك وى مه جوود
 حاصل ب وى مودده عا و مه طلوب
 واصل ب وى موشته ها و مه حبووب
 صه حنا حه ره مى ژ نازه نينان
 جه ننه ت تژى بوو ژ حوور عينان
 حوورى وى د جه ننه تى گه لك بوون
 غلمان وى د حه ضره تى گه لك بوون
 لى زاده يى دوودمانى ده وله ت
 نووباوه يى بوؤستانى عففه ت
 شه زاده دو بوون ل نك وى شاهى
 خورشيد دو بوون ل نك وى ماهى
 يه عنى كو ژ وى نه ژادى عالى
 هه مشيره دو بوون د (لا ابالى)
 يهك سه روئ رياضى راستى بوو
 وى ناف ب راستى ستى بوو

يا دى ژ دل و هناقى مير بوو
وى ناك ژ نصفى ناقى مير بوو
راوى وهه گوتته من موعه ماما :
ئهو حوور ب ناقى زين موسه ماما
يهك زيده شرين زياده مه حبوب
يهك رووحي قولووب و حوورى مه قلووب
يهك ئه سمه ر و يا دووى زه رى بوو
يهك حوورى و يا دووى پهرى بوو
ئهو حوور و پهرى د بى به ده ل بوون
له ورا كو ژ نوورى (لم يزل) بوون
حوسنا روخى وان چو كه س نه دى بوو
زيرا ژ جه مالى سهر مه دى بوو
له ب له عل و سه مه ن عوذارى گولروخ
ره ونه ق شكه نى بوتانى خوللوخ
زولفه ين ب مثالى طايى سونبول
خه دده ين ژ رهنگى روويى سورگول
ئهو سورگول و سونبولى د نازاد
بشكفتى ل قه ددى سه روى شمشاد
سورگول ژ خوه رال سهر ره ستي
سونبول ب خوه پي كفه داهه رستي

حوسنا خه طى ځ روځ ژ خه طى يا قووت
 چاها ذه قه نى ژ سحرى هارووت
 گؤيا كربوو ژ مشك بيزى
 ره ممالى فله لك نوقاطى ريزى
 خال و نوقه ط و به ياض و حومره
 به يت و حه جهر و طه و اف و عومره
 ئه بروو ژ كه مانى قه وسى ئه فلاك
 موژگان ب گومان ژ سه همى سه مماك
 سه رمايه ئى وه حشه تا جونوونان
 مه رمووز د ده شه تا عويوونان
 مه بهووت د بوون د (طرفه العين)
 كه ششافى رومووزى (حكمة العين)
 جه بهت د نوما ژ طه رفى ئكليل
 گؤيال ئو فوق جه ناحى جبريل
 وه ستايى ل ئستوايى دائم
 خورشيد د خدمه تا وى قائم
 هه رچى بديا روخ و بنا گؤش
 (في الحال) ي ب دهر ددا ژ بو هؤش
 گهر دهن ته دگؤ د ده ستى ساقى
 قارووره يه پور شه رابى باقى

يان شوبههتي شيشهيا نهباتي
 يان مهنهبعي كاهنيا حياي
 سهريه نجه وناخوني موحننا
 رهنجيدهئي خاطرئ موهننا
 خهلقى كو دديتن نهو كه مەرگاھ
 حاضر دكرن ژ غه وري دل ئاھ !
 ظاهر دكرن كو زهند ويازن
 ئيىدى نه دمان گلى وگازن
 هر چه نده كو هر دو شوبه ي جان بوون
 نهو هر دو ب حوسني ته وئمان بوون
 هر چه نده ستي وه نازنين بوو
 لي زين ژ مثالي حوور عين بوو
 هر چه نده ستي ستاره وهش بوو
 لي زين ب روخان هه يي فا گهش بوو
 هر چه نده ستي وه كي قه مەر بوو
 زين موهر صفت زياده تر بوو
 نهو هر دو وه كي دو شهب چراغان
 گا فا دم ه شي نه باغ وراغان
 نالان دكرن جه ماد و حه يوان
 تالان دكرن نه بات وئ انسان

کۆفی ژ جه واهران موکه للهل
 کۆتهر ژ نه ترکان موسه لسهل
 سه ربه ندی قه صهب ددان جه بیینی
 عاشق دمرن ژ دهست ئه قینی
 ئهف زینهت و خهمل و قه شت و حه نبهل
 ئهز پيش و پهس و یه مین و قه نبهل
 گاقا دمه شین په ری د گهل وان
 واله دکرن وه لی د خه لوان
 گهر شه یخن و گهر مه لا و میرن
 ده رویش و غه نی و گهر فه قیرن
 کهس نینه نه طالبی جه مالی
 کهس نینه نه راغبی و صالی
 هن راغبی حوسنی لا یه زالن
 هن طالبی قالبی به طالن
 لیکن هه میان یه که یه قین دوست
 فه رقا کو هه یه ژ مه غزی تا پۆست

(۱) وه سا یا به لاقبوو د ناف هندهک دیرۆکفانان دا کو میرین جزیرا بۆتان ژ دوونهها خالیدی کوری وه لیدینه ، وئی گۆتنی بدلیسی ژی د (د شه ره فنامه) یا خو دا قه دگوهیژت ، به لی چو راستی بۆ قی گۆتنی نینه ، ژ بهر کو دووندهها خالیدی - وه کی دیرۆکفانین موسلمان دیبژن - نه مابوو ، پشتی کوری وی سوله یمان بی

عەيال مری ، ومیرین جزیری دگههته بابکالکی خو میر سلیمانی کوری خالدی ،
و ژ بدر وهکههفیا نافان هندهکان - بی دەستی یان ژ قەستا ! - هزرکر ئەف
خالده خالدی صەحایه ، هەر چهنده ئەو پتر چارسەد سالان پشتی خالدی
صەحایی ژیاوو ! و خانی ئەو بۆچوونه فەگوهاستیه یال دەمی وی بەلاف .

(۲) دەمی مروّف نافی ن میرین جزیری د (شەرفنامە) یا بدلیسی دا دخوینت چو
میرین ب نافی (زین الدین) ی کوری (عەبدال) ی ب بەرچافین مروّفی
ناکەش ، وهیژای گۆنتی یه کو ریوایهتین زارهکی (شەفهوی) بین چیرۆکا مەم
وزینی هەمی ل سەر هندی دکۆمن کو (زین) کچا میر (ئافەدل - عبدال) یه ،
بەلی نافی برایی وی ب سی رەنگان هاتیه :

هەندەك دبیژن : نافی ئیژدین (عز الدین) بوو ، وهندەك دبیژن : سیفدین
(سیف الدین) بوو ، وهندەكین دی دبیژن : زیندین (زین الدین) بوو .

وبدلیسی نافی چو (زین الدین) و (سیف الدین) ین کورین (عبدال) ی
نەئینایه ، بەلی وی بەحسی میرهکی جزیری کرهه کو نافی وی (عز الدین) ی
کورێ (عبدال) یه ، دبیژت : ئەو ل شوینا بابی خو بوووو میر ، وههفچاخێ
تەیمۆر لەنگی بوو ، و ل سالای ۷۹۶ مشەختی تەیمۆر لەنگی هیپش کره جزیری
ومیر (عز الدین) نەچار بوو برهفت ، وخۆ فەشیپرت .. و ئەو ب فی رەنگی ما
هەتا ب رەزالەت مری ! و ئەز دبیژم : دویر نینه ئەف میره برایی زینی بت ..
و ئەگەر ئەف هزررا مه یا دورست بت مەعنا وی دی ئەو بت (مەم وزین)
د سەدسالاهەشتی مشەختی (چاردی زاینی) دا ژیاينه (بوو بەرفرهی بەری
خۆ بدە گۆتارا مه : الحقیقة التاريخية لشخصية الأميرة زین الجزيرية ، ئەوا
د هژمارا (۸) یدا ژ کۆفارا راسته ری ل سالای ۱۹۹۲ بەلافبوی) .

(۳) ئەف مالکە د هەندەك دانەیان دا ب فی رەنگیه :

حاتەم ژ کەمالی هەمەتا وهی تۆماری سەخواهەتا خو ه کر طهی

(۹)

ته حسيناً قوماش وکالايں والايں حوسنا حه بيبانه .. عومووما
ته عريضا جه وههريں بهايں ستى و زينانه .. مه خصوصاً

هندي کو د قهيسهري د دونيا
قيکدانه خودي مه تاع و کالا
مه جمووعى خه زائنى د قه يصر
حه تتا فه که ده خمه يا سکه ندهر
دورى د ده فائنى د خاقان
له علا کو د خاته ما سوله يمان
هه چهنده زياده تر بوها بن
(بالجمله) ب جوزئى حوسنى نابن
حوسنال روخى ستى وزينى
بوو به حره که ناته شى نه ثينى
پيلا کو د گرته پيل و مهوجان
رؤژا دکه ته حه ضيض وئهوجان
سه د جان و دل و جگهر دسوتن
خه لقي ب مه تل ژ وان دگوتن

شهمس وقه مهران قرانه پیکفه
لهو موشتهری ئهف جهانه پیکفه

صه ییادی جه مالی وان غه زالان

صه ییاتی صه دایی وان ده لالان

ده لال صفت گه لهك صفت شیر

ژه فغان و ژ ناله یان نه بوون تیر

رؤژان و شهقان گه لهك دنالین

حه تتا کو د گه لهك دکالین

حوسنا نه بتن چو حه دد و غایهت

نابت ژ خوه عاشقان نه ایهت

لی عاشق و (بو الهوس) جودانه

هن فائده خواز و هن فدانه

جانان طه له بن هنهك ژ بو جان

هن جان طه له بن ژ بو یی جانان

هن وه صل حه بین ژ رهنگی تاجدین

هن دهر دگوزین وه کی مه م و زین

(۱۰)

عطفی عنان و لجام
ب سہر نہ نجامی کہ لام

دا بیّنه ب سہر حکایہ تا پیش
خہ لقی کو ژ دہردی عشقی دلریش
ہہر چہ نندہ کو بیّ حد و قیاس بوون
عامی و خہ وادم و خہ و اص بوون
لیکن ژ خہ وادمی د مومتاز
سہد لاوی سہی قہد و سہر نہ فراز
ہہر یہک د مہ قامی حوسنی پوژہک
ہہر یہک ب کہ لامی سینہ سوژہک
ہہر یہک ب کہ مالی بہدری ماہہک
ہہر یہک ب جہ مالی صہدری شاہہک
ئہو ژی ہہمی عاشق د طالب
ئہو ژی ہہمی طالبن د راغب
لیکن نہ ب دیتن و شہادہت
بہلکی ب بہیستن و ریوایہت

(بالجملة) د خدمه تا ئه مير بوون

(في الجملة) ژ سررى ههف خه بىر بوون

سه رحه لقه ئى وان په رى مثالان

سه رتاجى ئه وا مه لك خصالان

تاجدين دگوتنى جوانهك

گوده رزى زه مانه په هله وانهك

نه سل و نه سه ب و حه سه ب عيان بوو

سه رده فته ر و سه روه رى كوران بوو

بابى وى دگوتنى سكه نده ر

ليكن عه ره بان دگوت غه ضه نفه ر

(¹) له ورا كوب شى رى شوبه ي شى ر بوو

رؤژا شه رى ئه و هه زار مى ر بوو

تاجدين دو برا هه بوون د قه للاش

مانه ندى دو شاه بازى جه مماش

دائىم دلى دوژمنان دسوتن

يهك عارف ويهك چهكو دگوتن

ئهمما وى ژ جومله خاص و عامان

ژهو چه ندى برا و بابا و مامان

لاوهك كرىوو برا ژ بو خوه

نى ئه ز غه له طم چرا ژ بو خوه

رۆژا کو ئه‌وی برا نه‌دیتا
 ته‌شبهی شه‌قا چرا نه‌دیتا
 دونیا ل وی تیك دبویه تاری
 رۆژ بوو کول وی دکر ته‌واری
 ئه‌نبازی فه‌رح شه‌ریکی غه‌م بوو
 سه‌رگه‌شته‌ئی غه‌م ب نا‌قی مه‌م بوو
 مه‌م ژیل وی عاشقه‌ك ته‌مام بوو
 نه‌ شوبه‌ی برا و باب و مام بوو
 هه‌ر چه‌نده برایی ئاخه‌رت بوو
 ته‌ دگۆ کو دنی و ئاخه‌رت بوو
 تاج‌دین وه‌له‌دی وه‌زیری دیوان
 مه‌م ژیل خه‌له‌فی ده‌بیری دیوان
 ئه‌و هه‌ردو جوان وه‌ لیك د عاشق
 ئه‌و هه‌ردو برا وه‌ پیکه‌ه صادق
 یه‌ك قه‌یسی زه‌مانه‌ ییک له‌یلا
 یه‌ك وامقی عه‌صر و ییک عه‌ذرا
 ئه‌و یاری ژ دل نه‌ سه‌رسه‌ری بوون
 ره‌ه شوبه‌ه‌تی مه‌ر و موشته‌ری بوون
 یاری و برایی و موئاخات
 نابت ب ریایی و مه‌قالات

یاری نه هیسانیه جهفایه

مهقصورود ژ یاری و هفایه

ئاخر تو نه گهر نه کی وهفایه

ئهووهل مهده بهر خوه وی جهفایه

(۱) د هندهك دانهبان دال شوینا په یقا (ب شیرى) په یقا (ب میرى) هاتیه .

(۱۱)

داستانا به یانا نه ورؤزا سولطانی
ته سمیه یی نه ووسمن سوروور وشادمانی
ب مهرسوومن قه دیمین کوردستانی
کو وان دگوتین : سه رسال ،
عه دد دکرن ب عیدین وصال

خه للاقین جههان ژ فهیضی فطره ت

هه یئاتی فهلهک ب وه جهی قودره ت

بی قالب و بی موحیط و مقیاس

بی ناله ت و بی موشیر و مقراس ^(۱)

ئهف چهنده موعه ظهم و موده ووه ر

ئهف رهنگه مو صهنه ع و موکهرره ر

ئینانه ب مه عره ضا و وجودی

کی شاننه ب مه نظه را شوه وودی

حکمه ت ئه وه ئهف هه می ل کارن

هندهک د پهیا و هن سوارن

ھىندەك د بەطىء و ھىن سەرىعن
 ھىندەك د موغىن و ھىن مەنىعن
 ھىن مودبىرن ئەو ھىنەك مودەببەر
 ھىن موقبلن ئەو ھىنەك موقەددەر
 ھىن كاتىبن ئەو ھىنەك د ئوستاد
 ھىن موطربىن ئەو ھىنەك د جەللاد
 ھىن رۆژپەرەست و ھىن شەب ئەفرووز
 ھىن غوصصە رەقىن و ھىن غەم ئەندووز
 ھىندەك د مىشالى زىن زەرىنە
 ھىن شوبھى مەمى د موشتەرىنە
 (بالجملة) موصەيقەل و مونىرن
 ھىن پادشەھىن ھىنەك وەزىرن
 ھىندەك ژ تەحرر و كا طەبىعى
 ئەو تىنە ب نوقطەيا رەبىعى
 تەجدىد دكن ژ بۆ مە سالى
 گاڤا وەكوو تىنە ئعتدالى
 دانايى موعەممەرى كۆھەن سال
 ئەڤ رەنگەھە گۆژ بۆ مە ئەحوال
 كو عادەتى پىشىيى زەمانان
 ئەڤ بوول ھەمى جھ و مەكانان

وه قتيّ وه كوو شههسواريّ خاوه ر
ته حويل دكر د ماهيّ نازهر

يه عني كو دهاته بورجيّ سه رسال
قهط كهس نه دما د مهسكن و مال

(بالجملة) دچوونه دهر ژ مالان
حه تتا دگهيشته پير وكالان

رؤژا كو دبسته عيديّ نه ورووز
ته عظيم ژ بوو دهما دل نه ورووز

صه حرا و چه من دكر نه مهسكن
بهيدا و ده من دكر نه گولشن

خاسما عه زهب و كچيّ د باكر
(القصّه) جه واهريّ د نادر

تيّ كدا د موزه ييهن و موله بيهس
فيّ كرا ل ته فهر روجيّ مور هخه ص

ليكن نه ب توهمه تهت و ب مننهت
بهلكي ب طه ريقى شه رع و سوننهت

له ورا كو ئه وان غه رهض ژ گه شتيّ
مه قصوود ژ چوويينا ب ده شتيّ

ئه و بوو كو چ طالب و چ مه طلوروب
يه عني دو طه رهف مو حبب و مه حبووب

ئەف ھەردو جەلەب کو ھەف بېنن
کوفئى د خوە ئەو ژ بو خوە بېنن

(۱) د بنیات دا (مقراظ) ه ، کو پەيقە کا عەرەببە ب راما نا مەقەسى دئیت .

(۱۲)

ب دهرکەتتا شەهریانە ب دەشتن
ژ بو سەیرانا سەرسال وگەشتن

دەورا فەلەکی ژ بەختی فەیرۆز
دیسان کونوما ژ نووڤه نهوورۆز
مەبنی لوی عادیەتی موبارەك
شەهیری و سوپاهیان ب جارەك
باژیرو کەلات و خانای بەردان
تەشبیهی ب نژدەیان و جەردان
صەف صەف دمه شینه کووه و دەشتان
رەف رەف دخوشینه سەیر و گەشتان
ئەصنافی ئومەم صغار و کوبار
قەطعا نەدما د شەهیری دەبیار
هەندەك ب پەیبایی چوونە باغان
هەندەك ب سواری چوونە راغان
هەندەك ب تەبایی و ب کثرەت
هەندەك ب هەڤالی و ب وەحدەت

رابوونهفه خانم و خهواتين
 وان ژى تژى گول کرن بهساتين
 حووران کره مهسکهنىّ خوه جهننهت
 بىّ پهرده و بىّ مهلال و مننهت
 دۆشيزه و دوختهر و رهوالان
 پاکيزه عوذار و زولف و خالان
 ئەتراب و کهواعبىّ دعهذرا
 موردان و موراهقىّ دزيبا
 ئەصحابىّ قوماشىّ لوطفىّ روخسار
 ئەربابىّ مهتاعىّ حوسنىّ دیدار
 وان ليک دکرن مهتاعىّ ييک عهروض
 تهخمين دکرن ب (طول والعرض)
 سوداگهريّ عشقىّ بوون د بازار
 ههم بائيعىّ حوسنىّ ههم خهريدار
 سهرسالى و باکر و رهوالان
 سهرسال و جوان و پير و کالان
 سهرسالى ل رهسم و راهىّ مهعهوود
 گيپران د جه و مهقامىّ مهحموود

(۱۳)

موره‌خه‌صبوونا وشاقان ب گولشه‌نا سهرسالی
ره‌غبه‌تکرنا وانه ب بازارا حوسن وجه‌مالس

قه‌ندیلی مونی‌ری دیری نه‌زرقه^(۱)

مشکاتی حمهل کو کر موهررق

سهرسال کو بوو ژ نووقه مه‌عموور

میر دایه کوری د تازه ده‌ستوور

ده‌ستوور کو بوو ژ بو وشاقان

رابوون هه‌می شوبه‌هتی عوشاقان

تیک چوونه ب مه‌عره‌ضا مه‌زادی

دل‌داده‌یی مه‌قصه‌د و مورادی

ئیللا کو ته‌نی مه‌مؤ و تاج‌دین

وان دانه خوه دوخته‌رانه ته‌زیین

یه‌عنی د ده‌ما کو بوویه ته‌حویل

ئه‌و هه‌ردو برا د جامی ته‌بدیل

ئسته‌بره‌ق و سوندسن د به‌ردا

چهند معجر و مه‌قره‌مه ب سهردا

کاکول کربوونه طورره هه رسوو
 په رجه م کربوونه زولف وگيسوو
 وان لهو کربوو لباس ته صريف
 دا قهط نه بتن ل وان چو ته کليف
 پو شيد ه لباسي دل به راني
 سهيران دکرن ب سه رگراني

(۱) مه خسه د ب قه ندیلی مونی رپوژا گه شه ، و (دیری نه زره ق) هندهك
 شروقه کهرین (مهم و زین) ی ب قی رهنگی دنقیسن : (دیری نه زره ق)
 ودبیژن : دیر ل قیری ب راما نا دیرا فه لان دئیت ، و مه خسه د ژی عه سماني
 شینه ، و ب هزرا من چو په یوه ندیین ژ لایي مه عنایي قه د ناقبه را دیری
 و عه سماني دا نین ، و نه ز ئیک ژ دو ئحتمالان دداتم : دبیت ئه ف په یقه (دیر -
 دویر - دوور) بت ئانه کو عه سماني دویر وشین ، یان دیرا فارسی بت ئهوا
 ب راما نا تشتی پاشقه مای (المتأخر) دئیت ، و هه ر مه خسه د بی عه سمانه ئهوی
 پاشقه مایی و دویر ژ مه .

(۱۴)

مول قیبهونا تاجدین ومه مییه ب سستی وزینسی
موسسته غرقبوهونا وانه د بهرا عشق ونه قینسی

وان ههردو کوری د جامه ته بدیل
وهقتی دکرن د شههری ته حویل
ناگاه و عه جائبهک نوما وان
یهک جوزء ژ عهقلی قهط نهما وان
دیتن د مه حلهله و د سووکان
هه کوروچه و غورفه و شباکان
سهه تازه جوان ژ رهنگی سهروان
دیبا و هه ریر و خهز د بهر وان
پانسهه ژ کچ و کور و رهوالان
ئهو چهنهه ژ قسمی پیر و کالان
ئه نواعی موزه ککهه و موئه نههس
هندهک د برهنه هن موله بیههس
هندهک د ئه عالی و ئه کابر
هندهک د ئه دانسی و ئه صاغر

پيڻخواس هـنـهـك هـنـهـك د سـهـر كـۆل
 كاشۆ ژ پيان و سـهـر وـهـكـي هـۆل
 سـهـر مـهـسـت هـنـهـك هـنـهـك د سـهـر خـوـهـش
 دـهـم بـهـسـتـه هـنـهـك هـنـهـك د دـهـم گـهـش
 گـۆيـهـنـدـه هـنـهـك هـنـهـك د خـاـمـوـش
 پـۆيـهـنـدـه هـنـهـك هـنـهـك د مـهـدـهـوـش
 هـن جـاـمـه دـهـر يـدـه هـن د سـهـر خـوـهـش
 هـن عـهـقـل رـهـمـيـدـه هـن مـوـشـهـوـوـهـش
 هـنـدـان دـكـرن فـغـان و فـهـر يـاد
 هـن بـوـويـي ژ قـهـيـدـي عـهـقـلـي نـازـاد
 هـهـر يـهـك د مـهـقـاـمـهـكـي د گـهـر گـوـن
 هـهـر يـهـك ب جـهـفـايـهـكـي جـگـهـر خـوـن
 نـهـو هـهـر دـو دـهـمـهـك فـهـمـان تـهـحـهـيـيـور
 بـوـون غـهـر قـهـيـي لـو جـجـهـيـي تـهـفـهـكـكـور
 تـا جـدـيـن سـهـكـكـنـي و پـر سـيـار كـر
 پـر سـا خـوـه ب يـيـكـي نـخـتـيـار كـر
 گـۆ : نـهـي خـضـري رـهـي هـدـايـهـت
 بـيـژ نـهـف چ بـهـلـايـه بـي نـهـايـهـت
 وـي گـۆ تـه دـو شـهـهـلـهـوـهـنـدـي شـهـدـدـاد
 نـيـرۆل قـي خـهـلـقـي بـوـونـه جـهـلـلـاد

هەر چی کو دبیین ئەو دو سەرخووش
(في الحال) ی دکەن وها موشه وووش

وان گۆ : تە نەدی کو ئەو چ رەنگن
وی گۆ : دو کورن زیاده شەنگن

وان گۆ کو ب شیر و شەشپەرن ئەو
یانە ب خەدەنگ و خەنجەرن ئەو

وی گۆ کو ب غەمزە و ب ئاور
خەلقى دکوژن وەکی ب کەیبەر

وان پەرس دکرن کو گەر ببیین
دا بو خوە ب مەردی دەست هلبین

هەردو دوی کاری بوون کو ناگه
دیتن کو ژ مەحضی (قدرة الله)

ئەو هەردو پوسەر وەکی دو پەیکەر
تابەندە ب شە کلی شاهی ئەختەر

یهک هەیهت و شەکل و یهک لباسن
ئەمما دوی شەهری رەنگ نەناسن

سیرەت مەله کن صوهر پەربینه
نە بائعن ئەو نە موشتەربینه

قان هەردو بران کو ئەو دو ئوباش
دیتن دل و جان وە دانە شاباش

ئەو رەنگ گەپرەن جۈنۈۈن و والەھ
ئىدى قەنەبۈۈن ژ عەقلى ئاگەھ

نە فەھم و خەرد نە عەقل و نە ھۆش
گىپرېۈۈنە ل سەر زەمىنى مەدھوۈش
(في الجملة) ژ عەقل و جانى تىر بوون
(في الحال) ى ژ دوورقە ھەردو گىپر بوون
وان ھەردو فرىشتەيى د كوبرار
دیتن دو مەلەك زىادە دلدار
مەھ پارەنە لىكن ئافتابن
دلدارەنە لى جگەر كەبابن
تەشبىھى ب صەيدى نىم بىم
بى شوبەھە گەھانە حالى موشكل
ناچار بەزىنە سەر شكاران
فوكرىنە روخى د وان نكاران
زانىن كو نە صەيدى سەرسەرىنە
سەرخەيلى سپاھى دلبرىنە
وستان و نەظەر كرن ب دققەت
وان ھاتە ب قەلبى رەھم و رققەت
(القصه) ژ حوسنى فان غەزالان
رەھمەك كەتە قەلبى وان رەۋالان

سررا دلی کر ب ههف تهعهللق
 نوورا روخی وان ب ههف تهعهششوق
 مهکشووفی طهریقئی ناشنایی
 رووحان قه نه کر ژ ههف جودایی
 یهک رهنگه کی صرفه عالمه ما غهیب
 ظاهر دکر ئتحدائی لا رهیب
 حوبیی وه کرن ب ههف گرفتار
 حوسنی وه کرن ب ههف طهلهبکار
 ته دگو کو چ قالب و چ مهقلووب
 ههر چار چ طالب و چ مهطلووب
 بی شوبهه یه کن چ تن چ ئهرواح
 ئهو موتته حدن چ جان چ ئهشباح
 حوببا د دلان وه کر حهلاوهت
 بوغضا د دلان وه کر عهداوهت
 نسبت ب مه حادثن عهدیمن
 لیکن ژ حهقیقه تا قه دیمن
 لهورا کو جونوودی جان موجه نه د
 چیبوونه د علمی حهق موخه لله د
 هن موئته لفن هنهک موخالف
 هن موخته لفن هنهک موئالف

وان مونتلفان پيکفه ئولفت
ئاخروه کرن نه ما چو کولفت (۱)
يه عني کوئهوان کورې د خوونخوار
گافا وهه ديتن ئهو بريندار
ئهو ههر دو ب سه د دلان حه باندن
روونشتن و ههر دو وهر گه راندن
گافهك سهيرين ل بهژن و بالان
پيلهك حهيرين ل زولف و خالان
گوئن : عه جهب ئهف کچي د کينه ؟
يان ههر دو مه لائيکي د خودينه ؟!
ئهف ميوه ل کي جهي گه هانه
ئهف گول د چ گولشه ني نومانه ؟
سهروي د چ جوويباره کينه
طهيري د چ مورغزاره کينه ؟
ماوه رد ژ هيستري د گولگون
رهتن ل روخي د واني پر خون
عشقي کربوون وسا نه هشير
قه طعا نه دبوون ژ خوه خه بهردار
ئاخرو کو کرن ب خامه يا عشق
حوسنا خه طي وان ل له وحي دل مهشق

وان قیّ کو بزائن ئه و چ ئه صلن
له ورا کو نزنائن ئه و چ نه سلن
ئهنگوشته ریّ د وان جوانان
کیّشان ژ ئه صابعیّد خودانان
خاتهم ژ ئه ناملیّد خواه کیّشان
داینه جهان ژ بووی نیشان
یاقووت ب مؤریان گوهوؤرین
ئهلماس ب شووشه ییّد بلؤرین
سه رسال و خواهشی ژ دهست ب دهر دان
عهیشتیّ خواه به ده لکرن ب دهر دان
ناگاه ئه جانبی خویا بوون
ناکام کرن وه داع و رابوون
مان ههر دو برا وه کی دو صهیدان
پابهستیّ سه لاسلان و قهیدان
رابوون کو شهقهك سیاه و طاری
شهمس و قهمهران کرن تهواری
رهه شو بههتی مورغیّ نیم بسمل
بیّ قوووت و بیّ توان و بیّ دل
سه رسام و دهوار و صهرع و مه حرور
سه ودا و فوناد و خهبل و مه خمور

سه د جار د که تنه ئاستانان

حه تا کو گه هانه ئاشیانان

هر چه نده کو گه هشتنه مه قامان

ئه ماما کول وان دو ته لخی کامان

رؤژ و شف و وه قتی صوبح و ئیفار

یه کسان د نومال وان ب یه کجار

(۱) ئه ف چه نده شاعری ژ وی چه دیسی و هر گرتیه ئه وای پیغه مبه ر - سلاف لی بن -
تیدا د بیژت : ﴿الأرواح جنود مجنودة فما تعارف منها ائتلف وما تناكر منها
اختلف﴾ و ه کی بوخاری و موسلم ژ ده یکا موسلمانان عائیشایی فه د گو هیژن .

هشياريا مهن و تاجدين ژ بښ هوشى ومه خمووريا شه رابا عشقى
ناگاهى وځه بهر داريا وانه ژ سه به ب و واسطه نښ و همقى

ئهو دووخته چه شم ههردو شاهين
ئهو سووخته پهړ مه مو و تاجدين
خوهش چوونه شكارى كه بك و قازان
ناگاه ب سه رقه شوبهى بازان
توره ك فتلى ل وان ژ ناگه
ئيدى قه نه ما ئه وان چو ناگه
هندي كو د حهفتى يا حه مه ل بوون
ئهو زيده د وه حشى و خه به ل بوون
ئهو حهفته ل وان كو بوويه سالف
خو و كهرده ئى عشقى بوون موائف
رابوون هغه روزه كى ب يه ك فه
فكرينه ب رهنگ و رووى يه ك فه
عشقى كربوون وه سا موبه ددهل
وان ييك و دو ناس نه كر ژ نه ووهل

ٺه ووهل ډڪرن ژ هه ٿ ته غه رروب

پاشي ڪو ڪرن ب هه ٿ ته غه رروب

ڊيٽن خواه ب پاچه بهند و زهنگل

پهرواز و فرين مه حال و موشڪل

ٺوسڪو و فه ڪه ٿوله تي ب سهر دا

جلفوويه ڪه ٺولفه تي د بهر دا

بي ٿ طوعمه و بي ٿ شهرباب و بي ٿ چاف

بي ٿ مه قصه د و بي ٿ مراد و بي ٿ گاف

مه ستانه ژ رهنگي ٿ چه شمي ٿ دلدار

مه خمور و سياه و مهستي ٿ ڊيدار (1)

مانه ندي ٿ دهاني ٿ ياري ٿ دلتهنگ

نالين ژ رها دلي وه ڪي چهنگ

گوتن : عه جب ٺم ڪوو بوونه بيمار

يا بوونه وه ڪي شيري ٿ بريندار

يانه وهه ٺم چرا نڪارين

مه جرووح و زه عيف و دلفه گارين

ٺه ٿ رهنگهه وان ډڪر ته فه ححوص

ماهيه تي ٿ حالي ٿ خواه ته جه سسوس

تاجدين فكري د دهست برابي

تهيست گوهه رهك وه ڪي چرابي

ياقووتہ کہ مثلیٰ دانہئیٰ نار
مہشعل صفہ تہ ژ بؤ شہ فا تار

مانہندی شہ مالیٰ ٿہو تہیسی
حہ ککاکي ب ناڻيٰ زين نڦیسی

دہستیٰ خوہ دریژ کريٰ کو بینت
دا قہنج نہ ظہر بکہت بینت

مہم ژي فکري د دہستیٰ تاجدین
ٿہ لہماسہ کہ بیٰ بہا و تہ خمین

لیٰ ئسمیٰ ستیٰ کري کتابہت
ٿو ستادہ کی صاحبیٰ مہ ہارہت

صہرراف ٿہ گہر بییتہ بوقراط
تہ خمین بکہتن ب و ہزن و قیراط

بازار بکہت ژ بؤ فہ لاطوون
مہ جمووعیٰ خہ زائنیٰ د قاروون

ٿومنا ٿہ مہنیٰ د وان نگینان
نابت ب ووقووفیٰ دووربینان

مایین د تہ عہ ججوب و تہ حہ بیور
دامان و گہ لہک کرن تہ فہ ککور

زانین کو صہ و احبیٰ نگینان
ہہر چی کري کري ستیٰ و زینان

رڙڙا وه ڪوو ٻووي عيڏي ته حويل
 ٺه وڙي گهريانه جامه ته بدليل
 چاوا خه ملينه ٺهف كه چاني
 ٺه وڙي گهريانه جل ڪوراني
 ٺه و ٻوون ڪو مه ڪو د روروي نه وروز
 مثلي مهه و مهري عالم نه وروز
 ٺه و ههردونه يي د دست فمشتن
 ٺه و ههردونه يي خهلق د ڪوشتن
 ٺه و ٻوونه د شهري ٻوونه جهلاد
 ٺه و ٻوونه خهلق ڙ دست ب فرياد
 ٺه و ٻوونه ڪو فان ب دل حه باندن
 ٺه و ٻوونه ل فان جه گهر ڪه وانندن
 وان ههردو بران ب عهقل و ته خمين
 بي شائبه قاتلي خواه زانين
 تاجديني هه ٻوول نك شو عورهڪ
 عشقي د وي هشتبوو قو صورهڪ
 ڪو : رابه برار ڙ ناف نقينان
 بهس ٺاهي بڪه ڙ بهر برينان
 ٺه م شيړن و ٺه و ب خواه غهزالن
 پور عهيبه ڪو ٺه م ڙ دست بنالن

مه م پوخته ئی عشقی بوو ته مامی
 گۆتی کو برا مه گهر تو خامی
 دا ظهن نه بری موجه سسه مم نه ز
 سهر تا ب بیان موقه سسه مم نه ز
 نه ف جسم ل من بوویه موخه ططه ط
 نه و خه ط هه می بووینه مونه ققه ط
 ته ئثیر وه ره نگه عشق و وه مقان
 (بالطول) د طول و عه رض و عومقان
 یه ک نوقطه نه هن ژ دهردی خالی
 هیژا تو دبیی : چرا دنالی !؟
 دل بوویه مه حه للی عشق و حالا
 فی حالی د فی مه حه للی قالا
 نینه عه جده ب نه ر بیم حولوولی
 من مایه ژ صووره تی هه یوولی
 شاهینشه هی عشقی بی غه رض هات
 جه وه هر قه شری ده ما عه رض هات
 نه ف حال و مه حه ل و جسم و جه وه هر
 عشقی ژ خوه را کرن موسه خخهر
 جان و جه گهر و دل و هناقان
 ده ست و سهر و پی و پشت و چاقان

(واللہ) یہ کی نہمایہ راحت

(باللہ) یہ کی نہمایہ طاقت

بزدانندنہ وان ژ من عہ لائق

(بالجملہ) دبین کو : (نحن عاشق)

نا پورسی ل حالی من تو ظالم

ھیژا تو دبیزی ئەز نہنالم !؟

ئەف رەنگە کو کر ئەفە تەظەللوم

تاجدینی نہما ژ بو تە کەللوم

ئەو مانە د گەل ئەقان برینان

بەحشامە ل سەر ستی و زینان

(۱) د ہندەك دانەیان دا (مہست و بیمار) ہاتیہ .

(۱۶)

موعاوهدهتا ستی و زینى ژ سهرسال و گهشتى
نستطلاعا دایه نى ل (ما جهرا) و سهرگوزهشتى

ئهو ژى فه گهرین ب وی لباسی
حاضر شه لیان کو کهس نه ناسی
ههر چه نده کرن لباس ته بدیل
ئهمما نه دبوون ژ حالی ته حویل
عشقی کر بوون ووسا موبه ددهل
ئیدی نه دچوونه حالی ئه ووهل
قهط کهس نه دگۆ ستی و زینه
خه لقی وه دزانی ئه جنه بینه
دایینه که وان هه بوو زهمانی
ته شبیهی به لایی ئاسمانی
زالا فهله کی ل بهر زه بوون بوو
وی ناف ژ پیری حه یزه بوون بوو
ئهو هات ژ غه فه تی ب سهر دا
فکری کو جلی د وان د بهر دا

روونشتنه بی مه ذاق و مه شرب
ونداکرنه ذهقن د غه بغب

یه عنی کو د ته حه بیور و مه لالن
مهه پاره د حاله تی و ه بالن

جلوا بوویی جه وجه می دتازه
رهنگی سه مه نی ب جایی غازه

کافوور مه ته ل عوذاری قانی
سوړگول گه پیا نه زه عفه رانی

زانی کو پهری د بی لباسن
مه جلووی مه حه ببه تا ئوناسن

گو : ئه ی هه وه سی دل و هناقان
هه ر یه ک ژ وه رو هنیا دو چاقان

حافظ ژ وه را مه گه ر خودا بت
جانی م ژ بو وه را فدا بت

هوون هنده موقه ییه دن د قهیدی
ئیرۆ ب تنی کو چوونه صهیدی

وه زوو شه مراند ژ بو چ سه رسال
هوون راست بیین کو بوویه ئه حوال

بیژن کو موقه ددمه چ رهنگه
ئه ف حیره ته یا خیاله بهنگه

هوون بۆچ حەزینن ئەى مەطایا
 نینن چو نەتیجە بى قەضایا
 هوون بىژنە من کۆ بوو قەضیە ؟
 کەنگى ل مە خەف دبت خەبیە
 ئەز دى نوهه رەملە کى بریژم
 ئسمى و ضەمیری ئەز بىژم
 یان شووشە و مەندلا خوہ دانم
 ماھییەتى حالى دى بزائم
 وان گۆتنە دایەئى نھانى :
 ئەم صوبحى کو چوونە دەر ژ خانى
 ھەر چى ل مە بوو دوچار پەیدا
 حاضر گەرپا جونوون و شەیدا
 ئاخىر کو ژ حەددى چوویە دەر جەور
 جەورى ل مە عاقبەت نەما دەور
 ئەم ژى گەرپان مەلوول و مەغبوون
 ھاتینەئە ئەم خەفیف و مەجنوون
 دایین ب تەئەننى و تەوہللا
 چوو پالغە دایە وان تەسەللا
 گۆ : هوون ب جەمالى شەھریان
 ھەر یەك ژ وہ شاھ و خونداکارن

کی بت کو نہبت مو طیع و مو حجاج

کی بت کو نہدت وہ بیّ طہلب باج

ہەر چی وہ حہباندی ئہی پهریزاد

حوسنا وہ دکہت ژ بوّ وہ مونقاد

خاسما د قی شہہری بت وہ دلدار

ئہز دیّ وی بکهم نہا خہریدار

بیّژن کیہ؟ دا بچم ببینم

حاضر بگرم ژ بوّ وہ بینم

وان گوّتنہ حہیزہبوونا ساحر

دہردیّ ل مہ ئہی طہبیبیّ ماهر

بیّ شوبہہ دہوا ژ دہست تہ تیّتن

تہقریر ئہ گہر ژ دہست مہ بیّتن

تہقریر و ئہداکرن مہ حالہ

تہدبیر و دہواکرن بہ طالہ

ہندی ہنہ کیژ و کور د بوہتان

بہلکی د جہمیعی بہژن و بوہتان

کہس نینہ ب لوظف و حوسنیّ مہ شہورور

ئیللا کو د دہفتہرا مہ مہسطورور

یہعنی ہمہی روو ب روو مہ دینہ

ہندی د قی شہہری ئادہمینہ

ئىرۆهه دو كه چ غه ريق و شييا (۱)

سه ر تاب قه ده م ده بيق و دييا

زي به نده ژ شه كلي شاهي خاوه ر

تابه نده ژ رهنگي ماهي نه نوهر

ناگه ه ل مه بوون دو چار و ظاهر

گي پ بوون ژ دوورقه هه ردو نادر

ئه م چوونه ل سه ر بنين كو كينه

فك رين نه وه كي مه ئاده مينه

ته حقيق مه لك وه يا په ري بوون

له ورا كو ژ ئاف و گل به ري بوون

گا فا كو مه ديتن نه و په ريزاد

ئه م ژي گه ريان ژ عه قلى ئازاد

ئه و هه ردو وه كي دو جامي جه مشيد

ئه م هه ردو مثالي ماه و خورشيد

گا فا وه كو و پي كفه بوون موقابل

مصباح و زوجاج بوون موعادل

قارووره ژ نه جمي مونه كس بوو

نووره ك مه ب قه لبى موقته بس بوو

قه نديل و فه تيله گه ر ژ وان بوو

ئاگر ژ روخي مه هه ر دووان بوو

زهيتى مه و ئاگرى مه ديسا

بهربوو مه و دل مه پى ئهيسا

سوهتن خوه ب خوه نزان چ حاله

هشياريه خهونه يا خه ياله

(۱) د هندهك دانهبان دا (غهريب وشيبا) هاتيه .

(۱۷)

تہ کرار نستخبارا دایہ نئی ژ کونہی ماجہ رایہ
تہ صریح و تہ قریب نہوانہ ژ کہ یغیبہ تا تہ نشیرا ہہ وایہ

دایین حہیری ژ ماجہ رایہ
گو : ئہی روح و قلبی د دایہ
ہوون چوونہ تہ فہرر و جا رہ و الان
فارغ ژ تہ عہ شوقا غہ ز الان
شہ کلی کو وہ دیتی بی مہ نالہ
مہیلا وہ ب قسمی ژن مہ حالہ
مہیلا بہ شہری بہ شہر دقیتن
ئہمما وہ کچان پوسہر دقیتن
کچ قہ ط ل کچان دبن خہ ریدار ؟
بی نہ قدی کوران مہ حالہ بازار
کور ئایینہ ئی جہ مالی ذاتن
کچ مہ ظہہرا پہرتہ وا صفاتن
بی ذات و صفہت عہرہ ض مہ حالہ
جہ و ہہر نہ بتن عہرہ ض بہ طالہ

قائم دبتن عہرہض ب جہوہہر ؟
 بی شہمس قہمہر دبت مونہوہر ؟
 مہیلا ژ روخی کوران بہری بت
 سہد جار کو حووری و پہری بت
 ئەو مہیل کۆ دی بکہت وہ مہفتوون ؟
 ئەو لہیل کۆ دی بکہت وہ مہجنوون ؟
 مہجنوون کو نہبت عہدیلی لہیلی
 لہیلی کۆ دکہت ب لہیلی مہیلی ؟
 گول قہط ل گولان دبیتہ عاشق ؟
 عہذرا خوہ ب خوہ دبیتہ وامق ؟
 خوسرہو نہبوویا سواری شہبدیز
 شیرین چو شہکہر دبوویہ پہرویز
 فہرہادی چہوا سورشکی پور خون
 نہینا نہددی سواری گولگون
 ژہو چہندہہا عالہما رجالان
 بہگزادہ و سادہ و رہوالان
 دل قہط وہ نہبت ب کہس قہ مائل
 کیژن دئہدانی و ئہراذل
 بی نام و نیشان و غیری مہعرووف
 قہلبی وہ ب وان کو بوویہ مہشغووف

ئەف ئەمرە ب من قەوی مەحاله

ئەف خەونە وە دیتی یا خەیالە

زینی کو بهیستن ئەو مەعانی

ئەف نەغمە ژ پەردەئی دەرانی

ئەف رەنگەهە گۆتە دایەیا پیر

غالب تە نەمایە عەقل و تەدبیر

تە دگۆ کو ب دەعوەت و عەزائم

حالی کو خەفی بتن دزانم

شە کلی کو مە دی نە بی مەئالە

تە حقیقە نە خەونە نە خەیالە

وان گەر مەلەك و ئە گەر بەشەر بوون

گەر قسیمی نساء و گەر پوسەر بوون

ئەنگوشتەریی د وان ئەقانە

ئینانە مە ئەو ژ بو نیشانە

رەملی تو ب راست ئە گەر دزانی

خاتەم ئەقە دی بزانی خودانی

وی شەهەلەئی حیلە کار و جادوو

گۆ : بینە ژ بو مە خاتەمان زوو

دا ئیشەقە رەملە کی برپژم

حەتتا سوبە صاحبان بیژم

حاضر ستي يي نڱين ده راني

دا ده ستي عه جووزه يا زه ماني

زيني وهه گوته هه يزه بووني :

من دل بوويه وهر طه بهك ژ خووني

گاڦا وه کوو وهر طه تيته جووشي

وه قتي کو دکهت بکهت خورووشي

ته سکين دکهت ئه ڦ نڱين دلي ژار

دهم دهم کو ددم د چه شمي خونبار

زنهار ئه گهر دبه ي نڱيني

زوو بينه ڦه بو مه دل هه زيني

له ورا ب وي يه مه صه بر و سامان

ئه و بو منه خاته ما سوله يمان

تەفەححوص و تەفانولا داپەئى ژ رەممالى

ژ كەشفا حەقىقەتا وى ئەحوالى

وى دەللەيا بى فەصال و موحتال
صوبحى خوه گهاندە پيشى رەممال
زىپرەك دو برن د دەست خوه بۆ پير
ئەف رەنگە كرە بەيان و تەقرير^(۱)
گو من دو كورەك هەيين د مەعصوم
بى باب و يەتيم و ژار و مەحروروم
رۆژا وەكوو بوويه عيد و سەرسال
ئەو ژى ب طەرىقى طەبعى ئەطفال
رأبوونەفە هەردو چوونە گەشتى
غوولان غەلەطاند بوون ل دەشتى
ئىرۆهە دەما كو بوونە پەيدا
دينن تەلەسن جونوون و شەيدا
هاتينەفە بى لباس و طازى
گەھ گەھ دكرن فغان و گازى

بیّ هس دکهفن گهلهک دمینن
 گاڤا وه کوو رادبن ددینن
 ئەف خاتمهه نه ئەوان د دهستن
 گۆیا تو دبیی ب ڤان د مهستن
 ئەو واقفی رهمز و کاشفی راز
 بیچاره مه ئەز تو چاره پهرداز
 ئحسان بکه ڤهنج ژی خه بهر ده
 کانئ صه بییی د من چ دهرده
 مه جنوونیه صه رعه یا هه وایه
 چاوا مه ره ضه چ بو ده وایه
 ئەی مورشد و پی شه وایی موقبل
 هه لالی عوقوود و هه لالی موشکل
 سررهک هه یه وی د ڤان نگیان
 په یدایه ل نک وه دووربینان
 ئەصحابی نگیان بیژه کینه
 جننینه په رینه ئاده مینه ؟

(۱) د هندهک دانه یان دا (ضه میر ته قریر) هاتیه .

دهلالهت و تهقیرا ره ممالیه ژ بو پیریں
موافقی (ما فی الضمیر) و موخالفی تهقیریں

ئهو وارثی علمی دانیالی^(۱)
گافا فکری د شه کلی فالی
(فی الحال) د ره حی ئوممه هاتان
بی وه سعی ته وولدا به ناتان
له حیان و نه قی بی پیکفه دیتن
تاجدین و ستی ب پیکفه دیتن
شه کلی فوره حی د گهل غمی دی
بی پهرده وی زین د گهل مہمی دی
ئہف ره نگهه گوته قاصدا پیر
مه قصود ب مه کر و کذب و ته زویر
ما قهط دبتن ژ بو ته حاصل
بی راستره وی مه حاله مه نزل
ته گو کو کوری د من ددینن
نابیژیہ من ستی و زینن

رۆژا وه کوو چوونه گهشت و سهيران
 وان دینه ل ریّ دو دیده ههيران
 یه عنی دو کورپی د سهرو قامهت
 رابوویه ل وان کوران قیامهت
 (في الحال) ئەفان دو ئافتابان
 دل چوویه فه بال دو ماهتابان
 ئەو بوونه ژ عشقیّ فان د بیّ هووش
 ئەف بوونه ژ حوسنیّ وان د مهدهووش
 ئەو شیفتهئیّ به لایییّ عشقن
 ئەو تهشنهئیّ که ربه لایییّ عشقن
 ئەف خاتمه هئیّ د وان کوران
 فان ژی دو نگین د دهستیّ وانن
 چاوان خهملینه ئەف کورانی
 ئەو ژی گه ریهانه جل که چانی
 پیری وهه گۆته شه یخیّ ره ممال
 من شوبهه نه ما د که شفییّ ئەحوال
 لیکن تو ببیژه ئەو چ ئەصلن
 قهنج که شفییّ بکه کو ئەو چ نه سلن
 به گزاده نه ئەو عهلی مه قامن
 جنیدی نه سه بن وه یا عه وامن ؟

شه‌یخ گۆ کو د دینی عشقبازی

به‌یعهك هه‌یه نهو دبین ته‌راضی

بی شه‌رطی كه‌فائه‌تی ره‌وایه

شه‌رطی موته‌عاقدان رضایه

خاسما كو كوری د فان بژاری

دوردانه‌یه یهك و یهك مراری

به‌گزاذه‌یه یهك ژ نه‌سلی میران

یهك ژ ی ب نه‌سه‌ب كوری ده‌بیران

وی ساحره‌ئی ژ بو نیشانه

دیسان خه‌به‌رهك كره به‌هانه

گۆ : عاشق و موبته‌لا و دینان

مه‌فتوون ژ بو ستی و زینان

نهو نابنه‌ قابلی حسابان

ناكونجنه ده‌فته‌ر و كتابان

شه‌یخم تو دزانی نه‌ف جه‌زیره

تیكدا كوبه‌را و كورد ومیره

ئحسان بكه په‌رده‌ئی هلینه

نهو هه‌ردو مه‌لهك بیژه كینه

عه‌هدا مه وه بت ته‌نی ببینم

چل زی‌یری بچم ژ بو ته بینم

شه‌یخ گۆ : تو هه‌ره بیه و شاقان
 ته‌فتیش بکه جه و وثاقان
 هه‌رچی کو دبیزن نه‌و عه‌لیله
 نه‌و عله‌ ژ بو ته‌ را ده‌لیله
 بنمی‌ خوه ب سووره‌تی‌ طه‌بیهان
 بی‌ په‌رده دبیهی وان هه‌بیهان
 گا‌فا کو ته‌ دیتن نه‌و مه‌له‌ک وار
 که‌شفه ژ قوماشی را خه‌ریدار
 خاسما کو د ده‌ستی‌ وان نگینن
 مه‌نقووش ل وان ستی و زینن
 را‌بوو‌فه عه‌جووزه شوبه‌ی لوقمان
 سه‌ر تا ب قه‌دهم ده‌وا و ده‌رمان
 قارووره و حوققه‌ نشته‌ر و کیس
 هه‌لگرتن نه‌وا خه‌بیشه‌ ته‌لبیس
 دانی په‌غه‌لا خوه چهند کتیه‌ک
 دنما ب هه‌کیمه‌کی‌ عه‌جیه‌ک
 حاضر خوه گه‌انده‌ پشه‌کاران
 (فی الحال) بوویه نه‌دیمی‌ یاران
 وان گۆ : تو ژ کوو‌فه تی‌ چ پیری ؟
 غالب تو ژ علمه‌کی‌ خه‌بیری !

گۆ : گهر چ کو ظاهري حه کيمم
زیده ب دو عله تان عه ليمم

زائل دکم ئەز قهوی دو ژانان

دهردی به ده نان و دهردی جانان

وان گۆ : تو ژ بو مه را خه بهر ده

دهردی کول جانی بت چ ده رده ؟

وی گۆتی کو هوون مه گهر نه بینن

وی دهردی عه لامه تن نه هینن

ئهو ده رده کی زیده بی مه جاله

صححت ژ وی دهردی پا مه حاله

دوور بت ژ وه ئهو گه لی ره والان

ئهو به رقه د سووره تی شه پالان

گافا قه دده ت وه کی برووسکه

بی شوعله و پیّت و بی چرووسکه

بی جه رحه و قه رحه و برینه

ناقیل وی دهردی هه ر ئەفینه

ئهما وه دسوژتن هناقان

خوونا دلی تی ژ هه ر دو چاقان

وان گۆتنه وی کو خه پیری مه قدم

حالا نه خوه شن ژ مه دو هه مدهم

ئحسان بکه هەر دووان دەوا که
 دەرمان که ب نەوعەکی تو را که
 هەر چی تو دببیری ئەو وسا کن
 هەر چی تو دخوازی ئەم ئەدا کن
 پیری خوه گهاندە نک مەریضان
 وهقتی فکری د وان عەزیزان
 وی گۆتە ب هەمدەم و دەلیلان :
 تەنھا مە بهیلن و عەلیلان
 دا ئەز بکرم فی دەردی تەشخیص
 پاشی بکم ئەز دەوایی تەلخیص
 هەقیری هەمی چوونە دەر ژ با وانن
 پیر ما و تەنی د گەل دو لاوان

(۱) د حەدیسەکی دا یا ئیمام ئەحمەد ژ (معاوية بن الحكم السلمي) فەدگوهیزت
 هاتیە دببیرت : من پساراً وان کەسان ژ پیغەمبەری - سلاف لی بن - کر
 ئەوین کاری رەمەلداریی دکەن ، کانی ئەو چاواپە ؟ گوت پیغەمبەری - سلاف
 لی بن - گۆتە من : ﴿ کان نبی یخط فمّن وافق خطه فذلک ﴾ وەندەک زانا بو
 هندی دچن کو مەخسەد ب وی پیغەمبەری دانیاڵە - کو ئیک ژ پیغەمبەری
 ئسرائیلیان بوو یین پستی موسای هاتین - ، وگەلەک زانا ژ ل وی باوەرینە
 کو ئەف پیغەمبەرە ئدریس بوو « بو بەرفرەهی بەری خو بدە پەرتوکا (البدایة
 والنهایة) یا زانیی ناقدار (ابن کثیر) ی ۱ / ۹۹-۱۰۰ » .

(۲۰)

گه هشتنا دایه ئی ژ هه مصوحبه تا وشاقان

واقفیا وی به ل سهر وه قتی عوشاقان

بیمار ب دهردی عشقی به د حال

ناگه فکرین کو چوونه هاقال

روونشتی ل پیشی وان فه زالهك

قامهت جفیا ژ رهنگ ژ رهنگ هلالهك

ناههسته که لامه کی دبیزت

دگریتن و هیستران دریژت

گوئن چ کهسی توئی دلارام

بو چ دگری وها ب ناکام

وی گو : ب سهریستی و زینی

مه حضاژ وه را دکم گرینی

مه خصوص ژ نکستی و زینان

هاتم ل وه خواهش بکم برینان

نهنگوشتهرییی دوه ئهفانه

ئینانه مه وی ژ بو نیشانه

هوون هلگرن و بدن نگانان
به دنام مه کن ستي و زینان
ئه ز قاصد و هوون ژ بو مه مه قصوود
هوون من مه کن بیؔ موراد مه ردوود
ئه فؔ موژده ده ما ئه وان کرن گووش
یه کجار ژ شاهیان نه ما هووش
هشیار کو بوون ده مه ک نه وهستان
(في الحال) به زینه پیؔ و دهستان
ته کرار ل ده ست و پیؔ و داوان
سه د بووسه ددان ئه وان دو لاوان
دایین حه ییری ژ ئشتیاقیؔ
به ردا گری پیؔ ژ ئفتراقیؔ
گوؔ : غم مه خوؔن ئه ی موراد و مه قصوود
مزگین ژ وه را ب حه ققیؔ مه عبوود
ته و فیقیؔ ره فیق بتن ژ باری
ئه ز دیؔ وه بکم ب سحرکاری
هوون جو مله ل عه رده کی جه ما بن
هر چار ب مه قصه دا خوه شا بن
نام و نه سه با خوه هوون عه یان کن
سررا دلی بوؔ م را به یان کن

دا ئەز قەگەرپم ب قان نگینان
 تەسخیر بکم ستی و زینان
 تەعجیل بکم ژ بو تەوابی
 زوو بیّمەقە ئەز د گەل جەوابی
 تاجدینی نگین ژ دەست دەرانی
 دا دەستی عەجووزەیا زەمانی
 مەم تی فکری کو بی نگینی
 کەنگی دکەتن مەدار و ژینی؟!
 گو : دایە تو من بگیڤە مەعذوور
 کی جانی ددت ژ دەست خوە دەستوور
 ئەف خاتەمە ئسمە گەر طلسمە
 من جان ئەوہ قالبی مە جسمە
 ئەی دایە تو قاصدی حەبیبی
 بی شوبهە ل دەردی من طەبیبی
 صەدقە سەری (ذي الجمال) ی زینی
 مەستینە ژ دەستی من نگینی
 گافا تو دچی قە ئەی وەفادار
 ئەف رەنگە ژ من بیژە دلدار
 ئەو شاهە ئەگەر چ ئەز گەدامە
 ئەلطافی شەهنشەهانە عامە

ئەز بەندە نە لائىقىؑ وصالم

خورسەندە ب صورەتىؑ خەيالم

راضيمە ژ ئەو قەدەر جەمالىؑ

من بينتە خەلوەتا خەيالىؑ

هەر گاه ژ ئاهىؑ دل بترست

گەھ گاهىؑ ل حالىؑ من بپرست

(۲۱)

فہ گہ پانا دایہ نئی فہ بال دلداران
ناگہ ہکرنا وانہ ژ نسیم و رہ سمن برینداران

ئہو ہہردو نہالی عہر عہرا شہنگ
رپوونشتی مثالی غونچہ دل تہنگ
جفیایی ب فکر و سہرنشیفی
ہہر لہ حظہ ژ دایہئی ب ہیفی
مہ خمووری غہ بووقی بی نیہایت
موشتاقی صہ بووحی بوون ب غایت
دیتن کو ژ ناگہ ہی طہ بیہ
وی ہات ب صوورہ تہک عہ جیبہ
زین و ستی یا ژ عشقی مہ دہوش
وان دایہ کرن رہوان دہر ناغوش
گوتن : ب خودی کی ئہی دلارام
ئایا تہ کپینہ ئہو مہ لہک رام
رہ ملا تہ چ گو ؟ پہری تہ زانین ؟
یان ہہردو د شووشہیی تہ ئانین ؟

زین و ستیان نہ ما د دل ہووش
گافا کو ئہوان کرہف خہ بہر گووش^(۱)

(القصہ) ژ کونہی ماجہریی

ہشیاری کو دایہئی ددایی

ئاگر تہ دگو گہانده نہفتی

پیّت ژی دچوو ئاسمانی حہفتی

عشق ئاگرہ تہن چیایی طوورہ

دل ئہو شہجہرا ب نار و نوورہ

مشکاتہ قہفہس قہبہس چرایہ

جان زہیتہ فہتیلی وی جہفایہ

دل شووشہیہ ئہو چرا د ناقہ

سہر جوزئی د کوللی دا بہ لاقہ^(۲)

(بالکل) ژ سہر حہتاب ئہقدام

سوہتن ب وی ئاگری دلارام

گوّتن : ژ مہ را تو دل نہوازی

ئہی دایہ ژ بوّ مہ چارہسازی

دہقان تویی ئہم وہ کی نہالین

ئہزمان تویی ئہم ب خوہ دلالین

گہر لہ حظہیہ کی نہ کی تو گوفتار

گہر ساعہتہ کی نہ بی تو غہمخوار

ئەم دى ۋە كوو خار و خەس ھەبا بن

ئەم دى ۋە كوو بەرگى بەر ھەوا بن

ئەى واقفى واقعاتى دېرىن

ئەم غەيرى تە مەحرەمان نەدېرىن

تاجدىن و د گەل مەمى تە گۆتى

پەروانەنە پەر ل وان مە سۆتى

ئەو ژى نەھ پور د ئنتظارن

بەلكى ژ مە زىدەتر نەچارن

رابعە ھەرە زوو بىژە تاجدىن

گەر دى تە ستى بقى مەمى زىن

مزگىن ژ ۋە را مە ھوون قەبوولن

ئەم ژى ژ ۋە زىدەتر مەلوولن

عشقا ۋە جەلو ژ مە رەقايە

مانع ل مە پەردەيا ھەيايە

ئەو پەردە ژ بو ۋە را قەدىمە

بى پەردە ژ بو ۋە را قەدىمە

خوازگىن و ۋە سائط و ۋە سىلە

ھەر چى كو ژ با ۋە بىن جەمىلە

ئەف رەنگە بىژە وان ھەبىبان

مەجمووعى مەوالى و خەطىبان

هندهك ژ وه را بن رجاچی

هندهك ژ مه را بن دوعاچی

بهلكی كربت خودی موقه ددهر

وه صلا مه و وه ببت مویه سسه ر

(۱) کرهف : د بنیات دا هۆسایه (کر ئهف) بهلی ب فی رهنگی دی ئیته خواندن
دا له نگی ژ لایی کیشی قه پهیدا نهبت ، چونکی دهنگی شهشی (ئهف) دقیت
بی درێژ نهبت ، ئانه کو : ژ دو حهرفان پیک نهئیت ، بهلكی دقیت حهرفه کا
ب تنی بت دا ب دورستی بکهفته بهرانه ر (نه) یا کو د نیف مالکا بۆری دا
هاتی ، لهو (هه مزه) دئیه هافین وههردو پهیف دئینه لیکدان ..

(۲) د فان هه ر سى مالکان دا و بو ته تصویر کرنا ناگری ئه فینی شاعری ئیشارهت دایه
دو نایه تین قورنانی ، یا ئیکی : ده می موسا پیغه مبه ر - سلاف لی بن - د بهر
چیبایی طووری را بۆری ب شهقی و دیتی ناگره کی ل چیبای گهش کهت و پشستی
نیزیک بووی دا هندهك ناگری بو خو گه رمکرنی ژى بینت وی دیت هه ر وه کی
ئاگری ژ داره کی دچت ، وگافا گه هشتیه نک دارى دیت ئه و رۆناهییه نه ئاگره
وهنگی خودی وه حی بو هنارت .. خانى دینژت : مه ته لا عشقی مه ته لا فی
ئاگریه ، عشق ب خو ئه و ناگره وله شی مروقی چیبایی طووریه ، وئه و ئاگر یان
رۆناهی ژ دلی دچت چونکی دل ئه و داره یا گهش دکر ، وئه ف له شه بی وه کی
قه فه سی ئه و کوله که یا رۆناهی تیرا ده رباس دبت ، ورحا مروقی ئه و زه یته یا

چرايي نه قيني بي هل دبت وزه حمهت وجه فا ژي فه تيله يا زهيت لسي دچت ، ودل
 نهو شيشه يا زه لاله يا يا چرايي قيني د ناف دا گهش دکهت ، وهه چهنده
 نهو ل سهر (جوزنه کي) کو دله پهيدا دبت ، بهلسي گه شاتي وسوتنا
 وي د (کوللي) دا کو له شه به لاف دبت ، ونه فه ئيشاره ته بو وي نايه تا
 دييژت : ﴿ مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا
 كَوْكَبٌ .. ﴾ (النور : ۳۵) . و دهندهك دانهيان دال شويئا (سهر جوزئي)
 ب في رهنگيه : (سر جوزئي) .

(۲۲)

شفابه خشیا طه بیبه نسی ل دهر دبی عه لیلان
شه فقهه ت و مه رحه مه تا میر ل حالسی ذه لیلان

خوهش وهفته ژ بو عه لیلی موشقاق
خاسما کو ژ بو قه بیلی عوشقاق
دهرمانه کی صحهت و شفایی
مزگین و به شاره تا وه فایی
ناگه بگه هیته وان ژ دهردان
ئازاد بکته ئه وان ژ دهردان
ئه و دایه ژ رهنگ ئه رسته طالیس
سهر تاب قه دهه لباسی ته لبیس
دیسان کتهی صوره تی طه بیبان
حاضر خوه گهانده نک حه بیبان
ئه و موژده وه کی مه گوئی گوئن
ئه و سوئی وه کی ته سوئی سوئن
ئه ماب وی ئاگری وه گهش بوون
ته دگور قه نه خوهش نه بوون دخوهش بوون

گڙيا ڪو ئهوان ڙ دهست فهلاطوون

خوارن ب يهقين دهوا و مهعجوون

ڀابوونهڦه چوونه نڪ ههڦالان

چهندهڪ ڙ مهحارم و رهوالان

ئاگاه ڪرن ڙ ماجهرايي

ڀابوونه ب تهعهصوب و تهبابي

گاڦا ڪو ئهوان بهيست مزگين

هايدان ب تهبابي خهلق و خوازگين

هندهڪ عولهما و هن د عادل

هندهڪ ئومهرا و هن د جاهل

ڀابوونهڦه جومله چوونه نڪ مير

ئهڦ رهنگه ڪرن قهضييه تهقرير

كهى واليىءَ مولڪ و مال و دهولت

وهكى حاميىءَ داد و دين و دهولت

تو سايهئىءَ لوطفىءَ ڪردگارى

ئيرؤل مه شاه و خونديڪارى

شاهى نهظهرا ته ڪيميابه

ماهى نهئهرا ته پور ضيايه

ههڦ چي ته قهخوهندي ئه و عهزيره

ههڦ چي ته نهخوهندي نهى تهميزه

هه رچی ته کره چراغ و گهش کر
گهر حالی خه رابه ژى ته خواهش کر

تاجدين ئه گهر چ ميرزا به
نسبهت ب ته بهنده يه گه دايه

هاتن کو بکن ژ دل دوعايى
(في الجملة) دکن ژ ته ره جايى

تاجدين ستيى ژ ته دخوازت
ئه و قوّل ب چراغى يى دنازت

ئه و بهنده يه وى بگيره نازاد
زي بهنده يه وى بديره داماد

مير گؤ کو هه چى وه ديتى لائق
ئه لبه تته ژ بو مه رايه فائق

هه ر چى کو وه کيله بيت و پروونت
مه ولا کيه خوطبه ئى بخوونت ؟

عه قدا ستيى مه کر ل تاجدين
ئيجابه ئه فه قه بووله نامين

(في الحال) چه کؤ به زى و پى مير
ته قبيل کر و قه بوول و ته قيرير

مه جمووعى مه لا و شه يخ و ميران
ئاغا و ئه کابر و فه قيران

فيڪرا ب دهڻيٰ خوه وان ٿهنا ڪر

تيڪدا ب دليٰ خوه وان دوعا ڪر

مير گؤ : بقوتن دهف و رهبابان

بينن هميٰ شهر بهت و شهرابان

دا به زمه ڪه شادمانی دانين

ئيرؤهه ڪو صوبحه ٿهه نه زانين

ديٰ شوبهه تيٰ فيٰ ده ميٰ د خوهش بن

يا ديٰ بمرن وه يا نه خوهش بن

حوبلايه لهياليٰ ٿه يٰ مهواليٰ

ڪانيٰ چ دزيٰن (عليٰ التواليٰ)

ٿهف شابوون و شاهيٰ تهوئمانن

ٿهف چه رخ و فهلهك د بيٰ ٿهمانن

گهه نوور نومانه گاه موزلم

گهه سوّر نومانه گاه مه ٿهه

گاقا ڪو د بينيٰ وه قتيٰ عشرهت

دا فهوت نه ڪيٰ زه مانيٰ فورصهت

لهورا ڪو زه مان مثاليٰ شيره

نابيٰ ٿتن : ٿهف مهلايه ميره !؟

ئيرؤهه ژ بو رضاييٰ تاجدين

من ژی ژ خوه عهد بکن ب خوازگين

ئەف چەند زەمانە ئەو غولامە
 دائم د غولامی یی تەمامە
 ئەو ھەندە د خەدمەتە تا مە دا بوو
 عومری وی د بەر مە دا فەنا بوو
 شەرطە د شەریعەتی وەفائی
 ئەم ژى ژ وی را بخۆن جەفائی
 ئیروھە ب خەدمەتا وی رابین
 (بالذات) د خەدمەتا وی دابین
 مییری وھە کی بتن کو جانی
 شاباش نەدەتی ب شادمانی
 گەر من ھەبتن ھەزار و یەك سەر
 وان جوملە د رۆژە کی ب دەفتەر
 گەر ئەز نە کرم فدا ب جارەك
 میری نی ل من نەبت موبارەك
 تاجدین کو د خەدمەتا ئەمیر بوو
 چەشنا وی د دەست و چەشنە گیر بوو
 (القصّہ) ب شەوکەتا خوہ ئەو میر
 رابوو ب خوہ بوویە چاشنی گیر
 کیشا وی ب مەجلسا خوہ خوانەك
 گۆیا کرە فەرشی ئاسمانەك

قورصی مهه و مهري ناسماني
 ئينان ته دگۆب جايي ناني
 ئەف لهنگهريي د زيف و زيړين
 شوبهت فهلهكي د ژور و ژيرين
 هه ر صهحنی مهزن مثالی بورجهك
 سه رپۆش ل سه ر ژ رهنگی دورجهك
 هه ر تهبسی و كاسهئی د فهغفور
 يهك ئەختهري پور ضياء و پور نوور
 جهدی وحه مەلی د ناسماني
 بوريان و كهبابن بي هه ماني
 هه ر كاسه و تهبسيهك يهك ئەنبار
 سه رشار شهبيهي نه فسسي ئەممار
 ئەنواعی طهعامی چورب و شيرين
 ئەلوانی غذاء ونوقلی رهنگين
 قان مهشربه و ئەياغی چيني
 دهوران دكرن ب نازهنيني
 سه بياره صفهت بگهشت و سهيران
 هه ر چي كو ددی دمائي ههيران
 نارهنج و تورنج و نار و ليموو
 نووباوهئی شاخسار مينوو

فانیذ و نهبات و قهند و شه ککه
 ماوهرد و زوباد و مسک و عهنبه
 هندان دکرن مهعیده غازه
 هندان دکرن دماغ تازه
 مهجمه گه پریان ب عوود و عهنبه
 بوون جومله مهشام و جان موعه ططر
 رامشکه و خواهش نهوا و خواهش دهنگ
 شایهسته و خواهش قوماشی خواهش رهنگ
 هه قدهنگ ههنگ ب سهوتی سازان
 هه مدهنگ ههنگ ب فهخر و نازان
 موغنی و کهمانجه عوود و طهنبوور
 چهنگ و دهف و زوورنا و سهنتوور
 عوششاق و نهوا عراقی و نهوج
 فی کرا دکرن ب راستی بی زهوج
 ئاوازه و شوعبه و مهقامات
 بی پهرده ب موعجز و کهرامات
 ظاهر کو دبوون ژ نابی گهردان
 غاره تکرن عهقل و دین و ئیمان
 ساقی شهوشین ب نابی نهنگوور
 موطرب ههرشین ب سهیتی سهنتوور

قه ووال و موغهننی و غه زهل خوان
 مه خمووری سیاه و مهست و سه کران
 (القصه) ل ره غمی سهبعی شه دداد
 داین ب وی ره سمی عورس بنیاد
 خه طاطی فلهك ژ دهست قه لهم كهت
 جه لاد دکر کو وی قه لهم كهت
 ناهید ب عه ردی دا ددا چه نگ
 مه چوو قه شری د بورجی چه چه نگ
 که یوان د ده لوی دا نهان بوو
 به رجیس د حووتی بی نشان بوو
 دونیا ههمی بوویه عهیش و عشرهت
 زالا فله کی ژ که رب و حه سرهت
 چو ژ دهست نه دهات و مایه عاجز
 ناچاره عه جووزه بوویه کادز
 شه یخووخه ئی چه رخنی ره نگ سه ماوی
 ره هوار سه ماع کر ره هاوی
 عالم ههمی بوویه عشرهت ئاباد
 شه هری و به دهوی عه بید و ئازاد
 موسته غرقی نعمهت و طه ره ب بوون
 موسته جمعی شاهی و له عه ب بوون

رَابووقه كو خان ژ بهر خهواصان

ساقى گهريان ب جام وكاسان

مير خوهندنه پيش مه مۆ و تاجدين

گۆ : خه رج ل من مه مۆ تو شوشين

ئهو ههردو كرن تهمام مهلبوس

رَابوون ب ئهدهب ئهتهك كرن پووس

رروونشتن و پيگفه وان فهخوارن

ئهو رۆژ ب يهك فه رابوارن

(۲۳)

عرووسيا ستي ژ بو تاجدينی
تههينهئن نهسابن شاهيه ژ بو تيهنيا غهگينی

وهقتی وه کوو نوو عهرووسی خورشید
نهه قوبهه مثالی جامی جهمشید
(في الجملة) کرن ب روخ موجهللا
گويا کو کرن ب زهر موطلهلا
مهششاطهه و دايه و پهههستار
عشقی کری جومله گهرم بازار
چوون زهين بکن ستي و زينان
نازهنده بکن دو نازهنينان
ئهووهل فکرن د زولف و خالان
ديتن کو دلان دبن ب تالان
گاڤا فکرين د قهوسی نهبروو
بوون شوبههتي وهسمه ژي سیهه روو
فکرينه روخی د وان د تازه
شههرمهنده دبوون ب جایی غازه

قادر نه دبوون ژ سورمه ئی ږهش

ټاهووی ځخوتهن بکن موشه وو هوش

سهر تاب قهدهم ژ رهنگی ځشانه

سهده سعی کرن ژ بو بهانه

مهحضا ژ دو ټاهویان یهک ټاهوو

وان سهه نه کرن هتا سهرهک موو

(إلا) سهری موویه کی مهیان بوو

ټهو ژی ب مثل نه تنه نه جان بوو

قهطعا ژ مهخافه تا شکهستن

قهط لی کهمه رهک نه هاته بهستن !

کس دل نه ددا چو لی ببینت

بهلکی کو ژ نازکی شکینت

ما دهست ددا کو دهست و په نجه

ههنا بکه تن ب رهنگی ره نجه

نه قشی کو خودی کری موخه ییهر

کی قادره وی بکهت موخه ییهر

ټاخر گه ریان ژ رهنگی مه ئیوس

ټهو مان وحدها و رهنگ و پابووس

زینته ژ قه دی دوان هه بیان

به خشینه زه مین طه لا و شیبان

فہر خونده کرن ب فہرقیؑ ئہفسہر
تابہندہ کرن ب تاجی گہوہہر

سہرلہ و حہئیؑ صہفحہئیؑ مو صہنہ ع
زیبہندہ ب زیوہری مورہ صصہ ع

پییرایہ ژ رہونہقا جہمالیؑ
بو ہالہ ل خہرمہنا ہالالیؑ

ئہلماس و زوموررد و مراری
خال و خہط و طوررہئیؑ د طاری

مانہندیؑ کتابیؑ شاعرانہ
مہوضووعیؑ ب و ہضعیؑ خانہ خانہ

ئہف رہونہقیؑ عارضیؑ و ذاتی
بوو نوسخہئیؑ سحر و مو عجزاتی

ئہبیات ب جہمع بوونہ دیوان
ئایات ب صونع بوونہ قورئان

ئہو صونعہتیؑ ئووستادیؑ موطلہق
ہہر چی کو ددی دگؤ : (ہو الحق)

تہزیین کو تہمام بوول بووکان
ئایین کہتہ چار سوو و سووکان

ئہنواعیؑ تہجہممول و مہلابس
ئہلوانیؑ جہواہر و نہفائس

سهد جاريه و دو سهد بهني چوون
 زهر بهفت لباس و زهر بهني چوون
 ناقه ب قطار و دهر ب قنطار
 ياقوت ب بار و زهر ب خدروار
 خارج ژ ته عه دودا حسابان
 خارق ل ته قه يودا كتابان
 نه دهاته ته عه ققول ئه ف جهازه
 نه دبوون موته حممل ئه و جهمازه
 قىّ ده بده بهئىّ وه كرنه عاشق
 بوو زه لزه له را كرن خه لائق
 شه هري ژ موذه ككه ر و موئه ننه ث
 (في الجملة) موزه ييهن و موله بيهس
 ته شبهي ب به حريّ پور ته مه ووج
 جونبش دكرن غه رهض ته فه رروج
 ناگه ه گه رپا ب جوودىّ مه فتووح
 دهر گاهىّ كه ره م ل كه شتيا نووح
 يه عني كو عماره تا ستى تيّ
 قه صرا په رپا ب راستى تيّ
 هه ر ته خته ژ عوودىّ سه نده لووسى
 ته خته ك خه ته به ندىّ ئابنووسى

عهـرشهـك ژ جهـواهران مورـهـصصهـع
 بهـلقـيس جهـليس و ليّ مورـهـبـيهـع
 دهـست بهـستي ژ پـيشـفهـ پيشهـكاران
 زهررين كهـمهـر و گوهر گوهـران
 صهـد ناصفـيّ بهـرخيا وهـكي باد
 حهـمـمـاليّ دكر ب عهـرشـيّ دلشاد
 هـلگـرتـنه سهر سهرـيّ خوـه نهـو مهـهد
 دهـست دهـست درهـقان ژ هـهـف ب سهـد جهـهد
 نهـو تهـخت رهـوان وهـكي گهـمي بوو
 بهـحـرا كو ب سهـركهـت نادهـمي بوو
 بهـحـرهـك ژ هـهـوا كو بيته جووشي
 ناچار ژ دل دكهـت خوروشي
 خهـلقـيّ جهـيّ جومله عاشقانه
 پهـروانه و شهـمع دهر مهـيانه
 صووفـي و مهـلا و فهـقير و پاشا
 فيـكـرال تهـفهـرروج و تهـماشـا
 خهـلقـيّ كو ژ دهـست غهـمان ب فهـرياد
 فهـردهـك قهـ نهـما نهـبوويي دلشاد
 هـهـر بهـر دهرهـكي شهـمـاطهـيهـك ليّ
 هـهـر مهـجمهـعهـكي تهـماشهـيهـك ليّ

ته دگۆ کو عهرووس عهینیؑ جانه
لهو بوونه بهدهن ل پی رهوانه

سازان مری حهی کرن وه کی صوور
کووس و دهف و کررهنا و ناقوور

شاباش و صهدا و کازه کازان
گوهدار غهنی کرن ژ سازان ^(۱)

فیکرا کو صهدا ژ وان ب ده رکته
قهصرا فهله کی صهدا ب سه رکته

ئهف عهیش و نشاط و شادمانی
نادیده ب دیدهیا زهمانی

فولکا فهله کا مهلهک د نافئ
مهوجان کو ره فا د وهقت و گافی

ئهف طه نطه نه و شعار و ئایین
چوون له حظهیه کی گهانه تاجدین

تاجدین ب خوه بوویه پادشاههک
مهم ژی ل ته نشتی شوبهی ماههک

روونشتی د شههنشینئ عالی
جهمههک ژ ئه کابران حهوالی

رابطوون ل تفه رروجئ قه وهستان
وان جومله طه بهق د ههردو دهستان

مانه ندی طباقی ئاسمانی

یاقووت و زوموردی د کانی

رپهتن طه بهقی د وی نثاری

ژوردال عماریا نگاری

ئه ممانه طه بهقی د وان ههمی پور

زیپر و وه رهق و جه واهر و دور

یه غما کهری گهنجی بوونه ماشا^(۲)

خیزان ههمی بوونه میر و پاشا

سه د جار ل هیقی یا حه ریمان

خارج ژ جفان دنا خه سیسان

فاضل ژ که رامه تا که ریمان

زائد ژ خودانی یا له ئیمان

خیزان و گه دا وه بوونه مونه م

موفلس بوونه زه ن پهره ست و موغله م

خیزان و گه دا غه نی و زه نگی ن

شادان و حه زین و شا و غه مگی ن

ئی دی نه دبوون ژ هه ف موشه خخه ص

ته دگو ههمی میر کرن موره خخه ص

تی کدا د مونه سب و موافق

قی کرا د مو صافح و مو عانق

حاصل کو ژ مقصددا سہرامہست
 بوون ئەو دەر و بان و ئەو سہرا مہست
 ھن مہست و ھنەك دیکەر د بەنگی
 خوانہندە و بەذلەگۆ و چەنگی
 ھەر بەنگی و سہرخوہشی د بوہتان
 تێك ھاتنە چەرخ و باز و لۆتان
 بیـریتە سہما و ساز و گۆقہند
 شیرین و شە کەرلەب و شە کەر خەند
 عەذرا و رەوال و بکەر و موردان
 حوور و مەلەك و پەری و ولدان
 گول پیرەھەن و سەمەن قەبايان
 شە کەر دەھەنان و قەند خایان
 زەررین کەمەران و کەج کولاهان
 طەلەت قەمەران و خەط سیاھان
 سیمین بەدەن و سەمەن عوذاران
 سیقین ذەقەن و مەمک ھناران
 ئەف موویئ مەیان و ماری گیسۆ
 ئەو چار دە سالە چار ئەبروو
 موردان و موراهق و موجەررەد
 لاوی وە کوو خەط وە کی زومەررەد

خوہش دہنگ ہنہک ، ہنہک د خوہش رہنگ
ہن جہرگہ بہزی و ہن دیگر لہنگ

(بالجملة) ل رہغمیٰ قیٰ عہ جووزیٰ
یہ عنی ل خیلافی پوشت کووزیٰ
قیزی د سقک کوپی د لاوین
مانہندی بہنات و مثلئ پہروین
ہن دائرہ بہند و ہن د دہووار
ہن سلسلہ بہند و ہن د سہییار
ئہ نجوم صفہت ئہ نجومہن فوروزان
ہفت شہف د تہمام و ہفت روزان
بہزماستی یی و جہمعیٰ تاجدین
گیران ب قی رہنگی زیب و تہزین

(۱) د ہندہک دانہیان دا (ب سازان) ہاتہ .

(۲) د ہندہک دانہیان دا ب قی رہنگیہ : یہغما کر و گہنج بوونہ ماشا .

(۲۴)

مه قالی نشتعالی شه معنی جه مالی مه حبووبه
مه قامی ننتقالی نشتغالی وصالی مه طللووبه

دامانی عهرووسی پاکئی گهردوون
داماد کو کر ب موهری گهردوون
تاریتی ب روھنیی کو راکر
غم شوبههتی ظللمهتی فهناکر
وهقتی سهحهری ژ روژی حهفتی
ئاگر ته دگو گههشته نهفتی
گهرمییهتی ناری قوربی مهقصوود
راکر ژ ووجودی عاشقان دوود
جهمعیییهتی خاصی ئاتهش وباد
ئهلبهتته دکت مروقی بهرباد
ئهف عشق و ههوا کو بوونه دلداش^(۱)
جان و دلی دی بدهن ب شاباش
صهبرا شهوتاندی ئفتراقی
تیک سوھت و قران و ئحتراقی

دهريايي مهحه ببهت نوشتولوم کر
 نارام و شه کيب و صهبر گوم کر
 مهحبوب و موحب ژ فهرطي تهشویر
 هاتن کو بن ب شهوقی تهقدیر
 مهششاطه و مهربان و دایین
 شوشبین و مهحارمی د تاجدین
 موسته و جبی وهقتی دین مولاقات
 بهر موحب و موقتهضایی عادات
 مهجموعی موبه خخراتی موعطر
 مهمزوجی موفه ررحات و موسکر
 جام و قهدهح و ئیاغ و مهخمهر
 نهف مسک و زهباد و عوود و مهجمهر
 ماوهر و گولاب و عهطر وشاهی
 (القصه) ز ماهی تاب ماهی
 نهسبابی نهشاط و عشوه عشرهت
 نالاتی صهفا و ذهوق و صوحبهت
 نهو چه ندرن نهوان موههیا
 مهحضا مری پی دبوون موحهیا
 ناراسته بوو عهرووس خانه
 دیوار و دهر و عوروش خانه

رَابُوونَه فَه خَاصَه كِي وَ خَادِم

هِنْدَه ك دُئَه قَارَب وَ مَه حَارِم

شَه مَعَه ك ب تَه مَامَه ئِي مَوَطَه لَلَا

شَه مَسَه ك ب جَه مَالَه ئِي مَوَجَه لَلَا

هَلْگَرْتَنَه سَه ر سَه رِي خَوَه رَه قَقَاص

ئِي نَانَه مَه يَانِي مَه جِلْسَا خَاص

شَه مَعِي ب زَه بَانِي حَال وَ بِي قَال

ئَه ف رَه نَگَه هَه كَر بَه يَانِي ئَه حَوَال

كَاي عَاشَقِي بِي قَه رَار وَ بِي تَاب

گَه ر شَوْبَهِي مَنِي خَوْدَان تَه ب وَ تَاب

رَابَه هَه رَه حَه جَلَه يَا عَه رُو و سِي

پَا بَه نَدَه بَبَه ب پَا يِي پُو و سِي

شَه مَعَا تَه وَ هَ كِي تَه ئِنْتِظَارَه

شَه وَ قَا تَه ل جَان وَ جَسْمِي نَارَه

سَوَهْتَن نَه بَه سَه مَثَالِي شَه مَعَان

بَه س شَوْبَهَه تِي مَن بِيَارَه دَه مَعَان

گَه ر عَاشَقِي رَابَه شَوْبَهِي فَه رَرَا ش

جَانِي خَوَه بَدَه نَشَار وَ شَابَاش

ئَه ي سَاعِي يِي مَه قَصَه دَا طَه وَ افِي

وَه ي سَالَكِي مَه نَه جَا مَه طَافِي

ئەو قبلە و كەعبەيا تە مەقصوصد
 نىزىكى تە بوويه ئەمرى مەعبود
 بەيت و حەجەر و موقام و حوجرە
 سەعى و طەلەب و طەواف و عومرە
 بارى ژ تە را كرن موقەددەر
 ها بوونه ژ بو تە را مويه سەر
 ئافى تو رهوان به پيشى سەلوى
 شىرى تو هەمان كەرم كە خەلوى
 تاجدينى ژ سوورەتى شەمالى
 مەعنایى مەحەبەتە وصالى
 زانى ب تەئەممول و ب ئدراك
 رابوو ژ جهى خوه چوست و چالاک
 يارى غەم و شاهيان مەمى ژار
 قىرا بوويه صاحب و سلە حدار
 دەستى وى د دەست و دل د دل بوو
 بوو حاجبى دەرگە شىر ل مل بوو
 تاجدين ب قە طەرزی چوو سەرايى
 مەم مال دەرى د گەل دو عايى
 لەورا كو مە خووف بوو ئەو مولاقات
 مەلزومە ل عاشقان موعادات

گەر قىسمى موحىب و گەر حەبىبن

ئەلبەتتە ب دوژمن و رەقىبن

ھن دىو و ھنەك ژ وان پەرىنە

ھندەك د موناڧق ئادەمىنە

(۱) د ھندەك دانەپان دا (ئۆلداش) ھاتىبە .

(۲۵)

ووصوولئى؁ كه عبهئى؁ موراد و طه و افه
وه حوصوولئى؁ مه قصه دئى؁ مورام و زفافه

زاقاب ئه دهب كو چوو ژ دهردان
شه معا كول پشت حجاب و پهردان
رابوو كو ژ پيشقه چو خرامان
كيشال زهمين ب ناز دامان
زولفى؁ د خوه كرنه پايى؁ نه نداز
دهستى؁ د خوه كرنه فهرقى؁ پهر داز
ديما كو ب نوورى؁ (بيت الأقصى)
قه نديلى؁ فه لهك ب وى ته ييسا
مه خموورى؁ غه بووقى؁ دهر دى؁ هجران
موشتاقى؁ سه بووحى؁ وه صلى؁ جانان
ژه ووهل قه ل عاده تى؁ موباحى
دهستى؁ خوه دريژ كره صوراحى
نووشى؁ ژ صوراحيا شه كه ر لهب
نووشين قه دهحهك ژ مهى له باله ب

مهخموور كو دهفع كر مهيا ناب
 بهن كر گول و سونبولي د تير ناب
 گهه نهرگس و لاله گاه سورگول
 رهيحان و بنفشه گاه سونبول
 تيك تيكفه ددان و تيك دبهستن
 هن بوسه ددان و هن دگهستن
 نهو چهنده ب پيكفه رادموسان
 نهوبهت نه ددانه ههفل بووسان
 نهلماس و گوههر جهبين و دندان
 تهبدیل بوويين ب لهعل و مهرجان
 دهريايي مهحبهبهتي وه كر جووش
 دهست گهردهن و لهب ب لهب ههم ناغووش
 مهدهووش بوويين ب وي مودامي
 بي هس وه كهتن ژ سهر قيامي
 قادر نه دبوون بكن قوعوودي
 گير بوونه ب پيكفه بو سوجوودي
 تهكرار ژ سهجدهئي كو رابوون
 نهو چهند ب يهك فه ههردو شا بوون
 شهكهر ژ لهبي د يهك رهقاندن
 سورگول ژ روخي د يهك جقاندن

تهر کيب کرن ژ بوّ خواه گولقه‌ند
 ته‌زويج کو بوون ب يه‌ک فه دل‌به‌ند
 سيّ رۆژ و شه‌فان ب دل په‌ياپه‌ی
 وان ته‌شنه له‌بان فه‌خوارن نه‌و مه‌ی
 موسته‌سقي‌یی شه‌ربه‌تا مه‌يا ناب
 ئاخر کو نه‌بوون ب شورببئ سیراب
 که‌يفییه‌تی نه‌شه‌ه‌يا شه‌رابی
 کيشانه که‌مالی ئضطرابی
 صافی ذقه‌ن و به‌ده‌ن شه‌فافی
 کر مه‌یل و مه‌حه‌ببه‌تا زه‌فافی
 سه‌رمه‌ست ب ده‌ست تیک هه‌رستن
 بوو گه‌لته و گه‌لج و داب‌رستن
 ده‌م لی‌ک بچیان و ده‌م جو‌دا بوون
 گه‌ه تیک ه‌ژیان و گه‌ه دبا بوون
 ده‌م نه‌و ددو بوون و گاه يه‌ک بوون
 گه‌ه جوّت و ب يه‌ک فه‌ گاه ته‌ک بوون
 تیرا کو ژ عاجی به‌ر هه‌ده‌ف بوو
 ئاماج ب صه‌فه‌وه‌تا صه‌ده‌ف بوو
 ئاماج کو بوو مه‌حه‌للی په‌یکان
 دو‌ردانه به‌ده‌ل کرن کرن ب مه‌رجان

نه بل هاته فقه نه صل ما د وى دا
 نه سلا خواه ژ جان و دل ب وى دا
 په يوه سته ب رږژ نه گهر ب شفق بوون
 وان پور ژ مه حبه تى ب هدف بوون
 هه مواره دو سه رخو شى د سه رکش
 قالا دکرن ل يهک دو ته رکش
 گهر رږژ نه گهر شفقى د رهش بوون
 نه و هه ر دو مه لهک وه پیک د خواهش بوون
 گويا ته دگو دو کيميا گهر
 مه شغوول بوو يين ب عقدى جه و هه ر
 نه و رووح و جه سه د وه پیکفه مونضم
 نه فسین ب يهک فه بوونه مودغم
 نزالى له گهن نـزوولا تبريق
 ته صعيد کرن ب قهرع و نه نبيق
 مه مزووج شه بيهى شير و شه ککهر
 مه خلووط وه کى حيات و که و ته ر
 قه طعا چو نه بوو نه خور نه خوابهک
 وان بير نه دهات نان و تابهک
 نه و هه فته ته مام بوويه گهر دهک
 ناگاه نه بوون ژ حالى فهر دهک

غالب گهړيال دهردي صححت
 غم چوون فه شرين ژ که ربي وه صلت
 ناگهه سه حهري ژ روژي هه شتي
 رضوان مه شيا ژ نيښ به هه شتي
 مه هم هيژ وسال بهر دهری بوو
 دائم نهوی سهر ل سهر بهری بوو
 هيژا نهوی مه سکه ناستان بوو
 روژان و شه قان وه پاسبان بوو
 تاجدين کو ژ گه رده کي بدهر کت
 روژهک ته دگو مه مي ب سهر کت
 (في الحال) وه ره نکه شادمان بوو
 هم نه فسه ري نه و جي ناسمان بوو
 يارهک ته هه بت مه گهر وه بيتن
 گهر دي وه نه بت مه گهر نه بيتن
 ياري ب ته را بتن موافق
 سه د خزمي د خائن و موافق
 قوربان بکه قهط مه بي مخابن
 چ دکي ب که سان کو بي وه فابي
 قوربان بده قهط مه بيژه کينه
 بي کيره برائه گهر ب کينه (۱)

يارى ته ژ بو ته را برايه
هم چافه ژ بو ته هم چرايه

(۱) د هندهك دانهيان دا ئهف نيڤ مالكه ب في رهنگيه : (بي كينه برا ئه گهر
ب كينه) .

جبله پهروازي و فتنه نهنگيزيا به كره ژ حهسه د وره زيا ل تاجدين
كو بووي سه به بي مير نه دا مه من زين

گافا ژ عدهم خودي کر ئيجاد
ئهف كهون و مه كان ژ نووځه بنياد
مه جمووعى موكه ووناتي عالم
حه تاقه خه لاصه نه وعى نادم
ئه شيا ب حه سه ب صفات و ئه فعال
ئينانه ووجودي موختلف حال
مه وجود كرن ب هف موعه ييهن
ئه ضداد كرن ب ضد موبه ييهن
ئهف ئه رض و سه ما به طي ء و دائر
ئهف مولك و مه لكه موقيم و سائر
ئهف نور و ظلام و كوفر و ئيمان
ئهف خولد و سه قهر به هشت و نيران
ئهف بارد و حارر و ره طب و يابس
ئهف مير و گه دا غه ني و بائس

ئەف ئاخ و ھەوا و ئاگر و ئاف

ئەف لەیل و نەھار و سی و سیطاف

ئەف ھەجر و ویصال و شاھی و غەم

ئەف مەوت و حەیات سورور و مەئتەم

ھن نوور مثال و ھن وەکی نار

ھندەك د حەلیم و ھن د دژوار

قان صادق و راست و خیرخواھان

قان قومسی و خوار و پروسیاھان

قان ئەھلی جەھەننەم و عەذابان

قان لائقی جەننەت و ئەوابان

نابینی کو پیکھە جوملە ضددن

حکەت چیه ؟ بۆچی پیکھە نددن ؟

لەورا کو نەبت ئەگر تەخالوف

تەمیز مەحالە ھەم تەعاروف

(القصّہ) ب ئقتضائی خلقەت

میری ب کەمال و عزز و رفعت

راگرت ژ بۆ خوہ دەرگەفانەك

فەتانی زەمانە صەی پسانەك !

دائم ل دەری وی قاپۆچی بوو

قەللاع و قەلاش و قاوہچی بوو

ئەمما ب نەسەب نەمەردی بوھتان
بەلکی مۆتەوولدی ژ بوھتان

ئەصلی وی دیین ژ مەرگەقەر بوو^(۱)

مەحضا وی بەشەر ب شۆر و شەر بوو

ناقی وی موناغقی بەکر بوو

بەلکی ژ بەلووقیا بەتر بوو

مەنناع و مۆذەبذەبین و ئبلیس

خەدداغ و خەبەر بەزین و تەلیس

شاگردی شەئامەتا وی شەیطان

شەرمەندە ژ گوھتەنا وی بوھتان

بەد چەھرە ژ رەنگی دیوی کابووس

بەد فەعلی ستیزەکار و سالووس

تاجدین دگۆتە میر عەیانی :

میرم بکە دەرقی دەرگەفانی

ئەف لائقی دەرگەھی تە نینە

ئەف کەلبە نەیندەرە ب کینە

ھەر چەند صە و دەرگەفان برانە

ئەکشەر صە ب مەر و با وەفانە

ئەف رەنگەھە میر دگۆتە تاجدین :

فەعلی د بەکر مەگەر نزانین !؟

ئەم قىسمى ئەمىر قىسمى ئاشىن
 پور فەتل و گەرپىن و پىش و پاشىن
 ناچارە ژ بۆ مە ئاشقانەك
 (لا بُدَّ) ژ بۆ مە دەرگەفانەك
 ھىدى ب حوكومەتى دكىن دەور
 گەھ عەدلە ژ بۆ مە كار و گەھ جەور
 ھەر چەند بە كر وەلەد زنايە !
 ئاشى مە ژ وى ب فەتل و بايە
 ئەف زومرە كو ظالم و عەوانن
 سووباشى و شەحنە دەرگەفانن
 ئاشى د مە ظالمان دگىرن
 دەخلى د مە ظالمان دەيىرن
 ئاشى مە ئە گەر چ وەققى عامە
 گەورى تىژى گارسى حەرامە
 وى گارسى حارثەك دچىنت
 ئەف حارثە بۆ مە دى ھلىنت
 ئەف عادەتە نىنە خاصى مىران
 نابىنى ل بەر دەرى فەقىران
 وان ژى ھەمى پاسبان ژ صانن
 ئەو ژى ھەمى قىسمى دەرگەفانن !

سولطانی سهریری بی نیازی

نابینی ژ بو وی کارسازی

هندی نهوی راکرن سه لاطین

دهه چهند نهوی چیکرن شه یاطین

حاصل د صهی خوه میر نه بوری

ته علیل ددانه بهر ضهرووری

میرن ههنه نهو صهی د تازی

نادن ب عه دالهئی د تازی

نهو کینه وهری خه بیث و مودبر

یه عنی به کری ب دل موزهوور

خه وفا وی هه بوو ب خه ف ژ تاجدین

دائم د دلی وی دا هه بوو کین

وه قتی کو ب ده ولت و سه عادهت

نهف ده عوه ته بوو ب ره سم و عادهت

خه ف ژ ئاده میان وه کی عه زازیل

مه حضا غه ره ضا وی کذب و ته سویل

ته نهها وهه گوته میر د خه ف دا :

میرم ته سته قهوی ته له ف دا !

نهو جه وهه ری تاج و تاجی جه وهه ر

نهو نه فسه ری زیب و زیبی نه فسه ر

ئەو رەنگ سەزايى تەخت و ئەورەنگ
فەرزانە ب عدقل و فەرر و فەرھەنگ

كەسرا ب كەسەر ژ بو وى دىنى

فەغفور ب غەورى وئەقىنى

قەبىصەر ژ كورپى خوە را ب خوەستا

خاقان ژ پيشقە دەست ب بەستا

هەيژانە د بوو ئەوى تو ئەرزان

ئەف رەنگەھە سەرسەرى بدى وان

مير گۆ : قە ددم ئەيا بەد ئەختەر

تاجدين و مەمى ب تەخت و قەبىصەر

رۆژا وەكوو بوويە جەنگ و پەرخاش

تاجدين و مەمى دو سەد قزلباش (۲)

(بالجملە) ب زرھ و زەند و بن پەر

ئىنان ژ مە را ب شير و شەش پەر

خاقان چيە ئەز چ كەم ب فەغفور

نادم ئەز ئەوان ب روبەى مەعمور

مەلعوونى كو دى نەبوو چو تەئشير

ئەو مەسئەلە وەرگەراندە تەزوير

گۆ : قەنجە حەقىقەتا ھومامان

ھەمسەنگى صەداقەتا غولامان

رؤژا فه دخۆن شه رابی بهلوا

گافا کو دخۆن که بابی سهلوا

چاوانه د شاهی و سه فایی

ئه و رهنگه د تنگی و جه فایی

عارض نه بتن ل وان ته به ددول

ظاهر نه بتن ژ وان ته حه وول

مه حضا نه کن ئه ف قو ووری خدمت

قه طعا نه کن ئه و فوتو ووری هممهت

ئه ف ذهوق و جه فا ببن موقابل

ئه و صدق و وه فا ببن موعادل

لی ضائعه هممه تا که ریمان

دهر حه ققی نه لائق و له ئیمان

ناکس نه سه زایی گهنج و ماله

نوورهس نه موناسبی جه لاله

مه نظووره ئی نووره سان شه رابه

مه خمووره ئی سه رخواه شان خه رابه

پور عقلی دقیت و پور ته حه ممول

نوورهس ب مه بی نه کهت ته حه وول

میرم ته نه دی کوری سکه ندهر

دایی ته نه ظهر .. ژ حه ددی چوو دهر

رۆژا کو سستی ته دایه تاجدین
 وی ژ ئالیّ خوه دائیه مەمیّ زین
 میر گۆ : چ عەجەب نە کر ب من پەرس
 یانە قە نەمایه وی ژ من ترس ؟
 گۆ : ما تو نزانئ ئەو کوسانە
 میرزایه جوانه پەهلەوانه
 مەیدان دیه وی جلەو رەقايه
 هەر چی وه کوو ئەو بکەت رەوايه
 ترسا من ئەوه ب کبر و کینیّ
 طوغیان بکەتن ژ پاشی زینیّ
 دەعوای نەسەبیّ بکەت ب خالد
 قەصدا حسەبیّ بکەت زه وائەد !
 میر گۆ : مە د دل هەبوو ب داخواز
 زینیّ ب مەمیّ بکم سەرەفراز
 سووندیّ دخۆم ئەز ب رووحیّ والد
 حەتتا بگەهیتە جەددیّ خالد
 مەحضا ب ژو کووریّ نەسلیّ ئادەم
 زینیّ ب ژنیی ئەز قە ئادەم
 هەر چی ژ سەریّ خوه بوویه بیزار
 ها زین و بلا ببت خەربدار

مهردی ژ سهر و رحا خواه تیّره
 بیّ خواهوف بخوازن کو میّره
 حوککام ب باطن و ب ظاهر
 بیّ شوبهه موشابهن ب ناگر
 ظاهر د صهباحی و ب نوورن
 باطن ژ مه دارهئی د دوورن
 په حمیّ کو دکن ژ رهنگیّ رپوژن
 قههریّ کو دکن جههان دسوژن
 زنهار نه کی ب وان تو باوهر
 گهر باب و پسی وه گهر برادر
 خاسما کو موقه رره بیّ د به دخواه
 نیّزیک ببن (نعوذ بالله) !

(۱) مه رگه قهر : جهه کی گریدایی ب نورمیّ قهیه ، دکه فته نیّزیکی سنوورین عراقیّ وئیرانیّ و ترکی .

(۲) قزلباش : شاشک سوّر ، کولاف سوّر ، وئهف په یقه بو له شکه ری صه فویان دهاته ب کارئینان چونکی شاشکین وان دسوّر بوون ، و ل نک کوردان دهمیّ ئهف په یقه دئیتنه ب کارئینان مه بهست ژیّ عهسکه ریّ عهجه مانه ، ودبت خانی دهمیّ قیّ په یقیّ ل سهر ئه زمانیّ میری دیبژت مه خسه دا وی پیّ عهجه م بن ، ئه گهر نه .. هزر بو هندیّ دچت کو میر (زین الدین) ی بوتانی بهری زه مانیّ صه فه ویان ژیا بت ، وه کی ل جهه کی بوّری ژی مه به حسیّ دهمیّ وی کری .

نا نومیدیا زینئ یه ژ دهولتا وهصلت و حهضرهتی
دهردهمه ندیا وی یه ژ کوربه تا فورقهت و حهسرهتی

تاجدین و ستی کو بوون ب ههف شاد
وهصلی کرن نهو ژ ههجرئ نازاد
مه مایه د کونجی وه حدهتی فهرد
نه یار و نه ههمنشین نه هه مدرد
هه مدهم کونه بن ژ بو دهمان را
هه مدرد نه بن ژ بو غهمان را
غهمگین ب چ دی بکن ته حه ممول
شاهین ب چ دی بکن ته وه سسول
شاهی و غهمان دقیت نه باز
دهردان و دهمان دقیت دهمساز
ئونسییه تی عاشقان سو کوونه
سه رمایه ئی وه حشه تی جونوونه
ئاسووده دبن ب یه ک دو هه م قال
خاسما کو هه بن ب یه ک فه هه م حال

زینى وستی مه مۆ و تاجدین
 فی کرا دکرن مه دار و تهسکین
 زینى کو دکر ژ دهردی نه فغان
 دهنگی ستی یی دبوویه دهرمان
 گافا وه کوو مه ب دل دنالی
 تاجدین دبوویه حه کیم ل نالی
 نهف ههر دوو ژ ههر دووان جودا بوون
 چوون ههر دو ب مه قصه دا خواه شا بوون
 ما زین و مه می د بی سه ره انجام
 بی مه قصه د و بی موراد و بی کام
 چل رۆژی نه خۆر نه خواب زینى
 سه ر رانه دبوو ژ سه ر گرینى
 خوونا دلی بوو غذا و خوارن
 هیستر ب خواه شهربه ت و فه خوارن
 هه مواره ب رۆژ نه گهر ب شهف بوو
 وى حال ژ فورقه تى ههر نهف بوو
 رۆژان دگری ب شهف دکر ناه
 نهو رهنگ گهریا ضه عیف نهو ماه
 به درا روویى وى بوویه هلالهك
 طه لعه ت د نوما وه کی خه یالهك

ههمزاد و ههقال و ههمنشینان

ههمزار و ئهمین و نازه‌نینان

هەر له‌حظه دگۆتنی ب رققت :

کهی سه‌روی ریاضی باغی رفعت

سه‌سه‌بزی و تازه به‌رگ و باری

ئه‌ف چه‌نده چ هیست‌ران دباری

هه‌مشیره ئه‌گه‌ر ژ ته‌ جودا بوو

خوه‌ش چوو و ب هه‌م‌پیی خوه‌ شا بوو

وی گرتیه بو خوه‌ سه‌بر و ته‌مکین

ئه‌و شایه‌ ل وی تو لی‌ره غه‌مگین

(من بعد) غه‌مان ژ قه‌لبی راکه

ته‌شبی‌هی ب زولفی به‌ر قه‌باکه

چین چین بکه‌ طورره‌ئی د شه‌ب ره‌نگ

گول گول قه‌که عارضی د گول ره‌نگ

زولفان قه‌که دا بن موسه‌لسه‌ل

ئه‌ کللی ل جه‌به‌تی موکه‌لله‌ل

بسکان تو ژ خه‌م‌ریان جودا که

زولفان شه‌که پی‌کفه به‌ر هه‌وا که

دا سونبول و سوورگول ئاشنا بن

ره‌یحان و بنه‌فشه‌ طا ب طا بن

بسكان بوهرينه سهر هلالان

سهودا كه د به ككهئى بلالان^(۱)

ديسان بكه خه مريان قهده ح نوش

جه عدان قه كه كه عبه بت سيهه پوش

تا خهلق ژ غه رب و شه رقى تا شام

حوججاج صفت ب بهستن ئحرام

په يوهند بكه پي كفه بسك و خالى

شيراز كه موصحه فا جه مالى

سه رله و حهئى ديم بيت مو ذه ههه ب

ئاياتى خودى ببن موره تنه ب

دا فرقهئى كافر و موسلمان

ته صديق بكن ب نه صصى فورقان

قان غه مزه و ئاورى د خونخوار

وان خه نجه ر و كه يبرى د دژوار

زنهار ! مه دى جهواز و رو خصه ت

وان نينه ب كهس چو رفق و ره حمه ت

مه ئوون بكه طور رهئى د طه ررار

دا حوكمى بكن ل شاه و خوندار

په ردى تو ژ بهر گولان هلينه

پى صه برى بولبولان بينه

خه ندان بکه غونجه یا دههانی
 نالان که ههزار داستانی
 سه رخوش که ل گه رده نی گوهاران
 سه رسم که جونون و دین و هاران
 مه بخور که مه لان ب غونج و نازان
 شه یخان بشه هینه بهر به رازان (۲)
 ده ستور بده بسک و زولف و خالان
 ناگاه بگی ره نه هلی حالان
 دا مور شدی بی طه ریقی هائم (۳)
 سه رگه شته نه بت وه کی به هائم
 نیکار بکته ضه لالی مو طله ق
 نقرار بکته ب صووره تی حق
 فارغ ژ ته جه للیا جه لالی
 قانع ب ته صه وورا جه مالی
 فانی بکته تن نه وی ووجوودی
 باقی ببتن ب فی شو هوودی
 نه ف چه نده نه وان دگوتن نه ف په ند
 زین پی نه دبوو صه بوور و خور سه ند
 به لکی ب نه صیحه ت و ب په ندان
 به ک جار دکته به لا و به ندان

عشق ئاگره نه فخره نه صحه
سر پرده له ومهيه فه صحه

هندي كو ئهوا دكر مه لامهت

وي زيده دبوو ژ وان نه دامهت

ئهشكان نه ددانه چاقي فرصهت

ئاهان نه ددا دههاني موهلهت

دا ئهف ب كه لامه كي خه بهر دهت

يا ئهو ب مه قامه كي نه ظهه كهت

ناصح فكرين كو وه عظه و ته قريه

ناكن ب چو رهنگي نه فع و ته ئشير

مايين د ته عه ججوبي كو ئهو ماه

ئهف چه نده ژ بو چرا دكهت ئاه

وان ههه وه قياس دكر كو زيني

ههه بو ستي بي دكهت گريني

ديتن كو خه بهر هه مي ههوا بوون

ناچار كرن سو كوت و رابوون

(١) ئانه كو : تو د مه كه هي دل بيلالان رهش بكه ، ومه خسه د ب مه كه هي ديمه ،

وبيلال خالين رهشن وهندهك دانهيان دا هاتيه : سهودا كه ژ نووڤه وان ره والان .

(٢) ئهڤه ئيشاره ته بو سه رهاتيا شخي سه نعي ئهوي ژ بهر يارا خو شقانيا به رازان

كري !

(٣) د هه مي دانهيان دا هاتيه (بي) يه ، وئهز دوهر نابينم د ئه صل دا (بي) بت .

(۲۸)

هه‌مه‌ده‌میا زینن د گهل غه‌مان
ب سه‌به‌بسن نفاق و نا نعتما‌دیا هه‌مه‌ده‌مان

زین ما ب تهنی د گهل غه‌مان جوت
غهم لی جقیان ژ بو غه‌مان گوت
کای هه‌منه‌فه‌سی د بی نه‌وایان
فه‌ریادره‌سی د پور جه‌فایان
هه‌مه‌ده‌دی د ده‌ده‌مه‌ندان
هه‌مه‌په‌رده‌ئی سرری موسته‌مه‌ندان
هه‌م‌رازی دلی د دل برینان
هه‌م‌خوایه‌ئی خاطر‌ا جه‌زینان
هه‌م‌کاسه‌ئی خوانی بی طه‌عامان
هه‌م‌مه‌شره‌بی راحی ته‌لخ کامان
عاشق ب وه واصلی جه‌مالن
سالک ب وه نائی جه‌لالن
ویرانه‌ئی دل وه مایه‌ خالی
قه‌ط غه‌یری وه که‌س نه‌هن جه‌والی

چاوا دڪرن ٿو ٻو خواهه مه عمور
موطلهق ٿو وه را مه دابه دهستور

دهولت ب وه به د داريء دنيا

رفعت ٿو وه را سهراييء عوقبا

غم لهو مه دقین کو با وه فانه

نابین نهغه ته حلی و جه فانه

پوڙا ره شيانه ياريء جاني

ياريء خواه شيانه شادمانی

که ونين چ عاجل و چ ئاجل^(۱)

غده خواری نه بت کوو تيته حاصل؟

حاصل ب وه خواهش دبت ل من دل

بي گهنج غه مان ٿو دل چ حاصل

(۱) د هندهك دانه يان دا ب في رهنگيه : کو نينه چ عاجل و چ ئاجل ..

(۲۹)

موعاته بيا زينن د گهل ستينن

گازندا حوورينن ژ پهرينن

گهه گاهي دکر ستي موخاطهب

ئەش رهنگهه ئەو مەلەك موعاتهب

کای رووح و رهوانی قهلبی زینن

نوورا به صهری دیار و دینن

هممشادی و همجهفا و همدهم

هم لهحم و عهظم و جلد و همدهم

هممشیره و هم جهناح و هم سهر

هم بیضه و هم ناشیان و هم پهر

وهی طهبعی ب طهبعی من موطبق

(إلا) کوب بهختی نا موافق

سهده شوکر ته بهخت بوویه یاوهر

چاوا ته دقنی وه دا ته داوهر

سهده شوکر ته بهخت بوو موساعد

طالع گه پریا ژ بو ته صاعد

بهختی من نه گهر چ زیده رهش هات

نهف قسمه ته بو مه زیده خووش هات

ته قسیمي غه مان ژ بو م را بوو

ته قدیری نه زه ل یه قین و سا بوو

شاهی ژ ته را و غه م ژ بو من

تاجدین ژ ته را و مه م ژ بو من

غه م چونکی کول سووره تی مه مینه

له و غه م ژ مه را ل سه ر غه مینه

(۳۰)

موکاله مهنن هه مران شه معه

موداوه مهنن خونپیزی ده معه

دهم شه مع دکر ژ بو خوه ده مساز

کای هه مسهر و هه منشین و هه مران

ههر چهنه ب سوهنتی وه کی من

ئه ممانه ب گوهنتی وه کی من

گهر شو بهه تی من ته ژ ی بگوهنتا

دی من ب خوه دل قهوی نه سوهنتا

دهردی من و ته ژ یهک ب فهرقه

ئه و فهرق ژ غه ربی تا ب شه رقه

مه شرق تویی ناگری ته ظاهر

مه غرب ئه ز و باطنی من ناگر

دائم دسوژت مه رشته ئی جان

ته ناسوژتن ژ غهیری ئه زمان

پی هتی مه ل سهر د دل په رهنگه

جاننی مه د گهل په رهنگی جه نگه

شهو قهك ته ل سهر سهرى دياره

سه ودايه كه سهر سهرى دياره

ئهو شهوقى ژ بو ته را زه بانه

ئهو پيهت ژ بو مه را زيانه

پيهتا ژ دلى مه دايه سهر سهر

حوكمى دكه تن ل بايى صهر صهر

ههر چهن د ب شەف دمینی بیدار

صوبحان دنقى حه تا فه ئيفار

ئيفار و سه حهر ب روژ نه گهر شهف

ئەز هەر دسوژم و سال سهر ههف

(۳۱)

بولبوليا زینى ځه د گهل پهروانه ځي

پهروانیا وځي ځه د گهل دیوانه ځي

گهه گاه ژ دهست دلي بريندار

ناچار دبوو ژ جاني بيزار

پهروا نه دکر ب ئاته شي غم

پهروانه دکر ژ بو خوه همدم

کهی طائري ئاشياني فرقهت

وهی بولبولی بوستاني فرقهت

ئهی حوججهتي عاشقي د صائب

وهی موبطلي مودده عی بی کاذب

مهردانه دبه خشي جاني ئه رزان

حه يفه کو بمر گراني له رزان^(۱)

ناوه ستي دهمهك ل بهر هه وایي

ناپوخته طه له ب دکی فه نایي

ئهو له ز ژ ته را گه لهك قو صوره

ئهو له رزه ژ بو ته را فوتوره

بى صهبرى و بى سوکون و بى تاب
 لهورا خوه دکى ب زورى پهرتاب
 ناپوختهئى عهيبه که تهمامه
 مهطبوخ دبىژنى کو خامه
 پوخته دسوژن مهگهر چو جاران
 فانى قه نابن ب نوور و ناران
 باقى دگهرن وه کى سه مهندهر
 وان جسم دبسته جانى نه نوهر
 وى جسم مونه ووه را مهلهک رووح
 بهيضاً قه مهرا موقابلهت يووح^(۲)
 يهک زهره ژ ئاسمان و عهردان
 نه دما کو نه کهت د گهل خه بهردان
 ژهف ناده مى بى د صاحب نه غراض
 مهحضا دکر ئحتراز و ئعراض
 فکرا خوه دکر ژ ئنس و جانان
 سررا خوه دگوته بى زبانا
 سه ر تا ب قه دهم غه ريقى غه م بوو
 نه قشى دل و جان خيالى مه م بوو

(۱) ودبت ب قى رهنگى ژى بيته خواندن : ب مهرگ رانى له رزان .

(۲) د هندهک دانه يان دا (نووح) ل شوينا (يووح) هاتيه .

(۳۲)

مه جنوونیا مه منی یه ژ عشقا له یلایی

وامقیا وی یه ژ دهر دئی عه ذاریی

مهم ژی ژ خه یالی ږووییی دلدار

یه عنی کو ژ ئاره زووییی دیدار

بوو دینه کی دلپه ذیر و سه ودا

مه جنوونه کی بی نه ظیر شهیدا

غالب گه ږیا ل عه قلبی ده هشت

مؤنس گه ږیا ل قلبی وه حشت

نه قابلی حملی داغ و دهر دان

نه نائی سهیری باغی وهر دان

حاصل کو نه بوو وصالی زینی

راحهت چو نه بوو ژ بهر برینی

له ورا کو دو ته شته له ب د بی گاف

بی تاب ببن ژ بو فرهك ئاف

ناگهه بررژت ژ ئاسمانی

سه رچه شمه ئی ئابی زنده گانی

يهڪ تهشنه مورادی دل هلینت
 يهڪ سووخته هەر وسا بمینت
 يهڪ کهسبی بکهت حدیاتی سهرمه د
 ئی دی دچته مه ماتی مومتهد
 تاجدین کو ئهو وصال دهست دا
 ئهو رهنگ ل مہمی مهلال دهست دا
 ئەصلا ژ غه مان نه بوويه هیسا
 مه حضاب که سان نه بوو مواسا
 قه طعا وی نه بوو ل جه قه رارهك
 ئەصلا وی نه بوو ب کهس مه دارهك
 ئهو وه قتی وه کوو دچوويه پیش میر
 ته دگو کو دوساغه پی د زنجیر
 هەر له حظه ژ دهر د و ئاه و واهی
 ئاگر دگهانده بار گاهی
 گاڦا کو دچوويه پیشی تاجدین
 ئهو ژاره د گهل دلی ب نالین
 نه دشی بکهتن مه دار و صوحبت
 نه دبوو بگرت قه رار و ئولفهدت

(۳۳)

مه خاطر بهيا مهنه يه د گهل شه طي جزيرن

موجاوه بهيا ژ عشقا بن نه ظيرن

ناچار ژ هيشه تي دچوو دور

همدره د دبوو د گهل شه طي کوور

کای شوبه تي نه شکی من ره وانه

بی صبر و سوکوونی عاشقانه

بی صبر و قهرار و بی سوکوونی

یان شوبه تي من تو ژی جونوونی

قهط نینه ژ بو ته را قهراره ک

غالب د دلی ته دانه یاره ک

هر له حظه ته ژی چ تیته بیرئ

سه رگه شته دبی ل ره خ جزیرئ

ئه ف شه هریه گهر ژ بو ته مه جووب

حاصل گه ریایه بو ته مه طلوب

دائم د دلی ته دانه مه نزل

دهستی ته ل گه رده نی حمائل

هيڙا تو خودي تو فكري ناکي
هر رڙ ههزار شوکري ناکي
ئف چهنده دڪي هوار و گازی
ئیدی چ موراده کي دخوازی
بيهووده چرا دڪي تو فهدیاد
ئاوارة دچی دیاری بهغداد
گهر نهز بگريم و گهر بنالم
وهر نهز بمرم و گهر بکالم
هر چی وه کوو نهز بکم رهوايه
معقوله ژ بو مه را فهنايه
جارهك ل دلي م ژي گوذهر كه
سه رچه شهئي چه شمي من نه ظهر كه
دهردی دلي من كو بي دهوايه
چه شمي تهري من چ ماجه رایه
ديوانمه من پهری ب دهردا
نهز دجله مه زهنبهري مه بهردا
وه سطانی و نيگرزی و سهقلان
دهروازه و عوممهری و مهيدان
قان سهير گه هان تو لی دڪي گهشت
نهز مامه ژ بو م را دهر و دهشت

(۳۴)

مه باحثيا مه منى د گهل بايى

هه واداريا د گهل هه وايى

گه به حث دکر د گهل سه بايى

شهر حاه غه مى دل دگوته بايى

کای جسمى له طيفى شوبهه تى رروح

دهر گاهى به دهن ل بهر ته مه فتوح

ئه ز هيشى دکم کو بى ته وه ققوف

ره نجیده قه ده م ب بى ته که لوف

جاره ک هه ره (سدره السعادة)

گافه ک هه ره (سدره النهاية)

ئه ووهل تو بو بوسه ئاستانى

پاشى هه ره پيشى دلستانى

ئه مما ب ته واضع و ب ته عظيم

سه د مه رته به ئحترام و ته کریم

ئاهه سته ژ بو بکه دوعايى

وابه سته ئى وى بکه نه نايى

شایهسته بکه تو ئحترامی
دهست بهسته فهوست بکه سهلامی

پاشی حهره کهت که پیشقه چاپک

ثقلهت نه کری ل طهبعی نازک

ئهف نامه کو خوونی دل مداده

ئهو سهفحه کو مهردومک سهواده

پهردی مهلقین ژ بهر جهمالی

تهنها بده دهستی عهرضحالی

زنهار! دبانه کی نقابی

گافا کو دخونتن کتابی

بیژی ژ مه را : کو پادشاهم

(بندن آکاسویله) : قبله گاهم^(۱)

لهو مهطلهعی نووری (ذو الجلال) ی

لهو مهنبهعی کهوئهره زهلالی

لهو مهنظهری مهظههرا ئیلاهی

ئهم بو ته گه دا تو پادشاهی

دا بو مه ب حهقی موتتهصف بی

دهر حهقی مه عدل و مونتهصف بی

دهر دیده ژ دیدهئی تهوهللا

گه گاهی بکی ل دل تهجهللا

ئەف دەئبى قەدىمە پادشاهان

وان عامە نەظەر ل پورگوناهان

(واللہ) گونەھى خوە ئەز نزانم

ئەمما مە دلەك هەبوو دزانم

ئەو دل پەريان ژ من رەقايە

ئەف پیلەكە ئەو ژ من جودايە

وەقتى كۆ د گەل من ئەو تەبا بوو

صاحب هەوەس و خودان هەوا بوو

بەلكە كربت خەطا و عصيان

ئىنسان خولقین ب نەقص و نسيان

سەد جار كۆ زيڤدە پور گوناھە

لى سايەئى زولفى تە پەناھە

گەر قەھرى بكى لوى جەزايە

وەر عەفوى بكى عەجەب عەطايە

ئەف رەنگە ببیژە ئەى صەبا تیز

(وانگاہ زمين ببوسه و برخيز) (۲)

ئەى بادى صەبا ب حەققى مەعبوود

گاڤا وەكوو تىي ژ پيشى مەقصوود

زنهار ! هەنەك ژ خاكى دەرگاھ

بىنە ژ مە را د گەل خوە هەمراھ

تۆزا کو ژ رهنگی تووتیایه بینه ب خوه را کو کیمیایه

-
- (۱) ئەفا د نایه‌را کفانان دا ب زمانی ترکیه ، نانه‌کۆ : ژ لایی مه فه بیژی ..
و د هندهک دانه‌یان دا پیشقه هاتیه : خالا ئەنیا ته قبله گاهم .
- (۲) ئەفا د نایه‌را کفانان دا ب زمانی فارسیه ، نانه‌کۆ : پاشی عه‌ردی ماچی بکه
ورابه .

(۳۵)

موجاده له يا مهمن يه ب دلى ڪول پا

موچاره به يا پهروانه نئى ب بولبول پا

گهه جهنگ دکر د گهل دلى ڙار :

کای خائنى شه رمسار و غه ددار

کان قهول و قه رار و عهد و په پوهند

پهيمان و قه سهم يه مين و سو گه نند

ته دگو ڪو د گهل ته صادقم نهز

ته دگو ب ته را موافقم نهز

ته دگو ڪو د گهل ته يهك دلم نهز

ته دگو ڪو خودان ته حمولم نهز

حهيفا ڪو زياده بى وه فايى

وهيلا ڪو نه قابلى جه فايى

قهلبى ده غهلى ب دل نيازى

پور چيل و چه پى خه راب و خوارى

نهى طووطى بى پهروه شى شرينى

وهى طفلى طوفه يلى نازه نينى

يارىٰ خوه شيان بوويى مه گهر تو
قهلبىٰ ره شيان بوويى مه گهر تو

دلهايىٰ كه سان دهر وونى ته نها
(۱) ئنصافه تهنىٰ بهيلىٰ ته نها

ئەف بولبولىٰ جان د مه حبه سا تهن
مايه ب تهنىٰ مثالىٰ بيژهن (۲)

ئنصافه بكي تو جاني بدرود
دەروازەئىٰ تهن بگيړى مه سدود

سررا د ته دا ژ فه يضىٰ جانه
نوورا د زه مين ژ ئاسمانه

ئەى دل مه چه بيٰ چراغىٰ جاني
ظولماته .. تو كۆرى .. رىٰ نه زانى !

مه قصود ئە گهر ژ بو ته جانان
جانان ته د جاني دانه پونهان

له ورا تو نموونه دارىٰ ذاتى
ئايينهئىٰ سوورتهئىٰ صفاتى

زنهار ! مه چه ل دوو ته سه ررا (۳)
دا جان نه كه تن ژ ته ته به ررا

چوونا ته دبېته خارجيه ت
تهر كا ته دبېته رافضييه ت

خارج مەبە دا ببى تو داخل

تەر كى مەكە دا ببى تو واصل

رەفضى مەكە تو ب دل به سوننى

(ما بأك ويحك أنت مني؟!)^(۴)

ثابت به كو دا نه بى خەلەف بى

دا واقفى سررا (من عرف) بى^(۵)

هەر چەند تو چوويى بەر دەرى دوست

لى دوست ل نك منه ل وى پوست

قەددا تە حەباندى بو تە دارە

زولفا تو جفاندى ئەو قنارە !

جەذبا تو رەقايى جان ل بالە

سررا تو فدايى ئەو خوە مالە

باوەر تە نهئى ل زولف و خالان

مالى مەدە هندويان ب تالان

پابەندە مەبە ب تارى گيسو

سەرگەشتە مەبە ب قەوسى ئەبروو

هەر چەند خەلىلى ئەى بەلاكەش

گولزار ل تە دبیتە ئاتەش

تەشبیهى تە سەد هەزار بولبول

سەد جار بکەن فغان و غولغول

په روانه صفه ت ل پيشی وهردان
 ههردهم دسوژم ب داغ و دهردان
 ئه ی دل ته خوه دایه بهر ههوايي
 قه صدا ته ئه وه بکی صه فايي
 ئه م ما ژ طه بيبي عشقی صادق
 من زانيه بو ته را موافق
 په رهيز ژ قسمی موشته هاتان
 ته قوايه ژ فان موله ذذاتان
 ههر چی کو موخالفی ههوايه
 عهينی وی ژ بو ته را شفایه
 من پورسيه بی گومان ژ لوقمان
 خاصصيه تي شه به تان و لوقمان
 ههر چی کو شرينه عهينی دایه
 ههر چی وه کوو طه لحه ئه وهوايه
 ئه وه چند ئه وی د گه ل دلی گوت
 ناچار دلی دلی ب وی سوت
 دوو کهل ژ حه راره تا سوهيدا
 رابوو تژی بوو مه حه للی سه ودا
 رابوو قه ژ دل دوخان و یه حمووم
 رهش کر ل سه ری ده ماغ و خه يشووم

نهينىكى خه يالى بوو موكه ددهر
ئايينه ئى عه قلى بوو موغه ييهر

عهوره ك ته دگو ژ ئه رضى رابوو
ئه قرازى ل ئاسمان جه ما بوو
وى عه ورى ژ نيغه كا هنافان
خونبارى دكر ب ههردو چاقان

سه يلا جگه رى و سال گور هات
گويا كوب سهر ئه ره زفه كور هات^(٦)
(القصه) ژ عله تا د دل دا
سه يله ك وه دچوو مه مى ب مل دا

شه ططى عه ره ب و فرات و جه يچوون^(٧)
ههر سى ته دگو ب يه كفه رابوون
ههر چه نده ژ هيستري مه مى ژار
شين بوون ل ره خى شه ططى سپيندار !

صه حرا هه مى بوونه صه حن و بوستان
ساحل بوويه گولشه ن و گولستان
وى بى دلى هه ر ل وى مه كان گرت
وى بولبولى ب خوه ئاشيان گرت

ئهو بولبول نه گه ر چ پور هه وهس بوو
زندانى به دهن ل وى قه فهس بوو

فیکرا وهریان ل وی پهړ و بال
تیکدا وهشيان ژ وی خهط و خال

قه ددا وی یه شوبه هتی صه نه و بهر

خه م بوو ، جفیا مثالی عه ر عه ر^(۸)

رووی د وی گهر چ هه ر د ته ر بوون

مانه ندی خوزامی لیک زه ر بوون

عارض قهومی ل نهینکی ژهنگ

ره ونه ق چو نه مال نه قشی نه ر ژهنگ

عشقی وه نه خواهش کر نه و به لاکهش

حوبی وه ته لهس کر نه و موشه و وهش

دیما وی نه ما چو تاب و رهنگهک

نوطقا وی نه ما جهواب و دهنگهک

ژه ووهل قه ل ره خ شه طی نه خواهش کهت

چل روژی ته مامی شوبهی لهش کهت

عهقل و خرهد و شوعووری نسان

حسس و حه ره کهت قوایی حه یوان

قه طعا قه نه ما ژ وان چو ناثار

یهک جوزء ل نک مهمی بریندار

(۱) ته نها یا ب راما نا (تنی) د نیت ، ویا دوی جه معا (تهن) یا فارسیه ثانه کو :

لهش، و دهو نهری به لاغی وره هوانیژی دا دیژنه فی چه ندی : (الجناس التام) .

(۲) بیژن : قههره مانه کی نه فسانه بی بوو ، خوارزایی روسته می زالی بوو ، دیژن :
ب تنی هاتوو گرتن وهافیتن د بیره کی دا .

(۳) د هندهک دانه یان دا (تهوه لالا) ل شوینا (تهسه ررا) هاتیه ، و ژ لایی مه عنایی
قه هدر دو د دورستن ، مه خسه دا وی نه وه دیژته دلئی خو : هشیار به ! پشت
نده ته له شی ، و ب دویف که یف و خو شیین خو نه که فیه ، دا رح به رانه تا خو ژ
ته ندهت .

(۴) ئەف ریزکه ب زمانی عه ره بیه ، نانه کو : ئەی دلئی من ! ته خیره تو دچی
پشت ددهیه من ، ههش بی وهرو ! ما تو نه پشکه کی ژ من ؟ و دقان مالکان دا
شاعر زیره کیا خو ژ لایی ره هوانیژی قه نیشا مه ددهت ، دهمی نأقین هندهک
دهستهک و کو مان وهندهک مروقان بو مهسه له کا ئەقینداری ب کار دئینت ،
وه کی : خارچی ، رافضی ، سوننی .. و اصل ، کو ئیشاره ته کا نه ئیکسه ره بو
واصلی کوری عه طائی (۸۰ - ۱۳۱ مشهختی) نه وی پشت دایه جفاتا ئیمام
حهسه نی به صری ، و بوویه سه رکیشی مو عته زلیان وهه فر کی سونیان .

(۵) ئیشاره ته بو وی گوتنا دیژت : ﴿ من عرف نفسه فقد عرف ربه ﴾ یان :
﴿ رحم الله من عرف قدر نفسه ﴾ و مه خسه د ب هدر دو گوتنا نه وه مروف خو
ب دورستی بناست دا خودایی خو ژ بناست ، و بهایی خو یی دورست ژ
بزانت ، و ب ریکین دورست نه هاتیه کو ئەف هدر دو گوتنه پیغه مبهری - سلاف
لی - کرینه ، (برینه : فیض القدير ۱ / ۲۲۵ و ۴ / ۲۹) .

(۶) ئەرز ل قیری مه خسه د پی رویاری ناراسه ، و کور ژ رویاره کی دیه ،
نانه کو : وهسا وی رووندک باراندن تو دا بیژی رویاری کور ب سه ر ناراسی دا
هاتیه !

(۷) مه خسه د ب (شط العرب) ل قیری رویاری دجله یه .

(۸) خه م بوو نانه کو : خوار بوو .

(۹) ئەف مالکه د بارا پتر دانه یان دا نه هاتیه .

(۳۶)

چوونا مير زهينه ددينه ب صهيد و نيچيرى

نازاديا مهم و زينه ژ قهيد و زنجيرى

صه ييادى شكارى حوسنى نه خبار

كر بو مه كو سهر گوزه شت نظهار

گو : روزه كه خواهش ب فصل و نه ييام

دهورا فهله كا فنا سهره نجام

فه رراشى قهضا ب صونعى قودرهت

غه برا كربوو مثالى جه ننهت

مه ششاطه صفت جه هانه ديرين

ته زين كربوو عهرووس نايين

هه ر يهك ژ نه وال و كووه و دهستان

رهه شوبهه تى گوشه ييد بهستان

هه ر رهوضه رياضى خولدى نه كبر

هه ر چه شمه ژ عهينى نابى كه و ثهر

هه ر كووه ژ رهنكى طوورى مووسا

ژ نه نوارى ته جه للى يى ته ييسا

هەر نههرهك ژ رهنگی نهژدهها بوو
 هەر سهبزه ب موعجزان عهصا بوو
 هەر دار ژ فهیضی نهوبههاری
 تیک شوعله ددا ژ نووری باری
 هەر گول ژ مثالی ناتهشی طورور
 یهك مهشعلی بی قوصووری پور نوور
 هەر مورغ سهحر ب خوه کهلیمهك
 هەر طووطی و قومری یهك نهدیمهك
 هەر نهخلی ندا کونهنده هەر گاه
 تهشبهی شهجره دگو : (أنا الله)
 خه رگوش و غهزال و گور و ناهوو
 ئەف قاز و قولنگ و کهبک و تهیهوو
 کهر کهر د چه رین ل کووه و دهستان
 رهف رهف دفیرین د نیف بهستان
 (القصه) ب ئقتضا زهمانی
 بوو فورصهتی عهیش و کامرانی
 فهصلا بگهرن ل گهشت و سهیران
 نیچیری بکن ژ وهحش و طهیران
 میری کو فهلهك موطیعی فهرمان
 گو : صوبحه نهبوویه قهومی بوهتان

رابهستی سلاح و گورز و شمشیر
(بالجمله) د گهل مه بیته نیچیر

حاضر نهبتن کهسهک د صهیدی

نهو دی بمرت د بهند و قهیدی

خهلقی کو حهتاب صوبجی کاذب

حاضر کربوون بساط و راتب

فهجری کو نهمايه وان عهلامهت

ر ابوو د وی شههری دا قیامهت

میران فکرن عوقاب و بازی

شییران دبرن پلنگ و تازی

دهررنده و ئادهم و بههائم

فهردهک قه نهما د شههری قائم

دام و دهد و ئادهمی و حهیوان

طفل و صهبی ناشقان و رهزقان

(القصة) قه بیلهیا رجالان

(في الجملة) کهسهک نهما د مالان

بوو حهشرگهههک ل صهیدی گاهان

شهفهت نه کرن ل پی گوناهاان

نهو چهند ژ وهحشیان دکوشتن

گویا کو ووحووش قهط نههشتن

دهررنده دوهونده و پهرهنده

هن كوشتى دگرتى هن فكهنده

چاپوك حهرهكات ونه و جوانان

وان فارس و گورد و بههلهوانان

دهررنده دراندبوون ب شيران

پهررنده براندبوون ب تيران

مهحبوب مثالى شههلهوهندان

مهركب عهريهان خودان كهمهندان

چوگان د دهست د گهل گوپالان

هاقيتنه گهردهنيده غهزالان

ئهو شيړه سوار و بهبر و جهنگى

خوونى كربوون بهلهك پلنگى

ئهو چهند غهزال ئهوان كرن صهيد

ئهو چهند پلنگ ئهوان كرن قهيد

ئيدى نهديشين د گهل خوه بينن

بهلكى نهديشين ژ جه هليين

كوشتى ژ خوه را برن فهقيران

گرتى ب خوه را برن ئهميران

(۳۷)

داستانن بوستانن جهننت نشانن میران
کو بوویه (مجمع البحرین) ل عشقا ههردو دلفه گاران
(مطلع النیرین) ل شوقا حوسنا ههردو گولعوذاران

باغهك وه هه بوو ئه میر زهیدین
باغی ئره می دچوو ب مزگین
ههردو حه ژوی و ههردو طویوروهك
یهك قهصره ژ جهننتی و حوورهك
بو شوشتنی دهست و پی و چاقان
که و ئه کربوو سهیلی رضوان
ههردو مسهرد ب مهقامی سدره سهرهك
مانهندی فرشته ههردو تهذورهك
ته شیهی مه می دلی صه نه و بهر
سه د پاره ژ عشقی قه ددی عه رعه ر
نارنج و تورنجی شوبهی زینی
زه ربوویی ژ علله تا ئه قینی
سیف و روطه ب و ئه ناری بوستان
لیف و ذه قه ن و ئه ناری بوستان

شمشاد و چنار و هممهدهم بوون
خوش سایه و پروو علی همهم بوون
زه رین قهده حیّ د مهستی له بریز
ره یحان و بنه فشه جومله نوخیز
مه جمووعهئیّ خه ضره وات و نه زهار
شیرازهئیّ سه لسه بیل و نه نهار
صه حنا ره زی موجه لا کتابه ک
هه ر قه طعه و فه صله فه صلیّ بابه ک
گوّیا ب نه ده ب نه دیبیّ ته نجیم
سه ر صه فحهئیّ باغی شوبه ی ته قویم
جه دوهل کربوو ب حه للیّ سیماب
شه نگره ف صفت گولیّ د سیراب
نه طرف ژ سونبول و ره یاحین
نه لوان ژ خوطووطیّ سه بز و مشکین
هه ر یه ک دکرن به یانیّ نه حکام
به ختیّ سیه ه و سفید نه علام

(۳۸)

رههائیا زیننّ یه ژ قهیدا تهعه لوقا نه غباران
ته نهایی و تهکه لوما وینّ یه د گهل به لگ و داران

ئه و ئه ووییّ صهید گاهیّ وه حشمت
ئه و بانووییّ بار گاهیّ ئولفدت
سه رکه لله غه زالیّ دهشتیّ دهردان
سه رگه شتا نهال و باغ و وهردان
پابه ستئیّ قهیدیّ عشقیّ خوونخوار
صهیدا کو مه میّ کری بریندار
دی شههر و مه حله لله جومله خالی
خالی بوویه کووچه و حه والی
تهنها و تهینه باغ و بوستان
بیّ ئنس و په رینه صحن و ئه یوان
زانی کو زه مانه بیّ ئه مانه
گوّ : رابه دلّو ! عه جهب زه مانه !
فورصدت خواه شه دا بچینه سهیران
دا سهیر بکین ل وه حش و طهیران

كانى قه ههين ژ وان مه ههمدرد
 لهوا كو ئهف ئادهمينه بى دورد
 طهيرهك مه بهيستيه د باغان
 بهختى وى رهشه ژ رهنكى زاغان
 لى ژار و ضهعيف و بى مهجاله
 ئاشوفتهئى پروويى و وردى ئاله
 روژان دكهتن فغان و زارى
 خوونا خوه دخوت شهقى د تارى
 دائم دكهتن فغان و غولغول
 ههفدهنگى منه ب ناقى بولبول
 ههمدرددهكى قه نجه ئههلى حاله
 دهرمانهكى دوردى من ل باله
 ئهى دل وهره دا بچين نهانى
 هيژا كو ههيه مه زندهگانى
 بهلكى ب نهصيحت و ب پهندي
 ئازا مه بكهت ژ قهيد و بهندي
 ئهف رهنگههه گوت و بى تهوهققوف
 زين هاته فى باغى بى تهكهلوف
 ئاگاه نهبوون ژ وى چو دهيار
 نه داينه نه خادم و پهريستار

مه قصوود ئه وى نه عشره تهك بوو
 وى مه حض مورادى عزله تهك بوو
 لهو هاته قى باغى ئه و پهريزاد
 دا تير بگهت ژ دهست غه مان داد
 هه ر لاله ل سینه بوونه داغهك
 هه ر غونچه ب سوهتنى چراغهك
 هه ر دار ل جسمى بوونه بارهك
 گولنار ل قهلبى بوونه نارهك
 ته نها كو خوه دى بهر كه د دهس بوو
 ئه و سهنگ زه بانئى جهرهس بوو
 دهم دهم وه ددا ل ده ففى مه رمه ر
 بى شوبهه دلى برين دبوو كه ر
 گا فا كو نه ظه ر دكر ل ئا فان
 خو و نابه دچوو ژ هه ر دو چا فان
 سه حنا ره زى بوو هه وايى بولبول
 شاداب دكر ب ئابى گولگول
 قه ددا كو ب راستى سه نه وه به ر
 ديماب ضيايى مه رى نه نوهر
 ئه و رهنگ ددا ل ئاخ و عه ردى
 ئه و چهنده سوو د تووز و گه ردى

ئاخى دكر ئاخ و بهر دنالين !

داران دكر ئاه و بهلگ دكالين !

ههردهم كو دكر ژ دهر د (يا هو)

مرئائى فهلهك دكر سياه روو

پهژمورده كرن ب رهنگى سۆرگول

ئهفسورده كرن ب دهنگى بولبول

بولبول نه دشى ببسته ههفدهنگ

سۆرگول نه دبوو ببسته ههفرهنگ

هندى كو د باغى دا نه ظهر كر

بهحئا خوه د گهل گولى د زهر كر

كاي شوبههتى عاشقان دگهرگون

وهى شوبههتى من زهرى و زهرگون

بهرگى د وه سهه نهوا ههزارن

هوون بوچى زهرن ضهعيف و ژارن ؟

يان شوبههتى من د بى مهمن هوون ؟

لهورا وه كوو من د پور غهمن هوون !

بولبول ب گوليد سۆره مهشغوول

هوون مايينه شوبههتى من د مهعزوول

لهورا د عهليل و دهر دناكن

لهورا د حهزين و سينه چاكن

هوون قەنج ژ بۆمە را دەلین
هوون بۆمە د حالی دا عەدیلن
خوشکەك مە هەبوو ژ رەنگی سۆرگول
هەلگرتیە وی ژ بۆ خوە بولبول
ها هشتیە بۆمە عەندەلیبەك
مەحررووم و سەفیل و بی نەصیبەك
ئەز ژی ژ دەلیل و بی نەصیبی
زەر بوومە ژ هەجرى عەندەلیبی
دیمامنە سۆرە ئەرغەوانی
زەر بوویە وەکی وە زەعفەرانى
جارەك بديا من ئەو ب دلخواه
ئیدی نە دکر من ئاه (بالله) !

(۳۹)

تہ قاضیوں داعیہ نئی دیداروں دلدار و مولا قات
ژ بؤ مہمن ژار ژ جہ نابی (و اہب المرام) و (قاضی الحاجات)

ہر چی ببتن ژ خہیر ئہ گہر شہر
بی داعیہ نابتن مویہ سسر
گہر و وصلہ و ہ گہر قوماشی دیدار
بی داعیہ نابتن چو بازار
ئہو داعیہ جوملہ رزمز و حالن
بہلکی ژ جہ نابی (ذو الجلال) ن
قہلبی تہ دبیزتن کو رابہ
ئہف ساعہ تہ عہینی فہ تحی بابہ
ئہو کووہی و وقار و بہ حری مہوزوون
عشقی کربوو خہیف و مہ جنوون
یہ عنی کو مہمی مہریضی بہ دحال
ضہ عفی کربوو زیادہ پامال
رؤژا کو ژ شہہری خہل بدہر کت
سہودایی خہیالی زین ب سہر کت

بيمارى ب دهردى عشقى سه کران
 بى نه ضجى مهره ض گهيشته بو حران
 بوو قهلقه له يهك د قهلبى غه مگين
 نه صلا نه دبوو د خانى ته سكين
 ناچار ژ خانى نهو بدهر كهت
 نهو داعيه خضر بوو ب بهر كهت
 نهو خضر چ بوو ؟ ته شه ووقا دل
 نهو شوق چ بوو ؟ ته عه شوقا دل
 قهلبى وى د گهل وى بوويه باغى
 كي شان و كه شان گهانده باغى
 زينا كو شهقى د رهش د تارى
 هه ردهم ب فغان و ناه و زارى
 دائم ژ خودى دكر ته مه ننا
 مهم رابته و بيته نك ب ته نها
 ناگهه فكري كو مه م ژ دهرهات
 بيمارى مه سيح دى ب سهرهات
 زينى ژ نه قين و شادمانى
 (في الحال) نه ما چو زنده گانى
 بى هس كه ته سهر چيمه ن وه كى گول
 سه د پاره جه گهر ژ عشقى بولبول

مهه هات و تەفهەرر و جا گولان کر
 سهیرهک ل رحان و سونبولان کر
 گوۆ : ئەه گول ئە گەر تو نازەنینه
 کەنگی تو ژ پەنگی پووینی زینی
 ئەه سونبول ئە گەر ههیی تو خوێش نوو
 رهیحان ژ تە بووینه سههه پوو
 ههون نه ژ مثالی زولفی یارن
 ههون ههردو فووهوول و ههرزه کارن
 ئەه بولبول ئە گەر تو ئەهلی حالی
 پهروانهئی شهعی و هردی ئالی
 زینامه ژ سوورگولا ته گهش کر
 بهختی مه ژ طالعی ته رهش کر
 بولبول ئەزم ئەه نکوو سههه نهجام
 بهههوهه چهرا دکی خوه بهدنام
 گول یهک نه تهنی کو سهه دهزاران
 گولشهه ددتن د نهوبههاران
 مههشووقه کو مثلی وان گهلهک بن
 ههه چهنهه کو حووری و مهلهک بن
 ئەه نابنه مووجبی چو دهردان
 لهههرا کو ههبن ل جومله عهردان

يهڪ بيت و نهبت مثال و ههمتا
 مهستووره ژ رهنگي زين و عنقا
 عاشق ب چ دي بڪت مداره
 بي صبر و مرن نهوي چ چاره
 نهف رهنگه دگوژ حالي غافل
 ناگهه فكري كو پيش موقابل
 زينا كو دو سهد پهري پهريستار
 حوورا كو مهموژ بو گرفتار
 وي سهبزه صفهت ل سهر زهمني
 بي هش كرى داروي نهقيني
 زينا كو شهبيهي دورري مهكنون
 (في الحال) كو دي مهمي جه گهرخون
 بي هش كهته بهر بيان و بي گاف
 سهروي كو گههشته بهر بيان ناف
 غونچه ژ خهوا سههر فه بشكوفت
 وي بوويي ب بولبولي خوه را جوفت
 گو : نهف خهوه يانه خود خه ياله
 نهف خهونه سهحيحه يا به طاله ؟
 حاصل كوژ پاشي سهد خه يالان
 خاصيه تي بوويي زولف و خالان

زینى ڪو گهانده بهر مهشامى
 صهيدى مري زهنده ڪر ب دامى
 رابوو ڪول پيشه دهستى زينى
 فكري ڪو دو دهست د دهستى زينى
 مان ههردو گهلهك ل پيشى يىك لال
 نه نوطق و خه بهر نه قيل و نه قال
 نه ووهل ڊڪرن ب دهست ئشارهت
 پاشى ڪو قه بوول وان عبارهت
 نه و چهنده ڪه لام ب يهك قه گوتن
 نه و چهنده ژ پيشى يهك قه سوتن
 نه و چهنده شه ڪهر ب يهك قه رپتن
 نه و چهنده له بى د يهك دميتن
 نه و چهنده قه دهح ب يهك قه خوارن
 نه و چهنده قه ضا ژ نوو بژارن
 چهشم و لهب و سينه گهردهن و دووش
 روخسار و ذقهن بهر و بناگووش
 يىك يىكه ب دل ژ يهك د خواهستن
 هن بوسه ددان و هن دگهستن
 نه و ته شنه له بيڊ ژ وه صلى يهك تيهن
 گهردهن ڊڪرن ل يىك دو بيهن

زینا کوب روخ مثالی شه معان
 پور شهوق و ضیاء و نور و له معان
 په روانه صفه ت مهمی ب ظاهر
 جسمی خو و جان ددانه ناگر
 گه گهش دبوو ناگری ئه قینی
 په روانه دما ژ بووی زینی
 ههردو دوی حالی دا عه یانی
 بی په رده سهرا و بی نهوانی
 وان دیت د باغی دا سه رایه ک
 ئایینه ئی جهم جههان نومایه ک
 رابوون و مهشینه شه هه نشینان
 روونشتن و ههردو نازه نینان
 هجران دکرن ژ سه ر شکایه ت
 وجدان دکرن ژ نوو روایه ت
 ده م ئه بر صفه ت هه زین و گریان
 گه ه غونچه مه ته ل له طیف و خه ندان
 هه رده م دکرن قه ضا و سوننه ت
 فه رضا وه کوو بو سه نه چ مننه ت !
 هه ر چه ند کو ره فع بوون ته که ل لوف
 لیکن ئه قشان د بوون ته سه رروف

ئەو گەر چ ھەبوون ژ ھەف ب ھیقی
ئەمما نەدچوون قەوی نشیقی !

حوببا د دلان ژ ھەددی دەربوو

سەرھەددی ظەرافەتان کەمەر بوو

عشقا کو ژ سەرھەدی کەمالە

ئافا کو ژ مەنبەعی زەلالە

ئەلبەتتە خوہ دی بکەت حراسەت

ناکەت چو قەبوولیا نەجاسەت

جوانی و بہار و باغ و مەحبووب ^(۱)

ئایا د دنی چ مایە مەطلووب ؟

خاسما ھەبتن ئەقینی غالب

لەب تەشەنئی عشقی ھەردو جانب

ئیدی چ ببیژم ئەز نزانم ؟

(بیلمز کە نە سویلیە زبانم) ^(۲)

(۱) ل قیری دقیت (جوا - نی) ب دو برگان بیتە خواندن دا کیش لەنگ نەبت .

(۲) ئەف رزکە ب زمانی ترکیە ، ئانە کو : ئەزمانی من نرانت دی چ بیژت .

(٤٠)

قه گه پيانا مير و ميرزانه ژ شكارى
ب سرخوه شيا مهمى و زينى يه ب مهيا ديدارى
ب نيچيريا وانه ژ سردا هاتنا ميرد د وهقتى نيچارى

ساقى م بگر كو نه ز ب دهستم
مه خمور و مهى نه خواري مهستم
گافا كو قه خواري مه م و زينى
ئاخفت ل من جهى برينى
ئدم عاشق نه گهر چ مهى پهرهستن
(اَمَّا) ژ مهيا (اَلست) ي مهستن^(١)
ئهو مهى نه وهكى مهيا ته ناله
ئهو مهى ژ جهمالى (ذو الجلال) ه
ئهو حوببى حه بيبى پاك ذاته
قونوانى حه ديقهئى صفاته
ساقى بده من ژ بو خودى را
جامهك ژ مهيا ته دوه دگيرا
هر جور عهيه كى نه ژى بكم تام
يهك نه شئه بهسه هتا سره نجام

ٺه و ڪهيفه ڪه مه حصه بي ڪم و ڪهيف
 ٺه سراره ڪه بي ڪه يال و بي طهيف
 دا دهف ڪم ڪوماري ڏووشين
 هشار بيم ڙ خوابي ڏووشين
 دا شوبهي مه مي نه بت ڪو غافل
 بيت ميري ٺه جمل ب سر مه عاجل
 رڙا منه عومري ڇوويه ٺيڻار
 هيڙا نه بيم ٺه ڙ ڪو ڪه به ردار
 زيناهه وه سا دل ڪه هو ايي
 من دابته ناڇه ڪو ڪه بايي (۲)
 مير هات ل سر وي هندي ڪه سڪه
 زورنا و نه فير و ڪووس و مه هتهر
 دادايي ل طه بله خان و سازان
 ڇاووش صه دا و گازه گازان
 پابه ند ب عشقي هه رڏو جهيران
 ده رمانده ڙ پيش يه ڪڇه جهيران
 قه ط سه نه ڪر ڪو ٺه ف ڇ رهنگه
 قه ط گو نه ڪر ڪو ٺه ف ڇ دهنگه
 مير گو ڪو ڪه ڪن ٺه فان غه زالان
 پابه ند مه ڪن ٺه وان شه پالان

تيّك بهردنه باغی وان وه کی طهیر
 دا ئەم بکرن هەرۆ ل وان سهیر
 خهلقی کو غهزال و گوور و خهراگوش
 خواهش گرتی ل سهر مل و دهر ئاغوش
 ئانین ههمی میری تژژی رهز کر
 ئاغول کو شقانی تژژی پهز کر
 میر گوته ئەکابر و خهواصان
 تهنبیه بکن نه دیم و ناسان
 دا چین و ده مهك د باغی روونین
 لهورا کو ژ رهحتیان زه بوونین
 ئەو هاتنه دهر سهراییی عالی
 دیتن دهر و بان ههمی د خالی
 (أما) کو ده ریچه تيّك گوشادن
 رهنگ قورعهئی ته ختهئی مورادن
 حاضر که ته قهلبی وی خیالهك
 زانی کو نه خالیه ژ حالهك
 میری ب وه قار و عدقل و فهرهنگ
 تاجدین و به کر خوه دانه بن چهنگ
 ئینانه سهرا کو زین و مه م تی
 گو ه دانه سه دا کو زیر و به م تی

میر هات ب سهر قه دی مهمی ژار
 پالدائیه بالگی یی د زهرتار
 کی شایه سهری خوه وی عه بایهك
 ئی قاره نه شمع و نه چرایهك
 میر گو : کیه ئەف د فی زهمانی
 بی روخصه تی من د فی مه کانی ؟
 زیننی کو بهیست دهنگ ناسی
 (في الحال) خوه دایه بن لباسی
 مهم قه ط ژ جهی خوه رانه بوو گوت :
 صهیدا ته ل من دل و جه گهر سوّت
 میرم ته دزانی ئەز نه خوهش بووم
 حهتتا قه دوهی قهوی نه ههش بووم
 ئیرو مه بهیست کو خهلق د گهل میر
 تی کدا ب ته بایی چوونه نیچیر
 صهبرامه نه هات د ناف نقینان
 رابوومه د گهل ئەفان برینان
 ناچار بدهر که تم ژ خانی
 ناگهه مه خوه دی ل فی مه کانی
 میر گو : نه خوشان نههن ژ بو قهید
 باری ته د باغی دا چ کر صهید

گۆ : ئەز کو بېم بکه تو باوهر
داوهر ب م را کو بوويه ياوهر

من دی د قى باغى دا غزالهك
(أمّا) کو غزال نه بوو شه پالهك

ئاھوويى سپی و چاف د رەش بوون
بسکين د سیاھ و بهن د خوھش بوون

هەر له حظه ژ نافهئى ته تارى
سەد بار ژ طورره يان دبارى

صه حرايى خوتەن تژى بتن مسك
يهك طايى ژ زولفى وى و يهك بسك

هەر چەندە سپی و چاف بەلەك بوو
(أمّا) ب قياسي من مهلهك بوو

لهورا کو تو هاتى ئەو نهان بوو
هندى تو نه هاتى ئەو عديان بوو

تاجدين ژ ته كه لوما وى زانى
زين هاتيه با مه مى نهانى

گۆ : گوھ مه دنه مه مى بى دینه
مالخوليه وى عهقل چو نينه !

نعراض کرن ژ وى كه لامى
نعيان هه مى فيك كه تن ته مامى

ساقی و شہراب و شہمع خوہستن دیوانہ کی حاکمانہ بہستن

- (۱) مہ بہست ب مہیا (ألس ت) ی مہیا نەزەلیہ ، مہیا نەفینا خودی ، نەوا ہیشتا بەری چیوونا لەشان بو مروّقان ہاتیہ دان ، دەمی خودی پەیمان ژ مروّقان وەرگرتی کو نەو وی بناسن و پەرستنا وی ب تنی بکەن ، وەکی د نایەتە کا قورئانی دا ہاتی : ﴿وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَىٰ شَهِدْنَا أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ - تو ئەی موحمەد بەحسی ہندی بکە دەمی خودایی تە دووندەھا ئادەمی ژ پشتین بایین وان ئیناینەدەر ، ووی نەو ل سەر گۆتتا ب تەو حیدا خو کرینە شاھد و د خوړستی یا وان دا بنەجھکری کو نەو خودایی وانە و ئافراندەری وانە ، ئینا وان شاھدەبی ب وی چەندی دا ، ئەفە ژ ترسا ہندی دا کو نەو ل رۆژا رابوونی حاشاتی یا فی چەندی بکەن ، و باوہری بی ب تشتەکی ژ فی چەندی نەئین ، و ژ درەو بیژن : خودی چو زانین وھیجەت ب فی چەندی نەدایە مە ، بەلکی ئەم ژ فی چەندی دبی ناگەھین ﴿ (الأعراف : ۱۷۲) .
- (۲) ئەف ریزکە د ہندەک دانەیان دا ب فی رەنگیہ : مەم دانیہ ناف خوہ و عەبایی .

(٤١)

رَابوونا تاجدينه ژ ديوانس د وين دهمس دا
سوهتنا مال و مولكانه د پييا مهمس دا

تاجدين فكري كو بهزمه بوشه
پور ذهوق و صفا و عهيش نوشه
مهم زيده ب غوصصه و مهلاله
چوو بال فه و گو : برا چ حاله ؟
(اَمَّا) ب نشارهت و موعه ماما
پورسي ژ مهمي ب رهمز و ئيما
دهستي خوه ژ هوچكي عهبائي
كيشا و عه جائبهك نومائي
ديتن دو كهزي ژ مشكي تاتار
مانندي سهري دو مههره شههمار
گهردايي د پاشلا مهمي دا
مهم مايه د ههيبهت و غهمي دا
زاني كو قهوي خهرا به نه حوال
رَابوو ب لهز و بهزي و چوو مال

ناگه ب غهضه ب کو چوو ژ دهر دا
 زانی ستی یی د گهل خه بهر دا
 گوئی: ته چ حاله ئهی ته هه متهن
 ته عجیل چیه؟ کیه ته دشمن
 گو: رابه ستی کو من دهره نگه
 ئیرو مه د گهل فی مالی جه نگه
 طفلی خوه خه لاص که دی بچت مال
 مال بو من و ها ژ بو ته مندا
 سه رمایه ئی عومری زنده گانی
 یه عنی مه م و زین ب دل گرانی
 مایینه د و هر طه یا به لای
 من قه صده کو ئه ز بدم ره های
 خه ل قه دکوژت ئاگری ب ئافی
 ئه ز دی قه کوژم ب ئاگر ئافی
 مالا خوه ژ رهنگی قهومی زهردهشت
 دا ئاگر و گازی خوه راههشت
 ئاگر کو دگرته خان و مانان
 وی گرته ب گازی و فغانان
 نه قوام و قه بائل و عه شائر
 (بالجمله) به زینه ده فی ئاگر

ئاگاھ کو بوون ئەمیر و غلمان
 خالی کرن ئەو سەرا و بوستان
 ئەو ژى کو بەزینە وى ھەوارى
 وى موتتەھەمى وە گۆتە یارى :
 تاجدین تە دى چ رەنگ ئەدا کر
 مووسال مە بەحرى غەم زوا کر
 رابە تو ھەرە ھەرە مسەرايى
 دا ئەز چمە ئاگر و ندایى
 زین رابوو وە چوویە خەلوەتا خاص
 تاجدینی نەمانە جل نە پالاس
 ئەسباب و تەجەممول و دەفینە
 ئەملاک و جەواھر و خەزینە
 جوملە دریا برایی سۆتن
 لەو ناف ب قەنجی تیتە گۆتن
 مالی مە حەببىن تو ئەى نکوو نام
 حوببا وى دکەت مروّقى بەدنام
 زنھار ! مەبەل مالی حارص
 لەورا کو دبن ژ دەست تە وارث
 جەمعا وى ژ بو تە بارى زەحمەت
 تەرکا وى ژ بو تە نارى حەسرەت

رۆژا بچی پيش دهستی باری
 دهستی ته ژ گهنج و مالی عاری
 ئەف جهننهت و ئەف قوماشی دیدار
 ئەی موفلسی ئاخروهت خهردار
 کهنگی ژ ته را دبن مویه سسر
 دی بیینه ته : مفلسو ! ههړ دهر !
 رهه شوبههتی فی جههانی فانی
 مفت نادنه پاریهك ژ نانی
 مالی مهده وارشان تو مهججان
 گهر دی ته بقی ههساییا جان
 وارث ژ ته را کهفهن بهایی
 ههتانه کړن ددن ههسایی
 هیژا کو خواهشی تهلهف بکه مال
 (بالجمله) بده ب حوسنی نهعمال
 یان صهرف بکه مثالی تاجدین
 پی ناقی نهبهد ژ بو خواه بستین
 یان پی بکره تو یاره کی قهنج
 نهو چیتره بو ته را ژ سهد گهنج

(٤٢)

ناگاہیا میر ل عشقبازی و یاریا مهم و زینان
ب نفشا و نلقایا نه یاران و موذهبذہ بینان

سولطانیؑ ولایہ تیؑ مہحبہت
سہرخہیلیؑ نہیالہ تیؑ مہوہدہت
گافا کو ژ مہکمہ نیؑ خولووسی
بنمیت ل تہختیؑ دل جولووسی
کہنگی دکہ تن قہبوولیؑ نہستار
حہتتا عہلہما خوہ ناکہت ئظہار
رہہ شوبہہ تی پادشاہیؑ نہنجوم
تابہندہ ژ طارہمیؑ چہاروم
ژہو چہند طہبہقاتیؑ ئاسمانی
ژہو چہند مہسافہ و مہکانی
ژہو چہند عہناصر و سہحابان
ژہو چہند مہوانع و حجابان
ناچار دکہت نوفروذیؑ ہہر روز
ئہلبہتہ دبیتہ عالم نہفروز

ئەف پادشەهەي ڪو عشق نامە
رۆژي ب وي نسه تهك تهمامە

ئەو ژي قە قەناشرت چو جاران

ناچار بڪەر دڪەت ستاران

رازي د دلي مەمي و زيني

سازي ڪو د پەردەيا ئەفيني

هندي نه گەهيشتبوو زەبانان

نەدبوو چو زيان ژ بو خودانان

مضرابي زەباني خەلقى ناساز

بي پەردە ڪو بوو تەرانە پەرداز

زيني نه گونەھ مەمي نه سووچەك

ئاگاہ ڪرن بوزورك و ڪووچەك

زەنگل ب دەفا گەھان قە زەنگول

مەفتوولي ئەناملان ژ مەرغوول

عوششاق حەزين و بي نەوا بوون

خەل تەشنە حوسەيني ڪەربەلا بوون

مەجلس ب تەوايي زير و بەم بوون

مەملوو ژ ھەوايي زين و مەم بوون

باري ل جەمازەئي نه بەس بوو

غەممازي د مەرتهبا جەرەس بوو

يه عني خه بهري د ههردو ياران
 نه ممام و هه سوود و حيله كاران
 نه و چهند د مه جلسان گه راندن
 نه و چهند ب قه مصيان گه هاندن
 هه تا به كرى ژ رهنگي بليس
 صاحب غه ره ضي خه بيث و ته لبيس
 نه و ژي ژ وي حالي بوو خه بهردار
 رابوو ژ جهي خوه نه و غه ره ضدار
 ته نها خوه گه انده خه لوه تا مير
 (القصة) كر نه و قه ضييه ته قريير
 مير هاته ته هه وورا ب غيرت
 بوو غه رقه ئي به حري فكر و حيرت
 پورسي ژ نه وي خه بيثي سالووس
 گو : نه ف خه به را خلافي نامووس
 نه م دي كو حه قيقه تي عه يان كن
 سه ررشته ئي تو همه تي به يان كن ؟
 گو : نه مري بكه مه مي بخوونن
 هوون ههردو د خه لوه تي كو روونن
 مه م عاشقي صادقه بز ان قه نج
 قي را بله ييزه تو ب سه طره نج

شهر طیّ خوه ژ وی بخوازه دلخواز
 دیّ که شرف ببت حه قیقه تا راز
 گاڤا کو ئه و دکی تو مه غلوب
 بیّ : راست بیّ کیه ته مه طلوروب ؟
 مه م فیّرس و بهطل و سینه صافه
 خاسما ب ته را کو بیّ خلافه
 حوببا د دلیّ خوه ناکهت ئنکار
 سررا خوه دکهت ژ بوّ ته ئقرار
 ثابت قه ده مه د فیّ ئه قینیّ
 دیّ بیّت کو عاشقم ل زینیّ
 پاشی تویی صاحبیّ کیاسهت
 لائق وی ببین چیه سیاست
 حوککام ژ جنسیّ شاهمارن
 ئه صحابیّ سومووم و موهره دارن
 موهران کو ددن بز ان کو زه هره
 مه ریّ کو دکن بز ان کو قه هره
 عاقل حه ذه ریّ دکن ژ ماران
 غافل دبنه موحب و یاران
 هه ر چهن د ل نک ب عزز و نازی
 هه ر چهن د د گهل ب له عب و بازی

جوزئی ببتن ژ ته ته غه یور

کوللی دکه تن ل ته ته ده ببور

خاسما کو هه بن خه بیث و خه ناس

به دخواهی به خیل بن (مِنْ النَّاسِ)

ته حقیق خه رابترن ژ شه یطان

یا ره ب مه که وان قه ربی سولطان

(٤٣)

سه طره نج بازيآ مه من و مي ره ب شهر گن دلخواز

قه دانا دامن ته زوي ره ژ بو كه شفن راز

سالاري مه واكب و كه واكب

سهر داري طه والع و غه وارب

سولطاني سهريري چه رخي رابع

وه قتي وه كوو بوو ژ شهر قتي طالع

شه طره نج يي ماه و جوند ي نه ختهر

(با جمله) ل سهر بساط ي نه خضهر

شه همتا كرن ب به نده قا نوور

ته دگو هه مي بوون د تو ري مه ستوور

ميري كو ژ غيره تي دل نه فگار

شيري ژ هه مي هه تي بريندار

هه تتا سوبه خه و نه هاته چاقان

ساكن نه دبوو ژ ره نكي ئافان

روزي كو ژ مه شرق ي نوما نوور

ئافاق كرن ژ ظولمه تي دوور

میر رابوو و هاته شهه نشینی
نیژیکی سه رایسی نازه نینی

روونشت و وه گۆته پیشه کاران :
هوون گازی بکن نه دیم و یاران

تهنها ژ مه را مه می بخوونن
تاجدینی د گهل برا مه خوونن

ئیرۆل مه می ئەزی غه ضه ب کم
سووچهک وی هه یه ئە دی ئەده ب کم

نابت کو ژ من ببن د غافل
(بالجمله) ب ئەمری من د عاجل

ژهو پاشی شهانده نک خوه مه م خوه ند
حاضر کربوون گولاب و گولقه ند

ئهو چهنده شه راب و قهنده و شه ککه ر
ئهو چهنده گولاب و مسک و عه نبه ر

ئینان و د مه جلسی گه راندن
که یفی د خوه سه ر ب سه ر گه اندن

ئهنجامی ته که للوم و خه به ردان
کیشا کو ب ساطره نج و نه ردان

میر گۆته مه می ب کین و که ربه :
ئیرۆ مه د گهل ته جهنگ و جه ربه

رابه ژ مه را وهره موقابل
 بی شهك ب ته را ئەزم موجادل
 شهرطی مه د گهل ته ئەی سهرهفراز
 ههر چی ته د قی ژ بو مه دلخواز
 لی میر ژ کوران ههبوو جوانهك
 مهحبووبی زهمانه نوكتهدانهك
 یووسف ژ مهلاحهتا وی مهحجوب
 روستهم ژ شهجاعهتا وی مهغلوب
 ههم صوحبت و ههمدهمی مهمی بوو
 ههمشاهی وههمغهمی مهمی بوو
 سهرداری کوران ب ناخی گورگین
 (في الحال) خهبر گهانه تاجدین
 ئەو بهطل کو بوو ژ حالی واقف
 رابوون ب وی را چهکو و عارف
 شییران فهرساند قهید و زنجیر
 ههر سی ب تهبابی چوونه نك میر
 تاجدین کو د گهل بران ب مهش هات
 کهعبهین ژ بو مهمی دو شهش هات
 فیل و رهخ و کهرکهدان کو هاتن
 دین میر و موعهلمی خوه ماتن

زانين كو مهموؤ ب بهند و بازه

مير گؤته مهي : دو دهستي تازه

سي دهست برن ژ مير تهمامي

موفسد فكري ژ وي مهقامي

زين دي كول پهنجهرى دياره

مهره ل مهي دکهت نه ظاره

به دخواهي بني چ حيله راکر

ئهف رهنگه به هانه يهك ئه دا کر

گوؤ : بهند و له ييز و جه ب دؤرن

هوون ههردو جهان ب ههف بگورن

مهم دي بستن قي جاري مه غلوب

حاصل بستن ژ بو ته مه طلوب

مير رابوو و چوو جهي مهي ژار

مهم هاته جهي ژ پيشقه دلدار

چاقسي د مهي كو دين روخي زين

مفت دانه ژ دهست خوه فيل و فهريز

دل مايه ل پهنجهر و شباکان

ههسپي خوه ددا جهي په ياکان

مير بر ژ مهي تهمام شهش دهست

مهم بوو ژ مهيا ژ پيشقه سه رمهست

مير گۆته مه مي : مه بر خوه دلخواز

وي گۆ كو ببي چيه ته داخواز ؟

مير گۆ مه غه رهض نه كه سبي ماله

مه قصوود ژ ته مه كه شفي حاله

مه طلوروب ژ له عب و بهند و بازان

قهط نينه ب غه يري كه شفي رازان

شه رطي من ئه فه بكي تو ثقرار

كاني د دني كيه ته دلدار

هه ر چي په ريا ته دل ل باله

حووري صفة ته كه مه له ك مثاله

گه ر لائقى ته ئه وي بينم

مالي بدم ئه ز ژ بو ته بينم

صاحب غه رهضى د وه قتي فورصهت

طه عنا خوه ژ رهنگى ده فعى توهمهت

گۆ : من ديه يا مه مي حه باندى

كيژه كه عه ره بانه ليڤ ده قاندى

سه ر تا ب قه ده م ره شه وه كي قير

نه لائقى به حث و خوه ستنا مير !

طه عنى د مه مي وه رهنگ ئه ئه ر كر

يه كه جار ژ عه قلى بي خه به ر كر

به حرا دلیّ پهرده لیّ ب جووش هات
 ناکام ب گازی و خوروش هات
 گوّ : قهط نه وهیه وه کی وی گوّتی
 میرم پهریا دلیّ م سوّتی
 شه هزادهیه شه هنشین مه کانه
 عه نقایه بلنده ئاشیانه
 میرانیه ئه و نه سلا پاکه
 نوورانیه ئه و نه ئاب و خاکه
 سه رده فته ریّ حوور و نازه نینه
 هر چه ند مه لك ب ناقیّ زینه
 میر ئه ف خه به را خلافیّ هه بیهت
 گاڤا کو بهیست هاته غیرهت
 وی گوّته قه بیله یا غولامان
 هوون بوّ چی گه لیّ نه مهك حه رامان
 قی ناکه سی نا گرن ب ذللهت
 دا ئه ز بکوژم ئه وی ب عبرهت
 رابوونه مه میّ دو سه د غه ضه نفه ر
 مه م رابوویه بیّ ب ده ست و خه نجهر
 تاجدین و چه کوّ د گه ل برایی
 رابوون ب ته عه صوب و ته بابی

گۆتن : گهلی جونديان فهوستن
هوون جومله نهسه رخووش و نه مهستن

هوون قهنج دزانن ئەم کوسانن
صاحب هونهرين و پههلهوانن

پانسه د ژ وه حمله کن ب کهربان

نادهينه وه نهوبهتا چو ضهربان

گهر چ وه نه جهل ب دهست مه نينه

(أمّا) وه گهلهك ژ دهست مه دينه

حهتتا کومهمی بکن گرفتار

سی سهد ژ وه دی ببن بريندار

حهتتا نه مه ههر سيان ب کهرکن

هوون دی ل مه می کوسا نهظه رکن ؟

ههر چی کری حاکمی مه فهرمان

ئهم نابنه مانعی تو حوکمان

دهستی د مه بهستنه ل بهر مير

ها گرتن و دهست و پی و زنجير

مير رابوو و دهست و پی مه می بهست

تاجدين مرنا خوه وی ده می خوهست

(أمّا) چ بکتهت ژ بو نه عاره

جهللا د کو ئهمير و خونداکاره

مهم گرت و شهانده پیش سهرهنگ
گۆ : حه بس بکن د قولله یا تهنگ

دیوانی و مه جلسی به لاف بوون
(بالجمله) ژ بو مهمی د مه جزوون

دیوانه صفهت ب ئاه و فه ریاد
هه میان د کړن ژ بو مهمی داد

خولووڪييهت و خهلاصيا

مهمن ٻه د خهلوها زندانن دا ژ صفاتن د حيوانى
موشارهڪهت و موشاڪهلهتا وى به ب نهخلاقن د رووحانى

مهرا فهلهكى ٽهزهل عهديمه

کينا فهلهكى ٽهبد قهديمه

هه چى وه کوو ٽهو ژ عهردى ٻراکهت

ٽهلبهتته وى دى د عهردى ٻراکهت^(١)

عولوى ژ خواه ٻرا عهيدان دخوازت

سوفلى ژ مه ٻرا نهان دخوازت

نابىنى هه ٻرو کو ٽافتابى

دافىته مه غارهيا تورابى

خاسما کو د گهل قه بيلى عوششاق

ههم خائن وخاره ههم مونافق

ٽهلبهتته دلى مه عشقبازان

ٽه وول دبتن ب غونج و نازان

ٽاخر دکهتن مه لوول و مه ئيووس

مانهندي مه مى ذهليل و مه جووس

دافیژته مهحبهسی ب ناکام

داتینته مهرقهدی سهره انجام

ئهو بهخت رهشی له قه ب ل وی مه م

بی هه منه فهس و هه قال و هه مدهم

هاقیتنه چاله کی ب زاری

ته شیهی ب گوری تهنگ و تاری

مه کرووه وه کی دههانی ئه ژدهر

مه نکوور وه کی نه کیر و مونکهر

روونشت د وی قه عابدانه

زندان ل وی بوویه چلله خانه

ئهو جه ل وی بوویه چاهی نه خشه ب

ئهو مهه گه ریا هلالی یه ک شهب

صووفی کو گه شته کونجی خه لوته

شه یخینی گها مه قامی وه حدهت

گهه شوبهه تی عاشقان ب دلخواز

گهه شوبهه تی عاشقان ب داخواز

ههر له حظه د گهل که لا گرینی

ئهف ره نگهه وی دگوته زینی :

کای مثلی حه راره تا غه ریزی

ئیرۆهه د مصری دل عه ریزی

سهد جار ههړۆ ل قهلبی غهمناك
 پیراهه نی صهبری من ته کر چاك
 گهه گهه چ دبت وه کی زوله یخا
 پورسا مه بکی تو ئه ی شه که رخا
 له یلا تویی نه ز ژ بو ته مه جنوون
 گولگوون ژ ته را سرشکی پورخوون
 فه ره ا د نه زم تو بو مه شیرین
 سه یلاب سرشکی جوویی شیرین
 دونیا ل مه گهر چ بوویه زندان
 ئیرۆهه ته نی نه زم موسلمان !
 له ورا ژ ده قی نه بی یی مورسه ل
 بوو ئه ف خه به ره صه حیج و مورسه ل :
 ﴿ دونیا کو به شتا کافرانه
 مه ئوایی به لایی موئمانه ﴾^(۲)
 هه ر چه نده قه وی موشه وو ه شم نه ز
 نه و چه ند ب موشه وو ه شی خو ه شم نه ز
 سهد سال بگیړی من تو مه حیووس
 ما نه ز قه دبم ژ وه صلی مه ئیووس
 سووندی دخوم نه ز ب سووره ئی نوور
 دیمما کو نه وه کتابی مه سطورور

دهه جار ب حه ققى به ژن و بالى
 چل جار ب حه ققى زولف و خالى
 ته حقيق ب ئافتابى رو خسار
 ته صديق ب ماهتابى ديدار
 ته ئكيد ب قبله گاهى نه بروو
 ته عظيم ب سه جده گاهى گيسوو
 سه د جار قه سه م ب هه ردو نونان
 عه هدا من نه وه د گهل عويو نونان
 حه تتاره مه قه ك هه بت ژ جاني
 جانا! تو د جاني دا نهاني
 هندی كو ژ هه جري بي قه رارم
 نهو چهنه د ژ ته ئوميدوارم
 هه ر چهنه د كو مير ل من غه ضه ب كر
 نه ف قه هره ل من ته بي سه به ب كر
 هه ر چهنه د خه به ري به كر وي گو ه كر
 نه ف جه بر ل من نه وي ب جه كر
 له ورا كو تو شاهي نه ز گه دا بووم
 نه ز بو ته نه كو فو وه م لقا بووم
 تو مهر جه مال و مه ه جه بيني
 نه ف چهنه د له طيف و نازه بيني

ئەز خار و ذەلیل و خاکسارم
 ئەف رەنگە ضعیف و دل فەگارم
 پەروانەمە تەن مە دایە ئاگر
 سۆھتیمە ب باطن و ب ظاهر
 نیلووفەرە دل تو ئافتابی
 تەن شوبەھی کتان تو ماھتابی
 گەر تەن بپرزت وە یا بیت خەرق
 وەر دل ببتن د بەحرئ غەم غەرق
 حەققئ منە عەدلە ظولم نینە
 خاصصییەتی ئاگرئ ئەقینە
 ئەف چالە ئەگەر چ زیدە کوورە
 (أمّا) ژ عەدالەتی نە دوورە
 صوووفیمە و صەومە عە نشینم
 خوەش طالبئ نووری روویئ زینم
 حاصل قەومی مەقامئ (موتوا)
 بەر مووجبئ (قبل أن تموتوا) (۳)
 تەزکییەئئ نەفسئ بوو موکەممەل
 تەصفییەئئ قەلبئ بوو موحدصەل
 ئایینەئئ رووحئ بوو موجلال
 نەفس و دل و جان ب هەف موصلەففا

ئەو موعتە كفى د دەورى چالى
 هيژا نه گەهشتى دەورى سالى
 بەلكى نه چل و نه ئەر بە عينهك
 ظهنا د دلى وى بوو يە قينهك
 مەشهوود بوويين ل قەلبى ئەنوار
 مەكشوف بوويين ل بەر وى ئەسرار
 ئايينهئى دل وە بوو موصد يقەل
 صوورەت وە ب مەعنىي موبەد دەل
 ئەو ھەيكەلى مەطلەبا مەجازى
 بوو مەلعبى طفلى عشقبازى
 ئەف مومكن و (ما سوى) سەراسەر
 (في الجملة) ژ بو وى بوونە مەنظەر
 ئەف دار و بەر و دەواب و ئنسان
 ئەف مەعدەن و ئەف نەبات و حەيوان
 ھەر چى كۆب دل وى لى نەظەر كر
 ھەر چى ب خيالى لى گۆذەر كر
 ھەر يەك د نوما ژ بو وى زينەك
 مەشهوود ژ ھەر يەكى يە قينهك
 گۆيا ب خوە ئەو رەصدە نشين بوو
 ئەو چال ژ بو وى دووربين بوو

(۱) ئەف ھزرە یا ھەرگرتیہ ژ گۆتئا پیتغەمبەری - سلاف لى بن - ئەوا ئەنەس ژى
قەدگۆھىژ - ھەكى بوخارى ژى رىوايەت دكەت - دىيژت : ﴿ إِن حَقًّا عَلَى اللَّهِ
أَنْ لَا يَرْفَعَ شَيْئًا مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا وَضَعَهُ - حَقُّ بُوَيْه ل سەر خودى كو ئەو تىشتەكى
ژ دىيائى بلند نەكەت ئەگەر نەدانته قە ﴾ .

(۲) دەقى ھەدىسى دىيژت : ﴿ الدُّنْيَا سَجْنُ الْمُؤْمِنِ وَجَنَّةُ الْكَافِرِ ﴾ و ئەف ھەدىسە یا
دورستە ، موسلم وترمذى و ئبن ماجه و گەلەك زانايىن دى ژ ئەبوو ھورەيرەى
قەدگۆھىژ ، ئەف رىوايەتە ھەمى نە د (صەحيحن) ونە د (مورسەلن) !
ومورسەل ئەو ھەدىسە یا صەحابى ژ سەنەدى كەفتى ، ئانەكو : تابعى يىژت :
پیتغەمبەرى ھۆ گۆتیه .. و ھەدىسا مورسەل پىشكەكە ژ ھەدىسا ضەعيف .

(۳) گۆتئا : (موتوا قبل أن تموتوا) ئانەكو : خو بمرين بەرى ھوين بمرن .. گەلەك
ل سەر ئەزمانى صوفيان دىيژتە قەگىران ، ھەندەك ژ وان دىيژن ئەو ھەدىسا
پیتغەمبەرىە - سلاف لى بن - ئەو ب خو ھەسا نىنە ، نە گۆتئا ويە ، بەلكى
گۆتئا ھەندەك شىخين صوفيانە .

مه نيووسيا زينى يه ب سه به ب مه حبووسيا مه مى

مه نئووسيا وى يه ب غم و دهر د و نه له مى

زينا كو ب دهر دى هه جري غه مگين

بى صه بر و سو كوون قه رار و ته مكين

هندي وه كوو مه م نه بوويي مه حبووس

هيژا نه دبوو ژ وه صلي مه ئيووس

گافا وه كوو مه م گه شته چالى

ئوميد نه ما ژ بو وصالى

نه زهه تگه ه و شه ه نشين و ئه يوان

لى بوونه حه صار و حه بس و زندان

هندي وه كوو شه ربه ت و طه عام بوون

گويا كول وى همي حه رام بوون

جانى نه دكر چ خواب و راحت

جسمي نه ددى چو تاب و طاقت

ئه و ره نگ ضه عيف و ژار بوو بوو

گويا كو ب جسمي تارى موو بوو

ئەو موو گەریا ژ زەعفەرانی
تەشبیھی ب رەنگی رۆویی خانی^(۱)

شەب تا ب سەحەر سەحەر حەتا شەب

فارغ نەدبوو ژ ذکرئ : (یا رەب)

هەر لەحظە دگۆتە چەرخئ دەووار :

کای ظالمئ بی ئەمانئ خوونخوار

من قەصد و غەرەض د گەل تە نینە

ئایا تە د گەل من ئەف چ کینە !؟

دەورەك نە تە کر دەمەك ژ بو من

پر دی تە مە گەر مەمەك ژ بو من

نوورەك د رۆویی مە کر تە پەیدا

سۆهتن ل مەمئ تە پی سۆهیدا

شەوقەك د رۆخی مەمئ تە هل کر

قەلبئ مە ب وی تە سۆت و کول کر

ئایا تە چ مەصلەحەت د من دی

نیشانی مە دا تە ییکئ جندی

ئەووەل تە کوسان ل من عەیان کر

پاشی تە چرال من نەهان کر

سۆهتن تە ب ئاگرئ فراقئ

کۆشتن تە ب دەردئ ئشتیاقئ

عالم همی پیکفه شاد و خورره م

دایینه من و مهمی ته مهئتم

دهردی خوه ژ بو مه را بیژره

ژههرا د دلی خوه دا برپژره

یوسف ته ل من شهانده چالی

هیشتم ته د فی خهرا به مالی

یه عقوب صفهت ههزین و نالان

صهبرا دل و جان ته بر ب تالان

ئهز مایمه هه ر وه کی زوله یخا

بی یوسف و بی موراد و مهئوا

گهه شه کوه دکر ژ بو مه می ژار :

کای یوسفی بی گونهه گرفتار

دا فکری نه کی کو راحتتم ئهز

دا ظهن نهبری ب طاقهتم ئهز

(والله) قهسه م دکم ب باری

رؤژی د سپی شهقی د تاری

نینن ژ مه را چو خواب و خوارن

(إلا) کو دو دیده خوون دبارن

بیداریه صهعهتی دو چاقان

خوونخواریه خوارنا هناقان

ئەي قېلەئى قەلبى من ب دلخواه
وہى کہ عبئى جان ب (کعبۃ اللہ)

ھەر لە حظه ژ دەستى فرقتا تە

ھەر وەقتى ژ دەردى حسرەتا تە

سەد ئاھ و دوسەد ئەنەن و ئەفغان

بى گاف مە تىن ژ نىف دل و جان

ئەف رەنگەيە حالى من شەب و رووز

حالى تە کوسانە ئەي دل ئەفرووز ؟

زندانىي من ! تە کى جەليسە ؟

سەودائىي من ! تە کى ئەنيسە ؟

ئەي دل تو ژ قەلبى من بەرکەف !

وہى جان تو ژ بو دلى ب بەرکەف

ھوون ھەردو ھەرن مەمى ببينن

لى يەك خەبەرى ژ بو مە بينن

ئەي دل تو کولى دكى سەلامى

زوو بينەقە بو م را پەيامى

کانين ب چ حالە ئەو گرفتار

دانين چ خيالە ئەي دل ئەفگار

کانى ل مە شايبە يان زيزە

باغى وى بەھارە يا پەييزە

خوہش رہنگ و لہ طیفہ شوبھی سؤرگول
 یان ژار و ضہ عیفہ مثلئ بولبول
 ئە یوان ل مہ بوویہ داری محنہت
 زندان ب مہ بوویہ باغئ جہننہت
 خوہزیا کول من غہضہب کرا میر
 مانہندی مہمی ب غلل و زنجیر
 ئە زئی بشہاندما وی چالی
 رۆژہک قہ کہتال من ژ سالی
 جارہک بیدیا من ئەو گرفتار
 دەرمان بکرا من ئەو بریندار
 عومری من ئە گہر چ یہک رہمہق بوو
 حہققا کو مرن ژ بو مہ حہق بوو

(۱) ئانہ کو : زین ژ دہردی دویراتیی و ہکی مویہ کی زراف لی ہاتبوو ، مویہ کی
 د زہ عفہرانی ہاتیہ قہدان ، وئاشکہرایہ کو زہ عفہران - وئہو رہنگہ کی بیہنین
 خوہشہ - یا زہر پہتخہ ، دببوت : زین زہر و زراف بووہو و ہکی رہنگی رووی
 خانی لی ہاتبوو ! ودبت ژ فی بیئہ زانین کو ئەحمہدی خانی خودان دیمہ کی
 زراف وزہر بوو .. و دہندہک دانہیان دا ہاتیہ : (رہنگ و رووی خانی) .

(٤٦)

نههه وورا تاجدينه ژ غيرهتا برابري
مهشوههتا د گهل برانه ل خه لاصيا بي نهوايي

ئه جزائي كتابي عشقبازي
صه ححافي موجه لله دي مه جازي
شيرازه و جوزء و بهند و تهر كيپ
ئهف رهنگه كرن ب نهظم و تهر تيب
كو زين و مهمي د ناز و پهروهرد
گافا وهه دهرفه بوون ل وان دهرد
ئهو دهرد وه بوونه به حري ئاتهش
ئهو ئاتهشي غهم وه بوويه سهر كاهش
خه لقي كو هه بوو ژ عشقي ته شوير
وي ناگري كر ل وان وه ته ئشير
مه علوول بوويين هه مي ب دهردان
يه كجار ب دهركه تن ژ پهردان
خاسما كو موافقي د دپرين
ههم صوحه تي وان ستي و تاجدين

دهردان وه ل وان ژ نووقه سهردان

ئیدی نهدهاته ژی خه بهردان

ههر چهند کو ئه و ژ فان جودا بوون

ديسان ب وی دهردی موبته لا بوون

دهردی ستیی خیالی زین بوو

تاجدین ژ غه ما مه می وه دین بوو

ههر له حظه د گهل بران ب شهر بوو

قه صدا د دلی وی ئه ف خه بهر بوو

رابت ب غه ضه ب بچيته پیش میر

داخواز بکته مه می ب ته قصیر

جارهك بچتن مه می رجا کته

سووچ و گونه هی مه می تکا کته

دا میر ژ وه را برایی بهردت

یا ئه ف سهر و مالی تی ب دهردت

عارف وهه گوته روسته می زال :

ئه ف ئه مر ب من مه حاله بی قال

بی جهنگ و جدال و بی ته هه وور

قه ط فی شوغولی مه کن ته صه وور

ئه ف مه عره که نابتن ب دیوان

ئه م مانه و صوبحی صه حنی میدان

يا قهنج ئەو ئەم سوبە سوار بن
هەر سى ب سلاح و کاروبار بن
چارانە و جەوشەنان د بەرکن
زەندانە و مەغفران ل سەر کن
گورزان بەهەژین رمان ببازین
ئەف رەنگە مەمى ژ میر بخوازین
يا دى ب کوتەك مەمى خوە بەردین
يا جومله ب مەردى سەر ب دەردین
گەر وى ب فى رەنگى مەم رەها کر
دەردى د دلى مە وى دەوا کر
وەر مایى موصر ل سەر عنادى
ئەم دى بکرین وە رەنگ جهادى
ژەووەل فە بچین بە کر ب کەر کین
وى مودبرى ژیرە دەر ب دەر کین
هەر بەر دەرەکی گورەك ل بەر بت
خەصمانەئى قهنج سەر ب سەر بت
میر ئەر ژ وە را بکەت تەعەصوب
رابت ل مە ئەو بکەت تەغەللوب
ناشى ئەجەلى وسا بگيرين
تەشبیهى حەبان سەران بەيرين

بوهتان بکړینه ره قص و گوډه نند
دا بیڼه تهماشه ئی شه که ر خه نند

گافا وه کوو ده ست بدینه حه ربان

مه حبووب تهماشه کن ل ضه ربان

هر له حظه ببیژن نه و په ریزاد

دهستی د وه ئی جوانی میرزاد

هندهک بگرین هنهک نه نا کن

هندهک بکه نن هنهک دوعا کن

دلدار نه ظه ر بکن ژ بورجان

دور دانه ب ده ر که فن ژ دورجان

شهزاده ژ په نجه ران نه ظه ر کن

گول پیره هه نان د بهر خوه که ر کن

هردهم ببهین ژ نازه نینان

سه د مه دح و نه نا و ناهه رینان

تاجدین خه به را برای گوه کر

موحکه م د دلی خوه دا ب جه کر

(٤٧)

تههكصوب تهءارهكا تاجدين وبرانه ب نهمرن غيرهتن

سواریا وانه ل ههسپن همیبهتن

سهر صوبه كو شههسواری نهفلهق

نهشهه ب كو كشانده جای نهبلهق

ئهدههم د طهویلهئی نههین كر

نهشهه ب ژ خوه را ژ نووقه زین كر

گورزی خوه یی ناتهشین دهرانی

تیغی خوه یی زهرفهشان كو دانی

دونیا ژ مههابهتا خوه زهر كر

تیغ و كهمران چیان ب كه ر كر

تاجدين وبران ژ خهلقی لالی

خوهستن ب دلئی خوه وان هلالی

كیشانه دهری ب رهقص و بازی

رهخشی عهره بی سهمهندی تازی

مسمار كرن بهدوو ژ غهفلهت

هشیار كرن عهدوو ب سهولهت

مهيدان بهدووان کۆلان ب دهستوور
 گۆيا فهددان ل دوژمنان گۆر
 تاجدين ژ تهوابعيّ خوه يهك پير
 تهعين کر و زوو شهانده پيش مير
 گۆتیی : ههڤه بيژه مير و ناغان
 بينهنده فهناکوژن چراغان
 ميری مه نه گهر چ دووربينه
 ئيرو وی د چاقی نوور نينه
 ئەم چار برا هه بوون د صادق
 هه چار ل خدمه تا وی عاشق
 ئنصافه کو زيده تر ژ سالیّ
 مه مائيه بی خودان د چالیّ
 دوژمن ل مه شانە دۆست غه مگين
 فهرضه مرنا چه کوّ و تاجدين
 مه م گهر چ کو زيده پور گوناھه
 لیّ عاشقه ، عشق پادشاهه
 حوکمی تو مه که ل پادشاهان
 ظولمیّ تو مه که ل بی گوناھان
 ئەم هيقي دکن مه میّ رها کهت
 دهردی د دلیّ مه میّ دهوا کهت

ئەم چار برانە چار دیوار
ئەركانى سەعادەتا وی هەر چار
هەر چار سەری د مە وه کی گۆ
چۆگانی ئرادەتا وی کاشۆ
یا مەصلەحتی ژ بو مە چی کەت
یانە ژ مە را بە کر قەرێکەت
دا ئەم خەبەران ژ بو وی بیژن
دەردی د خوه ئەم ل وی بریژن
روومەت مە نەمال روویی عامی
دی نەقل بکن بچینه شامی

(٤٨)

تهدبیرا به کمره ژ بو ده فعا مه ضه ننه ت و عنادئ

ته زویرا وی یه ژ ترسا فتنه و فه سادئ

ته قریر کو کر ته مام قاصد

واقف گهریا ب حالی حاسد

زانی کو ژ بو وی را خه رابه

گو : عه فو ژ بو مہمی صه وابه

میرم مه نه گو ژ بو ته پیشین

تاجدین و بران ژ خوه مه ئیشین

زینئ بدہ وان وه یا بکوژ من

یان نه و ب ته رانه خه صم و دوژمن

یا قه نج نه وه قه ط نه کی ته که لوم

تاجدین ژ ته ناکه تن ته وه هوم

بیژی : مه فدا کرن مہم و زین

ته زویج کرن مه دانه تاجدین

ظاهر مه که تو نه فی عنادئ

جاره ک فه کوژ ناگری فه سادئ

ژهو پاش تو بیخه وهقتی فورصدت
 زنهار! مهدی ئەمان و موهلەت
 خەصمی کو نهشیی ببی موقابل
 دەرمان چیه؟ شەربەتا هەلاهل!
 لەو لازمه حاکمان دو فنجان
 یەك خاصی خەراب و ییکه قەنجان
 دا یەك نهخویشان ژ بو وی خووش کەت
 یا دی ژ وه را خویشان نهخووش کەت
 یەك جانی ژ دوژمنان جودا کەت
 یا دی مریان ژ نووقه راکەت
 کەربا خووش مه که تو ئاشکارا
 یا قەنج ئەوه ئەم بکین مودارا
 شۆلن هەنه ئەو ب کەربی نابن
 لەورا کوب زۆر و ضەربی نابن
 ئوستادی دقیتن و تەئەممول
 ئخفاء و تەغافول و تەحەممول
 ئەوقاتی زەمانه گوونه گوونه
 باری ژ مه را کەرن نەموونه
 یەعنی شەف و رۆژ و صوبح و شامن
 هەن رۆهنه هەن ژ وان ظەلامن

ئەم ژى د لـهـيـالى و نهـهـاران
 دا بـيـن ب نهـان و ئاشكاران
 هن ظاهر وهنده كان ب خهف كين
 راكن هـنـهـكان هـنـان تـهـلـهـف كين
 وى مولحدى شير وسا سهقا كر
 مصرى ژ خواه را وسا بهرا كر
 پهـنـد و غـهـلـهـط و خـلـاف و يـالـان
 بهـنـد و سـهـقـهـط و غـلـاف و كـالـان
 تـهـصـنـيـع كـرن وى هـنـدـه تـهـشـنـيـع
 بهـسـتـن وى ل شـيـرى شـوبـهـي تـهـرـصـيـع
 ئەو شير ل بن سهري خواه داني
 ئەو رهنگه فهشار و كهس نهزاني
 مـيـرـى و هـكـو و دل ب كهـرـبـى سـۆـتى
 هـهـر چـى كو به كر ژ بو وى گۆتى
 باوهر كر و گۆته مهردى قاصد
 ئەى پير مه كه تو فكرى فاسد
 گـهـر فـهـوت بـكـم جـهـمـيـعـى فـهـرـضـان
 تـاـجـدـيـن كـو دـدـم ژ دـهـسـت خـوـه نـهـرـزـان
 مـن شـهـو كـهـت و سـهـلـطـهـنـهـت ب وـيـنـه
 ئەف شوهرهت و شهئن من ژ وينه

ئەف نام و نشان و ئەف مەقامە

بىٰ خاطرىٰ وى ل من حەرامە

ئەو رۆستەم و گىۋە لەندەھايە

گەنجىنەمە ئەز ئەو ئەژدەھايە

بىژىٰ ب دلىٰ خوە من مەم و زىن

ھەردو ب حەلالى دانە تاجدىن

بىٰ وەجھ ژ من تو بووى وەحشى

داخواز تە کر کو من نەبەخشى ؟

تاجدىن و چە کو ب عزز و نازن

دىٰ ھەر وە بتن وەكى دخوازن

قاصد کہ رەوانە بوو ژ پيش مير

تەقرير کو کر تەمام تەعبير

شىرىٰ دل شەر وە بوون مولائم

گوٚتن : دەم و دەولەتا وى دائم

(٤٩)

نه صيحه تا صاحب غره زان پوپ مه ره زان دلکول

ژ بۆ ميري بئ ته مي زان ساده دل

ئيفاري كو ئاسماني مه نقل

داني ول وان قه شار مه شعل

يه عني كو قه كوشت چراغي زهررين

وهر گرت ژ نوو لباسي ره نكين

ميري كو هه ميشه شاد و خورره م

گويا كه تبوو لباسي ماته م

وي به خته كي روو سياهي مه لعوون

گافا نه وي دي نه ميري مه جزوون

گو : غه م خوه نه ي چراغي ده ولت

گه ر عومر بده ت ژ بۆ مه موهله ت

نه ف كه رب و نه له م نه گه ر ته نافي

زيني و مه مي ژ دل خوه بافي

نه و هه ردونه باعشي فه سادي

نه و بوونه سه به ب ژ بۆ عنادي

گهر ئذنى بدت ژ بۆم را مير
 ئەز دى بكوژم مەمى ب تەدبیر
 تاجدين و بران ب شەربەتەك زەھر
 تو دشىي دەمەكى ئەوان بكى قەھر
 ئەمرى كو دبت تەدارەك ئاسان
 ئاگەھ مەكە پى تو خەلق و ناسان
 ميرم تو ھەرە ببيژە زىنى
 مەم سۆھتتە ئاگرى ئەقىنى
 مەم تەشنە تو ئابى زەندەگانى
 مەم مۇردە تو جانى جادوانى
 ببيژە كو ھەرە مەمى دەرىنە
 مەن دائىيە تە ژ بۆ خوە بينە
 مەن زانىيە مەم زيادە ژارە
 پەروانىيە مەقصەدا وى نارە
 گاڤا كو نەظەر بکەت ل زىنى
 تەحقيقە كو ناکەتن چو ژىنى
 (في الحال) دەما كو وى ببىنت
 باوەر مەكە ئەو ب رح بمىنت
 مەم گەر ب فى رەنگى (ذو فنا) بت
 دى كەش مەكەش و نزاع رابت

مِيرَن هَـنَـه عَاقِلَن عَـزِيزَن
 لِيّ سَـادَـه دَلَن د بِيّ تَـهـمِيزَن
 نَـهـو سَـادَـه ژ بَـولَـه و نَـتَـهـمَـامِي
 دَل نَـادَـهـنَـه مَـهـنِشَـئَا كَـهـلَا مِي
 وَا ن دَل گَـوِـهَـه گَـوِـه ب دَل قَـه نِـيـنَـه
 رَـهْش چَا قِن و مَـهـر دَـو مَـك سَـپِـيـنَـه
 هَـهـر چِي كَـو د بِيّ ژ نِيّ : غَـهـرَـهـضَـدَا ر
 بَا وِـهَـر دَـكِن نَـهـو ب رَـاسَـتِي يِيّ خَـوَا ر
 نَا بِيّ ن نَـهـقَـه قَـه نَـجَـه يَا خَـهـرَا بَـه
 نَا بِيّ ن نَـهـقَـه خَـهـطَـئَـه يَا صَـهـوَا بَـه
 قَا صَـر نَـه ظَـهَـر ن د بِي تَـهـئَـه مَـمَـوَل
 حَا ضَـر غَـهـضَـه بِن د بِي تَـهـحَـه مَـمَـوَل
 نَـهـغَـلَـه ب دَـبِن نَـهـو ب عَـهـقَـلِي مَـهـغَـرَـو و ر
 نَـهـكَـثَـه ر دَـكِن ژ دَا نِشِي دَـو و ر
 بَـه دَـخَـوَا ه و بَـه خِـيـل و بَـه دَـسَـو كَا لَان
 بَـه د نَـهـصَـل و سَـهـفِـيـه و بَـه د فِـعَا لَان
 تِـيـنَن دَـكِنَـه رَـهـفِـيـق و رَـهـهـبَـه ر
 بَـه د نَا م دَـبِن و هَـزِـيـر و سَـهـرَـو و ر
 دَـسَـپِـيـر نَـه نَا كَـه سَا ن نَـو مَـو و رِي
 نَـهـو تِـيـخَـنَـه دَـهـو لَـه تِي قَـو صَـو و رِي

میری د ب دولهت و فہر اسہت

صاحب شہفہ قہت خودان سیاست

ئہو ہہر کہسہ کی خودان ناکن

حہتتا وہ کوو ئمتحان ناکن

چل جار دکن یہ کی موجهر رہب

پاشی ئہوی دی بکن موقہر رہب

ئہف میر و وہزیریا جہانی

ئہف بہ گمہ گزیریا زہمانی

ہہردو ب مثالی یہک لہیزین

ہہردو د بہ طال و بی تہمیزن

حہتتا وہ کوو گہر نہبی تو ئہلحہق

کہنگی دبیه وہزیری موطلہق

(۵۰)

روخصه تدانا ميره ل ديتنا دلداري
بي هشبوونا زينه ژ ذهوق و شهوقا دیداري

ته دبیر کونه نده پیری عاقل
ئهف رهنگه هه بو ژ بو مه ناقل
گو : میر ب موشاوهری و رایئ
وه قتی وه کوو چوو هره مسه رایئ
زین گازی کر و ل باخوه دانی
ئهو پهرده ژ سهر سهری هالانی
کو بی دلی یا مہمی مه بهس کر
ئازوردهئی من ل وی عه بهس کر
جهور و سته ما کو من ل وی کر
ئهو جهور ته کر سته م ئهوی کر
عشقا ته ژ وی عهقل ره فا بوو
شهیدا و جونوون و موبته لا بوو
زانی ژ حه کیمه کی مه ته دبیر
دیوانه دهوا دبن ب زنجیر

لهو من ب غهضه ب شهانده چالی
ئهو چه بس ل وی گهانده سالی

دا عشق بکته که مالی حاصل
حوببا وه نه کته وصال باطل

(الحال) دهما ب قهلب و جانی
مقداری مه چه ببه تی وه زانی

هوون ههردو د مه رته با که مالن
مه قبولن و قابلی وصالن

مهم عاشقی صادق ب ته حقیق
قهلبی مه دکته ژ بو وی ته صدیق

مه ئمووره ب ئمیری پادشاهی
مه عذووره ب عوذری بی گوناھی

هه رچی کول وی بکته عتابی
ئهلبه تته دبینتن عقابی

حوسنا تهیه ئه و کری گرفتار
حوببا تهیه ئه و کری بریندار

تیرا وی ل دل کته تی ته لیذا
ئهو داروی بی هشی ته پیذا

ئهو سورمه د چاقی وی ته کیشا
حه تتا تو نه دی وی دل نه ئیشا

زولفا ته ل دهست وبيّ وي بهستي
 عهقره ب صفة تا دليّ وي گهستي
 طهوقا ته ل گهردنه نيّ وي داني
 داقا ته فهدا ل قهلب و جاني
 چاوا فه کرن ته ههردو ئاهوو
 بهردانه فهقيري ههردو جادوو
 ديسان تو ههرده د گهل خه بهر ده
 قهيدان تو فه كه ژ بوّ خوه بهرده
 ئه ي غونجه ئيّ ناشو كوفت سوّر گول
 بشكيّن قه فه سيّ ده رينه بولبول
 ئه و تيّه نه تو كانيا فوراتي
 ئه و خهسته تو چه شمه يا حدياتي
 ئه و ته شنه تو ئابيّ زنده گاني
 ئه و مورده تو جانيّ جادواني
 ئه و پهرده گيا كو پور ههوا بوو
 مهضبوط د پهرده يا حديا بوو
 ئه و پهرده برا كو ليّ هلاقيت
 خوونيّ د ده ف و كه پيّ ويّ هاقيت
 زينا كو دو سه د برين ل جهر گي
 چوو حاله تيّ فه وتيّ شادمه رگي

به حرا کو ژ جونبشا هه وایی
 مه حفووظ د پهردهیا حه یایی
 حاجز کو هه واره فا ژ مابهین
 به رزه خ ژ حه یا نه ما د به حرهین
 نه و قولزومی غه م که لی ب سهر جۆش
 سهر جۆش که لی په راند سهر پۆش
 سهر پۆش په ری ژ دل پلا خوون
 هاقیت وه کی فرات و جه یحوون
 گویا هه ژیا هه زار بیشه
 مه ی بوو رژیا ژ قه لبی شیشه
 میری ب غه ضه ب که تی ل زینی^(۱)
 نه و رهنگ ره فا که لا گرینی
 حاضر ژ دوی که بابی ئولفهت^(۲)
 گه ریای وی د چافی نه شکلی شه فقته
 فه واره ئی مه رحمهت ب کهل هات
 بیگاف گریی نه وی د گه ل هات
 نه و چه ند گری برا د گه ل وی
 حه تتا سوبه هه ردو مان د خه لوی
 زین غه رقه ئی خوونی دل وه کی گول
 میر لی دگری مثالی بولبول

مه حرهم ههمی قیک که تن ل با وان
(بالجمله) به زینه دست و داوان

کای خوسره ویّ حق شناسیّ عادل
ناحق تو ژ بوّ چ بووی قاتل

زین گولبونی باغیّ عصمه تیّ بوو
زین سهرویّ ریاضیّ عففه تیّ بوو

پاکیزه دورا صدهد ف ژ دورجان
لائق ته نه بوو بگیّری مه رجان (۳)

نازک بده ناله طیف و مه عصوم
بیّ جورم بکیّ ژ عومری مه حروروم

ئه ف رهنگه د خاک و خوونیّ را کی
بیّ سوّچ ژ جان به دهن جودا کی

میر گوّ : مه گرن خیالیّ باطل
ئه و بیّ هشه ئه ز نه بوومه قاتل

زینیّ دکوژم مه گهر ب عه مدا
طوبایه د جه ننه تا حرهم دا

ئه هلیّ حرهمیّ به زینه سهروییّ
جوّبار رهوان کرن ل سهروییّ

بوو شیوهن و شین د خان و مانان
فه ریاد گهانه ئاسمانان

یهك هات ژ دهرڅه ناگهانی

گو: مهم مر و دا وه زنده گانی

زینی مرنا مهمی ب گوه کت

گویا مربوو ژ نوو ب روح کت

رابوو فکری د چار که ناران

دی میر دگریت شوبهی باران

خه لقی حه ره می خه و اص و عامی

مه نته مزه ده بوونه (بالتمام) ی

گو: ئهی سه به بی سه عاده تا من

بی که یف مه به د ده عوه تا من

ئهی شاه ته دایه روو حی رو خصه ت

فه و تا خوه وی دی ژ بو خوه فورصه ت

جان چوو و ب جانی موته صل بوو

ئهو روو ح ب روو حی موضمه حل بوو

حه تتا کو نه بوو ژ ده ف ته نقرار

ئهو مایه د حه بسی ته ن گرفتار

ته شبیهی مهمی مه لوول و مه حبووس

بو حفظی رضا و نام و نامووس

ئهو لهو نه دچوو حه تا فه ئیرو

مابوول ژفانیات ته گیرؤ

رووحم ته ژ دل دهما رضا دا
 شاهم ته د مولکي تن صهلا دا
 جسمي منه بي نهوا گران بوو
 رووحا منه ناتوان رهوان بوو
 دهر حال ژ قالبي ب دهرکعت
 شهوقهک ژ رووحمه مي ب بهرکعت
 وان تهرک کړن سهرايي فاني
 نهو چوونه جههاني جادواني
 ههر چي کو قهبول نهکعت مهکانان
 دي سهيري بکعت د لامهکانان
 هوون قي سهفهي غهلهط مهخوونن
 شاهد ژ مه را موقه رره بوونن
 گاڤا وه کوو جان ژ تن رهوان بوو
 جانان نهوي ديت و جان ب جان بوو
 حاصل کو ژ پاشي نتتصالي
 نهو په رتهو و مهشعلا جهمالي
 گاڤهک سه کين و موطمهئن بوون
 حينا کو ب يه کفه موئتهمن بوون
 نهو قه طره د قولزوما صفاتان
 نهو ذه رره د به حرا موهلکاتان

دهم هاتنه ساحلی فهنایی
گهه چوونه ب سهر هدی بهقایی

(في الجملة) ژ مه رکهزا تورایی
ئهو ذهره گهانه ئافتایی

قهطعانه ب ئتصال و تهلیل
مهحضانه ب ئفصال و تهحویل

وان ری کو برن ب جانبی ذات
باقی گهریان ب ذاتی ذهرات

نین عهجهب ئهف خهبر ژ بو من
هوون قی مهکنه هونه ژ بو من

شهیخی وه کوو ئهز ب دل موریدم
ئهو رووح و رهوانه ئهز قهدیدم

ههر چه ندل با وه ناقی مههم بوو
لی پادشههك عهلی همهم بوو

بوو لائقی فهرری پادشاهی
مهقبوولی تهقهروبا ئیلاهی

قهلبی ویه وادیا موقهدهس
رووحا وی ب نوورا حهق موقهبهس

هلگرتم و برمه طووری سینا
بیننده کرم د گهل خوه بینا

ئىننامە دەرى ژ قى حجابى
ئەف زەررە گەئاندى ئافتابى

حىنا كو ب جان من ئەف سەفەر كر
ئەف جان مە ژ جانفروشى قەر كر

ھەر چەند كو ظاهر (اقلعي) گۆت
حاضر وى د پيشە (ارجعي) گۆت (۴)

لەو ھاتمە دا بكم وە راضى
مەرضىيە بىم ل پيشى قاضى

دا ئەز بكرم د گەل وە تەودىع
دا ھوون بكرن د گەل مە تەشىيع

دىسان قە گەرم ژ با وە رەققاص
مورتاض بىم ب جەننەتا خاص

(۱) د ھندەك دانەيان دا ھاتىە : مير ب غەضەب كەنى ل زىنى .

(۲) ئانە كۆ : ئەو مىرى ل زىنى ب غەزەب ھاتى دەمى ھالى زىنى دىتى كەلا گرىبى
ھاتى ، و ژ بەر دوپكىلا سۆتن و براژتتا وى قىانا د دلى وى دا بۆ زىنى ھەى
چاقىن وى رۆندكىن دل پيشەبوونى باراندن .. و د ھندەك دانەيان دا ب قى
رەنگىە : حاضر ژ دەرى كو بابى رەھمەت .

(۳) ئانە كۆ : زىن مرارىە كا سىبى بوو د ناڭ وى صەدەفا بۆ وى بوويە وەكى قۆدىكى
يا ژ ھەژى تە نەبوو تە ئىكا ھند كرى ئەو وەكى مەرجانى سۆر بىت ژ بەر وان
رۆندكىن روپى وى سۆر كرىن !

(٤) ئەفە ئىشارەتە بۆ ئايەتا قورئانى ئەوا تىدا ھاتى : ﴿ يا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمَطْمَئِنَّةُ . ارجعي إلى ربك راضية مرضية ﴾ (الفجر : ٢٧-٢٨) وئەفە ئەو دەمە يى رحا مروڤى خودان باوەر تىدا دئىتە ستاندىن ، ھنگى بۆ دئىتە گۆتن : ئەى ئەفسا خوۆش و پشت راست بزقرە نك خودايى خوۆيا رازى ويا ژى رازى .. ومەخسەدا شاعرى ئەو دەفیت ل سەر ئەزمانى زىنى بىژت : دەمى رحا من دئىتە ستاندىن دى بۆ ئىتە گۆتن : ھەرە بەحەشتى ! ھەر چەندە ب سەر فە ھوین ھزر دكەن مەسەلە بەروفاژى فى چەندى يە .

(۵۱)

تەوصىيە و تەدارەكا زىنى يە ژ بۆ سەفەرا ئاخىرەتى
تەھەببىونى ئەسبابى جھازە ژ بۆ عەرووسيا جەننەتى

زىنى كۆ نومانە وان كەرامات
ئەف چەندە مەنازل و مەقامات

رۈونشت و وەصىيە تا خوە بۆ مير
ئەف رەنگەھە كر بەيان و تەقرير

كاي پادشەھى روحان و قەلبان
ھەمشيرە بوويى فدا و قوربان

قوربانى تە بن ھەرۆ دو سەد زىن
ئەز ھىقى دكم نەبى تو غەمگين

رۆژا وە كوو بر م مەم ژ بۆ خوە
(بالجملە) برن م غى م ژ بۆ خوە

مەنصور بوويم ل كشوهرى غەم
غەم بوونە ژ بۆ م را موسەللەم

مەم بۆ من و مەرحەمەت ژ بۆ تە
غەم بۆ من و سەلطەنەت ژ بۆ تە

شاهم ب مه را مبه موزاع
ئهز بوومه ب حوصصهيا خوه قانع

روونی تول تهختی شوبهی خوسرهو
تاجیّ خوهئیّ زهر بگیّره که چرهو

بهزما طه ره بیّ بدیّره ته رتیب
ذهوق و فه ره حیّ بگیّره ته رکیب

سه رخوش بکه ساده و ره والان
چوون خوهشکه ژ نووقه پیر و کالان

ئه سبابیّ نشاط و کامرانی
ئادابیّ صهفا و زنده گانی

ئاماده که شه ربهت و طه عامان
ئازاده که جاریه و غولامان

پور که طه بهقان ژ بو نثاریّ
دا بیّن فوقه را د قیّ هه واریّ

مه جمووع بکه موفه ررحاتان
مه خلووط بکه موعه ططراتان

مه جلس بیتن ب وان مه ذه هه ب
ته هنییه ببت ژ نوّ مور هتته ب

دا قیّک بکه فن ل من شه که رخه ند
تیّک راهه ژینن ب ره قص و گوّفه ند

ئەقسامىٰ بخوور و عوود و عەنبەر
ماوهرد و زوباد و مسكىٰ ئەذفەر

ئەف جنس ژ ژ نەمەتان پتر بن
ئەو قسم ژ حەددى زىدەتر بن

حەيوانىيەتا مە بوويه زائل
رووحانىيەتا مە بوويه كامل

جسمىٰ مە ئەگەر دچيته چالىٰ
رووحىٰ د مە دىٰ بكن وصالىٰ

عەقدا وەكوو داوہتى مەلەك بن
ئەقسامىٰ بخوورىٰ دىٰ گەلەك بن

لەورا ئەز و مەم مەلەك صفاتن
ئەم مائلىٰ طيب و طەيباتن

عورسا كو فرشته داوہتینە
داماد و عەرروس جەننەتینە

رۆژا كو ستى تە داية تاجدين
چاوا تە د شەهرى بەستن ئايين

تەنبیہ بکە دوکان و سووکان
تەزین بکن ژ رەنگىٰ بووکان

بوھتان تو ببىٰ بلا سوار بن
جوندى تو ببیژە دا ب کار بن

سه رگهرم ببن وه کی د عیدان
 هندی کول ههف بدن جریدان
 رۆژا کو ته ئه و په ری فه پیکر
 چه ندی وه کوو که یفخوه شی ته چیکر
 ئه ز هیقه دکم بکی عنایهت
 قانونی بکی وسان رعایهت
 ئیروقه ژ بو موراد و چه ندان
 دیسان تو وسان بی شاد و خه ندان
 ئحسان که ته دارهک و جهازان
 حاضر بکه مو طربان و سازان
 مانه ندی عماره تا سستی تی
 هه ر شوبه هتی مه حمه لا په ری تی
 تابووته زه ر نگار و ره نگین
 صندووقه که خورده کاره زه ررین
 سه رپوشی ئه وی زه مین طه لا بت
 سه یوانی ئه وی خودان جه لا بت
 زنه ار ! مه هه ردو بووک و زاقان
 بی قه در نه کی ل پیش چاقان
 گاقا کو دچینه نیف مه زاری
 دا خه لق نه بیژتن ب زاری

عه قدا ستيي چ رۆژهك خواهش بوو
 زيني ژ ئه زهل چ بهخت رهش بوو
 نه عشي مه بلا ستي د گهل بت
 تاجدين د گهل مه مي به دهل بت
 مانه ندي مه مي ژ بووي تاجدين
 تاجدين ب وي را بگيره شووشين
 شووشين بتن نهو د گهل مه مي من
 شاهي بتن نهو د گهل غه مي من
 نه ي مائلي خهيري بي موکافات
 وه ي باذلي مه قصه د و مورادات
 هه تتا وه کوو ساله كي ته مامي
 هندی کو ته له ف دکی طه عامي
 هندی کو ب دهر ددی لباسان
 هندی فه دخووني عام و ناسان
 هندی کو بکهر دکی قوماشان
 هندی کو به لاف دکی مه عاشان
 ههر رۆژ ب نييه تا غه زايي
 هندی کو گه له ك دکی عه طايي
 هندی کو دکی تو خه تمی قورئان
 هندی کو دکی تو ورد و دهوران

هندی وه کوو تول تهختی روونی
 هەر رۆژ تو جوندیان قه خوونی
 هندی کو تههی دکی خه زینان
 هندی وه کوو شادکی حه زینان
 هندی کو غه نی دکی فه قیران
 هندی کو ره ها دکی ئه سیران
 هندی د حو کوو مه تی خه بهر دی
 هندی وه کوو گرتیان تو بهردی
 هەر چی کو ژ بو خوه را دکی خه رج
 هەر چی د خه زینه یان دکی ده رج
 قه هرا وه کوو دوژمنان دکهت ده فع
 زه جرا وه کوو ظالمان دکهت ره فع
 عه دلا کو ژ بو خودی تو خاص کی
 مه ظلووم ژ ظالمان خه لاص کی
 سازی کو د جهنگی دا دبئیژی
 خوونا ژ موخالفان درئیژی
 حه تتا خوره کی صهیی شکاری
 حه تتا عه له فی کهری د باری
 شاهم ل ته بت وه صیه تا من
 وان صهرف بکه ب نییه تا من

مهفكر د حقيقت و مهجازى

بنقيسه ل دهفته را جهازى

دا فهخرى بكم ل پيشى زافى

شهرمهنده نه بم د وقت و گافى

ههر چهنه كو من قهوى دريژ كر

پور بيژيه سه ل ته م گيژ كر ^(۱)

گورى ته مه مه قصه دا م دووره

دوور بت ژ ته مه رقه دا مه كووره

لهو هنده قه دهر دييم ب دققت

دا بيته دلى ته ره حم و رققت

دهر حه ققى من و مه مى نه كى عار

گافا دميرت مه مى بريندار

ئه ز دى ب جه نازه ئى وى را بم

حه تتا فه كه مه قبه ران ته با بم

وه قتى دميرم بدى تو ده ستوور

دا من بكرن د گهل وى مه ستوور

من ژالى وى دهر ب دهر نه گيرى ^(۲)

بى په رده د گهل نه وى فه شيرى

زىنى كو كرن وه صيهت ئاخر

غائب گه ريان ژ دهر دى حاضر

میر گۆ : تو هه ره مه می بینه
گهر دی مری بت ئهوی فهژینه

باوه ر تو بکه ب صدق و ئیمان

بوومه ل ته و مه می په شیمان

گهر هوون بمرن وه گهر کو راین
نابت تو و مه م ژ هه ف جو دا بن

-
- (۱) د هندهك دانهبان دا هاتیه : پور بیژیه وی چرا مه بیژ کر .
(۲) ژالی کورتیا (ژ ئالی) یه .

په شیمانیا میر زهینه ددینه ل مه حبه به تا مهم و زینان
مه رحه مه تا وی یه ل حالی نازهنینان
مرنا مهمی یه ب ناخوفتنا برینان

زینی کو بهیستن ئەف ته که لوم
ئەف مهر و وهفا و ئەف تهره حجوم
رابوو خه ملی ژ پایی تا فهرق
بوو به حری حوسن د گه وهه ران غه رق
دایین و ستی و سه د په رستار
خورشید و مهه و نوجوومی سه ییار
(بالجمله) ب ده رکه تن ژ بورجان
دوردانه ب ده رکه تن ژ دورجان
سه د جاریه و ستی و دایین
هلگرتن ئەوی ب ره سم و ئایین
زانی کو نه بوو موراد حاصل
بی خه لوه تی خاصی شه یخی کامل
ئهو زه هره مثالی زه رره ره ققاص
بوو مه حره می رازی خه لوه تا خاص

گافا کو گهانه خهلوه خانی
دهر گهه شه کرن ل حه بسخانی

ئهو پیکفه ب مه شعهل و فه نه ر چوون
دایین و ستی هه نه ک د بهر چوون
دیتن کو د ساحلی صه ده فوار
ئهو غه رقه ئی به حری عشقی خوونخوار

دوردانه ئی بی بهایی جانی
دهر دایه ژ ده ست خوه رایگانی
فانوس و قه فهس وه مایه بی تاب
گولزار و به ده ن وه مایه بی ناب

وان پورس کرن ژ خه لقی بهندی
حالی وی فه قیر و موسته مهندی
خه لقی کو د گه ل مه می گرفتار
گوئن کو مه دی ژ سه طحی دیوار

به رقه ک ب عه جه ب مه می ب سه رکه ت
شه و قه ک ژ سه ری مه می ب ده رکه ت
یه ک شوبه تی روژ و یه ک هه یی ف بوو
یه ک شوبه تی زیر و یه ک ژ زیف بوو

ئهو شه مس و قه مهر کو موته صل بوون
دهر حال ب پیکفه موضمه حل بوون

گاڤا وه ڪوو پيڪڙهه موقتہ بس بوون
 ٿو ههردو ل ضهوتئي مونهه ڪس بوون
 ٿو رهنگ گهريان مونير و رهوشه
 زندان ل مه ڪر نه صحن و گولشه
 مهم ڙي ب في رهنگي بي خه بهر بوو
 خوونا دلئي وي ب دهرفه دهه بوو
 ٿي ديدهئي دل نه بووي مهفتووح
 ٺنڪار نه ڪي ته جهلليا رووح
 دا فڪر نه ڪي ڪو ٺف حولوله
 يان نه سخه خورووجه يا دوخووله
 دا ظهن نه بري ڪو ٺف مثاله
 يا قهولي ضهعيفه يا به طاله
 خهونا تو دبيني ٺف مهقامه
 شهيهءڪ ڙ شوهوودي نا تهمامه
 هم صوحبه تيا مهمي موڪه رهم
 ٺاگاه ڪرن هه قال و هه مدهم
 وي مورشدي قهنج ل وان نه ظهر ڪر
 قهلبئي وي د قهلبئي وان ٺه ٺهر ڪر
 هه مخه لوه تيا مهمي گرفتار
 بوو پهرده ڪوشايي يار و ٺه غيار

دایین و سستی کو چوو ب سهر دا

هندي کو ئهوان د گهل خه بهر دا

گوتن کو مه مو تو رابه زين هات

روو حا تهيه بي گومان يهقين هات

ئهو تهشنه له بي زولال دیدار

شاداب نه بوو ب ناقي دلدار

هندي کو رهها دلي کشاندن

هندي کو گولاف لي رهشاندن

وان سهه نه کرن د جسمي جانهك

(إلا) ژ سهري دچوو دوخانهك

وي مورده چراغي ناگه هاني

دوو كهل ژ سهري دچوو يه باني

زين هات و ژ پيشقه بوو حه واله

به دري کو قه دا ژ بهر خوه هاله

به رقه ع کو قه دا ژ بهر جه مالي

خورشيد نه ما د گهل هلالی

زيني وهه گوته وي به ديهي :

(قم يا جسداً نفخت فيه)

شهوقا خه بهري د قي شه پالی

به ربوو يه سهري د وي شه مالي

وی دووی قه بهس ژ شهوقی راگرت

قه ندیلی قه فهس قه بهس کو داگرت

ئهو خه لوه تی د ئعت کافی

را بووقه ب نیه تا طه وافی

ئهو وهل ئهوی کر ب صدقی دهردهم

ته جدیدی وضوء ب ئابی زهمزه م

وهستال موصه لله و مه قامی

وی جه بهه گهانده ئستلامی

طه وفهك دو کرن ل دوری بهیتی

په روانه ئی په ر گهانده زهیتی

گاقا وه کوو په ر ل وان دسوتن

وان چهند که لام ب پی کفه گو تن

په روانه ئی گو : تو خواهش ده لیلی

شه معی وهه گو : تو خواهش خه لیلی

په روانه ئی گو : تو ره نمایی

شه معی وهه گو : تو جانفه زایی

په روانه ئی گو : تو دلفرووزی

شه معی وهه گو : تو سینه سووزی

په روانه ئی گو : چاره سازی

شه معی وهه گو : تو دل نه وازی

په روانه ئی گۆ : تو پادشاهی
 شه معی وهه گۆ : تو قبله گاهی
 په روانه ئی گۆ : تو حووری ذاتی
 شه معی وهه گۆ : تو نووری ذاتی
 وان ته شنه له بی د بی ته که لوف
 وان سووخته ئی د بی ته صه رروف
 ئەف رهنگ دکرن ب یه که فه صوحبه ت
 لی که عه رض دکرن که مالی ئولفه ت
 دایین و سستی و ئەو په رستار
 ئەو به ندی و حه بسی و گرفتار
 سه رگه رم بووین ب گو فت و گو یی
 سه رمه ست بووین ژ به ن و بو یی
 وان گو ته مه می کو ئە ی جه گه رخوون
 ئەم هاتنه دا نه بی تو مه جنوون
 زین بوو سه به بی جونوونیا ته
 میر بوو سه به بی زه بوونیا ته
 میر بوو ب ته را خودان ته ره ححوم
 زین هات و د گه ل ته کر ته که لوم
 گه ر ته شنه ئی ئە ف هه ئابی حه یوان
 وه ر خه سته ئی هاته سه ر ته لوقمان

مه جنوونی خوه هاته با ته له یلا
 گهر وامقی ها ژ بو ته عه ذرا
 گهر بولبولی گول ژ بو ته حاضر
 نیلۆفه ری مهر بوویه ناظر
 په روانه ئی شه مع وی ئه ییسا
 وه مورده ئی هاته سه ر ته عیسا
 دیوانه مه به ب قی هه وایی
 بیگانه مه به تو ئاشنایی
 حوورا کو ته جان و دل د دهس بوو
 زینا کو ته دائما هه وهس بوو
 چاوا ته دقئ وه هاته با ته
 دونیایه فه نایه هات و با ته
 ئه رزان مه فرۆشه عومری ضائع
 بیهوده مه به ل جانی باع
 جاما ئه جه لی حه تا نه نۆشی
 نابینی ژ بو خوه جانفرۆشی
 دیسان خوه ب عه قلی ئاشناکه
 زنجیری جووونیی ره ها که
 له ورا فه کرن مه قهید و زنجیر
 رابی ب مه را بچینه پیش میر

صاحب کهره مه خودان عه طایه
 ظللا وی سها پهری هومایه
 فیکدانه ژ بوّ ته یار و ئه حباب
 حاضر کونه بساط و ئه سیاب
 ثابت قه ده مه ل ده عوه تا ته
 روو دایه ته بهخت و دهوله تا ته
 دهر حال ده ما بچی موقابل
 دی بوّ ته بکته مورادی حاصل
 چاوا ته ژ وی موراده دل خواز
 ئه و رهنگ ته دی بکته سهره فراز
 وه قتی کو مه می بهیستن ئه ف پهنه
 ئه ف رهنگه هه کو ئه وی هونه رهنه
 ئه ز ناچمه حه ضره تا چو میران
 ئه ز نابمه بهنده ئی ئه سیران
 ئه ف میر و وه زیریا مه جازی
 ئه ف شه عبه ده و خیال بازی
 (بالجمله) به طال و بی به قانه
 بی عاقبه تن هه می فه نانه
 میری کو مرن هه بت نه میره
 مه عزوولی هه بت نه وی ئه سیره

ئەم چوونە حوضووری میری میران
وی حاکمی حاکم و فەقیران

شاهنشەهی میر و پادشەهان
بەخشەندەئی تۆمەتا گوناھان

ئی چیکری نەینکا جەمالی
تیرا خوہ نوما ب زولف و خالی

فانووسی بەدەن کری موطلەلا
تیدا ژ مە را کری موجهلا

ئەو میر و حەکیمە (ذو الجلال) ه
بی عەزل و تەغەییور و زەوالە

تەزوویج کرن د عالیە ما غەیب
تەئییید کرن ب ئەمری (لا ریب)

باکوورەئی باغی عزیز و نازین
سەد شوکر کو بکر و سەرفەرازین

حاشا کو د فی سەراییی فانی
بی جەننەتی عەدنی جاودانی

حەییوان صفەت ئەم بکین زنائی
بیھوودە د مەسکەنی فەنائی

تەر دامەن و سەرنگوون و مەردوود
شەرمەندە بچینە پیش مەعبوود

مه‌عبود ژ بۆ مه‌ حوور و غلمان
 ته‌زین کرنه‌ د باغی رضوان
 ئەو مونتەظرن ل رحله‌تا مه‌
 فه‌خری دکن ئەو ب ده‌عه‌تا مه‌
 لی جه‌ننه‌تی عاشقان جو‌دایه‌
 می‌عادێ لقائی کبریایه‌
 عالیتره‌ ئەو ژ باغی رضوان
 ناکونجه‌ وی چو حوور و غلمان
 هیقی دکن ئەم ئەوی ژ مه‌عبود
 نین مه‌ ب غه‌یری وی چو مه‌قصود
 گاڤا ئەوی کر ته‌مه‌ننی ئاخر
 ده‌رگا ه‌به‌بوو ل به‌ر وی حاضر
 طه‌یری کو قه‌فه‌س ل به‌ر قه‌بوویی
 ئەو ره‌نگه‌ فری وه‌کی نه‌بوویی
 ده‌ستی خوه‌ ژ قه‌یدا گل کشاندن
 چه‌ندی د دلی خوه‌ راوه‌شاندن
 شه‌هباز ژ قه‌یدی مه‌رکه‌زا فه‌رش
 په‌رواز کر و گه‌یشته‌ (ذي العرش)

(۵۳)

ته عزیزه و مه نتم و مهر نیه و شیوانا مه منی شه هیده
مرنا به کرمی شفق ب دهستی تاج دینی سه عیده

ئه و مه نتم می کو با خه بهر بوو
ئه ف ره نگه ژ بو مه نه و حه گهر بوو
گو : جان کو ژ حه بسی ته ن جودا بوو
فه ریاد و فغان ژ شه هری رابوو
بوو وه لوله و فغان و زاری
بوو زه لزه لسه و به زین هه واری
بوه تان ژ مه زن حه تا بچوو کان
نسوان و که چ و به نات و بوو کان
ئه عیان و ئه کابر و ئه عالی
میرزا و ره وال و لا ئوبالی
یه ک فهدر نه ما د شه هری دلخو هس
(بالجمله) د سه ر خو هس و موشه وو هس
فیکرا د به زین ب سه ر مه می فه
وان دهر د برن ب سه ر غه می فه

تاجدین و به کر ب ئتتفاقی
بوون ههردو ل عهرده کی مولاقی

گو : ئه ی سه به بی فه سادی عالم
شه یطان صفه تی ل شه کلی ئاده م

ئه ی باعشی فتنه و فه سادان
وه ی مانعی مه قصه د و مورادان

ئه ی په رده دری مه می و زینی
وه ی داغ که شی ل سه ر برینی

ئبلیس و خه بیث و پور نه دامه ت
به س نینه ل من ته کر قیامه ت

ده ر حه ققی مه می سه قه ط خه به ر دا
حه تتا کول من ته مه م ب ده ر دا

ئه ف چه نده مونا فق و نه یاری
هیژا توب چاقی من دیاری

مه م دی بمرت تو دی بمینی
هیژ خواهش بگه ری ل روو زه مینی

حاضر وی به کر د عه ردی را کر
جسمی ب به لا ژ جان جو دا کر

گافا کو گه یشته سه ر برای
نووره ک وی نه دی د وی چرای

تاجدين ژ سهریٰ خوه تاج و توّمار
 هاقیتنه سهر لهشیٰ مه می ژار
 دین بوو ژ تهحه سسورا برایی
 ههر چی کو ددی وی نه ژده هایی
 (فی الحال) ذکر کو وی فهنا کت
 ته شبیهی به کر د عهردی را کت
 قهط کس نه دشیٰ بیت موقابل
 بی شوبهه ب وی دبوویه قاتل
 ناچار خه بهر برن ژ بو میر
 میر هات و ل پی وی بهست زنجیر
 گاڤا کو جه نازه وان هلانین
 شاهد کو ژ مه شهیدی دهرانین
 مه شهوود بووین ل وان عه لامهت
 رابوول خه لائقان قیامهت
 دیویٰ کو قه بهستی وان ب ته دبیر
 بزداندی ل بهر خوه قهید و زنجیر
 زنجیر و که مه ندا وی شکینان
 دهروازه و په رده وی هلینان
 نه ژدهر ژ مه غاره نیٰ کو بهر بوو
 دهر حال بهزی د نه عشیٰ وهر بوو

تابووت ل سهر سهريّ خوه داني
ئه فغان دگهانده ئاسماني

هندي كو د شهري ئاده مي بوون

تيكدا د لباسي مهئته مي بوون

هندي كو هه بوون د شهري مه شهوور

خاتوون و موخه ددرات و مه ستوور

گيسو فقه کرن ب طايي طه ربوش

سهر تا ب فهدهم هه مي سيهه پوش

بي مه عجهر و بورقوع سه رهنداز

رهش گرتي ژ بو مه مي ب دلخواز

نيياحه و مه ره بان و داين

گوينده ب ناله شوبهي گوين

وان مه رثيه دا ستران ب ئاهنگ

زين رابوويه پي ب قامه تا شهنگ

ناهيد صفه ت ل دهنگي سازي

ره ققاص د چوويه بهر جه نازي

دام و دهد و ئاده مي و مووران

دار و بهر و جامد و طويووران

(بالجمله) ژ بو مه مي دنالين

ههر يهك ب مه قامه كي دكالين

طه لپی ره شی وان سیاھ پو شان
رهه شوبه تهی عه وره کی خور ووشان
ئه و چهنه ژ عارضی د گولگون
فیکرا دوه رین سرشکی پور خون
گویا کو د فه صلی نووبهاری
باران ل گولشه نان دباری
ئهف مهئتم و ئهف سیاھ پو شی
ئهف چارشهف و ئیزار و پو شی
بوھتان وی زه مانی کر نه عادهت
بوو ره سمی قه دیم و تا قیامهت

(٥٤)

نلتماس و نستدعايا زيننّ يه ژ بؤ به كرنّ موفسد را

عوذرخواھيا وئ يه ژ بؤ نه وئ موالحد را

وهقتي وهكوو چوونه سهر مهزاران

وان دي مريهك د نيشف دو داران

هافيتنه عهردى شوبهئى موردار

بي نهوحه كهر و خودان و خه مخوار

پورسين : عهجهب ئهف چ بي نهوايه ؟

گوئن : به كرى خودان جهزايه

تاجدين ژ رووى دنى فهنا كر

عالم ب فهنائيا وى شا كر

راوى وهه گوته من روايهت

زينى كو بهيست ئهف حكايهت

ئهف رهنگههه گوته مير و تاجدين :

ئهى شاه و وهزيرى عزز و تهمكنين

ئهز هيئى دكم نهكن عنادى

دهر حهققى ئى مهنهعئى فهسادى

لهورا کو خودانی ئنس و جانان
 وی خالقى ئهرض و ئاسمانان
 رۆژا ئهوى حوب دا حه بيبان
 هنگى ئهوى بوغض دا ره قيبان
 مه وجود کرن دهما ژ مه عدووم
 ئهم پيکفه د لازم د مه لزووم
 ئهم سورگولن ئه و ژ بو مه خاره
 ئهم گهنجن و ئه و ژ بو مه ماره
 گول حفظ دبن ب نووکی خاران
 گهنجینه خودان دبن ب ماران
 ژه ووه لقه ئه گهر چ وی جه فا کر
 ئاخر ب مه را ئهوى وه فا کر
 ظاهر وی ئه گهر موخاله فهت کر
 باطن ب مه را موافه قهت کر
 گهر ئه و نه بوو یا د نیف مه حائل
 عشقا مه دبوو به طال و زائل
 وی گهر چ ژ بو خواه را خه راب کر
 دهر حه ققی مه وی قهوى سه و اب کر
 ئه و بوو سه به بی حه ققه تا مه
 داخل گه ریا طه ریه تا مه

ئەو ژى د ریا مه دا شههیده

تەحقیق بکن کو ئەو سه عیده

زنهار! ژ مه شهه دا کو مه م تی

ئەلبه تته ژ مه رقه دا کو ئەم تی

مه حر ووم مه کن به کر ئەمانه ت

ئەم بوونه ب وی سه یی صیانه ت

گافا کو دچینه نیف سه عیدی

که لبی مه بتن ل بهر وه صیدی

ئانصافه ژ بو خودانی ئنصاف

ئایینه دبیتن ئەف قه ده ر صاف

قه ط مومکنه ئاب و ئابگینه

ئەف رهنگه نه که ت قه بوولی کینه

حاشا کو ب غه یری پوخته ئی عشق

(کلا) کو سوایی سوخته ئی عشق

ئەف چه نده ل صاحبی جه فایی

ئەف رهنگه که سه ک بکه ت وه فایی

ئەف طائفه مه رحه مه ت سورشتن

له و لائقى نعمه تا به حه شتن

(۵۵)

تهجهيز و تهكفين و تهذفينا مههمى مهحروومى غههگينه
ههمنهفهمس و ههمقهفهمس بوونا ب فهوتا زينا نازهنين و غههمرهقينه

(القصه) شههيدى عشقى جهللاذ

مهقتولى ستهم قهتيلى بى داد

ئهو كوشتهئى جورم و بى گوناھى

تهشبيھى بهراتى پادشاهى

مهنشوور كرن ب نوورى پاكى

مهستوور د نيشف قوبوورى خاكي

ئهو دور ب خهزينهئى سپارن

ئهو مار ل بهر پيان قهشارن

دايناندنه بهر سهري علامهت

يهعنى ئهقه سهروهري قيامهت

سهرخهيلي قهبيلى پاكي بازان

سهردارى جهميعى سهرفهرازان

زين هات و ب قامهتا صهنهوبه

بوو سهروى ل سهروى سايه گوسته

بی پهرده مثالی نهی دنالی
 هیستر دوه‌رین (علی التوالی)
 عهینی ته دگۆ د فه‌صلی نیسان
 ده‌ریا رژیا ژ عه‌وری دیسان
 باران کول توربه‌ئی دباری
 هه‌ر دانه دبوونه دهه‌ مراری
 هه‌رده‌م کو دکر ژ ده‌ردی دل‌ ناه
 وان مه‌ئه‌تیه‌میان (نعوذ بالله)
 قیراب نه‌وا دگرتن ناهه‌نگ
 هه‌ر نه‌ه فه‌له‌کان ب سه‌ر دکر ده‌نگ
 جوندی و سوپاهی و ئه‌میران
 ده‌رویش و ره‌عییه و فه‌قیران
 دلدار و شه‌پال و نازه‌نینان
 حووری و په‌ری و غه‌م ره‌قینان
 قیکرا دکرن هه‌وار و هه‌ر که‌س
 ئه‌فغان دگه‌انه چه‌رخ‌ی ئه‌طله‌س
 زینی کو نه‌ما قوام و قووه‌ت
 نالی بریان و که‌ت ژ قودره‌ت
 روونشت ل به‌ر سه‌ری مه‌می ژار
 مه‌م کرب ته‌که‌للومی خه‌به‌ردار

کای مالکیّ مولکیّ جسم و جانی
 ئەز باغچه و تو باغبانی
 باغیّ ته گهاندی بیّ خودانه
 بیّ رووییّ ته ئەو ژ بو چرانه
 ئەف خال و خهط و عودار و گولزار
 ئەف حوسن و جهمال و باغیّ روخسار
 بادامیّ سیاھ و چهشمیّ شههلا
 نار و به و سیبیّ شاخیّ بالا
 خوہش رهنگ و ب له ذذت و ب طامن
 بیّ شوبهه ل غهیری ته حه رامن
 نه خلا به دده نا خوہ راوه شینم
 فی میوهیی جومله داوه شینم
 فان سونبول و لالهئیّ د غه ررا
 رهیحان و بنه فشهئیّ موطررا
 یه عنی کو عودار و زولف و خالان
 یا قهنج ئەوه ئەز بدم ب تالان
 مانهندی گولان لباسی که رکه م
 ناخ و خوہ لی بیّ ب سهر خوہ وەر که م
 زولفان ههمی طا ب طا بکیّ شم
 حه ققیّ منه جا ب جا ب نیّ شم

ئەف باغ و بوهار و بەرك و ئەنمار

ئەنوار و شوکووفە جەمعی ئەزهار

نەذرا نەظەرا تە بوون ب جارك

وہ قفا بەصدرا تە بوون موبارك

تالان بكم ئەز ئەوان تەمامی

دا بەهرە نەخۆن ژ وان چو عامی

لینکن خوہ ب خوہ دکم تەصدوور

بەلکی تول من ببی تەغەییور

ئەف جەزە نەبت ل با تە مەقبوول

ترسم کو تو من بگیری مەسئوول

تەرکیبی ووجوودی جسم و جانن

مولکی د تەنە نە بی خودانن

نوقسان ببتن ژ حوسنی موویەك

بەلکی کو بکی ل من تو سوویەك

گاڤا کول من بکی عتابی

زانم کو نەشییم بدم جەوابی

نیزیکە بیم وەکی تە مەدھووش

ها وەقتە د گەل تە بم هەم ئاغووش

لائق ئەوہ طەی بکم بساطی

پاکیزە بیم ژ ئختلاطی

يا قهنج نهوه هدر ب فئ جهمالئ
 نازورده نه كم قه زولف و خالئ
 ته سلئم بكم نه مانه تي حهق
 ته فويضي ته بم ب خهمل و ره ونهق
 نهف رهنگه نه دا كرن حه قائق
 بز داندن ل عالهمئ عه لائق
 هه مبيز د مه رقه دي وهراني
 بيزار نه ما به ده ن ژ جاني
 ده ستي خوه ب دل ژ جاني شوشتن
 گويا كو شه مال بوو قه كوشتن
 روو حا خوه شهانده پيش باري
 جسمئ خوه سپاره وي مه زاري
 وان مه ئته مي يئ د دل بريندار
 ته كرار ژ نووقه كرنه هاوار
 نه فغان ژ جاني حاضرينان
 فهرياد نهاد ناظرينان
 سي روژ و شهقان ژ فه رشي غه برا
 پهيوه سته دچوونه عه رشي نه علا
 حه تنا وه كوو زين ب ره سم و تايين
 ته جهيز كرن وه كي دزانيين

له خدا کو مہمی مدلہڪ نہ ظہر تی
 یہ عنی صدہ فا کو ئو گوہر تی
 ئو چہند ل سہر گرین ب زاری
 بارانی سرشکی لی دباری
 ئو چہند ل سہر بووین گوہر بار
 سہر لی قہ کرن ژ نوو قہ تہ کرار
 ئو ہہردو گوہر د دورجہ کی دا
 ئو شہمس و قہ مہر د بورجہ کی دا
 بی واسطہ وان کرن موقارن
 بی فاصلہ ئو ب ہہف سپارن
 حاصل قہ کرن ژ نوو قہ صندووق
 میر گوتہ مہمی : ژ بو تہ مہ عشووق
 سی جار ژ قالبی صدہا ہات
 ئاواز ب لہ فظی (مہرحہ با) ہات !
 ہہ میان کو بہیست سرری تہ حقیق
 (بالجملہ) کرن ب عشقی تہ صدیق
 تہ حسین و سہد ئافہرین ژ وان را
 قہط مہیلی دنی نہ بوو ژ وان را
 ئالوودہ نہ بوون ب خاک و خاشاک
 ئہف بوو ئہئہرا مہحبہ تہ پاک

پاکیزه و پاکباز نهو چوون

دووشیزه و سه‌رفراز نهو چوون

لهب ته‌شنه و بهر ژ هه‌ف نه‌خواری

حه‌سره‌ت زه‌ده چوونه پیش باری

خوه‌ش عه‌یش کرن ب عشقی (والله)

خوه‌ش پیکشه مرن (تبارک الله)

هه‌ر چی ب جوانی شوبه‌ی زینی

ته‌بدیل بکته ب عشقی ژینی

یا مثلی مه‌می ب عشقی سه‌ر ده‌ت

عه‌یش و خوه‌شی بی ل ری بده‌ر ده‌ت

ئه‌لبه‌تته مورادی دی هلینت

هه‌ر چی کو ئراده دی ببینت

یا ره‌ب ب که‌لامی عشقی صادق

یا ره‌ب ب که‌مالی صدقی عاشق

یا ره‌ب ب شرینی یا جه‌مالی

یا ره‌ب ب ئه‌فینی یا جه‌لالی

یا ره‌بی ب ده‌ردی هه‌جری جانگه‌

یا ره‌بی ب ذه‌وقی وه‌صلی دلخواه

یا ره‌ب ب حه‌لاوه‌تا حه‌بیان

یا ره‌ب ب عه‌داوه‌تا ره‌قیان

يا ره بى ب نازى نازهنينان

يا ره ب نيازى غهم گوزينان

يا ره بى ب ئافى چافى بولبول

يا ره ب خونافى نافى سورگول

يا ره بى ب ئەشكى ئالى مه جنون

يا ره بى ب رووى له يلى گولگون

يا ره ب مه مى و وى ئەفینى

يا ره ب تهحه سورا ل زینى

وه قتی کو جودا دکی ژ جانی

بی بهره نه کی ژ عشقی خانی

یه عنی ژ ولایه تا موحه ممد

مه حرووم نه کی تو یا ره ب ئەحمده

چاوا ژ نوببوه تی ب قاله

مه طلبه ب ژ ولایه تی وى حاله

دائمه ئەوى گوفتو گو وه لایه

لیکن ئەوى جوست و جوو به لایه

قه ولی د وى سهر ب سهر گودافن

فعلى د وى (جمله) خلافن

ظاهر ژ وه را سه لیه گوفتار

باطن ب وه را خه بیته کردار

مانندی مہمی تہوی مرن جان

تہشبہی بہ کر بہخشہ قہنجان

گہر تہجنہبہیہ و ہہرزہ کارہ

رہحمی تو بکہ قہوی کو ژارہ ^(۱)

(۱) تہف مالکہ د کیم دانہیان دا ہاتہ .

(۵۶)

**تەسۋىبى تەفاۋت و ئىختىلافى خىلقە تە
تەمىشلى تەقازايسى سرشتى طىنەت و فطرەتە**

حکمت ئەۋە ئەۋە ژ داری دنیا
چوون سەیر کرن سەرايى عوقبا
وان تەرك نەدا جىللەتا خوه
هەر يەك خولقین ل خىلقەتا خوه
یەعنى كول سەر مەمى و زینى
شین بوو ژ زراعەتا ئەقىنى
روسکین دو عەدەد نەالی سەرکەش
رابوون ب هەوا قە هەردو سەر خوهش
یەك سەر و سەھى و يەك صەنەوبەر
سەر سەبز و لەطیف و ساىه گوستەر
وان دەست د گەردەنى د يەك را
قەددا خوه دريژ کرن ب يەك را
شین بوو ژ ئەۋى بەرى ژ خیرى
دارەك لقیافەتا کنیرى

ئەو دار ژ راحەتى بەرى بوو
 مانەندى خودانى ب ستىرى بوو
 رابوو خوه گهاندە هەردو داران
 بوو مانعى وه صلى هەردو ياران
 راحەت وى نەشى بکەت مودارا
 خەصمانەئى کر وى ئاشکارا
 ديسان خوه گهاندە وان حەبیبان
 ئەو لى پچیا وه کى ره قیبان
 حاصل ل فورووع ئەگەر ئو صوولان
 ئەو لى فەتلى وه کى فو صوولان
 خەلقى کو ب ئەصلى بەد سرشتن
 ئەو ئەصل ژ وان قە تیتە شوشتن
 چل سالی تو حەنظەلى بچینی
 سەد ئاف بدى ب هنگفینی
 پەروەردە بکی ب ئافتابی
 هەردەم برەشینی لى گولابی
 هەر روژ رەها وى لى ب کەر کى
 وى فاصلەئى تژی شه کەر کى
 خدمەت بکری تو هندووانە
 ئەو بو تە دبیتە هندووانە

دا فڪر نه ڪي ده ما ڪو بهر دت
ٺه و غهيري ڙ طه حليي ٺه مه ر دت

مثالی سہرہ نجامن بہ نی نادمہ و مال نہ بحسب ظاہرن صورتی حالہ
بہ لکن موتہ اللقن باطنن معنا و موقوفن مہ شبیہ تن ذو الجلالہ

ئاگاہ ژ حالی دہور و ئہ پیام
ئہف رہنگہہ گوتہ من سہرہ نجام
گو : پیرہ کی مہرداری عاشق
قہولی وی ژ رہنگی صوبحی صادق
وہقتی وہ کوو ئہو دبوو مراقب
رووحا وی دبوو ل جسمی غالب
ئہ سرار دبوون ل وی دیاری
نیچیر دکر ل عہرشی باری !
غائب کو دبوو ژ عالہ ما گل
غالب کو دبوو ل عالہ ما دل
قہلبی وی ژ سرری لہو حی مہ حفووظ
ہہر لہ حظہ دبوو ب کہ شفی مہ حفووظ
ظاہر کو دبوون ژ وی کہرامات
ئاگہہ دکر ن خودان مہقامات

وی پیری ب خهون ئه گهر ب ئلهام
ئهف رهنگهه کر حهقیقهت ئعلام

گو: چوومه دیاری باغی رضوان

من دی دو ههزار حوور و غلمان

(بالجمله) د قهصره کی عهلهمدار

ئهو قهصر بتون ژ دورری شههوار

یهک شوبههی به کر ب تاج و بن پهر

وهستایه ل بهر دهری موقه رره

چوگانه کی حهیزه ران د دهس بوو

ئه ممام نزانى ئه و چ کهس بوو

من گوته وی: ئه ی خودان مه راتب

ئایا تو خودانى یان حاجب؟

گو: شهیخ تو ما نزانى کیمه؟

ئهز ئه و به کری کو قاپوچیمه!

ئهز موشتهر کی مه می و زینم

لهو لیره هه ئاستان نشینم

ئهف قهصره کو ههشت طه بهق عه یانن

یهک یا منه حهفت طه بهق د وانن

ئهز لیره ئه مین و دهست ب دارم

لیکن د فی مولکی حوصسه دارم

هەر چه‌ند ب شه‌کلی پاسبانم
ئه‌مما ب مه‌کان شه‌ریکی وانم
من گۆته‌ی وی : ئه‌ی نکو سه‌ره‌نجام
واضح بکه‌ حالی بو من ئعلام
هەر چه‌ند که‌ره‌ما که‌ریمی عامه
باری ب چ دا ته‌ ئه‌ف مه‌قامه ؟
گۆ : شه‌یخ تو هیژ نه‌بوویی عارف
ئه‌مما د دنی تو بوویی واقف
ئه‌ز گهر ب خه‌به‌ر ره‌قیبی وان بووم
لیکن ب نه‌ظه‌ر حه‌بیبی وان بووم
من ئه‌و ژ دنی ب پاشقه‌ کیشان
موعتاد کرن ب ده‌رد وئیشان
خوه‌شیا د دنی ل وان ب ده‌ر دان
مونقاد کرن ب داغ و ده‌ردان
ئه‌و چه‌ند م دانه‌ وان سیاسه‌ت
حه‌تتا وه‌کوو بوون خودان ریاسه‌ت
له‌ورا م ل ضه‌رری وان خه‌به‌ر دا
حه‌تتا کو سه‌ری خوه‌ تی ب ده‌ر دا
ئه‌ف هه‌ردو جهان ب هه‌ف هه‌وینه
ئه‌ف ضه‌رره‌ ل ضه‌رری هه‌ف قه‌وینه

حه تتا وه کوو بهر نه دی تو ییکی
نابینی چوله ذذته تی ژ ییکی

ئهو ضهرره ب وان م دایه بهردان
کیشایه ب ئاسمان ژ عهردان

من دائیه وان بتوون بهه شتهك
وان دائیه من ژ باغی هه شتهك

شه یخ مایی ل گو هتتا وی گوهدیر
گو : ئه ی شه قی یی ته عاقبه ت خیر

تاجدین کو تو کوشتی بی جنایه ت
باری ب وی را چ کر عنایه ت ؟

گو : عهفو کر ئه و جه نابی باری
بوو جه ننه تی و نه چوو یه ناری

خه للاقی خه رابی و خه بیثی
به خشینه وی جه ننه تی نفیسی

عالم کو ب دهست خه رابیا من
عاجز کری بوو فه سادیا من

کو شتم وی ژ بو نظامی عالم
بو راحه تیا عه وامی عالم

ظاهر وی ئه گهر چ کر قه باحه ت
باطن بووه راحه ت ئه و قه باحه ت

شۆلن ههنه (ظاهر) خهرا بن

فعلن ههنه (صورة) سهوابن

يهك عدله ل صوره تي جه فايي

يهك قههره د كسوه تي وه فايي

لي پهرده كه شي رومووزي حكمت

بي سر نه كر نه و كونووزي قسمه ت

تهوزيع نه كر ل عامي ناسان

مه خصوص نهوي دا نه ديم و ناسان

نه و سروي نه كر ژ بو مه مه علوم

هن موحرمن و ههنه د مه حروروم

سه د شوكر نهزي خهرا ب و تاجدين

مه حضاب ته عه لوقا مه م و زين

مه حروروم نه بوون ب پور گونا هي

بوون مه ظههري ره حمه تا ئيلاهي

نه ي دوست ب دل به ياري قه نجان

يا قه نج ببه نه ياري قه نجان

نه و قه نجن و قه نج يي دزانن

له ورا كو خهرا بي يي نزانن

هندي كو بكي ب وان جه فايي

نه و دي بگهرن ب دل وه فايي

زنهار ! مهبه موحب خهرابان
 نه دؤست و نه دوژمنی کلابان
 گهر دؤست بی دی بکن ته مردار
 وهر دوژمنی دی بکن بریندار
 ئەف ههمهته خاصی عاشقانه
 ئەف مهرتهبه راهی صادقانه
 خهلقی کو وه کی به کر شهقینه
 فعلی د وی جومله ناحهقینه
 یان شوبههتی تاجدین د جهبیار
 قهتتال و دلاوهر و جگهردار
 مهعفوو بکهتن کهرامهتا وان
 مهغفور ببن ژ ههمهتا وان
 تهقوییهتی وان بیت مهدهدکار
 تهبعییهتی وان بکهت سهزاوار
 ئەف ره مزه حهقیقهتا لهطیفه
 ئذعان بکه نوکتهئی ظهریفه
 ئذعان بکه مهسهلی ، موده ررس
 تهخمینی مهساحهتی ، موهه ندس
 دوژمن کو ژ عشقی بههره وهر بن
 بهس دؤست نه دی د موخته بهر بن

ئەف رەنگە تەعەللوفا رەقىيان

بەس چەندە تەفەووقا حەببىيان

خاسما كو موحب ببىتە مەحبووب

ئەو طالبى حەق ببىتە مەطلووب

حەققا كو تەنى وى حەق دزانت

قەط غەبرى وى كەس ب حەق نزانت

(۵۸)

نثباتيٰ خه واصل و كه مالن جه وهه رن عشقه كو كيميابين نه كبه ر

وكبريتن نه حمه ره ژ بو خوداني

لهورا بههيمس و دورندي و شهيطنين دكه ته مه له ك د نه فسا

ننساني

ئهى موسته معي مثال و ته سويل

وهى موجته هدى قياس و ته ئويل

خاني كو ژ جامي عشقي دين بوو

ئهو شوړه شه راب پي شرين بوو

ئهو چه ند فه خوار ئه وي نه هشار

ئاگاهي نه ما ئه وي ژ گو فتار

مه ستانه يه ئه و ب كه يفي مه ئموور

ديوانديه ئه و ب عورفي مه عدوور

مه خوره و باده نوش و سه ر خواهش

له و باده فرؤشه و موشه و وهش

هه ر چي كو دبيژتن هه وايه

گه ر گوه بدني نه وايي نايه

ئەو نەى نە حەلال و نە حەرامە

بى پەردەيە لى نە بى مەقامە

كوردى غەربى دەرى و تازى

تەركىب كرن ب ھەزل و بازى

ھندەك ژ فەسانەئى د بوھتان

ھندەك د بەھانە ھن د بوھتان

بوھتى و موھەممەدى و سلىقى

ھن لەعل و ھنەك ژ زىپ و زىقى

خەرموھرە و مۆرك و مرارى

ھندەك د شەفاف و ھن د تارى

تەرصىع كرن و ەكى بچووكان

ئىنانە ب قەيصەرى و سووكان

ھن قصصە و ھن ژ وان مثالن

ھندەك د حەرام و ھن حەلالن

ھەر قصصە ژ حصصە بەھرەمەندن

ھەر ئەمىللە گەر بزانى پەندن

لىكن وى غەرەض ژ گوڤت و گۆبى

مەقصوود ژ ھندە جوست و چوبى

ظاھر كرننا جەمالى عشقە

ثابت كرننا كەمالى عشقە

عشق نایینهئی خودان نومایه
خورشید صفهت خودان ضیایه

غافل مہ بہ ژ عشقی (في الحقيقة)

ئہی راہرہو (أقرب الطريقة)

خوہش جہوہرہ جنس کیمیایہ

قہدری وی بزبان گران بہایہ

طہبعی وہ کوو صفر و بی جہلانہ

قہلبی وہ کوو قہلب و یا قہلانہ

ئہف جہوہرہ وان دکہت موطلہلا

ئہف صہیقہلہ وان دکہت موجہلا

ہہر چی کو کہسہک بکہت ئرادہ

یا عشق موریدہ یا مورادہ

نایینهئی عہ کسی بی مثالہ

گہنجینہئی سرری بی زہوالہ

کہس نینہ ژ عشقی بی ئہتہر بت

مومکن کو ژ ذہوقی بی خہبہر بت

ہہر کہس ب قیاسی ہمہتا خوہ

دی صہرف بکہت ئرادہتا خوہ

لی ئہ کثہری عامیان نہزانن

نہفسا خوہ ژ بو خوہ رہ نزانن

نابالغ و ئهبلهه و سهفيلن

بيّ مورشد و رههبر و دهليلن

ناچار دبن ل عشقىّ بائع

نهقدىّ خوه ددن ب جنسىّ ضائع

هن صهرف دکن ب عهيشىّ دونيا

هن پىّ دکړن سهرايىّ عوقبا

ئهف ههردو جهلهب دبن زيانکار

مهحرووم دبن ژ ذهوقىّ ديدار

(۵۹)

به يانئ مه راتب و مه دارجن سولووک و ووصوولئ (إلی الله)
و مه راسمن فه نایئ (فی الله) و به قایئ (بالله)

ساقی وهره بیژه من چ له ونه
ئهف که ونه خیاله یان خه ونه ؟

ته عبیر مه که کو ئه و به طاله
ته صویر مه که کو ئه و مه حاله

ئاغاز ئه گهر چ رهنگ حه یاته
ئه نجامئ حه یاتی وی مه ماته

یه عنی کو ووجود بی ووجوده
خوهرش خلقه ته حه یف بی خولووده

ئه فلاک و عه ناصر و مه والید
ئه خلاط و طه بائع و مه قالید

قی کرا د (بدیع الاشتراک) ن
تی کدا د (سریع الانفکاک) ن

سه ر رسته ئی گه وهه را به قانه
سه رمایه ئی عله تا فه نانه

هندهك د ته قیل و هن خه فین

هندهك د خه فی و هن له طیفن

هه چهنه ژ بو مه نه صل و بیخن

هه چار ژ بو مه ناخشیخن

ئاگر قهمرت ههوا هه وایه

ئاث ئه چکیا هه با هه بایه

ئه فلاك مثالی ئاسیا بن

هه مواره ب چهرخ و ئنقلابن

ده خلی ل وی ئاشی ئاده مینه

مه طمووره ئی ئه رضی ئارده لینه

ئه و دانه ب نه و بهت و ته والی

دائم درژن ژ دهف جوالی

هه چی رژیا دبت موجه ززا

ژیکرا دبتن دبن موهه ررا

ته خمیر دکن ژ نووقه ته کرار

ئه و قالبی قهلبه (قابل النار)

ئه و چهنه دکیشن ئه و سیاست

راضینه ب مه رته با نه جاسهت

(في الجملة) نه مورد و نه نه حیا

به ر موجبی (لا يموت) و یه حیا

(إلا) کونہ فیس و پاک طینہت

یہ عنی کو نوفوس نیک سیرہت

دھقان ب خصوصیت ہلینت

وی دانہئی (خاصة) بچینت

حہ تا نہرزت ہلاک نابت

نارسکت و قہنج پاک نابت

وہقتی رسیا و بوویہ خووشہ

وی دی بقوتن ژ بووی تووشہ

ئاشی دہف و چہچہقا زہبانان

ئاقا دہن و پہری ددانان

ئہو چہند ئہو دہق ددن دہیرن

ئہو چہند د شہری تہن دگیرن

ئہو چہند دقوتن وی ئہف عہمہلدار

حہتتا وہ کوو ہوور بت وہ کی نار

حاصل کو ژ پاشی وان جہفایان

دی بیٹہ تہصہرروفا قوایان

گہہ جاذبہ باطنی قہ کیشت

گہہ ماسکہ بگفیشت و ب ئیشت

دی ہاضمہ بیت ئہوی بکہت ہہضم

دہم دافعہ بیت ئہوی بکہت کہضم

تهننوریٰ مهعیده وی بیژت
 هر چی کو خهرا به ژی بریژت
 ته صعید بکن هه چی له طیفه
 تهنزیل بکن هه چی که ثیفه
 پاشی ژ وی ئه لطفه فی جو دا کن
 ته مییز بکن ژ هه ف به لا کن
 طه بباخی حه راره تا غه ریزی
 صه بباغی مومه ییزی ته میزی
 ته وزیع بکه ت ل جسم و ئه عضان
 مه عمور بیت جهات و ئه رکان
 دیزا جه گهر و دلّی زوجاجی
 ته قطیر بکن مه یا مزاجی
 حاصل عه ره قا مه یا حه یاتی
 ته قطیر کو بوو وه کی نه باتی
 هیژا ژ ظوهوری قان شوئو نونان
 بوو قابلی عالهما بو طو نونان
 گه غو و طی دخوت د به حرا مائی
 ره نگین دبتن ده مهك د مائی
 ده م عه قد دبت ژ بو وی ته رکیب
 ته صویر دبت ب نه ظم و ته رتیب

تهر کيب کو بوو مثالی مەر جان
 بوو عه کس په ذيری پهرته و ا جان
 ئەو جان چیه ؟ موهجه یا نه باتی
 ئەو موهجه یه مەنشە ئا حە یاتی
 هندی وه کوو ساکنی بو طوونه
 خامووشه و خوارنا وی خوونه
 وه قتی کو ژ مەزره عی خه فایبی
 ئەو سه بزه یی تهر بکەت نومایی
 وی سه بزه ئی دەم ب دەم بخوونی
 دی ئاف بدن ژ پاشی بوونی
 بارانی ژ فهیضی بت مەده دکار
 ئەو دانه دبیته نه خلی بی بار
 سه سه برز دبت ژ بهرگ و باران
 گەر لی بوهرت ژ فهیضی یاران
 ئەو سه بز کو بوو نهالی سه رکەش
 سه رخووش گه ریا ژ میوه ئی خووش
 ئەو میوه ده ما گها که مالی
 بوو مەظهه ری پهرته و ا جه مالی
 گەر لائقی عززه تا ئەمیره
 وەر دهر خوری حه ضره تا قه دیره

وی هل دگرن ژ بو دیاری

بی واسطه وی دبن دیاری

(في الحال) کو چوو دبیته مه حبوب

ناقوی وی ل وی دبیته مه جذوب

ئهف نهخل نه (وافر الفروع) ن

لی زیده د (نادر الوقوع) ن

وهر مایی وسان ل بهر هه وایی

ئهو دی چته مه عصره جه فایی

لازم ئه وه پهروه شی ببینت

ته ربییه تی دهر خورش هلینت

گهه پوخته ب ئافتابی شه رعی

گهه سوخته ب ماهتابی وهرعی

گافا پژیا گها که مالی

وه قتا رژیا ژ سهر نهالی

حه تتا نه کهفت ژ نهوجی عززهت

حه تتا نه گه هیته خاکی ذللهت

ئهو نابته سالکی طهریقی

وی نابنه مه عصره حه قیقی

ئهف رهنگه هه دهست ب دهست ب ریقه

ئهو مه رته به مه رته به ب وی فه

ئەو مېۋە بخوت كەمالى ضەربەت

ئەو لوقمەئى خوەش بېتە شەربەت

ئەو شەربەت ئەگەر شىرېنە خامە

وەر طەحلە و طرشە ناتەمامە

حەتتا نە ب دەستى پىرى مەبخوەر

ئەو ھلکەلتن د خومى ئەكەر

گافا کو د وى قە كەل ب سەرکەت

وہقتى ژ خومى مەزن ب دەرکەت

يەعنى کو ژ كەثرەتا صفاتان

ئەو طەى بکەتن تەجەللىاتان

(القصه) ژ گەرميا جەمالى

حاصل کو ب شەو كەتا جەلالى

جەوھەر کو تەمام موزمەحل بت

تەشبېھى عەرەض کو مونفەعل بت

گەرمىيەتى وان تەجەللىاتان

وان موحررق و وان موقەووياتان

تەنزىل بکن ژ وى غوبارى

تەصعيد بکن ژ وى بوخارى

خالص کو بيت ژ پاشى تەصعيد

ھيژا دجيتە مەقامى تەجرید

جهوهدر ژ عدهرض كو بوو موجهرره د
 داتينته بو ته ئي موجه دده د
 ئهو بو ته ئه گهر چ تهنگنايه
 صه حرايي فهنايي دل كشايه
 ههمرهنگي سوراحي و په ياله
 هندي وه كوو سووره يانه ئاله
 هيژا نه بوويه ره حقيقي مهختووم
 هيژا نه چوويه مهقامي مهعلووم
 هندي ژ خوه وي ههبت ووجوودهك
 نينن ژ خودي ئهوي نموودهك
 بي مهشره به ئي وه فاي شاهي
 ئهو ناچته مهشره با ئيلاهي
 فاني نه بتن فهنايي موطلهق
 نابينتن ئهو به قايي (بالحق)
 فاني تي ژ بو وه را به قايه
 باقي تي ژ بو وه را لقايه
 نه ممانه ب ئتتصال و ئلحاق
 بهلكي كو ب ئنفصال و ئطلاق
 ئهف رهنگه دكهت مورادي حاصل
 ئانجا دبته موريدى واصل

يا ره ب چ دبت ژ بهر مه کوران
 جارهك تو قهدي حجاب و توران
 بينهنده بكي ئه مي د عاجز
 بي پهرده و بي حجاب و حاجز
 دهريايي يه قين بکته ته مه ووج
 ئه م ژي بکرين ده مهك ته فهر ووج
 ئه ف ظهنن و گومان و علم و ته قليد
 ته بديل بين ب عهيني ته و حيد
 ئه سباب و وه سيله قه ط نه مينن
 جارهك ته موسه بي بي بينن
 ئيمان مه هيه ب ذاتي واجب
 ئمکانيه تا مه بوويه حاجب
 ديسان ژ مه هر تو مه خه لاص كي
 يا ره ب مه ژ بو خوه را تو ناس كي
 ئه ف سهير و سولووک و طه يي مه نزل
 مه خصوصه ژ بو موريدئ موقبل
 کهنگي ژ مه را دبت مويه سسه ر
 خالق ژ نه زهل نه کته موقه دده ر
 له ورا کو خه رابي و قه بوولي
 نينن ب فه ضائل و فوضوولي

عابد ب ریاہ کی ہلاکن
 عاصی ب رجایہ کی دپاکن
 عالم کو وہ کی خیالیؔ ظللہ
 صانع ب خوه ہادی و موصولہ
 ئەو تیننہ مہ نظرہ را خیالیؔ
 ئەو تیخنہ پەردہ پیا دەلالیؔ
 لیؔ دایہ مہ جوزئیؔ ئختیاری
 نہفسا مہ ب لیپ و حیلہ کاری
 ئەو ژی بریہ ژ دەست مہ ناچار
 ئەم مانہ و لەطفیؔ حق مہ دەدکار
 یا قہنج ژ بو مہ عامیان را
 ہەر ئەف بەسہ بو م عاصیان را
 ژہووەل قہ خودیؔ ب حق بناسین
 ہەر چەند قوصور و کیم و کاسین
 پاشی ب دلیؔ خوه ژئیؔ بترسین
 دینیؔ خوه ژ عالمان پرسیں
 چاوا کو دبیزن ئەم وسا بین
 حەتتا کو ژ روو دنیؔ وہفا بین
 پالا خوه بدینہ لوظفیؔ باری
 بەلکی مہ ب بہخستن ژ ناری

(٦٠)

خاتمه‌يا ڪتاب و نامه‌ئي
د ڪووره‌تن خطابا د گهل خامه‌ئي
هه‌رچه‌ند غه‌ره‌ض خه‌تمن ڪه‌لامه
لاكن ل موته‌كه‌لمس نبهامه

ئهي راڪبي واقعي پهياده
وهي عاشقي صه‌فحه‌ئي د ساده
ئهي شاعري صاغر و نگوون سه‌ر
وهي ساحري ساخر و فوسوونڪه‌ر
ئهي هائي واديا ضه‌لالئي
وهي غاويي ده‌عوها ڪه‌مالي
ئهي خامه‌ئي سه‌رته‌راشي به‌د ره‌نگ
به‌س نامه‌ئي خواه قوماشي خواه ره‌نگ
رووره‌ش ڪه‌ب ناقي خه‌طط و خالان
به‌د نام بڪه‌ب بي و دالان
هندي وه‌ڪوو خه‌ط غوبار و هووره
ئهو خه‌ط ژ له‌طافه‌تي نه‌ دووره

گافا کو ژ رہنگی؁ مه شقی؁ پور بوو
 یا شوبهہ تی نہ سخ و ٹولشی؁ گر بوو
 ئەو ناسخی؁ نوسخہ یا جہ مالہ
 بی؁ رهنوق و روہنی و کہ مالہ
 لازم ئەوہ دل بہری؁ د سادہ
 خہط لی؁ نہ بتن وہ کی قلادہ
 خوہش زینہ تہ خہط ل ماہی؁ روخسار
 ہندی ل روویان نہ بوویہ ہہ قسار
 ئەہی خامہ تہ ژہ گہلہ ک دریژ کر
 ئەف؁ نامہ بہسہ تہ پور قریژ کر
 ہہر چہند کہ لام شوبہی دور بت
 بی؁ قہدر دبت دہما کو پور بت
 نابینی ب قیمہ تن جہ واہر
 لہورا کو د ہندکن د نادر
 سہہو و غہلہط و خہطا و نسیان
 مہ جمووعہئی؁ ناپہسہند و عصیان
 تہ حریر کرن تہ بی؁ تہ ئەممول
 کی دی؁ بکتن ژ تہ تہ حہممول
 کہس نینہ بکہت ژ بو تہ تہ حسین
 گویہ نہدی؁ نافہرین و نفرین

ئەى بى ئەدەبا خەراب و بى عار
 گوستاخ و ستەمكەر و سىيەهكار
 ھندى كو سەرى تە من قەلەم كر
 ئەو چەند تە خەطى خەطا رەقەم كر
 ھندى كو سەرى تە من تەراشى
 ئەو چەند تە كر گونەھ تەلاشى
 فەحاشى تە كر ژ رەنگى خانى
 نەققاشى تە كر مثالى مانى
 مەشغولى بەسە ب لەعب ولەھوان
 تەوبا خوہ بكە ژ خەطا و سەھوان
 جارەك وەرە سەر طەرىقى تەوبە
 ھندى نە گەشتى تە نەوبە
 نەوبەت كو گەشتە خەصمى خامە
 طەى كرل مە ئەو نزاع نامە
 ئەو بەطلى دلاوهرى زەبەردەست
 ئەو وەل كەمەرا تەھەوورى بەست
 بوو راكبى دولدى ئەنامل
 دەر حال د گەل مە بوو موقابل
 كيشا ژ زەبانى (ذو الفقار) ەك
 بوو خەصم د گەل مە شەھسوارەك

سل بوو رکيا ژ وان عتابان
 ئەزمان گهرياب فان جهوابان
 گو : ئەحمەد ئە گەر تو نەي خهيشي
 هەر چي کو ته گو من ئەو نقيسي
 قهولي د ته قهنج ئە گەر خهراين
 فعليد ته خهطا ئە گەر سهوابين
 ئەي بهد عهملو تو قهنج دزاني
 توقائل و فاعل و خوداني
 نەي بوومه د عالهما نهیستان
 مهی بووم نه ب دهستی مهپهستان
 گاڤا کو ته ئەز برم ژ سازي
 نه دهنگ د من ههبوو نه گازی
 ته دوورکرم ژ نك ههڤالان
 مههجوورکرم ژ مولك و مالان
 بهند و وهصلي د من سهراين
 ئەووهل ته کرن ب ئەمری (کُن) کون
 پاشي کو ته کرد باغی عشقی
 کون کون دلی من ب داغی عشقی
 ته پوف کره جسمی من دهما جان
 هاتن ژ دلی من ئاه و ئەفغان

نه فخا ته ل من دل و جه گهر سوٽ

ههر چي کو ته پوف کری من نه و گوٽ

نه ز لالم و بی زه بان و خاموش

بی نه فس و نه فسه ژ قسمی قاموش

به ز ما طه ره بی ب من ته خواهش کر

دیوانی گونه ب من ته رهش کر

ههر چهند کو ظهري ههيم نه ز

سازهنده تویی وه کی نهيم نه ز

مانه ی ب خواه تشته کی دیټرٽ ؟

خامه ب خواه ره شحه کی ډرټرٽ ؟

کاتب قهله می دکهت سیه هکار

سازهنده یه نه ی ژ دهست ب هاوار

نای و قهله م و مداد ونیشان

تیر و هه دهف و که مان و کیشان

(محکوم علیه) بوون د ته قدیر

هیټر نسمی گونه نه بوویی ته سطیر

یا ره ب تو دزانی خانی یی ژار

ته شبیهی ب خامه یا گرفتار

قهلبی وی د دهست ته دایه (الحق)

دهستی وی ب دهست خواه نینه موطله ق

گاڤا ڪول وي ته سهر قهلم ڪر
 هر چي ته ئراڌه ڪر ره قهلم ڪر
 ئامر تويي ئه و ب ئمري مه ئموور
 مه ئموور دبن هميشه مه عذوور
 گهر دائيه وي ته ئختياره ڪ
 ئهو ڙي وي سڀاره ته ب جاره ڪ
 ئهو گهر عهلم و وه گهر قهلم بوو
 پهيوهسته د دهست ته سهر قهدهم بوو
 نه فع و ضهره را خواه ئهو نزان
 يا قهنج ڙ بو خواه ئهو چ زان
 چاوا ڪو ڙ بو ته را رضايه
 ئهو نه ي صفته ته وي ئهو هه وايه
 (والله) ڙ سفيدى و سياهى
 وي قهصد و غهره ض تويي ئيلاهي
 ئه ماب موره ڪڪه با قه بائح
 روورپهش ڪرنه گهله ڪ صه فائح
 خه طي ته يه سهرنوشت و سهرمه شق
 سه ساله خه طي خه طا دڪهت مه شق
 له ورا ڪو دهما ڙ غه يبي فه ڪ بوو
 تاريخ هه زار و شيست و يه ڪ بوو

ئیسالە گەشتە چل و چاران
وی پێشڕەوی گوناھکاران
قێکدا ژ مەناھیان گەلەك مال
یەك پوول نەهن ژ حوسنی ئەعمال
ئەووەل کو تە دا ژ عشقی مەطلەع
ئاخر بدە وی تو حوسنی مەقطەع

فەرھەنگۆك

حەرفا (ئ)

ئابوئاش : مەرقۇقى عامى و بى بەھا .	ئاغول (ئاغەل) : كۆتانا پەزى ،
ئابنوس : دارا ئابنوسى ئەوا ژ دەبى	ب زمانى توركى .
وئ تەخت و جىھازى بويك	ئاغوش : بەر سنگ ، دەرئاغوش
وزاڧايان چى دكەن .	كەر : دا بەر سنگى خۆ ،
ئاتەش : ئاگر .	ھەمبىز كەر .
ئاتەشكەدە : مالا ئاگرى ،	ئاھوو : غەزال .
بەرەستگەھا ئاگر پەرىسان .	ئەتراب : ھەف تەمەن ، ئەوین د ئىك
ئاخشىخ : ھەقدژ .	عەمرى دا .
ئازور دە : ئىشان ، غەمگىنى .	ئەختەر : ستىر .
ئاستان : دەرازىنك .	ئەرزەنگ : ئاقى كىيا مانىھ ،
ئاسوودە : رحەت ، پشت راست ،	نىگار كىشى ب ئاف و دەنگ .
دلنيا .	ئەز بەر : ژ بەر ، ژ بەر كرن ، حفظ .
ئاسيا : ئاش .	ئەشك : رۆندك ، ھىستەر .
ئاشنا : ھەقال ، خۆيانى .	ئەفشاندن : گرتنا ب دەستى .
ئاشوفتە : نەخووش ، دودل و حىبەتى ،	ئەفسەر : تاج ، ضابط .
شەيدا .	ئەفسوردە : بى گىول ، غەمگىن .
ئاصفى بەرخيا : دىبژن : ئەو بوو بى	ئەلبەتتە : بى گومان ، مسۆگەر .
عەرشى بەلقىسى بۆ سولەيمان	ئەلقىصە (القىصە) : ب كورتى ،
پىغەمبەرى ژ يەمەنى ئىناى .	كورتيا چىرۆكى ..

ئەمار : پرفەرمانكەر .	ئەياغ : پەرداغ .
ئەنار : ەنار .	ئەكسیر : ماددەبەكی كیمیاوی بوو ،
ئەنبار : ەنبار ، مەخزەن .	دەپۆن : تەشتی بی خیر ب بەها
ئەنبار : شریك ، ەدقال .	دەئەخت ، ەهکی سفری دكره
ئەنبیق : نامانەكە بو تیکرنا تەشتی	زیر .
روون دەئیتە ب كارئینان .	ئوسكروف : پینلاڤە ، كومی ب
ئەنگوشتەر : گوستیرك .	سەر سەر وچاقین طهیری بازی دا
ئەنگور : تری .	دئین ، روو پۆش .
ئەوجان : كۆما (ئەوجە) ئانكۆ :	ئوشتولەم : ب سەرڤەهاتن ،
جھین بلند ، گۆپیتك .	غەلەبەت .

(ب) ەرفا

بۆستان : باغچە .	بەرڤەع : پەردە ، پینچە ، پۆشی .
باد : با ، ەوا .	بەگمە گزیر : یاریەكە ب كابان دەئیتە
بادام : باهیف ، ودبته كینایەت بو	كرن .
چاقی .	بەنگ (بەنگی) : قیان ، سەودابوونا
بادە : مەدی .	ژ بەر ئەقینی .
باكر : كچین كچین ، یین	بەهانە : مەهانە ، ەبجەت .
نەشویكری .	بتون : صەببا بناخەیی خانی .
بانوو : خاتوین ، خانم .	بجشن : كۆم بین .
بەبر : پلنگ .	بدرود : خاتر خواستن ، دەر كەفتن ،
بەد ەمەل : خرابكار .	ومەبەست بی مرنە .
بەذله گۆ : یاریكەر ، نوكتەچی .	برهنە : رويس ، طازی .
بەر جیس : ستیرا موشتەری .	بكر : كچا كچین .

- بلۆر : شیشه‌یا صافی .
 بناگوش : بن گوھ .
 بوت : صەنەم ، و گەلەك جاران بۆ
 دلپەری دئیتە ئستعارە كرن .
 بوردبار : نەرم و حەلیم ، بینفرەھ .
 بوزورگ : مەزن .
 بیخ : ئەصل و بنە كۆك ، بناخە .
 بیدار : هشیار .
 بیھوودە : بی مفا ، ژ قەستا .
 بوحران : ئالۆزی ، گرفتاری .

حەرفا (پ)

- پابەند : بێ گریڤای ، قەیدا پێی پێ
 گریڤدەن .
 پاسیان : دەرگەھشان .
 پاشل : پاخل .
 پاچەبەند : قاچ گریڤی ، بێ بەند .
 پالاس : رانیخ ، تشتی ل عەردی دئیتە
 رانیخستن وەکی جۆدەلی
 و بەرکان .
 پامال : کەفتیی بن بیان ، هیرای .
 پەژمورده : چرمسی ، غەمگین ،
 بەهینا کەسکاتی .
 پەرتاب : هافیتن .
 پەرتەو : تیشك ، رۆناھی .
 پەرەستار : خزمەتکار ، سستەر ئەوا
 خزمەتانه خۆشان دكەن .
 پەرەندە : طەیر .
 پەرەنگ : پەلا ناگری .
 پەرخاش : هەفرکی ، لیککەفتن .
 پەردەگی : پەردەپۆش کری ،
 قەشارتی .
 پەرھیز : خۆپاشقەلیدان ، زوھد .
 پەرواز : فرین .
 پەروانە : بەلاتینک .
 پەرورەری : ئەھوی هاتیە
 پەرورەدە كرن .
 پەلید : پیس .
 پەناھ : جھی مرۆف خۆ پی ددەتە
 پاراستن ، (الملاجأ والملاذ) .
 پەیرەو : دوپکەفتی .
 پوختە : لینایی ، کەلاندی .
 پورتاب : گری گری ، گەلەك خوار
 و فیچ و ب گری .
 پوستان : پاخل ، مەمك .
 پۆل : پارە .

پۆیه‌نده : لیگەر ، ئەوی ل دویشف
 تشتی دچت .
 پۆیه‌نده : لیگەر ، فه‌کۆلەر .
 پیشه‌کار : خزمه‌تکار ، هاریکار .
 پیله‌وهر : ئەوی کهل و پهلین هویر
 وبی بها دفروشن .

حه‌رفا (ت)

تاب : تاقت ، شیان ، هیز .
 تاجیک : ملله‌ته‌کی ئیرانیه .
 تار : داف ، طا .
 ته‌بسی : ئامانی مدزن .
 ته‌حه‌بیوز : گرتنا دۆری ل تشتی .
 ته‌ذهرو : پۆر ، طه‌یره‌که .
 ته‌رانه‌ په‌رداز : ئاواز بیژ .
 ته‌رکش : تیردانک .
 ته‌شنه : تیه‌نی .
 ته‌شویر : ئالۆزی .
 ته‌له‌س : شیت و سه‌رمه‌ست .
 ته‌میز : پاقر .
 ته‌ن : له‌ش .
 ته‌هه‌مه‌تن : ناسناقی رۆسته‌می بوو ،
 مه‌خسه‌د بی زیره‌ک و قه‌هره‌مانه .
 توانا : شیان .
 تووتیا : ره‌نگه‌کی کلی چاقانه ،
 دبیزن : چاقان روهن دکه‌ت .
 تیز : ب له‌ز ، تیژ .
 تیغ : شیر .

حه‌رفا (ج)

جادوو : سیره‌به‌ند .
 جانفه‌زا : دلخۆشکه‌ر .
 جاودان : نه‌مر ، نه‌به‌دی .
 جه‌دی وحه‌مه‌ل : گیسک و به‌رخ ، دو
 ستیرن ل عه‌سمانی .
 جه‌لاده‌ت : زیره‌کی وینفره‌هی .
 جه‌لب : فه‌کیشان .
 جه‌ماش : که‌یفخۆش ، فیلباز .
 جه‌هان په‌ناه : ئەوی خه‌لك هه‌می
 خۆ بی دپاریزن (ملاذ العالمین) .
 جه‌وجه‌م : ناقی گوله‌کا زه‌ره .
 جه‌وشه‌ن : زری ، درع ، جلکی
 شه‌ری .
 جه‌یران : غه‌زال .

جولهو : لغاف ، ههفسار .
 جلفوو : جلك ، كراس ، پاتهكى
 جوست وجۆ : لى گهريان
 ودويقچرون .
 جورعه : قورچ ، فر .
 جوفت : جۆت .
 جونيش : لفين وهژيان .

حهرفا (چ)

چارانه : كراسى شهري يى كوژ
 چاهى نهخشهب : نهالا نهخشهبي ،
 چاهه يان پيك دئيت .
 چاه : چال .
 چهشنه گير (چاشنى گير) : ئهوى
 بهرى ميرى تام دكهته زادى دا
 بزانت كو چو تشتين خراب
 د ناث دا نينن .
 چراغى : كارى هلكرنا چرايان .
 چيل و چهپ : خوار و قيچ ،
 حيله باز .
 نيزيكى بوخارايى .
 ونهخشهب جهه كه دكهفته

حهرفا (ج)

جه جلى : خلخاله ، ئودا بويك
 حوله لايى : حيه تيبى ، گوئنا : (لا
 حول ولا) يى .
 وزافاى .

حهرفا (خ)

خا قان : حاكم .
 خامه : قهلم ، خافه ، نه گه هشتى .
 خاموش : بى دهنگ ، ئهوى
 نه ناخفت .
 خه رچهنگ : بورجا كيئزاله ي .
 خود رهسته : ئهوى خو ب خو
 بهر هفت و پهروه ده كرى ، ب
 خو شين بووى .
 خار : ستري .
 خار وخهس : ستري وفرش وپويش .

خەرگوش : كيريشك .
 خەرموهرە : مۆريكين مەزن .
 خەروار : باری كەرى ، كو نيزيكي
 سى سەد كيلوويان بوو .
 خەريدار : بكر ، موشتهرى .
 خواب (خهواب) : خەو .
 خواب : سفرا خوارنى .
 خوروش : قيرى و ههوار و دەنگى
 بلند .
 خورسەند : كه يەفخوش و رازى .
 خوللوخ : (خلخ) باژيره كه ب
 جوانيا كچين خو يى نافداره .
 خومار : مەستى ، سەرخوشى .
 خونداكار : حاكم ، پادشاه .

هەرفا (د)

دام : داڤ .
 داماد : خزم ، زاڤا .
 دانا : زانا .
 دانش : زانين .
 داهەرست : ب سەر ئيك دا هات .
 دبهن : دبهيسن ، گوھ لى دبن .
 دەبدەبە : دەنگى بلند ئەوى ژ
 مەو كىبى مير و مەزان رادبت .
 دەبیر : كاتب ، ئەو نقيسەرى ل
 كۆچكا ميرى كار دكەت .
 دەخە : خزينەيال ژير عەردى .
 دەرخواەر : هەژى ، لائيق ، مناسب .
 دەرخورش : هيژا ، لائق .
 دەرندە : درندە ، هوڤ ، وەحش .
 دەرى : زمانى فارسى ، فارسىيا
 ئەفغانى يى دناخفتن .
 دەريده : دريای .
 دەهەن : دەڤ .
 دەوهندە : غاردای ، بەزۆك .
 دگەرگون : رەنگ گوهارتى ،
 وەريای ، گولا يى رەنگ وەريای
 دميت .
 دلاوەر : زيرەك ، قەهرەمان .
 دلپەذير : تشتى دل دچتى ، تشتى
 مرۆڤ حەز ژى دكەت .
 دلدادە : ئەڤيندار .
 دلروبا : دلرەڤين .
 دلفەگار : دل ب كول ، دل بريندار .

دووخته : دورى .	دلفرووز : دل روهنكهر .
دوود : دوكيل .	دلنهواز : دل رحهتكهر ، ئهوى
دوودمان : خيزان ، بنهمال ، ئويچاخ .	خۆشيبى دگههينته مرۆقى .
دووش : مل .	دماغ : مهژى .
دووشيزه : كچا كچين .	دهقان : باغقان ، وهرراز .
دووشين : شقىدى .	دوختهر : كچ .
ديو : عفريت ، شهيتان ، مرۆقى	دورد : فهخوارنا شيبلى ئهوا دميينته
هۆف .	د بنى ئامانى دا .
ديوانه : شيت ، دين .	دوچار : بهلا ، موصيبهت .

حەرفا (د)

ذهقەن : ئەرزەنك .

حەرفا (ر)

رايگان : ب ههروه ، بى بهرانبهەر ،	راح : مهى .
بهلاش .	راز : سر ، نهينى .
رهخش : ههسپى كهعيل .	راغ : ميرگ ، بنتارى چيبايى
رهמידه : بى ترسيابى و رهقى .	كهسك .
رهوال : زركور ، ئەمرەد ، بى هيشتا	راهبەر : ريپەر ، دهليل .
موى ل سەر وچاقان شين	راهشت : راكر .
نهبووى .	رهسيا : شين بوو .

حەرفا (ز)

زاده : كور ، تيشك ، دووندهه .

زار : لاغەر ، لاواز .

زہنبہر : گہمی ، زہنبیل .	زاغ : قہلہرہش .
زہندانہ : نئو جلکی ناسنی یی کو	زہبان : زمان .
شہرِ کمر ددہتہ بہر زہندکا خو .	زہربہفت (زہربافت) : نئو کراسی
زہنگول : ناوازہ کی موسیقیہ .	ب دہزیی زیری ہاتیہ دورین .
زوہرہ : نیک ژ کہو کہ بین عہمانیہ .	زہربہن : کراسی ب داقین زیری
زیہندہ : ہہژی ، لائق .	ہاتیہ خہر جیکرن .
زیر وبہم : دہنگی بلند و بؤر .	زہرگون : وہ کی زیری .
زیرا : ژ بہر ، چونکی ، لہورا .	زہمین : عہرد .

حہرفا (س)

سہرہنگ : مہزنی لہشکہری ،	سؤل : پیلاٹ .
عقدید .	سازہندہ : نائفہ کەر .
سہرو : کارا کاژی .	سالووس : دوروی ، نئہ زمان حلی
سہزا (سہزاوار) : ہیتا ، لایق .	وخاپینؤک .
سہمہن : ناسمین ، گولہ کا سپیہ روی	سہبز : سہوز ، کہسک .
یی دئیتہ تہشپہکرن .	سہرہنجام (نئر نئہنجام) : دویمہی ،
سہمہندہر : طہیرہ کی خورافیہ	عاقبت .
دیبژن : دچتہ دئاگری دا	سہرپہنجہ : سہرتیل .
وناسوژت .	سہرحہدان : ل سہر توخویبان .
سہمہندی تازی : ہدسپی رؤستہمی	سہرسہم (سہرسام) : گپژ ، سہودا ،
زالسی بوو .	شہیدایی نئہقینی .
سہہی قہد : بہژن زراف وراست .	سہرشار : تژی ، پری .
ستیزہ کار : جرہ کیش و رکؤ .	سہرکەش (سہرکش) : شہمبؤز ،
سہیلاب : نائفہ لہہیی .	سہربہردای ، رکؤ .

۵۲۸- نواعی موزه ککر و مونه ننهس
هندهک د بهره هنه هن موله ببهس

- هه قبه ر کرن : هژ. بوره هنه -
- په یقناسی : موزه ککر (مذکر) : نیر - مونه ننهس (موءنت) : مئ - بهره هنه : بره هنه، رووت، عوربان - موله ببهس : کنجک ل خوه کری، کنجکدار، ب جل و بهرگ -

■ **شروقه : ↓**

- **جوانکاری :** دژبه ری ل نیقه کا په یقین موله ببهس و بهره هنه دا پیکفه و په یقین موزه ککر و مونه ننهس دا ژی پیکفه هه یه . په یقین نواع و هندهک ژی دکارن دژبه ری هه فو بن .

۵۲۹- هندهک د نه عالی و نه کابر
هندهک د نه دانی و نه ساغر

- هه قبه ر کرن : هژ. نه کابیر، نه صاگیر -
- په یقناسی : نه عالی : پرانه یا عهلا، هه ره بلند - نه کابر : پرانه یا نه کبهر، مه زن، هه ره مه زن - نه دانی : پرانه یا نه دنا، هه ره ژیر، بندهست، هه ره نزم - نه ساغر : پرانه یا نه سغر، هه ره بچووک -

■ **شروقه : ↓**

- **جوانکاری :** دژبه ری ل نیقه کا په یقین نه عالی و نه دانی دا پیکفه و نه کابر و نه ساغر دا پیکفه هه یه . نه ف مالکا هه لبهستی ب شپوه یا ته رسیعی هاتیبه فه هاندنی .

۵۳۰- پیخواس هنهک، هنهک د سه رکۆل
کاشۆ ژ پینیان و سه ر وه کی هۆل

- هه قبه ر کرن : میر . پیخواس و هنهک .

- پەيئىناسى: سەركۆل: سەرقۆت، سەرفەكرى - كاشۇ: كاش، چەل، گۆپال، چۆيىن ھۆلانئى - ھۆل: گۆك، تۆپ -

■ شىرۋە: ↓

- جۈانكارى: تەناسوب ل نىقەكا پەيئىن پىخواس و سەركۆل پىنكە و كاشۇ و ھۆل پىنكە و پىن و سەر پىنكە ھەيە. ھەروسان پىن و سەر پىنكە دژبەرى پىن ژى دئافرىنن. خانى سەر ۋە كاندىيە ھۆلەكئى و پىن ژى ۋە كاندىيە كاشۇيەكى كو سەرى ل دوو خوە را دكشىنە و دبە.

■ ۵۳۱- سەرمەست ھەنەك، ھەنەك د سەرخوەش دەم بەستە ھەنەك دەم كەش

- ھەقبەركرن: ھژ. سەرمەستە -

- پەيئىناسى: سەرمەست: سەرخوەش، ب ناز و ژ خوە خوەش - دەمبەستە: دەفگرېدايى، بىدەنگ، كپو مات - دەمكەش: ب گازى و ھاوار، ب دەنگ و ھەپرا -

■ شىرۋە: ↓

- جۈانكارى: پەيئىن سەرمەست و سەرخوەش ھەم دكارن دژبەرى پىن ساز بكن و ھەم ژى تەناسوب و تەرادوفى. دژبەرى ل نىقەكا پەيئىن دەمبەستە و دەمكەش دا ھەيە.

■ ۵۳۲- گوويەندە ھەنەك ، ھەنەك د خامووش پوويەندە ھەنەك، ھەنەك د مەدھووش

- پەيئىناسى: گوويەندە: بىژەر - خامووش: بىدەنگ، كپ - پوويەندە: گەرۆك - مەدھووش: مەندەھۆش -

■ شىرۋە: ↓

- جۈانكارى: پەيئىن گوويەندە و خامووش پىنكە و پوويەندە و مەدھووش ژى پىنكە دژبەرى پىن ساز دكن. ئەف مالكا ھەلبەستى ب شىپوھيا تەرسىيە ھاتىيە فەھاندنى.

۵۳۳- هن جامه دهریده هن د سهرخووش
هن عهقل ره‌میده هن موئشه وهش

- هه‌قبهر کرن: هژ. دوریده، سه‌رخه‌ش - میر. بیه‌ووش.
- په‌یقناسی: دهریده: درپایی - ره‌میده: ره‌قیایی - موئشه‌وهش: په‌شیویایی، تیکه‌لکری، په‌ریشان، په‌روئش -
- شروقه: ↓
- جوانکاری: ئەف مالکا هه‌لبه‌ستخ ب شیوه‌یا موازنه‌یی هاتیبه‌فه‌هاندنی.

۵۳۴- هندان دگرن فه‌غان و فه‌ریاد
هن بووی ژ قه‌یدی عه‌قل‌ئ نازاد

- هه‌قبهر کرن: میر. بووین - هژ. عه‌قلئ -
- په‌یقناسی: فه‌غان: فیغان، ناه و زاری - فه‌ریاد: هاوار، گازی - قه‌ید: به‌ند - ژ قه‌یدی عه‌قل نازاد بوون: بریتیه‌ژ شیت بوون -
- شروقه: ↓
- جوانکاری په‌یقین فه‌غان و فه‌ریاد ته‌رادوفی ساز دکن. دژبه‌ری ل نیقه‌کا په‌یقین قه‌ید و نازاد دا هه‌یه.

۵۳۵- ههر یه‌ک د مه‌قامه‌کی دگه‌رگوون
ههر یه‌ک ب جه‌فایه‌کی جگه‌رخوون

- هه‌قبهر کرن: هژ. دیگه‌رگون -
- په‌یقناسی: مه‌قام: جیگه، جایگاه - دگه‌رگوون: وه‌رگوه‌ستی، وه‌رگه‌پایی، به‌ره‌واژی - جگه‌رخوون: دل‌بخوون -
- جوانکاری: ئەف مالکا هه‌لبه‌ستخ ب شیوه‌یا ته‌رسیعی هاتیبه‌فه‌هاندنی.

■ **شروقه:** ۵۲۵ - ۵۲۵ ئەوانا بەرا خوه دانى كۆب سەدان گەنجىن نووگەھايى و خۆرتىن نووروستە و كەچىن خامە و زەرى يىن دلرەقىن ب بەزىن بلىندە وەكى دارىن مەرخى خوه ل نانا جل و بەرگىن جوان و گرانبوھا يىن وەكە نارموش و خەز و دىبا دا پىچانە و رزىانە كووچە و كۆلاىن بازارە و ب سەدان كەس زى ل پەنجەرە و باجە يىن مال و نۆدەيان را بەرا خوه ددنه وان. ب سەدان و پىنجسەدان كۆر و كچىن نووروستە و جوان و ھندى وان زى پىر و كال و جاھل و ئاھل و ژن و مېر و خۆرت و كەچ تىكەلى ھەف بوونە و بەر ب سەيرانگەھى دچن. ھندەك ژ وان رووت و پىخواس بوون و ھندەك زى خوه خەملا ندبوون. ھندەك گرە گرە و سەرناس و مەزىن بازارە بوون و ھندەك زى مرۆقىن بى سەر پا و بۆرەكى و كەس نەناس بوون. ھندەك رووت و تووت و پىخواس و بىكراس بوون، ھندەك زى كۆك و پوشتە و ب خەمل و تىتۆ قىتۆ بوون. ھندەك زى ھە پى يىن وان بزۆرى دكارى لەش و سەرى وان ل دوو خوه را راکىش كە. تە دگۆت قەى سەرى وان ھۆل و پى يىن وان كاشۇنە كو ھۆلا سەرى وان ل دوو خوه را راکىش دكەن و بەر ب سەيرانگەھى دبەن. ھندەك نەفەخوارى سەرخوش و ھندەك زى مەست و ھار و دىن و ھاي ژ خوه و ژ دونيايى نەمايى، كەيفخۇش و بى كول و دەرد بەر ب سەيرانگەھى دچوون. كنجىن ھندەك دىبايى بوون و ھشى ھندەك رەقىايى بوون، ھندەك مەست و سەرخۇش بوون و ھندەك زى ژار و پەريشان دلپەرۇش بوون. ھندەك دەستى خوه دابوونە پەلەگوھا خوه و قىر كىبوونى و لاوژە دگۆتن و ھندەك زى ژ دەردى دلين خوه را دكرن گازى ونالين و ھندەك زى ل دەريايا دەرد و غەمان دا نۆقم بوويى و بى دەنگ و سەدا بوون. ھندەك لۆتك دەفايىتن و دلەيستن و خوه ھەلدافىتن و ھندەك زى كپ و مات و مەندەھۇش بوون. ھندەك ژ دەردى دلخ خوه را دقىريان، ھندەك زى تە دگۆت قەى ژ قەيد و زنجيرا ھش و ھەدامان رزگار بوونە و وەكى دىن و شىتان دكرن. ب گشتى ھەر يەك ژ بەر دەردەكى دلبخوون بوون. لى ھەموو زى نە ل سەر ھەمد و نە سەر رەوشا خوه يا ئاسايى بوون. ھەموو زى ل بەر كەيفخۇشى يا سەرسال و نەورۆز و جەشن و سەيرانى ل دەم و دەورانا خوه دا نەبوون.

۵۲۶- ئەو ھەردو دەمەك قەمان تەھەيبور

بوون غەرقەين لوججەين تەفەككور

■ **پەيفناسى:** دەمەك: دەمەك، كافەكى - قەمان: راوہستايى و مت و مات مان - تەھەيبور: زەندەمان - غەرقە: خەنقى، پىنچكيايى - لوججە: نىراف، كوورانى يا ئافى - تەفەككور: رامان، تىفكرين -

- **شروقه:** نهو ههردو دهمه کئ مت و مات مان و ل دهريایا بېر و هزران دا نؤقم بوون.
- **جوانکاری:** تەفه ککور واتە تېهزيرين ب ئافهک کورور را هاتيبه وهکاندنئ، کو مەم و تاجدين وئ ئافئ دا جوومی بوونه.

**۵۳۷- تاجدين سهکنی و پرسيار کر
پرسا خو ژ يهکی ئختيار کر**

- **ههقهبرگرن:** مير. پرسا خو به يیکئ ئختيار کر - هؤ. پرسا خو به ئیکه ئختيار کر - ئا. پرسا خو ژ غهريبهک ئختيار کر - هم. پرسا خو به يیک ئختيار کر - ئە. زا. پرسا خو به يیکئ ئختيار کر - رۆ. پرسا خو ژ يهکی ئختيار کر - بر. جا. پرسا خو ژ يیکئ ئختيار کر -

بالکيشی: د کورمانجی دا دو بوئژين؛ پرس ژئ کرن، و پرس پئ کرن ههيه. بوئژا پرس پئکرن ب واته یا شيرهت ژئ وهگرتن و راوئژئ تئ، لی پرس ژئکرن، تئ ب واته یا ئاگاداری وهگرتنئ. ليره دا تاجدين دخوازه ئاگاداری يئ دەست خو هه بينه، نه کو شيرهتان. واته ليره دا پرس ژئ کرن سهراست تره. په يفا ئختيار ههروهکی ل په يفا يئ دا ژئ هاتيبه شروقه کرنئ، زۆرت ژ بو ميئان تئ گۆتنئ. ژ بهر وئ هندئ "ژ يهکی" سهراستره ژ "ب يهکه" يان "ب يهکی" يان "ب ئیکه" -

- **په يفا يئ:** سهکنی: راوهستا - ئختيار: کال، پيره ميئر، زۆرت ژ پيره ميئان را تئ گۆتنئ. ئەف بوئژا ل بنيشی دا ژ بوئژا "ژ ئختيار که تئ" واته ژ هئز و شيان که تئ و پير و کال بووی هاتيبه.

■ **شروقه:** ↓

- **جوانکاری:** ل په يفا "يهکی" دا سهربهستی یا هؤزانی يئ ههيه، لهورا کو جيھئ دهنگدیرين بلند و نهفی ليک هاتيبه گوھۆرينئ.

**۵۳۸- گۆ ئەی خزري رههئ هدايهت
بيژ ئەف چ به لایه بی نه هدايهت**

- **په يفا يئ:** گۆ: گۆت - خزري (خضر): خدر، نائف پئغه مبه رهکی يه کورئ نيشانی رپوه نديای يان دده. رهه: رئ، ریک - هدايهت: رينموونی کرن - نه هدايهت: کوتايی، داوی، بی نه هدايهت: بيدای -

- **شروقه:** تاجدين راوهستا و ژيه كي كالى نختيار پرسيار كر و گوتين ئه‌ي خدرئ رئ نيشاندهرئ ريكاراستي يئ، جا ب دلوقاني يا خوه ژ مه را بيژه كاني ئه‌ف به‌لايا بئدوو مائي چيه و چ قهومييه كو ئه‌ف مرؤفانه وه‌ها لئ هاتنه؟

**۵۳۹- وي گؤ كو دو شهله‌وه‌ندئ شه‌داد
ئيرؤ ل فء خه‌لقء بوونه جه‌للاد**

- **هه‌قبه‌ركرن:** هژ.حم. وي گوتين - هژ. ل في خه‌لقئ - حم. رؤ. ئا. ئه. مير. ئؤس. ل في خه‌لقئ ...
- **په‌يقناسي:** شه‌له‌وه‌ند: شاهئ جوانچاكان، خورتين هه‌ره جوان، كچين ب ناز و فيلباز - شه‌داد: زالم، توندكردار -

■ **شروقه:** ↓

- **جوانكاري:** خاني زين و ستي وه‌كاندييه دو جه‌للادان كو خه‌لقئ دكوژن .

**۵۴۰- هه‌رچي كو ديبينن ئه‌و دو سه‌رخه‌وش
فيلحال دكرن وه‌ها موئشه‌وه‌وش**

- **هه‌قبه‌ركرن:** مير. هه‌ر چي ديبينن - ئا. هه‌ر چ كو ديبينن - ئؤس. دكرن ئه‌وان - ل هه‌موو زئدهرين دي دا "دكهن وه‌ها" هاتييه .

بالكيشي: ل في مالكا هه‌لبه‌ستئ دا جيھئ بكر(فاعل) و به‌ركر(مه‌فعول) ليك هاتييه گوھۆر يئئ. خاني ل جيھئ كو بيژه: هه‌ر چي/هه‌ركه‌سئ كو وان هه‌ردو سه‌رخه‌وشانا ديبينن، دييژه هه‌رچي كو ديبينن ئه‌و دو سه‌رخه‌وش و ئه‌ف هنده بوويه هه‌گه‌ر كو روونقيسكارين مه‌م و زينئ ل نيئمالكا دوه‌م دا بكه‌فن شاشي يئ. نه‌گه‌ر ئه‌م بكرئ ديتئ هه‌ردو سه‌رخه‌وشان بگرن و بيژن كو ئه‌و هه‌ردو سه‌رخه‌وشانا هه‌ر كئ بيبينن، موئشه‌وه‌وش دكن، هيئگا په‌يئا "دكهن" سه‌رراسته. لئ نه‌گه‌ر ئه‌م بكرئ ديتئ بدن پال هه‌رچي و بيژن هه‌ركه‌سئ كو ئه‌و هه‌ردو شه‌له‌وه‌ندانه دديتن، موئشه‌وه‌وش دبوون، هيئگا په‌يئا "دكرن" ب واته‌با "دبوون" كو خاني گه‌له‌ك جاراب

کار بریبه سهرراسته. بهر هشتتر ژی ههر ئه فهیه. له ورا کو کالۆ دبیژه: ههرکی وان ههر دو شههله وندانه دینین، وهها پهریشان دین، نه کو ئه وهردو شههله وهند ههرچی یان ههر کی دینین، وهها موششه وهش دکن.

■ **په یفناسی: ههرچی: هه چکی، ههر که سی - ئه وه دو سه رخوهش: وان ههر دو سه رخوهشانه - فیلحال: ددهمی دا، دهملدهست - دکرن: دین - دکرن ئه وان موششهش: ئه وانا پهریشان دین.**

■ **شرۆفه: کالی نختیار به رسقا وی دا و گۆت: ئیرۆکه دو گهنجین جوان و شههله وهندین نه دلۆقان ل فی گه لی بوونه بکوژ و جه لاد. ههر که سین کو وان ههر دو سه رخوهشانه دینین، هه دهملدهست وهها دنالزن و پهریشان و په رووش دین.**

■ **جوانکاری: مه بهست ژ ههر دو سه رخوهشان ستی و زینه.**

051- وان گۆ ته نه دی کو ئه و چ رهنگن وی گۆ دو کوپن زیاده شهنگن

■ **په یفناسی: زیاده: گه له ک - شهنگ: جوان -**

■ **شرۆفه: ↓**

052- وان گۆ کو ب شویر و شه شپه پرن ئه و یا نه ب خه دهنگ و خه نجه رن ئه و

■ **هه فه بر کرن: میر. غه دهنگ.**

■ **په یفناسی: شه شپه پرن: کورز، چۆماقی سه ر ب بزمار - خه دهنگ: تیر -**

■ **شرۆفه: ↓**

■ **جوانکاری: ل نیفه کا په یقین خه دهنگ و خه نجه ر و شویر و شه شپه پرن دا ته ناسوب هه یه.**

**۵۴۳- وی گۆ کو ب غەمزە و ب ئاقر
خەلقى دكوژن وه کی ب که یپر**

- **پەیفناسی: غەمزە: ئاقر، نازنیگا- که یپر: کیرکا به ژیشکی یی، کیرکا کو پی قەتماغە یا برینتن که واندی دبرن، تیری سەر پان و دەف چەقۆکی، چەقۆک -**
- **شروۆه: وان گۆتن تە ئەوانا نەدیتن؟ گەلۆ ئەوان چاوا و چاکینه بوون؟ کالۆ گۆت ئەو دو کورکین پر جوان و قەشەنە گن. تاجدین و مەمئ دیسان پرسین و گۆتن: گەلۆ ئەوانا ب شوور و شەشپەر و خەنجەر و تیر و که یپر ان چە کدارن؟ کالۆ گۆت نا مالا وه ئاقا به، ئەو هه خەلکی ب ئاقرین چافان و نازا ناف بروویان دكوژن، لی تو دبیژی بریندارین وان بریندارین که یپر ان.**

**۵۴۴- وان پرس دکرن کو گەر بیینن
دا بو خو ب مەردی دەست هلینن**

- **هەقبەرکرن: ئە. حم. میر. پرس دکر- ئۆس. وان پرس دکر دەما بیینن -**
- **پەیفناسی: ب مەردی: ب میرانی - دەست هلینان: دەست هلدان، دەست راکرن، بەرهفانی کرن، دفاع کرن -**
- **شروۆه: مەمئ و تاجدین د پرسین دا کو ئەگەر راستی وان هاتن، ب میرانی دەست هلینن و بەرگری یا خو به بکن.**

**۵۴۵- هەردوو د وء کارء بوون کو ناگاھ
دیتن کو ژ مەحزئ قودره توللاھ**

- **هەقبەرکرن: ئە. ئا. رۆ. حم. ئۆس. زا. هەردو د وی کارء- هژ. میر. جا. هەر دو د وی کاری - - میر. کو مەحزئ -**
- **پەیفناسی: مەحزئ قودره توللاھ: هەر ب کارین و شیانا خودی -**

■ **شروۆه: ↓**

۵۴۶- نهو ههر دو پسهر وهکی دو پهیکه
تابهنده ب شکلن شاهن نهخته

■ ههقبه ر کرن: هژ. تابنده-

■ په یقناسی: پسهر: کورک - پهیکه: ههیکه ل - تابهنده: تاقان، تافنده، چلقلۆک،
ته ییسۆک - شکل: وینه - ب شکلن: وهکی - شاهن نهخته: شاهن ئستیران،
مه بهست ژئ روژه -

۵۴۷- یهک ههینهت و شکل و یهک لباسن
نه ماما د وئ شه هره رهنگ نه ناسن

■ ههقبه ر کرن: میر. حم. نه. ئۆس. رو. هژ. جا. زا. د وی شه هری - ئا. د وی
شه هره -

■ بالکیشی: وی شه هری، کیشا هه لبه ستی ئالۆز دکه، ل بهر وی هندئ من " وئ شه هره "
په سهند کر .

■ په یقناسی: ههینهت: رهنگ، بیچم - شکل: وینه - لباس: کنجک - رهنگ نه ناس:
نه ناس، نه ناسیار -

■ شروقه: ↓

■ جوانکاری: په یقین ههینهت و شکل ته رادوفی ساز دکن .

۵۴۸- سیرهت مه له کن سووهر په رینه
نه بایعن نه و نه موشته رینه

■ ههقبه ر کرن: نه. مه له ک و - ئۆس. سووهرت-

■ په یقناسی: سیرهت: ئاکار، رهوشت - مه له ک: فرشته - سووهر (صور): رهنگ و روو - بایع:
فرۆشیار - موشته ری: بکر، کرپار -

■ شروقه: نهو ههر دوو ل وی کاری دا بوون کو ژ کارین و شیانا خودئ هه نشکافا راستی

وان ههردوو کورین کو وه کی دو ههیکه لان شوخ و شهنگ بوون و وه کی تافی جوان و قه شهنگ بوون، هاتن. دیتن کو نه و ههردوو کورک ل وینه یا ههقدودانن و دوروست بینانی ههقدو ههفرنگ و ههقهبرگن، لئ ل وی بازاری دا نه ناسن و خه لکی وی بازاری نینن و که سهک وانا ناس ناکه. ل ناکار و ههلس و کهوتین خوه دا وه کی فرشته یانن و ل رهنگ و روو و دیمهن و تهفه شا خوه دا زی وه کی حووری و پهریانن. لئ نه و ههردوو زی نه بکرن و نه زی فرۆشیارن و مننه تی ژ که سی ناکیشن و گرنگی یین نادنه چ که سی.

■ **جوانکاری:** په یقین مه له ک و په ری پیکشه ته ناسوبدارن. په یقین بایع و موشته ری دزبه رن.

۵۴۹- فان ههردو بران کو نه دو نوباش دیتن دل و جان وه دان ب شاباش

■ ههقهبرکرن: نه. وان ههردو بران - ئا. فان ههردو برا- رۆ. وان ههردو برا-

■ په یقیناسی: بران: برایان - نوباش: ههرزه کار، بیهووده کار-

■ **شروقه:** ↓

۵۵۰- نه و رهنگ کریان جونوون و واله نیدی قه نه بوون ژ عهقله ناگه

■ ههقهبرکرن: میر. ئا. نه. کریان - حم. رۆ. گریان - ئوس. کریا - هژ. گهریان - هژ. جنون، واله ه، عهقله ناگه ه-

■ په یقیناسی: کریان: بوون - جونوون: شیت - واله: سه رگه شته، شهیدا - ناگه: ناگه ه، خه بهردار -

■ **شروقه:** دهما کو فان ههردوو برایان نه و ههردوو ههرزه کار دیتن، دل و جانین خوه شاباش دانه بهژن و بالین وان و ژدل و جان بوونه نه فیندار، و وسان شیت و شهیدایی جوانی و رندی و بهدهوه تی یا وانا کریان، کو نیدی قهت ناگه ژ سه ری خوه نه مان.

سهيینی : سهياتی .
 سهفید : سبی .
 سوخه نواز : ناختن خوش ، ناخفتن
 نه رم .
 سوداگر : بازرگان .
 سوو : سوی ، لا ، بهر .
 سووباشی (صوباشی) : ل زهمانی
 ئوسمانیان ئەف پەيشه بووی
 ئەفسهري دهاته گوتن یی

ب شهقی ل باژیری دگه ریا دا
 سهح وسویان بزانت ، وئهو
 وهکی سهروکی شورطین
 باژیری بوو .
 سووخته : سوۆتی .
 سوویهك : عیجزیهك ، نهرازیبونكه .
 سیراب : تییرناف ، تهر وگهش .
 سیماب : زئبهق .

حهرفا (ش)

شاخسار : سهري داری ، سهري
 چهقین داری .
 شاداب : گهش ، تییرناف .
 شایسته : ههژی ، لائق .
 شهبان : شقان .
 شهبنهه : خوناف .
 شهحنه : شورطه ، پۆلیس .
 شهربه تا هه لاهل : ژههرا کوژهك .
 شهنگرهف : سوۆری گهش ، کبریتیدا
 زئبهقی .

شکهن : پرچا وهربادایه چه کهزی بت
 یان پهرچهه بت .
 شهیدا : عاشقی سهودا .
 شکار : نیچیر .
 شوشین : برا زاقا .
 شهماطه : زهنگل .. ومهخسه د پی
 قهههبالغ ودهنگ و دۆره .
 شهمراند : هاقیت .
 شوکوفت : بشکفتی .
 شیفته : سهودایی ، عاشق .

حهرفا (ص)

صهبووح : فهخوارنال سپیدی .
 صهدا : دهنگ ، دهنگهه دان .

صہندہل (صہندہلووس) : دارا
 صہندہلی؁ ٲہوا ژ دہپی؁ وی؁
 جیہازا بویک وزاڤیان ژئی؁
 چئی دکہن .
 صہیقہل : جہلاکرن .
 صداق : نہخت ، مہر .

حہرفا (ط)

طلسم : تشئی نہٲاشکہرا ، لوغز .
 طہراز : ناڤچاڤکا ژن بؤ جوانیئی؁
 ب ناف چاڤئین خو؁ فہ دکہت .
 طہنناز : ٲہوی؁ ب نازکی گہلہک
 ترانہیان دکہت .
 طووطی : پہپویک .

حہرفا (ع)

عارض : روی ، دیم .
 عدرعہر : دارہ کا زراف؁ و دریژہ
 وہ کی کاژی؁ .
 عہکس پہذیر : تشئی قابلییہتا
 عہکسکرنئی ہہبت ، قوڈیکا
 ر؁وناہیئی ٲہوا وینہیی عہکس
 دکہت .
 عہنادل : کو؁ما عہندہلییہ ، بلبل .
 عہیان : ٲاشکہرا ، بہرچاڤ .
 عوڈار : جیٹیک .

حہرفا (غ)

غازہ : سو؁ر ، سو؁راتی .
 غہبغہب : گوشتی؁ بن ٲہرزنگی؁ .
 غہبوق : فہخوارنال شہفی؁ .
 غہضہنغہر : شی؁ر .

حہرفا (ف)

فاش (الفاشی) : ٲہوی؁ نہٲیان
 ٲاشکہرا دکہت .
 فہسانہ : چیرؤک .
 فہغفوور : مہلکی؁ چینی؁ بوو .
 فہغفوور : ٲامانی؁ فہیفووری .
 فالق : ٲہوی؁ تشئی دکہلیشت .

فهرامۆش : ژبیر کری .

فکهنده : کهفتی .

فهرهنگ : تۆره ، زانین .

فلۆر : رهنکه کی پاره یی ب بهایه .

حەرفا (ف)

فەشری : هاته فەشارتن .

حەرفا (ق)

قۆل : کۆله ، بهنی ، عەبد .

قولزوم : دەریا ب گشتی ، ودەریا

قاپۆچی : دەرگههقان .

سۆر ب تایبەتی ، وشاعر

قەدید : گۆشتی هەشککری .

دبیژت : قولزوما رۆم ، چونکی

قەرع : لیدان .

ل وی دەمی هەمی لایین بەحرا

قەللاش : زیرهك .

سۆر دەستی رۆمی دا بوو .

قەندخایان : گۆتن شرینان .

قولله : کون ، کونج .

قونوان : ئویشیی بین رتابان .

حەرفا (ک)

کۆهی : خەلکی چیای ، چیایی .

کان : مەنجەم ، جەیی مەعدەن وتشتی

کاپین : نەخت ، مەهر .

ب بهالی هەمی .

کالا : پەرتال ، کەل و پەل .

کەبک : کەو .

کەج کولاه : کولاف خوار .

کوهەن : کەفن .

کەناری : خەلکی جەین فەدەر ، یین

کووس : تەبەلکا مەزن ، دەۆل .

کو دکەقنە لایان .

کووچه : تاخ ، کۆلانا تەنگ ،

کەواعب : ئەو کچین نوی

زوقاق .

کەهشتی .

کووچهک : بچویک .

کهای ، کای (کهای) : بو
 گازیکنی یه ، ئهی .
 کردگار : خودی .
 کلید : کلیل .
 کولاه : کولاف ، تاج .
 کونه‌نده : بکەر ، چیکەر .

کیما : مبه‌ست بی ئه‌و ماده‌ده بوو
 بی معده‌نین بیخیر وهردگیران
 ودکرنه زیر ، وئه‌و دهرمان په‌یدا
 دکرن بین ژینا مرۆقی پی دریش
 دبوو !

حه‌رفا (گ)

گۆر : که‌ری کیفی
 گۆش : گوھ .
 گۆیا : دی بیژی .
 گۆیه‌نده : ئاخفتنکه‌ر .
 گه‌رده‌ک : هه‌ف گه‌هشتن .
 گل : ته‌قن .
 گوذه‌ر : دهرباس بوون .
 گورجان : ملله‌تی گورجی
 (جوورجی) .
 گورد : قه‌ره‌مان ، دلیر .
 گوزاف : ئاخفتنا بی مفا .

گوزیده : هلبژارتی .
 گوزین : هلبژارتی .
 گوستاخ : بی ئه‌ده‌ب ، دارگران .
 گوشاد : فه‌کری .
 گول پیره‌هه‌ن : کراس گول گولی .
 گولروخ : روی گول .
 گولگوون : گول ره‌نگ ، سوور .
 گومراه : به‌رزه‌بووی ،
 سه‌رداچوویی .
 گووشوار : گوهار .

حه‌رفا (ل)

لاف : گۆتنا ژ دره‌و .
 لاهوت : خودایی ، رووحی .
 له‌ب : لیف .
 له‌عل : جه‌وه‌ره‌کی سووره ، بو لیقان
 دئیته ئستعاره‌کرن .
 له‌نگه‌ری : له‌گه‌نا مه‌زن ، سینی .

لەب تەشەنە : لیف تیهنی .
 لەبریز : دلپقان را ، تژی .
 لیک : کورتیا (لیکن - لکن)
 بەلی .

حەرفا (م)

مانەندی : وەکی .
 مەئال : مەعنا ، تەفسیر ، دویمای .
 مەدارە و دەبەر : ریفەبەرن ، تەدبیر .
 مەرغول : دەنگفەدان و دەنگ
 و دۆری سترانان .
 مەشام : دفن .
 مەگەر : (إلا) ، تی نەبت .
 مەغز : مەژی ، کاکل .
 مەغفران : کومزری ، کولافی ئاسنی
 بی شەرکەر ددانته سەر سەری
 خۆ .
 مەقرەمە : پەرۆکین رەنگین .
 مەکمەن : جەھ ، جەھی تشتی
 فەدشیرت .
 مەهتەر : مەزنتەر ، کەسی ماقویل
 و مال مەزن .
 موشت : مست ، موشت خاک :
 مستە کا ناخی .
 موعەمما : تشتی نە ئاشکەرا ، لوغز .
 میان : نیف .
 مشکین : مسکی ، رەنگی مسکی کو
 رەشە .
 معجەر : دەسما ، دەرسۆک .
 مفت : بی بەرانبەر ، بەلاش .
 مەر : رۆژ .
 موهسسەم : نیشانکری .
 موحننا : خەناکری .
 موژدە : مزگینی .
 مورەسسەم : نەخشکیشای .
 مورد (ئەمرەد) : زرکوری هیشتا
 موی لی نەهاتین .
 موردار : کەلەخی مرار .
 مورده : مری .
 مورغ : طەیر .
 موستەعار : قەرکری .
 میتەر : ساییس .
 مینا : شووشە ، جامی مینا : پەرداغی
 شویشەیی .
 مینوو : بەحەشت ، عەسمان .

حهرفا (ن)

ناخون : نينۆك .	نگينان : جهوهه ره كا ب بهايه
ناخونده : نهخوانده فان .	گوستير كان بى دنه خشين .
نازپهروهر : ژين خوښ .	نكوو (نيكوو) : جوان ، باش .
ناساز : نه ب سهرىك فه هاتى (غير متناسق) .	نكوو سهره نجام : دويماهى باش .
ناسوت : مروڤى ، جسمى .	نهال : چهق .
ناگه (ناگه) : ب خافله تى فه ،	نهيندر : ئه و سه بى ب دزى
ژ نشكه كى فه .	وخافله تى فه خوڤ تشتى ددهت
ناگه هانى : ب خافله تى فه ،	وددرينت !
ژ نشكه تى فه .	نوقل ، نوقله : رهنگه كى شرينى يانه .
نامدار : ناقدار ، ماقوول .	نوكتهدان : نوكته زان ، ئه وى
ناهيده : ستيرا زوهره .	مه سله لى علمى يين هوير
نه قده ين : زير و زيف .	دزانت .
نه ما (نوما) : ئاشكه را ، سيما ،	نوما (نه ما) : ئاشكه را ، سيما ،
سهروبهر .	سهروبهر .
نهمه ك حهرام : نان حهرام .	نوموود : سهروبهر .
نهوا : دهنگ وئاواز .	نوباووه : فيقى نوى گه هشتى .
نه بيستان : جهى له فه نان .	نوخيز : نوى دهر كه فتى .
نووره سيده : نوو گه هشتيه .	نووره س : نوو گه هشتى ، زر كوره .
نووروسته : شينكاتى كى كه سك بى	نيكوو كار : باشكار ، خودانى كارى
ژ نوى شين بووى .	قهنج .
نووشين : فه خوارن .	نيلؤفه ر : زه نه قا ئافى .

حرفا (ه)

- ههزه کار : نهوی کاری وی یی بی
خیر و بی مفا .
ههزار : هژمارا هزاری ، رهنگه کی
بلیلان .
ههمتا : ههفتا ، ههفکویف .
ههمدهرد : ههفدهرد .
ههمشیره : خویشک .
ههمیان : تیرکی پاران ، کیس .
ههپوولا : ماددی فهیله سووف دییژن
دنیا ژی چیبوویه .
هیژا : ریزدار ، ژ ههژی ، ول هندهک
جهان ب راما نا هیشتا ژی هاتیه .
هیشتت : باژیر .

حرفا (و)

- وهمق : عشق .
وشاق : زرکوره ، ب زمانی ترکی .

حرفا (ی)

- یالان : دره .
یهکتا : ئیکانه .
یووح : روژ .

ناڤه روک

بابه ت	به ره بر
پيشگوتن	۵
ژين وسره هاتيا نه همده دی خاني	۷
ديباجه	۲۵
(۲) ته عدادی نعمت شماری و ته کراری شوکر گوزاریا باری د صوورتهی ناینه داری و په رده بژداریا په روه ر د کاری دا د گهل نختتام ب مونا جاته ک موخته صه ری کوردی	۲۹
(۳) د نه عتا قله می مه صنووعات و سه رده فته ری مه وجودات و عه قلی مه عقوولات و پيشده ستي مه خلووقات حه ضره تی سيد السادات محمد المصطفى عليه أفضل الصلوات	۳۷
(۴) نستدعا بی شه فاعه ت و نستشفاعی مه غفره ت ژ جه نابی صاحبی سه ریری شه فاعه ت د صووره تی معراجی دا ب بال حه ضره تی عززه ت	۴۷
(۵) نه شعارا مه د بجه تا طه وائفی د کوردانه ب شه جاعه ت و غیره ت و نظهارا به د به ختی و بی طالعیا وانه د گهل هنده سه ماحه ت و حه میبه تی	۵۱
(۶) سه به بی نه ظما کتابی ب فی نه زمانی د صووره تی شه کوایا ژ ده ورانی و گلیسا ژ نه بنائی د زه مانی کول بال وان یه کسانه هونه ردانایی د گهل عه یا نادانی	۵۷

۶۳	(۷) فهرستی سهراغازی کتابی نهخبار و نهشعار نهعتی نهلقاب نهپاره د صورهتی نهتراف و نهقرارا ب عهجز و نهکساری د گهل نهترارا گوفتارا وی
۷۱	(۸) مهدهئی مهقاله د نهعتا حاکی بوهتانی خودان نهقبال (امیر زین الدین بن امیر ابدال) د گهل وهصفا ههردو ههمشیرهئی وی ییید صاحب جهمال زین و ستی ییید بی مثال
۷۹	(۹) تهحسینا قوماش و کالایی والایی حوسنا چهبیانه .. عومومو تهعریضا جهوههری بهایی ستی و زینانه .. مهخصوصا
۸۱	(۱۰) عهطفی عنان و لجام ب سهر نهنجامی کهلام
۸۵	(۱۱) داستانا بهیانا نهوورؤزا سولطانی تهسمیهئی مهوسمی سورورور وشادمانی ب مهرسومی قهدیمی کوردستانی کو وان دگوتی : سهرسال ، عهدد دکرن ب عیدی وصال
۸۹	(۱۲) ب دهرکهتنا شههریانه ب دهشتی ژ بو سهیرانا سهرسال وگهشتی
۹۱	(۱۳) مورهخهصبوونا وشاقان ب گولشهنا سهرسالی رهغهتکرنا وانه ب بازارا حوسن وجهمالی
۹۳	(۱۴) مولاقیبوونا تاجدین ومهمیسه ب ستی وزینی موستهغرفوونا وانه د بهحرا عشق ونهفینی
۱۰۱	(۱۵) هشیاریا مهمی وتاجدین ژ بی هوشی ومهخووریا شهرا با عشقی ناگاهی وخهبرداریا وانه ژ سهبهب و واسطهئی ومقی
۱۰۷	(۱۶) موعاوهدهتا ستی و زینی ژ سهرسال و گهشتی نهستطلاعا دایهئی ل (ما جهرا) و سهرگوزهشتی
۱۱۳	(۱۷) تهکرار نهستخبارا دایهئی ژ کونهی ماجهرا بی تهصریح و تهقریری نهوانه ژ کهیقیهتا تهئشرا ههوا بی

١١٧	(١٨) تہ فہ حصوص و تہ فائولا دایہ ئی ژ رہ مالی ژ کہ شفا حہ قیقہ تا وی تہ حوالی
١١٩	(١٩) دہ لالہ ت و تہ قیرا رہ مالیہ ژ بو پیری موافقی (ما فی الضمیر) و موخالی تہ قیری
١٢٥	(٢٠) گہ ہشتنا دایہ ئی ژ ہہ مصوحہ تا و شاقان واقفیا وی یہ ل سہر وہ قتی عوشاقان
١٢٩	(٢١) قہ گہ رپانا دایہ ئی قہ بال دلداران ناگہ ہکرنا وانہ ژ سم و رہ سمی برینداران
١٣٥	(٢٢) شفاہہ خشیا طہ بیہ ئی ل دہردی عہ لیان شہ فہ قہ ت و مہر حہ مہ تا میر ل حالی ذہ لیان
١٤٥	(٢٣) عہرووسیا ستی ژ بو تاجدینی تہ ہیئہ ئی ئەسبایی شاہیہ ژ بو تیہنیا غہ مگینی
١٥٥	(٢٤) مہ قالی ئشتعالی شہ معی جہ مالی مہ حبووبہ مہ قامی ئنتقالی ئشتعالی وصالی مہ طلووبہ
١٦١	(٢٥) ووصوولی کعہ ئی موراد و طہ وافہ وہ حوصوولی مہ قصہ دی مورام و زفافہ
١٦٧	(٢٦) حیلہ پەر وازی و فتنہ ئەنگیزیا بہ کرہ ژ حہ سہد ورہ زیال تاجدین کو بووی سہ بہ بی میر نہ دا مہ می زین
١٧٧	(٢٧) نا ئومیدیا زینی یہ ژ دہولہ تا و ہ صلہ ت و حہ ضرہ تی دہردہ مہ ندیا وی یہ ژ کوربہ تا فورقہ ت و حہ سرہ تی
١٨٣	(٢٨) ہمدہ میا زینی د گہل غہ مان ب سہ بہ بی نفاق و نا ئعمادیا ہمدہ مان
١٨٥	(٢٩) موعاتہ بیا زینی د گہل ستی گازندا حووری ژ پیری
١٨٧	(٣٠) موکالہ مہ ئی ہہ مرزی شہ معہ مودا و ہ مہ ئی خونپیری دہ معہ

۱۸۹	(۳۱) بولبولیا زینی یه د گهل پهروانهئی پهروانیا وی یه د گهل دیوانهئی
۱۹۱	(۳۲) مه جنوونیا مہمی یه ژ عشقا لهیلایی وامقیا وی یه ژ دهردی عذاریی
۱۹۳	(۳۳) مه خاطرهبهیا مہمی یه د گهل شهطی جزیری موحاوبهیا ژ عشقا بی نهظیری
۱۹۵	(۳۴) مهباحشیا مہمی د گهل بایی ههواداریا د گهل ههوایی
۱۹۹	(۳۵) موحادهلهیا مہمی یه ب دلی کول را موحاوبهیا پهروانهئی ب بولبول را
۲۰۷	(۳۶) چوونا میر زهینهددینه ب صهید و نیچیری نازادیا مہم و زینه ژ قهید و زنجیری
۲۱۱	(۳۷) داستانی بوستانی جهننت نشانی میران کو بوویه (مجمع البحرین) عشقا ههردو دلفه گاران (مطلع النیرین) ل شہوقا حوسنا ههردو گولعوذاران
۲۱۳	(۳۸) رهائیا زینی یه ژ قهیدا تهعهللوفا ئهغیاران تنههایی و تهکهللوما وی یه د گهل بهلگ و داران
۲۱۹	(۳۹) تهقاضایی داعیهئی دیداری دلدار و مولاقات ژ بو مہمی ژار ژ جدنایی (واهب المرام) و (قاضی الحاجات)
۲۲۷	(۴۰) فه گهریانا میر و میرزانه ژ شکاری ب سهرخوهشیا مہمی و زینی یه ب مهیا دیداری ب نیچیریا وانه ژ سهردا هاتنا میره د وهقتی نیقاری
۲۳۳	(۴۱) رابوونا تاجدینه ژ دیوانی د وی دہمی دا سوهتنا مال و مولکانه د رپتیا مہمی دا
۲۳۷	(۴۲) ناگاہیا میر ل عشقبازی و یاریا مہم و زینان ب نفشا و ثلقایا

نهياران و موزه بده بينان	
(٤٣) سه طره نج بازيما مهمي وميره ب شهرطي دلخواز فه دانا دامي ته زويره ژ بو كه شفي راز	٢٤٣
(٤٤) خولو و صييه ت و خه لاصيا مهمي يه د خه لوها زنداني دا ژ صفاتي د حه يوني موشاره كه ت و موشاره كه له تا وي يه ب نه خلاقي د رووحاني	٢٥١
(٤٥) مه نيو و سيا زيني يه ب سه به ب مه حبو و سيا مهمي مه نيو و سيا وي يه ب غدم و دهر د و نه له مي	٢٥٩
(٤٦) ته هه و ورا تاجدينه ژ غيره تا برايي مه شوهره تا د گهل برانه ل خه لاصيا بي نه وايي	٢٦٥
(٤٧) ته عه صوب ته داره كا تاجدين و برانه ب نه مري غيره تي سواري وانه له هه سپي حه مييه تي	٢٦٩
(٤٨) ته دبيرا به كره ژ بو ده فا مه ضه ننه ت و عنادي ته زويرا وي يه ژ ترسا فتنه و فه سادي	٢٧٣
(٤٩) نه صيحه تا صاحب غه ره ضي پور مه ره ضي دل كول ژ بو ميري بي ته مي زي ساده دل	٢٧٧
(٥٠) رو خصه ت دانا ميره ل ديتنا دلداري بي هه شوونا زينه ژ ژه وق و شه وقا ديداري	٢٨١
(٥١) ته وصيه و ته داره كا زيني يه ژ بو سه فه را ناخره تي ته هه يوئي نه سبابي جهازه ژ بو عه رو و سيا جه ننه تي	٢٩١
(٥٢) په شيمانيا مير زه ينه ددينه ل مه حه به تا مدم و زينان مه رحه مه تا وي يه ل حالي نازه نينان مرنا مهمي يه ب ناخوفتنا برينان	٢٩٩
(٥٣) ته عزيه و مه ننه م و مه رثيه و شيوانا مهمي شه هيده مرنا به كري شه قي ب ده ستي تاجدين ي سه عيده	٣٠٩

<p>(۵۴) ئلتماس و ئستدعايا زينى يه ژ بو به كرى موفسد را عوذر خواهيا وى يه ژ بو نهوى موخذ را</p>	<p>۳۱۵</p>
<p>(۵۵) ته جهيز و ته كفين و ته دفينا مهى مه حررومى غه مگينه هه مننه فهس و هه مقه فهس بوونا ب فهوتا زينا نازهنين و غه مره قينه</p>	<p>۳۱۹</p>
<p>(۵۶) ته سويلى ته فاوت و ئختلافى خلقه ته ته مثيلى ته قاضاى سرشتى طينهت و فطره ته</p>	<p>۳۲۹</p>
<p>(۵۷) مثالى سه ره نجامى بهنى ئادهم و مال نه بجه سب ظاهرى صووره تى حاله بهلكى موته عه للقى باطنى مهعنا و مه ووقوفى مه شيه تى ذو الجلاله</p>	<p>۳۳۳</p>
<p>(۵۸) ئثباتى خه واصل و كه مالى جه وهه رى عشقه كو كيميائى ئه كبر و كبريتى ئه حمه ره ژ بو خودانى له ورا به هيمى و دور ندى و شه يطانى دكه ته مه له ك د نه فسا ئنسانى</p>	<p>۳۴۱</p>
<p>(۵۹) به يانى مه راتب و مه دارجى سولووك و ووصولى (الى الله) و مه راسمى فه نايبى (فى الله) و به قايبى (بالله)</p>	<p>۳۴۵</p>
<p>(۶۰) خاته ميا كتاب و نامه ئى د صووره تى خطابا د گهل خامه ئى هه رچه ند غه ره ض خه تى كه لامه لاكن ل موته كه للى ئبهامه فه ره نه نگوك</p>	<p>۳۵۵</p>
<p>فه ره نه نگوك</p>	<p>۳۶۳</p>

۵۵۱- نه فههم و خرهد نه عقل و نه هووش
گيږ بوونه ل سهر زهمينء مهدهووش

■ ههقبهركرن: هڙ. هوٚش، مهدهوٚش - نه. كه تبوونه ب سهر زهمينء- هڙ. هم. گيږ بوون ل سهر زهميني- مير. گيږ بوون ب سهر زهمينء- ئوس. گيږ بوونه ب سهر زهمينء - نا. گيږ بوونه ل سهر زهميني- رڤ. كه تبوون ل سهر زهمينء- ئا. گيږ بوون ل سهر زهمين- جا. گيږ بوونه ل سهر زهمينء-

■ پهيقناسي: فههم: تيگههيشتن - خرهد: هس، عقل - گيږ بوون: كه تن، گريږل بوون، ئيربوون، سستبوون، گيږ بوون -

■ **شروقه: ↓**

■ **جوانكاري:** ته ناسوب ل نيغه كا په يقين فههم، خرهد، عقل و هووش دا هه يه. په يقين عقل، هووش و خرهد ته رادوفئ ساز دكن. په يقين مهدهووش و هووش دزبهري يئ چئ دكن.

۵۵۲- فيلجمله ژ عقل و جانء تير بوون
فيلحال ژ دوورقه ههر دو گيږ بوون

■ ههقبهركرن: رڤ. ژ عقل و جان بهري بوون - هم. مير. زا. ژ عقل و جاني تير بوون - هڙ. ژ دل ژ جاني سير بوون - نا. نه. ئوس. ژ عقل و جانء تير بوون - جا. بير بوون - هڙ. ههرده گير بوون -

■ پهيقناسي: ژ عقل و جانء تير بوون: دهست ژ هس و جاني خوه كيشان، ژ هه بوونا خوه تير بوون. - گيږ بوون: گريږل بوون، هوډل بوون، ل نوردئ كه تن -

■ **شروقه:** نهو ههر دو برا وسان شپت و شهيدا و كيڙ و هيڙ بوون، كو هس و هه دام و تيگههيشتن و تيهزرين ل بال وان نه ما و دهست ژ جان و هس خوه كيشان و ژ هه بوونا خوه تير بوون و خوه دهر دان و وه كي گيڙ و گيږان ل نوردئ گيږ و گريږل بوون.

■ **جوانكاري:** ته ناسوب ل نيغه ك په يقين عقل و جان دا هه يه.

**۵۵۳- وان هەر دو فرشته یین دکبار
دیتن دو مهلهک زییاده دلدار**

- ههقبه ر کرن: ئا، هەر فرشته - هژ، ئه، کوببار -
- په یقناسی: فرشته: مهلهک - کببار: مهزن، نازه نین - زییاده: گهلهک - دلدار: جوان، ئه فیندار -

■ **شروقه: ↓**

- **جوانکاری:** په یقین فرشته و مهلهک ته رادوفی ساز دکن. په یقا کببار له تافه تی چی دکه، له ورا کو ههم ب واته یا مهزناتی یی یه و ههم ژی تی ب واته یا نازکی و نازه نینی یی.

**۵۵۴- مههپاره نه لاکن ئافتابن
دلدادنه لئی جگهر که بابن**

- ههقبه ر کرن: هژ، مههزاده نه لیکن ئافتابن - رۆ، ماهپاره نه - هژ، دلدادنه لئ - رۆ، حم، میر، بر، جا، زا، دلداره نه لئی - ئا، دوردانه نه لئی - ئه، دلدادنه -
- په یقناسی: مههپاره: ماهپاره، پاره هه یف، تیکین هیقین، له ته هه یف -

■ **شروقه: ↓**

- **جوانکاری:** په یقین مهه و ئافتاب ههم ته ناسوبی و ههم ژی دژبه ری یی ساز دکن. ته ناسوب ل نیقه کا په یقین جگهر و که بابن دا هه یه.

**۵۵۵- ته شیبه ب سه یدی نیمه بسمل
بی شوبه گه هانه حالن موشکل**

- ههقبه ر کرن: هژ، شیبه -

■ په یقناسی: سهد(صید): نیچیر- نیمه بسمل: نیم بسمل، نیقه بسمل، نیف سه رژی
کری - بی شوبهه: بی شک-

■ شروقه: نهو هردو حووری یین نازک و نازهنین، دو فرشته یین گه له کی جوان و دلدار
دیتن. بهرا خوه دانسی کو ههر دو ژی وه کی پرتکا هیقی جوانن، لی وه کی تاشی
دته بیسن. هردو ژی نه قیندارین دلکوزری و جه گهر که باین. هردو ژی وه کی دو
بالدارین نیقه سه رژی کری دپلپتن و که تنه ره وشه ک پر نالوز و دو ژوار دا.

۵۵۶- ناچار به زینه سهر شکاران فکرینه روختی د وان نگاران

■ هه قبه کرن: نا. روختی نه وان- نوس. رووی نه وان- هژ. نیگاران-

■ په یقناسی: ناچار: بڼه چاری، ب بیگافی - به زین: به زیان، ره قین - شکار: نیچیر -
فکرین: لی نه پین، لی میزه کرن - روخ: روو، ته فه ش - نگار: دلبره جوان-

■ شروقه: ↓

■ جوانکاری: په یقین "شکار" و "نگار" نستعاره نه ژ مهم و تاجدینء-

۵۵۷- زانین کو نه سهدی سهر سه رینه سهر خه یلی سوپاهی دلبرینه

■ هه قبه کرن: نه. زانی - - نا. میر. سوپاه و دلبرینه -

■ په یقناسی: سهد(صید): نیچیر - سهر سه ری: بیوه ج، بیکیتر، بیبه هره - سهر خه یل:
سهر وک، پیشه نگ - سوپاه: له شکه ر-

■ شروقه: ↓

■ جوانکاری: چه ندگه رکی بوونا پینا "س" مووسیقیا هوندورانای دنا فرینه.

**058- وهستان و نه زهر کرن ب دققهت
وان هاته ب قهلب ء رحم و رققهت**

■ هه قبه ركرن: رۆ. كرين - هژ. ديققهت- حم. مير. قهلبى - هژ. قهلبى -

بالكيشى: قهلبء هم كيشا هه لبه ستي رادگره و همم ژى ل بارا ريزمانى دا سه رراسته.

■ په يفناسى: وهستان: راوهستان، سه كنين - نه زهر كرن: لى نه پيرين، دينا خوه دانى -
بدققهت: ب سهر و بهر - رحم: دلؤفانى، دلنهرمى - رققهت: نهرمى و نازكى -

■ شروقه: بنه چارى بهر ب نيچيرين خوه هه لاتن و ل سهر را راوهستان و بهرا خوه دانه
تفه شا وان ههردو جوانان. گاڤا كو بهرا خوه دانى زانين كو ئهف ههردو نيچيرانا نه
نيچيرين بيكيتر و بيوه جن. ئهوانا پيشهنگ و پيشهوايى له شكه رين جوانان. دهمه كى ل
سهر وان را راوهستان و بهرا خوه دانه وان. گاڤا كو چافين ستي و زينى ل تفه شا
تاجدين و مهمو كه تن، دلى وان كه لژى و شهوات و دلؤفانى يهك كه ته دلى وان دا.

■ جوانكارى: په يوه ندى ل نيغه كا په يفين رحم و رققهت و قهلب دا هه يه.

**059- ئهلقسه ژ حوسنى فان غهزالان
رهمهك كه ته قهلبى وان رووالان**

■ هه قبه ركرن: رۆ. حوسنا- هژ. ئه. وان -

■ په يفناسى: ئهلقسه (القسه): ب كورتى - حوسن: جوانى -

■ شروقه: بكورتى، (چيروونگ ب زاران زوو تى گوتنى)، ژ بهر جوانى يا وان خفش و
غهزالانا، دلى فان ههردو نيچيرفانانه نهرم بوو و دلؤفانى يهك كه ته دلى وان دا.

■ جوانكارى: فان غهزالان ئستعاره يه ژ بو تاجدين و مهمو. خانى پيشدا مهمو و تاجدين
دشوبهينه دو نيچيران و ستي و زينى ژى دشوبهينه دو نيچيرفانان و ل فى مالكن دا ژى
ل جيپه كو نافع مهمو و تاجدين ء بيته، نافع غهزالان دينه.

۵۶۰- سږا دلء ګر ب ههف تهعه لوق
نوورا روخي وان ب ههف تهعه ششوق

- ههقبه رګرن: رۆ.حم. ئا. ئه. مير. زا. دلي. جا. دلء/دلي. هژ. دلي. ئوس. سږي
نهزلهي - رۆ. نوورا روخي ګر- مير. نوورا روخي ګرن -
- په يقناسي: تهعه لوق: عه لاقه مه نند، عه لاقه دار، په يوه ندي، پيښه ګر يدايي و
هه لوه سږاي - تهعه ششوق: نه فينداري -
- شروقه: رازا دلين وان ب ههقدو را ديار بوو، و روڼاهي يا تهفه شا وان په يوه ندي يا
نه فينداريي دانان.

۵۶۱- مه کشووفن تهريقن ناشنايي
رووحان قه نه ګر ژ ههف جودايي

- ههقبه رګرن: هژ. مه کشوفه - ژ بلي، هژ. ل هه موو ژيده ران دا مه کشووف /
مه کشووفن هاتييه -
- په يقناسي: مه کشووفن: مه کشووفين، کشف ګري يين، خوويا و ديار بوويي يين،
قه ګري يين. - تهريق (طريق): ريک - ناشنايي: ناسياري - رووحان: جانان - قه:
قهت، ب هيچ جوړه يي -
- شروقه: ديار يکرين / ديار ي بوويين ريکين ناسياري يي، واته جانان قهت ژ ههقدو
جودايي نه ګرن و ژ ههقدو نه رهيين و نه سلکين .

۵۶۲- په ګر نګي يين سرفن عالمه غهيب
زاهر دکر ئتحدائ لارهيب

- ههقبه رګرن: رۆ.مير. عالمي غهيب - حم. هژ. زا. عالمي غهيب - ئوس. ييکره نګي و
سدق عالمه مولغهيب - ئه. جا. ئا. عالمه غهيب -
- بالکيشي: عالمه غهيب ههم ګورديتره و ههم ژي کيشا هه لبه ستن نالزبينه و هه روسان
دګه ل په يقا "لارهيب" پاشبه نده ګر باشتتر سه رراست دګه .

■ **په یقناسی: په کرهنگی: سه میمی بوون، دلپاکی، ساده و بی چهپ و چویری، وه کی ههف بوون - سرف (صرف): خوروو - زاهر کرن: نه شکه را کرن - نئتحداد: ییکاتی، په کیتی - لاره یب: بی شک، بیگومان -**

■ **شروقه: په کرهنگی و ساده تی و ییکاتی یا خالس و خورووتی یا جیهانا نادیار و رووحانی، ییکاتی یا بی شک و گومانا نه فینداران دیار دکر. (جان کو ب جیهانا نادیار و رووحانی فا گریدایینه، ییکاتی یا نه فینداران یا نادیار نه شکه ره دکر و نه و نه فیندارانا ب ههفدو فا گریددان.)**

**۵۶۳- حوبین وه کرن ب ههف گرفتار
حوسنی وه کرن ب ههف ته له بکار**

■ **هه فبه ر کرن: ئوس. حوسنا وی**

■ **په یقناسی: حوب (حب): حه ژیکرن، نه فین - گرفتار: گیرودار - حوسن: جوانی - ته له بکار: داخواز کار، خوازیار -**

■ **شروقه: ↓**

■ **جوانکاری: په یوه ندی ل نیقه کا په یقین حوسن و حوب دا هه یه. نه ف مالکا هه لبه ستنی ب شیوه یا ته رسیعی هاتیبه فه هاندن.**

**۵۶۴- ته دگو کو چ قالب و چ مه قلوبوب
هه ر چار چ قالب و چ مه قلوبوب**

■ **په یقناسی: قالب: داریژک - مه قلوبوب: تشنا کول قالبین که تی، داریژتی -**

■ **شروقه: ↓**

■ **جوانکاری: په یقین قالب و مه قلوبوب پیکفه و په یقین قالب و مه قلوبوب ژی پیکفه هه م جناسی ساز دکن و هه م ژی دژبه ری بی چی دکن.**

**۵۶۵- بی شوبهه یه کن چ تن چ نهرواح
نهو موته حدن چ جان چ نه شباح**

- **په یقناسی:** تن: لهش، تهرم - نهرواح: پرانه یا رووح، جانان - موته حد: بیک گرتی، ب تفاق، هه فه گرتی - نه شباح: پرانه یا شه به ح، تارمایی، ره شه، لهش، جه نازه -
- **شروقه:** نه فینن و سان نهوان ب هه فدو فا گیرودار و بهند کر، و جوانتی یی و سان نهوانا خواز یارین هه فدو کرن کو، ته دگوت قه ی بی شک و گومان، چ داربژک و چ داربژتی، چ خواز یار و چ بهر خواز بوونه یه ک و چ لهش و چ رووح، چ جان و چ تا پوهه بهری بهر دا یه ک بوونه.
- **جوانکاری:** په یقین تن و نهرواح پیکفه و جان و نه شباح زی پیکفه دژ بهری یی دئافریین. په یوه ندی یا واته یی ل نیقه کا په یقین تن و شه به ح و جان و رووح دا هه یه. جان و رووح تهرادوفی ساز دکن.

**۵۶۶- حوبیا دو دلان وه گهر عه داوهت
بوغزا دو دلان وه گهر حه لاوهت**

- **هه فبه ر کرن:** ئوس. میر. حوبیا دو دلان وه گهر عه داوهت، بوغزا دو دلان وه گهر حه لاوهت - ئا. نه. حوبیا دو دلان دکر حه لاوهت، بوغزا دو دلان دکر عه داوهت، ل پهراویزا "نه" دا ل ژیر حه لاوهت دا عه داوهت و ل ژیر عه داوهت دا زی حه لاوهت هاتیه - هم. هژ. زا. جا. حوبیا د دلان وه کر حه لاوهت، بوغزا د دلان وه کر عه داوهت - رۆ. حوبیا دو دلان وه کر حه لاوهت، بوغزا د دلان وه کر عه داوهت -
- **په یقناسی:** وه گهر: ئو نه گهر، ئو نه گهر - عه داوهت: دوژمنایی - بوغز: کینه، رک - حه لاوهت: شیرینایی، نه فینداری -

■ **شروقه: ↓**

- **جوانکاری:** په یقین حوب و بوغز پیکفه و په یقین عه داوهت و حه لاوهت زی پیکفه دژ بهری یی ساز دکن. نه ف مالکا هه لبه ستی ب شیوه یا تهرسیعی هاتیه داربژتتی.

**۵۶۷- نسبت ب مه حادسن عهدیم
لاکن ژ حقیقه تهن قه دیم**

- **هه قبه رگرن:** هه موو ژ پدهر. حقیقه تا، لئ یا راست حقیقه تهنه کو تهنوینا عه ره بی ل سهر په یقی نه هاتییه دیتنی یان ژ بیر چوویه و بوویه هه گه را شاشی یا روونقیسکاران -
- **په یقناسی:** نسبت ب مه: گوره کی مه - **حادس (حادث):** تازه ساز بوویی، نوو په پیدای بوویی - **عهدیم:** نه بوویی، نست بوویی، نه هاتی جیهانی - **حقیقه تهن (حقیقتا):** ب راستی - **قه دیم:** میژین، کهن، تشنا کو بهری بهر دا هه یه -
- **شروقه:** ↓

- **جوانکاری:** په یقین حادس و قه دیم دژ بهری یی چی دکن. په یقین قه دیم و عهدیم جناسی ساز دکن.

**۵۶۸- له ورا کو جونوودی جان موجه نهد
چی بوونه د علمن هه ق موخه لهد**

- **هه قبه رگرن:** نه. جونوون، لئ ب قه له ما هوور ل ژوری په یقی نقیسییه جونوود، خ. واته ل نوسخه یا خ. دا جونوود هاتییه. - **ئوس.** جونوود و جان.
- **په یقناسی:** **جونوود:** پرانه یا جوند، ب واته یا له شکهری، سهر باز، عه سکه ر - **موجه نهد:** خودان له شکهر، ب جوندی، ناماده و ساز بوویی - **موخه لهد:** هه ره هه ره یی، هه تا هه تایی -
- **شروقه:** نه گه ر نه فینی و شیرینی یا دو دلان دبه، یان ژ کی و کهر ب و نه فینی یا دو دلان به، نه وانا هه موو ژ هه رچهند کو گوره کی بیر و هزرین مه تازه و نادیارن، لئ ل راستی یی دا نه وان هه بهری بهر دا هه بوونه و نه و میژین. له ورا کو له شکهرین جانان ل زانستا خودایی دا هه بهری بهر دا و سهری سهر دا هاتنه ئافراندنی و نه و هه ره هه ره یینه.

بالکیشی: خانى ل فى مالكا هه لبه ستنى دا نه فى بيرا ئايىنى هه لدخه كو سه رنقىسا جانان هه بهرئى بهر دا ل زانستا خودايى دا هاتنه نقيساندننى و نه فينا مه مو و زينى و ستنى يى و تاجدينء زى نه ل ده ستنى وان دا بوو، گاڤا كو نه وانا هه قدو ديتن، نه و جان و روحى وان كول ده فته را خودايى دا پيشدا و هه بهرئى بهر دا ب هه قدو را هاتبوون گريدانى، هه قدو ناسين و هه قدو نه فاندن .

مه لايى جزيرى زى ل ديوانا خوه دا كه لك چاران نه فى مزارى هه لدخه، بو نمونه :

مه شاتيهين حوسنا نه زهل چهنگالى زولفان تاب دا،
 دا عشق هل بت پيل ب پيل قهلبين مه بين جه لابل دا-
 نه لاله د بهر قالووبه لى، دا به غمه كهت قهلبين مه لى
 نافيته چه رختى جه دوه لى، نه ف رهنگه عه نبه ربارى خهت -

■ **جوانكارى:** په يقين جونوود و موجه نهد پيڤكه جناسى ساز دكن . نه ف مالكا هه لبه ستنى و دو مالكىن ل دوو وى را ئقتباسن ز فى هه ديسى : **الارواح جنود مجنده فما تعارف منها ائتلف و ما تناكر منها اختلف.**

۵۶۹- هن موته لىن ههك موخالف

هن موخته لىن ههك موئالف

■ هه قبه ركرن : رو. ئوس . موته لىف ، موخته لىف - مير . موته لىف و ههك، موخته لىف و ههك - هژ . موته لىف، موخته لىف -

■ په يقناسى : موته لىف : هوگر، خوو پيگر تى - موخالف : دژ، دژ بهر - موخته لىف : جوربه جور - موئالف : سازگار، هه فكار -

■ **شروقه:** ههك ز فان جانان هه فال و هوگرين هه قدونه و ههك زى دژ بهرين هه قدونه . ههك جوربه جور و تيكه ل پيكلن و ههك زى سازگار و هه فكارن .

■ **جوانكارى:** په يقين موخالف و موخته لىف پيڤكه و په يقين موئالف و موته لىف زى پيڤكه جناسى ساز دكن . نه ف مالكا هه لبه ستنى ب شيوه يا ته رسيى هاتيه هه ووناندنى .

۵۷۰- وان موئتەلفان ب يىكفە ئولفەت

ئاخر وه كرن نهما چو كولفەت

- هەقبەركرن: هژ. موئەلېفانە پىكفە - ئا. موئەلفان ب پىكفە - مير. موئەلفان پىكفە - ئا. ئۇس. دكرن -

- پەيقناسى: ئولفەت: هۆگرى، هەقالىنى، خووپىگرى - كولفەت: زەحمەت -

- شروڤه: ئەو جانىن كو (ل رۇزا بەرىن دا) هۆگرىن هەقدو بوون، واتە جانىن مەم و زىن و ستى و تاجدىن، ل کوتايى دا وسان ب هەقدو را بوون هۆگر كو چو ئارىشە و ئالۆزى ژ بۆ پىنك گەهېشتن و ناسىنا وان نهما.

- جوانكارى: پەيقىن كولفەت و ئولفەت جناسى ساز دكن. پەيقىن موئەلف و ئولفەت ژى هەروسان.

۵۷۱- يەنى كو نهوان كورئ د خوونخوار

گافا وهه دىتن نهو برىندار

- هەقبەركرن: ئە. كورپت - مير. گافا وا دىتن -

■ شروڤه: ↓

- جوانكارى: مەبەست ژ كورئ د خوونخوار ستى و زىن و مەبەست ژ برىنداران مەم و تاجدىنە. لەورا كو هئ ستى و زىن ل جلكئ كورپان دانن و كەس واناس ناكە و مەبەست ژ برىنداران ژى مەم و تاجدىنە، كو پىش دا خانى ئەو وهكە نىچىرئىن قان هەردو نىچىرقانان ب ناف كرىوو، نەهە ژى ب تىرا ئەقىنا وان برىندارن و گىرى ئەردئ بوونە.

**۵۷۲- ئەو ھەر دو ب سەد دلان ھەباندن
روونشتن و ھەر دو ھەرگە پاندن**

■ ھەقبەرگرن : ھژ. روونشتن - ئا. ھەر دو ھەرگە پاندن -

■ **شروۆفە** : گافا کو ئەو ھەردو کورکین خوونخوار، واتە ستی و زینی ئەو ھەردو نیچیرین خوە و ھەا بریندار دیتن. ب دلەکی نا ب سەد دلی ئەو ئەفاندن و بوونە ئەفیندارین وان و ل بەر سەری وان روونشتن و ھەردو نیچیرین کەتی و ھەرگە پاندن و بەرا خوە دانسی کانج کینە.

**۵۷۳- گافەک سەبیرین ل بەژن و بالان
پیلەک ھەبیرین ل زولف و خالان**

■ **پەیفناسی** : سەبیرین : دینا خوە دانج، لی مێزە کرن - **پیلەک** : پیلەک، دەمەکی - **ھەبیرین** : مت و مات و ھەبران مان -

■ **شروۆفە** : ↓

■ **جوانکاری** : پەیفین بەژن بال تەرادوفی ساز دکن. تەناسوب ل نیفەکا پەیفین بەژن و بال و زولف و خال دا ھەبە. ئەف مالکا ھەلبەستە ب شیوہ یا تەرسیعی ھاتیبە دارژتین.

**۵۷۴- گۆتن عەجەب ئەف کچین د کینە
یان ھەر دو مەلائکی د خودینە**

■ **شروۆفە** : ↓

■ **ھەقبەرگرن** : ئە. کچیت، مەلائکیت - ئا. میر . مەلائکی خودینە -

**۵۷۵- ئەف میوہ ل کی جھە گەھانە
ئەف گول ل چ گولشەنی نەمانە**

■ **ھەقبەرگرن** : رۆ. ئەو - ئا. گولشەنا -

■ **پەیفناسی** : **نەمانە** : گەھیشتنە، مەزن بوونە، پەیفنا نەما دگەل نەشوی تی و ب واتە یا گەھیشتن و مەزن بوون و بلند بوونا گول و گیھایانە، لیرەدا دا مەجازی ھاتیبە ژ بو مەم و

تاجدینء، لهورا خانى پښى دا نهو ههر دو شوبهاندنه گول و مېوه يان و ل بهر وى هندى رهوشناقى گول و گيهايان دانه وان .

■ شروقه: ↓

۵۷۶- سهروى د چ جوويباره كينه

تهبرى د چ مهرغزاره كينه

■ ههقبهركرن: نه.مير. مورغزار - هژ. مهرغوزار -

■ پدېقناسى: جوويبار: جوك، جهو - مهرغزار: ميترگهزار -

■ شروقه: ↓

■ جوانكارى: ل فان ههر دو مالكانا دا جوانكارى يا تشيپهه ههيه، خانى ژ زار ستي و زيني مه م و تاجدينء دوه كينه مېوه و گول و سهرو و بالداران .

۵۷۷- ماوهر د ژ هيسترى د گولگوون

ريهتن ل روخى د وان د پر خوون

■ ههقبهركرن: نه. هيسترىت - نوس. هيسترين د -

■ پدېقناسى: ماوهر د: ماء وهر د، گولاف- هيستر: هيسر، نهسرين، روڼدك، فرميسك -
ريهتن: رزاندن -

■ شروقه: دهمه كى ل بهژن و بالين وان نهپرين و پيله كى ل زولف و خالين وان ميژه كرن و لى حه بيري ن. و ژ ههقدو پرسين گهلو نهف ههر دو كچين و هها جوان، كچين د كينه؟ يان گهلو نهف ههر دو كچين بهدهو فرهشته يين د خودينه؟ نهف مېوه ل كيدهرى گيهانه؟ نهف گول ل كيژان گولستانى دا مهزن و گهش بوونه؟ نهف دارين مهرخى ل بهر كيشك جوكى و ل رهخ كيشك نافي بهژن فهدانه؟ نهف ههر دو بالدارين جوان يين كيشك ميترگينه؟ پشتي فان پرس و پرسيارانا ب نهچارى ل بهر سهري ن وان روونستن و ژ

جیہی گولاقی ہیستریں خوه یین ژ رهنگی گولان دا، واتہ ہیستریں خوونین رژاندن سہر روومہ تین وان یین خوونین و بریندار.

■ **جوانکاری:** پە یوہندەک جوان و ھۆزانانہ ل نیفہ کا پە یقین ماوہرد و ہیستریں د گولگوون دا ھە یە. ماوہرد واتہ ئافا گولان، گولاق. ہیستری گولگوون ژ ی واتہ ہیستری خوونین و ژ رهنگی گولان دا کو دیسان دہ ئافا ژ رهنگی گولان یان ژ ی گولاق.

۵۷۸- عەشقی کربوون و سا نہ هوشیار قەتەن نەدبوون ژ خوه خەبەردار

■ **پە یقناسی:** نە هوشیار: نە هشیار، نە ئاگاہ - خەبەردار: ئاگادار -

■ **شروؤفە:** ↓

■ **جوانکاری:** پە یقین نە هوشیار و خەبەردار پیکفە دژن.

۵۷۹- ناخر کو کرن ب خامە یا عەشقی حوسنا خەتی وان ل لەوحی دل مەشقی

■ **ھە قەبەر کرن:** ئا. کربوون - ئە. کو کرن، لئ ل ژۆری وی پە یقین ب قە لە ما ھوور نقیسییە؛ کربوون، خ. واتە ل نوسخە یا خ. دا کربوون ھاتییە - ئە. روخی، لئ ل ژۆری وی پە یقین ب قە لە ما ھوور نقیسییە؛ خەت، خ -

■ **پە یقناسی:** خەت: ھووردە پرچا ل سەر تە فە شا جوانان - مە شقی: نقیسین ژ بو فیروونی، قە ھیزان ب گشتی و قە ھیزانا نقیسینی ب تاییبە تی -

■ **شروؤفە:** ↓

■ **جوانکاری:** ل قی مالکی دا تە شبیھ ھە یە، خانی ئە قینی د شوبہ یینە قە لە مئ، جوانی یا رووی تاجدین و مە مئ د شوبہ یینە سەر مە شقی و دلئ زینی و ستی یی ژ ی د شوبہ یینە لە و حە یا ل سەر نقیسینی. ستی و زینی ب قە لە ما ئە قینی جوانی یا ھووردە پرچا ل سەر دیمین مە مۆ و تاجدین ء ل سەر لە و حە یا دلئ خوه نقیسین. تە ناسوب ل نیفہ کا پە یقین خامە، مە شقی، خەت، و لە و ح پیکفە و پە یقین عە شقی، دل و حوسنی ژ ی پیکفە ھە یە.

**۵۸۰- وان فی کو بزائن نهو چ نهسلن
لهورا کو نزانن نهو چ نهسلن**

■ په یقناسی: وان فی: نهوانا خوهستن -

■ شروقه: ↓

■ جوانکاری: په یقین نهسل و نهسل پیکفه و بزائن و نزانن زی پیکفه جناسی ساز دکن.

■ بالکیشی: ل جیهی په یفا نزانن دهبی یا کو په یفا نزانن بهاتا، لهورا کو خانی ژ دما بهوری ناخفتی به، نه ژ دما نهو. ل نزانن کیشا هلهبهستی نالوز دکه و ههروسان ل هه موو ژیده ران دا زی هه نزانن هاتبوو.

**۵۸۱- نهنگوشته ری یی د وان جهوانان
کیشان ژ نهسابعی د خودانان**

■ هه قبه رکن: نه. نهنگوشته ری ییت، نهسابعیت - ئا. نهسابعین - ئوس. نه ناملید - میر. نهسابعی -

■ په یقناسی: نهنگوشته ری: نهنگوستیله، گوستییلک - نهسابع: پړانه یا نهسبعه، تلی، قامک، تیل -

■ شروقه: ↓

**۵۸۲- خاتهم ژ نه ناملی د خو کیشان
دانینه جهان ژ بوی نیشان**

■ هه قبه رکن: رو. ئا. میر. نه ناملی - ئوس. نهسابعین - نه. نه ناملیت -

■ په یقناسی: خاتهم: گوستیل - نه نامل: پړانه یا نه نمه له، سه رتیل، سه رپه نجه، تلی - جهان: ل جیهی وان، ل دهوسا وان -

■ شروقه: ↓

۵۸۲- ياقووت ب مۇھريان گۆھۆرپن
ئەلماس ب شووشەيى د بلۆرپن

- **ھەقبەر كرن : ئا. گۆھۆرى، بلۆرى - ئە. شووشەئيت -**
- **پەيقناسى : ياقووت : كەوھەرەك گرانبواھايە - مۆھرى : مۆرك، مۆرى -**
- **شروۋقە : ئەقېنى ئەوانا وسان مەست و گىژ كرابوون كو چ ئاگاھ ژ خوە نەبوون و ھايا وان ژ جېھانى تونەبوو. دەما كو جوانى يا روويى دلداران ب قەلەما ئەقېنى ل سەر تېتكا دلېن خوە نقيسين و ب گشتى بوون ئەقېندار، قېجا خوەستن بزىنن كانى ئەقانى كو وەھا دل ژ وان برنە، كېنە و چنە و ژ چ نفش و بەرەباب و تۆقېنە. لەو را كو ئەوانا ئەو ناس نەدكرن. قېجا ژ بو ناسېنى گوستېلېن وان ژ تېلكېن وان دەرائن و يېن خوە دانانە شوونا وان دا. ئەوانا ياقووتېن خوە ب مۆھرى يان را و ئەلماسېن خوە ب شووشەيىن بلۆرى را گۆھۆرپن.**
- **جوانكارى : پەيقېن ياقووت و مۆھرى ، ئەلماس و شووشە دو بە دو يېكفە دژن. تەناسوب ل نېقە كا شووشە و بلۆر و ياقووت و مۆھرى يان دا ھەيە.**

۵۸۴- سەرسال و خوەشى ژ دەست بەردان
عەيشى خو بەدەل كرن ب دەردان

- **ھەقبەر كرن : ئا. ژ دەست بەردان - ئە. خو دەردان -**
- **پەيقناسى : بەردان : تۆراندن - عەيشى. خۇشى، ژيان - بەدەل كرن : گۆھۆرپن - دەردان : دەردەكان -**
- **شروۋقە : سەرسال و جەشن و خوەشى ژ دەست خوە دەردان و ژيانا خوە يا خوەش ب دەد و كولان را گۆھۆرپن و ژ خوەشى يى كەتن نەخۇشى يى.**
- **جوانكارى : پەيقېن بەردان و ب دەردان يېكفە جناسى ساز دكەن.**

۵۸۵- ناگاھ ئەجانبى خوويا بوون
ناكام كرن وەداع و رابوون

- **ھەقبەر كرن : حم. ئۆس. ئەجانبن - ئا. ئە. ئەجانبن - ھژ. ئەجانبن - ھژ. ویداع -**

- **په یقناسی: نه جانبی: بیهانی، خه لک - ناکام: بیمراز، مراز نه کری - وه داع: ویداع، خاتر خواستن -**
- **شروقه: نشکافا خه لک و بیهانی ل وان دهرکه تن و بنه چاری و بیمراز خاتری خوه ژ وان خوهستن و رابوون و چوون.**
- **جوانکاری: په یقین ناکاه و ناکام مووسیقایی ساز دکن.**

**۵۸۶- مان ههر دو برا وه کی دو سه یدان
پا بهستی سه لاسلان و قه یدان**

- **هه قبه ر کرن: میر. سیلان -**
- **په یقناسی: پابهستی: پابهسته یی، پی بهستی یی، پی گریدایی یی - - سه لاسل: پرا نه یا سلسله، زنجیر - قه ید: به ند، مهربه ند، پی به ند -**
- **شروقه: لئ ههر دو برا واته موم و تاجدین وه کی دو نیچیرین کو پی یین وان ب زنجیر و قه ید و به ندان هاتبه گریدانی ل وی دهری مان. ئان ژی ب زنجیرا نه فینی گریدایی مان.**
- **جوانکاری: دق مالک دا ته شبیه هه یه، خانی موم و تاجدین دوه کینه دو نیچیران کو پی یین وان ب زنجیرا نه فینا زولف و کهزی یین ههر دو خووشکان هاتیه گریدانی.**

**۵۸۷- رابوون کو شه قه ک سیاه و تاری
شهمس و قه مهران کری تهواری**

- **هه قبه ر کرن: رو. کرن، لئ ل په راویزی دا هاتیه؛ دکر، کری - میر. کرن -**
- **په یقناسی: سیاه: رهش - تهواری: ره قیایی، هه لاتی، دوور بووی -**
- **شروقه: دهما کو تاجدین و موم ژ خهوا نه فینی هشیار بوون دینا خوه دانی کو شه ف ل**

سەر وان دا ھاتییە و شەقەک رەش و تارى نە ھەیف ديارە نە ژى رۆژ. نە ستى ماپە و نە ژى زین .

■ **جوانکاری:** خانى ب تیرە کى دو نیشان ھنگاڤتنە، ب ئینان شەمس و قەمەران ھەم دخوازە بیژە تاف و ھیف نەمابوون و ھەم ژى دبیژە زین و ستى چوو بوون .

**۵۸۸- رەھ شوبهەتئ مورغئ نیمە بسمل
بى قووت و بى تەوان و بى دل**

■ **ھەقبەرکرن: ئە. ئەو -**

■ **پەیفناسى: مورغ: مریشک، لیرە دا بالدار - تەوان: شیان، کارین، ھیز -**

■ **شرۆڤە: ↓**

■ **جوانکاری:** پەیفین قووت و تەوان پیکشە تەرادوفى ساز دکن . مەمۆ و تاجدین ب مریشکین نیفسەرژیکری ھاتنە وەکاندنئ .

**۵۸۹- سەرسام و دەفار و سەرع و مەحرور
سەودا و فونادئ خەبل و مەخمور**

■ **ھەقبەرکرن: حم. سەرسام دەفار- ئا. دەوا و سەرع- ئا. ئۆس. سەودا و فەغان - ئە. خەیلئ مەخمور - رۆ. میر. حم. ھژ. زا. جا. سەودا و فواد و خەبل و مەخمور- ئە. سەودا و فوادئ خەیلئ مەخمور-**

■ **پەیفناسى: سەرسام: سەرسەمی، گێربوویى - دەفار: زقرۆكى، دۆرلاواژى، سەرگیزی - سەرع (صرع): سەرنیئشە، فغ، غەش کرن، ژ خودقە چوون، ل تەپا کەتن - مەحرور: تاگرتى، تایخ کەتى، تاوی، نۆبەتى دار - سەودا: سەوداء، خالا ناڤا دل، رەشاتی یا ناڤا دل، ئەفین، داد و بستەد - فوناد: دل - خەبل: خەبەل، ژ کار کەتى - مەخمور: گیز، سەرگیزی یا ل بەر قەخوارنا مەین -**

■ **شرۆڤە:** (مەمۆ و تاجدین) وەكى مریشکین نیفسەرژیکری دپلپتین، ھیز و شیان ل لەش و دلین وان دا نەمابوو. سەری وان گیز دبوو و دلین وان تەقی ھەف دبوون و وەكى تاگرتى و تەپا کەتى و سەرخووش و مەستان بوون . دلین وان سست و رەشکا دلین وان ژ کار کەتى بوو.

■ **جوانکاری:** تەناسوب ل نیفە کا گشتى پەیفین قى مالکى دا ھەیە .

۵۹۰- سەد چار دكەتنە ئاستانان
حەتتا كو گەھانە ئاشيانان

- **ھەقبەركرن: ھژ. جارى - ئە. خو -**
- **پەيقناسى: ئاستان: شېنيك - ئاشيان: ھېلوون، مال -**
- **شروڤه: تا كو گەھشتن مال سەدجارى ل بەر شېنيكان كەتن خوارى.**

۵۹۱- ھەرچەندە گەھشتنە مەقامان
ئەمما كول وان دو تەلخ كامان

- **ھەقبەركرن: ھم. ئا. ھەرچەند گەھشتنە- رۆ. مېر. ھەرچەند كو- ھژ. ھەرچەندى گەھيشتنە -**
- **پەيقناسى: تەلخكام: دەقتال بوويى، بيمراز-**

۵۹۲- رۆژ و شەف و ۋەقتى سوبج و ئىقار
يەكسان دنوما ل وان ب يەكجار

- **ھەقبەركرن: ئا. شەف ۋەقت و سوبج- ئە. ھژ. مېر. ئۆس. ۋەقت و سوبج - - رۆ. ئۆس. دنمان- ھژ. دنومان-**
- **پەيقناسى: يەكسان: يەكئاسا، بينانى ھەقدو-**
- **شروڤه: ھەرچەند كو گەھشتن مال و جى و وارېن خوه، لى ب گشتى شەف و رۆژ و سېئە و ئىقار ل بال وان بيمرازېن دەف لى تال بوويى ۋەكە ھەف لى ھاتبوون.**
- **جوانكارى: تەناسوب و دژبەرى ل نېقە كا پەيقىن رۆژ، شەف، سوبج و ئىقار دا ھەيە.**

(۱۵)

**هوشیاری یا مهمی و تاجدینه ژ بیهوشی
و مهخمووری یا شهرا با عهشقی
و ناگاهی و خه بهرداری یا وانه ژ سه بهب و واسته یی و همقی**

۵۹۲- نهو دووخته چهشم ههر دو شاهین
نهو سووخته په موم و تاجدین

■ ههقبه رکن: میر. چهشم و ههر - په موم و تاجدین.

■ په یقناسی: دووخته چهشم: چاقدروویی - شاهین: بالداره ک نیچیرقانه ژ بنه مالا نه لوه و بازان - شاهین دووخته چهشم: شاهین چاقدروویی. بازدار و که سین کو باز و شاهین و نه لوهان دگرن و که لی دکن، گاغا کو وانا تازه دگرن، مدهه کئی چاقین وان ددروون و لنگین وان گری ددن و دکنه جیهه کی تاری و تهنی دهیلن. مدهه کئی ژی برسی دهیلن کو هنده کئی لاواز و بی هیز بن و داکو هزرا هیلوونی ژ سه ری وان دهر که فه. پشتی مدهه کئی کو زانین نهو بالدارا هنده ک مایه ژ برسینا نیز بکه فه، ژیرال ده فکی ددن و شه مالکه کئی ژئی را هل دکن و چاقین وی فه دکن و هنده ک گۆشت ددنی و بهره بهره فییره یی خوه دکن. - سووخته په موم: په رشه وتی، مه بهست ژئی پر پرؤکا نه قینداره -

■ شروقه: ↓

■ جوانکاری: خانی موم و تاجدین پیش دا وه کاندیه دو شاهین کو نیچیرقانان چاقین وان دروونه. ههقبه ندا سووخته په ر نستعاره یه ژ بو پر پرؤکی. خانی موم و تاجدین وه کاندنه پر پرؤکین نه قیندار کول دؤر شه مالکی را تین و دچن و په ری وان ب ناگری شه مالکی دشه وته.

۵۹۴- خۆش چوونە شكارى كەبك و قازان
ئاگاھ ب سەر قە شوبەھى بازان

- **ھەقبەركرن: ھژ. خوش - ئا.مير. كەبك قازان - ئۆس. وان دى كوب شيرى**
چەرە بازان -
- **پەيقناسى: كەبك: كەو - باز: بالدارەكى نيچيرقانه -**
- **شروۋقە: ↓**
- **جوانكارى: تەناسوب ل نىقەكا پەيقىن كەبك و قاز و باز و شكار دا ھەيە.**

۵۹۵- تۆرەك فتلى ل وان ژ ناگەھ
ئىدى قە نەما ئەوان چو ناگەھ

- **ھەقبەركرن: مير. نەمان - بر. نەما ل وان - ئە. ئىدى قە نەمان ژ عەقلە ناگەھ-**
- **پەيقناسى: تۆر: شەبەكە، دافك - فتلىن: نشكافدا لى وەر بوون، لى ئاليان، ل سەر را**
دەرباس بوون - **ژ ناگەھ: ژ ناگاھ، ژ نشكافا، نە ژ گاڭ دا -**
- **شروۋقە: ئەو ھەردو شاھىيىن چاف لى درويى و ئەو ھەردو پىرپىرۇكىن پەر لى سۆتى،**
واتە مەمۇ و تاجدىن چووبوون نيچيرا قاز و كەوان، لى بخوہ بوون نيچير. ئەوان
نشكافا دىتن كو تۆرك ل وان فتلى و بخوہ وەكى بازان كەتن دافكەكى كو، نكارىن خوہ
ژى رزگار بكن و ئىدى چ ناگاھ ژ خوہ نەمان.

۵۹۶- ھندى كو د ھەفتە يا ھەمەل بوون
ئەو زىدە د وەحشى و خەبەل بوون

- **ھەقبەركرن: مير. ئا. ھژ. ھەفتەيا - ھم. ئە. ئۆس. رۆ. زا. جا. ھەفتەيا - ھژ. كو د**
د ھەفتەيا - - ئا. د وەحشەت و -

- پەيئناسى: ھەفتە يا ھەمەل: ھەفتە يا مەھا ھەمەلئى كو يە كىمىن مەھا سالى يە، گۆرە كى سالھە ژمىرا ئىرانىان و كوردان - وە ھشى: كووقى - ھەبەل: نىمچە شىت، شەيدا، ژىك بەردايى و خەرا ب بووى -
- شىرۆفە: ھندى كو ئەوان ل ھەفتە يا مەھا ھەمەلئى دا بوون، ئەو زىدە شىت و شەيدا و دىن و دىرز بوون.

۵۹۷- ئەو ھەفتە ل وان كو بووىە سالف
خووكەردەيى عىشقى بوون موائف

- ھەقبەركرن: مىر. ھەفتە - رۆ.ئا. مىر. خود كەردەيى -
- پەيئناسى: سالف: بھۆرى - خووكەردە: خووكرى، فېرە بووى - موائف: ھۆگر -
- شىرۆفە: دەما كو ئەو ھەفتە ل سەر وان را دەرباس بوو، ھىدى ھىدى فېرە بوون و ھۆگرى يا خوە دانە ئەقىنى.
- جوانكارى: پەيئىن خووكەردە و موائف دكارن تەرادوفى ساز بكن.

۵۹۸- رابوونە فە رۆزە كى وە يىكفە
فكرينه ب رەنگ و روويى يىكفە

- ھەقبەركرن: رۆ. ھم. ئۆس. ئە. رۆزە كى يىكفە - ئا. ب يىكفە - ھۆ. ب يەكفە - - رۆ. روويى يىكفە - ھم. ئە. مىر. روويى يىكفە - ئا. ئىكفە - ئۆس. ھۆ. يەكفە -
- پەيئناسى: فكرينه. دىناخوہ دانى، بەرا خوە دانى - يىكفە: ھەقدو -
- شىرۆفە: ↓

**۵۹۹- عیشقی کربوون وسا موبه ددهل
وان ییک و دو ناس نه کر ژ نه ووهل**

■ هه قبه ر کرن : هژ . ئیک .

■ په یقناسی : موبه ددهل : گوهوراندی .

■ **شروقه :** روژه کی ب هه قده را رابوون و دینا خوه دانه رهنگ و روویین هه قده . نه قینی
وسان نه و گوهوری بوون کو، پیش دا هه قده نه ناسین .

**۶۰۰- نه ووهل د کرن ژ هه ف تهغه پروب
پاشی کو کرن ب هه ف تهغه پروب**

■ **په یقناسی :** تهغه پروب : نه ناسی ، دووری ، دوور کته تن - تهغه پروب : نیژیکی ،
نیژیکی بوون -

■ **شروقه :** ↓

■ **جوانکاری :** په یقین نه ووهل و پاشی بیگه و په یقین تهغه پروب و تهغه پروب زی بیگه
دژبه ری یی ساز دکن . نه ف مالکا ب شیوه یا موازنه یی هاتییه داریتنی .

**۶۰۱- دیتن خوب پاچه بند و زهنگل
پهرواز و فرین موحال و موشکل**

■ هه قبه ر کرن : ئا . پهروازه فرین - میر . پهروازه دفرین - هژ . محال .

■ **په یقناسی :** پاچه بند : قه بد ، پیبه ست ، بهند - پهرواز : فرین - موحال : نه بووی ، نه یا
بوون - موشکل : دوژوار -

■ **شروقه :** ↓

■ **جوانکاری :** ته ناسوب ل نیغه کا په یقین پاچه بند و زهنگل و موحال و موشکل دا هه یه .
په یقین پهرواز و فرین تهرادوفی ساز دکن .

**۶۰۲- نوسکوفه کی زولمه تی ب سهر دا
جولقویه کی نولفه تی ب بهر دا**

■ **هه فبه ر کرن: نا.** نوسکوفه تی زولمه تی - نه. نوسکوفه کی، ل پهراویزی دا نوسکوفه که زی هاتیبه - هم. نوسکوفه که - رۆ. نوسکوفه کی - - نؤس. نوسکوفه که - میر. نه سکوفه که - هژ. نوسکوفه که - جا. نوسکوفه که - - میر. جلقویه که - نا. نؤس. رۆ. جلقویه کی - نه. جلقویه که - هم. جلقویه که - هژ. جا. زا. جلقویه که -

■ **په یفناسی: نوسکوفه:** کومه کی تهنگ و بچوکه کو دکنه سهری باز یان شاهینی کو تازه گرتنه دا کو تشته کی نه بیته. چا فبه ند، ب واته یا گری یا ل نیفه کا ههردو بروویان زی هاتیبه - **زولمه ت (قلمت):** تاریتی - **جولقۆ:** جلیقه، جلک، نیله ک، جلکا کول بالدارین نیچیرفان دکن. - **نولفه ت:** هوگری -

■ **شروقه:** پیش دا ژ هه قذو دره فین، پاشی کول سهر هه قذو دا هاتن و نیزیکی هه قذو که تن، بخوه ناگادار بوون کو، پی یین وان ب پیته ند و زهنگلی نه فینی هاتیبه گری دانی و وه کی بالدارن کو که تن ده ستین نیچیرفانان دا، ئیدی نکارن بفرن. دیتن کو زهنگل و پیته ند د پی یین وان دا، کومین تهنگ و تاری ل سهری وان و ههر یه کن نیله که کی فیره کرنی ل بهر به ژنا وان دایه.

■ **جوانکاری:** ته ناسوب ل نیفه کا په یفین نوسکوفه و جلقۆ دا هه یه. نه ف مالکا ب شیوه یا ته رسیعی هاتیبه فه هاندنی. ل په یفین نوسکوفه کی زولمه تی و جلقویه کی نولفه تی دا سهر به سستی یا هوژانی یی هه یه.

**۶۰۳- بی توعمه و بی شه راب و بی چاف
بی مه قسه د و بی موراد و بی گاف**

■ **هه فبه ر کرن: نا.** طه عم - میر. هم. رۆ. جا. زا. چاف - پرۆ. باف - نا. جا - نه. جام، ل پهراویزی دا چاف زی هاتیبه. - نؤس. ناف - - نا. گاه - نه. کام، ل ده ستنیسا نه دا پاشبه ند جام و کام هاتیبه، ل ل ره خ وان دا ب قه لهما هوور بی چاف و بی گاف زی هاتیبه. - میر. هم. جا. زا. هژ. رۆ. نؤس. گاف -

- پەيفناسى: توعمە (طعمە): خوهرەك - شەراب: فەخوهرەك - چاف: چاى - بىگاف: بىگاف، نەچار، بى دەستەھەلات -
- شروۋقە: ↓ تەناسوب ل نىقەكا پەيفىن توعمە و شەراب و چاف (چاى) دا ھەيە. پەيفىن مەقسەد و موراد تەرادوفى ساز دكن.

**۶۰۴- مەستانە ژ رەنگى چەشمى دلداز
مەخمور و سىياھ و مەست و بىمار**

- ھەقبەركرن: ئا. ژ رەنگى روويى دلداز- ھژ. ھم. سىياھ مەست-
- پەيفناسى: مەستانە: ھەكى مەستان، خومار- چەشم: چاف- سىياھ: رەش - بىمار: نەخۇش -
- شروۋقە: ↓
- جوانكارى: پەيفىن مەستانە، مەخمور، سىياھ، مەست و بىمار ھەموو رەوشناقن ژ بۇ چاقىن جوان.

**۶۰۵- مانەندى دەھانى يارى دلتەنگ
نالين ژ رەھا دلى ھەكى چەنگ**

- ھەقبەركرن: ھژ. دلى-
- پەيفناسى: مانەندى: بىنانى - دەھان: دەف - نالين: نالين، كرن نالە نال - رەھ: تامار، دەمار - چەنگ: ئامبەرەكە سازبەندى بى يە-
- شروۋقە: ↓
- جوانكارى: تەشبيھ ل فى مالكى دا ھەيە، خانى دلى مەمو و تاجدىنء ل تەنگبونى دا دوھكىنە دەفى يارى و رەھا دلى وان دوھكىنە تىلا چەنگى. بەرى ل بال ھەلبەستقانان دەفى بچووك نىشانەيا جوانى بى بوو.

6۰6- گۆتن عهجهب ئەم کو بوونه بیمار؟ یان بوونه د کی شهري بريندار؟

■ ههقبهر کرن: رۆ. یان بوونه د کی شیری بريندار- پرۆ. یا بووینه وهکی شیری بريندار، یا بوونه د کی شهري- هم. ئە. هژ. جا. یا بوونه د کی شهري بريندار- بر.ئا. یا بوونه وهکی ژ شیر بريندار- میر. یا بووینه وهکی شیری بريندار- زا. یا بوونه وهکی شیری بريندار-

■ پهيفناسی: کو: چاوا، کهنگی - د کی: د کیزان -

■ شروقه: بی خوارن و قه خوارن و بی چایی و مهی و نهچار و بیدل و بی مه بهست و مراز، وهکی چاقین دلداران مهست و خیف و رهش و مهخموور و بیمار و وهکی دهقین دلداران دلتهنگ و ژ کوورانی یا دلخ خوه نالین و گۆتن: گهلۆ ئەم چما و ژ بوچی و کهنگی و هها نهخۆش کهتنه. یان ئەم ل کیشک شهري دا بريندار بوونه.

■ جوانکاری: تهناسوب ل نیفه کا پهيفین بريندار و بیمار دا ههیه.

6۰۷- یانه وههه ئەم چرانه کارین مهجرووح و زهعیف و دلفه گارین

■ پهيفناسی: نه کار: کهس/کهسا کو نکاره، ناتهوان، مهجرووح: بريندار - دلفه گار:
دلفگار، دل ئەفگار، دلبريندار، دل بکول-

■ شروقه: ↓

■ جوانکاری: تهناسوب ل نیفه کا پهيفین نه کار، زهعیف، مهجرووح و دلفگار دا ههیه.

6۰۸- ئەفرهنگه هه وان دکر تهفه حوس ماهیه تی حالی خو تهجه سوس

■ ههقبهر کرن: ئە. هژ. ئەفرهنگه ئەوان-

■ پهيفناسی: ئەفرهنگه هه: هاکینه، وهها - تهفه حوس (تفحص): لیگه پریان، لیکۆلین، په یجۆیی - ماهیهت: چاواپی، رهوش - تهجه سوس: جاسووسی کرن، ل دوو تشنه کی کهتن، لی گه پریان -

- **شرۆفە:** يان نا ئەگەر وسان نينه، لئ ئەم چما وەها نەکار و بئیحال و سست و ژار و بەلەنگاز و بريندار و دل بکول بوونه. هەردو برايان وەها ل رەوشا خوە قەدکۆلين.

٦٠٩- تاجدين فکری دەست برایی
تەيست گۆهەرەک وەکی چرایي

- **هەقبەرکرن:** هژ. براین، چرایي - - میر. حم. رۆ. جا. تەيست - ئا. تەيست - ئۆس. دىست/دیت - ئە. دیتی - هژ. تىست - زا. قەبەستى -
- **پەيفناسی:** تەييست: دتەييست، دتەييسە - گۆهەر: گۆهەر، گەوہەر -
- **شرۆفە:** ↓

٦١٠- ياقووتەکە مسلى دانەين نار
مەشعەل صفەتە ژ بۆ شەفا تار

- **پەيفناسی:** دانەين نار: دەندکا هەنارى - مەشعەل: مەشخەل، شاپلپتە، شەمالک - تار: تارى -
- **شرۆفە:** ↓

٦١١- مانەندئ شەمالين دتەييسی
حەکاکی ب نائف زین نفیسی

- **هەقبەرکرن:** ئا. ئۆس. شەمالکئ دتەييسی - رۆ. حم. ئە. میر. زا. ئەو تەييسی - هژ. ئەو تئيسی - جا. ئەو دئيسی - پرۆ. وئ تەييسی - حم. حەکاکی -
- **پەيفناسی:** شەمال: مۆم، شەم، خەتيرە - **حەکاکی:** مۆرەلکەن، مۆر چیکەر، قاش چیکەر، کەسئ کو نفيسار يان نەقشەکئ ل سەر زير، کەفر، ئاسن يان تىستەکی دی دنتلينە. -

- **شرۆفە:** تاجدين دينا خوە داين کو گوستيلەک ل تلى يا براین وى داىه، کو قاشا وئ بيئانی چرایي دتەييسە. قاشەک ژ ياقووتا سۆر، دورست وەکی دەندکا هەنارى و ب شەوق و رۆناهی وەکی چرایي ژ بۆ شەفا تارى. ئەو ياقووتا سۆر وەکی خەتيرەيەکئ دتەييسی و حەکاکی نائف زینئ ل سەر نفیسی بوو.

- **جوانگاری:** ل فان مالکین هه لبهستان دا خانى قاشا گوستيلی وه كاندييه: دهنديكا هه نارى، چرايا روڤناهى و مهشعلا شهقا تارى و شه مالكا ته بيسوڤ .

**612- دهستى خو دريژ كرى كو بينت
دا قهنج نه زهر بكت بينت**

- هه قبهركرن: نه. نهو-

- په يفناسى: كو بينت: كو بينه - قهنج: باش، رند -

- شروڤه: ↓

**613- مهم ڙى فكرى د دهستى تاجدين
نه لماسه كه بى بهها و ته خمين**

- هه قبهركرن: رو. ئوس. نه لماسه كى .

- په يفناسى: نه لماس: نالماس، كه فركى گرانبوهايه - بى بهها: بى بوها، بى قيمهت، گرانبوها، پر قيمهت . په يفا بى بوها په يفكه دژ بهره كو دو واته بين دڙى هه ف ڙى تين فام كرنى . - ته خمين: بهراورد كرن، ب گومان پيفان، پيفان و هه لسه نكاندنا ب گومان -

- شروڤه: ↓

**614- لى ئسمى ستى كرى كتابهت
ئوستاده كى ساحبى مه هارهت**

- په يفناسى: لى: ل وى، ل سهر وى - كتابهت: نفيسين - مه هارهت: شيان و كارين -

- شروڤه: گاڤا كو تاجدين دهستى خو دريژ كر كو نه وى گوستيلا تلى يا مهمو بينه و بينه، مهمو ڙى چاف ب دهستى تاجدين كهت و ديت كول تلى يا تاجدين دا گوستيله ك هه يه كو، قاشا وى نالماسته ك پر گرانبوها و بى قيمه ته، كو هوستا يه كى كراى و زانا نائى ستى يى ب هوستانى و جوانييه ك تام ل سهر نفيسييه .

بالکیشی: خانى ب زانه تى گوستيلين تلى يين مەمۆ و تاجدينء شروقه دكه . ئەوى رەنگى سۆر كورەنگى ئەقيني يە و تەيسسين و رۆناھى بوون كو بوھايئ مەعنەوييەتئ ددە تشنان، دايمە گوستيلا دەستئ مەمۆ و رەنگى فەكرى و قيمەتا مادى ژى دايمە گوستيلا دەستئ تاجدينء . لەورا كو ئەقينا تاجدين و ستى يئ ئەقينا مادى و جيھانى يە، لئ ئەقينا مەمۆ و زيني ئەقينا مەعنەوى و ئاسمانى يە .

**٦١٥- سەراف ئەگەر بېيتە بوقرات
تەخمين بکەتن ب وەزنى قيرات**

■ **ھەقبەركرن : ئا . رۆ . ب وەزنى قيرات- مير . حم . ئە . ئۆس . ھژ . پرۆ . جا . زا . ب وەزن و قيرات-**

■ **پەيفناسى : سەراف(صراف):** زير و زيف فرۆش، كەسى كو زير و زيف باش دناسە، كەسى كو كارئ وى/وئ كرپن و فرۆتتا زير و زيف و گوھۆرنا پارەيى بە . - **بوقرات(بقراط):** دو بوقراتين ب ناف و بانگ ھەبوونە : يەك مەزنترين و ب ناف و بانگترين بەژيشكى ميژينه يوننانى يە كو، ل سەدەيا چوارئ بەرى زاينى ژيايە . ئەردەشيري ھەخامەئشى ئەو فەخوئندە دەربارا خوہ، لئ ئەوى گازيكرنا ئەردەشيري ئەپەژراند، لئ ليرە دا مەبەستا خانى ژ بوقرات ئەف بوقراتا نينە، لەورا كو ئەف بوقراتا بەژيشكە و كارئ وى ب پيقان و تەخمينئ نەكەتبيە . بەلكوو مەبەستا خانى ژ بوقرات، بوقراتئ دوھمەكو ل سەدەيا پينجئ زاينى دا ژيايە . ئەو ئەندازيارەكى ب ناف و بانگ بوويە و پرتوووكەك ل بارا بيركارى يئ (رياضات/ماتەماتيك) دا نقيسيە . - **وەزن :** كيش - **قيرات :** كيشەك تايبەتى كيشانا گەوھەرانە، گرانى يا وئ چوار جەھە كو ديبتە ژ سەدى دوين گرەمەكئ -

■ **شروقه : ↓**

**٦١٦- بازار بکەت ژ بۆ فەلاتوون
مەجموعى خەزائىن د قاروون**

■ **ھەقبەركرن : ئە . خەزائيت - ھژ . خەزانەيى د -**

- پەيقناسى: بازار كرن: كړين - فەلاتوون: ئەفلاتوون، فيلسوفى ب ناف و بانگى يونانئ
- مەجموع: ھەموو - قاروون: نائفى دەولەمەندەكى ئەفسانەيى يە -

■ شروڤه: ↓

- جوانكارى: پەيقين بوقرات و ئەفلاتوون و قاروون تەلمىحن ژ بو سەرھاتى و چپرۆكا وان كەسانە.

۶۱۷- سومنا سەمەنى د وان نڭينان
نابت ب وقووفى دووربينان

- پەيقناسى: سومن (ئمن): يەك ھەشتوم، ژ ھەشت پارا پارەك - سەمەن (ئمن): بوھا، قىمەت - نڭين: قاش - وقووف: ئاگادارى، زانين - دووربين: كەسى كو ھايا وان ژ قەوميتين نەھاتى ژى ھەيە، عاقوبەت ئەنديش -

- شروڤه: ئەگەر بوقرات بېە دورناس و بکړئ وان گوستيلان و قاشين وان ب قيراتان بکيشه و ھەلسەنڭينه و ژ بو ئەفلاتوون بکړه و ئەوانا قىمەت بکە، ب ئاگادارى يا مروڤين زانا و دووربين و داھاتى ناس، گشتى خەزىنەيىن قاروون نابين ھەشتىبەكا بوھايى وان قاشانا.

- جوانكارى: پەيقين سومن (ئمن) و سەمەن (ئمن) پىڭقە جناسى ساز دکن. موبالغە د قى مالكا ھەلبەستى دا ھەيە.

۶۱۸- مابين د تەعەجوب و تەحەبيور
دامان و گەلەك كرن تەفەككور

- ھەقبەر كرن: ئا. ئوس. دامان گەلەك.

- پەيقناسى: تەعەجوب مان: زەندەگرتى مان - تەحەبيور: مات مايى - دامان: قەمان، شاش و مت مان -

■ شروڤه: ↓

- جوانكارى: تەناسوب ل نىڤەكا پەيقين مابين و دامان، تەحەبيور و تەفەككور دا ھەيە. پەيقين تەحەبيور و تەعەجوب دكارن تەرادوفى ساز بكن.

٦١٩- زانين كو سهواحيب د نځينان
هه ر چي كرى كرى ستي و زينان

- هه قبه ر كرن: مير. رۆ. سهواحيب د - حم. ئا. ئۆس. هژ. پرۆ. جا. زا. سهواحيب نځينان - ئه. سهواحيب د - ئا. هه ر چي كرى كرى ستي و زينان -
- پد ي قناسى: زانين: لئره دا دكاره دو واته يان بده، هه م ب واته يا زانينى و هه م ژى ب واته يا ناسينى. - سهواحيب: پرانه يه صا حب، خودان -
- شروقه: هه ردو مات و زهنده گرتى مان و ب سو سره ت كه تن بير وه زرين كوور و خودانين گوستيلان ناسين و زانين كو ئه و به لاي ا هان ستي و زينى ئينا يه سه رى وان.

٦٢٠- رۆزا وه كو بوويه عه يد و ته حويل
ئو و ژى گه ريانه جامه ته بديل

- هه قبه ر كرن: مير. ئا. ئه. بر. هژ. بوويه عه يد و ته حويل - رۆ. بووى عه يد و ته حويل - حم. زا. بووى عه يد ته حويل - جا. بوويه عه يدى ته حويل - - مير. ئو و ژى گه ريان ب جامه ته بديل.
- پد ي قناسى: ته حويل: گوهورين، مه به ست ژى گوهوريان سالى يه، سالگوهورك، سالفه گه ر - جامه ته بديل: كنج گوهورى، كنج فه گووه ستي -

■ شروقه: ↓

٦٢١- چاوا خه ملينه نه ف كچانى
ئو و ژى گه ريانه جل كورانى

- هه قبه ر كرن: رۆ. مير. گه ريان ب جل.
- پد ي قناسى: جل كورانى: ل جلى كوران دا-

■ **شروڤه:** مه مۆ و تاجدين تازه ب برينين خواهه هسيان و زانين كول رۇزا جه شنا نهورۇزى دا ئەوانا واته زينى و ستي زى وهكى وان ب كنجين فهگوههستي سالگوهوركا خواه كرنه. ئەفانا چاوا ب جلين كچكان چوونه دهرقا، ئەوانا زى وسان ب كنجين كوركان ل نافا كۆمهلى دا گهريانه.

■ **جوانكارى:** په يقين كچانى و كورانى دژبهري يى ساز دكن.

۶۲۲- ئەو بوون كو مه دين د رووزى نهو رووز
مسلن مهه و ميهرى عالم نهو رووز

■ **ههقبهركرن:** حم. ئۆس. هژ. نه. زا. جا. ئەو بوون كو مه گو د رووزى نهو رووز - مير. ئەو بوون كو مه د پۇزى نهو رووز. پړۆ. ئەو بوون كو مه گو درووز، ئەو بوونه كو مه دين د رۇز - ئا. رۆ. ئەو بوون كو مه دين د رووزى نهو رووز -

■ **په يقناسى:** رووز: رۆز - عالم نهو رووز: جيهان رۇزكهر -

■ **شروڤه:** ↓

■ **جوانكارى:** په يقين رووز و نهو رووز بيكفه جناسى ساز دكن. په يقين مهه و ميهر بيكفه دژبهري يى چى دكن.

۶۲۳- ئەو ههردو نه ئيد كو دهست فه مشتت
ئەو ههردو نه ئيد كو خهل دكوشتت

■ **ههقبهركرن:** حم. ئا. هژ. مير. زا. ئى د دهست. ئۆس. ئين د دهست - نه. ئيت دهست - رۆ. ئەو ههردونه ئيد كو دهست فه مشتت - جا. ئەو ههردونه يين د دهست فه مشتت - رۆ. حم. هژ. مير. ئى د خهل - ئا. ئى كو خهل - ئۆس. ئين د خهل - نه. ئيت خهل - زا. ئى خهل - جا. يين د خهل -

■ **په يقناسى:** دهست فه مشتت: دهست ههلمالين، زهند و بهند فه مالين و خواه ژ بو كارهكى گرنك ناماده كرن - خهل: خهلك -

٦٢٤- نهو بوونه د شههره بوونه جهلاد
نهو بوونه كو خهل ژ دهست ب فهرياد

- ههقبهركرن: رۆ. د شههري - حم. ئوس. د شههري بووي - ئا. د شههري دا د جهلاد- هژ. د شههري بووي - مير. د شههري بوومه - نه. خهلق.

■ شروقه: ↓

٦٢٥- نهو بوونه ل فان جگهركهواندن
نهو بوونه كو فان ب دل ههبانندن

- ههقبهركرن: رۆ. كهفانندن - پرۆ. كهوانندن - حم. ئا. نه. مير. جيهي ههردو نيهمالكان ليك هاتييه گوهورانندن. ئا. ههباندين، كهواندين -

- پهيفناسي: كهوانندن: داغ كرن، كهو دان، شهوتانندن و كهباب كرن، داغ كرن و شهوتانندا برينان ژ بو پيشگيري يا كفكيووني، شيويهك ژ بهژيشكي يا ميژين بوويه.

- جوانكاري: تهناسوبا پهيفين دل و جگهركهواندن ههفدو و دگهل پهيفين ههبانندن و كهوانندن ههيه.

- شروقه: مهمو و تاجدين ژ ههفدو را گوتن: پا نهو ههردوكين كو ل رۆژا نهوورۆزي دا وهكي هيڤ و تاقئ جيهان رۆني كريبون، نهو بوونه. نهو ههردوكين كو زهند و بهند فهدا بوون و خهلك دكوژتن نهو بوونه؟! نهو ههردوكين كو ل باژاره دا ببوون جهلاد و خهلكئ ژ دهستين وان فهغان و فهرياد دكرن، نهو بوونه؟! پا ههردوكين كو دل و جگهريين مه كهوانندن و مه ب دل و جان نهو نهفانندن نهو بوونه?!

٦٢٦- وان ههردو بران ب عهقل و تهخمين
بي شائبه قاتليد خو زانين

- ههقبهركرن: ئا. شوبهه - ئا. هژ. ئوس. قاتلي - نه. قاتليت -

- پهيفناسي: شائبه: شك و گومان، دو دلي - زانين: ليته دا ناس كرن -

■ **شروڤه:** ټه و هردو برايان ب پيقانه يا گومان و هشيځو، بئ شڪ و گومان بكوژين
خوه ناس كرن.

■ **جوانكارى:** په يقين عقل و ته خمين دكارن دژبهري يئ ساز بكن.

۶۲۷- تاجدين ء ل نك هه بوو شووور هك
عيشقئ ل وء هيشتبوو قوسوور هك

■ **په يقناسئ:** شووور: ټاگادارى، ههست - قوسوور: كيماسئ -

■ **شروڤه:** ↓

۶۲۸- گو رابه برا ژ ناف نفينان
بهس ټاهئ بكه ژ بهر برينان

■ **ههقبهركرن:** هژ. مير. ټوس. ټا. ټا. ټوس. ژ دهست -

■ **شروڤه:** ↓

۶۲۹- ټهم شيرن و ټهو بخوه غهزالن
پر عه يبه كو ټهم ژ بهر بنالن

■ **ههقبهركرن:** هم. مير. ټهو د خو غهزالن - ټا. ټهو بخو غهزالن - ټوس. ټهو ژ خو
غهزالن - ژيدهرين دئ. ټهو خو دو غهزالن - - هم. ټا. پر. ټه. ژ دهست -

■ **شروڤه:** لئ هئ هنده كئ هشيځو تاجدين ء ل سهراء دا مابوو و ټهقينا وئ هنده كئ
ټهيشكانئ ټئ دا هه بوو. ټه وئ گوته برايئ خوه: برا ژ ناف نفينان دهر كهفه و رابه سه
خوه و ژ دهست برينان بهس بكه نالين و كالين. ټهم شيرن و ټهو ژئ بخوه
غهزالن. گهله كئ فهيتئ و شهرمه، كو ټهم ل بهر وان بنالن.

■ **جوانكارى:** په يقين شير و غهزال دژبهري يئ دټافرينن.

۶۳۰- مه م پوخته یین عیشقی بوو ته مامی
گۆتین کو برا مه گهر تو خامی؟

■ هه قبه ر کرن : ئوس . گۆهتی -

■ په یقناسی : پوخته : پژیایی - ته مامی : ب گشتی، ته کووز - گۆتین : گۆته وی - خام :
خاف، نه پژیایی -

■ جوانکاری : په یقین پوخته و خام دژبه ری یین ساز دکن .

■ شروقه : ↓

۶۳۱- دا زهن نه بهری موجه سسه م نه ز
سه ر تا ب پیان موقه سسه م نه ز

■ هه قبه ر کرن : ئا . نه بهری کو - نه . قه ده م -

■ په یقناسی : زهن (فن) : شک، گومان - زهن برن : گومان کرن، شکبه ر بوون -
موجه سسه م : خودان له ش - موقه سسه م : پرت پرتی بوویی، پار پاری بوویی -

■ شروقه : ↓

■ جوانکاری : په یقین سه ر و پی دژبه ری یین و په یقین موجه سسه م و موقه سسه م زی
جناسی ساز دکن .

۶۳۲- نه ف جسم ل من بوویه موخه ته ت
نه و خه ت هه می بووینه مونه قه ت

■ هه قبه ر کرن : ئا . نه ف - نه ف مالکا ل ئوس . دا نه هاتییه .

■ **په یقناسی: موخه ته ت (مخطط):** خهت خه تی بووی، خهت لیکه تی، هیل هیل بووی، هلهلی، زیغال زیغالی بووی، بریندار بووی - **خهت:** هیل، زیغال، ریز - **مونه قهت (منقط):** نقت نقتی بووی، خال خالی بووی -

■ **شروقه:** لئ مهمی ل نه قینی دا لاپ ب گشتی پزیایی بوو و گوته تاجدینء: برایو ما تو ل نه قینا خوه دا هی خاف و سستی؟ لئ باش بزانه و بلاچ شک و گومان ل دلی ته دا نه مینه و بلا ب ته وه نه به کو نه ز خودان له شم و زندیمه. باوهر بکه کو، نه ز ژ سه رء تا بیان پرت پرتی بوومه و نه ف له شی من ل بهر دهر دئ نه قینی هلهلی یه و زیغال زیغالی بوویه و ههر هیله ک ژ هیلین له شی من ژی ل بهر دهر د و کولان نوقوت نوقوتی بوونه و خال که تنی. ب واته یه ک دی نوقته یه ک ژ له شی من دوروست نه مایه.

■ **جوانکاری:** په یقین خهت و موخه ته ت پیکه جناسی ساز دکن. په یوه ندی ل نیقه کا په یقین خهت و نوقته دا هه یه، له ورا کو ههر خه ته ک ژ چند نوقته یان پیک تی. سه ربه سستی یا هوژانی یی ل کیشا قئ مالکئ دا هه یه.

۶۳۳- ته نسیر وهره نکه عیشق و ومقان بتوول د توول و عهرز و عومقان

■ **هه قبه ر کرن:** رو. عیشق ومقان - نوس. وهره نکه د عیشق ومقان - نه. وهره نکه وا د ومقان - هژ. وه مقان - بیططه ول - میر. بال طول و طول و عرض عمقان -

■ **په یقناسی:** ته نسیر: کارتیکرن - ومق: وهمق، نه قین - **بتوول (بالطول):** ب توندی، بهر دوهام - **توول:** دریزایی - **عهرز:** بهرایی - **عومق:** کوورایی -

■ **شروقه:** ↓

■ **جوانکاری:** په یقین عیشق و ومق پیکه ته رادوفی ساز دکن. ته ناسوب ل نیقه کا په یقین توول، عهرز و عومق دا هه یه. بتوول و دتوول ههم ته کریری و ههم ژی جناسی ساز دکن.

۶۳۴- یه ک نوقته نه ن ژ دهر دء خالی هیژا تو دبئی چرا دنالی

■ **هه قبه ر کرن:** هژ. دهر دئ -

■ پدیفناسی: خالی: قالا - ہیژا: ہیشتا - دبی: دبیزی - چرا: چما -

■ **شروقه:** کارتیکرنا فی ئەفین و حەزیکرنی و سانه کوب توندی ل دریزاتی و بهراتی و کووراتی یا لەشی من دا چک بوویە و نوقته یەک هندی سەری دەرزى یى زى قالا ز دەرد و ئیش و نازاری نەمایە، هى زى تو دبیزی: کو چما تو دنالی؟!

۶۳۵- دل بوویە مەحەللی عیشق و حالا

فی حالی د فی مەحەللی قالا

■ **هەقبەرکرن:** ئا. عیشق و حالان - زا. عیشقی حالا - میر. حم. ئە. ئوس. رو. هژ. جا. عیشقی حالا - رو. فی حال و فی مەحەللی قالا - ئوس. فی حالی و فی مەحەللی و قالا - ئە. جا. وی حالی د فی مەحەللی قالا - میر. فی حال و ئەفی مەحەللی قالا - حم. فی حالی د فی مەحەللی قالا - ئا. زا. فی حالی د فی مەحەللی قالا - هژ. فی حالی د فی مەحەللی قالا -

■ **پدیفناسی:** مەحەل: جی، وارگەھ - حالا: حالان. حال: نەشئە، کەیفخۆشی یا ئەفین، خوەشی و سەرمەستی، واتە و رەوشەک تاییەتە کول دلی عارفان دا پەیدا دەبە و ژ ریکا وی عارف ئەفینا ئاسمانی ل دلی خوە دا سەھ دکن. - **فی حالی د فی مەحەللی قالا:** فی حالی کو کەتیبە وارگەھەکی قالا دا -

■ **شروقه:** ↓

■ **جوانکاری:** پەیفین عیشق و حال پیکه تەرادوفی ساز دکن. هەرچار پەیفین حال و مەحەللی پیکه هەم جناسی ساز دکن و هەم ژى تەکریری و هەم ژى پەیوەندا وان یا مەکانی هەیه، لەورا لیڕەدا مەحەللی وەکە ئامانەکی ژ بوو حال هاتیبە شروقه کرنی.

۶۳۶- نینه عەجەب ئەر بيم حولولی

من مایە ژ سوورەتی هەییولی

■ **هەقبەرکرن:** ئا. بر. ئە. میر. ئەز -

■ **په یقناسی: نهر: نه گهر - حولوولی: نه و که سنج / که سا کول سهر وی بیر و باوهری به،** کو روحن خودی ل له شی نادمه دا په یا بوویه و پشتی وی زی ل هه موو پیغه مبه ران دا تا پیغه مبه ری ئیسلامی هاتیبه. - **سوورته تی (صورتی):** رووقه یی، لیره دا مبه بست زی جسم و هه بوونا رووقه یی و زاهری به. - **هه یوولی:** ماده یا به رین و سهره تای، هه قیر و هه یقانی به رینه هه موو تشتین جیهانی و هه موو بوونه وهران -

■ **شروقه:** دلخ من بوویه مه کان و وارگه هی حال و نه قینا ئاسمانی، دگهل قی نه قین و قی حالخ کول دلخ من یی فک و فالادا جی گرتیبه، نه گهر کو نه ز بیم حولوولی و بیژم خودی که تیبه دلخ من دا، جیهی سو سرهت و زنده مانئ نینه. قی گافی ز له شی من و هه بوونا من یا رووقه یی ته نی ماده یا سهره تای مایه.

■ **بالکیشی:** مهم پیش دا ژ تاجدینء را دبیره کو گشتی له شی وی ل بهر نه قینی هله لی به و نوقته یه ک ژ له شی وی دوروست نه مایه، ل دوو را دبیره: دلخ من بوویه وارگه هی حال و نه قینی، دلخ کو تونه یه و نه مایه و فک و فالایه، بوویه وارگه هی حال و نه قینی، ل بهر قی حالخ کو که تیبه وارگه هه کی فک و فالادا نه گهر نه ز بیمه سهر وی بیر و باوهری و بیژم کو خودی که تیبه دلخ من دا جیهی زنده مانئ نینه.

۶۳۷- شاهه نشه هی عه شقی بی غه ره ز هات

جهوه ر فه شی ری ده ما عه ره ز هات

■ **هه قبه ر کرن: نه. وهما -**

■ **په یقناسی: بی غه ره ز: بن رک و کین - جهوه ر:** بنچینه و ریشا هه ر تشتی، هه ر تشتی کو هه بوونا وی ب تخته کی دی فا گریدایی نه به و هه بوونا خوه دا سهر بخوه به - **عه ره ز:** تشنا کو هه بوونا خوه دا سهر بخوه نینه و هه بوونا وی ب هه بوونا تخته کی دی فا گریدایی به.

■ **شروقه:** شاهه نشاهی نه قینی بن کهر ب و کین هات و ل دلخ من دا روونشت، ده ما کو عه ره ز هات، جهوه ر هاته فه شارتنی. ده ما کو نه قین هات و ل دلخ من دا روونشت نه و روحن کول دلخ من دا بوو هاته فه شارتنی.

■ **جوانکاری: عیشق ب پادشاهی پادشاهان هاتیبه وه کاندنی.** په یقین عه ره ز و غه ره ز پیکفه جناسی ساز دکن. په یقین جهوه ر و عه ره ز پیکفه دژ به ری یی دئافرین.

مه بهست ژ عه ره زئ ليره دا عيشق و مه بهست ژ جه وههري ژي نه و روحه نهوي كو مه مؤ
 ديژه كه تيبه دلج من دا.
 هه چهنه كو عيشق وهك پادشاهي پادشاهان هاتيبه بناف كرني، لئ ديسان ژي چون
 نهو ل هه بووني دا ب سهري خوه نينه و هه بوونا وي حه وجه داري هه بوونا تشتهك دي يه،
 لهورا ژي را عه ره ز ديژه.

**٦٣٨- نهف حال و مه حال و جسم و جه وههري
 عيشقن ژ خو را كرن موسه خخهر**

- هه قبه ركرن: رؤ. نه. نهو.
- په يقناسي: موسه خخهر: داگير كري-
- سرؤفه: نه يقيني ژ خوه را نهف حال و مه حال و لهش و جه وههرا داگير و بندهست كر.
- جوانكاري: په يقين حال و مه حال جناسي ساز دكن. په يقين جسم و جه وههري بيگه
 دزبهري يي چي دكن.

**٦٣٩- جان و جه گهر و دل و هنافان
 دهست و سهري و پي و پشت و چافان**

- سرؤفه: ↓
- جوانكاري: ته ناسوب ل نيغه كا گشتي په يقين في مالكي دا هه يه.

**٦٤٠- وه للاه كو يه كي نهمايه راحت
 بيللاه كو يه كي نهمايه تاقت**

- هه قبه ركرن: ته ني ل دهستنيسا ئوس. دا "كو" هاتيبه.
- په يقناسي: وه للاه: ب خودي كه م - بيللاه: ب خودي كه م - راحت: فه حسيان،
 نارامشت - تاقت: كارين و شيان -
- سرؤفه: ↓

- **جوانکاری:** ئەف مالكا ههلههستى ب شپوهيا تهرسیعی هاتییه فههاندنى . په یقین وهلاھ و بیللاھ بیکفه جناسی ساز دکن .

641- بزاندنه وان ژ من عه لائق
بلجومه دبین کو نه حنو عاشق

- **په یقناسی:** بزاندن: قه تاندن، پزراندن - **عه لائق:** پراندهیا عه لاقه، په یوه ند - **عه لائق** بزاندن: په یوه ندی قه برین - **دبین:** دبیزن - **نحو عاشق (نحن عاشق):** ئەم ئەقیندارن -

■ **شروقه:** ↓

642- ناپرسی ل حالن من تو زالم
هیزا تو دبیزی ئەز نه نالم

■ **شروقه:** ↓

- **جوانکاری:** ل نیفه کا په یقین ئەز و تو دا ههم ته ناسوب هه یه و ههم ژى دژبه رى . ل نیفه کا په یقین ناپرسی و دبیزی دا ژى دژبه رى هه یه . ل کیشا فی مالکی دا ژ سه ره سستی یا هوزانى یی وهج هاتییه وهرگرتنى .

643- ئەفرهنگه هه وی کو کر ته زه للوم
تاجدین ء نه ما ژ بو ته که للوم

- **هه قبه ر کرن:** ئا . ئەفرهنگه ئه وی - ئوس . ئەفرهنگه وی کو کره - هژ . هم . تاجدین قه نه ما -

- **په یقناسی:** زالم (فالم): سته مکار - ته زه للوم (تقلم): خوه به له نگاز کرن، گلی و گازنده کرن - **ته که للوم:** ئاخفتن، خه بهردان -

■ **شروڤه:** خودی کهم کو، چ فهحسیان و راحه تی ژ بو جان و جه گهر و دل و هناقین من نه مایه و ب یه زدان کهم کو، چ هیژ و شیان ل دهست و سهر و پی و چاقین من دا ژی نه مایه. نهوانا هه موویچ په یوه نندی یین خوه ژ من فه تاندنه و هه موو ښکرا گازی دکن و دبیژن کو نه م نه فیندارن. هه ی سته مکاری دلکه فر تو ژ رهوش و دهما من ناپرسی، هه ی تول سهر دا ژی دبیژنی من کو نه ز نه نالم. گاڤا کو مه مؤ دهر د و کولین خوه وسان ژ تاجدین ء را شروڤه کر، ئیدی چ گوتن و به رسف ژ تاجدین ء را نه مان.

٦٤٤- نهو مانه د گهل نهوان برینان
بهحسا مه ل سهرستی و زینان

■ **ههقبه ر کرن:** رڼا. ئوس. نهو مان و د گهل نهفان برینان - نه. نهو مان د گهل نهوان برینان - هژ. نهف مانه د گهل نهفان برینان - میر. نهو مان د گهل نهفان برینان - نه. بهحس مه -

■ **په یقناسی:** بهحس (بحث): ناخفتن، په یقین، گوت و بیژ کرن، داباش -

■ **شروڤه:** بلا تاجدین و مه مؤ دگهل وان دهر د و کول و برینین خوه بمینن، نه م هه رن بزنان کانی چ هاته سهری سستی و زینتی.

(۱۶)

**موعاوهده تا ستي و زيني ژ سه رسال و گه شتي
و ئستلاعا داينهني ژ ماجه را و سه رگوزه شتي**

۶۴۵- نهو ژي فه گه پرين ب وي لباسي
هازر شه لبيان كو كهس نه ناسي

- پهيئناسي: فه گه پرين: فه رگه پريان، زق پرين - هازر (حاضر): دملده ست، هه ل جي دا،
ب لهز - شه لبيان: شيليان، كنجي خوه ييخستن -

■ شروقه: ↓

۶۴۶- هه رچه نده كرن لباس ته بديل
نه مئا نه دبوون ژ حالء ته حويل

- هه قبه ركرن: ئا، لباس و ته بديل - هژ. لباسي ته بديل - رۆ. هم. حالي - هژ. حالي.

- پهيئناسي: ته بديل كرن: گوھۆرين - ته حويل بوون: فه گه پريان -

■ شروقه: ↓

۶۴۷- عيشقني كربوون وسا موبه ددهل
ئيدى نه دچوونه حالي ئه ووهل

- هه قبه ركرن: هژ. وسان -

■ پەيقناسى: موبەددەل: گوھۆرتى.

■ شروڧه: ↓

۶۴۸- قەت كەس نەدگۆستى و زىنە

خەلقىن وە دزانى ئەجنەبىنە

■ ھەقبەركرن: ھژ. دزانى -

■ پەيقناسى: ئەجنەبى: بېھانى، ژ مەدەر، دەرەكەيى -

■ شروڧه: ستى و زىن ژى ب وى جل و بەرگىن خوە يىن كوپانى فا زڧرىن مالى و ھە د جى دا و ب لەز جلكىن خوە گوھۆرىن، دا كو چ كەس وانا ناس نەكە. ھەرچەندە كو كنجىن خوە گوھۆرىبوون، لى ژ رەوشا خوە نەدزڧرىن و نەدھاتن سەر ھەمدى خوە. ئەقىنى ئەو وسان گوھۆراندبوون، كو ئىدى نەدچوونە سەر رەشا خوە يا بەرى. قەت كەسى نەدگۆتن كو ئەو ستى و زىن، خەلكى وە ھزر دكرن كو ئەو بېھانىنە.

۶۴۹- دايىنەكە وان ھەبوو زەمانى

تەشىبھى بەلايىن ئاسمانى

■ ھەقبەركرن: رۆ. دايىنگە - ئا. دائىنك - ئە. دائىنەكە.

■ پەيقناسى: دايىن: دايە، دايەن، لەلە - زەمانى: زانا و ئاگادارا/ئى دەور و دەما خوە -

■ شروڧه: ↓

۶۵۰- زالافەلەكى ل بەر زەبوون بوو

وئى ناف ژ پىرى ھەيزەبوون بوو

■ پەيقناسى: زال: پىرەژن - زالافەلەكى: فەلەكا پىر - زەبوون: بەلەنگاز، بى

دەستھەلات - ھەيزەبوون: پىرەژن -

■ **شروقه: ↓**

- **جوانکاری:** وه که چاوا ل فۆلکلۆرا کوردی و ئهدهبا کلاسیک دا هاتییه، لیره دا ژی فهلهک وه که پیره ژنه کن هاتییه وینه کرن. ل په یقین فهلهک و پیری دا سه ره بستی یا هۆزانی بی هه یه.

**651- نهو هات ژ غه فه ته بی سهر دا
فکری کو جلی د وان د بهر دا**

- **هه قبه رکن:** ئا. هژ. هاتی - نه. جلیت.
- **په یقناسی:** ژ غه فه ته بی: نشکافا، دزیقه، ئاکادارنه کری.

■ **شروقه: ↓**

**652- روونشته بی مه زاق و مه شره ب
وهندا کر نه زه قه ن د غه بغه ب**

- **هه قبه رکن:** ئۆس. بی مه زاد- ئۆس. وان دا- رۆ. ئا. د زه قه ن و غه بغه ب -
- **په یقناسی:** مه زاق: چێزه، هیزا چیشتن و تام کرن- **بیمه زاق:** بیمه عده، پۆسیده- **مه شره ب:** جیهی ئاف فه خوارن- **بی مه شره ب:** بی مه عده - **زه قه ن:** چه نه، ژیر چه نه، نار چه نه - **غه بغه ب:** خه و خه وک -

■ **شروقه: ↓**

- **جوانکاری:** ل نیقه کا په یقین مه زاق و مه شره ب دا هه م ته ناسوب هه یه و هه م ژی دژ به ری. ل نیقه کا په یقین زه قه ن و غه بغه ب دا ته ناسوب هه یه.

**653- یه عنی کو ته حه ییور و مه لالن
مه ه پاره د حاله تی وه بالن**

- **هه قبه رکن:** ئا. مه ه پاره نه نه و د.

- پەيئناسى: مەلال: مەلۇل، پۇسىدە - مەھپارە: تىكىد ھېتى، مەبەست ژى بەدەو بوونە- وەبال: تەنگاڧى، ئىشيان، بېحالى و نەرەھەتى، عەزاب -

■ شىرۇقە: ↓

65۴- جلاو بووى جۆجىمى د تازە رەنگى سەمەنى ب جايىن غازە

- ھەقبەرگىن: رۆ. چلو بووى جوجمى د تازە. پىرۆ. جوجمى دتازە - جلاو بووى - جلاو بووين - ئۆس. چاوان بووى چىچەكىن دتازە - ئە. جلاو بووى جۆجىمىت. ل پەراويزى دا ھاتىيە: چۆچىم - ھىم. جلاو بووى جوجمى - مېر. چلاو بووى جۆجىمى د تازە- ھى. جلاو بووى جەوجەمى -

- پەيئناسى: جلاو بووى: جەلوا بوويە، چلمسىيە، پەژمىيە - جۆجىم: كۆكم، گۆگەم، دارەكە كو گولپىن زەر و قىچك ددە - سەمەن: ياسەمەن، گولەك سېيى يە - غازە: سۆراف، ئەنك -

■ شىرۇقە: ↓

- جوانكارى: د قى مالكىن دا تەشبيھ ھەيە، بەژئىن ستى و زىنىن يان زى رەوشا وان ب دارا يان كولپىكىن جۆجىمى ھاتىيە وەكاندىن. ل رەنگى سەمەن و غازە يى دا كو سېيى و سۆرن دژبەرى ھەيە.

655- كافوور مەسەل عزارى قانى سۆرگول كرىانە زەغفەرانى

- ھەقبەرگىن: رۆ. گىراي - ھى. گەرى يانە - پىرۆ. ھىم. زا. جا. گىرانە - مېر. كرىايە - ئە. ئۆس. كرىايى - ئا. كرىا ژ زەغفەرانى -

- پەيئناسى: كافوور: دەرمانەكى سېيى و بېنخۇشە كو ژ دارا كافوورى دگىن - قانى: خوونى، سۆر - كرىيانە: كرانە، بوونە -

■ شىرۇقە: ↓

■ **جوانکاری:** ل نېغه کاپه یقین کافوور و سۆرگولې دا و ههر وسان ل نېغه کاپه یقین قانی و زهغه رانی دا، ل بارا رهنګی وان دا دژبه ری هه یه. تهغه شین سستی و زینې پیس دا ل جوانی و سۆر بوونې دا ب سۆرگولې و رهنګی خوونې هاتیبه وه کاندنې و ل دوو رال سپیچولکی بوون و زهرحمینې دا ب کافوور و زهغه رانی هاتیبه وه کاندنې.

■ **شروقه:** ↓

**656- زانی کو پهری دبی لباسن
مه جلووبن مه حه بیه تی ئوناسن**

■ **هه قبه ر کرن:** حم.ئا. ئوس. مه حبووبن -

■ **په یقنای:** بن لباس: لیره دا تی ب واته یا سپ سهرقه کری، - **مه جلووب:** فه کیشایی، راکیشایی، ئه قیندار -
ئوناس: مرؤف.

■ **شروقه:** دایینه ک سستی و زینې هه بوو، کو پیرا زه مان و زانایا ده و رانا خوه و پر ژیر و ژیهاتی بوو. ئه و وه کی به لایا ئاسمانی بوو. فه له کاپه ل بهر زیخی و زرنګی یا وی ژار و به له نگاز و ده سترګی دایی بوو. لی ئه و وسان پیر بوو، کو ل بهر پیری یی زیده ناف ژ وی راحه یزه بوون دگوتن. د وی دهمی دا پیری ژ نشکافا ل سهر وان دا هات و بهرا خوه داین کو جلکین وان ل بهر وان دانه، لی ئه و مه لوول و بیماده و پوسیده روونشته و سهرین وان داکه تنه سهر خه و خه و کا وان و لیف و لؤپهر ل وان دالقیانه و ئه و تیکید هه یقن کهنه ره و شه ک ئالۆز و تنګ و تاری دا و ل ناقا ده ریایا بیر و هزرین ئالۆز دا نؤقم بوونه. دارا به ژانایا وان و چیچه کین روومه تین وان چلمسی و په ژمرینه. ئه و تهغه شین وان یین وه که سؤراقن سپیچولکی بوونه، لامین وان یین وه که خوونې بوونه وه که کولیلکا یاسه مه نی و سؤرگولین رووین وان وه که زهغه رانی زهر و قیچک بوونه. پیری زانی کو ئه ف جوتین په ریان وسان بوونه ئه قیندارین مرؤقان، کو ئیدی نکارن رازا دلې خوه فه شیرن.

**657- گو ئه ی هه وه سا دل و هه نافان
ههر یه ک ژ وه رۆهنیا دو چاقان**

■ **هه قبه ر کرن:** حم. هه و اسا -

■ پەيئناسى: ھەۋەس: خوازىك، ئارەزوو - رۆھنى: رۇناھى، نوور -

■ شىرۆفە: ↓

■ جوانكارى: ل نىقە كا پەيئىن دل و ھەناف يىكفە و رۆھنى و چاف يىكفە دا تەناسوب ھە يە .

658- حافظ ژ ۋە را مەگەر خوۋەدا بت
جانى م ژ بۆ ۋە پرا فەدا بت

■ ھەقبەركرن: ھم. خودى، فدى - ھژ. خودى، فدى - ئا. خودا بىت، فەدا بىت - مير. جانى مە د بەر ۋە دا فدا بت -

■ پەيئناسى: حافظ: پارىزگار، پارىزەر - مەگەر: ما كو، تەنى - فەدا: فدا، گۆرى -

■ شىرۆفە: ↓

659- ھوون ھندە موقەيەدن د قەيدى
ئىرۆب تەنى كو چوونە سەيدى؟
660- ۋە زوو شەمراند ژ بۆچ سەرسال؟
ھوون راست بىتن كو بوويە ئەحوال؟

■ ھەقبەركرن: ئۆس. ۋە زوو شەمراند گەشت و سەرسال - رۆ. بووى -

■ پەيئناسى: موقەيەد: دقەيدى دا، ب قەيد و بەند، شەرمۆكە، - كو: چاۋا، چلۇن - شەمراندن: كوتا كرن، دەست ژئ كىشان - ئەحوال: پرا نەيا حال، رەوش و دەم -

■ شىرۆفە: ↓

661- بىژن كو موقەددەمە چ رەنگە
ئەف ھەيرەتە يا خىيالىن بەنگە

■ ھەقبەركرن: ئۆس. ۋە - رۆ. ئەو -

- **په یفناسی: موقه ددهمه: دهسټپیک، سه رها - چ رهنگه: چ ناوایی یه - ههیرهت:**
سه رگه ردانی، رهوشه که کول دلخ عارفان دا چن دبه و ناهیله نهو باش بهزرن - بهنگ:
سهودا، نهفین، هه شیش، په لگن کهسکه کرکړکئی یه کو مزددن و هسک دکن و وه که
تووتئی دکیشن و پی گنژ دبن و خوه ژ بیر دکن. -

**٦٦٢- هوون بو چ هه زینن نهی مه تایا
نینن چو نه تیجه بن قهزایا**

- **په یفناسی: هه زین: خه مگین، ب کول و کهدهر - مه تایا (مطایا): پیرو، دهوارا لئ سوار
بوونئ، لیره دا تی ب واته یا کهری، کهرنو، کهرینه. - نه تیجه: ناکام - قهزایا: پرانه یا
قهزیه (قضیه): قهومین، روودای -**

- **شروقه: بیرخ کو رهوشا وان ههردو په ریا نا وسان دیت، گوته وان: هه ی ناره زوو و
خوازیکا دل و هه نافان، هه ی رو هنایا ههردو چاقین من، ماکو خوه دئ وه خودان بکه و
جانئ من ژ وه را گوړی بکه و قهز و به لایان ژ وه دوور که. هوون کو هنده شه رموکه و
ب قهید و بهند بوون، چاوا بوو کو هوون ئیرو هه ب تنئ چوونه نیچری. لی وه ژ بو چ
جهشن و سه رسال وسان زوو تهرکاند و هوون زوو زقړین مالئ. یا راست ژ من را بیژن،
کانئ ل ویدهرئ چ بوویه و چ قهومییه. ژ سه ری دا ژ من را بیژن، کانئ نهف رهوشا وه
رهوشا ههیرهت و نهفینئ یه، یان یا بهنگی و سهودایی یانه؟ هه ی کهر کوکنو یا راست
ژ من را بیژن، کانئ هوون چما وها پوسیده نه. لهورا کو چو ناکام بی قهومین نینن.
بیگوئن تشتهک قهومییه.**

**٦٦٣- هوون بیژنه من کو بوو قهزیه
کهنگی ل م خهف دبت خه فییه؟**

- **هه قهبر کرن: نا، ل من - رو. هم. نا. خه بییه -**
- **په یفناسی: کو بوو: چاوا بوو - کهنگی: کینگا - خهف: قهشارتی - خه فییه:
تشتا پهنی و نادیار -**

شروقه: ↓

- **جوانکاری: په یقین خهف و خه فییه پیکفه جناسی ساز دکن.**

**٦٦٤- نهز دئ نهه رهمله کئ بریژم
نسمئ وء زهمیره نهز بیژم**

- ههقبه رکرئ: رۆ. میر. نسمئ د زهمیری - حم. نه. نسمئ و زهمیری - ئا. ئوس. نسمئ و زهمیره - هژ. نسمئ و زهمیری -
- په یقناسی: نوهه: نهها، نکا، نۆکه، ئانها - رهمل ریتن: فال هاقیتن، فالهاقیتنا ب خیزی - زهمیر: جیناف، نافناخن، نافه رۆک، نافدل، کاکل -
- شروقه: ↓
- جوانکاری: ته ناسوب ل نیفه کا په یقین نسم و زهمیر دا هه به.

**٦٦٥- یان شووشه و مهنده لا خو دانم
ماهییه تی حالء دئ بزائم**

- ههقبه رکرئ: ئا. شووشه یی مهنده لا - نه. شووشه و مهنده لا - هژ. با شووشه و مهنده لا - هژ. ماهییه تی حالی دئ -
- په یقناسی: شووشه: شیشه - مهنده ل: سووتا کو فالهاقیتن ل دؤرا خواهه فه دنین و ل نیفه کا وی هیلئ دا دروونین و دوعا و نزایان دخوونن، یان ژئ فالهاقیتن / مهنده ل: دهستمال - دانم: دانیم - ماهییه ت: چاواپی، رهوش -
- شروقه: کی دکاره سپر و رازین خواهه یین سه رگرتی و فهشارتی ژ من فه شیره، ده کا یا راست ژ من را بیژن، کانی چ قهومییه. دهنا نهزی هه نهها رهمله کی باقیژم و ناف و ناسناقئ وی که سی په یدا بکم. یان ژئ نهزی شووشه و مهنده لا خواهه دانیم و دئ چاواپی یا رهوشی و قهومیی بزائم.
- جوانکاری: ته ناسوب ل نیفه کا په یقین شووشه و مهنده لا دا هه به.

666- وان گۆتته دايهين نههاني

نهم سوبحي كو چوونه دهر ژ خاني

- ههقبهر کرن: رۆ. هم. سوبحه - بر. مير. سوبحه -
- پهيقناسی: نههانی: ب دزی، دزیفا - سوبحي: سبيدي - چوونه دهر: دهر كه تن - خاني: مال -
- شروقه: ↓

667- هه چي ل مه بوو دوچار و پهيدا

حازر كريا جونوون و شهيدا

- ههقبهر کرن: رۆ. دوچار پهيدا - - نا. هادر كريان - مير. كريا - رۆ. هم. گريا - ئوس. كريا - هژ. جا. زا. گهريا - نه. كريان -
- پهيقناسی: دوچار: تووشيار، لئ راست هاتن - كريا: بوو، كرا، هاته كرن - شهيدا: شيتي / شيتا نه فيني -
- شروقه: ↓
- جوانكاري: په يقين جونوون و شهيدا بيكفه تهرادوفئ ساز دكن.

668- ناخر كو ژ هه ددي چوويه دهر جهور

جهورئ ل مه عاقبهت نوما دهور

- ههقبهر کرن: نا. نه. چوونه - مير. جوور، دوور - هژ. عاقبيته نوما - نه. نما جهور -
- پهيقناسی: هه دد: سينور، راده، رهجه - جهور: زور و زولم، بيادي - عاقبهت: ل کوتايي دا - دهور: دور، گه رده، نوبهت -
- شروقه: ↓
- جوانكاري: په يقين ناخر و عاقبهت بيكفه تهرادوفئ ساز دكن. په يقين دهور و جهور زي بيكفه جناسي ساز دكن.

**۶۶۹- نهم ژى كريان مه لول و مه غبوون
هاتينه فه نهم خه فيف و مه جنوون**

- هه قبه ركرن: مير. ئا. نه. ئوس. كريان - حم. رو. جا. زا. گريان - هژ. گه پريان - ئوس. هاتينه فه بئ لباس و مه جنوون -
- پهيئناسى: مه لول: خه مگين، پوسيده - مه غبوون: زياندتي، زيانلئكه تي ل بازاری دا - هاتينه فه: نهم فه گه پريان، نهم زفرين - خه فيف: سفك، ليره دا سفكاتي پين بوويي يان سهرسك -
- شروقه: نه وانا دزيقا گوتن دايه نئ: نهم كو فئ سيئدي ژ مال دهر كه تن و چوونه سه يرانئ، هه رك راستي مه هات و نهم ديتن، وه كي شيت و سه وداسه يران لي هات. لي ده ما كو بيدادي و سته ما مه ژ سينوران دهر كه ت و بئ ره جه بوو، سته ما مه ل مه زفرى و نهم ژى وه ها سه وداسه رى و شيت و سهرسك و پوسيده و زيان ليكه تي زفرين مالي.

**۶۷۰- دايين ب ته نئنى و ته وه لالا
چوو بالغه و دايه وان ته سه لالا**

- هه قبه ركرن: حم. بالغه دايه - رو. نه. مير. بالغه دايه، پرو. بالغه - هژ. بالغه دايه -
- پهيئناسى: ته نئنى: تئ هزرين، ب كاوا خو، هيديكا، ب نارامى - ته وه لالا: دؤستانى، دؤستانه، ب مه حبه ت - ته سه لالا: دل ده سته ئينان -
- شروقه: ↓

**۶۷۱- گوت هوون ب جه مالي شه هريارن
هه ريه ك ژ وه شاه و خوونداكارن**

- هه قبه ركرن: حم. كو - رو. هژ. گو -
- پهيئناسى: جه مال: جنديتى، جوانى - شه هريار: شاه، پادشاه، ل بنئشى دا شاهيار

بوويه و ب واته يا نارېكار و وه زيرى شاهى به . - **خوونداكار** : فرمانروا، پادشاه، پهيڤا خوونداكار ل زمانى نازهري دا ل پرتووكا كورنوخلى دا خوودكار هاتييه . ب من وهرهنگ نهڤ پهيڤا ل بنيشا خوه دا خودكاره، واته سهربهست، خودموختار، كهسي كو نختيارا وي ل دهستى وي بخوه دا به و بخوه كارى خوه بكه و يان ههر كارى كو خوهست بكاربه بكه، يان ژ لايى شاه يان ميرهكى فا نهو تامولنختيار و سهربهست هاتيه راگه هاندنى . چ مافى قى پهيڤى ب سر پهيڤا خوهندهكار يا كوردى ب واته يا تهلهبه فا تونهيه .

■ **شروقه** : ↓

■ **جوانكارى** : پهيڤين شههريار، شاه و خوونداكار بيگه تهرادوف و پهيوهندى ساز دكن .

**٦٧٢- كى بت كو نهبت مويى و موختاج
كى بت كو نهبت و به بى تهلهب باج**

■ **ههقبهركرن** : مير . وه كو بت - نوس . نهبت وه -

■ **پهيفناسى** : بت : بيت، بيتن، به - نهبت : نهبيتن، نهبه - **مويى** : فرمانبر - **موختاج** : نيازمهند - **تهلهب** : خووستن - **باج** : سهرانه، قهچوور -

■ **شروقه** : ↓

**٦٧٣- ههر چى وه ههباندى نهى پهريزاد
حوسنا وه دكهت ژ بو وه مونقاد**

■ **ههقبهركرن** : نه . ههر چى وه ههباندى نهو پهريزاد، حوسنا خو دكهت ژ بو وه مونقاد - **نا . نوس** . خو -

■ **پهيفناسى** : **پهريزاد** : پهريزاده، زاروكين پهرى يا، مهبهست ژى مروقين جوان و جندى به - **حوسن** : جنديتى، جوانى - **مونقاد** : فرمانبر، بهردهست و ل ژير فرمانى دا -

■ **شروقه** : ↓

6۷۴- خاسما د فء شههريء بت وه دلدار

ئەز دئ بکرم نوها خەريدار

■ ههقبه رگرن: رۆ. حم. ئا. هژ. مير. جا. زا. د فئ شههري - ئۆس. ئە. د فئ شههري - رۆ. ئەز دئ وه بکم - ئا. ئەز دئ بکرم نوها - ئە. ئەز دئ وي بکم نهه - مير. ئەز وي بکم نهه خەريدار - حم. ئۆس. پرۆ. هژ. ز. جا. ئەز دئ وي بکم نهه خەريدار -

■ پەيفناسی: دلدار: بهرئەفين، ئەفاندى - نوها: هەر نوها، هەر ئیستا - بکرم: بکم، ئەزى وانا بکم. - خەريدار: بکر -

■ شروقه: ↓

6۷5- بيژن کيبه دا بچم بينم

حازر بکرم ژ بو وه بينم

■ ههقبه رگرن: مير. حم. ئا. هژ. جا. بکرم - رۆ. زا. بگرم - ئۆس. بکەم ئەز - ئە. بکەم و ژ بو، ل پەراويزيدا هاتيبه؛ بکرم -

■ پەيفناسی: بکرم: بکم - ژ بو وه: ژ وه را -

■ شروقه: دايهن ب تپهزرين و ب نهرمی بال وان فا چوو و گۆته وان: هوون ل جوانی يا خوه دا شاه و سەردارن. هەريەك ژ وه وهكى شاه و خوونداکاره كئ يه. كئ هەيه كو نياز مەندى وه نەبه و كئ هەيه كو بەرفەرمان و بندهستى وه نەبه؟ كئ هەيه كو بىي داخواز باجى نەده ههوه؟ هوون وسان خوه شكۆكن كو وه هەر كئ ئەفاندى، دئ ل فەرمانا وه دا راوهستن و ل خزمەتا وه دا بن. ب تايهتئ كو ئەفاندى يئن وه ل فئ باژارى دا بن. ئەزى هه بخوه نۆكه وانا بکم بکړين وه. بيژن كا ئەفاندى يئن وه كينه، دا كو هه نۆكه بچم بينم و هه د كافي دا ژ وه را دەست ب سەر بکم و بينم.

**٦٧٦- وان گۆتته حه‌يزه‌بوون ساحر
ده‌ردئ ل مه‌ ئه‌ي ته‌يبب ماهر**

- په‌يفناسئ: ساحر: سئحركار، جادوو - ته‌يبب: بئيشك - ماهر: كاركرئ، كرارئ، كارامه -

■ **شروقه: ↓**

- **جوانكارئ: ته‌ناسوب ل نئفه‌كا په‌يفئئ ته‌يبب و ده‌رد دا هه‌يه.**

**٦٧٧- بئ شوپهه ده‌وا ژ ده‌ست ته‌ تئتن
ته‌قريئر نه‌گه‌ر ژ ده‌ست مه‌ بئتن**

- **هه‌قبه‌ركرن: رو.ئا. ئوس. ئه. شبه - ئه. ده‌س -**

- په‌يفناسئ: بئشوبهه: بئيشك، بئگومان - ده‌وا: ده‌رمان - ته‌قريئر: راكه‌هانندن، گۆتن، به‌يان كرن -

- **شروقه: ئه‌وانا گۆتن پئرا جازوو: ئه‌ي به‌ئيشكا زانا و كرارئ، بئگومان ده‌رمانئ ده‌ردئ مه‌ ژ ده‌ست ته‌ تئ، لئ نه‌گه‌ر ئه‌م بكاربن وئ ده‌ردئ خوه‌ ژ ته‌ را شروقه كه‌ين.**

**٦٧٨- ته‌قريئر و ئه‌دا كرن مه‌حاله
ته‌دبئر و ده‌واكرن به‌تاله**

- په‌يفناسئ: ئه‌داكرن: ب جئ نائين، گۆتن - مه‌حال: نه‌ يا بوونئ، نه‌بووئئ - مه‌حاله: لئره‌ دا تئ ب واته‌يا نه‌گه‌ر مه‌حال به‌. - ته‌دبئر: ته‌قريئر، بئر ل تشته‌كئ كرن، رئ و چارا دوژوارئيه‌كئ په‌يداكرن. - به‌تال: بووچ، نه‌دوروست -

- **شروقه: ئه‌گه‌ر گۆتن و راكه‌هانندن و شروقه كرن يا بوونئ نه‌به‌ و نه‌يئ كرنئ، رئچاره‌ و چاره‌سازئ و بئرلئكرن ژئ به‌تاله و يا بوونئ نئنه‌.**

- **جوانكارئ: ته‌قريئر و ئه‌داكرن بئكفه‌ و ته‌دبئر و ده‌واكرن بئقه‌ ته‌رادوفئ ساز دكن.**

٦٧٩- هندی هه نه کیژ و کور د بوهتان

به لکی د جه میعی بژن و بوهتان

■ هه قبه کرن: میر. ئوس. د بوهتان، جه میعی به ژن و بووهتان - - رۆ. د بوهتان، جه میعی بژن د بوهتان - هم. د بوهتان، جه میعی به ژن و بووهتان - زا. جا. د بوهتان، جه میعی به ژن و بووهتان - نا. د بوهتان، جه میعی به ژن و بالان - نه. د بوهتان، جه میعی به زمی بوهتان، ل په راویزی دا هاتیبه؛ به ژن - هژ. د بوهتان، جه میعی به ژن و بووهلان -

بالکیشی: نیفمالکا دوویچ یا فی بهیتی پر نالۆزه. هه ژار نفیسیبه؛ به ژن کوی به ژ، واته به ژن پرانه یا به ژه، ب واته یا نوردی به ژی، نه ف شیوه یا پرانه یی د کورمانجی دا تونه یه، تا جیهی کو نه ز دزانم نه ف شیوه یا پرانه یی ته نی ل بازاری شویچ و ل ناف مهنگوران دا هه یه. شیوه یا پرانه یی ل جهم خانی هه ردهم " ئید " هاتیبه - جاندوست ژی هه ر نه وی واته یی ددی و ژیده را وی ژی ب گو مانا من هه ر نوسخا هه ژار ی یه. لی گافا کو مرو ف ل نیفمالکا پیشین دنه پیره مرو ف دینه کو خانی ل سه ر کور و کچان دناخفه و ل مالکا ل دوو را تی ژی دبیژه کهس نینه. ب فی رو نکر نی نه شکه را دبه کو خانی باسی مرو فان دکه، نه کو باسی چۆل و چی و گه لی یان. خانی ژ زار ستی و زینی دبیژه؛ ل گشتی بوهتانی دا، نافیه هه موو کیژ و کور و سه لت و عه زب و بژن و بیژنان، نه وانیه به دده و جوان ل ده فته ترا مه دا هاتیبه نفیساندنی و نه م هه موویچ دناسین - په یفا کو نالۆزی نافران دیبه، نه ف په یفا یه: " بژن ". نه ف په یفا ب ری نفیسا کهون، نه گه ر سه ر و به ر ل سه ر نه یین دانینچ، هه م ب ژن تی خوه ندنی هه م ژی بی ژن تی خوه ندنی. لی ل سی ده ست نفیسی ل به ر ده ستی من دا ل میر. نه. ئوس. دا سه ر واته فه تچه ل سه ر پی تا بی هاتیبه دانان کو راییزا وی دبه " به ژن ". لی ل به ر نه بوونا پی تا " ا " ل ری نفیسا عه ره بی دا کهس نزانه نه ف په یفا چاوا تی ب لیف کرنی. لی مرو ف ژ نافه روک و مژارا فی مالکی را دزانه کو نه ف په یفا باسا به ژن و بالا کهسی ناکه. به لکو باسا جه له بی مرو فان دکه. هه روسان نه م دزانن کو خانی ل سه رانسه ری مه م و زینی دا ل جیهی بی یا کوردی بی یا فارسی ب کار بریبه، واته مرو ف دکاره ب پشتگه رمی بیژه کو نه ف په یفا بژنه واته کهسی کو ژنده ره ودگه ل په یفا بوه ت ب واته یا سه لت و عه زبی هاتیبه و جوانکاری یا دژبه ری یی ساز دکه. بو وی هندی کو کیشا هه له به ستی نالۆز نه به، نه ف په یفا ده بی کورت بی ب لیف کرنی.

- پەيئناسى: كىژ: قىز، كچ - بۆھتان: جزیرا بۆھتان، بازارى جیھى قەومینا سەرھاتى یا مەم و زىنى - بەلكى: بەلكو - جەمیع: گشت، ھەموو - بژن: ب ژن، بەژن، مېرى زەھوجى - بۆھت: سەلت، عەزب، نەزەھوجى، مېرنەكرى - بۆھتان: یین نەزەھوجى -

■ شروڤه: ↓

- جوانكارى: ل نىفەكا پەيئىن كور و كىژ دا و پەيئىن بژن و بۆھت دا دژبەرى ھەيە. ھەردو پەيئىن بۆھتان جناسى ساز دكن.

۶۸۰- كەس نىنە ب لوتف و حوسنى مەشھوور
ئىلا كو د دەفتەرا مە مەستوور

- ھەقبەركرن: ئا. ئە. مېر. لوتفى حوسنى.

- پەيئناسى: كەس نىنە: كەسەك تونەيە، چ كەس نىنە - مەشھوور: ب ناف و بانگ - ئىلا: مەگەر - مەستوور (مسطور): رىزكرى، نقىسى -

■ شروڤه: ↓

۶۸۱- يەنى ھەمء روو بە روو مە دىنە
ھندى دقء شەھرء ئادەمىنە

- ھەقبەركرن: رۆ. ئۆس. ئە. ھژ. مېر. دقى شەھرى - ھم. ئا. دقى شەھرء - ل مېر. دا جىھىن ھەردو نىقمالكان لىك ھاتنە گوھۆرىنى.

- پەيئناسى: يەنى: واتە - مە دىنە: مەدىنە -

۶۸۲- ئىرۆھە دو كچ غەرىق و شىيا
سەر تا ب قەدەم دەبىق و دىيا

- ھەقبەركرن: رۆ. ھم. ئا. مېر. غەرىقى شەيا - ئە. ئۆس. پرۆ. جا. زا. غەرىق و شەيا - ھژ. غەرىب و شىيا

■ **په یقناسی: ئیرۆهه: ئیرۆکه، ئهفرۆژ - غهریق: خهئقی، بریتیبه ژ کهسی/کهسا کو گهلهک کتج و خشل ب خوه کر به - شیبیا: شهیبا، شیبیا، شیت و شهیدا، شیتکه، کهسا/کهسی کول بهر جوانی و لایونی یا خوه مرۆفء شیت و شهیدا دکه - قهدهم: پین - دهبیق: پارچهیهکی ئارمووشین بوو کول بازاری دهبیق ل مسری دهاته تهناندنی - دیبا: حهریر، ئارمووش -**

■ **جوانکاری: تهناسوب ل نیقهکا په یقین دهبیق و دیبا دا ههیه. په یقین سهه و قهدهم پیکه دژبهری پین ساز دکن.**

**٦٨٣- زیهنده ژ شکلی شاهن خاوهه
تابهنده ژ رهنگی ماهی ئهنوهه**

■ **په یقناسی: زیهنده: جوانی دهه، جوان، جندی، خهملی - ژ شکلی: وهکی، بینانی - شاهن خاوهه: شاهن رۆژه لاتن، تاف، رۆژ، خۆر - خاوهه: خۆرئاوهه، رۆژهینهه، رۆژه لات - تابهنده: تافنده، چلقلۆک، تیرنژدهه - ماه: هیف - ئهنوهه: رۆناهیت، رۆناهیدهه -**

■ **جوانکاری: ئەف مالکا ههلبهستی ب شپوهیا موازنه پین هاتیبه قههاندنی. شاهن خاوهه ئستعارهیه ژ بو رۆژی. په یقین رهنگ و شکل ژ لایهکی دا ب ههقدو را تهناسوبی و لاین دی دا ژ تهرادوفی ساز دکن.**

■ **شروقه: ↓**

**٦٨٤- ناگهه ل مه بوون دوچار و زاوهه
گپ بوونه ژ دوورقه ههه دو نادر**

■ **ههقهه رکن: ئە. میر. نا. دوچار - بر. رۆ. دو جادوو - ئۆس. ئە. هژ. بوونه ژ -**

■ **په یقناسی: ناگهه: نشکافا - دوچار بوون: لی راست هاتن - زاوهه: دیار - گپ بوونه: گپل بوون، ل عهردی کهتن - نادر: لیره دا نه دیتی و نه بینایی، کیم قهومین -**

■ **شروقه: وان گۆتن پیری: ئەگهه ئەم بکارین دهردی خوه ژ ته را بیژن، ههمین تو دی بکاری، کو ژ دهردی مه را دهه مانه کی پهیدا بکی. تو دزانی ههه چی کوپ و قیزل بازاری بۆهتانی دا ههه، ئەم هه مووی ناس دکن. نه تهنی ئەم هه موو کوپ و قیزین**

باژیر، بهلکی ئەم هەموو ب ژن و بیژن، سەلت و نەزەوجی و زەوجی یێن قی بازاری و ب تایبەتی بەدەو و خوەشکۆکین باژیر باش ناس دکن و کەس نینە کو ئەم ناس نەکن و ناغی وان ل دەفتەرا مە دا تونەبە. واتە هەرچی مرۆقین کول قی بازاری دا هەنە، مە هەموو روو ب روو دیتنە. لێ ئیرو دو کچین بەدەو و شەیدا کەر کو ژ سەری تا پی یان خوە ل حەریر و دیبا و دەبیقی یان دا پیچابوون و ل جوانی یێ دا وەکی تاغی دچلقلین و وەکی هیغی دتەبیسین، نشکافا راستی مە هاتن. دەما کول مە دەرکەتن و ب مە قە خوویاکرن، هە ژنشکافا هەردو گیرێ نەردی بوون و ب جوهرەکی نەدیتی و نەبینایی ل نەردی قەگەقزین.

٦٨٥- ئەم چوونە ب سەر بئین کو کینە فکرین نە وەکی مە ئادەمینە

■ هەقبەرکرن: ئا. ل سەر بیین - ئۆس. ئە. ب سەر بیین - میر. ئەم چوونە سەر بیین -
حم. رو. جا. بیین - زا. بئین - هژ. بنی یێ.

■ پەیفناسی: بئین: بئیرن - فکرین: مە لێ نەپیری -

■ شروقه: ↓

■ جوانکاری: ل نیفەکا پەیفئین فکرین و لێ نەپیرین (لێ بئین) دا تەرادوف هەیه.

٦٨٦- تەحقیق مەلەک وە یا پەری بوون لەورا کو ژ ئاف و گل بەری بوون

■ هەقبەرکرن: حم. هژ. ل -

■ پەیفناسی: تەحقیق: ب راستی کو - مەلەک: فرشتە - وە: ئوو - لەورا: لەما، ژ بەر
وی هندی - ئاف و گل: ئاف و قور، ئاف و حەری - بەری: دوور، بیبار -

■ جوانکاری: پەیفئین مەلەک و پەری لایەکن دا تەناسوب و لایەک دی دا ژێ تەرادوفی
ساز دکن. پەیفئین ئاف و گل دژبەری یێ ساز دکن. ئەف مالکا هەلبەستی تەلمیجە ژ بو
ئافراندا ئادەم ژ ئاف و قورێ -

**٦٨٧- گافا کو مه دیتن نهو پهریزاد
نه م ژى کریان ژ عهقلء نازاد**

- ههقبه رگرن: میر. ئا. نه. ئوس. کریان - رۆ. هم. گریان - هژ. جا. زا. گهری یان.
- پهیناسی: گافا کو: دهما کو، وهختی کو - ژ عهقلء نازاد بوون: بی هس بوون، جنوو بوون -
- شروقه: نه م ب سهر وان دا چوون و مه بهرا خوه دانئ، داکو نه م بزائن کانئ کینه. لئ گافا کو مه ل وان نهپیری، مه دیت کو نهو وهکی مه مرۆف نین. ب راستی نهو فرشته یان ژى پهری بوون. لهورا کو نهو وهکی مه ژ ئاف و قورئ نههاتبوون ئافرانئن. دهما کو مه نهو ههر دو پهریزادانا دیتن، نه م ژى وهکی وان نههس کهتن و دین و شیت و شهیدا بوون.

**٦٨٨- نهو ههر دو وهکی دو جامن جهمشید
نه م ههر دو مسالتی ماه و خورشید**

- ههقبه رگرن: رۆ. هم. ئوس. نه. میر. هژ. جا. زا. دو جامن جهمشید - ئا. د جامن جهمشید - پرۆ. دجام و جهمشید - رۆ. نه. میر. نهو.
- پهیناسی: جام: ئامانا شووشهیی، نهینووک، ئاوینه - خورشید: تاف، رۆژ -

■ شروقه: ↓

- جوانکاری: ل فئ مالکا ههلبهستی دا تهشبییه ههیه. تاجدین و مه مۆ ب دو جامن جهمشید و زین و ستی ژى ب ههیف و رۆژئ هاتنه وهکانئن. تریشکا رووی سستی و زین وهک رۆناهی یا ههیف و تاقئ و دلئ تاجدین و مه مۆ ژى وهکی جام و اته نهینووکئ هاتییه وهکانئن.

**٦٨٩- گافا وهکو پیکفه بوون موقابل
مسباح و زوجاج بوون موعادل**

- ههقبه رگرن: نه. کو.
- پهیناسی: موقابل: روو به روو - مسباح (مصباح): چرا - زوجاج: شووشه - موعادل: بهرانبه، ههقبه -

■ **شروقه: ↓**

- **جوانکاری:** تهناسوب ل نیئه کا پھیئین زوجاج و مسباح دا هه یه. مهبهست ژ مسباحی ب واته یا چرایین روویین سستی و زینی یه و مهبهست ژ زوجاجی ب واته یا شووشه یین ژی دلجی مہمو و تاجدینء یه.

**۶۹۰- قارووره ژ نهجمی مونه کس بوو
نووره ک مه ب قهلبء موقتہبس بوو**

- **هه قهبر کرن:** هژ. قهلبی - میر. نا. حم. قهلبی -
- **په یقناسی:** قارووره: شووشه - نهجم: نستیر - مونه کس: نسپینه، قه رگه پریایی - موقتہبس: رۆناهی قه گر، قه بهس قه گر - قه بهس: بزۆت، چرووسک -

■ **شروقه: ↓**

- **جوانکاری:** تهناسوب ل نیئه کا پھیئین نوور و نهجم و مونه کس و موقتہبس دا هه یه. مهبهست ژ قارووره یین دیسان دلین مہمو و تاجدینء یه و مهبهست ژ نهجمی ژی کو پینش دا خانی گۆتییه، روویین سستی و زینی یه. هه روسان خانی ئاگری ئه قینا روویین سستی و زینی کو بهر بوویه دلجی مہمو و تاجدینء، دوه کینه وی ئاگری ئه وی کو مووسال چیا یین تووردا دیت و چوو کو بزۆته کی ژ وی ئاگری ژ بنه مالا خواه را بینه، لی دهما کو گهه شته و یدهری، دهنگی خودی بهیست کو گۆتی، نهز خودایی ته مه.
- **ئهف مالکا هه لبه سستی ههروه کی هاته گۆتنی، ئقتباس یان ته لمبجه که ژ نایه تا دهه یی ژ سووره یا بیستی یا قور ئانی، کو دبیژه:** " اذراء نارا فقال لاهله امکنوا انی ء انست نارا لعلی ء اتیکن منها بقبس او اجد علی النار هدی" واته دهما کو ئاگره ک دیت گۆته مالا خواه راهستن، من ئاگره ک دیت، دبه کو ژ وه را ژ وی ئاگری بزۆته کی بینم، و یان ژی رینیشاندهره کی ژ وی ئاگری په یدا که م.

**۶۹۱- قه ندیل و فه تیل نه گهر ژ وان بوو
ئاگر ژ روخی مه ههردوان بوو**

- **هه قهبر کرن:** میر. حم. رۆ. هژ. قه ندیل و فتیله گهر - نا. قه ندیل و فتیل نه گهر - ئۆس. قه ندیل و فتیل وه گهر - ئه. قه ندیل و فه تیل گهر -

- په یفناسی: قه ندیل: چرا، پچ چرا - فتل: فتل، پلته، په لپته، پلته، په تیله - روخ: روو، لام - ههردوان: ههردویان، ههردوکان -

■ شروقه: ↓

- جوانکاری: ته ناسوب ل نیقه کا په یقین قه ندیل و فتهیل و ناگرء دا هه یه. دلین مه مو و تاجدینء ته شیبهی قه ندیل و فتهیل بوویه و روټاهی و جوانی یا رووین سستی و زینئ ژی ته شیبهی ناگرء بوویه کو بهر بوویه وئ فتهیل و چرا یا وئ قه ندیلن فیخستی یه و پیگفه ناگرئ نه قینن هل کر نه.

۶۹۲- زهیتن مه و ناگرئ مه دیسا بهر بوو مه، دلن مه پچ دهئیسا

- هه قبه رکن: حم. نا. نه. ئوس. هژ. جا. زا. ناگرئ مه دیسا - میر. ناگرئ مه تیسا - رو. زهیتن مه و ناگرئ دهئیسا - نا. بهر بوویه دلن مه پچ دهئیسا - حم. میر. هژ. بهر بوو مه و دل مه پچ دهئیسا - نه. ئوس. بهر بوو مه و دل مه پچ دهئیسا - رو. بهر بوومه دلن مه پچ دهئیسا -

- په یفناسی: زهیت: روون - دیسا: دیسان، جاره ک دی، ههروسان - بهر بوون: پیکه تن، فیکه تن - دهئیسا: دته یسی، فئ دکهت، گور دبوو، دشه وتی، گهش دبوو -

■ شروقه: ↓

- جوانکاری: په یقین زهیت و ناگر دزبه ری یچ ساز دکن و په یقین دیسا و دهئیساب ریئیساکهون جناسی ساز دکن. چه ندگه رکی بوونا په یقا مه جوانکاری یا ته کریری چی کریبه.

۶۹۳- سوټین خو بخوه نزان چ حاله هو شیاریه خه ونه یان خیاله

- هه قبه رکن: رو. بزآن - میر. حم. نا. نه. ئوس. پرؤ. جا. زا. نزان - نا. یان -
- په یفناسی: سوټین: نه م شهوتین - نزان: نزانین، نه م نزانن - بزآن: بزانه -

■ **جوانکاری:** په یقین خهون و خیال و هوشیاری دژبه‌ری یی ساز دکن .

■ **سرؤفه:** نهو ههردو وه‌کی دو جامین جه‌مشیدء بوون و نه‌م ژى وه‌کی هه‌یف و تافى بوون . ده‌ما کو نه‌م گه‌ه‌شتن هه‌مبه‌ری هه‌قدو، و رؤناهی یا روویین مه و دلین وان وه‌کی چرا و شووشه‌یین رووبه‌روویى هه‌قدو بوون، رؤناهی یا روویین مه ل وان شووشه‌یانا دا و شووشه‌یان رؤناهی یا روویین مه ل مه وه‌رگه‌راند . (شووشه‌یان رؤناهی یا ئستیران ئسیینه کرن) . نهو رؤناهی یا وه‌ک ئاگرى چیاىی توورى سینا به‌ربوو دلین مه . هه‌رچه‌ند کو پلته و چرا یین د وان بوون، لی بزؤتا وی ئاگرى ژ روویین مه هه‌ردوان بوو . روونى مه و بزؤتا مه بخوه گه‌ه‌شتن هه‌قدو و بوون ئاگر و ب به‌ربوو مه و دلئ مه ب وی ئاگرى شه‌وتى و ته‌یسی . نه‌م بخوه خوه ل ئاگرى خوه دا شه‌وتین و نه‌م نزانن نه‌فا چ ره‌وشه نه‌م که‌تنی . نه‌م نزانن نه‌فا خه‌ونه مه دیتیه، هوشیاری یه، یان خیال و گومانه، کو نه‌م تووش بوونى؟

(۱۷)

تەكرارى ئىستىخبارا دايەيىن ژ كۈنھى ماجەرايىن، تەسرىج
و تەقرىرا وانە ژ كەيفىيەتا تەئسىرا ھەوايىن

۶۹۴- دايىن ھەيىرى ژ ماجەرايىن
گۆ ئەي رۇج و قالبىن دايىن

- ھەقبەركۈن: ھژ. ماجەرايە، دايە - ئە. قابىت - ئا. قالبىن تە دايىن -
- پەيئناسى: ھەيىرى: مات ما، زەندەگرتى ما - ماجەرا: قەومىن - گۆ: گۆت - قالب:
جىسم، قالك -
- شىرۋقە: ↓
- جوانكارى: پەيئىن رۇج و قالب ب واتەيا جىسم و جان دژبەرى يىن دئافرىنن.

۶۹۵- ھوون چوونە تەفەرۇجا رووالان
فارغ ژ تەعەششوقا غەزالان

- پەيئناسى: تەفەرۇج: سەيران، تەماشىا كرن - فارغ: قالا، يىخەبەر، نەئاگادار -
تەعەششوق: ئەقىندارى، ئەقىنبازى - غەزال: خەزال، جەيران -
- شىرۋقە: ↓

٦٩٦- شڪلن ڪو وه ديتي بي مه ناله

مه يلا وه ب قسمي ڙن مه حاله

■ هه قبه ڪرن : هڙ. به طاله - ٽوس. مير. نه. مه حاله -

■ پهيئناسي : مه نال : پاشه روڙ، ٽاڪام - بي مه نال : بي هووده، بي ٽاڪام - مه ميل :
ناره زوو، خواست -

■ شروڙه : ↓

■ جوانڪاري : پهيئين شڪل و قسم ليره دا ڊڪارن تهرادوفي ساز بڪن. پهيئين مه نال و
مه ميل پيڪفه و پهيئين مه نال و مه حال ڙي پيڪفه جناسي دٽافرينن.

٦٩٧- مه يلا به شهري به شهري دفتين

نهما وه ڪچان پسهري دفتين

■ پهيئناسي : مه يلا به شهري : خواست و ناره زوو يا مروڦان - دفتين : دخوازه - ڦيان :
خواستن - نهما : لي به لي. به لام - پسهري : ڪور -

■ شروڙه : ↓

■ جوانڪاري : پهيئين ڪچ و پسهري دڙبهري يي دٽافرينن. پهيئين به شهري و پسهري
ب رينڦيسا ڪهون جناسي ساز ڊڪن. هه روسان پهيئين به شهري و به شهري ڙي
جناسي ساز ڊڪن.

٦٩٨- ڪچ قهت ل ڪچان دبن خهريدار؟

بي نه قدي ڪوران مه حاله بازار

■ هه قبه ڪرن : ٽا. ٽوس. دبت -

■ پهيئناسي : خهريدار : بڪر، خوازيار - نه قدي : ٽامادهيي، حازري - بازار : سه وداڪرن، داد و
بسته د -

■ **شرۆفە:** دایین ژ قەومیینی حەبیری و زەندەگرتی ما و گۆت ئەی جان و جەسەدی دای، ھوون چوو بوون کو خوەشکۆکان تەماشە بکن، لئ ھایا وە ژ ئەقینداری یا خفش و خەزالان نبوو. ئەو وئەبەین کو وە دیتنە وئەبەین بئ ناکام و بئھوودەنە. تئشتین پووچ و بئناقەرۆکن. ھوون ژن و دلبریانا وە ژ بو ژنکان تئشتەکی بئھوودە و بەتالە. دوروستە کو دلئ مرۆفان مرۆفان دخوازە و مرۆف دل دبژنە بیک و دو، لئ ھوون کچن و دلئ کچان دەبئ ببژە کورکان، نە کو کچکان. پۆری وە کور نەبە، ما دلئ کچکان ژی دکەفە کچکان، کو ھوون دبیزن مە دو کچ دیتن و ئەم بوونە ئەقیندارین وان؟! ل بازارا ئەقین و ئەقینداری بئ دا دەبئ دلئ کور و کچان بکەفەنە ھەقدو. ئەف بازارا کو ھوون دبیزن، بئ ھەبوونا کورکان نابە.

■ **جوانکاری:** تەناسوب ل نیقە کا پەیقین نەقد و بازار و خەریدار دا ھەبە. ل نیقە کا پەیقین کور و کچ دا دژبەری ھەبە. پەیقین کچ و کچان تەکریری ساز دکن.

٦٩٩- کور ئاینە بئ جەمالی زاتن کچ مەزھەری پەرتەوا سفاتن

■ **ھەقبەرکرن:** رۆ. پەرتەوی - ئە. پەرتەوی -

■ **پەیقناسی:** ئاینە: ئاینە، نەینک، خۆدی، قۆدیک - زات(ذات): ھەبوون و راستی یا ھەرتشتی زاتی وی تئستی یە. جەوھەر، خودا - مەزھەر(مقەر): دیارگە، جیھە دیار بوونئ - پەرتەو: پەرتوو، تیشکفەدان - سفات(صفات): پرائەیا سفەت: راگەھاندن و نیشانانا رەوش و ئاکارین تئشتەکی، ئاکار و رەوشین کو ھەبوونا تئشتەکی نیشان ددن. ئاکار، رەوشناف، عەرەز، تا زاتەک تونەبە، سفاتەک چی نابە-

■ **شرۆفە:** ↓

■ **جوانکاری:** پەیقین کچ و کور دژبەری بئ چی دکن، تەناسوب ل نیقە کا پەیقین ئاینە و پەرتەو پیکفە و پەیقین زات و سفات ژی پیکفە ھەبە.

**۷۰۰- بی زات و صفت عهزه مه حاله
جهوهه نهبتن عهزه به تاله**

■ **په یفناسی: عهزه (عرض):** هه تشتا کو هه بوونا وی ب تشتهک دی فا گریدایی به و سه ب خوه نه به. بو نمونه: خوړ یان روژ جهوهه ره، تاف یان سیتافک عهزه، هه تا خوړ نه به تاف یان سیتافک چی نابه. - **جهوهه:** هه تشتا کو هه بوونا وی ب تشتهک دی فا گریدایی نه به و سه ب خوه به -

■ **شروقه: ↓**

■ **جوانکاری:** په یوهندی ل نیقه کا په یقین زات و صفت و عهزه و جهوهه دا هه یه. په یقین مه حال و به تال لیره دا دکارن تهرادوفی ساز بکن.

■ **هه قبه رکن:** رو. حم. ئوس. ئا. نه. میر. مساله- پرو. مه حاله- هژ. بو زاتی صفت عهزه میتاله-

**۷۰۱- قائم دبتن عهزه ب جهوهه
بی شهمس قه مه دبت مونه ووهر؟**

■ **هه قبه رکن:** بر. ئا. شهمس و قه مه.

■ **په یفناسی: قائم:** ل سه پ، راوه ستایی، ل سه خوه، نه پیقه گریدایی - مونه ووهر: رو ناهی -

■ **شروقه: ↓**

■ **جوانکاری:** په یوهندی ل نیقه کا په یقین جهوهه و عهزه شهمس و قه مه دا هه یه. هه روسان ل لایه کی دی را دژبه ری ل نیقه کا جهوهه و عهزه پیقه و شهمس و قه مه ژی پیقه دا هه یه.

■ **شروقه:** کوړ نه یوو کین جوانی یا جهوهه و هه بوون نه، کچ ژی نیشانده رین تریشکا رهوش و ئاکارین وی جهوهه رینه. هه بوونا تشته کی بی هه بوونا جهوهه را وی تشتی و بی رهوش و ئاکارین وی تشتی بیه وو ده یه و نابه. نه گه جهوهه تونه به، هه بوونا

ناکاران یا بوونئ نینه. عهزه واته تشتین پیغه گریډایی ب جهوههردیا خوه فا گریډاییینه و ههبوونا وان ب ههبوونا وی جهوههردی فا گریډایی، نه گهر نهو جهوههردیه نه به ههبوونا عهزه زی یا بوونئ نینه و نابه. ههبوونا عهزه زی ب ههبوونا جهوههردی فا گریډایی یه. گهلو ما هه یف بیی ههبوونا تاقی روناھی بی دد؟

بالکیشی: ب بیر و هزرا خانی کوپ خودیکا زات، واته جهوههردیا ههبوونئ یه و کچ زی نیشاندهری روناھی و تریشکا رهوش و ناکار و خده و خوویین وی زاتی و وی ههبوونئ نه. ههبوون ب دو تشتان ههبوونا خوه بنه جی دکه، نهو زی زات و سفاتن، کو کوپ زات و کچ زی سفاتن وی ههبوونینه. واته ههردوک پیگه واته یی ددنه ههبوونئ. لی نه گهر زات تونه به، سفاتن زی تونه یه. نه گهر جهوههردی تونه به عهزه زی واته یه و تونه یه. ههبوونا عهزه زی ب ههبوونا جهوههردی فا گریډاییه. ههبوونا نه فینا کچکان ب ههبوونا کوپکان فا گریډایی یه. نه گهر کوپ تونه بن، کچی بین نه فیندارین کی؟ نه گهر کوپ نه بن نهو نکارن بین نه فیندار -

۷۰۲- مه یلا ژ روخن کوپان بهری بت
سه د جار کو جووری و بهری بت
۷۰۳- نهو مه یلی کو دی بکته وه مه فتوون
نهو له یلی کو دی بکته وه مه جنوون

■ هه قبه رکن: هژ. میر. مه یل -

■ په یفناسی: کو: چاوا، چاکینه - مه فتوون: نه فیندار، دلبریایی، شپتی نه فینی -

■ شروقه: ↓

■ **جوانکاری:** مه یل و له یل پیگه جناسی ساز دکن. په یفین مه فتوون و مه جنوون ب واته یا شپتی نه فینی پیگه هه قواته نه. نهو مالکا هه لبه سستی ب شپوه یا تهرسیعی هاتییه قه هاندنی.

۷۰۴- مه جنوون کو نه بت عه دیلی له یلی
له یلی کو دکته ب له یلی مه یلی

■ په یفناسی: عه دیل: هه قال، هه فتا.

■ شروقه: ↓

- **جوانکاری:** په یقین مه جنوون و له یلې پښکفه هم هه فپه یوه نندن، هم د ژبه رن و هم ژى نافر دانه ویا چیروکی یه. چند جار کی بوونا په یفا له یلې جوانکاری یا چند گه رده دی یی ساز دکه. په یقین له یلې و مه یلې پښکفه جناسا نفیسکی ساز دکن.

۷۰۵- گول قهت ل گولان دبیته عاشق عهزرا بخو قهت دبیته وامق

- **هه فبه رکن:** میر. بخو قهت -

- **شروقه:** دلبریان و ناره زوویا کو دوور ژ ته فه شا کور کان به، بلا نه و کس سهد جاری ژ حووری و پهریان جوانتر بن ژى، نه و دلبریانا نکاره وه بکه نه فیندارین خوه. هوون کچن و به دهوی یا رووی کچکان نکاره وها وه شیت و شهیدا بکه. نه گه مه جنوون و له یلې نه بن هفتا و هه فسه نگین هه ف و ل رووبه رووی هه فدو دا رانه وه ستن، نه فین و نه فینداری ساز نابه. له یلې نکاره وه کچکان بکه نه فیندار. نه گه مه جنوون نه به، ما له یلې دکاره دلې له یلې بیژینه خوه و نه وی بکه نه فیندارا خوه. گه لو ما گول دبن نه فیندارین گولان. گه لو ما عهزرا بخوه دکاره ژ خوه را به وامق؟

- **جوانکاری:** په یقین گول جوانکاری یا چند گه رده دی یی ساز دکن. په یقین عهزرا و وامق پښکفه هم د ژبه رن، هم هه فپه یوه نندن و هم ژى نافر دانه ویا چیروکی یه.

۷۰۶- خوسرو نه بوا سه وارې شه بدیز شیرین چو شه کهر دبوو ل په رویز؟

- **هه فبه رکن:** رو. شیرین شه کهر دبوو به په رویز - نا. نو س. نه. شیرین وه شه کهر دبوو به په رویز - هم. هژ. میر. جا. زا. شیرین ل شه کهر دبوو به په رویز - چا پا نورمی یی: شیرین چو شه کهر دبوو ل په رویز؟

- **په یقیناسی:** خوسرو: خوسرو په رویز پادشاهی ب ناف و بانگه ساسانی یان کو نه فیندارې شیرینی بوو - شه بدیز: شه فرهنگ، نافی هه سپی خوسرو په رویز بوویه - شه کهر: نافی ژنا خوسرو په رویز شاهن ساسانی، کو سهره کا هه موو ژنن وی بوویه. -

- **شروقه:** گه لو نه گه خوسرو په رویز ل شه بدیز سوار نه با و (ل ری دا راستی شیرینی نه هاتا) ما شیرینی ل بهر دلې وی، وه که ژنا وی شه کهر ا نسفه هانی خوشده فی و شیرین و شه کهر با؟

■ **جوانکاری:** په یقین خوږو و شیرین و شه‌کەر و په‌رویز و شه‌بديز ئاڤرډانه‌وه‌يا چيرؤکئ يه. په یقین خوږو و په‌رویز ليره دا هه‌فواته‌نه. جناس ل نيغه‌کا په یقین شیرین و شه‌کەر دا ل بارا په‌يوه‌ندا چيژ و ره‌گه‌زی دا هه‌يه. په یقا شه‌کەر ئيهامئ ساز دکه. له‌ورا کول په‌يا يه‌که‌م دا هزرا مرؤفء بو لايئ وئ تشتا شیرین واته‌ قهند و شه‌کەری دا دچه، ل دوو را هزرا مرؤفء ل سەر ناڤئ ژنا خوږو په‌ويژه دا دزڤره. نه‌گەر مرؤف ئه‌و سهراتی يا خوه‌ندبه، يان په‌يست به.

**۷۰۷- فەرهاد ء جهوا سرشکئ پر خوون
نه‌يينا نه‌ددئ سوارئ گولگوون**

■ **هه‌قبه‌رکرن:** مير، حم، ئؤس، جا، پرؤ، جهوا - رؤ، زا، چوا - ئا، ئه، بوا - هؤ. جووا - حم، پرؤ. نه‌ينا نه‌ددئ - رؤ، تينا نه‌ددئ بووی - ئا، ئستاندى ژ وئ - ئؤس، تينانه‌ده‌رى - ئه، نه‌ينا نه‌دوورى - مير، نه‌ينا و نه‌ددئ - هؤ، نينا نه‌ددئ -

■ **په‌يفناسئ:** جهو: جؤك، جؤ - سرشك: هيستر - نه‌يينا: نه‌ئانيا - نه‌ددئ: نه‌ددئت - سوارئ گولگوون: مه‌به‌ست ژئ شیرينه - گولگوون: ناڤئ هه‌سپئ شیرينئ يه - گولگوون: ناڤئ هه‌سپئ شیرينئ يه -

■ **شروقه:** تا کو فەرهاد جؤکا هېسترين ته‌ژئ خوون نه‌کشاندا، شیرينا سوارئ گولگوونئ نه‌ددئت.

رؤنکر نه‌فه: فەرهاد به‌تر تراشه‌كى هونه‌رمه‌ند بوويه، كو دلئ وئ دكه‌فه شیرينئ و دبه ئه‌فيندارئ شیرينئ. شیرين مه‌رجه‌كى دادنه پيش فەرهادء و دبئزئ: نه‌زئ هينگا ته‌بكم، ده‌ما كو تو جه‌وه‌كئ ل سهرئ زنارئ بيستوونئ را بكؤلى و تا سهر جه‌وزا ئاڤزه‌نى يا من بينئ، دا كو شقان ل ژؤرى زناران په‌زء ل وئ جؤكئ دا بدؤشن و شير ل ريكا وئ جؤكئ دا بيته‌ ناف جه‌وزا ئاڤزه‌نى يا من. ليره‌دا خانئ ل باتئ جه‌وا شيرء جه‌وا هيسرين ته‌ژئ خوون كو مه‌به‌ست ژئ ئه‌فيندارئ و دهرده‌سه‌رى يه ئينا يه.

■ **جوانکاری:** په یقین فەرهاد و جهو و گولگوون ئاڤرډانه‌وه‌يا چيرؤکئ يه. مه‌به‌ست ژ سوارئ گولگوونئ شیرین و مه‌به‌ست ژ جهوا سرشکئ پر خوون ژئ جهوا شیرئ يه.

**۷۰۸- ژهو چهنده هه عالمه رجالان
بهگزاده و ساده و رووالان**

■ هه قبه ركرن : ئا . ئۆس . ژ ئه و چهند ههمى - رۆ . ژ ئه و چهنده - هم . ژ ئه و چهند هه - ئه .
ژ ئه ف چهنده هه -

■ پهيئناسى : ژهو چهنده هه : ژ وان چهندين هانج ، ژ وان كه سين هانج - رجال :
پرانه يا ره جول ب واته يا ميران - ساده : ليره دا مه بهست ژى خورتين ده فرووت
و نووگيهايى يه . -

■ شروقه : ↓

**۷۰۹- دل قهت وه نهبت ب كهس فه مايل
كيژين د ئه دانى و ئه رازل**

■ هه قبه ركرن : ئه . وه نهبيت ب ييكفه - مير . وه نه بى ب كهس - - رۆ . قيزى د -
هژ . كيژن -

■ پهيئناسى : ئه دانى : پرانه يا ئه دنا ، ژير ، نرم ، بن بوها ، ل پله يا نرم دا - ئه رازل : پرانه يا
ره زيل ، روسوا -

■ شروقه : ↓

■ جوانكارى : پهيئين ئه دانى و ئه رازل ليره دا دكارن هه قواته يى يى ساز بكن .

**۷۱۰- بى نام و نشان و غه ير مه عرووف
قهلبى وه ب وان كو بوويه مه شغووف؟**

■ پهيئناسى : مه عرووف : ناس كرى ، بناف و دهنگ - غه ير مه عرووف : نه ناس ، كهس
نه ناس - مه شغووف : ئه فيندار ، پر ژ ئه فينى ، خوش و شاد -

■ **شرۆڤه:** هه‌ی کچین سه‌رسفک و روسوا و نه‌چیزان، ما ل نا‌فا هنده مێران دا، ل نا‌فا وان هه‌موو به‌گزاده و خۆرتین نوو‌گیه‌ایی و خوه‌شک دا، دلین وه نه‌که‌ته که‌سی، دلین وه چاوا چوو که‌ته وان کچین بی‌ ن‌اف و نیشان و که‌س نه‌ناس؟

■ **جوانکاری:** هه‌قبه‌ندین بی‌ نام و نیشان و غه‌یر مه‌عرووف پینکفه هه‌فواته‌یی یی‌ ساز دکن.

■ **هه‌قبه‌رکرن:** هژ. کو بوویی - نه. قه‌لبی وه ب وان وه بوویه -

۷۱۱- نه‌ف نه‌مره ب من قه‌وی مه‌حاله
نه‌ف خه‌ونه وه دیتی یان خه‌یاله

■ **هه‌قبه‌رکرن:** رۆ. نه‌و-

■ **په‌یفناسی:** نه‌مر: کار، کریار، قه‌ومین - قه‌وی: گه‌له‌ک، زۆر -

■ **شرۆڤه:** نه‌ز قه‌ت نکارم فی قه‌ومینی باوهر بکم و بپه‌زینم. نه‌فه یان وه خه‌ون دیتییه، یان زی هوون تووشی خه‌یالاتان بوونه.

■ **جوانکاری:** په‌یوه‌ند ل نیغه‌کا په‌یفین خه‌ون و خیال دا هه‌یه.

۷۱۲- زینئ کو به‌یستنه‌و مه‌عانی
نه‌ف نه‌غمه ژ په‌رده‌یی ده‌رانی

■ **هه‌قبه‌رکرن:** نه. به‌یست - نا. نه. میر. نه‌ف -

■ **په‌یفناسی:** مه‌عانی: پ‌رانه‌یا مه‌عنی، واته، گۆتار، گۆتن - نه‌غمه: ئاواز - په‌رده: هه‌وایا ئسترانی، سیمپن کول سه‌ر ده‌ستکا ته‌نبوور و سازان فه‌ گریداییه و ناوه‌یا نیغه‌کا نۆتان نیشان ددن.

■ **شرۆڤه:** ↓

- **جوانکاری:** ل فی مالکا هه لبه سستی دا وه کاندن هه یه، خانی سینگ یان دلئی زینئی وه کاندیبه پهرده یا دهز گاهه کی سازژهنی یی و دهنگئی وی وه کاندیبه نه غمه یه کی.

۷۱۳- ئەف رهنکه هه گۆته دایه یا پیر

غالب ته نه مایه عقل و ته دبیر

- **هه قبه رکرن:** میر. ئا. ئەف رهنکه گۆته دایینا پیر - ئۆس. ئەفره نکه هه گۆته دایینا پیر -
- **په یفناسی:** ئەف رهنکه هه: وهها، ب فی رهنگی - غالب: زۆرتەر، رهنکه، لیره دا تی ب واته یا ب راستی کو -

■ شروقه: ↓

- **جوانکاری:** په یوه ندی ل نیفه کا په یفین عقل و ته دبیر دا هه یه.

۷۱۴- ته دگۆت کو ب دهعوهت و عهزایم

حالی کو خه فی بتن دزانم

- **هه قبه رکرن:** هژ. ته دگۆ وه کی مه نده لا خو دانم. رۆ. حم. ئە. جا. زا. ته دگۆ کو ب دهعوهت و عهزایم - ئۆس. میر. عهزایم - ئا. غهزایم -
- **په یفناسی:** دهعوهت: دوعا، داخواز، گازی بکرن، فهخوهندن بۆ میفانداری یی - عهزایم/عهزایم: پرانه یا عهزیمه، ب واته یا سیجر و جادوو یی، میفانی - حال: رهوش، قهومین -

■ شروقه: ↓

- **جوانکاری:** په یفین دهعوهت و عهزایم هه ریه ک دو واته یان ددن و ب فی هندئی له تافه تی ساز دکن.

بالکیشی: ئەف مالکا هه لبه سستی ئالۆزه، ل پله یا یه کم دا عهزایم، یان عهزایم د گهل دزانم نابن پاشبه ند، ل پله یا دوهم دا په یفا عهزایم پرانه یا په یفا عهزیمه یه ب واته یا سیجر و

جادوویان، لیره دا کردارا رسته یی ديار نینه، نه گهر نه بخوازن رسته یی ته کووز بکن، ده بی وه ها بی نفیسینی: ته دگوت کو (نه ز) ب ده عوه ت و عه زایم، نه کو ب ده عوه ت و عه زایم. یم یا کول دوو عه زای یی را تی کردار نینه، به لکوو نیقی په یقی بخویه. هه زار زی ب فی کیماسی یی هه سیایه، لی ل بهر خوه دا بیی کول چ ژیده ری ل بهر دهستی وی دا هاتبه، هه لالء خوه را دهست تی وهر دایه و نفیسیه: ته دگو وه کی مهنده لا خو دانم. واته نهوا کو هه زار ئینایه زی ل چ ژیده ران دا نه هاتیبه. نه ز نه شیم دهست ل فی مالکی تیوهر دم. دبه کو روزه کی دهست نفیسه ک په یدا به کو نه ف شاشی یا تی دا نه هاتبه. هینکا نفشین کول دوو مهرا تین دی سهر راست بکن.

۷۱۵- شکلن کو مه دی نه بی مه ناله

ته حقیقه نه خه ونه نه خه یاله

■ په یفناسی: ته حقیق: راست، راست کری، راستبووی، قهومی، بووی -

■ شروقه: ↓

■ جوانکاری: په یقین خه ون و خیال ل گهل ته حقیقی دژبه ری یی ساز دکن. هه روسان په یوه ندی ل نیقه کا وان هه دو په یقان دا هه یه.

۷۱۶- وان گهر مه لک و وه گهر به شه ر بوون

گهر قسمی نساء وه گهر پسه ر بوون

■ په یفناسی: قسم: جه له ب، جوړ، دهسته، چیشیت - نساء: ژن - پسه ر: کوړک -

■ شروقه: ↓

■ جوانکاری: په یقین به شه ر و مه لک پیکفه دژبه ری یی ساز دکن. په یقین نسا و پسه ر زی پیکفه دژبه ری یی ساز دکن. په یقین به شه ر و پسه ر ب رینفیساکه ون جناسا نفیسکی ساز دکن.

۷۱۷- ئەنگۈشتەرى يىن دوان ئەفانە

ئىنسانە مە وي ژ بۆ نشانە

■ ھەقبەركرن : ئە . يىت - - ھژ . ئەو

■ پەيقناسى : ئەنگۈشتەرى : گوستىل - وي : واپە ، ئەفایە -

■ شىرۋقە : ↓

۷۱۸- رەملى تو ب راست ئەگەر دزانى

خاتمە ئەفە دى بزان خودانى

■ ھەقبەركرن : ھژ . ئەگەر ب راست - - ھژ . دى -

■ پەيقناسى : خودان : خويى ، خايى ، خىو ، خاوەن -

■ شىرۋقە : دەما كو زىنى ئەو گۆتتانه ژ دەقى پىرى بەيستن ، ژ دلى خوه يىن بريندار وهها ناليا وهها گۆتە پىرى : رەنگى ھندى ددە كو ئىدى ھش و تەقىبر ل سەرى تە دا نەمانە . نە تە دگۆت كو ئەز ب رەمل و دوعا و خودانى تىتك و پىلكامە و سىر و رازىن سەرگرتى و رەوشىن قەشارتى دزانم . باش گوھدارى كە و بزانه كو ئەو تىشتىن كو مە دىتنە خەون و خيال نىنە و راست و دوروستن . ئەوانا ئەگەر مەرۆف بن يان فرشته بن ، كور بن يان ژى ژ جەلبىن زان بن ، فايە مە گوستىلېن وان ژ بۆ نىشانە دگەل خوه ئىنانه . ھانى ژ تە را گوستىل ، دە ئەگەر تو رەملدار بى ، بزانه كانى خودانى فان گوستىلان كىنە .

۷۱۹- وي شەھلەيىن حىلەكار و جازوو

گۆ بىنە ژ بۆ م خاتەمان زوو

■ ھەقبەركرن : ھم . جازوو - دىتر ژىدەر ھەموو جادوو -

■ پەيقناسى : شەھلە : پىرەژن - حىلەكار : فىلباز - جازوو : جادوو ، سىخرباز -

■ شروڤه: ↓

- **جوانکاری:** په یوه نډی ل نیڅه کا په یقین شه هله و حیله کار و جازوو دا هه یه.

۷۲۰- دا نیشه ڤه رهمله کی بریژم

حه تتا سوی ساحبان بیژم

- هه ڤه ر کرن: هژ. صبه -

- په یقیناسی: رهمل ریتن: فال هاقتن ب خیزی - سوی: سییدی -

■ شروڤه: ↓

- **جوانکاری:** په یقین نیشه ڤ و سوی پیڅه دژبه رن.

۷۲۱- حازر سستی یی نگین ده رانی

دا ده سستی عه جووزه یا زه مانی

۷۲۲- زینی ڤه گوته هه یزه بوونی

من دل بوویه وه رته یه ک ژ خوونی

- هه ڤه ر کرن: نوس. د - هژ. وه رطه یی ک - میر. ڤه طره یه ک -

- په یقیناسی: عه جووزه: پیره ژن - عه جووزه یا زه مانی: پیرا ده ما خوه، پیرا ڤیل باز -
وه رته: گه رینه ک، گه راف -

■ شروڤه: ↓

- **جوانکاری:** د ڤی مالکا هه لبه سستی دا وه کاندن هه یه، خانی دلج زینی یی نه ڤیندار
دوه کینه گه رینه که ک ژ خوونی.

۷۲۳- گاڤا وه كو وه رته تپته جوشين
وهقتن كو دكته بكته خوروشين

■ ههقبهركرن : هژ. دپته -

■ پهيڤناسي : جوش : هلكه لپان - هاتنه جوشين : كهل پيڤكه تن، ل سهه ههڤ و بهه ههڤ را رابوون - خوروش : گازی و هاوار، نالين، حورمه حورم، حورشه حورش -

■ شرؤڤه : ↓

۷۲۴- تهسكين دكته نهڤ نڤين دلن ژار
دهمهدهم كو ددهم د چهشمين خونبار

■ ههقبهركرن : هژ. نه. رؤ. نهو - نه. زار -

■ پهيڤناسي : تهسكين كرن : هيسا كرن، رهحه ت كرن - ژار : زار، لاواز، قوڤ، بهلهنگاز -
دهمهدهم : دهه به دهه، گاڤ به گاڤ - چهشم : چاڤ - خونبار : خونبارين، خونريژ -

■ شرؤڤه : ↓

■ جوانكاري : پهيڤين دهه دهه و ددهم پيڤكه جناسا نفيسكي و موسيقياي هوندوراني چي دكن. هيسترين زين ب خونن هاتييه وه كاندنن. يان زي چاڤين وي ب عوره كي كو خونن دبارينه هاتييه وه كاندنن.

۷۲۵- زينهار نه گهر دبه ي نڤين
زوو بينهڤه بؤم دلحه زين

■ ههقبهركرن : رؤ. هم. نه. مير. زنهار - - رؤ. هم. نا. ئوس. نه. مير. مه -

■ پهيڤناسي : زينهار : ته هاي زي هه به، د بهختن ته دامه - دلحه زين : دل ب كول -

■ شروڤه: ↓

■ **جوانکاری:** په یقین دبهی و بینه فه پینکفه دژبهری یخ ساز دکن.

۷۲۶- له ورا ب وئ یه م سهبر و سامان
نهو بو مننه خاتهما سوله یمان

■ **هه قبه ر کرن:** رو. میر. له ورا بوویه بو مه سهبر و سامان - ئا. له ورا مه ب وانه سهبر و سامان - هژ. له ورا بوویه سهبری م ژ هه یمان - هم. نه. ئوس. پرو. زا. له ورا ب وئ یه مه سهبر و سامان - جا. له ورا مه ب وئ یه سهبر و سامان -

■ **په یقناسی:** سهبر پئ هاتن: بیهن پئ دهر که تن - سامان: ریځ و پیکی، فه حه بیان -

■ **شروڤه:** نه وئ پیرا فیلباز و جازوو و سیحرباز، گوته وان کانئ زوو گوستیلکان بدن من، نه زئ ئیشه ف رهمله کی دار یژم و فاله کی باقیژم و تا سییدی خودائین وان گوستیلکان ناس بکم. ستی یخ د گافئ دا گوستیل ژ تلی یا خوه شقتاند و دا دهستی وئ پیرا جازوو. لئ زینئ وها گوته پیرئ: مالا ته چول و هول به، دلئ من بوویه گول و گهرینه کا خوونئ. گاڤا کو نهو گهرینه کا هل دکله و دکه کو سه رریژ به، نه ز نه قئ گوستیلئ ددهم سه ر چافین خوه یین خوونبار، نه ف گوستیلا، دلئ من وئ گهرینه کا خوونئ هیئک دکه و فه دحه سینه و ناهیلله سه رریژ به. نه ز ل به ختی ته دامه، نه گهر تو گوستیلئ دبهی، زوو ژ منا دل بکول را بینه. له ورا کو بیهن من ب وئ گوستیلئ دهر دکه فه و ئارام و ئوقره یا من ب وئ تی. نهو گوستیل ژ من را بوویه خاتهما سوله یمان په یغهمبه ر.

■ **جوانکاری:** په یوه ندی ل نیقه کا په یقین سهبر و سامان دا هه یه. گوستیلا مه می ل دهستی زینئ دا ب گوستیلا سوله یمان پیغهمبه ر هاتیبه وه کاندنئ.

(۱۸)

**تەفەھۇس و تەفەئۇلا داىيەيىن ژ رەممالى ژ بۇ
كەشفا حەقىقە تا وى ئەحوالى**

**۷۲۷- وى دەللەيىن بى فەسال و موختال
سوبحن خو گەھانده پيش رەمال**

■ **ھەقبەر كرن : مير. ئە. ئا. داىيەيىن - رۇ. وى دەللەيىن پىر فەسالىن موختال - حم. ئە. وى دەللەيىن بى فەسالىن موختال - جا. زا. وى دەللەيىن بى فەسال و موختال -**

■ **پەيفناسى : دەللە : دەلال، جامباز، نافخۇشېكەر، كەسا كو نېقە كا دو ئەفېنداران دا ھات و چۆيىن دكەت، كەسا كو دو كەسان دگەھىنە ھەف، -يىن : (يىن يال دوو پەيھا دەللە را ھاتى) زاىەند نېنە، جىناقى ئشاركى يە و تى ب واتە يا ئەوي دەللەيىن. - فەسال : ھېدى و ئارام - بى فەسال : بېفەسال، حلخۇپانى، نەرىك و بېيك، گۆجگۆجە، خلۇخوارۆ- موختال : خىلەكار، فېلباز - بى فەسال و موختال : لېرە دا دكارە ب واتە يا ب لەز و بىي گېرۆبوون، بە ژى -**

■ **شروۋفە : ↓**

**۷۲۸- زېرەك دو برن دەست خو بو پير
ئەقرەنگەھە كر زەميرە تەقرير**

■ **ھەقبەر كرن : مير. رۇ. ئە. حم. جا. زەميرە تەقرير - ئۇس. ئەلقسسە كو كر قەزىيە تەقرير- ئا. كر ئەو قەزىيە تەقرير- زا. پىرۆ. ئەقرەنگە كرە بەيان و تەقرير- ھژ. ضەميرى -**

■ **پەيفناسى : زەمير تەقرير كرن : راگەھاندا و فەگۆتتا نافەرۇكا سەرھاتى يىن -**

■ **شروۋفە : ↓**

۷۲۹- گۆ من دو کوپک ههین د مه عسووم
بی باب و یه تیم و ژار و مه حرووم

- هه قبه ر کرن : نه . کوپن هه نه - نا . هه بوون -
- پهیئناسی : کوپک : کوپن بچووک - مه عسووم : بیگونه هه ، پاک و پاکیزه - بی باب : بی باف ، باف مری - یه تیم : ئی تیم - مه حرووم : بی پار و پشک ، به له نگاز -
- شروقه : ↓
- جوانکاری : پهیئین بی باب و یه تیم هه فواته نه . پهیئین ژار و مه حرووم ژی نه گهر هه ف واته نه بن ژی نیژیکی هه فن .

۷۳۰- رۆزا وه کو بوویه عهیدی سهرسال
نه و ژی ب ته ریقن ته بعه ئه تفال

- هه قبه ر کرن : نا . نه . رۆ . عهیدی سهرسال - حم . ئۆس . هژ . میر . پرۆ . زا . جا . عهید و سهرسال - - بر . نه . نا . ل -
- پهیئناسی : عهیدی سهرسال : عهیدا سهرسالی ، جه شنا نه ورۆژی - ته ریق (طریق) : ری ، ری و ره سم - ته بعه (طبع) : خو و خده ، ری و رهوش - ئه تفال (اطفال) : پرانه یا طفل ، زارۆکان -
- شروقه : ↓

۷۳۱- رابوونه قه هه ر دو چوونه گه شتی
غوولان غه له تاندبوون ل ده شتی

- هه قبه ر کرن : ئۆس . غه له تاندن نه و د ده شتی -
- پهیئناسی : گه شت : سهیران ، گه ریان - غوول : دیو ، پیرحه پۆک - غه له تاندن : شاش کرن ، خاپاندن -

■ شروڤه: ↓

- **جوانکاری:** په یقین غوول و غه له تاندن پیکه جناسا نثیسیکی ساز دکن و موسیقیا هوندورانی چن دکن.

**۷۳۲- نیروڤه دهما کو بوونه په یدا
دینن ته له سن جونوون و شه یدا**

- هه قبه رکرکرن: نا. نیروکه -

- په یقیناسی: ته له س: مه ست، خیف، گیز، شیت، سست و خاف -

■ شروڤه: ↓

- **جوانکاری:** په یقین دین، ته له س، جونوون و شه یدا پیکه هه م دکارن هه قواته بن و هه م زی په یوه ندی ل نیقه کا وان دا هه یه.

**۷۳۳- هاتینه فه بی لباس و تازی
گه ه گه دکرکرن فه غان و گازی**

- هه قبه رکرکرن: میر. نوس. رو. هژ. جا. زا. دکرکرن - هم. دکرکرن - نا. دکنه -
نه. دکنه -

- په یقیناسی: تازی: ته حزی، رووت، عوریان - دکرکرن: دکن - فه غان: قیزین، داد و هاوار، گازی -

■ شروڤه: ↓

- **جوانکاری:** په یقین بی لباس و تازی پیکه و په یقین فه غان و گازی زی پیکه هه ف واته نه.

۷۳۴- بیهش دکهفن گهلهک دمینن
گافا وه کو رادبن د دینن

- ههقبه رکرن : ئا. ئوس. بئلا -
- په یفناسی : بیهش که تن : نه هس که تن، ژ خواه فه چوون -
- شروقه : ↓
- جوانکاری : په یقین دکهفن و رادبن دژبه ری یی ساز دکن .

۷۳۵- ئهف خاتمه نه ئهوان د دهستن
گویا تو دبئی ب فان د مهستن

- ههقبه رکرن : رۆ. ئه. ب وان -
- په یفناسی : گویا : تو دبئی قای .
- شروقه : ↓
- جوانکاری : په یقین گویا و تو دبئی ههف واته نه .

۷۳۶- ئه ی واقفی رهمز و کاشفی راز
بیچاره مه ئه ز تو چاره په رداز

- ههقبه رکرن : ئه . بیچاره ئه م ئه ز -
- په یفناسی : واقف : ئاگادار، یی حه سیایی، هایدار - رهمز : ئشاره، دوروشم، هه ژیاره - کاشف : کشفکر، دهرهینه ر، په یداکه ر - کاشفی راز : زانایی نهینی یان، دهرهینه ری سر و رازان، ئاگاداری د لگۆتک و رازان - بیچاره : بیچاره، به له نغاز، بیگاف - چاره په رداز : چاره ساز، کارساز، ریزان -

■ شروڤه: ↓

- **جوانکاری:** په یقین واقف و کاشف و په یقین رهمز و راز نه گهر زی ههف واته نه بن، نیزیکی ههفن و په یوه ندا واته یی ل نیغه کا وان دا هه یه .

۷۳۷- نیحسان بکه قهنج ژئی خه بهر ده

کانی سه بی یی د من چ دهرده

- هه فبه ر کرن: ئا. قهنج تو ژئی - ئوس. ژحه ی -

- **په یقیناسی:** نیحسان: قهنجی، باشی - قهنج: باش، رند - خه بهر دان: گه پ کرن، ناخفتن، قسه کرن، قهزی کرن، شور کرن، ئشته قلین - سه بی (صبی): زاروک - دهرده: ئیش، نه خوئسی -

■ شروڤه: ↓

- **جوانکاری:** په یقین نیحسان و قهنجی ههف واته نه .

۷۳۸- مه جنوونیه سهرعه یا هه وایه

چاوا مهره زه چ بو ده وایه

- هه فبه ر کرن: ئا. یان .

- **په یقیناسی:** مه جنوونی: شیتاتی - سهرع (صرع): ته پ، فنی، سه ریئیشی و غه ش - هه وایه: بایین نه خوئسی یی - مهره ز (مرض): نه خوئسی -

■ شروڤه: ↓

- **جوانکاری:** په یوه ندی ل نیغه کا په یقین مه جنوونی، سهرع و هه وایه، له ورا کو هه ریه ک ژ وان مهره زه که . په یقین مهره ز و ده وایه د ژبه ریئین هه قدوننه .

**۷۳۹- نەى مورشد و پيشه‌واين موقبل
هه‌لالين عوقوود و هه‌للي موشكل**

■ هه‌قبه‌ركرن : ئا. ئوس. نه. مير. مورشدئ پيشه‌واين -

■ پەيفناسى : مورشد : رينيشاندهر - پيشه‌وا : پيشاهه‌نگ، ريفه‌به‌ر - موقبل : خوشبه‌خت -
هه‌لال : فه‌كر، ژيک فه‌كرئ ئالوزى و دوژواربيان - عوقوود : پړانه‌يا عقد، گري، ئالوزى
- هه‌ل : ژيک فه‌كرن - موشكل : دوژوارى -

■ شروقه : ↓

■ جوانكارى : پەيفنين مورشد و پيشه‌وا هه‌قوانه‌نه. پەيوه‌ندا واته‌يى ل نيغه‌كا پەيفنين
عوقوود و موشكل دا هه‌يه. پەيفنين هه‌لال و هه‌لل جناسئ چئ دكه.

**۷۴۰- سپه‌ك هه‌يه وي د فان نغينان
پەيدايه ل نك وه دووربينان**

■ هه‌قبه‌ركرن : مير. سپه‌ك وي هه‌يه -

■ پەيفناسى : سپ : راز، نهينى، دلگوتك - دووربين : كه‌سپن كو ژ پاشه‌روژئ خه‌به‌رددن ،
كه‌سپن كوئاگادارى قه‌ومينين نه‌هاتينه -

■ شروقه : ↓

■ جوانكارى : پەيفنين سپ و پەيدا دكارن پينگه‌ دژبه‌ر بن .

**۷۴۱- نه‌سحابئ نغين بيژه كينه
جنينه پەرينه ئاده‌مينه**

■ پەيفناسى : نه‌سحاب(اصحاب) : پړانه‌يا صاحب، خودان - جنئ : نه‌جنه، ژ مه‌ چيتر -
پەرى : فرشته - ئاده‌مئ : مروّف -

■ **شروقه:** وی جامبازا نهحه جمتی و فیلباز، سییدی زوو رابوو و زیړه ک دو ژ بو کالی فالقه گر هه لگرتن و خوه گه هانده لالء وی و قهومین وهها ژ وی را شروقه کر و گوت: نهز د بهختی ته دامه، دو کورکین من یین پاک و بیگونه ه و نیسیم و ژار و بهله نگاز و بیخودان هه نه. روژا کو بوویه جه شنا سه رسالی، نهو ههردو زی وه کی دیتر زاروویان ژ خوه را دهرکه تبوونه سهیرانی و چوو بوونه چولنی. لنی پیرحه پوکان ل چولنی نهو ههردو زی ژ ری دهرخستنه و خاپاندنه و خهله تاندنه. ئیرو دهما کو مه نهو پهیدا کرن، شیت و دین و ته یوی بوونه. ههردو زی رووت و تووت زفرینه و وهکه شیتان دکن گازی و هاوار و نه هس دکه فن و ب دهمژمیران ژ خوه فا دچن و نایینه سهر همدی خوه. دهما کو رادبن زی دین و شیت و سهودا سهری و سهر سه مینه. نهف ههردو گوستیلانه زی ل دهستین وان دا بوو. دقهومه کو ب فان گوستیلانا وهها شیت و شهیدا بووبن. نهی ناگاداری رهمز و نیشانه یان و پهیدا کوری راز و سرین سهرگرتی، چ ری و چاره ژ بو من نه مانه، تکایه تو چاره یه کی بکه. ب دلوفانی یا خوه باش ل رهوشا وان بنیره و بزانه کانی دهر دین فان ههردو زاروکین من چنه؟ گه لو نهوانا جنوو بوونه؟ ته پا که تنه؟ یان ههوا هاتیبه سهری وان؟ یان کا نه فا چ نه خو شیبیه، کو تووشی وان بوویه؟

هه ی ریقه بهر و پیشه وایع باش و بهختیار، هه ی قه کری کوره گری یان و ئالوزی یان، رازه ک سهرگرتی د فان گوستیلان دا هه یه. هه لبه تته هوون دوور نه پیرین زانا نهوی ژ مه چیتر دزانن. ژ کهرما خوه را بیژه کا خودانی فان گوستیلانا کینه؟ گه لو نهوانا مروفن، نه جنه نه، یان فرشته نه؟

■ **جوانکاری:** په یقین جنی و پهری و ناده می ههم دژبهرن و ههم زی په یوهندی دارن.

**دهلالهت و تهقريرا ره ممالی یه ژ بؤ پیرا موافق
مافی الضمیر و موخالف تهقریر**

**۷۴۲- نهو وارسن علمی دانیالی
گافا فکری د شکلن فالی**

- په یقناسی: وارس (وارث): میرات فهگر، بارقه گر - علم: زانست - دانیال: دانیالی نه بی، پیغه مبه ری جهوویان یی فالهافیز کو گورنا وی ل ئیرانی ل بازاری شووشی سر ب ئوستانا خوژستانی دایه. -

■ **شروقه: ↓**

- **جوانکاری:** په یقا دانیال ئافر دانه ویا چیرۆکی واته تلمیحه.

**۷۴۳- فیلحال د رحمنن ئوممه هاتان
بی وهزع و تهوه للودا به ناتان**

- هه فبه رکرن: حم. ئا. ئوس. هژ. میر. جا. زا. وهزعن تهوه للودا- نه. رۆ. بی وهزع و تهوه للودا-

- په یقناسی: فیلحال: د ده می دا، د گاقن دا - رحمنن: مالزارک، مندالدانک - ئوممه هات: پرانه یا ئومه هه، داییک - وهزع (وضع): چیکرن، دانان، دانین، بچووک ئینان - تهوه للود: ژ داییک بوون، زایین - به نات: پرانه یا بنت، کچ، قیز -

■ **شروقه: ↓**

- **جوانکاری:** په یوه ندی ل نیقه کا په یقین ئومم و رحمن دا و په یقین وهزع و تهوه للود دا هه یه. په یقین وهزع و تهوه للود دکارن هه ف واته بن.

**۷۴۴- لحيان و نهقى ب پيڭفه ديتن
تاجدين و ستي ب پيڭفه ديتن**

- ههقبهركرن: ئوس. رهبحان و نهقى و - هژ. لهحيان - هژ. نهقى يى پيڭفه، ستي يى پيڭفه - ئا. پيڭفه -
- پهيفناسى: لحيان: رووكو، ميړى ب ردښ - نهقى: پاك و پاكيزه - لحيان و نهقى: نافي دو ئستيرانه، نافي چاوايي و رهوشا هاتنا فالى يه ل بال فالهافيزان - ب پيڭفه: ب ههقرا، پيڭفه -
- جوانكارى: په يقين لحيان و نهقى پيڭفه و تاجدين و ستي ژى پيڭفه ههم دژبهرن ههم په يوهندى دارن.
- شروقه: ↓

**۷۴۵- شكلى تهرهحن د گهل غمى دى
بى په رده و زين د گهل مغمى دى**

- ههقبهركرن: هژ. تهرهحن، ژ بلى نوسخه يا ههزاره ل ههموو ژيدهران دا فهرهح هاتيبه، فهرهح واته كه يڅوڅشى و شادى. لئ هم دزانيڼ كول ژيانا مغمى و زيني دا شادى و كه يڅوڅشى تونه بوويه، هه ژيانا وان ب دهره و كول و كه دهره و خهم و خوشه يان داگرتى بوويه، لهورا ليره دا تهرهح ژ فهرهحن واته دارتره. ههر چهند كو ماموستا ژيدهره فئ په يقين دهستنيشان نه كړيبه و نه گوتيبه كال كيشك نوسخه يى دا وهها هاتيبه، لئ ديسان ژى من تهرهح ژ فهرهحن سهراست تر ديت و ئه وهلبزارت -- هژ. ديت، ديت - ئه. وه -
- پهيفناسى: شكل: ويڼه - تهرهح: كول و كه سهر، دهره و كول - غم: خهم، دهره و كول - بى په رده: ئه شكه ره - دى: ديت -
- شروقه: ئه و ميراتگري زانستا دانبالى، گافا كو بهرا خوه دا ويڼه يا فالان، ل دهمى دا (ويڼه فالان) ههرچى كچين كو ژ زكى دا ييكا خوه دهره كه تبوون و پى دانابوونه سهر نهردى، ديت. لئ نهوى ويڼه فالين ههره دو ئستيران لحيان و نهقى يى پيڭفه و يين ستي يى و تاجدين ژى ب ههقرا ديتن. نهوى ويڼه يا كول و كه سهران دگهل دهره و خهمان پيڭفه و ويڼه فالان مغمى و زيني ژى بى په رده و ناشكارا دگهل ههف ديتن.
- جوانكارى: په يقين تهرهح و غم ههف واته نه، په يقين زين و مغم ژى لايه كى دا دژبهرن و لايى دى دا ژى په يوهندى دارن.

۷۴۶- ئه فرهنگه هه گۆته قاسدا پير
مه قسوود ب مه کر و کزب و ته زوير

■ هه قبه رکرن: ئه. مه قسوودئ -

■ په يقناسی: ئه فرهنگه هه: وهها، ها کينه - قاسد: ته تهر، شانده، قه شاندى - مه قسوود:
مه بهست - مه کر: فيل - کزب: دهره و- ته زوير: دورووی، نه دوروستی -

■ شروقه: ↓

■ جوانکاری: په يوه ندا واته یی ل نیشه کا په يقين مه کر و کزب و ته زوير دا هه يه. په يقين
قاسد و مه قسوود جناسن.

۷۴۷- ماقت دبتن ژ بو ته حاصل
بی راسترهوی مه حاله مه نزل
۷۴۸- ته دگۆ کو کورئ د من د دينن
نایئزیه من سستی و زینن

■ هه قبه رکرن: زا. ته گۆ کو کور - ئا. پيرئ ته دگۆ - ئه. کورپت -

■ په يقناسی: حاسلبوون (حاصل بوون): دهست قه هاتن - راسترهوی: راست چوون،
راستگۆی - مه نزل: وار گه ه، جيهی لئ دانانی -

■ شروقه: ئهوی مه بهست وهها ب کهرب و کين ژ دايه نا پير را گۆت: گه لۆ تو قهت
دکاری بیی قپ و دهره و و فيل و لپپ مه بهستا خوه را گه هینی؟ ته دگۆته من کو هه ردو
کورکين من دين بوونه، لئ تو چما نایئزی سستی و زين شينت و شهيدا بوونه؟

۷۴۹- رۇزا وه کو چوونه گهشت و سه يران
وان دينه ل رئ دو دیده جه يران

■ هه قبه رکرن: ئۆس. بووی - - ئه. سه ری - ئه. مير. پرۆ. جه يران - حم. ئا. ئۆس.
رؤ. هژ. جا. زا. جه يران -

- په یقناسی: گهشت: سهیران، گهړیان - دیده: چاف - جهیران: خهزال، دیده جهیران: چاف خهزال، چاف جوان - جهیران: مات مایی -

■ شروقه: ↓

- **جوانکاری:** په یقین گهشت و سهیران هه قوآته نه. هه قبه ندا دیده جهیران نستعاره یه، له وړال بنیشی دا دیده جهیران واته چافین وه که چافین جهیرانان.

۷۵۰- یه عنی دو کورچ د سهرو قامهت

رابوویه ل وان کوران قیامهت

- هه قبه رکرن: نا. رابوونه ل فان کرن قیامهت- میر. حم. نه. ئوس. رو. هژ. زا. رابوویه ل وان کوران قیامهت- جا. رابوویه ل وان گران قیامهت-

- په یقناسی: سهرو: سهول، سهلو، دارا مه رخچ - سهرو قامهت: به ژن بلند - قیامهت لئ رابوون: کوتایا ژینائی هاتن، مالک لئ خه راب بوون -

- **شروقه:** روژا کو نه و چوونه گهشت و سهیرانی، ل ری دا راستی دو چاف خهزالان هاتنه. واته دو کورچین کو به ژنا وان وه کی دارا سهروچ بلند، قیامهت ل وان هه ردو کوران رابوویه و نه و هه ردو بوونه نه قیندار.

- **جوانکاری:** هه قبه ندا سهرو قامهت، نستعاره یه ژ به ژنا بلند را.

۷۵۱- فیلحال نهوان دو نافتابان

دل چوویه فه بال دو ماهتابان

- هه قبه رکرن: حم. هژ. نه فان -

- **په یقناسی:** نافتاب: روژ، تاف، تریشکین تافی - **دل چوون:** دل بزبان - **فه بال:** بال فه، ل جهم - **ماهتاب:** هه یفه روچ، سینافک -

- **سرۆفه:** دلخ وان هەردو تاقانا دەملدەست کەتییە فان هەردو هەیفانا.
- **جوانکاری:** ئافتابان ئستعارەبە ژ بۆ مەم و تاجدین و ماھتابان ئستعارەبە ژ بۆستی و زینن. خانی کورکان دوە کینە تاقی کو سەرەکانی و ژێدەرین رۆناھی و ئەفینە نە و کچکان ژێ دوە کینە هەیفی کو رۆناھی یا تاقی و بەرکرا ئەفینی ئسپینە دکن.

**٧٥٢- ئەو بوونە ژ عیشقی فان د بیهووش
ئەف بوونە د حوسنی وان د مەدھووش**

- **هەقبەرکرن:** ئە. ئە. وان - ئە. ئەو - ئۆس. ل جیھێ حوسنی دا، عیشقی هاتیبە -
- **پەیفناسی:** بیهووش: بێهش، نەهش کەتی - مەدھووش: مەندەھۆش -
- **سرۆفه:** ئەو هەردو کورک ژ ئەفینا قانا دا هەش و هەدامی خوہ ژ دەست دانە. ئەف هەردو کچک ژێ ل بەر بەدەوی و خوہشکۆکی یا وان مەندەھۆش بوونە.
- **جوانکاری:** ئەف مالکا هەلبەستت ب شیوہیا تەرسعی هاتیبە فەھاندنی.

**٧٥٣- ئەف شیفته یین بەلایین عیشقن
ئەو تەشنە یین کەربەلایین عیشقن**

- **هەقبەرکرن:** ئا. ئە. ئەو - میر. جیھێ پەیفین "ئەف و ئەو" لیک هاتیبە گوھۆرینن - ئۆس. ئەو تەشنە کری جەفایین عیشقن.
- **پەیفناسی:** شیفته: شیواو، شپتی ئەفینن - تەشنە: تیھنی - کەربەلا: بازاری کو تی دا شومر ب فەرمانا یەزیدئ کورئ موعاویبە حوسینئ کورئ علی و هەفتئ و دو کەس ژ بنەمالا وی کوشتن، بوویە نیشانەیا مەزلوومییە تی -
- **سرۆفه:** ئەف هەردو کچک پەریشان و شەیدایین بەلایا ئەفینن نە و ئەو هەردو کورک ژێ وە کە شەھیدین کەربەلایین تیھنی یین ئەفینن نە.
- **جوانکاری:** د قئ مالکا هەلبەستت دا تەشبیھ و تەلمیح هەیە. هەلبەست ب شیوہیا تەرسعی هاتیبە فەھاندنی.

۷۵۴- ئەف خاتەمە ئى د وان كورپان
وان ژى دو نكىن د دەستى وانن

- هەقبەركرن : حم. ئەف خاتەم - ئا. ئۆس. ئە. وان -
- شىرۆفە : ↓

۷۵۵- چاوا خەملىنە ئەف كورپانى
ئەو ژى گەپىانە جل كچانى

- هەقبەركرن : حم. ئۆس. هژ. چاوان - - مير. كريان - حم. رۆ. جا. زا. گەپىانە -
ئۆس. ئا. ئە. كريانە - هژ. گەپى يانە -
- پەيفناسى : كورپانى : كورپانە، وەكى كورپان - كچانى : كچانە، وەكى كچان -
- شىرۆفە : ئەف گوستىلانە يىن وان هەردو كورپانەنە، دو گوستىل ژى ل تېلېن وان هەردو
كورپانە دا هەنە. (ئەوانا گوستىلېن خوە لېك گوهۆپىنە) ل رۆژا جەشنى دا ئەف هەردو
كچك چاوا كورپانى خەملىنە، ئەو هەردو كورپك ژى ل كنجى كچان دا دەرکەتنە گەپى و
سەيرانى .
- جوانكارى : پەيفىن كورپانى و كچانى دژبەرى يى ساز دكن .

۷۵۶- پيرى فەه گۆتە شىخى رەممال
من شوبهە نەما د كەشقى ئەحوال

- هەقبەركرن : رۆ. ئا. ئۆس. شىبە -
- پەيفناسى : فەه : وەها، هاكىنە - شوبهە : شك، گومان - ئەحوال : پىرانە يا حال،
رەوش، دەم -
- شىرۆفە : ↓

**۷۵۷- لاکن تو بیژە ئەو چ ئەسلن
قەنج کەشف بکە کو ئەو چ ئەسلن**

- هەقبەرکرن : ئا. ئۆس. میر. کفش -
- پەیفناسی : ئەسل : بئیشە، رەھ و ریشە، - ئەسل : بەر، بەرەباب، نفش -
- شرۆفە : ↓
- جوانکاری : پەیفین ئەسل و ئەسل ھەم دکارن ھەف واتە بن و ھەم ژى جناسی ساز دکن .

**۷۵۸- بەگزادە ئەو عەلا مەقامن
جندی نەسەبن وە یا عەوامن**

- هەقبەرکرن : حم. ئا. عالی - هژ. عولا - - هژ. جوندی .
- پەیفناسی : بەگزادە : کوپین بەگ و میران، بەر و نفشا میران - عەلا مەقام : بلند پایه - جندی : سەرباز، لەشکەر - نەسەب : بەر، بئیشە، نژاد - عەوام : بۆرە کە، مروۆفین ناسایی و رەش و رووت -
- شرۆفە : پیری وەھا گۆتە کالێ فالقەر : چ شک و گومانا من ل زانستاتە یا فالقەرگرتنی و پەیدا کرنا دەم و رەوشان دانەما . لی ژ کەرەما خوہ را بیژە کانی ئەو ژ کیزان رەھ و ریشالیئە . جا باش پەیدا کە کانی ئەوانا ژ چ بەرەباب و هۆز و تیرینە . گەلۆ ئەوانا بەگزادە و بلند پایه نە؟ ژ بنەمالا جندی یانە، یان ژ مروۆفین بی سەرپا و بۆرە کەنە؟
- جوانکاری : پەیفین بەگزادە و عەوام دژبەری یی ساز دکن .

**۷۵۹- شیخ گۆ کو د دینی عیشقبازی
بە یەک ھەیه ئەو دین تەرازی**

- هەقبەرکرن : ئۆس. شیخ وە کو دین د عیشقبازی -

- په یقناسی: دین: ری و ریباژ - به یع: کرین، لیره دا تی ب واته یا داد و بسته دی - دیتن: دیتن - ته رازی (ترازی): ژ هه فدو رازی بوون، پیخووشی، پیخووش بوون -

■ شروقه: ↓

۷۶۰- بی شهرتی که فائته تی ره وایه
شهرتی موته عاقدان ره زایه

- هه قبه رکن: میر. لی. هم. رو. نا. نه. نوس. بی شهرتی - هژ. بی - نوس. بی شهرت و کفایه تی -

- په یقناسی: شهرت: مهرج - که فائته: هه قبه ری، هه نکووفی، هه فتایی - ره وای: جایز، هلال - موته عاقد: هه قبه یمان، که سین کو ب هه فرا په یمانه کی دادنین، بکر و فروشیار -

- شروقه: کالی گوته پیری: ل ریباژا نه قین و نه قینداری یی دا سه ودا و دادو بسته دهک هه یه، کو ژی را پیخووشی و هه فدو حه بانندن دیتن. د فی سه ودا یی دا مهرجی هه قبه یمانان پیخووشی یه، نه ف سه ودا یا بی هه مکووفی ژی ره وای و دوروسته و پیک تی.

۷۶۱- خاسما کو کورجی د قان بژاری
دوردانه یه پیک و پیک مراری

- هه قبه رکن: رو. نا. نوس. نه. وان -

- په یقناسی: بژاری: بژارتی - دوردانه: لبا مرواریدی، مرواریدا گر و بژاره، بریتیه ژ خوشدقی یین بچ هه قال و هه قنا، زاروویا خوشدقی و تهنی ل ماله کی دا. - مراری: مروارید -

- شروقه: بتایه تی هه ردو کورکین کو نه قانا هه لبا بژارتنه، یهک مرواریده و یهک ژی دوردانه و تهک و تهنی یی دا و بابانه.

- جوانکاری: په یقین دور و مراری هه ف واته نه.

**۷۶۲- بەگزادەيە يىڭك ژ نەسلى مىران
يەك ژى ب نەسەب كورئ دەبيران**

- **هەقبەركرن: ئۆس. د نەسەب كورئىن -**
- **شروڤه: يەك ژ وان كورانە بەگزادەيە و ژ بەرەبابا ميراىە، يىڭ دى ژى ژ بەرەيا خوە دا كورئ نقيسكارايە.**
- **جوانكارى: تەناسوب ل نيڭەكا پەيقئىن بەگزادە و مير دا هەيە. ل نيڭەكا پەيقئىن نەسل و نەسەب دا ژى تەناسوب هەيە.**

**۷۶۳- وى ساھرەيىن ژ بۇ نشانە
ديسان خەبەرەك كرە بەهانە**

- **هەقبەركرن: ئە. فەسانە -**
- **پەيقناسى: ساھرە: ژنا جادووکار، سىحرباز - بەهانە: بەرھانە، هەنچەت -**
- **شروڤه: ↓**

**۷۶۴- گو عاشق و موبتەلا و دينان
مەفتوونئى ژ بۇ ستى و زينان**

- **هەقبەركرن: رۆ. مەفتوونە - ئۆس. مەفتوونىن -**
- **پەيقناسى: عاشق: ئەقیندار - موبتەلا: يىڭە بوويى، تووش بوويى، گىرۆدار - مەفتوون: شپت و شەيدا -**
- **شروڤه: ↓**
- **جوانكارى: تەناسوب و تەرادوف ل نيڭەكا پەيقئىن عاشق و مەفتوون پيڭفە و پەيقئىن دين و موبتەلا ژى پيڭفە هەيە.**

**۷۶۵- ئەو نابنە قابلىن حسابان
ناگونچە دەفتەر و کتابان**

- **پەيئناسى: قابل: ھېژا، كېرھاتى، ھەژى - ناگونچە: جى نابن، تى ھلنايىن -**
- **شروۋقە: ئەوا فېلباز و جازوو دېسان ژ بۆ نېشانە خەبەرەك كره بەھانە و گۆت: ئەقېندار و گېرۆدار و دېن و شېت و شەيدايىن ژ بۆ ستى و زىنى نايىنە ھەژمارى و ل چ پرتووك و پەرۆكى دا ھلنايىن.**
- **جوانكارى: تەناسوب ل نېقەكا پەيئىن كتاب، دەفتەر و حساب دا ھەيە.**

**۷۶۶- شەيخىم تو دزانى ئەف جزيرە
تىكدا كوبەرا و گورد ھەميرە**

- **ھەقبەرگرن: ئۆس، شېخى - رۆ، ئەو - - ھم، ئۆس، ھژ، مير، پرۆ، زا، كوردە مېرە- ئا، ئە، رۆ، كورد و مېرە- جا، گوردە مېرە-**
- **پەيئناسى: شەيخىم: شېخىم، شېخى من - تىكدا: ھەموو، تەفدا - كوبەرا: پراڭيا كەبېر، مەزن - گوردەمير: مېرى مەزن و پەھلەوان - كوردەمير: مېرى كوردان - گورد و مير: پەھلەوان و مير -**
- **شروۋقە: ↓**

- **جوانكارى: تەناسوب ل نېقەكا پەيئىن كوبەرا و مير و گورد دا ھەيە.**

**۷۶۷- ئحسان بکە پەردەين ھلینە
ئەو ھەردو مەلەك بېئزە كینە**

- **پەيئناسى: ئحسان: قەنجى - ھلینە: ھلدە - مەلەك: فرشته -**
- **شروۋقە: شېخى من تو دزانى قېرە جزيرا بۆتانە، تەفدا گرە گرە و مير و مەزىن كوردان لېرە دژين. ژ كەرەما خوە دلۆقانى يىن بکە و ئەوئ پەردەين ل سەر وئ رازى ھلینە و بېئزە كانى ئەو ھەردو فرشتهين كو تو ژ وان خەبەر ددى كینە.**
- **جوانكارى: ھەردو مەلەك ئستعارەيە ژ بۆ مەمۆ و تاجدين.**

۷۶۸- عەھدا م وہ بت تەئى بىنىم

چل زىرى بچم ژ بۆ تە بىنىم

- ھەقبەركرن: رۆ. مە بىت - پرۆ. مە بىت - ھم. ئا. ئۆس. جا. زا. مە وە بىت - مېر. مە وە بىت - ئە. مە وە بىت، لىخ ل پەراويزى دا ھاتىبە: مە - - ئا. مېر. زىرا -
- پەيئناسى: عەھد: پەيمان، گەت، سۆز - وە بىت: وسان بىت - وە بىت: ل ھەو بە -
- شىرۆفە: ئەز سۆز و پەيمانى ددەمە تە، كو ئەزى تەئى بچم وان فرشتەيانە بىنىم و دەستىزداكا تە ئى ژ تە را چل زىرى بىنىم.

۷۶۹- شىخ گۆ تو ھەرە بىنىم وساقان

تەفتىش بکە جھ و وساقان

- ھەقبەركرن: مېر. ھم. رۆ. جا. زا. جھ و وناقان - ئا. ئۆس. ئە. جھى وناقان - ھۆ. جىھ و ، زەقاقان -
- پەيئناسى: وشاق: ئوشاق، زارۆك - تەفتىش كرن: لىكۆلین، پشكىن - وساق (وناق): وەتاق، جىھى لىمان و ژيانى -
- شىرۆفە: ↓

۷۷۰- ھەر چى كو دىيژن ئەو عەللى

ئەو عەللى ژ بۆ تە پە دەللى

- ھەقبەركرن: مېر. عەللىت -
- پەيئناسى: ھەرچى: ھەر كەسى كو، ھەچكى - عەللى: نەخۆش، زارنجى - عەللى: نەخۆشى - دەللى: رىنموون، بەلگە -

■ **شروقه:** شیخ گوتی تو هه ره وان کوپکانه بگه ره و جیهی وان پهیدا بکه و بیینه. ل هه ر کیده ری گوتن کو نه خوه شه ک هه یه، نه و نه خووشی ژ ته را ریتموونیکه ره و بزانه کو نه خووش نه و هه ردو کوپکن.

■ **جوانکاری:** په یقین عله و عه لیل پیکفه جناسی ساز دکن.

۷۷۱- بنمی خوب سووره تی ته بیان

بی په رده دینی وان حه بیان

■ **هه قبه رکن:** ئا. بیخه - نه. بنما -

■ **په یقناسی:** بنمی: خوه بنهینه، خوه نیشان بده - ب سووره تی: ل وینه یا، ل شکلا، ل ل بسی - هه بیب: هه فال، هه گر، خوشته وی -

■ **شروقه:** خوه تیکه لبسی به ژیشکان و هه ره ل وان بگه ره، بیگومان تو یی وان نه فینداران نه شکه را په یدا بکی.

۷۷۲- کافا کو ته دیتن نه و مه له ک وار

کفشه ژ قوماشء را خه ریدار

■ **هه قبه رکن:** هژ. زا. که شفه - حم. کشفه - میر. پرؤ. جا. کشفه - رؤ. ئا. نه. ئوس. کشفه -

■ **په یقناسی:** مه له ک وار: فرشته ئاسا، یین وه کی فرشته بان - کفشه: کوردی بووی یا که شفه، دیاره، نه شکه ره یه - قوماش: پارچه، په روو، که لمه ل -

■ **شروقه:** ↓

۷۷۳- خاسما کو د دهستی وان نگیین

مه نقووش ل وان سستی و زینن

■ **هه قبه رکن:** ئا. ئوس. خه سما -

■ **په یقناسی:** خاسما: بتایه تی - مه نقووش: نه قش کری، نه قشانندی -

- **شرۆڤه:** دهما كو ته ئهو ههر دو كور كين وه كي فرشته يان ديتن، بكرى په پرويان دوور فا ديارن، ئه فيندار ژ دوور فا كفشن. ب تايبه تي كول دهستين ههر دوكان دا ژى گوستيلين كو ناقى ستى و زينى ل سهر هاتيبه نه قشاندى هه نه.

۷۷۴- رابووڤه عه جووزه شوبهين لوقمان
سهر تا ب قهدهم دهوا و دهرمان

- **هه قبه ركرن:** رۆ. رابوو وه - هم. دابووڤه -
- **په يفناسى:** لوقمان: پيغه مبهري بژيشك، ناقى وى ل قورئانى دا ژى هاتيبه -
 دهوا: دهرمان -

■ **شرۆڤه:** ↓

- **جوانكارى:** ل فى مالكا هه لبه ستى دا ته شيبه و ته لميح هه يه. په يفين دهوا و دهرمان پيگه ته رادوفى ساز دكن. په يفين سهر و قهدهم پيگه دژبه رى يى چى دكن.

۷۷۵- قارووره و حۆقه، نشتهر و كيس
هلگرتن ئهوا خه بيسه ته لبيس

- **هه قبه ركرن:** ئوس. هلگرتنه وى خه بيسه - هژ. خه بيسه ته بليس -
- **په يفناسى:** حۆقه: قۆتيا كووشكه يه ژ بو هلگرتنا دهرمان و ئافيشان، مودنا سه رى دار جگارى ته رياك كيشانى، مشتكا ته رياك كيشانى - نشتهر: تيغه يان كيركا بچوو كه تايبه تي برين برينى، دريشا بژيشكان - كيس: توور - خه بيسه: بيس - ته لبيس: خو گوهورى، فيلباز -
- **جوانكارى:** ته ناسوب ل نيغه كا په يفين قارووره، حۆقه، نشتهر و كيس دا هه يه.

۷۷۶- دانی په خه لا خو چند کتیه ک

د نما ب چه کیمه یی عه چیه ک

- هه قبه ر کرن : نا. داناینه پاخلا - نه. رو. هم. زا. دانی به غه لا - میر. دانی پاخه لا - جا. دایه به غه لا - هژ. دانی به غه لا - نا. زاهر ب چه کیمه کی - رو. نه. هژ. دنا ب چه کیمه یی - میر. دنا ب چه کیمه کی - هم. زا. دنا ب چه کیمه کی - جا. دنا ب چه کیمی یه ک -

- په یقناسی : دانی : دانا - په خه ل : به غه ل، پاشهل، بنچه نگ، بنکه وش - دنا : دنوما، دنقان، نیشان ددا، وسان دهاته خوویانی، خوویا دکر - چه کیمه : به زیشکا زن - عه چیب : سو سرت - چه کیمه یی عه چیه ک : چه کیمه یه ک عه چیب -

- شروقه : ↓ نه و پیرا فیلباز و پیس رابوو، شووشه و قوتیکین دهرمان و کیسک و نشته ر هلدان و وه که لوقمانی چه کیم ژ سه ری تا بیان خوه ل دهرمان و نأفیشان دا وه ریچا و چند پرتووک ژی دانا بنچه نگا خوه و وسان لبسی خوه گوهوری کو بگشتی وه که به زیشکه ک سه ر و سو سرت دهاته خوویانی .

۷۷۷- حازر خو گه هانده پیشه کاران

فیلحال بوویه نه دیم ی یاران

- هه قبه ر کرن : رو. نا. نوس. میر. نه دیم و یاران .
- په یقناسی : حازر : ده ملده ست، د گافی دا - پیشه کار : به رده ستک، کار بده ست - نه دیم : هه قال، هه قدم، هه فنا خیف -
- شروقه : ↓ پیری چوو و د گافی دا خوه گیهانده به رده ستک و به رده فکان و ده ملده ست خوه کره هه قدم و هه قالین وان پیشه کاران .
- جوانکاری : په یقین نه دیم و یار دکارن ته رادوفی ساز کن، په یقین حازر و فیلحال ژی هه روسان .

۷۷۸- وان گۆ تو ژ کووفه تیی چ پیری
غالب تو ژ علمه کی خه بیری

- **په یفناسی: ژ کووفه: ژ کیفه، ژ کیده ری را- خه بیری: ناگادار -**
- **شروقه: پیشه کاران گۆتنی، تو چ پیری و تو ژ کیفه تیی و تو یی کودا هه پری؟ وه دیاره کو تو خودانی زانسته کی یی.**

۷۷۹- گۆ گهر چ کو زاهری هه کیمم
زیده ب دو علله تان هه لیمم

- **هه قبه ر کرن: نا. کو زاهر نه ز - ئوس. میر. ب زاهری - نه. کو نه ز هه را - هژ. گۆ هه ر چی کو زاهیری هه کیمم -**
- **په یفناسی: زاهری: ب رووفه - هه کیم: بژیشک - هه لیم: ناگادار، زانا، خودان زانست -**
- **جوانکاری: ته ناسوب ل نیفه کا په یفین هه کیم و علله ت دا هه یه.**

۷۸۰- زائل دکم نه ز قهوی دو ژانان
دهردی به ده نان و دهردی جانان

- **په یفناسی: زائل کرن: ژ ناف برن، ژ هۆلی راکرن، وهندا و نست کرن - ژان: ئیش، مه ره ز، نه خوئشی -**
- **شروقه: ↓ پیری گۆت هه رچهند کو ل رووفه نه ز وه که به ژیشکه کی تیمه خوویانی، لی زۆرتتر نه ز ل ده رمانی دو دهردان دا زانا و هۆستامه. نه ز دو ئیش و ژانان ژ هۆلی رادکم. نه ز ده رمانی ئیشا به ده نی و دهردی جانان دزانم.**
- **جوانکاری: په یفین دهرد و ژان ته رادوفی ساز دکن. هه م ته ناسوب و هه م ژی دژبه ری ل نیفه کا په یفین جان و به ده ن دا هه یه.**

**۷۸۱- وان گۆتو ژ بۆمه را خه بهر ده
دهردی کول جانء بت چ دهرده**

- هه قبه ر کرن: ئۆس. وان گۆتو ژ مه ر را وه ره خه بهر ده - - رۆ. ژ جانی بت -
میر. پرۆ. حم. ئا. ئه. جا. زا. ل جانء بت - ئۆس. ب جان نبت - هژ. ل جانی -
- په یقناسی: خه بهر ده: بناخه، بیژه -
- شروقه: ↓ وانا ژئ پرسین و گۆتنی، جا تو ژ مه را بیژه کانی دهردی جانان چ دهرده که.

**۷۸۲- وی گۆتی مه گهر کو هوون نه بینن
وی دهردی عه لامه تید نه بینن**

- هه قبه ر کرن: هژ. وی گۆتی کو هوون مه گهر نه بینن - ئا. وی گۆتی مه گهر کو هوون
نه بینن - حم. رۆ. جا. زا. وی گۆت کو هوون مه گهر نه بینن - میر. وی گۆت کو
مه گهر هوون نه بینن - ئه. وی گۆت مه گهر کو هوون نه بینن - ئۆس. وی گۆته کو
هوون مه گهر نه بینن - - رۆ. ئۆس. میر. هژ. عه لامه تن - ئا. ئه. عه لامه تی -
- په یقناسی: مه گهر: ئالا - هوون نه بینن: نه یی سه ری وه - نهین. نه بین،
قه شارتی، نه به دی -
- شروقه: ↓ پیری گۆت خودی نیشانی سه ری وه نه ده، نیشانه بینن وی دهردی قه شارتی و
په نیقه نه.

**۷۸۳- نه و دهرده کی زیده بی مه جاله
سححت ژ وه دهردء را مه جاله**

- هه قبه ر کرن: رۆ. حم. ئۆس. میر. هژ. جا. زا. دهرده کی - ئا. ئه. دهرده که - -
حم. هژ. جا. زا. دهردی - میر. ئا. ئه. ئۆس. رۆ. دهردء -
- په یقناسی: زیده: که له ک - مه جال: مۆهله ت، دهرفه ند، فورسه ت -
سححت (صحت): ته ندوروستی، خوه شی -

■ **شرۆڤه:** ↓ ئەو دەردا دەردەکی بێدەرمانە. باشبوونا وی دەردی پەرچەتنە و یا بوونی نینە.

■ **جوانکاری:** پەیفین دەرد و سححت دژبەری یی ساز دکن.

۷۸۴- دوور بت ژ وه ئەی گەلی رووالان
ئەو بەرقە د سوورەتی شەپالان

■ **هەقبەرکرن:** حم، ئەو - نا، ژ وه گەلی - ئۆس، بیتە ژ وه گەلی - هژ، ئەو گەلی - میر، ل جیھە ئەو یان ئەی دا تشتەک هاتیبە نفیسینی ل دوورا خەت ل سەر دا هاتیبە کیشانی - نا، پرۆ، دسوژتن شەپالان - ئۆس، ژ سوورەتا شەپالان - میر، ژ سوورەتی شەپالان -

■ **پەیفناسی:** بەرق: برووسک - شەپال: شوخ و شەنگ، شێرەمی -

■ **شرۆڤه:** ↓ هەی گەلی جەوانین خوەشک، خودی وی دەردی دووری وه بکە. ئەو دەردا برووسکە که کول وینەیا خوەشکۆکان دا خوە نیشانی مرۆفان دده.

۷۸۵- گافا فەدەت وه کی برووسکە
بی شوعلە و پیت و بی چرووسکە

■ **هەقبەرکرن:** نا، فەدەت - ئە، فەدبیت - نا، ئۆس، پیت -

■ **پەیفناسی:** فەدان: هنگافتن، لیدان - شوعلە: ئالاف، پیتی، گۆری - پیت: ئالاف - چرووسک: برووسک -

■ **شرۆڤه:** گافا کو ئەو دەردا ل مرۆفە فەدەت، وه کی برووسکی یه، لئ ئەو برووسکا بیی چرووسک و ئالاف و پیتی یه.

■ **جوانکاری:** پەیفین شوعلە و پیت هەف واتەنه. تەناسوب ل نیڤه کا پەیفین شوعلە و پیت چرووسک دا هەیه.

۷۸۶- بى جەرچە و قەرچە و برينه

ناقىل و دەر دەر ئه قينه

- هه قبه ركرن: ئا. دەر دەر - جا. زا. مير. حم. ئه. ئۆس. رۆ. هژ. دهردى -
- پەيفناسى: جەرچە: جورچە، برين - قەرچە: قورچە، كۆفانا كيمگرتى، كينۆر، برين -
- شرۆفە: ↓ ئه و دهر دا بى برين و كول و كينۆرە، ههما ناقىل وى دهردى ژى ئه قينه.
- جوانكارى: پەيفين جەرچە و برين هه ف واته نه. تەناسوب ل نيه كا پەيفين جەرچە، قەرچە، برين و دهر دا هه يه. پەيفين جەرچە و قەرچە پيگه جناسى ساز دكن.

۷۸۷- ئەمما وه دسۆزتن هەناقان

خوونا دلء تى ژ هەردو چاقان

- هه قبه ركرن: حم. جا. زا. دلء - رۆ. ئا. ئۆس. ئه. هژ. مير. دلى -
- پەيفناسى: هناف: هەناف، دل و جەرگ -
- شرۆفە: لى ئه و دهر دا وسان هنافى مرۆفە دسه وتينه، كو خوونا دلى مرۆفە ژ هەردو چاقين مرۆفە را تين.
- جوانكارى: تەناسوب ل نيه كا پەيفين دل و هەناف و چاف دا هه يه.

۷۸۸- وان گۆتته وى كو خيبر مه قدهم

حاله نەخۆشن ژ مه دو هەمدەم

- هه قبه ركرن: ئا. وى خيبر - هژ. خه يره مه قدهم -

- پەيفناسى: خيىر مەقدهم: تو ب خيىر هاتى، خوش پيپالى - حالەن (حالا): نوها، ئى كافي - هەمدەم: هەقدهم، هەقناخيف، هەقال -

■ شروڤه: ↓

۷۸۹- نھسان بکە هەردوان دەوا کە

دەرمان کە ب نەوعەكى توراکە

- هەقبەرکرن: ئە. نھسان کە - هۇ. هەردويان - - رۇ. ب نەوعەکە -

- پەيفناسى: هەردوان: هەردوکان، هەردويان - نەوعەكى: جورەكى -

■ شروڤه: ↓

- جوانكارى: پەيئىن دەرمان و دەوا تەرادوفى ساز دکن .

۷۹۰- هەرچى تو ديئىزى ئەم وسا کەين

هەر چى تو دخوازى ئەم ئەدا کەين

- هەقبەرکرن: ئۇس. وسان - هۇ. كين -

- پەيفناسى: ئەداکرن: بجى ئائين، کرن، قەدانن، جى ب جى کرن .

- شروڤه: هەقالان گۆتن پيرى: وهى تو ب خيىر و خوشى هاتى، سەر سەرا و سەر چاقان . فېگا دو هەقدهمىن مە نەخوشن . ژ کەرەما خوه و ژ خيىرا خوه را وان هەردوان دەرمان بکە و ب جورەكى وانا ژ ناف نھينان راکە، تو هەرچى بيئىزى ئەم ل خزمەتە تە داين و تو هەر چى مراز بكى و بخوازى، ئەمى ژ تە را نامادە بکەين .

- جوانكارى: ئەف مالكا هەلبەستى ب شيوەيا موازنە يىن هاتيبە قەھاندنى .

۷۹۱- پیری خو گه‌هاندە نک مەریزان
 وهقتی فکری د وان عەزیزان
 ۷۹۲- وی گۆتە ب هەمدەم و دەلیلان
 تەنەتا مە بهیلن و عەلیلان
 ۷۹۳- دا ئەز بگرم فە دەردە تەشخیس
 پاشی بکم ئەز دەوایی تەلتخیس

■ هەقبەرکرن : رۆ. وی -

■ پەیفناسی : تەشخیس (تەشخیس) : ناس کرن، تی دەرختن، ژهەف قەقەتاندن -
 پاشی : ل دوو را - تەلتخیس (تەلتخیس) : رزگار کرن، خلاس کرن -

■ **شروۆفە** : ↓ پیری خو گه‌هاندە بال نەخۆشان و دەما کو بەرا خووە دا رهوشا وان هەردو
 خۆشده‌قیان، گۆتە هەقال و هەقریان، من و فان هەردو نەخۆشانه تەنی بهیلن، دا کو ئەز
 دەردی وان تیدەرخم و ناس بکم و ژ دوو را دەرمانی رزگاری یا وان ژ قی نەخۆشی یی
 پەیدا بکم.

■ **جوانکاری** : پەیفین دەرد و دەوا دژبەری یی ساز دکن.

۷۹۴- هەقپە هەمە چوونە دەر ژ با وان
 پیر ما ب تەنی د گەل دو لاوان

■ هەقبەرکرن : رۆ. بال وان -

■ پەیفناسی : هەقپە : هەقال -

■ **شروۆفە** : هەقال و هۆگرین مەمۆ و تاجدینە وی گاقی هەموو ژ بال وان دەرکەتن دەرقا و
 پیری تەنی ل بال وان هەردو گەنجانە ما.

■ **جوانکاری** : پەیفین هەمە و تەنی پیکفە و پەیفین پیر و لاوژی پیکفە دژبەری یی
 ساز دکن.

(۲۰)

گه هیشتنا دایه نئی یه ژ هه مسوحه تی یا وشاقان ب هه مخه لوه تی
یا موشتاقان و واقفیا وی یه ل سهر وه قتی عوششاقان

۷۹۵- بیماری ب دهردی عیشقی به دحال
ناگه ه فکرین کو چوونه هافال

- هه قبه رکن: نوس. هجرئ - - رۆ. میر. فکری -
- په یقناسی: به دحال: حالخه راب - هافال: هه فال، هه قری -
- شرۆفه: ↓

۷۹۶- روونشتی ژ پیشء وان فه زاله کی
قامهت چه فیایی رهنگ هه لاله کی

- هه قبه رکن: پرۆ. د پیشء- هۆ. ژ پیشی -
- په یقناسی: ژ پیشء وان فه: ل دهوسا وان دا - زال: پیره زن - قامهت: به زن -
چه فیایی: چه میایی، تهویایی - هلال: هیفا شه فا یه کم، هه یفا ده قداسکی -
- شرۆفه: ↓

- جوانکاری: به ژنا بیروی و بتایبه تی حۆچکا پشتا وی ب که وانده یا هیفا ده قداسکی را
هاتیبه وه کاندنی.

۷۹۷- ئاھستە كەلامەكى دېئىت

دگرىتن و ھىستىران دېئىت

■ ھەقبەركىن: ئا. دگرىت - مىر. ھىستىرا -

■ پەيئناسى: ئاھستە: ھىدىكا - كەلام: كلام، گۆتن - ھىستىرا: ھىستىرا، رۆندىك، فرمىسك -

■ شىرۋە: نەخۇشپىن كو ژ دەردى ئەفنىي بىئىجال بىوون، نىشكافا دىتن كو ھەفالىن وان ھەموو ژ بال وان چوون و ل دەوسا وان دا پىرەك پىشت چەمىيى كو خۇچكا پىشتا وئ وەكى كەوانەيا ھەيئا دەفداسكى بوو، روونىشتىيە و ھىدىكا ل بەر لىئىن خوە دا تىشتەكى دخوونە و ل بەر را ژى دگرى و ھىستىران دبارىنە.

۷۹۸- گۆتن چ كەسى تو ئەى دلارام

بۇ چى دگرى و ھەب ناكام

■ ھەقبەركىن: رۆ. ھم. ئۇس. ئا. بۇ چ -

■ پەيئناسى: دلارام: دلغەھەبىن، دلەپىساكەر، فەھەبىنكەرا دلان، ئارامكەرا دلان - ناكام: بىمراز -

■ شىرۋە: ھەردو خۇرتان ژ پىرى پىسىن: ئەى دلغەھىبىن تو كى يى و چ كەسى و ژ بۇ چ و ھەب دەرد و كول دگرى؟

۷۹۹- وئ گۆب سەرى ستى و زىنى

مەھزەن ژ و ھەرا دكم گرىنى

۸۰۰- مەخسوس ژ نك ستى و زىنان

ھاتم ل و ھەخۇش بكم بىرینان

■ ھەقبەركىن: ئا. جىھەن نىئمالكا يەكەم و دوەم لىك ھاتىبە گۆھۇرىنى -

- **په یقناسی: مه حزه ن (محضا):** ب تایبه تی، هه ر ته نی - مه خسووس (مخصوص): ب تایبه تی، ژ خوه - نک: کن، با، بال، جه م، لالء - خووش کرن: قه نیج کرن -
- **شروقه:** پی ری گۆت ب سه ری سستی و زینی که م، ئەز هه ر ته نی سه مخه راتی وه وه ها دگری م. ئەز ب تایبه تی ژ بال سستی و زینی هاتمه، کو دهر دی دلین وه هه ردوان دهر مان بکم.

**۸۰۱- ئەنگوشته ری یی د وه ئەقانه
ئینانه مه وی ژ بو نشانه**

- **هه قبه ر کرن: ئە. ییت - ئۆس. یین - رۆ. وان - هژ. ئەو-**
- **شروقه: ↓**

**۸۰۲- هه وون هه لگرن و بدن نگینان
به دنام مه کن سستی و زینان
۸۰۳- ئەز قاسد و هه وون ژ بو مه مه قسوود
هه وون من مه کن یی موراد و مه ردوود**

- **هه قبه ر کرن: هم. ئە. ئۆس. ئەی - ل میر. دا پیش دا ئەی هاتیبه نفی سین، پاشی خه ته ک ل سه ر دا ئینانه و ل ژۆری بی نفی سین.**
- **په یقناسی: به دنام: به دناف، ناف زړاندی، ناف چنگاندی - مه ردوود: راقه تاندی، شکاندی، ره ت کری، دهر کری، دوور خستی -**
- **شروقه:** فایه ئەقانه گوستیلین هه وه نه و مه ژ بو نیشانه دگه ل خوه ئینانه، داکو هه وون باوه ر بکن. هانی گوستیلین خوه هلدن و قاشین سستی و زینی بدن کو ئەز ژ وان را بجم و دا کو که سی ل ده سستی وه دا نه دیتیبه و سستی و زینی پچ به دناف نه کن. ئەز شانده یا سستی و زینی مه و هه وون ژی مرآز و داخوازا مه یین. تکایه کو هه وون من بی هیقی و مرآز و ده سته فالآ ژ بال خوه دهر نه کن.

- **جوانکاری:** په یقین قاسد و مهقسوود پیکفه و په یقین موراد و مهردوود ژى پیکفه جناسی چی دکن .

۸۰۴- ئەف موژده دهما ئە وان کرن گووش
یه کجار ژ شاهیان نهما ن هوش

- ههقبه رکرن: رۆ. ئا. میر. دهما ئەوان- پرۆ. ئەوان دهما کرن- - حم. ئا. ئۆس. ئە. هژ. نهما .
- **په یقناسی:** موژده: مزگین - گووش: گھ، گوھ، کوچک - یه کجار: جاره کی دا، ب گشتی - شاهی: شادی، شایی، خواهشی -
- **شروقه:** گاڤا کو ئەوانا ئەف مزگینی یا بهیستن، ل بهر که یفخوشیان هس ل سه ری وان دا نهما .

۸۰۵- هوشیار کو بوون دهمه ک نهوستان
فیلحال بهزینه پی و دهستان

- ههقبه رکرن: میر. هشیار بوون - بر. میر. قهوهستان -
- **په یقناسی:** نهوستان: نهسه کنین - بهزین: رهقین، هه لاتن -

۸۰۶- ته کرار ل دهست و پی و داوان
سه د بووسه ددان ئەوان دو لاوان

- ههقبه رکرن: ئا. دامان- رۆ. داقان - حم. دوان -
- **په یقناسی:** ته کرار: بهی ههقدو را، دوپاته، چهندگه پکی - داو: داف، دامین - بووسه: ماچ، رامووسان - لاو: گنج، خۆرت -
- **شروقه:** دهما کو ئەو ههردو خۆرت هاتن سه رهشی خوه، هه دکافی دا خوه ئافیتن سه ر دهست و پی یین دایه نی و ل دوو ههف را سه دجاری دهست و پی و داقا پیری رامووسان .

- **جوانکاری:** ل هردو مالکین بهؤری دا په یقین دهست و پی پیکفه دژبهری یی ساز دکن. په یقین لاوان، ئەوان، داوان جناسی چی دکن. په یقین سهد و دوژی پیکفه تهناسوبا وان هه به.

**۸۰۷- دایین هه ییری ژ ئشتیاقی
بهردا گرییی ژ ئفتراقی**

- هه قبه رکن: رۆ. کرینی - پرۆ. گری یی - ئا. بهردایه گری -
- په یقیناسی: ئشتیاق: ئاره زوو، تامارزووی - بهردا گرییی: دهست ب گرییی کر -
ئفتراق: دووری، جودایی -

■ **شروقه:** ↓

**۸۰۸- گۆ غه م مه خۆن نهی موراد و مه قسوود
مزگین ژ وه را ب هه قی مه عبوود**

- هه قبه رکن: رۆ. میر. مورادی مه قسوود -

■ **شروقه:** ↓

**۸۰۹- ته و فیقی ره فیقی بتن ژ باری
ئەز دئ وه بکم ب سیحرکاری**

- هه قبه رکن: هژ. میر. ته و فیقی - هژ. ئە. ئۆس. حم. بت.
- په یقیناسی: ته و فیقی: سه رکه تن، زالبوون - ره فیقی: هه قال - ته و فیقی ره فیقی بتن:
سه رکه تن دئ بیه هه قال، ئەم ل سه رکه فن. - باری: خودی - وه بکم: وسان بکم -

■ **شروقه:** ↓

- **جوانکاری:** ته و فیقی و ره فیقی پیکفه جناسی ساز دکن.

۸۱۰- ھوون جو مله ل عه رده کی جه ما بن
هه ر چاری ب مه قسه دا خو شا بن

■ هه قبه ر کرن : هژ. هه ر چار - رۆ. مه قسوودا -

■ په یقناسی : جه ما بن : به ره هف بن، کۆم بن .

■ شروقه : ↓

۸۱۱- نام و نه سه با خو هوون عه یان کن
سپرا دلی خو ژ مرا به یان کن

■ هه قبه ر کرن : حم. ئا. ئۆس. ئه. رۆ. سپرا دلی بو مرا - هژ. سپرا دلی بو مه را - میر.
سپرا دلی بو مه به یان کن -

■ په یقناسی : عه یان کن : نه شکره کرن - به یان کن : گۆتن، راگه هاندن -

■ شروقه : ↓

۸۱۲- دا ئه ز فه گه ریم ب فان نگیان
ته سخیر بکم سستی و زینان

■ هه قبه ر کرن : ئۆس. دا ئه ز فکریم ب وان نگیان، به د نام مه کن سستی و زینان - رۆ. دا
ئه ز فکریم ب فان نگیان -

■ په یقناسی : ته سخیر کرن : داگیر کرن، بنده ست کرن، ده ست ب سه ر کرن -

■ شروقه : ↓

۸۱۳- ته عجیلن بکم ژ بو سه واین
زوو بیمه فه نه ز د گهل جه واین

■ هه قبه ر کرن : هژ. ته عجیل - رۆ. بکم نه ز ژ -

- **په‌یښناسی: ته‌عجیل کرن: له‌زاندن - سه‌واب(ثواب): قه‌نجی، خیر - جه‌واب: به‌رسف -**

■ **شرو‌فه:** دایه‌ن ژ خوازیک و تامارزووتی یا وان خورتانه زنده‌گرتی ما و ژ دهردی دووری یا وان ژ نه‌فیندارین خوه، ده‌ست ب‌گرینی کر و گوت: نه‌ی مرار و نارمانجین من، قه‌ت خه‌می مه‌خون! نه‌ز ب‌راستی یا خودی مزگینی یی ددم هه‌وه، کو خودی یی سه‌رکه‌تنی بکه هه‌قالی مه. نه‌زی ب‌سیحر و جادوویان کاره‌کی وسان بکم، کو هوون هه‌مووی ل عه‌رده‌کی به‌ره‌ف بین و هوون هه‌رچاری ب‌مرازو خوه شا بن. ته‌نی ژ که‌رما خوه ناف و ناسناف و به‌ره‌بابین خوه ژ من را بیژن، کانی هوون کینه و ژکی به‌رینه و کورید کینه. سپ و رازا دلین خوه ژ من را نه‌شکه‌ره بکن و گوستیلکین سستی و زین بدن من، داکو نه‌ز ب‌وان گوستیلانه بزق‌م بال وان، و وان هه‌ردو کچانه ژ وه را ده‌ست بسه‌ر که‌م. ژ بو‌کارین چی له‌زی بکم و زوو دگه‌ل به‌رسفی ل سه‌ر وه دا فه‌گه‌رم.

**۸۱۴- تاج‌دین‌ء نگین ژ ده‌ست دهرانی
دا ده‌ستی عه‌جووزه‌یا زهمانی**

- **هه‌قبه‌رکرن: هژ. تاج‌دینی -**

■ **شرو‌فه: ↓**

**۸۱۵- مه‌م تی فکری کو بیی نگین
که‌نگی دکه‌تن مه‌دار و زین**

- **هه‌قبه‌رکرن: هژ. که‌نگی - ئوس. دکرت - هژ. موراد -**

- **په‌یښناسی: تی فکری: لی میزه‌کر، هزری - مه‌دار: نداره‌کرن، راوه‌ستان، -**

■ **شرو‌فه: ↓**

۸۱۶- گۆ دایه تو من بدیره معزوور
کی جانء ددهت ژ دهست خو دهستوور

- ههقبهر کرن: ئا. بگیره - حم. نه. هژ. جانی - ئوس. کهی جانء ددهم - نه. دهس - هژ. ددهست ژ دهست خوه دهستوور -

- پهیئناسی: دیران: کرن، - بدیره: بکه، - په یفا دیران ژ دارا بوونی تی، کو نه و ژی ژ داشته نی ب واته یا هه بوونی یه. ئەف رادهرا (مصدرا) ب فارسی معزوور داشته نه، کو ب کوردی دبه معزوور دیران - معزوور: خودان هه جهت، لیبهۆری، هیئزایی لیبهۆرینی - دهستوور: ئزن، موره خهسی، لیره دا بهردان -

■ شروقه: ↓

۸۱۷- ئەف خاتمه ئسمه گهر تلسمه
من جان ئەوه قالبین م جسمه

- ههقبهر کرن: رۆ. حم. ئا. ئوس. نه. میر. هژ. مه -

■ شروقه: ↓

۸۱۸- ئەی دایه تو قاسدی حهیبی

بی شوپهه ل دهردی من تهیبی

۸۱۹- سه دقا سه ری زیلجه مال زینی

مهستینه ژ دهستی من نگینی

- ههقبهر کرن: رۆ. سدقی سه ر و زولف و خالی زینی - پرۆ. سه دهقه یی سه ری زیلجه مال زینی، زیلجه لال زینی - ئا. سه دقا سه ری جه مالی زینی - ئوس. حم. سه دهقه سه ری زیلجه مالی زینی - نه. سه دقا سه ری زیلجه مالی زینی - هژ. سه دهقه یی سه ری زیلجه مال زینی - میر. سه دهقه یی سه ری زیلجه مالی زینی -

- پهیئناسی: سه دقا: سه دهقه یا، خیرا - زیلجه مال: زولجه مال، خودانی جوانی یی - مهستینه: نهستینه، وهرمه گره -

■ شروقه: ↓

۸۲۰- گافا تو دچیفه ئه‌ی وه‌فادار
ئه‌فره‌نگه ژ من بیئزه دلدار
۸۲۱- ئه‌و شاهه ئه‌گر چ ئه‌ز گه‌دومه
ئه‌لتافن شه‌ه‌نشه‌هانه عامه

■ هه‌قبه‌رکرن: هژ. چی -

■ په‌یفناسی: دچیفه: دچییه‌وه، تو قه‌دگه‌پری-گه‌دا: پارسه‌ک، نه‌دار- ئه‌لتاف: پیرانه‌یا
لوتف، ب واته‌یا دلۆفانی یی - عام: گشتی -

■ شروقه: ↓

■ جوانکاری: په‌یفین شاه و گه‌دا پینکفه دژبه‌رن.

۸۲۲- ئه‌ز به‌نده نه‌لائقی وسالم
خورسه‌نده ب سووره‌تی خه‌یالم

■ هه‌قبه‌رکرن: میر. ئه‌ز به‌نده‌مه، نه - حم. هژ. خورسه‌ند - ئه. خورسه‌ندی -

■ په‌یفناسی: به‌نده: به‌نی، قوول، کۆله - وسال(وصال): پینکغه‌هیشتن - خورسه‌نده:
خورسه‌ند، پینخۆش، رازی -

■ شروقه: ↓

۸۲۳- رازیمه ژ ئه‌و قه‌ده‌ر جه‌مالی
من بیته خه‌لوه‌تا خه‌یالی

■ هه‌قبه‌رکرن: ئه. بینیه -

■ په‌یفناسی: من بیته: ئه‌و من بینه - خه‌لوه‌ت: شارگه -

■ شروقه: ↓

۸۲۴- ھەرگاھ ژ ناھن دل بترست
گهگاھ ژ حالن من بپرست

- ھهقبهركرن: ئه. بترست، بپرست - حم، ئوس، مير. ل -
- پھیناسی: ناھ: ناخ، قەساس، - گهگاھ: جارجان -
- شروڤه: تاجدینی گوستیل ژ تلی یا خوه دهرانی و دا دەستی پیرا زەمانی. لئ مەمۆ بەرا خوه داین کو بیی وئ گوستیلی نكاره قەحەبە و بژی. گوته دایه نئ: داین ژ من ببهۆره، کئ جانئ خوه ژ دەستی خوه دهرده. ئەف گوستیلا نزانم ناڤه یان سیجر و تلسم پیئشه یه، لەشئ من بیی وئ قالبه کی فالایه و ئەو جانئ منه. دایه یا دلۆقان تو شانده یا دلدارئ یی، بئگۆتن تو به ژیشکی دهردی منی. بلا خیر و تەسەدقا سهری زینا جوان و خوه شکۆک به، گوستیلئ ژ من نەستینه. و ئەی خودان ئەمەکی دەما کو تو دچی با زینئ، پەياما من وەها راگەهینه وئ و بیژی: ھەرچەند کو ئەو شاهه و ئەز نەدار و پارسە کم، لئ دەبئ دلۆقانی یا شاهان گشتی و ژ بۆ ھەمووی بە. ھەرچەند کو ئەزی کۆلە نە ھیزایی پئکگەھیشتنا وئ مە، لئ ئەز ب خەون و خە یالان ژ ی رازیمە. بلا جار جاران ھە ل خە یالئ خوه دا من بیئە پیرا خوه. بلا ھەردەم ژ ناگرئ کەسەرئ من بترسە و جار جارن ژ حالئ دلئ من بپرسە و من ژ بیر قەنە کە.
- جوانکاری: پە یقین گاه و ناھ پئکفە جناسی ساز دکن. پە یقین گاه و گهگاھ ھەم جناسی ساز دکن و ھەم ژ ی تە کریری.

(۲۱)

**فەنگەريانا دا يەين قە بال دلداران و ئاگەھ کرنا
وانە ژ ئسم و رەسمی برينداران**

۸۲۵- ئەو ھەردو نەھالین عەرەرا شەنگ
روونشتی مسالین غونچە دلتهنگ

■ ھەقبەرکرن: میر. نەھال و ...

■ پەیفناسی: نەھال: تنگ، شینە - عەرەر: دارا ئەفرس، جورەک ژ دارا سەرووی یەکو
بلند و شووشمانە - شەنگ: جوان، لاو - مسالین: وەکی - غونچە: خونچە، بشکۆژ -
دلتهنگ: خەمگین -

■ شروڤە: ↓

■ جوانکاری: خانى بەژنا ستى و زینى ل بلندی و نەرمى و نازکی و شلکی یى دا وەکاندییه
تنگ / شینە یا دارا ئەفرس و دلین وان یى خەمگین ژى وەکاندییه بشکۆزەک گولین کول
سەر ھەقدە چقیایە و تەنگ و بیپەنجکیایی بوویە و نکارە ژ ھەف قەبە.

۸۲۶- چەقیایی ب فکر و سەرنشیقی
ھەرلەحزە ژ دا یەین ب ھیقی

■ ھەقبەرکرن: ئۆس. چقیایە - ئە. بئکری -

■ پەیفناسی: چەقیایی: چەمیایی، - سەرنشیقی: سەر بەرژیری، سەر د بەر دا -
لەحزە (لحفە): دەم، گاف - ب ھیقی بوون: چاف ل ری بوون -

■ **شروقه:** ئەو ھەردو شېئەيىن جوانە دارا ئەفرسى، ۋەكى بشكۆژەكى دلئەنگ و خەمگىن روونشتىبوون. خوە ل سەر ھەقدە جفاندبوون و قورمچى بوون، دپۆنژىن و سەرى وان د بەر وان دابوو، و ھەردەم چاقنەپىرى داينى بوون، كو بى و ژ وان را مزگىنەك خىرى بينە.

■ ۸۲۷- مەخمورى غوبووقى بى نەھايەت

موشتاقى سەبووحى بوون ب غايەت

۸۲۸- دىتن كو ژ ناگەھى تەبىبە

وى ھات ب سوورەتەك عەجىبە

■ ھەقبەركن: ئۆس. ناگەھان - - ھژ. ھاتى -

■ پەيقناسى: مەخمور: مەستى مەيى، - غوبووق: مەيا كو شەفانە فەدخۆن، مەيا

ئىقارى - سەبووح: مەيا كو سىندەيان فەدخۆن، مەيا سىندى - نەھايەت: داوى، داوى -

موشتاق: تامارزوو - ب غايەت: گەلەكى، پر -

■ **شروقه:** مەيا شەفانە ئەو پر مەست كر بوون و بىرەجە تامارزوويى مەيا سىندەيى بوون،

كو نىشكافا دىتن داىە ل لىسەكى سۆسەرەت دا ل سەر وان دا زقرى .

■ **جوانكارى:** پەيئىن مەخمور و موشتاق، سەبووح و غوبووق، نەھايەت و غايەت دو بە

دو بىكفە تەناسوبا وان ھەيە. پەيئىن سەبووح و غوبووق دژبەرى يى ساز دكن .

۸۲۹- زىن و ستى يا ژ عەشقى مەدھووش

وان داىە رھوان كرن دەر ئاغووش

■ ھەقبەركن: مير. ستىان - ھژ. عىشق - - ئۆس. رھوا كر -

■ پەيقناسى: ئاغووش: ھەيىز، پەخەل، بەرسىنگ - دەر ئاغووش: ل ھەيىزى دا-رھوان

كرن: رھوانە كر، شاندىن - رھوان كر دەر ئاغووش: دانە بەر سىنگى خوە -

■ **شروقه:** ↓

۸۳۰- گۆتن ب خودی کی نهی دلارام
نایا ته کرینه نهو مهلهک رام

■ هه قبه ر کرن : رۆ . که -

■ **شروقه:** زین و ستی یا کو ژ بهر نه قینج مه نده هوش ببوون، دایه ن دانه حمیزا خوه و ل سهر ده ستین خوه گه راندن و گۆتنی: دلغه حه بیئنی تو خودی که ی زوو بیژه کا ته نهو ههر دو فرشته ژ مه را رام کرن و ناین سهر تاسی یان نا؟

۸۳۱- ره ملا ته چ گۆ پهری ته زانین
یان ههر دو د شووشه یی ته دانین

■ **هه قبه ر کرن:** ل گشتی ژیده رین ل بهر ده ستی من دا ته ناین هاتبوو، لی ل پرۆ. دا، دانین هاتییه کو ب دیتنا من سه راست تره. بنیره واته یا په یغا د شووشه یی ته دانین - ته ناین ژی دکاره ب فی واته یی بی: گهلؤ ته روحی وان کره ناغا شووشه یی و ژ مه را نانی -

■ **په یقناسی:** ته زانین: ته ناس کرن - **دشووشه یی ته دانین:** ته کر نه شووشه یی دا، نهف بوژا دچه سهر چیرۆک و نهفسانه یین دیو و پیرحه پۆکان، گاغا کو دیو یان پیرحه پۆک رازانا روحی خوه دکرن شووشه یه کی دا و فه دشارتن، داکو نه که فه بهر ده ستین دوژمنان. یان ژی گاغا کو په هله وانه کی دیوه ک یان پیرحه پۆکه ک بگرتا روحی وی/وئی دکره ناغا شووشه یه کی دا و نهو دیل دکر. بوژا شووشا روحی ژی ههر ژ فان نهفسانه یان تی. -

■ **شروقه:** ↓

۸۳۲- تیرا ل مه کون کری سویدا
نایا ته نه زانی نهو کن لیدا

■ **هه قبه ر کرن:** میر. نه. سووه یدا - - رۆ. نایا ته به یان نه کر کو کیدا - پرۆ. نایا ته نه زانی نهو کن لیدا - حم. ئۆس. میر. جا. زا. نایا ته به یان نه کر کو کیدا - ئا. نایا ته به یان نه کر کی لیدا - نه. نایا ته به یان ته گر گو کیدا - هژ. نایا ته نه زانی نهو کن لیدا -

■ **په یقناسی:** سویدا: سویدا، سووه یدا، خالا ره شه ناغا دل، نیغه کا دلی -

- **شروڤه:** بيژه ڪائي ره ملا ته چ ڳوٺ. گه لو ته نهو ههردو فرشته ناس ڪرن. گه لو ته جانئ وان ههردو پهريان ژ مهرا ڪره نانا شووشه يي دا و نائين؟ گه لو ته زاني نهو تيرا ڪو نانا دلي مه ڪون ڪريبه، ڪي لندايه؟

۸۳۳- وي گؤ ب سهري وه يي موباره ڪ
سهه جار قهسهه دم نه جار هڪ
۸۳۴- نهز هاتمه في دهسي ژ با وان
نهه ما گونهها م تي ب لاوان

- هه قبه ڪرن: رؤ. وي -

- په يقناسي: قهسهه م: سوئد، سووند - قهسهه م ڪرن: سوئد خوارن -

- **شروڤه:** پيري گؤ جار هڪن نا سهه جارئ ب سهري وه يي پيروژ سوئد دخوم، ڪو نهز تازه ل بال وان خورتانا دهيم. لي براستي ڪو گونهها من ب وان لاوانه تي.

- **جوانڪاري:** په يقين سهه جار و جار هڪ دزبهري يي چي دڪن.

۸۳۵- ههردهم ڪو ستي و زين دبيژن
سهه رهنگ سرشڪن خوون دريژن

- هه قبه ڪرن: هژ. رهنگي -

- په يقناسي: ههردهم: هه رگاف - سههدههنگ: سههدههري - سرشڪ: هيسر، رؤندڪ -

- **شروڤه:** ↓

۸۳۶- قوربان وه بيم ب في ڪه مالي
نهو ههردو پسهه ب وي جهه مالي

- هه قبه ڪرن: مير. ئوس. قوربان وه بيم - ئا. قورباني وه بيم - هژ. نه. جا. زا. قورباني وه بيم - هم. رؤ. قوربان وه بيم - رؤ. ب وي - رؤ. هم. نه. مير. هژ. ههردو به شهه -

بالکیشی: ئەگەر ئاخیقەر میز بە دبیژە قوربانی وه بێم، لێ ئاخیقەر ژن به دبیژە قوربانا وه بێم، لێ ئەگەر ئاخیقەر چەند کەس بن دبیژن ئەم قوربانی وه بن. لێره دا ئەم دبینن کو ئاخیقەر ژنه، فێجا نه قوربانی دوروسته و نه ژى قوربانى، به لکوو یا راست قوربانا یه، لێ خانى ل بهر کیشا ههلبهستى قوربانا وه بێم نه نقیسییه و ل شوونا وى دا قوربان وه بێم ههلبژارتییه کو ههم ریزمان راجاف کرییه و ههم ژى کیشا ههلبهستى -

- **په یقناسی: قوربان: گۆری - قوربان وه بېم: ئەز قوربانا وه بېم، ئەز گۆری وه بېم. -**
که مال: ته کووزی، بێ خهوشی، زاناتی و تیگه ههشتن -

■ **شروقه: ↓**

۸۳۷- چاوا وه بژارن ئەو دو مومتاز
زیبهنده یین وه سلن ئەو سه ره نه فراز
۸۳۸- وه للاهه قه سه م دکم ب باری
ئەو ههر دو دوری د وه بژاری

- **هه قبه ر کرن: هژ. وه للاهه - - نه. دوریت - ئوس. دورین -**
- **په یقناسی: مومتاز: ههلبژارده - سه ره نه فراز: سه ربلند -**

■ **شروقه: ↓**

- **جوانکاری: ته ناسوب ل نیشه کا په یقین بژار، مومتاز، زیبهنده و سه رفه راز دا هه یه.**

۸۳۹- نابین د چو به حر و بهر و کانان
نینن وه مه له ک د ناسمانان
۸۴۰- ئەو ههر دو ژ بو وه را سه زانه
میرزانه ئەگەر وه گهر گه دانه

- **هه قبه ر کرن: هژ. سزا -**
- **په یقناسی: سه زانه: هیزانه**

■ **شروقه:** ئەو ههر دو لاوانا گاڤا کو ناقی ستی و زینى دبیژن، سه د ره نگی هیستریین خوونین درژینن. ئەز گۆری وه و وى تیگه هیشتن و هس و زانینا وه بېم. وه چاوا ئەو ههر دو کورکین و سان خوه شک و بژاره ههلبژارتن. ئەو ههر دو ژى ههلبژارده و سه ره و سه رانه. ئەو ههر دو سه رفه رازانا هیژایی پیگه هیشتنا وه نه. ئەز سۆندی دخۆم ب

ناقح خودی، نهو ههردو مرواریدین کو وه ژ خوهره ههلبزارتنه، ههفتایین وان ل چو دهریا و چۆل و بنهکانان دا پهیدا نابن. قهت فرشته یین وهکی وان ل ناسمانان دا ژی دهست ناکهفن. نهو ههردو ژی، چ میرزا بن، چ پارسهک بن، هیزایی وهنه.

■ **جوانکاری:** ته ناسوب ل نیفهکا په یقین بهر، بهحر و کان دا ههیه. په یقین بهر و بهحر دژبهرن. ته ناسوب ل نیفهکا په یقین مهلهک و ناسمان دا ههیه. په یقین میرزا و گه دا دژبهرن. په یقین نهگهر و وهگهر ههم جناسی ساز دکن و ههم ژی ته کریری.

۸۴۱- نهو دهله ب دل وه بوویه دهلال دلدا ده ژ پیشقه مان دهمهک لال

■ **ههقبه رکرن:** میر. دایه - نه. ب دلغه - ئوس. مهلهک، ل رهخ دا ژی نقیسییه گهلهک- نا. گهلهک-

■ **جوانکاری:** په یقین دهله و دهلال جناسی ساز دکن، په یقین دلدا ده و بدل ته کریری چی دکن. هانینا پیتا "ل" ب ههفت جارن مووسیقیا هوندورانی ساز دکه.

۸۴۲- زین و ستی یان نهما دل و هووش گافا کو نهوان کر نهف خه بهر گووش

■ **ههقبه رکرن:** حم. نهما د دل - رۆ. نا. ئوس. هژ. نهما ژ بو هووش-

■ **په یقیناسی:** گووش کرن: گوهداری کرن، بهیستن-

■ **شروقه:** ↓ نهوی جامبازی وسان ژ دل و جان جامبازی کر کو نهفیندارین دلدا یی دهمه کی ل ههمبهری وئ دا لال و بیدهنگ مان. دهما کو ستی و زینتی نهف خه بهرانه بهیستن، ل سهر هس و ههدامی خوه نهمان و خوه بهزر کرن.

■ **جوانکاری:** ته ناسوب ل نیفهکا په یقین دل، هووش و گووش دا ههیه.

۸۴۳- نهلقسیه ژ کونهن ماجه رایین

هووشیاری کو دایه یین ددایین

۸۴۴- ناگر ته دگو گه هانده نهفتی

پیت ژی دچوو ناسمانی حهفتی

■ **ههقبه رکرن:** هژ. گیپانده - میر. گه یه -

■ **په یښناسی: کونډه:** بښشه و کوتایی، کاکلی قهومینئ - هوشیاری: ناگاداری، یئ حهساندن -

■ **شروقه:** ب کورتی دهما کو دایه یئ قهومین ژ وان را شروقه کر و ئه و ب هه موو تشتی ناگادار کرن، ته دگوت قهی ناگره ک بهر بوو نهفتی و ناگری ئه فینا وان و سان گور بوو کو نالاف و پیئی یئ وئ گه هه شته بهر په ر وهه فت قاتین ناسمانان .

■ **جوانکاری:** ته ناسوب ل نیفه کا په یئین نهفت و ناگر و پیئی دا هه یه .

۸۴۵- عه شق ناگره تن چیا یئ تووره

دل ئه و شه جهر ا ب نار و نووره

■ **هه قبه ر کرن: نا. ب نافی-**

■ **په یښناسی: شه جهر: دار - شه جهر ا ب نار و نوور:** نشاره یه ب چیروکا مووسا و ناخفتنا وی دگه ل خودی و دارا نوور و چیا یئ توور-

■ **شروقه: ↓**

■ **جوانکاری:** ئه ف مالکا هه لبه ستن ته لمیحه ژ بو سهرهاتی یا مووسا و ناخفتنا وی دگه ل خودی... خانی ئه فین وه کاندیبه ناگر و لهش وه کاندیبه چیا یئ توور و دل وه کاندیبه وی دارا کو مووسا نوورا خودی ل سهر وی دیت. ته ناسوب ل نیفه کا په یئین تنه و دل و نار و نوور دا هه یه .

۸۴۶- مشکاته قههس قههس چراهه

جان زه یته فتیلئ وی جه فایه

■ **هه قبه ر کرن: ئه. حم. خه فایه - ئا. میر. هژ. فتیله وی خه فایه -**

■ **په یښناسی: مشکات: یئ چرا، تاقچه - قههس: بزوت -**

■ **شرۆفە:** ئەفین ناگرە و لەش ژى وهكى چيابين توورى سينايه، دل ژى ئەو دارا ب نوور و ناگره . قەفەس واتە لەشى مرۆفان وهكه پينچرايى يه و ئەو ئاگرى ئەفینى ژى چرا بخوه يه و جانى ئەفیندارە دۆهنى وى چرايى يه و پلتا وى چرايى ژى ئيش و نازاره .

■ **جوانكارى:** خانى لەش وه كاندييه پينچرايى، ئاگرى ئەفینى وه كاندييه چرايه كى كول نانا دل دايه و جان وه كاندييه دۆهنى وى چرايى و ئيش و نازار ژى وه كاندييه پلته يه كى كو وى دۆهنى دگه هينه ناگرى .

۸۴۷- دل شووشه يه ئەو چرا د ناهه

سەر جوژنه د كولين دا به لاقه

■ هه قبهركن: مير. ئە. زا. سەر- هژ. سبیر- ئە. گولين- بر. نا. د كول دلى به لاقه-

■ په يفناسى: جوژه: پار، هندەك ژ گە لە كى - كولين: گشت، هه موو -

■ **شرۆفە:** دل شووشه يه و ئەو چرايا ئەفینى ل ناف وى شووشه يه دايه. ئەو روڤناهى يا وى چرايى ل سەر پشكه كى يه، لى ل سهرانسهرى لەشە دا به لاقه .

■ **جوانكارى:** په يفين جوژه و كولل پينكه و سەر و ناف ژى پينكه دژبه ريخ ساز دكن . خانى جاره ك دن دل وه كاندييه شووشه يه كى كو چرا و ئاگرى ئەفینى ل ناف دايه و ئەو ئەفینه هەر چەند كۆل دلى دايه و ل سەر پشكه ك لەشى دايه، لى كينجا وى دده سهرانسهرى لەشە .

ئەف مالکین ههلبهستان دكارن ئقتباس بن ژ قى ئەيه تا قورئانى:

" **الله نور السموات و الارض مثل نوره كمشكوة فيها مصباح المصباح فى زجاجة الزجاجة كانها كوكب درى يوقد من شجرة مباركة ...** " نايه تا ۳۵ ژ سوورەيا النور-

۸۴۸- بلکول ژ سهرى حهتتا ب ئەقدام

سوھتن ب وى ناگرى دلارام

■ هه قبهركن: ئە. بولبول -

■ په يفناسى: بلکول (بالکل): ب گشتى - ئەقدام: پراڤه يا قه دەم، گاف -

■ **شروقه: ↓**

■ **جوانکاری:** په یقین سهری و نه قدم دزبهری یخ ساز دکن .

**۸۴۹- گوتن ژ مه را تو دلنهوازی
نه دایه ژ بو مه چارهسازی**

■ **په یقیناسی:** دلنهواز: دل لایوین، دل لایوینهر - چارهساز: کارساز-

■ **شروقه: ↓**

■ **جوانکاری:** په یقین ژبو مه و ژ مه را هه فواته نه.

**۸۵۰- دپهقان تویی نه م وه کی نه هالین
نه زمان تویی نه م بخو ده لالین**

■ **هه قبه رکن:** هژ. دپهقان - رۆ. نه م بخوه - هژ. نیهالین - نه. هالالین - - میر. نه.
نه م وه کی -

■ **په یقیناسی:** دپهقان: گوندی، وهرزگار - نه هال: تنگ، شپنه - ده لالین: د لالین،
یین د لالین.

■ **شروقه: ↓**

■ **جوانکاری:** ته ناسوب ل نیشه کا په یقین دپهقان و نه هال و نه زمان و لال دا هه یه.

**۸۵۱- گهر له حزه یه کی نه کی تو گوftar
گهر ساعه ته کی نه بی تو غه مخواار**

■ **هه قبه رکن:** نه. مه کی - میر. وهر -

- **په یقناسی: گوفتار: گوټار، گوټن و ناخفتن - غه مخوار: خه مخور، که سی/که سا کول**
خه ما مرؤفء دا به -

■ **شروټه: ↓**

- **جوانکاری: په یقین له حزه و ساعت دژبهری یی ساز دکن.**

۸۵۲- **نهم دئ وه کو خار و خهس هه با بن**
نهم دئ وه کو بهر گئی بهر ههوا بن

- **هه فبه کرن: میر. وه کی، وه کی - ئا. وه کو، وه کی - رؤ. وه کی، وه کو - ئوس.**
بهرگ و بهر -

- **په یقناسی: خار: درک - خهس: کرس - خار و خهس: کرس و که وال، قرش و قال،**
پووش و په لاش - هه با: توژ و گه مار، توژا زور هوور کو تهنی ل بهر روټاهی یا تاقی ل
هه وایی دا دیار دکه - بهرگ: په لگ، په ل - بهر هه و ابوون: ل ههوا که تن -

- **شروټه: ب گشتی نهو ههردو نه فیندار ژ سهری تا بنی بیان ب وی ناگری شهوتین و**
گوټن دایه نی نهی دلغه حه بی نی، نهی لایینه را دلان، هه ر تو ژ مه را چاره سازی و هه ر تو
دئ بکاری دهرمانه کی ژ فی دهردی را په یدا بکی. نهم وه که شیننه یین نووچاندینه و تو
ژی وه رزگاری. نهم بخوه لال و بیزمانن و تو دهف و زمانن مهیی. نه گه ر تو گافه کی ب
مهرا خه بهر نه دی، نه گه ر تو دمژمیره کی بهر دلج مه فنه ییی و ل خه ما مه دا نه بی،
نهمی وه کی پووش و په لاشان ژ هوئی رابن و وه کی په لگان ل ههوا بابن.

- **جوانکاری: ته ناسوب ل نیفه کا خار و خهس و بهرگ دا هه به. په یقین ههوا و هه با پیکفه**
جناسی ساز دکن. نهف مالکا هه لبه ستن ب شیوه یا موازنه یی هاتییه فه هاندنن.

۸۵۳- ئه‌ی واقفئ واقعاتئ دئیرین

ئه‌م غه‌یری ته‌ مه‌حره‌مان نه‌دئیرین

■ هه‌قبه‌رکرن: ئۆس. ئا. واقفان -

■ په‌یفناسی: واقعات: پیرانه‌یا واقعه، قه‌ومین - دئیرین: میژین - واقفئ واقعاتئ دئیرین: مه‌به‌ست زئ خودئ یه - غه‌یری: ژ بلی - مه‌حره‌مان: رازه‌لگر ان - نه‌دئیرین: مه‌تونه‌یه، مه‌ چنه‌یه -

■ شروؤه: ↓

■ جوانکاری: په‌یفین واقف و واقع پینکفه و په‌یفین دئیرین و نه‌دئیرین پینکفه جناسئ چئ دکن.

۸۵۴- تاجدینء د گهل مهمئ ته‌ گۆتی

په‌روانه‌نه‌ په‌ر ل وان مه‌ سوؤتی

■ هه‌قبه‌رکرن: میر. ئه. ئا. حم. تاجدین و -

■ په‌یفناسی: په‌روانه: منمنیک، پیننۆک، په‌پووله، پپرۆک - مه‌ سوؤتی: مه‌ شه‌وتاندی -

■ شروؤه: ↓

۸۵۵- ئه‌و ژئ نه‌ه‌ پر د ئتزارن

به‌لگی ژ مه‌ زئده‌تر نه‌چارن

■ هه‌قبه‌رکرن: هژ. نوهه - - رۆ. به‌لکه -

■ په‌یفناسی: ئتزار(انتقار): چاف ل ری - نه‌چار: بینگاف -

■ شروؤه: ئه‌ی ئاگاداری قه‌ومینئ میژین، چ رازه‌لگره‌کی مه‌ ژ بلی ته‌ چونه‌یه. ته‌ تاجدین و مه‌مۆ ژ مه‌را گۆتی یه و ژ مه‌ را بزار تییه، ئه‌و هه‌ر یه‌ک وه‌که په‌ر په‌رۆکه‌کینه‌ کو مه‌ په‌رین وان شه‌وتاندنه. ئه‌وانا ژئ نه‌ها وه‌کی مه‌ چاف ل ریئه. ئه‌وانا ژئ نه‌ها ژ مه‌ زئده‌تر نه‌چار و ته‌نگه‌زارن.

بالکیشی: هه‌قهنه‌ندا **واقفنی واقعاتنی دیرین**، هه‌ژباره ب وی بیر و باوه‌ری یه کو خودی هه‌ر به‌ری به‌ردا ئه‌فیندار و به‌رئه‌فین ده‌ست نیشان کره‌، خانی پیش دا ژی ب جو‌ره‌کی فه‌کری ل سه‌ر وی هندی نفیسییه. لیره دا ژی دیسان ژ زمانی زینتی و سستی یه ئه‌وی مزاری هه‌لدخه. مه‌به‌ست ژ **واقفنی واقعاتنی دیرین** خودی یه کو سستی و زین گازی دکنی.

خانی وه لیکرییه مرؤف بزوری دکاره سینوری نیفه‌کا به‌رناخیتی (موخاته‌بێ) سستی و زینتی لیره‌دا بناسه. گه‌لۆ سستی و زین دکهل خودی دناخفن، یان دکهل دایه‌نی نه؟ لی ئه‌و ره‌وشناف (سفته) یه‌ خودینه کو ئینایه.

۸۵۶- رابه هه‌ره زوو ببیژه تاجدین

گه‌ر دئی ته سستی بقی مه‌من زین

۸۵۷- مزگین ژ وه را مه هوون قه‌بوولن

ئه‌م ژی ژ وه زیده‌تر مه‌لوولن

۸۵۸- عیشقا وه جه‌له‌و ژ مه ره‌قابه

ماتتخ ل مه په‌رده‌یا هه‌یتایه

■ **هه‌قهنه‌رکرن: ئا. په‌رده ئی و هه‌یایه -**

■ **په‌یفناسی: ته بقی: تو بخوازی- مه هوون قه‌بوولن: مه هوون په‌ژاندنه. مه‌لوول:**

خه‌مگین - جه‌له‌و: گه‌م، لغاف - جه‌له‌وره‌فاندن: سه‌رکیشی کرن - مانع: به‌رگه،

پیشبیر - هه‌یا: شه‌رم -

■ **شرؤفه: ↓**

■ **جوانکاری: جه‌له‌وا عشقی ئستعاره یه، خانی عیشق وه‌کاندییه هه‌سپه‌کی سه‌رکیش کو**

سه‌رکیشی یه‌ ل سستی و زینتی دکه و ئه‌وی هه‌سپه‌ی ئه‌و ره‌فاندنه و ئیدی ئه‌و نکارن وی

هه‌سپه‌ی راگرن.

۸۵۹- ئەو پەردە ژ بۆ وە را عەدیمە

بی پەردەیی بۆ وە را قەدیمە

■ هەقبەرکرن: ئە. بی پەردەگی - میر. ئا. رۆ. بی پەردە - ئۆس. بی پەردەئێ -

■ پەیفناسی: عەدیم: تونە - بیپەردەیی: بی پەردەگی، بی شەرمی، روو قە کریتی -
دقەومە مەبەستا خانی ژ قی پەیفنی تشتەکی دی بە ژی .

■ شروۆفە: ↓

۸۶۰- خوازگین و وەسائت و وەسیلە

هەر چی کو ژ با وە بین جەمیلە

■ هەقبەرکرن: میر. خوازگینی و وەسائت - رۆ. ئا. خوازگین و سائت -

■ پەیفناسی: خوازگین: خوازگنی، خوازبین - وەسائت(وسائت): هۆ، هەگەر، ناوەجی،
نیوانجی - وەسیلە: پێدەستک، ئەسباب -

■ شروۆفە: ↓

■ جوانکاری: پەیفنی وەسائت و وەسیلە هەقواتە نە .

۸۶۱- ئەفرەنگە بیژە وان حەبیان

مەجمووعی مەوالی و خەتیبان

۸۶۲- هەندەک ژ وە را بین رجاچی

هەندەک ژ مە را بین دوعاچی

■ هەقبەرکرن: میر. ئە. هایدە ن ژ - ئۆس. یا هوون - هۆ. رەجاچی -

- پەيقىناسى: مەۋالى: پىرانەيا مەۋلا ب واتەيا دۆست و يار و ھەقال و ھۆگر - خەتیب (خطیب): ئاخىقەر - رجاچى: تىكاكار، داخوازكار - دوعاكار: نزاكار، خىرخواز -

■ شىرۋە: ↓

- جوانكارى: ئەف مالكا ھەلبەستى ب شىۋەيا تەرسىيە ھاتىيە ھەاندنى.

۸۶۳- بەلكى كرىت خودى موقەددەر ۋەسلا مە و ۋە بىت مويەسسەر

- ھەقبەركىن: ئۆس. تە -

- پەيقىناسى: موقەددەر: سەرنقىس - خودى كرىت موقەددەر: خودى ل سەرى مە نقىسى بە، خودى قەدەرا مە دا نقىسى بە - مويەسسەر: پىك ھاتى، جور بوويى، چى بوويى -

- شىرۋە: داينى رابە ھەرە بىژە تاجدىن، ئەگەر تە ستى دقى و مەمۆزى زىن دقى، مە ھەردويان زى ھوون پەژراندنە. ئەم ھەردو زى ھى ژ ۋە زىدەتر دلئەنگ و ئەقىندارن. ئەقىنا ۋە گەما سەبر و ھەدوورى ژ دەست مە دەرانىيە و جلەوا بەرخوۋەدانى ژ مە ئىستاندىيە. لى تەنى شەرم و فەھىتى يى بەرايىكا مە گرتىيە و ناھىلە ئەم ئەوى ئەقىندارى يى سەر قەكن. ئەم دزانن كو ژ ۋە را شەرم نىنە. ل قى كارى دا ھە بەرى بەر دا ژ ۋە را پەردە و شەرم تونەبوويە. رابن خوازگىنى و ناقەجى و پىندەستىكان ئامادە بكن و بشىنن. ھەر كى ژ بال ۋە را بىتە خوازگىنى يى مە، مە پى خۆشە و ئەمى پپەزىنن. رابە داينى! ھەرە بىژە وان خۆشەويستان، بلا ئەو بىژن ھەقال و ھۆگر و ئاخىقەر و بەردەقك و بەردەستىكان، داکو ھندەك ژ وان را بىن تىكاكار و ھندەك ژى ژ مە را بىن دوعاكار و داخوازكار، بەلكى خودى ل سەر ئەنى يا مە نقىسى بە و پىكگەھشتنا مە و وان مويەسسەر بە.

(۲۲)

شەفا بەخشى يا تەبىبە ل دەردى عەلىلان و شەفەقەت
و مەرحەمە تا مېرە ل حالى زەلىلان

۸۶۴- خۇش ۋەقتە ژ بۇ عەلىلان موشتاق
خاسما كوژ بۇ قەبىلن عوششاق

- ھەقبەركرن : ئا. خەسما -
- پەيئناسى : عەلىلان موشتاق : نەخۇشى تامارەزوو - قەبىل : كۆم، دەستە - عوششاق :
پرانە يا عاشق، ئەقیندار -
- شەرۋە : ↓
- جوانكارى : ئەف مالكا ھەلبەستى خودانى دو پاشبەندانە.

۸۶۵- دەرمانەكى سحەت و شەفايى
مزگىن و بەشارە تا وەفايى

- ھەقبەركرن : ھژ. صىحەت و شىفايى -
- پەيئناسى : سحەت : تەندوروستى - شەفا : قەنج بوونەوہ - بەشارەت : مزگىن -
- شەرۋە : ↓
- جوانكارى : تەناسوب ل نىفەكا پەيئىن دەرمان، سحەت و شەفا دا ھەبە. پەيئىن
سحەت و شەفا يىكفە و پەيئىن مزگىن و بەشارەت ژى يىكفە تەرادوفى ساز دكەن.

۸۶۶- ناگهه بگههئته وان ژ دهردان

نازاد بگهت ئهوان ژ دهردان

- ههقبهركرن: هژ. دوردان - حم. نازاده -
- پهيئناسی: ژ دهردان: ژ دهري را، ژ دهركهيي را- ژ دهردان: ژ دهرد و كولان - نازاد كرن: رزگار كرن -
- شروقه: چ دههك خوهشه ژ بو نهخوشين نارهزوومهند و خاسما ژ بو ئهقينداران، كو نشكافا دهريمانهكي تهنوروستي و شهفايي، مزگين و خهبهرك خوهشه ئهمهكداري يئ ژ دهردا بگههئته وان و ئهوانا ژ دهرد و كولان رزگار بكه.
- جوانكاري: ههر دو پهيئين ژ دهردان جناسي ساز دكن.

۸۶۷- ئه و دايه ژ رهنك ئهريسته تاليس

سه ر تا ب قهدهم لباس تاليس

- ههقبهركرن: رو. رهنكي - ئا. ئهريسته تاليس - ئا. لباس و تاليس.
- پهيئناسی: ئهريسته تاليس: ئهريستوو، فيلسوفئ نافداره يووناني - لباس: كنج - تاليس: كنج گوهوري، فيلباز - لباس تاليس: جلك گوهوري، لبس فه گوهه پرتي -
- شروقه: ↓
- جوانكاري: د قئ مالكا ههلبهستي دا تلميح ههيه. پهيئين سه ر و قهدهم دژبهري يئ و پهيئين لباس و تاليس ئي جناسي چئ دكن. -

۸۶۸- دیسان که ته سووره تی ته بیان
حازر خو گه هانده نک حه بیان

■ هه فبه ر کرن: رۆ. حم. نه. میر. که تی - هژ. گه یانده -

■ شروقه: ↓

۸۶۹- نه و موژده وه کی مه گۆتی گۆتن
نه و سوۆتی وه کی نه سوۆتی سوۆتن

■ هه فبه ر کرن: نه. نهف - حم. سوۆتی - میر. مه سوۆتی - نا. د سوۆتی -

■ په یفناسی: نه سوۆتی سوۆتن: که سهک بی ناگر شه وتانندن، که سهک نه ب ناگره لیب گۆتن شه وتانندن -

■ شروقه: دیسان دایه نی ژ سه ری تا بیان لبسی خوه گوهوری و خوه کره لبسی به ژیشکه کی وه کی نه رهسته تالیس و دیسان خوه گه هانده بال وان نه فینداران و نه و مزگینی یا چاوا کو مه ژ وه را گۆت، نه وئی ژی ژ وان را گۆت و نه و نه فیندارین دل شه وتی نه شه وتانندی شه وتانندن.

■ جوانکاری: چه ندگه رکی بوونا په یفین گۆتی و سوۆتی جوانکاری یا ته کریری و مووسبقایا هوندورانی دنافرینه.

۸۷۰- نه ماب وه ناگری وه گهش بوون
ته دگۆقه نه خوهش نه بوون د خوهش بوون

■ هه فبه ر کرن: نه. ب فی -- نا. نۆس. کو-

■ په یفناسی: گهش بوون: ته ییسین - خوهش بوون: شاد بوون، ژ نه خۆشی یی رزگار بوون، قهنج بوون -

■ شروقه: ↓

۸۷۱- گۆيا كو ئهوان ژ دهست فەلاتوون
خارن ب يه قين دهوا و مه عجوون
۸۷۲- رابوونه فه چوونه نك هه قالان
چه ندهك ژ مه حارم و رووالان

■ هه قبه ركرن : هژ. مه حاريم -

■ پەيفناسی : فەلاتوون : ئەفلاتوون، فيلسۆف نافراره يوونانچ - مه عجوون : دەرمانی كو
ژ تیکه ل کرنا چهند دەرمانان پیکفه دهست فه تی - مه حارم : پرانه یا مه حرهم،
هه قراز، راز هه لگر -

■ شروقه : ↓

۸۷۳- ئاگاه كرن ژ ماجه رایي
رابوون ب ته عه سسوب و ته بایي

■ هه قبه ركرن : مير. نهو ژ .

■ پەيفناسی : ماجه رایي : ماجه رایين، قه ومينی - ته عه سسوب (تعصب) : ده مارگیری،
تاگری یا بنه و بی فرک و پیش، تاگری یا بی پیشان - ته بایي : ته فایي، گشتی -

■ شروقه : لی مه مو و تاجدين ب وی ناگری فه ژین و خووش بوون و رابوونه سه ربيان و
ته دگوت قه ی نهو قهت نه خووش نه بوون. وسان هاتن سه ر همدی خوه ته دگوت كو ژ
دهستی ئەفلاتوونی هه کیم دەرمان و مه عجوون فه خوارنه. ل ناف نئینان دەرکه تن و
چوونه نك هه قال و هۆگر و راز هه لگر و گه نچ و لاوین هه فته مه نی خوه و نهوانا ژ
قه ومينی ئاگادار كرن و هه قال و هۆگری وان ب هه قرا خوه ئاماده كرن .

**۸۷۴- گافا کو نهوان بهیست مزگین
هایدان ب تهبایی خهلق و خوازگین**

■ **په یفناسی: هایدان: ناگاداری دان، هاواری دان -**

■ **شروقه: ↓**

**۸۷۵- هندهک عولهما و هن د عادل
هندهک نومهرا و هن د جاهل**

■ **په یفناسی: عولهما: پرانه یا عالم، زانا و ب تایبه تی زانایی نایی - هن: هندهک -
عادل: دادمه ند، دادگهر - نومهرا: پرانه یا نه میر، میر، مه زن - جاهل: نه زان، گهنج،
گهنجی کیم نه زموون -**

■ **شروقه: ↓**

■ **جوانکاری: په یقین عولهما و جاهل دژبه ری یی ساز دکن. ته ناسوب ل نیقه کا په یقین
عولهما و نومهرا و عادل دا هه یه. په یقین عولهما و نومهرا مووسیقیا هوندورانی
ساز دکن.**

**۸۷۶- رابوونه فه جومله چوونه نک میر
نه فرهنگه کرن قه زییه ته قریر
۸۷۷- که ی والی یی مولک و مال و ملله ت
وهی حامی یی داد و دین و دهولت**

■ **په یفناسی: که ی: که نه ی، هه ی - والی: خودان، فرمانروا، میر، ل دهما ئیرۆ دا نه ف
په یفا واته یا نوستاندارء دهه. - مولک: مهمله که ت - مال: هه یی، دارایی - حامی:
پشته وان - داد: عه داله ت - دین: ری، نایین - دهولت: حوکومته ت، دارایی -**

■ **جوانکاری: ته ناسوب ل نیقه کا په یقین مولک و مال و ملله ت دا پیکفه و په یقین داد و
دین و دهولت داژی پیکفه هه یه. نه ف مالکا هه لبه ستی ب شیوه یا ته رسیع هاتیه
قه هاندنی. چندگه رکی بوونا پیتین "م" و "د" مووسیقیا هوندورانی ساز دکن.**

۸۷۸- تو سایه یین لوتفن کردگاری
ئبرۆل مه شاه و خوندکاری
۸۷۹- شاهي نه زهرا ته کیمیا یه
ماهی نه سهرا ته پر زیبا یه

■ هه قبه ر کرن : ئا . ئۆس . شاهم .

■ پهیقناسی : سایه : سی ، سینی ، سیبیه ر - کردگار : خودی - خوندکار : حاکم ، پادشاه
- نه سهرا (اثر) : نیشانه ، شوونه وار - زیبا (ضیا) : رۆناهی -

■ شروقه : ↓

■ جوانکاری : مالکا ۸۷۹ ب شیوه یا تهرسیعی هاتییه فه هاندنی .

۸۸۰- هه ر چی ته فه خوهند نه و عهزیزه
هه ر چی ته نه خوهند بی ته میزه

■ هه قبه ر کرن : هژ . فه خۆندی ئەف - هژ . نه خۆندی - رۆ . ئا . میر . ئۆس . ئە .
فه خوهندی ، نه خوهندی -

■ پهیقناسی : فه خوهندن : گازی کرن ، ده عوهت کرن - بی ته میز : نه پاک - بی ته میز :
کەسێ کو فه رقا فه نجیو خه رابئ یئ نزانه -

■ شروقه : ↓

■ جوانکاری : ئەف مالکا هه لبه ستی ب شیوه یا موازنه یئ هاتییه فه هاندنی . پهیقین
فه خوهند و نه خوهند دژبه ری یئ ساز دکن .

۸۸۱- هەرچی ته کره چراغ و گهش کر
گهر حال خهرابه زی ته خواهش کر

■ ههقبهرکرن: رۆ. حاله -

■ پهیئناسی: چراغ: چرا، خزم - حالخهراپ: خهراپ حال، بهد حال - خواهش کرن: ساغ کرن، قهنج کرن -

■ شرۆفه: گافا کو ههفال و هوگرین تاجدین و مەمۆ ئەف مزگینی یا بهیستن، خەلک هه موو پچ ههساندن و خوازگینی ناماده کرن و چهند کەس ژ زانایین ئایینی و ردینسیبی و گرە گرە و دادمەند و مەزن و چەند خۆرت و گەنج بەرەف کرن و تەف چوونە بال میر و قەومین و هەها ژ میرء را شرۆفە کرن و گوئن: ئەی خودانی مال و مولک و وهلات و مللەت، ئەی پشتەوانی داد و دین و دەولەتی، تو سببەرا دلۆفانی یا خودی یی ل سەر سەری مە و تو ئیرو شاه و خووندکاری مەیی. تو شاهەکی وسایی کو لینهپیرینا ته وه که کیمیا یی یه، تو بهرا خوه بدی کئ، دلئ وی یاقش دبه. تو وهکی هه یفهک شهوقه قیزی کو شهفا مە ب هه بوونا ته رۆناهی دبه. ته دەستی خوه سەری کئ دانی ئەو ریزدار و خوئشدهفی دبه، ته رووی خوه ل کئ گو ههست ئەو نه پاک و بیریز دبه. هەر کەسی کو تو بکی چرا و گهش بکی / هەر کەسی کو تو بکی خزمی خوه، ئەگەر مرۆفەکی بهد حال به زی تو یی وی خواهش و گهش بکی.

■ جوانکاری: ل پهیفا چراغ دا له تافهت هه یه، لهو را کو ههم ب واته یا چرای یه و ههم زی ب واته یا خزم و خانامی یه.

۸۸۲- تاجدین ئەگەر چ میرزایه
نسبەت ب ته بهنده یه گه دایه

■ ههقبهرکرن: هژ. چی -

■ پهیئناسی: میرزا: کوره میر، کەسی خوهندا و زانیار، کەسی کو خوهندن و نفیسینی دزانه - نسبەت ب ته: ل همبهرته دا، گۆره کی ته -

■ شروڤه: ↓

- **جوانڪاري:** په يڅا ميرزا دگهل په يقين گه دا و بهنده دژبهري يڼ ساز دکن. ته ناسوب ل نيشه کا په يقين بهنده و گه دا دا هه يه.

■ ۸۸۳- هاتين کو بکين ژ دل دوعايڼ

■ فيلجومه دکين ژ ته رجايڼ

- هه فبه رگرن: نه. مير. نا. هاتين کو بکين - حم. ئوس. هژ. جا. زا. پرؤ. هاتن کو بکن - رؤ. هاتين کو ژ دل بکين - - مير. ژ ته دکين - نه. ژ ته بکن - بر. نا. رؤ. دکين ژ ته - حم. جا. زا. هژ. دکن ژ ته -

- **په يقناسی:** هاتين: نه م هاتين - رجا: ره جا، داخواز، تکا، هيڅی -

■ شروڤه: ↓

- **جوانڪاري:** نه ف مالکا هه لبه ستي ب شيوه يا موازنه يڼ هاتييه فه هاندنځ. ته ناسوب ل نيشه کا په يقين دوعا و رجا دا هه يه.

■ ۸۸۴- تاجدين ستي يڼ ژ ته دخوازت

■ نه و قوول ب چراغی يڼ دنازت

- هه فبه رگرن: نا. تاجدين و ستي ژ ته دخوازين، دنازين -
- **په يقناسی:** قوول: به نی، بهنده - چراغی: خناميتی، خزماتی - دنازت: شانازی يي دکه -

■ شروڤه: ↓

۸۸۵- نەو بەندە يە وى بگپړه نازاد
زيبه نده يە وى بدپړه داماد

■ **په يقناسى: بگپړه نازاد:** نازاد بکه، سهر به ست به رده - **زيبه نده:** هيژا- **لايق:** هيژا، ههژى - **نەلبه تته:** ههلبت، ژ خوه -

■ **شروڤه:** هه رچەند کو تاجدين ميرزايه، لى نەو ل همبەر ته دا خولام و بهنى يه. ئيرؤ نەم هه موو هاتينه خزمه تا ته و داخوازه ک مه ژ ته هه يه. نەم تکايى دکن کو تو داخوازا مه بپه ژرينى. تاجدين داخوازا خزمناتى يى ب وه را دکه. نەو خولام و بهنى يى ته دخوازه ب خزمناتى يا ته سهر فەراز و شاناز به. تاجدين ستى يى ژ ته دخوازه. نەو بهنى يى ته يه وى يا رزگار بکه ونه و هيژايى وى هندى يه کو تو وى بکى زاقايى خوه -

■ **جوانكارى:** نەف مالكا ههلبه ستى ب شيوه يا ته رسيى هاتيبه فه هاندنى .

۸۸۶- مير گو کو هه چى وه ديتى لايق
نەلبه تته ژ بوم را يه فايق

■ **هه فبه ركرن:** حم. نه. رؤ. هژ. جا. هه چى - نا. هه چى ئى - مير. هه چى - ئوس. كه چى - زا. مير گو ت هه چى - نا. ديته - هژ. مير. نه. رؤ. ديتى - - هژ. بر. مه رايه - نه. نا. مرانه - مير مه رانه -

■ **په يقناسى:** فايق: فائق، سهر كه تى، لير ه دا ب واته يا قه بوولكرنى يه. -

■ **شروڤه:** ↓

۸۸۷- هه رچى كو وه كيله بيت و روونت
مه ولا كتيه خوتبه يى بخوونت

■ **هه فبه ركرن:** نه. روونيت، بخوونيت -

- پەيئەنسى: ھەرچى: ھەركىن - ۋەكىل: پارېزەر، نوپنەر - روونت: روونى - مەولا: مەلا - خوتبە: گۆتارا ئايىنى يا بېرنا مارەيى -

■ شىرۋە: ↓

۸۸۸- عەقدا ستى يى مە كر ل تاجدين
ئىجابە ئەفە قەبوولە ئامىن

- پەيئەنسى: عەقد: مارە - ئىجاب: پىندقى، پەژرى - ئىجابە ئەفە: ئەفە قەبوولە، ئەفە پىندقى يە - ئامىن: خودى بکە -

- شىرۋە: مير گۆت ۋە ھەر كى ھىژا و لايىق دىتتە، ئەز زى ۋى ھىژا دىنم و ل سەر گۆتتا ۋەمە. كا ۋەكىلى ۋى كى يە، بلا كەرەم كە ۋەرە لىرە روونى و مەلا كى يە، بلا گۆتارا مارە كرنى بخوونە. ل سەر داخوازا ۋە من ستى دا تاجدين و ئەز داخوازا ۋە دپەژرىم. خودى پىرۆز كە.

۸۸۹- فىلحال چەكۆ بەزى پى يى مير
تەقىيل كر و قەبوولى تەقرىر

- ھەقبەركرن: ھژ. بەزى يو پىيى مير - ئە. ھم. بەزى و پى يى مير - بر. ئا. رۆ. بەزىيە پى يى مير - - مير. ئۆس. ئا. ھم. رۆ. قەبوول و -

- پەيئەنسى: بەزى: رەفى، ھەلات - تەقىيل كرن: رامووسان، ماچ كرن - قىبول: پەژراندن - تەقرىر: بىر بار دان، قرار دان، گۆتن، راگەھاندن -

- شىرۋە: گافا كو مير ۋەھا گۆت، چەكۆ بەزى پى يى ۋى ماچ كر و بىر بار ھاتە پەژراندن / ژ بۆ كو بىر بار ھاتە پەژراندن، ھەما د گاقى دا چەكۆ بەزى پى يى مير ماچى كر.

- **جوانکاری:** په یقین ته قبیل و قه بوول پیکه جناسی ساز دکن.

**۸۹۰- مه جموعی مه لا و شیخ و میران
ئاغا و نه کابر و فه قیران**

- **هه قبه رکن:** نا. شیخ میران - - هژ. نه کابیر-
- **په یقناسی:** مه جموع: گشت، جقات - **ئاغا:** خان، سه روک عه شیره، خودان مال و ملک، نه رباب - **نه کابر:** پرانه یا که بیر، مه زن، سه رهک - **فه قیر:** نه دار -

■ **شروقه:** ↓

- **جوانکاری:** په یقین میر، نه کابر و ئاغا دگه ل په یفا فه قیر دژبه ری یی ساز دکن. ته ناسوب ل نیقه کا په یقین مه لا و شیخ دا هه یه. هه روسان ل نیقه کا په یقین ئاغا و نه کابر و میران دا ژی ته ناسوب هه یه.

**۸۹۱- فیکرا ب ده فی خو وان سه نا کر
تیکدا ب دلنی خو وان دوعا کر**

- **هه قبه رکن:** ئوس. فکرین -
- **په یقناسی:** سه نا (ثنا): په سن ، دوعا - **ب دلنی خو:** ژ دل و جان -
- **شروقه:** جقاتی هه موویی ژ مه لا و شیخ و گر ه گره و ناخا و مه زنان بگره تا بچووک و دارا و نه داران ب هه قرا په ستین میر دان و ژ دل و جان ژ بو وی دوعا کرن.
- **جوانکاری:** نه ف مالکا هه لبه ستی ب شیوه یا ته رسیعی هاتیه فه هاندنی. ته ناسوب ل نیقه کا په یقین دل و ده ف و سه نا و دوعا دا هه یه.

۸۹۲- میر گۆ بقوتن دھف و رەبابان

بینن ھەم ە شەربەت و شەرابان

۸۹۳- دا بەزمەكە شادمانە دانین

ئیرۆ ھە كو سوبحه ئەم نزانین

■ ھەقبەرکرن: ھژ. شادیمانە - ئۆس. ئیرۆ و ھەھە -

■ پەيشناسی: بقوتن: بکوتن، لیدن - دھف: تەلبک، دایرە، ەربانە، ل ھندەک دەفۆکین

کورمانجی دا ژ دوھۆلچ را ژى دەف دبیژن - رەباب: روباب، نامیرەکی مووسیقایی یە -

بەزم: شایی - كو سوبحه: سبیدەبەک چاوايە -

■ شروڤه: ↓

■ جوانکاری: تەناسوب ل نیقەک پەیقین دھف و رەباب و شەربەت و شەرابان دا ھە یە.

۸۹۴- دى شوبهتنى قى دەمى د خوهش بين

يا دى بمرين وه يا نهخوهش بين

■ شروڤه: میر گۆت دھف و دوھۆل و روبابان بکوتن و شەربەت و شەرابان ل بەر مېفانان

بگەرین، ئەمى ئیرۆکە شەھیانەک شահانە دامەزینن. ئەف سبیدە یا چ سبیدەبەک

پیرۆز بوو کو مە نزانى. ئەمى وەکی قى دەمى ساز و خۆش بن، یان ئەمى بمرن، یان

ژى ئەمى نەخۆش بکەفن. (ھەمین جیھان نەمانە، ب خۆشى یان نەخۆشى

ئەمى ھە بمرن.)

■ جوانکاری: ل نیقەکا پەیقین مرن و نەخوهش دا تەناسوب و ل نیقەکا پەیقین خوهش و

مرن دا ژى دزبەرى ھە یە.

۸۹۵- حوبلانه له یالی نه ی مهوالی

کانن چ دزین عه له ته وهالی

■ هه قبه ر کرن : هژ. حم. حوبلايه -

■ په یقناسی : حوبلانه : ئافسن، دو حالانه، دو جانن - له یالی : پرانه یا له یل، شه ف -
عه لله ته وهالی (علی التوالی) : ل دوو هه ف، پیده ری -

■ شروقه : ↓

■ جوانکاری : په یقین له یالی و مهوالی پیکفه جناسی چن دکن. بوئزا شه ف ئافسن، ل
زمانین عه ره بی و فارسی دا گوتنا پیشینانه.

۸۹۶- نه ف شیوهن و شاهی ته وه مانن

نه ف چهرخ و فه له ک د بی نه مانن

■ هه قبه ر کرن : ئا. نه ف شیف و روژ د بی نه مانن - - رو. ئا. چهرخی فه له ک -

■ په یقناسی : شیوهن : شین، تازی - شاهی : شادی - ته وه مانن : توئه مان، ته فه ه فان،
هه فالجیفی، جیمک -

■ شروقه : ↓

■ جوانکاری : په یقین شیوهن و شاهی دژبه ری ی چن دکن. ته ناسوب ل نیقه کا په یقین
چهرخ و فه له ک دا هه یه. شین و شاهی خه ملا دنس یه. یان، شین و شاهی برانه.
گوتنه ک پیشینانه. هه روسان، چهرخا فه له ک بی نه مانه، زی، گوتنه ک پیشینانه.

۸۹۷- گهھ نوور نومانه گاه موزلهم

گهھ سوور نومانه گاه ماتهم

■ ههقبهركرن: نؤس. مهزالم -

■ پەيفناسی: نوور: رۇناهی - موزلهم: تارى كرى، تارى بووی، تارى - سوور: شاهى،
جهشن - ماتهم: تازى، شين، خه مگینی -

■ شروقه: ↓

■ جوانكارى: پەيفئین نوور و موزلهم، و پەيفئین سوور و ماتهم دگهل ههف دژبهرى یی ساز
دكن. ئەف مالكا ههلبهستى ب شپوه یا تهرسیعی هاتیبه فهاندنی.

۸۹۸- گافا كو دبینی وهقتی عشرهت

دا فهوت نهكى زهمانی فورسهت

■ ههقبهركرن: هژ. عوشهت -

■ پەيفناسی: عشرهت: خوئش رابهووری، خوئش دهرباس کرن - فهوت کرن: ژ دهست
دان - فورسهت: دهرفهند، كهلین -

■ شروقه: ↓

■ جوانكارى: ئەف مالكا ههلبهستى فهركرتی ژ فن گوتنا ییشینانه: گافا هاته فورسهت،
نهده موهلهت. پەيفئین گاف و وهقت و زهمان ههفواته نه. تهناسوب ل نیقه كا په یفا
فورسهت و پەيفئین زهمان، گاف و وهقت دا هه یه.

۸۹۹- لەورا کو زەمان مسالې شيرە

نايېژتن ئەف گەدايە ميره

■ هەقبەرکرن: بر.ئا. زەمانە شوپەن - - هژ. نايېژتن - رۆ. ئەو - هژ. مير. ئە. نۆس. ئا. حم. پرۆ. مەلايە - رۆ. گەدا -

بالکيشى: ل بەر کو گەدا و مير دژبەرن، نە مەلا و مير و خانى خوەستيبە لېرە دا دژبەرى و دانەبەرەفئى نيشان بە، لەورا من پەيڤا گەدا ژ يا مەلا دوروست تر ديت و هەلبژارت.

■ پەيڤناسى: لەورا: چون، چونکو، لەوما - زەمان: دەمان - مسال: وەكى، بينانى - شير: شوور، شوپير -

■ شروڤە: گەلى هەفالنۆ شەف ئافسن، كانى ل دوو هەفراچ دزېن و چ دقەومن. ئەف شين و شاهى برانە. ئەف چەرخ و فەلەك بىن ئەمان. ئەوان گەه خۇشى و رۆناهى يى دنومين و گەه رەشى و نەخۇشى يى نيشان ددن. گەه شينى دنومين و گەه شاهى يى. دەما کو دەرفەند ژ تە را پەيدا بوو، كەيف و خوەشى يا خوە بکە، دەنا كەلېنى ژ دەست تە دەركەشە و پاشى ئىدى چ ژ دەستى تە نايى. چونكو بهۆرينا سال و دەمان وەكە شوپيرەكى يە و دبېرە و دچە، و چ فرک و جودايى يى ناکە نيڤەك مير و گەدايان دا.

■ جوانكارى: هەڤۆكا زەمان مسالې شوپيرە، گۆتەك پيشينان يا عەرەبى يە. هەڤۆكا نايېژتن ئەف گەدايە ميره، وى گۆتە پيشينان دینە بيرا مرۆڤە، يا کو دبېژە: مير و مرتف ل مەبدانئ يەکن.

۹۰۰- ئيرۆهە ژ بۆرزاين تاجدين

من ژى ژ خوەد بکەن ب خوازگين

■ هەقبەرکرن: نۆس. مزگين.

■ پەيفناسى: رزا(رضا): پيخوشى - عەدكرن: ھەژمارتن، حساب كرن -

■ شروڤه: ↓

۹۰۱- ئەف چەندە زەمانە ئەو غولامە

دائىم د غولامى يىن تەمامە

■ ھەقبەركرن: رۆ. ئەو- پرۆ. ئەف -

■ پەيفناسى: غولام: بەردستك، خزمەتكار- دائىم: ھەردەم - تەمام:

بىن قوسوور، بىن كىماسى -

■ شروڤه: ↓

۹۰۲- ئەو ھندە د خدەمتا مە دا بوو

عومرى وى د بەر مە دا فەدا بوو

■ ھەقبەركرن: تەنى ل رۆ. دا فەدا ھاتىبە. ل دىتر ژىدەران دا فەنا ھاتىبە. ل پەراويزا رۆ.

دا ژى فەنا ھاتىبە. لى فەدا ھەم واتەدارترە و ھەم ژى دگەل پەيڤا "مەدا" پاشبەندەك
باشتر دئافرىنە -

■ پەيفناسى: عومر: عەمر، ژى، تەمەن - فەدابوون: گۆرى بوون -

■ شروڤه: ↓

■ جوانكارى: ھەردو پەيڤىن مەدا دگەل پەيڤا فەدا جناسى ساز دكن.

۹۰۳- شهرته د شهريعه تا وهفایين

نهم ژي ژ وء را بخون جهفایين

- ههقبهركرن: نه. ژ وه/ وء را بخوين - هژ. مير. حم. رؤ. وي را - ئوس. ئا. شهرتي د شهريعه تي وهفایيه، نهم ژي ژ وه را بخوين جهفایيه -
- پهيقتاسي: شهريعت: ريپاز- وهفا: نهمه كداري - جهفاخوارن: خهمخوري كرن، ل خه ما كه سه كي / كه سه كي دا بوون -

۹۰۴- ئيرو هه د داوه تا وء را بين

بزوات د خدمه تا وء دا بين

- ههقبهركرن: هژ. ئيرو هه د خزمه تا وي را بين، بيذات د خدمه تا وي دا بين - نه. مير. رؤ. حم. جا. زا. د خدمه تا وي را بين، د خدمه تا وي دا بين - ئوس. د داوه تا وي دا بين، د خدمه تا وي دا بين - ئا. د داوه تا وء دا بين، د خدمه تا وء دا بين -

بالكيشي: نهم مالكا ههلبهستي يتيك ژ وان مالكين ئالوزه في پرتووكي يه كو ل گشتي ژيدهران دا تيكه ل و پيكه ل هاتييه. ژ نه ه ژيدهران ههفتان پاشبه ندا نيشمالكا يه كم" را بين" و يا دوهم ژي" دا بين" ئينانه. تهنئ ل ئوس. و ئا. دا ههردو پاشبه ند دا بين هاتييه، كو مروف دزانه ههله يه. لي ل هه رههفت ژيدهرين كو پاشبه ند سهراستن، ل ههردو نيشمالكان دا ژي پهيقتاسي خدمه تا يان ژي خزمه تا هاتييه، كو مروف دزانه خاني نهموي پهيقتاسي وسان بين واته ل دوو ههف را بكار نابه. من ب ليكدانا دهقا وان ژيدهرانا نهمو مالك وهكي كو ل ژور دياره سهراست كر و نهم باوهر دكم كو وسان سهراست تره- لهورا كو بويزين: ل خزمه تا كه سه كي دا بوون و ب/ د داوه تا كه سه كي را بوون ل كورمانجي دا هه يه.

- پهيقتاسي: ئيرو هه: ئيرو كه - داوه تا: زه ماوه ند- د داوه تا وء را بين: د گه ل داوه تا وي بين - بزوات (بذات): بخوه خوه -

- **شرۆڤه:** ئېرۆ ژ بۆ خاترى تاجدينء من زى دگهل خوه خوازگين بههژميرن. ئەفا دهمانهكى دوور و دريژه، كو ئەو خزمه تكارى مه يه و چ گافى ل خزمه تكارى يا خوه دا كيماسى نه كريبه. ميژقهيه كو ئەو ل خزمه تا مه دايه، ئەوى زى يى خوه ل بهر مه دا گورى كر، ته مهنى خوه ل بهر مه دا كوتا كر. ل ريبازا ئەمه كدارى يى دا مهرج و پيدفى يه، كو ئەم زى ئېرۆ تولىڤ فه كن و ل خه ما وى دا بن و ژى را زه حمه تى بكيشن. پيدفى يه كو ئەم زى ئېرۆ ب زه ماوه ندا وى را بهم و بخوه ل داوه تا وى دا خزمه تى بكم.
- **جوانكارى:** ئەف مالكا ههلبهستى ب شپوهيا موازنه يى هاتيبه فه هاندنى.

۹۰۵- ميرى وههه كى بتن كو جاني
شاباش نهدهتى ب شادمانى

- **ههقبهركرن:** هژ. نهدتى - ئا. بدهتى - رۆ. نهدت - ئەف مالكا ل ئۆس. دا نه هاتيبه -
- **پهيفناسى:** **شاباش:** درافى كول شاهى و زه ماوه ندان دا ههر كهس ل سهر سهرى خوشته وى و هه فال و هۆگر و يار و گرافى يىن خوه را ب خورايى و ژ بۆ شابوون و خوه شيبيا وان ددنه دوهۆلژهن و سازبه ندان - **شادمانى:** كه يفخوشى -

■ **شرۆڤه:** ↓

۹۰۶- گهر من ههبتن ههزار و يهك سهر
وان جومله درۆژه كى ب دهفتهر

- **ههقبهركرن:** مير. ئا. كو - هژ. رۆ. ب رۆژه كى. رۆژه كى كيشا ههلبهستى دوروست دكه، لى ل بارا ريزمانى دا چهوته، له ورا كو رۆژ ميژايه، نه ئيرزا.
- **پهيفناسى:** **ب دهفتهر:** ب نقيسين، ب مۆهر و ئيمزا و دهستينه -

۹۰۷- گهر نهز نه کرم فه دا ب جاره ک
میرینی ل من نه بت موباره ک

■ هه قبه ر کرن: ئوس. میری ل مه قهت نه بت- نه. میرینی نه بت ل من -

■ په یقناسی: میرینی: میربوون، مه ز نایی - موباره ک: پیرۆز -

■ شرۆفه: کئ هه به کو جائی خوه ب که یفخووشی و شادمانی گۆری یی میره کی وهها نه که و ل ریکا وی دا جائی خوه شاباش نه ده؟ نه گهر هه زار و یه ک سه ری من هه بن و نهز هه مووی ب دهفته ر و نفیسین و دهستینه وئمزا جاره کئ دا گۆری یی میره کی وهها نه کم، بلا میرینی ل من نه پیرۆز و نارهوا به.

بالکیشی: ل بهر کو ل رینفیساکه ون دا جودایی یا نیقه کا میر و میر دا تونه یه، مرۆف دکاره فان هه رسی مالکانه بدو جوران شرۆفه بکه. نه گهر نه م بیژن لیره دا ناخیفه ر خانی یه و خانی خوه ستییه نه راسته راست میری ده ما خوه ره خنه بکه، هینگا شرۆفه یا ژۆری دوروسته. لئ نه گهر نه م بیژن ناخیفه ر لیره دا میره، ده بی نه م ل شرۆفه یا ژۆری دا و ل هه لبه ستی دا جیهی دو په یقین میر و میر لیک بگۆه ورن و وهها شرۆفه بکن:

کئ هه به کو جائی خوه ل ریکا میره کی وهها دا شاباش نه ده؟ نه گهر هه زار و یه ک سه ری من هه بن و نهز هه مووی ب دهفته ر و نفیسین و دهستینه وئمزا جاره کئ دا گۆری یی میره کی وهها (تاجدین) نه کم، بلا میرینی ل من نه پیرۆز و نارهوا به.

لئ ب دیتنا من شرۆفه یا ژۆری سه رراست تره. خانی دیسان نه راسته راسته ناقتییه میری ده ما خوه و نهو ره خنه کرییه و گۆتییه میر ده بی وه ک میر زینه دین بن، نه کو وه کی ته.

۹۰۸- تاجدین کو دخدمه تا نه میر بوو

چاشنا وه د دست و چاشنه گیر بوو

■ هه قبه ر کرن: رۆ. هم. جه شنا - هم. چیشنگیر - ئوس. جه شنا د دهستی - نه. میر. جه شنا وی د دهستی چاشنه گیر بوو- هژ. چاشنی گیر -

■ **په یقناسی: چاشنا: چاشنه یا- چاشنه:** نامانا کو بهردهستکین میر و پاشایان پیش وی هندی دا کو خوهرهک بچه پیش وان، ژ ههر خوهرهکی هندهکی بهر ددنی و یهک ژ بهردهستکان کو نه مینی میر یان پاشایه، ژ وی خوهرهکی تام دکه، داکو بزانبه کو دهرمان یان ژاھری ته فی خوهرهکی نه کر نه. ژ وی نامانی را چاشنه، ژ وی خوهرهکی را چاشنی و نهو کهسی کو وی خوهرهکی دنازمینه، را زی چاشنه گیر یان چاشنیگیر دبیژن - چاشنه گیر: چاشنی گیر -

■ **شروقه: ↓**

■ **۹۰۹- نهلقسسب ب شهوکه تا خو نهو میر**
رابوو بخو بوویه چاشنی گیر

■ **ههقبه رکن: میر. ژ حکمه تا - میر. چاشنه گیر -**

■ **په یقناسی: شهوکه ت: مه ز نایی، شکووه -**

■ **شروقه: ↓**

■ **۹۱۰- کیشا وی ب مهجسا خو خوانهک**
گؤیا کره فهرشی ناسمانهک

■ **ههقبه رکن: میر. رو. حم. زا. هژ. جا. کیشا وی ب مهجسا - نه. کیشا وی د مهجسا - نا. کیشایه د مهجسا - - هژ. فهرش -**

■ **په یقناسی: خوان: سفره - مهجس: بهرہفی، دیوان - گؤیا: ته دگوت قای، قاتی - فهرش: نهرد - ناسمان: نهسمان، ناسیمان -**

■ **شروقه: ↓**

■ **جوانکاری: خانی سوفرهیا میر وهکاندیبه ناسمانهکی پر نستیر. ل نیفه کا په یقین فهرش و ناسمان دا دژبهری ههیه.**

۹۱۱- قورسئ مەھ و مېھرى ئاسمانى

ئىنان تە دگتۆ ب جايئ نانى

- ھەقبەركرن : ئا. مەھئ مېھرى - ئە. مېھرا ئاسمانەك، نانەك - ئۇس. د كول -
- پەيفناسى : قورس : گرده، قورسئ نان : قورسە نان، نانئ گرده، نانئ تەپتەپە، كلۆر - مەھ : ھىف - مېھر : تاف، روژ - ب جايئ : ل باتى، ل جياتى، ل دەوسا -
- شروۋفە : ↓

- جوانكارى : تەناسول نېشەكا پەيفئ مەھ و مېھر و ئاسمان دا ھەيە . پەيفئ مەھ و مېھر دژبەرى يئ چئ دكن . خانى كو يئش دا سوفرەيا مير ۋە كاندييە ئاسمانەكى پر ئستىر، لېرەدا ژى نانئ گرده يئ ل سەر سوفرى ۋە كاندييە تاف و ھىفئ .

۹۱۲- ئەو لەنگەرى يئ د زىف و زېرىن

شوبەھت فەلەكى د ژۆر و ژېرىن

- پەيفناسى : لەنگەرى : ئامانئ خوەرەكى يئ كوور و لئف واژى -
- شروۋفە : ↓

- جوانكارى : لەنگەرى يئ زېرىن و زىفئ و تژى خوەرەك ۋە كاندييە فەلەكىن ژېر و ژۆر يئ تژى ئستىر . پەيفئ زېرىن و زىفئ و پەيفئ ژۆر و ژېر يئكشە دژبەرى يئ ساز دكن .

۹۱۳- ھەر سەحنئ مەزن مسالى بورجەك

سەرپۆشى ل سەر ژرەنگئ دورجەك

- ھەقبەركرن : ھژ . سەرپۆشى -

- **په ښناسی: سه هن: دهوری، بۆرمه، ئامانین خوه رکڼ یین فیلک، لڼ لیره دا مه به ست**
ژی ئامانین خوه رکڼ یین دهر خوونه داره - بورج: که لا، خانی یین بلند، - سه رپوش:
دهر خوونه - دورج: که وهه ردان -

■ **شروقه: ↓**

- **جوانکاری: ئامانین خوه رکڼ وه کاندیه که لایه کڼ، لڼ خانی کو پیشدا سوفرا میرء**
وه کاندبوو ئاسمانی و نائین ل سه ر وه کاندبوو هه یف و تاقڼ، و له نگه ری وه کاندبوو
فله کان، لیره دا په یفا بورج هزرا مروقی دبه سه ر بورجا ئاسمانی زی. دیسان
ئامانین خوه رکڼ وه کاندیه که وهه ردانان و دهر خوونه یین وان زی وه کاندیه سه رپوشا
وان که وهه ردانان.

■ **۹۱۴- هه ر ته بسی و کاسه یین د فه غفور**

■ **یه ک نه خته ری پر زیبا یین پر نوور**

- **هه قبه رکرن: هژ. کاسه ید - هژ. نه خته ری - نه. ئوس. پر زیبا و پر -**
- **په ښناسی: ته بسی: دهوری یین مه زن - کاسه: تاس، کاسک - کاسه یین د فه غفور:**
کاسکین چینی - نه خته ر: نستیر -

■ **شروقه: ↓**

- **جوانکاری: ته بسی و کاسه یین چینی وه کاندیه نستیرین شه و قوایژ -**

■ **۹۱۵- جه دی و همه لڼ د ئاسمانی**

■ **بریان و که بابی میهمانی**

- **هه قبه رکرن: نه. ئوس. رو. که باب و -**

- **په‌یښناسی: جه‌دی:** کار، کاریله، کارک - **همه‌ل:** به‌رخ، به‌رخک - **که‌باب:** که‌واو، که‌واف، گوشتی برژاندی، گوشتی کو ئافا وی هاتیبه که‌واندنن - **که‌بابی میهمانی:** که‌بابی تایبه‌تی میثماتی یی -

- **جوانکاری:** بریان و که‌بابین کار و به‌رخین ل سهر سوфра میرء وه‌کاندیبه بورجین به‌رخک و کارکین ئاسمانی.

■ شروقه: ↓

۹۱۶- ههر کاسه و ته‌بسی یه‌ک یه‌ک ئه‌نبار
 سه‌رشار شه‌بیپهن نه‌فسی ئه‌ممار
 ۹۱۷- ئه‌نواعی ته‌عامی چهره‌ب و شیرین
 ئه‌لوانی غه‌زا و نوقلی ره‌نگین

- هه‌قبه‌رکرن: هژ. ئه‌نواعی طه‌عام: چهره‌ب و شیرین - میر. ئا. طه‌عام و چهره‌ب - ئوس. نوقل و ره‌نگین -

- **په‌یښناسی: ئه‌نبار:** هه‌مبار، هه‌نبار - **سه‌رشار:** سه‌رریژ، لیثا لیثا، ژ لیثا را - **ئه‌ممار:** فه‌رمانده‌ر - **نه‌فسی ئه‌ممار:** نه‌فسا کو فه‌رمانا دل‌بزینی یی و کارین نه‌باش دده مرؤفء - **ئه‌نواع:** جور و جه‌له‌ب - **ته‌عام:** خوه‌ره‌ک - **چهره‌ب:** چقر، بکز، ب روون - **ئه‌لوان:** پړانه‌یا له‌ون، ره‌نگ - **غه‌زا(غذا):** خوه‌ره‌ک - **نوقل:** شه‌که‌ر له‌مه، شه‌که‌رۆک، شه‌که‌رۆکینب گیز یان باده‌م -

- **جوانکاری:** ههر کاسه و ته‌بسی یه‌ک وه‌کاندیبه ئه‌نباره‌که تژی و ل دوو را وه‌کاندیبه نه‌فسا ئه‌مماره. ته‌ناسوب ل نیقه‌کا په‌یقین ئه‌لوان و ئه‌نواع دا هه‌یه. په‌یقین غه‌زا و ته‌عام دکارن ته‌رادوفی ساز بکن. ته‌ناسوب ل نیقه‌کا په‌یقین چهره‌ب و شیرین دا هه‌یه.

■ شروقه: ↓

۹۱۸- فان مەشرەبە و ئەياغى چىنى
 دەوران دىگىرن ب نازەنىنى
 ۹۱۹- سەييارە صفت ب گەشت و سەيران
 ھەر چى كوددى دمايە ھەيران

■ پەيئناسى: مەشرەبە: شەربەك، ئافخۇرى، ئافخۇرك - ئەياغ: كاسكا تايىبە تى فەخوارنا مەيى - دەوران كىرن: دەوران كىرن، زىقپىن، چەرخ لى دان - سەييارە: ئىستىرىن گەرۆك -

■ جوانكارى: مەشرەبە و ئەياغى چىنى ۋە كاندىيە ئىستىرىن گەرۆك كو ب نازەنىنى چەرخ لى ددان و ل بەر مېئانان دگەريان. د پەيشا نازەنىنى دا مەبەستا خانى گەپرا مەيگېرانه زى.

■ شىرۆفە: ↓

۹۲۰- نارنج و تورونج و نار و لىمۆ
 نەوباۋەيىن شاخسارى مېنۆ

■ ھەقبەركىن: مېر. ئۆس. لىمىون - مېر. شاخسار و مېنۇن - ئۆس. نەوبادەيە شاخسارى مەيۋون -

■ پەيئناسى: نارنج: نارەنج، مېۋەبەك ۋەكى پۇرتەقالى يە، لى ھىندەكى زى مەزىنرە و تاما وى تالىفا دھىنگىفە و ئاڧا وى سىپىچۆلكى و گەوركە، تووكلئ وى زى پۇرتەقالى نازكترە - تورونج: تورەنج، مېۋەبەك ز دەستەيا پۇرتەقالى يانە، لى تووكلئ وى زى پۇرتەقالى ئىستورترە - نار: ھەنار - لىمۆ: لىمۇون - نەوباۋە: نووگەشتى، نووبار - شاخسار: چىل - مېنۆ: بەيشت، رىشالا قى پەيئى ز مانەۋى تى -

■ جوانكارى: تەناسوب ل نىقەكا پەيئىن نارنج و تورونج و نار و لىمۆ دا ھەيە. ھەرچەند كول رووفا خانى ل سەر مېۋەيىن كول جەشنى دا ز بۆ مېئانان ھاتىبە نامادەكرنى دئاخفە، لى ئاڧرەك ھونورفانانە زى ددە مەيگېران و مەبەستا وى ز فان مېۋەيانە و نەوباۋەيىن شاخسارى مېنۆ بەژن و بال و بەرىن مەيگېرانه زى.

■ شىرۆفە: ↓

۹۲۱- فانیز ونهبات و قهند و شه ککهر

ماوهرد و زهباد و مسک و عهنبهر

■ **په یقناسی: فانیز:** قهندی سپی، شیره یا نه یشه که ری - نه بات: جه وهه را شه ککهر، شووشه یا شه ککهر - ماوهرد: ماء وهرد، گولاف - زهباد: زوباد، ماده یه که بیهنخوشه کو ژ روونی هناقن لاوره کی ب وی ناقی دهست شه تی - مسک: موشک، ماده یه که بیهنخوشه کو ژ نافکا جوهره کی کوفی یان خه زاله کی دگرن - عهنبهر: ماده یه که بیهنخوشه کو ژروونی ماسیه کی دگرن -

■ **شروقه:** تاجدین کو ل خزمه تا میر دا بوو و چاشنه یا وی ل دهست دا بوو و چاشنه گیری دکر. میر ب وی مه زنایی و پله یا خوه یا بلند قا، بخوه رابوو چاشنه ژ دهستی تاجدین دهست پی کر. سفره یه که وسان راخسته مه جلسا خوه، کو ته دگوت قای ناسمانی پر ئستیر کشاندنه سهر ئه ردی. ته دگوت قای ل دهوسا نانء دا ئه وی گرده یین هه یف و ناقی ل سهر سو فری راخستن. له نگه ری یین زپرین و زیقین یین تژی خوهره که وه که فهله کین ژپرین و ژورین یین تژی ئستیر بوون. ههر دهوری و سیتیکه که مه زن وه کی که لایه کی بلند و تژی و وه کی گه وهه ردا نه کی پر ل گه وهه ریین جوربه جوربه دهاته خوویانی و ههر دهر نخوونه یه که وان وه کی ده فلکا سهر دهقی گه وهه ردانان دچلقلین. ههر ته بسی و کاسه یه که چینی وه که ئستیره کی شه و قوایژ دته ییسین. ته دگوت قای ل جیهی بریانا به رخ و کاران دا، بورجین به رخ و کاران ژ ناسمانان ژوردا نائینه و دانینه بهر میقانان. ههر کاسه و ته بسی وسان داگرتی و تژی کری بوون، ته دگوت قای ههر یه که ئه نباره کی داگرتی و ژ ئیقا رایه و ههر یه کی وه که نه فسا دلبرژونه کی دلجی مروقه دبژانده خوه. جوړه جوړه خوهره کین چفر و شیرین، چیشیت چیشیتی گیرمی و گرار و رهنگ رهنگی نوقل و شه کرۆک و شیرینی یان سفرک رهنگزاند بوون. شه ربک و فه یفووری و نافخوړیک و مه یخوړیکین چینی ل سهر دهستین مه یگیرین نازهنین دا وه که ئستیرین گه رۆک گه ر و چهرخ لی دان. ههر کی ئه و دیمه نا ددیت، زهنده گرتی دما. میوه یین نووبار، یین وه که نار و نارنج و تورونج و لیمویان، یین به ژنن دارین بهه شتی، یین ل سهر سینگین مه یگیرین حووری ناسا، دلجی ههر بینه ری ل سهر خوه دا کاش دکر و دخه رکاندن. قهند و شه ککهر و نه بات و شه کرۆک و شه کرله مه ل بهر هه ف ریز بیوون و گولاف و مسک و عهنبهر و زوبادی ئاخار گولاقین دکر.

- **جوانکاری:** په یقین فانیز، نه بات، قه ند و شه ککر هه موو ژ یه ک ماکینه و ته ناسوبا وان ب هه قدو را هه یه. په یقین ماوهر د، زوباد، مسک و عه نبر هه موو ژ ی ماکین بیهن خوشکرنینه و ته ناسوبا وان ب هه قدو را هه یه.

۹۲۲- هندان دکرن مه عدده غازه

هندان دکرن ده ماغ تازه

- **هه قبه رکرن:** هژ. دیماغ -
- **په قناسی:** هندان: هنده کان - مه عدده: میعه، حورک، ناشک - غازه کرن: دراندن - غازه: پاره، پارچه - ده ماغ تازه کرن: بریتیه ژ قه خوارنا قه خوارو کین نالکولی، خوه سه ر خوش کرن -
- **شروقه:** هنده کان هند د خوارن کو ناشکین خوه ددراندن، هنده کان ژ ی هیدی هیدی مه ی ل سه ر زاری خوه دا دکرن و مه ژ ی یین خوه نوو دکرنه قه.

۹۲۳- مجمه ر کریان ب عوود و عه نبر

بوون جومله مه شامی جان موعه تنه ر

- **هه قبه رکرن:** ئوس. حم. نا. نه. کریان - هژ. رو. زا. جا. گه پریان - میر. کریا - - هژ. حم. جا. زا. پرو. هژ. موعه تنه ر - میر. نا. نه. ئوس. رو. موعه نبره ر.
- **په قناسی:** مجمه ر: ئامانا شه وتاندا عوود و عه نبره ر، ناگردانک، بیهندانک - مه شام: بیفل، پوز، کپ، دفن - موعه تنه ر (معطر): گولاقین -
- **شروقه:** بیهندانک تزی عوود و عه نبره ر کرن و ناگر بهردانی و بیهنا هه موو جانان خوهش و گولا فین بوو.
- **جوانکاری:** ته ناسوب ل نیقه کا په یقین مجمه ر، عوود و عه نبره ر دا هه یه.

۹۲۴- رامشگەر ئىخۇش نەوا و خۇش دەنگ
شايستە ئىخۇش قوماش و خۇش رەنگ

- ھەقبەرگىن: ئە. رامشگەر ئىد، شايستە ئىد -
- پەيئناسى: رامشگەر: سازبەند، مووسىقار - نەوا: دەنگ، ئاواز - شايستە: كچىن جوان و ھىزا- خۇش قوماش: كىچىك جوان، كۆك و پوشتە، خەملى -

۹۲۵- ھەقدەنگ ھەك ب سەوتى سازان
ھەمرەنگ ھەك ب فەخر و نازان

- ھەقبەرگىن: ھژ. ھەف سەنگ - ھم. ھەم دەنگ -
- پەيئناسى: سەوت(صوت): دەنگ - ساز: ئامبەرەك مووسىقايىن يە، نافەكى قامووشى يە زى -
- جوانكارى: ئەف مالكا ھەلبەستى ب شىوھيا موازنە ئى ھاتىبە فەھاندنى .

■ شىرۇقە: ↓

۹۲۶- مەغنا و كەمانچە، عوود و تەنبور
چەنگ و دەف و سوورنا و سەنتور

- ھەقبەرگىن: مېر. كەمانچە و - - ئە. سوورناى و سەنتور - ئۇس. زىرە و سەنتور - مېر. زورنا و ناقوور - ئا. كەرەناى و ناقوور - رۆ. سوورنا و ناقوور -
- پەيئناسى: مەغنا(مغنى): ئامبىرا دەنگ بىزى ئى، ئامبىرا سازبەندى ئى - كەمانچە، عوود، تەنبور، چەنگ، دەف، سوورنا، سەنتور: ھەر يەك ژ قانا نافى ئامبەرەك مووسىقايىن يە -
- جوانكارى: تەناسوبا ھەموو پەيئىن فى مالكى ب ھەقدو را ھە يە .

■ شىرۇقە: ↓

۹۲۷- عوششاق و نهوا عیراقی و نهوج

فیکرا دکرن ب راستی زهوج

■ ههقبه کرن: میر. عوششاقی نهوا - نه. عوششاقی نهوا -

■ پهیئناسی: عوششاق، نهوا، عیراقی، نهوج: هه ریهک نائف مهقام یان ههواپهکی مووسیقایی یه - زهوج کرن: زهوجاندن، زهوهنگاندن، جۆت کرن، ب ههف فا گریدان، ل ههف ئانین -

■ سرۆفه: دهنگیژین دهنگخۆش و خۆش ئاواز، دگهل سازبه ندین دهستخۆش و خوهشپۆش و خوهشک و خوهشرهنگ ب ههوا و ئاوازین ساز و ئامیرین دهنگیژی و سازبه ندی یی بین وهکه: کهمانچه، عوود، تهنبور، چهنگ، دهف، سوورنا و سهنتوور، ب شانازی و مهش و ناز هونورین خوه دنوماندن و ههوا و ئاوازین جور به جور بین وهکه عوششاقی، نهوا، نهوج و عیراقی ب ههفرا دگۆتن و ل ههف دئانین و ل ههفدو دزفراندن.

■ جوانکاری: تهناسوب ل نیفهکا پهیئین عوششاقی، نهوا و نهوج و عیراقی دا ههیه.

۹۲۸- ئاوازه و شوعبه و مهقامات

بی پرده ب موعجز و کهرامات

■ ههقبه کرن: هژ. ئاوازه یی - نه. شوعبه یی -

■ پهیئناسی: ئاوازه: ئاواز، ههواپی مووسیقایی - ئاوازه: هه ریهک ژ دهسگهین بنیشهیی (ناههنگین تهکوز) بین مووسیقایی - شوعبه: هه ریهک ژ چق و ههواپی مووسیقایی، هه ریهک ژ چقین مهقاماتان - مهقامات: پرانهیا مهقام، ل فرههنگا د. موحه مهدی موعین ل ژیر په یفا مهقام دا وهها هاتییه: هه ریهک ژ دانزده ئاوازین سههتایی را مهقام دبیزن و هه ریهک مهقامهک بخوه دبه چهند شوعبه یان. - پرده: ناههنگین مووسیقایی، سیمی رهنگین کو ناهه یا نۆتان ل سهه سازی دا دده دیارکرنی. -

موعجزه: موعجزه، کار و کریارین سهیر و سوڤسرهت کو تهنی پیغمبهر و نهبن و وهلی و شیخ دکارن بکن - کهرامات: پرانهیا کهرامهت، کار و کریارین کو تهنی مروڤین نایینی و ... دکارن و مروڤین ناسایی نکارن بکن -

■ **جوانکاری:** ته ناسوب ل نیفه کا په یقین: ئاوازه، شوعبه، مهقامات و په رده دا هه یه. هه روسان ل نیفه کا په یقین: کهرامات و موعجزه دا ژی ته ناسوب هه یه.

■ **شروڤه:** ↓

۹۲۹- زاهر کو دبوون ژ نایین گهردان غاره تگهری عهقل و دین و ئیمان

■ **ههقبهر کرن:** میر، زاهر کو دبوون ژ نایین کوردان - هم. نه. هژ. زا. زاهر کو دبوون ژ نایین گهردان - رۆ. زاهر کو دبوون ژ نایین گهردان - پرۆ. زاهر کو بوون ژ نایین گهردان - جا. زاهر کو دبوون ژ نایین کوردان - رۆ. غارهت دکر - میر. غارهت دکر -

■ **په یقیناسی:** زاهر کو دبوون: کو ئه شکه ره دبوون، کو دهر دکه تن - نای: نهی، بلوور، قرک، گه وری - گهردان: گهردهن، قرک، نایین گهردان: نهیا گهردهنی، قرقریشک، بلوورا گهردهنی - غاره تگهر: تالانکهر، پوور کهر -

■ **شروڤه:** دهما کو ئاوازه و شوعبه و مهقامات، ب کهرامهت و موعجزه، بی په رده و ئامیر ژ بلوورا گهردهنان دهر دکهت، هس و دین و ئیمانئ مروڤهء تالان دکر و ب خوه را دبرن.

۹۳۰- ساقی شهوشین ب ئابئ نهنگوور موترب ههرشین ب سهیتئ سهتوور

■ **ههقبهر کرن:** رۆ. سهوتئ - پرۆ. سهیت -

■ **په یقیناسی:** شهوشین: موئشه وهش بوون، تیک چوون، ئالزین - ئابئ نهنگوور: ئافا تری یان، مه بهست ژئ مه یه - موترب: مووسیقارژهن، ساز بهند، شاهیکار، شاهی هیئهر - ههرشین: ههرشین، سمتین، ژ ههقدو بلاو بوون، سست بوون، بریندار بوونا رووڤه، لیتره تی ب واتهیا ماندی بوونی. - سهیت: دهنگ، ئاواز -

- **جوانکاری:** ئەف مالكا ههلبهستى ب شىوهيا تهرسىعى هاتىبه فهاندنى .
- **شروقه:** مهىگىر ب فهخوارن و گهراندا مهىى پهريشان بوون و سازبهند ب لىدانا سازى ماندى بوون .

۹۳۱- قهوال و موعهنى و غهزه لخوان مهخمور و سياهمهست و سهكران

- **ههقبهركرن:** ئە. هژ. سياه مهست - مير. بر. حم. رۆ. جا. زا. سياه و مهست -
- **پهيفناسى:** قهوال: قهولكىيژ، شاعر، دهنگييز، كهسى كو قهولى ئيزديان دزانه و ل بهر خوه دا دييژه - **موعهنى:** دهنگييز، ئسترانييز - **غهزه لخوان:** ههلبهستخوان، ئسترانييز - **سياهمهست:** رهشه مهست، مهستى مهست، شهشدانگ مهست، مهيفه خورى كول بهر فهخوارنا مهين هائى ژ خوه نامينه - **سهكران:** سهرخوش، سهرمهست -
- **شروقه:** قهولكىيژ و دهنگييز و ههلبهستخوان يىكفه مهخمور و رهشمهست و سهرخوش بوون .
- **جوانکاری:** تهناسوب ل نيقهكا پهيفين قهوال و موعهنى و غهزه لخوان و پهيفين مهخمور و سياهمهست و سهكران دا ههيه .

۹۳۲- ئەلقسسە ل رهغمى سهبعى شهداد

دانين ب وئ رهسمى عورس بونىاد

- **ههقبهركرن:** رۆ. تهبعى، ل پهراويزى دا سهبعى هاتىبه. ئۆس. برهسىم و عهرووسى بونىاد - ئە. ب فى رهسمى -
- **پهيفناسى:** ل رهغمى: ل دژى، ل ركهبرى، ل ركى - **سهبع:** ههفت - **شهداد:** خودانى توندى و تيژى يى - **سهبعى شهداد:** ههفت قاتين ئاسيمانان، يان ژى ههفت ئستيريىن كۆما تاقى و ههروسان ئشارهيه ب ئايهتا دوازدي ژ سوورهيا ههفتى و ههشتى كو دييژه: و بنينا فوقكم سبعا شادا - مه ل راسهري وه ههفتين بتهو و بهرك دامهزراندن. - **عورس:** زه ماوهند، جهشنا بووك و زاقاتى يى، داوهت، عهرووسى، پهيشا عهرووسى ب ديتنهكى ژ پهيفا لاتىنى يا ئهروتيك هاتىبه قهركرتنى .

■ **جوانکاری:** ئەف ھەلبەستا تەلمیجە ژ بو وئ ئایەتا قورئانی کول پەیفناسی یئ دا نافی وئ ھاتییە. تەرادول نیفەکا پەیفین دانین و بونیاد دا ھەیە.

■ **شروۆفە:** ↓

۹۳۳- خەتتاتی فەلەک ژ دەست قەلەم کەت

جەللادی فەلەک ژ دەست دودەم کەت

■ **ھەقبەرکرن:** ھژ. ھم. رۆ. زا. جەللاد دکر کو وی قەلەم کەت- میر. جەللادی دگەل کو وی قەلەم کەت- ئە. ئۆس. جەللادی دکور کو دی قەلەم کەت- پڕۆ. جەللادی فەلەک ژ دەست دودەم کەت، چاچا ئۆرمی یئ دا ژى وسان ھاتییە-

■ **پەیفناسی:** خەتات (خطاط): خۆشئیس - خەتاتی فەلەک: دەبیرئ فەلەک، نافی ئستیرا عەتارودئ / تیرئ یە - جەللاد: میرغەزەب - جەللادی فەلەک: بەھرام، ئستیرا مریخی، مارس، کول بال یوونانی یان خپوئ شەری بوویە و ژى را ئستیرا سۆر ژى دبیژن - دودەم: دودەف، شووری دو دەف-

■ **شروۆفە:** ب کورتی ل دژی چەرخا فەلەکی زەماوەندەک ب وئ رئ و رسمئ ل دار خستن. زەماوەندەک وسان کو ژ بەر رک و کین و زەندەمانئ قەلەم ژ دەستی خۆشئیسئ فەلەکی و شووری دودەف ژى ژ دەستی جەللادی فەلەک کەت.

■ **جوانکاری:** ئەف مالکا ھەلبەستی ب شیوہیا تەرسیعی ھاتییە فەھاندنی.

■ **بالکیشی:** خانی کول مالکا پیشین دا گۆتییە ل رەغمئ سەبعئ شەدداد، لیرە دا ژى وئ گۆتتا خوہ پشتراست دکە و دبیژە ل بەر کەریا قەلەم ژ دەستی عەتارودئ و شوور ژى ژ دەستی مریخی کەت و ل دوو را دبیژە:

۹۳۴- ناهیدئ ب عەردئ دا ددا چەنگ

مەھ چوو فەشیپری د بورجی خەرچەنگ

■ هەقبەرکرن: هژ. ناهید - میر. دا دەر چەنگ - ئە. دادە یا چەنگ - - هژ. فەشری -

■ پەیفناسی: ناهید: زوهره، فینووس، خیا جوانی و ئەقینی و شادی یئ بوو ل بال رۆمی یان، ژئ را سازبەند و دیلانکەرا فەلەکئ ژئ دبیژن - چەنگ: نامیرەکی سازبەندی یئ یە - مەھ: هیف، هەیف - فەشیپری: فەشیپریا، هاتە فەشارتن، خو فەشارت - بورج: هەریەک ژ دانزده نافچەیین فەلەکی کو نافین وان ب عەرەبی و کوردی بەریکئ دا ئەفن: حەمەل: بەرخ، سەور: گا، جەوزا: جیفی، سەرەتان: کەوژال، ئەسەد: شیر، سونبۆلە: گۆشی، میزان: پیکیشک، عەقرەب: دوویشک، قەوس: کەوان، جودەئ: کارک، دەلو: ساتل، حووت: نەهەنگ - - خەرچەنگ: کەوژال، کیمژالە، نافئ چوارەمین بورجا فەلەکئ یە -

■ شروڤه: ناهیدئ ئەو سازبەندا فەلەکئ ل رکا دا چەنگ ل ئەردئ دا/ یان ژئ چەنگا خوه یا سازبەندی یئ ل عەردئ دا و نافیق و هیفا فەلەکئ ژئ ل کەربان دا خوه نافیقە بورجا قرژالئ و خوه د وئ دا فەشارت و چوو ئافا.

■ جوانکاری: پەیفنا ددا چەنگ، ئیپھامئ ساز دکە. لەورا ل پلە یا یە کەم دا، ل بەر کو ناهید ئستیرا چەنگژەنە، مروف وە هەست دکە کو هۆزان دیژە: ناهیدئ ل چەنگئ دا. لئ ل دوو را مروف کو باش لئ هووور دبه، مروف دیبە کو ناهیدئ ل بەر کەربان چەنگئ خوه ل ئەردئ دا یان ژئ چەنگا خوه نافیقە عەری. چونکو زەماوەندا ستی یئ و تاجدینە نە ل سەردلئ فەلەکئ یە و فەلەک هەردەم یا کەچرەوه و ناخوازه مروفین باش وەها بگیژن مرازین خوه.

۹۳۵- کە یوان د دەلوئ دا نەهان بوو

بەر جیس د حووتئ بی نشان بوو

■ هەقبەرکرن: هژ. نیهان - میر. رۆ. د حووتئ دا نشان - ئۆس. د سەوتئ بی نشان

■ **په یقناسی: که یوان:** زوحهل، هه فتمین ئستیر ژ ههفت ئستیرین کوما تاقی کو ژئی را به دیووما مه زن ژئی دبیژن - **دهلو:** ساتل، یانزده همین بورج ژ دانزده بورجین فهله کئی - **نهان:** نهان، نیهان، نه پهنی، فه شیرایی - **به رجیس:** موشته ری، ئوورموزد، ئستیره ک ژ ههفت ئستیرین کوما تاقی، کو ئستیرا زانست و هوشمه ندی یئ بوویه - **حووت:** نههنگ، بورجه ک ژ بورجین فهله کی - **بی نشان بوون:** بی نشان بوون، وهندا بوون -

■ **شروقه:** ئستیرا که یوانی ل بهر که رب و کینی ل بورجا ساتلی دا نه پهنی بوو. ئستیرا ئوورموزدی ژئی رکافا که ته زکی بورجا نههنگی و تی دا نست بوو و بی نشان شوونه وار ما.

**۹۳۶- دنیا ههمء بوویه عهیش و عشرهت
زالا فهله کئی ژ که رب و ههسرهت**

■ **هه قبه رکن:** نه. ب که رب و -

■ **په یقناسی: عهیش و عشرهت:** ژیان و خواهشی، خواهشی و شادی - **زال:** پیره ژن - **زالا فهله کئی:** جیهان، پیره ژنا فهله کئی، فهله ک ب پیره ژنه کئی هاتیبه وه کاندنی - **که رب:** رک و کین - **ههسرهت:** خوازیک -

بالکیشی: ل توره یا گهلیری و کلاسیک دا فهله ک وهک ژنه کئی هاتیبه ناساندنی کو چه رخا جیهانی ل دهستی وی دایه و نهو ئه وی چه رخنی دگوهوره و ناهیله رهوشا مروقان ل سهر دهه کئی بمینه و چننن چیرۆک ل سهر وی هندی هاتنه گوتنی. یهک ژ وان چیرۆکانا نه فه به، کو دبیژن: دهما کو سلیمانئ کورئ داوودء سهرانسهری جیهانی ژ باین بگره تا دیو و جن و بالداران و هه موو گیاندار و بیگیانین به دی و نه به دی کره ژیر فه رمانداری یا خوه دا، که ته سهرئ وی کو هه ره دگهل پیرا فهله کئی بزوجه و نه وی ژئی تیکه ژیر فه رمانا خوه، داکو ب وی ریکی بکاربه بزماره کئی ل چه رخا فهله کئی دا بکوته و نه هیله فهله ک چه رخا خوه بزقرینه و نهو هه تا هه تایی ل سهر وی رهوشا خوه بمینه. ب کورنی گافا کو سلیمان فهله کئی (کو ههم ناقی وی ژنکی یه وههم ژئی ناقی چه رخا وی یه) دبینه و داخوازا خوه ژ فهله کئی را دبیزه. فهله ک دبیزئی باشه. لی خاتهما سلیمانء ژئی دستینه و ل کوله کئی را داقیزه سهر بانء و دبیزه سلیمانء، هه ره گوستیلا خوه بینه. سلیمان گافا کو دچه سهر بانء بهرا خوه ددی کو چل گوستیل ل سهر بانئ کولکا پیری یه و ل سهر هه رچلی ژئی ناقی سلیمانئ کورئ داوودء هاتیبه تتراندنی. سلیمان دبیزئی نه فا جیهه؟ پیری دبیزه هه ره تو سلیمانئ چلی یی کو نه ز ب ری دکم...

■ شروڤه: ↓

- **جوانگاری:** ته ناسوب ل نیښه کا په یقین عهیش و عشرهت و کهر ب و حهسرهت دا هه یه .

۹۳۷- چو ژ دهست نههات و مایه عاجز
ناچار عهجووزه بوویه کادز

- ههقبه ر کرن: ر.و.چ - حم. نه. هژ. نهدهات -

- **په یقیناسی:** چو: تو، هیچ - عاجز: نه کار، نه شی، ناتوان - کادز: کاکیشان، ریکا کاکیشان، که هکه شان، کومه ک زور ژ ئستیران کو بتایه تی ل شه فین هافین ل ناسمانان دا تینه خوویانی و وه کی هیله کی یه کو وه ک ریبه کی تی خوویانی. چپرؤکه ک گه لیری ل سهر وی هه یه .

■ شروڤه: ↓

- **جوانگاری:** مه بهست ژ ناچار عهجووزه بوویه کادز، نه وه کو چهرخا فهله کی ژ ی ل بهر خوه شی یا زهماوندی خوه رانه گرت نه وی ژ ی بنه چاری خوه ب وان ئستیرین جوانه ری یا کادزی خه ملاند و ته فی خو شی یا زهماوندی بوو .

۹۳۸- شه یخوخه یی چهرخن رننگ سه ماوی
ره هوار سه ماع کر ره هاوی

- ههقبه ر کرن: هژ. سیماع -

- **په یقیناسی:** شه یخوخه: پیری، پیری، پیربوون - چهرخ: فهله ک - سه ماوی: ناسمانی، شین، که و- چهرخن رننگ سه ماوی: چهرخا رننگ هی شین (چهرخن که بوود) چهرخا که و، مه بهست ناسمان بخوه یه. - ره هوار: خو شرو، خوشبه ز - سه ماع کر: بهیست- ره هاوی: ناقی ناهه نکه ک سازه ندی یی یه -

■ **شروڻه:** جيپهان ب گشتي بوو خواهشي و شاهي. لڳ ڳاڻا ڪو پيرا فلهه ڪي چ ڙ دهستءِ نه هات و نڪاري دڙي ڦي خواهشي و شاهي ٻين تشته ڪي بڪه، ب نه چاري نهوي ڙي خواه ب سستيريڻ ريڪا ڪادزي خه ملاند و ته ڦي زهماوهندي بوو. نهوي پيرا چهرخا هيڻين ڙي ب نه چاري ب خواهشي گوهداري ناههنگا رههوي ڪر و نهو ڙي ب وي دلرهشي يا خواه ڦه ته ڦي زهماوهندي بوو.

■ **جوانڪاري:** په يقين رههوار و رههوي جناسي چن دڪن.

■ **۹۳۹- عالم همءِ بويه عشرهٽ ناباد**

شهري، بدهوي عهبيد و نازاد

■ **هه قبه ڪرن:** هڙ. عوشرهٽ - حم. شهري و بدهوي -

■ **په يقناسي:** عشرهٽ ناباد: جيپه ڪه يڦ و خوشي ٻين - شهري: باڙاري - بدهوي: ڪه سين ڪول چولان دا دڙين، ڪوچهر - عهبيد: بهني، بهنده - نازاد: سهر بهست، ڪه سي ڪو قوول و بهني نينه -

■ **جوانڪاري:** په يقين شهري و بدهوي پيڪهه و په يقين عهبيد و نازاد ڙي پيڪهه دڙبهرن.

■ **شروڻه:** ↓

■ **۹۴۰- موسته غره قن نيجمهٽ و تهره ب بوون**

موسته جمه عي شاهي و لهه ب بوون

■ **هه قبه ڪرن:** هڙ. لوعه ب -

■ **په يقناسي:** موسته غره ق: خه نقي، جووم بووي، نوقوم بووي - تهره ب: خواهشي، شايي - موسته جمه ع: بهره فبووي، جفات، همي پيڪهه - شاهي: شايي - لهه ب: لهه ب، لهيز، ياري، لاقردی، هه نه ڪ -

■ **شروڤه:** جيهان ب گشتي بوو جيهي خوهشي و گهشي و كهيف و خوهشبهؤراندني. گشتي خهلكي ژ باژاري يان بگره تا گوندي يان، ژ كوله يان بگره تا مروفتين سهر بهست، ههمي پيښه ل خوهشي و كيف و شاهي و لهيز و گوڤه ند و ديلائي دا جووم بوون.

■ **جوانكاري:** ئەف مالكا ههلبهستى ب شپوهيا موازنه يي هاتييه فهاندني. په يفتين شاهي و تهره ب تهرادوفسي ساز دكن. تهناسوبا په يفتين شاهي و تهره ب وله عه ب ههقدو را ههيه.

۹۴۱- رابووفه كو خوان ژ بهر خهواسان
ساقى گه پيان ب جام و كاسان
۹۴۲- مير خوندنه پيش مهمو و تاجدين
گو خهرج ل من مهمو تو شوشتين

■ ههقبهركرن: هژ. چهرخه- حم. پرؤ. چهرخ- مير. نه. ئوس. رؤ. جا. زا. خهرج-

■ **پهيفناسي:** خهواس: يين تاييه تي، ليته دا تي ب واتهيا گره گره و مهزنان - خوهندنه: گازی کرن - خهرج: مهسرهف، مزاخ - ل من: ژ من، ل گهلهك دهفوكين كورمانجي دا "ل" و "ژ" يهك واته يي ددن شوشتين: شووشبان، شووشمين، شووشمين، ئەف په يفا كوردى ل هندهك دهفوكان دا ژ وان پهيا يان سوارين كو دگهل بهربووكان دچن بووكين يينن را تي گوتني، لئ ل هندهك دهفوكان دا ژ برازافا و ساقدووشان را تي گوتني. ليته دا مه بهست ژي برازافايه. -

■ **شروڤه:** دهما كو سوferك ژ بهر گره گره و مهزنان رابوو، مه يگير ب جام و كاسكان گه پيان. مير گازی مهمو و تاجدينء کرن و ئەو ل رهخ خوه دانه روونشتاندني و گوتته مهمو: مهمو تو ببه برازافا و خهرجي برازافاتي يي ژي ژي كيسي من.

■ **جوانكاري:** په يفتين جام و كاس ئەگه ههفواته نه بن ژي تهناسوبا وان ب ههقدو را ههيه.

۹۴۳- ئهو ههر دو كرن تهمام مهلبووس
رابوون ب نهدهب نهتهك كرن بووس

- ههقبهركرن: هژ. تهمامی - پرۆ. زهمين كرن بووس -
- پەيقناسی: مهلبووس: كنج لئ كرى، خهملاندی - كرن مهلبووس: خهلات كرن، كنج لئ كرن - نهتهك: ئاتهك، داو، دامان، پەيشهك توركى يه. - بووس: ماچ - بووس كرن: رامووسان، ماچ كرن -
- شرۆفه: مير ل دوو را ئهو ههر دو ژ سهري تا پيان خهملاندن و خهلات كرن و ئهوان ژى ب تۆره ژ جى رابوون و داوا مبرء ماچى كرن.

۹۴۴- روونشتن و پيئكه وان فهخوارن
ئهو رۆژه ب پيئكه را بوارن

- ههقبهركرن: مير. حم. ئۆس. رۆ. ئهو رۆژ - ئه. ئهو رۆژى - هژ. ئهف رۆژى - - حم. جا. زا. ئه. ئۆس. پرۆ. هژ. رابوارن - رۆ. مير. رابهارن -
- بالكيشى: پيئكه رۆژ رابوارن، نه كو ئهوى رۆژى پيئكه رابوارن. بكرى كردارى مير و بهرهفى يا وى يه و بهركارى كردارى ژى ئهو رۆژه يه.
- پەيقناسی: ئهو رۆژه: ئهو رۆژا، ئهوا رۆژا - رابوارن: دهرباس كرن -
- شرۆفه: ل دوو را روونشتن و پيئكه فهخوارن و پيئكه ئهو رۆژا خوه دهرباس كرن.

(۲۳)

عەرۋوسى يا ستى يىن يە ژ بۇ تاجدىنى، تەھىيە يىن
ئەسبابىن شاھى يىن يە، ژ بۇ تەھنىيە تا غەمگىنى

۹۴۵- ۋەقتى ۋەكو نەۋعەرۋوسى خورشىد
نەھ قوببە مسالىن جامىن جەمشىد
۹۴۶- فىلجۈملە كىرن ب روخ موجه لالا
گۆيا كو كىرن ب زەر مۈتە لالا

■ ھەقبەركىن: حم. زا. ھژ. جا. مىر. ئە. پىرۆ. نەھ قوببە - رۆ. زەر قوببە - - ئە.
گۆيا كىرۋون -

■ پەيشناسى: نەۋعەرۋوس: نۆبۈك، تازەبۈك، - نەۋعەرۋوسى خورشىد: تاڧا سىيدى
يا ۋەكە نۆبۈكە كى - خورشىد: خۆر، رۆك، تاڧ - نەھ قوببە: نەھ گۈمبەز، نۆھ قوبك،
مەبەست ژى نەھ قاتىن ئاسمانانە - روخ: روو، تەفەش - موجه لالا: خەمالاندى،
تەيىساندى، تىقتاندى، تىقتىفە كرى - زەر: زىر - مۈتە لالا: زىر كرى، بىزىر خەمالاندى،
ب زىر رووقالكرى -

■ جوانكارى: ل قى مالكا ھەلبەستى دا بەراعتى ئىستېھلال ھەيە. خانى تاڧ ۋەكاندىيە
بوۋكە كى كو ب رۆناھى و شەۋقا خۈ جىھانىن دچلقلىنە و دخەملىنە و ل دوو را دچە سەر
خەمالاندنا ستى و زىنى. خانى تاڧا سىيدى يا كو نوو دەر دكەڧە ھەم ۋەكاندىيە نۆ
بوۋكە كى، ھەم ژى ۋەكاندىيە جاما جەمشىد يا زىر كىن كو ب تەفەشا خۈ نەھ قاتىن
ئاسمانان دچلقلىنە.

■ شىرۆڧە: ↓

۹۴۷- مه‌ششاته و دایه و پهره‌ستار

عه‌شقی کری جومله گهرمی بازار

- هه‌قبه‌رکرن: میر. ئه. جا. زا. گهرمی بازار- هژ. گهرمه‌بازار - ئا. گهرمی کار - حم. نۆس. رۆ. گهرم بازار/ گهرمی بازار-

- په‌یفناسی: مه‌ششاته: شان‌که‌ر، خه‌ملینه‌ر، ژنا کو ژنکان د‌خه‌ملینه و روویع وان هلدده و ته‌فه‌شا وان د‌تفتینه، به‌ربه‌ر- پهره‌ستار: خزمه‌تکارا ژن، به‌رده‌ستک، ژن یان کچا کو ل نه‌خۆشخانه‌یان دا ل به‌رده‌ستین نه‌خۆشان دا تی و دچه و خزمه‌تا وان دکه، لیره دا تی ب واته‌یا که‌نز و قهره‌واشان - گهرمی بازار: سه‌رگهرمی بازارێ بوون، بازارگهرم بوون مه‌به‌ست ژێ بره‌و بوون و ره‌واج هه‌بوونه -

- جوانکاری: ته‌ناسوبا په‌یفین دایه و مه‌شاته و پهره‌ستاری هه‌یه.

■ شروقه: ↓

۹۴۸- چوون زهین بکه‌ن ستی و زینان

نازه‌نده بکه‌ن دو نازه‌نینان

- هه‌قبه‌رکرن: ئا. ته‌زین -

- په‌یفناسی: زهین کرن: خه‌ملاندن - نازه‌نده: نازنده، ب ناز، خوه‌شته‌فی، عه‌زیزۆک، خوه‌شک -

- شروقه: ده‌ما کو نۆبووکا تافی ب ته‌فه‌شا خوه یا وه‌که جاما جه‌مشید یا زب‌پن نه‌ه قاتین ناسمانان پیکفه چلقلاندن و ئه‌و نه‌ه قاتانا ب زب‌پ رووقال کرن و خه‌ملاندن، وی ده‌می خه‌ملینه‌ر و دایه‌ن و که‌نز و قهره‌واشان کو ئه‌فین بازارا وان ژێ گهرم کربوو، رابوون کو هه‌رن ستی و زینان بخه‌ملینن و وان هه‌ردو نازه‌نینان نازنده و خوه‌شک بکن.

- جوانکاری: په‌یفین زین و زهین جناسی ساز دکن. په‌یفین نازه‌نده و نازه‌نین ژێ هه‌روسان.

**۹۴۹- ئه‌ووه‌ل فکرین د زولف و خالان
دیتن کو دلان دبن ب تالان**

■ **په‌یفناسی: ئه‌ووه‌ل: به‌ری، پیش دا - فکرین: دینا خوه دانئ، لئ نه‌یپین - زولف:**
بسک - خال: دهق - تالان برن: غاره‌ت کرن، یه‌خمه کرن، پووڤ کرن -

جوانکاری: ته‌ناسوب ل نیقه‌کا په‌یفئین زولف و خال دا هه‌یه. هه‌ر وسان په‌یفئین دیتن و فکرین ته‌رادفئ چی دکن.

■ **شرۆفه: پیش دا به‌را خوه دانه بسک و خالین وان، دینا خوه دانئ ئه‌و هند جوانن، کو دلان تالان دکن.**

**۹۵۰- گافا فکرین د قه‌وسئ ئه‌بروو
بوون شوبه‌ه‌تی وه‌سمه ژئ سیه هروو**

■ **په‌یفناسی: قه‌وس: که‌وان - ئه‌بروو: بروو - وه‌سمه: رهنگ یان ده‌رمانئ کو ژنک ل ژ بو جوانی یئ ل بروویئ خوه ددن، ئه‌ف رهنگا پیش دا ژ گیایه‌کی هه‌ر ب وی ناقی ده‌اته گرتئ - سییه‌هروو: رووره‌ش، شه‌رمه‌زار -**

■ **شرۆفه: گافا کو دینا خوه دانه که‌وانین بروویئ ره‌ش، ئه‌و ژئ وه‌که وه‌سمه‌یئ ل به‌ر ره‌شبوونا وان بروویانه رووره‌ش و شه‌رمه‌زار مان. له‌ورا کو ئه‌و بروویانه هه‌وجه‌دارئ ره‌شکرن و جوانکرنئ نبوون و هه‌ خوه بخوه ره‌ش و جوان بوون.**

■ **جوانکاری: دو ته‌شبیه‌ل فئ مالکئ دا هه‌یه، هۆزانء جاره‌ک بروو وه‌کاندنه که‌وانان، جارا دی خه‌ملینه‌ر وه‌کاندنه وه‌سمه‌یئ، کو ل به‌ر ره‌شاتی یا بروویان ژ ره‌شکرنا وان شه‌رمه‌زار بوونه.**

۹۵۱- فکرینه روخی د وان د تازه

شهرمهنده دبوون ب جایین غازه

- **په یقناسی:** د تازه: یید تازه، یید نوو، یید خوه شک- شهرمهنده: شهرمهنده، شهرمه زار- بجایین: ل دهوسا- غازه: نه نک، سوراف-
- **جوانکاری:** رهنگی غازه واته سورافی سور، مرؤف ژی دهما کو شهرم دکه، رهنگی مرؤف سور دبه. خانی رهوشا شهرم کرنا خه ملینه ران و رهنگی وان ل وی دهمی دا وه کاندیبه رهنگی سورافی.
- **سرؤفه:** بهر به ران گاغا کو بهرا خوه ددانه ته فه شین ستی و زینی یین نوو و خوه شک و سور و سپی، ل دهوسا سورافی شهرمهنده و سورؤمؤرؤ دبوون.

۹۵۲- قادر نه دبوون ب سورمه یی رهش

ناهووی خوتهن بکهن موششه وهش

- **په یقناسی:** قادر نه دبوون: نکارین - سورمه: کل - ناهوو: جه بران، خه زال، لئ لیره دا مه به ست ژی چاقین جوانه - ناهووی خوتهن: چاقین وهک چاقین خه زالین خوتهن، - موششه وهش: شیویایی، شیواندی - بکهن موششه وهش: بشیوینن -
- **جوانکاری:** خانی گشت د جیهی پرتی دا ئینایه، ل جیهی کو بیژه دل نه ددان چاقین وان یین وهکه چاقین خه زالان بشیوینن، دییژه دل نه ددان خه زالان بشیوینن، کو مه به ستا وی چاقین خه زالینه ستی و زینی یه.
- **سرؤفه:** خه ملینه ران دل نه ددان کو ب کل رهش چاقین خه زالینه وان ههردو خه زالان بشیوینن و جوانی یا وان تیک بدن. واته چاقین وان هند رهش و جوان و خوه شک بوون، نه تهنی هه وجه داری کل نه بوون، به لکوو ئه گهر ئه و کل بکرانا، دی جوانی و خوه شکوکی یا خوه ژ دهست بدانا.

۹۵۳- سەر تا ب قەدەم ژ رەنگى شانه

سەد سەعى كرن ژ بۇ بەھانە

- پەيئناسى: شانه: شە - ژ رەنگى شانه: وەكى شەيى - سەعى: كۆشش، تەقەلا، حەول، تىكۆشش - سەعى كرن: تىكۆشش -
- جوانكارى: تىكۆشش و ل دۆرى را هاتن و چوونا خەملىنەران وەكاندىيە هاتن و چوونا شەيى ل ناڤا پرچى دا ژ بۇ خوەشك كرنى.
- شەرۇقە: شە چاوا ژ بنى پۆران تا سەرى وان تى و دچە و دخوازە پۆران خوەشك و پاقر بکە، خەملىنەران ژى وەكى شەيى سەد جارى هە ژ بۇ وى ھندى كو زەمىنە فالالا نەمىنە، ل دۆر ستى و زىنى را دھاتن و دچوون.

۹۵۴- مەحزەن ژ دو ناھوويان يەك ناھوو

وان سەھ نەكرن حەتتا سەرەك موو

- پەيئناسى: ناھوو ۱: خەزال - ناھوو ۲: خەوش، كىماسى - سەھ: ھەست، حس - سەھ كرن: ھەست كرن، حس كرن - سەرەك موو: سەرى موويەكى -
- جوانكارى: ھەردو پەيئىن ناھوو پىكئە جناسى ساز دكن.
- شەرۇقە: ئەو خەملىنەرانە ھەرچەند گەريان كو كىماسى يەكى ل وان ھەردو خەزالانا دا بىين، كو ب كارى خوە وى كىماسى يى ژ ناف بىن، لى ھندى سەرى موويەكى ژى كىماسى ل وان دا نەدیت.

۹۵۵- ئىلا سەرى موويەكى ميان بوو

ئەو ژى ب مەسەل نە تەن نە جان بوو

- ھەقبەركرن: ھۆ. سەرى - ئۆس. بەيان -

■ **په‌یښناسی: نللا، مه‌گهر، مه‌گین - میان: ناققه‌د، ناققه‌نگ، که‌مبه‌ر -**

■ **جوانکاری: ل فنی مالکا هه‌لبه‌ستی دا په‌سنا نافنچک ئاسا هه‌یه. ل توره‌یا که‌ون دا ناققه‌دا دلبه‌ران ل زرافی یی دا دوه‌کاندن موویه‌کی. خانی ژی لیره‌ دا په‌سنا ناققه‌دین ستی و زینی دکه، لی دبیژه‌ ته‌نی کی‌ماسی یا وان نه‌و بوو کو ناققه‌دا وان هند زراف و ته‌نک بوو، کو ته‌ دگوت قه‌ی موویه‌که.**

■ **شروقه: ته‌نی کی‌ماسی یا وان نه‌و بوو کو ناققه‌دا وان هند ته‌نک و شلک و زراف بوو، کو هندی سه‌ری موویه‌کی بوو، نه‌و ژی هه‌مانی هه‌با تونه‌با.**

**۹۵۶- قه‌تعه‌ن ژ مه‌خافه‌تا شکه‌ستن
قه‌ت لی که‌مه‌ره‌ک نه‌هاته‌ به‌ستن**

■ **هه‌قبه‌رکرن: حم. ئا. ئوس. پرو. زا. جا. هژ. نه‌هاته‌ به‌ستن - میر. نه. رو. دهاته‌ به‌ستن -**

■ **په‌یښناسی: قه‌تعه‌ن: ب فه‌بری، قه‌ت و قه‌ت - مه‌خافه‌ت: ترس - شکه‌ستن: شکیان، ئشکه‌ستن - قه‌ت: چ جار، ب هیچ جوړه‌یی - که‌مه‌ر: که‌مه‌ر به‌ند، پشت، پشتبه‌ند، پشتین - به‌ستن: گریدان -**

■ **شروقه: ↓**

**۹۵۷- که‌س دل نه‌ددا چ لی بیئت
به‌لکی کو ژ نازکی شکینت**

■ **په‌یښناسی: دل نه‌دان: دل نه‌کرن، ژ دل نه‌هاتن - بیئت: به‌ندت، به‌نده، گری بده - به‌لکی: قه‌می، دقه‌ومی - نازکی: زرافی، ته‌نکی - شکینت: بشکینه -**

■ **جوانکاری: ل فنی مالکا هه‌لبه‌ستی دا زیده‌ره‌وی واته‌ موبالغه‌ هه‌یه.**

- **شروڻه:** ناقه ڏين وان هند نازڪ و شلڪ ونه رملڪ بوون ڪول بهر ترسا شڪه ستنن چ ڪمهه لڻ نه هاته گريڏائي. ڪهسي دل نه ڏڪر ڪو تشنه ڪڻ لڻ گري ڏهه و هممهت ڏڪرن نه ڪو ڙ بهر نازڪي يڻ بشڪين.

958- ما دهست ددا ڪو دهست و په نجه

هه ننا بڪه تن ب رهنگء ره نجه

- **هه قبهر ڪرن:** هڙ. هه ننا - مير. هم. نا. نه. ئوس. رو. هه تن - هڙ. رهنگي - هم. رو. جا. زا. رهنگي - پرو. مير. نا. نه. ئوس. رهنگ / رهنگء -
- **په يفتناسي:** ما: مه گهر. دهست دان: قهومين، روودان - په نجه: پڇڪ، پڻج تلي -
- **جوانڪاري:** په يقين دهست ته ڪريڙ چي ڏڪن. ته ناسوبا په يقين دهست و په نجه و هه ننا و رهنگ ب هه قدو را هه به.
- **شروڻه:** ما يا بوويڻي بوو ڪو هه ننا يڻ دهست و په نجه يڻ واني نازڪ و خواهشڪ پي رهنگي خواه بشيواندا و بشيواندا؟

959- نه قشني ڪو خودي ڪري موخه يهر

ڪي قادره وي بڪهت موغه يهر

- **په يفتناسي:** نه قش: ڪر، ويڻه - موخه يهر: هه لڙرتي - قادر: ڪار، بڪار، شيبيا، توانا - موغه يهر: گوهر تي -
- **شروڻه:** ڪي ڏڪاره نه قش و ويڻه يڻ ڪو خودي نه قشاندي به و و هلبزار تيبه، بگوهوره؟

۹۶۰- ناخر کریان ژ رهنگء مهئووس

ئو مان و ههنا و رهنگ و پابووس

- ههقبه رگرن: ئا. ئه. ناخر کریان ژ رهنگء- میر. ناخر کریا ژ رهنگء - هژ. ناخر گهپیان ژ رهنگئ- رۆ. زا. هم. ناخر کریان ژ رهنگی- جا. ناخر کریان ژ رهنگء-- هژ. رۆ. رهنگ و پابووس- میر. ئا. ئه. جا. زا. رهنگئ پابووس-
- په یقناسی: مهئووس: بیهیسی، دلسار - پابووس: پین بووسی، پین رامووسان، مه بهست ژئی خاتر خواستنه -
- جوانکاری: په یقین رهنگ ته کریی و په یقین رهنگ و ههنا ته ناسوبی چی دکن.
- سرۆفه: ل کوتایی دا دهما کو خهملینه ر و بهر بهر ژ خهملاندن و رنگزاندنا وان بی هیقی مان و رهنگ و ههنا یا وان ل دهستین وان دا ما، بنه چاری هاتن پیرامووسانی و خاتری خو ژ وان خوهستن و چوون.

۹۶۱- زینهت ژ قه دئ د وان هه بییان

به خشینه زه مین ته لا و شییان

- ههقبه رگرن: هژ. طیلا، ب واته یا شه رابا رهش و توند هاتییه، کو ل فی مالکا هه له بهستی دا چ واته یی ناده. - میر. ئه. هم. ئا. رۆ. جا. زا. طه لا.
- په یقناسی: زه مین: ئه رد- به خشینه: دانه، پیشکیش کر نه - ته لا (طالا): زپ، ئه ف په یقا عه ره بی ل بنیسی دا طیلا یه، لئ ل ناف کۆمه لئ دا وه که ته لا تی راییز کر نی. - شییان: چلقین، چلقین و شه و قا زیقین، وه ریا نا چلقلۆکین سپی و برقۆنه ک -
- سرۆفه: خهمل و خشل و رهوشا به ژن و بالین وان هه ر دو دلالان ره ونه ق و شه وقین زپین و زیقین ددانه ئه ردئ -

۹۶۲- فەرخەندە كرن ب فەرقى ئەفسەر

تابەندە كرن ب تاجى گەوھەر

- **ھەقبەركرن: ئە. ب تاج و گەوھەر -**
- **پەيئناسى: فەرخەندە: فەرخوندە، پىرۆز، بەختەوەر - فەرق: شىلکا سەرى، سەر- ئەفسەر: تانج، تاج-تابەندە: تابندە، تافند، شەوقھافىز، چىلقۇك، تىرىشكدار، ب تىرپىز-**
- **جوانكارى: خانى د قى مالكا ھەلبەستى دال جىھى كۆيىژە سەرى وان ب تاجى خەمىلاندىن، دىيىژە تاج ب سەرى وان پىرۆز و موشەرەف كرن. واتە سەرى وان ھند جوان و موبارەك بوو كۆ پىرۆزى و بەختەوەرى دانە تاجى. ل جىھى كۆيىژە تاج ب گەوھەرى چىلقاندىن، لى دىيىژە گەوھەر ب تاجى چىلقاندىن، لەو را كۆ تاجا كۆ دانابوون سەر سەرى وان ھەردوويان سەرى وان ھند جوان بوو كۆ تاج ژ گەوھەرى جوانتر و بىرقەدارتر كىبوو.**
- **شەرۇفە: بەربەر و خەملىنەران تاجىن گەوھەرنىشان دانە سەرى ستى و زىنى و ستى و زىن ھند جوان بوون كۆ تاج ب سەرى وان خوەشك و پىرۆز و بەختىار بوون و گەوھەر ژى ب تاجا سەرى وان ھاتن چىلقاندىن.**

۹۶۳- سەرلەوھەيى سەفحەيى مۇسەننەع

زىبەندە ب زىوهرى مۇرەسسەع

- **پەيئناسى: سەرلەوھە: سەرنقىسار، تىتر، مەبەست ژى پىشعەنى يە كۆ وەكى تىترا نقىسارەكى يە يان ژى سەر كۆفى - سەفحە: رووپەر، رووپەل، مەبەست تەفەش و روويە يان ژى پاناتى يا سەركۆفى يى يە - مۇسەننەع: دەستكر، دوروست كرى - زىبەندە: خەملى - زىوهر: خشىل - مۇرەسسەع: گەوھەربەند، ب گەوھەران خەملىندى -**

■ **شرۆڤه:** ئەڤ مالكا ههلبهستى ب دو شپوهيان تى شرۆڤه كرنى. يه كه م: كۆڤى و سهر كۆڤى يىن وان يىن دهستكرين مرۆڤان، ب جوانى يا تەفەشپىن وان يىن خوهشك كو دهستكرين خودى بوون دخه مملين و دچلقين.

دوهم: ئەنى يىن وان تەفەشپىن جوان و خوهشك ب خشرين گه وهه ربه ند خه ملىن. لى ب ديتنا من شرۆڤه يا يه كه م مبهستا خانى بوويه، چاوا كو ل مالكا بهرى قى مالكى دا و ل مالكا پشتى قى مالكى دا زى دپيژه: كو جوانى يا ستى و زينى جوانى ددا خشلين وان.

■ **جوانكارى:** ل قى مالكا ههلبهستى دا ئيهام هه يه، مرۆڤه م دكاره بيژه، كو مبهستا خانى ژ سهرله وحه يىن سه فحه يىن موسه ننه ع سهر كۆڤى و خشرين وى يه، هه م ژى بيژه، كو مبهست ژ سهرله وحه يىن ئەنى يه، كو وه كه تيترا روويه لا تەفەشى يه و مبهست ژ سه فحه يىن موسه ننه ع ژى تەفەشا رندك و خوهشكه كو دهسكرا خوهدى يه.

۹۶۴- پيرايه ژ رهونهقا جهمالى
بوو هاله ل خهرمه نا ههلالى

■ **پهيفناسى:** پيرايه: خهمل، رهوش، - رهونهق: رهونهك، رۇناكى، شهوق، رۇناهى، جوانى - جهمال: جوانى - هاله: ههلهك، خهلهك، جوخينا دؤرا هيفقا، سه يوانا دؤرا هيفقى - خهرمه ن: بيدهر، جوخين - ههلال: هلال، هيفك، هيفقا يه كشه قى -

■ **شرۆڤه:** خهمل و خشرين وان ل بهر رهونهق و شهوقا جوانى يا وان وه كه جوخينه يا دؤرا هيفقى چلقن.

■ **جوانكارى:** خانى ل جيھى كو بيژه تەفەشا وان ل بهر خهمل و خشران رۇناهى بوو، دپيژه خهمل و خشر ل بهر خوهشك بوونا روويى وان يىن وه كه هيفقى تهيسى و بوو جوخينه يا دؤرا وى هيفقى. لپره دا مبهست ژ ههلالى نه بروو بهلكوو ئەنى يه.

۹۶۵- ئەلماس و زومورود و مرارى
خال و خهت و توپه يىن د تارى

■ **پهيفناسى:** ئەلماس: ئالماس، كه فره كى گرانبوهايه - زومورود: گه وهه ره كه - خال: نيشان، دهق - خهت: هوورده پرچال سهر ليڤ و تەفەشا جانكان - توپه: كاكول، توومك، توونجك - تارى: رهش -

■ **جوانکاری:** تەناسوب ل نېقەکا پەيقىن ئەلماس و زومورود و مرارى و پەيقىن خال و خەت و تورە دا ھەيە.

■ **شروڤە:** ↓

۹۶۶- مانەندى كىتابى شاعرانە
مەوزووع ب وەزعى خانەخانە

■ **پەيقىناسى:** مانەند: بينانى، وەكى - كىتاب: پرتووك - **شاعرانە:** ھۆزانانە، وەكە شاعران - مەوزووع: مزار، تشتا كو تى دانانى، دانايى، - **وەزغ:** دانان، رەوش، چاوانى - **خانە خانە:** مالک مالک، چاقى چاقى، بەيت بە بەيت -

■ **جوانکاری:** پەيقىن وەزغ و مەوزووع پىكقە جناسى ساز دکە.

■ **شروڤە:** ئالماست وزومورود و مروارى يىن خەملا وان دگەل خال و خەت و پۆرکىن وان يىن رەشە تارى ب ھەقرا شەر بوون و وسان رىک و پىک ل ھەف دکرن، تە دگۆت قاي پرتووکە ھەلبەستىن ھۆزانا نە، كو مالک مالک ب رىک و پىكى دانانە و ل ھەف ئانىنە.

۹۶۷- ئەف رەونەقى عارزى و زاتى
بوو نوسخەين سىچرى موعجزاتى

■ **ھەقبەرکرن:** مير. ئە. نا. رۆ. ئەو رەونەق و عارضى د ذاتى - **ھم. ھز. جا. زا. ئەف** رەونەقى عارضى و ذاتى - **پرو. عارضى و ذاتى -- رۆ. سىچرى موعجزاتى - نا. ئە. ھم. مير. جا. زا. ھز. سىچر و موعجزاتى -**

■ **پەيقىناسى:** عارز(عارض): لاجانک، نىشروخ، نىقتەفەش - **عارضى:** چىكرى، قەومى، تشتا كو زاتى و بىئىشەيى نىنە - **زات:** گەوھەر، بىئىشە - **زاتى:** بىئىشەيى - **نوسخە:** پرتووک، روونقىس، بەر نقىس -

■ **شروڤە:** رۆناھى يىن زاتى و خوروستى دگەل رۆناھى يىن دەستكر تەقى ھەف بوون. واتە شەوق و رۆناھى يىن تەفەشا وان و يىن خەمل و خىسرا تىكەلى ھەقدو بوون و بوون پرتووکە ك سىچر و موعجزەيان.

■ **جوانکاری:** په یقین عاززی و زاتی و په یقین سیخرو موعجزه پیکځه دژبه ری یی ساز دکن. خانی کو پیش دا ئه نی یا فان دلبران وه کاندبوو سهر دپرا رووپه لئ و تەفه شین وان ژى وه کاندبوو رووپه لا پرتووکی، ل دوو را مەبهستا خوه سهر فه دکه و دبیزه تیکه لبوون و لیکهاتنا تەفه شا وان و خشرین وان یین گهوهه ربه ندری وه کی پرتووکه ک شاعران لئ هاتبوو. ل فئ مالکئ دا ژى روڼاهى یا روویع وان کو روڼاهى یا زاتی و خوروستی یه دوه کینه موعجزه یان و شه وفا خشران ژى کو روڼاهیه ک ده ستره، دوه کینه سیخری و ل دوو را ل مالکین بیت دا بهره بهره شوځه یی بهر فرهتر دکه.

**۹۶۸- نه بیات ب جه معنی بوونه دیوان
نایات ب سونعی بوونه قورئان**

■ **په یقیناسی:** نه بیات: پرانه یا بهیت، مالکین هه لبه ستنی - جمع: کوم، پرانه - دیوان: پرتووکا کو گشتی هه لبه ستنی هوژانه کی تی دا کوم بووبه - نایات: پرانه یا نایهت، نیشانه، سهر په لگه، ههر یه ک ژ پشکین بچووکه قورئانی کو ژ رسته یه ک یان چه ند رسته یان پیک تی - سونع (صنع): چیکرن، سازدان -

■ **جوانکاری:** نه ف مالکا هه لبه ستنی ب شیوه یا ترسیعی هاتیبه فه هاندنی. په یقین نایات و نه بیات و په یقین دیوان و قورئان پیکځه ته ناسوبا وان هه یه.

■ **شروځه: ↓**

**۹۶۹- نهو سهنه تنی نووستادی موتلهق
ههر چی کو ددی دگۆ هووه له حق**

■ **په یقیناسی:** سهنهت (صنعت): پیشه، سازگری، چیکری، ده ستر - نووستاد: نوستاد، هوستا - موتلهق: ته کی ته نی، نازاد و سهر به ست - نووستادی موتلهق: خودی - هووه له حق: یی راست ئوه، نهو خودایین راستینه -

■ **شروځه:** مالکین هه لبه ستان دگهل هه ف کوم بوون و پیکځه بوونه دیوان، نایات ژى ب چیکرن پیکځه بوونه قورئان. ههر که سیج کو نهو ده سترین ده ستنی هوستایین ته کی ته نی، ددین، دگوتن ب راستی کو نهو خودایین راستینه.

- **جوانکاری:** ئووستادى موتلهق، ئستعاره يه ژ خودى. خانى تەفەش و بەژن و بالا ستى يىن دوه كينه ديوانا هەلبەستخانان و قورئانا خودى.

**۹۷۰- تەزىين كوتەمام بوول بووكان
ئايين كەتە چارسوو و سووكان**

- **هەقبەر كرن:** هژ. كو بوو تەمام - - ئە. چەهار سووكان - مير. چارشى و سووكان -
- **پەيفناسى:** تەزىين: خەملاندن - ئايين: رى و رسم، چراخانى و خەملاندنا كووچە و كۆلانان - چارسوو: چارسى، چاررى، چارگول، توركان ئەف پەيڤا كوردى كرنه؛ چارشى، چارسوول بئيشا خوه دا واتە چارئالى كو واتە يا چار ريانى ددە - سووك: بازار -
- **شرۆڤە:** گافا كو خەملاندنا بووكان كونا بوو، قىچا چارسى و سووك چراغانى كرن و خەملاندن.

**۹۷۱- ئەنواعىن تەجەممول و مەلابس
ئەلوانى جەواھر و نەفائس**

- **پەيفناسى:** تەجەممول: خەمل و خشل - مەلابس: كنج و جل و بەرگ - نەفائس: تىشتىن نەفيس و گرانبوھا -
- **جوانکاری:** ئەف مالكا هەلبەستى ب شىوھيا موازنە يىن ھاتىيە قەھاندنى.
- **شرۆڤە:** ↓

**۹۷۲- سەد جارييه و دوسەد بەنى چوون
زەربەفت لباس و زىرپەنى چوون**

- **پەيفناسى:** جارييه: كەنز، بەردەستك، قەرەواش، خدام - بەنى: قوول، كۆلە، خوولام، عەقد - زەربەفت: زىرپەھوونايى، ب زىر تەناندى، زىرپەھوون، زىرپاف - زىرپەنى: زىرپاف، ب زىرپەھوونايى، ب واتە يا گەردەنى و زنجيرا زىر زى ھاتىيە. -

- **جوانکاری:** په یقین جاریبه و بهنی هم ب هه فدو را ته ناسوبی چی دکن و ههم ژی دژبه ری یی. زېږهفت و زېږهنی ته رادوفی ساز دکن.

■ **شروقه:** ↓

**۹۷۳- ناقه ب قه تار و دوږ ب قه تار
یاقووت ب بار و زهر ب خهروار**

- **هه قبه رکن:** رو. ناهه، لی ل په راویزی دا ناقه هاتیبه.

- **په یقیناسی:** ناقه: مه یا، هیشترا می، ده فا می - **قه تار:** قه تهر، جهله، ریژک، یه کانه یا هه ژمارا نادیاره هیشترا نه - **قه تار:** عیاری گا، بیفانه یا ب چهرمی گا، تزی چهرمی گایه کی - **بار:** دو جهم، دو تا - **زهر:** زېږ - **خهروار:** سه د باتمان، سپسه د کیلو گره م، باری کهره کی -

- **جوانکاری:** په یقین قه تار و قه تار جناسی ساز دکن. په یقین دوږ و یاقووت و زهر ب هه فدو را ته ناسوبی چی دکن. ته ناسوب ل نیقه کا په یقین بار و خهروار دا هه یه. چه ندگه ږکی بوونا پیتا "ق" مووسیقیا هندوړانی ساز دکه.

■ **شروقه:** ↓

**۹۷۴- خارج ژ تهعه دودا حسابان
خارق ل تهقه بیودا کتابان**

- **هه قبه رکن:** نا. حم. رو. میر. نه. زا. جا. ل - هژ. ژ.

- **په یقیناسی:** خارج: ده رقه، دوور ژ - **تهعه دود:** هه ژمارتن - **خارق:** ده رقه، زیده ژ، بهر هواژی - **تهقه بیود:** قه یدکن، هه ژمارتن و نیسین - **کتاب:** دهفته را حسابان -
- **جوانکاری:** نه ف مالکا هه لبهستی ب شیوه یا موازنه یی هاتیبه فه هاندنی. په یقین خارج و خارق جناسی ساز دکن.

■ **سرۆفه:** جهیزین بووکی جوړه جوړه جل و بهرگ و خشر و خهمل و گهوههر و تشتین گرانبوها، سهد کهنز و دوسهد بهنی ب جل و بهرگین زیرقه هوون و زنجیر و گرده نه ندین زیر فا و ب قه تاران هیشتی و ب عیاران مروارید، ب باران یاقووت و ب خهرواران زیر بوون. زیر و گهوههر و سان پر و بیته ژمار بوون کو هه ژمارا وان نه دهاته کرنی و حسابا وان ل چ پرتووک و دهفته ری دا هلنه دهاتن.

۹۷۵- نه دهاته ته عه قول نه ف جهازه

نه دبوون موته حه ممول نه و جهمازه

■ **هه فبه ر کرن: نه. نهو-**

■ **په یقناسی:** ته عه قول: بیر کرن، هزر کرن - جهمازه: جهاز، جهیز - موته حه ممول: هه لگر، تابا هه لگر تنی - جهمازه: نه پر، هیشتی نیر و ب گه فده و هیز و بهزا -

■ **سرۆفه:** جهازی بووکی هند پر و مشه و جوړ به جوړ بوو کو نه کاری هس و عه قلان بوو. هیشتیان نکارین نه و بارین گران هلدانا.

■ **جوانکاری:** نه ف مالکا هه لبه ستی ب شیوه یا ته رسیعی هاتییه فه هاندنی.

۹۷۶- فی دهبده به یی وه کر نه شائق

بوو زه لزه له را کرن خه لائق

■ **هه فبه ر کرن:** ژ بلی هژ. ل هه موو ژیده ران دا عاشق هاتییه، لی شائق واته دار تره.

■ **په یقناسی:** دهبده به: ههیت و هووت، دنگه دنگ و رنگه رنگ، شان و شکوو ه - **شائق:** نارده زوومه ند، تامار زوو - **زه لزه له:** نه رده هژ، بوومه له رزه - **خه لائق:** پرانه یا خهلق، گه ل، کومه ل، جفات -

■ **سرۆفه:** نه فی ههیت و هووتی و سان جفات نارده زوومه ند کر و گه ل و سان رژیانه کووچه و کولانان، کو ته دگوت قای نه رده هژ چی بوو یه.

**۹۷۷- شههري ژ موزه ککهر و مونه ننهس
فيلجومه موزه بيهن و موله بهس**

- **په يقناسی: موزه ککهر: نير - مونه ننهس: مي - موزه بيهن: خه مملی - موله بهس:**
کنجی نوو فه گرتی، کۆک و پوشته، نوو کنج، خه مملی -
- **جوانکاری: په يقين موزه ککهر و مونه ننهس دژ بهري يی ساز دکن. تهناسوب ل نيغه کا**
په يقين موزه بيهن و موله بهس دا هه يه.
- **شروقه: ↓**

**۹۷۸- ته شيه ب به حري پر ته مه ووج
جونبوش دگرن غه رهز ته فه پروج**

- **په يقناسی: ته شيه: وه کی - به حر: دهريا - ته مه ووج: پر پيل، ب پيل و شه پۆل -**
جونبوش: هه ژ و لف، له فگه پريان - غه رهز: مه بهست - ته فه پروج: سه يران، گه پريان،
ته ماشه -
- **شروقه: خه لکی باژ پر ژ ميير و ژنان پيکفه خه مملی و کۆک و پوشته و که شخه و**
که يفخوش وه کی دهريا به که پر پيل هلد که ليان و نهو بينه را ته ماشه دگرن.

**۹۷۹- ناگهه کريا ب جوودي مه فتووح
دهر گاهي که ره م ل که شتيا نووح**

- **هه فبه رگرن: هه ژ. ره. حم. ميير. جا. زا. گه پری يا- نا. نه. کريا-**
- **په يقناسی: کريا: بوو - کريا مه فتووح: فه بوو، فه کريا - جوود: که ره م، به خشين -**
مه فتووح: فه کری - دهر گاه: دهر گه، دهر وازه، دهری مه زن - که شتی: گه می - نووح:
پيغه مبهري کول ده ما توفان و فرتونه يا مه زن دا گه ميه ک چي کر و ژ هه ر جانلبهري
جوتهک کره ناف گه می يی دا کوبه ر و ره هي وان نه يی بر ينی -
- **جوانکاری: که جاوه يا ستي يی ب گه می يا نووح هاتيه وه کاندنی.**

۹۸۰- یه عنی کو عه ماری یا ستی تی
قهسرا پهری یا ب راستی تی

- هه قبه ر کرن : هم . عماره تا - - هژ . یان -
- په یقناسی : عه ماری : که زاوه ، هۆده ج ، هۆده ک - قهسر : کۆشک ، سهرا -
- جوانکاری : که جاوه یا ستی یی ب قهسر هکتی هاتییه وه کاندنی و ستی ژ ی ب پهری یه ک راستین .
- شرۆفه : نشکافا ب که ره م و به خشینا خودی دهر که هنی که ره می ل گه می یا نووحء فه بوو . واته کو دهر کتی وی که جاوه یا کو ستی تی دا بوو ، نه و کۆشکا کو نه و پهری یا راستین تی دا بوو ، فه بوو .

۹۸۱- ههر ته خته ژ عوودی سهندهلووسی
ته خته ک خه ته به ند و ئابه نووسی

- هه قبه ر کرن : نه . ئا . ههر ته ختی ژ عوود و سهندهلووسی ، ته خته ک خه ته به ند و ئابنووسی - میر . رو . ههر ته خته ژ عوود و سهندهلووسی ، ته خته ک خه ته به ند و ئابنووسی - زا . هم . ههر ته خته ژ عوود ی سهندهلووسی ، ته خته ک خه ته به ندی ئابنووسی - هژ . ههر ته خته ژ عوود ی سهندهلووسی ، ته خته ک خه ته به ندی ئابه نووسی - جا . ههر ته خته ژ عوود ی سهندهلووسی ، ته خته ک خه ته به ندا ئابنووسی -
- په یقناسی : عوود : دار ، جوره داره که کو ده ما شه وتاندنی بیهنه ک خو ش ژ تی تی سهندهلووس : سهندهلووس ، داره که کو ژ شیره یا وی ته زی و مۆرک و گهرده نی یان چی دکن - ته خت : ته ختی روونشتنی یان یی رازانی ، کورسی - خه ته به ند : خوتوو به ند ، تخی کو ب خوتوو یان هاتییه خه ملاندن و گریدانئ - خوتوو : ددانئ جوره ک ماسییه کو ژئ خشل و خه ملینۆکان ساز دکن ، یان ژ ی پی تشتان دخه ملین - ئابه نووس : ئابه نووس ، داره که کول هوندۆستانئ دروسکه و ته ختی وی رهش و گرانبوهایه -

■ **جوانکاری:** په یقین ته خته و خته جناسی چی دکن . په یقین ته خته ته کریږی ساز دکن .

■ **شروقه:** ↓

■ **۹۸۲- عرشه ک ژ جهواهران مورده سسه ع
به لقیس جه لیس د وی مورده ببه ع**

■ **هه قبه ر کرن:** حم. ولی - نه. نا. وی - هژ. ولی -

■ **په یقیناسی:** عرش: تهخت - جهواهر: پرانه یا جهوهه، گهوهه - به لقیس: شاها
یه مه نی کو هودهودکی خه به را جوانی یا وی ژ سلیمان را نانی و سلیمان ء نه و ب ژنانی
خوهست - جه لیس: روونشتی - مورده ببه ع: چوار گۆشه، چوار میړکی - مورده ببه ع
جه لیس: چوار میړکی روونشتی، چوار به ل روونشتی -

■ **جوانکاری:** به لقیس نستعاره یه ژ ستی یی .

■ **شروقه:** ↓

■ **۹۸۳- دهست بهسته ژ پیشه پیشه کاران
زه رین که مه ر و گوهه ر گوهه ران**

■ **هه قبه ر کرن:** میر. حم. رۆ. هژ. بهستی - نا. بهست - نه. بهستی - - حم.
درین / دوپین -

■ **په یقیناسی:** دهست بهسته: دهست گریدایی - ژ پیشه: ل همبه ر، ل خزمه تی دا -
پیشه کار: خزمه تکار، به رده ستک، که نز و خولام - زه رین: زیرین - دوپین: ژ دوپین، ژ
مرواریدی - گوهه ر: گۆهه ر، گهوهه ر -

■ **شروقه:** په یقین پیشه و پیشه کار و په یقین گوهه ر و گوهه ر بیکفه جناسی ساز دکن .
په یقین گوهه ر و که مه ر ب رینقیسا که ون جناسی ساز دکن . ته ناسوب ل نیقه کا په یقین
زه رین و گوهه ر دا هه یه .

۹۸۴- سهد ناسهفني بهرخيا وهكي با
حهممالي دكر ب عهرشي دلشا

- ههقبهركرن: مير. ناسهف و بهرخيا - نه. نا. باد، دلشاد -
- پهيفناسي: ناسهفني بهرخيا: وهزيرئ سليمان پيغهمبهراء - ههممالي: بارهه لگري - دلشا: دلشاد، كهيفخوش -
- جوانكاري: ناسهفني بهرخيا نستعارهيه ژ خزمه تكارين ستي يئ را. خاني ل جيهيئ كو بيژه خزمه تكارين ستي يئ وه كه ناسهفني بهرخيا بوون، يئي وي هندئ كو وانال رهوشناقه كي دا بوه كينه ههقدو، راسته راست ديژه كو سهد ناسهفني بهرخيا تهختي ستي يئ كو پيش دا نهو ژي وه كاندبوو بهلقيسايئ ، دابوونه سهر سهرئ خو. ههروسان پهيقا با دگهل بهرخيا تهلميحيئ ساز دكه و سهرهاتا سليمان پيغهمبهراء دينه بيرامروءاء، كو بال خزمه تا وي دا بوو و قاليچا وي ل ههوا دگه پانء. پهيقا عهرش ژي كول بينشيئ دا كورسيه، لسئ عهرشيئ عهزيم و ناسمانان ژي ل بيرامروءاء دا زندي دكه، كو گهولانگهها سليمان و تهختي وي بوو. -

■ شروءه: ↓

۹۸۵- هلگرتنه سهر سهرئ خو نهو مههد
دهست دهست درهفانء ژ ههف ب سهد جههد

- ههقبهركرن: نا. درهفا - مير. نه. هم. رو. درهفان -
- پهيفناسي: هلگرتن: هلدان، راكرن - مههد: لاندك، بيشك، هيلكان - دهست دهست: دهست ب دهست - جههد: كوشش، تهقهلا -
- جوانكاري: پهيفين دهست و سهر تهناسوبئ ساز دكن.

■ شروءه: ↓

۹۸۶- ئەو تەختىن رەوان وەكى گەمى بوو
بەھرا كۆب سەر كەت ئادەمى بوو

- **ھەقبەركرن: رۆ. ل -**
- **پەيئناسى: تەختىن رەوان: تەختەرەوان، كەزاوہ - گەمى: كەشتى - ئادەمى: مرۆف -**
- **شەرۆفە:** ھەر تەختەيەك ژ كەجاوہيا ستى يى ژ دارىن عوودى و سەندەلووسى ھاتبوون گریدانى. تەختەك ژ دارى ئابنووسى ژى كۆب درانىن نەھەنگان ھاتبوو گرچىكرنى، دانابوون نىقەكا كەجاوئ و كورسىيەكى زىرى گەوھەر بەندكرى ژى دانابوون سەر وى تەختى. ستى ژى وەكە بەلقىسايىن چوارمىركى ل سەر وى كورسى يى روونشت بوو. كەنز و بەنى و خولام و خزمەتكارىن كەمبەر زىرىن قاش مروارى و گوھار گەوھەرىن ژى دەستگرىدايى لخمەتا وى دا راوہستابوون. سەد كەسىن وەكە ناسەفە بەرخيا وەزىرى سلیمان پەيغەمبەرە ژى ب دلشادى و كەيفخوشى ئەو كەجاوہيا دانابوون سەر سەئ خوە و وەكى بايىن دىبەزىن. ئەوانا ئەو تەختەرەوانە ژ دەستىن ھەقدو دېفاندىن و ل سەر سەرىن خوە دېرن. تە دگۆت قاي كەجاوہيا ستى يىن گەمى يەكە، كۆل سەر بەھرەك ژ مرۆفان دشوولكە.
- **جوانكارى:** كەجاوہيا ستى يىن بگەمى يەكە ھاتىيە وەكاندىن كۆل سەر دەريايەك ژ مرۆفان يىش دا دچوو. واتە كەجاوہ وەكاندىيە گەمى يىن و كۆما مرۆفان ژى ل بۆشى و جۆش و خورۆشى دا وەكاندىيە دەريايەكە.

۹۸۷- بەھرەك ژ ھەوا كۆ يىتە جۆشىن
ناچار دكەت ژ دل خورۆشىن

- **پەيئناسى: ھەوا: ئەقىن، خوازىك - يىتە جۆشىن: ھلكەلە - خورۆشى كرن: خورۆشىن، حورمچىن و ھورشە ھورس كرن.**
- **جوانكارى: ئەقىنا ئەقىندارىن ستى يىن وەكاندىيە دەريايەكە كۆ ژ دل ھلكەلە و ژ دل دنالە و دحورمچە.**
- **شەرۆفە: ↓**

۹۸۸- خەلقى جەء جومله عاشقانه
پەروانە و شەمع دەر ميانە

■ **ھەقبەركرن: ھژ. جەئى - ھم. مېر. ئا. ئە. ئۆس. رۆ. جا. زا. جەئى - لى پەيئا**
جەئى كىشا ھەلبەستى دئالزىنە، جەء كىشا ھەلبەستى رادگرە، ھەژار ب وئ ھندى
ھەسپايە لەورا ل دەوسا جەئى و جەء، جەئى نقيسپيە.

■ **پەيئناسى: خەلقى جەء: خەلقى جەئى، خەلكى وى جەئى، خەلكى خۆجى - جومله:**
ھەموو - عاشقانه: ئەفئىندارانە - پەروانە: پېرپۆك - شەمع: مۆم - دەرميانە: ل نېقەكى
دا، ل ئۆرتى دا-

■ **شەرۇقە: دەرپايا كو ژ ئەفئىنى ھلكەلە، ھەلبەت كو دى ژ دل بنالە ژى. خەلقى خۆجى**
ھەموو ھەكى پېرپۆكان ئەفئىندارانە ستى ھەك شەمالكەكى دابوونە نېقەكا خوە.

■ **جوانكارى: خەلكى خۆجى ھەكاندىيە پېرپۆكان و ستى ژى ھەكاندىيە شەمالكەكى كو**
خەلقى خۆجى ئەو دانە نېقەكا خوە و ھەكى ئەفئىنداران ل دۆر سەرى وئ را تىن و دچن.

۹۸۹- سۆفى و مەلا، فەقىر و پاشا
فئىكرال تەفەرۇج و تەماشا

■ **جوانكارى: پەيئىن سۆفى و مەلا ھەم تەناسوب و ھەم ژى تەزادى ساز دكن. فەقىر و**
پاشا دژبەرى يى دئافرىنن. پەيئىن تەفەرۇج و تەماشا تەرادوفى ساز دكن.

■ **شەرۇقە: ↓**

۹۹۰- خەلقى كو ژ دەست غەمان ب فەرياد
فەردەك قە نەما نەبوويى دلشاد

■ **ھەقبەركرن: ئە. دەس، نەبوويە-**

■ **پەيئناسى: خەلقى كو: مەرۇفئىن كو - غەمان: كول و دەردان - فەرياد: گازى و ھاوار -**
فەردەك: كەسەك - دلشاد: كەيفخۆش -

■ **جوانکاری:** پەيقىن فەرد و فەرياد جناسى ساز دکن . پەيقىن غەم و دلشاد ژی دژبەرى
يىن دئافرىنن .

■ **شروڤه:** سوڤى و مەلا و نەدار و پاشا ھەموو ل تەماشايى دا جووم ببوون و ئەو مرۆڤين
کو ژ دەستى دەرد و کولان داد و ھاوار دکرن، ئەو مرۆڤين دەردەدار و کولوول ئەو ژی
ھەموو کە يىفخوئش بوون و کەسەک خەمگين نەمابوو .

۹۹۱- ھەر بەردەرەكى شەماتە يەك لىن
ھەر مەجمەعەكى تەماشە يەك لىن

■ **پەيقناسى:** بەردەر: بەردەر كە - شەماتە (شماطە): دەنگ و سەدا و قەرەبالغ -
مەجمەع: جقات -

■ **جوانکاری:** ئەف مالكا ھەلبەستى ب شپوھ يا تەرسيعى ھاتيبە قەھاندنى . پەيقىن
شەماتەو تەماشە جناسى ساز دکن .

■ **شروڤه:** ل بەر ھەر دەركەكى دەنگ و ھەرا و قەرەبالغەك ھەبوو . ل ئاف ھەر كۆمى دا
تەماشە يەك ھەبوو .

۹۹۲- تە دگۆت کو عەرووس عەينى جانە
لەو بوونە بەدەن ل پەى رەوانە

■ **ھەقبەرکرن:** ئا. بر. ھژ. بدل -

■ **پەيقناسى:** عەين: خودى خود - ل پەى: ل پىن، ل دوو - رەوانە بوون: ريز بوون و
ھەرکين، مەشيان -

■ **جوانکاری:** بووک وە کلندييە جانەكى و مرۆڤينى كول دوو كە جاوھيا وى كە تنە ژی
وہ كاندييە بەدەنن كۆ ب جانى خوە قە گرئدايينە و ل دوو جانى خوە دچن . لەورا كو
ئەقە جانە كو بەدەننى ل دوو خوە دگەرینە .

■ **شروڤه:** تە دگۆت قاي كو بووک جان بخوھ يە، لەما ئەو بەدەنانه، واتە ئەو مرۆڤانە ل دوو
ريز ببوون .

**۹۹۳- سازان مری حه‌ی کرن وه‌کی سوور
کووس و دهف و که‌رهنای و ناقوور**

- هه‌قبه‌رکرن: میر. حم. بر. نه. هژ. رۆ. که‌رهنای - ئا. نای و نه‌ی و -
- په‌یقناسی: حه‌ی: زندی - حه‌ی کرن: زندی کرن، فه‌ژاندن - سوور: بلوورا کو ژ شاخی چی دکن، بلوور، نه‌ی، نه‌یا کو رۆژا هه‌لستانج ئسرافیل یوف دکی و مری هه‌موو ب ده‌نگی وئ زندی دبن - کووس: دوه‌ؤلا مه‌زن - دهف: ته‌بلک، ته‌لبک، دوه‌ؤل - که‌رهنای: که‌رهنه‌ی، ئامیره‌کی سازبه‌ندی یه - ناقوور: بلوورا کو ژ شاخی چی دکن -
- شروقه: سازین بینانی دهف، که‌رهنای، کووس و ناقووری وه‌کی بلوورا ئسرافیل مری بین گۆران زی زندی دکرن.
- جوانکاری: د فی مالکا هه‌لبه‌ستی دا ته‌شیه، ته‌لمیح، ته‌زاد و ته‌ناسوب هه‌یه. په‌یقین حه‌ی و مری ته‌زاد واته دژبه‌رن. ئه‌و ئامیرین سازبه‌ندی بین یین ل زه‌ماوه‌ندا سستی یین و تاج‌دینء دا هاتنه بکار برنج وه‌کاندیبه سوورا ئسرافیلء و ئافره‌کی ژ دده وئ باوهری یا ئایینی یا کو دبیژن ل کوتابا جیهانی دا ئسرافیل ل بلووری بده و گشتی بوونه‌وهرین مری یان زی گشتی مروقتین مری دج زندی بن. ته‌ناسوب ل نیقه‌کا په‌یقین ساز، سوور، کووس، دهف، که‌رهنای و ناقوور دا هه‌یه

**۹۹۴- شاباش و سه‌دا و گازه‌گازان
گوهدار غه‌نی کرن ژ سازان**

- هه‌قبه‌رکرن: میر. حم. ئا. ئوس. نه. هژ. زا. پرۆ. ژسازان - رۆ. به سازان - جا. بسازان.
- په‌یقناسی: گازه‌گاز: هه‌وار و گازی - غه‌نی کرن: بچ هه‌وجه‌کرن، زه‌نگین کرن، ده‌وله‌مه‌ند کرن، که‌یفخۆش کرن، تیر کرن -
- شروقه: ده‌نگی شاباش و قووتین و گازی یا که‌یفخۆشی یین گوهدار ژ ده‌نگی سازان بیخه‌وجه دکرن.

- **جوانکاری:** په یقین سهدا و گازه گاز تهرادوفی ساز دکن . په یقا غه نی له تافه تی دنافرینه، له ورا کو هم ب واته یا بیحه وجهیوونئ یه و همم ژی واته یا وی یا دهنگیژی و سازبندی یی کو ژ غه نایی تی، دکه فیه بیرا مروّفء.

**۹۹۵- فیکرا کو سهدا ژ وان ب دهرکت
قهسرا فهله کن سهدا ب سهر کت**

- **په یقیناسی:** قهسرا فهله کن: مه بهست ژی ناسمانه -
- **شروّفه:** دهنگی که یفخوشی و شاباش و گازه گازا زهماوندی یان گه شسته بهرپه ری ناسمانان .
- **جوانکاری:** ناسمان ب کوشکه کن هاتیبه وه کاندنی، کو دهنگی زهماوندی یان ل سهر که تیبه . په یقین سهدا ته کری ری ساز دکن .

**۹۹۶- نهف عهیش و نشات و شادمانی
نادیده ب دیده یان زهمانی**

- **هه قبه رکن:** رو.نؤس. نا. میر. ب دیده یا -
- **په یقیناسی:** عهیش و نشات: خویشی و شای - نادیده: نه دیتی - دیده: چاف، بینایی - زهمانی: زهمانء، دهمانء -
- **شروّفه:** فهله کا پیر ل در یژایا ته مننی خوه دا شه هیان و زهماونده ک و سان خویش و شایی و گولشایی بهک و هها گهش ب چاقین خوه نه دیتبوو .
- **جوانکاری:** په یقین نادیده و دیده هم جناسی ساز دکه و همم ژی ته زادی . په یقین عهیش و نشات و شادمانی هم تهرادوفی دنافرین و همم ژی ته ناسوبی .

۹۹۷- فولکا فهله کا مهلهک د نافی
مهوجان کور هفا د وهقت و کافی

- هه قبه ر کرن : رو. د وهقتی کافی - پرو. د وهقت و کافی - ئوس. ژ وهقت و کافی -
- په یفناسی : فولک : که شتی، گه می - فهلهک : جیهان - مهلهک : فرشته - د نافی : د نافی دا - مهوجان : پیلان - رهفا : رهفاندن -
- جوانکاری : په یقین فولک، فهلهک و مهلهک جناسی چی دکن. که جاوه یا سستی یی جارک دی ب گه می یه ک ناسمانی! هاتیبه وه کاندنی و مهلهک ژی ئستعاره یه ژ سستی یی بخوه. وه که هقی یه ک دی ژی د فی وه کاندنی دا هه یه، چاوا کو جیهی مهلهکان ل ناسمانان دایه، سستی ژی وسان ل سهر ده سستی مرؤقان ل ناف گه می یا ناسمانی دا ل ناسمانان دا یه. مهوج ژی دیسان ئستعاره یه ژ گوژ و تاو و پرانی یا مرؤقین کو که جاوه هلدانه و ئه وی وه کی گه میبه ک ناسمانی واته بالفره کی پیش دا دبن.

■ **شروقه : ↓**

۹۹۸- ئهف تهنته نه و شوعار و ئاین
چوون له حزه یه کی گه هانه تاجدین

- هه قبه ر کرن : رو. چوو له حزه یه کی گه هانه -
- په یفناسی : تهنته نه : شان و شهوکهت و گازی و ههرا ، دهنک و گازی یا شاهی یی، تیلی - شوعار : دوروشم -
- شروقه : ئه و گه می یا ناسمانی کو فرشته یه ک تی دا بوو، پیلان دهم ب دهم پیش دا هاژوتن و تا ئه و شایی و که یفخوشی و شان و شوکووه و تیلی و دوروشم و ری و ره سما د گافه کی دا گیهدن تاجدین.

۹۹۹- تاجدین بخو بوویه پادشاهه کی
مه م ژى ل تهنشتى شوبهين ماهه ک

- هه قبه ر کرن: بر. بووی شاهه ک - ئا. تهنشت وی بوویه ماهه ک -
- جوانکاری: تاجدین ب پادشاهه کی را هاتیبه وه کاندنئ، و مه م ژى ل که یفخوئى یی دا ب هه یفئ را هاتیبه وه کاندنئ.
- شروؤه: ↓

۱۰۰۰- روونشت ل شههنشینی عالی
جهمه ک ژ نه کابرن ههوالی

- هه قبه ر کرن: ئا. روونشت د شههنشینی - نه. روونشت ل شانشینئ - میر. روونشتی ل شههنشینی - رو، روونشتی د شاهنشینی - بر. حم. زا. جا. روونشتی د شههنشینی -
- پهیقناسی: شههنشین: شاهنشین، شانەشین، ئه یوان، جیهئ روونشتنا شاهان - عالی: بلند - شههنشینی عالی: شاهنشینا بلند، پاشپرتکا "ئئ" لیتره دا ئزافه یا فارسی یه. - جمع: کۆم - نه کابر: بین مه زن، گره گره - ههوالی: دهور و بهر -
- شروؤه: ↓

۱۰۰۱- رابوون ل تهنه روجئ فهوهستان
وان جومله تهنه ق د ههر دو دهستان
۱۰۰۲- مانه ندئ تباقئ ئاسمانی
یاقووت و زومورودئ د کانی

- هه قبه ر کرن: جا. زومورودئ د کانی - میر. نه. هژ. نه. میر. حم. زا. زومورودئ د کانی - ئۆس. ئا. زومورودئ د کانی -
- پهیقناسی: فهوهستان: راههستان، دهست ژئ کیشان - لی فهوهستان: تهنه کورن - تهنه ق: دهوری، بۆرمه، سینی - تباق: پرانه یا تهنه ق - تباقئ ئاسمانی: قاتین ئاسمانان - زومورود: بهره کی که سک و گرانبوهاییه، زمووت - کانی: مه عدهنی، کهوهه رین رهسه ن -

■ **جوانکاری:** خانى تهبه قين تژی زومورود و ياقووتان وه كاندييه ناسمانان و زومورود و ياقووت ژى وه كاندييه ناستيران. زومورئى د كاني، زومورئى ل دكاني ژى تينه بيرا مرؤفء-

■ **شروقه:** ↓

۱۰۰۳- ريپهنن تهبه قين دوي نساړى
ژور دا ل عهمارى يا نساړى

■ **هه قبه ركرن:** حم. ئا. ئه. ئوس. زا. جا. ريپهنن تهبه قين دوي نساړى- رؤ. تهبه قان د وي- هؤ. تهبه قين د وړى- مير. تهبه قين د وي نساړى-

■ **په يفناسى:** ريپهنن: رژاندىن - نساړ (نثار): شاباش، پاره و پؤل و شيريني و شه كرؤكين كول سهر سهرئ بووكئ دره شينن - نساړ: جوان، به دهو -

■ **شروقه:** تاجدين ل وي دهمئ دا وه كه شاهه كى لي هات و ل شان شينا هه ره بلند دا ل ناف كو مەك گرە گرە دا روونشت و مەمؤ ژى ل رهخ وي شاهى وه كى هه يفه كئ چلقلى و كه يفخؤش بوو.

تاجدين ل وي دهمئ دا كو كو مەك ژ گرە گران ل دؤرى بوو، ل شان شينا بلند دا روونشت. ل دوو را گاڤا كو بووك گه هشته نيزيكى وي شان شينئ، هه موو تهف رابوون و دهمه كئ به را خوه دانه شه هيانئ و هه ره يه كئ ژ وان ژى سينييه ك تژی ياقووت و زومرووتين ره سهن دانه سهر دهستين خوه و ئه و سيني يين شاباشئ يين وه كه قاتين ناسمانان تژی جهواهرت ژوردا ل كه ژاوه يا بووكئ ره شاندىن.

۱۰۰۴- نهما تهبه قين د وان ههمى پور

زير و وهرق و جهواهر و دور

■ **هه قبه ركرن:** رؤ. زيف- پرؤ. زير- هؤ. وه ريق -

■ **په يفناسى:** پور: پر، تژی- وهرق: په لگ، په لگين زير و زيف، ژ پاره يين كاخه زى را ژى تئ گؤتنئ-

■ **جوانکاری:** تهناسوبا په يفين زير و وهرق و دور و جهواهر بيكفه هه يه.

■ **شروقه:** ↓

۱۰۰۵- یەغماکەری گەنجی بوونه ماشا
خیزان ھەمەم بوونه میر و پاشا

- ھەقبەرکرن: حم. ھژ. جا. یەغماکەری گەنجی بوونه ماشا - ئە. یەغماکەری گەنج و بوونه ماشا - رۆ. گەنج بوون ماشا - ئۆس. یەغما کرن گەنج و بوونه پاشا- میر. زا. یەغما گەر و گەنج بوونه ماشا- ئا. یەغما کری گەنج بو/بوو تەماشاشا-
- پەیفناسی: یەغماکەر، تالانکەر، پوورکار- گەنج: خەزینە - ماشا: ھەرچی بخواستانا، - خیزان: خزان، نەدار، ھەزار -
- جوانکاری: پەیفنا خیزان دگەل پەیفین میر و پاشا دژبەری یی ساز دکە. تەناسوب ل نیفە کا پەیفین میر و پاشا دا ھەبە.
- شروۆفە: ↓

۱۰۰۶- سەد جار ل ھیتی یا ھەریسان
خارج ژ جفاندنا خەسیسان

- ھەقبەرکرن: ھژ. جاری -
- پەیفناسی: ھیتی: چاقنھیری - ھەریس(حریص): تماکار، چاقچنۆک، دلپژۆک، بەرچاقتەنگ - خارج: دەر، دەرڤا - جفاندن: بەرھەف کرن - خەسیس: چرووک، چکووس -
- شروۆفە: ↓

۱۰۰۷- فازل ژ کەرامەتا کەریمان
زاند ژ خودانی یا لەئیمان

- ھەقبەرکرن: رۆ. قاسد- پرۆ. فازل-
- پەیفناسی: فازل(فاضل): زیدە - زاند: زیدە - کەریم: دەست و دل قەگری، بەخشندە- خودانی: خودانکرن وبۆ خو خوازی- لەئیم: ناکەس، بی ئاکار، خەسیس و چاقچنۆک -

- **شرۆڤه:** لى سېنى يېن وانا هه موويى تىژى زېر و گوههر و په لگ و مروايد بوون . هه رچى دلج وان خوهست، ئه وانا دان و ره شاندىن . وسان خه زينه پوور كرن، كو خزان و نه دار هه موو وهكى مير و پادشاهان دهوله مهنه بوون . ئه وان سه د جارى زېده تر ژ هيقى و داخوازا تماكاران و زېده ژ جفاندا چاچنوكان و گه له كتر ژ كه رامهت و جواميرى يا جواميران و پرتر ژ دانه هه فا چاقرسى يان شاباش ل سهر سه رى بووكى ره شاندىن .
- **جوانكارى:** په يقين فازل و زاندى تهرادوفى ساز دكن . په يقين له ئيم و كه ريم دژبه رن . په يقين كه ريم و كه رامهت جناسى چى دكن .

۱۰۰۸- خيزان و گه دا وه بوونه مونعم موفلس بوونه زهر پهرهست و مولغم

- **هه قبه ركن:** ئا . ئه . موفلس بوونه زهر پهرهست و مولغم - جا . بوونه زهر پهرهست و مه غله م - زا . بوويه زهن پهرهست و مه غله م - رو . زهر پهرهست و مونعم - پرو . زهر پهرهست و مولغم - مير . حم . موفلس بوويه زهن پهرهست و مولغم - هو . ژن پهرهست و مولغم -

بالكيشى: خانى ل قى مالكا هه لبهستى دا ل سهر مالى دونيايى و زهنگينى و نه دارى يى دنقيسه، نه كول سهر ژنك و هه وه سبازى يى . ب ديتنا من نه و نوسخه يى كول جيهى زهر پهرهست و مولغم دا ، زهن پهرهست و مولغم يان مه غله م نقيسینه، شاشن -

- **په يقناسى:** گه دا: پارسه ك - مونعم: دهوله مهنه، زهنگين، خودان نه عمهت - موفلس: توپ ئاقيتى، بى مال و هه يى، رووت و تووت - **زهر پهرهست:** پارچه بيى ، زهنگين، زېرچه بيى - **مولغم:** زېرپينگر -

- **جوانكارى:** ته ناسوب ل نيغه كا په يقين خيزان و گه دا و موفلس دا هه يه . ئه ف هه رسى په يى ف ل گه ل په يقا مونعم دژبه رى يى ساز دكن . ته ناسوب ل نيغه كا په يقين زهر پهرهست و مولغم دا هه يه . ل په يقا بوونه دا سه ربه ستى يا هوژانى يى هه يه .

■ **شرۆڤه:** ↓

۱۰۰۹- خیزان و گه‌دا غه‌نی و زه‌نگین
شادان و چه‌زین و شاد و غه‌مگین

- هه‌قبه‌رکرن: هژ. حم. شا -
- په‌یفناسی: غه‌نی: نه‌حه‌وجه، بی‌نیاز - زه‌نگین: ده‌وله‌مه‌ند - چه‌زین: خه‌مگین -
- جوانکاری: په‌یفین خیزان و گه‌دا دگه‌ل په‌یفین غه‌نی و زه‌نگین، په‌یفین شادان و شاد ژی دگه‌ل په‌یفین چه‌زین و غه‌مگین دژبه‌ری یی‌ساز دکن. په‌یفین شاد و شادان جناسی‌ساز دکن.
- شروقه: ↓

۱۰۱۰- ئیدی نه‌دبوون ژ هه‌ف موشه‌خخه‌س
ته‌دگۆ هه‌مء میره‌کن موره‌خخه‌س

- هه‌قبه‌رکرن: رۆ. میر کرن - پرۆ. میره‌کن -
- په‌یفناسی: موشه‌خخه‌س (مشخص): ناسکری، دیار - میره‌کن موره‌خخه‌س: میره‌کی نازاد و سه‌ربه‌ستن -
- شروقه: نه‌دار و پارسه‌ک و سان ده‌وله‌مه‌ند بوون، کو نه‌دارین رووت و تووت ژی بوونه زێرچه‌یین و زێرینگه‌ر. کۆمه‌ل و سان لی‌هات کو ئیدی نه‌دار و پارسه‌ک و زه‌نگین و بی‌نیاز و یین خه‌مگین و یین که‌یفخۆش، یین شاد و یین دل بکول ژ هه‌فدو نه‌دهاتن ناسینی و ته‌دگۆت قای هه‌ر یه‌ک ژ وان میره‌کی سه‌ربه‌ست و نازانه.

۱۰۱۱- تیکدا د مونساب و مووافق

فیکرا د موسافح و موعانق

۱۰۱۲- حاسل کو ژ مه‌قده‌ما سه‌را مه‌ست

بوون نه‌و ده‌ر و بان و نه‌و سه‌را مه‌ست

- هه‌قبه‌رکرن: میر. جا. ئۆس. رۆ. مه‌قده‌ما - هژ. حم. زا. مه‌قسه‌دا - نه‌مه‌قده‌سی - پرۆ. کو مه‌قده‌ما، کو ژ مه‌قسه‌دا -

■ **په یفناسی: مونسب: بابته - مووافق: سازگار، هه فیبر و هه فدهنگ - موسافح(مصافح): دهست ل ناف دهستین هه فدهو دا - موعانق: دهست ل ئوستی یئ هه فپرا بری - مه فدهم: پین، پین و پال، هاتن - سهر: سهره، بزاره، سهرامهست: سهره یا مهست، مهستا هه ره بزاره، مه بهست ژئ سستی یه - دهرویان: دهربان، خانومان، ئافایی - سهر: کۆشک، بالاخانه.**

■ **شروقه: ب کورتی نهو مرو فانه هه موو پیکفه سازگار و دلخواز و ل هه فهاتی و دهست ل ناف دهستین هه فدهو دا و دهست ل ئوستی یئین هه فدهو را بری و وهکی هه فال و هوگران پیکفه که یفخوش بوون و هه یلو ژ پین و پالئ وی بووکا هه ره بزاره و مهست نهو دهربان و خانومان و کۆشک و سهر ژئ مهست و که یفخوش بوون.**

■ **جوانکاری: ته ناسوب ل نیقه کا په یفین مونسب و مووافق و په یفین موسافح و موعانق دا هه یه. درویان ل هه ژیان و له زینی دا وه کاندییبه سهرخوش و مهستان.**

■ **بالکیشی: مه بهستا خانی ژ سهرمهست بوونا دهرویان و سهرایان نهوه، کو خه لکن خوجی هند که یفخوش بوون و ل هات و چووین دا بوون کو دهرویان ل بهر هات و چوویا وان وهکی سهرمهستان دهه ژکین.**

۱۰۱۳- هن مهست و ههک دگهر د بهنگی

خوانه نده و بهزله گو و چهنگی

■ **هه فبه رکرن: میر. ئوس. هن مهست و ههک دکور دبهنگی - حم. ئا. رو. هن مهست و ههک دکور دبهنگی - نه. هن مهست ههک ههک دبهنگی - پرؤ. هن مهست و ههک دکور بهنگی - هژ. هن مهست و ههک دکور دبهنگی - چاپا ئورمی یئ. دگهر -**

■ **په یفناسی: مهست: سهرخوش - ههک دگهر: ههکی دن، ههدهک که سین دی - بهنگی: مهست، دهنگیژ، سهرخوشی هه شیشی - خوانه نده: دهنگیژ - بهزله گو: یاریکه، هه نهک بیژ، ترانه بیژ - چهنگی: چهنگ ژهن -**

■ **شروقه: ههدهک مهست بوون و ههدهکی دنئ ژئ بهنگی بیوون. ههدهکی لاقردی و هه نهک و قه شمهری دکرن و ههدهکان ژئ ل چهنگی ددان.**

- **جوانکاری:** تەناسوب ل نىشەكا پەيئىن مەست و بەنگى و پەيئىن بەزلەگۆ، خوانەندە و چەنگى دا ھەيە.

۱۰۱۴- ھەربەنگى و سەرخۆشى دېۋتان
تېك ھاتنە چەرخ و باز و لۇتان

- **ھەقبەركرن:** مېر. گەربەنگى و ل پەراويزى دا نقيسىيە اسم العشيرە، واتە گەربەنگى نائى عەشپىرە تەكئ يە. - ھۆ. جا. زا. ھەر بەنگى - ھم. ھەربەنگى - رۆ. كەربەنگى / كوربەنگى - پرۆ، ھەر بەنگى - ئا. ئە. ئۆس. كور بەنگى - ئا. ئۆس. رۆ. مېر. ھم. جا. زا. بۆھتان - ئە. ھۆ. بۇتان -

بالكىشى: من ل سەر پەيغا گەربەنگى كو گەلو نائى عەشپىرە تەك بۇتانى يە، ژ گەلەك كەسپىن دەقەرى پىسى. لى كەسى سالخى وئ عەشپىرە تى ژ من را نەدا. ئەز باور ناكم كو ئەو پەيغ گەربەنگى بە. ب ديتنا من پەيغا ھەربەنگى دەبى سەراست تر بە، لەورا كو خانى لېرە دا ل سەر عەشپىرە تىن بۇتانى نەنقىسىيە، ئەو ل سەر گەنج و لاو و مەست و سەر خوەشان خەبەر دەد.

- **پەيئىناسى:** ھەر: خوروو، خالس، ژ سەرخۆ چوويى - ھەربەنگى: بەنگى يى ناگاھ ژ خوە نەمايى، مەستى ژ سەر خوە چوويى - چەرخ: گەر، باز، گۆقەند، دۆر ليدان، دۆر لاڧاژى، لەيز - باز: لەيز - لۇتان: پىرانە يالۇت، لۇتەك، چىرەك، زىتەك، بانزدان و لەيستىن -

- **جوانکاری:** تەناسوب ل نىشەكا پەيئىن ھەربەنگى و سەرخۆشى و پەيئىن چەرخ، باز و لۇت دا ھەيە.

■ **شەرۇقە: ↓**

۱۰۱۵- بېرىتە سەما و ساز و گۆقەند
شېرىن شەكەرلەب و شەكەر خەند

- **ھەقبەركرن:** ھم. رۆ. ئە. ئۆس. جا. زا. بېرىتە سەما - ھۆ. بېرىتە، سەما - پرۆ. بىرەت و سەما - ئا. بېرىتە سەما - مېر. بى لىتە و سەما - ھم. ھۆ. ئە. رۆ. مېر. شېرىن و -

■ **په یقناسی: بېریتته:** بېلېته، جوړه ک دیلانه، سه ما یا فقیانی - سه ما: دیلان، دیلانا سوډی و فقی و عله وی یان، دیلانا ئایینی - بېریتته سه ما: سه ما یا بېریتته، دیلانا بېریتته - گوډه ند: گه پرا دیلانج - شه کهر له ب: شه کهر لیف - شه کهر خه ند: شه کهر کهن، شیرین کهن -

■ **جوانکاری:** په یقین بېریتته سه ما، گوډه ند و په یقین شیرین و شه کهر و په یقین شه کهر له ب و شه کهر خه ند ب هه قو را ته ناسوبا وان هه یه.

■ **شروډه:** ↓

۱۰۱۶- عه زرا و رووال و بکر و موردان حوور و مه لک و پهری و ولدان

■ **هه قهر کرن:** نه. حور و پهری و مه لک و -

■ **په یقناسی: عه زرا:** کچ، کیژ - رووال: کوپک، شینه کوپ، کوپه لاهو - بکر: کچا خامه و ده ست نه خواری - موردان: پرانه یا مورد، کوپه لاهو، کوپک ده قرووت - ولدان: کوپکین بهه شتی یین ده قرووت -

■ **جوانکاری:** ته ناسوب ل نیقه کا په یقین عه زرا، رووال، بکر و مورد دا هه یه. په یقین عه زرا و بکر ب واته یا کچکان دگهل په یقین رووال و مورد ب واته یا کوپکان دژبه رن. ته ناسوب ل نیقه کا په یقین ولدان و حووری دا کو کوپ و کچین بهه شتینه و مه لک و پهری دا کو فرشته نه هه یه. عه زرا و رووال و بکر و مورد ب حور و مه لک و پهری و ولدان را هاتنه وه کاندنی.

■ **شروډه:** ↓

۱۰۱۷- گول پیره هه نان، سه مهن قه بایان شه کهر ده هه نان و قه ندخایان

■ **هه قهر کرن:** نه ف مالکا ل رو. دا نه هاتیبه - هژ. نه. میر. هم. گول پیره هه ن و -

- **په یقناسی: گولپیره ههن:** گولکراس، کهسا/کهسی کو کراسی وی ژ گولی به -
 سهمه ن قهبا: سهمه ندره، کهسا/کهسی کو فیستائی وی ژ په لگی گولا یاسهمه نی به -
دههن: دهف - **شه ککر دههن:** قسه خوش، شیرینیژ، شیرینگوتار - **خا:** ژ ماکا
 خاییده نی تی، ب واته یا کړتاندن و کړوژتنی - **قند خا:** شه ککرشکین،
 شیرینناخیف، قسه خوش -

- **جوانکاری:** تهناسوب ل نیقه کا په یقین گولپیره ههن و سهمه ن قهبا دا و په یقین شه ککر
 دههن و شه ککر خا دا هه یه. کراسی دیلانکه ران ب گولی و فیستائین وان ب
 یاسهمه نی هاتیبه وه کاندنی. کهن و ناخفتنن وان ژی وه کاندیه قند و شه ککر ری.

■ **شروقه: ↓**

**۱۰۱۸- زهرین کهمه ران و کهج کولاهان
 ته لعت قهمه ران و خت سیاهان**

- **هه قبه کرن:** میر. کهج -

- **په یقناسی:** کهج: کهج، خوار - **کولاه:** کوم، کوفی - **کهجکولاه:** کوم خوار، کوم ته له،
 ته له دانانا کوم و کولان نیشانه یا نازداری و قوده تی یخ یه - **ته لعت:** ته فه ش -
قهمر: هه یف - **قهمر:** ئه سمه ر، گه نمگون -

- **جوانکاری:** تهناسوب ل نیقه ک په یقین کهمه ر و کولاه دا هه یه. ته فه ش واته ته لعتا
 وان کچکین دیلانکه ر وه کاندیه هیفی و هوورده موویین سه ر لیفا وان ژی وه کاندیه
 خت واته نقیساره ک ره ش.

■ **شروقه: ↓**

مهم و زين

سپيرز پريس

خوداني نيمتياز حافظ قاضي

سهر نقيسه
مؤيد طيب

ماڻهن ڇاپڪرڻو د پراسٽي نه

نمبر نمبر

گهر دستانا عبر القى - دهوك
ناقصه نيشهيا سهر نقيسه
ڪر ڀڪارين ڪور دستاني
قالي سنيهم
تلفون: ۷۲۲۴۷۶ - ۷۲۲۴۲۵

www.spirez.org
www.spirezpage.net

- ژمارا وٺائي: (۲۰۰)
- نافي پهتو وڃي: مهم و زين (بشڪا دووي)
- شروفه ڪرن: پهرويز جيهاني
- دهرهينانا هونهرى: حسين سهنعان مهتيخان
- بهرگ: بهيار جهميل
- سهر پهشتڪاري ڇاپي: شيروان نهحمده تهيب
- ڇاپا: ٽيڪي
- تراڙ: (۱۰۰۰) دانه
- ژمارا سپارڊني: (۲۸۶) ل سالا ۲۰۰۷
- ڇاپخانا: حجي هاشم / هولير

SPIREZ PRESS & PUBLISHER
DUBAI

مار سپيرز للطباعة والنشر
دهوك

نه حمده دي خاني

مهم و زين

ب راقه و شره قه به ك نو و

په رويز جي بهاني

پشكا دوويي

ناڤه رۆك

- (٢٤) مه قالی ئشتعالی شه معی جه مالی مه حیووبه، مه قامی ئنتقالی ئشتعالی وسالی مه تلووبه..... ٥٩٧
- (٢٥) وسوولی كه عبهیی مورا د و ته و افه، حوسوولی مه قسه د و مه رامی زوفافه..... ٦١٣
- (٢٦) حیله په ردازی و فتنه ئهنگیزی یا به کره ژ حه سه دوه رزی یا ل تاجدین، کو بووی سه به ب میر نه دا مه می زین..... ٦٢٣
- (٢٧) نا ئومیدی یا زینی یه ژ دهوله تا وه سلته و حه زه رته ئی ده ردمه ندی یا وئ یه ژ کور به تا فور فه ت و حه سه رته ئی..... ٦٦١
- (٢٨) هه مده می یا زینی دگه ل غه مان، ب سه به بی نفاق و نا ئی عتمادی یا هه مده مان..... ٦٨٣
- (٢٩) موعاتبی یا زینی یه دگه ل ستی یی، گازنده یا حووری یه ژ په ری یی..... ٦٨٩
- (٣٠) مو کاله یی هه مرزی شه معه، مو دا وه مه یی خو ونر یزی دمه عه..... ٦٩٣
- (٣١) بلبلی یا زینی یه دگه ل په روانه یی، په روانی یا وئ یه دگه ل دیوانه یی..... ٦٩٩
- (٣٢) مه جنوونی یا مه می یه ژ عی شقا له یلای و وامقی یا وی یه ژ ده ردی عه زایی..... ٧٠٥
- (٣٣) مو خاته به یا مه می یه دگه ل شه تی جزیری، مو جا وه به یا ژ عی شقا بی نه زیری..... ٧١١
- (٣٤) مه با حسی یا مه می یه دگه ل بایی و هه واداری یا دگه ل هه وایی دبیره..... ٧١٩
- (٣٥) مو جا ده یا مه می یه ب دل کول را، مو حاره به یا په روانه یی یه ب بولبول را..... ٧٢٩
- (٣٦) چوونا میر زینه دینه ب سه یید و نی چیری، ئازادی یا مه می و زینی یه ژ قه یید و زنجیری..... ٧٥٣
- (٣٧) داستانی بووستانی جه نه ته نشانی میرانه، کو بوویه مه جمه عولبه حره ینا عه شقا هه ردو دل شه فگار ان و مه تله عولنه ییره ینا شه وفا حوسنا هه رد گولعیزاران..... ٧٦٩
- (٣٨) ره های یا زینی یه ژ قه ییدا ته عه لوقا ئه غیاران، ته نه های و ته که للوما وئ یه دگه ل به لگ و داران..... ٧٧٧
- (٣٩) ته قازایی داعیه یی دیداری دلدار مولقاته ژ بو مه می ژار ژ جه نابی و اه بوله رام و قاز یه ل حاجات..... ٧٩٥
- (٤٠) فه گه ریانا میری میرانه ژ شکاری، سه رخوشی یا مه می و زینانه ب مه یا دیداری، بیخه به ری یا وانه ژ گازی و هاواری، سه ردا هاتنا میر و هه فالانه د وه قتی ئی قاری..... ٨٢٣
- (٤١) رابوونا تاجدینه ژ دیوانی ل وئ ده می دا، سو هتتا مال و مولکانه ل ری یا مه می دا..... ٨٤٥
- (٤٢) ئا گاهی یا میره ل عی شقبازی و یاری یا مه م و زینان، ب نفشا و ئلقایا نه یاران و موزه بزه بینان..... ٨٦١

- ۸۷۷ (۴۳) شه ترهنج بازی یا مهمی و میره ب شهرتی دلخواز، فه دانا دامی ته زویره ژ
 بؤ که شفئ راز.....
- ۸۹۹ (۴۴) خولووسیییت و خه لاسی یا مهمی یه د خه لوهتا زندانی دا ژ سفاتی د
 حه یوانی، موشارکعت و موشاکه لهتا وی یه ب ئه خلاقئ د
 رووحانی.....
- ۹۲۱ (۴۵) مهئووسی یا زینی یه ب سه به بی مه حبووسی یا مهمی و مهئووسی یا
 وی یه ب غم و دهرد و ئه له می.....
- ۹۲۵ (۴۶) ته هه ووړا تاجدینه ژ غیرهتا برایی، مه شوهرتا دگهل برانه، ل خه لاسی یا
 بیئه وایی.....
- ۹۴۷ (۴۷) ته عه سسوب و ته داره کا تاجدین و برانه ب ئه مرئ غیرهتی، سواری یا وانه
 ل هه سپئ حه مییه تی.....
- ۹۵۵ (۴۸) ته دبیرا به کره ژ بؤ ده فعا مه زهنهت و عنادی، ته زویرا وی یه ژ ترسا فتنه
 و فه سادی.....
- ۹۶۷ (۴۹) نه سیحه تا صاحب غه رهزی پر مه رهزی دل بکول، ژ بؤ میرئ بی ته میزی
 ساده دل بی.....
- ۹۷۷ (۵۰) روخسه تانا میره ل دیتنا دلدارئ بی شبوونا زینی یه ژ زهوق و شهوقا
 دیدارئ زینی.....
- ۱۰۰۵ (۵۱) ته ووسییه و ته داره کا زینی یه ژ بؤ سه فه را ئاخره تی، ته هییه یی ئه سبابئ
 جه هازه ژ بؤ عه رووسی یا جه نه تی.....
- ۱۰۲۳ (۵۲) په شیمانی یا میر زینه دینه ل مه حه بیاتا مه م و زینان مه رحه مه تا وی یه
 ل حالی نازهنینان مرنا مهمی یه ب ئا خفتنا برینان.....
- ۱۰۴۹ (۵۳) ته عزیییه و ماتم و مدرسیییه و شیوه نا مه می شه هیده مرنا به کرئ شهقی
 ب ده ستئ تاجدینی سه عیده.....
- ۱۰۶۳ (۵۴) ئلتماس و ئستدعا یا زینی یه ژ بؤ به کرئ موفسد عوزورخواهی یا وی یه ژ
 بؤ ئه وی مولحد.....
- ۱۰۶۹ (۵۵) ته جهیز و ته کفین و ته دفینا مه می مه حرومی غه مگینه، هه منه فه س و
 هه مقه فه سبوونا ب فهوتا زینا نازهنین و غه مره فینه.....
- ۱۰۸۷ (۵۶) ته سویلئ ته فاوت و ئختلافئ خلقه ته ته مسیلئ ته قازایی سرشتئ تینهت و
 فتره ته.....
- ۱۰۹۱ (۵۷) مسالئ سه ره نجامئ، به نی ئاده م و مه ئالی نه ب حه سبی زاهرئ سووره تی
 حاله، به لکی موته عه للقی باتنی مه عنا و مه وقوفئ مه شییه تی
 زولجه لاله.....
- ۱۱۰۹ (۵۸) ئسباتئ خه واس و که مالی جه وه ره ئ عه شقه کو کیمیایی ئه کبه ر و
 گووگردي ئه حمه ره ژ بؤ خودانی، له ورا به هیمی و درنده یی و شه یسانی یی
 دکه ته مه له ک د نه فسا ئسانی.....
- ۱۱۱۹ (۵۹) به یانی مه راتب و مه دارجئ سولووک و وسوولی ئللا ئه للاه و مه راسمی
 فه نایی فی ئه للاه و به قایی بئه للاه.....
- ۱۱۴۳ (۶۰) خاته مه یا کتاب و نامه یی، دسووره تی ختابا دگهل خامه یی، هه رجه ند
 غه ره ز خه ته می که لامه، لاکن ل موته که ه للی
 ئیها مه.....
- ۱۱۶۳ ژیدره.....

۱۰۱۹- سیمین به‌دهن و سه‌مهن عزاران
سیئین زه‌قهن و مه‌مک هناران

- هه‌قبه‌رکرن: هژ. میر. عوزاران - - هژ. ههناران -
- په‌یفناسی: سیمین: زیئین - سیئین: وه‌کی سیئین - زه‌قهن: چهنه، ژیر چهنه -
- جوانکاری: خانی له‌شین وان کچکانه وه‌کاندییبه زیف ء، ته‌فه‌شین وان وه‌کاندییبه گولا یاسه‌مه‌نی، خه‌وه‌خه‌وکین وان وه‌کاندییبه سیئان و مه‌مکین وان وه‌کاندییبه ههناران .
- شروقه: ↓

۱۰۲۰- نهو مووی میانئ مار گیسوو
نهو چارده‌سالئ چارنه‌بروو

- هه‌قبه‌رکرن: میر. حم. ئا. ئوس. رو. هژ. جا. زا. ئەف، ئەف - ئە. ئەو. ئەو - میر. مارو- حم. ئا. ئە. ئوس. زا. رو. هژ. مارئ- جا. موویبه میان و ماره گیسوو- - رو. ئە. میر. ئا. چارده‌سال و چار نه‌بروو - حم. ئوس. زا. هژ. چارده ساله چار نه‌بروو- جا. چارده ساله چاره نه‌بروو-
- په‌یفناسی: مووی میان: نافقه‌د زراف، یئین نافته‌نگا وان هندی موویبه‌کی زراف - مارگیسوو: مارکه‌زی، یئین که‌زی یئین وان وه‌کی ماران- چارنه‌بروو: بروو لیکدایی، بروو چاتمه -
- جوانکاری: میان واته نافقه‌دا کچکان ب موو، که‌زی یئین وان ژی ب ماران هاتیبه وه‌کاندنی. ته‌ناسوب ل نیغه‌کا په‌یفئین چارده و چار دا هه‌یه. ته‌ناسوب ل نیغه‌کا په‌یفئین موو، گیسوو و نه‌بروو دا هه‌یه.
- شروقه: ↓

۱۰۲۱- موردان و موراهقید موجهرهد لاوید وه، کو خهت وه کی زومهرهد

ههقبهرکرن: میر. نهمره دان - میر. نه. نؤس. هژ. رؤ. حم. جا. زا. موراهق و موجهرهد- نا. موراهقی موجهرهد - میر. لاوید وه کوو- حم. جا. لاوی وه کوو- نا. لاوید دکو/دگو- هژ. لاوی وه، کو - نه. لاوید کو- نؤس. رؤ. لاوید کو- پرو. لاوی وه، لاوی وه کوو، لاوید فه کوو-

بالکیشی: موردان و موراهق د موجهرهد ژ هه موو بین دی سهراست تره، له و را کو په یفا موجهرهد تهک هاتیبه و نهو رهوشنافه ژ بو ههر دو په یقین ل پیتش خوه دا. نه گهر وسان به، پیتا "و" ل نیقه کا په یقین موراهق و موجهرهد دا کول چهن دین نوسخه یان دا هاتیبه، ل بنیشی دا ژی ههر پیتا "د" بوویه و روونقیسکاران ب شاشی "د" وه که "و" نقیسینه. دهنا چاوا کو په یقین موردان و موراهق پراڼه واته جهمع هاتنه، ده بی په یفا موجهرهد ژی ب پراڼه بهاتا، داکو دگهل ههر دو په یقین ل پیتش خوه دا بکه تا ریزه کی دا.

■ **په یفناسی: موراهق: خورتین نوو گهه شتی - موجهرهد: تهنج، نه زهوجی - لاوید وه:** کورید وسان - **زومهرهد:** زومورود، زومرووت، که فره کی رهنگ که سکی گرانبوهایه - **خهت زومهرهد:** سمیبل سور-

■ **جوانکاری:** په یقین موردان و موراهق و لاو ههف واته نه و دگهل په یفا موجهرهد ته ناسوبا وان هه یه. خانی سمیبلین نوو خوویی دایی بین لاوان وه کاندیبه زومرووتا که سک.

■ **شروقه:** ↓

۱۰۲۲- خوش دهنگ ههک، ههک د خوش رهنگ هن جهرگه بهزی و هن دکر لهنگ

■ **ههقبهرکرن:** هژ. جا. زا. دیگهر- رؤ. نه. دگهر رهنگ - نا. جهرگه بهزین و هن دیهک رهنگ - میر. نؤس. دیه کرنگ- حم. دیکر لهنگ- پرو. هن جهرگه بهز و هه نهک دگهر رهنگ - هن جهرگه بهزی وهن دگهر بهنگ- هن جهرگه بهزی و هن دیگهر لهنگ-

بالکیشی: نهف په یفا ده بی یان دکر به، یان ژی دگهر به. هن جهرگه بهزی و هن دکر لهنگ،

ھەرۋەكى ل شىرۋىقەيى دا ھاتىيىھ، واتە ھىندەكان جەرگەبەزى دكرن و ھىندەكان ژى لەنگ دكرن. لىن ئەگەر ئەم ل جىيەن " دكر " دا " دگەرئى " بىھەژىن، واتە بىئىن: ھىن جەرگەبەزى و ھىن دگەر لەنگ، واتە ھىندەكان جەرگەبەزى دكرن، و ھىندىن دى ژى لەنگ دكرن.

■ پەيئىناسى: خۇشەدەنگ: دىنگخۇش - خۇشەرەنگ: رەنگخۇش، بەدەو، جوان - جەرگەبەز: دىلانا كو كور و كچ و مېر و ژن پىكقە دكن، گەنمە جو، رەشەبەلەك - ھىن دكر: ھىندەكان دكر - لەنگ: نالقى دىلانەك گرانە - ھىن دگەر: ھىندىن دى -

■ جوانكارى: پەيئىن دەنگ و رەنگ و لەنگ جناسى ساز دكن. پەيئىن ھىن و ھىنەك ژى ژ بلى جناسى تەكرىرى ژى چى دكن.

■ شىرۋىقە: ↓

۱۰۲۳- بلجوملە ل رەغمى قى عەجوزى يەنى ل خالافى پشتكووزى

■ ھەقبەركرن: ھژ. وئ -

■ پەيئىناسى: عەجوزى: عەجوزەيى - عەجوزە: پىرەژن، مەبەست ژى جىھانە - ل خالافى: بەرەوازى، دژى - پشتكووز: پشت حۆچك، پشت خوار، پشتكۆم، پشتكووزك

■ شىرۋىقە: ↓

۱۰۲۴- كىژى د سىفك كورى د لاوين مانەندى بەنات و مىلى پەروين

■ ھەقبەركرن: رۆ. قىز - پىرۆ. كىژ - ئە. د سەف و -

■ پەيئىناسى: كىژ: كچ، قىز - لاوين: خۇرت، خوەشكۆك - بەنات: پىرانەيا بنت، كچ، لىرەدا مەبەست ژى بەناتو نەعشە (بنات النعش) ھەفت ئىستىرىن ل رەخ ھەف كول كورمانجى دا ژى را تەرمى مەرخى ژى دىئىژن - پەروين: پىرۆ، كۆمەك ئىستىرىن كول رەخ ھەف ۋەكى گوشى يەكى تىنە خوويانى -

- **جوانکاری:** کورکین لاو و کچکین سفک و نووگيهايي وه کاندييه ههفت ئستيران و پير و ميژينان.

■ **شروقه:** ↓

۱۰۲۵- هن دائره بهند و هن د دهقار
هن سلسله بهند و هن د سه ييار
۱۰۲۶- نه نجمه سفهت نه نجومه ن فروروزان
ههفت شهف د تهمام و ههفت رووزان

- ههقبه ركرن: رۆ. شهف تهمام - پرۆ. شهف د تهمام - مير. شهف د - نه. ههشت -
- پهيئناسي: دائره بهند: كه پرگرتي، كۆقه ند - دهقار: زفرۆك - سلسله بهند: زنجير گرتي، زنجيرقۆل - سه ييار: كه رۆك - نه نجمه: پرانه يا نه جم، ئستير - نه نجمه سفهت: وه كي ئستيران - نه نجومه ن: كۆمه ل، جقات - فروروزان: رۆه نيه در، تريسكه افيز، چلقۆك - نه نجومه ن فروروزان: كه ش كرئ جقاتي. - رووز: رۆژ -
- **جوانکاری:** پهيئين نه نجمه و نه نجومه ن پيئكه جناسي ساز دكن. پهيئين شهف و رووز دژبه ري يي ساز دكن. كور و كچين خوه شكۆك وه كاندييه ئستيران كو كۆمه ل و كۆمه لگه هي رۆناهي دكن.

■ **شروقه:** ↓

۱۰۲۷- بهزما ستي يي، و جه معي تاجدين
گيران ب فاء رهنگاء زيب و ته زيي

- ههقبه ركرن: رۆ. نه. ئۆس. ئا. مير. حم. ب في - هژ. ب في - ئۆس. ئا. مير. حم. هژ. پرۆ. رهنگي - نه. رهنگي -
- پهيئناسي: بهزم: جه شن، ئاههنگ، داوهت، زهماوه ند - جه مع: جقات، به ره في، جه م - گيران: جي به جي كرن، دامه زران دن، كه پان دن، ب ري برن - زيبي: خه مل، رهوش - ته زيي: خوه شك كرن -

■ **جوانکاری:** پەيقىن بەزم و جەمە لېرەدا تەرادوفى ساز دکن . ھەروسان پەيقىن زىب و تەزىين زى پىڭقە .

■ **شروڤە:** ھەربەنگى و سەرخۆشىين بۇتانى پىڭقە دانە چەرخ و باز و لۆتان و گرتن سەمايا بىرپىتەيى و ب دەنگى سازان را گۆقەند گەپيا . كچين خامە يين زار شىيرين و شەكەرلىف و شەكەرەن، دگەل كورپىن دەقرووت و خورت و عەزب، وەكى حوور و پەرى و فرشتە و غلمانان پىڭقە گرتن گۆقەندى . كچين گولكراس و فيستان ياسەمەن، كراس سۆر و فيستان سىي، شەكەردەفين شەكەرىيىژ، كەمبەر زىپىن كۆفى كىل، تەفەش گەشىين بروو رەش، زىقين لەشىين سەمەن روو، سىف خەوخەو كىن مەمك ھەنار، ناققەد زرافىين كەزى رەشمار، چار دەسالە يين بروولىكدايى، دگەل كورپىن نووگەھەشتى و شىينەكوپ، خورت و لاوين سمبيل سۆر پىڭقە جەرگەبەز گرتن و دىلان گەراندىن . ھەندەكان ب دەنگىن خوە يين خوەش و ھەندەكان ب رەنگىن خوە يين خوەشك پىڭقە گۆقەند گەش كرن . ھەندەكان سەمايا بىرپىتە دكرن و ھەندەكان زى ب لەيزا لەنگ گۆقەند دگەپاندىن . ب كورتى ل دژى فى پىرا فەلەكى، ئەو فەلەكا پشت چۆچك، گشتى خەلكى كەيفخوش و دەمساز بوون . قىزىن سىك و كورپىن لاو، وەكى كۆما ھەفت ئستىر و پىر و مېزىنان، ھەندەكى گەر فەدابوون و ل دۆر خوە دزقپىن و ھەندەكى زى زنجىرقول گرتبوون و وەكى ئستىرپىن گەرۆك دلەيستىن و دتەيىسىن . ب كورتى ئەو ئستىرپىن كۆمەل گەش كەر، ھەفت شەف و ھەفت رۆزان ب فى جوپەيى، ب خەمل و ئايين و رى و رسم زەماوھەندا ستى يى و تاجدىن گەپاندىن و ب رى فە برن .

مه‌قالی نشتعالی شه‌معنی جه‌مالی مه‌حبوبه،
مه‌قامی نشتعالی وسالی مه‌تلوبه

۱۰۲۸- دامانی عه‌رووسی پاکئی گهر‌دوون
دامادء کو کر ب میهری گولگوون

- هه‌قبه‌رکرن : ئوس . دامادی، دامادی، ل هه‌ردو نیقمالکان دا ژی داماد هاتیبه - - هژ .
نا . ئوس . دامادی - ل نه . دا جیهی په‌یشتن داماد و دامانی لیک هاتیبه گوه‌ورینی -
حم . رۆ . دامادء - میر . دامادء کو دکر - میر . نه . موهری - ئوس . مه‌هر -
- په‌یفناسی : عه‌رووس : بووک - پاک : پاقر - گهر‌دوون : جیهان - داماد : زاقا - میهر :
تاف، دلۆفانی - گولگوون : سۆر، گولره‌نگ، ل ره‌نگی گولی دا -

■ جوانکاری : ل قی هه‌لبه‌ستی دا ژ بلی ته‌شیه و وینه‌نگاری، ئیهامه‌ک زۆر جوان و
هۆستایانه ژی هه‌یه . په‌یقا کوئیهامی ساز دکه، په‌یقا میهره . میهر ل رینقیسا کهون دا
دکاره ب سنجوره‌یین : موهر، مه‌هر و میهر، بیته خوه‌ندنی و چوار واته‌یان ژی بده .
دامانی عه‌رووسی پاکئی گهر‌دوون، دامادء کو کر ب "موهری" گولگوون، کو واته‌یا
زوفافی دده . لئ نه‌گه‌ر نه‌م بیژن؛ دامانی عه‌رووسی پاکئی گهر‌دوون، دامادء کو کر ب "
مه‌هری" گولگوون، دیسان ژی واته‌یا ماره کرنی دده . واته زاقایی بووک ماره کر . نه‌گه‌ر
نه‌م بخوونن؛ دامانی عه‌رووسی پاکئی گهر‌دوون، دامادء کو کر ب میهری گولگوون . واته
زاقایی بووک نه‌فاند و نه‌و نه‌فین باران کر . هه‌رچه‌ند کو نه‌ف هه‌رسی واته و شرۆفانه ژی
گۆره‌کی ده‌قا هه‌لبه‌ستی سه‌رراست تیینه خوویانی، لئ گا‌فا کو مرۆف ل قی هه‌لبه‌ستی کوور
دبه و لئ هوور دبه، مرۆف دینه و بئ ناگادار دبه کو مه‌به‌ستا خانی قه‌ت یه‌ک ژقان واته و
شرۆفه‌یانا ژی نینه . نه‌و ژ هیج بووک و زاقایه‌کی خه‌به‌ر ناده . بووک و زاقایه‌ک ل وی نافی
دا نینن، ته‌نن ته‌شیه‌هه‌ک هه‌یه و که‌سه‌ک تونه‌یه . خانی لیره دا ب هۆستاتی باسی
هه‌له‌هاتنا تافی دکه . نه‌و تافی دوه‌کینه زاقایه‌کی و ئه‌ردی ژی دوه‌کینه بووکه‌کی . ل قی
هه‌لبه‌ستی دا کلیده په‌یقه‌ک هه‌یه کو ژی را په‌یقا په‌یوه‌ندی ژی دبیژن . نه‌ف کلیده
په‌یقایه کو ئاریکاری بئ دده دا کو مرۆف ل مه‌به‌ستا خانی بجه‌سه . په‌یقا گهر‌دوون لیره دا

کلبده په یفه. گهر دوون واته جبهان و تویا زفرۆکه نەردی، یان ژى فهلهک. مپهر ژى خودانی دو واته یانه. یهک مه گۆت کو ب واته یا ئهفینی یه، و یا دی ژى تى ب واته یا تاف و رۆکى. خانى لیره دا وینهنگارى یى دکه. ئه و تویا نەردى دوه کینه بووکى و تافى ژى دوه کینه زافایى کو کۆشا بووکا گهر دوونى ب رۆناهی یا خوه یا سۆرهنکیف گولگوون دکه. ب گشتى خانى ل فى ههلبهستى دا دبیژه کو، تافا سیبىدى یا سۆر ل سهر کۆشا چیان وه که سۆر گولهکى روونشت. یان ژى تافا سیبىدى یا سۆرهنکیف ل پشت چیان را ههلهات. ژ بلى فان هونهر و جوانکاری یىن کو مه گۆتن، ژ فى شیوه یا دارىشتنا ههلبهستى را بهراعتى ئستهلال تى گۆتنى. بهراعتى ئستهلال ئه وه کو ههلبهستکار ب هینانا هندهک په یف و گۆتین کو په یوهندى یا وان ب مزارى قا ههیه، خوینهر یان بهیستهران ژ وى مزارى کو دى ل دوو را بقهومه ئاگادار دکه. خانى ژى ب هینانا په یقین بووک و زافا و دامان و گولگوونى، بى وى هندى کو باسا زهماوندى بکه، خوینهران ب زهماوندنا تاجدین و ستى یى کو دى ل دوو را ل سهر وى بنقیسه، ئاگادار دکه.

■ شروقه: ↓

۱۰۲۹- تاریتى ب رۆهنى یى کو راکر غه م شوبهه تى زولمه تى فهناکر

- په یقیناسى: رۆهنى: رۆناهی - زولمهت: تاریتى، رهشاتی - فهناکر: ژ ناف بر -
- جوانکاری: په یقین تاریتى و روهنى دژبهرى یى ساز دکن. غه م وهکاندییه تاریتى یى. چاوا تافى تاریتى ژ هۆلج راکر، وسان دهر د و کول و کهدهر ژى ژ ناف بر.

■ شروقه: ↓

۱۰۳۰- وهقتى سحرى ژ رۆژى ههفتى ئاگر ته دگۆ گهه شته نهفتى

- ههقبه رکرن: هژ. ئه. ئوس. حم. میر. رۆژى - رۆ. میر. گۆت - هژ. گهه شته -
- جوانکاری: ته ناسوب ل نیفه کا په یقین وهقت و سحر و رۆژ دا ههیه. ئاگر و نهفت دژى ههفدونه.

■ شروقه: ↓

۱۰۳۱- گەرمییەتی ناری قوربئ مەقسوود
راکر ژ و جوودئ عاشقان دوود

- هەقبەرکرن: رۆ.میر. نار و
- پەیقناسی: گەرمییەت: گەرم بوون، گەرمایی - نار: ئاگر - قورب: نیزیکی - مەقسوود: نارمانج - راکر: بلند کر، قولۆز کر - و جوود: بەدەن، هەبوون - و جوودئ عاشقان: لەشی ئەفینداران، پاشپرتکا "ئ" ل پەیقا و جوودئ دا ئزافە یا فارسی یە. - دوود: دووکەل، کادوو، دوو -
- شروۆفە: گافا کو زاقایی دافا پاکە بووکا گەردوونئ ب تاقئ سۆرهنکیف کر و ب روئناهی یا خوہ تاریتی ژ هۆلئ را کر و خەم و کول و کەدەر وە کە وئ تاریتی یئ ژ ناف بر. دەما سبیدئ ل هەفتمین روژا زەماوەندی دا، تە دگۆت قای ئاگر گەه شتە نەفتئ. گەرما یا ناگری نیزیکیبوونا مراز و مەتلەبان، دووکەل ژ هەبوونا ئەفینداران را کر.

۱۰۳۲- جەمعیەتی خاسی ئاگر و باد
ئەلبەتتە دکەت مرۆفە بەرباد

- هەقبەرکرن: ئۆس. میر. خاس و. هژ. رۆ. ئە. ئۆس. میر. حم. ئا. مرۆفی -
- پەیقناسی: خاس: تاییەت - بەرباد: بەر ب با، ل بەر بایی کەتی و ژ هۆلئ رابوویی -
- شروۆفە: ↓
- جوانکاری: پەیقین ئاگر و با دژبەری یئ ساز دکن.

۱۰۳۳- ئەف عەشق و هەوا کو بوونە دلداش
جان و دلی دئ بدەن ب شاباش

- هەقبەرکرن: هژ. حم. ئۆس. زا. دلداش - میر. جا. یۆلداش - ئا. ئە. ئۆلداش - رۆ. ولداس - پرۆ. ئۆلداش، یۆلداش، دلداش - ئۆس. ئە. رۆ. ئا. میر. حم. دلی - هژ. دلی -

■ **پەيقناسى: ھەوا: داخواز، خوازىك، ئەقېن - دلداش: ھەقدل - ولداس: ئۆلداش،**
يۆلداش، ھەقال، ھەقېرى -

بالكىشى: داش پاشپىرتكەك توركى يە كو بەرانبەرى وى ل زمانى كوردى دا ھەقە. ئەف پاشپىرتكا توركى ل پەيقېن ۋەكە: قارداش، يۆلداش، ۋەتەنداش و... دا تى. سەعدى ھۆزانى ب ناف و بانگە ئىرانى ژى ل ھەلبەستەك خوە دا ئەقې پاشپىرتكا توركى ب كار دىبە. دەما كو دىيۆ: من و تو ھردو خواجە تاشانىم، بىندەء بارگاہ سلطانىم. خانى ژى لىرە دا ئەو پاشپىرتكا دگەل دلى ئىنايە و ھەقەندەك جوان و نوو لى چى كرىبە.

■ **جوانكارى:** ئاتەش و باد ل مالكا پىشتىر دا ئستعارەنە ژ عىشق و ھەوايى كو خانى ل مالكا دوو را ئىنايە. واتە خانى عىشق ۋەكاندىبە ئاگرء و ھەوا واتە داخواز و ئارەزوو ژى ۋەكاندىبە بايى. كووربىنى يەك ھۆزانە ژى د قى تەشپىھى دا ھەيە؛ باد و ھەوا ھەردو ژى دكارن يەك بن.

ھەروسان پەيقېن باد و بەرباد جناسى ساز دكن. پەيقېن دلداش و دلى دكارن بىن جناس. تەناسوب ل نىقەكا پەيقېن جان و دل دا ھەيە. ل پەيقېن "دلى دى" دا سەربەستى يا ھۆزانى يىن ھەيە.

■ **شروڤە:** دگەل ھەف بوون و پىكھاتنا تايبەتى يا ئاگر و بايى پىكھە ھەلبەت دى مرؤفء بەرباد بكة. دەما كو ئەقېن و داخواز بوونە ھەقدل و ھەقال دى دل و جانى ژ دەست خودانى دەرخن و بدنە شاباشى.

۱۰۲۴- سەبرا شەوتاندى ئفتراقى

تىك سۆھت قران و ئحتراقى

■ **ھەقەركرن:** ھۆ. سەبرى - پرؤ. سبرا - ھۆ. سۆھتى - رؤ. مير. سۆھت و - ئە. سۆھت قرانى ئحتراقى - ئا. فەراق و ئحتراقى - ئۇس. فەراقى ئحتراقى -

■ **پەيقناسى: سەبر:** بىھنفرەيى، ل بەر خوەدان - **شەوتاندى:** سۆتى، سۆتاندى - **ئفتراق:** دوورى، جودايى - **تىك سۆھت:** تەفدا شەوتاند، فېكرا سۆت - **قران:** ھەمبەرى، روو بەروويى - **ئحتراق:** شەوات -

- **جوانکاری:** ئفتراق واتە دووری و ھەر وسان قران واتە نیزیکی وەکاندییه ئاگرەکی کو لبرخوھدان و سەبرا ئەفینداران شەوتانیدییه . پەیفین ئفتراق و قران دژبەری یئ ساز دکن . پەیفین ئحتراق و سۆھت و شەوتانیدی تەرادوفی ساز دکن .
- **شروۆفە:** ئەو سەبر و لبرخوھدانا کو دووری و جوداتی یئ شەوتاندبوو، شەوات و نیزیکبوونی تیک سۆت و کوتا کر .

۱۰۳۵- دەریایین مەحبەبەت ئوشتولوم کر نارام وشەگیب و سەبر گوم کر

- **ھەقبەرکرن:** ھژ . ئەشتولوم - ئا . ئە . ئەستەلەم -
- **پەیفناسی:** ئوشتولوم کون: توورەبوون، کەلچوون و ھاتنە جۆش و خورۆش، فۆرت کون - **شەگیب:** نارامی، سەبر، بیھنفرەیی - **گوم کون:** وەندا کون -
- **جوانکاری:** مەحبەبەت ب دەریایەک ھلکەلۆک و سەررێژ ھاتیبە وەکاندنێ . پەیفین سەبر و نارام و شەگیب تەرادوفی ساز دکن .
- **شروۆفە:** دەما کو دەریایا ئەفین و ھەژیکێ ھلکەلیا و سەررێژ بوو، قەحەبیان و نارامی و ل بەرخوھدان و بیھنفرەیی و ھیوری تەفدا وەندا کر .

۱۰۳۶- مەحبوب و موحب ژ فەرتی تەشویر ھاتن کو بین ب شەوقی تەقدیر

- **ھەقبەرکرن:** رۆ . موحب و مەحبوب - پرۆ . مەحبوب و موحب -
- **پەیفناسی:** فەرت (فرط): زەیدەیی، زیدەتی - **تەشویر:** دلنیگەرانی، بیحەدووری، پەریشەیی - **شەوق:** تیشک و رەونەق، خوازیک و ئەفینا بی سینۆر - **ھاتن کو بین:** ھندک مابوو کو بین - **تەقدیر:** بریار دان، جی ب جی بوونا فەرمانا خودی - **تەقدیر بوون:** مرن -
- **جوانکاری:** پەیفین مەحبوب و موحب ھەم دژبەرن و ھەم ژێ جناسی ساز دکن .
- **شروۆفە:** ھندک مابوو کو ئەفیندار و بەرئەفین ژ بر زیدەبوونا دلنیگەرانی و بیحەدووری و پەریشەتی و شەوق و خوازیکی بمرن .

۱۰۳۷- مەشائە و مېھرەبان و دايين شووشىين و مەھارمى د تاجدين

- **ھەقبەركرن: ئە. مېھرەبانى دايين -**
- **پەيئناسى: مېھرەبان:** بەربووكا كول شەفا زاقاتى يىن دا ل ئۇدا نىزىكى ئۇدا بووك و زاقايى دا رادزى و سەر گوھى خوه دده سەر بووك و زافا و ئاگاھى يا وان دكە -
- **جوانكارى:** تەناسوب ل نىئەكا پەيئىن مەشائە، دايين، مېھرەبان، شووشىين و مەھارم دا ھەيە .
- **شرۆفە: ↓**

۱۰۳۸- موستەوجەين وەقتى دىن مولاقت بەر مەوجب و موقتەزايىن عادات

- **ھەقبەركرن: ئۆس. بوون - ئە. رۆ. ئا. مير. مەوجب موقتەزايىن -**
- **پەيئناسى: موستەوجەب:** مەستوجەب، گۆرەكى - دىن: دىتن - **مولاقت:** ھەقدو دىتن، تووشى ھەف بوون - **مەوجب:** ھۆ و ھەگەر - **بەرمەوجبى:** ل بەر ھۆ و ھەگەرا - **موقتەزا(مقتضى):** پىئدى، داخوازي - **عادات:** پرائەيا عادات، خدە و خوو -
- **جوانكارى:** پەيئىن مەوجب و موستەوجب جناسىن ساز دكە .
- **شرۆفە:** بەربووك و بەربەر و دايەن و برازافا و شووشىين و ھەقال و ھۆگرىن تاجدينء گۆرەكى دەم و داخوازان ھەقدىتن پىئدى زانين. واتە پىئدى زانين كو تاجدينء بين پەردەسەرايا بووكى .

۱۰۳۹- مەجمووعى موبەخخرات و موتر مەمزووجى موفەرھات و موسكر

- **ھەقبەركرن: ھژ. موعطير، موسكير - مير. موعطەر، ئەف مسك و زەباد و عوود و عەنبەر - ئۆس. موفەرھاتىن موسكر -**

- پەيقناسى: مەجمووع: ھەموو - موبەخخەر: بوخوور، سوۆتنى يىند بېيەن خۆشكەر - موعتر (معطر): بېيەنخۆشكەر - مەمزووج: تېكەلبووبى - موفەرحات: بېيەن قەكەر، دلخۆشكەر - موسكر: سەر خۆشكەر -

- جوانكارى: ئەف مالكا ھەلبەستى ب شېوھيا تەرسىيە ھاتىيە قەھاندنى. تەناسوب ل نېقە كا پەيقىن موبەخخرات، موفەرحات، موسكر و موعتر دا ھەيە.

■ شروۋقە: ↓

۱۰۴۰- جام و قەدەح و ئياغ و مەخمەر
 ئەف مسك و زەباد و عوود و عەنبەر

- ھەقبەر كرن: ھۇ. ئەياغ - ھۇ. مېر. ھم. زا. جا. مەخمەر - ئە. ئا. ئوس. رۇ. مېمەر - پرۇ. مېمەر، مەخمەر - ھم. مېمەر - ل مېر. دا جېيە ھەردو نېقمالكىن دويى يىن مالكىن ۱۰۳۹ و ۱۰۴۰ لىك ھاتىيە گوھور يىن.

- پەيقناسى: جام: پيالە، كاسك - ئياغ: نېف كاسە، جامك، - مەخمەر: ئامانا كو شەپايى تېدا تەخمېر دكن، يان زى خەمردانك و جامكا شەپايى، لېرە دا زۇرت تى ب واتەيا جامكا شەپاب قەخوارنى، لەورا كو ھەرسى پەيقىن جام، قەدەح، ئياغ ھەريەك ئامانەك قەخوارنى نە، مەخمەر زى دەبى ب وى واتەيى بە.

- جوانكارى: تەناسوب ل نېقە كا گشتى پەيقىن نېقمالكا يەكەم پېكفە و گشتى پەيقىن نېقمالكا دوھم زى پېكفە ھەيە.

■ شروۋقە: ↓

۱۰۴۱- ماوھرد و گولاب و عەترى شاهی
 ئەلقسسە ژ ماھى تا ب ماھى
 ۱۰۴۲- ئەسبابى نشات و عەيش و عشرەت
 ئالاتى سەفا و زەوق و سوحبەت

- پەيقناسى: عەترى شاهی: گولافا شاھانە - ئەسباب: پېدەستك، ھۆساز - نشات (نشاط): خۆشى و كەيفخۆشى - ئالات: ئامېر، ئامراز، پېدەستك - سەفا (صفا): دلگەشى - زەوق: ئارەزوو، خۆشى - سوحبەت: ئاخفتن، پېكفە خەبەردان، ھەفالتى -

- **جوانکاری:** په یقین ماوهرد و گولاب تهرادوفی ساز دکن. تهناسوب ل نیقه کا په یقین ماوهرد و عه تر و گولاب دا هه یه. په یقین ماهی و ماهی پیکه جناسی ساز دکن.

■ **شروقه: ↓**

**۱۰۴۳- نهو چهند کرن نهوان موهه ییا
مه حزن مری پی دبوون موهه ییا**

- **په یقیناسی:** موهه ییا: ناماده - موهه ییا: فه ژاندی، زندی بووی -
- **جوانکاری:** په یقین موهه ییا و موهه ییا پیکه جناسی ساز دکن. په یقین مری و موهه ییا دزبه ری یی ساز دکن.

- **شروقه:** هه چی سوتنی یید بیهنخوشکه ر و گولاف و تشتین بیهنقه که ر و دلخوشکه ر و سه ر خوه شکه ر یین وه که مسک و زوباد و عوود و عه نبه ران هه بوون، هه موو ل جامک و پیاله و کاسک و تاسکان دا دانین. گولاف و عه تر یین شاهانه ناماده کرن. ب کورتی هه چی پنده سستک و نامیرین که یفخوشی و شادی و دلگه شی و کیف و حنه ک و ناخفتنی ژ ئردی تا ناسمانان هه بوون، هه موو وسان ناماده کرن و ریک و پیک دانان، کو راستی ژی مری پی زندی دبوون.

**۱۰۴۴- ناراسته بوو عهرووس خانه
دیوار و دهری، عهرووشن خانه**

- **هه قبه ر کرن:** هژ. نه. ئوس. حم. زا. دهر و عهرووشن خانه - ئا. عهرووس و خانه، عرووش و خانه - رۆ. دیوار و دهر و عهرش و بانه - جا. دیوان و دهری و عهرش و بانه -
- **په یقیناسی:** ناراسته: خه ملاندی، ریک و پیک کری - **عهرووسخانه:** حوجه، سهراپه ردا بووک و زافاتی یی - **عهرووش:** روکنی مالی، چارکوژی مالی، خیم مالی -
- **جوانکاری:** تهناسوب ل نیقه کا په یقین دهر، عهرووش و دیوار دا هه یه. په یقین عهرووشن خانه و عهرووسخانه پیکه جناسی ساز دکن.

■ **شروقه: ↓**

۱۰۴۵- رابوونه فه خاسه کی و خادم
هندهک د نه قارب و مه حارم

- هه قبه ر کرن: میر. و هن مه حارم.
- په یقناسی: خاسه کی: بهرده سستکین تایبه تی، هه فالین زور نیزیکی و رازه لگر - خادم: خزمه تکار - نه قارب: خزمین نیزیکی - مه حارم: پرانه یا مه حره م، رازه لگر، هه قسر -
- جوانکاری: ته ناسوب ل نیئه کا په یقین خاسه کی و خادم، و په یقین نه قارب و مه حارم دا هه یه.
- شروقه: ↓

۱۰۴۶- شه معهک ب ته مامهی موته لالا
شه مسهک ب جه مالمهی موجه لالا

- هه قبه ر کرن: حم. جا. بته مامه، بجه ماله - ئوس. نه. رو. نا. میر. زا. بته مامه، بجه ماله - پرو. ب جه ماله پر موجه لالا- هژ. بیته مامیها، بجه مالمیها -
- بالکیشی: په یقا شه مع ل عه ربی دا په یقه ک موزه ککه ر واته نیرزا یه و جیناقی وی ژی ده بی نیرزابه، واته جیناقی "هی" دگره نه کو "ها". نزانم هه ژار نه ف "ها" ژ کیده ری و چما هانییه؟؟
- په یقناسی: ب ته مامهی: بگشتی خوه - هی: ل دووماییکا هه ر دو په یقین ته مام و جه مال دا جیناقی نیرزا یه عه ره بی یه و تی ب واته یا یا خو، یا وی، نه ف جیناقا ل نفیسینی دا وه ها تی نفیسینی: ه، لی هی تی خومندنی - موته لالا: زپرگری، ب زپرروو قالگری - جه مالمهی: ب جوانی یا خوه، ب جوانی یا وی - موجه لالا: ب شهوق و جه لا، ته بیسی و رو ناهی -
- جوانکاری: نه ف مالکا هه لبه ستن ب شیوه یا ته رسیعین هاتییه فه هاندنی. په یقین شه مس و شه مع پیکفه و په یقین موته لالا و موجه لالا ژی پیکفه جناسی ساز دکن. په یقا شه مع مه جازه ژ شه معدانکی. په یقا شه مس ئستعاره یه ژ شه معی.
- شروقه: ↓

۱۰۴۷- هلگرتنه سهر سهری خو ره قاس

ئینانه میانئ مه جلسا خاس

- هه قبه ر کرن : هژ. مه یانی -
- پهیئناسی : هلگرتنه : هلدانه، راکر نه - ره قاس : دیلانکه ر - میان : نیئه ک - مه جلس : روونشنگه ه، به ره فی، دیوان -
- شروؤه : دهما کو په رده سه رایا بووکئ ب دهر و دیوار و بهربان و کوژ و ره خان فا ب ریئک و پیکی ئاماده بوو و خه مملی، خزمه تکار و هه فال و هوگرین تاجدین یین تایبه تی و خزم و که سین نیزیک و هه قرازین وی رابوون و ب ره قس و دیلان شه مالکه ک کو شه مدانکا وی ب گشتی ئافز پر کری بوو و ل بهر جوانی یا خوه ته قدا وه که تافه ک خوه شک دچلقلی، دانانه سهر سهری خوه و برنه نیئه کا به ره فی یا تایبه ت کو تاجدین و گره گره لی روونشبوون .

۱۰۴۸- شه معنی ب زهبانی حالی بی قال

ئه ف ره نگه هه کر به یانی ئه حوال

- پهیئناسی : حال : رهوش - زهبانی حال : زمانی رهوشی، رهوشا کو چاوانی یا تشته کی راگه هینه - بی قال : بی گۆتن - به یانی ئه حوال : راگه هاندنا رهوش و دهمان -
- جوانکاری : په یقین حال و قال دژبه ری یی ساز دکن . په یقین به یان و زهبان ههم ته ناسوبی و ههم ژی جناسی ساز دکن .
- شروؤه : ↓

۱۰۴۹- که ی عاشقی بی قهرار و بی تاب

گهر شوبه یی منی خودان تهب و تاب

- پهیئناسی : بی تاب : بی تاو، بی حه دوور - تهب و تاب : هه لچوون و داچوون، هه لهاتن و داکه تن، تا و تیل -

■ **جوانکاری:** په یقین بی قه‌رار و بی تاب تهرادوفی ساز دکن. په یقین تهب و تاب ژى جناسی چی دکن.

■ **شروقه:** ↓

۱۰۵۰- رابه هه‌ره حوجه یا عه‌رووسی
پایه‌نده ببه ب پایبووسی

■ **هه‌قبه‌رکرن:** هژ. حه‌جله - نه. ئا. میر. حوجره - هه‌موو ژیدهران پابه‌ند و پابه‌نده نقیسینه، هژ. دنقیسه کول هئنده ک نوسخه‌یان دا پایه‌نده ژى هاتیبه -

بالکیشی: یا سه‌رراست و واتهدار "پایه‌نده" یه.

■ **په‌یقناسی:** پایه‌نده: پاینده، به‌ریا، به‌رخوه‌دار، هه‌رده‌می، هه‌ره‌هه‌ره‌یی، هه‌رمان - پایبووس: پی‌رامووسان، رامووسانا پی‌یان -

■ **جوانکاری:** په یقین پایه‌نده و پایبووس جناسی ساز دکن. ل په‌یقا "رابه‌هه‌ره" دا سه‌ربه‌ستی یا هؤزانی پی‌هه‌یه.

■ **شروقه:** شه‌مالکی ب زمانج حالی و بی‌گۆتن، وه‌ها ره‌وش راگه‌هاند. هه‌ی نه‌قینداری بی‌حه‌دوور و بی‌هن ته‌نگ، نه‌گه‌ر تو‌ژی وه‌کی من د تا و تی‌لی دایی، رابه‌هه‌ره‌په‌رده‌سه‌رایا بووکی و ب رامووسانا پی‌یین وی‌خوه به‌رخوه‌دار و هه‌رمان بکه.

۱۰۵۱- شه‌معا ته‌وه‌کی ته‌ئنتزاره

شه‌وقا ته‌ل جان و جسمی ناره

■ **هه‌قبه‌رکرن:** میر. حم. ئا. جسمی - هژ. جسمی -

- پەيقىناسى : ئىتتزارە : مونتەزەرە، چاف ل رى يە، چافەرۋانە - شەوق : ئارەزو، ھەسرەت و خوازىكا دىتتىن - جىسمى : جىسمى وى، لەشى وى -
- جۋانكارى : شەمع ئىستعارەيە ژ ستى يى . پەيقىن شەمعا و شەوقا جناسى ساز دكن . شەوقا دىدارى وەكاندىيە ئاگرە . پەيقىن جان و جىسم دژبەرن .
- شروۋفە : شەمالكا تە ژى وەكى تە چاف ل رى يە، شەوق و خوازىكا دىتتا تە ئاگر بەردايە جان و جەسەدى وى .

۱۰۵۲- سۆھتىن تە بەسە مسالى شەمعان
 بەس شوبەھتەن من ببارە دەمعان
 ۱۰۵۳- گەر عاشقى رابە شوبەھن فەراش
 جانى خوبدە نىسار وشاباش

■ ھەقبەركن : ئە . ئا . ئۆس . سۆتن -

■ پەيقىناسى : ببارە : ببارىنە - دەمعان : ھىستىران - فەراش : پىرپۆك -

■ جۋانكارى : ↓

■ شروۋفە : ئىدى بەسە وەكى شەمالكان نەشەوتە و ئىدى بەسە وەكى من رۆندكان نەبارىنە . ئەگەر تو وەكى پىرپۆكى ئەقىندارى، رابە ھەرە جانى خوە پىشكىش و شاباش بدە جانانا خوە .

۱۰۵۴- ئەى ساعى يىن مەقسەدا تەوافى
 وەى سالكى مەنھەجا مەتافى
 ۱۰۵۵- ئەو قبلە و كەعبەيا تە مەقسوود
 نىزىكى تە بوو ب ئەمرى مەعبوود

■ ھەقبەركن : ھز . ئۆس . مىر . بوويە ئەمرى - ئا . بوون ب ئەمرى -

■ **په یقیناسی: ساعی:** ریښینگ، که سچ ل ده جچن دا ل ده ما سه عی یی دا یه - **ته وافی:** ل دؤری گه پریان - **سالک:** ریښه، ریښوار - **مهنه ج:** ری، ریکا راست و فه کری - **مه تاف:** جیهی ته وافی کرنی - **قبله:** روو گه ه، مالا خودی کو موسولمان ل ده ما نفیژی دا به ری خوه ددنی دا. - **که عبه:** مالا خودی یا چوار گۆشه کو ئیبراهیم خلیل ؑ نأفا کریهه. - **نهر:** فرمان - **مه عبود:** خودی -

■ **شروقه:** هه ری ریښینگ ریکا زیاره تی و هه ری تیڅو شنه و داخواز کاری ته وافی، نه و قبله و که عبه یا کو مرزی ته بو، ب فرمانا خوه دی وایه هاتیبه به رده ری یی ته.

↓ جوانکاری:

۱۰۵۶- بهیت و چه جهر و مه قام و حوجره
سه عی و تهلب و ته وافی و عومره
۱۰۵۷- باری ژ ته را کرن موقه ددهر
ها بوونه ژ بو ته را مویه سسه ر

■ **په یقیناسی: بهیت:** مال، لیره دا مالا خودی مه به سته - **چه جهر:** که فر، مه به ست ژی که فری ره شی قرن که عبی یه. - **مه قام:** جی، مه قامی ئیبراهیم خلیل ل مه ککی دا - **حوجره:** ئوده - **سه عی:** ب لۆتکی ریښه چوون، ییک ژ پیډفی یین جی ئینانا ری و رسمین چه جی یه. - **تهلب:** داخواز - **ته وافی:** ل دؤری گه پریان، ل دؤر مالا خودی گه پریان، ری و رسمه ک چه جی یه. - **عومره:** زیاره تا مالا خودی، کریاره ک ژ کریارین چه جیان ل مه ککی دا ل ده ما زیاره تی - **باری:** نأفه ک ژ نأفین خودی یه -

■ **جوانکاری:** په یقین نساو و شاباش ته رادوفی ساز دکن. مالکا هه ژمار ۱۰۵۴ ب شیوه یا موازنه یی هاتیبه فه هاندن. گشتی په یقین فان مالکانه ل بارا زیاره تا حاجیان دا یه. په یقین که عبه و قبله دکارن ته رادوفی ساز بکن، خانی تاجدین ؑ دوه کینه حاجیه کی کو خه ریکی ب جی ئینانا کار و بار و پیډفی یین چه جی یه و سستی یی و به ژن و بال و ته فاش و خالین وی ژی دوه کینه حوجره و که عبه و بهیت و به ری رهش، کو تاجدین دخوازه وان زیارهت و ماچی بکه.

■ **شروقه:** خودی ژ ته را ماچی کرنا به ری رهش و ته وافی مالا خوه و دیتنا حوجره و مه قامان، تیڅو شین، داخواز، زیارهت و چه ج کرنه مویه سه ر و هه ر تشتین پیډفی دانه بهر ده ستین ته.

۱۰۵۸- ئافى تو رهوان به پيش سهلوى
شپرى تو ههما كه رهه كه خهلوى

- ههقبهركرن: ئوس. تو رهوان دكى به سهلوى - هژ. رهوان به پيش سهلوى - رۆ. سهروى - پرۆ. هم. مير. سهلوى - رۆ. شپرى - پرۆ. شپرى - مير. شپرى - رۆ. هژ. نه. ئوس. ئا. هم. ههمان -
- پهيفناسى: رهوان به: بههركه - سهلو: سهرو - ههما: بيگوتن، ههمين، ههروسايه - خهلو: خهلوته، شارگه، پهسيو -
- شروقه: تو ئافى ل بهر پى بين سهروا خوه بههركه. تو ههما بخوه شپرى، ده كه رهه كه ههركه خهلوتهخانه و سهراپهردهيا بووكن.
- جوانكارى: زاڤا وه كاندييه ئافى و بووك زى وه كاندييه دارا سهروى و زاڤا دهس وه ئافى خوه ل بهر پى بين وى راخه ئهردى. خانى ل نيئمالكا دوهم دا ژ گوتنا گه لپرى يا كو سيئدهيا شهفا زافاتى بين ژ زافايى دپرسن: تو شپرى ئان روفى؟ وهج وهر گرتييه.

۱۰۵۹- تاجدينء ژ سوورهتن شهمالى
مهعناين مهههبهتا شهپالى
۱۰۶۰- زانى ب تهئه ممول و ب ئدراك
رابوو ژ جهين خو چوست و چالاک

- ههقبهركرن: هژ. جهين -
- پهيفناسى: ژ سوورهتن: ژ رهنگى - شهمال: موم - مهعنا: واته - شهپال: ل بنيشى دا ب واتهيا شپرا مئ يه، لى ژ بوژنين جوان و چاپوك زى تن گوتنى. - تهئه ممول: رامن، بيركرنهوه - ئدراك: تيگههشتن - چوست و چالاک: ژير و ژيهاتى، زيخ و چاپوك -
- جوانكارى: تهناسوب ل نيئهكا پهيفين تهئه ممول و ئدراك دا ههيه. پهيفين چوست و چالاک ههقواته نه.

■ **شروقه:** تاجدينء ژ رهنګ و روويښ شه مالګي را زمانئ وي يځ حالئ خوند و واته يا نه فينا شه پالي ب تپه زرين و تپرامان تيگه هيشت و ب له ز و به ز و ريک و پيک ژ جى رابوو.

۱۰۶۱- يارئ غم و شاهيان مهمئ ژار
 فيرا بوويه صاحب و سله حدار
 ۱۰۶۲- دهستئ وي د دهست و دل د دل بوو
 بوو حاجبي دهرگه شير ل مل بوو
 ۱۰۶۳- تاجدين ب فء ته رزء چوو سه را يئ
 مهم مال دهرئ د گهل دوعايئ

■ هه فبه رګرن: هژ. وي - نؤس. رهنګى - هژ. دهرى -

■ **په يقناسى:** صاحب: هه فال - سله حدار: چه کدار، چه ک هه لګر، شوور کيش - حاجب: دهرگه فان، په رده دار - سه را: کؤشک، مال - ل دهرئ: ل دهرقا-

■ **جوانکاري:** په يقين غم و شاهى دژبه رى يځ ساز دکن. په يقين صاحب و يار ته رادوفئ ساز دکن. په يقين سله حدار و ژار ژى دکارن دژبه رى يځ ساز دکن. دوجارکى بوونا په يقين دهست و دل جوانکاري يا ته کريرئ چئ دکن. په يقين چوو و ما دژبه رن.

■ **شروقه:** هه فالئ روژين تنګى و تالى و خوه شى و شه هيانئ، واته مهمئ به له نګاز ژى ب چهک و سيلاح دهستئ وي را گرت و ب دل و جان پيړا دهرکته و شوورئ خوه دا دهستئ خوه و بوو دهرگه فاني دهرگه هئ په رده سه را يئ. تاجدين ب فى رهنګى چوو هوندورئ په رده سه را يئ و مهمئ ژى دگهل دوعايئ خيرئ ل بهر دهرگه ما.

۱۰۶۴- لهو را کو مه خؤف بوو نهو مولاتات
 مه لزومه ل عاشقان موعاتات

■ **هه فبه رګرن:** نه. مه خؤفه بوو مولاتات- مير. نؤس. رو. مه خؤف بوو مولاتات- پرؤ. بوو نهو مولاتات - نا. مه خؤفه بوون مولاتات-

■ **په یقناسی: مه خوؤف: ترسیڼه ر - مه لزوومه: پیډفی یه - موعادات: عه داوه ت،**
دوژمنایی -

■ **شروؤفه: له ورا کو نه و هه فدیتنا هه فدیتنه ک ترسیڼه ر بوو. ژخوه تشته کی ناسایی یه،**
نه فیندار هه موو خودان دوژمنن .

۱۰۶۵- گه ر قسمی موحب وه گه ر حه بیین

نه لبه تته ب دوژمن و ره قیبین

۱۰۶۶- هن دیو و هنه ک ژ وان په رینه

هنده ک د مونا فقی ناده مینه

■ **هه فبه ر کرن: میر. مونا فقی هن ناده مینه**

■ **په یقناسی: دوژمن: نه یار - ره قیب: رکه به ر - دیو: نه هریمه ن - مونا فقی: دو روو -**

■ **جوانکاری: په یقین موحب و حه بیب جناسی ساز دکن. دوژمن و ره قیب لیره دا دکارن**
بین هه فواته. ته ناسوب و دزایه تی ل نیقه کا په یقین دیو، په ری و ناده می دا هه یه .

■ **شروؤفه: هه رچی نه فیندار و بهر نه فین هه نه، هه موو زی خودانی دوژمن و هه فپرکانه.**
هنده ک دوژمن و هه فپرک دیو و په رینه و هنده ک زی مروؤقین دوروونه .

■ **بالکیشی: خانی لیره دا ب جوړه کی سهرگرتی نشاره یی وی باوه ری یا گه لیری کریه کو**
هنه ک که س دکارن زاقایی گری بده ن .

(۲۵)

وسوولئ كه عبه يئ موراد و ته و افه، حوسوولئ
مه قسه د و مه رامئ زو فافه

۱۰۶۷- زافا ب ئه ده ب كو چوو ژ ده ردا
شه معا كو ل پشت حجاب و په ردا

■ هه فبه ركرن: مير. رو. ل پيش - پرؤ. ل پشت -

بالكيشئ: ل ته و اوى ژي ده ران دا "ده ردان و په ردان" هاتبوو. لئ دهر دان لي ره دا واته يئ
ناده و چه و ته. تاجدين ل دهرء دا چوو يه ژؤر - ب من وه رنگ ئه ف شاشئ يا
روونفيسكاران بوويه.

■ په يفناسئ: ژ ده ردا: ژ دهرء دا، ل دهرئ را - حجاب: په رده - په ردا: په رده يان

■ جوانكارئ: په يفئن په رده و حجاب ته رادوفئ ساز دكن. شه مع ئستعاره يه ژ سئ يئ.

■ شروقه: ↓

۱۰۶۸- رابوو كو ژ پيشفه چوو خه رaman
كيشا ل زه مين ب ناز دaman

■ هه فبه ركرن: جا. زا. رابوو كو ژ پيشفه - نا. رابوو يه ژ پيشفه - مير. رابوو ژ پيشفه -
ئؤس. رابوو ژ پيرفه - ئه. مير. رابوو ژ پيشفه - رو. رابوو و ژ به رفه - پرؤ. رابوو كو ژ
پيشفه، رابوو كو ژ به رفه، رابوو و ژ پيشفه، رابوو ژ پيرفه -

■ په يفناسئ: ژ پيشفه رابوون: ل به رفه رابوون، ژ بو ريزگرتنئ ل بهر كه سه كي فا
رابوون - خه رaman: بناز و له نجه ريفه چوون - كيشا: كشاند -

■ شروقه: ↓

۱۰۶۹- زولفی د خو کرنه پای نه‌نداز
دهستی د خو کرنه فەرق پەرداز

- هەقبەرکرن: ئۆس. زولفی خو دکرنه، دەستی خو دکرنه - ئە. فەرق ئەنداز - ئۆس. فەرق و پەرداز -
- پەیفناسی: زولف: بسک - پای ئەنداز: ژیر پی، بەرپی، بنراخ، جیراخی بن پی یان - فەرق: سەر، شلکا سەری - فەرقپەرداز: سەرلاوین، لاوینەری سەری - دەستی فەرقپەرداز: دەستی کو سەری کەسەکی/کەسەکی دلاوینە -
- شروۆفە: دەما کو زاقا ب تۆره چوو پەردەسەراین، ستی کو وه‌که شه‌مالکەکی ل پشت پەردی دا بوو، ل بەر زاقایی فا رابوو و ب مەش چوو پیشه‌وازی یا وی و داقا دیرین خوه ب ناز ل ئەردی را خشکاندن. بەژنا خوه ل بەر زاقایی تەواند و بسکین خوه راخستن بەر پی یین وی و دەستین خوه ئاقیتنه ئوسکورا وی و ل سەری وی گەراندن و ب ناز ئەو لاواند.
- جوانکاری: تەناسوب ل نیفەکا پەیفین دەست، پای، فەرق و زولف دا هەیه. پەیفین فەرق و پای دژبەری یی چی دکن.

۱۰۷۰- دێما کو ب نووری بەیتولئەقسا
قەندیلێ فەلەک ب وی تەیبسا

- هەقبەرکرن: میر. پرۆ. جا. بوی دایسا- هژ. ب وی دەئیسا - ئە. رۆ. حم. زا. ب وی تەئیسا - ئا. ئۆس. ژ بۆی تەیبسا-
- پەیفناسی: دیم: روو، تەفەش - بەیتولئەقسا(بیت الاقصی): مالا پیرۆز، دلج پاک، مالا هەرە دوور، مەبەست ژئ قودسە، رووگەها جهوویان - قەندیل: چرا، پی چرا - قەندیلێ فەلەک: قەندیلا فەلەکی، مەبەست ژئ تاقە - تەیبسا: پی کەت، قئ کەت، هل بوو -
- شروۆفە: دێما کو ب نوورا مالا خودی دچرووسی، تاقا فەلەکی ب وی تەیبسی. واتە دەما کو تاجدین دەرگە فەکر و هاتە هوندووی پەردەسەراین و چاقی وی ب ستی یی

و جوانی یا وی و نوورا رووی وی کت، چاف و تەفەشا وی ژى ب نوورا رووی ستي
يى رۆژن بوو.

- **جوانکاری:** بەتولنەقسا کنايەتە ژ مالا خودی، قەندیلێ فەلەک ژى کنايەتە ژ تاقی. هەروسان دێما کو ب نوورا مالا خودی دچرووسی رووی ستي یی یە و قەندیلێ فەلەک ژى تەفەشا تاجدینە.

۱۰۷۱- مەخمووری غەبووقی دەردی هجران موشتاقی سەبووحی وەسلێ جانان

- **جوانکاری:** ئەف مالکا هەبەستی ب شیوہیا موازنەیی هاتیە ئافراندن، تەناسوب ل نیفەکا پەیقین مەخموور و موشتاق دا هەیە. پەیقین غەبووق و سەبووح دژبەرن. پەیقین هجران و وەسل ژى دژبەرن.

۱۰۷۲- ژ ئەووەل قە ل عادەتی موباحی دەستی خو درێژ کرە سوراحی ۱۰۷۳- نۆشی ژ سوراحی یا شەکەرلەب نۆشین قەدەحەک مەیا لەبالەب

- **هەقەرکرن:** رۆ. ئە. میر. سوراحی یی شەکەر لەب- رۆ. ئە. نۆشی- رۆ. هژ. ئە. میر. حم. ژ مەیا لەبالەب-

- **پەیفناسی:** موباحی: جایز، رەوا - ل عادەتی موباحی: ل سەر ری وشوونا رەوا، وەکی عادەتە - سوراحی: قومقوومکی مەیی، شووشا گەردەن زراقە مەیی، تونگەیا بلۆرینە گەردەن زراق و دەف کووشکە، مەبەست ژى گەردەنا ستي یی یە - نۆشین: شیرین و خوەش - لەبالەب: ژ لیقان را، سەررێژ، لیف ل سەرلیقی مەبەستە -

- **شروقه:** ئەو تپەنی یی مەیا شەفانە یا دەردی دووری، ئەو تامارەزووی شەرابا سێدەیا پێکگەهیشتینا جانانا خوە، هە گافا کو گەهەشتە ستي یی، ل سەر دەب و تۆرەیا رەوا دەستین خوە درێژی گەردەنا ستي یی یا وەکە تونگەیا بلۆرین کر و لیقا خوە دانا سەر لیقا وی تونگەیا شەرابی و جامەک لیقالیف ژ وی مەیا شیرین نۆشی گیان کر. واتە ژ دل و جان لیقا وی یا شیرین رامووسی و میت.

- **جوانکاری:** سوراحی ئستعارە یە ژ گەردەنا ستي یی. نۆشین قەدەح ئستعارە یە ژ ماچی. مەیا لەبالەب کنايەتە ژ رامووسان و میتنا لیقان.

۱۰۷۴- مهخموورء كو دهفح كر مهيا ناب
بيهن كر گول و سونبولين د سيراب

- ههقبهركرن: هژ. نه. مهخموورئ- مير. نا. رۆ. حم. زا. جا. مهخموور-
ئوس. مهخموور كو دهفح مهيع ناب- - حم. تيراب-
- پهيئناسي: مهخموور: تاسه دارئ مهيع، تيهني يئ مهيع- دهفح كرن: دهركرن،
دوور كرن، ليتره دا فهخوارن، ئشكاندنا تيهني تي يئ- مهيا ناب: شهراپا
خالس، مهيا هه ره باش- سيراب: تيراف، گهش -
- جوانكاري: پهيئا مخموورء كنايه ته ژ تاجدينء، مهيا ناب كنايه ته ژ
رامووسانين لينقان، سوږگول ئستعارهيه ژ هئاركتين روويئ ستي يئ يئ گهش
و سونبول ئستعارهيه ژ بسكين وي يئ بيهنخوش.
- شرؤفه: دهما كو ئارهزوومهند و تاسه دارئ مهيا ناب، واته تاجدينء ژ
رامووسانين لينقان تيهني يا خوه ئشكاند، فيجا دهست يئ كر لامين ستي
يئ يئ وه كه سوږگولين گهش رامووسي و زولفين وي يئ وه كه سونبولين
بيهنخوش بيهن كر.

۱۰۷۵- گهه نه رگس و لاله گاه سوږگول
رهيجان و بهنه فشه گاه سونبول

- ههقبهركرن: نا. نيرگز-
- جوانكاري: نه رگس ئستعارهيه ژ چاقان، لاله ئستعارهيه ژ لامان، سوږگول ئستعارهيه ژ
تهفه شئ، رهيجان و بهنه فشه و سونبول ژئ ئستعارهيه ژ زولف و بسك و توومك و
كهزي يان. ژ بلي ته شيبه و ئستاره يئ ته ناسوب ل نيئه كا گشت پهيئني في مالكي دا
ههيه، له ورا كو هه موو ژئ ناقين گول و كوليلكانن.
- شرؤفه: ↓

۱۰۷۶- تیک تیک فهددان و تیک دبهستن
هن بووسه ددان و هن دگهستن

- ههقبه رگرن: میر. تیک فهددان - ئا. هه ر تیک فهددان - ئه. تیکدا فهددان - میر. ئا. دگهستن -
- په یفناسی: تیک: هه موو- تیکفه ددان: ل هه فدهستن، لیک ددان، تهقی هه ف دکرن - تیک دبهستن: ب هه ف فا گری ددان -
- جوانکاری: لئقه گهرا په یفا تیک هه م ته کریری ساز دکه وهه م زی مووسیقایی دئافرینه .
- شروقه: گه ه چافین وی یین وه که نیرگزان رادمووسی و جار لامین وی یین وه که هالهالکی سۆر ماچی دکرن و جارنا زی روومه تی وی یی وه که سۆرگولج گهش و بیهنخووش گهز دکر و گه ه زی زولف و بسک و کهزی و توومک و ته مۆریکین وی یین وه که ره یحانی رهش و بیهنخووش و وه که به نه فشه یان ته پ و تازه و گهش و گه ه زی که زکین وی یین وه که سونبولان فه هونایی تیک ددان و تهقی هه ف دکرن و پی دله یستن و بیهن دکرن .

۱۰۷۷- نهو چهنده ب ییکفه رادمووسان
نۆبهت نه ددانه هه ف ل بووسان

- ههقبه رگرن: میر. ئا. ییکفه -

■ شروقه: ↓

۱۰۷۸- ئه لماس و گوهر، جه بین و دندان
ته بدیل کرن ب له عمل و مه رجان

- ههقبه رگرن: هۆ. جومانج دندان - ژ بل هۆ. ل هه موو ژیدهران دا جه بین و دندان هاتییه. یا کو هه ژاره نفیسییه نکاره راست به، له ورا کو جومان واته مرواری، ئه گه ر ئه م په یفا جومان بیه ژرینن، هه م هه لبه ست واته یی ناده و هه م

ژی ئەو جوانکاری یا لەف و نەشری کو خانی چۆ کرێبە خەراب دبه. هەر
وسان هەژارە نیشان نەدایە کا پەیفە جومان ژ کیشک ژێدەرئ وەرگرتیبە.

■ **پەیفناسی: ئەلماس:** بریتیبە ژ جینیکین سپی و توند- **گوهەر:** بریتیبە ژ
ددانان - **جەبین:** ئەنی، پێش ئەنی، جینیک - **تەبدیل کرن:** گوھۆرین - **لەعل**
و **مەرجان:** دو گەوهەرین سۆرن -

■ **جوانکاری:** ئەلماس ئستعارەیه ژ جینیکان، گوھەر ئستعارەیه ژ ددانان. ل فی
هەلبەستێ دا لەف و نەشر هەیه. ئەلماس کو جینیکن، ل بەر رامووسانان
وەکی لەعلی سۆر بوونە، گوھەر کو ددانن، بینانی مەرجانان خووناقی بوونە.

■ **شروقه:** هەند هەقدو ماچی کرن، کو گەرەدا رامووسانان نەددا نە هەقدو. هەند
هەقدو ماچی کرن، کو جینیکین وان یین وەکە ئەلماسین سپی و گەش و
ددانین وان یین وەکە گەوهەران، بینانی لەعل و مەرجانان سۆر بوون.

۱۰۷۹- دەریاین مەحەبەتێ وە گر جووش

دەست گەردەن و لەب بلەب هەماغووش

۱۰۸۰- مەدھووش بووین ب وئ مودامی

بیەش وە کەتەن ژ سەر قیامی

■ **هەقەر کرن: ئە. ئا. دکەتن -**

■ **پەیفناسی:** هەماغووش: هەقەمیز، ل هەمیزا هەقدو دا - **مودام:** مەی - **وەکەتن:**
قەکەتن، درێژ بوون، کەتەنە عەردئ ب جورەکی کو رابوون دوژوار بە. - **قیام:** رابوون،
ل سەرین راوەستان و ئامادەبوون ژ بو نغیژی -

■ **جوانکاری:** ئەفین وەکاندییه دەریابەکی هەلکەلۆک و پڕ جۆش و خورۆش. تەناسوب ل
نیقە کا پەیفین دەست، گەردەن، لەب و ئاغووش دا هەیه. پەیفین بیەش کەتن و
مەدھووش بوون دکارن تەرادوفی ساز بکن. پەیفین قەکەتن و قیام ژێ دژبەری یی
ساز دکن.

■ **شروقه:** دەریایا ئەفینی وسان هەلکەلیا، کو دەستین خوە ئافیتن ئوستی یین هەقدو و
لیقین خوە دانانە سەر لیقین هەقدو و هەقدو ب گەرمی هەمیز کرن. ل بەر کەلا ئەفینی
هش ل سەرئ وان دا نەما و مەندەهۆش بوون و نەشیان ل سەر پی یان راوەستن و
پیکه قەکەتن و تەف قەلەزیان.

۱۰۸۱- قادر نه دبوون بکن قوعوودئ
گيږ بوونه ب ييکفه بو سوجوودئ

- هه قبه رکرن : ئۆس . گيږ بوو ييکفه - مير . گيږ بوونه ييکفه - هم . گيږ بوون ييکفه - ئا . گيږ بوونه ب ييکفه -
- په يقناسی : قوعوود : روونشتن ، روونشتنا ل سهر نميژئ - گيږ بوون : که تن ، گريل بوون ، گيږ بوون ، های ژ خوه نه مان - سوجوود : سهر دانفاندين ، نهی دانانه ئه ردئ ل ده ما نقيژئ دا -
- جوانکاری : په يقين قيام ، قوعوود و سوجوود ژ بو يژين نميژينه . خانی ئه يقينازی يا دو دلدارين راسته يقين وه کاندیبه عبادته خودئ و نميژان . له ورا کول بال عارفان ئه يقينا زه ميني سهره تا و ده ستيپکا ئه يقينا عرفانی به .
- شروقه : ل بهر ئه يقيني وسان مهنده هوئش و سهر خوئش بوون ، کو نکارين ل جي دا روونشتانا ، و ژ بو سهر دانفاندين و سجده يا هه قدو تهف گيږئ ئه ردئ بوون .

۱۰۸۲- ته کرار ژ سه جده يين کو رابوون
ئه وچه نده ب ييکفه هه ردو شابوون

- هه قبه رکرن : ئه . ئهف - مير . ئۆس . ييکفه -
- شروقه : ↓

۱۰۸۳- شه ککه ر ژ له بين د ييک ره فاندن
سور گول ژ روختي د ييک جفاندن

- هه قبه رکرن : ئۆس . دگه ر ، ديگه ر - ئه . ئا . جه ماندين -
- جوانکاری : خانی ميژتنا ليقان وه کاندیبه ره فاندنا شه ککه رء ژ ليئين هه قدو ، و ماچ کرنا روومه تان ژي وه کاندیبه جفاندنا سور گولان ژ دي ميئن هه قدو . مه به ست ژ جفاندنا سور گولان ئه وه کو هند روومه تين هه قدو ميئن و ماچی کرن کو روومه تين وان وه که سور گولي سور بوون و گولفه دان .
- شروقه : ↓

**۱۰۸۴- تەركيب كرن ژ بۇ خو گولقەند
تەزويج كو بوون ب يىكفە دلبنەند**

■ **هەقبەر كرن: مير. يىكفە - هژ. كو بوو ب يەكفە - ئا. ب يىكفە -**

■ **پەيقناسى: تەركيب كرن: تەقى ھەقدو كرن، لىكدان و تىكدان - گولقەند: رەچەلا گولقەندى كو ژ سۆر گولان و شەكەرى ساز دكن. شەكەرى ل گولبەرگىن سۆر گولان دەرەشىن و ئەوان يىكفە مزددن و دكەنە شووشە يەكە و ددنه بەر تاقى، پشتى چەند روژان ئەو شەكەر و سۆر گول يىكفە دبن رەچەلەك بېھنخووش و خوشتام - تەزويج: جۆت بوون، تەقى ھەقدو بوون - دلبنەند: ئەقېندار -**

■ **جوانكارى: پەيقىن تەركيب و تەزويج دكارن تەرادوفى ساز كن. خانى ئاڧا دەقى ھەردو ئەقېنداران وەكاندىيە شەكەرى و رەنگى دېمىن كو ل بەر رامووسانان سۆر دبوونە ژى، وەكاندىيە سۆر گولان و تىكەل بوونا وان شەكەر و سۆر گولانە ژى وەكاندىيە چىكرنا گولقەندى.**

■ **شروڧە: دەما كو جارەك دى ژ سجدەيا ھەقدو رادبوون، ديسان ھەردو وسان ب ھەقدو شادبوون. وسان لىقېن ھەقدو دىمىتن، تە دگۆت قاي شەكەرى ژ لىقېن ھەقدو دېقېن. وسان دېمىن ھەقدو رادمووسان كو دەوسا رامووسانىن وان وەكە سۆر گولان لى دەھاتن و تە دگۆت قەى ب لىقېن خوھ سۆر گولان ژ سەر روويىن ھەقدو بەرەف دكن. دەما كو ئەو ھەردو ئەقېندار تىكەلى ھەقدو دبوون، سۆر گولان روويان و شەكەرىن لىقان تەقى ھەف دكرن و تىكەل دكرن و ب وان گولقەند چى دكرن.**

۱۰۸۵- سى روژ وشەقان ب دل پەياپەى

وان تەشنەلەبان فەخوارن ئەو مەى

۱۰۸۶- موستەسقى يىن شەربە تا مەيا ناب

ئاخر كو نەبوون ب شوربى سىراب

■ **هەقبەر كرن: ئە. مير. موستەسقى و - ئۇس. موستەسقى ژ -**

■ **پەيقناسى: پەياپەى: ل دوو ھەف را، پىدەرى - تەشنەلەب: لىف تېھنى - موستەسقى: ئاڧدەر، ئاڧ فەخوهر، داخواز كارى فەخوارنى، زۆر تېھنى، كەسى كو تووشى نەخۆشى يا تېھنى تى يىن بوويە. - شورب: فەخوارن - سىراب: تىراف -**

- **جوانکاری:** پەيڤين رۆژ و شەف دژبەرى يى ساز دکن. تەناسوبا پەيڤين تەشنە، فەخوارن و مەى پيڤقە ھەيە. پەيڤين شورب و شەربەت ژى جناسى ساز دکن.

■ **شروڤه:** ↓

۱۰۸۷- كە يڤيە تى نە شئە يا شە پرابىن
كيشانە كە مالى نۇترابىن

- **ھەقبەركرن: نۇس. دكارى -**

- **پەيڤناسى: كە يڤيەت: چاوايى، رەوش - نە شئە: كە يڤ - كە مال: تە كووزى - نۇتراب (اضطراب): پەريشانى، پە شپوي -**

- **شروڤه:** ئەو ھەردو تېھنى يان، سى شەف و سى رۆژان ل سەرھەف ئەو مەيا فەخوارن. لى دەما كو ئەو تېھنى يىن مەيا خوەروو، ب فەخوارنا وى مەيى تىراف نەبوون، رەوشا وى تىراف نەبوونى، ئەو كيشانە رادەيا ھەرە بلندە ئالۆزى يى و ئەو پەريشە كرن.

۱۰۸۸- سافى زەقەن و بەدەن شە فافى
كر مەيل و مەحەببە تا زە فافى

- **ھەقبەركرن: نۇس. ژنافى -**

- **پەيڤناسى: سافى: ھولوو، شمشاد، خوەشكۆك - زەقەن: چەنە، ئەرزنگ، ئەنگە - شە فاف: سپى و رۆناھى وەكى شووشە و ئافى - مەيل: داخواز - زە فاف: يەكەمىن زەقەنگ، پيک گەھيشتنا بووک و زاقايى يا جارا يەكەم -**

■ **شروڤه:** ↓

۱۰۸۹- سەرمەست ب دەست تىك ھەپرستن
بوون كلتە و كلچە دا پەپرستن

- **ھەقبەركرن: حم. ھژ. بوو كلتە و كلچ و داھەرستن - مير. نۇس. زا. بوو كلتە و كلچ و داھەرستن - ئا. بوو كلتە و كلچە داھەرستن - ئە. بوو كلتە و كلچە داھەرستن -**

رۆ. بوو گلته و کلج و دابه‌رستن. پرۆ. بوو گلته و کلچه و دابه‌رستن - جا. بوون گلته و کلج و دابه‌رستن -

بالکیشی: هه‌رستن و دا هه‌رستن پیکه نابن پاشبه‌ند، لی هه‌رستن و داپه‌رستن دبنه پاشبه‌ند و سه‌رراست ترن.

■ **په‌یفناسی:** **تیک هه‌رستن:** ب هه‌ف فا جیان، ب هه‌ف فا دالقیان، ب هه‌ف فا زه‌لقین، پیکه بوون - **گلته:** کلتور، توورکی کل، کلدانک - **کلچه:** کلچیک - **داپه‌رستن:** داپه‌رین، داپه‌رینه هه‌فدو، هه‌له‌پرکینه هه‌فدو -

■ **شرۆفه:** ده‌ریایا ئەفینا وی به‌ده‌ن شووشه‌یا چه‌نه‌ خوه‌شکۆک هه‌لکه‌لیا و دلج وی جۆت‌بوون خوه‌ست. ل وی ده‌می دا هه‌ردوک وه‌کی سه‌رمه‌ستان ب هه‌فدو فا داردا بوون و جۆت بوون و ب هه‌ف فا هه‌له‌پاسین و وه‌که کلچیک و کلدانکی لی هاتن و هه‌له‌پرکین هه‌فدو.

■ **جوانکاری:** خانی ستی وه‌کاندییه کلتوروی / توورکی کلی و تاج‌دین زی وه‌کاندییه کلچیک، تستانۆک واته‌مه‌ته‌له‌ک کورمانجی زی هه‌ب قی نا‌قه‌رۆک و واته‌یین هه‌یه.

۱۰۹۰- ده‌م لیک پینچیان و ده‌م جودا بوون
گه‌ه تیک هه‌زیان و گه‌ه د یا بوون

■ **هه‌قه‌رکرن:** هژ. پینچیان - - ئه. پا- ئا. گاه‌رابوون -

■ **په‌یفناسی:** ده‌م: گه‌ه، جارنا - **لیک پینچیان:** ل هه‌فدو پینچیان، ل هه‌فدو ئالیان - **بابوون:** ل بابوون، هه‌زیان، له‌رزین -

■ **شرۆفه:** ↓

۱۰۹۱- ده‌م نه‌و دودو بوون و گاه‌یه‌ک بوون
گه‌ه جۆت و ب پیکه‌ گاه‌ ته‌ک بوون

■ **هه‌قه‌رکرن:** ئه. رۆ. میر. ئا. دو دبوون - - ئا. پیکه - ئه. که‌ت - ئۆس. تیک -

- **جوانکاری:** په یقین دودو و یهک ههم دژبهرن و ههم ژى ته ناسوبا وان هه یه. په یقین جۆت و تهک دژبهرن. په یقین دهم و گهه ته رادفی ساز دکن. په یقین گهه و گاه ته کریر و ته رادفی ساز دکن.

■ **شروقه: ↓**

■ **۱۰۹۲- تیرا کو ژ عاجی بهر هدهف بوو**

■ **ناماج ب سه فوه تا سهدهف بوو**

- **هه فبه ر کرن: نه. رۆ. میر. نا. سه فوه تی - نا. نۆس. بوون - نۆس.** ناماج ب نسبه تی خه زهف بوو، ل رهخ دا ژى هاتییه؛ ب صبهی نه سهدهف بوو -

- **په یقیناسی: عاج: ددانی فیله، - ههدهف: نامانج، ناماج، نیشانگهه - سه فوه ت:** ته میزی و بهدهوی، پاکی و جوانی، هولوبوون و شمشادبوون - **سهدهف:** قالکی مرواریدی -

■ **شروقه: ↓**

■ **۱۰۹۳- ناماج کو بوو مه حه للی په یکان**

■ **دوردانه بهدهل کرن ب مه رجان**

- **هه فبه ر کرن: نا. بوویه - نۆس. بوویه موللی -**

- **په یقیناسی: مه حه ل: مه کان، جیه - په یکان: تیر، سه رتیر - بهدهل کرن: گوهورین -**

- **شروقه:** گهه ل هه فدهو دنالیان و گهه ژ هه فدهو جودا دبوون. گهه ب هه ف قا دبوون یهک و گهه ژى پیکفه جۆت دبوون. تیرا کو وهکی ددانی فیلان سپی و توند و تیژ بوو، راستی نامانجا کو وهکی سهدهفی هولوو و شمشاد و توند و کزر و ساف بوو، کریا. دهما کو تیر که ته ناف نارمانجی، مرواری یین سپی ب مرجانین سۆر را هاتن گوهرتتی.

- **جوانکاری:** مه بهست ژ تیر و په یکان و سهدهف و نامانجی و هه روسان دوردانه و مرجانان دیاره و ههوجهی ب شروقه یی نین.

۱۰۹۴- نەبل ھاتەفە نەسل ما دوئ دا
نەسلا خو ژ جان و دل ب وئ دا

- **پەيقناسى: نەبل: تير - نەسل (نصل): سەر تيرك، سەرتيركېن كو ژ تيرى جودا دبن و ل لەشى نيچير يان نەياران دا دمىنن. - نەسل: بەر، بەرەباب، تۆف -**
- **جوانگارى: ۋەكەھفى و ئستعاره د فئ مالکى دا ھەيە. پەيقين نەبل و نەسل (نصل) ئستعارەنە. ھەردو پەيقين نەسل (نصل) و نەسل جناسى چى دکن. تەناسوب ل نيھەکا پەيقين جان و دل دا ھەيە.**
- **شروۋفە: تاجدينء تيرا خوە يا كو ۋەكى ددانى فيلى توند و تيرى و سپى بوو، نيشانە گرت و دانا سەر ئارمانجا كو ۋەكى سەدەفەك پاقش و جوان و ھولوو و شمشاد و تىزى مرواريد و دەف فەكرى و دلگەش و توند و كزر بوو. تيرا تاژدينى كو گەھەشتە ئارمانجى، مرواريدىن وئ سەدەفى يين سپى گوھوراند و كرە مەرجانين سوور. تيرى ژ ئارمانجى دەرکەت و گوللە و سەرتيرك مانە تى دا و تاجدين ب دل و جان تۆف و بەرەبابا خوە پيشكىشى بەرھەلدانكا ستى يين كر و ستى يين ژى ب گشتى ھەژىك و ئەفينا خوە ئەو گەوھەرا بەرەبابى پەژراند و ئەو گەوھەرا ل دورجا مەھەببەتا خوە دا ۋەكى رازەك سەرگرتى ھەباندا و ھەلگرت و فەشارت .**

۱۰۹۵- پەيوەستە ب روژ ئەگەر ب شەف بوو
وان بەر ژ مەھەببەتى ب ھەف بوو

- **ھەقبەرکرن: ئا. ھەر ئەف بوو-**
- **پەيقناسى: پەيوەستە: ھەردەم - بەر: روو -**
- **شروۋفە: ھەردەم چ روژ با و چ شەف، بەرى وان ھەردويان ل بەر ئەقین و ھەژىكى ل سەر ھەقدو دا بوو.**

۱۰۹۶- ھەموارە دو سەر خوەشىن د سەرکەش
فالا دكرن ل يىك دو تەرکەش

- **ھەقبەرکرن: ھژ. يەك دى -**

■ **په یقناسی: هه مواره: هه ردهم - سه رخوهش: سه رمهست - سه رکهش: سه رکیش، تۆر- ته رکهش: تیرککش، تیردانک -**

■ **شروقه: هه ردهم نهو هه ردهو سه رخوهشین سه رککش تیر ل هه فدهو دپه شانندن و تیردانکین خوه ل سه ره فدهو دا قالا دکرن.**

■ **جوانکاری: ته شیبه و ئستعاره دیارن و هه وجهیی شروقه یی نینن. په یقین سه رخوهش و سه رککش ههه جناسی ساز دکن و ههه زی مووسیقیایی دئافرینن.**

**۱۰۹۷- گه ر روژ و نه گه ر شه فین د رهش بوون
نهو هه ر دو مه له ک وه پیکفه خوهش بوون**

■ **هه قبه رکرن: میر. روژ و وه گه ر- نا. دریز -- میر. مه له ک پیک د خوهش بوون - هم. مه له ک وه پیک دخوهش -**

■ **جوانکاری: په یقین شه ف و روژ پیکفه دژبه ری یی ساز دکن. هه ردهو مه له ک ئستعاره نه ژستی یی و تاجدین.**

■ **شروقه: ↓**

**۱۰۹۸- گویا ته دگو دو کیمیا گه ر
مه شغوول بووین ب عه قدی جه وهه ر**

■ **هه قبه رکرن: نا. ب له علی جه وهه ر- ئوس. ب له عل و جه وهه ر -**

■ **په یقناسی: عه قد: گریدان - جه وهه ر: گه وهه ر، بهر، تۆف -**

■ **جوانکاری: په یقین گویا و ته دگو ته رادوفی ساز دکن. تاجدین و سستی ب دو هوستایین کیمیایی هاتنه وه کاندنی کو خه ریکی ب هه ف قا گریدان و ب هه ف قا زه لقاندنا گه وهه رانن. عه قدی جه وهه ر ئستعاره یه ژ زاووک چیکرنی.**

■ **شروقه: چ روژین روژ با، یان زی شه فین تاری، نهو هه ردهو فرشته یین نه فیندار وسان ب هه فدهو شا دبوون، ته دگوت قای هه ردهو کو دو کیمیا گه رن و خه ریکی گریدان و هه فه زه لقاندنا گه وهه رانن.**

۱۰۹۹- نەو رووح و جەسەد وە پیکفە مونزەم
نەفسەین ب پیکفە بوونە مودغەم

- **هەقبەرکرن: ئە. ئەف- حم. هژ. نەفسەین ب یە کفە - ئا. ب پیکفە - میر. نەفسن**
پیکفە بوونە مولغەم - ئا. نەفسەین د پیکفە بوونە مولغەم- ئە. نەفسەین ب پیکفە
بوونە مولغەم- رۆ. نەفسەین بوونە پیکفە هەردو مولغەم-
- **پەیفناسی: مونزەم(منضم): پیکفە، هەف فا زەلقی، بەهەف فا - نەفسەین: هەردو**
نەفس، هەردو جسم - مودغەم: ندغام بووی، تیکەلبووی -
- **جوانکاری: پەیفین رووح و جەسەد دژبەری یی ساز دکن. تەناسوب ل نیفەکا پەیفین**
رووح، جەسەد و نەفس دا هەیه. پەیفین پیکفە و پیکفە جناسی ساز دکن.
- **شرۆفە: ئەو هەردو وەکی جان و جەسەدەکی پیکفە زەلقی بوون و نەفسا/جانئ وان**
هەردویان وسان تیکەلی هەقدو ببوون تە دگۆت قای هەردوک یەکن.

۱۱۰۰- نزالئ لەگەن نزوولئ نبریق
تەسعید کرن ب قەرە و ئەنبیق

- **هەقبەرکرن: ئا. نزال کرن - ئۆس. نزال بکن - ئۆس. تەسعید ب قەرە**
چووش ئەنبیق -
- **پەیفناسی: نزال: ریتن، ریتن، ریتن خوارئ - لەگەن: لەگەنی، تەشتک -**
نزوول: ژۆردا هاتن - نبریق: مسینه، لولەهەنگ، ئاقریژک -
تەسعید(تسعید): هەقراز برن، ژئ هەلچوون، ژئ هەل برن - قەرە: لیدان
و کوتان - قەرە و ئەنبیق: دەزگاہن گولاقگرتن، کو بریتییه ژ بەرۆشەکی و
لوولەیهک شووشەیی، دەزگەهئ ئازماندنا خوون و تشتین وەکی وئ ل
ئازموونگەها بەژیشکان دا -
- **جوانکاری: تەشبیھ و ئستعارە دیارن و پندقی ب شرۆفە یی نینن.**
- **شرۆفە: ↓**

۱۱۰۱- مه مزووج شه بیهه شیر و شه ککه
مه خلوت وه کی حیات و کهوسهر

- هه قبه ر کرن: ئوس. ئا. ب شوبهه.
- په یقناسی: مه مزووج: تیکه لبووی - مه خلوت: لیکدایی، ته فدایی، تیکه ل کری - حیات: ژیان. ئا حیاتئ - کهوسهر: ئاا کهوسهرئ، ئا که ل بهه شتی دا -
- جوانکاری: ته ناسوب ل نیغه کا په یقین شیر و شه ککه و په یقین حیات و کهوسهر دا هه یه. په یقین مه خلوت و مه مزووج ته رادوفئ ساز دکن. په یقین شه بیهه و وه کی ژئ هروسان. شیر و شه ککه و کهوسهر و حیات ئستعاره نه ژ پشتاا سستی یئ و تاجدین ء.
- شروقه: قهر یهتنا له گهنئ و ژوردابه رانا ل وولپه نگی (مه سینه یی) ب ده ز گاهئ گولافگیری یئ هلکه لیا و وه کی شیر و شه ککه ء ته فی هه ف بوون و وه کی ئاا زینئ و ئاا کهوسهرئ تیکه ل بوون.

۱۱۰۲- قه تعهن چو نه بوو نه خوهر نه خوابه ک
وان بییر نه دهات نان و ئابه ک

- هه قبه ر کرن: میر. رۆ. نه بوونه خوارن نه خوابه ک - پرۆ. چو نه بوو نه خور نه خوابه ک - ئه. نه خه ونه خوابه ک - - ئا. ئوس. نه دهاته.
- په یقناسی: قه تعهن: ب قه پری - چونه بوو: تونه بوو، چنه بوو - خوهر: خوهره ک - خواب: خه و - ئاب: ئاف -
- جوانکاری: ته ناسوب ل نیغه کا په یقین خوهر و خواب و نان و ئاب دا هه یه.
- شروقه: ل بهر ئه قینبازی یئ خه و و خوهره که ک و نان و ئا که نه دکه ته بییرا وان.

۱۱۰۳- ئه و هه فته ته مام بوویه گهرده ک
ئاگاه نه بوون ژ حالء فهرده ک

- هه قبه ر کرن: هژ. حالئ - رۆ. میر. حم. حالئ -

■ **په یقناسی: گهرده ک:** گهشت و سهیران، دیتنا یار و دۆستان ب جوره کی نهینیی، ژفان -
ناگاه: ناگادار، باخه بهر -

■ **شروقه:** ژفان و دیتنا وان ههرد دو ئه فینداران ههفته یه کی کیشا و ل در یژایا وی
ههفته یی دا چو کهسی های ژ وان نه بوو.

۱۱۰۴- **غالب کریا ل دهرده سححت** **غم چوون قه شیرین ژ کهربین وهسلت**

■ **هه قبه ر کرن:** هژ. میر. حم. گه پری یا - هژ. دهردی - نه. نا. میر. حم. دهردی -

■ **په یقناسی:** غالب: سهر که تی، زال - **غالب کریا:** غالب بوو، ل سهر که ت - **دهرد:**
نه خوشی - **سححت:** تهن دوروستی - **وهسلت:** پیکگه هه شتن -

■ **جوانکاری:** په یقین دهرد و سححت دژ بهرن. په یقین غم و کهرب ژی تهرادوفی ساز
دکن. د قی مالکا هه لبه ستنی دا ته شخیس (که سایه تی پیدان) هه به. قه شیرین ناکاری
جاندارایه، کو دایه پال غمان قه. ل سهر که تن ژی ناکاری مرو فانه دایه سححتی.

■ **شروقه:** ↓

۱۱۰۵- **ناگه سحری ژ روژی هه شتی** **ره زفان مه شیا ژ نیف بهه شتی**

■ **هه قبه ر کرن:** نا. مه شیان -

■ **په یقناسی:** **ره زفان (رضوان):** ره زوان، باخه وانج بهه شتی، ئه ف په یقا کوردی سیزده
جاران ل قورئانی دا هاتیبه - **مه شیا:** گه ریا، دهر که ت، چوو - **ژی مه شیا:** ژنی
دهر که ت - **نیف:** ناف، نیقه ک -

■ **جوانکاری:** ته ناسوب ل نیقه کا په یقین روژ و سه هر دا هه یه. هه روسان ل نیقه کا
په یقین ره زفان و بهه شتی دا. تاجدین ب ره زفانی بهه شتی و حوجه یا بوو کی ب
بهه شتی هاتیبه وه کاندنی.
په یقا روژی هه شتی ده بیبا روژا هه شتی با، لی خانی ل بهر کیشا هه لبه ستنی
وسان نقیسیه.

- **شروڤه:** تەندورستی ل سەر دەرد و کولان کەت و کول و دەرد ژ کەری پیکگەهیشتنا وان ئەقینداران دا هاتن قەشارتنی. نشکیف دا سببەیین هەشتمین روژ ژ روژا زەماوەندی بوو، کو باخەوانی باخی بەهەشتی ژ ناف بەهەشتی دەرکەت.

۱۱۰۶- مەم هەن ژێ وسال بەر دەری بوو
دائم ئەو سەر ل سەر بەری بوو

- **هەقبەرکرن: ئۆس.** ئەو سەر سەری بەری بوو. ل رەخ دا ژێ هاتییه: ئەو ل سەر سەری بەری بوو.
- **پەیفناسی: هەن ژێ: هیشتا ژێ، هیز - وسا: وسان - بەر: کەفر -**
- **جوانکاری:** پەیفین دەر، سەر و بەر پیکگە جناسی ساز دکن. هەردو پەیفین سەر هەم جناسی و هەم ژێ تەکریری ساز دکن.
- **شروڤه: ↓**

۱۱۰۷- هیزا ئەو مەسکەن ئاستان بوو
روژان و شەفان وە پاسبان بوو

- **هەقبەرکرن: حم. رو. هیزا وی - پرو. هیزا ئەوی -**
- **پەیفناسی: هیزا: هیشتا - مەسکەن: جیه - ئاستان: شینیک، بەردەرگەه - وە: وسان - پاسبان: پاسدار، نگەهبان، نۆبەدار، زیرەقان -**
- **شروڤه:** مەم هەن ژێ هەروسان ل بەر شینیکا دەرگەه پەردەسەرایی، سەری خوە داناوو سەر کەفرەکی و شەف و روژ نۆبەداری یا تاجدینء دکر.

۱۱۰۸- تاجدین کو ژ گەردەکن ب دەرکەت
روژەک تە دگۆ مەم ب سەر کەت

- **هەقبەرکرن: رو. تە دگۆت - پرو. تە دگۆ.**

- **په یقناسی: روژ: خوږ، تاف، روک - ب سهرگهت: ل سهرء کت -**
- **جوانکاری: روژ ب سهرء کتن، کنایه ته ژ کەیفخوښی و چافروناهی بوونی . ههروسان**
 مروڤ دکاره بیژه کو تاجدین ب روژه کئی هاتییه وه کاندنی .
- **شروڤه: گافا کو تاجدین ژ گهده کئی زڤری و ژ دهرگههئ پهردهسه رایین را دهرکت،**
 مهمئ وسان کەیفخوښ بوو، کو ته دگوت قای تافه کئی ل سهرئ وی دا یه و روژ ل وی
 روڤناهی بوویه .

۱۱۰۹- فیلحال وه رهنگ شادمان بوو
ههم ئهفسهريئ نهوجنئ ناسمان بوو

- **په یقناسی: شادمان: کەیفخوښ - ئهفسهريئ: تاج - ههم ئهفسهريئ: ههفتاج، ههفسهريئ،**
 بهرانبهريئ - نهوج: بلندی -
- **جوانکاری: ههم ئهفسهريئ نهوجنئ ناسمان بوون، کنایه ته ژ سهربلندی یئ . د قئ مالکا**
 ههلبهستی دا موبالغه ههیه . خانی دیبژه مهمئ ب دیتنا تاجدینء وسان شا و سهربلند
 بوو، کو تاجا سهرئ وی ههمبهری بلندی ناسمانان لئ هات، سهرئ وی وسان بلند بوو،
 کو گههشته بهر پهرئ ناسمانان .
- **شروڤه: مهمئ د وی دهمئ دا وسان شادمان و سهربلند بوو، کو کومئ وی چوو بهر**
 پهرئ ناسمانان .

۱۱۱۰- یارهک ته ههبت مهگهريئ وه بیتن
گهريئ وه نهبت مهگهريئ نهبیتن

- **په یقناسی: یار: دوست، ههقال - مهگهريئ: بلا -**
- **جوانکاری: ئەف مالکا ههلبهستی ب شیوهیا موازنه یئ هاتییه قههاندنی .**
- **شروڤه: ↓**

**۱۱۱۱- یاری ب ته را بتن موافق
سهه خزمی د خائن و موافق**

■ هه قبه ر کرن: میر. یاری بتن موافق- ئوس. ب ته را نه بت موافق -

■ په یقناسی: موافق (موافق): هه قبه ر و هه قباوهر - خزم: ل بنیشی دا ب واته یا کس و کارین سه به بی تی، لی ل که له ک نافیجان دا ژ بو هه ردو لایان واته هه م ژ بو کس و کارین سه به بی و هه م ژ بو کس و کارین نه سه به بی تی. - خائن: ده خه س، قه لپ - موافق: دوروو، ره شکهری نیقه کا دو یان چهند که سان -

■ جوانکاری: ته ناسوب ل نیقه کا په یقین خزم و یار و موافق دا هه یه، هه ر و سان ل نیقه کا په یقین خائن و موافق دا هه یه. په یقین یار و خائن پیگه و په یقین موافق و موافق ژ ی پیگه دژ به ری یی ساز دکن.

■ شروقه: ↓

**۱۱۱۲- قوربان بکه قهت مه بن موخابن
چ دکی ب که سان کو بن وه فا بن**

■ هه قبه ر کرن: ئه ف مالکا ل ئوس. دا نه هاتیه - میر. چ کی ب -

■ په یقناسی: مه بن: مه بیژه، نه بیژه - موخابن: حه یف - که س: خزم، خنامی، قه ومین نیژیک -

■ شروقه: ↓

**۱۱۱۳- قوربان بکه قهت مه بیژه کینه
بی کییره برا نه گهر ب کینه**

■ هه قبه ر کرن: حم. ئه. پرؤ. زا. قوربان بده قهت مه بیژه کینه - میر. ئا. ئوس. رؤ. هژ. جا. قوربان بکه قهت مه بیژه کینه - رؤ. میر. ئه. زا. بی کییره برا نه گهر ب کینه - حم. پرؤ. ئا. ئوس. هژ. جا. بی کینه برا نه گهر بکینه -

■ په یقناسی: بیکییر: بیکییر، کیرنه هاتی - بکین: کیندار -

■ **جوانکاری:** هەردو پەیفین کینه جناسا تام سەرراست دکن . چەندگەرکی بوونا پیتا "ک" موسیقیا هوندورانی چن دکە .

■ **شروقه:** ئەگەر دۆستەکی تە هەبە، بلا وەها بە، ئەگەر وەها نەبە، بلا قەت تونەبە . دۆستێ کو ژ تەرا رووراست و هەقیبەر و باوەر بە، سەد خزمین خوە یین دەخەس و دوووک بەقە قوربان و قەت نەبیژە موخابن ژێ . تو یی چ ژ وان کەس و کاران بکی کو ژ تە را ئەمە کدار نەبن . کەس و کارین خوە یین بیوفا و نەئەمە کدار بکە قوربانا دۆستێ خوە یی وەفادار و قەت نەبیژە ژێ کا ئەف خزمین من یین بیوفا کی بوون و کینه . برا ژێ ئەگەر خایین و ب کین بوو کیری سەری سیرەکی نای . تو یی چ ژ وی برایی بکی، ئەو برایی کو ژ تە را ب کین و دەخەسدارە .

۱۱۱۴- یاری تە ژ بو تە را برایە هەم چاقە ژ بو تە هەم چرایە

■ **جوانکاری:** هەردو پەیفین چاف و چرا تایبەتمەندییەکی ددەنە فی مالکا هەلبەستێ . لەورا کو هەردو ژێ نامیرین روئاهیدەرن . خانی هەفالی باش دسوبهینه فان هەردو نامیرین روئاهیدەر .

■ **شروقه:** دۆستێ تە ژ تە را برایە، ئەو دۆستێ باش ژ تە را هەم چاقە و هەم ژێ چرایە . ئەو روئاهی یی ددە ژیا نا تە .

(۲۶)

حیله‌پردازی و فتنه‌نگیزی یا به‌کره ژ حهسه‌دوهرزی یا ل
تاجدین، کو بووی سه‌به‌ب میر نه‌دا مه‌می زین

۱۱۱۵- گاڤا ژ عه‌دهم خودی کر نیجادی
ئه‌ف کهون و مه‌کان ژ نووڤه بونیادی
۱۱۱۶- مه‌جمووعی موکه‌وووناتی عالم
حه‌تتا فه خولاسه نه‌وعی نأدهم

■ په‌یفناسی: عه‌دهم: نه‌بوون، تونه‌بوون - نیجادی: چیکرن - کهون: جیهان، ههر تشتین
کو هاتنه ئافرانندی - مه‌کان: جی - ژنووڤه: سه‌ر ژنوو، لی لیره‌دا تی ب واته‌یا جارا
یه‌که‌م، تازه - بونیادکرن: ئاڤا کرن، خیم دانان - موکه‌ووونات: یین چن بوویی، گشتی
هه‌بوونی -

■ جوانکاری: په‌یقین عه‌دهم و نیجادی دکارن بین دژبه‌رین هه‌قدو. ته‌ناسوب ل نیقه‌کا
په‌یقین کهون و مه‌کان و عالم و نأدهم دا هه‌یه.

■ شروڤه: ↓

۱۱۱۷- ئه‌شیا ب حه‌سه‌ب سفات و ئه‌فعال
ئینانه وجودی موخته‌لف حال
۱۱۱۸- مه‌وجود کرن ب هه‌ف موعه‌ییه‌ن
ئه‌زداد کرن ب زد موبه‌ییه‌ن

■ په‌یفناسی: ب حه‌سه‌ب: گۆره‌کی - سفات: پراڤه‌یا صفت، ره‌وش، ئاکار - ئه‌فعال:
پراڤه‌یا فعل، کار، کریار - موخته‌لف: جور به‌جور - موخته‌لف حال: ره‌وش نه‌وه‌ک هه‌ف،
چیشیت چیشیتی - موعه‌ییه‌ن: دیار - ئه‌زداد(اضداد): پراڤه‌یا ضد، دژ -
موبه‌ییه‌ن: ئاشکه‌ره -

■ **جوانکاری:** ته ناسوب ل نيښه کا پهيښن حال، نه فعال و سفات دا هه يه. پهيښن نه زداد و زد جناسي ساز دکن.

خاني لېره دا نه وي بيرا فله سفي و مه تنقي هه لدخه و دييژه: هه تا کو تاريخي تونه به، روښاهي بي واته يه، نهغه تاريخي يه کو واته يي دده روښاهي يي. خودي هه موو تشت دژبه ر نافراند دا کو ب وي دژبه ري يي تشت ژ هه فدو بيته ناسکرنې. هزرا دوناليسمي ژي ل قس مژاري دا هه يه. تا خير تونه به، شه ر بي واته يه. نه گه ر نه هريمه ن تونه به، نه هوورا بي کريار و بي نه قش و واته دمينه. ل مالکين بين دا چهندين تشتين دژبه ر دده بهر هه ف و ريژ دکه.

■ **شروقه:** ده ما کو خودي نه ف جيه و جيهان و هه موو بوونه وهر سهر ژنوو ژ نه بووني چيکر و بونياتا وان دانا، هه موو بوونه وهرين جيهاني هه يلو تا دگيژه جه له بي مروشان ژي نافراند. گشتي تشتين نافراندی گوره کی خوو و خده و رهوش و ناکارين وان جوړ به جوړ و دژبه ر نافراندن. نافراندی بين خوه ژ هه فدو جودا و ديارکري نافراندن و دژبه ر ب دژايه تي يي ژ هه فدو فهغه تاندن و جودا کرن و دانه ناساندنې.

۱۱۱۹- نه ف نهرز و سه ما به تي و دائر

نه ف مولک و مه له ک موقيم و سائر

۱۱۲۰- نه ف نوور و زه لام و کوفر و نيمان

نه ف خولد و سه قهر، بهيشت و نيران

۱۱۲۱- نه ف بارد و حار و ره تب و يابس

نه ف مير و گه دا غه ني و بائس

■ هه قبه ر کرن: نوس. موفلس -

■ **په يقناسی:** به تي (بطي): گران، راوه ستايي - دائر: ئافا، دوړ لېدهر، گه ر ټوک - **مولک:** نهر د - مه له ک: فرشته - موقيم: روونشتي - سائر: سه يرانکهر، گه ر ټوک - زه لام: تاريخي - خولد: بهيشت، مينو - سه قهر: جه هنه م، دوژ - نيران: ناگر، دوژ - بارد: سار - حار: گهرم - ره تب: تهر، نيمدار - يابس: خشک - بائس: نه دار، هه زار -

■ **شروقه:** ↓

■ **جوانکاری:** ↓

۱۱۲۲- ئەف ئاخ و ھەوا و ناگر و ئاف
ئەف لەیل و نەھار و سى و سیتاف
۱۱۲۳- ئەف ھجر و وسال و شاهی و غەم
ئەف مەوت و ھەیات و سوور و ماتەم

■ **پەيقناسى: لەیل: شەف - نەھار: رۆژ - سى: سيبەر - سیتاف: تاقەھىف، تافا رۆژى**
را ژى تى كۆتتى. - ھجر: دوورى - وسال: پىكگەھەشتىن - مەوت: مرن - ھەيات:
ژىن - سوور: بەزم، شاهی - ماتەم: شىن، تازىە، خەم -

■ **جوانكارى: ئەف پەيقىن خوارى ھەموو دو بە دو دژبەرن: ئەرز و سەما، بەتى و دائىر،**
مولك و مەلەك، موقىم و سائىر، نوور و زەلام، كوفىر و ئىمان، خولد و سەقەر، بەھىشت و
نيران، بارد و حار، رەتب و يابىس، مېر و گەدا، غەنى و بائىس، ئاخ و ھەوا، ئاف و ئاگر،
لەیل و نەھار، سى و سیتاف. ھجر و وسال، شاهی و غەم، مەوت و ھەيات،
سوور و ماتەم.
پەيقىن مولك و مەلەك جناسى ساز دكن.

■ **شروڤه: ئەف ئەردى گران و راوہستايى و ئەف ئاسمانى دۆشدر و گەرۆك، ئەف**
وہلاتى روونشتى و ئەف فرەشتىہ پىن گەرۆك، ئەف رۆناھى و ئەف تارىتى، ئەف كوفىر و
ئەف ئىمان، ئەف بەھىشتا بەرىن و ئەف دۆژەھا ئاگرىن، ئەف سارى و ئەف گەرما، ئەف
تەراتى و ئەف حىسكاتى، ئەف مېر و ئەف پارسەك، ئەف دەولەمەند و ئەف نەدار، ئەف
خاك و ئەف با، ئەف ئاگر و ئەف ئاف، ئەف شەف و ئەف رۆژ، ئەف سى و ئەف سیتاف،
ئەف دوورى و ئەف پىكگەھەشتىن، ئەف شاهی و ئەف شىن، ئەف مرن و ئەف ژىن، ئەف
جەشەن و ئەف بەھى (ھەموو ژى دژبەرى ھەقدو ھاتنە ئافراندىنى كو ژ
ھەقدو پىنە ناسكرنى.)

۱۱۲۴- ھن نوور مسال و ھن وەكى نار
ھندەك د ھەلىم و ھن د دژوار

■ **ھەقبەرگرن: ئۆس. سرور - ئۆس. دوشوار -**

■ **پەيقناسى: ھەلىم: بەربەھىر - دژوار: دژوار، بەرك، توند -**

■ **شروڤه: ھندەك ژ فان تشنانا وەكى رۆناھى پىن خوەشەن و ھندەك ژى وەكى ئاگرء**
سۆژىنەر و نەخوەشەن. ھندەك بەربەھىر و ھندەك ژى دژوارن.

۱۱۲۵- فان سادق و راست و خيبرخواهان
فان قه مسى و خار و روو سياهان

- هه قبه ركرن : هژ. خيبرخواهن، روو سياهن .
- پهيئناسى : سادق(صادق) : راستگو، دوروستكار - **خيبرخواه**: خيبرخواز -
قه مسى: دهغل، نادوروست - **خار**: نهراست - **رووسياه**: روورهش -
- **جوانكارى**: پهيئناسى سادق و راست و خيبرخواه تهناسوبا وان يا واتهيى ههيه و دكارن
تيرادوفى ساز بكن. ههروسان تهناسوبا واتهيى ل نيغهكا پهيئناسى قه مسى و خار و
رووسياه دا زى ههيه و پيگه دكارن تيرادوفى چي كن .

■ **شروقه**: ↓

۱۱۲۶- فان نهلى جهه نهم و عهزابان
فان لائقى جه ننهت و سهوابان
۱۱۲۷- نابيني كو پيگه جومله زدن
حكمت چييه بوچ پيگه ندن
۱۱۲۸- لهورا كو نهبت نهگر ته خالوف
ته مييز مهحاله هه ته عاروف

- هه قبه ركرن : نا. ته مييزه -
- پهيئناسى : نهلى جهه نهم: نهلى جهه نهم، جهه نهم، دوژهه - **عهزاب**: دهرد،
ئيش - **سهواب**: قه نجى - **ند**: ههوتا، وهكى ههف - **ته خالوف**: دزاتى، نهوهكى ههف
بوون - **ته مييز**: زههقدو قه تانندن، زهه دو جوداكرن - **ته عاروف**: ناسانندن،
ههقدو ناسين -
- **جوانكارى**: پهيئناسى جهه نهم و جه ننهت، سهواب و عهزاب و زد و ند دزبهري ههقدونه.
ل پهيئا نابيني دا سهربهستى يا هوژانى يي ههيه .
- **شروقه**: ما تو نابيني كو نهف مروئين راستييز و دوروستكار و خيبرخواز، نهف مروئين

نەدوروست و بەدکار و روورەش، ئەف جەهەننەمی و هیژایین دەرد و ئیشان، ئەف بەهیشتی و هیژایین خوەشی و قەنجی یان هەموو دژبەری هەقن. حکمەت و فەلسەفا قی ھندی چیبە کو ئەف هەموو بوونەوەر نە وەکی هەقن؟ هەموو ل بەر وی ھندی یە، کو ئەگەر نەوہکەهفی و دژایەتی نەبە، ناسکرن و ناساندنا وان تشتا نەدبوو و یا بوونی نینوو.

۱۱۲۹- ئەلقسسە ب ئقتزاین خلقەت

میری ب کەمال و عزز و رەفەت

- هەقبەرکرن: میر. حم. نا. ئە. ئۆس. رۆ. خلقەت- هژ. خیلقەت- رەئفەت -
- پەیفناسی: ب ئقتزاین: کۆرەکی- خلقەت: ئافراندن، سەرشت، بونیاد - عزز: ریز و خوش قیا- رەفەت: بلندی، مەزنایی-
- جوانکاری: تەناسوبا واتەیی ل نیفەکا پەیفین کەمال، عزز و رەفەت دا هەیە.

■ شروۆفە: ↓

۱۱۳۰- راگرت ژ بوۆ خو دەرگەفانەک

فەتتانی زەمانە سەی پسانەک

- هەقبەرکرن: هژ. راگرتی، دەرگەوانەک -
- پەیفناسی: راگرتن: گرتن، حەقدار کرن - فەتتان: فتنەکەر، فیلباز، شەرپوود - سەی پسان: سەگپسین، جەلەبەک روقی یە کو ب فەند و فیلان سان دبدینە - سەی پسان: دکارە ب واتەیا پسە سان واتە سەگزادە، کورچ سان زی بچ، ئەق پەیفی ب شیوہیا سەیسان زی رایبژ دکن، کو دوژینەک توندە.
- شروۆفە: ب کورتی ئەو میری تیگههشتی و ریزدار و خودانی وی پایە و پلەیا بلند، ژ خوہ را دەرگەفانەک گرتبوو، لێ چ دەرگەفانەک بوو؟ دەرگەفانەکی فیلباز و شەرپوود و سەیسان و فتنەگەر بوو.

۱۱۳۱- دائم ل دهري وی قاپوچی بوو
قهلاص و قهلاش و قاووچی بوو

- هه قبه ركرن: نا. قاپوچه - مير. قاپچی - حم. رۆ. نه. جا. ئۆس. قاپوچی - هژ. قاپوچی - زا. قاپوچی - - نا. قهههچه - هژ. نه. مير. رۆ. قهههچی - جا. قاههچی - پرۆ. حم. ئۆس. قاووچی - زا. قاووچی -

بالکیشی: په یقین قاپوچی و قاههچی، یان ژى قاپوچی و قهههچی پیکه نابن پاشبه ند، قاپوچی و قاووچی پیکه پاشبه ندی ساز دکن. هه روسان ل قن نیمالکا هه لبه ستی دا خانى چیرا ل به کر دکه و په یقین وه که قهلاص و قهلاش دئینه، کو رهوشناقین سفکاتی پیکرنی نه، په یقا قاووچی ژى رهوشناقه کی سفکاتی پیکرنی یه ژ رهنگی هه ردو رهوشناقین بهری خوه دا- ب کورتی قاههچی شاش و بیواته و قاووچی راست و واته دارتره.

- **په یقیناسی:** قاپوچی: قاپیچی، ده رگه فان، په یقه تورکی یه. - **قهلاص:** ده رهوین، درۆزن - **قهلاش:** ته فدانیکه ر، لات و بی نابروو - **قاووچی:** قاوچی، قاوکار، شایعه کار، گوته گۆتکی، که سی کول پشت سه ری مرۆفان خه بهر دده و قهومینه ک بچووک مه زن نیشان دده. په یقه که هه قبه نده کوردی و تورکی یه کو ژ دو پشکین قاوو + چی، پیک هاتیبه.

- **جوانکاری:** په یقین قهلاص و قهلاش جناسی ساز دکن و هه روسان ته ناسوبا وان یا واتهی هه یه. چه ندگه رکی بوونا پیتا "ق" مووسیقیا هوندورانی ئافراندیبه. ده ر و قاپوو ته رادوفی ساز دکن یان ژى ب گۆته ک دی ته ناسوب ل نیقه کا ده ر و قاپوچی دا هه یه. ل په یقین؛ ده ری وی، دا سه ره به ستی یا هۆزانی یه هه یه.

■ **شروقه:** ↓

۱۱۳۲- نه ماب نه سه ب نه مه ردی بۆهتان
به لکی موته وه للدی د بۆهتان

- هه قبه ركرن: رۆ. د- ژ بل رۆ. ل هه می ژنده ران دا " ژ " هاتیبه -

بالکیشی: داچه کا "ژ" لیره دا نکاره سهرراست به، چنکو خانی دبیژه نهو ژ نهسلنی خواه دا خه لکی بۆهتانی نه بوو، لی د بۆهتانی دا هاتبوو جیهانی.

- **په یقناسی: مهرد:** مېر، په یا، مهردی بۆهتان لیره دا تی ب واته یا خه لقی بۆهتانی -
موتوه ولدی: ژ دایکبووی - **بۆهتان:** بۆتان - **بۆهتان:** بوهتان، نیلاقه، سهلت، زگورتی -
موتوه ولدی د بۆهتان: ل بۆتانی دا ژ دایکبووی - **موتوه ولدی ژ بۆهتان:** ژ دایکبووی
نیلاقه یان، ژ نیلاقه یان چی بووی، ژ دایکبووی سهلت و زوگورتی یان، بیژ -

■ **شروقه: ↓**

۱۱۳۳- نهسلنی وی دبین ژ مه رگه قهر بوو
مه حزه ن به شهری ب شوور و شهر بوو

- **هه قبه رکن:** هژ. حم. رۆ. نه. مه حزه ن وی به شهر ب شوور و شهر بوو -
- **په یقناسی:** مه رگه قهر: مه رگه وهر، نافچه یه ک خوش و بیهنقه کریه ل باشوور رۆژاڤا یا بازاری ئۆرمی یی ل کوردستانا رۆژه لات دا - **به شهری:** به شهره کی - **ب شوور و شهر:** شهر وود، فتنه کهر -
- **جوانکاری:** په یقین شوور، شهر و به شهر جناس و مووسیقیا هوندورانی دئافرینن. ل هه قبه ندا نهسلنی وی دا، سه ربه ستی یا هۆزانی یی هه یه.

■ **شروقه: ↓**

۱۱۳۴- نافین وء موناڤی به کر بوو
به لکی ژ بولووقیا به تر بوو

- **هه قبه رکن:** رۆ. به لکه - ئۆس. نه ماما کو ژ به خته کی به تر بوو. - ئا. بلووقیای -
- **په یقناسی:** **بلووقیا:** مرۆقه کی جهوو بوویه، کول خه رابی و شه روودی یی دا ب ناف و بانگ بوویه - **به تر:** به تهر. به دتر، پیستر -

■ **شرۆڤه:** ئەفی مرقۇفی ھەردەم ل بەر دەروازی کۆشکا میر دەرگەفانی دکر، لئ مرقۇفەکی دەرەوین و تەقدانیبکەر و گۆتگۆتی و قاووکار بوو. ئەف دەرگەفانا ب بەرەباب و تۆرەمەییخ خوە خەلکئ بۆتانی نبوو، بەلکئ ئەو ل بۆتانی دا ھاتبوو جیھانی، دبیژن کو ئەو ب رەچەلەک و رەگەزی خوە فا خەلکئ مەرگەوەر بوویە، لئ ھەر چ ھەبە، ئەو مرقۇفەکی شەرود و فتنەکار و قاووکار بوو. نافئ وی دورووینی بەدکار بەکر بوو، بەلکئ ئەو ل بەدکاری یئ دا ژ بلووقیا ژئ بەدتر و خەرابتر بوو.

۱۱۳۵- مەنناع و موزەبزهیین ئیلیس

خەدداع و خەبەرەبەزین و تەلییس

۱۱۳۶- شاگردئ شەئامەتا و شەیتان

شەرمەندە ژ گۆھتئا و بۆھتان

■ **پەیفناسی:** مەنناع: چاقنەبار، پەخیل، بەرگری کارئین باش و دژی قەنجی یئ - موزەبزهیین: دوروو، دەمدەمکی و گەھفی ئالی و گەھوی ئالی، سەرگەردان، خەبەرگەرین، ئەف پەیفال سوورا "النساء" ئایەتا سەد و چل و سئ دا، ل بارا کەسئین بەدکار و ئافەری بووی دا ھاتییە. - ئیلیس: ئەھریمەن - خەدداع: خودداع، خوددەکار، حۆقەباز، فیلکار، خاپینۆک-خەبەرەبەزین: خەبەرگەرین، کەسئ کو دەما خەبەرەک بەھیست، ئەوی خەبەری زوو و ب لەز و بەز بەلاوی ناف جقاتئ بکە. - شاگرد: چراغ، بەردەستک - شەئامەت: شوومی، پیپالرەشی - شەرمەندە: شەرمەزار - گۆھتن: گۆتن - بۆھتان: ئیلافە/ بۆتان - بۆھتان: پراڤە یا بۆھت، ب واتە یا بیژ -

■ **جوانکاری:** پەیفئین مەنناع، موزەبزهیین، خەدداع، خەبەرەبەزین تەلییس، تەناسوبا وان یا واتەیی ھەیە. پەیفئین بۆھتان و شەیتان دو پاشبەندئین لاوازن.

■ **شرۆڤه:** ئەو مرقۇفەکی وەکی ئەھریمەن چاقنەبار، پەخیل، دوروو، دەمدەمکی، خەبەرەبەزین، سەرگەرین، دەرەوین، فیلباز، خاپینۆک و ئافەرپیووی بوو. ئەھریمەن ل بەدکاری و پیپالرەشی یئ دا شاگردئ وی بوو. مرقۇفین بیژ و بەدکار ژئ ئاخفتن و گۆتینین وی شەرمەندە دبوون.

■ **تویژکاری:** ھژ. ئا. میر. ئە. ئۆس. گۆتئا -

بالکیشی: ئەف ھەردو مالکین خوارئ تەنئ ل ئۆس. و ئا. دا ھاتنە. رەنگە نە یین خانئ
بن، ل بەر وئ ھندئ من ل ریزا ھەلبەستان دا ب ھەژمار نەئانین:

**نەمام و مەنیع و ھیلەگەر بوو
غەمامز و شەنیع و بەدگۆھەر بوو
خەیرەک نەدھاتە سەر زمانئ
وی بل ژ عەوانئ یئ نزانئ**

■ **پەیفناسئ: نەمام:** خەبەرگەرپین - مەنیع: بەرگری کارین باش و قەنجئ یئ -
غەمامز: خەبەرگەرپین، شوڤار، شەیتان - **شەنیع:** بەدکار - **بەدگۆھەر:** بەدئەژاد - **بل**
ژ: ژیل، خەین ژ - **عەوان:** تەقدانیکەر
بکروان (بکرون عەوانون) ئەف پەیفال سوورەیا (البقرە) دا ل شرۆڤە و پەسنئ
چیلئ دا ھاتیبە. بنئیرن ل شرۆڤەیا مالکا ۱۱۴۶-

■ **شرۆڤە:** ئەو تەقدانیکەر و بەرگر و بەدکار و خەبەرگەرپین و زارچۆرس و بەدگۆھەر بوو.
خەبەرەک باش نەدھاتە سەر زمانئ وی. ئەوئ ژ بلی تەقدانئ و خەبەرگەرپینئ یئ
تشتەکی دی نزانئ.

۱۱۳۷- بەدچەرە ژ رەنگئ دئوئ کابووس
بەدفیعل و ستیزەکار و سالووس
۱۱۳۸- تاجدینء دگۆتە میر عەیانئ
میرم بکە دەر قئ دەرگەفانئ
۱۱۳۹- ئەف لائقئ دەرگەھئ تە نینە
ئەف کەلبە نەھیندرە ب کینە

■ **ھەقبەرکرن: رۆ. میر. ئەو، ئەو- ھۆ. کەلبئ نەھیندرئ - رۆ. کەلبە نەھین دەر**
کەمینە، پڕۆ. دەر بە کینە -

■ **پەیفناسئ: بەچەرە:** بەد چوھرە، بەد تەفەش، دیم کرئت، زشت - **دئوئ کابووس:**
کال کابووس، مۆتەکە - بەدفیعل: بەدکار - ستیزەکار: شەرخواز، شەرپوود -
سالووس: دوروو، ریاکار - عەیانئ: ئەشکەرە - بکە دەر: دەرینە، دەرکە - کەلب:

سەگ، کووچک - نەھیندې: يانیگر، سەیی کو دزیقە خول مرۆفە ددە و دزیقە مرۆفە
دگرە - ب کینە: کیندارە -

■ **شرۆفە:** ئەو وەکی دێو و پیرحەپۆک و کالکاپووسان کریت و بەدرووچک و بەدکار و
فیلباز و دوروو و بەدروو، شەپوود و شەپخواز بوو. تاجدین ب ئەشکەرەتی دگۆتە
میر: مێرێ من ئەفی دەرگەفانی ژ بەر دەری خوە دەرخە، ئەو وەکی سەیهکی نەھیندېرە
و دزیقا مرۆفان دگرە و کینەدارە.

۱۱۴۰- ھەر چەند سە و دەرگەفان برانە ئەکسەر سە ب مێھر و با وەفانە

- ھەقبەرکرن: ئۆس. لەورا. ئە. بە موهری - ئۆس. ب مێھرن -
- پەیفناسی: ھەرچەند: چەقاسی کو - ئەکسەر(اکتر): پشکا زۆر، زۆرتەر - مێھر:
مەحەبەت، خۆشەویستی -
- **شرۆفە:** ھەرچەندە کو سەک و دەرگەفان برانە، لی سەگ ژ دەرگەفانان چیترن، لەورا
کو سەگ ژ وان مێھرەباتر و ئەمەکدارترن.

۱۱۴۱- ئەفرەنگەھە میر دگۆتە تاجدین فیعلی د بەکر مەگەر نزانین ۱۱۴۲- ئەم قسیمی ئەمیر قسیمی نائین پر فەتل و گەپین و پینش و پائین

- ھەقبەرکرن: ئە. ژ قسیمی - ئا. و قسیمی -
- پەیفناسی: قسیمی: جور، جەلەب - فەتل: تەول و باز، زقپین - گەر: دەور، زقپ، دۆش -
- جوانکاری: پەیفین فەتل و گەر تەرادوفی چی دکن، پەیفین پینش و پاش ژی دژی بەری
یە ساز دکن.
- **شرۆفە:** ↓

۱۱۴۳- ناچاره ژ بۆ مه نائشه فانه ك
لابودده ژ بۆ مه ده رگه فانه ك

■ هه قبه ركرن : ئۆس . وى - هژ . نائشانه ك -

■ په يفناسى : لابودده : ناچاره ، زۆر پيندقى يه -

■ شروقه : ↓

■ جوانكارى : په يقين لابود و نه چار تهرادوفى چى دكن . ئەف مالكا هه لبه ستى ب شپوه يا تهرسىعى هاتيبه فه هاندنى .

۱۱۴۴- هندى ب حوكومه تى دكىن ده ور
گه ه عه دله ژ بۆ مه كار و گه ه جه ور

■ هه قبه ركرن : ئۆس . ئا . د -

■ په يفناسى : دكىن ده ور : ده ور دكىن ، لى دزقپين - عه دل : داد - جه ور : زولم و زۆر -

■ جوانكارى : په يقين عه دل و جه ور دژبه رى يى ساز دكن .

■ شروقه : ↓

۱۱۴۵- هه رچه نده به كر وه له دزنايه
نائشى مه ژ وى ب فه تل و بايه

■ هه قبه ركرن : پرۆ . هه رچه نده به كر كو بى وه فايه -

■ په يفناسى : وه له دزنا : وه له ده ززنا ، بيژ ، بينج - با : گه ر ، زقپين -

■ جوانكارى : په يقين فه تل و با تهرادوفى ساز دكن .

■ شروقه : ↓

۱۱۴۶- ئەف زومرە کو زالم و عهوان
سووباشی و شهخنه، دەرگهفان
۱۱۴۷- ناشی د مه زالمان دگيرن
دهخلى د مه حاکمان دهيرن

■ ههقبهركرن: هژ. رۆ. مير. زالمان - حم. ئۆس. مظالمان -

■ پەيفناسی: زومره: كۆم، دهسته - زالم: زۆردار، ستهمكار - عهوان: نافسالی، نافسهره، دەرگهفان، نۆبهدار، بهرپرسي كاروبارى ديوانخانن، خه بهرگه رين، تهقدانيكار، ئەف په يفا كورتكرى يا په يفا ئەعوانه ب واته يا هه قال وهۆگر و دەرگهفانء - سووباشی: نابدار، بهرپرسي كار و بارى قاوه خانا ديوانخانن - شهخنه: قهرهول، نۆبهدار، دارۆغه - مه زالم: ناحهقى، - مه زالمان: ئەميين د زالم - دهخلى: دان، جهه و گهنم وشليپر، ب گشتى دانين كو ژ وان نانء ديپۆن. - حاکم: مير، سه رۆك -

■ جوانكارى: تهناسوب ل نيغه كا پەيفين عهوان، سووباشی و شهخنه و دەرگهفانء دا هه يه. پەيفين عهوان و دەرگهفان تهرادوفى ساز دكن.

■ شروقه: هه رچه نده كو به كر مرۆفه كى بيژه، لى ناشى مه ب دهستى وى دكه فه گه رى و ب ته قبيرا وى دگه ره. ئەف دهسته يا مرۆفان يين وه كه ئاقدار و قاوه چى، نۆبه دار و دەرگهفانن ديوانخانن، كو زۆركار و نه دوروستكار و تهقدانيكەرن، ناشين د مه زۆرداران دگيرن و دهخلين د مه ئەميران دهيرن. مه پيندى ب وان جوړه مرۆفانه هه يه.

بالکيشی: تشته كى زۆر سووسره ته كو په يفا عهوان ل قورئانن دا ب واته يا نافسالی هاتيبه و ئەو رهوشنائى گا يان چيله كى يه. د قورئانن سووره يا دوويى ئايه تا شيبست و هه شتى دا وه ها هاتيبه: "... يقول انها بقرة لا فارض ولا بكر عوان بين ذلك... " ئەف په يفا عهوان ل كوردى دا بوويه رهوشنائى به كرۆكء و واته يا فتنه كهر و خه بهرگه رين و شهروودين دده. گه لۆچ په يوه ندى ل نيغه كا بكر عوان و به كرى عهوان دا هه يه؟ وه كه په يفا نانه جيب يا نيقى فارسى و نيقى عه ره بى، كو ب واته يا كه سى كو نه جيب نينه. لى كوردين مه ئەف په يفا ب واته يا كه سى كو نانن وى ل جيقي دا يه، نانه + جيب، فام كرنه و ئيرو ئەف په يفا ل ناف هه موو كوردان دا ژ كه سين بى وه فا و به دنه مه ك را تن گۆتنن و هه تا كه تيبه ناف زمانن توركى ژى. پەيفين نانن وى ل جيقي دا يه، نانن وى ل سه ر چۆكايه، نانن وى ل سه ر تۆپخى يه، هه موو ب شاشى ژ په يفا نانه جيب

هاتنه وەرگرتنى و ئىدى جيهى خوه گرتنه و هيچ هيزهك نكاره وان ژ ناف زمانين كوردى و توركى دهرينه. ب من وهرهنگ په يفا بكرون عهوانون ژى كار كريبه سهر نافتى به كرؤكى مهرگه وهرى و ژ وى را گوتنه به كرى عهوان، ههلبهت عهوان ب واته يا دهركه قان و بهرپرسى ديوانخانئ يه ژى، كو كارئ به كرؤكء بوويه.

**۱۱۴۸- نائىن مه نه گهر چ وه قفى عامه
گه ورى تژى گارسى حه رامه**

■ هه قبه ركرن : نه . گووارى -

■ **په يقناسى : وه قف : ملك و مالئ كو داها تا وان ژ بو كارين قهنج تينه مزاختنئ - وه قفى عام :** تهرخان ژ بو هه موويئ - **گه ورى :** قرك، كورى يا نائىن، نه و جيهى كو ده خل ژئ ژوردا درژه ناف سوولكى و ژ وى دئ دا دكه قه بن به راشء - **گارس :** ههرزن، گال، ده خله كى هوور و خره، كو تئ خوارنئ و ده ما كولپئ و كيمبوننا ديتر ده خلان نانء ژئ ديژن، لئ زؤرتر وه ك چنيكى مريشكان وه جئ ژئ وهر دگرن -

■ **شروقه :** ↓

**۱۱۴۹- وى گارسى حارسه ك دچينت
نه ف حارسه بو مه دئ هلينت**

■ هه قبه ركرن : رؤ . مير . نه و

■ **په يقناسى : حارس (حارث) :** وهرزگار، جؤتيار - **هلينت :** هلده، راگره -

■ **شروقه :** ههرچهنه كو نائىن مه جيهى وه ج وهرگرتنا ته بابى يه، لئ گه ورى يا كؤدكا وى تژى گارسى حه رامه . نه وى گارسى حه رام وهرزگار هك ژ مه را دچينه و ههر نه و وهرزگار را ژى دئ وى گارسى ژ مه را هلينه و خودان بكه .

**۱۱۵۰- نه ف عاده ته نينه خاسسى ميران
نائينى ل بهر دهري فه قيران؟**

■ هه قبه ركرن : مير . رؤ . تنى - حم . ئا . نه . ئؤس . پرؤ . نينه -

- پەيقناسى: خاسس (خاص): تايبەت - نابىنى: ما تو نابىنى؟ - فەقىران: نەداران -
- شروڧە: ↓

۱۱۵۱- وان ژى ھەمى پاسبان ژ سانن
نەو ژى ھەمى قسىمى دەرگەفانن

- ھەقبەرگرن: مير. فان -
- پەيقناسى: سانن: ساين، سەگاین -
- شروڧە: ئەف دەب و رى رسما تايبەتى مىران نىنە، ما تو نابىنى كول بەر دەرى نەدار و ھەژاران دا ژى سە ھەنە و ئەو سە پاسەوانىن وانن و ئەو ژى وەكى دەرگەفانن.
- بالكىشى: ھەمى ئەگەر ھەمە بىتە رابىژتنى كىشا ھەلبەستى سەرراست دمىنە.

۱۱۵۲- سولتانى سەرىرى بى نىازى
نابىنى ژ بۆى چارەسازى

- ھەقبەرگرن: ھژ. نابىنى ژ بۆىن كارسازى - ھم. كارسازى -
- پەيقناسى: سولتان: پادشاھ - سەرىر: تەخت - بى نىازى: نەحەوجەدارى - سولتانى سەرىرى بى نىازى: خودى - چارەسازى: كارسازى

۱۱۵۳- ھندى ئەو راکرن سەلاتىن
دەھ چەند ئەو چىكرن شەياتىن

- ھەقبەرگرن: ئۆس. مير. دەھ چاندە وى -
- پەيقناسى: سەلاتىن: پراڧەيا سولتان، پادشاھان - شەياتىن: پراڧەيا شەيتان، ئەھرىمەنان -

- **شروڤه:** ما تو نايینی کو خودا، نهو خودانی تهختی بی نیازی یی، نهوی ژی ژ بوئی کارسازی یی، هر چهن پادشاه چیکرنه، دهه هندی وان نههریمه نافراندنه.

**۱۱۵۴- حاصل د سهیخ خو میر نهبووری
تهعلیل ددانه بهر زهرووری**

- **ههقبهرکرن:** ل گشتی ژیدهران دا "د" هاتیبه، لی بدیتنا من دهبی یا "ژ" بوو یا. لهورا کو ب فی واتهی بوژا ژی بهوورین ههیه نه تی بهوورین.
- **پهیناسی:** نهبووری: نهبهوری، دهرباس نهبوو - تهعلیل: بهرهانه ناین، علت پهیدا کرن، ههجهت دوزین - زهرووری: پیدقتی، نهچاری -
- **شروڤه:** ب کورتی میر ژ سهیخ خوه دهرباس نهبوو و ژ بهر نهچاریتی یی بهرهانه دهانین و ههجهت قهددوزین.

**۱۱۵۵- میرن ههنه نهو سهیخ د تازی
نادن ب عهدهالهی د تازی**

- **ههقبهرکرن:** ئوس. میران - میر. میرانه نهو-
- **پهیناسی:** میرن ههنه: هندک میر ههنه - تازی: تازی - عهدهاله: ماهین، ماهینا رهسن - تازی: عهدهبی - عهدهالهی د تازی: ماهینین د عهدهبی -
- **جوانکاری:** هه دو پهیقین تازی ب ههقرا جناسا تام دئافرینن.
- **شروڤه:** هندک میر ههنه کو تازی یین خوه ب ماهینین د کهحلان و عهدهبی را ناگوهورن.

**۱۱۵۶- نهو کینهوهری خه بیس مودبر
یهعنی بهکری بدل موزهوور**

- **ههقبهرکرن:** هژ. کینهوهر و خه بیس و- نه. خه بیس و -

- پەيقناسى: كىنەوهر: كىندار - خەپپىس: پىس - مودېر: بەدبەخت، بەخت لى
وەرگەپىيى - موزەوور: تەزويىركار، دەرەوين، دوروو - بدل موزەوور: ژ دل و جان دا
دەرەوين - بەدەل: جەلەب، گوھۆرتى، بەدگوھەر، نانەجىب -

■ شىرۆفە: ↓

۱۱۵۷- خەوفا وە ھەبوو ب خەف ژ تاجدىن
دائىم د دلئ وە دا ھەبوو كىن

- ھەقبەركىن: ھژ. ئۆس. رۆ. حم. مير. خەوفا وە ھەبوو ب خەف -

- پەيقناسى: خەوفا: ترس - خەف: دزىقا، پەنىقا -

- جوانكارى: پەيقىن خەوفا و خەف جناسى ساز دكن.

- شىرۆفە: ئەو كىنەدارى نەباشى بەدبەخت، واتە بەكرى دىپىس و دەرەوين و دوروو پەنىقا
ژ تاجدىن ە دترسىا و ھەردەم كىنا تاجدىن ە ل دلئ وى دا ھەبوو.

۱۱۵۸- ھەقتى كو ب دەولەت و سەعادەت

ئەف دەعوەتە بوو ب رەسىم و عادەت

۱۱۵۹- خەف ژ ئادەمىيان ھەكى عەزازىل

مەحزا غەرەزا وە كزب و تەسويل

- پەيقناسى: دەولەت: پىرۆزى - سەعادەت: خۆشبەختى - عەزازىل: شەيتان،
ئەھرىمەن - مەحز(مەحز): خوروو، تەنى، سادە - مەحزا غەرەزى: ئاقەرۆكا
مەبەستى - مەحزەن: ھەر تەنى، ب چورەكى خوروو - تەسويل: دل رەش كىن، دل
كورمى كىن، خاپاندن و لىپاندن -

■ شىرۆفە: ↓

**۱۱۶۰- تهنها وههه گۆته مير د خهف دا
ميرم ته ستي قهوى تهلهف دا**

- **پهيقناسى: تهنها: تهنج - دخهف دا: د پهسيوى دا، پهنيشه - تهلهف دان: بيتونه دان،**
فهوتاندن، ژ دهست دان، خورايى دان، ژ بهين برن، مراندن -
- **شروقه:** دهما كو ب خير و خوهشى و ب پيروزي و موبارهكى نهو زهماوهندا ب رى و
رسم پيك هات. نهو بهكروكى نههريمهن رهوش كو كاكن مهبهستاوى دهره و
دلرهشكرن بوو، وهكى عهزازيله دزى ژ مرؤقان فا، خوه گيهانده ميرء و تهنى و ب
پهنيقا وها گۆته ميرء: ميرى من ب راستى كو ته ستي ب خورايى ژ دهست خوه دا و
ته نهو مراند.

**۱۱۶۱- نهو جهوهري تاج و تاجن جهوههر
نهو نهفسهري زيب و زيبى نهفسهر**

- **ههقبهركرن: نه. نهف. نه. ئا. نهفسهر و زيب و زيب و نهفسهر-**
- **جوانكارى:** خانى ل قن مالكا ههلبهستى دا ژ جوانكارى يا رهوشنافا بهرهواژى وهج
وهرگر تيبه. ههروسان جوانكارى يا ليقهركهري واته تهكيري ژى د قن مالكن دا ههيه.
- **شروقه: ↓**

**۱۱۶۲- نهو رهنگه سهزايين تهخت و نهورهنگ
فهرزانه ب عهقل و فهپ و فهرههنگ**

- **ههقبهركرن: ئوس. نهورهنگه - ئا. نه. نهقرهنگه - هژ. نهورهنگه سهزايه - رو.**
مير. تهختى نهورهنگ-
- **پهيقناسى: نهورهنگه: نهواوسان - سهزا: هيژا - نهورهنگ: تهختى پادشاهى يى -**
فهرزانه: فيرزانه، پيرزانه، زانا - فهپ: مهنزايى، شان و شكۆ - فهرههنگ:
چاند، كولووور -

■ **جوانکاری:** پەيڤىن ئەورەنگە و ئەورەنگ جناسى ساز دکن. پەيڤىن تەخت و ئەورەنگ تەرادوفى ساز دکن. پەيڤىن فەرزانه و ب عەقل تەرادوفى ساز دکن. پەيڤىن فەرزانه و فەرھەنگ ھەم جناسى و ھەم ژى تەکرىرى ساز دکن و ھەم ژى مووسىقايا ھوندورانى چى دکن.

■ **شروڤه:** ↓

۱۱۶۳- كەسرا ب كەسەر ژ بۇي دىنى
فەغفوورء ب غوور بۇ ئەڤىنى

■ **ھەقبەركن:** ھژ. كىسرا - رۆ. ژ بۆوى - ھژ. ژ بۆيى - - ئە.ئا. ژ بۆ - ئۆس. ژ بۆي.
■ **پەيڤناسى:** كەسرا: ناسناقى شاھىن ساسانى، لىرەدا مەبەست ژى شاھىن ئىرانى يە.
- كەسەر: ناخىن، كول و دەرد، كەدەر - دىنى: دىتنى - فەغفوور: ناسناقى پادشاھىن چىنى - غوور: غەور، كوور، كوورانى -

■ **جوانکاری:** پەيڤىن كەسرا و كەسەر جناسى ساز دکن. ھەروسان پەيڤىن فەغفوور و غوور ژى. تەناسوب ل نىڤەكا پەيڤىن كەسرا و فەغفوور دا ھە يە.

■ **شروڤه:** ↓

۱۱۶۴- قەيسەرى ژ كوړى خورا بخووستا
خاقانى ژ پيشقه دەست بەستا

■ **ھەقبەركن:** ھژ. خاقان -

■ **پەيڤناسى:** قەيسەر: ناسناقى پادشاھىن رۆمى (بىزانسى) - خاقان: ناسناقى پادشاھىن توركىستان و چىنى - دەست بەستن: دەست گرىدان، نىشانە يا رىزلى گرتنى - بېستا: دى بەست، دى گرى بدا، بى بېستا -

■ **جوانکاری:** پەيڤىن دەست و بەست جناسى ساز دکن. تەناسوب ل نىڤەكا پەيڤىن خاقان و قەيسەر دا ھە يە. " قەيسەرى ژ " دەبى " قەيسەرىژ " بېتە خوەندنى.

■ **شروڤه:** ↓

**۱۱۶۵- ھيٺا نەدبوو ئەوي تو نەرزان
نەفرەنگەھە سەرسەرى بدى وان**

■ ھەقبەركرن: ھژ. ئەوى - ئە. ئەفئ - ئەف مالک ل ئا. دا ئالۆزە-

■ پەيفناسى: ھيٺا نەدبوو: لايىق نەبوو، ھېشتا نەدبوو - سەرسەرى: يىي ھزرىن -

■ **شەرۆفە:** ئەو جەواھرا تاجان و تاجا جەواھران، ئەو سەرتاجا خشلان و خشلا سەرتاجان، ئەو وسان ھيٺايا تەخت و ئەورەنگان، ئەو خودانا ھش و ژيھاتبوون و فەر و فەرھەنگى، ئەو کو شاھى عەجەم ژ بۇ دېتتا وي كەسەر دكشان، ئەو كو شاھى چىنى ژ كوورانى يا دلى خوه ئەفیندارى وي بوو، ئەو كو قەيسەرى رۆمى دكر كو ژ كورى خوه را بخووستا، ئەو كو خاقانى چىن و توركستانى دخووست كو دەستفەبەستى ل خزمەتا وي دا راووستە، قەت ھيٺا نەبوو كو تو ئەوي و ھەبا بى ھەبا و خۆرايى و ھەبا يىي تيھزرىن بدى تاجدىن.

**۱۱۶۶- مير گۆ قە ددم ئەيا بەدئەختەر؟
تاجدىن و مەمى ب تەخت و قەيسەر**

■ ھەقبەركرن: ھژ. ئە. بر. مير. ئا. تەختى قەيسەر-

■ پەيفناسى: قە ددم: قەت ددم - بەدئەختەر: بەدئىستىر، بەدبەخت، پىيال رەش، پىرەش، تەخت: تەختى پادشاھتى يى، لېرەدا مەبەست ژى شاھتى و پادشاھتى بخو ھە.

■ **شەرۆفە:** ↓

**۱۱۶۷- رۆژا ھەكو بوويە جەنگ و پەرخاش
تاجدىن و مەمى د و سە د قزلباش**

■ ھەقبەركرن: مير. بوو-

■ پەيفناسى: جەنگ: شەر، پەف چوون - پەرخاش: ھېرش - قزلباش: سەرسۆر، كلاوزىرېن، زىرېنكولاه، لايەنگرىن پادشاھىن سەفەوى كو كومىن سۆر ددانە سەرى خوه-

■ **جوانكارى:** تەناسوبا واتەيى ل نىشەكا پەيفىن جەنگ و پەرخاش دا ھەيە.

۱۱۶۸- بلجومله ب زره و زهند و بنپهړ
 ئینان ژ مه را ب شیر و شهشپهړ
 ۱۱۶۹- خاقان کتیه نه ز چ که م ب فهغفور
 نادم نه ز نهوان ب روبعی مهعمور

■ ههقبهړکرن: میر. نه ز نادم نهوان - ئا. نادم نهوان نه ز-

■ په یقناسی: زره: زریه، زریخ، کراسی ئاسنین یی تایبه تی شهړ و جهنگان - زهند: بهر زهند، زه ندانه، نهو ئاسنی کو شهرفانان ژ بو پاراستنی دکرن زهن دین خواه - بنپهړ: تیره کی تیژ و دوزوار بوویه کو دهما هافیتنی پهړ پیقه گری ددان کو ب گوژ بهر ب نارمانجی هره - شهشپهړ: گورز، چوماق، چوماقی سهر ئاسن - روبع: یه کچواروم - مهعمور: ئافه دان - روبعی مهعمور: گشتی جیهانا ئافه دان -

■ جوانکاری: تهناسوب ل نیقه کا په یقین زریه، زهند، بنپهړ، شیر، شهشپهړ و هروسان په یقین خاقان و فهغفورء دا هه یه .

■ شروقه: میرء لی زفراند و گوئی: نه هه ی به دئستیری به دبه خت، ما نه ز قهت مه می و تاجدینء ب تهخت و شاهیتی یا قه یسه ری رومی را دگوههړم؟ ما بیرا ته ناین، روژا کو ل نیقه کا مه و قزلباشان دا بوو شهړ، تاجدین و مه می ب تهنا سه ری خواه دوسه د قزلباش ب زریه و بهر زهند و بنپهړ و شوور و شهشپهړان فا ژ من را دیل گرتن و ئینان؟ خاقان کی یه و نه زئی چ ژ فهغفورء بکه م، نه ز فان ههردویانا ب گشتی جیهانی را ناگوههړم.

۱۱۷۰- مهلعوونء کو دی نه بوو چ ته نسیر
 نهو مه سته له وهر گهړانده ته زویر

■ ههقبهړکرن: میر. حم. رو. زا. مهلعوونی - ئا. نه. ئوس. جا. مهلعوون/مهلعوونء- هژ. مهلعوون-

■ په یقناسی: مهلعوونء: مهلعوونی، له عنهت لی بووی - ته نسیر: کار تیکن - مه سته له: داباش، مژار - ته زویر: حبله و فیل، دورووتی، دهره و-

■ شروقه: ↓

۱۱۷۱- گۆقه نجه حه قيقه تا هومامان
هه مسه نگی سداقه تا غولامان

- هه قبه ركرن: هژ. جا. زا. مير. هم. نه. رۆ. هه مسه نگی - ئا. ئۆس. هه مسه نگی و -
- پەيفناسی: هومام: سه رۆكئ مه زن و مي رخاس - هه مسه نگی: هه فکيش، به رانبه ر -
سداقه ت: دوروستکاری -
- شروقه: ↓

۱۱۷۲- رۆزا فه دخۆن شه رابن به لوا
گافا كو دخۆن كه بابن سه لوا

- هه قبه ركرن: ئۆس. كه باب و، شه راب و - هژ. به لوی، سه لوی -
- پەيفناسی: به لوا: شه ر و شوور، سه ر كيشی، جه نگی و ئۆخلمه - سه لوا: بالداره ك وه کی
هه وي ردي يه، شيبلاقه، ئه وبالدارا كول قورئانی دا داباشا وئ تئ کرنی، كو ده ما جه وول
چۆلا تيهه لایین دا ئاواره مابوون، خودی ژ وان را ژ ئاسمانان ژۆردا درژاند. -
- جوانکاری: مه به ست ژ فه خوارنا شه رابا به لوا یی، ره زم و خوه ژ بو شه رء ئاماده کر نه و
مه به ست ژ خوارنا كه بابا سه لویین، عه يش و نۆش و به زمه .
- شروقه: ↓

۱۱۷۳- چاوانه د شاهی و سه فايی
ئهو ره نگی د ته نگی و جه فايی
۱۱۷۴- عارز نه بتن ل وان ته به ددول
زاهر نه بتن ل وان ته حه وول
۱۱۷۵- مه حزه ن نه کن نه و قوسووری خدمه ت
قه تعه ن نه کن نه و فوتسووری هممه ت

- هه قبه ركرن: مير. ناکن - ئا. نه كت -
- پەيفناسی: چاوانه: چاوانن، چاکینه نه - عارز: ته فه ش، دیم، رووداو، قه ومین -
ته به ددول: گو هۆرین - ته حه وول: وه رگه ریان، گو هۆرین -

■ **جوانکاری:** په یقین شاهي و سهفا پیکفه و تنگی و جهفا ژي پیکفه دکارن تهرادوفی ساز بکن. هروسان شاهي و سهفا دژبه رین تنگی و جهفایین نه. مالکا ۱۱۷۴ ب شیوهیا موازنه یی هاتیبه فهاندنی. مالکا ل دوو وی را ب شیوهیا تهرسیعی هاتیبه فهاندنی.

■ **شروقه:** ↓

۱۱۷۶- **نهو زهوق و جهفا بین موقابل**
نهو سدق و وهفا بین موعادل

■ **ههقبه رکن:** هژ.رؤ. نه.ئا.حم. جهفا- میر. سهفاجهفا -

■ **په یقیناسی:** زهوق: خوځسی - موقابل: رووبه روو - سدق: راستی، دوروستی - وهفا: نه مهک - موعادل: ههقبه ر -

■ **جوانکاری:** نهف مالکا ههلبهستی ب شیوهیا تهرسیعی هاتیبه فهاندنی. ته ناسوب ل نیشه کا په یقین سدق و وهفا دا ههیه و په یقین زهوق و جهفا دژبه رن.

■ **شروقه:** ↓

۱۱۷۷- **لین زایعه هممه تا که ریمان**
دهرحه قی نه لایق و له نیمان
 ۱۱۷۸- **ناکس نه سه زایین گنج و ماله**
نه ورس نه مونسپی جه لاله
 ۱۱۷۹- **مه نزووری یی نه ورسان شه رابه**
مه خمووری یی سه رخواه شان خه رابه

■ **ههقبه رکن:** میر. ژ، ل، - ئا. مه نزوور -

■ **په یقیناسی:** زایعه (ضایعه): بیچنه یه، خه راب بووی یه، بیهووده یه - نه ورس: نوو گهه شتی، تازه پیکه تی - جهلال: مه زناپی، شکو - مه نزووری (منظوری): پیخانه یا لی نه پیرین و نه زماندنن -

■ **جوانکاری:** مالکا ۱۱۷۹ ین ب شیوه یا ترسیعی هاتیبه فه هاندنی .

■ **شروقه:** ↓

۱۱۸۰- پر عقل دقیت و پر تهحه ممول
نهورهس ب مهین نهکن تهحه وول

■ **پهیناسی:** تهحه ممول: بهر بهیری، هوسه له - تهحه وول: گوهورین -

■ **شروقه:** ↓

۱۱۸۱- میرم ته نهدی کورئ سکه ندهر
دایئ ته نه زهر ژ هددئ چوو دهر

■ **هه قبه رکن:** نه. ته دیبه -

■ **پهیناسی:** ته نه دی: ته نه دیت - کورئ سکه ندهر: کورئ نسکه ندهر، مه بهست ژئ
تاجدینه - دایئ ته نه زهر: ته نه زهر دایئ، ته روو دایئ - ژ هددئ چوو دهر: سینور
برین، ژ سینورئ خوه دهر کت -

■ **شروقه:** ↓

۱۱۸۲- روژا کو سستی ته دایه تاژدین
وی ژ نالئ خو دائیبه مه می زین

■ **هه قبه رکن:** هژ. وی ژالی خوه دایبی یه - رو. دایه، لئ ل پهراویزی دا دایبه هاتیبه -

■ **پهیناسی:** نالئ خو: لالء خوه را، ژ نالی یین خوه را - دائیبه: دایه -

■ **شروقه:** له عننت لئ بووی گاڤا کو دیت نهو تهقدانی یا وی ل سهر نه گرت و گوئتین
وی ل میرء کار نه کر، ب دو رووی نهو مژارا گو ههست و مژاره ک دی هه لیخست و وهها
گوت: میری من! یا قهنج نهوه کو راستی و دلپاکی یا سه روکین خیر خواز و بلند پایه

ههڤكيش و ههڤسهنگی دوروستکاری یا خولامان به. نهو خولامین کو روژا خوهشی یی چاوا خهریکی خوارنا که بایین سهلویین دبن، دهبن وسان زی ل روژا به لایین دا شهرا با شهپی قهخون، روژین خوهشی و گهشی یی دا چاوا ههڤال و دوستن، دهبن ل روژین تهنگی و تالی یی دا زی ههڤال و هوگر بن. دهبن کو نهو ل روژا تهنگی یی دا زی رهنگی خوه نه گوهوڤن و رووچکین خوه ترش نه کن و نه یینه گوهه پتنی و قهت چ جاران ل خزمه تی دا کیماسی یی نه کن. نابه کو نهو ل میرانی یی و خزمه تی دا سستی یی بکن. دهبن کو ئیش و خوهشی ل همبهر ههڤدو دابن، دهبن کو دوروستی و نه مه کداری ب ههڤ را بن، لی قهنجی و چاکی یا سهروکین دلپاک ل باره یا خولامین دلپیس و نه هیژا و بهر چاڤتهنگ دا خواری یه. مروڤین نه کهس نه هیژایی گهنج و خهزینه یانن، مروڤین تازه پیکه تی نه بابه تین پله و پایه یین بلندن. چاوا شهرا پ پیته زمونا نووگه هیشتیایه، و وانا سهرخویش و خهرا ب دکه، و مهخمووران پر سهرخویش و خهرا ب دکه، پله و پایه یین بلند زی پیته زمونا مروڤین تازه پیکه تی یه. گهلهک هس و عهقل و بهر بهیری پندقی، کو تازه پیکه تی ب وی مه یی سهرخویش نه بن و نه یینه گوهه سستی، و ب پله و پایه یین بلند خوه بهزر نه کن. میری من ما تو نزانن دهما کو ته روو دایه کوڤی ئسکه ندره، نهوی پی یی خوه ژ بهرکا خوه دریزتر کریبه و ژ سینوڤی خوه ده رکه تیه؟ روژا کو ته ستی دایه تاجدین، نهوی زی هه ژ لالء خوه را زین دایه مه می.

۱۱۸۳- میر گوچ عهجهب ب من نه کر پرس
یا نی قه نه مایه وی ژ من ترس

- ههقبه رکن: نه. ئوس. ئا. کو - میر. میر گوچ عهجهب - هژ. حم. ئوس. نه. رو. یانه - میر. یا قه نه مایه نهوی ژ من ترس -
- په یقناسی: چ عهجهب: چ قهومی، گهلو چما- پرس پین نه کرن: ژئ نه پرسین، دگهل ئیور نه کرن - یانی: یه عنی، واته -
- شرۆڤه: میر ژئ پرسی گهلوچ قهوی کو نهوی پرسا خوه ب من نه کر، ئانکو تو دبیژی ئیدی نهو ژ من ناترسه و من ل بهر چ ناهه ژ میره؟!

۱۱۸۴- گو ما تو نزانن نهو کوسانه
میرزایه جهوانه په هله وانه

- ههقبه رکن: هژ. کسانه -

- پەيئناسى: ما تو نزانى: مەگەر تو نزانى، گەلۆ تو نزانى - جەوان: گەنج، لاو - كوسانە: چاوايە -

■ شروۋقە: ↓

۱۱۸۵- مەيدان دىيە ۋى جەلەو رەقايە
 ھەر چى ۋەكو ئەو بىكەت رەوايە
 ۱۱۸۶- ترسا مەن ئەۋە ب كىر و كىنەن
 توغيان بىكەتن ژ پاشى زىنى

- ھەقبەركىن: پرۆ. ئە. ئۆس. كەرب - ئا. بىكەت - ھژ. رۆ. پاشى -

- پەيئناسى: مەيدان دىتن: مەيدان فرەھ دىتن، يىشى يا خوە قە كرى و ئازاد دىتن - جەلەو: جەلەو، گەم، - جەلەو رەقايە: سەركىشى كرىيە، سەركىشى يى دكە، نافەرمانى يى دكە - كىر: قودەتى، پۇزقولۇزى - توغيان كىر: سەرىپچى كىر، ھەلستان -

- جوانكارى: مەيدان دىتن و جەلەو رەقاندن بوئىژىن تۆرەيى ئە. مەبەست ژ بوئىژا مەيدان دىتن يىشيا خوە قە كرى دىتن و رىك بى بەرگرى دىتنە. مەبەست ژ بوئىژا جەلەورەقاندن، سەركىشى و نافەرمانى يە. پەيئىن رەوا و رەقا بىكەتە جناسى ساز دكن.

■ شروۋقە: ↓

۱۱۸۷- دەۋا نەسەبى بىكەت ب خالد
 قەسدا ھەسەبى بىكەت زەۋاند

- پەيئناسى: دەۋا كىر: خوەستىن - نەسەب: بەرەباب - قەسدا تىشتە كى كىر: بۇ لايىن تىشتە كى چوون، ئارەزوو و خوەستىن تىشتە كى كىر - ھەسەب: ھەژمارتەنا مېرانى و رەسەناتى يا بىنەمالى، رەسەنى يا بىنەمالى، پاكى يا گەۋھەرى - زەۋاند: زىدە رەۋى، زىدە خۋازى - قەسدا زەۋاند كىر: دەۋا زىدە يا كىر -

- جوانكارى: ئەف مالكا ھەلبەستى ب شىۋەيا تەرسىيە ھاتىبە قەھاندنى. تەناسوب ل نىقە كا پەيئىن دەۋا و قەسدا و پەيئىن نەسەب و ھەسەب دا ھە يە.

- **شروڤه:** به ڪرڙڪءِ ڪوٽ: ما تو نراني ڪو ٺهه ميره ڪي چاوايه؟! ٺهه ميرزايه، جهوانه، پهلهوانه. مهيدان قالا ديتيهه و جلهو رهفاندييهه و سهركيش بوويه. ههر چي ڙ دهستي وي بن، ٺهوي خواه ڙي نههيشينه. ترسا من ٺهوه ڪو ٺهه پستي داينا زيني، سهركيشي يي بڪه و ب پوزقولوزي و ڪهر ب و ڪين ل دزي ته رابه و بيڙه ڪو ٺهه ز ڙي ل بهرهبابا خالد و دهوا ميرتي يي بڪه و پشڪا ميرتي يي و ميراتي يي ڙ ته بخوازه.

**۱۱۸۸- مير گوم ڙ دل هه بوو ب دلخواز
زيني ب مهن بڪه م سهرنه فراز**

- **هه قهر ڪرن: ٺه. ٺا.** بدل هه بوويه - مير. رڳو. د دل هه بوو ب داخواز - پرڳو. ڙ دل - ٺوس. ميرم مه بدل هه بوو ب دلخواز - ڙ بل ٺوس. و پرڳو. ل هه موو ڙيدهرين دي دا داخواز هاتيهه، ڪو هه لهيه.

■ **شروڤه: ↓**

۱۱۸۹- سووندي دخوم ٺهه ب رووحن والد
هه تا بگه هته جهدددي خالد
۱۱۹۰- مه حزن ب زه ڪووري نه سلنه نادم
زيني ب ڙيني ٺهه قه نادم
۱۱۹۱- ههر چي ڙ سهري خو بوويه بيزار
ها زين و بالا ببت خه ريدار

- **په يقناسي: والد: باف - زه ڪوور: ڙيرينه، مير - ڙيني: ڙناني - بيزار: فيزار، ڙ خواه تير بووي - خه ريدار: بڪر، ليرهه دا مه بهست ڙي خواه گينه -**

- **جوانگاري: په يقين زه ڪوور و ڙيني ڊڪارن دڙبهري يي بنا فرينن.**

■ **شروڤه: ↓**

۱۱۹۲- **مهردئ ڙ سهه و روا خو تيره
بي خهوف بخواز تن ڪو ميره**

- **هه قهر ڪرن: مير. رڳو. ميرئ - پرڳو. مهردئ -**

- پەيشناسى: مەرد: مېر - بىن خەوف: بىن ترس - مېر: مېرخاس، نە ترس -
- جوانكارى: پەيشىن مەرد و مېر تەرادوفى ساز دكن. تەناسوب ل نېقە كا سەر و روح دا ھەيە.
- شروڤە: مېر گۆت: دلن من ھەبوو كو ئەز ب دلخواز، زىنى بدەم مەمى و ئەوى ب دەسگىرانى يا مەمى سەرئەفراز بكام، لى دەما كو وسان لى ھات، ئەز ب روحا بايى خوە و كىلا كالى خوە خالد سووند دخۆم كو ئەز ئىدى زىنى ب زىنى نادەم ھىچ مرقەكى ژ تۆرمەيىن نادەم. ھەركەسى كو ژ سەرى خوە قىزار و ژ روحا خوە تىر بوويە، بلا يىت و ببە بگر و خوازگىنى زىنى. كا كى مېرە بلا بى ترس و خەوف وەرە و زىنى بخوازە؟!

**۱۱۹۳- ھوكام ب باتن و ب زاھر
بى شوبھە موشابھن ب ناگر**

- ھەقبەركرن: ھژ. شېبە -
- جوانكارى: پەيشىن باتن و زاھر دژبەرن، پەيشىن شوبھە و موشابھ جناسى ساز دكن.
- شروڤە: ↓

**۱۱۹۴- زاھر د سەباحى و ب نوورن
باتن ژ مەدارەيى د دوورن**

- ھەقبەركرن: ھژ. ئۆس. سپاھى - ئە. مېر. سپاھى - رۆ. سپاھى - ئا. د سپاھى - ھم. جا. سپاھى - زا. سپاھى -
- پەيشناسى: باتن و زاھر: رووفە و دەرڤە، سەرڤە و بئقە - موشابھن: ھەفتانە، وەكى ھەف - سەباحى (سپاھى): رۆناھى، جوانى، پەيڤا سپەھى يا بەھدىنى ژ قى پەيشى تى. - مەدارە: سازبوون، ل ھەف ھاتن -
- شروڤە: ↓

۱۱۹۵- رەھىمىن كۆك دىكى رەنگىن رۇژۇن
قەھرىن كۆك دىكى جەھان دىسۇژۇن

■ **جوانكارى:** ئەف مالكا ب شىۋەيا موازنە يىن ھاتىبە قەھاندىن. پەيغىن رەھىم
و قەھەر دۆبەرن.

■ **شەرۋە:** ↓

۱۱۹۶- زىنھار ب وان نەكى تو باۋەر
گەر باب و پىسى ۋە گەر بەرادەر

■ **ھەقىبەركىن:** ئە. نەكى ب وان.

■ **پەيغىناسى:** پىس: پىسەر، كۆپ - بەرادەر: برا، برادەر، ھەقال -

■ **جوانكارى:** تەناسوب ل نىقەكا پەيغىن باب و پىس و بەرادەر دا ھەيە.

■ **شەرۋە:** ↓

۱۱۹۷- خاسما كۆ موقەربەين د بەدخوۋاھ
نيزىكى بىن نەعووزو بىللاھ

■ **ھەقىبەركىن:** ھۇ. موقەربەيند - نۇس. موقەربەين د -

■ **پەيغىناسى:** موقەربە: نيزىكى، بەردەشك - بەدخوۋاھ: بەدخواز - نەعووزو بىللاھ:
پەناھ بۇ خودى -

■ **شەرۋە:** بىگومان مېر و فەرماندار چ ل رووقە و چ ژى ل بنقە، ۋەكى ئاگرىنە. ل رووقە
جوان و خوەشكۆك و روۋناھىنە، لى ل بنقە ژ خەلەكا پىكھاتىن دوورن. گاڤا كۆ دلۇقانى
يىن دىكى رۇژىنە، لى گاڤا كۆ توورە دىن و زۆردارى يىن دىكى، جىھانىن دىسۇژىنن.
ئەز ل بەختى ۋە دامە، نەبى نەبى كۆ ھوون ب وان باۋەر دىكى. ئەگەر تو كۆرى وان، يان
باب و براين وان بى ژى، ژ وان باۋەر نەكە و پىشتا خوە ب وان فا گرى نەدە. ب تايىبەتى
دەما كۆ بەردەستكىن دلنەخواز و بەدخواز نيزىكى وان بىن و ژ وان را بىن بەردەشك.
پەناھى بۇ خودى بىن و نيزىكى وان نەكەفن.

(۲۷)

نائومیدی یا زینتی یه ژ دهوله تا وهسلهت و چه زره تی،
دهردمه ندی یا وی یه ژ کوربه تا فورقهت و چه سره تی

۱۱۹۸- تاجدین و ستی کو بوون ب هه ف شاد
وهسلتی کرن نه و ژ هجرئی نازاد

■ ههقبه رکرن: حم. بن -

■ په یقناسی: بهه ف شابوون: لیره دا ب مرازین خوه شابوون -

■ جوانکاری: په یقین وهسل و هجر دژبه رن .

■ شروقه: ↓

۱۱۹۹- مهم مایه د کونجی وه حده تی فورد
نه یار و نه هه منشین و هه مدورد

■ ههقبه رکرن: ئا. جا. نه. مایه - زا. حم. رو. ئوس. مای/مایه - هژ. مایی - -حم. نه -

■ په یقناسی: کونج: قونجک، گوشه - وه حدهت: ته نیتی - فورد: ته نی - هه منشین:
هه فدهم، هه فال - هه مدورد: هه فدهرد، هه فیش -

■ جوانکاری: په یقین فورد و وه حدهت خودانی ته ناسوبا واته یینه. ته ناسوب ل نیقه کا
په یقین؛ یار، هه منشین و هه مدورد دا هه یه .

■ شروقه: ده ما کو تاجدین و ستی ب مرازین خوه شابوون و پیگه هیشتنی نه و ژ دووری
و ته نی تی یی رزگار کرن، لی مهمی تک و ته نی ل قونجکی ته نیتی یی دا ، بی یار و
هه فال و هوگر و هه فدهم و هه فدهرد ما .

۱۲۰۰- همدەم کو نەبن ژ بو دەمان را
همدەرد نەبن ژ بو غەمان را

- **جوانکاری:** پە یقین همدەم و همدەرد و هەروسان دەمان و غەمان جناسی ساز دکن. لیقە گەرا پرگە یین دەم، دەم، هەم و غەم مووسیقیا هوندورانی دئافرینە. ئەف مالکا ب شیوہیا موازنە یی هاتیبە ئافرانندی.

■ **شروڤه:** ↓

۱۲۰۱- غەمگین ب چ دئ بکەن تەحەممول
شاهین ب چ دئ بکەن تەوہسسول

- **هەقبەرکرن:** حم. هژ. چی - - ئۆس. شاهی -
- **پە یقناسی:** غەمگین: یی خودان خەم - شاهین: یی شاد، کەسی/کەسا کو شادە - تەوہسسول: دەستہا قیژ، هۆ و هەگەرا پیقە گریدانئ -
- **جوانکاری:** پە یقین غەمگین و شاهین دژبەری یی ساز دکن. ئەف مالکا هەلبەستئ ب شیوہیا تەرسیعی هاتیبە فەھاندنی.

■ **شروڤه:** ↓

۱۲۰۲- شاهی و غەمان دقیت ئەنباز
دەردان و دەمان دقیت دەمساز

- **هەقبەرکرن:** هژ. ئۆس. رۆ. میر. حم. زا. جا. دقیت، دقیت - ئە. دقیتن، دقیت -
- **پە یقناسی:** ئەنباز: هەقال - دەمساز: یی/یا کو دەما مروڤئ ساز دکە، هەقال و هۆگرین باش، هەقدەم -
- **جوانکاری:** ئەف مالکا هەلبەستئ ب شیوہیا تەرسیعی هاتیبە فەھاندنی. پە یقین شاهی و غەم دژبەرن. پە یقین دەرد و غەم تەرادوڤئ ساز دکن. دەمان و غەمان و هەروسان دەم و دەمساز جناسی چی دکن. تەناسوب ل نیقە کا پە یقین ئەنباز و دەمساز دا هە یە.
- **شروڤه:** گاڤا کەسەک تونەبە کو مروڤ دەمین خوہ پیڤا بپهۆرینە و هەقدەردەک تونەبە

کو مرؤف دهرد و کولین خوه ژئ را بیورینه، هینگا دهردهدار و خه مگینچ چاوا تاب بکن و بین دهمساز و شادان ژئ یئ چ ژ خوه را بکن بهر هانه و پئ شاد بین؟! شاهی و خه مان هه قال و هوگر پیدقین. که سهک پیدقئ کو مرؤف دهردی خوه یان ژئ شادمانی یا خوه ژئ را پارقه که و رهوش و دهما خوه ب هه بوونا دهمسازه کی/دهمسازه کی ساز بکه.

۱۲۰۳- نونسییه تی عاشقان سوکوونه

سه رمایه یئ وه حشه تی جونوونه

۱۲۰۴- ناسووده دین ب یئکدو هه مقال

خاسما کو هه بن ب یئکفه هه محال

■ هه قبه رکرن: نؤس. هافال -

■ پهیقناسی: نونسییه تی: هوگری - سوکوون: راههستان، بهر خوه دان، قه وهستان، هینوری، قهحه بیان - سه رمایه: سه رمیان - وه حشه تی: ترس، دووری ژ خه لکی و ئاقاییان، ترس و رهف، هوقتی و کوقتی - جونوون: شیت بوون - ناسووده: هیسایی، قهحه سیایی - هه مقال: هه قئاخیف، هه قدهم - هه محال: هه قراز، هه قرهوش، ئه وین کو حالء ددنه هه قدو -

■ جوانکاری: پهیقین نونسییه تی و وه حشه تی دژ بهرن.

■ شرؤفه: هوگری ب ئه قینداران راهه گه راهه ئارامی و قهحه بیانا وان. دووری و ترس ژئ دین سه رمایه و هه گه راهه دین بوون وشیت بوونا وان. هه قئاخیف و هه قدهم ب هه قدهم قهحه بن، ب تاییه تی کو رهوشا وان وه کی هه قدهم به و ژ راز و نیازین هه قدهم ئاگادار بن.

۱۲۰۵- زین و ستی، مه مؤ و تاجدین

قئکرا دکرن مه دار و ته سکین

■ هه قبه رکرن: هژ. رؤ. میر. حم. زین و ستی و مه مؤ - نؤس. ئه. ئا. جا. زا. زین و ستی، مه مؤ و تاجدین.

■ شرؤفه: ↓

۱۲۰۶- زینب کو دکر ژ دہردء نەفغان
دەنگن سستی یین دبوویە دەرمان

■ هەقبەرکرن: ئە. زینب و مەمى - هژ. دەردي -

■ شروۆفە: ↓

۱۲۰۷- گافا وەکو مەم ب دل دنالی
تاجدين دبوویە هەکیم ل نالی

■ هەقبەرکرن: ئا. ژ - - ئە. بر. نا. میر. دبوو - ئۆس. د -

■ شروۆفە: ↓

۱۲۰۸- ئەف هەردو ژ هەردووان جودا بوون
چوون هەردو ب مەقسەدا خو شابوون

■ هەقبەرکرن: هژ. حم. میر. رۆ. ئەف -

■ پەیفناسی: ب مەقسەدا خو شابوون: گەشتن مرازى خوە -

■ جوانکاری: لێقه گەرا پەیفا هەردو جوانکاری یا تەکریری ساز دکە .

■ شروۆفە: ↓

۱۲۰۹- مان زین و مەمى د بی سەرەنجام

بی مەقسەد و بی موراد و بی کام

۱۲۱۰- چل رۆژ نە خوەر نە خواب زینب

سەر رانەدبوو ژ بەر گرینى

■ هەقبەرکرن: هژ. رۆژی - ئۆس. رۆ. میر. حم. رۆژی - - هژ. ئە. حم. سەر -

■ پەیفناسی: سەرەنجام: ناکام، دوومایی، داوی - بیگام: ناکام، بیمراز -

■ **جوانکاری:** په یقین بیمه قسه د، بیموراد و بیکام تهرادوفی چی دکن. تهناسوب ل نیفه ک په یقین خوهر و خواب دا هه یه.

■ **شروقه:** بیهنا زینتی و سستی یی و یا مومو و تاجدینء ب هه فدو دهر دکت و هه وکا وان ب هه فدو دهات و ژ هه فدو را دبوون پال و پشت و نارامیده ر. دهما کو زینتی ل بهر دهر د و کولین نه فینا مومو دکالیا، دهنگی سستی یی ژی را دبوو دهرمان و سستی ل هه واری یا وی دا دهات. گاڤا کو مومو ژ بهر نه فینا زینتی دنالیا، تاجدین وهکی هه کیم و به ژیشکه کی خوهر یی را دگه هاند و ل بهر سه ری وی روودنشت. لی گاڤا کو نه و هه ردو ژ فان هه ردوانا جودا بوون و چوون گه هیشتن مرازنی خوهر و ب مرازنی خوهر شابوون، زینتی و مومو بی سه ره نجام و بی ناکام و کام و بی مه قسه د و مراز مان. چل شه قه روژان نه خه و کته چافین زینتی و نه ژی نه وی ده فی خوهر دا تخته کی. ل بهر گرینی سه ری وی ل بهر رانه دبوو.

۱۲۱۱- خوونا دلء بوو غهزا و خوارن هیسر بخو شه ربهت و فه خوارن

■ **هه قبه رکن:** ژبل پرؤ. ل هه مومو ژیده ران دا خوونادلی هاتیبه. پرؤ. خوونا دلء - - نا. نؤس. شه ربه تن -

■ **جوانکاری:** په یقین غهزا و خوارن پیکفه و په یقین شه ربهت و فه خوارن ژی پیکفه تهرادوفی ساز دکن.

■ **شروقه:** ↓

۱۲۱۲- هه مواره ب روژ نه گهر ب شهف بوو
وی حال ژ فورقه تن هه ر نهف بوو
۱۲۱۳- روژان دگری ب شهف دگر ناه
نه ورهنگ کرییا زه عیف نه و ماه

■ **هه قبه رکن:** هژ. گهری یا. رو. میر. حم. گهریا-

■ **جوانکاری:** روژ و شهف دژبه رن. نه و ماه، نستعاره یه ژ زینتی.

■ **شروقه:** ↓

۱۲۱۴- به درآ روختی وئ وه بوو هه لاله کی
ته لعهت دنوما وه کی خه یاله کی

- هه قبه رگرن: هژ. میر. حم. رۆ. رووین- پرۆ. روختی - هژ. نه. رۆ. بوویه - حم. پرۆ. بوه - میر. کوبوو-
- په یقناسی: به در: هه یقا شه فا چاردی - هه لال: هلال، هه یقا یه کسه فی - ته لعهت: روومهت، ته فهش - روخ: دیم، ته فهش - دنوما: دیار دکر، دهاته خوویانی-
- جوانکاری: رووین زینی ل جوانی و تیر و تزی تی یین دا ب هیقا شه فا چاردی را هاتیبه وه کاندنی و ل لاوازی و زرافی و قۆر بوونی دا ژی ب هیقا یه کسه فی را هاتیبه وه کاندنی . هه روسان هۆزان جارک دی موبالعه یین دکه و دبیزه زینی وسان لاواز بوو کو ته فهشا وئ وه کی خه یاله کی کو مرۆف بیژه هه یه یان نینه دهاته خوویانی. په یقین روخ و ته لعهت ته رادوفی ساز دکن.
- شرۆفه: خوونا دلنی وئ ژئ را ببوو خوه رهک و هیسرین چاقین وئ ژئ را ببوو شه ربهت و فه خوارن. هه ردهم چ شهف با و چ رۆژ با رهوش و دهما وئ ل بهر دووری یا مه می ههروه ها بوو. ب رۆژ دگریا و ب شهف دنالیا. نهو به دهوا خوه شکۆک وسان له ر و لاواز بوو، کو ته فهشا وئ یا بینانی هیقا چاردی تیر و تزی، وه کی هیقا یه کسه فی زهر و زراف بوو و دیمین وئ یین گولی وسان قۆر و قۆق بوون، کو روومه تی وئ وه که خه یاله کی دهاته بهر چاقین مرۆف.

۱۲۱۵- هه مزاد و هه فال و هه منشینان
هه مرز و نه مین و نازه نینان

- هه قبه رگرن: نۆس. هه مره -
- په یقناسی: هه مزاد: هه فزا، هه فته مه ن - هه منشین: هه فنشین، هه فال - هه مرز: هه فسر - نه مین: باوه رپیکری - نازه نینان: لیره دا ب واته یا نازه لگره.
- جوانکاری: ته ناسوب ل نیقه کا گشتی په یقین فی مالکی دا هه یه. په یقین هه مرز و نه مین ته رادوفی ساز دکن.
- شرۆفه: ↓

**۱۲۱۶- ھەر لەھزە دگۆتتە وئ ب رققەت
كەى سەروئ رىيازى باغى رەفەت**

- ھەقبەركرن: رۆ. دگۆتتە وئ - پرۆ. دگۆتتە -
- پەيئناسى: رققەت: نەرمى، رۆنى، دلۆفانى - ب رققەت: ب دلۆفانى - رەفەت: بلنداىى -
- جوانكارى: سەرو ئستعارەيە ژ زىنن، رىيازى باغى رەفەت ژى ئستعارەيە ژ بنەمالا ميرة.
- شروقه: ↓

**۱۲۱۷- سەرسەبىزى و تازەبەرگ و بارى
ئەف چەندە چ ھيسران دبارى**

- ھەقبەركرن: ميرة. سەرسەربز - پرۆ. سەرسەبىزە - - ئۆس. وە -
- پەيئناسى: سەرسەبىز: شىن، تەرو تازە - سەرسەبىزى: تو تەر و تازەيى، تو گەنج و جوانى - تازەبەرگ: نووچلۆداىى، نووشىنە - بار: ميوە -
- جوانكارى: زىن ب دارەك نووشىنە و شىن و خودان بەرگ و بار را ھاتىيە وەكاندنن.
- شروقه: ↓

**۱۲۱۸- ھەمشىرە ئەگەر ژ تە جودا بوو
خوش چوو و ب ھەمسەرى خو شابوو**

- ھەقبەركرن: ئا. چوويە -
- پەيئناسى: ھەمشىرە: ھەقىشىرە، خووشك - ھەمسەر: ھەقىسەر، ميرة، ھەلال ھەقىسەر -
- شروقه: ↓

۱۲۱۹- وئ گرتییه بۆ خو سەبر و تەمکین
ئەو شایە ل وئ تو لێرە غەمگین

- پەیفناسی: تەمکین: فەحەبیان، دامەزران - لێرە: ل ئێرە، ل فراء، ل فێدەری -
- جوانکاری: پەیفین سەبر و تەمکین تەرادوفی ساز دکن. پەیفین شا و غەمگین دزبەرن.
- شروۆفە: هەفته مەن و هەفال و هۆگر و هەقدەم و هەقراز و باوەر پیکری و نازەه لگرتین وئ هەردەم ب نەرمی و دلۆقانی دگۆتین: ئەو سەلوا باغچەیی باغی بلند، تو کو گەنجی و شین و شا و تەر و تازە و جەوان و جوانی، تو چما و ل بەر چ وسان هێستەران دبارینی؟ ئەگەر خووشکا تە ژ تە جودا بوویە و تو ژ بۆنا خووشکا خوە وا هێستەران دبارینی، خووشکا تە کو ب خێر و خوەشی میژ کرییە و چوو یە مالا میژ خوە و ب مرازێ خوە شابوو یە. ئەو ژ خوە را فەحەبیایە و ب ئارامی و خوەشی دژی، ئەو ل وەیدەری شاد و کەیفخوەشە، لئ تو چما لێرە خەمگین و ب کەدەری؟

۱۲۲۰- منبەعد غەمان ژ قەلب ە راکە
تەشبیھ ب زولفی بەر فە با کە

- هەقبەرکرن: پرۆ. جارەک تو غەمان - رۆ. ئە. ئا. میر. قەلبە - هۆ. قەلبی - حم.
- پەیفناسی: منبەعد: ژ فر هاشوون دا، ژنھا شوون دا، ژ نوکە قەرە - بەرفەباکە: بدە بەربایی، بەربادبکە، ژ هۆلی راکە، بدە بایی -

■ شروۆفە: ↓

۱۲۲۱- چین چین بکە توپەیین د شەبرەنگ
گولگول فەکە عاززی د گولرەنگ

- هەقبەرکرن: ئۆس. بکە -
- پەیفناسی: چین چین کرن: دەستەدەستەیی کرن، قوروشک کرن - شەبرەنگ:

شەفرەنگ، رەش و تارى، ل رەنگى شەقى دا - گولگول: گولگولى، نەقشاندى، ل رەنگى
گولان دا، سۆر - گولرەنگ: سۆر، ل رەنگى گولان دا -

■ شىرۋە: ↓

۱۲۲۲- زولفان قەكە دا بىن موسەلسەل
ئىكلىل ل جەبەتتى موكەللەل

■ ھەقبەركىن: ھۇ. تا. - رۇ. ب - پىرۇ. ل - ئۇس. موشەككەل -

■ پەيقناسى: موسەلسەل: زىجىر - ئىكلىل: توومك، توونجىك - جەبەت: ئەنى -
موكەللەل: خۇدان تاج، قوروشكى -

■ شىرۋە: ↓

۱۲۲۳- بىسكان تو ژ خەمىريان جودا كە

زولفان شەكە پىككە بەر ھەوا كە

۱۲۲۴- دا سونبول و سۆرگول ئاشنا بن

رەيخان و بەنەفشە طا ب طا بن

۱۲۲۵- بىسكان بوھرىنە سەر ھاللان

سەودا كە د بەككەيىن باللان

■ ھەقبەركىن: ئۇس. بدەرىنە - - زا. مىر. سەودا كە د بەككەيىن بەلالان - ھۇ.
سەودا كە د بەككەيىن بىلالان - ئا. سەودا كە ژ نووقە دىن و ھاران - رۇ. جا.
ژ نووقە وان رووالان - پىرۇ. دىبەككەيىن بەلالان - ئۇس. سەودا كە د مەككەيىن
بەلالان - ئە. سەودا كە د بىكەيىن ھاللان -

■ پەيقناسى: بىسك: زولف - خەمىرى: پۆرك، توومك، خافك، پۆشى و دەسرۆك
- ئاشنا: ناسىيار - طا ب طا: تا ب تا، تىل ب تىل - بوھرىنە: بىنە، بوھشىنە
- سەودا: رەش - سەوداكە: رەش بىكە، ب واتەيا دوھم سەوداسەرى بىكە -
بەككە: مەككە، بازارى عەرەبىستانى يىن پىرۇز، مەبەست ژى تەفەشا زىنى يە
- بەلال: بەلالى ھەبەش، يەكمىن بانگدەرى دەورا پىنغەمبەرى ئىسلامى كو
رەشك بوو، لىرە دا مەبەست ژى خالا رەشە ل سەر تەفەشا زىنى -

■ **جوانکاری:** سونبول ئستعاره يه ژ بسكان و سۆرگول ئستعاره يه ژ تەفەشە. رەيحان و بەنەفشە ئستعارەنە ژ بسک و پۆرکان. ھالان ئستعارە يە ژ ھەردو بروويان - بەکە ئستعارە يە ژ ديمى زينى، بلال ئستعارە يە ژ خالا رەشە سەر تەفەشا زينى. ھەروسان خانى ئافرەكى ژى ددە سەرھاتا بانگدانى ل سەرەتاي ئىسلامى دا كوفەشارتى بوو. لى ل دوو را بلالى حەبەشى ب ئەشكەرەتى بانگ دا. خانى ژى ژ زار ھەقال و ھۆگرين زينى ديبژئ ئىدى خالا خوە يا وەك بلال دەرخە ئەشكەرەتى يى.

د پەيڤا سەودا كە دا ئىھام ھەيە. لەورا كۆل پلە يا يەكەم دا مەرۆف وە ھزر دكە كو خانى ديبژە بەلالين حەبەشى ل مەككى دا ژ بۇنا خوە دين و سەوداسەرى بکە. لى گاڤا كو مەرۆف لى ھوور دبه مەرۆف ديبەنە كو مەبەستا خانى ئەوہ كو خالين خوە يين ل سەر روومەتى خوە يى خوەشكۆك، ل ژبەر خاڤكى درينە و رەش بکە، دا كو خلق جوانى يا تە بينن.

■ **شەرۆڤە:** فر ھاشووندا وان دەرد و كولانا ژ دلخ خوە دەرينە و وەكى زولغان بدە بەر بايى و بلا با وان دەرد و خەمان ژ خوە را بين. ئەو پۆرک و بسكىن خوە يين شەڤرەنگ بشکنە و قوروشك قوروشكى بکە و تەفەشا خوە يا سۆرگولى وەكە سۆرگولان ڤەكە و بەشەرا خوە خوەش كە. زولڤين خوە ڤەكە و بادە، دا كو وەكى زنجيران لى بين. توومك و تەمۆريکا خوە ل سەر ئەنى يا خوە دا بينانى تاجەكى بخەمليەنە. بسكىن خوە كو تە ل بەر خاڤكى را كرنە، ل بەر خاڤكى دەرينە و زولڤ و پۆرکان شەكە و بدە بەر ھەواين، داکو ئەو زولڤين تە يين وەكە سونبولان بژن سەر تەفەشا تە يا وەكى سۆرگولان. پۆرک و تەمۆريکا خوە وەكە رەيحان و بەنەفشەيان تا تايى بکە و بەردە سەر مەيدانا ئەنى يى و بينە سەر بروويين خوە بين كەوانى و خالا خوە يا خوەشكۆك ل سەر تەفەشا خوە يا جوان، يا وەكى مەككە يى پيرۆز، وەكى بلالى حەبەشى رەش و خۆشنوین بکە و ئىدى ڤەشارتى نەھيەلە و دەرخە بەرچاقان.

۱۲۲۶- ديسان بکە خەمريان قەدەح نۆش

جەعدان ڤەكە كەعبە بت سيبه ھېۆش

۱۲۲۷- دا خەلق ژ غەرب و شەرقى تا شام

حوججاج سڤەت بېەستى ئىحرام

■ **ھەڤبەرگرن:** ھژ.حم. تا- مير. شەرق و تا - - ھژ. حەججاج - ئا.مير.حم. ئە.رۆ. ئۆس. بينن -

■ **پەيقناسى: خەمىرى:** مەيقەخۆر، تېپەنى يىن مەيىن، مەخمۇور، زولف، پۆرك - قەدەحنۇش: مەيقەنۇش - جەعد: بسكىن بادايىق و قوروشك - كەعبە: مالا خودى، مەبەست ژى تەفەشا زىنى يە - سىيەھپۇش: رەشپۇش، رەشقەگر - غەرب: رۇزاقا - شەرق: رۇزھەلات - شام: ولاتى سوورايى، باژارى دمەشقى، ئىفار، شەف - **ھوججاج:** پرانەى حاج، حاجى، كەسىن كو دچن زيارەتا مالا خودى ل عەرەبستانى - **ھوججاج سەفت (ھجاج سەفت):** وەكى حاجيان - **بەستىن:** گرى دن - **ئىحرام:** ل خوه كرن و قەرگرتنا چارشەقا سىپى و ژ خو ھەرام كرن و دوور كرن ھندەك كرىاران ل دەما زيارەتا كەعبە يىن دا -

■ **جوانكارى: خەمىرى يىن قەدەحنۇش دكارن دو وینە يىن خيالى بئافرىنن، يەك ئەو دەما كو كچەك بسك درىژ بمەشە بسكىن وى وەكە مرۇقىن سەرخوش دتلتنن. خانى بسكىن زىنى ل وى دەمى دا وەكاندىبە سەرخوشان. يا دى ئەو: دەما كو بسك شۆر بن، دادكە قن سەر مەكان. خانى بسكىن زىنى وەكاندە سەرخوشان و مەكىن وى ژى وەكاندە دو جامىن مەيى كو سەرى بسكان دىن سەر وان و مەيى ژ وان قە دخون و سەرخوش دبن و دتلتنن. خانى تەفەشا زىنى دشوبەينە كەعبى و زولفى وى ژى دشوبەينە پەردەيا رەش كو يى كەعبە يىن دىقېين.**

ئەف مالكا ھەلبەستى دكارە تەلمىج يان نقتباسەك بە ژ قى ھەلبەستا مەلايى جىزىرى:

ئىحرام مە بەست ئەسودد ب قەست يار ھاتە مەست، ئەز چومە دەست ھەجا مە لەو (مەلۇ) مەقبول بوو.

■ **شەرۇقە: ↓**

۱۲۲۸- پەيوەندە كە پىكفە بسك و خالىن
شىرازە كە مسحەفا جەمالى

■ **ھەقبەركن: ئە. بر. ئا. مىر. رۇ. كە - پرۇ. بکە - مىر. رۇ. خالان، جەمالان - پرۇ. خالىن و جەمالى -**

■ **په یقناسی: په یوه نده: پښه، فه بهستی، گریډایی، ب هه فه گریډانا په رین پرتوکان - شیرازه: خه ملاندن و دروونا بنی پرتوکان ب نارمووشء - مسحه ف: پرتووکا پیروژ، قورنآن، مه بهست دیمی زینی یه -**

■ **جوانکاری: خانی ته فه شا زینی یا به دهو دوه کینه پرتووکه کی و نه وی پرتووکی ب نوقته یا خالی و ده زی یا بسکان ب هه ف فا ددروو و ژ وی مسحه ف را ب نارمووشی بسکان شیرازه واته دۆر به نده کی دئافرینه .**

■ **شروقه: ↓**

**۱۲۲۹- سهرله وحه یی دیم بیت موززه هه ب
نایاتی خودی ببن مورته ته ب**

■ **هه فبه رکن: نؤس. وجودی - نا. میر. رۆ. بت -**

■ **په یقناسی: سهرله وحه: سهردیږ، تیر - سهرله وحه یی دیم: سهردیږا ته فه شی، مه بهست ژی پښانی یه . - موززه هه ب: زیږیښه کری، تاجدار - نایاتی خودی: نایاتین خودی، ینشانه یین هه بوونا خودی، مه بهست ژی جوانی یا رووی زینی یه - مورته ته ب: ریک و پیک -**

■ **جوانکاری: خانی کول مالکین پښ دا ته فه شا زینی وه کاندبوو قورنآنی، نها زی نه نی یا وی دوه کینه سهردیږا وی قورنآنی. قورنآن چاوا ژ چند سووریهان و هه سووره ژ چند نایاتان پیک تی، هه ریه ک ژ جوانی یین ته فه شا زینی زی دوه کینه نایاته ک ژ نایاتین خودی. بهری دهما کو په رین قورنآنی یان هه پرتووکه ک پیروژ ب هه فا گری ددان، بنی وی ب نارمووشء ددرووتن کو ژی را شیرازه دگوتن و سهردیږا وی ب ئافا زیږ دنفیسین. خانی زی لیره دا ته فه شا زینی دوه کینه رووپه لین قورنآنی و نه نی یا وی زی دوه کینه سهردیږا وی قورنآنی. چاوا سهردیږا وی پرتووکی ب زیږ دهاته خه ملاندنی، نه نی یا زینی زی ب قولی زیږان تی خه ملاندنی و ب نارمووشین بسکان تی دۆر به نده کرنی .**

■ **شروقه: ↓**

**۱۲۳۰- دا فرقه یی کافر و موسولمان
ته سدیقی بکه ن ب نه سستی فورقان**

■ **هه فبه رکن: نه. میر. پرو. نؤس. زا. حم. فورقان - نا. رۆ. هژ. جا. قورنآن -**

بالکیشی: هه چهند کو ههردو په یقین قورئان و فورقان ب یهک واته یی نه، لی لیره دا په یفا فورقان ژ یا قورئان سهرراست تره، لهو را کو خانی نهو په یف دگهل په یفا فرقه کریبه جناس.

■ **په یفناسی: فرقه: دهسته، کۆم - تهسدیق: راستدهرخستن، باوه راندن - نهسس(نص): نافه روک و دهقا پرتووکئ - فورقان: قورئان -**

■ **جوانکاری: په یقین کافر و موسولمان دژبه رن. په یقین فرقه و فورقان جناسی ساز دکن.**

■ **شروقه: ↓** رابه دیسان بسکین خوه باده، و ل سهر فینجانین فه غفووری دا بهرده، بلا بسکین ته ژ مه یا وان فینجانان فه خوون و مهست و سهرخوش بن و ل سهر بهژنا ته دا مهستانه بتلتن. زولف و بسکین خوه یی رهش و قورووشک ل سهر روومه تی خوه یی که عبه ئاسا دا بهرده و نهوی که عبه یی رهشپوش بکه، داکو خه لک ژ روژهلای تا روژاقایی و شامی وه که حاجیان ژ بو زیاره تا که عبه یا رووی ته که فه نی سپی ل خوه بکن و بکه فن ئیحرامی و ریژ بن و ل هیشی یا زیاره تا رووی ته دا راوهستن. رابه بسکین خوه برژینه سهر خالان و ته فه ئا خوه یا وه که مسحه فی ب وان بسکانا دوردروومان بکه و بخه ملینه و نه نیا خوه یا وه که سهردیرا قورئانی ب زیړان بخه ملینه و ئایات و نیشانه یی خودایی ریک و پیک بکه. داکو دهسته یی کافر و موسولمانان باوه ری یی ب نافه روکا وی قورئانی بینن.

**۱۲۳۱- وان غمزه و ئافرئ د خوونخوار
وان خه نجهر و که یبرئ د دوژوار**

■ **هه قبه کرن: نا. میر. حم. هژ. ئوس. رو. فان، وان - نه. فان، فان -**

■ **په یفناسی: غمزه: ئافر - ئافر: لینه پیرنا ب ناز یان ژی ب تووره یی، لینه پیرنا واته دار - که یبر: که وبر، چه قوکا به ژیشکی یی، نهو چه قوکا تیز کو پی تریشکه یی برینان دبرن.**

■ **جوانکاری: په یقین غمزه و ئافر تهرادوفی چی دکن و تهناسوبا په یقین خه نجهر و که یبر ب هه قرا هه یه. خه نجهر ئستعاره یه ژ بروویان و که یبر ژی ئستعاره یه ژ برژانگان.**

■ **شروقه: ↓**

**۱۲۳۲- زینهار مەدی جەواز و روخسەت
وان نینە ب کەس چو روفق و رەحمەت**

- **هەقبەرکرن:** رۆ. جەوازی روخسەت - پرۆ. جەواز و روخسەت - ئۆس. رەحم و رققەت - پرۆ. رەحم و رققەت، رفق و رەفەت -
- **پەیفناسی:** جەواز: ئیزن، ریدان، دەستوور - روخسەت: ئیجازە - روفق: رفق، نەرمی - رەحمەت: دلۆقانی، دلنەرمی -
- **جوانکاری:** پەیفین جەواز و روخسەت و پەیفین روفق و رەحمەت پیکشە تەرادوفی ساز دکن.
- **شروڤه:** ↓

**۱۲۳۳- مەنزوون بکە توپەین د تەپار
دا هوکمى بکەن ل شاه و خوونداکار**

- **هەقبەرکرن:** ئا. موزون (مەوزوون) -
- **پەیفناسی:** مەنزوون (مەذون): ئیزن پیدایی، دستووردایی - مەوزوون: ریک و پیک کری - توپە: پۆرک، توومک - تەپار: ریکر، دز، دلدز، دزی هس و هەدامان، دالقایی - توپەین د تەپار: توونجکا دلدز، پۆرکا دالقایی - هوکمى بکن: فەرمانی بدن -
- **جوانکاری:** پەیفین توپە و تەپار جناسی چى دکن. پەیفین شاه و خوونداکار دکارن تەرادوفی ساز بکن. تەناسوب ل نیئەکا پەیشا هوکم دگەل پەیفین شاه و خوونداکار دا هەیه.
- **شروڤه:** ↓

**۱۲۳۴- پەردئ توژ بەر گولان هلینه
بی سەبری یی بولبولان بیینه**

- **هەقبەرکرن:** هژ. هەلینه - - میر. بی سەبر تو بولبولان - ئا. بی سەبر و بولبولان -

■ پدیفناسی: پردی: پردی - پردی: پردی، بردا، ل بردا، تشتا کو دکه فه بهر تشته کی و ناهیله نه و تشتا بیته دیتنی. - هلینه: راکه - بی سهبری یی: بی سهبری یا، بیحه دووری یا -

■ جوانکاری: گولان نستعاره یه ژ دیم و جوانی یین روویع زین، بولبولان نستعاره یه ژ نه قیندارین زین.

■ شروقه: ↓

۱۲۳۵- خندان بکه غونچه یا دهانی نالان که ههزاری داستانی

■ هه قبه رکن: نه. تالان - هژ. ههزار-

■ پدیفناسی: غونچه: بشکوژ - دهان: دهف - ههزار: بلبل، ههزار دهستان - داستان: چیرۆک - ههزاری داستانی: بلبل چیرۆکی، مه بهست خانی بخوه یه - ههزار دهستان: بلبل کو ب ههزار ناوایی دخوونه. -

■ جوانکاری: دهقی زین ب گوله ک تازه بشکوژ دایی را هاتیبه وه کاندنی. هه لبه ستفانین پیشین دهقی بچووک نیشانه یا جوانی یی دزانین و که یفا وان پر ب دهقین بچووک دهات، هنده کا گۆتته دهقی یارا من هند بچووک تو دبیزی کوری یا ده رزی یی یه.

■ شروقه: ↓

۱۲۳۶- سه رخوش که ل گه ردهنی گوهاران سه رسه م که جونوون و دین و هاران

■ هه قبه رکن: هژ. سه رسام-

■ پدیفناسی: سه رسه م: سه رسام، شیتنی نه قین، سه وداسه ری.

■ جوانکاری: ته ناسوب ل نیشه کا په یقین سه رخوش، سه رسه م، جونوون، دین و هار دا هه یه.

■ شروقه: ↓

**۱۲۳۷- مه یخوهر که مه لان ب غهنج و نازان
شه یخان تو بشینه بهر بهرازان**

- هه قبه رکن: نه. هم. شیخان بشینه -
- په یقناسی: مه لان: مه لایان - غهنج: ناز، نه دا - شه یخان: شیخان، مه بهست ژئ
شیخی سه نعانئ یه -
- جوانکاری: ته ناسوب ل نیفه کا په یقین مه لا و شیخ دا هه یه. نه ف مالکا هه لبهستی
ته لمیحه ژ ژیا نا شیخی سه نعانئ کو بوو نه قینداری کچا نه رمن و ل سه ر داخوازا وی ژ
دین ده رکهت و قورئان شه وتاند و مه ی فه خوار و چوو بهر بهرازان .
- سرؤفه: ↓

**۱۲۳۸- ده ستور بده بسک و زولف و خالان
ناگاه بگیړه نه هل حالان**

- هه قبه رکن: میر. لی نه هلئ -
- په یقناسی: ناگاه بگیړه: ناگادار که - نه هل حالان: عارفان، نه قیندارین خودئ -

**۱۲۳۹- دا مورشدئ بی ل ته ریقی هانم
سه رگه شته نه بی وه کی به هانم**

- هه قبه رکن: میر. بی لته ریقی (بی لته ریقی) هانم - هم - رو. بی ته ریقی هانم - نه.
زا. ئوس. جا. بی ته ریقی هانم - نا. بی ته ریقی و هانم - هؤ. بی ته ریقی هانم - -
میر. نه بی - پرو. نه بی، بین - هم. ئوس. نا. نه. رو. زا. جا. نه بت - هؤ. نه بین -
- بالکیشی: هه ر چهند کو ژ بلی ده ستنقیسا میر. ل هه موو ژیده رین دی دا هاتیبه: دا
مورشدئ بی ته ریق - لی مورشدئ بی ته ریق چ واته یی ناده، له ورا مورشد کو بخوه
ریقه بهر و خودان ته ریقته تن، نکارن بی ته ریقته بن. ل ته ریقی ژ هه موویان سه رراست
تر و واته دار تره.

■ **په یقنناسی: مورشد: ریبر - بی: بوویه، بووی - ل تهریقن: ل ریکن دا، ل ریبازی دا - هائیم: سهرگردان، سهرلن گهړیایی، سهرلن شیویایی - بی ل تهریقن هائیم: ل دوو ری و ریبازان دا سهرگردان بوویه - سهرگه شسته: سهرگردان - نه بی: نه بیت، نه بت، نه به - به هائیم: پرانه یا به هیمه، چوارپن، پیرو -**

■ **جوانکاری: ته ناسوب ل نیقه کا په یقین مورشد و تهریق دا هیه. په یقین هائیم و سهرگه شسته ته رادوفنی ساز دکن. په یقین بی و نه بی دژبه رن.**

■ **شروقه: ↓**

**۱۲۴۰- ننگار بکته زه لالی موتلهق
نقرار بکته ب سووره تی هق
۱۲۴۱- فارغ ژ ته جه للی یا جه لالی
قانع ب ته سه وورا جه مالی**

■ **هه قبه رکن: میر. فارغ بی ژ، قانع بی ب -**

■ **په یقنناسی: ننگار کرن: حاشالی کرن، مانده ل کرن - زه لال (ضلال): گومریی، ریوه ندایی، نافه ری بی - موتلهق: ته واو، ب گشتی - نقرار کرن: موکور هاتن، دانه نوستی بی خوه، په ژراندن - ته جه للی: خوه نیشانان - قانع: چاقبیر، رازی - ته سه وور: هزر کرن، نینانه هزراخوه، گومان کرن -**

■ **جوانکاری: په یقین ننگار و نقرار دژبه رن. په یقین ته جه للی و جه لال جناسی چی دکن.**

■ **شروقه: ↓**

**۱۲۴۲- فانی بکته ن نه وی وجودی
باقی بیتن ب فی شو هوودی**

■ **په یقنناسی: فانی کرن: نست کرن، ژ هو لری راکرن - باقی: به رده وام، ههرمان - شو هوود: پرانه یا شاهد، بینهر، جوان، خوشه ویست، دیتن، گهه شتن ب پله یا بلنده عرفانی کو د وی پله یی دا عارف ژ بلی راستی و دوروستی بی تشته کی دی نابینه -**

■ **جوانکاری:** په يقين فانی و باقی د ژبه رن. نه ف مالکا ب شيوه يا موازنه يی هاتيبه فهاندنی. فانی و باقی و شووود ژ بويژين ته سوف و عرفانيه.

■ **شروقه:** لڼ د بهختی ته دامه، تو ده ستوروی نه ده وان نافرین چاف و بروویان یین وه که خه نجر و که بیړان، له ورا کو دلین وان ب چ که سی ناشه و ته و چ که س تابا نافرین ته یین بکوژ نایینه، خه لک گونه هن کچی! نه و پورک و بسکین خوه ل سهر ته فه شا خوه ریک و پیک بکه، دا کو فه رمانی ل شاهان و میران بکن و وانا تیکه ن ژیر فه رمانا خوه دا. جا رابه نه وی په رده یی ل بهر گولا روومه تی خوه هلینه، فیجا و هره بیسه بری و بیحه دووری یا بلبلان بیینه. وه کی خونچه به ک گولن بکنه و بلبلین خودانی هه زار ناوا و سترانان بنالینه. گوهارین خوه تیکه گوهرین خوه، داکو شوړکین گوهاران ل سهر گه رده نا ته دا وه کی سهر خویشان بتلتن و نه قینداران ب وان سهر خویشانا دین و هارو سهر سه م و شیت و شهیدا بکن. رابه خوه بخه ملینه و خشلی خوه ل خوه که و ب خه مل و جوانی یا خوه مه لایین دانزده علم ب نازا به ژنی و ب نافرین چاقان بکه مه یقه خوړ، و شیخین خودان مورید بکه گاور و بشینه بهر به رازان. ده ستوروی بده زولف و بسک و خالان و عارف و نه هلی دلان ل جوانی یا خوه کو نه یووکا جوانی یا خودایی یه، ناگادار بکه. داکو نه مور شدی کول دوو په یاد کرنا ریکه ک راست دا نافرین بوونه و سهری ل وان گه ریایه و نزانن دی کا چ بکن، وه کی نازه لین هاقیبووی سهر گه ردان و سهر گه شته نه بن و ریکا راست و دوروسته نه قین بگرن و بلا نه وی نافرین بووی هه بوونا نه قینی مانده ل نه کن و ل هه بوونا راستی یی موکور یین و دا کو نه وی کو ژ ته جهلی یا جهلال و جوانی یی دوور که تنه و ناگاها وان ژنی نینه، ب دیتنا وی جوانی یا ته قانع بن و هه بوونا خوه یا خاکی فانی بکن و ب دیتنا جوانی یا ته کو جوانی یا خوداییه، باقی و هه رمان بن و بگین پله یا فه نا فی نه لاهی یی.

۱۲۴۳- نه قچه نده نه وان دگوتن نه ف پند
زین یی نه دبوو سه بوور و خوړ سه ند

■ هه قبه رکن: هژ. نوس. میر. نه ف چنده - نه. نا. هژ. میر. نه و چنده - هژ. به ند-

■ په یقناسی: پند: شیره ت- سه بوور: بیهنفره، نارامبووی - خوړ سه ند: رازی و شاد، پیخوش -

■ شروقه: ↓

۱۲۴۴- بهلکی ب نهسیححت و ب پهنان
یهک جار دکهته بهلاو بهندان

- په یقناسی: یه کجار: جاره کی دا، ب گشتی - بهلا: گیروداری - بهند: زندان، گرفت -
- جوانکاری: پهنند و نهسیححت تهرادوفی ساز دکن .

■ **شروقه:** لچ ههرچهنده کو نهوان نهف شیره تانا ل زینئ دکرن، بیهننا زینئ ب فان گوتنانا دهرنه دکهت و پیخوش نه دبوو. بهلکی هئ ب فان شیرهت و نهسیححت تانا زینئ لاپ نهفهحه سییایی دبوو و دهرگه هئ دهرد و کولان ژئ را فه دبوو.

۱۲۴۵- عشق ناگره نه فحه یه نهسیححت
سر پهرده یه لومه یه فه زیححت

- هه فبه رکرن: نا. نه فحه یئ، لومه یئ
- په یقناسی: نه فحه: یوف، سهره تایا هه لکرنا باین - لومه: سهره فده، سهرکوت، گازنده - فه زیححت: رسوایی، بهدناقی -

■ **جوانکاری:** خانی نه فین شوبهاندیبه ناگره کی کو شیره تی ل دژی وی ژئ را وه کی بایه کن یه کو وی گور دکه. راز ژئ وه کاندیبه پهرده یه کن کو لومه و گازنده دبن هه گه را ژ لاجوونا وی و رابوونا وی پهرده یئ ل سهر راز و سران وئه شکره بوونا وان و هه گه را روسواتی یئ.

■ **شروقه:** ↓

۱۲۴۶- هندی کو نهوان دکر مهلامهت
وی زیده دبوو ژ وان نه دامهت
۱۲۴۷- نهشکان نه ددانه چاف ء فورسهت
ناهان نه ددان دهان ء مهلهت

- هه فبه رکرن: هژ. چافی، دهانئ - نا. نه. چافی، دهان ء - ئوس. رو. میر. هم. زا. چافی، دهانئ - جا. چاف، دهان ء - ئوس. نه ددان -

- پەيئناسى: مەلامەت: لۆمە، سەرھەقدە - نەدامەت: پۈشمانى - ئەشكان: ھېسران - مۆھلەت: دەرھەندە، كەلپىن -

■ شىرۋىقە: ↓

۱۲۴۸- دا ئەف ب كەلامەكى خەبەردەت
يا ئەو ب مەقامەكى نەزەر دەت

- ھەقبەركىن: مېر. ئا. رۆ. ئە. ھۆ. ئەو - پىرۆ. جا. زا. ئەف - ئۆس. دا ئەف ۋە بكامەكى -

- پەيئناسى: كەلام: كلام، پەيىف - خەبەردەت: بئاخقە - مەقام: جىھ - نەزەردەت: لى بىئىرە، لى مېزە بىكە -

- جوانكارى: خانى پېش دا داباشا چافە كرىيە ۋە پاشى داباشا دەھانە كرىيە، ل قى مالكا ھەلبەستى دا دەھان نىزىك دكەقە ۋ چاف دوور، ئەف مالک ۋ مالكا پېش دا لەف ۋ نەشرا نارىك سەراست دكن. خەبەردان يا دەھانە يە، نەزەردان زى يا چاقانە -

■ شىرۋىقە: ↓

۱۲۴۹- ناسح فكىرىن كو ۋەعز ۋ تەقىرىر
ناكن ب چو رەنگى نەفە ۋ تەئسىر
۱۲۵۰- مابىن د تەعەججوبىن كو ئەو ماھ
ئەقچەندە ژ بو، چىرا دكەت ئاھ

- ھەقبەركىن: ئە. ئا. مانە - مېر. ۋەكو -

- پەيئناسى: ناسح (ناسح): شىرەتكار، شىرەتقان - ۋەعز (وعظ): شىرەت، ئامۇزگارى - تەقىرىر: راكەھاندن - نەفە: سوود، قازانچ -

■ شىرۋىقە: ↓

۱۲۵۱- وان ههر وه قیاس دکر کو زینئ
ههر بؤستی یئ دکهت گرینئ
۱۲۵۲- دیتن کو خه بهر ههمی ههوا بوون
ناچار کرن سوکووت و رابوون

■ هه قبه ر کرن : ئوس . دکر-

■ پدیشناسی : قیاس : ته خمین - ههوا : با، بیتونه - سوکووت کرن : بیدهنگ مان،
خوه کر کرن -

■ **شرؤفه** : نه فین وه کی ئاگره کی یه و شیره تین ل دژی وی ژئ وه کی پوفکرئ یه و
ئهوئی ئاگری گور دکه . راز وه کی په رده یه کئ یه ، لومه لیکرن دبه هه گهر کو ئه و په رده ل
سه ر رازا سه رگرتی رابه و روسواتی یئ بار بینه . هندی کو ئه وان شیره ت ل زینئ
دکرن ، هند دچوو زینئ گو ه نه ددا شیره تین وان و ژ وان بیه یقی دبوو و ئه و ژ
شیره تکرئ پؤشمان دکرن . هیسرین چاقان دهر فهند نه ددانی کو ئه و ل جیهه کئ بنه یپره
و ئاه و که سه ران ژئ که لین نه ددانی کو ئه و په یقه کی بئاخفه . ل کوتایئ دا
شیره تکاران دینا خوه دانی ، نه هری ، شیره ت و شرؤفه هه موو بیچونه نه و چ کار تی کرنا
وان تونه یه ، زه نده گرتی مان و نزانین کو ئه و به ده وا وه ک هیقی چما هنده بیچه دووره و
چما هنده دناله و دکاله . ئه وانا وه هزر دکرن کو زینئ ژ بؤنا دووری یا ستی یئ
بیچه دووره و ژ بؤنا وی دگری . ده ما کو دینا خوه دانی ، شیره تین وان هه موو بادی هه وا
بوون ، بنه چاری بیدهنگ مان و رابوون و ئه و تهنئ هیلان .

(۲۸)

همدمه می یا زینئ یه د گهل غه مان، ب سه به بیئ
نفاق و نائیتمادی یا همدمه مان

۱۲۵۳- زین ما ب تهنئ د گهل غه مان جوت
غهم لئ جفییان ژ بو غه مان گوت

- هه قبه ر کرن: هژ. حم. میر. رو. بر. زا. جا. جفییان - ئا. ئه. جه میان - ئه. د گهل -
- پدیفناسی: جوت: هه قال - جفییان: جه میان، جه م بوون، به ره ف بوون -
- جوانکاری: په یقین تهنئ و جوت و تهنئ و د گهل د ژبه رن. په یقین غهم و غه مان
ته کریری ساز دکن. تهنئ مان و لئ جفیان ژی د ژبه رن.
- شروقه: ↓

۱۲۵۴- که ی هه مننه فه سی د بی نه وایان
فه ریاد ره سی د پر جه فایان
۱۲۵۵- هه مده ردئ دلئ د ده ردمه ندان
هه مپه رده یئ سپئ موسته مه ندان
۱۲۵۶- هه مرزئ دلئ د دلبرینان
هه مخوابه یئ خاترئ هه زینان

- هه قبه ر کرن: ئوس. هه منارزوویئ د دل برینان - ئه. دلئ د پور برینان - پرو. حم.
خاترا -
- پدیفناسی: هه مننه فه سی: هه فه له ک، هه قبیئن، هه قده م - بینه وایان: به له نگازان -
فه ریاد ره سی: هاوارگین، هاواروهر، که سی/که سا کو د هاواری یا مروفاء دا ئی -
پر جه فایان: ده رده داران، پرده ران - ده ردمه ند: ده رده دار - هه مپه رده: هه قبه رده،

هه فسپر - موسته مه‌ند: ژار و به‌له‌نگاز - هه‌مخوابه: هه‌فنه‌فین - خاتر: دل - هه‌زین: خه‌مگین، دل بکول -

■ **جوانکاری:** په‌یئین هه‌مدرد و دهرده‌ند جناسن، ته‌ناسوب ل نیشه‌کا په‌یئین دهرده و دل و په‌رده و سپر دا هه‌یه.

■ **شروقه:** ↓

۱۲۵۷- هه‌مکاسه‌یین خوانی بی ته‌عامان

هه‌م مه‌شره‌یی راحی ته‌لخکامان

۱۲۵۸- عاشق ب وه واسلی جه‌مالن

سالک ب وه نائلن جه‌لالن

■ **هه‌قبه‌رکرن:** هژ. حم. رۆ. جه‌مالن، جه‌لالن - پرۆ. جه‌مالن و جه‌لالن -

■ **په‌یئناسی:** هه‌مکاسه: هه‌فکاسه، هه‌فتاس، هه‌قیباله، چهند که‌سپین کو پیکشه‌مه‌یی فه‌دخۆن - ته‌عام: خوه‌ره‌ک - هه‌م مه‌شره‌ب: هه‌ف فه‌خوارنگه‌ه هه‌ف مه‌یخانه، چهند که‌سپین کو پیکشه‌ل مه‌یخانه‌یه‌کی دا فه‌دخۆن - راح: مه‌ی - ته‌لخکامان: بیمرازان، ده‌فتالان - واسل: پیکه‌هیشتی، گه‌هایی - نائل: گه‌هیشتی -

■ **شروقه:** زینی ته‌نی دگه‌ل دهرده وکولان ما و دهرده و کول و خه‌م و که‌ده‌ر لی جقیان و نه‌وی دهرده‌ل سه‌ر دهرده‌ن دا ریت و دهرده‌ی خوه‌وه‌ها ژ دهرده‌ن را گۆت: نه‌ه‌ی هه‌فده‌م و هه‌فالین ژار و به‌له‌نگازان و هاواریکینه‌رین دهرده‌داران، نه‌ه‌ی هه‌فده‌رده‌ی دلین دهرده‌مه‌ندان و هه‌قبه‌رده‌یین رازین زار و زارنجی یان و نه‌ه‌ی هه‌فرازین دلین دلبرینان و هه‌فنه‌فین هزرین خه‌مگینان، نه‌ه‌ی هه‌فکاسکین سفرکا بی خوه‌ره‌کان و هه‌قیباله‌یین مه‌یا بیمراز و ده‌فتالان، نه‌فیندار ب ریکا وه دگه‌هه‌نه‌ جوانی یا یاران و ریبوار ب هه‌گه‌را وه دگه‌هه‌نه‌مه‌زنه‌واران.

۱۲۵۹- ویرانه‌یین دل وه مایه‌خالی

قه‌ت غه‌یری وه که‌س نه‌ن هه‌والی

■ **هه‌قبه‌رکرن:** رۆ. غه‌یره-

- پدیفناسی: ویرانه، خربه، کهلهفه - خالی: فالا - ههوالی: دهور و بهر -
- جوانکاری: دل وه کاندیبه کهلهفهیه کی فکی فالا کو ژ بلی دهر د وکولان چ تشت تیج دا تونهیه.
- شروقه: ↓

**۱۲۶۰- چاوا دکرن ژ بوخو مهعموور
موتلهق ژ وه را مه دایه دهستوور**

- ههقبه رکرن: هژ. چاوان - بر.نا. چاوا دکن نهو - میر. ژ بو مه -
- پدیفناسی: مهعموور: ئافه دان - موتلهق: بی کیم و کاست، ب فهبری - دهستوور: ری، ئجازه -
- شروقه: کهلهفی دلج من وسان فک و فالایه، کو ژ بلی وه کهسهک یان تشتیه کی دی تیج دا تونهیه، من ب فهبری دهستوورا وه دایه، چاوا دلج وه دخوازه وسان فی دلی ژ خوه را چی و ئافا کن.

**۱۲۶۱- دهولت ب وهیه د داری دنیا
رهفعت ژ وهیه سهرایین عوقبا**

- ههقبه رکرن: ئوس. ب وی یه، ژ وی یه - نه. کو داری، کو سهرایین -
- پدیفناسی: دهولت: خو شبهختی - دار: خانی، مال - د داری دنیا: مالا جیهانی دا، ل سهر روویج ئهردی - رهفعت: بلندی، قهدر و قیامت، سهرفهرازی - سهرا: مال، کوشک - سهرایین عوقبا: مالا ناخرهتی، جیهانا داویج -
- جوانکاری: ئهف مالکا ههلبهستی ب شیوه یا تهرسیعی هاتیبه فههاندنی. تهناسوب و په یوهندی یا په یقین دهولت و رهفعت پیکفه ههیه. په یقین دار و سهرا هه قواته نه، په یقین دنیا و عوقبا ژی دژبهرن.
- شروقه: خو شبهختی یا فی جیهانی ژ وه فه دهست فه تیج، بلندی و سهرفهرازی یا جیهانا دی ژی ب هه گهرا وه دهست فه تیج.

۱۲۶۲- غەم لەو مە دڤین کو با وهفانه
نابین ئەفه تهحلی و جهفانه

- ههقبه ركرن: مير. تهحل و يا جهفانه- رۆ. تهحل و يان جهفانه- پرۆ. تهحلی و جهفانه
- په یقناسی: باوهفا: ئەمه كدار - نابین: نابین - تهحلی: تالی، تاحلی -
- شرۆفه: ↓

۱۲۶۳- رۆژا رهشیانە یاری جانی
یاری خوهشیانە شادمانی

- ههقبه ركرن: ئۆس. طایی -
- په یقناسی: رۆژا رهشیان: رۆژا رهشی و نهخۆشی یی، رۆژین رهش و تال -
- جوانکاری: په یقین رهشی و خوهشی دژبهرن. په یقین یاری ته کیری دئافرین. خوهشی و شادمانی دكارن ته رادوڤی ساز بكن.
- شرۆفه: كه یفا مه ل بهر وی هندی ل خه م و دهر د و كولان تی، كو ئەوان نابین ئەفا تهحله یان ب ئیش و نازاره. غه م هه قالین رۆژین رهش و دهرده داری یانه، لی شادمانی دۆست و یاری دهمی خوهشی و گهشی یانه.

۱۲۶۴- كهونه یی چ عاجل و چ ئاجل
غه مخوار نه بیت کو تینه حاصل

- ههقبه ركرن: ئە. ئۆس. كهونه یی - ئە. نه بیت - پرۆ. غه مخوار نه بیت کو تینه -
- په یقناسی: كهونه یی: ههردو جیهان - عاجل: ئەف جیهان - ئاجل: جیهان نا نهاتی - كو تینه حاصل: چاوا دهست فه تین؟، چاوا ئاکام و سه ره نجامه کی باشی ددن؟

■ **جوانکاری: په یقین نجل و عاجل دژبه رن .**

■ **شروقه: نه گهر خه مخوارن نه به، ههردو جیهان چ نه ف جیهانا و چ ژى جیهانا نه هاتى، چاوا ب دهست مروّفء فا تین؟ نه گهر مروّف خه مئ لئ نه خو و نه خه بنه و کریارین باش نه که، چاوا دئ مروّفئ ل فئ جیهانئ و جیهانا دئ دا ل سهر بکهفه و رزگار به؟**

۱۲۶۵- حاصل ب وه خوش دبت ل من دل

بی گهنجن غه مان ژ دل چ حاصل

■ **جوانکاری: دهر د و خه ما دل ب گهنجه کئ هاتیبه شوبه اندنئ . ههردو په یقین حاصل ل دهستیپک و کوتایا هه لبه ستئ دا جوانکاری یا سهر و بنئ چئ دکه .**

■ **شروقه: ب کورتئ دلئ من ب هه وه خواهش دبه، نه گهر دهر د و خه م نه بن گهنجا دلان ژ بو چیهه؟**

(۲۹)

موعاتہبی یا زینتی یہ دگہل ستی یین، گازندہ
یا جووری یہ ژ پیری یین

۱۲۶۶- گہہ گاہ دکر ستی موعاتہب
نہفرہنگہہہ نہو مہلہک موعاتہب

- ہہقبہرکرن: ہژ. رۆ. میر. ستی دکر - ئا. ئە. پیری -
- پەیفناسی: گەہگاہ: جار جاران - موعاتہب: بەرئاخیف - موعاتہب: عەتاب لیکری،
سەرھەقدە کری، لۆمە لێ کری -
- شرۆفە: ↓

۱۲۶۷- کە ی رووح و رەوان و قەلبی زینتی
نوورا بەسەرا دیار و دینتی

- ہہقبہرکرن: ئۆس. ئا. حم. میر. رۆ. رەوانی قەلبی - ہژ. بر. میر. حم.
بەسەری (بصری)
- پەیفناسی: رووح: روح، جان - رەوان: نەفس - بەسەر (بصر): چاف - دیار: وەلات،
بەرچاقەن، دیمەن - دین: دیتن، دیدار -
- جوانکاری: تەناسوب ل نیفەکا پەیفین رووح و رەوان و قەلب دا ھەیە. ھەروسان ل
نیفەکا نوور و بەسەر دا زی تەناسوب ھەیە.
- شرۆفە: ↓

۱۲۶۸- هه‌مشادی و هه‌مجه‌فا و هه‌مدەم
هه‌مله‌حم و عزام و جلد و هه‌مدەم

■ هه‌قبەر کرن: ئۆس. ئا. جیهی هه‌ردو نیقمالکان لیک هاتنه گوهورینی -

■ پەیناسی: هه‌مشادی: هه‌فشایی، هه‌قالا/هه‌فالی شایی و خووشی یئ - هه‌مجه‌فا:
هه‌قدەرد - هه‌قلەحم: هه‌فگۆشت، هه‌فخوون، خووشک و برا - عزام(عظام): پراڤه‌یا
عظم، هه‌ستی، هه‌ستک، ئیسک - جلد: پۆست، چه‌رم، کفل، که‌فل - هه‌مدەم ۱:
هه‌قدەم، هه‌قال، هه‌فئاخیف - هه‌مدەم ۲: هه‌فخوون - دەم: خوون -

■ جوانکاری: هه‌ردو پەیقین هه‌مدەم جناسا تام سه‌رراست دکن. پەیقین شادی و جه‌فا
دزبەرن. تەناسوب ل نیفه‌کا پەیقین له‌حم، عزام، جلد و دەم(خوون) دا هه‌یه. لیقه‌گه‌را
پیشپرتکا هه‌م تەکریری چی دکه و مووسیقیی دئافرینه.

■ شروقه: ↓

۱۲۶۹- هه‌مشیره و هه‌مجه‌ناح و هه‌مسەر
هه‌مبیزه، هه‌ماشیان و هه‌م پەر

■ هه‌قبەر کرن: رۆ. و - میر. هه‌مبیزه و ناشیان -

■ پەیناسی: هه‌مشیره: هه‌فشیره، خووشک - هه‌مجه‌ناح: هه‌قال، هه‌قباسک -
هه‌مبیزه(هه‌میئزه): هه‌فتۆف، هه‌فره‌گه‌ز - هه‌ماشیان: هه‌فه‌یلوون -
هه‌مپەر: هه‌قباسک -

■ جوانکاری: تەناسوب ل نیفه‌کا گشتی پەیقین فی مالکی دا هه‌یه. پەیقین هه‌مجه‌ناح،
هه‌مبیزه، هه‌ماشیان و هه‌مپەر ئیماژەک وسان ساز دکن کو مرۆف سستی یئ و زینئ
وه‌که دو که‌فۆکان یان وه‌که دو فرشته‌یین بالدار بینه‌ به‌ر چافین خوه.

■ شروقه: ↓

۱۲۷۰- وه‌ی تەبع ب تەبعن من مووافقی
ئلا کو ب به‌خت ناموتابق

■ هه‌قبەر کرن: هژ. رۆ. ئۆس. میر. حم. ئا. موتابق، ناموافق - ئه. به‌ختی -

■ پەيقناسى: تەبع: سىرشت، بونىاد - ناموتابق: نەوھ كەھف -

■ شىرۋقە: ↓

۱۲۷۱- سەد شوكر تە بەخت بوويە ياوهر

چاوا تە دقى وە دا تە داوهر

■ ھەقبەركىن: ھژ. دقى -

■ پەيقناسى: ياوهر: ئارىكار - داوهر: دادوهر، قازى، رەوشنافەكى خودى يە. - چاوا تە

دقى: چاوا كو تە دخواست-

■ شىرۋقە: ↓

۱۲۷۲- سەد شوكر تە بەخت بوو موساعد

تالە كريبيا ژ بو تە ساعد

■ ھەقبەركىن: ھژ. گەرى يا- رۆ. ھم. گرىا -

■ پەيقناسى: موساعد: يارىدەر - تالە (طالە): بەخت - ساعد (صاعد): بلند، ھلبوويى -

■ جوانكارى: پەيقىن تالە و بەخت تەرادوفى ساز دكن .

■ شىرۋقە: ↓

۱۲۷۳- بەختىن مىن ئەگەر چ زىدە رەش ھات

ئەف قىسمە تە بو م زىدە خوھش ھات

■ ھەقبەركىن: مىر. مە / م -

۱۲۷۴- ته قسیم غمان ژ بو م را بوو
 ته قدیرئ نه زهل یه قین وسا بوو
 ۱۲۷۵- شاهی ژ ته را و غم ژ بو من
 تاجدین ژ ته را و مہم ژ بو من
 ۱۲۷۶- غم چونکول سوورہ تی مہ مینہ
 لہو غم ژ م را ل سہر غہ مینہ

■ **په یفناسی: ته قسیم: پارقہ کرن - ته قدیر: بریارا خودی، سہر نفیس - نه زهل: بہری**
 بہردا - یه قین: بیگومان - ل سوورہ تی: ل وینہ یا، یان زی ل سہر تہ فہ شا -

■ **جوانکاری: مالکا ۱۲۷۵ ب شیوہیا موازنہ یح ہاتیبہ فہ ہاندنی. پہ یقین شاہی و غم**
 دژہرن. ہہ قوکا غم ل سوورہ تی مہ مینہ دکارہ ئیہامی بئافرینہ، لہورا کو سوورہ ت
 ہم تی ب واتہ یا وینہ و ہم ژی تی ب واتہ یا تہ فہ شسی. غم ل سوورہ تی مہ مینہ،
 دکارہ ہم ب وی واتہ یی بی کو غم ل سہر رووی مہم روونشتیبہ و ہم ژی بی وی
 واتہ یی کو پہ یقا مہم و غم ل رابیزتن و نفیسینی دا نیزیکی ہہ فن و ب ہہ فرا جناسی
 ساز دکن، واتہ غم وہ کی مہمہ.

■ **شروفا: جار جاران زی بہری خوہ دداستی یی و نهو دکرہ بہر ناخینقا خوہ و وہا نهو**
 فرشتہ یا ددا بہر تان و نجان و وہا لومہ لی دکر:
 نهہی روح و جان و دل زینی، رونہی یا چافان و ولات! نهی ہہ فالاشادی و
 خوہشی و ہہ قدمہا دہرد و کولین من. نهہی ہہ فگوشت و ہہ قیسک و ہہ چہرم و
 ہہ قوونا من! نهہی ہہ قشیرہ و ہہ قبال و ہہ فسہرا من، نهہی ہہ قتوف و ہہ قہیلوون و
 ہہ ف پرا من! نهہی سرشت و خوو و خدہ یین تہ، وہک سرشت و خوو و خدہ یین من. نهز
 و تو نہم ل ہمی تشتی دا ہہ فال و ہہ قیشک بوون، تہنی بہختی مہ وہکی ہہ ف لی
 نہگرت. سہد سپاس کو بہختی تہ ژ تہ را بوو یار و یاوہر و تہ چاوا دخواست خودی و سان
 دا تہ و مرازی تہ ب جی ہات. سہد سپاس کو بہختی تہ نالی تہ کر و تالعی تہ بلند بوو و
 تو گہہ شتی مرازی خوہ. لی نہگہر کو بہختی من گہلہ کی رہش و ہہ ش ہلگہ پرا، نهفا پارا
 من بوو، من ب پارا خوہ پیخوشہ. بیگومان نهف ہندا ہل بہری بہر دا ژ من را ہاتبوو
 پارقہ کرنی و پارا من ژ بہخت و تالغان ہہر غم و کول بوویہ. شاہی ژ تہ را و غم ژ بو
 من، تاجدین ژ تہ را و مہم ژ بو من ہاتبوو پارقہ کرنی. لہورا کو غم وہکی مہم تی
 خوویانی غم ب رووفا وہکی مہمہ، ل بہر وی ہندی خہم ل سہر خہمی بوویہ پارا من.

(۳۰)

موكالمەين ھەمرازى شەمەئى يە، موداۋەمەين خوونريزىي دەمەئى يە

۱۲۷۷- دەم شەمەئى دىكر ژ بۆ خو دەمساز
كەي ھەمسەر و ھەمنشەين و ھەمراز

■ ھەقبەركرن : ھژ. شەمەئى -

■ پەيقناسى : دەم : جارنا- دەمساز : ھەقدەم، ھەقال، سازگار-

■ جوانكارى : پەيقىن دەم و شەمەئى مووسىقايى چى دىكن . پەيقىن دەم و دەمساز جناسى
ساز دىكن . پەيقىن ھەمسەر و ھەمنشەين و ھەمراز ھەم مووسىقايى ساز دىكن و ھەم ژى
تەناسوبا وان ھە يە ھەھە .

■ شروۋقە : ↓

۱۲۷۸- ھەرچەندە ب سۆتى ۋەكى من
ئەمما نە ب گۆتى ۋەكى من

■ ھەقبەركرن : ھژ. چەندى -رۆ. ئۆس . ھم . سۆھتى، گۆھتى - پىرۆ. سۆتى و گۆتى .

■ پەيقناسى : سۆتن : شەوتىن - سۆتى : شەوات، سۆژ -

■ جوانكارى : ئەف مالكا ھەلبەستى ب شىۋەيا موازنەين ھاتىبە فەھاندنى .

■ شروۋقە : ↓

۱۲۷۹- گەر شوبهھەتەن مەن تە ژى بگۆتا
دئ مەن بخو دل قەوى نەسۆتا

- ھەقبەركرن : مېر. رۆ. ھم. بگۆھتا، نەسۆھتا- پرۆ. بگۆتا و نەسۆتا و بسۆتا - ھژ. مەن قەوى دل - ئۆس. دئ مەن بخوھ دل بخوھ بسۆتا-
- شروۋقە: ↓

۱۲۸۰- دەردئ مەن و تە ژ يەك ب فەرقە
ئەو فەرقە ژ غەرب تا ب شەرقە

- ھەقبەركرن : رۆ. ئە. ئۆس. مېر. ھم. فەرق - ھژ. غەربئ -
- جۋانكارى : پەيقىن فەرق و شەرق جناسى ساز دكن. ھەردو پەيقىن فەرق تەكرىرى چئ دكن. پەيقىن غەرب و شەرق دژبەرى يئ ساز دكن.
- شروۋقە: ↓

۱۲۸۱- مەشرق تويى ناگرئ تە زاھر
مەغرب ئەز و باتنى مەن ناگر

- ھەقبەركرن : مېر. مە -
- جۋانكارى : پەيقىن مەشرق و مەغرب دژبەرى يئ ساز دكن. ھەروسان پەيقىن زاھر و باتن ژى دژبەرن. ھەردو پەيقىن ناگر تەكرىرى ساز دكن. ل پەيقا "تويى" دا سەربەستى يا ھۆزانى يئ ھەيە.
- شروۋقە: ↓

۱۲۸۲- دائم دسۆزت م رشتەيىن جان
تە ناسۆزتئ ب غەيرئ ئەزمان

- ھەقبەركرن : ل ھەموو ژىدەرئىن ل بەر دەستئ مەن دا مە ھاتىيە، لئ م سەراست ترە. لەورا كو زىنى داباشا خوھ تەنى دكە و دىيژە م دسۆزت رشتەيىن جان، لئ ل تە ژبلى ئەزمان تىشەكى دى ناشەوتە.

- پەيقناسى: رىشتە: رىستەك، ھەقدە - ب غەيرى: ژ بلى - ئەزمان: زمان -
- جوانكارى: دىسۆزت و ناسۆزت دژبەرن. جىناقىن "م" و "تە" دژبەرن. خانى جان ۋە كاندىيە پەروو يان مافوورەكئ، كو ئاگرئ دوورى يى ھەقدى ۋى دىشەوتىنە. ھەروسان سەرى شەمالكى ۋە كاندىيە ئەزمانى ۋى.
- شىرۆفە: ↓

۱۲۸۳- پىتەت من ل سەرى د دل پەرنگە
جانئ م دگەل پەرنەنگى جەنگە

- ھەقبەركن: ھم.رۆ. ل سەر- ئا. ئۆس. پىتە دلى ل سەر پەرنەنگە- ئە. پىتال سەرى - ھژ. پىتەت مە ل سەر د دل پەرنەنگە-
- پەيقناسى: پىتەت: پىتتى، ئالاف - پەرنەنگ: پۆل، پرووسك -
- شىرۆفە: ↓

۱۲۸۴- شەوقەك تە ل سەر سەرى دىيارە
سەودايەكە سەرسەرى دىيارە

- ھەقبەركن: ھژ.رۆ.ئا. سەودايەكى -
- پەيقناسى: شەوق: رۆناھى - شەوق: ئارەزوو، داخواز - دىيار: بەرچاقان - سەودا: ئەقىن - سەرسەرى: سەپاسەپرا، بىھوودە، نەراست -
- جوانكارى: ھەردو پەيقىن سەرسەرى جناسى ساز دكن. شەوق ب واتەيا ئارەزوويى دگەل سەودايىن دكارە ھەقبابەت بە.
- شىرۆفە: ↓

**۱۲۸۵- نەو شەوقە ژ بو تە را زەبانە
ئەف پېھتە ژ بۆم را زیانە**

- هەقبەرکرن: ئە. ئەف - هژ. ئا. میر. حم. بر. رو. ئەو شەوق، ئەف پېھت - پرۆ. پېتە -
- پەیفناسی: زەبانە: ئەزمانە، ئالاف، گوری - زیان: زەرار -
- جوانکاری: پەیفین شەوق و زەبانە و پېھت تەرادوفی ساز دکن. پەیفنا زەبانە لە تافەتین چۆ دکه، لەورا کو خودانی دو واتەیانە، هەم ب واتە یا ئەزمان و هەم ژى ب واتە پېھتە و ئالافى یە. پەیفین زەبانە و زیانە ب رینقیسا کەون جناسی ساز دکن.

**۱۲۸۶- پېھتا ژ دلن مە دایە سەرسەر
حوکمى دکه تن ل بايى سەرسەر**

- هەقبەرکرن: هژ. میر. دایى - ئۆس. ددایى - رو دای - حم. دایى -
- پەیفناسی: دایە سەرسەر: دایە سەر سەری من - حوکمی دکه: فەرمانی دده. - سەرسەر (صرصر): باهۆز، بايى توند -
- جوانکاری: پەیفین سەرسەر و صەرسەر جناسی ساز دکن.
- شروقه: ↓

**۱۲۸۷- هەر چەندی ب شەف دمینی بیدار
سوبحان دنقى هەتا فه ئیغار**

- هەقبەرکرن: هژ. چەندی - هژ. ف -
- پەیفناسی: بیدار: بیدار، هوشیار، نەرازایی - سوبحان: سبیدان - دنقى: رادزیی، دخەوی - ئیغار: هیغار، هیغار، ئیغار -
- جوانکاری: پەیفین سوبح و شەف و ئیغار ب هەقدو را هەقبابەت و هەروسان دژبەرن ژى. هەقبەندیی دمینی بیدار و دنقى دژبەرن.
- شروقه: ↓

۱۲۸۸- ئىنقار و سحر ب روژ نه گهر شەف
ئەز ھەر دسۆژم وسا ل سەر ھەف

■ **جوانکاری:** پە یقین ئىنقار و سحر دژبەرن. پە یقین روژ و شەف ژى ب ھەقدورا دژبەرن. ھەر چوار پە یقین ئىنقار، سحر، روژ و شەف ب ھەقدو را ھەقبا بە تن.

■ **شروڤه:** جارنا ژى ب شەمالكى را دئاخفت و ئەو ژ خوہ را دكره ھەقدەم و ھەقئاخيف و پيرا خەبەر ددا و دگۆتى:

ئەھەى ھەقال و ھەقسەر و ھەقپال و ھەقرازا من! ھەرچەندە كو تو ژى وەكى من دسۆژى، لى موخابن كو تو نكارى وەكى من بئاخفى، داکو ئەز و تو ئەم پىكفە دەرد و كولین خوہ ل سەر ھەقدو بریژن و ژ ھەقدو را دەرد و كولین خوہ بیژن. ئەگەر تە ژى وەكى من خەبەردا و زار و زمانى تە ھەبا، دلئ منى ھندە نەشەوتیبا و مە یى ب ھەقدو را قسە بكر. لى ھەقدەردا من بزانبە كو دەردى من و تە ژ ھەقدو جودانە. راستە ئەز و تو ئەم ھەقدەردن، لى دەردى من دەردەكى جودا ژ دەردى تە یە. جوداتى و دوورى یا دەردى من و تە ژ روژاقایى تا ب روژھەلاتى یە. تو وەكى روژھەلاتى یى، دەردى تە و ئاگرى كو بەر بوویە سەرى تە دیارە، لى ئەز وەكى روژاقایى مە، ئاگرى كو بەر بوویە جان و دلئ من وەندا و نادیارە. ھەموو كەس دبینن كو ئاگر بەر بوویە سەرى تە، لى ئەو ئاگرى كو بەر بوویە دلئ من، كەسەك نابینە. رەھ و پەھین جان و جەسەدى من پىكفە دسۆژن، لى یا تە ئاگر بەر بوویە ئەزمانى تە تەنى. تەنى ئەزمانى تە یە كو ئاگر پى كەتیبە، لى یا من رەھ و پەھین جانى من دشەوتن. ئاگر بەر بوویە سەرى من و ل ناقا دلئ من دا كۆزى گرتیبە. جانى من دگەل پەرەنگ و كۆزىيان كەتیبە جەنگ و فەنگى. لى یا تە روڤناھى بەك ل سەر سەرى تە خوویا دكە، ئەو ژى دیارە كو ئاگرى ئەفینەك سەرسەرى و كور تە دەمە. ئەو روڤناھى یا ژ تە را بوویە ئەزمان و تو ب وى ئاگرى دەردى دلئ خوہ ژ خەلكى و عالەمى را دبیژى، لى ئەف ئالاف و پىھتى یاكو كەتیبە ناقا دلئ من زىانى دگەھینە جانى من. پىھت و ئالافا ناقا دلئ من دا یە سەرسەرى من و ئەف ئالافا فەرمانى ددە باھۆزى ژى و باھۆزى ژى نكارە وى ئاگرى فەمرینە. ھەرچەندە كو تو ب شەف ھوشیار دمینی، لى تو ژ سبیدى تا ئىنقارى دنقى. لى ئەز ژ سبیدى تا ئىنقارى و ژ ئىنقارى تا سبیدى، ب شەف و روژ ھەر وسا ن دشەوتەم و ل ناقا پىھتى و ئالافىن ئەفینى دا دسۆژم.

ببلی یا زینتی یه دگهل پهروانهیی، پهروانهیی یا وی یه دگهل دیوانهیی

۱۲۸۹- گهه گاه ژ دهست دلنی بریندار
ناچار دبوو ژ جانء بیزار

- ههقبه رکن: هژ. گههگاھ- رۆ. میر. گهه گهه- - نا. به کجار - نه. رۆ. بر. میر. نا. جانی- هژ. جانی-
- جوانکاری: جان و دل دو په یقین ههقبابه تن. په یقین دل و دهست زی ههقبابه تن.
- سرۆفه: ↓

۱۲۹۰- پهروا، نه دکر ب نا ته شین غه م
پهروانه، دکر ژ بو خو هه مده م

- ههقبه رکن: هژ. ناگری-
- په یقیناسی: پهروا نه کرن: بی پهروا بوون، نه ترسیان - پهروا نه دکر: نه دترسیا - پهروانه: منمنیک، پرپرۆک -
- جوانکاری: ههردو ههقبه ندین پهروا نه دکر و پهروانه دکر جناسن. غه م ب نا گره کی هاتیبه وه کاندنی.
- سرۆفه: ↓

۱۲۹۱- كەي تاييرئ ئاشيانئ فرقەت
وہی بولبولئ بووستائئ فرقەت

- **ھەقبەرکرن: ئۆس. فورسەت، ھەسرەت - ئا. رەفەت -**
- **پەيئناسی: تايير(طایر): بالدار، فېرنە - فرقەت: جودایی - فرقەت: شەوات -**
- **جوانکاری: ئەف مالکا ھەلبەستئ ب شېوہیا موازەنە (ھەفکئیشی) یئ ھاتیبە قەھاندنئ. تايير و بولبول ئستعارەنە ژ پېرپۆکئ.**

↓ **شرۆفە:**

۱۲۹۲- ئەي حوججەتئ عاشقئ د سائب
وہی موبتلئ موددەعی یئ کازب

- **ھەقبەرکرن: ھژ. ئە. ئا. مير. موددەعا.**
- **پەيئناسی: حوججەت: بەلگە، دەلیل، رېئموون - سائب: دوروستکار - موبتل(مبطل): باتلکەر، پووچکەر - موددەعی: داواکار - کازب: دەرەوین -**
- **جوانکاری: پەيئین سائب و کازب، عاشق و موددەعی، موبتل و حوججەت دو بە دو دزبەرن.**

■ **شرۆفە:**

۱۲۹۳- مەردانە دبەخشی جانی ئەرزان
ھەيفا کو ب مەرگئ رانی لەرزان

- **ھەقبەرکرن: ئا. مير. ھم. ئە. رۆ. بمرگرانی - ھژ. ب مر، گرانی، لەرزان -**
- **پەيئناسی: مەردانە: مېرانە، ب جوامېری - ھەيفا: ھەيئ، موخابن - ب مەرگئ رانی: ب مرنئ رایئ - لەرزان: لەرزۆک - ب مەرگئ رانی لەرزان: ب ترس بەرقە مرنئ داژۆی.**

■ **شرۆفە:**

۱۲۹۴- ناوهستی دهمه ک ل بهر ههواين
ناپوخته تهلهب دکى فهناين

- ههقهه رگرن : ئۆس . دهمه کئ بهر .
- پهيقناسى : ناوهستى : راناوهستى ، ناسهکنى - دهمه ک : گاقهکن - ناپوخته : نه پڙيايى -
تهلهب دکى : دخوازى - فهنا : نه مان -
- شروقه : ↓

۱۲۹۵- ئهو لهز ژ ته را گهلهک قوسووره
ئهو لهرزه ژ بو ته را فوتووره

- ههقهه رگرن : ئه . ئهف لهز خو ژ بو ته را قوسووره - رۆ . مير . ئا . رۆ . ئهو لهرز - ئۆس .
ئهو لهرزه -
- پهيقناسى : لهز : پهله ، عهجهله - قوسووره : کيماسى يه - لهرزه : رجاف ، لهرزىن -
فوتووره : سستى يه -
- جوانکارى : په يقين لهز و لهرز جناسى ساز دکن .
- شروقه : ↓

۱۲۹۶- بى سهبرى و بى سوکوون و بى تاب
لهو را خو دکى ب زوويى پهرتاب

- ههقهه رگرن : ئا . بزورى - پرۆ . بزور (ئ) بزوود - ئه . بزوودى - ئۆس . بهروى -
هژ . پورتاب -
- پهيقناسى : بيسهبر : بيهتهنگ - بى سوکوون : بى ئارامى - بيتاب : بيتاو ، بى هه دوور -
پهرتاب : هافيتن ، فرقراندىن

- **جوانکاری:** په يقين سهربر و سوکون هه قواته نه. ل قئ مالکئ دا سهر به ستي يا هؤزانی يئ هه يه.

■ **شروقه:** ↓

۱۲۹۷- ناپوخته يي عه يبه که ته مامه

مه تپووخ ديئژني کو خامه

- **هه قبه رکرن:** رۆ. حم. مير. نه. ئا. ناپوخته يئ - ئوس. ناپوخته گئ، ل رهخ دا ژئ نفيسيه؛ پوخته يئ - ئا. عه يبه ک - هؤ. عه يبه کئ - هؤ. حم. رۆ. مه تپووخ - پرۆ. مه طبووع - نه. ليئژني، ل رهخ دا ژئ ديئژني هاتييه نفيسيني - ئوس. عامه -

- **په يقناسي:** ناپوخته يي: نه پزيایي - عه يبه: خهوش، کيماسي - مه تپووخ: پزيایي، گيهايي، گه هه شتي، يئن گه هه شتي، ده رماني گيهايي کو دکه لينن و ئاڤا گفشکا وي دده نه نه خویشان. - خام: خاف

- **جوانکاری:** په يقين خام و ناپوخته هه قواته نه. په يقين خام و ناپوخته دژ به رين مه تپووخينه.

■ **شروقه:** ↓

۱۲۹۸- پوخته دسوژن مه گهر چو جارن

فاني قه دبن ب نوور و نارن

- **هه قبه رکرن:** بر. دسوژن تو جارن -

- **جوانکاری:** په يقين نوور و نار دژ به رن.

■ **شروقه:** ↓

**۱۲۹۹- باقى دگرن وهكى سەمەندەر
وان جىسىم دىيىتە جاننى ئەنۈەر**

- **ھەقىبەركرن: ھۆ. دگەپن- ھم. دگرن- پىرۆ. دكرت - - ھۆ. جىسمى -**
- **پەيشناسى: باقى دگرن: باقى دبن، دبن ھەرمان - سەمەندەر: گىيانلپەرەكە ل رەدەيا قومومۆكان پيش دا خەلك ل سەر وئ بىر و باوھى بوو كو ئەو ل ئاف ئاگرء دا ناسۆژە، لى ئەف ھزرا دوروست نىنە. - ئەنۈەر: رۆناھىتر**
- **شەرۆفە: ↓**

**۱۳۰۰- وئ جىسىم مۇنەوۋەرا مەلەك رووح
بەيزا قەمەرا موقابلەت يووح**

- **ھەقىبەركرن: مېر.رۆ. مۇنەوۋەر و مەلەك - ھۆ. وئ جىسىمى مۇنەوۋەرا وهكى رووح-**
- **پەيشناسى: مۇنەوۋەر: پىر رۆناھى - بەيزا(بىضا): رۆناھى، سىپى - موقابلەت: بەرامبەر - يووح: خۆر، ئاف**
- **جوانكارى: پەيشىن قەمەر و يووح دژبەرن. پەيشىن رووح و جىسىم ژى دژبەرن. زىنى ب ھەقىكە رۆناھى كو ل ھەمبەر ئافى دا يە، ھاتىبە ۋە كاندىنى.**
- **شەرۆفە: ↓**

**۱۳۰۱- يەك زەرە ژ ئاسمان و عەردان
نەدما كو نەكەت دگەل خەبەردان**

- **ھەقىبەركرن: ئا. دگەل نەكەت-**
- **پەيشناسى: زەرە(ذره): تۆزقال - خەبەردان: ئاخفتن**
- **جوانكارى: پەيشىن نەرد و ئاسمان دژبەرن.**
- **شەرۆفە: ↓**

۱۳۰۲- ژهف نادهمی یی د صاحب نهغراز
 مهحزن دکړ نحتراز و نعرز
 ۱۳۰۳- فکرا خو دکړ ژ نس و جانان
 سرا خو دگوته بی زهبانان
 ۱۳۰۴- سهر تاب قهدهم غهریق غم بوو
 نهقش دل و جان خه یالی مہم بوو

■ په یقناسی: صاحب نهغراز: خودان غهزه، کیندار - نحتراز: دووری، دوورپاریزی - نعرز: دووری - فکر ژ کهسه کی کرن: فکر ژ کهسه کی کرن، ژ کهسه کی ترسیان

■ جوانکاری: په یقین نس و جان، سهر و قهدهم دو به دو دژبهرن. په یقین دل و جان هه قبابه تن.

■ شروفه: جارجان ژی ژ دهستی دلخ خوه یی بریندار، نه چار و بیگاف دما و ژجانی خوه فیزار دبوو، ژ ناگری دهر د و خه مان نه دترسیا و بهری خوه ددا پپرؤکی و وهال ل گهل وئ دناخت و دگوتی: نه هه ی بالدارا هیلونونا دووری و جوداتی یی، نه هه ی بلبلا بوستانی شهواتی، نه هه ی سهر به لگه یا نه فیندارین راستین، نه هه ی پووج و هیچکه را داخواز کارین دهره وین، تویی کو جانی خوه جامیرانه ل ریکا نه فینا خوه دا ب خورایی ددی و دبه خشی، لی موخابن کو ل همبه ر مرنی دا دلهرزی و دترسی. تو نکاری کو دهمه کی ل بهر هه وا و هه وهس و نارزه وویا خوه راههستی و توهی ل نه فینی دا نه پزیایی، تو خوه دهرددی و داخواز نه ماننی دکی. نه و لهز و بهزا نه و ل بهر خوه نه دانا ژ ته را کیماسییه ک مه زنه، نه و لهز و رجافا ژ ته را سستی و لاوازی تی هه ژماری. تو بی سهر و بی هه دوور و بی تاوی، له ورا کو تو ب لهز خوه دافیتی ناف ناگره. تو ل ریکا نه فینی دا خوه ناپزینی. بزانه کو خافی و سستی و نه پزیان خه وش و کیماسییه ک مه زنه ژ نه فینداران را. نه وانی کو ل ریکا نه فینی دا پزیانه و گیهانه ژ وئ کریارا ته را دپیژن خافی و سستی. مائه فیندارین کو ل ریکا نه فینی دا پزیانه، چ چاران ب روئاهی و ناگران دشهوتن و ب گشتی ژ هولی رادبن و دچنه نه ماننی؟ نه فیندارین راستین وه که سه منده ری ل ناف ناگری نه فینی دا ناشهوتن و ب وی ناگری هه رمان دبن و له شی وان ب وی ناگری دبن جانی نوورانی.

زینی ل بهر نه فینی شیت و شهیدا ببوو و چ تشت ل نه ردی و ناسمانان نه دما کو دگهل خه بهر نه ده. لی نه و ژ فان مروقتین ده خهس و کینه دار دره فی و رووی خوه ژ وان دگرت. نه وئ لهش نوورانی یا، جان فرشته، نه وئ هه یقا روئاهی یا وه که روژی، ژ جن و مروقان فکار دکړ و رازا خوه ژ بیزمانان را دگوت. نه و ژ سهری تا پیسان ل ناف دهریا یا دهر د و کولان دا جووم ببوو و بیر و هزرا مہمی ببوو نه قشا خه یالی وئ.

(۳۲)

مه جنوونی یا مہمی یه ژ عیشقا له یلایین و
وامقی یا وی یه ژ دهردی عه زرایین

۱۳۰۵- مہم ژ ی خہ یالئ روویین دلدار
یہ عنی کو ژ ئارہ زووین دیدار

■ هه قبه ر کرن : میر . ئارہ زوو قو دیدار -

■ جوانکاری : په یقین خہ یال و ئارہ زوو هه قبا به تن .

■ سرۆفه : ↓

۱۳۰۶- بوو دینه کی دلپه زیرو سه ودا
مه جنوونه کی بی نه زیر و شهیدا

■ هه قبه ر کرن : هم . ئوس . پرۆ . دلپه زیر ئ -

■ په یقیناسی : دلپه زیر : دلپه ژراندی، خوونشرین - بی نه زیر : بیهه قال

■ جوانکاری : په یقین دین و مه جنوون و شهیدا هه قبا ته نه . ئەف مالکا هه لبه سستی ب
شیوه یا ته رسیعی هاتییه فه هاندنی .

■ سرۆفه : ↓

۱۳۰۷- غالب کریا ل عه قلء دپه شهت
موونس کریا ل قه لبء وه حشهت

■ هه قبه ر کرن : هژ . میر . که پی یا، که پی یا - هم . گریا، گریا - هژ . عه قلی، قه لبئ - میر .
هم . ئا . عه قلی، قه لبئ - رۆ . ئوس . عه قلء، قه لبئ -

■ **په یقناسی: دپهشهت: ترس، سه رسه می بوون - موونس: هه فدهم - وه حشهت:**
ترس، خوڤ

■ **جوانکاری: ئەف مالکا هه لبه ستی ب شیوه یا موازنه یه هاتیبه فه هاندنی. په یقین عقل**
و قه لب هه قبابه تن. په یقین وه حشهت و دپهشهت هه قواته نه.

■ **شرۆفه: ↓**

۱۳۰۸ - نه قابلن هه ملی داغی دهردان
نه نائلن سه یری باغی وهردان

■ **هه قبه رکن: میر. ئا. رۆ. ئۆس. هه مل و داغ، سه یر و باغ - حم. رۆ. هژ. ئا. ئۆس.**
داغ و دهردان - پرۆ. داغی دهردان - هژ. ئۆس. رۆ. باغ و وهردان - پرۆ. باغی وهردان
نائل: ینگه هشتی -

■ **په یقناسی: قابل: هیتا - هه مل: هلانین، هلدان - داغی دهردان: ئیشا برینان - نائل:**
ینگه هیشن - وهرد: سۆرگول.

■ **جوانکاری: ئەف مالکا هه لبه ستی ب شیوه یا ته رسیعی هاتیبه فه هاندنی. په یقین داغ و**
باغ جناسی ساز دکن.

■ **شرۆفه: ↓**

۱۳۰۹ - حاسل کو نه بوو و سالی زینن
راحت چونه بوو ژ بهر برینن
۱۳۱۰ - له و را کو دو ته شنه له ب د بیگاف
بی تاب ببن ژ بوڤره ک ئاف
۱۳۱۱ - ناگه ه برژت ژ ئاسمانی
سه رچیشمه یی ئابن زنده گانی

■ **هه قبه رکن: ئا. برژیت -**

- **په یقناسی: چونه بوو: تونه بوو، نینبوو- بیگاف: بیچاره، نه چار - فره ک نافع: قورته ک نافع**
- سهر چیشمه: سهره کانی

■ **شروقه: ↓**

۱۳۱۲- یه ک ته شنه مورادی دل هلیت
یه ک سووخته هروسا بمینت

- **هه فبه ر کرن: هژ. هه لیت- - رۆ. سووخته یی- حم. سوختو-**

- **په یقناسی: ته شنه: تیهنی - موراد: مراز- سووخته: شهوتی**

■ **شروقه: ↓**

۱۳۱۳- یه ک که سب بکته حه یاتی سهرمه د
ئنی دی بچیته مه ماتنی مومته د

- **هه فبه ر کرن: حم. چته- ئوس. دچته-**

- **په یقناسی: که سب کرن: ده ست فه ئینان - سهرمه د: هه ره هه ره یی - ئنی دی: ئه وی**
دی، یی دنی - مه مات: مرن - مومته د: درئیز بووی، دوومدار

- **جوانکاری: په یقین حه یات و مه مات دژ بهرن. په یقین سهرمه د و مومته د ژی دکارن**
هه فواته بن.

- **شروقه: مه مؤ ژی ل هزرا رووی دلداریا خوه دا واته ل ئاره زوویا دیدارا دل بهرا خوه دا بوو**
دینه کی سه ودا سه ری و دلحه بین و شیتنه کی شه یدا و یی هه فال. ترسی و سه رسه می
تی یی زۆردهستی ل هشی وی کر و دلئ وی بوو وارگه هت شیتی و شه یدا بوونی. نه
دکاری باری گرانه کول و دهر دان هه لگره و نه ژی هیژیایی چوونا سه یرانا باغ و گول و
گولزاران بوو. ب کورتی ده ما کو دهستی وی نه گه ه شته زینی، ئیدی ل بهر برینا نه فینی
قه نه ده سیا و چو نارام و هه دووری ژی را نه ما بوون. مافی وی ژی هه بوو کو وسان

شپت و شهيدا ببه، لهورا كو نهگه دو تپهنی یین بنگاف و بیچاره ههردوک ژی ژ بو
 فرهك ئاف بی تاب و بی حه دوور بن، لی نشکافا سه ره کانی یا ئافا ژینئ ژ ئاسمانء
 ژوردا برژه و ژوان ههر دو تپهنی یان یهک بگیزه مرای دلخ خوه و یی دن ژی ل ئاگری
 خوه دا بشه و ته و ههروسا لئف زوها و تپهنی بمینه . یهک ژیا نا ههرده می و ههره ههره یی
 دهست خوه فه بینه و یی دی ژی بکه فه ئاف مهرگ و مرنهک دوومدریژ و ههر ل ئافا
 مرنئ دا به .

**۱۳۱۴- تاجدینء كو نهو وسال دهست دا
 نهو رهنگ ل مهمن مهلال دهست دا**

- هه قبه رکن : هژ . ویصال،
- په یقناسی : وسال دهست دان : گهه شتتا مران - مهلال : دلته نگی، وه ره زی
- شروقه : ↓

**۱۳۱۵- نهسله لن ژ غه مان نه بوویه هیسا
 مهزهن ب که سان نه بوو موواسا**

- هه قبه رکن : ئەف مالکا ل ئوس . دا نه هاتییه - میر . رۆ . مواسا، مه راسا - پرۆ . هیسا و
 مودارا، مواسا و مودارا هاتییه؟ - ئا . مواسا، مودارا -
- په یقناسی : هیسا : راحت - مواسا : دلداری، ئاریکاری
- جوانکاری : په یقین هیسا و مواسا پاشبه ندین لاوازن . ئەف مالکا هه لبه ستی ب شیوه یا
 ته رسیعی هاتییه فه هاندن .
- شروقه : ↓

**۱۳۱۶- قه تعهن وی نه بوو ل جه قه راره ک
 نهسله ن وی نه بوو ب کهس مه داره ک**

- هه قبه رکن : هژ . جیه - میر . رۆ . ب کهس نه بوو - پرۆ . نه بوو ب کهس -

- **جوانگاری:** ئەف مالكا هەلبەستى ب شىپوھ يا تەرسىيەى ھاتىيە ڧەھاندنى . پەيفىن ئەسلەن و ڧەتەن ھەڧواتەنە .

■ **شروڧە:** ↓

۱۳۱۷- ئەو وەقتى وەكو دچووۋيە پيش مير
تە دگۆ كو دو ساغە پىن د زنجير

- **ھەڧبەركرن:** مير . ئا . بر . رۆ . وەقتى وەكو ئەو - پرۆ . ئەو وەقتى وەكو - ئا . نەساخە -
- **پەيفناسى:** پيش : لال ، بال ، نك - دوساغ : بەندى ، ئىخسىر

■ **شروڧە:** ↓

۱۳۱۸- ھەر لەھزە ژ دەرد و ئاھ و واھىن
ئاگر دگەھاندە بارگاھى

- **ھەڧبەركرن:** ئا . رۆ . دەرەئى - پرۆ . دەرد و -
- **پەيفناسى:** واھ : ئاھ ، ئاخ - بارگاھ : مەبەست ژى ناسمانە .

■ **شروڧە:** ↓

۱۳۱۹- گاڧا كو دچووۋيە پيش تاجدين
ئەو ژارى د گەل دلى ب نالىن

- **ھەڧبەركرن:** ئۆس . گاڧا دچووۋيە - ھژ . پيشى - - ئا . ئەوى -

■ **شروڧە:** ↓

۱۳۲۰- نەدشى بکەتن مەدار و سوجبەت

نەدبوو بگرت قەرار و ئولفەت

- ھەقبەرکرن: ئا. نەدشا - مير. بکەت - - مير. بکرت - رۆ. بکرن - پرۆ. بگرت - ئۆس. بکەتن -

- پەيفناسى: نەدشى: نكارى - قەرارگرتن: فەحەبىن - ئولفەت: ھۆگرى

- شرۆفە: ↓

۱۳۲۱- ناچار ژ ھەيشەتى دچوو دوور

ھەمدەرد دبوو دگەل شەتن کوور

- ھەقبەرکرن: ئا. دپەشەت

- پەيفناسى: ھەيشەت: ھەوش، مال و ئافەدانى - شەت: چەمى مەزن و کوور -

- شرۆفە: دەما کو تاجدين گەھيشتە مرازى خوە، و مەمى ما ب تەنى، ئەو گەلەكى دلتهنگ و بىن ھىفى ما. قەت ژ دەستى دەرد و كولان قەنەدحەسىا و قەت نكارى ب كەسەكى را ھۆگرى بىن بکە. ئەوى قەت نكارى كول جىھەكى ئارامى بگرە و قەت نكارى ل بال كەسەكى قەحەبە. دەما كو ئەو دچوو بال ميرء، تە دگۆت قەى ئەو بەندى يەكە كو ھەردو پى بىن وى ل زنجيرى داىە. ھەردەم ژ دەردى ئەقینى دنالیا و ب نالینا خوە ناگر دگەھاندە ئاسمانان. ئەو بەلەنگازى دل بکول دەما كو دچوو بال تاجدينء ژى قەت نكارى خەبەردا و قەت نكارى قەحەبىيا و ب وى را ھۆگرى بکرا. ب نەچارى ژ ئافايان دەردكەت و دگەل چەمىن کوور دبوو ھەقال و ب وان را دگۆت و دنالیا.

(۳۳)

**موخاته به یا مهمی یه د گهل شه تی جزیری،
موجاوه به یا ژ عیشقا بن نه زیری**

۱۳۲۲- که ی شوبهه تی نه شکی من رهوانه
بی سهبر و سوکوون و عاشقانه

- هه فبه ر کرن : هژ. حم. ئا. میر. سوکوونی -
- په یفناسی : رهوانه : هه پرک، خوشوک - عاشقانه : نه فیندارانه، وه کی نه فینداران -
- جوانکاری : په یقین سهبر و سوکوون هه فواته نه. خانی نایبزه کو هیسری مهمی وه کی
چهمی جزیری بوو، نهو دببزه چهمی جزیری وه کی هیسری مهمی بوو.
- شروقه : ↓

۱۳۲۳- بی سهبر و قهرار و بی سوکوونی
یان شوبهه تی من توژی جونوونی

- هه فبه ر کرن : ئا. قهرار بی -
- جوانکاری : په یقین سهبر و سوکوون و قهرار لیره دا هه فواته نه.
- شروقه : ↓

۱۳۲۴- قهت نینه ژ بو ته را قه رارهک

غالب د دلن ته دایه یارهک

■ هه قبه ر کرن: میر. ئوس. ئا. حم. زا. ئه. هژ. ته دا نه یارهک - جا. ته دایه یارهک - رۆ. ته دانه نارهک - پرۆ. یارهک -

بالکیشی: نیسمالکا دووین یا قن هه لبه ستی ئالۆزه. ئه گه ر ئهم وهک چاوا ل ههفت ژیده ران دا هاتییه: غالب د دلن ته دانه یارهک، بپه ژرینن، هینگا ئالۆزی یهک تی پیش. په یئین دل و یار هه ر دو ژی ته کانه واته موفره دن و کردارا وان ژی ده بی یا ته کانه بن، واته د دلن ته دایه به، نه کو ددلن ته دانه، چاوا کول لبا جان دۆستی دا هاتییه. ئه گه ر ئهم یا لبا رۆ دینکو یین بپه ژرینن، واته یا نیسمالکین وهه تی: بینگۆتن ئاگرهک بهردانه دلن ته ژی.

■ په یقناسی: غالب: ئللا، بینگۆتن، زۆر تر - د دلن ته دایه یارهک: یارهک ل ناف دلن ته دا هه یه، یارهک د دلن ته دایه - د دلن ته دانه نارهک: ئاگرهک بهردانه دلن ته - د دلن ته دانه: بهردانه دلن ته، ل دلن ته دانه - جوانکاری: ئه ف هه لبه ستا خانی هه لبه ستا فهقی یا ب نافی ئافی دینه بیره مرۆف، واته ئقتباسه که ژ وی:

هه ی ئافی ئافی ئافی ناف، ما تو ب عه شق و مه حبه تی،
مه وح و پیلان دافی به لاف، بن سه کنه و بن راحه تی

■ شرۆفه: ↓

۱۳۲۵- هه ر له حزه ته ژی چ ئیته بی ری

سه رگه شته دبی ل ره خ جزیری

■ هه قبه ر کرن: حم. ئوس. میر. پرۆ. جا. زا. دبی - ئه. دبی، ل ره خ دا دچی هاتییه - رۆ. دچی - هژ. دبی -

بالکیشی: دبی ژ دچی سهرراست تره، لهورا کو مه می خوه و چه می جزیری دده
به ره هف و دبیژه نه ز چاوا ل دؤرا جزیری را ئاواره و سهرگه شته بوومه، تو ژی
وسان سهرگه شته یی دؤرا جزیری بووی.

- په یقناسی: ههرله حزه (هرلحظه): ههرگاف - رهخ: کیلهک، تهنشت -
سهرگه شته: سهرگردان -

■ شروقه: ↓

۱۳۲۶- ئەف شههره یه گهر ژ بو ته مه حبووب
حاسل کریایه بو ته مه تلووب

- ههقبه رکن: زا. ئەف شههره یه ژ بو ته - ئا. کو- ژیدهرین دی. گهر- - ئا.
ئوس. کریا ژ بو ته - هژ. میر. حم. رو. ئە. زا. جا. گهری یایه بو ته - ئا.
کریا ژ بو ته -

■ شروقه: ↓

۱۳۲۷- دائم د دلی ته دایه مه نزل
دهستی ته ل گهرده نی حه مایل

- ههقبه رکن: هژ. ئە. بر. حم. ئا. دانه -

- په یقناسی: گهردهن: قرک، گه وری - حه مایل: حه مایل، قورئانه ک بچووک یان
چه ند ئایات ژ قورئانی کو دکهنه ناف قابه ک قاووش یان زیپر یان زیف و دکن
ئوسکورا خوه دا، تشتا کو دافیژن ئوسکورا خوه، تشتا کو ب خوه فا
هه لدپاسن.

- **جوانکاری:** شاری جزیری ب یاره کئی و چه م ژى ب ئەفینداره کی هاتییه وه کاندنی کو دهستی خو ل ئوسکورا یارا خو ه را برییه و ئەو حمیز کرییه .

■ **شروقه:** ↓

۱۳۲۸- هیژا ژ خودی تو فکری ناکى
 هه رۆژئ هه زار شوکری ناکى
 ۱۳۲۹- ئەفچه نده دکی ههوار و گازی
 ئیدی چ موراده کی دخوازی
 ۱۳۳۰- بیهه ووده چرا دکی تو فه ریاد
ئاواره دچی دیاری به غداد

- هه فه برکرن: ئا. هاداره-

- **جوانکاری:** په یقین گازی، فه ریاد و ههوار هه قواته نه .

■ **شروقه:** ↓

۱۳۳۱- گه ر ئەز بگریم وه گه ر بنالم
 وه ر ئەز بمرم وه گه ر بکالم
 ۱۳۳۲- هه رچی وه کو ئەز بکه م رهوایه
مه عقوول ژ بۆم را فه نایه

- هه فه برکرن: ↓ میر. رهوانه، فه نانه - هژ. مه را-

- **په یقیناسی:** بکالم: بکه م کاله کال، بنالم، کاله کال زۆرتر ژ دهنگی په ز و بهر خان را تی گۆتنی و مه جازهن ژ نالینا مرۆفان یان دهنگی دهنگی یان را ژى دیبژن . -
رهوا: دوروست، جایز - **مه عقوول:** بهرعه قل، بهر هس -

■ **شروقه:** ↓

۱۳۳۳- جاره ک ل دلی م ژی گوزهر که
سه رچه شمه یین چه شمن من نه زهر که

■ هه فبه رگرن : ئوس . رو . میر . مه -

بالکیشی : ل ئا . و ئوس . دا دو مالکین زیده زی هاتنه کو دیاره نه یین خانینه،
لن پیدقی یه نه ز وانا زی لیره دا بینم :

ئا .

ئاقن وهه گۆته وی تو دینی
ما تو نزانى ماجه را برینی
نوورا ژ روخى وئ دلروبايى
سه رگه شته دبن بقی هه وایى -

ئوس .

ئاقن وه دگۆته وی تو دینی
واقف نه بوویى ژ وی برینی
نوورا ژ روخى وئ دلروبايى
سه رگه شته دبین ب قى هه وایى

■ په یقناسی : جاره ک : جاره کئ - گوزهر گرن : دهر باس بوون

۱۳۳۴- دهر دئ دلی من کو بیده وایه
چه شمن ته رئ من چ ماجه رایه

■ په یقناسی : بیده وایه : بیده رمانه - چ ماجه رایه : چ قه ومینه که؟ - چما جه رایه :
ژ بۆچ دهه رکه؟

■ **جوانکاری:** په یقین د درد و د هوا د ژبهرن. هه قبه ندا چ ماجه رایه له تافه تی ساز دکه. له ورا کو هه م ب واته یا چ قهومینه که؟ تی و هه م ژئ دکاره ب واته یا ژ بو چ دهه رکه؟ بی .

■ ل هه قبه ندا چه شمی تهری دا سه ربه سستی یا هو زانی یی هه یه .

■ **شروقه:** ↓

**۱۳۳۵ - دیوانه مه من پهری بدهردا
ئه ز دجله مه زه نبهری م بهردا**

■ **په یقیناسی:** زه نبهری: زنبه لی، زه نبه له، شیر ه یا ئاق، به ندا کول پیشاییکا چه مه کی گری ددن و ئاق ل پشتی دا دپه نگیین و ناهیلن ئا فا وی سه ربه ست هه ره و ئاق ژ وی چه می بو جوک و جو باران دین. - زه نبهری م بهر دا: من زه نبهری ل بهر هه یه، زه نبهری ل پیشی یا م دا هه یه، بهرگری یا من دکن -

■ **جوانکاری:** پهری ئستعاره یه ژ زینی، زه نبهری ئستعاره یه ژ بهرگری و بهر به ندی یی. مه می خوه دوه کینه چه می دجله و بهرگری یا کو مه لی و زورداری یا میر ژئ دوه کینه زه نبهری و بهرگری به کی کو پیشاییکا وی گرته و ناهیلن ئه و ب سه ربه سستی زینی بیینه .

**۱۳۳۶ - وهستانی و نیرگزی و سه قلان
دهروازه و عومهری و مهیدان
۱۳۳۷ - فان سهیرگه هان تولی دکی گهشت
ئه ز مامه ژ بو م را دهر و دهشت**

■ **هه قبه رکن:** رو. وان - پرو. فان - ئه. ژ بو مورادی دهر دهشت - ئا. دهری دهشت - پرو. ئه ز مامه و بی مرا دهر و دهشت، رهنگه وها بووبه: ئه ز مامه و بی موراد دهر دهشت -

■ **په یقیناسی:** وهستانی، نیرگزی، سه قلان، دهروازه، عومهری، مهیدان: هه ریه ک ناقی سهیرانگه هه ک باژاری جزیرا بوتان ل سه رده ما میر زینه دین دا بوونه. - سهیرگه ه: سهیرانگه ه، جیهی سهیرانی - دهر و دهشت: چول و چیا، دهشت و نه وال -

■ **شروقه:** ↓ ئەى چەمى وكى ھېستىرېن من رەوان و ھەرك، ئەھەى ئافا بى راولەست و بى ھەدوورا ئەفېندارانە، گەلۆ تو ژى وەكى من شىت و شەيدا بووىى كو تو وەھا بى ئارام و بى راولەستى و نافەھەبى؟! بىگۆتن يارەك ل دلئ تە دا ژى ھەيە كو تو وەھا بى ھەدوورى و قەت ئارام و ئوقرە ناگرى. گەلۆچ دكەفە بىرا تە كو تو ھەردەم وەكە شىتەن ل رەخ جزىرئ را سەرگەشتە و سەرگەردان و ئاوارە دى و دەھەركى؟ ئەگەر يار و دلەرا تە ئەف باژارا بە، وایە تو گەھەشتى يى مران و مەقسەدئ خوە و دلەرا تە وایە ل بەرسىنگ و ل بەردلئ تە دایە و تە دستئ خوە ل گەردەنا وئ ئالاندىيە و تە ئەو دایە بەر ھمىزا خوە، فېجا تو چ دخوازى؟ تو قەت ژ خوەدئ ناترسى و رۆژئ ھەزار جارى سپاسئ ژ وى را ناكى كو تو گەھەشتى يى مرانئ خوە؟ تو چرا وەھا دكى ھاوار و گازى و تو ئېدى چ مران و مەتلەبئ ژ خوەدئ دخوازى؟ تو چما وەھا بىتوئە دكى گازى و ھاوار و وەكە شىت و سەرگەردانان سەرى خوە ل كەندال و دار و بەران ددى و بەر ب باژارئ بەغدايئ دەھەركى؟ ئەرى ئەگەر ئەز بگرىم و بكالم و بنالم و بمرم ، مافئ من ھەيە . ھەرچى ئەز بكم رەوايە، لەورا كو مرنا من تىتەكى بەرھشە و ئەز ھىژايئ مرنئ مە . جا جارەكئ ل دلئ من را ژى دەرباس بە و دىنا خوە بدە سەرەكانى يا دلئ من ژى و بزانبە كانئ چاقئ من بىن تە چما وەھا وەكى تە دەھەركن و چ قەومىيە و چ بوويە و بزانبە كانئ چما دەردئ دلئ من بوويە دەردەكى بىدەرمان . ئەز شىت و شەيدا بوومە كو من پەرى يا خوە دەردايە . ئەز دجلەمە كو بەرايىكا ھەركىنا من ھاتىيە گرتنئ و ئەز نكارم وەكى تە سەرەست و ئازا بگەرم . لئ تو چما دنالى و ھىسران دپژىنى؟ تويى كو سەرەست ل سەيرانگەھىن وەكە : وەستانى، نېرگى، سەقلان، دەروازە ، عومەرى و مەيدانئ دا كو جىھئ سەيرانا زىنئ يە دگەرى و سەيرانئ دكى . لئ ئەز ژ وان سەيرانگەھانە بى پارمامە و تەنئ ئەف چۆل و دەر و دەشتا ژ من را مايە .

(۳۴)

مهباحسى يا مەمىن يە دگەل بايىن و
هەوادارى يا دگەل هەوايىن

۱۳۳۸- گەھ بەحس دگر د گەل سەبايىن
شەرحا غەمىن دل دگۆتە بايىن

- هەقبەركرن: ئە. دلى غەم - مير. غەمىن دوەگۆتە -
- پەيقناسى: بەحس (بەحث) كرن: ئاخفتن، گەنگەشە كرن - سەبا: ناقي بايەكى يە، بايىن سبيدىن - شەرح: شرۆفە - غەمىن دل: كولا دلى -
- شرۆفە: ↓

۱۳۳۹- كەى جىسم لە تيفىن شوبهەتى رووح
دەرگاھىن بەدەن ل بەر تە مەفتووح
۱۳۴۰- ئەز هيفى دكەم كو بى تەوہققوف
رەنجيدە قەدەم ب بى تەكەللوڤ

- پەيقناسى: لە تيف: نەرم و نازك، تەنك - مەفتووح: فەكرى -
تەوہققوف: راوہستان - رەنجيدە: ئيشاندى - تەكەللوڤ: زەحمەت، ئيشان -
ل "ئەز هيفى دكەم" دا سەربەستى يا ھۆزانى يى ھەبە.
- شرۆفە: ↓

۱۳۴۱- چاره‌ک هه‌ره سووده‌توسسه‌عادهت
گافه‌ک هه‌ره سدره‌توننه‌هایهت

- په‌یقناسی: سووده‌توسسه‌عادهت: ده‌رگه‌ه‌ی به‌خته‌وه‌ری یی، مه‌به‌ست ژئ روونشتگه‌ه و مالا زینی - سدره‌توننه‌هایهت: داره‌که ل بهیشتی دا، مه‌به‌ست ژئ زین بخوه‌یه -
- جوانکاری: ئه‌ف مالکاب شیوه‌یا ته‌رسیعی هاتیه‌فه‌اندنی. سووده‌توسسه‌عادهت ئستعاره‌یه ژ مالا زینی و سدره‌توننه‌هایهت ئستعاره‌یه ژ به‌ژن و بالا زینی -
- شروقه: ↓

۱۳۴۲- ئه‌وه‌ل تو ببوسه ئاستانی
پاشی هه‌ره پیش دلستانی

- هه‌قبه‌رکرن: هژ. پیشی -
- په‌یقناسی: ئه‌وه‌ل: پیش دا - ببوسه: راموسه - پاشی: ل دوو را - دلستان: دلبر، به‌ردلک -
- جوانکاری: په‌یقین ئه‌وه‌ل و پاشی دژبه‌رن. په‌یقین پاشی و پیش ژئ دژبه‌رن.
- شروقه: ↓

۱۳۴۳- ئەمما ب تەوازوع و ب تەعزیم

سەد مەرتەبە ئۇحترام و تەکریم

۱۳۴۴- ئاھستە ژ بۆ بکە دوغایین

وابەستەیی وی بکە سەنایین

- هەقبەرکرن: رۆ. دابستەیی- پرۆ. دانستەیی، وابەستەیی - هۆ. وی - ئا. وابەستە ژ بۆ بکە- ئا. دابستە ژ بۆ بکە سەنایین- میر. دابەستەیی.
- پەیفناسی: تەوازوع: سەر ل بەر، نەفس بچووکی - تەعزیم: سەردانقاندن - مەرتەبە: جار - ئۇحترام: ریزلی گرتن - تەکریم: مەزن کرن، ریزلی گرتن - ئاھستە: هیدی - وابەستە: پیقە، هیژا - وابەستە گەن: پیقە کرن - سەنا: پەسن، سپاس -

■ جوانکاری:

پەیفین تەوازوع و تەعزیم و ئۇحترام و تەکریم هەقبابەتن و لیرەدا دکارن هەقوانتە بن ژی. پەیفین وابەستە و ئاھستە مووسیقایی چی دکن.

■ شروۆه: ↓

۱۳۴۵- شایستە بکە تو ئۇحترامی

دەست بەستە قەوہست بکە سەلامی

- هەقبەرکرن: ئۆس. قەوہستە بۆ سەلامی- میر. قەوہستە بکە-
- پەیفناسی: شایستە: هەژی، هیژا - قەوہست: قەوہستە، راوہستە -

■ شروۆه: ↓

۱۳۴۶- پاشی حەرہ کت که پیشقه چاپک
سقلهت نه کری ل تهبعی نازک

■ ههقبه کرن: نه. پیشی- هژ. ژ-

■ په یقناسی: چاپک: چاپوک، ب لهز، ژیهاتی - سقلهت (ثقلهت): گرانی -
نه کری: نه کی

■ شروقه: ↓

۱۳۴۷- نهف نامه کو خوون دل مداده

نهف سهفحه کو مهردومهک سهواده

۱۳۴۸- پهردی مهلقین ژ بهر جهمالی

تهنها بده دهستء عهرزحالی

■ ههقبه کرن: هژ. ل - - ئوس. دهستی- هژ. دهستی عهرزئ- ئا. عهرز و حال-

■ په یقناسی: نامه: مهکتوب، رهشبهلهک - مداد: رهشاتی، موره کهب، جهوهه،
قهلهما سوربی (قورقوشوومی) - سهفحه: رووپهل - مهردومهک: بیبک -
سهواد: رهش، رهشایی - مهلقین: نهلقینه - عهرزحال (عرضحال): سکالانامه،
شکایهت، گازندهنامه -

■ شروقه: ↓

۱۳۴۹- زینهارد با نه کی نقابین

گافا کو دخوونتین کتابین

■ ههقبه کرن: نه. ئا. دیار - هژ. ده با- - دخوینتن-

■ په یقناسی: دبانه کی: نهههژینی، ل بهر بایی نهخی - نقاب: رووبه ند، پۆشی -

■ شروقه: ↓

۱۳۵۰- بیژن ژم را کو پادشاهم
خالا ئەنیا ته قبله گاهم

- ههقبه رگرن: هژ. ئە. رۆ. حم. ژمدا- رۆ. خالا ئەنیا ته قبله گاهم - ئا. ئە. بهنده که/بهندن اگا سۆیله قبله گاهم - هژ. بهندن ئانا سۆیله قبله گاهم - ئەف نیمالکا نالۆزه. ههروه کی تی خوویانی تهنی ل رۆ. دا ب کوردی هاتییه. ل نه ه ژیدهرین دی ته قدا ب تورکی هاتییه. لی چونکو ل بنیشی دا ب تورکی یا کهون ئەسکی تورکی یی هاتییه نقیسین، هه موو روونقیسکاران ژ ی ئەو ب شاشی هلدانه. تورکی یا وی وه هایه: بهندن ئونا سۆیله قبله گاهم - واته: ژ زار من بیژه وی ئەی رووگه ها من).

- په یقناسی: قبله گاه: رووگه ه، جیهی رامووسانی، په یقا ریزلنگرتنی یه ژ بو میر و پادشاهان تی گۆتتی، هنده ک ژ بو زیده ریز لنگرتنی ل جیهی قبله گاهم، دبیزن: قبله یی عالهم، واته رووگه ها هه موو جیهانیان -

■ شروقه: ↓

۱۳۵۱- تو مه تله عی نووری زولجه لالی

تو مهنه عی کهوسه را زه لالی

- ههقبه رگرن: هژ. ئە. بر. رۆ. میر. حم. ئا. لهو، لهو - پرۆ. تو، تو -

■ شروقه: ↓

۱۳۵۲- تو مهنزه و مه زهه را ئلاهی

ئهم بو ته گه دا تو پادشاهی

- ههقبه رگرن: هژ. میر. حم. ئا. ئە. ئۆس. رۆ. لهو - پرۆ. تو - ئا. ئۆس. مه زهه ری - هژ. ئۆس. ئە. ئا. بوونه -

- په یقناسی: مهنزه ر: جیهی بهرا خودانی

۱۳۵۳- دا بۆمه ب حه ققى موتته سف بى
دهرحه ققى مه عدلى موتته سف بى

- هه قبه ركرن: نه. ئۆس. مير. حه ققى - هژ. ئۆس. حم. عدل و -
- په يقناسى: ب حه ققى: ب راستى، ب دوروستى - موتته سف: په سن داىى، شرؤفه كار - دهرحه ققى: ل بارا - موتته سف: ب ئىنساف، دامه ند -
- جوانكارى: په يقىن ب حه ققى و دهرحه ققى و په يقىن موتته سف و موتته سف جناسى ساز دكن.
ل هه قبه ندا "ب حه ققى" دا سه ره بستى يا هؤزانى يى هه يه.
- شرؤفه: ↓

۱۳۵۴- دوزديده ژ ديدى ته قه لالا
گه ه گاه بكي ل دل ته جه لالا

- هه قبه ركرن: مير. رۆ. ئۆس. ئا. دوزديده - حم. هژ. جا. دهرديده - نه. دزىت، ل ره خ ژى نفىسيه؛ دوزديده - زا. دورديده - مير. گه ه گه ه، ل ره خ دا ژى گه ه گاه، هاتيه نفىسينى - هژ. گه ه گاه - رۆ. گاه گاه - نه. بكه ت
- په يقناسى: دوزديده: دزىقا، ل ناقا بروو و بژانگان دا - دهرديده: ل چاقان دا - ته قه لالا: ته وه لالا، دۆستانى، ئه قىنا زه ميني - ژ ديدى يى ته قه لالا: ژ چاقى دۆستانى يى، ژ چاقينه قىندارى يا زه ميني - ته جه لالا: دهركه تن، سهردان، چلقلىن -
- جوانكارى: په يقىن دوزديده و ژديده جناسى ساز دكن. په يقىن ته قه لالا و ته جه لالا دو بوئىزىن عرفانىنه و دژبه رى هه قدونه.
- شرؤفه: ↓

۱۳۵۵- ئەف دەئىب قەدىمە پادشاهان
وان عامە نەزەر ل پر گوناھان

- **ھەقبەركرن: رۆ. ئەو. - ئۆس. بىج -**
- **پەيقناسى: دەئىب: دەب، رىج و رسم - قەدىم: مېژىن -**
- **شروڤه: ↓**

۱۳۵۶- وہللاھ گونہہن خو ئەز نزانم
نەمما مە دلەک ھەبوو دزانم
۱۳۵۷- ئەو دل پەريان ژ من رەقايە
ئەف پىتلەكە ئەو ژ من جودايە

- **ھەقبەركرن: ھژ. ئۆس. ئەف - مېر. ئا. پەريا -**
- **پەيقناسى: پەريان: پەرييان، - پىتلەكە: دەمەكە -**
- **شروڤه: ↓**

۱۳۵۸- وہقتىن کو د گەل من ئەو تەبا بوو
ساحب ھەوہس و خودان ھەوا بوو
۱۳۵۹- بەلکى کرىت خەتا و عسيان
ئىسان خەلقىن ب نەقس و نسيان
۱۳۶۰- سەدجارى کو زىدە پر گوناھە
لى سايەيى زولفى تە پەناھە

- **ھەقبەركرن: ئە. گوناھم، پەناھم -- ئۆس. يا سايەيى -**
- **پەيقناسى: تەبا: دگەل - ساحب ھەوہس: خودان ئارەزوو، ئارەزوومەند -**
خودان ھەوا: ئەقیندار، ب دەعیە، پۆزقولىز - خەتا: شاشى، گونەھ -

عسیان (عسیان): سەرکیشی، سەرپیچی، نافهرمانی - نهقس: نقیشکانی -
خهلقین: هاتن ئافراندنن - نسیان: ژیبیرکرن -

■ شروقه: ↓

۱۳۶۱- گهر قههری بکی ل وی جهزایه
وهر عهفوی بکی عهجهب عهتایه

■ ههقبهرکرن: هژ. قههر، میر. رۆ. لوان- پرۆ. ل وی - هژ. عهفو -

■ پهیقناسی: قههر: توورهیی، سهغه لئ برن - جهزا: هیزا، سهزا - عهفو: لئ
بهۆرین - وهر: وهئهگهر، ئوو ئهگهر - عهتا: بهخشین -

■ جوانکاری: پهیقین قههر و عهفو و پهیقین جهزا و عهتا دژبهرن.

■ شروقه: ↓

۱۳۶۲- ئهفرهنگه بیژه ئهی سهبا تیز
وانگاه زهمین بیووس و بهرخیز

■ ههقبهرکرن: رۆ. وانگه - میر. واگه - میر. ئۆس. بیووسه -

■ پهیقناسی: تیز: زوو، توند - وانگاه: هینگا، ئول وی دهمی دا - بیووس:
رامووسه - بهرخیز: رابه -

■ شروقه: ↓

۱۳۶۳- ئهی بادئ سهبا ب ههققئ مهعبوود
گافا وهکو تیی ژ پیش مهقسوود

■ ههقبهرکرن: هژ. پیشی -

■ جوانکاری: مهقسوود ئستعاره یه ژ زینن.

■ شروقه: ↓

**۱۳۶۴- زینهار هنهک ژ خاکن دهرگاه
بینه ژ م را دگهل خو هه مراه**

■ ههقبهرکرن: میر. حم. نا. رۆ. زنههار-

■ شروقه: ↓

**۱۳۶۵- تۆزا کو ژ رهنگن تووتیا به
بینه ب خورا کو کیمیا به**

■ ههقبهرکرن: نا. ژ مرا- ل نا. و ئوس. دا ئهف مالکا ژى هاتیبه، دیاره کو نه یا خانى به:

**نهو مهلههمن دل دهواين دیده
ههم ناقن حهيات و ههم زبیده
په یقا زبیده ه ژى دهبی نه بیده به کو واته یا مهی دده.**

■ **په یقناسی: تۆز: گهرد، گه مار، خوهلی یا هوور - تووتیا:** دهرمانی چاقان، تۆز و ژهنگا قورقوشوومئ کو بهرئ دهرمانی چاف ئیشی یی بوویه. نهها ژ تشتا کو کیم دهست دکهفه و زۆر گرانییمهت و نهیا به را تی گۆتنی و نهوی تشتا نهیا ب دشوپهینن تووتیا یی. بۆ نمونه دیبژن: فلان تشت بوویه تووتیا و دهست ناکهفه. لی هندهک ب شاشی ل دهوسا قی په یقی دا ل جیهی کو بیژن فلان تشت بوویه تۆتیا، دیبژن فلان تشت بوویه تۆتی و ژی تهیرا تۆتی فام دکن.

■ **جوانکاری: تۆزا دهرگاهی مالا زینی وه کاندیبه تووتیا و کیمیا یی.**

■ **شروقه:** جارنا ژى ب باين سهبايی را خه بهرددا و کول و دهردین خوه ژ باين را شروقه دکر و وهها دگۆتی: نههه ی نازکلهشا وهکی جان، نههه ی دهرگاهی ل هسه ل بهر ته فه کری. نهه هیقی دکم کو تو ب دلۆقانی یا خوه بیی زهحمهت و بیی راوهست پی یین خوه بئیشینی و ژ کهره ما خوه سه ره کی ل دهرگاهی بهخته وری یی ل بهر دهرئ مالا زینی، ل رهخ وی دارا بهیشتی بدی. گافا کو تو گهه شتی و یدهرئ ژ کهره ما خوه پیش دا شینیکا وی مالا پیروژ رامووسه و پاشی ههره بال دلستانا من و سه ری خوه ب ریژ و حورمهت ژى را خوار بکه وب ریژداری بهژنا خوه ل بهر بتهوینه و هیندیکا داخوای ژى بکه و پهسن و سپاسین من بگه هینه وی و پشتی ریژ و احترام و سهردانقاندنن دهست بهسته

ل خزمه تا وی دا راوهسته و ویشته و سلاقین من بگههینی و پاشس ب نهرمی
 ل بهر را دهرباس به، لی ته های ژ خوه هه به، نه بی کو تو گرانی یی ل سروشتا
 وی یا نازک بکی و نه وی بییشینی. نهف نامه یا من کو من ل دهوسا جهوهه ری
 ب خوونا دلی خوه نفیسییه و ب رهشکا چاقین خوه رهش کرییه، بی وی هندئ
 کو تو پهرده یا ل سهر چاقین وی بلقینی، نهف سکا ل نامه یا من بگههینه
 دهستین وی. نهز بهختی ته دامه، دهما کو نهو قی نامه یا من دخوونه، نه بی
 نه بی تو رووبه ندا وی بهه ژینی و نه وی نهره حهت بکی. ژ زار من بیژی نههه ی
 پادشاه من، نههه ی خالا نهی یا ته قبله و رووگهها من، تو هه لاتنگهها
 رووناهی یا خودی یی. تو سهره کانی یا نافا کهوسه ری یا زه لالی. تو دیمه من و
 نیشاندهرا نوورا خودی یی و نهم ژ ته را وه که پارسه که کی و تو ژ پادشاه
 مه یی. تکایه رهوشا مه ب راستی و دوروستی شرؤفه بکه و ل بارا مه دا
 دادمه نده که دادوه به. هه ی جارنا ژ دزیقا و په نیقا دوور ژ چاقین دوستی و
 نهفینا زه مینی ناقران بده مه و جار جاران ژ خوه ل دلی مه دا نیشان بده و
 دلی مه ب نوورا خوه بچلقینه و مه بگههینه نهفینا ئاسمانی. نهفا ره سما
 پادشاهان یا میژینه، کو بهرا وان ل سهر گونه هکاران، بهرا خوه دانکه گشتی یه
 و نهو ل هوورده گونه هان نانپرن. لی یا راستی نهز گونه هنی خوه نزانم و ته نی
 ناگها من ژ هه یه کو دله کی من هه بوو، لی نهو دلا ژ نهها په ریان ژ من
 دزینه و ژ من رهفاندنه و نهفا دهمه که، کو نهو دل ژ من جودا بوویه. دهما کو
 نهو دلی من ل بال من بوو، نهو دل خودانج ههوا و ههوسه کی بوو. بهلکی ژ
 نهوی دلی گوناھ و کیماسی یه ک کره، لهورا کو مرؤف هه موو ب کیماسی و ب
 خهوش و نفیشکان هاتنه ئافراندنی. نهگه نهو دلی من سه دجاری ژ پر
 گونه هکار به، لی هیقیدارم کو سیبه را بسکین ته یی ژ وی دلی را بیه په ناھ و تو
 یی وی دلی ژ خوه دوور نه کی. نهگه ر تول وی دلی تووره بی و سه غه را وی
 بهه ری، نهو هیژی وی جه زایی یه و نهگه ر تو گونه هنی وی لی بهه ری ژ ی چ
 بهخشین و لیبهه ری نهک خهوش و مه زنانه یه. نهی بایئ سه بایئ قان گلی و
 گزنده یین من ب لهز و بهز بگههینه وی و نهردی نهده بی رامووسه و ژ ور دوور
 کهفه و بزقره. نههه ی بایئ سه بایئ تو ب خودایی خوه کی، دهما کو تو ژ پیش
 دل بهرا من دزقری، بهختی ته دا مه، ژ من را هنده ک خاکا دهر گاه وی بینه، کو
 نهز توژاوی ژ خوه را بکم دهرمان و کولاقا چاقین خوه، لهورا کو نهو توژا
 تووتیایه و ژ بو دهردی نهفینا من ئاقیش و کیمایه.

(۳۵)

**موجادله یا مهمی یه ب دلی کول را ، موخاره به یا
په روانه یی یه ب بولبول را**

**۱۳۶۶- گه جهنگ دکر د گهل دلین ژار
که ی خائنی شهرمسار ی غه ددار**

- هه قبه رکن: نه. رۆ. میر. خائنی و شهرمسار و غه ددار- پرۆ. که ی خائنی شهرمسار ی غه ددار -
- په یقناسی: خائنی: ده خهس - شهرمسار: شهرمه زار، فه دیکار - غه ددار: زالم، بی نه مه ک
- جوانکاری: - په یقین خائنی، شهرمسار و غه ددار هه قبا به تن .
- شروقه: ↓

**۱۳۶۷- کان قهول و قه رار و عهد و په یوه ند
په یمان و قه سه م یه مین و سه و گه ند
۱۳۶۸- ته دگۆ کو دگهل ته سادقم نه ز
ته دگۆ ب ته را موواقم نه ز**

- هه قبه رکن نه ف مالک ل نه. دا نه هاتیبه -

- پەيقناسى: كان: كانى، لكوبە - قەول: گەت، سۆز - قەرار: بريار - عەھد: پەيمان - پەيوەند: بېقەيى، تېكىلى - قەسەم: سووند - يەمىن: سووند - سەوگەند: سۆگەند، سۆند، سووند -

- جوانكارى: پەيقىن قەول، قەرار، عەھد و پەيمان ھەقواتەنە. پەيقىن قەسەم، يەمىن، سۆگەند ژی ھەقواتەنە. پەيقىن پەيمان و پەيوەند جناسى ساز دکن.

■ شروڤه: ↓

۱۳۶۹- تە دگۆ کو د گەل تە يەك دلم ئەز

تە دگۆ کو خودان تەھەممولم ئەز

۱۳۷۰- ھەيفا كو زياده بى وه فايى

وھيلا كو نه قابلىن جھ فايى

- ھەقبەركرن: مير. ھەيفە - - ھژ. ھەيفە -

- پەيقناسى: يەكدل: راست و دوروست، ھەفدل - خودان تەھەممول: خودان سەبر، بېھنفرە - وھيلا: وای ل تە - قابل: ھيژا، قەبوول كەر -

■ شروڤه: ↓

۱۳۷۱- قەلبى دەغەلى ب دل نەيارى

پر چيل و چەپى خراب و خواری

- ھەقبەركرن: ئا. نيازى -- ئا. پر چيلە چەپ و نە خېرخوازی - ئە. پر چيلە چەپى و -

- پەيقناسى: قەلبى: دلى - قەلبى: قەلبى، زەغەلى - دەغەل: زەغەل، نادوروست - بدل: ژ دل و جان - بدل (بەدەل): نەدوروست، گوھۆپرى - نەيار: دوژمن - چيل و چەپ: خل و خوار، ب تەول و با، ب چقانه -

■ **جوانکاری:** پەيئەن قەلب، دەغەل، بەدەل ھەقواتەنە. پەيئەن چیل و چەپ و خوار ژى ھەقواتەنە. پەيئەن بدل ب رینئیسە کەون لەتافەتەن ساز دكە، لەورا كو ھەم واتەیا ژ دل و جان ددە و ھەم ژى واتە یا دەغەل و بەدەلە ددە.

■ **شروڤه:** ↓

■ ۱۳۷۲- ئەى تووتى يەن پەرورەش شيرينى

■ **وہى تفلئ توفەيلئ نازەينئ**

■ **ھەقبەرکرن:** رۆ. ھژ. شيرينى -

■ **پەيئەناسى:** پەرورەش: پەرورەدە - تفل: زارۆك - توفەيل: مئشانئ
■ نەگازیکرى، ئەنگەل، پارازیت، زکچیرين -

■ **جوانکاری:** پەيئەن تفل و توفەيل جناسى ساز دکن.

■ **شروڤه:** ↓

■ ۱۳۷۳- يارى خوشيان بوويى مەگەر تو

■ **قەلبئ رەشبيان بوويى مەگەر تو**

■ **ھەقبەرکرن:** ئۆس. لەشبيان -

■ **پەيئەناسى:** رەشى: نەخۆشى -

■ **جوانکاری:** ل فئ مالکئ دا سەر بەستى یا ھۆزانى يە ھەيە. ئەف مالکا ب شيوەیا تەرسيعئ ھاتيبە فەھاندنئ. پەيئەن رەشى و خوەشى دژبەرن. پەيئەن يار و قەلب (ب واتەیا نەدوروست) دژبەرن.

■ **شروڤه:** گەھ ژى دگەل دلئ خوەيەن بريندار جەنگ دکر و دگۆتئ: ئەى

دهخهسې كينهدار و شهرمه زار ، كاني نهو گفټ و بريار و پهيمان و سوند و بهرسوندكېن ته؟! ته دگوت كو دگهل ته راست و دوروستم . ته دگوت كو دگهل ته سازگارم نهز! ته دگوت كو دگهل ته يه كدلم نهز . ته دگوت كو نهز خودان ته حه مول و بهر بهيرم . لي موخابن كو تو زيده ين نه مه كي . هه يواخ كو تو هيژايي دهر د و كولان نيني . تو قه لپي ، ده غه لي ، به دهل و نه ياري . تو كه له كي ب چيل و چه پ و نه دوروست و خوار و خه رابي . نه هه ي دلخ وه كي تو تيان فيره يي شيرنايي بووي و وه كي زاروكه ك نازاندي و سه ربار په روه رده بووي ، مه گه ر تو هه قالن من و روژين خواهش بووي؟! مه گه ر تو نه ياري من و روژين رهش بووي!؟

۱۳۷۴- دلهاي كه سان، دهر ووني ته نها

ننسا فه تهنن بهيلى ته نها؟

- هه قبه ركرن : مير . نوس . نا . رو . حم . زا . هژ . دلهايي كه سان، دهر ووني ته نها - جا . دلهايي كوسان دهر وون ته نها - - پرو . ننسا فه تهنن بهيلى مه ته نها -
- په يقناسي : دلها : دلين ، دلين د - دلهاي كه سان : دلين مروقان ، دلين خه لكين و عالمي - دهر وون : هوندور - ته نها ۱ : تهنن - ته نها ۲ : تهن ها ، له شان -
- جوانكاري : ته نها ل ني قمالكا يه كه م دا له تافه تي ساز دكه ، له ورا كو هه م ب واته يا ته ني تي يه و هه م زي ب واته يا له شان تي . هه ر دو په يقين ته نها پي كفه ته كيري ساز دكهن و هه ر دو په يقين ته نها و تهنن ب هه قرا هه قواته نه .
- شروقه : كه لو ما ننسا ف و داده كو تو دلين مروقان و هوندور ي بي هه قالان و له شان وسان تك و تهنن بهيلى؟
- بالكيشي : دلي مهنن كه تيبه زيني ، دل كه تن تي ب وي واته يي كو دل ژ سينگي دهر كه تيبه و چوويه . ل بهر وي هندي يه كو نه حمه دي خاني ديژه مهنن دگوت ته دلي خوه كو ته له شي من تهنن هيلايه واته تو ژ سينگي من دهر كه تيب و ل بال من نيني و ل بال زيني يي .

۱۳۷۵ - ئەف بولبولۇن جان د مەحبەسا تەن
مايە ب تەنى مسالىن بيژەن

- **هەقبەرگرن: ئە.ئا. مەجلىسا -**
- **پەيقناسى: مەحبەس: زندان، بەند - بيژەن:** پەھلەوانەكى ئيرانا ميژينه، كورئ گيو و ئەقیندارئ مەنيژئ كو بؤنا گەھيشتنا مەنيژئ چوو توورائى و ل ويدي هاته گرتتى و ل چالەكى دا هاته بەند كرنى -
- **جوانكارى: پەيقين تەن و تەنى جناسئ چئ دكن.** پەيقين تەن و جان ھەقبابەتن. ل قئ مالكى دا تەلميح ھەيە ل سەر چيروكا مەنيژە ين و بيژەنء . ھەروسان جان ب بولبولەكى راھاتيپە ھەكاندنئ كول زندانا لەش دا يە و ئەو بولبوللا ژى ھاتيپە ھەكاندنئ ب بيژەنء را كول زندانا ئەفراسياب دا بەندى بوو.
- **شروڤه: ئەف بولبولۇن جانئ من ھەكى بيژەنء تك و تەنى ل زندانا لەش دا مايە.**

۱۳۷۶ - ئنسافە بكى تو جانء بدرود
دەروازەين تەن بگري مەسدوود

- **ھەقبەرگرن: مير.رؤ. بکە- ھژ. جانئ - رؤ. ئا. مير.حم. جانئ - ھژ. بدرودد- - ئە. دەروازەين وي- ئە. مير. بگيرە -**
- **پەيقناسى: بدرودگرن: خاتر خواستن - مەسدوود: گريدايى - بگري: بكى -**
- **جوانكارى: پەيقين تەن و جان ھەم دژبەرن و ھەم ھەقبابەتن.** ل پەيقا بگري دا سەربەستى يا ھۇزانى يئ ھەيە.
- **شروڤه: گەلو ما ئنسافە كو تو خاترى خوه ژ جانئ من بخوازي و دەروازەيئ لەشئ من داخى؟**

۱۳۷۷- سپر د ته دا ژ فہیزی جانہ
نوورا د زمین ژ ناسمانہ

- ہہقبہرکرن: ئہ. فہددا-
- جوانکاری: پہ یقین زمین و ناسمان دژبہرن. دل وہکاندیہہ زمین و جان ژی وہکاندیہہ ناسمانہ-
- شروؑہ: ↓

۱۳۷۸- ئہی دل مہچہ بی چراغی جانہ
زولماتہ تو کوری ری نزانہ

- ہہقبہرکرن: ہژ. تہ - میر. ئہ. کوری و نزانہ -
- پہیقناسی: زولماتہ: تاریہہ - کور: کورہ، نہبہنا -
- جوانکاری: جان وہکاندیہہ چراہہکی، کو ریکا دلء روٹاہی دکہ. چراغ و زولمات دکارن دژبہر بن. ل کوری ری دا سہرہبہستی یا ہؤزانی یی ہہیہ.
- شروؑہ: ئہی دلؤ ئہو رازا کو ل ناف تہ دایہ، ئہو ژ فہیز و بہخشینا خودایی یہ، ئہو روٹاہی یا ناسمانانہ کو دایہ سہر ئہردی. دلؤ بیی چراہا جانء نہچہ، لہورا کو تاریکستانہ و تو کوری و ری ناس ناکہ.
- بالکیشی: خانہ ئہقینی چراہا ریکا پہیدا کرنا راستی یی دزانہ.

۱۳۷۹- مہقسوودہ ئہگہر ژ بو تہ جانان
جانان تہ د جانء دایہ پنہان

- ہہقبہرکرن: ہژ. جانہ - ئہ. رو. میر. حم. جانہ -
- پہیقناسی: جانان: دلہہر، مہبہست ژی زینہ - پنہان: فہشارتی -

■ **جوانکاری:** په یقین جان و جانان ته کړیږی ساز دکن و مووسیقایی دنافرینن .

■ **شروقه:** ↓

۱۳۸۰- له و را تو نموننه داری زاتی
نایینه یی سووره تی سفاتی
۱۳۸۱- زینهار مه چه ل دوو ته ته لالا
دا جان نه که تن ژ ته ته به پرا

■ **هه قبه رکن:** نؤس . نه . نا . میر . هم . زنه ار - هژ . ته سه پرا -

■ **په یقناسی:** نموننه دار: نموننه هه لگر، نیشاندهر - ته لالا: دؤستانی یا زهمینی -
ته به پرا: دووری -

■ **جوانکاری:** په یقین ته لالا و ته به پرا دژبه رن .

■ **شروقه:** نه گهر مراز و مه به ستا ته گه هیشتنا جانانه، بزانه کو جانانا ته ل ناف جانء دا قه شار تیبه . ل ناف ته بخوه دایه، له ورا کو تو نیشاندهری زاتی و نه یووک هه لگری وینه یا سفاتی . نه بی نه بی کو تول دوو نه فین و دؤستانی یا زهمینی بکه فی، نه گهر تول دوو نه فینا زهمینی را بچی، جان کو تشته کی ناسمانی یه، دی ژ ته بره قه و ژ ته دوور بکه قه .

■ **بالکیشی:** خانی لیره دا داباشا عرفانی دکه: عارف ل سه ر وی بیرو و باوه ریڼه کو دلج مروقان وه که نه یووکه کی یه کو نه گهر مروق ب سه یقه لا نه فینی پاقش بکه، مروق دکاره وینه یا خودا تیدا بیینه .

۱۳۸۲- چوونا ته دبیته خارجییه ت
ته رکا ته دبیته رافزییه ت

■ **هه قبه رکن:** نؤس . دهر کا -

■ **په یقناسی:** **خارجییه ت:** خارج بوون، ژ دین دهر که تن، نه وانی کو دژی نیمام عه لی بوون و نیمام عه لی ل شه ری نه هره وانی دا شکه ست دا وان ، ژ وان را خارجی دبیتن . - **ته رگ کرن:** به ردان، ده ست ژی کیشان - **رافزییه ت:**

رافزی بوون، کهسی کو تهرکا سهروکئی خوه بکه و ل دوو فهرمانا وی نهچه .
ئهو کهسین کو د گهل زهیدی کورئ عهلی یئ کورئ حوسین پهیمان گری دان
و پائش ل سهر پهیمانا خوه نهمان و پهیمان شکینی کرن، ژ وان را رافزی
گوتن، لئ ل دوو راسونی یان ژ شیعهیان را رافزی گوتن .

■ **جوانکاری:** ئهف مالکا ب شیوه یا تهرسیعی هاتیبه فهاندنی . په یقین رافزییهت
و خارجییهت دکارن ههقواته بن .

■ **شروقه:** ↓

۱۳۸۳- خارج مه به دا بی تو داخل

تهرکئ مه که دا بی تو واسل

■ ههقهبرکرن: هژ . تا، تا -

■ **جوانکاری:** په یقین خارج و داخل دژبهرن . ههروسان په یقین تهرک و واسل
ژی دژبهرن .

■ **شروقه:** ↓

۱۳۸۴- رهفزی مه که تو ب دل به سوننی

"مابالک ویحک انت منی"

■ **په یقیناسی:** رهفزی: تهنئ هیلان، هاقیتن، شیعه تی - سوننی: موسولمانین کو
باوهری یئ ب خهلیفه بوونا ههر چار خهلیفین راشدین، واته ئه بووبه کر، عومه ر،
عوسمان و عهلی دئینن - مابالک: فکرا ته چیه - وهیحک: وای ل ته،
ههواره ل ته - انت: تو - مننی: تو ژ م یی (فکرا ته چیه مال کافلو تو
پارچه یهک ژ منی)

■ **جوانکاری:** رهفزی و سوننی دو په یقین دژبهرن .

■ **شروڤه:** چوونا ته يا بيني جان دبه خارج بوون، تهرکاندنا ته يا جانء دبه رافزی بوون. (ئهی دل ئه گهر تو جان بهیلى و ل دوو ئه قینا زه مینی را هه ری، نهو چوونا ته دبه رافزیتی و تو ژ خه له کا ئه قینداری يا ئاسمانی دهر دکه قی) ژ خه له کا جانء خارج مه به داکو تو دگه ل جانء بی، تهرکا جانء مه که دا کو تو بگه هیژی جانانا خوه. نه به رافزی و مه بته نی نه هیله و ب دل و جان به سوننی و ری رسم و سوننه تین ئه قیندارین ئاسمانی بده بهر خوه و ژ وی ری و رسم و سوننه تی دوور نه که فه، هزرا ته چیه مالکافلۆ، تو پارچه یه ک ژ منی؟

۱۳۸۵- سابت به کو دا نه ناخه له ف بی

دا واقفی سرپی مه ن عه ره ف بی

۱۳۸۶- هه ر چه نده تو چووپی بهر ده ری دۆست

لی دۆست ل نک منه ل وی پۆست

۱۳۸۷- قه ددا ته حه باندى بو ته داره

زولفا تو چه ماندى نهو قه ناره

■ هه قبه رکن: هژ. رۆ. ئا. میر. ته چقاندی - حم. تو چقاندی - ئۆس. زولفا ته چه قاندی نهو فتاله-

■ په یقناسی: سابت: خو راگر، راوه ستایی - ناخه له ف: نه ئه هل، کو پی کول سه ر ئاکار و ری و ریبازا باقی خوه نه به- واقف: ئاگادار - مه ن عه ره ف: کی ناسی، ئشاره ب حه دیسا من عرف نفسه فقد عرف ربه، هه ر کی خو ناسی، قیجا خودایی خو ژى ناسی - قه ناره: دارى کول دوکائین گۆشتفرۆشان دا میخین مه زن پیقه دکوتن و جهنده کین گۆشت پیقه داردا دکن -

■ جوانکاری: ئه ف مالکا ب شپوه یا ته رسیعی هاتییه فه هاندنی. په یقین حه باندى و چه ماندى جناسی ساز دکن. قه دد ب داره کی و زولف ژى ب قه ناره کی هاتییه وه کاندنی. هه ردو جیناقین ته و تو هه قبا به تن. ل په یقین حه باندى و چه ماندى دا سه ره سستی یا هۆزانی یی هه یه.

■ **شروڤه:** ↓

۱۳۸۸- جەزبا تو رەقايى جان ل باله

سپرا ته قەدايى ئەو خوماله

- هەقبەركرن: ھژ. ئە. رۆ. ئا. مېر. حم. تو - ھژ. فېدايى - ئە. مېر. حم. فدايى -
- پەيئناسى: جەزبا: جەزبە، راکېشانا رووحانى - ته قەدايى: ل ته قەدايى، ل ته دايى - خومال: خومال، خومالى -
- جوانكارى: پەيئىن جەزبە و سپر دو پەيئىن ھەقبابەتن. ئەف مالكا ب شېوھيا موازەنە يى ھاتىبە قەھاندنى. ھەردو جىناقىن تە و تو ھەقبابەتن. پەيئىن رەقايى و قەدايى جناسى ساز دکن. ل پەيئىن رەقايى و قەدايى دا سەربەستى يا ھۆزنى يى ھەيە.
- شىرۇقە: خۇراگر و راوہستايى بە، داکو تو ژ نەئەھلان نەيى ژمارى، داکو تو ژ رازا مەن عەرھى ئاگادار بى. تا تو خوہ ناس نەكى، كا تو ژ كى دەرى ھاتى يى و ژ كى يى، تو نكارى جانانا خو ژى ناس بكى. ھەرچەندە كو تو چوويى بەر دەرى دۆستى ژى، لى دۆست فايە ل نك من، ئەوي/ئەوا ل بال تە نە دۆستە، ئەو پۆستە. ئەو بەژنا كو تە ھەباندیيە ئەو دارەكە كك و قالايە، ئەو بسكىن كو تو چەماندى يى ئەو چەنگالەكى ئاسنە. لى ئەو جەزبا كو تو رەقاندی يى، جان ل بال وي جەزبە يى يە. ئەو سپرا كو ب تە قەدايە، ئەو سپرا خومالييە.

۱۳۸۹- باوهر ته نەيى ب زولف و خالان

مالى مەدە ھندويان ب تالان

- هەقبەركرن: ھژ. ئە. ب - - حم. ئا. ئۆس. ھنديان - ئە. ھندوان - ھژ. ھيندوان -
- پەيئناسى: ھندوو: خەلكى ھندى، باوهرمەندى دىنى ھندوويان، خالا رەشە ھندى، خولامى رەشە ھندى، لىرە دا مەبەست ژ ھندويان بسكىن رەش و خالىن رەشە -

- **جوانکاری:** په یقین زولف و خال هه قبا به تن . هندوو نستعاره به ژ بسک و خالین رهش .

■ **شروقه: ↓**

۱۳۹۰- پابه نده مهبه ب تارې گیسوو
سهرگه شته مهبه ب قهوسې نه بروو

- **هه قبه رکن:** میر. ئا. پابه نده - حم. پابه نده -
- **په یقیناسی:** پابه نده: پایبه نده، پی به سستی، لنگ گری دایی - تار: تا، تیل -
- **جوانکاری:** په یقین سهر و پا دژ بهرن . په یقین گیسوو و نه بروو هه قبا به تن .

■ **شروقه: ↓**

۱۳۹۱- هه رچه نده خه لیلی نه ی به لاکه ش
گولزار ل ته دئ بیته ئاته ش

- **په یقیناسی:** خه لیل: دؤست، ئیبراهیم خه لیل کورئ نازهر - به لاکه ش:
به لاکیش، جه فاکیش - گولزار: گولستان -
- **جوانکاری:** ئه ف مالکا ته لمیحه ژ چیرؤکا ئیبراهیم نازهر و نه مروود ء . په یقین
گولزار و ئاته ش دژ بهرن .

- **شروقه:** دلؤ باوهری یا خوه ب بسک و خالان نه یینه و مالی خوه بیتونه نه ده
خالین رهش و ژ وان را تالان نه که . ب تاین بسکان فا پابه سته و گریدایی
نه به و سهرگه ردانی که وائین بروویان نه به . دلؤ هه رچه نده کو تول
به لاکیشی یی دا وه کی خه لیلی، لی ئه گهر نو ژ جان جودا بی، گولستانا ته یی ل
ته به ئاگر .

۱۳۹۲- تەشېيەن تە سەد ھەزار بولبول

سەد جاری بکەن فەغان و غولغول

■ ھەقبەرکرن: ھۆ. جاری - ئۆس. جانى

■ پەيقناسى: غولغول: غولغولاندن، غولغولين، خوەندن، دەنگە دەنگ کرن -

■ جوانکاری: پەيقين سەدھەزار و سەدچار تە کريرى ساز دکە.
ل ھەموو ژيئەران دا بکەن ھاتىيە لى ب من وەرەنگ دەين دکەن بە، دا کو واتە
ين بە. ل بەر وي ھندى من ژى ل شرەۆفە يىن دا دکەن ئىنايە.

■ شرۆفە: ↓

۱۳۹۳- پەروانە سفەت ل پيش وەردان

ھەردەم دسۆژن ب داغ و دەردان

■ ھەقبەرکرن: ھۆ. پيشى - ھم. دسۆژم - ھۆ. داخ -

■ شرۆفە: سەد ھەزار بلبين وەكى تە سەدجاری ئاھ و زاريان دکن و ل ھەمبەر
سۆرگولان دا وەكى پېرپۆکان ھەردەم ب داخ و دەردان دسەوتن.

۱۳۹۴- ئەى دل تە خو داىە بەر ھەواين

قەسدا تە ئەوہ بكى سەفاين

۱۳۹۵- ئەمما ژ تەببين عيشقن سادق

من زانيە بۆ تە را مووافق

■ ھەقبەرکرن: ئە. ئاسارى -

■ پەيقناسى: ھەوا: ھەۋەس تەيبىب (طبيب): بەژىشك -

■ سىرۇقە: ↓

۱۳۹۶- پەرھىزە ژ قىسمىن موشتەھاتان
تەقوايە ژ فان مەلەزەزاتان

■ ھەقبەركىن: ل پىرۇ. دا ل جىھى قىن پەيغى دا مونىرزاتان ھاتىيە، كو جىھى تىفكىرىنى يە -

■ پەيقناسى: پەرھىز: پارىز، دوورى - موشتەھات: تىشتىن كو ئىشتە يى زىدە دكەن، تىشتىن كو دل دبۇنى - تەقوا: پارىز - مەلەزەزات: تىشتىن لەزىز، خوەرەكىن خۇشتام - مونىرزاتان: زاتىن نوورانى، ئەھلى دلان -

■ جوانكارى: پەيغىن پەرھىز و تەقوا ھەقوانەنە. موشتەھات و مولەزەزات ھەقبابەتن.

■ سىرۇقە: ↓

۱۳۹۷- ھەر چى كو موخالفى ھەوايە
عەينى وى ژ بۇ تە را شەفايە

■ جوانكارى: پەيغىن عەين و موخالف دژبەرن .
ل پەيغىن عەينى وى دا سەربەستى يا ھۇزانى يىن ھەيە .

■ سىرۇقە: ↓

۱۳۹۸- من پىرسىيە يىگومان ژ لوقمان
خاسىيەتنى شەربەتان و لوقمان

■ ھەقبەركىن: مىر. ژ -

■ پەيقناسى: لوقمان ۱: لوقمانى ھەكىم ، بەژىشكى ناقدار و مېژوويى -
لوقمان ۲: لوقمەيان، پارى يان -

■ **جوانکاری:** هەردو پەيڤين لۆقمان جناسی ساز دکن . پەيڤين شەربەت و لۆقمە هەقبابە تن .

■ **شروڤه:** ↓

■ **۱۳۹۹- هەرچی کو شرینه عەینە دایه**

■ **هەرچی وه کو هەنزهل ئەو دەوايه**

■ **هەقبەرکرن:** رۆ. وههه تەحله - پڕۆ. هەر چی وه کو حنزل ئەو دەوايه - هەموو ژیدەرین دی . هەرچی وه کو تەحله ئەو دەوايه .

■ **پەيڤناسی:** دا: داء، دەرد، کول - **هەنزه(حنظل):** حنزل، گۆژالک، کاله که مارانه، زەبەشا ماران، میوهیه که وه کی زەبەشی لئ زەبەشی بچوو کتره و زۆر تاله و نای خوهرنی، ل فارسی دا ژئ را دیژن زەبەشا ئەبووجهلی - **دەوا:** دەرمان -

■ **شروڤه:** دلۆ ته خوه دایه بهر ههوا و ههوهسان و تو دخوازی سهفایی بکی، لئ من ژ بهژیشکین ئەڤینا راستین بهیستییه و ئەز دزانم، کو یا باش ژ ته را ئەوه، کو تو خوه ژ تشتین دلپۆک بپاریزی و خۆپاریزی و داوینپاکی یئ ژ قان تشتین تامخووش بکی . هەرتشتا کو دژی ههوا و ههوهسانه، ئەو بخوه ژ ته را شهفا و دەرمانه . بیگومان من ژ لۆقمانی هه کییم تایبه تمهندی یا خوارن و فه خوارنی پرسییه . گۆره کی دهستوورا وی، هەرتشتا کو شرینه ئەو دەرد و کولان تینه، لئ هەرچی یا کو وه کو حنزلئ تەحل و ژههری ئاسا به، ئەو دەرمانه .

■ **جوانکاری:** پەيڤين داء و دەوا دژبەرن .

■ **۱۴۰۰- ئەو چەنده ئەوی د گەل دلی گۆت**

■ **ناچار دلی دلی ب وی سۆت**

■ **هەقبەرکرن:** ئە . ئەف -

■ **جوانکاری:** په یقین دل ته کریرې چې دکن.

■ **شروقه:** ↓

■ **۱۴۰۱- دووکهل ژ حه راره تا سوویدا**

■ **رابوو تڼء بوو مه حهلین سوویدا**

■ **هه قبه رکن:** نه میر. دووکیل - - ژ بل نه. ل هه موو ژیدهرین دی دا تژی هاتیبه - میر. مه حهل و -

■ **په یقیناسی:** حه راره ت: گه رما - سوویدا: ناقه ندا دلی - سوویدا: نه یقین - مه حهلین سوویدا: نه قینگه ه، ناقه ندا دلی -

■ **جوانکاری:** موبالغه ل قی مالکا هه لبه سستی دا هه یه. په یقین حه راره ت و دووکهل هه قبا به تن.

■ **شروقه:** ↓

■ **۱۴۰۲- رابوو قه ژ دل دوخان و یه حمووم**

■ **رهش کر ل سه ری ده ماغ و خه یشووم**

■ **هه قبه رکن:** هژ. سه ری دیماغی خه یشووم -

■ **په یقیناسی:** دوخان: دووکهل - یه حمووم: ره شه دووکهل - ده ماغ: مه زی - خه یشووم: خمخمکی بیقلی، هوندوری دفتی -

■ **جوانکاری:** په یقین یه حمووم و دوخان هه قوا ته نه. په یقین ده ماغ و خه یشووم هه قبا به ت و هه قوا ته نه. په یقین سه ر، ده ماغ و خه یشووم هه قبا به تن. په یقین سه ر و دل هه قبا به تن.

■ **شروقه:** ↓

۱۴۰۳- نەينىكى خەيالى بوو موكدەدەر

ئايىنەين عەقل بوو موغەيىەر

- ھەقبەركىن: ئە. نىنىكا- ئۆس. رۆ. ئا. مىر. ھم. نەينكى - - ھژ. عەقلى
- پەيئناسى: نەينىك: نەينىك، خۇدىك - موكدەدەر: تارى، لىل، شىلۆبىلۆ - موغەيىەر: تۆزاوى، گوھۆرتى -
- **جوانكارى:** خەيال ب نەينووكەكى ھاتىبە ۋەكاندىنى ۋ عەقل ب ئايىنەين. پەيئىن نەينىك ۋ ئايىنە ھەقوانەنە. پەيئىن خەيال ۋ عەقل ھەقبابەتن.

■ شىرۆقە: ↓

۱۴۰۴- عەورەك تە دگۆ ژ عەردى رابوو

ئەقراز ل ئاسمان جەما بوو

- ھەقبەركىن: ھژ. رۆ. بر. ھم. ئەرضى - - ھژ. ئەقراز- ئە. رۆ. ئا. مىر. ھم. ئەقرازى-
- پەيئناسى: ئەقراز: لايىن ژۆرى - جەما بوو: بەرەق بوو -
- **جوانكارى:** موبالغە ل قان مالكىن ھەلبەستىن دا ھەنە.

■ شىرۆقە: ↓

۱۴۰۵- ۋى عەورى ژ نىقەكا ھناقان

خوونبارى دكر ب ھەر دو چاقان

- ھەقبەركىن: ھژ. نىقەكا - - ئا. ئۆس. رۆ. ژ- پىرۆ. ب-

بالکیشی: بویژا ب هەردو چافان گریان ب واتە یا بیجە دووری و نەرەحەتی یی یە.

■ **پەیفناسی:** نیفەک: نافەند، نۆرتە، نیوان - **خوونباری کرن:** خوونباراندن -

■ **جوانکاری:** خانی دلێ مەمێ دوە کینە کوورە یەک ناگر پیکەتی کو دووکەل ژێ رادبە و ئەوی دووکەلێ ژێ دوە کینە عەورەکی کو ژ ئەردێ بەر ب ئاسمانان رادبە و ل نیفەکا هەنافان دا ل جیھێ بارانی خوونی ژ هەردو چاقین مەمێ دبارینە.

ل قی مالکا هەلبەستی دا سەربەستی یا هۆزانی یی هە یە.

■ **شروقه:** ↓

۱۴۰۶- سییلابی سڕیشک و سا ل گوپ هات گوپا کو ب سەر ئەرەز قە کوپ هات

■ **هەقبەرکرن:** هژ. حم. سە یلا جگەری - ئوس. ئا. سییلاب و سڕیشک - پرۆ. سە یلا جگەری و سییلاب و سڕیشک -

بالکیشی: بدیتنا من سییلابی سڕیشک، واتە لیمشتا هێسترا ن ژ هەموو جەلەبێن دی سەرراست ترە. لەورا کو هێستر وەکاندییه لیمشتەکی. - ئا. ئوس. ئەف نیفمالکا ل قان هەر دو دەستنیسان دا ئالۆزە.

■ **پەیفناسی:** سییلاب: سیلاب، سیلاف، لیمشت، لەھی، لیکەند - **سڕیشک:** هێستر، رۆندک - **سییلابی سڕیشک:** لیمشتا هێسترا - **گوپ:** گوژ، ب تاو - **گوپا:** تە دگۆت قای - **ئەرەز:** چەمێ ئەرەز، چەمێ کو ل چیاپین هەزارگۆل ژ باکووری کوردستانی سەرەکانی یی دگرە و ل ئاخا کوردستان، ئەرەمنستان و ئاران و نازەربایجانی را دەرباس دبه و تەفی دەریایا خەزەر دبه. درێژایا قی چەمی هەشتسەد کیلۆمێترە. کورد ژێ را ئەرەز، ئازەری ئاراس و فارس ئەرەس و ئەرەمی ژێ ئاراکس دبیژن. کوردان و نازەریان گەلەک ئستران و هەلبەستی گەلیری ل سەر وی چەمی گۆننە. **گوپ:** چەمی کۆرا، چەمی کو ژ چیاپین قافقازی سەرەکانی یی دگرە ژ تفلیس را دبهۆرە و ل باکوورا دەشتا مۆغانی تەفی چەمی ئەرەز دبه -

■ **جوانکاری:** هێستر وەکاندییه لیمشتەکی کو ژ جەگەری سەرەکانی یی دگرە. و ئەو لیمشتا ژێ وەکاندییه لیمشتا چەمی کۆرا کو ل سەر چەمی ئەرەز دا درۆزە.

■ **شروقه:** نهوی هند ب دلې خوه را گوت، کو بنه چاری دلې دلې وی ب وی شهوتی. ژ گهرمایا ناقه ندا دلې وی شهواته ک رابوو، کو نه فینگه ها دلې وی تژی دووکه ل کر. ره شه دووکه ل و دوومانه ک وسان ژ دل و ههناقین وی رابوون، کو مهژی یین سه ری وی و خمخمکین دفنا وی رهش و ههش کرن و نهینووکا هزرین وی رهش هه لکه پاند و نایینه یا هشی وی شینلوییلو کر. ژ بهر دووکه لا هناقین وی ته دگوت قای عه وره ک ژ عه ردی رابوو و ژوری ل ناسمانان دا بهر هفی سهر هه قدو بوو و نهوی عه وری ژ نیقه کا هناقان را ژ ههردو چاقان خوون باراندن. ل بهر قی که لا گری یین لیمشتا هیسترین وی وسان ب تاو و گوژ هات، ته دگوت قای چه می کوری یه، کو ل سهر چه می نهرهز دا درژه و هه لدکه له.

۱۴۰۷- نهلقسسسه ژ عله تا د دل دا

سه یله ک وه دچوو مه می ب مل دا

۱۴۰۸- شه تولعه ره ب و فورات و جه یحوون

هه رسی ته دگوت کو پیکفه رابوون

■ هه فبه رکرن: حم. نه. نوس. ب پیکفه- هژ. ب یه کفه- نا. ب پیکفه-

■ **په یقناسی: عله ت:** دهر د، نازار - سه یل: لئقی - **شه تولعه ره ب:** چه می نهره و ندرود، کو ژ تیکه لبوونا چه مین دجله، فورات و کاروون پیک تی و ته قی په نداقا فارس دبه - **فورات:** چه می کو ژ چیا یین هه زار گولن نیژیکی سهره کانی یا نهره زء سهره کانی یی دگره و ل ناخا کوردستان، سووریه و عیراقی را دبه پوره و ته قی دجله دبه و شه تولعه ره ب چی دکه. در یژایا قی چه می دو هه زار و نه هسه د کیلومیتره - **جه یحوون:** ناموودهریا، چه مه که کو ژ چیا یین پامیر ل باکوورا نه فغانستانی سهره کانی یی دگره و ته قی دهریا چه یا ناری دبه - **رابوون:** بلندبوون و هه لستانا نافی-

■ **جوانکاری:** هیسترین مه می وه کاندیه لیمشته کی کو ژ ته قی هه فبوونا هه رسی چه مین؛ نهره و ندرود، فورات و جه یحوون پیک هاتیبه. موبالغه ل قان مالکین هه لبه ستن دا هه نه.

- **شروقه:** ب كورتى ژ بهر دهرد و نيشا د دلج وى دا، ليمشتا هيسران وسان ژ چافين وى كشيان و ل سهر ملين وى دا رزيان، كو ته دگوت قاي ههرسى چه مين نروهندروود و فورات و جه يحوون پيگقه رابوونه.

**۱۴۰۹- نهوچهند ژ هيستريد مهمن ژار
شين بوون ل رهخ شه تي سپيندار**

- **ههقبهركرن:** ئوس. پرو. نهوچهند - ئا. نه. نهفچهنده - هژ. ههچهندي - مير. حم. رو. زا. جا. ههچهند - مير. ئا. هژ. هيسترى - حم. هيسترى - نه. ئوس. هيسترين - ئوس. بوونه - هژ. حم. رو. نه. رهخي - مير. رو. سپيندار -
- **پهيقناسى:** نهوچهند: هند، وسان، هندقياس - سپيندار: سپيندار، دارهكه كول رهخ چه مان شين دبه و تا بيست ميتران بلند دبه. ل تورهيا كلاسيك و ههروسان ل تورهيا گه ليري دا بهژنا بلند ب وي هاتيه وهكاندن. - شهت (شط): چهمن مهزن، ليره مهبهستا وى دجله يه. -
- **جوانكارى:** د قى مالكي دا ژى ديسان موبالغه ههيه .

■ **شروقه: ↓**

**۱۴۱۰- سهحرا هه مى بوويه سهحنى بوستان
ساحل بوويه گولشه ن و گولستان**

- **ههقبهركرن:** ئوس. بوونه، بوونه - ئا. بوويه، بوونه - رو. ئا. مير. سهحن و -
- **پهيقناسى:** سهحرا: چول - سهحن: نيغهك، نيغهكا باغ و بوستانان - ساحل: ليثار، بالاف، رهخاف - گولشه ن: گولستان -
- **جوانكارى:** په يقين سهحرا و ساحل دژبهرن. په يقين بوستان، گولستان و گولشه ن هه قواته ژى نه بن، هه قبا به تن. ل مالكا هه لبه ستن دا ديسان موبالغه هه يه. ليغه گه را دهنگي "س" مووسيقايي ساز دكه. سهربه ستنى يا هوزانى يين ل قى مالكا هه لبه ستنى دا هه يه.

- **شروقه:** مہمی ہند گریا، کول بہر ہیسترتین وی ل رہخ ناقا دجلہ دارین سپینداران شین بوون و لیٹارا چہمء تہف دا بوو گولشہن و گولستان و چؤل ژئی تہفدا و ہکہ بوستانہ کی خہملی.

۱۴۱۱- وی بیدلی ہەر ل وی مہکان گرت

وی بولبولی بوؤ خو ناشیان گرت

- **پہیقناسی:** بیدل: ئەفیندار - مہکان: جی و وار - ناشیان: ہیلوون -
- **جوانکاری:** وی بیدلی و وی بولبولی ئستعارہ نہ ژ مہمی. ئەف مالکا ب شیوہ یا موازہنہ یئ ہاتیہ فہاندنی.
- سہربہستی یا ہوزانی یئ ل قئ مالکا ہلبہستی دا ہہیہ.

■ **شروقه:** ↓

۱۴۱۲- ئەو بولبول ئەگەر چ پڑ ہہوہس بوو

زندانی بہدہن ل وی قہفہس بوو

۱۴۱۳- فیکرا و ہریان ل وی پەر و بال

تیکدا و ہشیان ژ وی خہت و خال

■ **ہہقبہرکرن:** ئوس. لوان-

- **پہیقناسی:** ہہوہس: ئارہزوو، خواست، ئەفین - و ہریان: و ہشیان - پەر: پرتکین کول جیہی پڑچی ل سہر لەشی بالداران قہ تین - بال: باسک - خہت و خال: خیز و نوقتک، نیشانہ یئ جوانی یئ نہ.

- **جوانکاری:** لەشی مہمی ژ وی را و ہکی زندانہ کی ہاتیہ ہہژماری. خانی لیرہ دا ئەوی داباشا عارفانہ ہہلیدخہ و دیبژہ کو رووحن مہمی و ہکی بلبہ کی بوو کو دخواست بفرہ و ہہرہ بگیژہ وارگہہی خوہ یئ بنیشہیی و ئاسمانی، لئ لەشی وی ژئی را ببوو و ہکی رکہ یہ کی و نہدہبشت ئەو بفرہ. خانی لیرہ دا ژ قئ

ههلبهستا مهولهوی (مه لایئ روومی) وهج وهرگرتیبه کو دبیزه:
 مرغ باغ ملکوتیم نیم از عالم خاک، چند روزی قفسی ساخته اند از بدنم -
 واته: نهز بالدارا باغی ناسمانی و روحانیمه، ژ جیهانا خاکی نیمه، لی ژ بو چهند
 رۆژان رکه یهک ژ له شی من ژ من را چیکر نه.
 په یقین په پ و بال و خهت و خال جۆت په یقین هه قبا به تن.

■ شروقه: ↓

۱۴۱۴- قه ددا وء یه شوبهه تی سه نه و بهر
خه م بوو چه قییا مسالن عه ر عه ر

■ هه قبه ر کرن: هژ. وی یئ - هژ. چفی یا -

■ جوانکاری: به ژنا مه مئ پیش دا ل راستی و شووشمانی یئ دا ب دارا
 سه نه و بهرئ را هاتیبه وه کاندنئ، ل دوو را ل خواری و تهویانئ دا ژئ ب دارا
 عه ر عه رئ را هاتیبه وه کاندنئ.

■ شروقه: ↓

۱۴۱۵- روویئ د وء گه ر چ هه ر د ته پ بوون
مانه ندئ خوزامئ لییک زه ر بوون

■ هه قبه ر کرن: میر. نه. ئۆس. خه زامئ - ئۆس. هه ر دو -

■ په یقیناسی: خوزام: گوله که ژ بنه مالا سونبولئ کو هه ر ده م یا ب خونافه، ره نگی
 وئ سو ره - - لییک: لاکن، نه مئا، لی، به لام - روویئ د وء: روویئ د وی،
 مه به ست ژئ هه ر دو لایئ ته فه شا وی یه . -

■ جوانکاری: ته فه شا مه مئ نه ل سو ر بوونئ دا لی ل ته ر بوونئ دا ب گولا
 خوزامئ را هاتیبه وه کاندنئ.

■ شروقه: ↓

۱۴۱۶- عارز قهومی ل نهینکی ژهنگ

رهونهق چو نهما ل نهقشن نهژهنگ

- ههقبهکرکن: ئا. عارز قهوی نهینکی نهما رهنگ. ل رهخ دا ژی هاتیبه نفیسینی قهومی ل نهینکی زهنگ - - ئا. نهورهنگ -
- پهیناسی: عارز(عارض): تهفەش - عارز: روودان، قهومین - قهومی: بوو، هاته سهری، ته دگۆت قهوی/قهوام گرت - عارز قهومی: قهومی، بوو، روو دا. ئەف ههقبهندا ههمان ههقبهندا فارسی یا "عارض شد" ه، کو خانی کریبه عارز قهومی، واته بوو، روو دا، قهومی. - ژهنگ: زهنگ، پاخس - نهقشن نهژهنگ: پرتووکا مانی یه، لئ لیره دا مهبهست ژی تهفەشا مەمئ یا خوهشکه -
- جوانکاری: عارز قهومی، بوژهک فارسی یه کو خانی کورداندیبه. لئ په یفا عارز لیره دا دکاره له تافه تی ژی ساز بکه، له ورا کو عارز ههم تی ب واته یا تهفەشی و ههم ژی تی ب واته یا قهومینی. تهفەشا مەمئ ههم ب نهینووکی را هاتیبه وه کاندنی و ههم ژی ب پرتووکا مانی را. ئیمایهک سهرگرتی ژی ل قئ مالکی دا ههیه. خانی خودی دوه کینه مانی و تهفەشا مەمئ ژی کو وینه سازی وی خودی یه دوه کینه نهقشا نهژهنگی.
- سرۆفه: ئهوی ئهقینداری ههر ل وی دهری وارگه گرت و ئه دهر ژ خوه را کره جی و وار. ئهوی بلبلی ههر ئه دهر ژ خوه را کره هیلوون. ئه و بلبلا ههرچهند کو بلبله کی خودان ههوهس بوو، دخواست بفره ههپه هیلوونا خوه یا بنیشهیی و میژین، لئ لهشی وی ژی را ببوو قهفەس. پهپ و باسکین وی بلبلی تهفدا وهریان و خهت و خالین وی هه موو ژئ وهشیان و چ نمونه و نیشانهیین جوانی یئ ل بال وی نهمان. بهژنا وی یا کو وهکی دارا سه نه وهیری کهسک و کهنج و بلند و شووشمان بوو، وهکی دارا عه رهیری تهویا و ل سهه خوه دا چه میا و خوار بوو. تهفەشا وی ل بهر هیسران هه رچهند کو وهکی گولا خهزامئ هه ردهم تهپ و ب خوناف بوو، لئ نهوهکی وی گولئ سوور، بهلکی زه و زه رحمی ببوو. ژهنگی خوه ئاقیتبوو سهه نهینووکا روویئ وی و چو رهونهک و جوانی ل تهفەشا وی یا وهکی نهژهنگا مانی خوهشک و بهدهو دا نهما بوو.

**۱۴۱۷- عه شقی وه نه خوهدش کر نهو به لا کەش
حوبین وه ته لهس کر نهو موششه وهش**

- هه قبه رکرن: نه. ئۆس. حتی (حه تا)
- په یقناسی: به لا کەش: به لاکیش، جه فاکیش، به لادیتی - ته لهس: کێژ و سه و داسه ری - موششه وهش: په ریشان -
- جوانکاری: مه به ست ژ هه ردو په یقین به لا کەش و موششه وهش مه می یه. ئەف مالکا هه لبه ستی ب شیوه یا موازه نه یح هاتییه فه هاندنی. په یقین حوب و عه شقی هه قواته ژێ نه بن، هه قبا به تن. هه رسی په یقین نه خوهدش موششه وهش و ته لهس هه قبا به تن.

■ **شروقه: ↓**

**۱۴۱۸- دیمه وه نه ما چو ئاب و رهنگه ک
نوتقا وه نه ما جهواب و دهنگه ک**

- هه قبه رکرن: نه. ئا. قطعا-
- په یقناسی: دیم: ته فهش، روو - ئاب و رهنگ: جوانی - نوتق: هیزا گۆتن، گۆتن، خه به ردان - جهواب: به رسف -
- جوانکاری: ئەف مالکا هه لبه ستی ب شیوه یا ته رسیعی هاتییه فه هاندنی.

■ **شروقه: ↓**

**۱۴۱۹- ژه وه لقه ل ره خ شه تی نه خوهدش کهت
چل روژی ته مام شو بهی لهش کهت**

- هه قبه رکرن: هژ. شه تی - - هژ. روژی ته مامی - هه ردو بابته ژێ کیشا هه لبه ستی دنالزین و واته یی تیک ددن. شهت ل کورمانجی دا نیرزا یه، نه میزا .

■ په یقنناسی: لهش: جه نازه، تهرم

■ شروقه: ↓

۱۴۲۰- عقل و خرهد و شعورئ نسان
حس و هره کت قوایین هه یوان

■ هه فبه رکن: میر. حوسن -

■ په یقنناسی: خرهد: هس - شعور: شعور، هیزا تیگه هیشتن، زانین -
حس: ههست، سهه - هره کت: ههژ و لف، بزاف، ته فگه - قووا: پرانه یا
قووهت، هیز و شیان - هه یوان: ژیان - قوایین هه یوان: هیزا ژیانن -

■ جوانکاری: په یقین عقل و خرهد هه قواته نه. په یقین عقل، خرهد، شعور،
حس و هره کت هه قبا به تن.

■ شروقه: ↓

۱۴۲۱- قه تعهن قه نهما ژ فان چو ناسار
یه ک جوزء ل نک مه من بریندار

■ هه فبه رکن: هژ. رو. نا. میر. قه - پرؤ. قه نهما، نه مان -

■ په یقنناسی: قه نهما: نه مایه وه - ناسار: پرانه یا نه سر، نیشانه - یه ک جوزء:
پرتیکه ک، لبه ک -

■ شروقه: نه فینن نهو به لاکیشا وسان نه خویش کر، هه ژیکه نهو په ریشانه حالا
وسان گیز و سهوس کر، کو ئیدی چو ئاف و رهنگ و چو نیشانه یین جوانی یئ
ل دیم وی دا نه مان. ئیدی ژ تک و یک کت و نکاری خه به ریدا. پیش دا ل
ره خ چه می نه خویش کت و چل روژان وه کی تهرمه کی بئ هه ژ ولف ما. مه من
یئ بریندار ب گشتی هس و هه دام و تیگه هیشتن و هه ژ و لف و ههست و
نهستی ژیانن ژ دهست دان و چو نیشانه یین ژینن ل بال وی نه مان.

(۳۶)

چوونا میر زینه دینه ب سەید و نیچیری، نازادی
یا مەمی و زینی یه ژ قەید و زنجیری

۱۴۲۲- سەییادی شکاری حوسنی ئەخبار
کر بو مه کو سەرگوزەشت نزار

- هەقبەرکرن: میر. پەیفە "کو" نەهاتییه - ئا. سەرگوزەشتە و نزار - ئۆس. سەرگوزەشت و نزار - هژ. سەرگوزەشتە -
- پەیفەناسی: سەییاد: نیچیرقان - شکار: نیچیر - ئەخبار: پراڤە یا خەبەر، نووچە، دەنگ و باس - سەرگوزەشت: سەربهۆری - نزار: راگەهانەن، رۆنکرن، دیار کرن، گۆتن -
- جوانکاری: راگەهینەری نووچە و سەربهۆری یان وەکاندییه نیچیرقانه کی. هەروسان پەیفەن سەییاد و شکار ل قی مالکا هەلبەستە دا بەراعتی ئستیپهاله، خانی دێ ل دوو را ل سەر نیچیری بنقیسه، لەورا لێره دا نووچە گەهینی خوه دوه کینه نیچیرقانی نووچە یین باش و بزاره.
- شروقه: ↓

۱۴۲۳- گۆ رۆژەکه خوش ب فەسل و ئەییام
دەورا فەله کا فەنا سەرەنجام

- هەقبەرکرن: هژ. رۆژەکی - ئە. رۆژە - ئۆس. رەژە کو -

■ په یقناسی: فہسل: دان، دہمسال - **نہ ییام**: پرانہ یا یہوم، روژ، ہہ یام، دہوران - **دہور**: ہہ یام، روژگار، گوون - **فہناسہ رنجام**: فہنا سہر نہ نجام، بی سہر نہ نجام، داوی قوت، پاشنہ مان -

■ **جوانکاری**: پہ یقین روژ، نہ ییام، دہور و فہسل ہہ قبا بہ تن. نہ ییام پرانہ یا یہومہ ب واتہ یا روژ، کو ب پہ یقا روژ را دبہ ہہ قواتہ.

■ **شروفتہ**: ↓

۱۴۲۴- فہراشئ فہزا ب سونعی قودرہت غہ برا کر بوو مسالئ جہننہت

■ **پہ یقناسی: فہراشئ**: گیز کدہر، پاقشکہر، - **فہزا (فضا)**: ناسمان، ہہوا، با - **قہزا (قضا)**: قہزا و قہدہر - **سونع (صنع)**: ساز کرن، چیکرن - **قودرہت**: شبیان، کارین - **غہ برا**: نہرد - **جہننہت**: بہیشت -

بالکیشی: ہہر چہند کول گشتی ژیدہران دا فہراشئ قہزا ہاتیبہ، لی ب دیتنا من فہراشئ فہزا (فضا) یہ نہ فہراشئ قہزا، مہ بہست ژ فہراشئ فہزا یی با یہ. لی فہراشئ قہزا لیترہ دا چو واتہ یی نادہ. **سہعدی یئ شیرازی** ل سہرہ تیا پرتووکا خوہ گولستانئ دا وہا دنقیسہ: "فراش باد صبا را گفتہ تا فرش زمردی بگسترد." واتہ گوٹہ گیز کدہر و پاقشکہرئ با یی سہ با یی دا کو مافوورہک زوموردین ل سہر نہردئ راخہ.

■ **جوانکاری**: پہ یقین فہزا و غہ برا دژ بہرن. فہراشئ فہزا، واتہ گیز کدہرئ ناسمانئ نستعارہ یہ ژ با یی. خانی با وہ کاندیہہ گیز کدہرہ کی ناسمانئ.

■ **شروفتہ**: ↓

۱۴۲۵- مہ ششاتہ صفہت جہانئ دیرین تہزین کر بوو عہرووسئ نایین

■ **ہہ قباہ کرن**: نا. عہرووس و نایین - **ہژ**. عہرووسی نایین - **ل میر**. نا. رو. نہ. **نؤس**. جیہئ قئ مالکئ دگہل مالکا ۱۴۲۴ ان ہاتیبہ گوہورینئ، واتہ نہف بہری وئ ہاتیبہ -

- پەيقناسى: مەششاتە صفەت: ۋەكە خەملىنەرەن، ۋەكە بەربەرەن - دىرىن: دىرىن، مېزىن، كەون - تەزىين: خەملاندن - عەرووس ئايين: ۋەكى بووكان -
- جوانكارى: ديسان لېرە دا فەراشى فەزا ۋەكاندىيە بەربەرەكى كو جھانا دىرىن ۋەكى بووكەكى دخەملىنە.
- شروڧە: ↓

۱۴۲۶- ھەر يەك ز نەوال ۋ كووھ و دەشتان

رە شوبھە تى گۆشە يىد بەھەشتان

- ھەقبەرگرن: ھژ. كۆھ و- ئا. حم. ئە. گۆشە يىن- رۆ. گۆشە يى- پىرۆ. گۆشە يىت ۋ گۆشە ئىد -
- پەيقناسى: نەوال: ناۋەيا والا يا نىقەكا دو چى يان، دۆل، دەرە - كووھ: چى، كى، كوو، كىڧ - دەشت: بەست، راستى - رە: رەھ، براستى - گۆشە: كونج، سووچ -
- جوانكارى: پەيقىن نەوال ۋ كووھ و دەشت ھەقبە تەن.

■ شروڧە: ↓

۱۴۲۷- ھەر رەوزە رىازى خولدى ئەكبەر

ھەر چىشمە ز عەينى ئابىن كەوسەر

۱۴۲۸- ھەر كووھ ز رەنگىن توورئ مووسا

ز ئەنوارئ تەجەللى يىن تەيىسا

- ھەقبەرگرن: رۆ. تەجەلايىن - پىرۆ. تەجەللى يىن -
- پەيقناسى: رەوزە (روضە): باغچە - خولد: مېنۆ، بەھىشت - ئەكبەر: مەزنتەر -

خولدى ئەكبەر: خولدا ئەكبەر، بەھىشتا مەزن - عەين: كانى، خوه بخوه، دوروست وهكى - توور: چىايەكە ل چۆلا سىنايى دا، گۆرەكى ژىدەرېن ئايىنى، مووسا، پىغەمبەرى جھوويان دچوو وى دەرى و دگەل خودى دناخت - ئەنوار: پىرانەيا نوور، رۇناھى - تەجەللى: چلقلىن، ئاشكرا بوون -

■ **جوانكارى:** ھەردو پەيقىن رەوزە و رىاز ھەم جناسى ساز دكن و ھەم ژى ھەقواتەنە. پەيقا عەين لەتافەتى ساز دكە، لەورا كو ھەم ب واتەيا كانى يى يە ھەم ژى تى ب واتەيا وهكى خۆ. ھەروسان ئەف پەيقا ب واتەيا كانى يى دگەل پەيقا چىشمە ھەقواتەنە. توورى مووسا تەلمىحە ل سەر سەربھۆرى يا مووسا پىغەمبەر. پەيقا "ژ ئەنوارى"، دەبى "ژەنوارى" بىتە خوەندى.

■ **شروڤە:** ↓

۱۴۲۹- ھەر نەھر ژ رەنگى ئەژدەھا بوون

ھەر سەبزه ب موعجزان عەسا بوون

■ **ھەقبەركن:** مير. پرۆ. نەھرەك- رۆ. نەھرە-

■ **پەيقناسى:** نەھر: چەمى بچووك، جۆبار - ئەژدەھا: ئەژدەھا، ئەژدەر، زىيا، مارى مەزن - سەبزه: پىنجار، شىنكاتى - عەسا: گۆپال -

■ **جوانكارى:** ژ بلى تەشپىھى تەلمىح ژى د قى مالكا ھەلبەستى دا ھەيە. پەيقىن ئەژدەھا و عەسا و موعجزە ئاقر دانەكە ل سەر موعجزەيا مووسا پىغەمبەر.

■ **شروڤە:** ↓

۱۴۳۰- ھەر دار ژ فەيزى نەوبەھارى

تېك شوعلە ددا ژ نوورى بارى

■ **ھەقبەركن:** ھژ. دارى -

■ پەيقناسى: نەوبەھار: نووبەھار، سەرەتاييا بوھارى - شوعلە: ئالاف، گورى، گر، بليسه -

■ جوانكارى: ژ بلى تەشبيھى ديسان تەلميح ل سەر ئاگرى توورى سينا و دارا كو خودى نوورا خوہ ل وى را نيشانى مووسا دا، هاتيبه.

■ شروقه: ↓

۱۴۳۱- ھەر گول ژ مسالى ئاتەشى توور

يەك مەشعلە بى قوسوورى پر نوور

■ ھەقبەركن: ھژ.ئۆس. مەشعلە- ئە. ئا. شوعلە بى-

■ پەيقناسى: ئاتەشى توور: ئاگرى چيائى توور، نوورا خودى كو ل سەرى چيائى توور ل ناف دارەكى دا وەك ئاگرە ھاتە بەرچاقى مووسايى. - مەشعلە: مەشخەل، شەمالكا مەزن -

■ جوانكارى: ل فى مالكا ھەلبەستى دا ژ بلى تەشبيھى كو سۆرگول وەكانديھە ئاگرى چيائى توور و مەشعلە لىن ئاگرى، تەلميح ل سەر سەربھۆرى يا مووسا پيغەمبەر ژى ھەيە.

■ شروقه: ↓

۱۴۳۲- ھەر مورغى سەھەر بخوہ كەليمەك

ھەر تووتى و قومرى يەك نەدیمەك

۱۴۳۳- ھەر نەخل نەدا كونەندە ھەرگاھ

تەشبيھى شەجەر دگۆ "اناالله"

■ پەيقناسى: مورغى سەھەر: بالدارا سىدى، بلب - كەليم: بىژەر، ئاخىفەر، كەليموللا، ناسناق مووسا پيغەمبەر - نەدیم: ھەقدەم - نەخل: دارخورما -

نه دا: گازی - نه داگونه نه ده: گازی که، جار کیش - ته شیبیه شه جهر: وه کی داری - انا الله: نه ز خودی مه -

■ **جوانکاری:** مورغی سه حهر واته بولبول وه کاندیه مووسا پیغه مبه رء. په یقین مورغی سه حهر، قومری، تووتی هه قبابه تن.

بالکیشی: خانی ل فان مالکین هه لبه ستنی دا ب چافه کی عارفانه ل جیهانی دتیره. نهو دپیژه: ل دهما بوهارئ دا، ههر سوژگوله ک وه کی ناگری تووری سینا و ههر داره ک وه ک دارا نووری، یا کو مووسا نوورا خودی تیدا دیتبوو، جوان بیوون و ههر بلبله ک زی وه کی مووسایی دگه ل خودی دناخفتن و بیوون مووسا بخوه. واته نه گهر مروّف ب چاقی عارفان ل جیهانی بنیره، هه موو تشت نیشانه یین هه بوونا خودینه.

■ **شروقه:** ↓

۱۴۳۴- خهر گووش و غه زال و گوور و ئاهوو

نه ف قاز و قولنگ و که بک و ته یه هوو

۱۴۳۵- ککه ر ککه ر دچهرین ل کووه و دهستان

رهف رهف دفرین د نیف بهه شتان

■ هه قبه ر کرن: هژ. دچهرین - حم. دچهرن - رۆ. دچهرین - ئوس. گه گه، رهف رهف -

■ **په یقیناسی:** خهر گووش: که ر گووشک، کیرووشک، کیرگی - گوور: گوور خهر، جه له به ک که ر کووفی یه. - غه زال: خه زال، ناسک - ئاهوو: مامز، کووفی - قولنگ: قورینگ - که بک: که و - ته یه هوو: تیه هوو، زره که و، چپر که و، که وا چپر - ککه ر ککه ر: ککه ری ککه ی، گه له گه له، بر بری - دچهرین: دچهرین، دچیریان، دله وهرین - رهف رهف: یۆل یۆل، دهسته دهسته - بهه شت: باغ -

■ **جوانکاری:** گشتی په یقین نافین لاوران ب هه قرا هه قبابه تن و گشتی په یقین

ناقین بالداران ژى ب ههفرا ههقبابهتن. ل فان ههردو مالکین ههلبهستی دا لهف و نهشرا مورتهب هه به. لاور ککهرى ککهرى ل چيا و دهشتان دچيرين و بالدار رهف ل ناف باغان دا دفرين.

■ **شروقه: ↓**

۱۴۳۶- نهلقسه ب ئقتزا زهمانى
بوو فورسهتن عهيش و کامرانى

■ ههقبهرکرن: ئا. فورسهت و -

■ پهيفناسى: ب ئقتزا زهمانى: گورهكى دهمن - عهيش: ژيان،
خوش رابهوژين، ژيانا خوش - کامرانى: ژيان ب خوشى، خوشبهختى،
بدلى خوه ژيان -

■ **شروقه: ↓**

۱۴۳۷- فهسلا بگهپن ل گهشت و سهيران
نيچيرئ بگهن ژ وهحش و تهيران

■ ههقبهرکرن: حم. زا. بگهپن، بکن - مير. ئا. بکرين، بکهين - رو. بگهپن،
بکن - ئوس. فهسلان بکرين، بکن - نه. بکرين، بکن - جا. بکرين، بکن -

■ بالکيشى: پيتا "ل" يا داچهک ب مه دده زانينئ کو بگهپن سهراسته. لهورا کو
بکرين يان بکرين "ل گهشت و سهيران" واتهين ناده.

■ پهيفناسى: بگهپن: گهردشئ بکن، دهركهفن گهردهكئ - وهحش: کووقئ -
تهير: بالدار، فرنده -

■ جوانكارى: گهشت و سهيران ههقبابهت و ههقواتهنه. پهيفين وهحش و تهير
ههقبابهتن.

■ **شروقه: ↓**

۱۴۳۸- میری کو فہلہک موتیعی فہرمان

گو سوبحہ نہبووی قہومی بۆھتان

- ہہقبہرکرن: میر. ئا. موتیعی و- - میر. رۆ. ئه. حم. جا. نہبووی قہومی-
ہژ. زا. نہبوویہ - ئا. نہبووی لقہومی- ئوس. نہبووی قہومی، ل رہخ دا ژی
نقیسییہ: بہدہل بتوومی- پرۆ. گو سبہ بیزم / بہزم-
- پھیقناسی: موتیعی فہرمان: موتیعی ئہمر، ل ژیر فہرمانی دا-
سوبحہ نہبووی: سبہ نہبووی، ہی نہبووی سییدہ - قہومی بۆھتان:
خہلکی بۆتانی -

۱۴۳۹- رابہستی سلاح و گورز و شہمشیر

بلجوملہ د گہل مہ بیئہ نیچیر

۱۴۴۰- حازر نہبتن کہسہک د سہیدی

ئہو دی بمرت د بہند و قہیدی

- ہہقبہرکرن: ئه. بمریت -

بالکیشی: ئہگہر ل جیہی پھیقا نیچیر دا نہخجیر بہاتا، پاشبہندا وی دی خوہشتر
و جوانتر بیا، لہورا کو نہخجیر دگہل شہمشیر پاشبہندہک ل بار چی دکہ، تا
نیچیر. دقہومہ کو خانی ژی ہہ نہخجیر نقیسی بہ و روونقیسکاران ئہو
گوہہرتبن .

- پھیقناسی: رابہستی: گریدایی - سلاح: چہک - گورز: چوماقی سہرہہسن،
تویز - بیئ: وہرن - سہید(صید): راق، نیچیر، نہخجیر - بہند: زندان -
قہید: گریدان، کۆت و زنجیر -

- جوانکاری: پھیقن گورز و شہمشیر ب ہہقرا و قہید و بہند ژی ب ہہقرا
ہہقباہتن .

■ **شروڤه:** نيچيرفاني نيچيرا نووچه بين باش، وهها ژ مه را سه ربهوږي راگه هاند. نهوي گوت: كول روژهك خواهش و ل ده مسالهك باشه گه پرا قئ فله كا بي ناكام دا، دهما كو گيز كده ري ناسماني واته هه وايي ب ناريكاري يا قودره تي نه رد وه كه بهه شتي ليكر و بيناني به ربه رهي كو بوو كه كي بخه ملينه، نه ف جيها نا ميژين خه ملاند. هه ر نه وال و چيا و ده شت و باني دوروست وه كه كو شه يه ك بهه شتي و هه ر باخچه يه ك وه كه باخچي بهه شتا هه ره ژوږين و هه ر كاني يه ك دوروست وه كي كاني يا كه وسه ري بوون. هه ر چيا يه ك وه كي تووري سينا ژ بهر نوور و رو ناهي يا خودايي ته ييسين و چلقين. هه ر چه مه ك وه كي نه ژده هايه كي و هه ر گيا يه ك ب موعجزه يا خودايي وه كي گوپاله ك ژ گوپالين مووسا پيغهمبه ر بوون. هه ر داره ك ژ فه يزا نه بوهار ري وه كه دارا مووسا ژ بهر رو ناهي يا خودايي گوږي و پيتي ژي قولوز دبوون. هه ر سوږ گوله ك وه كه ناگري چياي توور دوروست وه كه گوږيه ك بي كييم و كاس قيد كه تن. هه ر بلبله ك وه كه مووسا پيغهمبه ر ببوون ناخيفه ر و د گه ل خودي خه به رددان و هه ر قومري و تووتي يه ك ژ خواه را ببوون هه قده م و هه قال و هه قده نكي مرؤقان. هه ر دارخورما يه كي وه كي دارا مووسا هه رده م گازی دكرن و دگوئن: نه ز نيشانه يه ك ژ نيشاين خودي مه. ل وي ده مي دا كو ككهر ي ككهر ي كپرووشك و خفش و خه زال و كووفي و گوور ژ خواه را ل ده شت و چيان دا دچيريان و ره ف ره في قاز و قولنگ و كه و گوژهل و چير كه و ل ناف باغان دفرين. ب كورتي ل گوږه كي ده م و ده مسالي، بوو دهما كييف و كامراني و گه پريان و كه شت و سه يراني. بوو دهما نيچيرا كووفي و بالداران. ل وي ده مي دا نه و مير ي كو چه ر خا فله كي ل ژير فه رمانا وي دا بوو، گازی خه لك ي بو تاني كر و گوت: گه لي خه لكينوا! سه بي هي شه فه ق زه لال نه بووي، هووني خواه ب چه ك و سيلاح، ب گورزو شوور و تير و كه وانان ته ف بيچن و ناماده بن، كو نه مي سيدي زوو بچن نيچيري. هه ر كه سي كو سيدي دگه ل مه نه يي راف و نيچيري، نه زي وي زنداني بكه م و نه وي ل قه يد و به ند و زنداني دا بمره.

۱۴۴۱- خه لقي كو هه تتا ب سوبحي كازب
 حازر كربوون به سات و راتب
 ۱۴۴۲- فه جري كو نومايه وان عه لامه ت
 رابوو د وه شه هره دا قيامه ت

■ **هه قبه ركرن:** هژ.حم.رؤ. وي شه هري - نا. مير. نؤس. نه. زا. جا. وي شه هره - پرؤ. شه هره

■ **په یقناسی: سویجن کازب:** سپیدا دهره وین، بهری سه وگورا سپیدی - به سات (بساط): راخستنی، بنراخ، جیراخ - راتب: خوهره ک و ب تاییه تی خوهره کا کو کارکر یان ریوار دگه ل خوه دبن چولی، جری، جیره، تووشه، زادی ری، ل کوردستان دا فقی خوهرنا خوه یا روژانه ل ناف مالان دهینن و ب گه رده روژی یان دانی فقییه ک دجه خوهرنی دهینه، نهو فقی ل بهر دهری مالان رادوسته و گازی دکه: راتبه رحمت. واته رحمتا خودی ل وی / وی به کو راتی ژ مه را بینه. - **فهجر: سپیده - قیامت رابوون:** مه بهست ژی هیقرزه و قه ره بالغه. -

■ **شروقه: ↓**

**۱۴۴۳- میړان فه کرن عوقاب و بازی
شیران د برن پلنگ و تازی**

■ **په یقناسی: عوقاب:** نه لو، هه لو - **بازی:** باز - **تازی:** تاژی -

■ **جوانکاری:** نه ف مالکا ب شیوه یا مواز نه یی هاتیبه فه هاندنی. په یقین میړان و شیران جناسی ساز دکن. مه بهست ژ شیران لیره دا میړین بویره. عوقاب و بازی پیکفه و شیر و پلنگ و تازی ژی پیکفه هه قبا به تن.

■ **شروقه: ↓**

**۱۴۴۴- دهرنده و نادم و به هائم
فهرده ک قه نه ما د شه هره قائم**

■ **هه قبه کرن:** نا. حم. هژ. نه. زا. هژ. شه هری - **میر. جا. رو.** شه هره -

■ **په یقناسی: دهرنده:** دهرنده، هلدر - **به هائم:** پرانه یا به هیمه، نازل، لاور - **قائم:** راوه ستایی، مایی -

■ **جوانکاری:** په یقین دهرنده و به هائم هه قبا بهت و هه قوا ته نه. په یقین دهرنده و به هائم ل گه ل په یقا نادم دژ بهری یی ساز دکن.

■ **شروقه: ↓**

۱۴۴۵- دام و دود و ئادەمى و حەيوان
تفل و سەبى، ئاشەفان و رەزقان

- ھەقبەركرن: ھژ. سەبى يو- بر. رۆ. ئا. سەبى و-
- پەيئناسى: دام: حەيوانىن مالى، ئازەلەين كەلى كرى - دەد: چۆلەمە، كووفى، ئازەلەين كەلى نەكرى - حەيوان: ئازەل، لاور - تفل: زارۆك - سەبى: زارۆك، كورپ-
- جوانكارى: پەيئەن دام و دەد و ئادەمى و حەيوان دژبەرن. پەيئەن تفل و سەبى ھەقواتەنە. پەيئەن ئاشەفان و رەزقان ھەقبابەتن. ل پەيئەن تفل و سەبى دا سەربەستى يا ھۆزانى يە ھەيە.
- شروڤە: ↓

۱۴۴۶- ئەلقسسە قەبىلە يا رجانان
فيلجوملە كەسەك نەما د مالان

- ھەقبەركرن: رۆ. ل مالان، پرۆ. د مالان -
- پەيئناسى: قەبىلە: دەستە - رجان: پارانە يا رجان، ميران -
- جوانكارى: پەيئەن كەسەك و قەبىلە دژبەرى يە ساز دكن.
- شروڤە: ↓

۱۴۴۷- بوو ھەشرگەھەك ل سەيدگاھان
شەققەت نەكرن ل بى گوناھان

- ھەقبەركرن: ئۆس. سەيدوگاھان -
- پەيئناسى: ھەشرگەھ: جىھەن بەرەف بوونى، كۆمەلگە، لىرەدا مەبەست ژى ھىئەرزەيە كول نىچىرگەھى دا ۋەكى رۆزا ھەشرى بوويە. - سەيدگاھ:

شكارگهھ، نيچيرگهھ، جيپهي رافي - شه فقهه: شه فقهه، دلسوژي، رحم -
بيگوناھان: يين بيگونهھ، بيسووجان -

- جوانكاري: نيچيرگهھ ل هيفرزه تي يين دا وه كاندييه حه شرگهها روژا قيامه تي.
- شروقه: ↓

۱۴۴۸- نهو چهنده ل وه حشيان دکوشتن گويا کو وحووش قهت نه هشتن

- پهيئناسي: وه حشيان: يين وه حشي، لاورين چوله مه، کووغي - وحووش:
پرانه يا وه حش، چوله مه، کووغي -
- جوانكاري: پهيئين وه حشيان و وحووش پيکته هه قواته نه.
- شروقه: ↓

۱۴۴۹- ده پهنده، ده وه نده و په پهنده هن کوشتي وگرتي هن فکهنده

- هه قبه رکرن: هژ.حم. دگرتي -
- پهيئناسي: ده وه نده: ده ونده، ره قوک - فکهنده: که تي، بريندار -
- جوانكاري: پهيئين ده وه نده، ده پهنده و په پهنده ههم جناسي ساز دکن و ههم
ژي هه قبا به تن. پهيئين گرتي، کوشتي و فکهنده ژي هه قبا به تن. ل قئ مالکئ
دا لهف و نه شر هه يه. پهيئين ده پهنده و ده وه نده و په پهنده ب پهيئين گرتي،
کوشتي و فکهنده را لهف و نه شري ساز دکن. ده پهنده کوشتن، ده وه نده
گرتن و په پهنده ژي په کاندن.
ل قئ مالکئ دا سه ربه ستي يا هوژاني يين هه يه.
- شروقه: ↓

۱۴۵۰- چاپوک حه‌ره‌کات و نه‌وجه‌وانان
وان فارس و گورد و په‌هله‌وانان

- هه‌قبه‌رکرن : ئۆس . رۆسته‌م .
- په‌یقناسی : چاپوک : چاپک، ژیر، ژیهاتی - چاپک حه‌ره‌کات : یین ده‌ستس‌ک - نه‌وجه‌وان : نوو گه‌ه‌شتی - فارس : سوار - گورد : په‌هله‌وان -
- جوانکاری : په‌یقین گورد و په‌هله‌وان هه‌قواته‌نه . په‌یقین فارس و گورد په‌یقنارایی یه و ناقین گه‌لین کورد و فارس ژی ده‌یین بیره‌ مرۆفء .
- شروقه : ↓

۱۴۵۱- ده‌په‌نده دراندبوون ب شیران
په‌په‌نده پراندبوون ب تیران

- هه‌قبه‌رکرن : هژ . ئۆس . براندبوون -
- په‌یقناسی : دراندن : ده‌راندن، تیش کرن، برین، له‌ت کرن - پراندن : په‌راندن، قه‌له‌م کرن، فراندن، بریندار کرن و ئیخستن -
- جوانکاری : ئەف مالکا ب شیوه‌یا ته‌رسیعی هاتییه‌ فه‌هاندنی . په‌یقین ده‌په‌نده و دراندن، و په‌یقین په‌په‌نده و پراندن جناسی ساز دکن .
- شروقه : ↓

۱۴۵۲- مه‌حبووبی مسالین شه‌هله‌وه‌ندان
مه‌رکه‌ب عه‌ره‌بان، خودان که‌مه‌ندان

- هه‌قبه‌رکرن : هژ . مه‌حبووبه - حم . میر . ئا . ئە . رۆ . زا . جا . مه‌حبووبی مسالین - ئۆس . مه‌حبووب د مسالین -

- پەيقناسى: لەو ھەند: جەوانىن جوان و خوەشكۆك و ژيھاتى - شەھلەو ھەند: سەرۆكى/كا لەو ھەندەن، سەردارى جەوانچاكان - مەرکەب: ھەسپ - مەرکەب عەرەبان: سوارىن ھەسپىن عەرەبى - خودان كەمەند: كەمەنددار، ب كەمەند -

■ شەرۆفە: ↓

۱۴۵۳- چەوگان دەست د گەل گۆپالان

ھاقىتنە گەردەنید غەزالان

- ھەقبەركرن: مير.ئا.ھژ. گەردەنى - ئە. گەردەنىت -

- پەيقناسى: چەوگان: چۆگان، چۆ، چەل، دارەدەست - گۆپال: گۆچان، دارەدەستى كو سەرى وان وەكى گۆيىن دچەمىن .

■ شەرۆفە: ↓

۱۴۵۴- ئەو شىرەسوار و بەبرى جەنگى

خوونى كرىوون بەلەك پەلەنگى

- ھەقبەركرن: مير. حم. رۆ. زا. جا. ئەو شىرەسوار و بەبرى جەنگى - ھژ. ئەو شىرەسوار ب پەر و چەنگى - ئا. ئەو شىر و سوار و پىرى جەنگى - ئە. ئەو شىرەسوار و پىرى جەنگى - ئۆس. پەرى جەنگى - ھژ. حم. بەلەك بەلەنگى - مير. ئە. ئا. رۆ. جا. زا. ئۆس. بەلەك پەلەنگى - پرۆ. بلون -

- پەيقناسى: شىرەسوار: سوارى وەكى شىران، سوارى بىنانى شىران زىخ و ژيھاتى - بەبر: بەفر، بەفل، درەندەيەك وەكى پلنگان، لى ژ پلنگان مەزنتەر و ب ھىزترە، پۆستى پلنگان پنى پنى يە، لى پۆستى بەفران راف رافى يە. گۆتەك پيشىنان ھەيە كو دىيژە: ھەر شىرەكى بەفرى خوە ھەيە. - بەبرى جەنگى: بەفرى شەرى، مەبەست ژ سوارچاكانە - خوونى كرىوون: خوونىن كرىوون، برىندار كرىوون، كرىوون رەنگى خوونى دا، سۆر كرىوون - پەلەنگى:

خفتانی کو ژ پۆستی پلنگان چی دکهن، لیره دا مه به ست پلنگ بخوه به - به له ک
به له نگی: پلنگین به له ک، خفتانین به له ک -

■ شروقه: ↓

۱۴۵۵- نه وچه نده غه زال نه وان کرن سه ید
نه وچه نده به له ننگ نه وان کرن قه ید

■ هه قبه ر کرن: نه. غه زالغ وان -

■ جوانکاری: په یقین غه زال و په له ننگ دژ به رن. نه ف مالکا ب شیوه یا موازه نه
یع هاتیبه قه هاندن.

■ شروقه: ↓

۱۴۵۶- ئیدی نه دشین د گه ل خو بینن
به لکی نه دشین ژ جه هیلینن

■ هه قبه ر کرن: هژ. جیه هه لینن -

■ په یقیناسی: نه دشین: نکارین - هیلینن: راکن -

■ شروقه: ↓

۱۴۵۷- کوشتی ژ خو را برن فه قیران
گرتی ب خو را برن نه میران

■ هه قبه ر کرن: بر.ئا. ب، ژ -

■ **جوانکاری:** په یځین گرتی و کوشتی هه فبابه تن. په یځین فه قیر و نه میر ژی دژبه رن. ئەف مالکا ب شیوه یا ته رسیعی هاتییه فه هاندنی.

■ **شروقه:** خه لکی بهری سه وگورا سبی راتب و راخستنی یین خوه ناماده کربوون، دگه له لاقیتنا ستیرکا سبیدی را، بوو هیقرزه و قهره بالغهک وسان، ته دگوت قای قیامهت ل وی شههری رابوویه. میچاکان نه لوه و بازی یین خوه ژ رکه یان ده رانین و شیرهمیران ژی پلنگ و تازی یین خوه ب خوه را دبرن. ژلاورین درنده یین نیچیری و پیرو و مروف و تازه لین که لی و کووفی، ژ میر و زار و گهنج و ناشه فان و ره زفانان ب کورتی نه وی کو میر بوو، که سهک ل مال و ل باژاره دا نه ما. ل نیچیرگه هان دا بوو چه شر و نه شرهک وسان، کو دلج که سی ب نیچیرین بیگونه نه دشه وتی. نه وان نیچیرفانان هند کووفی کوشتن کو ته دگوت قای ئیدی چ کووفی ل وی نیچیرگه هی دا نه مان. درنده گرتن و فرنده په کاندن و ره فوک ژی کوشتن. نه وگه نجین سفک و لاوین ژیهاتی، سوارچاکین وه که په هله وانان، درنده ب شووران ددراندن و فرنده ب تیران دپه کاندن. جوانچاکین شه هله وه ند و سوارین هه سپین عه ره بی و خودانین که مه ندان چو و گوپال ل ده ستین وان دا بوون و ل دوو نیچیران دکه تن و گوپال داقیتن گهرده نا خفش و خه زالان. وان سوارچاکین شیرناسا و نه و به فرین شه رانی پلنگین به لهک ل خوونی دا سوژ کربوون. نه وانا هند خه زال نیچیر کرن و هند پلنگ گرتن کو ئیدی نکارین وان هه موو جهنده کین خه زالان ژ جی راکن و وان هه موو پلنگین گرتی ب خوه را بینن. نه داران نیچیرین کوشتی ژ خوه را برن و میر و به گان ژی نیچیرین گرتی ب خوه را برن.

(۳۷)

داستانی بووستانی جهننت نشانی میرانه، کو بوویه
مه جمه عولبه حرهینا عه شقا ههردو دلته فگاران و مه تله عولنه بیرهینا
شهوقا حوسنا ههردو گولعیزاران

۱۴۵۸- باغهک وه هه بوو نه میر زینه دین
باغی نره می دچوو ب مزگین

■ هه قبه رکرن: میر.ئا. ئوس. نه میر زهیدین - حم. میر زهیدین - رۆ. باغهک وی
هه بوو نه میر زینه دین (زین الدین) - ئه. باغهک وه هه بوو نه میر زینه دین -
پرو. زهیدین - زا. باغهک وی هه بوو میر زهیدین - هژ. نه میر زینه دین - -
میر. ئوس. ئه. رۆ. دمزگین - ئا. حم. زا. هژ. ب مزگین - جا. به مزگین -

■ بالکیشی: خانی پیش دا دهما کو په سنی میر و زینی دده، گۆتییه: ناقی وی نه میر
زینه دین بوو. ل دوو را دهما کو دخوازه ناقی زینی بیژه، دنقیسه کو؛ وی ناف ژ
نسفی ناقی میر بوو. واته زین. قیجا ب فان ههردو سه ربه لگانه، لیره زی ده بی
زینه دین به، نه کو زهیدین و زینه دین -

■ په یقناسی: وه: وسان - نره م: بهه شتا شه داده -

■ جوانکاری: سه رراتی پیدان ل قی مالکی دا هه یه. خانی ل جیهی کو بیژه باغی
میر زینه دین وه کی باغی نره می بوو، دیبژه ئه و باغا وسان خواهش بوو کو باغی
نره می دچوو مزگینی یا وی.

■ شروقه: ↓

۱۴۵۹- ھەر دەوحە ژوی و ھەر تیوورەك
یەك قەسر ژ جهننەتین و حوورەك

- ھەقبەرکرن: حم. قصر- رۆ. قصرە- ئۆس. قەطرە- ئە. د-
- پەیقناسی: دەوحە: دارا مەزن و پەلگ و چقل قەدایی، - تیوور (ٹیور): پرائەیا تەیر، بالداران - قەسر (قصر): کۆشک -
- جوانکاری: ل قح مالکئ دا تەشبیھ و لەف و نەشر ھەیە. ھەر دەوحە وەکی قەسرەك بەھشتین، و ھەر تەیرەك وەکی حووری یەکی بوویە.
- شرۆفە: ↓

۱۴۶۰- بۆ شوشتن دەست و پی و چەعقان
کەوسەر کربوو سەبیلن رەزقان

- ھەقبەرکرن: میر. دپھقان - حم. زا. چاهقان - ئا. رۆ. جا. چاقان - ئە. داقان - ئۆس. بی شوشتن و پی و دەست و رەزقان - - میر. گەریا - حم. زا. کربوون - ئا. ئە. ئۆس. رۆ. ھژ. جا. کربوو -
- پەیقناسی: شوشتن: شوشتن - چەعق: چەھف، چاف - سەبیل: جۆک، رئ، ریکا ئاقئ، ئاقا نەزری -
- جوانکاری: ئاقا باغچئ میرئ نەوہکاندیہ ئاقا کەوسەرئ، بەلکی دیبژە ھە کەوسەر بخوہ بوویە.
- شرۆفە: ↓

۱۴۶۱- ھەمسەر ب مەقامن سدرە سەرۆەك
مانەندئ فرشتە ھەر تەزەرۆەك

- ھەقبەرکرن: رۆ. سدر -

- پەيقناسى: ھەمسەر: ھەفتا، ھەقسەنگ - مەقام: جىھ، پلە - سدرە: دارا بەھشتى يا ل رەخ عەرشى خودى - تەزەرو: قەرقاول، كەلۆكى جەنگەلى، نازەرى دىيىزنى تۆرتۆيۆك -
- جوانكارى: ھەر تەزەرەك ۋە كاندىيە فرشتە يەكەن ۋە ھەر سەرەك ژی ۋە كاندىيە دارا سدرە تولىمونتە ھايى .

۱۴۶۲- تەشبيھى مەمى دلئ سەنەوبەر
سەد پارە ژ عىشقى قەددى عەرەر

- ھەقبەركن: مير. جگەر ژ عىشقى عەرەر -
- پەيقناسى: دلئ سەنەوبەر: ھوندورچ دارا سەنەوبەرى - سەد پارە: سەدپرتى - قەددى عەرەر: بەزنا دارا عەرەرى -
- جوانكارى: دلئ سەنەوبەرى ۋە كاندىيە دلئ مەمى يى سەد پارە ۋە برىندار. سەنەوبەر كرىيە ئەقىندارى عەرەرى .

■ شىرۆقە: ↓

۱۴۶۳- نارنج و تورونج شوبھى زىنى
زەر بوونە ژ عللە تا ئەقىنى

- ھەقبەركن: مير. بوويە- رۆ. ئۆس. ھژ. ھم. ئە. بوويى - ئا. بوونە -
- پەيقناسى: نارنج و تورونج: دو ميوەيىن ژ بنەمالا پورتەقالىنە - عللەت: نەخۆشى، ھەگەر -
- جوانكارى: نارنج و تورونج ل زەربوونى دا ۋە كاندىيە روويى زىنى يى ل بەر دەردى ئەقىنى زەربوويى .

■ شىرۆقە: ↓

۱۴۶۴- سیف و روتەب و ئەنارى بۆستان

لیف و زەقەن و ئەنارى بوستان

- ھەقبەركرن: میر. حم. ئە. رۆ. جا. زا. ئەنارى بۆستان، ئەنارى بوستان - ئۆس. ئەنار و بۆستان، ئەنار و بوستان - ئا. ئەنارو بۆستان، ددان و بوستان - ھژ. ئەنارى بوستان، ئەنارى بوستان -
- پەيقناسى: روتەب: خورمايى تەر، خورمايى نوو گەھشتى - ئەنارى بۆستان: ھەنارى بۆستان - زەقەن: چەنە، ژېرچەنە - ئەنارى بوستان: ھەنارى مەمکان - بوستان: پستان، مەمک، چچک -
- جوانكارى: ل فى مالکى دا لەف و نەشر ھەيە، سیف وەکاندىيە زەقەنى، لیف وەکاندىيە روتەبى، ئەنارى بۆستان ژى وەکاندىيە ئەنارى بوستان.
- شروڤە: ↓

۱۴۶۵- شمشاد و چنار ھەمقەدەم بوون

خۆش سايەوەر و عەلاھومەم بوون

- ھەقبەركرن: ئا. شمشاد و چنارو ھەمقەدەم بوو - ئە. میر. حم. بر. رۆ. ھژ. جا. زا. بوون - - میر. ئا. حم. ئە. رۆ. جا. زا. سايە وەر - ھژ. ئۆس. سايەدەر - میر. ھژ. عالی ھەمەم - رۆ. ھەم عالی -
- پەيقناسى: شمشاد: دارەكە، كو ھۆزان بەژنا دلەبرا خوە ل بارا رىك و پىكى - یى دا دوەكىنن وى - چنار: دارەك بلندە كول رەخ ئاقان دوروسكە - ھەمقەدەم: ھەقگاف، ھەقپايە، ھەقسەنگ - سايەوەر: سيبەردار، ب سيبەر - عەلا ھومەم: بلند ھەمەت -
- جوانكارى: پەيقىن شمشاد و چنار ھەقباہەتن.
- شروڤە: ↓

۱۴۶۶- زەرىن قەدەجى د مەستى لەبرىز
رەيحان و بەنەفشە جوملە نەو خيز

■ ھەقبەركرن: رۆ. زېرىن - حم. ئۆس. ھژ. پىرۆ. جا. زا. نۆ/نەو - مير. ئا. ئە. رۆ. شەب - پىرۆ. نەو -

■ پەيقناسى: زەرىن: زېرىن - قەدەج: جام، پيالە - مەست: سەرخۆش - لەبرىز: لىقا را، سەررېژ - رەيحان: پىنجا رەكئ بېنەخۆشە - بەنەفشە: وەنەوشە، كولىكەك جوانە - جوملە: ھەموو - نەوخيز: نۆخيز، نووروستە، نوو شين بوويى -

■ جوانكارى: مەبەست ژ زەرىن قەدەجى د مەستى لەبرىز، گولا نىرگسى يە -

■ شىرۆفە: ↓

۱۴۶۷- مەجموعەيىن خوزرەوات و ئەزھار
شىرازەيىن سەلسەبىل و ئەنھار
۱۴۶۸- سەحنارەزە مومجەلەن كىتابەك
ھەر قەتە و فەسلە فەسل و بابەك

■ ھەقبەركرن: مير. فەسل و فەسل - ئا. ھەر قەتەيىن فەسل، فەسلە بابەك - ئە. ھەر قەتە و فەسلە فەسلە بابەك - ئۆس. ھەر قەترە د فەسلە فەسل و بابەك - ھژ. ھەر قەتە و فەسل و فەسل و بابەك -

■ پەيقناسى: خوزرەوات: پىنجا، شىنكاتى - ئەزھار: پىرانەيا زوھرە، گول - شىرازە: بىن پىرتووكان كو پىن ئارمووشە ددروون، حاشىيە، دۆراندۆر، لىرەدا مەبەست ژى بەنگەيا جۆكا باغ و بۆستانانە - سەلسەبىل: كانىيەكە ل بەھشتى دا - ئەنھار: پىرانەيا نەھر، جۆباران - سەحن: ناقەند - رەز: باغ ب گشتى و باغى تىرىان ب تاييەتى - مومجەلەن: ب گشتى، تەفدا - قەتە: كەردى، كەرت، مالک - فەسلە: پىشك، پىشكەك ژ بۆستانە كو ژ چەند كەرتان پىك تى، لات، مشار - فەسل: پىشكەك ژ پىرتووكى - باب: چەند فەسل ژ پىرتووكەك -

■ **جوانکاری:** رەز واتە باغی میرء وەکاندییه پرتووکه کئی و بەنگه یا باغی ژى وەکاندییه شیرازە یا پرتووکی. هەر کەردى و لاتەک ژ بۆستان ە ژى وەکاندییه پشک و پارەک ژ پرتووکی.

■ **شرۆفە:** ↓

۱۴۶۹- گۆیا ب ئەدەب ئەدییه تەنجیم

سەر سەفحە یىن باغ ە شېهێ تەقویم

■ هەقبەرکرن: ئۆس. سەحنە یىن - هژ. باغى -

■ **پەیقناسى:** ئەدیىب: تۆرەقان، ئەدەبزان - تەنجیم: ئستیرناسى، - سەر سەفحە: سەر رووپەل، دەستپیک، دیباچە - تەقویم: سالنامە، سالپیف، رۆژھەژمیر -

■ **جوانکاری:** پەیقین ئەدەب و ئەدیىب جناسى ساز دکن. باغ و کەردى یىن بۆستان ە وەکاندییه رۆژھەژمیرە کئی، کو ستیرناسە کى ئەو رۆژھەمیرا ریک و پیک کر یه.

هەگەرا وەکاندنا باغ ە ب تەقویمى ئەو بوویه، کو سالنامە پيش دا ل رووپەلە کئی یان چەند رووپەلان دا ب شپۆه یا جەدوہلئى کو خانە یىن وى هەموو وەک هەف بوون، دھاتن نفیسین و ئامادە کرنئ.

■ **شرۆفە:** ↓

۱۴۷۰- جەدوہل کر بوو ب حەللى سیماب

شەنگەرف سەفەت گولئى د سیراب

■ هەقبەرکرن: ئا. شینگەر فە - ئۆس. گولئىن -

■ پەيقناسى: جەدول كرن: خانەخانەيى كرن، چارخانەيى كرن - ھەلل: ھەلاندىن، بوھوژاندىن - سىماب: جيۈە، سىماف - شەنگەرف: جۆھەرا جيۈى، ئاخەك سۆرە كول وئىنەكېشى يى دا كېر تى - سىراپ: تىراف، گەش، برەنگ و روو، خۆشرەنگ -

■ جوانكارى: ئافا ل كۆرى و جۆكېن باغى دا ۋەكاندىيە سىمافى و سۆرگولېن گەش يېن دۇراندۆرى جۆكان و بەنگەيان زى ۋەكاندىيە شەنگەرفى.

■ شىرۆفە: ↓

۱۴۷۱- ئەتراف ژ سونبول و رەياھىن
ئەلوان ب خوتووتى سەبىز و مشكىن

■ ھەقبەركرن: مېر.ئا. ئۆس. سەبىزى مشكىن -

■ پەيقناسى: ئەتراف (اطراف): دۇراندۆر - رەياھىن: پۈرئەيا رەيھان، پىنجارەكى يېھنخۆشە - ئەلوان: پۈرئەيا لەون، رەنگ - خوتووت (خطوط): پۈرئەيا خەت، ھىل، سووت - سەبىز: كەسك، سەوز - مشكىن: رەش، ۋەكە مسكى رەش و يېنخۆش -

■ جوانكارى: ل قى مالكى دا لەف و نەشر ھەيە. سونبول سەبىزە. رىياھىن مشكىن.

■ شىرۆفە: ↓

۱۴۷۲- ھەرىكە دكرن بەيانى ئىحكام
بەختى سىيەھ و سفىد ئىعلام

■ ھەقبەركرن: مېر. ئە. ئۆس. ھژ. ئىحكام - ئا. ئۆس. سفىد و -

■ پەيقناسى: بەيان كرن: راگەھاندىن - ئىحكام. بەرگرى كرن - ئىحكام: فەرمانان - سىيەھ: سىياھ، رەش - سفىد: سىيى - ئىعلام: نىشاندىن، راگەھاندىن - ئىعلام: پۈرئەيا ەلەم، ئالا، پەرچەم، بلند -

■ جوانکاری: په یقین سببه و سفید دژبهرن .

■ **شروقه:** میر زینه دینء باغه کی وسان هه بوو، کو باغی نرهمی دچوو ب مزگینی یا وی باغی . هه دارهک ژ وی باغی وه کی قه سرهک بهه شتی بوو و هه تیرهک وی باغی وه کی حووری یه کی بوو . ره زقانء ژ بوی شووشتنا دهست و پی و چاقان، ناقا کهوسه ری بهردا جوکین وی باغی دا . هه سره وه که وی باغی ل گه ل دارا سدره یا بهه شتی بهرانبه ری دکر و هه ته زهروهک وی باغی دوروست وه کی فرشته یه کی بوو . دلئی هه سهنه وه ری ل نه قینا به ژنا عه ره ری دا وه کی دلئی مهمی ل نه قینا زینی دا بیوو سه د پرتیبان . نارنج و تورونجین وی باغی وه کی ته فه شا زینی ل بهر ده ری نه قینی زه ربیوو . سیف و خورما و هه نارین وی باغی وه کی لیف و ژیرچهنه و هه نارین مهمکان جوان و خوهش و خوهش کوک بوون . دارین وی یین شمساد و چناری ل هه مبه ری هه قدو دا هاتبوون چاندنی و هندی هه ف بلند بیوو و سببه را وان خوهش و بیهنقه که بوو . نیرگزین وی یین مهست و تژی وه که جامین زیرین، یین مشت و ل لیقان را و ره یحان و به نه فشه یین وی هه موو نوو گهه شتی و نوو بشکوژدایی بوون . دهوراندهوری به نکه یین جوک و جوبارین وی ب گول و گیایین جور به جور هاتبوون خه ملاندنی . ناقه راستا باغء ب گشتی وه کی پرتوو که کی بوو، کو هه لات و که ردی و مشارهک وی وه کی بهند و پشک و پارین پرتوو که کی ژیک هاتبوون جو دا کرنی . ته دگوت قای کو نستیرناسه کی توره فان سه ره ری باغء وه ک سه ر روویه را روژه ژمیره کی ریک و پیک و ب توره هیلبه ندی کر بوو . ته دگوت قای کووری یین باغی خانه خانه بی کر بوون و ل جیهی ناقی دا سیماف بهردا بوونی و دؤراندؤری خیزین سیمافی واته به نکه هی جوک و کووری یان ژی ل جیهی ناخه سوورکی پی سوورگولین گهش نه قشان دبوون . دؤراندؤری وان خانه یانه ژی پی سونبول و ره یحانان خیزین که سک و رهش لی کشاندبوون . ته دگوت قه ی هه ر یه ک ژ وان خانه یانا وه کی خانه یا تیتکا فاله افیزان به ختی رهش و سپی یین فالکران رادگه هینن .

(۳۸)

ره‌هایی یا زینتی به ژ قهیدا ته‌عه‌لوقا ئه‌غباران،
ته‌نهایی و ته‌که‌لوما وی به دگهل به‌لگ و داران

۱۴۷۳- نه‌و ئاهوویین سه‌یدگاهن وه‌حشته
نه‌و بانوویین بارگاهن ئولفته

■ په‌یفناسی: سه‌یدگاه: نیچیرگه‌ه - وه‌حشته: ترس، دووری ژ خه‌لکین،
کووچی بوون - نه‌وباوه: نووگه‌ه‌شتی، شینه - بارگاه: ده‌رگاه، ده‌رخانه -
ئولفته: هۆگری-

■ جوانکاری: ئاهوو و بانوو هه‌ردو ژئ ئستعاره‌نه ژ زینتی. خانی لیره دا ژ بؤنا
کیشا هه‌لبه‌ستی ل جیهی زایه‌ندا کوردی یا میزا ژ که‌سره‌یا ئزافه‌یا فارسی
وه‌ج گرتیبه و ل جیهی کو بیژه ئاهوویا و بانوویا گۆتیبه ئاهوویین و بانوویین.
ل قی مالکی دا سه‌ربه‌ستی یا هۆزانی یی هه‌یه.

■ شروقه: ↓

۱۴۷۴- سه‌رگه‌للی غه‌زالی ده‌شتی ده‌ردان
سه‌رگه‌شتی نه‌هالنی باغی وه‌ردان

■ هه‌قبه‌رکرن: بر.هژ. ده‌شت و - هژ. باغ و وه‌ردان-

■ په‌یفناسی: سه‌رگه‌للی: سه‌رگه‌لله‌یین، سه‌رتۆپا، ره‌مکیشا، پیشه‌نگا، پیشه‌نگ و
پیشیکیشا ککه‌ری یین خفش و خه‌زال و په‌ز کووقیان - ده‌شتی ده‌ردان:

دهشتا دهر د و كولان - سەرگه شتت: سەرگه شتته يي، ئاواره يي، سەرگه شتته :
هاقيبووي، سەرگه ردان، سهرى لى گه پيايى، سهوداسه رى - نه هال: تنگ،
شینه - وهر د: سۆرگول -

■ **جوانكارى:** ئەف مالكا ب شيوه يا ته رسيه هاتييه قه هاندنى. خانى ل قى مالكى
دا ژى ديسان ل جيهي زايه ندا كوردى ژ نرافه يا فارسى وه ج وهر گرتييه.
سەرگه لله يا غه زالىن دهشتا دهر دان و سەرگه شتته يا نه هالى باغى وهر دان
ئستعاره نه ژ زيني. نه هالى باغى وهر دان ئستعاره به ژ مهي.

■ **شرۆفه:** ↓

۱۴۷۵- پابه سته يي قه يدى عه شقى خوونخوا

سهيدا كو مه مؤ كرى بريندار

■ هه قبه ركن: ئا. نه. هژ. رۆ. هم. زا. هژ. جا. مهي - ئوس. مير. پرۆ. مه مؤ -

■ **په يقناسى:** پابه سته: پابه ند، پي گريدايى، پي ل قه يدى دا

■ **جوانكارى:** عه شق وه كاندييه قه يده كى كو كه تييه لنگى زيني و نه و ب وى
عه شقى هاتييه گريدانى. سهيدا كو مه مؤ كرى بريندار ئستعاره به ژ زيني.

■ **شرۆفه:** ↓

۱۴۷۶- دى شههر و مه حه لله جومله خالى

خالى بوويه كووچه و حه والى

■ هه قبه ركن: ئا. مه حه ل و - - هم. بووى - نه. بووى - ئوس. ئا. كوچك -

■ **په يقناسى:** مه حه لله: تاخ، گه ره ك، - كووچه: كوويچه، كولان - حه والى:
دهور و بهر -

- **جوانکاری:** پەيڤين شەھر و مەھەللە و كووچە و حەوالى ھەقبابەتن. پەيڤين خالى تەكيريى ساز دكن. ل نيڤمالكا دوهم دا سەربەستى يا ھۆزانى يىن ھەيە.

■ **شروڤه:** ↓

**۱۴۷۷- تەنھا و تەھينە باغ و بوستان
بى ئنس و پەرينە سەحن و ئەيوان**

- **ھەقبەركرن:** حم، ئە. سەحنى ئەيوان -
- **پەيڤناسى:** تەنھا: تەنى - تەھينە: توھينە، قالانە - ئنس: ئنسان، مرؤف - ئەيوان: ھەيوان، ھيقان، شانشين -
- **جوانکاری:** تەنھا و تەھى ھەم ھەقبابەتن و ھەم ژی جناسى ساز دكن. پەيڤين باغ و بوستان ھەقبابەتن. پەيڤين سەحن و ئەيوان ژی ھەروسان. پەيڤين ئنس و پەرى دژبەرى يىن ساز دكن.

■ **شروڤه:** ↓

**۱۴۷۸- زانى كو زەمانە بى ئەمانە
گو رابە دلۆ عەجەب زەمانە**

- **ھەقبەركرن:** مير. زەمان -
- **پەيڤناسى:** زەمانە: جيھان، دەورا فەلەكى - بى ئەمان: بى پەناھ، پەناھ نەدەر -
- **جوانکاری:** پەيڤين زەمانە و ئەمانە ل نيڤمالكا يەكەم دا جناسى ساز دكن. ھەردو پەيڤين زەمانە تەكيريى ساز دكن.

■ **شروڤه:** ↓

۱۴۷۹- فورسەت خۆشە دا بچینه سهيران

جا سهيرئ بکهين ل وهحش و تهيران

- ههقبهركرن: ئا. نيچير بكن - رۆ. دا - پرۆ. جا - ئۆس. مير. تا سهيرئ -
- پهيقناسی: فورسەت: كهلين، دهرهفەند، فرسەند - جا: قيجا، ئيجا، جارئ،
هندهك جارن وهك پرتكا فهرماني ژي واتهين دده -
- جوانكاري: په يقين سهيرئ و سهيران جناسی ساز دکن. په يقين وهحش و
تهير ههقبابهتن.

■ شروقه: ↓

۱۴۸۰- کانی قه ههين ژ وان مه ههمدهرد

لهورا كو ئهف ئادهمينه بی دهرد

- ههقبهركرن: ئا. ئۆس. ههيه - ئه. ههنه-

■ شروقه: ↓

۱۴۸۱- تهرهك مه بهيستيه د باغان

بهختن وی رهشه ژ رهنگن زاغان

۱۴۸۲- لئی ژار و زهعیف و بی مهجاله

ئاشوفتهين روويين وهردئ ئاله

۱۴۸۳- رۆژان دکهتن فهغان و زاری

خوونا خو دخۆت شهقن د تاري

- ههقبهركرن: ئۆس. دكرن -

- پەيقىناسى: زاغ: قۆك، قەلەرەش - ژار: لاواز، بەلەنگاز - زەئىف: بى ھىز، قۇر، لاواز - بىمەجال: بى گاڭ، نەچار، بەلەنگاز - ئاشوفتە: پەرىشان، ئالۆز - ئال: سۆر، سۆرى قەكرى -

- جوانكارى: پەيقىن ژار و زەئىف ھەقواتەنە. پەيقىن فەغان و زارى ژى ھەروسان. پەيقىن شەف و روژ ژى دژبەرى بى ساز دكن.

■ شروڤە: ↓

۱۴۸۴- دائم دكەتن فەغان و غولغول
 ھەقدەنگى منە ب نافتى بولبول
 ۱۴۸۵- ھەمدەردەكى قەنجە ئەھلىن حالە
 دەرمانەكى دەردى من ل بالە

- ھەقبەركن: ئە. ھەمدەردەكە -

- پەيقىناسى: قەنج: باش - ئەھلىن حال: ئەقیندار - ل بالە: ل جەمە، ل نكە-

- جوانكارى: پەيقىن دەرد و دەرمان دژبەرى بى ساز دكن. ل قى مالكى دا سەربەستى يا ھۆزانى بى ھەيە.

■ شروڤە: ↓

۱۴۸۶- ئەى دل وەرە دا بچىن نەھانى
ھىژا كو ھەيە مە زىندەگانى

- ھەقبەركن: مېر. ھىژان -

- پەيقىناسى: نەھانى: دزىقە، پەنىقە - زىندەگانى: ژيان -

■ شروڤە: ↓

۱۴۸۷- بهلکی ب نه سیحته و ب په ندی

نازا مه بکته ژ قهید و به ندی

- هه قبه ر کرن: رۆ. به لکه - - میر. نازاده - ئا. ئوس. نازاد بکته ژ قهید و به ندی -
- په یقناسی: نه سیحته: شیرته - په ند: شیرته - نازا مه بکته: مه نازاد بکه -
- جوانکاری: په یقین نه سیحته و په ند هه قوا ته نه. په یقین قهید و به ند ژ ی هه قوا ته نه. په یقا نازا دگه ل په یقین قهید و به ندی دژ به ری یی ساز دکه.
- شروقه: نه و خفشا نیچیر گه ها ترسی و ته نیستی یی، نه و بانیا باره گاه ها نه قینی، نه و سه ر تاج و پیشه نگا خه زالین ده شتا دهر د و کولان، نه و سه ر گه ردان و ناقیبوویا شینه یا باغین سۆر گولان، نه و پا به سته یا قهید و زنجیرین نه قینا خوونخوار، نه و نیچیرا کو تیرا نه قینا مه مو دلئ وی هنگاقتبوو و ل ده سته نه قینی بریندار ببوو، ده ما کو دیت، باژار و کووچه و کۆلان و تاخ و دهرور و به ر ژ میران فک و فالامانه، که سه ک ل باژارء دا نه مایه، باغ و بوستان و مال و نه یوان ژ مروّف و په رییان خر و خالی مانه، زانی کو جیهان بی نه مانه و دووما جیهانی قوته و نه ف جیهانا ژ که سی را نامینه . جا بخوه ژ دلئ خوه را گوت: هه ی دلئ برین رابه سه رخوه، به را خوه بدی کا جیهان چ لی هاتیبه . رابه ده ما وی هندئ یه کو نه م ژ قی که لینی وه جی وهر گرن و ژ خوه را بچن سهیرانا باغ و بوستانان و به را خوه بده نه بالدار و کوو قیان. کانئ که لؤل ناف وانا دا هه قده رده کی مه هه یه یان نا؟ له ورا کو نه ف مروّقانا هه موو بیده رد و کولن. من بهیستیبه کو ل ناف باغان دا بالداره ک هه یه، کو به ختی وی ژ په ری قژکان ژ ی ره شتره. بالداره کی ژار و به له نگاز و لاواز و بیده سته لات و بیگاف و بیچاره یه و نه قینا سۆر گولان نه و شه پرزه کر یبه. ب روژ دکه ناهین و نالین و ب شه ف ژ ی خوونا دلئ خوه دخوه. نه و هه رده م ب نالین و زارینه و تهنئ نه و هه قده نگئ منه و ناقئ وی ژ ی بلبله. هه قده رده کی باشه، نه قیندار و حالداره، دهرمانه کی دهر دئ من ل بال وی یه. دلؤ رابه هئ کو هنده ک ژ زیانا مه مایه، نه م دزیقا و په نیقا خوه بگه هینن وی نه قینداری، به لکی نه و ب ده نگئ خوه یی خوه ش هنده کی مه شیرته بکه و هنده کی باری دهر د و کولین مه سفک بکه و مه ژ قی قهید و به ندی رزگار بکه.

۱۴۸۸- ئەقرەنگەھە گۆت و بى تەوہققوف
زىن ھاتەقە باغ بى تەكەلوف

- ھەقبەركرن: مير. ھاتەباغى - رۆ. ھاتىبە باغ - ئە. ھاتە وى باغى - ئۆس. ھاتە بباغى - ھۆ. ھاتەقە باغى - ھم. ھاتەقە باغى - ئا. ھاتە و باغ - زا. ھاتە قى باغ - جا. ھاتەقە باغ -
- پەيقناسى: تەوہققوف: راوہستان - تەكەلوف: زەحمەت -
- شروڤە: زىنى و ھەا گۆت و قەت رانەوہستا و بى زەحمەت و بەرگرى ھاتەقە ئاف باغ.

۱۴۸۹- ئاگاھ نەبوون ژ وئ چو دەييار
نە داىە نە خادىم و پەرەستار
۱۴۹۰- مەقسوود نەوئ نە عشرەتەك بوو
وئ مەحزى موراد عوزلەتەك بوو

- ھەقبەركرن: ھۆ. مەقسوودى، مورادى -
- پەيقناسى: ئاگاھ نەبوون: ھای ژئ نەبوون - دەييار: مرؤف - خادىم: خزمەتكار - پەرەستار: بەردەستك - عشرەت. خۆش بەھۆراندن - عوزلەت: گۆشە گىرى، گۆشە نشىنى، قەدوورى -
- جوانكارى: پەيقىن داىە، خادىم، پەرەستار ھەقبابەتن. پەيقىن مەقسوود و موراد ھەقواتەنە. عشرەت و عوزلەت دكارن دژبەر بن.
- شروڤە: ↓

۱۴۹۱- لەو ھاتەقە باغ ئەو پەريزاد
دا تىر بکەتن ژ دەست غەمان داد

- ھەقبەركرن: مير. ھاتەباغى - ئا. ھاتە وى باغى - رۆ. لەو ھاتىبە باغ - پرۆ. زىن ھاتە باغ، زىن ھاتە قە باغى - ھۆ. ھاتەقە باغى - ھم. رۆ. ئۆس. ھۆ. بکەت -

■ پەيقناسى: داد: ھاوار - دادگرن: قىزيان، سكاللا كرن -

■ **شروڧه:** نه داين، نه بەردەستك و نه خزمەتكاران چو كەسى ھاى ژى نەبوون. مەبەستا وى ئەو نبوو كو ل ناف باغء دا دەمەكى خوش دەرباس بكە، نيتا وى ئەو بوو، كو پئله كى ب دەرد و كولپن خوه را تەنى بمينه. ئەو پەريزادا ژ بو وى ھندى ھاتبوو باغء، كو دەمەكى ژ دەستى دەرد و كولان بنالە و دەردى دلئ خوه فەبيژە و ب فەگۆتنى بارى گرانى دەردى دلئ خوه سفك بكە.

۱۴۹۲- ھەر لالە ب سینه بوونە داغەك
ھەر غونچە ب سۆتن چراغەك

■ ھەقبەرگرن: حم.رؤ.ھژ. سۆھتن -

■ پەيقناسى: لالە: ھالھالك - سینه: سینگ - سۆتن: شەوتین، قیکەتن، نەبيسين -

■ **جوانکاری:** رەشاتی یا ل سەر گولبەرگین ھالھالكى وەکاندییه داخەك كى كو كيشانە سەر سینگى وى. ھەر بشكۆژەك ژى ل گەشاتی یى دا وەکاندییه چرایەكى. ئەف مالكا دكارە ب دو شیوہیان بیتە راوہ كرنى:
نا. خیزەك رەش وەك داغەك ل سەر سینگین ھەر ئالئالەك ھاتبوون كشاندىن.
ھەر بشكۆژەك ژى وەكە چرایەكى دتەبيسى.
ب. ھەر ئالئالەك ھەك داغەك دلئ زینى دشەوتاند. ھەر بشكۆژەك ژى وەك چرایەكى ئاگر بەرددا ھناقین وى.

■ **شروڧه:** ↓

۱۴۹۳- ھەر دار ل جسم بوونە بارەك
گولنار ل قەلب ء بوونە نارەك

■ ھەقبەرگرن: مير.حم. جسمى، قەلبى - رؤ.ئە.ئوس. جسم، قەلبى - ھژ. جسمى، قەلبى -

■ پەيقناسى: گولنار: گولا ھەنارى - نار: ئاگر -

■ **جوانکاری:** ئەف مالكا ب دو شېئوھيان تې راقھ كرنئ. يەك ئەوھ كو ھەر دارەك ل سەر لەشئ زینئ بوو بارەكی و بارگرانی ل وئ كس و ھەر گولنارەك ژى ل دلئ وئ دا بوون ئاگرەكی و دلئ وئ شەوتاندن. راقھیا دوھم ژى ئەوھ كو ھەر دارەك ل وئ باغی دا خودان بار بوون و ھەر گولنارەك ژى وسان دتەبیسى و تەر و گەش بوون، تە دگۆت قای ئاگر ل ھوندورئ وان دا ھەيە.

■ **شروۆقە:** ↓

■ **۱۴۹۴- تەنھا كو خو دی بەرەك د دەس بوو**
ئەو سەنگ زەبانەیی جەرەس بوو

■ **ھەقبەرکرن: ئا. ئۆس. رۆ. د دەست- پڕۆ. د دەس ژى ھاتیبە- ئە. دەرەس-**

■ **پەیفناسی: بەرەك: بەردەك، كەفرەك - دەس: ل دەستە دا - سەنگ:**
كەفر - زەبانە: مزاراب، پیژ، پیژەنك - جەرەس: زەنگل -

■ **جوانکاری:** پەیفئین بەر و سەنگ ھەقواتەنە. ئەو بەرئ كو زینئ دایە دەستی خوھ وەکاندیبە پیژەنكا ئامیرەك مووسیقایی یان ژى زەنگلی و سینگی زینئ ژى وەکاندیبە ئامیرا مووسیقایی یان ژى زەنگلی.

■ **شروۆقە:** ↓

■ **۱۴۹۵- دەم دەم قەددا ل دەففئ مەرمر**
بی شوبهه دلئ بەران دبوو ككەر
۱۴۹۶- گافا كو نەزەر دکر ل ئافان
خوونابە دچوو ژ ھەر دو چافان

■ **ھەقبەرکرن: ئا. خوون ئاب- ئە. ئۆس. خووناب -**

■ **پەیفناسی: دەم دەم: گەھ گەھ، جارجاران - قەددا: لئ ددا، دکوتا - دەففئ**
مەرمر: دەفا مەرمرین، مەبەست ژئ سینگی زینئ یە - دلئ بەران: دلئ
کەفران - خوونابە: خووناف، خوون و ئاف، کیم -

■ **جوانکاری:** په یقا دهمدم له تافه تی چی دکه. له ورا کو ههم دکاره دهنگی دمه دما لیدانی نیشان بده و ههم ژی ب واته یا ههردهم بی. لیقه گهرا په یقین دم دم ومهرمه و فهددا ههم وینه سازی یا لیدانی دینه بهرچاقین مرؤفء و همژی مووسیقیا دهنگی لیدانی دینه بهر گوھین مرؤفء.

بی شوبهه دلج بهران دبوو ککه، دکاره دو واته یان بده. یهک نهوه کو واته دلج بهران ب حالی زینج دشهوتی و ل بهر کهربان ککه دبوون. یا دوهم ژی نهوه کو گاڤا کو زینج کهر یان بهر ل سینگی خوه ددان هه راستی ژی کهر دشکهستن و ب فی جوړه یی دلج وان ککه دبوو.

هیسرین زینج ب خوونابه یی هاتیبه وه کاندنی. سینگی زینج یی مهرمه رین ب دهفه کی را هاتیبه فه کاندنی. دهفا سینگ بوژه ک گه لیری یه ژی.

■ **شروقه:** ↓

۱۴۹۷- **سه حنا ره زء بو هه وایین بولبول**
شاداب دکر ب نابی گولگول

■ **هه قبه رکرن:** هژ. ره زی -

■ **په یقناسی:** شاداب: تیراف، گهش، خوه شکوک - **گولگول:** سور - **نابی گولگول:** ناڤا گولگلی، مه بهست ژی هیسترین خوونینه -

■ **جوانکاری:** نابی گولگول ئستعاره یه ژ هیسرین زینج یین خوونین. بولبول ئه قینداری سورگول یه. رهنگی سورگول سوره. زینج ژی ژ بو کو بولبول یینه جوښی، ب هیسرین خوه یین خوونین سه حنا باغء سور دکه.

■ **شروقه:** ↓

۱۴۹۸- **قه ددا کو ب راستی سه نه و بهر**
دیما ب زی یایین میهری نه نوهر
 ۱۴۹۹- **نهو رهنگ ددا ل ناخ و عهردی**
نهو چهند دهسوو د تۆز و گهردی

■ **هه قبه رکرن:** هژ. نه ورهنگه - - نا. دهسی -

■ په یقنناسی: میهری نه نوهر: تاڤا هه ره روڼاهی - دهسوو: دسووت - گهرد: توژ -

■ جوانکاری: لهف و نه شر ل قی مالکی دا هه یه، قه ددا سه نه و بهر ل ئاخ و عه ردی ددا، دیمما نه نوهر ژی ل توژ و گهردی دهسوو. به ژنا زینی وه کاندیه دارا سه نه و بهری. ترفه شا وی ل جوانی یی دا وه کاندیه تاڤا روڼاک. په یقین ئاخ و عه رد هه قواته نه. په یقین توژ و گهردی هی هروسان.

■ شروقه: ↓

۱۵۰۰- ناخین دکر ئاخ و بهر دنالین

داران دکر ئاه و په لگ دکالین

■ هه قبه رکن: رو. ناخین - میر. نه. بر. حم. پرو. زا. جا. ناخی - نا. هژ. ناخی - نا. ئوس. دکالین - رو. ئاه به لگ دکالین - نا. ئوس. دنالین

■ په یقنناسی: ناخین: ناهین، نالین - ئاخ: خالی، خاک -

■ جوانکاری: په یقین ئاخ و ناخین جناسی ساز دکن. په یقین ناخین و ئاه هه قواته نه. په یقین ئاخ و بهر و دار و په لگ هه قبا به تن. ل قی مالکی دا جوانکاری یا کساتی پیدانی هه یه.

■ شروقه: ↓

۱۵۰۱- هه ردهم کو دکر ژ دهرده یا هوو

مرئاتی فه لک دکر سیه ه روو

■ په یقنناسی: یا هوو: یا خودی، هه ی خودی یو - مرئات: نه ینووک - مرئاتی فه لک: ئاسمان، نینووکا ئاسمانی - سییه هروو: رووردهش -

■ جوانکاری: موبالغه ل قی مالکی دا هه یه. مرئات فه لک نه ینووکا فه لک مبه ست ژی ئاسمانه. وینه یه ک خه یالی ل قی مالکی دا هه یه، خانی دبیژه ل

بەر دەر د و کولان دلج زینئ وسان شهوتی کو گاڤا ناخین کر ل بهر ناخینا وی
یا دووکه لاوی روویین ئاسمان ء رهش بوو.

■ شروقه: ↓

۱۵۰۲- په ژمورده کرن ب رهنگ ء سؤر کول

ئفسورده کرن ب دهنگ ء بولبول

- ههقبه رکرن: حم. رهنگی، دهنگی - هژ. رهنگی، دهنگی -
- په یقناسی: په ژمورده: په ژموری، پهریشان، چلمسی، ژاکاو -
ئفسورده: پوسیده، خه مگین -
- جوانکاری: ئف مالکا ب شیوه یا تهرسیعی هاتیبه فهاندنی.

■ شروقه: ↓

۱۵۰۳- بولبول نه دشی بیته هه فدهنگ

سؤر گول نه دبوو بیته هه فدهنگ

- ههقبه رکرن: ئا. نه دشا - رۆ. بینه - - رۆ. نه دشین به بینه - ئا. هه مرهنگ -
- په یقناسی: نه دشی: نه دکاری - نه دبوو: تونه بوو -

■ شروقه: گاڤا کو داکه ته ناف باغ، دیت کو ههر بشکوژه ک ژ سؤر گولان وسان
گهئش بوونه تو دبیژی چرایه که دته بیسن. ههر هالهالکه ک وی باغی بینانی
خوونی سؤر بوونه و ههر گولبه رگه ک وی ژی خیزه ک رهش وه کی داغه کی ل
سه ر هاتیبه کشانندی و ب دیتنا وی داغی را داغا د دلج وی ژی هاته بیری.
ههر داره ک ژ وی باغی بوون باره کی گران ل سه ر له شی وی و ههر گولناره ک
بوون ناگره کی که تن ناف دلج وی یی برین. ده ما کو خوه ته نی دی، پی ناگادار
بوو کو وایه به ره ک ل دهستی دایه و ئه و به را وه کی پیژهنکا زهنگلی یه و

ههردهم دهم دهم ل دهفا سينگي خوه يي مهرمه رين دده و وسان سينگي خوه دكوته، بيگومان ل بهر دهردي دلي وي دلي كهقران زي ككه ر دبوون و وسان ل خوه ددا كو كهقرين ل دهستي دا دشكهستن. دهما كول ئافان دنهپيري، خووناف ز چاقين وي دكشيان. سهمه راتي بلبلاء نافه راستا رهي ب هيسرين خوه يين خوونين گهش و گولگولي دكر. نهو بهژنا خوه يا وهكي دارا سهنهوبهري ل ناخ و عهردئ ددا و نهو ديما خوه يا وهكي تاقئ بهدهو و نووراني ل توؤزي و كه ماري ههلدسووت. گاغا كو ناخين دكر، ناخ و بهر پيرا دنالين. ب نالينا وي را دار دنالين و پهلك دكالين. هه رجارا كول ل بهر دهرد و كولين خوه كهسه ر دكشانء، ل بهر ناخينا وي روويئ نهينووكا ناسمانء رهش دبوو. ب دهنگي نالين و كالينا وي را سوؤرگول دپهژميرين و بلبلاء شه پوزه دبوون. بلبلاء نكارين ببانا هه فدهنگي وي، سوؤرگول نكارين ببانا هه فدهنگي وي.

■ **جوانكاري:** نهف مالكا ب شيويه يا مواز نه يئ هاتيبه فه هاندني. لهف و نه شر زي تيدا ههيه. لهورا كو دهنگ دچه سه ر بلبلاء و رهنگ زي دچه سه ر سوؤرگولي.

۱۵۰۴- هندی كو د باغء دا نه زهر كر

به حسا خو د گه ل گولي د زهر كر

۱۵۰۵- كه ي شوبهه تي عاشقان دگه رگوون

وه ي شوبهه تي من زه رير و زه رگوون

■ هه فبه ركرن: مير. نه. باغي - هژ. باغي - ئا. زه ليلي زه رگوون - نه. زه ليل و زه رگوون - هژ. زوير و زه رگوون -

■ **په يفناسي:** دگه رگوون: ديگه رگوون، رهنقه رگه رپايي، رهنك گوهؤري - زه رير: گيايه كه كو گولي وي زه ر و قيچكن، پيش دا جل و بهرگ پي رهنك دكرن - زه رگوون: زيړناسا، وهكي زيړء، زه رجوون، ميو، دارا تري يئ -

■ **شروقه:** ↓

۱۵۰۶- بهرگئی د وه سهد نهوا ههزارن
هوون بۆ چ زهرن زهعیف و ژارن

■ ههقبهركرن: میر. بهلکی د وه نهوا ههزارن- ئا. بهلگئی د وه سهد ئهیا/ئایا ههزارن- ئۆس. رۆ. جا. زا. ئه. هم. بهرگئی د وه سهد نهوا ههزارن- پرۆ. بهلگئی د وه سهد ههزار ههزارن- هژ. بهرگئی د وه سهدنه ئه وه ههزارن-

■ په یقناسی: بهرگ: په لگ، په ل - سهدنهوا: سهد ئاواز - زهعیف: ژار -

■ جوانکاری: په یقین سهد و ههزار ههقبابهتن. په یقین زهر و زهعیف و ژار ژی ههروسان. په یقا ههزار ئیهامی ساز دکه. لهورا کو خودانی دو واته یانه، یهک بلبه و یا دی ژی دهه جار سهد. بهر هه گهرا په یقا سهد، چارا یه کهم ههزارا مرۆف بۆ لای هه ژمارا هه زاره دچه. لی مرۆف دبینه کو ئه گه مرۆف په یقا هه زاره ب واته یا هه ژماری بپه ژرینه، هه لبه ست چ واته یی ناده. خانی ژ زار زینی دبیزه گولین د زهر، کو بولبول دکارن ب سهد نهوایی، واته سهد ئاوازی ل سهر په لگین وه بخوونن. هوون چما وهها زهر و زهرحمی بوونه؟

■ شرۆقه: ↓

۱۵۰۷- یان شوبهته تی من د بی مهمن هوون
لهورا وه که من د پر غه من هوون

■ ههقبهركرن: ئا. ئه. ئۆس. هژ. وه کی- هم. رۆ. وه کو-

■ شرۆقه: ↓

۱۵۰۸- بولبول ب گولین د سۆره مه شغوول
هوون مایینه شوبهتی من د مه عزوول

■ ههقبهركرن: ئۆس. د گولین وه سۆره-

■ په یقناسی: مه شغوول: خه ریک، مژوول - مه عزوول: دوور کری، ژ کار ئافیتی -

۱۵۰۹- لەو را د عەلەیل و دەردناکن
لەو را د حەزین و سینە چاکن

- هەقبەرکرن: ئا. دەنگ ناکن -
- پەیفناسی: عەلەیل: نەخۆش - دەردناک: دەرددەدار، زارنجی - سینە: سینگ - چاک: تیش، لەت - سینەچاک: سینگ قەلشی، سینگ برین، دلبرین -
- جوانکاری: ئەف مالکا ب شیوہیا موازەنە یەن ھاتییە قەھاندنی.
- شرۆفە: ↓

۱۵۱۰- ھوون قەنج ژ بۆ مرا دەلەیلن
ھوون بۆ م دحالە دا عەدیلن

- هەقبەرکرن: ھژ. مرا - میر. رۆ. حالی - ھژ. حالی -
- پەیفناسی: قەنج: باش - دەلەیل: سەرپەلگە - عەدیل: ھەقال، ھەقسەنگ -
- شرۆفە: ↓

۱۵۱۱- خووشکەک م ھەبوو ژ رەنگی سۆرگول
ھلگرتیە وی ژ بۆ خو بولبول

- هەقبەرکرن: ئۆس. چیچەک - میر. ئا. ئە. رۆ. ھم. ئۆس. ھژ. مە -
- جوانکاری: ستی وەکاندییە سۆرگولەکی و تاجدین ژ ی وەکاندییە بولبول، ب گۆتەک دی سۆرگول ئستعارەییە ژ ستی یی و بولبول ژ ی ئستعارەییە ژ تاجدین.
- شرۆفە: ↓

۱۵۱۲- ها هشتیه بۆمه عهنده لیبه ک

مه حررووم و سه فیل و بی نه سیبه ک

- هه فبه رکن: ئا. وئ - ئۆس. یا- هژ. هیشتی یه - - هژ. ئۆس. سه فیل -
- په یقناسی: ها: وایه - ها: وهها - عهنده لیب: جوره ک بلبلی رنگرهنگی یه - مه حررووم: بی پار و پشک - سه فیل: سیفیل، به له نگاز - بی نه سیب: بی قسمهت، بی پار و پشک -
- جوانکاری: په یقا عهنده لیب ئستعاره یه ژ مه می. په یقین مه حررووم و سه فیل و بی نه سیب هه قواته نه.

■ **شرۆفه: ↓**

۱۵۱۳- ئه ز ئی ژ زه لیل و بی نه سیبی

زه ر بوومه ژ هجرئ عهنده لیبی

- هه فبه رکن: میر. ئه ئی- د زه لیل -
- په یقناسی: زه لیل (ذلیل): زه بوون، به له نگاز - ژ زه لیل و بی نه سیبی: ژ زه لیلی و بی نه سیبی، ژ بهر کیشا هه لبه ستی ب قهرینه یا په یقا دوهم په یقا یه کهم بی "ئی" یا نسبه تی هیلایه. - هجر: دووری - ژ هجرئ عهنده لیبی: ژ هجره عهنده لیبی، ژ بهر کیشا هه لبه ستی ل جیهی زایه ندا کوردی ژ ئزافه یا فارسی وهج وهر گرتییه.

■ **جوانکاری: عهنده لیب ئستعاره یه ژ مه می.**

■ **شرۆفه: ↓**

۱۵۱۴- دېما مننه سۆره ئەرغەوانى

زەر بوويه وهكى وه زهغهوانى

- ههقبهركرن: ئا.حم. ئه. رۆ. هژ. وهكى وه - ئۆس. وهكى مه-
- پەيقناسى: وهكى وه: وهكى ههوه، وهكى هنگۆ - ئەرغەوانى: ئەرغەوانى، نارگوونى، ل رهنگى ئەرغەوانى دا، رهنگى سۆرى ئاگرين. - ئەرغەوان: نافی دارهكى يه - زهغهوانى: وهكى زهغهوانى زەر -
- **شروقه: ↓**

۱۵۱۵- جارهك بديا من نهو ب دلخواه

ئیدی نه دکر من ئاه بيللاه

- ههقبهركرن: رۆ. نه دگۆ -
- پەيقناسى: جارهك: جارهكى - بديا: ئه گەر من بديتا - ب دلخواه: ب دلخوازى - بيللاه: ب خودى كهه -
- **جوانكارى:** پەيقين ئاه و بيللاه جناسى ساز دکن.
- **شروقه:** زينى هندى ل ناف باغء دا گهريا، ژ بلى گولين د زهر چ تشت نه ديت، کو ب وى را ههفرهنگ و ههقدهرد به، لهو را بهرا خوه ل سهه گولين د زهر دا کر و وهها ژ وان را گۆت:
ئهههى گولين وهكى ئهقیندارين رهنگ لى گوهۆرى و ئهههى چيچه کين وهكى من زهر و زهرحمى، په لگين د وه ژ بۆ بولبولان دکارن ببن هه گهرا سهه نهوا و ئاوازان، لى هوون چما وهها زهر و زهحمى و زار و زارنجينه؟ گهلو هوون ژى وهكى من بىي مهه مانه، لهورا کو وهها خه مگين و ب کول و کهدهرن؟ بلبل وايه د گهل گولين سۆر خهريکه و ب وان را ئهقینبازى يى دکه و ب وان را دببزه و دبلينه،

هوون ژى وهكى من واڤه تك و تهنئ و بئ يار و ههقال و ژ ههقالان راقه تاندى مانه. ل بهر وئ هندئ يه كو وا زهره زارنجى و دهرده دار و خه مگين و دل ب كولن. هه راستى ژى هوون نيشانه و سه رپه لگه يه ك ژ رهوشا منن، هه ر تهنئ ئه ز و هوون ئه م هه فرهوش و هه قسه ننگ و هه قئاوانه. خووشكه ك من ژى هه بوو، كو وهكى سوژگولئ بولبولئ خوه ژ خوه را هلدا و گهه شسته مرازئ خوه. ژ مرا ژى عهنده لڤيه كى بئ پار و پشك و ژار و بهله نگا ز و سه فيل و سه رگه ردان هئلايه. ئه ز ژى ژ بهله نگا زى و بئ پارى يئ و ژ دوورى يا عهنده لڤيئ خوه وه كه وه زهر و زارنجى مامه. ته فه شا من يا سوژ و گهش و ئارگوونى وهكى وه زهر و زه عفه رانى بوويه. ب يه زدان كه م ئه گه ر من هه ما جاره كئ تهنئ ب دلئ خوه ئه و بديتا، ئيدى من نه دكره ئاخين و نالين.

(۳۹)

تەقازايىي داغيەيىي ديدارىي دلدار مولاقاتە ژ بۆ
مەمى ژار ژ جەنابىي واھبولمەرام و قاز يەلحاجات

۱۵۱۶- ھەرچى بىتن ژ خيىر نەگەر شەپ

بى داغيە نابتن مويەسسەر

۱۵۱۷- گەر وەسلە وەگەر قوماشىي ديدار

بى داغيە نابتن چو بازار

■ ھەقبەركرن: رۆ. گەر- ئا. قوماشى و -

■ پەيئناسى: خيىر: باشى - شەپ: نەباشى، خەرابى - داغيە: داغيە، ھۆ، ھەگەر
- مويەسسەر: پيىكھاتى، سازبوويى - وەسل: يىي گەھشتن - قوماشى: كالا،
كەلمەل، جنس - ديدار: ھەقدوديتن - بازار: دادوبستەد، رەواج، برەو -

■ جوانكارى: پەيئىن خيىر و شەپ دژبەرن. پەيئىن قوماشى و بازار ھەف بابەتن.

■ شىرۆفە: ↓

۱۵۱۸- ئەو داغيە جوملە رەمز و حالن

بەلكى ژ جەنابىي زولجەلالن

■ ھەقبەركرن: مير. رەمزىي حالن- رۆ. ئەھلىي حالن- پىرۆ. رەمز و حالن/ رەمزىي
حالن- - ئۆس. جەمالن -

- **په یقنناسی: ره مز: ئیما، ئشاره - حال: رهوشا هوندورانی - جه نابین زولجه لال: هیژاییخ خودان شکۆ، هیژاییخ ب ههیت و هووت، خودی -**

■ **شروقه: ↓**

**۱۵۱۹- قهلیی ته دبیزتن کو رابه
نهف ساعه ته عهینی فه تحن بابه**

- **هه قبه رگرن: په یفا عهینی دکاری حهینی ب واته یا دهما به زی.**
- **په یقنناسی: رابه: ههسته، هه لسته - عهین: دوروست، خو بخو - ههین: حین، دهه - فه تحن باب: فه بوونا دهه گه هی، فه کرنا دهه گه، گه هیشتنا مران -**

■ **شروقه: ↓**

**۱۵۲۰- نهو کووهی وقار و به حرئ مهوزوون
عه شقی گرپوو خه فیف و مه خبوون**

- **هه قبه رگرن: ئا. عه قلی مهوزوون - ئا، نه. کرپوون - هه موو ژندهر - مه جنوون -**

بالکیشی: ب دیتنا من په یفا مه جنوون شاشی یا روونقیسکارانه، ل بنیشی دا مه خبوونه کو کیشه ک ژ کیشین هه لبه ستا عه رووزی یه. نهف په یفا ل گهل په یقین به حرئ مهوزوون و خه فیف زی هه قبا به تی یی ساز دکه. مه جنوون لیتره دا واته یی ناده. ل بهر وی هندی من ل جیهی په یفا مه جنوون دا مه خبوون دانا.

- **په یقنناسی: وقار: گرانی، بهر بهیری - مهوزوون: خودانکیش، ریگ و پیک، بی کیماسی و خهوش، گر و گران و ل سهه حه مدی خوه - بهر حر: دهه ریا، بیقانه یا**

کیشا هه لبه ستا کلاسیک - به حرئ مهوزوون: ده ریا یا ریگ و پیک، کیشا قه سیده یی یا ریگ و پیک - خه فیف: سفک، ناقع کیشه ک ژ کیشین هه لبه ستا کلاسیکه - مه جنوون: جنوو - مه خبوون: سفک و خه و شدار، کیشه ک سفک ژ کیشا هه لبه ستا کلاسیکه کو ده نگی نا یا یه کمین بر گه یا کیشی سفک دبه و دبه "نه". بو نموونه فاعلاتون دبه فعه لاتون.

■ **جوانکاری:** مه م ب چیا یی به ربه پیر و ده ریا یا ریگ و پیک یان ژی ریگ و پیکی یا هه لبه ستا عهرووز را هاتییه وه کاندنی. په یقین به حرئ مهوزوون، خه فیف و مه خبوون ب هه قدو را هه قبا به تن. په یقین کووه و به حر هه قبا به ت و دژ به رن. په یقین کووه و به حر دگه ل په یقین خه فیف و مه خبوون له ف و نه شری چی دکن و هه روسان دکارن بین دژ به ر ژی.

■ **شروقه:** ↓

۱۵۲۱- یه عنی کو مه م، مه ریزی به دحال
زه عنی کربوو زیاده پامال

■ هه قبه ر کرن: میر. نا. نه. ئوس. رۆ. مه ریض و به دحال - هژ. حم. زا. جا. مه ریضی به دحال -

■ په یقیناسی: مه ریزی به دحال: نه خو شتی حال خه راب - زه عف: لاوازی - زیاده: زیده - پامال: پامال، ل بن بیان دا هه لچقی، پپهس بووی -

■ **جوانکاری:** په یقین مه ریز و به دحال هه قبا به تن.

■ **شروقه:** ↓

۱۵۲۲- رۆژا کو ژ شه هره خه ل ب ده رکه ت
سه ودایین خه یالین زین ب سه رکه ت

■ هه قبه ر کرن: نا. رۆژ کو ژ شه هری خه لک - هژ. حم. شه هری - نه. خه لک - رۆ. خه لق - پرۆ. خه ل - ئەف مالکال ئوس. دا نه هاتییه -

■ په یقنناسی: خهل: خهلک، گهل - سهودا: نه فین، خیالات، نارہزوو -

■ جوانکاری: په یقین خهل و خه یال جناسی چی دکن.

■ **شروقه:** چ باشی به و چ نه باشی، نه گهر پیکه هیشتن به، یان دیدار، چ تشت بیتی هو و هه گهر چی نابن. نهو هو و هه گه رانه هه موو ژي ره مز و نشاره نه و هو و هه گهری بنیشه یینه ژ لایع خودایین مه زن قا. دلخ ته دیبزه ته دا، رابه کو نهف دهما دوروست دهما فه کرنا دهر گه و گه هیشتن مراز و مه به ستانه. دهردی نه فین نهو چیا یین گران و بهر به پیر و نهو دهر یا یا ریگ و پیک و کیشدار، واته مه مو پر ژار و سفک کر بوو. واته لاوازی یین نهو مه مو یین نه خو هس پامال و پیپهس و به دحال کر بوو. روژا کو خهل هه موو ژ باژاره دهر که تن و چوونه نیچیری، سهودایا دیتنا زین نهو که ته سه ری وی.

۱۵۲۳- بیماری ب دهردی عه شقن سوکران بی نوزج مهره ز گه هیشته بوحران

■ هه فبه کرن: هژ. بیماری - - هژ. بی نه زج - نا. با زه عف -

■ په یقنناسی: سوکران: سه کران، مه ست - نوزج (نضج): گیهان، پژیان - بوحران: قهیران، دهما هه ره خه رابه نه خو شتی یین -

■ جوانکاری: په یقین مهره ز، دهر د و بیمار و بوحران هه فبه یوه نندن. په یقین دهر د و مهره ز هه قواته نه. په یقین نوزج و گه هیشته ژي دکارن هه قواته بن.

■ شروقه: نه خو شتی کو ب دهردی نه فین سه ره مه ست و گیز ببوو، نه خو شتی یا وی بیتی وی هندی کو بیژه و بگیژه، گه هیشته راده یا قهیرانی.

۱۵۲۴- بوو قه لقه له یه ک د قه لبی غه مگین نه سلنه نه دبوو د خانی ته سکین

■ هه فبه کرن: نه. خانن -

■ په یقنناسی: قه لقه له: قلقله، نیگه رانی - ته سکین: ساکن بوون، نارامی -

■ **جوانکاری:** په یقین قهلقهله و قهلب جناسی چی دکن .
ل په یقا خانی دا سهربهستی یا هوزانی یی هه یه .

■ **شروقه:** قلقه و نیگه رانی یه ک که ته دلچ وی یی خه مگین و قهت نکاری ل
مال دا نارام بگرتا . هه دوورا وی ل مال دا نه هات .

۱۵۲۵- ناچار ژ خانی نهو ب ده رکته

نهو داعیبه خزر بوو ب بهرکته

■ **هه فبرکرن:** نا. داعیبه یی خزر ب بهر- نه. ف -

■ **په یقناسی:** خزر (خضر): خدر، پیغه مبه ری کو دبیتن ل هه واری یا لبقه ومیان دا
تی و ری یشانی ریوه ندایی و ئاقه ری یان دده و بخوه زی قهت نامره- ب
بهرکته: که ته پیشی یی -

■ **جوانکاری:** قهلقهله یا دل و هه گه را بیحه دووری یا مه می ژی را وه کاندیبه
خزری ری نیشاندهر .-

■ **شروقه:** بنه چاری ژ مال ده رکته، نهو داخواز و هه گه را ژی را بوو خزر و که ته
پیشی یا وی و نهو ری نوموونی کر .

۱۵۲۶- نهو خزر چ بوو ته شهوقا دل

نهو شهوق چ بوو ته شهوقا دل

■ **هه فبرکرن:** میر. نا. رو. عیشق- پرو. نهو شهوق -

■ **په یقناسی:** ته شهوق: هیثی، ناره زوو کرن - شهوق: ناره زوو -
ته شهوق: نه فینداری -

■ **جوانکاری:** ئەف مالكا ب شيوهيا موازنه يئ هاتييه فهاندني. نارەزوو و ئەفین ب خزرئ رئ نيشاندهر را هاتييه وهکاندنئ. ب فن شيوهيا گۆت و بيژئ را پرسيار و بهرسف دان تي گۆتن.

■ **شروقه:** ↓

۱۵۲۷- قهلبئ وء د گهل وء بوويه باغئ
کيشان و گهشان گههاندە باغئ

■ **ههقهبرکرن:** رۆ. ياغئ - ئا. کيشا و کشاند- ئە. کيشا و گهشان -

■ **پهيقناسئ:** باغئ: سهه رکيش، نافهرمان - **کيشان و گهشان:** ب کرکاش، گهشان گهشان، ل دوو خوه را کاش کرن.

■ **جوانکاری:** ههردو په يقين باغئ جناسئ ساز دکن .

■ **شروقه:** ئەو خزرئ کو ل بهر وي کهت و رئ نيشاني وي دا چ بوو؟ ئەو نارەزوو و خوازيکا وي بوو. ئەو خوازيک چ بوو؟ ئەو ژئ ئەفينا دلئ وي بوو. دلئ وي نافهرمانئ يا وي کر و ئەو ل دوو خوه را کرکاش کر و تا کو ئەو گيهانده ناف باغء.

بالکيشئ: خانئ ل پشکهک زۆره دهقا ههلبهستين خوه دا ب ديتنهک تايه تي دينا خوه دده دين و ئايينان. ئەم ههموو دزانن کو باوهرا ههبوونا خزر ب ناقئ پينغه مبههه کئ رينموونیکهه، ل ناف بير و باوه رين ئاييني دا ههيه. لئ خانئ ديبژه، ئەفينا مههئ ژيرا بوو خزر و ل پيشئ يا وي کهت و ئەو رينمووني کر. خانئ ديبژه: ههه بلبهک مووسايه که و دکاره ب خودئ را خه بهر بده. ههه سوڤگولهک بخوه نوورا خودئ يه...

۱۵۲۸- زينا کو شهقئ د رهش د تاري

ههردهم ب فهغان و ئاه و زاري

۱۵۲۹- دائم ژ خودئ دکر تهههنا

مهه رابت و بيته نک ب تههها

■ **ههقهبرکرن:** ئۆس. پرۆ. رابته بيته-

■ جوانکاری: په یقین فهغان و ناھ و زاری هه فواته نه.

■ سرۆفه: ↓

۱۵۳۰- ناگهه فکری کو مه م ژ دهر هات
بیماری مسیح دی ب سهرهات

■ هه فبه ر کرن: میر. ئوس. بیماره مسیح وئ - نه. رو. مسیح وئ، -

■ په یقیناسی: بیماری: یا نه خواهش، مه بهست ژئ زینئ یه.

■ جوانکاری: مسیح ئستعاره یه ژ مه مئ. چاوا کو مسیح مری زندی کر، مه مئ
ژئ وسان زینا کو مریوو، ب دیتنا خواهه ژاند.

■ سرۆفه: ↓

۱۵۳۱- زینئ ژ ئه فین و ئسادمانی
فیلحال نه ما چو زنده گانی

■ هه فبه ر کرن: نا. ئه فینی و - ئوس. ب زنده گانی -

■ سرۆفه: ↓

۱۵۳۲- بیهش که ته سهر چه مهن وه کی گول
سه د پاره جه گهر ژ عه شقی بولبول

■ جوانکاری: زین ب گوله کی هاتیبه وه کاندنئ و جه گه را وئ یا ل بهر ئه فینی
په رتی ژئ ب به لگین گولئ یئ په په ری را هاتیبه وه کاندنئ. په یوه ند ل نیقه کا
په یقین گول و چه مهن دا هه یه.

- **شروڤه:** زينا كو شهفین رهش و تاري ههردهم دكره ناه و زاری و دنالیا و ژ خودی دخواست كو مهم تك و تهنی رابه و وهره بال وی، نشكافا دینا خو داین، چ؟! مهم وایه ژ دهر دا هات. زینا نهخووش دینا خو دایس كو چه كیمی لؤقمان و مهسیحی وی وایه هاته سهر. زینس ل بهر شابوونا و ل بهر شهوقا نهفینس هه دهمی دا ژ خوه فه چوو و وهكه گولهكی كو جهرگی وی پهپهپی بووبه، نههش كهته سهر چیمهنء.

**۱۵۳۳- مه هات و تهفه پروجا گولان كر
سهیرهك ل رحان و سونبولان كر**

- **ههقبهركرن:** میر. هاته - -میر. ئوس. سؤرگولان - ئا. سونبولا-
- **په یقناسی:** تهفهروج: سهیران - سهیر: تهماشما - رحان: رهیحان -
- **جوانکاری:** په یقین گول، رحان و سونبول ههقبه یوهندن. په یقین سهیر و تهفهروج ههقواته نه.

■ **شروڤه:** ↓

**۱۵۳۴- گؤ ئه ی گول نه گهر تو نازه نینی
كهنگی تو ژ رهنگی روویس زینی
۱۵۳۵- نه ی سونبول نه گهر هه یی تو خوشبوو
رهیحان ژ ته بووینه سیه هروو**

- **ههقبهركرن:** ئا. هه یه ته -
- **په یقناسی:** خوشبوو: بیهنخووش - سیه هروو: شهرمهنده، روردهش -
- **جوانکاری:** په یقین گول و سونبول و رهیحان ههقبابهت و هه ف په یوهندن. روویس زینس یی خوه شكۆك ل سهر رهنگی سؤرگولی را دگره. رهنگی رهیحانی یی رهش دكه هه گه را شهرم و فه دیکرنی ل همبه ر بیهننا خوشه سونبولان.

■ **شروڤه:** ↓

۱۵۳۶- ھوون قەت نە مسالى زولفىن يارن
ھوون ھەردو فوزوول و ھەرزەكارن

- ھەقبەركرن: مير. ئۆس. ھوون نە ل مسالى - حم. ھژ. ھوون نە ژ مسالى - رۆ. ھوون نە ژ مسالى روويىن يارن - ئە. ھوون ژى ژ مسالى - - مير. ھەروە - ئا. زىدەكارن -
- پەيقناسى: فوزوول (فضول): زىدە، خۆ تى پراكەر، كەسى كۆ ھە بخو، خوھ تىكەلى مزارەك بىكە، بىي وي ھندى كۆ ئەو مزارا پەيوەندى ب وي قا ھەبە - ھەرزەكار: سەرسەرى، كارسىك، كەسى كۆ دوو كارىن سىك و پوچ را دچە -
- جوانكارى: زولفىن زىنى ل سەر سونبول و رەيحاننى را دگرە. پەيقىن فوزوول و ھەرزەكار ھەقبەتەن.
- شىرۆقە: ↓

۱۵۳۷- ئەى بولبول ئەگەر تو ئەھلىن ھالى
پەروانەين شەمعىن وەردى ئالى

- ھەقبەركرن: مير. شەمع و - ئا. ئە. وەردى شەمعىن -
- جوانكارى: پەيقىن بولبول و وەرد، پەروانە و شەمع دو بە دو ژ ھەقدو را ھەقبەيوەندن. بولبول ل ئەقندارى يا گولن دا وەكاندىيە پەروانەين ل ئەقندارى يا شەمالكى دا .
- شىرۆقە: ↓

۱۵۳۸- زىنا مە ژ سۆرگولا تە گەشتەر
بەختى مە ژ تالعىن تە رەشتەر

- ھەقبەركرن: مير. ئا. چەوچەما - رۆ. جوجما/جوحما - ئە. جەوچەم، پىرۆ. چەوچەم، خەوچەما، غونچەيا، سۆرگولا -

■ **جوانکاری:** زینا خوه ل جوانتی یی دل سهر سۆر گولئی را گرتییه و بهختی خوه ل رهشی یی دل سهر بهختی بوبول را گرتییه. په یقین بهخت و تالع هه قواته نه.

■ **شروقه:** ↓

۱۵۳۹- بولبول نهزم ئهی نکوو سهره نجام
بیسه ووده چرا دکی خو به دنام

■ هه قبه رکرن: هژ. نیکوو -

■ په یقیناسی: نکوو: نیکوو، باش - نکوو سهره نجام: ئاخری ب خیر -

■ **شروقه:** ↓

۱۵۴۰- گول یهک نه ته نیی کو سه د هه زاران
گولشه ن دده تن د نه و به هاران

■ هه قبه رکرن: ئا. ئه. ئۆس. هه زارن - - ئا. گول شین دبن - ئه. ئۆس.
ددنی د نه و به هارن -

■ په یقیناسی: گولشه ن: گولستان - نه و به هاران: نوو بوهاران، سهره تایا
هه ربوهارن -

■ جوانکاری: په یقین گول و گولشه ن هه قبه یوه نندن.

■ **شروقه:** ↓

۱۵۴۱- مه عشووقی کو مسلن وان گه له ک بن
هه ر چه نده کو حووری و مه له ک بن

■ هه قبه رکرن: میر. ئۆس. هژ. رۆ. حم. مه عشووقه - - هژ. چه ندی -

■ **جوانکاری:** په یثین خووری و مه لک هه فیه یوه ندن .

■ **شروقه:** ↓

۱۵۴۲- **ئه و نابنه مه وجبی چ دهر دان**

له و را کو هه یین ل جومله عهردان

■ **هه فیه ر کرن:** میر. ئا. ئه. هه نه - هژ. ئوس. هه یین -

■ **په یقناسی:** مه وجب: هه گهر، هۆ - هه یین: هه نه -

۱۵۴۳- **یه ک بت وه نه بت مسال و هه متا**

مه ستور ژ رهنگی زین و عه نقا

■ **هه فیه ر کرن:** میر. ئا. ئه. مه ستوره - میر. زین و - ئا. رۆ. زینی عه نقا -
پرو. زین و عه نقا -

■ **په یقناسی:** مه ستور: فه شارتی، روو گرتی، نادیار - عه نقا: سیمرخ، سیمورغ -

■ **جوانکاری:** زین و عه نقا ل به کانه بوون و بی هه قتایی و نادیار یی دا
وه کاندیبه هه فدو.

■ **شروقه:** مه من هات و تهماشایا گولان کر و بهرا خوه دا رحان و سونبولان و
گۆت: ئه هه ی سۆر گولئ هه رچه ند کو تو جوان و نازه نیی، لی تو که نگئ
دکاری وه کی روویئ زینی خوه شکۆک بی؟ ئه هه ی سونبولئ ئه گهر بیهنا ته
خوه شه و ره یحان ل بهر بیهنا ته یا خوه ش شه رمه زار و رووره ش بوویه زی،
لی هوون هه ردو زی نه وه کی زولفئ زینی ره ش و گه ش و بیهنا خوه شن. هوون
که نگئ دکارن بسن هه قالی بسکین زینی، هوون هه ردو زی بیه نووده و
هه رزه کارن. ئه هه ی بلبۆ ئه گهر تو ئه قیندار و ئه هلی حالی و تو پر پرۆکا روویئ
شه مالکا خوه بی، لی باش بزانه، کو زینا من ژ سۆر گولا ته گه شتر و جوانتره و

بەختى من ژ تالعى تە رەش ترە. ئەھەى ئاخىرى ب خىرۆ تو چما بېچونە خوہ بەدناف دكى؟، بلبلى راستين ئەزم. ل دەما دەربوھاران دا گولشەن و گولزار نە تەنى سۆرگولەكى، بەلكوو ب سەدھەزاران سۆرگولى ددن. مەعشوووقە يىن كو ھەقسەنگ و ھەفتايىن وان ھەبن، ئەگەر حوورى و پەرى بن ژى، نابن ھەگەرا چ دەرد و كولان، لەورا كول ھەردەرى ھەنە و پەيدا دبن. مەعشوووقە دەبى يەكە وسان بە، كول جىھانى دا تەك و بى ھەفتا بە. مەعشوووقە دەبى وەكە زىنى و سيمرخى تەك و ناديار و بى ھەفال و ھەفتا بە.

۱۵۴۴- عاشق ب چ دى بگەت مەدارە

بى سەبرى مەزن ئەوى چ چارە

■ ھەقبەركن: حم. ھژ. چى - - ئە. سەبرە مرن - پرۆ. صبر مزن -

■ شروۋقە: ↓

۱۵۴۵- ئەفرەنگە دگۆ ژ حالى غافل

ناگەھ فكري كو پيش موقابل

■ پەيقناسى: غافل: نەئاكادار

■ ھەقبەركن: ئەو رەنگە ھە ئەو ژ حالى - حم.رۆ. حالى- ھژ. حالى -

■ شروۋقە: ↓

۱۵۴۶- زينا كو دوسەد پەرى پەرەستار

حوورا كو مەمۆ ژ بۆ گرفتار

■ جوانكارى: پەيقين زين و مەم و پەرى و حوور ھەقبەيوەندن.

■ ھەقبەركن: ئە. ئۆس. پرۆ. بريندار -

■ شروۋقە: ↓

**۱۵۴۷- وئ سه بزه سفهت ل سهر زه مینئ
بی هس گری داروویئ نه فینئ**

- په یقناسی: وئ: وایه - سه بزه: پنجار - سه بزه سفهت: وه کی پنجاران، مه به سنا دوویئ زه عینی یه. کورد دبیزن فلانکس وسلاواز بوویه، بوویه پنجار - زه مین: ئرد - داروو: دهرمان -
- جوانکاری: زین ل لاوازی و بیحالی یئ دا ب پنجاره کی را هاتیبه وه کاندنی. ئه فین ب دهرمانه کی بی هسکهر را هاتیبه وه کاندنی. ل نیقمالکا دوویئ دا سهر به سستی یا هو زانی یئ هه یه.

■ **شروقه: ↓**

**۱۵۴۸- زینا کو شه بی هئ دورئ مه کنوون
فیلحال کو دی مه مئ جگر خوون
۱۵۴۹- بی هس که ته به رپیان و بیگاف
سهروی کو گه هشته به رپیان ئاف**

- هه فبه رکرن: حم. بیان بیگاف -
- په یقناسی: شه بی هئ: وه کی - دورئ مه کنوون: مرواریدا کو ل ناف سه ده فی دا فه شار تیبه - جگر خوون: ئه فینداری دلبرین - بیگاف: نه چار -
- جوانکاری: زین وه کاندیه مرواریدا ل ناف سه ده فی دا فه شارتی. زین ب دارا سهروی را و مه م ئی ب ئافی را هاتنه وه کاندنی.

■ **شروقه: ↓**

**۱۵۵۰- غونچه ژ خهوا سحره فه بشکوفت
وئ بوویه ب بلبلی خو را جوفت**

- هه فبه رکرن: هژ. پشکفت - - ئا. ئه. بوویه - هژ. جفت -

■ په یقنناسی: فه بشکوفت: بشکفتیبه فه، سه رزنوو بشکفی - جوفت: جوت، هه فال -

■ جوانکاری: زین ب بشکوژا کو سیبده بان تازه چاقی وی ل بهر تاقی قه دبه را هاتیبه وه کاندنی. غونچه و بولبول نستعارنه ژ زینی و مه مؤ.

■ شروقه: ↓

۱۵۵۱- گو نهف خه وه یا نه خود خه یاله
نهف خه ونه سه حیحه یان به تاله

■ هه قبه کرن: حم. پرو. هژ. زا. جا. گو نهف خه وه یانه خود خه یاله - میر. رو. گو نهف خه ونه یا نه نهف خه یاله - نا. ئوس. گو یاره ب خه ونه یا خه یاله - نه. گو نهف خه وه یانی نه خه یاله - - میر. حم. هژ. رو. نه. یا -

■ په یقنناسی: خه و: رازان، لیره دا تی ب واته یا خه ونی - یانه: یان نا - سه حیحه (صحیح): دوروست -

■ جوانکاری: چه ندگه رکی بوونا پیتا "خ" مووسیقایه ک نافراندیبه. په یقین خه و، خه ون و خه یال هه قبه یوه نندن.

■ شروقه: مه می خوه ژ خوه را وه ها دهردی دلخ خوه دگوت و دبلاند، کو نشکافا ل همبه ر خوه چاقی وی ل زینی کت. زینا کو دوسه د پیری پهره ستاری وینه و یه کی وه کی مه مؤ نه قیندار و برینداری وی یه، وایه وه کی پنجاه کی دهر بوهارای ژار و لاواز بوویه و بیهش که تیبه سه ر نه ردی. ده ما کو مه مؤ یی جه گه ر خوون، نه و زینا وه کی مرواریدا قه شارتی ل وی رهوشی دا دیت، نه و ژی ژ سوسره تان را بیهش کت و ل بهر پی یین زینی ل نه ردی کت. ده ما کو مه مؤ ل بهر پی یین زینی ل نه ردی کت، چاوا ئاف بگیژه بن پی یی سه روه ک تیهنی و دارا سه روی ب گه هیشتنا ئاقی را گهش به، زینی ژی وسان گهش بوو و خوه قه هات و چاقین خوه ژ هه ف قه کرن. گافا کو چاقین زینی یین وه کی کولیلکان ژ خه و سیبده بشکفین، دینا خوه دایب وایه ب بلبلی خوه را بوویه جوت و وایه مه می ل بهر پی یین وی یه. زینی خوه ژ خوه را گوت: گه لو نه فا خه ونه نه ز دینم، یان خه و خه یاله؟ گه لو نهف خه ونا کو نه ز دینم، دوروسته، یان نهف خه ونا ژ خه ونین به تال؟

۱۵۵۲- حاصل کو ژ پاشء سهد خه یالان

خاسییه تی بووین زولف و خالان

- هه قبه ر کرن: ئا. ئۆس. وی ب زولف -
- په یقناسی: حاصل: وه ل حاصل، ب کورتی - خاسییه ت: رهوش، تاییه تمه ندی - بوو: بیهن -
- جوانکاری: په یقین خالان و خه یالان جناسی چی دکن. په یقین زولف و خال هه قبه یوه نندن.
- سرۆقه: ↓

۱۵۵۳- زینن کو گه هانده بهر مه شامی

سه یدئ مری زنده کر ب دامی

- هه قبه ر کرن: ئا. ئه. سه یدا - ئا. مودامی
- په یقناسی: مه شام: پۆز، که پ، دفن، بیفل، بیهنی - سه ید: نیچیر - دام: تهله، دافک -
- جوانکاری: سه یدئ مری ئستعاره یه ژ مه می و دام ئستعاره یه ژ بسکین زینن.
- سرۆقه: ↓

۱۵۵۴- رابوو کول پیش دهستی زینن

فکری کو دو دهست د دهستی زینن

- هه قبه ر کرن: حم. پیشه - هژ. پیشه -

■ **جوانکاری:** په یقین دهست ته کیریږي ساز دکن .

■ **شروقه:** ↓

۱۵۵۵- مان هه دو گلهک ل پیش یک لال
نه نوتق و خه بهر نه قیله نه قال

■ **هه قبه کرن:** هژ. پیشی یهک - میر. قیله نه قال -

■ **په یقیناسی:** مان ل پیش یک لال: ل هم بهر هه قدو دا لال مان و نکارین
خه بهر بدانا - نوتق: خه بهر دان، قسه دان - خه بهر: گوتن - قیل: گوتی -
قال: گوت - قیل و قال: گوت و بیژ، گوتو گوتو -

■ **جوانکاری:** په یقین نوتق، خه بهر، قیل و قال ب هه قدورا هه قبه یوه ندن .

■ **شروقه:** ↓

۱۵۵۶- نه ووهل دکن ب دهست نشارهت
پاشی کو قه بوو ل وان عبارهت

■ **هه قبه کرن:** نا. حه تنه کو قه بوو - میر. ل وان قه بوو .

■ **په یقیناسی:** عبارت: گوتن، ناخفتن، په یقین واته دار - عبارت قه بوون:
مه بهست ژئ قه بوونا زمانی یه -

■ **جوانکاری:** په یقین نه ووهل و پاشی دژ بهرن .

■ **شروقه:** ↓

۱۵۵۷- نهوچهنده که لام پیکفه گۆتن
نهوچهنده ژ پیش پیکفه سۆتن

■ ههقبه رکرن: نه. نهوچهنده، نهوچهنده، نهوچهنده - میر. حم. ب به کفه - ئا. ب پیکفه
- هژ. پیشی به کفه -

■ جوانکاری: نهف مالکا ب شیوه یا موازنه یه هاتیبه ههاندنی.

■ شروقه: ↓

۱۵۵۸- نهوچهنده قهدهح ب پیکفه ریتن
نهوچهنده له بن د بیک قه میتن

■ ههقبه رکرن: میر. پرۆ. قهدهح - حم. ئا. نه. ئۆس. رۆ. هژ. جا. زا. شه کهر - ئا.
ئۆس. ریتهن - - هژ. قه میتن - حم. میر. نه. رۆ. جا. زا. دمیتن - ئا.
بر. دمیتن -

■ په یقناسی: قهدهح ریتن: مهی قه خوارن، مه بهست ژئ هه قهو رامووسان یان
ژی ل سهر هه قهو دا گریانه - له ب: لیف - قه میتن: قه مۆتن، میهننال دوو
هه قهو را -

■ جوانکاری: پیکفه قهدهح ریتن کنایه ته ژ هه قهو ماچی کرنی. هه روسان نه کهر
مرۆف قهدهح ب واته یا چافه بگره ژئ، تی ب واته یا گرینی -

■ شروقه: ↓

■ بالکیشی: نهف مالکا کول ژیری تی، تهنی ل ئا. و ئۆس. دا هاتیبه: ل ئۆس. دا
په یقا (بوو) نه هاتیبه. لاوازه و رهنگی هه له بهستین خانیء ناده . -
(نهو چهنده ل عاده تی عهرووسان
بوو گه لته و له عب و رادمووسان)
گه لته: گالته، یاری، هه نهک، لاقردی - له عب: له یز، یاری -

۱۵۵۹- نهوچهنده شهکهر ب ییک فه خوارن
نهوچهنده قهزا ژ نوو بژارن

- ههقبهرکرن: نه. نهف، نهف - میر. پرۆ. شهکهر - حم. رۆ. نه. ئا. ئۆس.
هژ. جا. زا. قهدهح - هژ. خواردن -

بالکیشی: لیره دا دیاره کو ژ بلی دهستنقیسا میر. و پرۆ. هه موو ژیدهرین دی جیهی دو په یهین شهکهر و قهدهحی ل فان ههردو مالکین ۱۵۵۸ و ۱۵۵۹ دا ب شاشی پیکه گوهورینه. نه م دزانن کو خوارن ژ بو قهدهحی نابه، ژ بو قهدهحی ده بی قه خوارن بی. یا راست نهوه کول میر. و پرۆ. دا هاتییه، لهورا کو بوپزا شهکهر خوارن تی ب واته یا گفتین شیرین دانه ههقدو، قهدهح ریتن ژی مه بهست ژئ رامووسانه. ل کورمانجی دا نه م دیژن: فلانکس ته شهکهره ک ژ من را خواریه. واته ته گفته ک دایه من. ههروسان شهکهرئشکاندن وشهکهر خوارن ییک ژ ری و رسم و شهرت و مهرجین سهره کی یه ژن خواستنی ل ناف مه کوردان دا یه ژی و تی ب واته یا گفت دان و په یمانگریدانن.

- **په یقناسی:** شهکهر خوارن: گفت دانه ههقدو، سوژ دانه ههقدو، گوئتین خواهش کرن - شهکهر ب پیکه خوارن: گوئتین خواهش پیشکیشی ههقدو کرن، گفتین شیرین دانه ههقدو - قهزا(قضا): کرن و بجی نائینا نیژیان رۆژی یا کو دهما وی دهرباس بوویه و نه هاتییه کرنی - ژنووبژارن: سهر ژ نوو بژارتن، سهر ژنوو ههژمارتن -

۱۵۶۰- چهشم و لهب و سینه گهردهن و دووش
روخسار و زهقهن بهر و بهناگووش
۱۵۶۱- ییک ییکه ب دل ژ ییک دخوهستن
هن بووسه ددان و هن دگهستن

- ههقبهرکرن: حم. رۆ. زا. جا. ییک ییکه ب دل - میر. نه. ئۆس. پرۆ. ییک ییک ب دلی - ئا. ییک ییک ب دل - هژ. یه ک ئیک ب دل - ئا. دخواستن - - میر. ئا. دگهزتن -

- په یقنناسی: چه شم: چاف - سیننه: سینگ، مه مک - دووش: مل، سه رمل - روخسار: دیم، ته فه ش - زه قهن: چه نه - بهر: سینگ، پیشه سینگ، مه مک - به ناگوش: به له گو، بنجینیک -

- جوانکاری: ته ناسوبا گشتی په یقین مالکا ۱۵۶۰ ب هه قدو را هه یه. لیقه گه را په یقا نیک جوانکاری یا ته کریری و مووسیقایی دنافرینه. ته ناسوبا گهستن و رامووسانی (بووسه) پیکفه هه یه.

■ سرؤفه: ↓

۱۵۶۲- نهو ته شنه له بی ژ وه سلن ییک تیهن

گه ردهن دکرن ل ییک و دو بیهن

- هه قبه رکن: حم. هژ. له بید - - میر. نه. ییک دو-

- په یقنناسی: ته شنه له ب: لیف تیهنی، لیف بزمری، گه له کی تیهنی - تیهن: تیهنی، تی -

- جوانکاری: په یقین له ب و گه ردهن هه قبه یوهندن. په یقین ییک و دو ژی هه قبه یوهندن.

■ سرؤفه: ↓

۱۵۶۳- زینا کو ب روخ مسالن شه معان

پر شهوق و زیا و نوور و له معان

۱۵۶۴- په روانه سفهت مه من ب زاهر

جسمی خو و جان ددانه ناگر

- په یقنناسی: شهوق: روهای - زیا (ضیا): روهای، تریشک - له معان: پرانه یا له مه عه ب شیوه یا کوردی، چرووسک -

- **جوانکاری:** رووی زین ب شه مالکی را هاتیبه وه کاندنی. پهیقین شهوق، زیا، نوور و لهمهعه ههقواته نه. مهمن ب پرپرۆکه کن را هاتیبه وه کاندنی.

■ **شروقه:** ↓

۱۵۶۵- گهه گهش دبوو ئاگرئ ئهقینئ

پهروا نهدهما ژ بوئ زینئ

- ههقبه رکن: ئا. ئۆس. نهدهبوو -

- **پهیقناسی:** پهروا: ترس، باکی، فهیت، فهدی - پهروا نهدهما: ترس و باکی نهدهما-

■ **شروقه:** ↓

۱۵۶۶- ههردوو د وئ حاله دا عیانی

بی پهرده سهرا و بی نهوانی

- ههقبه رکن: میر. رۆ. ئه. هۆ. زا. دوی حالی دا - ئا. حم. بر. جا. دوی حاله دا - میر. رۆ. پهرده سهرایئ بی - پرۆ. سهرا و بی - ئا. نههانی -

- **پهیقناسی:** عیانی: ئهشکهرا، ل بهرچاقان - پهرده سهرا: کۆشک و سهرا، ل مالمه زنان دا جیهئ تایبهتی جانک و زهریان - نهوانی: پهناهگهه - نهوانخانه: فهقیرخانه، پهناهگه ها نه داران -

- **جوانکاری:** پهیقین پهرده سهرا و نهوانی ههقبه یوه نندن.

■ **شروقه:** ↓

۱۵۶۷- وان دیت د باغء دا سهرایهک
نایینه یی جهم جههان نه مایهک

- هه قبه رکرن: هژ. دیتی - میر. رۆ. باغی - پرۆ. باغ -
- په یقناسی: سهرای: کۆشک - نایینه یی جهم: نه ینووکا جه مشیدء - جههان نه ما: جیهان نوما، نه ینووکا جه مشیدء یان ژى یا ئسکه ندرء کو گاڤا به را خوه ددانى، دکارین گشتی جیهانی تی دا بیین -
- جوانکاری: سهرایا د باغء دا وه کلندییه نه ینووکا جهم و تاییه تمندی یا نه ینووکى ژى کو نیشاندهرى جیهانی یه، راگه هاندییه.
- شروقه: ↓

۱۵۶۸- رابوون و مه شینه شههنشینان
روونشتن نه و ههر دو نازهنینان

- هه قبه رکرن: ئەف مالکال ئۆس. دا نه هاتییه - ل هه موو ژیدهرین ل بهرده ستین من دا هاتییه: روونشتن و ههر دو نازهنینان، لی وهها واته یا وی دا کیماسی یهک پهیدا ده. ب دیتنا من ئەف نیفمالکا ل بنیشى دا " روونشتن نه و ههر دو نازهنینان: روونشتن او ههر دو نازهنینان " بوویه، کو پیتا " ا " ل بهرچافین روونقیسکاران که تییه، یان ژى ل بهر گرانبوونا کیشا هه لبه ستی ل کیته یا چوارهم دا، روونقیسکاران واته گۆرى یی کیشى کرنه.
- په یقناسی: مه شینه: چوونه - شههنشین: شانه شین، جیهی روونشتنا مروفتین مهزن و شاه و پادشاهان ل دیوانخانه و دهر باران دا، نه یوان -
- جوانکاری: لیقه گهرا پیتین "ش"، "ئى" و "ن" موسیقایا هوندورانی چى کرییه. په یقا " روونشتن نه و " دهی " روونشتنه و " بیته خوه ندنى.
- شروقه: ↓

۱۵۶۹- هجران دگرن ژ سهر شکایهت
وجدان دگرن ژ نوو روایهت

■ ههقبه رگرن: هژ. حیکایهت - - ئۆس. عبارهت -

■ په یقناسی: هجران: دووری - شکایهت: گازنده، گلی - وجدان: ویژدان، ویشت دان، هه لگرئ هه سنا هوندو پرانی، هه ست و ناگاهی یا دلی، ئەف په یقا ل بنیشی دا کوردی یه، له ورا کو ویشت ل زمانی کوردی دا دهنگی ناگاهی پیدانی یه و هه روسان تی ب واته یا ناشتی یی ژی، و "دان" ژی پاشپرتکا کوردییه. عه رهبان ئەف په یقا مه ژی وه که سهدان په یقین دی عه رهباندنه و کورنه وجدان کو ریشه یا وی ل عه ره بی دا تونه یه. - روایهت: رهوایهت، راگه هاندن، گپرانه وه -

■ جوانکاری: په یقین ژ سهر و ژ نوو هه قواته نه. ئەف مالکا ب شیوه یا موازه نه یی هاتییه فه هاندن.

■ شروقه: ↓

۱۵۷۰- ده م ئه بر سفهت چه زین و گریان
گه ه غونچه مه سه ل له تیف و خندان

■ ههقبه رگرن: ئا. ئه بروو -

■ په یقناسی: ده م: گه ه، جار جارن - ئه بر: ئه ور - هه زین: خه مگین - گریان: ب گری - له تیف: نه رم و نازک - خندان: ده ف ب کهن، کهنه کهن -

■ جوانکاری: دژ بهری ل گشتی مالکا هه لبه ستی دا هه به. گریانا مه مۆ و زینی وه کاندییه بارینا عه وران، کهنان وان ژی وه کاندییه بشکفینا گولان. په یقین ده م و گه ه، هه قواته نه.

■ شروقه: ↓

۱۵۷۱- ھەردەم دگرن قەزا و سوننەت

فەرزا ۋە ھەکو بووسەنە چو مننەت

- ھەقبەرگرن: میر: بو ستنە - ئا. ئە. بووسە بت - ھم. ھژ. جا. زا. بووسەنە- ئۆس. بوو سوننەت- رۆ. بو سئە- پڕۆ. پووسینە، بووسە بت، بووسەنە-
- پەیقناسی: ھەردەم: ھەرگاف - سوننەت: نقیژ یان ھەر کریارین دینی کو کرنا وئ واجب نینە، لی موسولمان ژ بو خیرئ دکارن بکن - بووسەنە: ماچن - چو مننەت: چ تالاشە، چ باکی یە، چ مینکاری یە-
- جوانکاری: پەیقین قەزا، سوننەت، فەرز ژ بوئژین نمبژینە و ب ھەقدو را ھەقبە یوئەندن. فەرز و سوننەت دکارن دژبەری یئ ژی چیکن. بووسە واتە رامووسان ۋە کاندییە فەرزەکی ل سەر ئوسکورا ئەقینداران. خانی رامووسانین ئەقینداران ۋە کاندییە عبادەتین خودی.
- شروۆقە: ↓

۱۵۷۲- ھەرچەند کو رەفع بوون تەکەلوف

لاکن ئیفشاندبوون تەسەرپوف

- ھەقبەرگرن: میر. دبوون - میر. لئیک -
- پەیقناسی: رەفع بوون: دوور ببوون، لاچووبوون، ژ ھۆلی راببوون - تەکەلوف: زەحمەتی، زۆری - ئیفشاندبوون: ھیفشاندبوون، راگرتبوون، سەرف نەدگرن، نەدمزاختن ئیفشاندن: ھیفشاندن، ھلدان و راگرتنا تئستەکی ژ بو دەما پیدقی، رازاندن و راگرتنا پارە، یان پیدقیبەکی ل جیبەکی دا ژ بو دەما نیازئ، نەمزاختن، سەرف نەگرن - تەسەرپوف: سەرف گرن، مزاختن، دەست ب سەردا دانان، خەرچ گرن، دەستدریژیکرن -
- شروۆقە: ↓

۱۵۷۳- ئەو گەر چ هەبوون ژ هەف ب هیی
ئەمما نەدچوون قەوی نشیی

- **هەقبەرکرن:** ئا. هەرچەند هەبوون ژ هەف ب هییی - میر. ئەو گەر چ هەبوون ژ یەک ب هییی - حم. ئە. ئۆس. رۆ. جا. زا. ئەو گەر چ هەبوون ژ هەف ب هییی - هژ. ئەو گەرچی...-
- **پەیفناسی:** گەرچ: ئەگەر چی، هەرچەندکو - هەبوون: بوون - نشیی: خواری، ژیری، بەرب ژیر -
- **جوانکاری:** پەیفین هەبوون و هەف و هییی مووسیقایا هوندورانی دئافرینه.
- **شروۆه:** ↓

۱۵۷۴- حوبیا د دلان ژ هەددئ دەر بوو
سەر هەددئ زەرافە تان کەمەر بوو

- **هەقبەرکرن:** میر. حم. رۆ. هژ. زا. جا. د دلان - ئا. ئە. ئۆس. پرۆ. دو دلان - - میر. زەرافە تا -
- **پەیفناسی:** حوبب: ئەفین - دو دلان: هەردو دلان - د دلان: د دلان دا - سەر هەدد: سینۆر، مەرز، کەوشەن - زەرافەت: یاری، حەنەک - کەمەر: کەمبەر، ناقتەنگ، ناقتەد -
- **جوانکاری:** پەیفین هەدد و سەر هەدد هەم جناسی ساز دکن و هەم ژی تەکریری.
- **شروۆه:** ↓

۱۵۷۵- عەشقا كو ژ سەرھەددى كەمالە
ئافا كو ژ مەنبەسى زەلالە

■ ھەقبەركرن: رۆ. ل- ئۆس. كو سەرھەددى-

■ جوانكارى: ئەف مالكا ب شېئوھيا تەرسىيە ھاتىبە قەھاندنى.

■ شىرۆقە: ↓

۱۵۷۶- ئەلبەتتە خودى بىكەت ھەراسەت
ناكەت چوقەبوولى يا نەجاسەت

■ ھەقبەركرن: مېر. قەت-

■ پەيئناسى: ھەراسەت: پاسەوانى، پاسدارى، لى ئاگادار بوون، لى نۆبەدارى
كرن - نەجاسەت: پېسى، خەرابى -

■ شىرۆقە: ↓

۱۵۷۷- جوانى و بەھار و باغ و مەحبوب
ئايا دىنى چ ماىە مەتلوب

■ ھەقبەركرن: ل ھەموو زىدەران دا جوانى ھاتىبە. پەيئا جوانى كىشا ھەلبەستى
پر ئالۆز دكە، ب دىتتا من ئەف پەيئا ل بىئىشى دا "جانى" بوويە، كو ژ لايى
وونقىسكاران فا ھاتىبىن گوھەرتنى. پىئا جانى ل كوردى دا ھەرب واتەيا
جەوانى و لاوينى يى يە. مېر. باغى -

■ پەيئناسى: جوانى: جانى، گەنجىنى، لاوينى، خوەشكۆكى - ئايا: گەلۆ -

■ شىرۆقە: ↓

۱۵۷۸- خاسما ههبتن ئهفینئ غالب

لهب تهشنهیین عهشقی ههر دو جانب

- ههقبهركرن: میر. ئا. ئۆس. حم. رۆ. ئهفینئ -
- پهیقناسی: غالب: سهردهست، زال - ئهفینئ غالب: ئهفینا غالب، ئهفینا سهردهست، -جانب: ئالی، لا،
- شروقه: ↓

۱۵۷۹- ئیدی چ بیژم نهز نزانم

بیلمهز کی نه سۆیلییه زهبانم

- ههقبهركرن: هژ. بیژم - میر. سۆیلییم - ئا. نهزبانم -
- پهیقناسی: بیلمهز: نزانه، دئ نزانبه - کی: کو - نه: چ - سۆیلییه: بیژه - زهبانم: نهزمانئ من، زمانئ من -
- جوانکاری: نیمالکا دوویئ ب تورکی و کوردی یه، مرۆف دکاره نافی مولهमेعی لئ بکه.
- شروقه: ب کورتی پشتی سهدهزر و خهبال و گومانان، دهما کو زینئ بسک و خالین خوه دانه بهر بیهنا مەمۆ و بیهنا بسک و خالان گههیشته بهر بیفلاوی، نهو نیچیری مری ب داڤا بسکین زینئ، فهژی و سهر ژ نوو زندی بوو و دهما کو چافین خوه ژ ههف فهکرن، دیت کو زینئ قایه ل بهر دهستین وی یه و ههر دو دهستین وی ژ یه وایه ل ناف دهستین زینئ دایه. دهمهک خورت ههر دو ژی کر و مات وهکی لالان ل پیشبهری ههقدو دا مان و نکارین یهک پهیقی ژی ژ ههقدو را بیژن. زمانئ وان نهگهپیا و دهفین وان ل بهر زهندهمان و شابوونا فهکری مان. پیش دا ب دهستان ئشارهت ددانه ههقدو، تا کو هیدی هیدی

زمانئ وان قه بوو و دهست يئ کرن ب هه قدو را خه بهردان. فيجا هه ر چي
 په يقين خواهش و جوان و نه فيندارانه هه بوون پيشكيشي هه قدو کرن. خواه ل
 بهر هه قدو قه لزاندين و خواه ژ هه قدو را شهوتاندين. هند پياله يين رامووسانان ل
 سهر هه قدو قالا کرن، هند ليئين هه قدو رامووسان و ميتن، هند شه کهر ژ بو
 هه قدو خوارن، تا کو دلين وان دخوهست. هه رچي رامووساين کو تا نها قهزا
 کربوون، قهزا يين خواه ب جي نائين. چاف و لام و ليف و پهله گوھ و جينيك و
 قولبي گوهاران و خهوخهوک و چه نه و ژير چه نه و و سينگ و بهر و گه رده نين
 هه قدو رادمووسان. رامووسان ددانه هه قدو و رامووسان ژ هه قدو دخوهستن و
 هه قدو دگهستن و ژ هه قدو تير نه دبوون. نه و هه ر دو تيهني يين نه فيني
 گه رده نين هه قدو بيهن دکرن. ليئين هه قدو يين تيهني يين نه فيني دميتن و
 شه کهر ل سهر هه قدو دا دريژتن. نه و زينا کو ته فه شا وي ل جواني و
 خواه شکوکی و به دهوي يئ دا وه که شه مالکه کي نوور و تريشک و چرووسک
 ژي دبارين، مهي ژي وه کي پرپرؤ که کي جسم و جاني خواه ددا بهر ناگري
 جاني و نه فينا وي شه مالکي و خواه ل بهر وي دا دشهوتاندين. دهما کو ناگري
 نه فيني گهش و گوړ دبوو، نيدي په روا و فهيت ژ بو زيني ژي نه دما، و نه وي ژي
 خواه ژ بو مه مو دحلاندين. هه ر دو بي په ناهگه ه و بي سهرا په رده، ده رقا و
 سه رقه کري، ل وي رهوشی دا مابوون، کو چا فين وان ل ناف باغء دا ب
 کوشکه کي کو وه کي نهينو کا جه مء يا جيهان نوين دچلقلي، کهت. دهما کو
 نه و هه ر دو نازه نينان نه و کوشکا ديتن، هه ر دو رابوون و مه شيانه کوشکي و ل
 هوندورپي کوشکي دا ژ خواه را روونشتن. فيجال هوندورپي کوشکي دا گلي و
 گازنده ژ ده ردي دووري يئ کرن و هه ستا خواه يا هوندوراني و ويشتدانا خواه
 سهر ژنو و ژ هه قدو را شرؤفه کرن. گه ه وه کي عه ورين بو هاري خه مگين
 دبوون و دگريان و گه ه ژي وه کي بشکوژين سوړ گولان دبشکفين و دکه نيان.
 هه رده م نه و رامووساين کو ل سهر وان فه رز بيوون جي دنائين و قهزا و
 سوننه تين خواه ژي ژ بيهر نه دکرن. هه رچه ند کو چ بهر گري و ناسته نگ ل ريکا
 وان دا نه مابوون، لي ده ستر يژايا هه قدو نه دکرن و خواه ژ خه رابي يئ
 دنيفشاندين. هه رچه ند کو هه ر دو ژي تامارزوو بوون و ژ بو هه قدو دشهوتين، لي
 ده ستين وان بهر ب ژيري نه دچوون. هه رچه ند کو نه فينا د دلين وان دا بي ره جه
 و نه ندازه بوو و ژ سينوران ده رکه تبوو، لي سينورين حه نه کين وان که مبه ر و
 نافک بوون. نه فينا کو ل سينورين که مال و ته کووزي يئ دابه، ناقا کو ژ

سه‌ره‌کانی یا زه‌لال و پاقر به، و خودی ژی پاسه‌وانی یا وی بکه، هه‌لبه‌ت کوچ
پییسی و نه‌باشی یی ناپه‌ژرینه. جه‌وانی، جوانی، باغ، بوهار و یار هه‌موو
ناماده‌نه، فیجا چ مرزه‌ک د دنی دا مایه و چ ژوان کیمه؟ ب تایبه‌تی کو ئه‌فین
ل سه‌ره‌ردو یان دا زال و سه‌رده‌سته و هه‌ردو لاژی ل ئاگری ئه‌فینی دا
شه‌وتی بن و لیفین وان ل بهر ئاگری ئه‌فینی بزمری بن، لی هه‌ردو ژی خوه ژ
خه‌رابی یی بهیفشینن. ئیدی ئه‌ز ژی نزانم، کا ئه‌زی ل په‌سنا وان و وی
ره‌وشا وان دا چ بیژم. زاری من ل په‌سنا وان دا که‌تیبه هه‌ف و زمانن من
ناگه‌ره و ئه‌ز نزانم کا ئه‌زی چ بیژم.

(٤٠)

فہ گہر پانا میری میرانہ ژ شکاری، سہر خوشی یا مہمی و زینانہ ب
مہ یا دیداری، بیخہ بیری یا وانہ ژ گازی و ہاوار،
سہردا ہاتنا میر و ہہ قالانہ د وہقتی ئیفاری

۱۵۸۰- ساقی م بگر کو ئہ ز ب دہستم
مہ خمورم و مہی نہ خوار مہستم

■ ہہ فہر کرن: میر. حم. ہژ. ئہ. رۆ. زا. جا. مہ/م - ئا. ئۆس. تو - ہژ.
دہستم - میر. مہ خمور مہی - ئا. مہ خمور و مہی - حم. رۆ. نہ خوار -
ہژ. نہ خوارہ - ئۆس. دہستنیس نایی خوہندنی -

■ پہ یقناسی: بدہست: حال خہراب، بہ دحال، کہسی/کہسا کو بخوہ نکارہ ژ جی
رابہ، یان ل سہر خوہ راوہستہ و کہسہک دی وی/وی بدہ سہر دہستین خوہ،
یان ل رابوون و روونشتنی دا ئاریکاری یی بکہ - مہی نہ خوار: مہی
فہ نہ خوار، مہی نہ نۆشی، ئہوی کو مہی نہ نۆشی یہ - مہ خمور: تیہنی یی
مہی، مہ یقہ خوری کو دہما مہیا وی بہوری یہ و مہی فہ نہ خوار یہ و تیہنی
یی مہی یہ. مہستی مہی، کہسی کو پشتی فہ خوارنا مہی و بہورینا خوہشی
یا وی تووشی سہر ئیشی یی بووبہ. -

■ شروؤفہ: ↓

۱۵۸۱- گافا کو فہ خوار مہمی و زین
ئاخفت ل من جہن برین

■ ہہ فہر کرن: ہژ. ئاخفتی -

- په یقیناسی: ناخفت: دهرقه کر، دهربوو، دهرقه بوو- ناخفین: دهربوونا برینج، دهرقه کرنا برینا کهون، قه بوونا دهقی کهونه برینج و هاتنا کیمی ژئ -

■ **شروقه: ↓**

۱۵۸۲- نهم عاشق نه گهر چ مه پیرهستن

نهما ژ مهیا نه لهستی مهستن

- هه قبه ر کرن: نا. نؤس. پرؤ. پهرهستین، مهستین - میر. نه لهست دمهستن -
رؤ. نالهست د مهستن - نه. حم. هژ. زا. جا. نه لهستی مهستن -

- په یقیناسی: مه پیرهست: مه یفه نوښ، مه یحه ز، مه یحه بین، که سی کو زور که یف ب مه یج تی، نه قیندار - مهیا نه لهستی: مهیا روژا بهرین، مه بهست ژئ نه قینه. - نه لهست: ل روژا بهرین دا کافا کو خودی جان/روح ئافراند، گوته جانان، الست بریکم: گه لو نه ز خودایی وه نیمه؟ جانان گوتن نه ری: قالوا بلی.

- جوانکاری: مهیا نه لهستی ئستعاره یه ژ نه قینا روژا بهرین کو خودی ب بسپارته دا مروقان.

■ **شروقه: ↓**

۱۵۸۳- نهو مهی نه وه کی مهیا ته تاله

نهو مهی ژ جه مالئ زولجه لاله

- هه قبه ر کرن: بر. رؤ. وه کو- پرؤ. وه کی -
- په یقیناسی: جه مال: خوه شکی، به ده وه تی - زولجه لال: خودان مه زنایی، ره و شنافه کی خودی یه -

■ **شروقه: ↓**

۱۵۸۴- نهو حوبیی حه بیبی پاک زاته

قنوانی حه دیکه یی سفاته

- هه قبه رکن: ئا. حه بیبه - - بر. قنوان و -
- په یقناسی: حوبیی حه بیب: حوبیا حه بیبی، نه قینا دل به ری - پاک زات: پاک سرشت، پاک نه هاد - حه بیبی پاک زات: مه به ست خودی یه - قنوان: دارخورما، گوسی یا خورمای - حه دیکه: باغچه - حه دیکه یی سفات: باغچه یی ناکاری خودی -
- جوانکاری: نه قینا خودایی وه کاندیه گوسی یی دارخورمایا به غچه یی ناکاران.
- شروقه: هه ری مه یگپری م بگره کو نه ز که تمه ده ست، نه ز تیه نی یی مه یی مه، من مه ی فه نه خواری یه، لی نه ز مه ستم. ده ما کو مه مو و زینی ژ وی مه یی فه خواری، جیهی که ونه برینا من ناخقی و برینا من ده رقه بوو. نه م نه قیندار هه رچه ند کو مه یه ره ستن، لی نه م ژ مه یا نه له ستنی سه ر خوهش و مه ستن. نه و مه یا نه له ستنی نه وه کی مه یا ته تاله، نه و مه یا کو نه م پی مه ست و سه ر خوهش بووینه، نه و ژ جوانی یا خودایه. نه و نه قینا خودایی پاک و پیروژه. نه و وه کی گوشیا دارخورمایا باغچه یی نیشانه و ناکارین خودایه.

۱۵۸۵- ساقی بده من ژ بوئی خودی را

جامه ک ژ مه یا ته دوه دگپرا

۱۵۸۶- هه ر جورعه یه کنی نه ژئی بکم تام

یه ک نه شئه به سه هه تتا سه ره نجام

- هه قبه رکن: رو. نه زژی - - رو. جورعه - پرؤ. نه شئه -
- په یقناسی: دوه: دوهی، دوهوون، مه به ست ژئی روژا نه له ستنی یه - جورعه: قورت - نه ژئی: نه زژی، نه زئی ژئی - نه شئه: سه ر خوهشی، سه ره ستنی، که یف - سه ره نجام: داوی، کوتایی، مه به ست ژئی داوی یا جیهانی یه -

- **جوانکاری:** مهيا دوه، نستعاره يه ژ مهيا روژا نله ستنې كو نهو ژي نستعاره يه ژ نئيفينې. ساقى نستعاره يه ژ خودئ، له ورا كو خودئ ل روژا نله ستنې دا نئفين رابهري مروقان كر و نئريني ژ وان نستاند كو نهو، وي بحه بينن.

■ **شروقه: ↓**

۱۵۸۷- نهو كه يفه كه مه حزه بي كه م و كه يف

نئسرا ه كه بي خه يال و بي ته يف

- **هه فبه ركرن:** مير. نا. بي بكه م -
- **په يفتناسى:** كه يف: كيف، خوښى - كه يف: چاوايي، ره ووش - مه حزه: خوروو يه - بي كه م و كه يف: بي كيم و كاس، بي چوون و چرا - نئسرا ر: پرانه يا سر، راز -
ته يف (طيف): هه لقه يا نووراني، خهون، تشتا كو مروف ل خهوني دا ديبه -
- **جوانکاری:** سه ره نجام، مه جازه ژ روژا قيامه تنې. په يفتين كه يف ته كير و جناسي ساز دكن.
- **شروقه:** هه ري مه يگيري ژ بوى خودئ جامه ك ژ وي مه يا كو ته دوهي دگيرا، بده من. نئزي هه ر ته ني قور ته كي ژ وي مه يي تام بكم، نه شنه يه ك ژ وي مه يي هه تا روژا قيامه تنې تيرا من هه يه. نهو كه يفه ك خوروو و بي كيم و كاسه، رازه ك راستينه. خهون و خه يال نينه.

۱۵۸۸- دا ده فح بكه م خوماري دووشين

هووشيار بيم ژ خوابي نووشين

- **هه فبه ركرن:** مير. ره فح - مير. نووشين - هژ. بيم ژ خوابي - مير. دووشين -
- **په يفتناسى:** ده فح كرن: دوور كرن، ژ هوئين راكرن - خومار: زانه سه را پشتي

فەخوارنا فەخوارۆكین ئالكۆلى - دووشین: یا شەفا دی، یا شەفا بەھۆری -
 دووش: شەفا دی، شەفا بەھۆری - نووشین: شیرین - خوابین نووشین:
 خەوا شیرین -

■ **جوانکاری:** خوماری دووشین، ئستعارەیه ژ بئ خەبەری یا دەما بەھۆری،
 نەئاگاداری یا مرۆفان ژ دەما بەری ئافراندن. خانی نەئاگاداری یا خوە ژ
 بەھۆرینا دەمە دوەکینە خومارا شەفا بەھۆری. خواب نووشین ژى ئستعارەیه ژ
 بئ خەبەری یئ. نەئاگادار مان وەکاندییه خوماری و رازان و خەوەک خۆش.
 سعدی یئ شیرازی ژى دبیژە:

خواب نوشین بامداد رحیل
 باز دارد پیاده را ز سیبیل

■ **شروقه:** ↓

۱۵۸۹- دا شوبهئ مەمئ نەبم کو غافل
 بیت میرئ ئەجەل ب سەر مە عاجل

■ **هەقبەرکرن:** ئا. ئە. نەبم - - رۆ. و -

■ **پەیقناسی:** غافل: نەئاگادار، بیخەبەر - میرئ ئەجەل: روحتین، عەزرائیل -
 ئەجەل: دەما مرنئ - عاجل: ب لەز، یئ کو تی -

■ **جوانکاری:** ئەجەل وەکاندییه میرەکی کو وایه ب لەز تی کو کوتایئ بدە ژیاننا
 وی. هەروسان مەبەستا وی ژ میر لێرەدا میر زینەدینە، کو دئ ب سەر مەمئ و
 زینئ فە بئ و لێرەدا بەراعتئ ئستهلالة.

■ **شروقه:** ↓

۱۵۹۰- رۆژا منە عومر چووئە ئیغار
 هیژا نەبووم ئەز ژ خەو خەبەردار

■ **هەقبەرکرن:** ئا. ئە. حم. هژ. ئۆس. نەبم - رۆ. خوە -

■ **پەیقناسی:** عومر: تەمەن، ژى - هیژا: هیشتا، هی - خەبەردار: ئاگادار -

■ **جوانکاری:** په يقين روژ و ئيقار دژبهرن و ههقبابه تن ژى .

■ **شروقه:** داکو نه ز پچ وى مه يى ژانه سهر و نه ئاگادار يا خوه يا بهوړى ژ هوځى راکم و ژ خهوا شهقى دى و ناناگادارى يا دهمين بهوړى هشير بيم و بيمه سهر همدى خوه و وهكى مه مو ل نه ئاگادارى يى دا نه مينم، نه کو ميرى نه جهلئ وهكى چاوا مير زينه دين ل سهر مه مئ و زينئ داچوو، ل سهر من دا ژى بئ و من ژى ل نه ئاگادارى يى دا بگره . رهوشا مه مو و زينئ وهكى ته مه نئ من يى بهوړى يه، چاوا ئيقار ب سهر وان دا هات و ئه وان هاى ژ خوه نه مان، وايه ئيقارا ته مه نئ من ژى ب سهر من دا هات ييه و لئ هئ ژى نه ز ژ خهوا شهقى دى و نه ئاگادارى يا بهوړى هوشيار نه بوومه .

۱۵۹۱- زينا هه وه سا دلئ هه وايى

من دانبيه ناف خوه و عه بايى

■ ههقبه رکن: مير. من دانبيه نيډ و عه بايى - رو. جا. مه م دانبيه ناف خوه و عه بايى - حم. هژ. زا. من دابته نافه خوه عه بايى - ئا. من دابته ناف خو وى عه بايى - ئه. ئوس. من دابته ناف خوه و عه بايى - پرؤ. من دانبيه ناف خوه و عه بايى، من دايه دناف، من دابته نافه خوه، من دايه نيډ خوه -

■ **بالکيشى:** هه رچهند چاوا کول مالکا ل دوو را تئ، ديار دبه کو خانى ل سهر مه مو دناخفه نه ل سهر خوه، لئ ئه فا ييک ژ تاييه تمه ندى بين خانى يه، کول ئه فينا زينئ دا خوه ژى هه قيشکئ مه مو دبينه و خوه ژى ئه فيندار رادگه هينه .

■ **په يقناسى:** هه وه س: ئاره زوو - هه وا: داخواز - دلئ هه وايى: دلئ ئه فيندار، دلئ سهر سه رى - ناف: نيډهک، ئورته - عه با: کنجه که داف دريژه -

■ **جوانکاری:** زينئ و ئه فينا دلى دوه کينه هه قديو و خوه يان ژى دلئ خوه و مه مئ ژى دوه کينه هه ف.

■ **شروقه:** ↓

۱۵۹۲- میر ھات ول سەر وء ھندە عەسكەر

زورنا و نەفیر و کووس و مەیتەر

■ ھەقبەركرن: ئا. ھات دگەل- ئە. ھات و دگەل- حم. رۆ. ھات ل- ئۆس. ھاتە ل- ھۆ. ھاتی ل- ھۆ. ئۆس. رۆ. ئا. ھندی- - ئا. حم. ھۆ. بر. ئە. پىرۆ. جا. زا. مېھتەر- میر. رۆ. مەیتەر-

■ **بالکیشى:** مەیتەر دگەل عەسكەر پاشبەندەك باشتر ژ مېھتەرى ساز دكە و ھەروسان پەيوەندى يا مەیتەران ب کووس و نەفیر و زورنايى را ھەيە، تا کو يا مېھتەران.

■ **پەيقناسى:** ل سەر وء: ل گەل وى، ب وى را - زورنا: سوورناى، شەپپوور، شايىبوور، نامىرەكە سازبەندى يى- يە- نەفیر: نامىرەكە سازبەندى يى يە كو ژ شاخى نازەلان سازدكن، گازى و ھەوارى - کووس: دوھۆلا مەزن - مەیتەر: سەيىس - مېھتەر: مەزن، گرە گرە-

■ **جوانكارى:** پەيقىن زورنا و نەفیر و کووس ھەرسى ژ نامىرىن سازبەندى يى نە و ھەقبابەت و ھەقبەيوەندى.

■ **شەرۆقە:** ↓

۱۵۹۳- دادايى ل تەبلەخان و سازان

چاوش و سەدا و گازەگازان

■ ھەقبەركرن: ئا. ئە. دادايە- رۆ. ھۆ. ئۆس. حم. میر. جا. زا. دادايى- حم. زا. ھۆ. تەبل خان- جا. تەبلەخان- میر. ئە. ئا. رۆ. تەبل و خان- پىرۆ. ئۆس. ل تەبل و باز و سازان- - میر. ئا. بر. رۆ. چاوش-

■ **پەيقناسى:** دادايى: لىدايى، ھېرش كرى - تەبلە خان: تەبلخانە، نەقارەخانە، كوتانا دەف يان دوھۆلئى يا قىكرايى، كۆرا دەف و دوھۆل كوتانى. دگەل

زكرخانئ ههلسهنگينه - سازان: ناميرين سازبهندي يئ - چاووش:
پيشقهرهول، پيشهنگئ سواران، كهسئ كو دكهفه پيشئ يا كاروان يان سوارين
سوپاهئ دا كو سوپاه يان كاروانء ژ ههبوونا بوغه و گيرؤدارئ يان ناگادار بكه
- سهدا: دهنگ - گازهگازان: دهنگ و گازئ، هيغرزه و ههرا و هووريا -

■ **جوانكارئ:** په يقين تهبله خان و ساز ههقبابه تن و په يقين سهدا و گازهگاز ژئ
ههقواته نه.

■ **شروقه:** ↓

۱۵۹۴- پابهنده ب عه شقئ ههردو جهيران
دهرمانده ژ پيش يئكفه جهيران

■ **ههقبهركرن:** هژ. پيشئ يهكفه-

■ **په يقناسئ:** پابهنده: پايبهند، پا بهسته، پئ بهستئ، لنگ گريدايي - جهيران:
خهزال - **دهرمانده:** قه مائي، گيرؤده - جهيران: مات مائي، جهيري -

■ **جوانكارئ:** ههردو جهيران ئستعاره نه ژ مەمۆ و زینئ. مەمۆ و زینئ وه كاندييه
دو خهزالان، كو ئهقيني پئ يين وان گريدايه و ئه و نكارن ل بهر لهشكهري
ميرء برهفن و خوه قه شيرن و ههروسان ئهوانا ل بهر ئهقيني جهيرينه و مت و
مات مانه و نزانن كا دئ چ بكن.

■ **شروقه:** ↓

۱۵۹۵- قهت سهه نه كرن كو ئه و چ رهنگه
قهت گوه نه كرن كو ئه و چ دهنگه

■ **ههقبهركرن:** حم. رۆ. هژ. ئۆس. ئهف، ئهف-

■ **په یقنناسی: سهه نه کرن:** ههست پچ نه کرن، پچ نه حه سیان - **چ ره نگه:** چ قهومینه، چیهه - **گوه نه کرن:** نه بهیستن -

■ **جوانکاری:** ئەف مالکا ب شیوه یا تهرسیعی هاتییه قه هاندنی .

■ **شروقه:** مەمۆ وه کی من، زینا خوه و ئەو ئەقینا دلج خوه یی سهرسهری دایه نیقه کا خوه و عه بایع خوه و های ژ بایع فه له کی نینه. ل وی دهمی دا میر ب له شکهری خوه فاب دهنگی دوهوول و زورنا و نه فیر و گازه گازا مه یتهر وچاووش و دهنگی سازان و تهبله خانج را داکه تن ناف باغء. مەمۆ و زینی وه کی دو خه زالین ل دافکی که تی، ل بهندا ئەقینی دا، ناگاه ژ دهنگ و سه دایان نه بوون. ئەوانا وسان ل دهر یا یا ئەقینی دا جووم بیوون، کو قهت دهنگی وی هیفرزه و قهره بالغی نه بهیستن و قهت های ژ وی هنگامه یی نه بوون .

۱۵۹۶- میر گو کو فه کن ئەفان غه زالان پابهنده مه کن ئەفان شه پالان

■ **هه فبه رگرن:** حم. ئەوان -

■ **جوانکاری:** ل چند مالکین پیشین دا خانی مەمۆ و زینی وه کاندیه خه زالین کو ئەقینی لنگین وان گریدایه و نکارن برهفن. لیره دا ژی میر ژ خه زالین کو نیچیرفانان ئەو گرته را دبیزه: فان خه زالان پابهنده نه کن و بهندی ل سهر وان فه کن. خانی هه ب زانه تی و هؤستانی فان ههر دو دهسته یی خه زالین راستین و مه جازی دده بهر هه ف.

■ **شروقه:** ↓

۱۵۹۷- تییک بهردهنه باغء وان وه کی تهیر دا ئەم بکرن ههر رؤل وان سهیر

■ **هه فبه رگرن:** میر. باغی دا وه کی - ئا. باغء دا وه کی - - میر. ل وان ههر رؤل -

- پەيقناسى: تىك بەردەن: ھەموويى بەردن، يىكفە بەردن - ھەررۆ: ھەر رۆژ - سەير: تەماشىا -

- شروڧە: مېر فەرمان دا و گۆت: ئەفان خەزالىن خوەشك ئازا كن وبەندان ژ پى يىن فان شەپالىن دەلال قەكن و وانا ھەموويى يىكفە وەكى بالداران بەردن ناڧا باغء، دا كو ئەم ھەر رۆژ ل وان تەماشە بکەين.

**۱۵۹۸- خەلقى كو غەزال و گوور و خەرگوش
خۆش گرتى ل سەر ملي دەر ناغووش**

- ھەقبەركرن: ھژ. حم. رۆ. مل و -
- پەيقناسى: دەر ناغووش: ل ھمىزى دا، ل بەر سىنگى دا
- جوانكارى: پەيقىن خەزال و گوور و خەرگوش ھەقبابەتن. پەيقىن مل و دەر ناغووش ژى ھەروسان.
- شروڧە: ↓

**۱۵۹۹- ئانين ھەمء مېر تۆى د رەز كر
ئاغول كو شقان تۆى ل پەز كر**

- ھەقبەركرن: مېر. ئانين مېر ھەمى - حم. رۆ. تۆى رەز - ئە. وەرەز كر - ھژ. مېر و تۆزە رەز كر - مېر. حم. تۆى پەز - ئا. تۆى د پەز - ئە. تۆى و پەز - رۆ. شقانى تۆى پەز كر - ئۆس. ئاغور كو شقان تۆى ژ پەز كر -
- پەيقناسى: تۆى: تەژى، تەژى، پېر - رەز: باغ - ئاغول: ئاغل، ھۆلا پەزى، جىھى چىريان و مەغل ھاتنا پەزى ل دانى زفستانى دا ل دەر قايى ئاڧايان. -
- شروڧە: خەلقى كو گوور و خەزال و كېرووشك گرتبوون، ئەو دانە سەرملى خوە و بەرسىنگا خوە و ئانين بەردانە ئاڧ باغء و باغ وسان تۆى نىچىر بوو، تە دگۆت قاي ئاغولەكە كو تۆى پەزە و مېر ژى وەكى شقانىكى خو دا يە بەردا.

۱۶۰۰- میر گۆته نه کابری و خهواسان
تهنبیه بکن نه دیم و ناسان
۱۶۰۱- دا چین و دهمهک د باغ ء روونین
لهورا کو ژ رهحتیان زه بوونین

- ههقبه رکن: حم. نه. ئۆس. رۆ. جا. زا. هژ. دا چین و دهمهک- ئا. دا بچین دهمهک - میر. دا چین دهمهکئ -- میر. حم. ئۆس. باغی - هژ. باغی -
- په یقناسی: تهنبیه رکن: ئاگادار کړن - نه دیم: هه فدهم، هه فال - ناسان: ناسیاران - داچین: دا کو ئهم بچین - دهمهک: دهمهکئ گافه کئ، له حزه یه کئ، قاسه کئ - رهحتی: رهحتی، فهحه سیان - زه بوون: بیگاف، بی هیژ و بی حال -
- شروقه: میره گۆته بهرده قک و بهرده ستکان، بیژن: ردینسی و گرهره و خاس و ناسان، کو وهرن ئهم پیکفه دهمهکئ ل باغء دا روونین، له وراکو ئهم ئیرۆ گه له کی وهستیانه و نه چار و بیگافی فهحه سیانئ نه / ئهم هند وهستیانه، نه چارن کو دهمهکئ فهحه سیان.

۱۶۰۲- نهو هاتنه دهر سه رایئ عالی
دیتن دروبان هه می د خالی

- ههقبه رکن: ئا. دهربان -
- په یقناسی: ئهو: ئهوانا - دهر سه را: ل سه رایئ - عالی: بلند -
دروبان: دهربان، خانی، ئاقایی، خان ومان -
- شروقه: ↓

۱۶۰۳- نه ماما کو دهریچه تیک گوشادن
رهنگ قورعه یئ تهخته یئ مورادن

- ههقبه رکن میر. ئا. ئۆس. کشاندن - - ئا. بهختئ من مراندن - میر. تهخته یئ مراندن - ئۆس. تهخته کی مراندن -

■ **په یقناسی: دهریچه: دهریچه، دهری بچووک - گوشاد: فه کری - قورعه:**
قوره، پشک، پار، پسووله، سهر به لگه و نیشانه یا پشکداری یی ل له بز یان
قوماری دا - **ته خته یی موراد:** ته خته یی به خت فه کرنی، ته خته یی فالقه گران -

■ **جوانکاری: خانی فه بوونا دهریچه یان وه کاندی یه فه بوونا دهر گه هی ته خته یی**
فالقه گران و خویش هاتنا فالی -

■ **شروقه: ↓**

۱۶۰۴- **حازر که ته قه لبین وی خه یاله ک**

زانی کونه خالیه ژ حاله ک

■ **هه قبه ر کرن: نوس، وان -**

■ **په یقناسی: حازر: دهملده ست، دگاقچ دا - خه یال: هنزر، گومان - حال:**
حه وال، خه بهر -

■ **جوانکاری: په یقین خیال و خالی و حال جناسی چی دکن .**

■ **شروقه: ↓**

۱۶۰۵- **میری ب وقار و عدقل و فهره ننگ**

تاجدین و به کر خو دانه بهر چه ننگ

■ **هه قبه ر کرن: میر، رو، هژ. بن چه ننگ -**

بالکیشی: لیره دا په یقا بهر چه ننگ ژ یا بن چه ننگ واته دار تره، له ورا کول پله یا
یه کن دا بهر چه ننگ و فهره ننگ پیکه دبن دو پاشبه ندین ریگ و ژ بن چه ننگ
و فهره ننگ ریگ ترن. ل پله یا دووین دا ئه گه کسه ک نه خویش به و نکار به
ب ریقه هه ره، کسه ک یان چه ند کسه خوه ددنه بنچه ننگا دا کول ریقه

چوونئ دا ئاریکاری یا وی بکن . لی خوه دانه بهرچهنگ واته خوه دانه رهخ و وهکه وهزیری ملی راستی و ملی چهپی دگهل چوون . ههلبهت ل هندهک جیبان دا بنچهنگ زی ئهقی واتهیی دده، لی لییره دا بهرچهنگ باشته ژ بنچهنگی .

- په یقناسی: وقار: گرانی، سهنگینی، بهر بهیری - فرههنگ: کوولتوور، چاند، زانست - چهنگ: مل، باسک - بهرچهنگ: ل رهخ مل، ل بهر مل -

■ شروقه: ↓

۱۶۰۶- ئینانه سهرا کو زین و مه م تی

گوھ دانئ سه دایئ زیر و به م تی

- ههقبه رکن: میر.رؤ. گوھ دانه سه دایئ - هم. هژ. گوھ دانه سه دا کو -
- په یقناسی: زیر: دهنگی زراف ل مووسیقایی دا - به م: دهنگی ئستوور ل مووسیقایی دا -

■ شروقه: دهما کو ئه و هاتن هوندور وی کۆشکا بلند، دینا خوه دانئ کو دهر و بان هه می فک و فالانه، لی دهریچه هه موو وهکی تهخته یی مرانان فه کرینه . دهملدهست خودووکه ک که ته دلئ میرء و میر زانی کو ئه ف فه کریمانا دهریچه یان خورایی نینه . تاجدین و به کر خوه دانه بهرچهنگی میری خودان فرههنگ و زانست، میری زانا و هووشمه ند و ئه و ئانین کۆشکا کو مه مو و زینی تی دا بوون . دهما کو گهه شتن بهر دهری گوھ دانئ کو زمه زمه ک تی .

۱۶۰۷- میر هات ب سهر فه دی مه می ژار

پال دایه ب بالگه هی د زه رتار

- ههقبه رکن: میر.ئا. رؤ. هات و ب - ئوس. هات ل - هژ. هاتی ب - ئا. فه دا - - هم. دائی یه بالیکی - رؤ. دائی یه بالکی - هژ. دایی یه به لگه هی - میر. دایه د بالگه هی -

- په یقناسی: بسه رقه هاتن: ل سه ر دا هاتن - بالگه ه: بالگی، پالگه، بالیف - زه رتار: زیږبه نی، هه قده زیږین -

■ شروقه: ↓

۱۶۰۸- کیشایه سه ریخ خو وی عه بایه ک
نیقاره نه شه مع و نه چرایه ک

- هه قبه ر کرن: رو، وه - - میر. نیقار و- نه. شه معه -

■ شروقه: ↓

۱۶۰۹- میر گو کتیه نه و د فی زه مانی
بی روخسه تی من د فی مه کانی

- هه قبه ر کرن: رو، هژ. نه ف - ئوس. وه - هژ. فی - - نا. روخسه تا- هژ. روخسه تی- هژ. فی-

- په یقناسی: د فی زه مانی: ل فی ده می دا - روخسه ت: نیزن، نیجازه، ریندان، ده ستوور -

■ شروقه: ↓

۱۶۱۰- زینن کو بهیستی ده نگ ناسی
فیلحال خو دایه بن لباسی

- هه قبه ر کرن: هژ. بهیستی ده نگی - میر. نا. ئوس. دناسی -

- په یقناسی: فیلحال: ل ده می دا، ده ملده ست - لباس: کنجک -

■ شروقه: ↓

۱۶۱۱- مه م قهت ژ جهن خو رانه بوو گوت
سهيدا ته ل من دل و جگه ر سوٽ
۱۶۱۲- ميرم ته دزاني نه ز نه خو هس بووم
حه تتا قه دوهي قهوي نه ههش بووم

■ هه قبه ر کرن : ئا. رۆ. نراني - نه. نه زاني - ئوس. قن ده مي -

■ په يقناسي : سهيدا : ئاغايي من، سه روه ري من - نه ههش : نه ههش، ژ ههش
كه تي، بي ههش -

■ شروقه : ↓

۱۶۱۳- ئيرو م بهيست كو خه ل د گه ل مير
تيكدا ب ته بايي چوونه نيچير

■ هه قبه ر کرن : ئا. نه. خه لک - ئوس. خه لق -

■ شروقه : ↓

۱۶۱۴- سه برا م نه هات د ني ف نئينان
رابووم و د گه ل نه فان برينان

■ هه قبه ر کرن : ئا. حم. رۆ. نه. ئوس. مير. مه - هژ. نه. حم. رۆ. ئوس. جا.
نه ما - پرو. مير. ئا. زا. نه هات - ئا. حم. رۆ. نه. هژ. ئوس. ناف - - مير.
رابووم د گه ل - رۆ. نه وان -

■ په يقناسي : سه برا م نه هات : بي هه نا من ده ر نه كه ت -

■ جوانكاري : په يقين ني ف و نئين جناسي ساز دكه .

■ شروقه : ↓

۱۶۱۵- ناچار بدهرکه تم ژ خانى

ناگه م خودى ل فى مه كانى

■ هه قبه ركرن : ئا. ناچاره - - ئۆس. د -

■ شروقه : ↓

۱۶۱۶- مير گو نه خووشان نهن ژ بو قهيد

بارى ته د باغء دا چ كر سهيد

■ هه قبه ركرن : مير. نه خووشا - - هم. ئا. ئۆس. جا. باغ/ باغء - مير. رۆ.
نه. زا. باغى - هژ. باغى -

■ پەيقناسى : نه خووشان نهن ژ بو قهيد : ژبو نه خووشان قهيد تونهيه. ژ نه خووشان
را قهيدى ناكه، بهرگرى ژ بو نه خووشان تونهيه، نه خووش سهر به ستن. - بارى :
جارج، فيجا -

■ شروقه : ↓

۱۶۱۷- گو نهز كو بيم بكه تو باوهر

داوهر ب م را كو بوويه ياوهر

■ هه قبه ركرن : ئۆس. هه رچء -

■ پەيقناسى : بيم : بيمزم - داوهر : خودى - ياوهر : ئاريكار -

■ شروقه : ↓

۱۶۱۸- من دی د فء باغء دا غهزالهک

نهما نه غهزال بوو شهپالهک

- ههقبه رکن: میر. رۆ. ئه. زا. فی باغی - حم. ئا. ئۆس. جا. فی باغء - هژ. فی باغی - - حم. میر. رۆ. ئه. هژ. ئۆس. بوو شهپالهک -

■ شروقه: ↓

۱۶۱۹- ناهووین سپی و چاف د رهش بوون

بسکین د سیاھ و بیهن د خواهش بوون

- ههقبه رکن: میر. ئه. رۆ. ناهووینه - ئۆس. ئه و چهنده - ئا. حم. هژ. جا. زا. ناهووین - پرۆ. ناهوو سپی - میر. بوو، بوو - - میر. حم. ئا. ئه. رۆ. زا. جا. سیاھ و بیهن - ئۆس. سیاھ بیهن - هژ. بیهن خواهش -

■ په یقناسی: بسکین د سیاھ: بسکین د رهش، زولفین د رهش -

- جوانکاری: خانی لیره دا ژ بو کیشا ههلبهستی ژ جیهی کو بیژه ناهوو یا سپی، یان ناهوو یهک سپی ب شیوه یا فارسی ناهووین سپی نقیسیه. ناهووین سپی لیره دا نستعاره یه ژ زینی.

■ شروقه: ↓

۱۶۲۰- هه له حزه ژ نافه یین ته تاری

سه د بار ژ توره یان دهباری

- ههقبه رکن: ئا. ئه. نافه ییت - حم. هژ. نافه یید -

- په یقناسی: نافه: مسکا کو ژ ناقا ئاسکه کج دهست فه تی - ته تاری: تاتاری، مامبزا وه لاتنی تاتاران - سه د بار: سه د جار -

■ جوانکاری: په یقین بار و باری جناسی ساز دکن.

■ شروقه: ↓

۱۶۲۱- سه حرایین خوتهن تژی بتین مسک

یهک تایه ژ زولفن وئ و یهک بسک

■ هه فبه رگرن: میر. بیت - - حم. تایین زولفن - میر. ئا. ئه. رۆ. تایین ژ زولفن -

■ په یقیناسی: سه حرا: چۆل - خوتهن: ناقچه یهک ل تورکستانا چینى دا کو مسکا
وئ بناف و بانگ بوویه - تا: تاف، داو -

■ شروقه: ↓

۱۶۲۲- هه ر چهنده سپی و چاف به لهک بوو

ئهمما ب قیاسی من مه لهک بوو

■ هه فبه رگرن: ئوس. بوون، بوون -

■ په یقیناسی: قیاس: ته خمین، پیقانه، هزر -

■ شروقه: ↓

۱۶۲۳- لهو را کو تو هاتی ئه و نه هان بوو

هندي تو نه هاتی ئه و عه یان بوو

■ په یقیناسی: نه هان: په نی، فه شارتی - عه یان: ل بهرچاقان -

■ جوانکاری: په یقین هاتی و نه هاتی و نه هان و عه یان دژبه ری یی ساز دکن.

■ **شروڤه:** مير ل سهر وان دا هات و دينا خوه داين چ! وايه مه مو پالا خوه دايه بالگي ين زيږبهنی و عه باين خوه ژي کشاندييه سهری خوه و ئيقاره، نه مومك هلکری هه يه و نه ژي چرايه ک. مير گوت: نهو کييه کول قی ده می دا بيی ريدان و ده ستورا من هاتييه کوشکا من؟ ده ما کو زينی دهنگی ميرء بهيست، دهنگ ناسی و زوو خوه ل بن عه باين مه مو دا قه شارت. مه مو ژي قهت ژ جيهی خوه رانه بوو و گوت: ميری من ته دل و جهرگی م بزدانن. ميرم ما تو نرانی کو نه ز نه خو شم و هه تا دوهی ژي نه ز هه نه هس بووم. ئيرو ده ما کو من بهيست خه لکی بازارء ب گشتی، ب ميرء را چوونه نيچيری و نه ز ته نی مامه، ئیدی سه بهر و هه دوورا من ل ناقا نغینان دا نه هات و نه ز ژي ب نه چاری ژ مال ده رکه تم و هه نشکافا من خوه ل قيدهری دیت و نه ز ژي قهت نزانم کا نه ز چاوا هاتمه قی ده ری.

مير گوتی: نه خو ش بيقه يدن، جارئ بيژه من کانی ته ل ناف باغء دا قه چ نيچير کر؟

مه مو گوتی: ميری من نه ز کو بيژم، تو ژ من باوهر بکه، ئيرو خودی ژ من را بوو يار و ياوهر و من ل قی باغی دا خه زاله ک دیت، لي چ خه زال، خه زال نه بوو، شه پال بوو. خفشه ک سپی چيل و چاف رهش بوو. بسکين وي بين رهش ژ مسکي ژي بيهنخوه شتر بوون. هه رده می ژ بسکين وي بين بيهنخوش و ژ توومک و ته موريکين وي سه د بارين مسکا ته تاري دباری. نه گهر چولا ته تاري تری مسک به، مروف تايه ک ژ بسکي وي و تاره ک ژ پوري وي ب وي مسکي را ناگو هه ره. هه رچه ند کو نه و خه زالا سپی و چاف به له ک بوو، لي ب هزرا من، نهو حووری و مه له ک بوو، له ورا هندي کو تو نه هاتبووی، نهو لي ره ل بهر چافين من بوو، لي ده ما کو تو هاتی نهو نست بوو.

۱۶۲۴- تاجدين ژ ته که لوما وء زانی

زين هاتييه با مه می نه هانی

■ هه قبه رکرن: ئوس. هاته بيال- نا. بال-

■ په يقناسی: ته که لوم: ناخفتن - نه هانی: دزيقا -

■ شروڤه: ↓

۱۶۲۵- گۆ گۆھ مەدەنى مەمۇيى دىنە

مالىخۆلىيە وء عەقل چۈنبنە

■ ھەقبەركرن: ژىل پىرۆ. و چاچا ئۆرمى يىل ھەموو ژىدەرىن دى دا " مەمى كو"
ھاتىبە - - مېر. مەى خوارىبە - ئا. ئە. ئۆس. مالىخۆلىيە - حم. رۆ. ھۆ.
مالخۆلىيە -

■ پەيقناسى: مەمۇيى دىنە: مەمۇيى شىتە - مالىخۆلى: مالىخۆلىيى،
سەوداسەرى، دىپىرىسىيۇن -

■ شىرۆقە: ↓

۱۶۲۶- ئىعرەز كرن ژوى كەلامى

ئەعيان ھەمء فېك كەتن تەمامى

■ ھەقبەركرن: مېر. ئىعرەز دكر - ئا. فى - ھۆ. وئ -

■ پەيقناسى: ئىعرەز كرن: روو ژى قەرگەرەن، دەست ژى كىشان، روويى خوە
ژى گۆھەستن - كەلام: گۆتن - ئەعيان: گرەگرە - فېك كەتن: ل ھەف
كەتن، پىكقە خەرىكى ئاخفتنى بوون

■ شىرۆقە: ↓

۱۶۲۷- ساقى و شەراب و شەمع خوەستن

ديوانه كه حاکمانه بهستن

■ ھەقبەركرن: مېر. ئا. حم. ھۆ. ئۆس. ديوانه كى - ئۆس. حاکمان -

■ پەيقناسى: ديوان: بەزم، مەجلىس، بەرهقى - حاكممانە: ئەميرانە، شاھانە - بەستن: گريدان، ريك خستن -

■ شروڤه: تاجدينء ژ ناخفتنى مەمۆيى را زانى، كو زىنى دزىقا هاتىبه بال وى. ژ بو وى هندى كو ميرء ل سەر دا بخارينه، گۆت: باقۆ گوھ نەدەنە مەمۆ، مەمۆ نەخۆش و سەوداسەرى بوويه. چ تى هشى وى ئەو ژ خوھ را دئاخفە. ل وى دەمى دا كۆمەل و گرەگرين مەجلىسى سەرھەف بەر هەف را چوون و دەف ژ وى ناخفتنى بەردان و مۆم و مەى و مەيگير خوەستن و ژ خوھ را ديوانەك ئەميرانە گريدان و خەريكى قەخوارن و ناخفتنى بوون.

(۴۱)

رابوونا تاجدینه ژ دیوانی ل وی دەمی دا،
سۆهتتا مال و مولکانه ل ری یا مەمی دا

۱۶۲۸- تاجدین فکری کو بەزمه بۆشه
پر زهوق و سهفا و عهیش و نوۆشه
۱۶۲۹- مەم زیدە ب غوسسه و مهلاله
چوو پالقه و گو براچ حاله

■ ههقبه رکرن: میر.حم. ئە. رۆ. پالقه گو-

- په یقناسی: بۆشه: گرانه، گهله که - بهزمه بۆشه: بهزمه ک بۆشه، ئاههنگه ک مهزن و گرانه - زهوق: شایی - سهفا: خوهشی - عهیش و نوۆش: خوارن و قه خوارن و کهیف و شایی - مهلال: دلتهنگی، خه مگینی - پالقه: پالقه، لال-ء-
- جوانکاری: په یقین زهوق و سهفا و عهیش و نوۆش دگه ل ههف و دگه ل بهزمی ههقبه یوه نندن.

■ شروقه: ↓

۱۶۳۰- ئەمما ب ئشارهت و موعه ماما
پرسی و، مەمی ب رەمز و ئیما

- ههقبه رکرن: میر. ئا. رۆ. ئە. ئۆس. زا. ژ- پرۆ. حم. هژ. جا. و-
- په یقناسی: موعمما: سه رگرتی - ئیما: ئشارهت -

■ **جوانكارى:** پەيقىن رەمز و ئىما و ئىشارەت ھەقواتە و ھەقپەيوەندىن .

■ **شەرۋقە:** ↓

۱۶۳۱- دىستى خو ژ ھۆچكى عەبايى
كىشا و عەجايبەك نومايى

■ **ھەقبەركىن:** رۆ. ھۆچكى - ئۆس. وۆچكى -

■ **پەيقىناسى:** ھۆچكى: دەرملەك، گۆشە - عەجايب: سۆسرەت - نومايى: نىشان
دا، نىشانى وى دا -

■ **شەرۋقە:** ↓

۱۶۳۲- دىتن دو كەزى ژ مسكى تاتار
مانەندى دوسەر ب مۆھرە شەھمار

■ **ھەقبەركىن:** رۆ. مەر - ئە. مۆھرە -

■ **پەيقىناسى:** مۆھرە: مۆھرە - شەھمار: شاھماران، شاماران، مارى مەزن، -

■ **جوانكارى:** كەزى يىن زىنى ل يېھنخۇشى يىن دا ۋەكاندىيە مسكى و ل رەشى
ۋ ھووناندنى يىن دا ژى ۋەكاندىيە دو شاھماران، لى نە شاھمارىن ئاسايى،
بەلكو دو شاھمارىن سەر ب مۆرى و شاخدار. سەرب مۆرى ئىشارە ب وئ
ھىندى يە كو پىش دا ل كوردستانى دا سەرى ھەر كەزى يەكى قا مۆھرىيەك
پىنقە دكرن. ئەوئ مۆھرى يىن ھەم نەدھىشت كەزى يىن قەھوونايى قەبە و
ھەم ژى جوانىيەك تايبەت ددا كەزىيان. شەھمارىن سەر ب مۆرى ژى ھەمان
مارىن شاخدارن كو خانى كەزى يىن زىنى ۋەكاندىيە وان. ھەروسان دچە سەر
ۋان ئەفسانەيىن كوردى كو ھەركى قەنجىيەك ژ ماران را دكر، يان ئەو ژ
كوشتنى رزگار دكرن، شاھى ماران مۆھرىيەك ددا وان كو ھەرچى مرازى وان
ھەبا ب رىكا وئ مۆھرى يىن ب جى دەھات. بۆ نمونە چىرۆكا ئەھمەدى
نىچىرقان. ھەروسان ل كوردى دا ژ كەسپىن كو بەختەوار بن را، دىيژن: تو
دىيژى قاي مۆرى يا ماران ل بال ھەيە!

■ **شەرۋقە:** ↓

۱۶۳۳- گەر دانه د پاشه لا مه من دا

مهم مايه د هه بيهت و غه من دا

- هه قبه ركرن: مير. زا. دانه - ئا. ئه. رو. دايه - هژ. حم. ئوس. جا. دايبى - مير. پاخه لا - - هژ. حم. ئوس. مايى -
- په يقناسى: گه ردان: گه رقه دان، چه مبه رقه دان - پاشه ل: پاخه ل - هه بيهت: ترس -
- شروقه: ↓

۱۶۳۴- زانى كو قهوى خه رابه ئه حوال

رابوو قه ب له ز به زى و چوو مال

- هه قبه ركرن: ئا. ئه. رابوو قه ب له ز، به زى - رو. رابوو و ب له ز - ئوس. رابوويى و ب له ز، به زى - مير. حم. هژ. جا. زا. رابوو ب له ز و -
- په يقناسى: رابوو قه: رابوو يه وه، سه رژنوو رابوو - به زى: هه لات، ره قى -
- شروقه: تاجدينء به را خوه دايب كو به زمه ك گران و شه قشاهيه ك خوه ش و ب كيف و حه نه ك و لاقردى و خوارن و قه خوارنه. هه موو دييژن و دكه نن و دخون و قه دخون، لى مه منى ته نى خه مگين و مه لووله. به ربرى وى چوو و ب ئشاره يا ده ستان و ئاقرين چاقان ژى پرسى كو ته خيره؟ مه منى ژى وه كى وى ب ئشاره و دزيقا ده ستى خوه ژ هوجكى عه بايبى خوه را ده رانى و عه جيبه ك ره ش و گران نيشانى تاجدينء دا. تاجدينء به را خوه دايب كو دو كه زى يين ره ش و بينخوه ش وه كى دو شاهمارانين سه ر ب مورى، ل پاشه لا مه مووى دا گه رقه دانه و مه مؤ ل به ر ترس و هه بيه تا وان شاهمارانا خه مگين و مه لووله. تاجدينء زانى كو رهوش پر خه راب و ئالوزه. زوو رابوو و ب له ز و به ز چوو مالا خوه.

۱۶۳۵- ناگه ب غه زه ب کو چوو ل دهردا
زانی سستی یی د گه ل خه بهر دا

- هه قبه ر کرن: میر. حم. نه. بر. رۆ. هژ. جا. زا. ژ. ئا. ل. ئۆس. دهردان،
خه بهردان -

۱۶۳۶- گۆتی ته چ حاله نهی ته هه متهن
ته عجیل چیه کییه ته دوشمه ن

- هه قبه ر کرن: میر. دوژمه ن -
- په یقناسی: ته هه متهن: په هله وان، ناسناقی رۆسته می زاله - ته عجیل: له زانندن
- دوشمه ن: نه یار، دوژمن -
- جوانکاری: ته هه متهن ئستعاره یه ژ تاجدین ء.

■ شروقه: ↓

۱۶۳۷- گۆ رابه سستی کو من دهره ننگه
ئیرۆ م دگه ل فنی مالی جه ننگه
۱۶۳۸- تفلنی خو خه لاس که دئی بچت مال
مال بۆ من و ها ژ بۆ ته مندال

- هه قبه ر کرن: رۆ. میر. ئا. بچیت - پرۆ. بچت -
- په یقناسی: تفل: زارۆک - خه لاس که: رزگار که - ها: هانی، ها بگره -
مندال: منال، زارۆک -

■ **جوانکاری:** په یقین مال و مندال جناسی ساز دکن و هروسان ژی جوت په یقین کو دگهل ههقدو تین و واته یا مالین و روونشتی و زاروویین مالین ب گشتی دده. په یقین مندال و تفل ههقواته نه. ههردو په یقین مال ته کیری ساز دکن. په یقین مال ل کوتایا نیقمالکا یه کهم و سه ره تایا نیقمالکا دوهم دا جوانکاری یا سهرو بنی یی ساز دکه.

■ **شروقه:** ↓

■ **۱۶۳۹- سهرمایه یی عومر و زنده گانی**

یه عنی مه م و زین ب دل گرانی

■ **ههقبه رکن:** میر. رۆ. عومری زنده گانی - پرۆ. عومر و " - نا. حم. ئوس. عومر - هژ. عومری -

■ **په یقیناسی:** زنده گانی: ژبان - دلگرانی: نه رهحه تی، زیزی -

■ **۱۶۴۰- مایینه د وهرته یا به لایین**

من قهسده کو نه ز بکه م ره هایین

■ **ههقبه رکن:** میر. مه م مایه - - حم. ئوس. بدم -

■ **په یقیناسی:** وهرته: گه پینه ک - من قهسده: من دل هه یه - ره ها: رزگار، خه لاس -

■ **جوانکاری:** به لا وه کاندیبه گه پینه که کی کو هندک مایه مه م و زین تی دا بخه ندقن.

■ **شروقه:** ↓

۱۶۴۱- خهل فهدكوژن ناگري ب نافي

نهز دي فهدكوژم ب ناگر نافي

■ ههقبهركرن: ئا. خهلك- مير. ئا. حم. رو. هژ. زا. جا. فهدكوژت- نه. فهدكوژيت- ئوس. فهدكوژن- مير. رو. ناگر- هژ. ناگري- ئا. نهز فهدكوژم-

■ پهيئناسي: فهدكوژتن: فهدكوشتن، تهمراندن، فهدمراندن-

■ جوانكاري: پهيئتن ناگر و ئاف دژبهرن و ليئغه گهرا وان جوانكاري يا تهكيريئ ساز دكن. ليئغه گهرا فهدكوژن و فهدكوژم زي تهكيريئ ساز دكن. مه بهست ژ نافي ل كوتايا نيشمالكا دوويين دا ههمان وهرته يا بهلايين واته گهريئنه كا بهلايين يه كو مهم و زين كهتنئ و نها تاجدين دخوازه ب ناگري وي نافي دامركينه.

■ شروقه: گاڤا كو تاجدين وسان ب گهف و گوڤ گههشته مالي، ستي يئ زاني تشته كي گرنگ قهومييه و ژئ پرسى: نههه ي پهلهوان ته خيڤه و دوژمني ته كييه كو تو وسان ب گهف و گوڤي؟ تاجدين ء گوټئ: ستي زوو رابه و من گيرو نهكه، ئيرو شهريئ من دگهل قئ مالي هه يه. زوو زاركا خوه هلهده و ل ناف مالي دهر كهفه. منډال ژ ته را و مال زي ژ من را. لهورا كو سهرميائين زي و ژيانا من، واته زيني و مهمم كهتنه بهلايهك مهزن و وايه د گهريئنه كهك نافي دا دخهندقن. نهز دخوازم وانا ژ وي گهريئنه كي رزگار كم. نه گهر خهلق ناگري ب نافي فهدمريئن، نهزي ئيرو نافي ب ناگري دامركينم.

۱۶۴۲- مالا خو ژ رهنگي قهومي زهدهشت

دا ناگر و گازی يا خو راههشت

■ ههقبهركرن: ئا. ناگري -

- په یقناسی: قهومی زهردهشت: زهردهشتی، پهیرهوین دینی زهردهشت -
- زهردهشت: پیغمبه ری ئیرانی یی میژین - دا ئاگر: ئاگر دادایی کر -
- راههشت: بلندکر، گرتی -

■ جوانکاری: ل قی مالکی دا تهلمیح هه یه.

■ شروقه: ↓

۱۶۴۳- ئاگر کو د گرتی خان و مانان

وی گرتی ب گازی و فهغانان

■ هه قبه رکن: نه. خانمانان -

■ جوانکاری: په یقین گازی و فهغان هه قواته نه.

■ شروقه: ↓

۱۶۴۴- نه قوام و قه بایل و عهشایر

بلجومه بهزینه دهفعی ئاگر

■ هه قبه رکن: ئوس. بهزین د دهفعی -

- په یقناسی: نه قوام: پرانه یا قهوم، کوما مروقان - قه بایل: پرانه یا قه بیله،
- دهسته، کوم - عهشایر: پرانه یا عهشایر، هوز، تایفه - دهفع: بهرگری،
- دوورکن، لیره دا مه بهست ژی قه مراندنا ئاگری یه. -

■ جوانکاری: په یقین نه قوام و قه بایل و عهشایر، هه قواته و هه قبابه تن.

■ شروقه: ↓

۱۶۴۵- ناگاھ کو بوون ئەمير و غلمان
خالی کرن ئەو سەرا و بوستان

- ھەقبە رکرن: ئا. ئە. بوويين-ئۆس. بېوون - - ئا. ئە. دکرن سەرا -
ئۆس. کر بوون - ھژ. ديوان -
- پەيقناسی: ناگاھ بوون: ناگادار بوون - غلمان: خزمەتکاران، گەنجان -
- جوانکاری: غلمان، ئستعارەيە ژ بەردەستکين مير. خانی باغ و کۆشکا مير
وہکانديیہ بہہشتی و خزمەتکارين وي ديوانی ژي وہکانديیہ کورکين بہہشتی.
- شروقه: ↓

۱۶۴۶- ئەو ژي کو بەزینە وي ھەواری
وي موتتەھەمی وہ گۆتە یاری

- ھەقبە رکرن: ئا. فی -
- پەيقناسی: وي موتتەھەمی: ئەوي توهمەت لی بوويی، یی بەرگومان،
مەبەست ژي مەمی یە - وہ گۆتە یاری: وہا ژ یاری را گۆت، وہا
گۆتە زیني. -
- جوانکاری: وي موتتەھەمی کنایەتە ژ مەمی و یاری ژي کنایەتە ژ زیني.
- شروقه: ↓

۱۶۴۷- تاجدینء تە دی چ رہنگ ئەدا کر
مووسا ل مە بہحرئ غەم زووا کر

- ھەقبە رکرن: ئۆس. زاوا -
- پەيقناسی: ئەدا کرن: ئیتک کرن، نەخشە کیشان - زووا: زووا، حشک -

■ **جوانکاری:** به حری غه م ته شیبهه، خه م ب ده ریا یه کی هاتیبه وه کاندنی. ئەف مالکا ته لمیحه ژ چیرۆکا مووسا پیغه مبهه، ده ما کو مووسا ژ بهر فەرعه ونی هه لات و گهه شته ده ریایه، گۆپالی خوه ل ده ریایه دا، ده ریا بوو دو تیشان و ئەو و پهیره وین خوه ژی ده رباس بوون و فەرعه ون و له شکه رین خوه ژی تی دا خه ندقین.

■ **شرۆفه:** ↓

۱۶۴۸- رابه تو هه ره حه ره مسه رایه
دا ئەز چمه ناگر و نه دایه

■ هه قبه رکن: میر. نا. بچم- رۆ. بچمه- پرۆ. چمه-

■ په یقناسی: نه دا: ندا، گازی و هه واری-

■ جوانکاری: په یقین هه ره و چمه هه ف واته و هه قریشالان.

■ **شرۆفه:** تاجدینء مالا خوه وه کی ئاته شکه ده یا زه رده شتیان ناگر دادایی کر. ده ما کو ناگر ب مالی کت، تاجدینء کره هه واری و ئاریکاری خوه ست. گشتی خه لکی باژیر ل هه واری یا تاجدین دا چوون. ده ما کو میر و دیوانی و خزمه تکار ب وی هه واری یه ناگدار بوون، ئەوانا ژی ئەو کۆشک و ئەو باغا جی دا هیلان و به زین هه واری یا تاجدینء و باغ و کۆشک ژ مرۆفان قالا بوون. ده ما کو میر و دیوانی ژی ره قین هه واری یه، مه مئ گۆته زینئ: ته دیت کو تاجدینء چ نه خشه یه ک کشاند و وه کی چاوا مووسا ده ریا ژ قه ومئ خوه را زوها کر، ئەوی ژی ده ریا یا ده رد و کولین مه زوها کر و ئەم ژ قئ گه رینه کا به لایه رزگار کرن. ده تو رابه هه ره حه ره مسه رایه، دا کو ئەز ژی ل هه واری یا تاجدینء دا هه پم.

۱۶۴۹- زین رابوو و چوویه خه لوه تا خاس
تاجدینء نه ما، نه جل نه پالاس

■ هه قبه رکن: هژ. تاجدینی-

■ **په یقنناسی: خه لوه تاخاس: حه ره مسه رایا تایبه تی - جل: جلک، کنجک - جل و پالاس: پوت و پالاس - پالاس: بنراخه که کو ژ مووین بزنان یان ژی ژ هری یا نه سه ره دته ونن، کری وئ ساده و بی نه قش و بی ره نگه، هنده ک جاران وه که سه رراخ ژی وه چی ژئ وه دگرن، جل و پالاس پیکفه جوت په یقنی ساز دکن و تین ب واته یا دار و نه دار و هه بی و نه بی. بوئزا جل و پالاس نه مان، واته دار و نه دار ژ ده ست چوون و چ تشت بو نه مان.**

■ **شروقه: ↓**

■ **۱۶۵۰- نه سباب و ته جه ممول و ده فینه**

■ **نهملاک و جه واهر و خه زینه**

■ **هه فبه رکن: میر. حم. رو. هژ. ئوس. نه سباب و -**

■ **په یقنناسی: نه سباب: که لمه ل - ته جه ممول: که لمه لین زینه تی، تشتین لووکس، خه مل و خشر - ده فینه: خه زینه، تشتین کول بن هردئ دا فه دشیرن، دا کو ژ ده ستبوردا دزان دوور به، لیره دا مه به ست زیپر و زیف و دراف و تشتین گرانبوهایه. - نهملاک: تشتین کو تایبه تی که سه کینه - جه واهر: جه واهرات، خشل و که قرین گرانبوها-**

■ **جوانکاری: نه ف مالکا ب شیوه یا مواز نه یه هاتیبه فه هاندنی. هه موو په یقین وئ هه فبه یوه ند و هه فبابه تن.**

■ **شروقه: ↓**

■ **۱۶۵۱- جومله د ری یا برای سوتن**

■ **له و ناف ب قه نجی تیتته گوتن**

■ **هه فبه رکن: حم. ئوس. بلجومله - - هژ. نافئ - میر. هاته -**

■ **شروقه: ↓**

۱۶۵۲- مالى مەھەببىن تو ئەى نكوونام

ھوبيا وء دكەت مرؤفء بەدنام

■ ھەقبەركرن: ھژ. مالى -

■ پەيقناسى: مەھەببىن: نەھەببىنە، ھەژى نەكى - نكوونام: خۇشناف، نافدار، ناف ب قەنجى دەرکرى. - بەدنام: بەدناف، ناف ب خەرابى دەرکرى -

■ جوانكارى: پەيقىن ھوبب و مەھەببىن دژبەرن. پەيقىن نكوونام و بەدنام ژى ھەروسان.

■ شروڤه: ↓

۱۶۵۳- زىنھار مەبەل مالء ھارس

لەو را كو دبن ژ دەست تە وارس

■ ھەقبەركرن: مېر. تو مەبە - ھژ. مالى - مېر. ھم. ئە. ئۆس. مالى - جا. ھارث -

■ پەيقناسى: ھارس (ھارث): وەرزگار، جۆتیار - ھارس: نۆبەدار، زېرەقان - ھارس (ھارص): دلبژۆك، چاقچنۆك، تماكار - وارس (وارث): مېراتقەگر -

■ شروڤه: ↓

۱۶۵۴- جەمعا وء ژ بۆ تە بارى زەھمەت

تەركا وء ژ بۆ تە نارى ھەسرەت

■ ھەقبەركرن: ئۆس. بار و - ئا. ئە. ئۆس. نار و -

- **جوانکاری:** ئەف مالكا ب شېۋەيا تەرسىيەى ھاتىيە فەھاندنى. پەيقىن جەمع و تەرك دژبەرن. پەيقىن بار و نار جناسى ساز دكن.

■ **شروڤه:** ↓

۱۶۵۵- رۆژا بچى پيش دەستى باری

دەستى تە ژ گەنج و مالى عارى

- ھەقبەركرن: ئا. بچە- حم. پيشە- - ئۆس. د- ئا. مال و -

- پەيقناسى: ھەسرەت: داخ و كەسەر - عارى: رووت و تازى -

- **جوانکاری:** پەيقىن گەنج و مال ھەقبابەت و ھەف پەيوەندن. پەيقىن دەستى، جوانکاری يا لىقەگەرى ساز دكە.

■ **شروڤه:** ↓

۱۶۵۶- ئەف جەننەت و ئەف قوماشى دېدار

ئەى موفلسى ئاخەرەت خەرىدار

۱۶۵۷- كەنگى ژ تە را دېن مويەسسەر

دئ بېژنە تە موفلسۆ ھەرە دەر

- ھەقبەركرن: ئا. ئۆس. قوماش و - - ئا. ھژ. بر. ئە. دئ بېنەتە- حم. دەبېنە تە- ئا. ئۆس. رۆ. موفلس و -

- **جوانکاری:** پەيقىن ئاخەرەت و جەننەت ھەقبەيوەندن.

■ **شروڤه:** ↓

۱۶۵۸- ره شوبهه تی قن جهانی فانی

موفت نادنه ته پارویهک ژ نانی

■ ههقبه رکن: - حم. رۆ. نادن - ئا. ککه ره کی نانی - ئه. ککه ره ک ژ - حم. رۆ. پارویهک ژ - هژ. نادنه پارویهک ژ -

■ په یقناسی: موفت: خورایی، بیداوا، بیتونه - پاری: لۆق، قۆت -

■ شروقه: ↓

۱۶۵۹- مالی مه ده وارسان تو مه ججان

گه ر دی ته بقی هیسای یا جان

■ ههقبه رکن: ئا. هیسانیه -

■ په یقناسی: مه ججان: خورایی - ته بقی: تو بخوازی - هیسای: راحت تی -

■ شروقه: ↓

۱۶۶۰- وارس ژ ته را که فهن بهایی

حه تتا نه کړن دد ههسای

■ ههقبه رکن: هژ. بهایی - - حم. نه کړین - هژ. بکرن - میر. ئا. ئه. حم. رۆ. ئۆس. دد ههسای - هژ. دبن ههسای -

■ په یقناسی: که فهن بهایی: بوهای که فهن - هه تتانه کړن: هه نه کړینه - ههسای: سانایی -

■ شروقه: ↓

۱۶۶۱- هیژا کو خواهشی تهلف بکه مال
بلجومله بده ب حوسنی نهعمال

- ههقبه رکن: ئوس. هیژا کو تو خواهش -
- په یقناسی: خواهشی: زندگی یی - خوئس: زندگی - تهلف بکه: کوتا که، ژ هۆلی راکه، خه رج بکه - حوسنی نهعمال: کارین باش -
- شرۆفه: ↓

۱۶۶۲- یان سهرف بکه مسالی تاجدین
پئی نافی نه بهد ژ بو خو بستین

- ههقبه رکن: حم. هژ. رۆ. پئی - پرۆ. فی - هژ. نه بهد بو -
- شرۆفه: ↓

۱۶۶۳- یان پئی بگره تو یاره کی قهنج
نهو چیتره بو ته را ژ سهد گهنج

- شرۆفه: زینی ژ بال مه مۆ رابوو، چوو هه ره مسه رایا خواه یا تایبه تی، لی پۆت و پالاسه ک ژی ژ تاجدینء را نه ما. هه ر چی دار و نه دارین وی هه بیوون، ژ که لمه لین ناف مالی، ژ خه مل و خشر و زیپر و زیف و گه وهه ر و خه زینه و مال و هه یی، هه موو ل ری یا ده سته برایی خواه دا شه وتانندن. ل بهر وی هندی یه کو تا رۆژا ئیرۆ ژی نافی وی هه ر ب قهنجی و باشی تی گۆتنی.
- نه هه ی ناقدارۆ، مالی دونیایی نه حه بینه! لهو را کو هه ژیکا مالی دونیایی مرۆفء به دناف دکه. نه بی نه بی کو تو بی زیره فان و دلبرۆکن مالی دونیایی. تو کو مالی دونیایی به ره ف بکی، ل کوتایی دا میراتگری ته یی ژ خواه را بن. به ره فکرنا مالی دونیایی دی ژ ته را ببه باره کی گران و ته بئیشینه. ده ما کو مالی ته ژ ده سته ته

دهرکهفه ژى، تو یی ل بهر وی مالی ل ناگری دهرد و خه مان دا بشهوتی. دهما کو تو مری و تو چووی پیش خودایی خوه، ئیدی دهستی ته ناگیژه مالی ته و تو یی دهستهقالا ههړی بال خودی. نهههه نه داری کو ل هزرا کرینا رۇژا قیامه تی و دیدارا خودی و بههشتی دایی، نهگه ر تو مالحه بین بی و مالی خوه ل ریکا خودی دا نه مه زخینی، تو نکاری وی دیدار و وی بههشتی ب دهست خوه فه بینی. دهما کو تو دهستقالا چووی وی جیهانی، دی بیژنه ته نهههه رووتو، نه دارو، بجههنه مه، ژ فی دهری دهرکهفه. دوروست وه که فی جیهانی چاوا خوړایی له ته ک نان ناده نه مروقان، ل وی جیهانی دا ژى خوړایی بهیشتی ناده مروقان. نهگه ر تو هیسایى یا جانی خوه دخوازی، مالی خوه خوړایی ژ میراتگران را نه هیله. له ورا کو میراتگرین ته هی ژ ته را که فهن نه کرینه و بوهاین وی نه دانه، دی مالی ته ب ساناهى به لاو بکن. هی دهما کو تو خواهش و زندی یی، مالی خوه ل ریکا کارین باش دا بمه زخینه و یان ژى وه کی تاژدینء ل ریکا دهسته برا و رزگاری یا لئقه ومی یان دا به لا بکه و نافه کی قهنج ژ خوه را پین بستینه. یان ژى پی مالی خوه ژ خوه را هه قاله کی باش بگره، کو نه و ژ ته را ژ سه د گهنجی تژی گه وهه ر چیترو باشته ر.

(۴۲)

ئاگاھى يا ميره ل عيشقبازي و يارى يا مەم و زىنان،
ب ئفشا و ئلقايا نە ياران و موزەبزەبىنان

۱۶۶۴- سولتانى وەلايەتى مەحبەبەت
سەرخىيلى ئە يالەتى مەوودەت

■ ھەقبەركرن : ئا . ئۆس . وەلايەت و - ئە يالەت و -

■ پەيقناسى : سولتان : پادشاھ ، شاھ - وەلايەت : وەلات ، ئاچچە - سەرخىيلى :
سەرۆك ھۆز ، سەرلەشكەر - ئە يالەت : ئوستان ، پشكەك ژ وەلات ە كو ژ لايى
ئوستاندار ە فا تى برى خستى ، بەرانبەرە دگەل موخافەزە (محافظة) يا ەربى
- مەوودەت : ئەقین ، ەزىكرن -

■ جوانكارى : ئەقین وە كاندىيە پادشاھ و سەرۆكان . پەيقىن سولتان و سەرخىيلى
و ەروسان وەلايەت و ئە يالەت ئەگەر ەفواتە نەبن ژى ، ەقبابەت و
ەقپە يەندن . خانى دخوازە ل سەر ئاگادارى يا ميرە ل ئەقینبازى يا مەمى و
زىنى و ەروسان ل سەر توورەتى يا ميرە ل مەمى بنقىسە ، لەورا لىرە دا
ئەقینى دوە كىنە سولتان و سالاران .

■ شروقه : ↓

۱۶۶۵- گاڤا كو ژ مەكمەنى خولووسى
بنمىت ل تەختى دل جولووسى

■ ھەقبەركرن : مير . مەمكەتى - ئا . مومكون و - ەم . مەكنى يى - ئە . ئۆس . رو .
مومكونى - پرو . ھژ . زا . جا . مەكمەنى -

- په یقناسی: مه کمهن: پنهانگه ه، شمارگه ه - خولووس: پاکی و راستی و بیخه وشی - بنمیت: نیشان بده - جولووس: روونشتن -
- جوانکاری: پاکیا دل ب شمارگه ه کی را هاتیبه وه کاندنی. دل ژ ی ب ته خته کی را هاتیبه وه کاندنی کو پادشاهی نه قینن لئ روودنی.
- سرؤفه: ↓

۱۶۶۶- کهنگن دکه تن قه بوولن ئستار
حه تن عه له ما خو نه کت نزار

- هه فبه رکن: ئا. قه بوول و- - حم . ئا. رؤ. نه. هژ. بر. ناکه ت-
- په یقناسی: ئستار: پرانه یا "ستر"، په رده، - ئستارکرن: قه شارتن - عه له م: ئالا - نزار: دیار- نزار کون: نیشان دان-
- جوانکاری: پیش دا نه قین وه کاندیه پادشاهی کی، لیره دا ژ ی ئالایه کی دده وی پادشاهی.
- سرؤفه: ↓

۱۶۶۷- ره شوبه تن پادشاهی نه نجوم
تابنده ژ تارومن چه هاروم
۱۶۶۸- ژه و چند ته به قاتی ئاسمانی
ژه و چند مه سافه و مه کانی

- هه فبه رکن: ئا. نه. ژئه ف- مسافه یی- ئوس. موسافر و -
- په یقناسی: ره: راست و دوروست - نه نجوم: پرانه یا نه جم، ئستیر - پادشاهی نه نجوم: شاهی ئستیرا، مه به ست ژئ نفاقه - تاروم: گومبه د، سه راپه رده - تارومن چه هاروم: گومبه دا چواری، مه به ست ژئ ئاسمانی چواری یه. پیشینان وه دزاین کو تاف ل نه سمانی چواری دا یه. - ته به قات: پرانه یا ته به ق، قات - مه سافه: ماوه، مه ودا، دووراتی یا نیقه کا دو جیهان -

- **جوانکاری:** پادشاهی نهجوم، واته شاهي ئستيرانستعاره يه ژ تاقی کو وه که پادشاهه کی يه ل ناف ئستيران دا.

■ **شروقه:** ↓

۱۶۶۹- ژه و چهنده عناسر و سهحابان
ژه و چهنده مهوانع و حجابان

■ **ههقبه ركرن:** ئا. ژئهف-

- **په يقناسی:** سهحاب: ئهور - مهوانع: پړانه يا مانع، بهرگر - حجاب: پهرده -

■ **شروقه:** ↓

۱۶۷۰- ناچار دكته نفووزی ههر رووز
ئهلبه تته دبیته عالم ئهفرووز

- **په يقناسی:** نفووز (نفوذ): تی را چوون، تی را دهرباس بوون - رووز: روژ -
عالم ئهفرووز: جیهان روژناهیکه ر -

■ **شروقه:** ↓

۱۶۷۱- ئهف پادشههی کو عهشق نامه
روژئی ب وئ نسبه تهك تهمامه

■ **ههقبه ركرن:** ئا. ئهو-

- **په يقناسی:** روژ: تاق، خور - نسبهت: خزماتی، پی گه هیشتن -

■ **شروقه:** ↓

۱۶۷۲- ئەو ژى قە فەناشېرت چو جاران

ناچار بىككەر دكەت ستاران

■ ھەقبەركرن: ئۆس. بدەر-

■ پەيقناسى: فەناشېرت: فەناشېرە/ نايى فەشارتنى - بىككەر دكەت: ككەر
دكە، لەت دكە- ستاران: پەردەيان -

■ شىرۆقە: ↓

۱۶۷۳- رازا د دلنى مەمىن و زىنى

سازا كو د پەردەيا ئەقىنى

■ ھەقبەركرن: مېر. حم. ھژ. ئۆس. رۆ. جا. زا. رازى- - پرۆ. ئە. ئا. رازا

■ **جوانكارى:** ئەقىن ب ئامىرى مووسىقايىن ھاتىبە ۋە كلندنى. پەيقا پەردە لەتافەتنى ساز دكە، لەورا كو ھەم ب واتەيا پەردەيا مووسىقى يىن ھاتىبە ۋ ھەم ژى ب واتەيا پەردەيا كو مېرۆف دكارە تىشتەكى ل پشت وى دا فەشېرە و يان رازەكى ل پشت وى دا نەھىن بىكە. پەيقىن ساز و راز پىكقە جناسى ساز دكن. پەيقا ساز لېرەدا تى ب واتەيا دەنگ. دەنگ واتە خەبەرا ئەقىنا مەمۆ و زىنى ب دەنگەكى فەشارتنى ھاتىبە ۋە كاندىنى كو ھى ل سەر پەردەيى بەلا نەبوويە و دى پاشى ب گۆتەگۆتى بەلاو بە.

■ شىرۆقە: ↓

۱۶۷۴- ھندى نەگەھشتىبوو زەبانان

نەدبوويە زىان ژ بو خودانان

■ ھەقبەركرن: ھژ. زوبانان - حم. ھژ. نەدبوو چو-

■ پەيقناسى: ھىندى: ھىندى كو، تا دەما كو - نەدبويە: نەو نەدبوو -

■ شىرۆقە: ↓

۱۶۷۵- مزرابىن زەبانىن خەلقىن ناساز
بى پەردە كو بوو تەرانبە پەرداز

■ ھەقبەركرن: ئۆس. مزراب و زەبان و خەلق با ساز-

■ پەيقناسى: مزراب: پىژەنك، زەخمە - خەلقىن ناساز: خەلقىن ناجور، مەرۆقىن خەراب و نەسازگار - تەرانبە: ئىستران - تەرانبە پەرداز: ئىستران بىژ -

■ جوانكارى: زىبانى خەلقىن ۋە كاندىيە پىژەنكا سازبەندى يى. پىژەنك چاوا دكەقە سەر سىمىن سازى و دەنگان ژى دەرتىنە، زىبانى خەلقىن ژى ۋەكى وى پىژەنكى رازا نەقىنا مەمۆ وزىنى كول سەر پەردەيا نەقىنى بوو، ژەنى و كره ئىستران و دەنگى. پەيقا بى پەردە لەتافەتى ساز دكە، لەورا كو ھەم تى ب واتەيا بىپەردەتى و بى باكى يى ۋە ھەم ژى تى ب واتەيا پەردەيا مووسىقايى.

■ شىرۆقە: ↓

۱۶۷۶- زىنىن نە گونەھ مەمىن نە سووچەك
ناگاھ كرن بوزورگ و كووچەك

■ ھەقبەركرن: مىر. ئا. ھم. رۆ. ئۆس. زا. جا. سووچەك- ھژ. نە. سووچەك-

■ پەيقناسى: سووچ: سووچ، گونەھ، خەتا، كىماسى - بوزورگ: مەزن - كووچەك: بچووك -

■ جوانكارى: پەيقىن گوناھ و سووچ ھەف واتەنە، پەيقىن بوزورگ و كووچەك دژبەرن.

■ شىرۆقە: ↓

۱۶۷۷- زهنگل ب دهان گههان فه زهنگوول
مهفتوولئ نهناملان ژ مه رغوول

■ ههقبه ركرن: مير. ئا. هژ. ئوس. رۆ. دهفا- پرۆ. دهقان - ئه. حم. زا. جا. دهقا-؟؟

■ په يقناسی: دههان: دهف - دههان: ب دهه جاران - زهنگوول: مهقامه که ل سازبهندی یی دا - مهفتوول: تیل، تیلخ سازان - نهنامل: سه رتیل، سه ری تلی یان - مه رغوول: قورووشک، بادایی، لهف گه راندنا دهنگی دهنگیژ و بالداران ب دهنگه کی بلند -

■ جوانکاری: په یقین زهنگل و زهنگوول جناسی ساز دکن. په یقین دههان و گههان ژی ههروسان. گوته گوته وهکاندییه زنگله کی بچووک کو بهره بهره مهزن بوویه و بوویه مقامه کی سازبهندی یی یان ئستران. گازی و لهفگه راندنا گوته و گوته گوته ژی وهکاندییه سیمین سازی کو پی تپلا دژهنن. په یقا دههان له تافه تی ساز دکه، لهورا کو ههم ب واته یا دهف و ههم ژی ب واته یا دههان جاری یه.

■ شروقه: ↓

۱۶۷۸- عوششاق چه زین و بی نهوا بوون
خهل ته شنه حوسه یینی که ربه لا بوون

■ ههقبه ركرن: ئا. عاشق د چه زینئ - - ئا. ئه. خه لک-

■ په يقناسی: عوششاق: ئه فینداران - عوششاق: مقامه کی مووسیقیایی یه - چه زین: خه مگین، حوزنی، شین ل سه ردا هاتی - چه زین: مقامی شهوات، مهقامه کی سازبهندی یی یه. - بینهوا: به لهنگاز - بینهوا: بیدهنگ - نهوا: ئاههنگا مووسیقیایی -

■ جوانکاری: نیمالکا یه کهم ب گشتی له تافه تی ساز دکه. ههم تی ب وی

واته یی کو ئه فیندار خه مگین و به له نگاز بوون و هه م ژى خانى ب په یوه ندى دگه ل مالکا پيش دا، ناقى مه قامین سازبه ندى یی ئینایه و دپیژه کو ئه و سازین کول بارا ئه قینا مه مۆ و زینى دا دهاتن ژه ناندنى، مه قام و هه وایین هه زین و دلشه وات ژى دهر دکه تن. په یفین عوششاق، هه زین، نه واییکفه هه قبابه ت و هه قپه یوه نندن. نیفمالکا دوویى ته لمیح واته ئافردانه وه یه ل سه ر قه ومینا شه هیدبوونا حوسینى کورچى هه زه تى عه لى ل ده شتا که ره لایى دا. حوسین و هه قالین وى چاوا تیه نی یی قورته ک ئاف بوون، خه لک ژى وسان تیه نی یی سه رقه کرنا رازا ئه قینا مه مۆ و زینى بوون. په یفا حوسه یین دگه ل هاتنا په یفا عوششاق کو ناقى مقامه کی ساز به ندى یی یه، مقامى حوسه یینى ژى تینه هزر و بیرا مرفه.

■ شروقه : ↓

۱۶۷۹- مه جلس ب نه وایین زیر و به م بوون
مه ملۆو ژ هه وایین زین و مه م بوون

■ جوانکاری: ئه ف مالکا ب شپوه یا موازه نه یی هاتیه فه هاندنى. هه و و نه و
جناسى ساز دکن، هه روسان په یفین زیر و به م دگه ل په یفین زین و مه م
جناسى چى دکن.

■ شروقه : ↓

۱۶۸۰- بارى ل جهمازه یی نه به س بوو
غه ماز د مه رته با جه ره س بوو

■ هه قبه رکن: ئوس. غه مازه-

■ په یقناسى: نه و! ئاواز - مه ملۆو: پر، تژى، داگر تى - هه و! ئه قین - جهمازه:
هیشتره بهزا - نه به س بوو: تیرى نه دکر - غه ماز: خه به رگه رین - مه رته با:
مه رته به یا، پله یا - جه ره س: زه نگل

■ **جوانکاری:** جه‌ممازه، کنايه‌ته ژ مه‌مى و زینى و بارى وى ژى بارى دوورى و ئه‌فینداری یا وانه. غه‌مماز واته خه‌به‌رگه‌رین کو ئه‌و ژى ب زه‌نگله‌کی هاتییه وه‌کاندنئى کو دکرن ئوسکورا هیشتاران دا. وه‌کاندنه‌ک سه‌رگرتى یه‌ دى ژى ل قى به‌ندى دا هه‌یه. گۆته‌گۆتا خه‌به‌رگه‌رینان ژى وه‌کاندییه‌ ده‌نگى زنگه‌ زنگا زه‌نگلء.

■ **شروقه:** پادشاهى وه‌لاتى ئه‌فینى و سه‌روکى ئوستاتین حه‌ژیکى، گاڤا کو ژ پاکى یا دل دیار بکه و ژ فه‌شارگه‌هئى ده‌رکه‌فه و ل سه‌ر ته‌ختى دلء روونى، هه‌تا کو ئالایا خوه‌ بلند نه‌که و هه‌بوونا خوه‌ نیشانى هه‌موویى نه‌ده، ده‌سته‌لگر نینه و قه‌ت چو جارن خوه‌ فه‌ناشیره. دورست وه‌که پادشاهى ئستیران، گاڤا کو ژ قاتى ئاسمانان یى چوارى هه‌ل تى، ژ وان هه‌موو قاتین ئاسمانان و ژ وى ناوه یا دوور و دريژ ژ ناف وان هه‌موو عونسور و عه‌ورانان را ده‌ریاس دبه و ژ وان هه‌موو په‌رده و به‌رگه‌یانان را دبه‌وره و روئاهى یا وى هه‌چاوا هه‌به‌ ده‌گیزه جیهانئى و جیهان ب روئاهى یا وى دچلقه. ئه‌ف پادشاهى کو نافى وى ئه‌فینه ژى، دوروست وه‌کی پادشاهى ئستیرانه، ئه‌و ژى چ جارن نایى فه‌شارتنى و چاوا هه‌به‌ هه‌موو په‌رده‌یان ده‌لشینه و هه‌موو ستاران ددرینه و رازا وى به‌لایى ناف کۆمه‌لى دبه. رازا ل دلئ مه‌مۆ و زینى دا، ئه‌و ده‌نگى فه‌شارتنى کو ل په‌رده‌یا ئه‌فینى دا بوو، ئه‌و ژى هندى کو نه‌که‌تسوو سه‌ر زار و زمانان، چو زیان و زارارا وى ژ خوداتین وى را تونه‌بوو. لئ ده‌ما کو زمانى خه‌لکى دلنه‌خواز وه‌کی پیژهنکا ل سه‌ر په‌رده یا سازا سازبه‌ندان ل بارا وى رازا د په‌رده‌یى دا، هاته ژه‌ناندنئى، و ئه‌و ب ده‌هان جارى فه‌گۆتن، ئه‌و رازا سه‌رگرتى بوو لاوژه و که‌ته سه‌ر زمانین هه‌موویى و هه‌موویى ل وى بارى دا ئاخفتن. خه‌به‌ر کو که‌ته سه‌ر زاره‌کی، دگه‌رره ل باژاره‌کی. مه‌زن و بچووک ژ ئه‌فینا مه‌مۆیى بئ سووج و زینا بئ گونه‌ه ئاگادار بوون. ئه‌و خه‌به‌را ب گۆته‌گۆتن بوو لاوژه و ئستران که‌ته سه‌ر زمانان وه‌کی ده‌نگى سازا کو سیمین وى ب تپلان تئ ژه‌ناندنئى، به‌لایى ناف کۆمه‌لى بوو. ئه‌فینا زینى و مه‌مۆ ل کوهئ سازان دا هاته کۆتنئى و ئه‌و ئه‌فیندارانان خه‌مگین و ژار و به‌له‌نگاز و بیگونه‌ه بوون، لئ خه‌لک ژ بو به‌یستنا چاوانى یا ئه‌فینا وان وه‌کی شه‌هدین که‌ربه‌لایى تیه‌نى یى به‌یستنا وى خه‌به‌رى بوون. ب گشتى ل هه‌ر به‌ره‌قى و روونشته‌گه‌هان دا چ دزیقه و چ ئه‌شکه‌ره ل بارا ئه‌فینا مه‌مۆ و زینى دا دئاخفتن. بارى ل پشته وان ئه‌فیندارانان وه‌کی بارى ل پشته هیشتاران نه‌به‌سى وان بوو، گۆته‌گۆتا خه‌به‌رگه‌رینان ژى وه‌کی زه‌نگله‌کی مه‌زن که‌ته ئوسکورا وان دا، کو هه‌م ب گرانی یا خوه و هه‌م ژى ب زنگه‌زنگا خوه هه‌ردو ئه‌فیندار دئیشاندن.

۱۶۸۱- یه عنی خه بهرئ د ههردو یاران
نهمام و حه سوود و حيله کاران

- هه قبه رکرن: هژ. نه فام -
- په یقناسی: نهمام: شو فار، خه بهر گه پرین - حه سوود: دلره ش، چافنه بار -
حيله کار: فیلباز -
- شروقه: ↓

۱۶۸۲- نهو چهنده د مه جلسان گه راندن
نهو چهنده ب قیسمیان گه هاندن

- هه قبه رکرن: هژ. د -
- په یقناسی: قیسمی: قمسی، نه دوروست، زه غه ل -
- جوانکاری: نه ف مالکا ب شیوه یا ته رسیعی هاتیبه فه هاندنی.
- شروقه: ↓

۱۶۸۳- حه تتا به کرئ ژ رهنگی ئبلیس
ساحب غه رهزی خه بیسی ته لیس

- هه قبه رکرن: میر. رو. خه بیس و -
- په یقناسی: ئبلیس: عه زازیل، شه یتان - خه بیس: بیس - ته لیس: دو روو،
لبس گوهوری -
- شروقه: ↓

۱۶۸۴- نهو ژى ژ وئ حالئ بوو خه بهردار
رابوو ژ جهئ خو نهو غه رهدار

■ هه قبه ركرن: نا. فى- رۆ. بوون - پرۆ. بوو-

■ شروقه: ↓

۱۶۸۵- تهنها خو گه هانده خه لوه تا مير
نهلقسسسه كر نهو قه زيبه ته قريير

■ په يقناسى: تهنها: تهنى - خه لوه ت: ئوڊا مير يا تايبه تى و تهنى -
قه زيبه (قضيه): قه ومين، مه سه له - ته قريير كرن: راگه هاندين، گوتن-

■ شروقه: خه بهر گه رين و چاقنه بار و فيلبازان، خه به رين وان هه ردو نه قيندارانا
هندل بهر هقى و مه جلسان گه راندين، هندل بهر گوھى بييه خت و بهدكاران
خستن، كو هه تا به كو عه وانئ شه يتان، نهو كينه دارئ دوروو و پيس ژى پئ
هسييا. ده ما كو به كو نهف خه به را بهيست، زوو ژ جى رابوو و خو ه گه هانده
خه لوه تگه ها مير و ده قه ب ده رزى ين فا كر و نهو قه ومينا ژ ميرء را گو ت.

۱۶۸۶- مير هاته ته هه وورا ب غيرت
بوو غه رقه ين به حرئ فكر و حيرت

■ هه قبه ركرن: حم. مير. رۆ. هژ. زا. ته هه وورا- ئا. هات و بته هه وور و - نه.
ته هه وورئ- جا. ته هه وورئ ژ غيرت- - مير. فكرئ حيرت-

■ په يقناسى: ته هه وور: بيياكى - غيرت: نامووسپاريژى - ته هه وورا ب غيرت:
بيياكى يا نامووسپاريژى ين -

■ جوانكارى: فكر و حيرت ب ده ريايه كن هاتيبه وه كاندين كو مير تن دا جووم
بوويه.

■ شروقه: ↓

۱۶۸۷- پرسى ژ نهوى خهبيسى سالووس

گو ئف خه به را خلافي نامووس

- هه قبه ركن: حم. خهبيسه - - ئا. خه به ره - ئه. خه به رى -
- په يقناسى: سالووس: ريباز - خلاف: دژ - خلافي نامووس: خلافي نامووسى، دژى نامووسى -
- شروقه: ↓

۱۶۸۸- ئم دى كو حه قيقه تى عه يان كه ين؟

سه ررشته يى توهمه تى به يان كه ين

- په يقناسى: كو: چاوا - سه ررشته: سه ره به ند، سه ره تا - به يان كرن: گو تن، ئه شكه را كرن -
- جوانكارى: توهمه ت ب به نده كى هاتيبه وه كاندى كو ده بى سه ره تا و بنيشه يا وى بيته په يدا كرنى.
- شروقه: ↓

۱۶۸۹- گو ئم ر بكه مه مى بخوون

هوون هه ردو د خه لوه تى بروون

- هه قبه ركن: مير. بخوونه - - جا. زا. هژ. ئا. رۆ. مير. ئه. كو رونن - حم. كو رنن - پرۆ. كو رونين - ئۆس. بروونن -
- بالكيشى: بروونن ژ كو روونن واته دارته ر -

■ په یقیناسی: بخوونن: کازی کن - بروونن: بروونین، روونین -

■ شروقه: ↓

۱۶۹۰- مهم عاشقه سادقه بزبان قهنج

فیرا بله بیزه تو ب شه ترهنج

■ هه فبه رکن: نا. میر. حم. نه. زا. جا. سه ترهنج- رو. هژ. شه ترهنج-

■ په یقیناسی: سادقه: راستگوویه، دوروسته - فیرا: ب وی را، د گهل وی -
شه ترهنج: ساترهنج، شه شرهنگ، ئەف په یفال بنیشی دا شه شرهنگه، لهو را
کو ژ شهش جوړه بهرکان پیک تی: په یاک، هه سپ، فیل، رهخ/که لا، شاه
وهزیر/فهرز-

■ شروقه: ↓

۱۶۹۱- شهرتی خو ژ وی بخوازه دلخواز

دی که شسف بیت هه قیقه تا راز

۱۶۹۲- گاڤا کو ئه وی دکی تو مه غلوب

بین راستی بین کبیه ته مه تلوب

۱۶۹۳- مهم فیرس و به تل و سینه سافه

خاسما ب ته را خو بیخلافه

■ هه فبه رکن: نا. فیرسه به تله - - هژ. خاسا -

■ په یقیناسی: شهرت: مهرج، گرهف - دلخواز: دلخواز، شاییدلخواز، شهرته که
کول له یزی دا کن بهرنده بوو، دلن وی/وی هه رچ بخوازه ژ یی/یا دهردایی
دلخوازه - مه غلوب: شکهستی، توړاندی - بین: بیژه - راستی: یا راست-
بین: بیژه - فیرس: قههره مان، میړچاک، میړخاس - به تل: قههره مان،
په هله وان - سینه ساف: دلپاک - بیخلاف: بیدرهو، راست -

۱۶۹۴- حوببا د دلی خو ناکهت ئنکار

سرا خو دکهت ژ بو ته ئقرار

۱۶۹۵- سابت قهدهمه د قئ ئه قینئ

دی بیژت کو عاشقم ل زینئ

- هه قبه رکن: میر. رۆ. قهدهمه ئه و- - ئا. ئه. رۆ. دی بیژت - پرۆ. دی بیژت - هژ. دی بیژت -
- په یقناسی: ئنکارگرن: ژ بن دهر کهتن، نه دانه ئستویئ خوه - ئقرار: ئعتراف، ل خوه موکور هاتن، دانه ئوستی یئ خوه - سابت قهدهم: یئ لهنگه، کهسئ کول سه ر داخوازا خوه بنه جی و موکومه -
- جوانکاری: په یقین ئنکار و ئقرار دژبه رن.
- شرۆفه: ↓

۱۶۹۶- پاشئ تویی ساحبئ که یاسهت

لایق وء ببین چیه سه یاسهت

- هه قبه رکن: میر. رۆ. ره یاسهت - پرۆ. که یاسهت - ئه. تو ئه وی ببین -
- په یقناسی: که یاسهت: زرهنگی، ژیهاتیبوون - ساحبئ که یاسهت: زیخ و زیرهک - سه یاسهت: جهزا، سزا -
- جوانکاری: ل قئ مالکئ دا سه ربه ستی یا هۆزانی یئ هه یه.
- شرۆفه: میر هاته غیره تا نامووسپاریزی یئ و ل دهر یایا هزر و زندهمانئ دا نۆق بوو و ژ ئه وی پیسی دوروو پرسئ: ئه مئ چاوا راستی یا قئ خه به را دژی نامووسئ بنه جی بکن و ئه مئ چاوا سه ره به ندا وی ده ست خوه قه ببین؟ به کۆیی گۆتئ: فه رمائئ بده بلا گازی مه مۆ بکن. تو و مه مۆ هه ردو ل

خه لوه تگه هې دا روونين و بيژي وهره نهمي شه شرننگي بله يزن. لي بيژي كو مهرجن مه شايي و دلخوازه. دهما كو ته شه شرننگ ژي بر، هينگا بيژي يا راست بيژه كا دلې ته ل كي دايه. مه مو نه فينداره كي دوروست و راستبيژ و دوروستكاره. په هله وانه كي سينه ساف و ميړخاسه، و ب تايبه تي كو ب ته را ژي گه له كي دوروسته و دهره وان ل ته ناكه، دي رازا نه فينا خوه ژ ته را سهرقه كه. نه و ل نه فينا خوه دا پي بهر جي و بنه جي يه و نه فينا خوه ژ ته ناهه شيره و دي ژ ته را بيژه كو دلې وي كه تيبه زينې. جا وي دهمي تو ريزان و ليزاني و تو دكاري ل بارا وي و سه زايا وي دا برياري بگري.

۱۶۹۷- حوككام ژ جنسي شاهمارن

نہسحابی سومووم و مؤهره دارن

- هه قبه ركرن: هژ. ل-
- په يقناسي: حوككام: پرانه يا حاكم، فرمانداران، ميران - نهسحاب (اصحاب): خودانين - سومووم: پرانه يا سهم، زهري، زاهر - مؤهره دار: خودان مؤهري -

■ شروقه: ↓

۱۶۹۸- مؤهران كو ددن بزان كو زههره

ميهرې كو دكن بزان كو قههره

۱۶۹۹- عاقل هه زهرې دكن ژ ماران

غافل دبنه موجب و ياران

-

- هه قبه ركرن: مير. نا. موجب -
- په يقناسي: مؤهران: مؤهري يان، مؤركان - زههر: ژار، زاهري - ميهر: دلوفاني - قههر: سوو هاتن، تووره يي - عاقل: بين هشمه ند - هه زهر ركرن: دووري كرن، ژي دوور كه تن، ژي رهقين -

- **جوانکاری:** په یقین موهره و زهره دژبهرن، په یقین عاقل و غافل ژی دژبهرن. په یقین میهر و قههر ژی هروسان. په یقین مؤهر و میهر جناسی ساز دکن. هروسان په یقین زهره و قههر و عاقل و غافل ژی جناسی ساز دکن.

■ **شروقه:** ↓

۱۷۰۰- هه چه نده ل نک ب عزز و نازی
هه چه نده د گه ل ب له عب و بازی

- هه قبر کرن: هژ. هه چه ندی، هه چه ندی -
- په یقیناسی: ب عزز: ب قهدر، ریژدار - له عب: یاری، هه نه ک - بازی: له یز -
- جوانکاری: په یقین له عب و بازی هه قواته نه

■ **شروقه:** ↓

۱۷۰۱- جوزئی ببتن ژ ته ته غویبور
کوللی دکه تن ل ته ته ده ببور

- په یقیناسی: جوزئی: هنده کی - ته غویبور: گوهورین - کوللی: گشتی، ب گشتی - ته ده ببور: لښکرین، پشت لښکرین -
- جوانکاری: په یقین کوللی و جوزئی دژبهرن. ئەف مالکا ب شیوه یا موازنه یی هاتیبه نافراندنی.

■ **شروقه:** ↓

۱۷۰۲- خاسما کو هه بن خه بیس و خه نناس
به دخواه و به خیل بن، مننه نناس

- هه قبر کرن: نا. خه سما - نا. حم. خو - ئە. هه ببتن، لښ ل ره خ دا ژی نفیسییه، کو هه بن - - حم. به دخواهی -

■ **په یقناسی: خه بیس (خییث): پیس - خه ناس: دلره شکهر، ته قدانیکار - به دخواه: به دخواز، دلنه خواز - به خیل: حه سوود، چاقنه بار - مننه ناس (من الناس): ژ مرۆقان -**

■ **جوانکاری: په یقین خه بیس، خه ناس، به دخواه و به خیل هه قبا به تن. ئەف مالکا تەلمیحه ژ بو کوتاترین سووره یا قورئانی واته سووره یا الناس -**

■ **شروقه: ↓**

۱۷۰۳- ته حقیق خه رابترن ژ شهیتان

یاره ب مه که وان قهرینی سولتان

■ **هه قبه رکرن: میر.رۆ.حم.هژ. قهریبی -**

■ **په یقناسی: ته حقیق: براستی کو - قهرین: هه قال -**

■ **شروقه: هه چی یا میر و فه رماندارن، وه کی شاهمارانن. ئەو هه م خودانی مۆهریانن و هه م ژێ ژه ردارن. ئەگەر ئەو مۆهریان ددنه ته، بزانبه کو ئەو مۆهریا وان مۆهری نینه، ژه هری یه. ئەگەر ئەو دلۆقانی یی ژ ته را دکن، بزانبه کو ئەو دلۆقانی نینه، به لکی قه هر و تووره تی یه. مرۆقین زانا ژ ماران دوور دکهن. لی مرۆقین نه ناگادار دبن هه قال و هوگرین وان. تو هه رچهند ل بال وان خودان ریژ و خوشده فی بی ژێ، هه رچهند کو تو ب وان را هه قله یز و هه قچهل بی ژێ، لی گا فا کو بچوو کترین گو هو پین ل ته دا سه ه بکن، یی ب گشتی پشتا خوه بدن ته و ته به دبخت بکن. ب تایبه تی کو مرۆقین به دخواز و چاقنه بار و دوروو و دهره وین و خه به رگه رین ژ مرۆقان هه بن، ب راستی کو ئەف جوره مرۆقانا ژ شهیتانی ژێ خه رابته ن. خودی یۆ تو وانا نیژیکی پادشاهان نه کی.**

(۴۳)

شەترەنج بازى يا مەمىن و مېرەب شەرتىن دلخواز،
قەدانا دامىن تەزويىرە ژ بو كەشقى راز

۱۷۰۴- سالار مەواكب و كەواكب

سەردارى تەوالع و غەوارب

- هەقبەركرن: نا. كەواكب و مەواكب-
- پەيقناسى: سالار: سەردار، مەزن - مەواكب: پىرانە يا مەوكەب، دەستە يا سوار و پەيايىن كو دگەل شاھ يان ئەميران بو جىيەكى دچن - كەواكب: پىرانە يا كەوكەب، ئستىر - سەردار: سالار، سەرلەشكەر، مەزن - تەوالع: پىرانە يا تالع، هەلھاتى، هەر تىشتا كو بچلقلە و بەنگىشە، ئستىر، هەيف، خور، بەخت - غەوارب: پىرانە يا غارب، هەرتىشتا كو هەپە ئاڧا و بقولبە-
- جوانكارى: هەردو نىفمالك زى ئستعارەنە ژ تاقى. ئەف مالكا ب شىوہ يا موازەنە يىن ھاتىبە قەھاندنى.
- شروڧە: ↓

۱۷۰۵- سولتانى سەرىرى چەرخى رابع

وہقتى وەكو بوو ژ شەرقى تالع

- پەيقناسى: سەرىر: تەخت - چەرخى رابع: چەرخا چوارم، ئاسمانى چوارى - شەرق: روژھەلات - تالع: هەلھاتى -

- **جوانکاری:** نیفمالکا یہ کہم ئستعارہ یہ ژ تافی. تاف ب پادشاہ کی ہاتیبہ وہ کاندنی کول سہر تہختی ئاسمانی چوارم روونشتیبہ.

■ **شروفا:** ↓

۱۷۰۶- شہ ترہنجی بین ماہ و جوندی تہختہر

بلجوملہ ل سہر بہ ساتی تہختہر

- **ہہقبہر کرن:** میر. ئا. شہ ترہنج و ماہ و چہند- رۆ. شہ ترہنجی بین ماہ و چہند- تہ. شہ ترہنجی و ماہ و چہندی-

- **پہیقناسی:** شہ ترہنجی: کشکانی، شہ ترہنجلہ یزی - جوند: عہسکہر، سہرباز - تہختہر: ئستیر - تہختہر: کہسک، کہو - بساتی تہختہر: رایہ خا کہسک، ئاسمانی شین-

- **جوانکاری:** خانی لیرہ دا وینہنگاریبہک جوان کریبہ، تہوی ئاسمانی شین وہ کاندیبہ تہختی شہ شہرہنگی و ئستیر وہ کاندیبہ بہر کین شہ شہرہنگی و ہہیف و تاف ژی وہ کہ دو رکہ بہرین شہ شہرہنگی دایہ بہر ہہف.

■ **شروفا:** ↓

۱۷۰۷- شہہمات کرن ب بہیدہقا نوور

تہ دگۆ ہہمء بوون د نووری مہستوور

- **ہہقبہر کرن:** میر. شاہ مات کرن ب بندہقا نوور- رۆ. ب بندی قانوور- پړۆ. ب بہید- تہ. ب بندی قانوور- - ئا. تہ، رۆ. نووری- پړۆ. میر. د تۆری-

- **پہیقناسی:** شہہمات: ماتبوونا شاہی شہ ترہنجی - بہیدہق: پہیاک، پہیاکی کشکانی، تہف پہیقا ژی ژ پہیقا کوردی یا پہیاک ہاتیبہ گرتنی و عہرہ بان تہو کرنہ بہیدہق - مہستوور: فہشارتی-

■ **جوانکاری:** نوورا روژئی وه کاندیبه په یاکئ شه شرهنگئ یئ کول بهر پارا تافئ که تنه و ئستیر ژی وه کاندیبه په یاکئ کول بهر پارا هیقئ که تنه و په یاکئ روڼاهئ یئ نه و هه موو ئستیر مات کر نه. ل نیشمالکا دوه م دا پارادوکسه ک هه یه، هه رکه س دزانه کو نوور واته روڼاهئ تشنان دده خوویا کرنئ، لئ خانئ دبیزه کو گشتئ ئستیران ب نوورئ هاتن فه پوښاندنئ و ژ بهر چاقان وهندا بوون .

■ **شروقه:** ↓

۱۷۰۸- میرئ کو ژ غیره تی دلته فگار

شیرئ ژ هه مییه تی بریندار

۱۷۰۹- هه تتا سبئ خه و نه هاته چاقان

ساکن نه دبوو ژ رهنگئ ئافان

■ **په یقناسئ:** دلته فگار: دلته فگار، دل ب فگار، دل نهرهحت - هه مییه ت: خیره ت و میرانی -

■ **جوانکاری:** شیر ئستعاره یه ژ میرئ. خانئ نهرهحتی و ئالوژی یا میرئ وه کاندیبه هه لچوون و جوښقه دانا ئافئ.

■ **شروقه:** ↓

۱۷۱۰- روژئی کو ژ مه شرقئ نوما نوور

ئافاق کرن ژ زولمه تی دوور

۱۷۱۱- میر رابوو و هاته شه هنشینی

ئیزیکی سهرایئ نازهنینی

■ **هه قبه ر کرن:** ئا، ئیزیکی - هژ، ئیزیکی -

- پەيقناسى: ئافاق: پىرانە يا ئوفوق، ئاسۇ، ھېسو، ھېسى - زولمەت: تارىتى -
- جوانكارى: نازەنن كىنايەتە ژ زىنى .
- شىرۆقە: ↓

۱۷۱۲- رىونىشت وھە گۆتە پىشەكاران
ھوون گازى نەكن نەدىم و ياران

- ھەقبەركىن: ئا.ئە. مىر. رىونىشت وھ گۆتە- ھژ. رىونىشت و قە گۆتە- - مىر. ئا. ئە. رۆ. ھژ. ھم. بكن-
- جوانكارى: پەيئىن نەدىم و يار ھەقواتەنە.
ل پەيئا گازى دا سەربەستى يا ھۆزانى يىن ھەيە.
- شىرۆقە: ↓

۱۷۱۳- تەنھا ژ م را مەمىن بىخوونىن
تاجدىن دگەل بران مەخوونىن

- ھەقبەركىن: ھژ. بىخوانن- - ھژ. ئا. ھم. تاجدىن و- ئا. برا - ھژ. نزانن-
- شىرۆقە: ↓

۱۷۱۴- ئىرۆل مەمىن ئەزى غەزەب كەم
سووجەك وى ھەيە ئەزى ئەدەب كەم

- ھەقبەركىن: ھم. ئەدى- ھژ. رۆ. ئەوى- پىرۆ. "ئەزى" و "ئەدى" ھەردو
ژى ھاتنە-

- په یفناسی: غه زه ب گرن: قه هر کرن - نه ده ب گرن: ته ریبه ت کرن،
ته نبی کرن -

■ شروقه: ↓

۱۷۱۵- نابت کو ژ من ببن د غافل
بلجومه ب نه مرئ من د عامل

- هه قبه ر کرن: میر. رو. عامل - نه. عامل، ل ره خ دا عاجل ژی نفیسیه - پرو.
نا. حم. هژ. جا. زا. عاجل -

- په یفناسی: عامل: کار کر، فه رمان بهر

- شروقه: ده ما کو پادشاهی ئستیران و سه روکئی روئافا و رو هه لاتان، نه و شاهه نشاهی ل سه رته ختی ئاسمانی چواره م، خودانی کو ما سوارین ل رکیبی دا، ژ روژ هه لاتنی هه لهات. نه وی نه و کشکانی یا هه یقی و ئستیران ل سه رته ختی شینه ئاسمانان ب په یاکا نووری مات کر و ته دگوت کو نه و هه یف و هه موو ئستیر د نووری دا به رزه کرن.

میر زینه دین ژی کو ژ بهر نامووسپاریژی و میرانین وه کی شیره کی بریندار لئ هاتبوو، تا سبیدی خه و نه که ته چاقان و وه کی ئافه ک خوروشان تا سبیدی هله که لیا و حورمچی و له ف گه ریا. ده ما کو روژی ژ روژ هه لاتنی روئاهی فه دا و تاریتی ژ هیسووین دوور کر، میر ژی رابوو هاته شاهنه شینا خوه و ل نیزیکی کو شکا زینتی ل سه رته خت روونشت و گازی پیسه کاران کر و گوت: گه لی پیسه کاران هه رن گازی مه مو بکن بلا بئ. لئ گازی هه قال و هوگر و به رده فک و به رده سستان نه کن. بلا تاجدین و برایین وی ژی پئ نه حه سن، ته نئ گازی مه مو بکن، بلا بئ، نه زئ ئیرو خه زه بی ل مه مو ببارینم. سووجه کی وی هه یه، نه زئ وی یا ته نبی بکم. لئ هایا وه ژ من هه به ها، من چ گوت ده ملده ست ب جی بینن.

۱۷۱۶- ژهو پاشن قه شههاندە نک مەمی خوهند
حازر کربوون گولاب و گولقهند

- ههقبه رکرن: میر. ئا. حم. هژ. ئە. رۆ. پاشن- پرۆ. پاشقه- هژ. شیهانده -
حم. نیک خوه مەم - میر. ئا. ئە. رۆ. نک خوه مەم- پرۆ. نک مەمی-

- په یقناسی: ژهو پاشقه: پشتی هینگا - شههاند: شان، ری کر -

■ شروقه: ↓

۱۷۱۷- ئەو چەندە شهراپ و قەند و شه ککه
ئەو چەندە گولاب و مسک و عەنبەر
۱۷۱۸- ئینان و د مەجلسی گه پاندن
که یفی د خو سەر ب سەر گه هاندن

- ههقبه رکرن: میر. ئینان د -

■ شروقه: ↓

۱۷۱۹- ئەنجامی ته ککه لوم و خه بهردان
کیشا کو ب شاترهنج و نهردان

- ههقبه رکرن: میر. ئەنجام و - - میر. حم. ئە. ساترهنج- هژ. شه ترهنج-

- په یقناسی: شاترهنج: شه ترهنج - نهرد: ته خته نهرد، تاوله، مانقل -

- جوانکاری: په یقین ته ککه لوم و خه بهردان هه قواته نه. په یقین شاترهنج و نهرد
هه قبا به تن.

■ شروقه: ↓

۱۷۲۰- میر گۆتە مەمى ب كىن و كەربە
 ئىرۆم دگەل تە جەنگ و حەربە
 ۱۷۲۱- رابە ژ م را وەرە موقابىل
 بى شك ب تە را ئەزم موجادل
 ۱۷۲۲- شەرتى م دگەل تە ئەى سەرنەفراز
 ھەرچى مە بقىن، ژ بۆ مە دلخواز

■ ھەقبەركرن: مير. ئا. حم. رۆ. زا. تە دقى - ھژ. تە بقى - پرۆ. مە بقى -
 جا. مە دقى - - حم. ژ بۆ دلخواز - ئا. پرۆ. مير. ھژ. جا. زا. ژ بۆ مە دلخواز -
 رۆ. ژ بۆ تە دلخواز -

■ پەيقناسى: كىن: لىرە دا تى ب واتەيا توورەيى يى - كەرب: رك -
 ھەرب: جەنگ، شەر - موقابل: رووبەروو - موجادل: خودانكىشە، ب كيشە -
 مە بقى: ئەم بخوازن

■ جوانكارى: پەيقىن كەرب و كىن ھەقبابەتن. پەيقىن جەنگ و ھەرب
 ھەقواتەنە.

■ شىرۆفە: ل دوو وى ئاخفتنى را مير شانده دوو مەمى و مەمى گازی كره
 شاهنە شينا خوه. گولاف و گولقەند ژ بۆ پەژراندنى ئامادە كرىوون. دەما كو
 مەمۆ ھات و ل شاهنشینی دا روونشت، خزمە تكاران قە خوارن وقەند وشە كەر و
 گولاف و مسك و عەنبەر ئانین و ل مەجلىس گەپاندن. مەمى و مير خوارن و
 قە خوارن و ل دوو خەبەردان و ئاخفتنىن جور بە جور را ئاخفتنا وان ھاتە سەر
 نەرتەخت و كشكانى. ل قى دەمى دا مير ب كەرب و كىن گۆتە مەمۆ: مەمۆ
 وەرە ل ھەمبەر من روونى. ئىرۆ شەر شەرى من و تەيە و وەرە خوه ژ شەرى
 من را ئامادە بكە. ئەمى كشكانى بلەيزن. لى شەرتى مە شايى و دلخوازە. كى
 ژ كى بر، دلئى وى چ خواست، دى داخواز بكە.

۱۷۲۳- لى مير ژ كوران ھەبوو جەوانەك

مەحبوبىن زەمانە نوكتە دانەك

■ ھەقبەركرن: ئا. زەمان -

■ په یقنناسی: جهوان: گهنج، لاو - نوکته دان: گوته زان، زورزان و هوشیار -

■ شروقه: ↓

۱۷۲۴- یوسف ژ مه لاهه تا وء مه حجوب

روسته م ژ شه جاعه تا وء مه غلوب

■ هه فبه ر کرن: هژ. مه حجوب -

■ په یقنناسی: مه لاهه ت: خوونشیرینی، دلکیشی - مه حجوب: پهرده دار،

شهر مهنده - شه جاعه ت: بیویری، میرخاسی، میرانسی - مه غلوب:

شکه ستخواری، ژیرکه تی -

■ شروقه: ↓

۱۷۲۵- هه مسوحبه ت و هه مده می مه می بوو

هه مشاهی و هه مغه می مه می بوو

۱۷۲۶- سهر داری کوران ب نافی گورگین

فیلجومه خه بهر گه هانده تاجدین

۱۷۲۷- نهو به تل کو بوو ژ حالء واقف

رابوون ب وء را چه کو و عارف

۱۷۲۸- شیران فه په سانده قه ید و زنجیر

ههرسی ب ته بایی چوونه نک میر

■ هه فبه ر کرن: ئا. فه ره سانده - هژ. فه ره سانده -

■ په یقنناسی: به تل: په هله وان - واقف: هایدار - فه ره سانده: پسکانده، پزرانده،

قه تانده، درانده - ب ته بایی: فیکرا، ب هه قرا -

■ **جوانکاری:** شيران ئستعاره يه ژ هه رسى برايان؛ تاجدين، چه كو و عارف. ل په يفا ته بايى دا سه ربه ستى يا هوژانى يى هه يه.

■ **شروقه:** لى كوره ك ژ كورپن مير هه بوو، كو زور هوشيار و خه به رزان و ناگاه بوو. يووسف ل بهر جوانى يا وى شه رمه زار و روسته م ل بهر ميرانى يا وى فه كه تى بوو. نه و جه وانا كو سه ردارى هه موو كوران بوو، نائى وى گورگين بوو. گورگين دهسته برا و هه قال و هوگر و هه قشاهى و هه قدهم و هه قخه مئ مەمى بوو. دهما كو مير گوژ گازى تاجدين و برايين وى نه كن، نه وى زانى كو تشتهك هه يه. زوو خوه ب تاجدين و برايان را گيهاندى و رهوش ژ وان را شروقه كر. دهما كو نه و په هله وانا ژ قه ومينى ناگدار بوو، ب هه ردو برايين خوه، چه كو و عارف فا رابوون و خوه گيهاندى ده ربارا ميرء. هه رچه ند نو به دار و به رده فگان گوژن كو مير هوون گازى نه كرنه، لى وان وه كى شيران قه يد و زنجير قه رده ساندى و خوه ب شاهنه شينى و مير و مەمۆ را گيهاندى.

**۱۷۲۹- تاجدين كو دگهل بران ب مەش هات
كه عبه ين ژ بو مەمۆ دو شهش هات**

■ **هه قبه ركرن:** نا. حم. رۆ. نه. هژ. مەمى -

■ **په يقناسى:** كه عبه ين: هه ردو كابكين ته خته نه ردئ - دو شهش هاتن: باشترين هه ژمارا له يزا ته خته نه ردئ يه و مەبه ست ژئ ليهاتنه -

■ **جوانکاری:** كه عبه ين دو شهش هاتن، كنايه ته ژ به خت ليدانى، قه بوونا شانس و ليهاتنى. ل كورمانجى دا ژى ژ كه سى كو كاري وى /ئ لى بى و به خته وهر به، ديبژن: كاي وى /ى دلە يزه.

■ **شروقه:** ↓

**۱۷۳۰- فيل و رهخ و كه رگه دان كو هاتن
دين مير و موعه للمى خو ماتن**

■ **هه قبه ركرن:** هژ. روخ و كه رگه ده ن - - نه. ميرى -

■ په یقیناسی: **فیل و رهخ**: دو بهرین گرنګ ژ بهرکین شه شرهنگی یه، فیل و رهخ و کهرگه دهن مه بهست ژئ تاجدین و چه کو و عارفه - میر و موعللمی خو: مه بهست ژئ میر و به کروکه - ماتن: مات بوونه، شکست خوارنه -

■ **جوانکاری**: فیل و رهخ و کهرگه دان کنایه ته ژ تاجدین و چه کو و عارف. موعللمی خو، کنایه ته ژ به کروکه، کو هولوکده ری میرء بوو ژ بو گرتنا مه مؤ.

■ **شروقه**: ↓

۱۷۳۱- **زانین کو مه مؤ ب بهند و بازه**
میر گوته مه می دو دهستی تازه

■ **هه قبه رکن**: میر. نا. نه. رو. کو - جا. هژ. پرو. دو-

■ **په یقیناسی**: **ب بهند و باز**: خودان فهد و فیل، له یزکاری کراری - **دهست**: دهور و کهرهدا له یزی -

■ **شروقه**: ↓

۱۷۳۲- **سی دهست ژ میر برن ته مامی**
موفسد فکری ژ وی مه قامی

■ **هه قبه رکن**: نا. نه. د.

■ **په یقیناسی**: **موفسد**: فهدساکار، مه بهست ژئ به کروکه - **مه قام**: جیه -

■ **شروقه**: ↓

۱۷۳۳- **زین دی کول په نجه ری دیاره**

میهره ل مه هی دکهت نه زاره

۱۷۳۴- **به دخواهء بیین چ حیله را کر**

نه فره نکه به هانه یه ک نه دا کر

■ **هه قبه رکن**: حم. رو. نه. هژ. بر. بنی- پرو. بیین-

■ پەيقناسى: نەزارەگرن: مېزە كرن

■ جوانكارى: مېھر ئستعارەيە ژ زىنى، مەھ ئستعارە يە ژ مەمۆ. موفسد
ئستعارەيە ژ بەكۆ-

■ شىرۆقە: ↓

۱۷۳۵- گۆ بەند و لەييز و جھ ب دۆرن
ھوون ھەر دو جھان ب ھەف بگۆرن

■ ھەقبەركرن: ئا. لەيزتن - - ھژ. جى يان -

■ پەيقناسى: بەند: باز، شىوھيىن لەييزى - ب دۆرن: ب گەرەدن - بگۆرن:
بگۆھۆرن -

■ جوانكارى: بەند و لەييز دو پەيقىن ھەقبابەتن. ھەردو پەيقىن جھ و جھان
جناسى ساز دكن.

■ شىرۆقە: ↓

۱۷۳۶- مەم دى ببتن قى جارئ مەغلووب
ھاسل ببتن ژ بۆ تە مەتلووب

۱۷۳۷- مير رابوو و چوو جھى مەمى ژار
مەم ھاتە جھى ژ پيشفە دلدار

۱۷۳۸- چاقى د مەمى كو دىن روخى زىن
موفت دانە ژ دەست خو فيل و فەرزىن

■ ھەقبەركرن: ئۆس. چەھقىن - ھژ. روويىن -

- په یقناسی: مه غلووب: شکه ستخواری، دهر دایی، توړاندی، پیشغه: رووبه روو -
 فهرزین: فهرز، وهزیر، پشتی شاه گرنګترین بهر کا شه تره نجی -

■ شروقه: ↓

۱۷۳۹- دل مایه ل په نجه ره و شوبا کان
 هه سپی خو ددا، ل جیی په یا کان

- هه قبه رګرن: میر. مایی - میر. رو. نوس. ب - پرؤل -
- په یقناسی: شوبا کان: شه به کان، په نجه ره یان - هه سپ: بهر که ک ژ بهر کین
 شه تره نجی -
- جوانکاری: شه باک و په نجه ره دو په یقین هه قوا ته نه. هه سپ و په یا ک دو
 په یقین هه قبا به تن.

- شروقه: ده ما کو تاجدین و براین وی خوه گیهاندن مه مؤ، بهختی مه مؤ قه بوو
 و شانسی وی لیدا و ده سته ک ل میر بر. تاجدین و هه فالان دیتن کو میر و
 به کروک وایه مات بوونه. هه مووی زانین کو مه مؤ له یز کاره کی هوستا و کراری
 یه و دی ژ میر بیه. لی میر گوته مه مؤ، کا وهره ئەم دو ده ستن دی ژ
 بله یزن. مه می دو ده ستن دی ژ میر برن. ل قی ده می دا به کروکی
 فساد بهرا خوه دای کو زین سهری خوه ل په نجه را ل پیشبهری میر را
 دهرانییه و وه کی تاف چاوا ل هیقی بنیره، ئەو ژ ی وسان ل مه می ته ماشه دکه.
 هزره ک که ته سهری به کروک. بهرا خوه بدنه کا فیلبازی ئەدایه کی چاوا کر
 و به هانه یه ک چاوا تهر شانند و ب فیلبازی گوته میر: میری من بهند و له ییز و
 جه ب گه رهد و دۆرن، ل له ییزی دا ده ما کو یه کی چهند ده ست دهر دا، جیهی
 خوه ب رکه بهری خوه را دگوهوړه. ئە گه ر تو و مه مؤ هوون جیهی خوه ل هه ف
 بگوهوړن، ب قه بری قی جاری مه مؤیی بتوپینه و تو دی بهرنده بی. میر گوتنا
 به کروک په ژراند و ژ جیهی خوه رابوو و هات ل جیهی به له نګازی مه می دا
 روونشت. مه می ژ رابوو ل وی جیهی روونشت، ئەو جیهی کو دلدارا وی ل
 پیشبهری وی سهری خوه ل په نجه ری را دهرانیوو. ده ما کو چاقین مه مؤ ل
 رووی زین که تن، فیل و فهرزینی خوه ب خورایی ژ ده ست خوه دهر دان.
 ئیدی هشی مه می ژ سهری دهر که تبوو و دل وی هه ر ل لای په نجه ره و
 شوبا کان دا بوو. هه ژ خوه را هه سپی خوه ددا په یا که کی.

۱۷۴۰- میر بر ژ مەمى تەمام شەش دەست
مەم بوو ژ مەيا ل پيشقه سەرمەست
۱۷۴۱- میر گۆتە مەمى م بر خو دلخواز
وی گۆ کو بىن چیه تە داخواز

■ هەقبەرکرن: ئۆس. ژ بو خو-

■ جوانکاری: مەيا ل پيشقه ئستعارهيه ژ زینى.

■ شروقه: ↓

۱۷۴۲- میر گۆ م غەرەز نه کەسپن ماله
مەقسوود ژ تە م کەشفن حاله

■ هەقبەرکرن: نا. حم. نا. ئۆس. تەيى-

■ پەيقناسى: غەرەز: مەبەست - کەسب: دەست قەهانين - مال: مالى
جيهانن، پارە و پۆل

■ جوانکاری: پەيقين غەرەز و مەقسوود هەقواتەنه.

■ شروقه: ↓

۱۷۴۳- مەتلووب ژ لەعب و بەند و بازان
قەت نينه ب غەيرى کەشفن رازان
۱۷۴۴- شەرتىن مین ئەوه بکی تو ئقرار
کانى د دنى کييه تە دلدار
۱۷۴۵- هەرچی پەرى يا تە دل ل باله
حوورى سفته مەلەک مساله

■ هەقبەرکرن: نا. مە - - ئە. صفەت و-

■ شروقه: ↓

۱۷۴۶- گەر لایق تە ئەوی بینم

مالی بدم ئەز ژ بو تە بینم

■ هەقبەرکرن: ئا. ئە. لایقە دئ- هژ. ئەوی- - ئا. بدم ژ بو

■ پەیقناسی: لایق دیتن: هیزا دیتن، هیزا زانین -

■ **شروڤه:** ل قئ دەمی دا میر تام شەش دەست ژ مەمی برن. لئ مەم ژ مەیا پېشبهری خوه سەرمەستە و های ژ باین دونیایی نینە. میر گۆتە مەمی، مە بر ب دلخواز. مەمی گۆتی: فەرمۆ بیژە کا داخووازا تە چیبە؟ میر گۆتی: تو بخوه دزانی، داخووازا من مالی دونیایی نینە، تەنئ مەبەستا من سەرڤه کړن و دۆزینەڤه یا رازین سەرگرتینە. مەبەست ژ قئ لەیزی و ڤان بەند و بازانا تەنئ ئەوه، کو ئەز رازین سەرگرتی سەرڤه کم. شەرتئ من ئەوه، کو تو ژ من را بیژی، کانئ دلئ تە د کئ دایە و دلدارا تە کئیە. هەرچی کەسا کو دلئ تە تئ دایە، ئەگەر حووری و پەری بە ژئ، ئەگەر ئەز ئەوی هیزایی تە بینم، ئەزئ مال و پەرهیان بدم و ژ بو تە بینم.

۱۷۴۷- ساحب غەرەزی د وەقتئ فورسەت

تەعنا خو ژ رەنگئ دەفعئ توهمەت

■ هەقبەرکرن: رۆ. هژ. بر. غەرەزی-

■ **پەیقناسی:** ساحب غەرەز: خودان غەرەز، دل پیس، کیندار - تەعن: تیر و تەشەر، سەرھەڤدە، نچک - دەفعئ توهمەت: بەرگری یا تۆهمەتی-

■ **جوانکاری:** ساحب غەرەز کنایه تە ژ بەکرۆکە.

■ **شروڤه:** ↓

۱۷۴۸- گۆ من ديبه يا مهـمۆ حهـباندى

کيژهک عهـرهـبانه ليڤ دهقاندی

۱۷۴۹- سهـر تا ب پيان رهـشه وهـکی قير

لايق نيه بهـحس و خوهـستنا مير

■ هه قبه ركرن : ئا.حم. رۆ. هژ.ئوس. نه لايقي-

■ پهـيقناسی : حهـباندى : ئهـقاندی، حهـژی کرييه - کيژ : قيز - دهقاندی : دهق
کری، خال کری، کوتايی - دهقاندن : خالكوتان، دهق کرن -

■ جوانکاری : بويژا " رهـشه ليڤ دهقاندی " چيروکا فاتکا رندک و زر خووشکا وي
کو پيرا سيـرباز ل ئاـقا قيری را کربوو، لي ل جيهي فاتکا رندک دا ببوو ژنا کورپی
پاشی و ژ سهـری تا پيان وهـکی قيری بوو و فاتکا رندک ژي را دگۆت کهـرا
رهـشه ليڤ دهقاندی، دینه پيرا مرۆفء.

■ شروقه : بهـکۆيـ دلييس و کينهـدار، کهـلين ژ دهـست خوهـ نهـدا و دهـملدهـست ژ
بو وي هندی کو رووفا ئيلاقهـيان ژ مهـمۆ دوور که و بنقهـ ژي مهـبهـستا وی ئهـو
بوو کو مهـمۆ بدهـ دهـرفهـکرنی، هلدا گۆت : ميری من ئهـو کچکا کو مهـمۆ
حهـباندى يه، من ديتيه، ئهـو قيزهـک عهـرهـبان، يهـکه رهـشه ليڤ دهقاندی يه. ل
سيـری تا پيان وهـکی قيری رهـشه و هيژايی وي هندی نينه، کو مير ل وي باری
دا بناخفه و جا کو ما، مير ههـرهـ خوازگنی يی وي.

۱۷۵۰- تهـعنی د مهـمی وهـرهـنگ ئهـسهـر کر

یهـک جار ژ عهـقل بی خهـبهـر کر

■ هه قبه ركرن : هژ. جاری - حم. عهـقلى -

■ شروقه : ↓

۱۷۵۱- بەھرا دلى پىردلى ب جۇش ھات
ناگاھ ب گازى و خورۇش ھات

- ھە قىبە رىكرن : ئا. لوى - ھم. دەلى - ھژ. رۆ. د دلى مەمى - پىرۆ. بەھرا د دلى ويدا، بەھرا دلى پىر دەلى - ئە. دلى پىر لوى - - مىر. ھم. رۆ. ئە. ناکام -
- پەيقناسى: پىردل: دل پىر، دل تىزى، دل تىزى كول و كەسەر - پىردلى: ئەوى دلىپ، مەبەست تىزى مەمى يە - خورۇش: گازى، دەنگى بلند -
- جوانكارى: ھەردو پەيقىن دل تەكرىرئ ساز دكن. پەيقىن گازى و خورۇش ھەقواتەنە. پىردلى كىنايەتە ژ مەمى. دلى مەمى ب دەريايەك تىزى ھاتىيە وەكاندنئ، كول بەر تەعن و نچىن بەكۆ ھاتە جۇشئ و ھلكەلىيا و حورمىجى. ل پەيقا " گازى و " دا سەربەستى يا ھۆزانى يى ھەيە.
- شىرۆقە: تان و نچىن گۆتتىن بەكرۆكە وسان ل مەمى كار كر، كو مەمى يەكجارى ھش و ھەدامى خوە دەردا و دەريايە دلى ئەوى دلىپ ھلكەلىيا و نىشكاھا ھاتە جۇشئ و حورمىجى و مەمۆ توورە بوو و ل سەر بەكرۆكە دا پەرت بوو ولى قىزىيا.

۱۷۵۲- گۆقەت نە وەيە وەكى وء گۆتى
مىرم پەرى يا دلى م سۆتى

- ھە قىبە رىكرن : ئا. پەريە - ئا. ھم. مە - مىر. پۆ. ئۆس. من -
- پەيقناسى: مىرم: مىرى من

۱۷۵۳- شەھزادەيە شەھنشىن مەكانە
عەنقاىە بولەند ئاشيانە

- ھەقىبە رىكرن : مىر. ئا. بولەندە - ئۆس. بولەند و -
- پەيقناسى: شەھنشىن مەكانە: ل شەھنشىن ئاشيانە دا دىزى - بلند ئاشيانە: بلند ھىلوونە، ژ بنەمالەيەك مەزنە و وەكى سىمرغى دەستى كەسى ناگىژە ھىلوونا وى - بولەند: بلند - ئاشيان: ھىلوون -

■ **جوانکاری:** لئفہ گہرا پیتا "ش" موسیقیا ہوندورانی ساز دکہ. زینے ب سیمورغی ہاتیبہ وہ کاندنی، چاوا ہیلوونا سیمورغی ل سہر چپایین قافہ و دەستین کەسی ناگیژی دا، زین ژێ ل بنەمالە بەک مەزنە و دەستین کەسی ناگیژە ہیلوون و بنەمالا وئ ژێ .

■ **شروۆفہ:** ↓

۱۷۵۴- میرانیہ ئەو ژ نەسلین پاکە
 نوورانیہ ئەو نە ئاب و خاکە
 ۱۷۵۵- سەردەفتەری حوور و نازەنینە
 ھەرچەند مەلەکە ب نافی زینە

■ **پەیفناسی:** میرانی یە: ژ مالا میرانە - ئاب و خاک: ئاف و گل - نە ئاب و خاکە: مەبەست ژێ ئەوہ کو ئەو حووری و پەری یە، نە بەشەرە، لەورا کو بەشەر ژ ئاف و قورچ ہاتیبہ ئافرانندی و حوور و پەری ژ نووری. - سەردەفتەر: سەردار، مەزن. ئەف پەیفنا دکار دو واتەیان بدە: یەک ئەوہ کو نافی وئ ل سەرەتایا دەفتەرا حووری و نازەنینان دا و بەریا نافیین ھەموو حوور و نازەنینان دا تئ، یا دی ژێ ئەوہ کو دەفتەرا حوور و پەری یان ل دەستین وئ دایە و ئەو پلە و پایەیین وان دیار دکە.

■ **شروۆفہ:** مەمئ توورە بوو و گووت: میری من قەت وسان نینە وەکی کو ئەوی گوئی. ئەو پەری یا کو دلێ من شەوتاندیبہ، شەھزادە بەکە کو ل شەھنشینان دا روودنی و جیہی وئ وەکی جیہی سیمورغی ہند بلندە، کو دەستین چ کەسی ناگیژی. ئەو میرانی و ژ نەسل و بەرەبەک پاک و پاکیزە یە و وەکی حووری و پەری یا ژ نووری ہاتیبہ ئافرانندی، نە ژ ئاف و ئاخێ. ئەو سەردەفتەرا حووری و پەری یانە، ھەر چەند کو فرشتە یە، لئ نافی وئ زینە یە.

۱۷۵۶- میر ئەف خەبەرا خلافین ھەیبەت
 گافا کوبەھیسٹ ھاتە غیرەت

■ **ھەقبەرکرن:** میر. ئا. ئۆس. رۆ. خەبەری - پڕۆ. خەبەرا - ئە. ئەو خەبەری - میر. بر. خلاف و - - ئۆس. ھاتی -

۱۷۵۹- رابوونە مەمى دو سەد غەزەنفەر

مەم رابويە پىن د دەستە خەنجەر

■ ھەقبەرکرن: حم. ب - ھژ. رابوو پىيان ب دەستى -

■ **جوانکاری:** غەزەنفەر ئستعارەيە ژ خزمەتکارىن مير کول ميرانى و بوپرى يىن دا
وھكى شپيران بوونە.

■ **شرۆفە:** ↓

۱۷۶۰- تاجدين و چەكۆد گەل براىى

رابوون ب تەعەسسوب و تەبتايى

۱۷۶۱- گۆتن گەلى جونديان فەوہستىن

ھوون جوملە نە سەرخوہش و نە مەستىن

■ **جوانکاری:** پەيقىن مەست و سەرخوہش ھەقواتەنە.

ل پەيشا گەلى دا سەربەستى يا ھۆزانى يىن ھەيە.

■ **شرۆفە:** ↓

۱۷۶۲- ھوون قەنج دزانن ئەم كوسانين

ساحب ھونەرىن و پەھلەوانين

■ ھەقبەرکرن: حم. ھژ. رۆ. كوسانن، پەھلەوانن - پرۆ. "كوسانين، پەھلەوانين"

- مير. ھژ. رۆ. ھونەرن د- پرۆ. ھونەرىن -

■ **پەيقناسى:** تەعەسسوب: تاگرى، دەمارگرى - گەلى جونديان: گەلى سەربازنۆ

- فەوہستىن: راوہستىن - كوسانين: چاوايىن - ساحب ھونەرىن: ئەم خودان

ھونورن -

■ **شرۆفە:** ↓

۱۷۶۳- پانسەد ژ وە حەملە کەن ب کەربان
نادەینە وە نۆبەتا چو زەربان

■ هەقبەرکرن: ئا. ئۆس. حەمل کین -

■ پەیفناسی: نۆبەت: گەرەد - زەرب(ضرب): دەرب، لیدان -

■ شروۆفە: ↓

۱۷۶۴- گەرچی وە عەجەل ب دەست مە نینە
نەمما وە گەلەک ژ دەست مە دینە
۱۷۶۵- حەتتا کو بکن مەمئ گرفتار
سیسەد ژ وە دئ ببن بریندار

■ هەقبەرکرن: هژ. دی بیت -

■ شروۆفە: ↓

۱۷۶۶- حەتتا نە مە هەرسئ یان ب ککەر کەن
هوون دئ ل مەمئ کوسا نەزەر کەن

■ هەقبەرکرن: ئا. ئە. ئۆس. رۆ. کوسان - پرۆ. کوسا

■ شروۆفە: ↓

۱۷۶۷- هەرچی کری حاکمئ مە فەرمان
ئەم نابنە مانعئ چو حوکمان

■ هەقبەرکرن: ئۆس. مەوجبئ -

■ پەیفناسی: حاکم: فەرماندار، میر - مانع: بەرگر - حوکم: حوکوم، فەرمان -

■ شروۆفە: ↓

۱۷۶۸- دەستى د مه بهستهنه ل بهر مير

ها گهردهن و دهست و پى و زهنجير

■ **شروقه:** ب فرمانا ميرء را دوسه د سهربازين وهكى شيران هيرشى سهر مەمى کرن. مەمى دەستى خوه ئاقىته خهنجهرا خوه و رابوو سهر پى يان و ل وئ دەمى دا تاجدين و چه کو و عارف ژى پيکفه رابوون پشتا مەمۆ. تاجدين گوته سهربازان: گەلى سهربازنو راولهستن. هوون کو مەست و سهرخووش نينن، هوون باش مە ناس دکن. هوون دزانن ئەم هەرسى برا ژى په هلهوان و خودان هونهرن. ئەگەر پينجسه د کهسى وهكى وه ژى پيکفه هيرشى سهر مەمى بکەن، ئەم گەرهدا چو دهربان نادهينه ههوه و ئەمى وه هه موو يى ژى پرتى پرتى بکەين. هەرچەند کو ئەجەل وە ل دەستى مە دا نينه، لى وه گەلەک ژ دەستى مە ديتنه. هەتا کو هوون مەمى بگرن و دەست ب سهر بکن، ئەمى سيسه د کهستين وه بريندار بکەين. هەتا کو هوون مە هەرسى برايان نه کوژن و ل سهر جهنازين مە را دهرباس نهبن، هوون نکارن چهپ بهرا خوه بدهنه مەمى. لى ئەم ل ژير فرمانا ميرى خوه دانن. هەرچى کو ميرى مە فرمانان بکە، ئەم ژ فرمانا وى دهرناکهفن. دەستين مە ل بهر ميرى مە گريدايينه. ها ئەفا گهردهن و دەست و پى يين مە و ئەفا ژى زنجير، بلا مير بخوه دەست و پى يين مە گرى ده، لى مافى وه تونهيه کو هوون چهپ بهرا خوه بدهنه مە.

۱۷۶۹- مير رابوو و دەست و پى مەمى بهست

تاجدين مرنا خو وئ دەمى خوهست

■ **هەقبەرکرن:** هژ. پىي -

۱۷۷۰- ئەمما چ بکەت ژ بو نه عاره

جهلاد کو مير و خوونده کاره

■ **هەقبەرکرن:** مير. ژ بو وى - ئا. ئوس. نه چاره - - مير. ئا. ئوس. حم. ئە. رۆ. هژ. نه ميره

■ **شروقه:** ↓

۱۷۷۱- مەم گرت و شەھانده پيش سەرھەنگ

گۆ ھەبەس بکەن د ککەلیا تەنگ

۱۷۷۲- ھلگرتن و بىرنە پيش ديزدار

مەھبوس کرن د ککەلی يا تار

■ ھەقبەركرن: ئە. مير. ئۆس. ھم. جا. زا. ھژ. قوللەيا - رۆ. ئا. قليا- پرۆ. قليا-

■ پەيقناسى: سەرھەنگ: سەرکردەيى لەشكەر، ليرەدا مەبەست ژى زندانقانه - ككەلى: ككەلا، قەلە - ديز: ديز، دزە، ككەلا، عەرەبان ئەف پەيڤا كوردى ژى كرنە ديزەج - ديزدار: ديزقان، ككەليشان، قەلەقان - مەھبوس: بەندى - طار: تارى -

■ شروڤه: ↓

۱۷۷۳- ديوانى و مەجلىسى بەلاف بوون

بلجومله ژ بو مەمى د مەھزوون

۱۷۷۴- ديوانه سفەت ب ئاھ و فەرياد

ھەمىيان دكرن ژ بو مەمى داد

■ پەيقناسى: ديوانى: كەسپىن كو د ديوانى دا روونشتنه، ردېنسىپى، مەجلىسى - مەھزوون: خەمگين - ديوانه سفەت: ھەكى دىنان، شىتانه - داد كرن: داد خوەستن، گازندە كرن، نالين -

■ شروڤه: مير بخوه رابوو و دەست و پى يپن مەمى گريدان، تاجدين دخوەست بمرأ، لى ئەو يەكا ب چاف نەديتا. لى ئەو ھندا ژ وى را نەنگ و فەھىتى نەبوو، لەو را كو جەللاد مير و فەرماندارى وى بوو. مير مەم دەست ب سەر كر و شانده بال سەرھەنگ و گۆت بلا مەمۆ ل كەلایا تەنگ دا زندانى بكن. ب گۆتتا مير را سەربازان مەمۆ ل ناف ھەف دا گرتن و ھلدان و برن لالء كەليشان و ئەو ل كەلایا تەنگ دا زندانىكرن. ل وى دەمى دا ديوانى و ردېنسىپى ھەموو بەلاف بوون و ھەموو ژ بو مەمۆ خەمگين و نەرەھەت بوون. ھەموو ھەكى شىتان ژ بو مەمۆ دگريان و دناليان و گازندە دكرن.

(٤٤)

خولووسیهت و خه لاسی یا مہمی یه د خه لوه تا زندانی دا ژ سفاتی د
حه یوانی، موشارکته و موشارکله تا وی یه ب نه خلاقن د رووحانی

۱۷۷۵- میهرا فهله کن نه زهل عه دیمه

کینا فهله کن نه بهد قه دیمه

۱۷۷۶- ههر چی وه کو نه و ژ عه ردی راکته

نه لبه تته دی وی د عه ردی را کته

■ هه قبه رکن: نا. هژ. حم. وی دی-

■ په یقناسی: عه دیمه: تونه یه - قه دیمه: هه د بهری دا هه یه - ژ عه ردی
راکرن: بلند کرن - د عه ردی را کرن: چال کرن -

■ جوانکاری: مالکا ۱۷۷۵ ب شیوه یا موازنه یه هاتیبه قه هاندنی. په یقین کین
و میهر و نه زهل و نه بهد دو به دو د ژ بهرن. په یقین نه زهل، نه بهد و قه دیم
هه قبا به تن. بو یژین ژ عه ردی را کرن و د عه ردی را کرن د ژ بهرن.

■ شروقه: ↓

۱۷۷۷- عولوی ژ خوه را عه یان دخوازت

سوفلی ژ مه را نه هان دخوازت

■ هه قبه رکن: ئوس. ژ خوه مه را-

- په یقیناسی: **عولو: عولوف، بلندایی - سوفلی: نزمایی -**
- **جوانکاری: ئەف مالکا ب شیوه یا تهرسیعی هاتییه فهاندنی. په یقین سوفلی و عولوی و عه یان و نه هان دو به دو دژبه رن.**
- **شروقه: ↓**

**۱۷۷۸- نابینی ههر رو کو ئافتابین
دافیتته مه غاره یا تورابین**

- **هه فبه ر کرن: میر. ههروه کو کو- - هافیتته- نه. دهافیتته- ئوس. تافیتته-**
- **په یقیناسی: ئافتاب: ئافا روژی، روژ، - مه غاره: ئشکفت، کولوه، غار - توراب: ئاخ، خاک-**

■ **جوانکاری: ئەف مالکا تهلیمحه ژ بو وی بیتر و باوه را ئابینی یا کهون. پیش دا مروفل سهر وی بیتر و باوه ری بوون، کو ئورد راوه ستایی یه و تافل سهر ئوردی را دگه ره. لی تافل ناخوازه ههل بی. له ما ههر رو فلهک ئه وی ب زوری ژ روژ هه لاتئ دکشینه و بهر ب روژاقایی دبه. ده ما کو تافل ریکا خوه کوتا کر، خوه دافیتته ئشکفته کئ و ل وی ئشکفته تی دا خوه ل ئافل دخه و ژ گونه هین کو مروفل ل بهر وی و ل پیش چاقین وی کر نه شه رمه زاره و تهوبه دکه کو جاره ک دی ههل نه یی و دا کو گونه هین مروفل ب چاف نه یینه. لی سبیدا وی روژی دیسا پیرا فله کئ وی ب زوری دکشینه سهر رووباری جیهانی. بوئین رو چوو ئافا، بهر ب ئافا بوون و ئافابوون زی هه ژ قئ بیتر و هزرئ هاتنه وه رگرتنی. له ورا گهل ل سهر وی بیتر و هزرئ بوونه کو هه رو ده ما کو تافل دقولوبه، دچه سهر ئافل و خوه دشو و توبه دکه.**

■ **شروقه: ↓**

**۱۷۷۹- خاسماکو دگهل قه بیلی عاشق
ههم خائن و خواره ههم مونافل**

- **هه فبه ر کرن: میر. ئوس. رو. خوار و- پرو. خواره-**

- په یقیناسی: خائن: دهخهس - خوار: نهراست، نه دوروست - موناقد: دوروو -
- جوانکاری: په یقین خائن و خوار و موناقد هه قبا به تن.
- شروقه: ↓

۱۷۸۰- نه لبه تته دلی مه عیشقبازان
 نه ووهل دبه تن ب غنج و نازان

- هه قبه رکن: ئوس. فه تح -
- په یقیناسی: غنج: ناز، ده لالی -
- جوانکاری: په یقین غنج و ناز هه قوا ته نه.
- شروقه: ↓

۱۷۸۱- ناخر دکه تن مه لوول و مه ئیووس
 مانه ندی مه من زه لیل و مه حبووس
 ۱۷۸۲- دافیزته مه حبه سی ب ناکام
 داتیتته مه رقه دی سهره نجام

- هه قبه رکن: ئوس. تاقیزته -
- په یقیناسی: مه ئیووس: بچ هیقی، دلشکهستی - مه حبه سی: زندان، به ندیخانه -
 داتیتته: ددانه، دادنه - مه رقه د: گوړن، گوړ -
- جوانکاری: په یقین مه لوول و مه ئیووس و زه لیل هه قبا به تن. ل مالکا ۱۷۸۲ دا
 به راعه تی ئسته لال هه یه، له ورا هی خانی مرنا مه من ل زندانی دا نه قه گپرایه،
 لی لیره دا ب سهرگرتی رادگه هینه.

■ **شروڦه:** دلؤفانی یا فهلهکی هه بهری بهر دا تونهبوویه، لی کین و رکا وی هه بهری بهر دا و سهری سهر دا ژ مه را ههبوویه. ههرتشتا کو ئه و ژ عهردی را که و بلند که، ل کوتایی دا یی د عهردی را که و وهندا بکه. ئه و ب ئهشکههتهی بلندایی ژ خواه را دخوازه و ل په نیقه ژ می را نزماتی و نهمانی دخوازه. ما تو نایی کو ئه و ههر روژ تافی بلند دکه و ل کوتایی دا دافیژه ئشکهفتا ناخی و ئهوی بهزر دکه. ب تاییهتی ئه و ل گهل دهسته یا ئهفینداران ههم خائن و دهخهس و خواره و ههم ژ دوروویه. ههلبهت ئه و پیشدا دلی مه ئهفینداران ب ناز و خواه قهزاندنی دبه، ل دوو را مه بی هیقی و دلسار دکه و وهکی مه می مه دکه زندانی دا. مه بیمراز دکه بهندی و ل ناکامی دا مه دافیژه ناف گۆرنی.

■ **۱۷۸۳- ئه و بهخت رهشن لهقه ب ل وی مه م**

بی ههمنهفهس و ههقال و ههمدهم

■ **۱۷۸۴- هافیتنه چالهکی ب زاری**

تهشبی ب گۆرنی تنگ و تاری

■ **۱۷۸۵- مهگرووه وهکی دههانی ئهژدهر**

مهنگوور وهکی نهکی و مونکه

■ **ههقهبرکرن: میر. مونکه -**

■ **په یقناسی: لهقه ب: ناسناف، زیده ناف، لیره دا مه بهست ژ ئی ناهه - ههمنهفهس: ههقهفهس، ههفدهم - ب زاری: ب زاری، ل دهمه ک بیگاف دا، ب بهلهنگازی - مهگرووه: کریت، پیس، پتی - ئهژدهر: ئهژدهها، ئهژدهها، زیبا - مهنگوور: پتی، پیس، کریت - نهکی و مونکه: نافی دو فرشته یانه کو گۆرهکی بی و باوه رین موسلمانان ل یه کمین شهقا مرنی دا پرسبارا ژ مری یان دکن. -**

■ **جوانکاری: په یقین ههمنهفهس، ههقال و ههمدهم ههقواته نه. په یقین مهنگوور و نهکی و مهکر ههقریشالن و جناسی چی دکن.**

■ **شروڦه: ئه و بهختره شنی کو نافی وی مه می بوو، گرتن و وهکی ژار و بهلهنگازه کی بی ههقال و هوگر و بی یار و دوست ئافیتن چالهکی، کو وهکی گۆرنی تنگ و تاری و وهکی دهقی ئهژدهرها گه نی و بوقه دار و وهکی رووچکی نهکی و مهکیران پیس و پتی و کریت بوو.**

**۱۷۸۶- روونشت د وئ قه عابدانه
زندان ل وء بوويه چله خانه**

■ هه قبه ركرن: ئا . روونشتييه تيئه - هژ. روونشتي -

■ پهيئناسي: عابدانه: وه كي عابدان، وه كي خوديپه رهستان - چله خانه: ئه و جيهي كو سوئي چل روژان تي دا زكري خودي دكن - (نائئي چيايه كي يه ل باژاري خويي دا) -

■ شروقه: ↓

**۱۷۸۷- ئه و چه ه ، ل وء بوويه چاهن نه خشه ب
ئه و مه ه كريبيا هالائ يه كشه ب**

■ هه قبه ركرن: حم. رو. گريا - هژ. گه ري يا -

■ پهيئناسي: چه ه: چاه، چال - چاهن نه خشه ب: چاهه نه خشه بي، چالا باژاري نه خشه بي كو گو ره كي راكه هندني ميژوويي ئه لموقه ننه ع هه يقه ك زي دهر دخست كو روئاهي يا وي تا چوار فه رسه خا دهنكاغت. لي ره دا مه به ستا خاني ئه وه كو مه مي زي ل وي چال دا وه كي هه يقه كن بوو كو نوور زي بلند دبوو. چاوا كو دبيژه ئه وه هه يقا هند لاواز و قور بوو كو بوو وه كي هه يقا ده قدا سكي - مه ه: ماه، هه يف - هالائ يه كشه ب: هالالا يه كشه في، هه يقا يه كشه في، هه يقا ده قدا سكي -

■ جوانكاري: ئه ف مالكا ته لميحه ل سه ر چالا نه خشه بي و ئه لموقه ننه ع. ئه و مه ه، ئستعاره يه ژ مه مي.

■ شروقه: ↓

**۱۷۸۸- سوئي كو گه ه شته كونجي خه لوه ت
شيخيني گه ها مه قامي وه حده ت**

■ هه قبه ركرن: ئا. رو. شيخي كو گه ها - پرؤ. شيخيني -

■ په یقناسی: شیخینی: شیخاتی - مه قامن وه حدت: پله یا یه کیتی یی، نه ولیا کو دگه هه نه وی پله یی خوه و خودی یه ک دزانن و ژ بلی خودی تشته کی دی ناکه فه بیرا وان -

■ شروقه: مه می وه کی عابدان ل وی چالی دا روونشت و نهو چالا ژ خوه را کره چله خانه یا سو فیان و ل زندانی دا خه ریکی عبادته تی بوو. نهو چالا ژئی را بوو چالا نه خشه بی و نهو ژئی بوو هیفا وی چالی. نهو مه می یی کو رووی بی وی وه کی هه یفا چاردی بوو، ل وی چالی دا وسان ژارو لاواز بوو کو روو چکی وی بوو وه کی هه یفا یه کشه فی. نهو سو فی یا کو که ته وی قونجکی ته نی تی یی و ل ته نی تی یی دا ده ست ب عبادته تان کر، تا کو ژ پله یا سو فی تی یی گه هیشته پله یا شیخینی یی و گه هیشته مه قاما وه حدته تولو جوودی و ب خودایی خوه را بوو یه ک.

۱۷۸۹- گه ه شوبه ته تی عاشقان ب دلخواز
گه ه شوبه ته تی عابدان ب داخواز

■ جوانکاری: نه ف مالکا ب شیوه یا ته رسیعی هاتیبه فه هاندنی و ته شبیه تیدا هه یه.

■ شروقه: ↓

۱۷۹۰- هه ر له حزه د گه ل که لا گرینی
نه فره نگه نهوی دگوته زینی

■ هه قبه رکن: حم. نه فره نگه هه نهوی - هژ. نه. نو س. رو. نه فره نگه هه وی - پرو. نه فره نگه نهوی -

■ شروقه: ↓

۱۷۹۱- که ی مسلن حه راره تا غه ریزی
نیرو هه د مسری دل عه زیزی

■ هه قبه رکن: نا. نو س. دم سری دا -

- په یقنناسی: هه رارهت: گه رما - غه ریزی: سروشتی - مسر (مصر): باژار، وه لاتی مسری - عه ریز: خوشته فی - عه ریزی مسری: حاکمی مسری، کو میری زوله یخایی بوو -

۱۷۹۲ - سه د جار هه ر رۆ ل قه لیبی غه مناک

پیراهه نی سبه بری من ته کر چاک

- هه فبه ر کرن: هژ. جاری - ئا. ئۆس. د -

- په یقنناسی: غه مناک: خه مگین - پیراهه ن: کراس - چاک: دراندی، درپایی -

■ **جوانکاری:** ئه ف مالکا و مالکا ل پیش وی دا ته لمیحن ژ سهر بهووری یا یووسف پیغه مبه ری کو ری یه عقووبه. یووسف ل در یژایا ژیا نا خوه دا خودانی سی کراسین گرنک بوویه، یان ب گو تنه ک دی سهر بهووری یا سی کراسین وی ل میژوو و توره یی دا دهنگ قه دایه. یه ک ئه و کراسی کو براین وی ل خوونا نیچیری را کرن و ناین بال یه عقووبه و گو تن کو گورگان یووسف خوارنه. یی دی ئه و کراسایه، ئه وی کو گاڤا زوله یخایی دخوست یووسف ل ئوډا خوه دا راگره و یووسف ل بهر ره فی و زوله یخایی دهستی خوه ئاقیت و کراسی یووسف ل پاراڤه دریا. کراسی سی یی ژ ی ئه و کراسایه، کو گاڤا یووسف ل مسری دا پادشاه بوو ژ باقی خوه را شانده و ب بیهنا وی کراسی چاقین یه عقووبه قه بوون.

ل قی مالکا هه لبه ستی دا خانی هه م ژ کراسی یووسف دئاخفه و هه م ژ ی ژ سه برا یه عقووبه، کو هه ر چهنده مووی دگوتنی کو یووسف مریه، لی ئه وی باوه ر نه دکر و هه ر سه بر دکر کو روژه کی یوسفی په یدا به. باسا کراسی یووسف ل ۶ نایه تین قورئانی ل سوورا یووسف دا هاتیبه: " و جاء علی قمیصه بدم کذب قال بل سولت لکم انفسکم امرا فصبر جمیل... - واستبقا الباب و قدت قمیصه من دبر... - اذهبوا بقمیصی هذا فالقوه علی وجه ابی یات بصیرا... "

بویترا پیراهه نی سبه بری لی دراندن مبه ست ژ ی بی سه بر و بیحه دوور کر نه.

۱۷۹۳- گەھ گەھ چ دبت وہ کی زولہ یخا
 پرسا مه بکی تو نهی شه که رخا
 ۱۷۹۴- له یلا تویی نه ز ژ بو ته مه جنوون
 گولگوون ژ ته را سرشکی پر خوون
 ۱۷۹۵- فەرهاد نهزم تو بۆم شیرین
 سیلابی سرشکی جوویی شیرین

■ هه قبه رکن: میر.حم. هژ. رۆ. فەرهادم نه ز و- پرۆ. فەرهاد نهزم - ئۆس.
 نه. فەرهاد نه ز و-

■ په یقناسی: شه که رخا: شه که رکه کرۆژ، شه که رکه کرین، مه به ست ژنی
 خه به رخۆش و قسه شیرینه، شیرینناخیف - گولگوون: ژ رهنگی گولین دا، سۆر،
 ناخی هه سپی شیرینی یه ژی. - جوویی شیر: جۆکا شیر، جهوا شیر -
 جوویی شیرین: نه م جۆکا شیرین. -

■ جوانکاری: ل فان هه رسی مالکانا دا ته لمیح هه یه و ئینانا ناخین نه فیندارین ب
 ناف و بانگ موراعاتو نه زیر یان هه قبا به تی یی ساز دکه. هه ردو په یقین شیرین
 جناسی ساز دکن. جوویی شیرین ئیهامه. له ورا کول پله یا یه کی دا مرۆف وه
 سه ه دکه کو باسی جۆکا شیرینی یان ژی جۆکا ئافا شیرین دکه. لئ ل بنیشی
 دا مه به ستا خانی ته لمیح ل سه ر چیرۆکا فەرهاد و شیرینی. ده ما کو شیرین
 پین هه سیبا کو فەرهاد بوویه نه فیندارئ وئ، گۆتی تو گه ره که جه وه کی ژ سه ر
 سه ری که فری بیستوونی را بکۆلی و بینی بنی کینفر و بگه هینی وئ هه وزا بنی
 کینفر. بلا ل ژۆری شقان په ز و بزنان ل وئ جۆکی دا بدۆشن و شیر ژ ریکا
 وئ جۆکی را بی و بکه فه وئ هه وزی، کو نه ز ل هه وزی دا هه ماما شیر بگرم،
 هینگا نه زی ته بکم.

■ شرۆفه: جار جارن وه کی نه فینداران ب دلخواز و جارنان ژی وه کی عابدان ب
 دوعا و داخواز و ب که لا گرینی وه ها گازی زینی دکر و دگۆتی: نهی نهوا کو
 وه کی که رمایا سروشتی یا له شی منی و ژ جان و دلج من دوور ناکه فی. ئیرو ل
 ناف بازاری دلج من دا تو وه کی هه زیزی شاه و خووندکاری مسری هه زیز و
 خۆشه ویستی. تویی کو رۆژی سه دجاران کراسی هه دووری و سه برا من تیش

دکی و نه ز ل دووریا ته دا بی هه دوور بووم. دی چ بیه، نهی زار شیرینی، کو نه گهر تو ژی وه کی زوله یخایی جار و باران مه بینی بیړا خوه و پرسیارا حالی ژار و به له نگازان بکی. تو له یلایا منی و نه ز مه جنوونی ته مه. نه ز ژ بوئا ته هیسرین خونین دبارینم. فهرهاد نه زم و تو ژ من را شیرینی، لیمشتا هیسرین من جوکا شیریه ژ ته را.

بالکیشی: ل ده ستنیسین نا. میر. ئوس. دا دو به یتین خواری ژی هه نه کول دیتر نوسخه یان دا نه هاتنه:

گهر چ تو بده ردی من خه بییری
مه دداحی ته مه وه کی هه رییری
- ل ئوس. و میر. دا: مه دحی ته دکم وه کی هه رییری -
گهر چ مه نه ن تو خزم و جیران
عیشقا ته کرم فه قیهی ته یران
لی نهف هه ردو مالک ژی رهنگی هه لبه ستین خانی نادن.

۱۷۹۶- دونیا ل م گهر چ بوویه زندان
نیرو هه ته نی نه زم موسولمان
۱۷۹۷- لهو را ژ دهقی نه بی یی مورسه ل
بوو نهف خه به ره سه حیج و مورسه ل
۱۷۹۸- دونیا کو بهه شتی کافرانه
مه نوا یی به لایی موئمنانه

■ هه قبه ر کرن: ئوس. مه نوا و -

■ په یقناسی: نه بی یی مورسه ل: پیغه مبه ری خودی - مورسه ل: ریگری، شاندی،
- سه حیج (صحیح): راست و دوروست، هه دیسا کو راستی و دوروستی یا وی
هاتیبه بنه جی کرنی. - مورسه ل: هه دیسا کو نه سحابان ژ دهقی پیغه مبه ر
بخوه بهیستنه. - مه نوا: جی، جیگه - موئمن: خودان باوهر -

■ **جوانکاری:** ل قئ مالکئ دا تلمیح هه یه ل سهر حه دیسا: **الدنیا سجن المومنین وجنة الکافرین**، واته دونیا زندانا مؤمنان و بهه شتا کافرانه. ههر دو په یقین مورسه ل جناسئ ساز دکن.

■ **شروقه:** ههرچهند کو جیهان ژ من را بوویه وه کی زندانه کئ، لی ئیرو تهنئ ئەز موسولمانم، له ورا کو ئەف خه به را راست و دورست ژ دهقئ په یغه مبه ری خودئ هاتیبه بهیستنئ، کو فهرمۆیه: **جیهان بهه شتا کافران و زندانا مؤمنانه.**

۱۷۹۹- ههرچهنده قهوی موئشسه وه ششم ئەز

ئهوچهند ب موئشسه وه شی خوئششم ئەز

■ **هه قبه رکن:** هژ. ههرچهنده - - نه. ئەقچهند -

■ **شروقه:** ↓

۱۸۰۰- سه د سال نه گهر بکن م مه حبووس

ما ئەز قه دبم ژ وه سلئ مه ئیووس

■ **هه قبه رکن:** هژ. سه د سالی بگپری من - **حم. میر. ئا. رۆ. نه. زا. جا.** سه د سال بگپری من - **ئۆس. نه گهر بکی مه -**

بالکیشی: لیره دا مه مئ دگهل زینئ دناخفه، ئەم دزانن کو زینئ مه م مه حبووس نه کریبه کو مه مئ بیژئ دا سه د سال نه گهر بکی م مه حبووس، لی مه مئ ل سهر زینئ هاتیبه زندانی کرنئ، یا راست ده بن وه ها به: سه د سال نه گهر بکن م مه حبووس، واته نه گهر سه د سالی ژئ من ل سهر ته زندانی بکن. لی هه موو ژئده ران بکی نفیسنه، ب م وه رهنگ کو بکی هه له یه و بکن سه رراسته.

■ **شروقه:** ههرچهنده کو ئەز ل قئ زندانی دا گه له کی په ریشه و ئالۆزم، لی ئەز ب وئ ئالۆزی و په ریشه بوونا خوه دلخۆشم. نه گهر ژ سهر ته سه د سالی ژئ من زندانی بکن، ما ئەز قهت ژ وه سلئ بئ هئقی دبم؟

۱۸۰۱- سووندى دڭوم ئەز ب سوورەين نوور

دېما كو ئەوه كىتابى مەستوور

۱۸۰۲- دەھ جار ب حەققى بەزن و بالى

چل جار ب حەققى زولف و خالى

■ هەقبەركن: هژ. جارى، جارى -

■ پەيقناسى: سوورەين نوور: سوورەيا نوور، بىست و چوارومين سوورەيا

قورئانى يە، لىرە دا مەبەست ژى تەفەشا زىنى يە - كىتابى مەستوور

(كىتاب مسطور): كىتبا رىزدار، پرتووكا نڧىسى و خودان رىز و هيل - بال:

بالا، بلنداىى، بەزن -

■ جوانكارى: سوورەين نوور ئستعارەيە ژ دېما زىنى.

■ شروڧه: ↓

۱۸۰۳- تەحقيق ب ئافتابى روخسار

تەسدىق ب ماھتابى دىدار

۱۸۰۴- تەئكىد ب قبلە گاهى ئەبروو

تەعزىم ب سجده گاهى گىسوو

۱۸۰۵- سەدچار قەسەم ب هەردو نوونان

عەھدا من ئەوه د گەل عويوونان

■ هەقبەركن: هژ. تەوكىد- رۆ. تەئكىدە -- هژ. جارى -

■ پەيقناسى: تەحقيق: ب راستى كو، بىگومان - تەسدىق (تصدىق):

باوهر پىكرن، راست دەرىخستن - تەئكىد: بىگومان، براستى و پىكوتانى -

قبلە گاه: رووگەھ - قبلە گاهى ئەبروو: رووگەھا بروويان، مەبەست ژى

ناچاقان و ئەنى يە - تەعزىم (تعظيم): كرنۆش، سەردانقاندن - سجدە گاه: جيهى سجدە كرنى - سجدە گاهى گيسوو: جيهى سەردانقاندنا بسكان، مەبەست ژى ھەر دو بەرپىن زىنى نە - ھەردو نوون: مەبەست ژى ھەردو بروويه - عەھد: پەيمان - عوبوونان: چاقان -

■ **جوانكارى:** خانى تەفەشا زىنى ب تاقى را و دیدارا وى يان ژى چاقىن وى ژى وەكاندىيە ھەيقەرۆنى، ئەنى، يان ژى ناچاقانى وى را دىبژە قبلە گاهى ئەبروو، لەورا كو ھەردو بروو بەرى خوە ددنه ناچاقانى، ژ ھەردو بەرپىن وى را ژى دىبژە سجدە گاهى گيسوو، لەورا سەرى ھەردو بسكىن وى گەھەشتە سەر ھەردو بەرپىن وى. ھەردو چاقىن وى ژى وەكاندىيە ب پىتا نوونى.

■ **شروڤه:** ↓

۱۸۰۶ - ھەتتا رەمەقەك ھەبەت ژ جانى

جانا تو د جانء دا نەھانى

■ **ھەقبەرگرن:** مير. ھەبە - ھژ. دبت - - مير. ھم. ھژ. رۆ. زا. جانى - ئۆس. جانى دە - ئە. جا. جانء دا -

■ **پەيقناسى:** رەمەق: تەرايا ژيانى، كوتاترين ھىز و شيانا لەشء - جانا: جانى من، ھەى جانى، ئا ل كوتايا جان دا بانگەشانا فارسى يە.

■ **جوانكارى:** پەيقىن جانا و جان و جانى تەكرىر و جناسى ساز دكن.

■ **شروڤه:** ئەز سووندى دخۆم ب وى تەفەشا تە، كو وەك سوورەيا نوور رۇناھى و وەك پرتووكەك رىزگىرى و نقىسى رىك و پىكە، ئەز دەھ جاران ب بەژن و بالا تە و چل جاران ب زولف و خالا تە سووند دخۆم. ب جوانى و راستى يا تاقا تەفەشا تە، ب گۆوايى يا ھەيقەرۇنا دیدارا تە، ب تەكەزى يا رووگەھا بروويىن تە، ب سەردانقاندنا سجدە گاهە كەزى پىن تە، ب وان چاف و بروويىن تە پىن وەكە پىتا نوونى جوان، سەد جاران سووند دخۆم، كو من وەھا ژ ھەردو چاقىن تە را پەيمان گرى داىە، ھەتا كو تەرايى ل جان و جەسەدى من دا ھەبە، ئەھەى جانانا من تو ل ناف جانى من دا قەشپىرايى.

۱۸۰۷- ھندی کو ژ ھجری بی قہرارم

نہوچہندہ ژ تہ ئومیدہوارم

■ ھہقبہرکرن: ئہ. ئہف -

■ شروؤقہ: ھندی کو ئزل بہر دووری یا تہ بیجہدووورم، ھہ ھند ژی ھیقی یا من ب تہ ھہیہ .

۱۸۰۸- ھہرچہندہ کو میر ل من غہزہب کر

ئہف قہھرہ ل من نہ بی سہبہب کر

■ ھہقبہرکرن: ھژ. ھہرچہندی -

■ جوانکاری: پھیئین قہھر و غہزہب ھہقواتہنہ .

■ شروؤقہ: ھہرچہندہ کو میر ل من ھاتہ غہزہبج، لی ئہوی ئہف غہزہبا بی ھؤ و ھہگہر ل من نہ کر .

۱۸۰۹- ھہرچہند خہبہری بہ کر وی گھ کر

ئہف جہبرہ ل من ئہوی ب جھ کر

■ ھہقبہرکرن: میر. خہبہر- ئا. قہوی -

■ پھیئناسی: جہبر: زؤر -

■ شروؤقہ: ھہر چہندہ کو ئہوی خہبہری بہ کرؤکء گھ کر، لی ئہف زؤرداری یا ئہوی ل جی دا ب من کر. ئہف زؤرداری یا وی بی جی نہبوو .

۱۸۱۰- له ورا کو تو شاه و نهز گه دا بووم
نهز بو ته نه کوفو و همم لقا بووم

- هه قبه رکن: میر. شاه و- نا. حم. ئوس. نه. هژ. رۆ. شاهي- پرۆ. شاه -
- په یقناسی: کوفو: هه قتا، هه قشان، هه نکووف - لقا: دیدار، راست هاتن، نووش بوون -
- جوانکاری: په یقین شاه و گه دا دژ بهرن .
- شروقه: له ورا کو تو شاه و نهز گه دا بووم، نهز و تو نه همم کوووفی هه ف نه بوون .

۱۸۱۱- تو میهر جه مال و مه ه جه بیني
نه ف چهنده له تیف و نازهنینی

- هه قبه رکن: نا. جه مالی مه ه - ل پرۆ. دا نه ف مالکا وه ها ب تورکی ژي هاتیبه: سه ن میهر جه مالی مه ه جه بین سه ن، غایه تده له تیف نازهنین سه ن
- په یقناسی: میهر جه مال: دیم تاف، به ده و وه کی تافئ - مه ه جه بین: جینیک هیف -
- جوانکاری: په یقین میهر و مه ه هه قبا به تن. جه مالا زینن ب تافئ و جینیکا وی ب هیفی را هاتیبه وه کاندنی .
- شروقه: جوانی یا ته فه شا ته وه کی تافئ و جینیکا ته وه که هیفی یه. تو گه له کی نازک و نازهنینی .

۱۸۱۲- نهز خوار و زه لیل و خاکسارم
نه ف رهنگه زه عیف و دلفه گارم

- هه قبه رکن: نه. خاک - ئوس. جیهی په یقین خاکسار و دلفه گار لیک هاتیبه گوهورینن -

- پەيئناسى: خوار: نزم، نەقى - زەلِيل: بەلەنگاز - خاكسار: وەكى ئاخى، ل بەر پييان، خاكەسەر، خوھلى سەر -
- جوانكارى: پەيئىن خوار، زەلِيل، خاكسار و زەعيف ھەقباھەتن .
- شروڤه: ئەز بەلەنگاز و زارنجى و خوھلى سەر و نەوى و نەدار و ژار و دل بريندارم .

۱۸۱۳- پەروانە مە تەن م داھە ئاگر
 سۆھتيمە ب باتن و ب زاهر
 ۱۸۱۴- نيلۆفەرە دل تو ئافتابى
 تەن شوبھى كە تان تو ماھتابى

- ھەقبەركن: ئۆس . كە تان و -
- پەيئناسى: كە تان: كتان، گياھە كە كو ژ ليفيئ وئ پارچە يان دتەونن، پارچە يئ كە تانى -
- جوانكارى: گولا لاولاوكئ چاوا تيدكۆشە كو خوھ بگەھينە تاقئ، دلئ مەمئ ژى وسان تئ دكۆشە كو خوھ بگەھينە تاقا تەفەشا زيني، يان چاوا ب ديتنا تاقئ قەدبە، دلئ مەمئ ژى وسان ب ديتنا روويئ زيني قەدبە . كە تان چاوا ل بەر ھەيقەرۆئى دبرقە، يان ژى ل بەر ھەيقەرۆئى دپزە، لەشى مەمئ ژى وسان ل بەر ھەيقەرۆئا روويئ زيني گەش دبە، يان ژى ژ بو وئ دپزە .
- شروڤه: ئەز پەرپرۆكە كم كو من لەشى خوھ داھە بەر ئيگر، ئاگر بەر بوويە زاهر و باتنا من، ئەز ب گشتى ئاگر دادايى بوومە . دلئ من وەكى لاولاوكئ يە و تو ژى تاقا منى . لەشى من وەكى كە تانى يە و تو ژى ھەيقەرۆئا منى .

۱۸۱۵- گەر تهن بېرزت وه يا ببت خه رق

وهر دل ببتن د به حرئ غهم غه رق

۱۸۱۶- حه قئ منه عه دله زولم نينه

خاسيه تي ئاگرئ ئه قينه

۱۸۱۷- ئه ف چاله ئه گهر چ زنده كووره

ئهما ژ عه داله تي نه دووره

■ هه قبه ركرن: مير. ئه. رۆ. چال -

■ پهيئناسي: بېرزت: بېرزه، پليۆسه كي بيه - خه رق: دريائي، كهون -
غه رق: نۆقم، جووم -

■ شروقه: ئه گهر له شي من بېرزه و يان ژي پرتي پرتي بيه و دلئ من ل ده راييا
دهرد و خه مان دا نۆقم بيه، ئه ف هندا دادكارى يه و زۆردارى نينه. ئه فا
تايه تمه ندى يا ئاگرئ ئه قيني يه. هه رچه نده كو ئه ف چالا گه له كي كووره، لئ
ئه ف هنده دوور ژ دادكارى يئ نينه.

۱۸۱۸- سوؤفيمه و سهومه عه نشينم

خۆش تالبي نوورئ روويئ زينم

۱۸۱۹- حاسل قهومي مه قامئ مووتوو

به ر مه وجبي قه بله ئهن ته مووتوو

■ هه قبه ركرن: مير. قهوي - ئۆس. كو قهوي -

■ پهيئناسي: سهومه عه: دېر - سهومه عه نشين: راهب، ره به ني ديران -
حاسل (حاصل): وه لحاسل، ب كورتى - حاسلقهومي: ده ستقه هات - مووتوو
(موتوا): بمرن - به ر مه وجبي: گۆره كي - قه بله ئهن ته مووتوو
(قبل ان تموتوا): به رى وي هندئ كوت بمرن - موتوا قبل ان تموتوا.
گۆتنه ك عارفانه، واته به رى مرنا خوه ده ست ژ هه موو ژيانئ بكيشن و ته ني
خودئ ب بير بينن.

■ **جوانکاری:** حەدیسای پێغه مەبر ئقتباس کریه.

■ **شروقه:** ئەز سوؤفیمه و ره به نئ ل بهر ده قئ دێرامه و داخوازا من دیتنا روویئ زینئ یه. ب کورتی ژ من را پله یا بمره بهری وئ هندئ کو بمری دهستقه هاتیبه.

■ **۱۸۲۰- تهز کییه یئ نهفسئ بوو موکه ممه ل**
تهسفیه یئ قهلبء بوو موحه سسه ل

■ **هه قبه ر کرن:** هژ. قه لبئ -

■ **په یقناسی:** تهز کییه: پاکئی، پاکبوون - موکه ممه ل: ته کووز، ته واو - تهسفیه: روژن و ساف بوون، پاکژی - موحه سسه ل (محصل): په یدابووی، دهستقه هاتی -

■ **جوانکاری:** تهز کییه یئ نهفس و تهسفیه یئ قهلب ژ بوئژین عارفانه نه و پیکه په یوهندی دارن.

■ **شروقه:** پاکژی یا رووحی ژ من را ته کووز بوو و سافیتی یا قهلبی دهست من قه هات.

■ **۱۸۲۱- نایینه یئ رووحء بوو موجه لالا**
نهفس و دل و جان بهه ف موسه ففا

■ **هه قبه ر کرن:** هژ. رووحئ - - میر. نهفسئ دل -

■ **په یقناسی:** موجه لالا: جه لاکری، تفتانندی - موسه ففا (مصفا): سه فادار، ب خوهشی، ساف و روژن بووی -

■ **جوانکاری:** په یقین رووح و نهفس و دل و جان هه قبا به تن.

■ **شروقه:** نه ینووکا دلئ من هاتیبه تفتانندی و رووح و دل و جانئ من ب هه قرا پاک و روژن و ساف بوونه.

۱۸۲۲- ئەو موعتە كەفنى د غەورنى چالنى

ھيژا نەگە ھېشتى دەورنى سالى

- ھەقبەركرن: ژ بل ھژ. ل ھەموو ژىدەران دا "دەور" ھاتىيە-
- پەيقناسى: موعتە كەف: گۆشە نشىن، ئەوى كو چەندىن رۆژان ل دوو ھەقدورا ل گۆشە يەك پەرسىتىشگە ھى دروونى و پىدەر خەرىكى زكر و تاعەتان دىبە - غەور: كوورانى -
- جوانكارى: پەيقىن دەور و غەور پىكفە جناسى ساز دكن. ئەف مالكا ھەلبەستى خودانى دو پاشبەندانە.
- شىرۆفە: ↓

۱۸۲۳- بەلكى نە چل و نە ئەربە عىنەك

زەننا د دلى وء بوو يەقینەك

- ھەقبەركرن: ئە. دا-
- پەيقناسى: ئەربە عىن: چل، چلە - زەنن(ظن): شك، گومان - يەقین: باوھرى يا دوروست و تەكووز -
- جوانكارى: پەيقىن چل و ئەربە عىن ھەقواتەنە. پەيقىن زەنن و يەقین دژبەرن.
- شىرۆفە: ئەو گۆشە نشىننى كوورانى يا چالنى دا، ھى سالانى تەمام نەبووى، ھى چلە يەك ل سەر چلە نشىنى يا وى را نەبھۆرى بوو، كو شەك و گومانانى دلى وى دا بوو يەقین و ب گشتى گەھىشتە پلە يا بلندە يەقینى.

۱۸۲۴ - مه شهوود دبوون ل قهلبه نه نوار
مه كشووف دبوون ل بهر وه نه سرار

- هه قبه ركرن : مير.رؤ. دبوون، بووين - هژ. پرؤ. ئا. نه. زا - جا. بوين، بووين - ئوس. بووين، بووين - رؤ. د -
- په يقناسى : مه شهوود : ديار - نه نوار : پرانه يا نوور، رونهى - مه كشووف : كه شف بووى، ل بهر چاقان -
- شروقه : نوورئ ل دلئ وى دا ديار دكر، رازين سهرگرته ل بهر وى قه دبوون و ب رازا دلان ئاگادار دبوو.

۱۸۲۵ - نايينه يئ دل وه بوو موسه يقه ل
سوورته وه ب مه عنى يئ موبه ددهل

- هه قبه ركرن : پرؤ. بوو -
- په يقناسى : موسه يقه ل (مصيفل) : تيف تيفه داى، چلقلاندى، ساف و هولوو كرى - سوورته : شكل، وينه، لايئ ديار و دهرقه يئ هه بوونئ - مه عنى : واته، لايئ هوندوراني و نادياره هه بوونئ -
- جوانكارى : دل ب نهينوو كه كئ هاتيبه وه كاندنئ. په يقين سوورته و مه عنى دزبه رن.
- شروقه : نهينوو كا دلئ وى وسان ساف و رونهى بوو، كووينه يا تشتان ل دلئ وى دا ئئ را دبوو واته يا وان تشتانه. ب ديتنا روويئ تشتان و مرؤقان ل هوندورئ وان ئاگادار دبوو.

۱۸۲۶ - نهو هه يكه لئ مه تله با مه جازى
بوو مه لعه بن تفلئ عه شقبازى

- هه قبه ركرن : ئا. نه. هه يكه ل و - ئوس. هه يكه له - - ئا. عيشق و بازى -
- په يقناسى : هه يكه ل : لهش، په يكه ر - مه لعه ب : پئليستوك، پئله يزوك -

- **شروقه:** ئەو لاشى داخوازكارى تىشتىن مەجازى، بوو پىلەيزۆكا زارۆكىن ئەقىنبازى يىن. لاشى مەمۆ كو پىش دا داخوازا روويى زىنى و ئەقىنا وى كو ئەقىنا مەجازىيە دكر، لى نھا ئەو لاشا بوويە پىلەيزۆكا ئەقىنبازىن راستىن و حەقىقى.

۱۸۲۷- ئەف مومكن و ماسهوا سەراسەر

فيلجومله ژ بو وە بوونە مەنزەر

- **هەقبەركرن:** مير. رۆ. ئەو- پرۆ. ئەف-
- **پەيقناسى:** مومكن و ماسهوا: هەرتىشتىن هەيى ژ بلى خودى - مەنزەر: ديمەن، بەرچاوەن -

■ **شروقه:** ↓

۱۸۲۸- ئەف دار و بەر و دەواب و ئنسان

ئەف مەعدەن و ئەف نەبات و حەيوان

۱۸۲۹- هەرچى كو ب دل وە لى نەزەر كر

هەرچى ب خەيال لى گوزەر كر

- **هەقبەركرن:** مير. وى نەزەر- - مير. رۆ. هژ. وى لى -
- **پەيقناسى:** دار: درەخت - بەر: كەفر - دەواب: چوارپىچ، دەوار -
- **جوانكارى:** دژبەرى ل نىقەكا پەيقىن دار و بەر، دەواب و ئنسان، مەعدەن و حەيوان دا هەيە. هەقبەيوەندى ل نىقەكا پەيقىن مەعدەن، نەبات و حەيوان دا هەيە.

■ **شروقه:** ↓

۱۸۳۰ - ههريهك دنوما ژ بو وء زينهك

مه شهوود ژ ههريهك يه قينهك

۱۸۳۱ - گويا بخو نه و رهسه دنشسين بوو

نه و چال ژ بو وء دووربين بوو

■ هه قبه ركرن : رۆ. دينهك -

■ پهيقتناسي : رهسه د(رصد) خانه : جيهي كو ستييرناس لي دروونين و ب دووربين و ئاميرين تايبه تي بهرا خوه ددنه ئستييران و ليكوئيني ل سه ر ئستييران دكن - رهسه دنشسين : كه سي كو ل رهسه دخاني دادرووني -

■ شروقه : هه موو تشتين جيھاني ژ وي را دبوونه ديمه ن ود هاتن پيش چاقتن وي . دار و بهر، چارپي و مرؤف، بنه كان و روسكوک و ئاژهل، هه ر چي يا كو ئه وي ب دلي خوه لي ميژه كرا، هه ر تشتا كو ئه وي ل خه يالي خوه را ده رباس كرا، چون كه هيشت بوو پله يا يه قيني، ههريهك ژ وي را وه كي زين يه كي دهاتن خووياني و ههريهك ژي را نموونه يهك ژ يه قيني يا هه بوونا خودي بوون . ته دگوت قه ي كو نه و بخوه ببوو رهسه دنشسين و نه و چالا ژي ژي را ببوو دووربينا رهسه دنشسينان . ل وي را ب دووربينا يه قيني بهرا خوه ددا جيھاني و هه بووني .

(٤٥)

مه‌ئووسی یا زینئ یه ب سه‌به‌بی مه‌حبووسی یا
مه‌مین و مه‌ئووسی یا وی یه ب غه‌م و دهرد و نه‌له‌مین

١٨٣٢- زینا کو ب دهردئ هجرئ غه‌مگین
بی سه‌بر و سوکوون قه‌رار و ته‌مکین

- هه‌قبه‌رکرن: میر. دهرد و هجر و- ئا. هجر و-
- جوانکاری: په‌یقین سه‌بر و سوکوون و قه‌رار و ته‌مکین لیره دا هه‌قواته‌نه.
- سرۆفه: ↓

١٨٣٣- هندی وه‌کو مه‌م نه‌بووی مه‌حبووس
هئژا نه‌دبوو ژ وه‌سلئ مه‌ئووس
١٨٣٤- گافا وه‌کو مه‌م گه‌ه‌شته چالن
ئومید نه‌ما ژ بو و سالن
١٨٣٥- نوزه‌تگه‌ه و شه‌هنشین و ئه‌یوان
لئی بوونه‌ه‌سار و هه‌بس و زندان

- هه‌قبه‌رکرن: هژ. نه‌زه‌تگه‌ه و- ئا. شه‌هنشین-
- په‌یقناسی: نوزه‌تگه‌ه: سه‌یرانگه‌ه - لئی: ل وی - هه‌سار (حصار): ککه‌لا، دیوارئ بلند، شووره - هه‌بس: به‌ندیخانه، زندان-
- جوانکاری: په‌یقین نوزه‌تگه‌ه و شه‌هنشین و ئه‌یوان ب هه‌قرا و په‌یقین هه‌سار و هه‌بس و زندان ژ ب هه‌قرا هه‌قبابه‌تن. په‌یقین هه‌بس و زندان هه‌قواته‌نه.

- **شروڦه:** زينا ڪو ڙ دهردي ڊووري يا مهمي بي نارام و هه ڊوور و بي سهبر و بيهنچڪيائي بيو، تا وي دهمي ڪو هي مهمي نه هاتبوو گرتني، هيڦي يا وي ب پنگه هيشتنا مهمي هه بوو، لي دهما ڪو مهم ل بني چالي دا گيروڊار و دهست ب سهر بوو، ئيدي چ هيڦي ڙ بو زيني نه مان . سهيرانگهه و شاهنشين وئيوان ڙي را بيوون وهڪي هه سار و بهند و بهنديخانه يان .

۱۸۳۶- هندي وهڪو شهر بهت و طه عام بوون
گؤيا ڪول وي ههمي هرام بوون

- هه قبه رڪرن : هڙ . بوو، بوو -
- پهيقتاسي : شهر بهت : فه خوارن - طه عام : ته عام، خورهڪ - هرام : نار هوا -
- **شروڦه:** ↓

۱۸۳۷- جاني نه ڊڪر چو خواب و راحت
جسمي نه ڊڊي چو تاب و طاقت

- هه قبه رڪرن : هڙ . جاني - حم . خواب راحت - - هڙ . جسمي - ئوس . قه -
- پهيقتاسي : خواب : خه و - راحت : هه سيانه وه، فه هه سيان - تاب : تاو - طاقت : تاقت، شيان -
- **شروڦه:** ↓

۱۸۳۸- نه ورهنگ زه عيف و ڙار بوو بوو
گؤيا ڪو ب جسمء تار موو بوو

- هه قبه رڪرن : هڙ . نه ورهنگه - - نه . حم . ئوس . جسمي - هڙ . جيسمي - نا . تاره -

- پەيقناسى: زەعيف (ضعيف): ژار، لاواز، قۆر، لەر، لەخەر - بووبوو: ببوو، كریابوو - تار: تا، تاف، تیل، هەقدە -

■ شرۆڤە: ↓

۱۸۳۹- ئەو موو کریایە زەعفەرانی
تەشبیھ ب رەنگ و روویڤ خانى

- هەقبەرکرن: میر. ئە. کریای زەعفەرانی - ئا. ئۆس. کریا ژ زەعفەرانی - رۆ. کریایە زەعفەرانی - حم. کریای زەعفەرانی - زا. کریا ژ زەعفەرانی - جا. کریایى زەعفەرا- هژ. گەرى یا ژ زەعفەرانی - ئا. رۆ. میر. زا. جا. رەنگى روویڤ- پڕۆ. ئۆس. حم. هژ. رەنگ و روویڤ - ئە. رەنگ دوی-

بالکیشى: رەنگ و روو دەبىڤ ژ رەنگى روو سەرراست تر بە، لەورا دەما کو ئەم کورد پرسیڤ ژ رەوشا تەندوروستى یا کەسە کى/کەسە کى دکن، ئەم دپرسن؛ قە رەنگ و روویڤ وى/وئ چاوا بوو.

- پەيقناسى: زەعفەرانی: وەکە زەعفەرانی زەر - رەنگ و روو: تەفەش، دىم، رەوشا رووڤهیی -

- شرۆڤە: هندی وەکو خوارن و قەخوارن بوون، تە دگۆ کو ژى را حەرەم بوون، دەڤ ل تشتە کى نەددا. خەو و قەحەسیان ژ لەشى وئ رەڤین و تاب و تەوان ژ جانى وئ هەلاتن و ل بەر وئ هندی پڕ لاواز و بى ھىز ببوو. وسان ژار ولەخەر ببوو، تە دگۆت قەى تیلەک موویە، لى ئەو تیلە موو ژى ل بەر لاوازی بى وەکى رەنگى و روویڤ خانى زەر و زەعفەرانی ببوو.

۱۸۴۰- شەب تاب سەحەر، سەحەر حەتتا شەب

فارغ نەدبوو ژ زکرى یارەب

۱۸۴۱- هەر لەحزە دگۆتە چەرخى دەڤار

کەى زالمىڤ بى ئەمان و خوونخوار

- هەقبەرکرن: ئە. زالم و - هژ. ئەمانى - ئەڤ مالکا ل حم. دا نەهاتیبە.

■ **جوانکاری:** ھەر دو پەیقین شەب و سەحەر ھەم تەکریری ساز دکن و ھەم ژى دژبەرن.

■ **شروڤه:** ↓

■ ۱۸۴۲- من قەسد و غەرەز دگەل تە نینە
نایا تە دگەل من ئەف چ کینە

■ ھەقبەرکرن: ھژ. تو. ئا. رۆ. مە- پرۆ. من-

■ **شروڤه:** ↓

■ ۱۸۴۳- دەورەک تە نەکر دەمەک ژ بو من
پر دی تە مەگەر مەمەک ژ بو من

■ ھەقبەرکرن: رۆ. تەنھیر نەکر- پرۆ. پر دی تە مەگەر- ئا. تو دەمەک مەمى -

■ پەیقیناسى: دەورەک: زقراڤنەک، چەرخەک - دەمەک: دەمەک، گاقە کى -
پر دی: گەلەک دیت -

■ **شروڤه:** ↓

■ ۱۸۴۴- نوورەک د روویڤ مە کر تە پەیدا
سۆھتن ل مەمى تە پىڤ سووھیدا

■ ھەقبەرکرن: ئە. روخى -

■ **شروڤه:** ↓

۱۸۴۵ - شه و قه ک د روخه مه من ته هل کر
قه لبه مه ب وئ ته سوت و کول کر

■ هه قبه رکرن: ئوس. ژ رووی -

■ په یقناسی: شهوق: رو ناهی، نوور - کول: برین -

۱۸۴۶ - نایا ته چ مه سلححت د من دی
نیشانی م دا ته ییکه جندی

■ هه قبه رکرن: میر. نیشان مه دا ته ییکه جندی - نه. نا. رو. حم. زا. جا.
نیشانی مه دا ته ییکه جندی - ئوس. نیشان مه دی ته ییکه چندی - هژ.
نیشانی مه دا ته ییکه جندی -

■ په یقناسی: مه سلححت (مصلحت): مه سلححت، فایده، به هره -

■ شروقه: ↓

۱۸۴۷ - نه ووهل ته کوسا ل من عه یان کر
پاشی ته چرال من نه هان کر

■ هه قبه رکرن: نه. ته ل من کوسا - حم. بر. هژ. کوسا -

■ جوانکاری: په یقین نه ووهل و پاشی و په یقین عه یان و نه هان دو به دو ب هه قرا
دژ بهرن. نه ف مالکا ب شیوه یا موازنه یع هاتیبه دارشتنی.

■ شروقه: ↓

۱۸۴۸ - سو هتم ته ب ناگری فراقی
کو شتم ته ب دهردی ئشتیاقی

■ هه قبه رکرن: نه. نا. حم. هژ. سو هتم، کو شتم - رو. نفتراقی -

■ شروقه: ↓

۱۸۴۹ - عالەم ھەمى پىكفە شاد و خورەم

دايىنە من و مەمى تە ماتەم

- ھەقبەركن: ئۆس . مانەندى من و مەمى نە ماتەم -
- پەيقناسى: خورەم: شاد و كەيفخۆش، شا و شىن، كەسك و شىن، -
- جوانكارى: شاد و خورەم ھەقبابەتن . شاد و خورەم د گەل ماتەم دژبەرن .
- شروڤە: ↓

۱۸۵۰ - دەردى خو ژ بو مېرا ببىژە

زەھرا د دلئ خودا برىژە

۱۸۵۱ - يووسف تە ل من شەھاندى چالى

ھىشتىم تە د فى خەرابە مالى

- ھەقبەركن: ئۆس . شىاندى - - ئا . ھىشتىمە د - ھژ . كوشتىم تە د -
- پەيقناسى: زەھرا دل رىتن: زەھرى يا دلء رژاندى، كولا دلئ خوە دەرىختىن - شەھاندى: شاندى، رى كىر .
- جوانكارى: يووسف ئستعارەيە ژ مەمۆ . چال ئستعارەيە ژ زندانى . ئەف مالكا ھەلبەستى تە لمىحە ژ بو سەرھاتا يووسف پىغەمبەر -
- شروڤە: ھەر شەف تا سىيدى و ھەر سىيدەيان تا شەف كارى وى ببوو زكرى خودى و ھەردەم دگۆتە چەرخا فەلەكى: ئەھەى زالمۇ زۆردار و بى ئەمان و خوونخوار، چ كىن و غەرەزا من ب تە را تونەيە، لى گەلۆ ھۆ و ھەگەرا فى كىنا تە ب من را چىيە؟ تە جارەكى ل سەر دل و داخووازا من چەرخەك لى نەدا . گەلۆ ما تە مەمۆيەك ژ من را گەلەك دىت، كو تە ئەو ژ دەستى من ئستاندى؟

ته نووره ک ل تفته‌شا من دا په‌یدا کر و ب وی نووری ته دل و هناقین مه‌مؤ شه‌وتاندن. ته شه‌وقه‌ک ژی ژ روویښ مه‌من هل کر و ب وی شه‌وقی ته دلی من سؤت و کول کر. گه‌لؤ ته چ به‌هره و سوود ل وی هندئ دا هه‌بوو، کو ته یه‌کی خوه‌شکوک نیشانی من دا؟ ته چما پیس دا نه‌و نیشانی من دا و لی پاشی ته نه‌و ژ من فه‌سارت؟ ته نه‌ز ب ناگری دووری یی شه‌وتاندم و ل دهردی خوازیکي دا کوشتم. گشتی خه‌لکي جیهانی ب هه‌قرا شاد و که یفخوئن، لی ته دهرد و خه‌م دانه من و مه‌مؤ. دهردی خوه ژ مرا بیژه و ژه‌هری یا د دلی خوه دا بریژه. جا بیژه کانی ته چما یووسفی من شانده بنی چالی و ته نه‌ز تک و تهنی ل فی خه‌را به مالی دا هیلام؟

۱۸۵۲- یه‌عقوب سفهت هه‌زین و نالان

سه‌برا دل و جان ته بر ب تالان

۱۸۵۳- نه‌ز ماییمه هه‌روه‌کی زوله‌یخا

بی یووسف و بی موراد و مه‌نوا

■ هه‌قبه‌رکرن: ئوس. سه‌بر و - - نه‌ئا. تهنها-

■ **جوانکاری:** ل شان هه‌ردو مالکانا دا ته‌لمیح هه‌یه. خانی ئشاره‌یی ژيانا یه‌عقوب و ژيانا زوله‌یخایی یا یی یووسف دکه. گوره‌کی چیرۆکان ل ناف دانزده کورین یه‌عقوب دا بیه‌نا یه‌عقوب ته‌ن ب یووسف دهردکه‌ت و پستی کو برایان دهرودا نه‌و گوراخواری کرن، دیسان ژی یه‌عقوب هه‌ سه‌بر کر هه‌تا کو جاره‌ک دی یووسف گه‌ه‌شتی. ده‌ما کو عه‌زیزی مسری مر و یووسف بوو عه‌زیزی مسری، زوله‌یخا کو ل نه‌قینا یووسف دا دشه‌وتی، ده‌ست ژ مال و حالی خوه‌کشاند و چوول کۆلکه‌کی دا کو ل سه‌ری یا نیچیرگه‌ها یووسف بوو، دژیا. خانی ل به‌ر فی هندئ یه‌ کو ژ زار زینی ژ فه‌له‌کی را دبیژه ته نه‌ز بی مرز و مه‌نوا (مال و په‌ناهگه‌ه) هیلام. مه‌به‌ست ژ خرابه‌مالی دکاره هه‌م کۆلکا زوله‌یخایی به، هه‌م ژی دکاره ژ کولبه‌یا نه‌حزان واته کۆلکا دهرد و کولان یا یه‌عقوبی به.

■ **شرۆقه:** نه‌ز وه‌کی یه‌عقوب هه‌مگین و ب نالین و گرین مامه و ته سه‌برا دل و جانی من تالان کر. نه‌ز وه‌کی زوله‌یخایی بی یووسف و بی مرز و بی مال و ژیان مامه.

بالکیشی: ل نؤس. دا ل جیهی فی مالکی ئەف مالکا ژیری هاتییه:
 ئەز مامه سهفیل و ژار و مه حرووم
 دوورم ژ رووین د حوسن ئەفزوون
 ئەف مالکا ل نا. دا ژی وهها هاتییه:
 ئەز مامه سهفیل و ژار و مه حزوون
 دوورم ژ رووین حوسن ئەفزوون
 دیاره نه یا خانی یه.

■ **په یقناسی: حوسن ئەفزوون: زیده کهری جوانی یی -**

۱۸۵۴- گهه شکوه دکر ژ بو مەمین ژار
 که ی یووسفی بیگونهه گرفتار
 ۱۸۵۵- دا فکر نه کی کو راحه تم ئەز
 دا زهن نه بهری ب تاقه تم ئەز

■ **په یقناسی: شکوه: شکایهت، گلی، گازنده، سکالا - زهن (ظن) نه بهری: زهنی
 نه بی، شکن نه کی، گومان نه کی -**

■ **شرۆفه: هنده ک جاران ژی ژ بو مەمۆ گازنده و سکالا دکر و دگۆت: ئەهه ی
 یووسفی کو تو بیگونهه هاتییی گرتنی. وه هزر نه که کو ئەز ل دووری ته دا
 راحه تم و چ خه ما من نینه. وی گومانن نه که، کو ئەز بیی ته ل سهه هۆست و
 کافی خوه مامه.**

۱۸۵۶- وه للاه قه سهه م دکه م ب باری
 روژی د سپی شهقی د تاری

■ **هه فبه رکرن: هژ. وه للاه ی -**

■ **جوانکاری: په یقین روژ و شهف و سپی و تاری دژ بهرن.**

■ **شرۆفه: ↓**

۱۸۵۷- نینن ژ م را چو خواب و خوارن
ئیللا کو دو دیده خوون دبارن

■ ههقبه رکن: ئا. بر. نینه - ئا. ژ -

■ شروقه: نهز ب خودی یی خوه سووند دخوم، کول دریزایا رۆژین رۆن و شهقین تاری دا ییی ته من چ خه و خوارن تونهیه. تهنی کارئ من ل دووری یا ته دا نهوه کو نهز ژ ههردو چاقان خوونی بیارینم.

۱۸۵۸- بیدارییه سهنه تی دو چاقان
خوونخوارییه خوارنا هناقان

■ ههقبه رکن: نه. جیهی ههردو نیشمالکا لیک هاتییه گوهورین -

■ په یقناسی: بیداری: هوشیاری، نهرازان - سهنه تی (صنعت): کار، پیشه -

■ شروقه: دووری ته کارئ ههردو چاقین من هوشیاری و نهرازانه و دل و هناقین من ل دووری یا ته دا خوونا خوه فه دخون.

۱۸۵۹- نهی قبله یی قهلبی من ب دلخواه
وهی که عبه یی جان ب که عبه توللا
۱۸۶۰- هه ره له حزه ژ دهستی فرقه تا ته
هه ره وهقت ژ دهردی هه سره تا ته

■ ههقبه رکن: :: رۆ. له حزه - پرۆ. وهقت - ئوس. حرقه تا -

■ په یقناسی: قبله یی قهلب: رووگه ها دلی - ب که عبه توللا: سۆند ب مالا خودی -

■ جوانکاری: په یقین قبله و قهلب جناسی ساز دکن. ههر دو په یقین کهعبه ته کریری چی دکن.

■ شروقه: ↓

۱۸۶۱- سهد ئاه و دوسهد ئهین و ئهفغان
بی گاف م تین ژ نیف دل و جان

■ ههقبه ر کرن: :: ئا. ههردهم کو مه-

■ په یقیناسی: ئهین: نالین - ئهفغان: ئاه و ناله، گازی و نالین -

■ جوانکاری: په یقین ئاه، ئهین و ئهفغان ههقواته نه. ته ناسوب ل نیفه کا په یقین دل و جان دا هه یه.

■ شروقه: ↓

۱۸۶۲- ئهقره نگییه حالی من شهب و رووز
حالی ته کوسانه ئه ی دل ئه فرووز

■ ههقبه ر کرن: :: ئه. ئهقره نگیهه - ئوس. ئهقره نگیه حالی مه - هژ. ئهقره نگیهه -

■ په یقیناسی: دل ئه فرووز: روژناهیدهری دل، دلخوشکه ر -

■ شروقه: ئههه ی رووگه ها دلی من ب دلخواز و ئههه ی کهعبه یا جانی من، ئهز سووندی دخوم ب مالا خودی، کول نه چاری و بیگافی یی دا، ههرگاف ژ دهستی دووری یا ته و ههردهم ژ دهردی خوازیکا ته دا سهد ئاه و دو سهد نالین و کالین ژ نیفه کا دل و جانی من دهرتین. شهف و روژ رهوشا من وهه یه، لی رهوشا ته چاوایه ئه ی دل روژنکه روؤ!؟

۱۸۶۳- زندانی یی من ته کئ جهلیسه
سهودایی یی من ته کئ نهیسه
۱۸۶۴- نهی دل تو ژ قهلبن من ب دهرکهف
وهی جان تو ژ بو دلی ب بهر کهف

■ ههقبهرکرن :: هژ. دلج -

■ په یقناسی: زندانی: بهندی - جهلیس: ههقدهم - سهودایی: نهقیندار -
نهیس: هؤگر - قهلب: لیره دا تی ب واتهیا هوندور - ب بهرکهفتن: ل پیشی
یی کهتن -

■ جوانکاری: مالکا ۱۸۶۳ ب شیوهیا تهرسیعی هاتییه قههاندن. قهلب و دل
ههقواتنه، په یقین قهلب و دل و جان ههقهیههندن.

۱۸۶۵- هوون ههردو ههپن مهمن بیین
لن یهک خهبهری ژ بو م بیین

■ شروقه: نهههی بهندی یی من کئ ههقپال و ههقالی ته یه؟ نهههی
سهوداسهری من کئ ههقدهم ته یه؟ نهی دلۆ تو ژ هوندوری من دهرکهفه و
نهی جانۆ تو ژ بی رهقهبهری دلی و هوون ههردو ههپن و مهمن بیین و
نووجهیهکئ ژ وی ژ مرا بیین.

۱۸۶۶- نهی دل تو کو لن دکئ سهلامن
زوو بینهفه بو م را په یامن

■ ههقبهرکرن: نه. وهکو- ئا. حم. هژ. تو کو- - میر. رۆ. ژ بو مرا- پرۆ.
بینهفه بو م -

■ شروقه: ↓

۱۸۶۷- کانی ب چ حاله نهو گرفتار
دابین چ خه یاله نهو دلنهفگار؟

■ ههقبهرکرن :: نه. حم. زا. جا. پرۆ. کانین - میر. ئا. بر. رۆ. هژ. کانی --

ئا. دانى چ خەيالە - پرۆ. مير. دانى ب چ خەيالە - ئۆس. دابىن چ خەيالە
ئەى - ھۆ. رۆ. ئە. جا. زا. حم. دانىن -

- پەيقناسى: كانى: كانى - دابىن : دا كو بىنن، دا كو بزاندن -
- جوانكارى: ئەف مالكا ب شىپوھ يا موازەنەين ھاتىبە قەھاندنى.
- شىرۆقە: ↓

۱۸۶۸ - كانى ل مە ئاشە يانە زىزە
باغنى وى بەھارە يان پەييزە

- ھەقبەركرن: مير. ئۆس. ھاشە يا نە - ئا. ئاشتە يانى - - رۆ. يا - پرۆ. يان -
مير. ئە. حم. پاييزە -
- پەيقناسى: ئاشى: پىكھاتى، سل نەبوويى - يانە: يان نا - زىز: سل بوويى،
قەھرى، سووھاتى، خەبيدى - پەييز. پەھيز، بەھيز، پاييز -
- جوانكارى: پەيقتن زىز و ئاش پىكھە و پەيقتن بەھار و پەييز ژى پىكھە
دزبەرى يى ساز دكن.

شىرۆقە: ↓

۱۸۶۹ - خوشرەنگ و لەتيفە شوبھى سۆرگول
يان ژار و زەعيفە مسلى بولبول

- ھەقبەركرن: مير. لەتيف و - - ئە. ئا. ئۆس. يا - مير. زەعيف و -
- جوانكارى: پەيقتن خوشرەنگ و لەتيف و پەيقتن بلبل و سۆرگول ھەقبەتەن.
پەيقتن ژار و زەعيف ھەقواتەنە. پەيقتن مسلى و شوبھ ژى ھەقواتەنە.
- شىرۆقە: دلۆ دەما كو تە سلاف ل مەمۆ كر، تكايە زوو ژ من را پەياما وى بىنە و

ژ من را بیژه کانی ئەو گیرۆدارا ل چ رهوشی دا یه؟ جا بیینه کانی ئەو دلبریندارا ل چ هزری دایه؟ کانی ل من سل بوویه، یان ژ ی ب من را ئاشته؟ کانی باغی ژیا نا وی وهکی بوهارئ کهسک و شین و شایه، یان وهکی پههیزی زهر و زهرحمی و بههی و پهژمری یه؟ کانی وهکی سوڤرگولان گهش و خوهش و نازک و نازهنین مایه، یان وهکی بلبل ی ژار و لاواز بوویه؟

۱۸۷۰- ئە یوان ل م بوویه دارئ میحنهت
زندان ب م بوویه باغی جهننهت

- ههقبه رکرن: ئا. ئە. ئۆس. ل -
- په یقناسی: دار: مال، خانی - دارئ میحنهت: مالا ئیش و ئازاران -
- جوانکاری: ئەف مالکا ب شیوه یا تهرسیعی هاتییه فههاندنی. په یقین زندان و ئە یوان پیکه و ههقبه ندین دارئ میحنهت و باغی جننهت ژ ی پیکه دژبه ری یی ساز دکن. دارئ میحنهت دکاره تهلمیح به ژ بو کۆلکا زوله یخایی یان ژ ی مالا کو یه عقووب تی دا چاف نهپیری یا یووسف دکر، کول تۆره یا فارسی دا ب ناخی کولبه یی ئەحزان هاتییه.
- شروقه: (بیژی کول دووری یا ته دا) ئە یوان ژ من را بوویه مالا ئیش و ئازاران و دگه ل ته زندان ژ من را بوویه باغی بهیشتی.

۱۸۷۱- خوزیا کول من غه زه ب کرا میر
مانه ندی مه م ب غولل و زنجیر
۱۸۷۲- ئە ز ژ ی بشه هاندما وی چالی
رۆژه ک قه که تا ل من ژ سالی

- ههقبه رکرن: ئا. ئۆس. بشیاندا - ئۆس. ب - هژ. فه که تان -
- په یقناسی: خوزیا: خوهزی، خوازی، خوهزلی، خوهزیکا، بریا، کاش، کاشکا - غه زه ب کرا: لئ تووره بوون - غولل: کۆت، تۆقا ئاسنین، تۆق و زنجیرا کو یی دهست و پی یین بهندی یان گری ددن - قه که تن: ژ ی که تن، ژ ی جودا بوون، ژیکه تن و جودا بوونا نه ژدل و نه ژ دهست و حهمد، قه که تیان -
- شروقه: ↓

۱۸۷۳- جارەك بدییا من ئەو گەرفتار
دەرمان بکرا من ئەو بریندار
۱۸۷۴- عومری من ئەگەر چ یەك رەمەق بوو
حەقتقا کو مرن ژ بۆ م حەق بتوو

■ هەقیبەركرن: ئا. حەققە -

■ پەقیناسی: حەققا: ب راستی کو - حەق: راست و دوروست، ماف -

■ **شروۆفه:** خوەزی کو میر ل من ژى بهاتا غەزەبەن و ئەز ژى وه کی مەمۆ ب تۆق و کۆت و زنجیر بشانداما وی چالی و ل سالی دا رۆژەك ل بەر پارا من ژى بکەتا. داکو من ئەو بەندی یا ب چاف بدییا و ئەو دلبریندارا دەرمان بکرا. هەرچەند کو تەپایی ل لەشی من دا نەمایە، لی یا راستی کو مرن مافی من بوو. یا باش ئەو بوو کو ئەز بمراما و من مەمۆ ل قی رۆژی دا نەدییا.

(٤٦)

تهههووړا تاجدینه ژ غیرهتا برای،
مهشوهرتا دگهل برانه، ل خه لاسی یا بیتهوایی

١٨٧٥- نه جزاین کتابی عه شقبازی

سه ححافی موجه لله دی مه جازی

١٨٧٦- شیرازه و جوزوه بهند و ته ترکیب

نهف رهنگه کرن ب نهزم و تهرتیب

■ هه فبه رگرن: میر. بهند و خه پرو ته ترکیب- نؤس. بهند و خه یر ته ترکیب - نا. بهند و جوزء و ته ترکیب- حم. رو. نه. جا. زا. جوزء و بهند و ته ترکیب- هژ. جزوه بهند-

■ په یقناسی: نه جزا: نه جزاء، پرانه یا جوزء، پار، پشک - سه ححاف (صحاف): رووپه لغان، بهرگفان، که سی/که سا کو بهرگی پرتووکان چی دکه و ریگ و پیک دکه یان وینه و په یامین وینه یی ل سهر دنتلینه. - موجه لله د: ب بهرگ کری، پرتووکا کو بهرگ لی هاتیبه وهر کرنی - شیرازه: نارمووشی دؤراندؤری بنی پرتووکان، کو بنی پرتووکان پی ددروون داکو په رین وان ژیک بهرنه دن و ژ ههف به لا نه بن. - جوزوه: په روهنده، فایل، پشکه ک ژ پرتووکی، پشکه ک ژ هه رنقیسین کول ناف بهرگه کی دا هاتبه پیچانی، بهسته یه ک کاغه تی نقیسی- جوزوه بهند: بهندی کو پی بهسته یه ک کاخه ت یان پشکه ک ژ پرتووکی ب ههف فا گری ددن، بهند، فایل کو چهند فایلین دی تی دا بهر ههف کرن. - ته ترکیب: ب ههف فا گریدان و ریگ و پیک کرن - نهزم: ریگ و پیک، ته کووزی، ب دووزان - تهرتیب: پله ب پله، ریگ کرن -

■ شروقه: ↓

۱۸۷۷- گۆ زین و مەمى د نازپەرورەرد

گاڤا وەهە دەرفەبوو ل وان دەرد

■ هەقبەرکرن: ئۆس. دو - - میر. ئا. ئۆس. رۆ. حم. هژ. قەبوون - پرۆ. قەبوو-

بالکیشى: کردارا دەرفەبوون دچە سەر دەرد نە کو سەر مەمى و زینى. دەرد یەکانەیه، کردارا وی ژى دەبى یەکانە بە. واتە دەرفەبوو ژ دەرفەبوونى سەرست ترە.

■ پەیفناسى: نازپەرورەرد: نازپەرورەراندى، د خوەشى و ئارامى وەهە یى یى دا مەزن بوویى -

■ شروڤه: ↓

۱۸۷۸- ئەو دەردە وە بوویە بەحرى ئاتەش

ئەو ئاتەشى غەم وەبوویە سەرکەش

■ هەقبەرکرن: ئا. ئە. ئەف - ئا. ئۆس. هژ. بوونە - ئە. وەبوو کو بەحرى- ئە. ئاتەش و-

■ پەیفناسى: بەحرى ئاتەش: دەربایا ناگرە - سەرکەش: سەرکیش، نافەرمان، گرپلند، تۆر و تووڤه -

۱۸۷۹- خەلقى کو هەبوون ژ عەشقى تەشویر

وی ناگرى کر ل وان وە تەئسىر

■ هەقبەرکرن: میر. ئە. حم. رۆ. هژ. هەبوو-

■ پەیفناسى: تەشویر: پەرىشانى -

۱۸۸۰- مه‌علوول بووین ههمی ب دهردان

یه‌کجار بدهرکه‌تن ژپه‌ردان

■ هه‌قبه‌رکرن: ئۆس. مه‌علووم- میر. ژ- - هژ. یه‌کجاری-

■ شروقه: رووپه‌لقانی پرتووکین مه‌جازی، پشک و پار و به‌ند و بنبه‌ند و هه‌قبه‌ندی پرتووکا ئه‌قینبازی یه‌ وه‌ها ریک و پیک کر و وه‌ها گۆت: ده‌ما کو دهرکه‌هه‌ی دهرد و کولان وه‌ها ل زین و مه‌مۆ یه‌ نازپه‌روه‌راندی قه‌بوو، ئه‌و دهردا ل وان بوو وه‌کی دهریایا ئاگرین و ئه‌و ئاگره‌ی دهرد و خه‌مان بوو ناگره‌کی گوپ و سه‌رکیش و تووره. ئه‌و خه‌لقی کو ژ به‌ر ئه‌قینی په‌ریشه‌ بوون، ئه‌وی ئاگری وسان ل وان ژی کار کر، کو ئه‌وان ژی ب وی دهردی که‌تن و نه‌خۆش و زارنجی بوون و رازا وان ژ په‌رده‌یان دهرکه‌ت و سه‌ر قه‌بوو.

۱۸۸۱- خاسما کو مووافقی د دیرین

هه‌مسوحه‌تی وان ستی و تاجدین

۱۸۸۲- دهردان وه‌ ل وان ژ نووقه‌ سه‌ردان

ئیدی نه‌دهاته ژئ خه‌به‌ردان

۱۸۸۳- هه‌رچه‌نده کو نه‌و ژ فان جودا بوون

ديسان ب وه‌ دهرده‌ موبته‌لا بوون

■ هه‌قبه‌رکرن: هژ. هه‌رچه‌ندی- ئه. ئه‌ف- ئۆس. ژ هه‌ف- - ئا. دیسا-

■ په‌یفناسی: دیرین: میژین، کۆن، به‌ری - موبته‌لا: پیقه‌بووی، دوچار -

■ شروقه: ب تایبه‌تی دهرد و کولین هه‌ردو هه‌قال و هه‌قده‌مین وان یه‌ به‌ری، واته‌ تاجدین و ستی یه‌ وسان سه‌ر ژنوو دهرقه‌بوون، کو ئیدی ژ راده‌یا وان دهرد و کولانا نه‌دهاته خه‌به‌ردانی ژئ. هه‌رچه‌ند کو نه‌و ژ مه‌مۆ و زینج جودا بوون و ره‌وشا وان وه‌کی هه‌ف نبوون، له‌ دیسان ئه‌و ژی گه‌رۆده‌یی دهرد و کولین مه‌می و زینج بوون.

۱۸۸۴- دهر دئ ستي ين خه يالئ زين بوو
تاجدين ژ غه ما مهنن فه دين بوو
۱۸۸۵- ههر له حزه دگهل بران ب شه پ بوو
قه سدا د دلئ وي ئه ف خه بهر بوو

■ هه فبه ركرن: نه. وي - نا. د -

■ شروقه: ↓

۱۸۸۶- رابت ب ئه ده ب بچينه پيش مير
داخواز بگه ت مهنن ب ته قسيير

■ هه فبه ركرن: مير. هژ. حم. رو. ئا. نه. زا. جا. غه زه ب - ئوس. ئه ده ب -

بالكيشي: ئه ده ب سه رراست تره، له ورا كول مالكين كول دوو را تي عارف
ل به رسقا تاجدين ء دا ديئزه؛ ئه ف كارا ب شيويه يا ديواني نابه، ته ني ريكا
مه شه ره.

■ پهيئناسي: ب ئه ده ب: ب توره - ب غه زه ب: بتووره يي، ب هيرس - مهنن
ب ته قسيير: مهنن گونه هكار -

■ شروقه: ↓

۱۸۸۷- چاره ك بچتن مهنن رجا كه ت
سووج و گونه هني مهنن تكا كه ت

■ هه فبه ركرن: ئا. گونه ها- مير. حم. بر. رو. نه. جا. زا. تكا - هژ. ئا. ئه دا -

■ پهيئناسي: تكا: داخواز

■ جوانكاري: پهيئنين سووج و گونه هه قواته نه.

■ شروقه: ↓

۱۸۸۸- دا میر ژ وء را برایء بهردهت
یان ئه و سهر و مالء تی بدهردهت

- ههقبه رگرن: میر. ژ مرا- هژ. برایی - - میر. ئهف - - میر. ئا. ئوس. رۆ. مالی - مالی خو -

- شروقه: دهر د و کولی سستی یی هزارا زیننی بوو، تاجدین ژی ل خه ما مه مو دا دین ببوو و هه رگاف شه ری وی ب برایی وی را بوو و نیتا دلج وی ئه و بوو، کو رابه ب توره هه ره بال میر و داخوزا لیبه ورینا گونه هی مه مو ژ میرء بکه، دا کو میر سه ب خاتری وی برایی وی ئازا که، یان ژی ئه وی سهر و مالی خو ل ری یا برایی خو دا دهرده.

۱۸۸۹- عارف وههه گوته روسته می زال
ئهف ئه مره ب من مه حاله بی قال
۱۸۹۰- بی جهنگ و جدال و بی تهه وور
قهت فی شوغولی مه که تهسه وور

- ههقبه رگرن: حم. هژ. مه کن -
- په یقناسی: ئه مر: لیره دا تی ب واته یا کار، کاری گرنگ - مه حال: نه یا بوونی - بی قال: بی گوتن، بی شه ر - جدال: که شمه کهش، که نگه شه - تهسه وور (تصور): هزرین، ئینانه بهرچاقان، ل هزارا خو دا وینه ساز کرن -

- جوانکاری: روسته می زال ئستعاره یه ژ تاجدینء.

■ شروقه: ↓

۱۸۹۱- ئهف مه عره که نابتن ب دیوان
ئهم ماینه سو بوح و سه حنی مه یدان

- ههقبه رگرن: میر. ماینه سو بوحه سه حنی - ئه. حم. هژ. مانه و سو بوح سه حنی - ئا. مانه سو بوح و سه حنی - رۆ. مانه سو بوحه و سه حنی پرو. ماینه سو بوحه سه حنی/ئهم مانه و - ئوس. ئهم مانه و سو بوحی و سه حنی و مه یدان -

- په یقنناسی: مه عره که: مه میدانا شه رء، شه ر - سوېج (صبح): سیږده - سه حن (صحن): ناڅه ند، گه ر، ناوه راست -

۱۸۹۲- یا قهنج نهوه نه م سوېج سوار بین

هه ر سې ب سلاح و کار و بار بین

- هه قبه ر کرن: حم. نه. بن، بن -

- په یقنناسی: بکار و بار بوون: ب ته داروک بوون، کاری خوه کرن، خوه ته یار کرن.

- شروڅه: ↓

۱۸۹۳- چارانه و جهوشه نان د بهر که یڼ

زهندانه و مه غفه ران ل سهر که یڼ

- هه قبه ر کرن: میر. چارینه - حم. چارنه - نا. نوښ. زهندان -

- په یقنناسی: چارانه: چارنایینه، زریه زرخ، جوړه ک کنجی شه ری کو ژ چار پشک ناسنن کو رووی و ان مه خمه رگری بوو پیک دهات، شه ر قانان نه ف ناسنانه ل پیسیر و سه ریشت و هه ردو کیله کیڼ خوه فاگریددان، دا کو له شی وان ژ تیر و شوور و رمان پیاریزه. - جهوشه ن: زریخی ب نالقه، کنجی ناسنن کو وه ک زنجیران ژ هه لقه یڼ ناسنن پیک دهات، نه ف په یفا په یقه ک کوردی یه، ل بنیشی دا گه وچنه کو عه ره بان کر نه جهوشه ن. - زهندانه: ناسنی کو ل ده ما شه ری دا ل زهندی خوه دکرن، زهندک - مه غفه ر: کلاو خود، کومی ناسنن - ل سهر که یڼ: بده یڼ سه ریڼ خوه -

- جوانکاری: نه ف مالکا ب شیوه یا ته رسیعی هاتیبه فه هاندن. په یقین چارانه، جهوشه ن، زهندانه و مه غفه ر هه قبا به تن.

- شروڅه: ↓

۱۸۹۴- گورزان بهه ژیتن رمان ببازین
 نهقرهنگه مەمئ ژ میر بخوازین
 ۱۸۹۵- یان دئ ب کۆتەک مەمئ خو بەردەین
 یان جومله ب مەردی سەر بەردەین

■ هەقبەرکرن: ئە. یا. - ئا. یا. - - حم. رۆ. هژ. یا، یا -

■ پەیفناسی: گورزان بهه ژین: گورزان بهه ژینن- رمان ببازین: رەمبازی یئ
 بکەین، رمین خو بهه ژینن - ب کۆتەک: ب زۆری، - سەر بەردەین: سەری
 خو بەردەین، سەری خو ل قئ ریکئ دا دەردەین -

■ جوانکاری: پەیفئین گورز و رم هەقبابه تن.
 ل پەیف ب مەردی دا سەربەستی یا هۆزانی یئ هەیه.

■ شروقه: عارف و هەا گۆتە تاجدینء: ب دیتنا من بیگۆتن ئەف کاره بیی شەر
 و پەقچوون یا بوونئ نینه و چ جارن نابە. تو ئەفی کارئ گرنگ قەت وسان
 ساناهی نه یینه بەرچاقین خو. ئەف ئالۆزی یا ب کارئ دیوانی نایی
 قەچراندنئ. تەنئ ریکا مە ئەوه کو سبئ ئەم هەرسئ زریه و گەوچنان ل بەر
 بکن و زەندانە یا گری بدن و کلاوخوادان بدن سەری خو و ب چەک و سلاخین
 خو سوار بن و گورزین خو بهه ژینن و رەمبازی یئ بکن و هەا ب گەف و گور
 داخوازی ژ میر بکن، کو مەمۆ ئازاد کە. ئەمئ یان مەمۆ یئ خو ب زۆری ئازاد
 کن و یان ژئ ئەم هەمووی ب میرانی سەری خو ل قئ ریکئ دا دەردن.

۱۸۹۶- گەر وی ب فە رەنگە مەم رەها کر
 دەردئ دلئ مە وی دەوا کر
 ۱۸۹۷- وەر مای موسسر ل سەر عنادئ
 ئەم دئ بتکرن وەرەنتگ جهادئ
 ۱۸۹۸- ژەووہل قە بچین بەکر ب ککەر کەین
 وی مودبری ژئ رە دەربدەر کەین
 ۱۸۹۹- هەر بەردەرکی گورەک ل بەر بت
 خەسمانە یە قەنجە سەر، ب سەر بت

■ هەقبەرکرن: میر. رۆ. کورەک- هژ. کۆرەک- حم. ئا. کرک - ئە. کەرەک-
 ئۆس. دەستتفیس نایی خوهندنئ- جا. کورەک- زا. گەرەک - - هژ.

خەصمانەيە قەنج - ئە. خەصمانەيە قەنجە - رۆ. ئا. ئۆس. حم. مير.
خەصمانەيە قەنج - زا. جا. خەصمانەيە قەنجە -

■ **پەيقناسى: رەھا کر: ئازا کر - وەر: وە ئەگەر، ئووئەگەر -
موسسر (مصر): کەسئ/کەسا کو ب پیکوتانی ل سەر گۆتتا خوہ راوەستە -
عناد: لاساری، عنیاد، سەر کیشی - جهاد: جهاد، شەپئ پیرۆز - مودبر: بئ
بەخت - هەربەردەرەکی: ل بەر هەر دەرەکی - گورەک: گورگەک - خەسمانە:
دوژمنانە، وەکی دوژمنان - سەر ب سەر: وەکی هەف، بینانی هەف، ریک کرن،
راست کرن، هەموو وەکی هەف کرن، کوتا کرن، نەھیلان -**

■ **جوانکاری: گور ئستعارەيە ژ بە کرۆکە.**

■ **شروڤه: ئەگەر میر وەھا مەمۆ ئازاد کر، ئەوی دەر دئ دلئ مە دەرمان کر و مە
چ کار ب وی نینە. لئ ئەگەر ب پیکوتانی ل سەر سەر حشکی و عنیادا خوہ ما و
مەمۆ بەرنەدا، ئەمئ دژی وی جهادی بکن. پیش دا ئەمئ هەپن بە کو قەت
قەتی بکن و ئەوی بئ بەختی ژ میرء را دەر بەدەر بکن. لەورا ل بەر
هەر دەریبەکی ئەگەر گورگەک ببە دەرگەفان، ئەو دوژمنە و دەبئ ئەو کوتا
ببە و نەمینە.**

■ **۱۹۰۰- میر ئەر ژ وء را بکەت تەعەسسوب
رابت ل مە ئەو بکەت تەغەللوب**

■ **هەقبەر کرن: ئا. هەر ژ وی - هژ. رۆ. ژ وی - پرۆ. "ورا = وء را" -**

■ **پەيقناسى: رابت ل مە: ل مە رابت، دژی مە رابت - تەغەللوب: غەلەبە کرن، ل
دژ رابوون، زۆرا کەسەکی/کی برن، ل سەر کەتن، زال بوون -**

■ **شروڤه: ↓**

■ **۱۹۰۱- ناشن ئەجەلئ وسان بگپین
تەشبیهئ حەبان سەران بەپیرین**

■ **هەقبەر کرن: ئە. ئا. حم. هژ. رۆ. وسا- پرۆ. وسان -**

- پەيقناسى: ئاشى ئەجەلئ گىپراندىن: كىنايە تە ژ كوشتار كرنى - ھەب: دەن، لب، لىين دەخلء -

- جوانكارى: ل فى مالكى دا تە شىبىھ و كىنايە ھە يە .

- شىرۆقە: ↓

۱۹۰۲- بۆھتانە بگەينە رەقس و گوۋقەند
دا يئنه تە ماشە يىن شە كەرخەند

- ھەقبەر كرن: ئە. بۆھتانى - ئا. بۆھتان - ئا. ئۆس. بكىن برەقس - رۆ. بكىنە - ھژ. بۆھتان بكرينە -

- پەيقناسى: بۆھتانە: ۋەكى بۆھتانيان، ئاقى دىلانەك كوردى يە ژى - شە كەرخەند: شە كەرخەندە، شىيرىن كەن، كەن شىيرىن -

- شىرۆقە: ↓

۱۹۰۳- گاڤا ۋە كو دەست بدەينە ھەربان
مەحبوبە تە ماشە كىن ل زەربان

- ھەقبەر كرن: ئۆس. مەحبوبە، دىتر ژىدەر مەحبوب، لى مالكا كو ل دوو را تى - بنەجى دكە، كو مەحبوبە دوروستە - رۆ. ئۆس. ب -

- پەيقناسى: ھەربان: ھەربەيان، ئاميرىن شەپى، چەك -

- شىرۆقە: ↓

۱۹۰۴- ھەر لە ھزە بىيژن ئەو پەريزاد
دەستى د ۋە ئەى جەوان مەريزاد

- ھەقبەر كرن: ئە. بىين - - مير. جەوانى ميرزاد - ئا. ميرزاد - ئۆس. ئەميرزاد - رۆ. جەوانمەردىزاد - پىرۆ. جەوان مەريزاد -

■ **په یقناسی: مهريزاد: نه رژه، نه هر شه - ده ست مهريزاد: ده ستين ته نه رژه،**
ده ستين ته نه رژه، هر بژي، نافه رين. نه فقه بويزه ک فارسي يه. فارس ديژن
ده ستين ته نه رژن، لځ کورد ديژن ده ستين ته، يان تلي و پيچکين ته نه رژن -

■ **شروقه: ↓**

■ **۱۹۰۵- هنده ک بگرين، هنه ک سه نا کهن**
هنده ک بکهن، هنه ک دوعا کهن

■ **هه فبه ر کرن: رو. هن، هن - پرو. هنه ک، هنه ک - مير. هن دی -**

■ **په یقناسی: سه نا کرن: په سن دان**

■ **جوانکاری: په يقين گرین و کهنين دژبه رن. په يقين سه نا و دوعا هه فبه تن.**
نه ف مالکا ب شپوه يا تر سيعي هاتيبه فه هاندني.

■ **شروقه: ↓**

■ **۱۹۰۶- دلدار نه زهر بتکه ن ژ بورجان**
دور دانه ب ده رکه فن ژ دورجان
■ **۱۹۰۷- شهزاده ژ په نجه ران نه زهر کهن**
گول پيره هه نان ل بهر خو ککه ر کهن

■ **هه فبه ر کرن: مير. په نجه را -**

■ **جوانکاری: دور دانه نستعاره يه ژ کچين جوان و دروج ژي نستعاره يه ژ**
شه نشينان. گول نستعاره يه ژ کچين جوان. پيراهن ل بهر خو ککه ر کرن
واته کراسي خو دراندن کنایه ته ژ بشکفين و هروسان زنده مانئ.

■ **شروقه: ↓**

۱۹۰۸- هەردەم بېھین ژ نازەننەن
سەد مەدح و ھەزار ئافەرىنەن
۱۹۰۹- تاجدین خەبەرە براىء گھ کر
موحکەم د دلن خو دا ب جھ کر

- ھەقبەرکرن: ئە.ئا. ئۆس. خەبەرى- ھژ. براىن- - ھژ. جیھ-
- پەیقناسى: بېھین: بېین، گھ لى بن - گھ کرن: گوھ کرن، بھىستن - موحکەم: بئەو، بەرک -
- جوانکاری: پەیقین سەد و ھەزار ھەقبابەتن. پەیقین مەدح و ئافەرىن ژى ھەروسان.
- شروڤه: ئەگەر مېر دامارگېرى یى بکە و رابە پشتا وی و دژى مە تەفگەرپى بکە، ھینگا ئەمى کوشتارەک وسان بکن و ئاشى ئەجەلى بگېرن و ل دەوسا دەنە و دەخلان سەریان بھېرن. و ئەمى ل مەیدانا شەپء دا وسان گوڤەندەک بوھتانه بگېرن کو ھەموو زارشرىن بۆھتانی بېنە تەماشە یا مە. دەما کو ئەم دەست باقېژن چەک و سىلاخىن خو، بلا ھەقال و ھۆگرین مە، کەچین جوان و نازەنن یین وەکە پەرى و پەریزادەیان بېژن مە، گەلى گەنجو دەست و تلى یین وە نەرزىن. بلا ھندەک ژ وان کەچکانا پەسنى مە بکن و ھندەک ژ مە را دوغایان بکن. بلا ھندەک بگرن و ھندەک ژى بکنن. بلا دلدار و دلبەرىن مە ئەوانى وەكى مروارىدان ژ شاهنەشىین خو ھە کە گەوھەردانان دەرکەفن و ل بورجان را دینا خو ھە بدنە مە. بلا کچین میران و شاھان ژ پەنجەران را دینا خو ھە بدنە مە و ل بەر زەندەمانى وەكى گولان بېشکفن. بلا ئەم ھەردەم ژ نازەننەن سەد پەسن و ھەزار ئافەرىنەن بېھین.
- تاجدینء خەبەرە براىن خو ھە ب دل و جان گوھدارى کر و ئەو پەسەند کر و پەژراند.

(٤٧)

تەعەسسوب و تەدارەکا تاجدین و برانە ب ئەمری غیرەتی،
سواری یا وانە ل ھەسپێ ھەمیەتی

١٩١٠- سەر سووچە کو شەھسەواری ئەفلەق
ئەسھەب کو کشاندە جاین ئەبلەق

- ھەقبەرکرن: ئە. ئەبلەق - - ژ بلی ھژ. ل ھەموو ژێدەرەن دا ئەشەھب ھاتییە،
لێ ئەسھەب سەرراست ترە -
- پەیفناسی: سەر سووچە: سەری سێدئ - شەھسەوار: شاسوار، گولاسواران،
سوارچاک - ئەفلەق: ژیک جوداکەر - ئەسھەب(اصھب): سۆربەلەک -
ئەبلەق: رەشەلەک -
- جوانکاری: شەھسەواری ئەفلەق ئستعارەییە ژ تاقئ، کو رەشی و روئاکئ یئ ژ
ھەقدو جودا دکە. ئەسھەب واتە ھەسپێ سۆربۆز کو ئستعارەییە ژ سێدئ دەما
کو ھئ تاق ھەلنەھاتییە و بەری ئاسۆیئ سۆری فا دەنگێفە. ئەبلەق واتە
ھەسپێ بەلەک کو ئستعارەییە ژ وی دەما سێدئ کو تازە رەشی و روئاهی ژیک
فەدقەتن، واتە سەوگورا سێدئ.
- شروڤە: ↓

۱۹۱۱- ئەدھەم د تەویلەیی نەهین کر
 ئەشەهەب ژ خو را ژ نووقە زین کر
 ۱۹۱۲- گورزی خو یی ناتەشین دەرانی
 تیغی خو یی زەرقلەشین کو دانی

- هەقبەرکرن: ژ بل هژ. ل هەموو ژیدەران دا "زەرقلەشان" هاتییه-
- پەیقناسی: ئەدھەم: هەسپە رهش - نەهین کرن: قەشارتن - ئەشەهەب:
 هەسپە شینبۆز - ناتەشین: ئاگرین - تیغ: شوور، شەمشیر -
 زەرقلەشین: زبۆرەشین -
- جوانکاری: ئەدھەم واتە هەسپە رهش کو ئستعارهیه ژ شەقی. ئەشەهەب واتە
 هەسپە شین بۆز کو ئستعارهیه ژ وی دەما سییدی کو هەوا رۆناهی دبه.
 گورزی ناتەشین ئستعارهیه ژ تاقی دەما کو تازه دەنگیقه. تیغی زەرقلەشین
 ئستعارهیه ژ تریشکین تاقی دەما کو تازه ل پشت چیان را هەلتی.

■ شروقه: ↓

۱۹۱۳- دونیا ژ مەهابەتا خو زەر کر
 تیغ و کەمەرا چیان ب ککەر کر

- هەقبەرکرن: ئا. ئە. کەمەران چیا- ئۆس. کەمەران چیان- رۆ. کەمەرچیان-
 پڕۆ. کەمەرا چیان-
- پەیقناسی: مەهابەت: ترس، هەیبەت - تیغ: قووچا چیان - کەمەر: کەنبەر،
 ناققەدا چیان-
- جوانکاری: ب گشتی ل قان مالکانا دا خانی وینە یەک زۆر بالکیش ئافراندییه.
 ل قی وینەسازی یی دا خانی ییشت دا تاقی دکە سوارەکی کو کاری وی ژیک
 جوداکرنا رهشی و رۆناهی یا جیهانی یه و دەمپن جوربه جوره شەقەرۆژی ژی

وه كاندييه هه سپين وي سوارى. نهو سوارا كو پيش دا ل هه سپى رهش كو ئستعارهيه ژ شهقى سوار ببوو، هه سپى رهش ل پاگى دا فه دشيره و قيجا ل هه سپى به لهك كو ئستعارهيه ژ سهوگورا سپيدى، كو ههوا تازه رهش و روڤ دبه، سوار دبه. ل دوو را ل هه سپى سوڤوژ كو ئستعارهيه ژ دهما هى تاف دهر نه كه تيبه و هه ممانى دخوازه دهر كه فه سوار ببويه. ل کوتايى دا دهما نهف هه سپى وي ژى دوهسته و نكاره زيده رى بېره، ل هه سپى شينبوژ كو ئستعارهيه ژ وي دهمى كو ههوا ب گشتى روڤناهي دبه، سوار دبه. قيجا دهما هه لهاتنا تافى ژى وه كاندييه گورزه كي ئاگرين و دايه دهستى وي سوارى و تريكين تافى ژى كريبه شووره كي زيڤه شين دايه دهستى وي. ژوى ديمه نا چيان دهما كو تاف نيڤى به ژنا وان دگره و نيڤى به ژنا وان ژى هى ل بن سيبه رى دايه، ويڤه يه ك جوانه دى ساز كريبه و نهو هندا وه كاندييه وي يه كى كو نهوي سوارى ب شوورى خويى زيڤه شين سهر و نافقه دا چيان كهر كريبه.

ژقى پيشه يفا خانى را كو هى چ شهڤ نهقه وميبه و شهڤى ل دوو را بقه ومه و خانى سهره به ندا وي دده دهستى خوانده قانان، به راعه تى ئستيه لال تى گوتنى.

■ شروڤه : ↓

۱۹۱۴- تاجدين و بران ژ خهلقى لالى

خوهستن ب دلى خو وان هه لالى

■ په يقناسى : خهلقى لالى : خزم و كهس و كاران - لالى : كورت كرى يا لنالى يه، نهوانى كو ل بال وي بوون -

■ شروڤه : ↓

۱۹۱۵- كيشانه دهڤى ب رهقس و بازى

رهخشى عه ره بى سه مه ندى تازى

■ په يقناسى : بازى : لهيز، ديلان - رهقس : ديلان، لهيز - رهخشى : نافى هه سپى روسته مى زاله، ههر هه سپى چى دوه كنين رهخشى - سه مه ندى : هه سپى شى -

■ **جوانکاری:** پەيقىن رەقس و بازى ھەقواتەنە. پەيقىن رەخش و سەمەند ھەقباھەتن.

■ **شروڧە:** ↓

۱۹۱۶- مسمار كرن بەدۆو ژ غەفلەت

ھشيار كرن عەدۆو ب سەولەت

■ **پەيقناسى:** مسمار: مېخ، مېخ، مېخ - مسمار كرن: مەبەست ژى نال كرنە - بەدۆو: بەدوو، ھەسپىن بەزا - ژ غەفلەت: دزىشا - عەدۆو: دوژمن - ب سەولەت: ب ھېز، ب قودرەت، ب نرس -

■ **جوانکاری:** ئەف مالكا ب شېوھيا تەرسىيە ھاتىبە قەھاندنى.

■ **شروڧە:** ↓

۱۹۱۷- مەيدان بەدۆوان كۆلان ب دەست كۆر

گۆيا قەددان ل دوژمنان گۆر

■ **ھەقبەركرن:** ئۆس. دەست كۆل - مير. تۆل -

■ **پەيقناسى:** مەيدان: گۆرەپان، گەپا بەزا ھەسپان، شەپگەھ - دەستكۆر: دەستكۆل، سىمكۆل -

■ **جوانکاری:** كۆرا كو ھەسپان ب دەستكۆل كۆلانە ۋەكاندىيە گۆرنا دوژمنان. ل فى مالكى دا ھەماسە و موبالغە ھەيە. خانى دىيژە ھەيلۆ ھەسپىن تاجدىن و براينى ۋى ژى ل دژى دوژمنان دا تەفگەر دكرن و ب دەستكۆل گۆرا دوژمنان دكۆلان.

■ **شروڧە:** دەما تاقى ئەقىن شاھسوارا ژ ھەقدو جودا كەرا رەشاتى و رۆناھى يى

دخواست هه لېسې و ههوا تاري جيهې خوه دا ههوا رهش و روڼ و بهره بهره ناسويې سوړې فا هنگافت و ل دوو را ههوا لاپ روڼاهې بوو و تافې وه كي گورزه ك ئاگرين سهرې خوه ل ناسويې را دهرلنې وتريشكين وي وه كي شووره كي زېر قه شين ناقده و كه مەر و قووچين چيان نيڅېر كر، هينگا تاجدين و برايېن وي ژ خزم و كهس و كاران خاتري خوه خوهستن و خوه ناماده يي شهري كرن. نهوان هه سپين خوه يين وه كي ره خشي روسته مي زال و هه سپين عه رهبې يين شيه ب ره قساندن و له يزاندن ژ پاگي دهرانين و دوور ژ چافين نه ياران نه و هه سپين خوه يين بهزا نال و مزمار كرن و ب وي هندي دوژمن ب هيزا خوه ئاگادار كرن، هينگا هه سپين وان ژي دهست ب سمكولې كرن و ته دگوت قاي ب سمكولين خوه گورنا دوژمنان دكولن.

۱۹۱۸- تاجدين ژ ته وابعې خو يه ك پير ته عيبن كر و زوو شه هانده نك مير

■ هه قه بر كرن: نه . ته وابعيت - - رو. كر و شاهانده - ئوس. كر و شيانده - هژ. شيهانده - هم. هژ. پيش -

■ په يقناسي: ته وابع: پرانه يا تابعه، تاگر، لايه نگر - ته عيبن كر: دهستنيشان كر، هه لېزارت - شه هاند: شانده، ريك كر -

■ شروقه: ↓

۱۹۱۹- گوتي هه په بينزه مير و ناغان بيننده فه ناکوژن چراغان

■ په يقناسي: ناغان: ناغايان، بهگان، سهرداران - بيننده: بيننده، يين كو ديبين، بينه، بينا -

■ جوانكاري: نيشمالكا دوهم ئيهامه، له وراكو دو واته يان دده. ل پله يا يه كه م دا مروف وه سه ه دكه، كو باسي فه مراندا چرايي دكه، لي مه بهستا خاني نه وه كو مروقي عاقل و زانا و بينا خزم و كه سپين خوه ناکوژن و ژ هولې را ناكن. مالكا كو ل دوو را تي قن هندي باشتر روڼاهې دكه.

■ شروقه: ↓

۱۹۲۰- میری مه نه گهر چ دوورینه
نیرو وء د چافء نوور نینه

- هه فبه ركرن: نا. نؤس. رؤ. چافی. هؤ. چافی -
- شروقه: ↓

۱۹۲۱- نهم چار برا هه بوون د سادق
هه رچار ل خدمه تا وء عاشق
۱۹۲۲- ئینسافه كو زیده تر ژ سالی
مهم مایبه بی خودان د چالی

- هه فبه ركرن: رؤ. مایبه فی خودان چالی- پرو. بی خودان د چالی/بی خودان
چالی-
- شروقه: ↓

۱۹۲۳- دوژمن ل مه شاننه دوست غه مگین
فه رزه مرنا چه كو و تاجدین

- هه فبه ركرن: نه. دوشمهن-
- جوانکاری: په یئین شا و خه مگین دژبه رن.
- شروقه: ↓

۱۹۲۴- مهم گهر چ كو زیده پر گونا هه
لی عاشقه عه شق پادشاهه

- هه فبه ركرن: میر. نؤس. رؤ. عاشق- نا. عاشقی-
- شروقه: ↓

۱۹۲۵ - ھۆكۈم تو متەكە ل پادشاھان

زولمى تو مەكە ل بىگوناھتان

۱۹۲۶ - ئەم ھىقى دكەين مەمى رەھا كەت

دەردى د دلى مەمى دەوا كەت

■ ھەقبەركن : ئە.ھم.ھژ. دكن - ئۆس. مە دا-

■ شروڧە : ↓

۱۹۲۷ - ئەم چار برانە چار دىوار

ئەركانى سەعادەتا وء ھەر چار

۱۹۲۸ - ھەرچار سەرى د مە وەكى گۆ

چۆگانى ئرادەتا وء كاشۆ

۱۹۲۹ - يا مەسلحەتى ژ بۆ مە چى كەت

يان نە ژ مە را بەكر ف رى كەت

■ ھەقبەركن : ھژ. ئە. رۆ. ئۆس. ھم. مير. جا. زا. يانە- پىرۆ. يان نە- ئا. يانى
- مير. ئۆس. رۆ. ب - پىرۆ. ڧە رىكەت-

بالكىشى : يان نە، سەرراست ترە، لەورا كو ھەم كوردى ترە و ھەم ژى كىشا
ھەلبەستىن رادگرە.

■ پەيقناسى : ئەركان : پىرانە يا روكن، پاىە، خىم - سەعادەت : خۆشبەختى -
گۆ : ھۆل، تۆپ - چۆگان : گۆچان، چەوگان، چۆپىن سەرتەويابى يىن تايبەتى
ھۆلانى - چۆگانى ئرادەتى : چەلى خواست و داخوازى - كاشۆ : چۆگان - يان
نە : يان نا، ئان نا-

■ جوانكارى : ئرادەت واتە خواست و ويستا ميرء وەكاندىيە چۆگانەكى و سەرى
تاجدىن و برايان ژى وەكاندىيە ھۆلى كو مير چاوا دخوازە، دكارە ب چۆگانى

خواستنا خوه ب وان هۆلانا بله يزه. سه عادهت واته خوه شهبهختي يا ميرء
وه كاندييه ساختومان يان شاهنشينه كئ كو خيمئ وي شاهنشيني يان هرچار
ديوارين وي شاهنشيني هرچار برا، واته تاجدين، چه كو، عارف و مه مؤ نه.

■ **شروقه:** ↓

۱۹۳۰- دا نه م خه بهران ژ بو وي بيژن
دهردئ د خو نه م ل وي برپژن
۱۹۳۱- روومهت مه نه ما ل روويي عامئ
دئ نه قل بكهين بچينه شامئ

■ **هه قبهركن:** نه. دهردئ دلئ -

■ **په يقناسئ:** خه بهر گوئن: قرين كرن، چپر كرن، دوژين دان، جنيودان - نه قل
كرن: بار كرن، كوچ كرن -

■ **شروقه:** تاجدين رابوو ردنسيبي يه كي خوه شانده بال مير و گوئئ: هه ره بيژه
ميرء، مروقين زانا و بينا خزمين خوه ژ ناف نابن. ميرئ مه نه كهر چي مروقه كي
دووربينه و پاشه روژا خوه چاف را دكه، لئ ئيرو نه م ديينن كو چافئ به سيره تا
وي كوره بوويه و دوومايي و پاشه روژا خوه نابينه. نه م چار برا بوون، كو
هرچار ژي ب دل و جان ل خزمه تا وي دا بوون. گه لو نه فا دادمه ندييه كو
زيده تر ژ ساله كي يه، مه مئ يئي خوه يي و خودان ل بنئ چالئ دا بمينه؟ روژا
ئيرو دوژمن ب مه دكهنن و شا دبن و دوستين مه هه موو خه مگينن. نه م ل فئ
رهوشئ دا مرنا خوه دخوازين. هه رچه نده كو مه مؤ گونا هكاره، لئ نه و نه فينداره
و نه فيندار وه كي پادشاهانن، تكايه كو سه ردهستي يئ ل شاهان نه كه و زور و
زولمئ ل بيگونه هان نه كه. نه م هئفي دكن كو مه مئ نازاد بكه و دهردئ دلئ
مه مئ دهрман بكه. نه م هرچار برا وه كي چار ديوارين شاهنشينا خوشبهختي
يا وينه. سهري مه هرچاران وه كي هؤلئ يه و خواست و ويستا وي ژي وه كي
چوگانئ يه، نه و مه كي ئالي دا بشينه نه م ل خزمه تا وي دانن. يان بلا ب مه را
ناشتي يئ بكه، يان ژي بلا به كو ژ مه را بشينه كو نه مئ دوژينان بدهنئ و كولا
دلئ خوه ل وي دا قالا بكن و ژه هري يا خوه ل وي دا برژينن. روومه تا مه ل
روويئ دونيايي دا نه ما، نه م نه چارن كو ژ فرا بار بكن و هه رن شامئ.

(٤٨)

تهدبیرا به کره ژ بو ده فعا مه زه ننه ت و عنادی،
ته زویرا وی یه ژ ترسا فتنه و فه سادی

١٩٣٢- ته قریر کو کر ته مام قاسد
واقف کریا ب حالء حاسد

- هه فبه رکن: هژ. گه ری یا- حم. رۆ. گریا - هژ. حالن-
- په یقناسی: واقف کریا: هاته ئاگادار کرن، ئاگادار بوو - حاسد: چاقنه بار، په خیل-
- جوانکاری: حاسد کنایه ته ژ به کرۆکء.
- شرۆفه: ده ما کو ته ته رء گشتی په یاما تاجدینء ژ میرء را شرۆفه کر، به کرۆک ب وی رهوشی هاته ئاگادار کرن.

١٩٣٣- زانی کو ژ بو وء را خه رابه
گۆ عه فو ژ بو مه من سه وابه
١٩٣٤- میرم م نه گۆ ژ بو ته پیشین
تاجدین و بران ژ خوه مه پیشین
١٩٣٥- زینئ بده وان و یان بکوژ من
یان ئه و ب ته رانه خه سم و دوژمن

- هه فبه رکن: ئۆس. پرۆ. یا-
- په یقناسی: عه فو: لیبه ژرین، ژئ دهرباس بوون - سه واب(صواب): باش، قه نچ - پیشین: ل پیش دا، به ری دا - خه سم(خه صم): نه یار، دوژمن -
- شرۆفه: ↓

۱۹۳۶- یاقه‌نج ئه‌وه قه‌ت نه‌کی ته‌که‌لوم

تاج‌دین ژ ته‌ناکه‌تن ته‌ووه‌هوم

۱۹۳۷- بیژئی م فه‌دا کرن مه‌م و زین

ته‌زویج کرن م دانه‌ تاج‌دین

۱۹۳۸- زاھر مه‌که‌ تو ئه‌قی عنادئ

چاره‌ک فه‌کوژ ئاگرئ فه‌سادئ

■ هه‌قبه‌رکرن: رۆ. ئه‌. ئا. ئۆس. حم. میر. جا. زا. مه‌که‌ تو - هژ. پرۆ. تو
مه‌که‌ - حم. قئ - - میر. جا فه‌کوژ -

■ په‌یقناسی: ته‌که‌لوم: ناخفتن - ته‌ووه‌هوم: ترس، ترسیان - ته‌زویج کرن:
زه‌جانندن - عناد: سه‌رکیشی - فه‌ساد: خه‌رابی و فتنه -

■ شرۆفه: ↓

۱۹۳۹- ژه‌و پاشفه‌ تو بیخه‌ وه‌قتن فورسه‌ت

زینهار مه‌دی ئه‌مان و مۆهله‌ت

■ هه‌قبه‌رکرن: میر. ئه‌. ئا. حم. ئۆس. رۆ. پاش. پرۆ. پاشفه‌ - هژ. پاشی - -
رۆ. میر. ئه‌. ئا. حم. زینهار -

■ په‌یقناسی: ژه‌وپاشفه‌: پشتی هینگا - بیخه‌: تیخه‌، به‌یله‌ - ئه‌مان: په‌ناه،
که‌لین - مۆهله‌ت: ده‌م، ده‌رفه‌ند -

۱۹۴۰- خه‌سمئ کو نه‌شیی بی موقابل

ده‌رمان چیه‌ شه‌ربه‌تا هه‌لاهل

■ هه‌قبه‌رکرن: هژ. خه‌سما - - هژ. شه‌ربه‌تئ -

- په یقیناسی: نه شتی: نکاری - موقابل: همبهر، رووبه روو - هه لاهل: جوره ک زاهری یه، ژههرا کوژنده -

- **شروقه:** به کروکء زانی کو ئه و کارا ژ وی را گه له کی خه رابه، ژ خوه را گوټ یا باش ئه وه کو میر ژ مه مو ببهوړه. گوټه میرء: میری من ما من پیش دا نه گوټه ته کو تاجدین و براین ژ خوه نه ئیشینه. یان زینی بده وان و یان ژ م بکوژه، یان ژ ی خوه ژ دوژمنایا وان را ناماده بکه. نه یا قهنج ئه وه کو قهت دژی وان نه ئاخقی، له و را کو تاجدین قهت ژ ته ناترسه. بیژی مه گونه هین مه مو گوری یی تاجدین کرن و مه زین ب ژنانی دا مه من. قهت سه رحشکی یا ل همبهر وان دا نه شکه را مه که و هې جاری ئاقه کی ل سهر ئه فی ئاگری فه سادی دا بکه، کانی چ لې تی. پاشی دهما کو دهر فهند ژ ته را چی بوو، جا هینگا که لینی ژ ده ست خوه دهر نه ده و ئه مانئ نه ده وان. دوژمنین کو مروټ نکاره ل همبهر دا راوه سته، دهرمانئ وان شه ربه تا ژههرا هه لاهله.

۱۹۴۱- له و لازمه حاکمان دو فنجان
یه ک خاسی خه راب و بیکه قه نجان

- هه قبه ر کرن: رو. ژ حاکمان - میر. ئا. رو. خه رابه - پرو. خه راب و -

■ **شروقه:** ↓

- **جوانکاری:** په یقین قهنج و خه راب دژبه رن.

۱۹۴۲- دا یه ک نه خوه شان ژ بو وء خوه ش کت
یا دی ژ وء را خوه شان نه خوه ش کت

- هه قبه ر کرن: ئه. حم. وی، وء - میر. ئا. ئوس. هژ. رو. وی، وی - پرو. وی، وء -

- **جوانکاری:** په یقین خوه ش و ناخوه ش ههم دژبه رن و ههم ژ ی ته کبری س ساز دکن.

■ **شروقه:** ↓

۱۹۴۳- یه ک جان ۛ دوزمنان جودا کهت
یا دی مرییان ۛ نووقه راکهت

■ ههقبه رکرن: نه. هم. ئوس. جانی - هۛ. جانی -

■ په یقناسی: جان جودا کرن: کنایه ته ۛ کوشتنی - راکهت: زندگی کهت -

■ شروقه: ↓

۱۹۴۴- کهربا خو مه که تو ناشکارا
یا قهنج نهوه نه م بکهین مودارا

■ ههقبه رکرن: نه. بکهین - هۛ. بکهین -

■ په یقناسی: کهرب: کین، رک - مودارا: ریزراقی، سازشت -

■ شروقه: ↓

۱۹۴۵- شۆلن هه نه نه ب کهربیی نابین
لهورا کو ب زۆر و زهریی نابین

■ ههقبه رکرن: میر. بکهین و کهرب -

■ په یقناسی: شۆلن هه نه نه: هنده ک کار هه نه -

■ شروقه: ↓

۱۹۴۶- ئوستادی دقیتن و ته نه ممول
ئخفا و ته غافول و ته حه ممول

■ ههقبه رکرن: هۛ. دبیتن - ئوس. پر ته نه ممول -

- **په یقنناسی: ئوستادی: ھۆستاتی - ته ئه ممول: کوورفکرین، تی ھزرین - ئخفا: قه شارتن، ته پسرکرن - ته غافول: خوه ژئی غافل کرن، خوه ژئی گیل کرن، خوه نه ئاگادار نیشان دان - ته هه ممول: بهر به پیری، خو راگرتن -**

- **شروقه: ل بهر وی ھندی یه کو ژ ئه میران را دو فنجان پیدقی نه: یه ک تایبه تی مروقین خه راب و یا دی ژئی تایبه تی مروقین باش. دا کو یه ک ژ وان فنجانانا نه خووشین وی خووش بکه و یا دی ژئی ژ وی را سه رخووشان نه خووش بکه. یه ک ژ وان جائی دوژمنین وی بکشینه و یا دی ژئی مری یان ژئی را زندگی بکه. میری من قه ت کینا خوه ئه شکره نه که، قی گافی یا باش ئوه کو ئهم ژ وان را ریژرافی یی بکن. ھنده ک کار هه نه کو ب که رب و کینی نابن، له ورا کو ئهو شولانا ب زوری و لیدانی پینش دا ناچن، ته نئ ھۆستاتی و کوورھزرین و په نیکاری و بهر به پیری و خو لئ گیل کرن پیدقی.**

۱۹۴۷- ئه وقاتی زه مانه گوونه گوونه باری ژ مه را کرن نموونه

- **هه قبه رکرن: میر. ئه. زه مانئ - ئا. زه مانئ -**
- **په یقنناسی: ئه وقات: پیرانه یا وهقت، دهم، کاف، قاس - گوونه گوون: گوونا گوون، جور به جور، جورا جور -**

■ **شروقه: ↓**

۱۹۴۸- یه عنی شهف و روژ و سوپج و شامن ھن روھنینه ھن ژ وان زه لامن

- **هه قبه رکرن: ئه. ئا. ئوس. روھنن - حم. روھنه -**
- **جوانکاری: په یقین شهف و روژ و سوپج و شام هه قبا به تن. په یقین روھنی و زه لام ژئی دژ بهرن.**

■ **شروقه: ↓**

۱۹۴۹- ئەم ژى د لەيالى و نەھاران

را بين ب نەھان و ئاشكاران

■ ھەقبەركرن: ل ھەموو ژىدەريڭ ل بەر دەستىن من دا ئەف پەيف " دا بين " واتە دا كو بين ھاتىيە، ل چاڭا ئۆرمى يىچ دا "دابىن" ب واتەيا دا كو بين، دا كو وەرن ھاتىيە. لى گۆرەكى دەقا ھەلبەستى دەپ ئەف پەيف "رابىن" بە، ب واتەيا ھەستىن، دەست ب كار بن، ئە كو دابىن، لەورا كو بە كرۆك دىيژە ميرة ئەمى ژى وەكى شەف و روژان دەست ب كارىن دزىقە و ئاشكارا بكىن و بو ئەنجامدانا كارىن خو رابىن، نەھان و ئاشكاران لىرە دا برە سەر واتە مەفعوولە ژ بو ئەم -

■ پەيفناسى: لەيالى: پرائەيا لەيل، شەقان - نەھار: روژ - رابىن: ھەستىن، ھەلستىن، دەست ب كارىن - نەھان و ئاشكاران: كارىن پەنى و ئاشكارا - ئاشكاران: پرائەيا ئاشكارە -

■ جوانكارى: پەيفىن لەيالى و نەھار و پەيفىن نەھان و ئاشكار دژبەرن .

■ شروڤە: ↓

۱۹۵۰- ھن زاھر و ھندەكان ب خەف كەين

راكەين ھنەكان، ھنان تەلەف كەين

■ ھەقبەركرن: ئە. كەن، كەن - - ئا. ھنەكا - ھژ. ھنەك -

■ پەيفناسى: خەف: دزىقە، پەنيقە - راکەين: راکەن، بلند كەين، مەزن كەين - تەلەف كەين: ژ ھۆلن راکەين، ژ ناف بېەين، نەھيلين -

■ جوانكارى: پەيفىن زاھر و خەف دژبەرن. ھەقبەندىن راکەين و تەلەف كەين ژى دژبەرن. پەيفىن ھن و ھنەكان تەكرىرى ساز دكن .

■ **شروڤه:** مېرئ من ما تو ناييني كو ده مېن روژگارئ ژى جور به جورن. واته شهف و روژ و سيپده و ئيفارن و هندهك ژ وان تارينه و هندهك ژى رو ناهينه. نهف جور به جور بوونا ده مان خودئ ژ مه را كرنه نه مووش و نموونه. نه م ژى ده بئ ل شهف و روژان دا هندهك چاران خوه نه شكه ره بكي ن و هندهك چاران ژى خوه فه شيرين و نيتا دلئ خوه نه شكه ره نه كين. نه م ژى ده بئ هندهك كاران نه شكه ره بكن و هندهكان ژى په نيغه بكن و هندهك كه سان راكن و بلند بكن و هندهكان ژى نست بكن و ژ هو لئ راكن.

**۱۹۵۱- وى مولحدى شير وسا سه قا كر
مسرى ژ خو را وسا برا كر**

■ **هه قبه ركرن:** ئوس. شيرئ وى - ئا. وسان - - ئا. ئوس. عه جه ب -

■ **په يقناسى:** مولحد: خودئ نه ناس - سه قا كر ن: تيزكرن، قه پوتن و چلقانندن و تفتانندن - مسرى: شوورئ كول مسرى دهاته چيكرنئ - وسا: قه تو - برا: برهك، ناقئ بكره ژ ماكا برينئ -

■ **شروڤه:** ↓

**۱۹۵۲- په ندى غه له ت و خلاف و يالان
به ندى سه قه ت و غلاف و ككالان**

■ **هه قبه ركرن:** ژ بل هژ. ل هه موو ژي ده ران دا په ند و غه له ت ، به ند و سه قه ت هاتبوون - ئوس. يالان -

■ **په يقناسى:** په ند: شيره ت - غه له ت: شاش، نه دوروست - **خلاف:** به ره واژئ، نه راست - **يالان:** په يقه ك توركى يه، ده ره و، درؤ - **به ند:** به ند و باو، چيرؤك و مه ته لوك - **سه قه ت:** گو تني ن بي ه ووده و خو رايئ، هه رتشتا نفيشكان و نه دوروست - **غلاف:** قلف، قالب، ككالان، ده ردانكا كي ر و شوور و خه نجه ران -

■ **جوانكارى:** نه ف مالكا ب شيوه يا ته رسيه ئ هاتييه قه هاندى. په يقين په ند و به ند، خلاف و غلاف جناسئ ساز دكن.

■ **شروڤه:** ↓

۱۹۵۳- تەسنىيە كرن وە ھندە تەسنىيە
بەستىن وە ل شىيرە شوبەھى تەرسىيە

- ھەقبەركرن: ھۇ. شىيرى - ئەف مالک ل ئۆس. دا نەھاتىيە -
- پەيقناسى: تەسنىيە كرن: چىكرن، خەملاندنن - تەسنىيە: روسقاتى، روسقايى - بەستىن: گرېدان - تەرسىيە: گەوھەرنىشانكرن، ب گەوھەران خەملاندنن و نەقشاننن -
- جوانكارى: پەيقىن تەرسىيە، تەسنىيە و تەسنىيە جناسى ساز دكن.
- شىرۆقە: ↓

۱۹۵۴- ئەو شىيرە ل بن سەرى خوە دانى
ئەو رەنگە قەشار كو كەس نەزائى

- ھەقبەركرن: مىر. بەر - ئە. و - ئا. ھم. قەشار كەس - ئۆس. كەسەك -
- شىرۆقە: ئەوى بىخودى يى ئەو گۆتئىن خوە وەكى شوورەكى مسرى ژ خوە را تووژ كر و تفتقاند. ئەوى ئەو شوورا ب شىيرەتئىن دەرەو و نەدوروست و شاش و پىس و خەراب گەوھەربەند كر و ب گۆتئىن نەراست و فىل و بەند و بازان ئەو شوور ب كالان كر و دانى بن سەرى خوە و وسان قەشارت كو كەس پى نەحەسىيا.

۱۹۵۵- مىرى وەكو دل ب كەرىن سۆتى
ھەرچى كو بەكر ژ بۆ وە گۆتى
۱۹۵۶- باوەر كر و گۆتە مەردى قاسد
ئەى پىر تو مەكە تو فكرى فاسد

- ھەقبەركرن: ئا. كەرب و - ئا. بۆى - - مىر. ئە. ھم. ئا. پىر مەكە تو - ئۆس. بىژى كو مەكە تو -
- شىرۆقە: ↓

۱۹۵۷- گهر فهوت بکهه جهمیعی فهرزان
تاجدین کو ددهم ژ دهست خو نهرزان؟

■ ههقبه رکن: نه. دهس -

■ په یقناسی: فهرزان (فرضان): پړاندیا فهرز، کارین کو نه نجامدان و کرنا وان ل سهر ههر مرؤقه ک موسولمان واجبه، وه که رؤزی و نمیژ و... - کو ددهم: چاوا ددهم -

■ شرؤقه: ↓

۱۹۵۸- من شهوکهت و سهلته نهت ب وینه
نهف شوهرهت و شهئنی من ژ وینه
۱۹۵۹- نهف ناف و نیشان و نهف مهقامه
بی خاتری وی ل من ههرامه

■ ههقبه رکن: میر. شاهی - - ئوس. نهف نشان و نهف مهقامن، لی خاتری وی لمن ههرامن -

■ په یقناسی: شهوکهت: مهزناپی - سهلته نهت: پادشاهی - شوهرهت: ناف و بانگ - شهئن: شان، مهقام، مهزناپی -

■ جوانکاری: په یقین شهوکهت، شوهرهت، شهئن و سهلته نهت ههقبه تن.

■ شرؤقه: ↓

۱۹۶۰- نهو رؤسته مه، گیوه، لهنده هایه
گهنجینه مه نهز نهو نهژده هایه

■ ههقبه رکن: نه. نا. گهنجینه نهزم -

■ **په یقناسی: رؤسته م:** په هله وانی نافراری ئیرانی، لیره مه بهست ژی په هله وانه -
گیو: په هله وانه کی ئیرانا میژینه - **لنده ها:** لنده هور، میړی ته پکی و زه به لاج و
 ب گه فده -

■ **جوانکاری:** تلمیحا نه فسانه یی د قی مالکی دا هه یه، میر خوه دوه کینه
 خه زینه یی و تاجدین ء ژی دوه کینه نه ژده هایه کی کو نوبه دار و زیره قانی وی
 خه زینی به.

■ **شروقه: ↓**

۱۹۶۱- بیژنی ب دلی خو من مهم و زین
 هه ردو ب حه لالی دانه تاجدین
 ۱۹۶۲- بی وه جه ژ من تو بووی وه حشی
 داخواز ته کر کو من نه به حشی؟
 ۱۹۶۳- تاجدین و چه کو ب عز و نازن
 دی هه ر وه بتن وه کی دخوازن

■ **هه فبه ر کرن: نه. نا. بیژنی چ ژ- هژ. ل - - رو. ل- پرو. کو من -**

■ **په یقناسی: بی وه جه:** بی تونه، ژخو را - **وه حشی:** کوو فی، سل بووی،
 خه بیدی، ره قیایی -

■ **شروقه:** نهو میری کو کهر ب و کینی دلی وی شهوتان دبوو، هه ر چی کو به کر ژی
 را گوټ، کهت سیبری و باوهر کر و گوټه قاسده: هه ر په بیژه تاجدین ء، بلا قهت
 چو هزرین خه راب نه که. نه گه ر نه ز ژ هه موو فهرز و واجیین خوه دهر باس بجم
 ژی، نه ز ژ تاجدین ء نابهورم. هه ر چی دار و نه دار و ناف و دهنگ، شه ئن و
 شه و کهت و پادشاهی و میرتی یا من هه یه، ل سایا سه ری تاجدین ء دایه.
 نه ف ناف و نیشان و نه ف پله و پایه یا بیی خاتری تاجدین ل من حه رامه. نهو
 رؤسته من زاله، گیوه، په هله وانی وه لاتی منه، نه گه ر نه ز گه نجینه بجم، نهو
 نه ژده هایی وی گه نجینی به. بیژنی من ژ دل و جان مه مؤ و زینی به خشینه ته.
 بیژنی تو هه بیچنه ژ من سل بووی، کا ته کینگا زینی ژ من خوه ست، کو من
 نه دا؟ تاجدین و چه کو ل بال من گه له کی خو شه ویست و نازدارن، هه ر چاوا کو
 نه وانا دخوازن دی هه ر و سان بت.

۱۹۶۴ - قاسد کو رهوانه بوو ژ پيش مير

تهقيرير كو كر تهمام تهعبير

۱۹۶۵ - شيريدل شهړه وه بوون مولائم

گوتن دهم و دهوله تا وء دائم

■ ههقبهركرن: هژ. تهمامی - - مير. كول شهړه - نه. شيريت - رو. شيرئ دل
شر - - مير. قائم -

■ پهيقتاسی: عزز: قهدر، ريز، خوشهويستی - رهوانه بوو: چوو - تهعبير: راقه،
شروقه - شيريدل شهړه: شيرين ل شهړه دا - مولائم: ئيم، قهحبيایی -
دهم: دهسگا، دهزگا - دهولت: حوكوومته، ههیی، دارایی - دهم و
دهولت: دهم و دهزگا - دائم: بهرقه رار، بهردوام -

■ شروقه: دهما كو قاسد ژ بال ميرء ري كهت و گههشته لالء تاجدين و برايان،
و گوتنين ميرء ژ وان را شروقه كرن، نهو شيرين كو خوه ژ شهړه را ناماده
كربوون، وسان هيمن و نهرم بوون، كو دهست ب پهسن و دوعايان ژ ميرء را
كرن و گوتن: بلا دهم و دهوله تا وي ههر بهردهوام به.

(۴۹)

نەسیحەتا ساحب غەرەزى پې مەرەزى دل بکول،
ژ بۆ میرى بى تەمیزی ساده دل

۱۹۶۶- ئىقارچى كو ئاسمانء مەنقەل
دانى و ل وان قەشار مەشعەل

- هەقبەرکرن: حم. رۆ. هۆ. ئاسمانى - هۆ. قەشارى -
- پەيقناسى: مەنقەل: مانقال، ئاگردانک، تەشتارەژووین - قەشار: قەشارت -
مەشعەل: شەمال، چرایا مەزن و گەش -
- جوانکاری: خانى ئاسمانى شەقى ین رەش و تارى وه کاندیبه مەنقالەک تژی
رەژوو، ئستیرین ئاسمانء ژى وه کاندیبه چرووسکین پۆلین رەژوويا ناف
مەنقەلە دا. مەشعەل ئستعارهیه ژ تاقى، واتە تاف ژى وه کاندیبه مەشعەلە.
- شروقه: ↓

۱۹۶۷- یه عنى كو قە کوشت چراغى زهړین
وهرگرت ژ نوو لباسى رهنګین

- هەقبەرکرن: نا. زیړین - هۆ. وەرگرتى -
- پەيقناسى: قە کوشت: قەمراند - چراغى زهړین: چرایا زیړین -

■ **جوانکاری:** چراغی زه‌پښ ئستعاره‌یه ژ تافې. د فې پېشگوتنې دا دیسان به‌راعتې ئستهلال هه‌یه، خانی دخوازه ل دوو را خه‌مگینی یا میرء شروقه بکه، له‌ورا لپره دا ژې جلکې ره‌ش کو جلکې ماتهم یه ل شه‌فې دکه و ل دوو را دپیژه کو میر ژې وسان خه‌مگین بوو، ته دگوت قه‌ی که‌تبوو جلکې ماتهم، واته کنجې شینې ل خوه کربوو.

■ **شروقه:** ↓

۱۹۶۸- میری کو هه‌میشه شاد و خوږهم
 گويا که‌تبوو لباسی ماتهم
 ۱۹۶۹- وی به‌خته‌کې رووسیا هې مه‌لعوون
 گافا وه‌کو دی نه‌میر مه‌حزوون

■ **هه‌قبه‌رکرن:** هژ. نه. پرؤ. نا. ئوس. حم. میر. به‌خته‌کې - زا. به‌خته‌که - رؤ. نه‌حس گؤ - جا. نه‌حسې کو - میر. نه. نا. حم. ئوس. هژ. رؤ. نه‌وی دی - پرؤ. وه‌کو دی - نا. میری - هژ. کو میره -

■ **په‌یقناسی:** هه‌میشه: هه‌رده‌م - ماتهم: خه‌م و خه‌فه‌ت، تازیه، به‌هی - به‌خته‌ک: کالکابووس، مۆته‌که - رووسیا هې: رووره‌ش - مه‌لعوون: له‌عنه‌تی - مه‌حزوون: حزنی، ل شینې دا، خه‌مگین -

■ **جوانکاری:** په‌یفا ماتهم دژبه‌ری په‌یقین شاد و خوږه‌مه. به‌خته‌ک ئستعاره‌یه ژ به‌کروکء.

■ **شروقه:** ↓

۱۹۷۰- گؤ غه‌م مه‌خؤ نه‌ی چراغی ده‌ولت
 گهر عومر بده‌ت ژ بؤ مه‌ مۆهله‌ت
 ۱۹۷۱- نه‌ف کهر ب و نه‌له‌م نه‌گهر ته‌ نافی
 زینې و مه‌مې ژ دلې خو بافی

■ **شروقه:** ئیقاری ده‌ما کو ئاسمانی مه‌نقه‌ل دانا سه‌ر تافې و تاف ژ وان قه‌شارت و نه‌و چرایا زپښین قه‌مراند و جلکې ره‌ش ل خوه کر. میری کو

ههردهم گهش و گولشا بوو، نه دگۆت قهه شين ل سهر دا هاتييه و جلکي تازي يين ل خوه کرييه . نهوي کالکابووسه مهلعوون و روورهش گافا کو مير وسان پؤسيده و خه مگين ديت، گۆتئ نهی چرايا دهولهتئ، قهت خه مئ نهخؤ، نهگه ر ته مهن تيئرئ بکه و زين که لينئ بده، (نهزي پيلانه کئ ژ بو وان بکيشم). نهگه ر تو ناخوازي ههردهم وهها پؤسيده و خه مگين بي و تو که رب و کيني ناخوازي، مه مۆ و زيني ژ دلئ خوه ده ر خه .

۱۹۷۲- نهو ههردونه باعسي فهستادئ
 نهو بوونه سه به ب ژ بۆي عنادئ
 ۱۹۷۳- گه ر ئيزنئ بدهت ژ بۆم را مير
 نه ز دئ بکتوژم مه مئ ب ته دبير
 ۱۹۷۴- تاجدين و بران ب شه ربه ته ک زه هر
 تو دشيني ده مه کئ نه وان بکي قه هر

- هه قبه ر کرن : هژ . دشي - رۆ . دشي ده مه ک -
- په يقناسي : باعس (باعث) : هو و هه گه ر، سه به ب - ئيزن : روخسه ت، ده ستوور -
- شروقه : ميرئ من ! مه مۆ و زيني بوونه هه گه را قئ فه ساد و ئالۆزي يئ، نهو بوونه هه گه ر کو رۆژا ئيرۆ تاجدين سه ري خوه بده بهر سه ري ته و ل همبه ر ته دا سه رکيشي يئ بکه . نهگه ر ميرئ من ري بده من و ده ستوورا وي هه به، نه ز دکارم ب ته قبيره کئ مه مئ بکوژم و تاجدين و برايئ وي ژي تو دکاري غه زه بي لئ بکي و وانا ب شه ربه ته ک زه هراوي ژ هو لئ را کي .

۱۹۷۵- نه مري کو دبت ته داره ک ناسان
 ناگه ه مه که پئ تو خه لق و ناسان
 ۱۹۷۶- ميرم تو هه ره ببیژه زيني
 مه م سوته ي يه ئاگرئ نه قيني

- هه قبه ر کرن : مير . نه . ئا . ئۆس . رۆ . سو تييه - پړۆ . سو هتييه -
- په يقناسي : نه مر : کار، قه ومين - ته داره ک : کار کرن، ته يار کرن - ناسان : ساناهي، هي سان - ناگه ه : خه به ردار - ناس : مرۆف - ناس : ناسيار -

■ **جوانکاری:** په یقین خهلق و ناس ههم دژبهرن و ههم ژى ههفواته نه. خهلق ب كوردى واته بیهانی و ب عه ره بى واته گهل و كۆمهل. ناس ژى ب كوردى واته یین ناس كرى و ب عه ره بى ژى واته مرؤف. ئاگرى ئهفینى ئستعاره یه ژ دهردى ئهفینى.

■ **شروقه:** ↓

۱۹۷۷- مه م ته شنه تو ئابى زنده گانى
مه م مورده تو جانی جاودانى

ل ئوس. دا ئه ف مالكا هاتیبه كو ل دیتر ژیدهران دا نه هاتیبه :
بیژى تو هه ره مه مین خو به رده
دلخواه دگهل وى تو خه به ر ده
دیاره كو نه یا خانى به -

۱۹۷۸- بیژى تو هه ره مه مین دهرینه
من دائیبه ته ژ بو خو بینه
۱۹۷۹- من زانییه مه م زیاده ژاره
په روانه یه مه قسه دا وى ناره

■ هه قبه ركرن: میر. حم. رۆ. هژ. كو- - ئه ف مالكا ل ئوس. دا نه هاتیبه -

■ **شروقه:** ↓

۱۹۸۰- گاڤا كو نه زه ر بگه ت ل زینى
ته حقیقه كو ناكه تن چو ژینى
۱۹۸۱- فیلحال ده ما كو وى بیینت
باوه ر مه كه ئه و ب روح بمینت
۱۹۸۲- مه م گه ر ب فى ره نگی زوو فه نا بت
دئ كه ش مه كه ش و نزاعى رابت

■ هه قبه ركرن: میر. ئه. ئوس. رۆ. ته حقیق- - میر. ئه وى- - میر. دا ئه م
نه كوژن نزاعى- ئوس. دا ئه م نه كرىن نزاعى- هژ. نزاع-

■ **په يقناسی: ب روح بمینت: زندگی بمینه - کهش مه کهش: کاش وهر کاش، شهړ و کیشه - نزاعی رابت: شهړی ژ هۆلی رابه و نه مینه -**

■ **شروقه: کارین کو قه داندا وان ساناھی یه، قهت هیژا نینه کو مروف خه لکی و ناسان پین بحه سینه. میری من تو ههړه بیژه زین، کو ئاگری ئه قین مەم شهوتان دیه، مەم تیهنی یه و تو ژ مەم را وه کی ئاڤا ژینی یی، مەم مری یه و تویی ژ وی را جانج جاودانی و ههړه ههړه یی. بیژنی من مەم دایه ته، ههړه مەم ژ خوه را ده رینه و ژ خوه را بینه.**

■ **ئه ز پین حه سیامه کو مەمۆ گه له کی لاواز و ژار بوویه، ئه و وه کی پر پروکا کو ئه قینداری شه مالکی به، لی هاتییه. ده ما کو چاقی وی ل ناف چاقین زین بکه قه، براستی ژی ئیدی نکاره زندگی بمینه، هه گاڤا کو ئه و وی بینه، باوهر ناکه م کو ئیدی جان تین دا بمینه. ئه گه مەم ب قین پیلانی مر و ژ هۆلی رابوو، ئیدی شهړ و کهشمه کش و جهنگ و فهنگ ژی نامینه و ئه ف ئالوژی یا ل نیقه کا ته و تاجدینء دا ژی دئی ژ هۆلی رابه.**

■ **۱۹۸۳- میرن هه نه عاقل و عه زین**

■ **لین ساده دلن د بی ته مین**

■ **۱۹۸۴- ئه و ساده ژ بوله و ناته مامی**

■ **دل نادنه مه نشه نا که لامی**

■ **هه قبه ر کرن: میر. ئا. رۆ. هژ. عاقلن - - میر. ئه بله ه-**

■ **په يقناسی: ساده دل: دل ساف - بینه میز: که سین کو جوداتی یا قهنجی و نه قهنجی یین نزانن، که سین کو نکارن قهنجی و نه قهنجی یین ژیک ناس بکن و ژیک قه قه تینن. - ساده: سافیلکه، زووباوهر - بوله: به لاهت، گیلی، گیلانی - ناته مامی: نقیشکانی - مه نشه: سه ره کانی، ژیدهر -**

■ **شروقه: ↓**

■ **۱۹۸۵- وان دل گو هه گو هه ب دل قه نینه**

■ **رهش چاقن و مهردومه ک سپینه**

■ **۱۹۸۶- هه رچی کو دیژنی غه ره زدار**

■ **باوهر دکن ئه و ب راستی خوار**

■ **هه قبه ر کرن: هژ. راستی یین -**

■ پەيقناسى: مەردومەك: بېيىك، بەبىك، بېيىلە - غەرەزدار: كېنەدار - باوهر دكن
 ئەو ب راستى خوار: ئەوانا گۆتتېن خوار و نەدوروست ژى راست و دوروست
 باوهر دكن.

■ جوانكارى: پەيقىن گوھ و دل ھەقباھەتن و ھەر وسان تەكرىرى چى دكن.
 پەيقىن چاف و مەردومەك ھەقباھەتن. پەيقىن رەش و سېى دژبەرن. پەيقىن
 خوار و راست ژى دژبەرن.

■ شروڤە: ↓

۱۹۸۷- نابىن ئەفە قەنجە يان خەرابە
 نابىن ئەفە خەتتە يان سەوابە

■ ھەقبەركن: مير. رۆ. خەتا يا- پرۆ. خەتتە - ئۆس. خەتايە-

■ پەيقناسى: نابىن: نابىژن - خەتتە (خۇتتە): خەتايە، نەدوروستتە، -
 خەتتە (خۇتتە): گوناھ - سەواب (صواب): قەنجى، خېر -

■ جوانكارى: پەيقىن خەتتە و سەواب، قەنج و خەراب دژبەرن.

■ شروڤە: ↓

۱۹۸۸- قاسر نەزەرن د بى تەئەممول
 حازر غەرەزن د بى تەھەممول

■ پەيقناسى: قاسر (قاصر): كورت - قاسر نەزەر: كورتەبىن، تەنگ نەزەر -
 حازر غەرەز: كېنەدار، كېنەيا خوە زوو ئەشكەرا دكن - بى تەئەممول: كەسى
 كو كوور ناھزەرە - بى تەھەممول: كەسى كو بەر بەپىر نېنە -

■ جوانكارى: ئەف مالكا ب شېوھە يا تەرسىيە ھاتىيە قەھاندنى.

■ شروڤە: ↓

۱۹۸۹- نه غلبه دبن نهو ب عقله مه غروور
نه كسهر دكرن ژ دانشنه دوور

- هه قبه ركرن: مير. عقل و- حم. عقلی- هژ. عقلی - - مير. نه كژهر- هژ. دگه رن-
- په يقناسی: نه غلبه: هه ردهم، پشكا زور - مه غروور: قوده - نه كسهر (اکثر): پشكا زور - دكرن: دبن، تينه كرنی - دانش: زانست-
- جوانكاری: په يقين نه غلبه و نه كسهر دكارن بين هه قواته. په يقين عقل و دانش هه قبابه تن.

■ شروقه: ↓

۱۹۹۰- به دخواه و په خيل و به دسگالان
به نه سل و سه فيل و به د فعالان

- هه قبه ركرن: نا. نه. ئوس. سه فيل- هژ. سه فيل-
- په يقناسی: به دخواه: به دخواز - به دسگال: به ده زر، بيريس - به نه سل: به دنه ژاد - به دفعال: به دكردار-
- جوانكاری: گشتی په يقين قی مالکی هه قبابه تن.

■ شروقه: ↓

۱۹۹۱- تينن دكهنه ره فيق و ره بهر
به دنام دبن وه زير و سه روهر
۱۹۹۲- دسپترنه وان كه سان ئوموورئ
نهو ديخنه دهوله تن قوسوورئ

- هه قبه ركرن: مير. حم. بر. رۆ. هژ. قان-

■ **شروقه:** هندەك مېر ھەنە، ھەر چەند كو عاقل و عەزىزن، لى سادەدلن و فەرقا قەنجى و خەرابى يىن نزانن. ئەوانى سادە ژ نەزانى و كېمەشى يا خوە گوهى دلى خوە نادەنە سەرەكانى و بئىشە يا گۆتتەن. گوهى وان دلى وانە، گوهدارى يا دلى خوە ناكەن، ھەرچى دېھىن زوو باوەر دكن. ھەرچەند كو چاقىن وان رەشن و دكارن تىشتان بېين، لى بېيكا چاقىن وان سېپى و كوورانى يا ئومووران نابىين. ھەرچى يا كو مرقىن نەپاك و كىنەدار دېيىن، ل بەر راستى و سادەتى يا خوە تىشتىن خوار ژى باوەر دكن. نابىيژن كانى ئەفە قەنجە يان خەرابە، نابىيژن كانى ئەف كارە خېرە يان گونەھە. كورتەبېين و كوور تى ناھىزن. زوو توورە دېن و بەر بېيەر نېين. ھەردەم ئەو ب ھشى خوە قودە دېن. لى پىشكا زۆر ژ زانستى دوورن و نەزانن و ژ زانستى تېنە دوور ئېخستى. دچن مرقىن بەدخواز و چاقچنۆك و دەخەس و بەدھىز و بەدكار و بەدكردار و بەدبىشە و بى ھش دكن بەردەستك و بەردەفك و رېنېشاندرېن خوە و ب ھەفالتى يا وان وەزىر و سەرور بەدناف دېن. ئەو مېرانا كار و بارىن گرنىگ دىسپېرنە قان جوړە مرقانا و ئەو مرقىن دلنەخواز سىستى يى دخن خىمىن دەولەتى و دەولەتى ژ بنفە دھلوشىين.

■ ۱۹۹۳- مېرى د ب دەولەت و فەراسەت

ساحب شەفەقەت خودان سەياسەت

■ ۱۹۹۴- ئەو ھەركەسەكى خودان ناكەن

ھەتتا وەكو ئمتحان ناكەن

■ ۱۹۹۵- چل چار دكن يەكى موقەرەب

پاشى ئەو دى بكنە موقەرەب

■ ھەقبەركن: ئە. مېرىت - ھم. ھژ. رۆ. مېرى د - پړۆ. مېرى كو - نا. ھژ. جارى - ئە. يەكى دكن -

■ پەيقناسى: فەراسەت: زرنى - شەفەقەت: دلۆفانى - سەياسەت: راميارى - موقەرەب: جەرباندى، تاقى كرى، نازماندى - موقەرەب: نېزىك بووى، بەردەستك -

■ **شروقه:** ↓

**۱۹۹۶- ئەف میر و وهزیری یا جههانی
ئەف بهگمه گزیری یا زهمانی**

- ههقبه رگرن: میر. بهکی و کهریری - حم. بکه گزیری - هژ. بهگم و گزیری - رۆ. پیکفه گزیری -
- په یقناسی: بهگمه گزیری: بهگمه گزیرانی، له یزهک کوردی یه، کو تی دا یهک دبه میر و یهک دبه گزیر و یین دی ژی دبن گهل و ژ دهست ههقدو گازنده یان دکن و دچن با میر و میر ژی فهرمانی دده گزیرء کو تاوانباران سزا بکه...
- جوانکاری: په یقین میر و وهزیر ههقبابه تن. په یقین گزیر و وهزیر ههم جناسی ساز دکن و ههم ژی ب ههقدو را ههقبابه تن. په یقین زهمان و جههان ژی ههف په یوهندن و ل هندهک رسته یان دا دکارن ببن ههفواته ژی. ل قی مالکی دا وهکاندن هه یه. خانی میر و وهزیری یا قی جههانی وهکاندییه له یزا میر گزیرانی و دبیژه ههر دو ژی ههر له یزن و وهکی ههفن و دووما یا ههر دوکان ژی تونه یه.

■ **شروقه: ↓**

**۱۹۹۷- ههر دو ب مسالی یهک له ییزن
ههر دو د بهتال و بی ته میزن**

- ههقبه رگرن: نا. له ییزن - ئوس. ل مسالی یهک له ییزن - هژ. دلین -
- په یقناسی: له ییز: له ییز، یاری - بهتال: پووچ، بیهووده -

■ **شروقه: ↓**

**۱۹۹۸- ههتا وهکو کهر نه بی تو ئه لحه ق
کهنگی دبییه وهزیری موتله ق**

- ههقبه رگرن: میر. ئەف په یقا هاتییه رهش کرنی - رۆ. وهکو به کر نه بی - هژ. کپ - هژ. ئەز حه ق - - تو دبی -

■ **په یقیناسی: نه لجهق: ب راستی - موتلهق:** ب دوروستی، سهر به خو - وهزیری موتلهق: وهزیری کو ژ گوتنا شاه یان میران دهرنه کهفه و ههرچی نه و بیژنی نه گهر ب زیانا کهل به ژی بپه ژرینه و شاه و میران ژ کارین نه باش دوور نهخن و بهرگری یا کریارین وان یین نه باش نهکن.

■ **شروقه:** میرین کو خودانی فهراسهت و دهولت و دلوفانی و رامیاری نه، نه و ههر کهسی خودان ناکن، ههتا کو وان کهسان نه زمین و نه و کهس ژ نازموونا وان دا دهرنه کهفه وان ناپه ژرین و نوموورین گرنک نادهنه وان. نهف میرانا چل جاری یه کی دجه پین و پاشی دکن بهرده قک و بهرده ستکین خوه. نهف میر و وهزیری یا فی جه هانی و نهف به گمه گزیرانی یا فی زهمانی ههر دو ژی وه کی ههفن. ههر دو ژی له ییزن و ههر دو ژی بی بنه و پووچ و قک و فالانه. براستی کو ههتا مروف نهزان و کهر نه به، مروف نابه وهزیری موتلهق و سهر دانانه ژیر فهرمانا شاه و میران دا.

بالکیشی: نهف مالکا گوتنه ک پیشینان یا فارسی تینه بیرا مروقان، یا کو دبیزه: اگر خر نمیبود قاضی نمیشد (نه گهر خهر نه میبود قازی نه میبود). واته: "نه گهر کهر نه با نه دبوو قازی". نه و گوتنا ژی چیرۆکهک وی هه یه: دبیزن یه کی دخواست ببه قازی یی باژاره کی، لی شیخی وی باژاری نه دپه ژراند، داکو قازی دهستهک پهیدا کر و کهرهک وهک بهرتیل ژ شیخ را شاندا و ل دوو را شیخ نه و وهک قازی په ژراند. هه لبه ستفانه کی ئیرانی نه و ل هه لبه سته کی دا ئینایه و دبیزه "نه گهر کهر نه با نه دبوو قازی" دیاره کو نهف گوتنا دو واته یی وی هه یه. کو نه و هه لبه ستا ژی بوویه گوتنا گشتی:

به دهخوارقان رفت شخصی ز اردو
 که قاضی شود، شیخ راضی نمیشد
 ب رشوت خری داد و بستد قضا را
 اگر خر نمیبود، قاضی نمیشد

(۵۰)

روخسه تدانا میره ل دیتنا دلدارئ،
بیتهشبوونا زینئ یه ژ زهوق و شهوقا دیدارئ

۱۹۹۹- ته دبیر کونه نده پیرئ عاقل
ئهف رهنگه ژ بو مه بوویه ناقل

- ههقبه رکن: ئوس. ئهف رهنگه هه گو ژ بو مه ناقل - ئه. رۆ. حم. هژ. زا. جا. ئهفرهنگه هه بوو ژ بو مه ناقل - پرۆ. ئهفرهنگه ژ بو مه بوویه ناقل/ئهفرهنگه هه کر ژ بو مه ناقل - ئا. ئهفرهنگه بوو ژ بو مه ناقل -
- په یقناسی: ته دبیر کونه نده: تهقبیر دارئژ، ته دبیر کهر، ته دبیر کهر - عاقل: زانا، هووشمه ند - ناقل: فهگیر، چیرۆکفهگیر، چیرۆکبیژ -
- شرۆقه: ↓

۲۰۰۰- گو میر ب موشاورا وی رایئ
وهقتن وهکو چوو هه ره مسه رایئ

- ههقبه رکن: ئا. میر. ب موشاورا وی رایئ - ئه. حم. هژ. رۆ. جا. زا. موشاورا وی رایئ - پرۆ. ب موشاورا وی رایئ -
- په یقناسی: موشاورا: موشاور، شینفردار - را: ته دبیر، بیر و هزر، دیتن - هه ره مسه را: ئوده یان هه ر جیهئ تایبه تی ژنان ل مالمه ژنان دا -
- شرۆقه: ↓

۲۰۰۱- زین گازی کرول با خودانی
نهو پهرده ژ سهر سپرئ هالانی

■ ههقبهر کرن: میر. بهر-

■ په یقناسی: پهرده ژ سهر سپرئ هالانین: سپر ئهشکه را کرن-

■ جوانکاری: ل قئ مالکئ دا ئیها م هه یه، له ورا کول پله یا یه که م دا مرؤف وه
سه ه دکه کو میر پهرده ژ سهر سهری واته ل سهر سهرئ زینئ هالانی، لئ ل
دوو را مرؤف یئ دحه سه کو پهرده ژ سهر سپرئ هالانی سه راسته. هه روسان ل
قئ مالکئ دا جناس ل نیقه کا سهر و سپر دا هه یه.

■ شرؤفه: ↓

۲۰۰۲- گو بیدلیا مه مئ مه بهس کر
نازوردهنی من ل وی عه بهس کر

■ ههقبهر کرن: میر. ئا. نازورده ل وی مه پر عه بهس کر- حم. هژ. پرؤ. جا.
نازوردهنی - ئؤس. نازاده لمن - رؤ. ئه. نازورده یئ من - زا. نازورده ئی -

■ په یقناسی: بهس: گه له ک- نازوردهنی: ئیش و نازار، ئیشاندنی، تشتا کو هیژایی
ئیشاندنی به - عه بهس: (عبث) بیتونه، بیهووده -

■ شرؤفه: ↓

۲۰۰۳- جهور و سته ما کو من ل وی کر
نهو جهوره ته کر سته م ئهوی کر
۲۰۰۴- عه شقا ته ژ وی عه قل ره قا بوو
شهیدا و جونوون و موته لا بوو

■ ههقبهر کرن: میر. ئؤس. ل وی - ئه. عیشقا ته عه قل ژ وی -

- **جوانکاری:** په یقین جهور و ستم هه قواتنه. هه روسان لیقه گه را فان ههردو په یقانه جوانکاری یا ته کریری ژى ساز دکن. په یقین شهیدا و جونوون و موبته لا هه قبا به تن.

■ **شروقه:** ↓

۲۰۰۵- زانی ژ حه کیمه کی م ته دبیر
دیوانه دهوا دبن ب زه نجیر
۲۰۰۶- لهو من ب غه زه ب شه هانده چالن
نهو حه بس ل وی گه هانده سالن

- **هه قبه رکن:** نؤس. شیانده- هژ. شیهانده- هژ. گیهانده-

■ **شروقه:** ↓

۲۰۰۷- دا عه شق بکته که مالن حاسل
حوببا وه نه کته و سالن باتل
۲۰۰۸- نه ل حال ده ما ب قلب و جانی
موقدارن مه حه بیه تی وه زانی

- **هه قبه رکن:** هژ. که مال، ویسال- - رۆ. فیل حال- - نا. نه. حم. نؤس. رۆ. جا. زا. مه حه بیه تی- هژ. میر. مه حه بیه تا- رۆ. وی-

■ **شروقه:** ↓

۲۰۰۹- هوون ههردو د مه رته با که مالن
مه قبولن و قابلن و سالن
۲۰۱۰- مه م عاشقن سادقه ب ته حقیق
قلبن م دکته ژ بۆ وه ته سدیق

- **جوانکاری:** په یقین مه قبول و قابل، سادق و ته سدیق پیکفه جناسی ساز دکن.

■ **شروقه:** ↓

۲۰۱۱- مەنمورە ب ئەمرى پادشاھى
مەعزورە ب عوزرى بېگوناھى

■ ھەقبەركرن : مير . بى -

■ جوانكارى : ئەف مالكا ب شېوھيا تەرسىيەن ھاتىيە قەھاندنى .

■ شروڧە : ↓

۲۰۱۲- ھەرچى كول وى بىكەت عەتابى
ئەلبەتتە دى بىتتىن عەقابى

■ ھەقبەركرن : مير . بىيىن ئەو -

■ پەيقناسى : عەتاب : عتاب، سەركۆنە، سەرزەنشەت، لۆمە - دى بىتتىن : دى
بىيىنە - عەقاب : عقاب، سزا، ئەشكەنجە، جەنجەرات، ئاكاما كارى -

■ شروڧە : ↓

۲۰۱۳- جوسنا تەيە ئەو كرى گرفتار
ھوببا تەيە ئەو كرى برىندار

■ جوانكارى : ئەف مالكا ب شېوھيا تەرسىيەن ھاتىيە قەھاندنى .

■ شروڧە : ↓

۲۰۱۴- تىرا و ل دل كەتى تە لىدا
ئەو داروويى بېھشى تە پى دا

■ ھەقبەركرن : ئا . كو -

■ شروڧە : ↓

۲۰۱۵- نهو سورمه د چاقن وی ته کیشا
هه تتا تو نه دی وء دل نه ئیشا
۲۰۱۶- زولفا ته ل دهست و پین وء بهستی
عهقرب سفه تان دلن وء گهستی

- ههقبه رکن: ئا. تهیه - - ئا. صفه تان، ل رهخ دا ژى صفه تن هاتیبه
نقیساندن، ل دیتر ژیده ران دا "سفه تا" هاتیبه -
- په یقناسی: عهقرب: دوو پیشک - عهقرب سفه تان: دوو پیشک رهوشتان،
مه بهست ژى بسکین وهکی دوو پیشکانه -
- جوانکاری: سورمه د چافء کشانندن یان چاف کل کرن بویره ک کوردیبه و
کنایه ته ژ کرنا کاره کی نه باش ژ بو کسه کی یان کسه ک تووشی ئالۆزی و
دهرده سه ری کرن. بو نمونه ب قشمه ری دیپژن: ته کله کی باش کشانده
چاقین فلانکسه سی. واته ته باش نهو پیقه کر.
- شروقه: ↓

۲۰۱۷- تهوقا ته ل گهرده نا وء دانی
دافا ته فهدا ل قلب و جانی

- ههقبه رکن: میر. داغا -
- په یقناسی: تهوق: تۆق، تهوک، ئالقها کو هاتیبه ته واندنی - داف: دافک، تهله -
- شروقه: ↓

۲۰۱۸- چاوا فه کرن ته ههر دو ئاهوو
بهردانه فه قیری ههر دو جادوو

- جوانکاری: ههر دو ئاهوو و ههر دو جادوو کنایه تن ژ ههر دو چاقین زینی.
- شروقه: ↓

۲۰۱۹- ديسان تو هه ره دگهل خه بهر ده
قه يدان تو فه كه ژ بو خو بهر ده
۲۰۲۰- نهى غونچه يين ناشوكوفته سؤرگول
بشكين قه فه سين دهرينه بولبول

■ هه قبه ركرن: ئوس. ديسا - ئا. قه يدا وى -

■ جوانكارى: غونچه يين ناشوكوفته سؤرگول، واته سؤرگولا كو هئى نه بشكفتى يه
و مهبهست ژ كچ بوونا زينى و بيمرازى يا وى يه. بولبول ئستعاره يه ژ مەمۆ.

■ شروقه: ↓

۲۰۲۱- نهو تيهنه تو كانى يا فوراتى
نهو خهسته تو چيشمه يا حهياتى
۲۰۲۲- نهو تهشنه تو نابى زنده گانى
نهو موردده تو جانى جاودانى

بالكيشى: خانى سه ره كانى يا چه من فوراء و كانى يا ئافا ژينى وهك ههف دزانه.
ژ وى را ئافين كانى يين كوردستانى ئافا ژينى يه.

■ شروقه: پيرى زانا و هووشمه ند نهوى ته قبيير داريز وهها ژ مهرا چيرپوك
فه كيترا: گۆت مير ب وى شيفردارى يا به كرۆكء چوو هه ره مسه را يا زينى و
غازى زينى كر و زينى دانا ره خ خوه و په رده ژ سه ر وى رازا نه قيندارى يا مه من
و زينى را كر و گۆتى: من گه له كى بيدلى يا مه من كر و من بيتونه نهو وسان
نازراند. هه ليه ت نهو جهور و سته ما كو من لى كر، تو بووى هه گه ر. نه قينا ته
هش و هه دامين وى ره قانده بوو، و ل بهر نه قينا ته شيت و شه يدا و گيرودار
بوو. لى من ژ هه كيمه كى بهيستبوو، كو مروقين شيت ده بى بينه گر يدانى و
زنجير ده رمانى وانه. له ورا من نهو ب تووره تى دا گرتنى و كره چالى و ده ما
زندانا وى گيهانده ساله كئ. مهبهستا من نهو بوو كو نه قينا وه بگه هيژه راده يا
هه ره بلند و هوون هه ردو ل نه قينى دا بيژن. قيجا نو كه كو وه هه ردويان ب دل

و جان قیمة تا ئەقینێ زانی و ئەقینا وه پژیایه و گهه شتییه رادهیا ههره بلند، نهها هوون ههر دو هیژایی پیکگهه شتتی نه. ب راستی کو مه مو ئەقینداره و د ئەقینا خوه دا راست و دوروسته و دلخ من ژ وی را گۆواهی یئ دده، کو ئەقینا وی وه کی شاهه کی فهرمانی دده وی و ئەو فهرمانه به و فهرمانه بهر بیگونه هه. هه رکه سهی کو زۆر و زولمی ل وی بکه، دئ بگیژه به لایا خوه و دوومایا وی خیر نایئ. جوانی یا ته یه کو ئەو گیرۆدار کرییه و ئەقینا ته یه کو ئەو بریندار کرییه. ئەو تیرا کو ل دلخ وی که تییه، ته لیدایه. ئەو دهرمانی نه هشی یئ ته دایه وی. ته ئەو کلا کشاندییه چاقین وی. تا ده ما کو ئەوی تو نه دیتبوو، دلخ وی نه دئیشیا. زولقین ته نه کو ده ست و بی یین وی گریدانه، ئەو بسکین ته یین وه کی دوو پیشکانه، کو ب دلخ وی فه دانه. ته ئەو ته و کا کرییه گه رده نا وی دا، ته دل و جانی وی کرییه دافکی دا. ته چاوا ههر دو چاقین خوه یین خه زالبین فه کرن، وه کی دو جازوو یان ته ئەو ههر دو چاف بهردانه وی. ته چاوا ئەو بهند کرییه، دیسان تو یئ هه پری ب وی را خه بهر بدی و قهید و بهندین وی فه کی و وی یا ژ بهندئ نازا کی. ئەهه ی سۆرگولا نه بشکفتی، هه ره قه فه سهی بشکینه و بلبل ژ خوه را دهرینه. ئەو تیهنی یه و تو سه ره کانی یا چه می فورانی، ئەو نه خو شه و تو کانی یا ئافا ژینی یی. ئەو تیهنی یه و تو ئافا ژیان یی، ئەو مری یه و تو ژ وی را جانی ههرمانی.

**۲۰۲۲- ئەو په رده گی یا کو پر هه وا بوو
مه زبووت د په رده یا چه یا بوو**

- هه فه رکن: میر. بهر- ئۆس. چه یا -
- په یقناسی: په رده گی: خاتوونا په رده نشین، مه به ست ژئ زینی یه -
پر هه وا: پر ئەقیندار، داگرتی ل هه وایا ئەقینی - مه زبووت (مضبوط): راگرتی،
زه فتکری -

■ شرو فه: ↓

**۲۰۲۴- ئەو په رده برای کو لئ هه لافیت
خوونی د دهف و که پی فه هاقیت**

- هه فه رکن: میر. نا. ئە. ئۆس. رۆ. برای لئ- پرۆ. برای کو لئ- - میر. نا.
ئە. هژ. رۆ. وئ- پرۆ. فه- ئۆس. خوونی ژ دهف و که پۆ فه ئاقیت-

بالکیشی: نیفمالکا دوویئ ب کورمانجی یهک خوروو دهبی وهها بی نفیسینی:
خوونی ژ دهف و کهپین وئی را هاقیت.

■ **په یقناسی:** هه لاقیت: هاقیت، هلدا، راکر - کهپ: دفن، بیئل، پۆز - که پی فه:
که پین وئی فه -

■ **شروقه:** ↓

۲۰۲۵- زینا کو دو سه د برین ل جهرگن
چوو حاله تی فهوتی شاده مهرگن

■ **هه قبه رکرن:** هژ. بوو -

■ **په یقناسی:** فهوت: مرن - شاده مهرگ: شانمه رگ، مرنا نشکاف دا کو ل بهر
شایی و خوه شیبیه ک بی راده دهست دهه -

■ **شروقه:** ↓

۲۰۲۶- به حرا کو ژ جونبوشا هه وایی
مه حفووز ب پهرده یا هه یایی

■ **هه قبه رکرن:** نه. د -

■ **په یقناسی:** جونبوش: هه ژ و لئف، بزاف - مه حفووز: پاراستی، راگرتی،
فه سارتی - هه یا: شه رم، فه دی -

■ **شروقه:** ↓

۲۰۲۷- حاجز کو هه و ره فا ژ مابهین
به رزه خ ژ هه یا نه ما د به حرهین

■ **هه قبه رکرن:** ره. د- پرۆ. ژ -

■ پەيئەنئاسى: ھاجز: پەردە - مابەين: نېقەك، ئۆرتە، مابېن - بەھرەين: ھەردو دەريا، مەبەست ژ ھەردو دەريا يا زىنن و مېرە -

■ جوانكارى: ھەيا واتە شەرم ۋە كاندىيە بەرزەكەكئ و مېر و زىنن ژى ۋە كاندىيە دو دەريا يان.

■ شروڧە: ↓

۲۰۲۸- ئەو قولزومئ غەم كەلى ب سەرچۆش

سەرچۆش كەلى پەراندە سەرپۆش

■ ھەقبەركن: مېر. سەرپۆش - ھم. ھژ. سەرچۆش و- ئۆس. سەرپۆش و-

■ پەيئەنئاسى: كەلى: ھلكەلييا - سەرچۆش: سەر كەل، كەلچوون، فوور قەدان - سەرپۆش: دەر خوونە، دەفلەك -

■ جوانكارى: دەردى دلئ زىنن ۋە كاندىيە دەريا يەكئ كو نشكافا ھلكەلى يايە. دلئ زىنن ژى ۋە كاندىيە بەرۆشەكئ كول سەر ئاگرى يە، دكەلە و فوور قەدەدە.

■ شروڧە: ↓

۲۰۲۹- سەرپۆش پەرى ژ بەر پېئلا خوون

ھاقىت ۋەكى فورات و جەيخوون

■ ھەقبەركن: ئە. ئا. ھم. رۆ. ژ دل - ئە. ئا. - ھم. ھژ. رۆ. پەلا - - ئا. ئۆس. ھاقىتە - ھژ. ھاقىتى - ئا. ئۆس. فوراتئ جەيخوون - رۆ. جەيخوون -

■ شروڧە: ↓

۲۰۳۰- گۆيا ههژيا ههزار بيشه
مهى بوو رژيا ز قهلبن شيشه

■ ههقبهركرن: مير.رۆ. ميشه- پرۆ. بيشه- نه.هژ. بيشه-

■ پهيقناسى: بيشه: ميشه، بشى، ريل، دارستان-

■ **جوانكارى:** خانى ل فان مالكانا دا وئنهسازى يين زۆر جوان ئافراندييه. پيشدا دلئ زينئ يئ تژى كول و دهر د وه كاندييه دهريايه كئ كو شهرم سهريوشا وئ بوويه، لئ دهما كو نهو سهريوشا ل سهر وئ دهريايئ رابوويه، دهريا هلكه ليايه و هاتيبه جوشئ و خوونا دلئ وئ سهريژ بوويه و ل دهف و كهپئ وئ را هاقيتيبه. ل دوو را دلئ وئ دوه كينه بهرۆشه كئ ل سهر ئاگرى. ديسان دلئ وئ ل نازكى يئ دا دوه كينه شووشه يهك مه يئ كول بهر له رزين و ههژيانا زينئ يا ل بهر شابوونا، ده رزى يه و مهيا وئ شووشه يئ كو خوونه رژيايه. ههروسان ههژيانا زينئ يا ل بهر شابوونا وه كاندييه ههژيانا ههزار بيشه يئ.

■ **شروقه:** نهو نازكا په رده نشين كو دلئ وئ ل ئهقيني داگر تى بوو، لئ شهرمئ نهو راگر تبوو و نه دهئلا كو ئهقينا خوه ئه شكه را بكه، دهما كو برا يئ وئ نهو په رده يا شهرمئ ل سهر دلئ وئ راكر، تووشى شاده مه رگى يئ بوو. زينا كو دلئ وئ تژى كول و برين بوو، هندك مابوو بمرا و خوونئ ل دهف و دفنى وئ را هاقيت. دهما كو په رده يا شهرمئ ل بهر ئهقيني هاته هالانينئ و په رده ل نيغه كا وئ و برا يئ وئ دا نهما، به حرا ئهقيني كو ب په رده يا شهرمئ پيشى لئ هاتبوو گر تئ، هلكه ليا و فوورقه دا و سهريوشا ل سهر په كيا و خوونا دلئ وئ وهكى ئافا چه مين فورات و جه يحوون پيل قه دا و سهريژ بوو. زينئ ل بهر شابوونا وسان له رزى كو ته دگۆت قه ي توфан كه ته ناف ههزار بشى يئ و دلئ وئ يئ وهكى شووشئ ده رزى و مهيا تئ دا رژيا و زين ب زوونئ دهر بوو.

۲۰۳۱- ميرئ ب غه ره ز كه تى ل زينئ

نهو ره نتگه ره فا كه لا گر ينئ

۲۰۳۲- حازر ژ دوويئ كه با بئ ئولف هت

كه پيا وء د چافء ئه شكئ شه فق هت

■ ههقبهركرن: نه. ئا. روويئ- پرۆ. دهرئ - - هژ. چاقئ-

- پەيقناسى: دوو: دوو كەل - ئولفەت: ھۆگرى - ئەشك: ھېستىر، رۆندك - شەققەت: شەققەت، دلۆقانى -

- جوانكارى: دلئى مېرئ ب كەبابەكى ھاتىبە ۋە كاندىنى كو بەر ئاگرى ھۆگرى يى و دلۆقانى يى شەوتىبە ۋ دوو كەلا ۋى شەواتى كەتتە چاقى مېر و مېر گرپايە.

■ شىرۆقە: ↓

۲۰۲۲- فەۋارە يىن مەرحەمەت ب كەل ھات

بېگاف گرپى ئەۋى دگەل ھات

- ھەقبەركىن: مېر. گرپا- ھژ. گرپا-

- پەيقناسى: فەۋارە: فېزىنك، لولەيا كو ئاف ب كوژ تى را داقتىزە ھەۋا-

- جوانكارى: دلۆقانى ۋە كاندىبە فېزىنگەكى كو ل دەۋسا ئاقى ھېستىر مېر تى را تى.

■ شىرۆقە: ↓

۲۰۲۴- ئەۋچەندە گرپى برا دگەل ۋى

ھەتتا سېن ھەر ۋە مان د خەلوئى

- ھەقبەركىن: مېر. ئە. ئا. ئۇس. دو-

- پەيقناسى: ھەرۋە: ھەرۋەسەن، ھەما ۋەسەنكى - خەلوئى: خەلوەتەن، خەلوەتخەنە يىن، ئۇدا تايبەت كو ھەر كەس نكارە بې دەستور بچى و تايبەتە ھەلىخستىن رازىن سەرگرتى يە. -

- شىرۆقە: مېرى كو ب زىنى را كەتتە ركى، دلئى ۋى ب رەۋشا زىنى شەۋتى ۋتە

دگۆت قاي دووکه لا ئاگرئ دلي وي يئ بووي پاتيلۆک که ته چافان و نهوي
 زي دگهل زيني دهست ب گريني کر. که لا گريني وسان نهو رهفاند، کو
 هيسران بيناني فيزينکين نافي ژ چافين وي را هلاقیتن. هندی زيني دگريا،
 مير زي پيرا هيسر دباراندن. نهو ههردو ههتا سييدئ ههروسان ل
 خه لوه تخاني دا مان.

۲۰۳۵- زين غه رقه يئ خووني دل وه کی گول

مير لي دگري مسالي بولبول

- هه قبه رکن: هژ. خووني - - ئا. دگريت-
- په يقناسی: غه رقه: مهوجی، نۆقم بووي، جووم بووي، خه نقي -
- جوانکاری: زينا کول خووني دا وه ربوويه، ل سۆراتي يئ دا وه کاندیيه
 سۆرگوله کئ و ميرئ کول سهر وي سۆرگولي دگري زي وه کاندیيه ببله کی.
- شرۆفه: زيني وه کی سۆرگوله کئ ل خووني دا مهوجی بوو، مير زي وه کی
 ببله کی ل سهر وي سۆرگولي دگريا.

۲۰۳۶- مه حره م هه مء فيک که تن ل با وان

بلجومه به زينه دهست و داوان

۲۰۳۷- که ی خو سړووی هه قشوناسی عادل

ناحهق تو ژ بۆچ بووی قاتل

- هه قبه رکن: ئۆس. بی حهق - هژ. ئا. بوويه-
- په يقناسی: فيک که تن: به رهف بوون - خو سړو: خو سړو، پادشاه، نه مير -
 هه قشوناس: هه قناس، مافناس - قاتل: بکوژ -
- شرۆفه: ↓

۲۰۲۸- زین گولبونى باغى عسمه تى بوو

زین سەروى ریازی عففه تى بوو

■ هەقبەركرن : ئا. د باغى -

■ پەیفناسى : گولبون : بنەگول، دارگول، كۆل و تووما گول، دارا گول -
عسمه تى (عسمه تى) : بېگونەھى - عففه تى : داوپاکی، داوین پاکی -

■ جوانکاری : عسمه تى واتە بېگونەھى وەکاندییه باغەکی و زین ژی وەکاندییه
دارگولا وی باغى . عففه تى واتە داوپاکی وەکاندییه بوستانەکی و زین ژی
وەکاندییه سەروا وی بوستانى .

■ شروڤه : ↓

۲۰۳۹- پاکیزه دورا صدەف ژ ھەرجان

لايق ته نه بوو بگيڤرى مەرجان

■ هەقبەركرن : مير. حم. ئۆس. ھۆ. رۆ. ئە. جا. ھۆ. زا. ھەرجان - پەرۆ.
مەرجان - ئا. ھەرجان -

بالکیشى : ئەف پەيڤا ھەرجان گەلەك روونقيسكار شاش كرنە، ئەف پەيڤ ل چاڤا
ئۆرمى يى دا "مەرجان" ل بال م. ئە. بۆزئەرسالان و تەحسین ئىبراھىم
دۆسكى ژی دورجان ھاتىيە. دورجان ھەلەيە، لەورا كو ھەم لىرەدا بىن واتەيە و
ھەم ژی دگەل مەرجانى نكارە بىە پاشبەندەك رىك. لى ئەگەر ئەم ل جىھى
پەيڤا ھەرجان دا پەيڤا مەرجان بىە ژرىن، ھىنگا واتەيا ھەلبەستى تى
گوھۆرىنى. مەرجانا يەكەم تى ب واتەيا مۆرى يا مەرجانى و مەرجانا دوويى تى
ب واتەيا شەرتان. يا سەرراست ھەر ئەوہ كو ل نەھ ژىدەرىن ژۆرى دا ھاتىيە
و ب واتە يا ئالۆزى، پەرىشانى و ھەبەجانى تى.

■ **په یقناسی: هه رجان:** پړانه یا هه رچ، ب واته یا ئالۆزی، شه پزده تی، په ریشانی و فتنه یی - **مه رجان:** مرجان، جوړه حه یوانه ک ده ریایی یه. - **مه رجان:** شه رتان -

■ **جوانکاری:** ئه گه ر ئه م په یقا هه رجان بپه ژرینن، هینگا خانی زینی دوه کینه دوره کئ کول د هوسا سه ده فئ، ئالۆزی و په ریشانی یان ژی فتنه و فه سادی ئه و وه ریچایه. واته پاکیزه دورا سه ده فئ هه رجان ئستعاره یه ژ زینا کو دهر د و کول و ئالۆزی و فه سادی ئه و له ف پیچایه. ئه گه ر ئه م په یقا مه رجان بپه ژرینن، هینگا مه به ست ژ مه رجانئ ژی رهوشا زینی یا خوونافی یه. میر ب کریارین خواه ئه و دورا سپی کول نا فا سه ده فا په ریشانی و شه پزده تی یی دا هاتبوو وه ریچانئ ل خوونئ وه رکر و ئه و وه کی مه رجانئ سوړ کر. په یقین دور و مه رجان ژی هه م ل بارا بوهایین خواه دا و هه م ژی ل بارا رهنگین خواه دا دژبه ری یی ساز دکن. له ورا کو دور سپی و مه رجان سوړه، دور گرانبوها و مه رجان ئه رزانه. ئه ف هنده ژی ژ هزرا خانی دوور نه که تیبه.

■ **شروقه:** ↓

۲۰۴۰ - نازک به دده نا له طیفه مه عسووم

بین جورم بکی ژ عومر مه حرووم

■ هه قبه رکرن: میر. ئوس. ئه. له تیف و - - ئه. ئا. حم. عومری - هژ. عومری -

■ **په یقناسی:** مه عسووم: بینگونه ه - جورم: سووج -

■ **جوانکاری:** په یقین نازک و له تیف هه قواته نه.

■ **شروقه:** ↓

۲۰۴۱ - ئه قه رنه گه د خاک و خوونئ راکه ی

بین سووج ژ جان تهن جودا که ی

■ هه قبه رکرن: میر. ئه. بر. هژ. رو. خوون تو - - ژبلی ئه. ل هه موو ژیده ران دا به دهن هاتیبه -

- **په یقنناسی: خاک: خوهلی، ناخ - ل خاک و خوونئ را کرن: ل ناف خوهلی و خوونئ وهردان - تهن: لاش، بهدهن -**
- **جوانکاری: ل جبهئ کو خانی وهکی هه موویئ بیژه جان ژ تهن جودا کهی، دببژه تهن ژ جانء جودا کهی، کو بهر هواژئ پیشینان جانء مایی دههژ میره و تهنء چوویی. کو یا راستی ژئ ئهوه. لهورا کو تهن درزه و دچه، لئ جان گورهکی بیر و هزرئین ئایینی هه رهه رهیی یه.**
- **شروقه: دهما ئه هلی حه ره مئ دهنگئ گری یا وان بهیستن، هه موو پیکفه چوون و خوه ئافیتن سهر دهست و داوا میر و گوئتئ: ئه هه ی پادشاهئ مافناسئ دادپهروه، تو چما بیتونه و بی سووج بووی بکوژ و ته چما زینا بیگونه ه کوشت. زین سوگولا باغئ بیگونه هی و پاکئ بی بوو، زین سه روا بوستانئ داوپاکئ بی بوو. قهت پندقی نه بوو، تو قئ مرواریدا پاک و پاکژ و گرانبوها کول ناف سه دهفا په ریشانی و فتنه بان دا جووم بوویه، وهها وه که مه رجانک سوژ و کیمبوها ل خوونئ دا وهر بکی. قهت هیژا نه بوو کو تو قئ ناز که دهنا خوه شکوک و نازهنین و پاکژ وهها بی سووج و گونه ه ژ ژیانئ بی پار بکی و وهها ل ناقا خوهلی و خوونئ دا وهردی و به دهنا وئ ژ جانی جودا بکه و بکوژی.**

۲۰۴۲- میر گو مه کرن خه یالئ باطل
 ئه و بیه شه ئه ز نه بوومه قاتل
 ۲۰۴۳- زینئ دکوژم مه گه ر ب عه مدا
 تووبایه د جهننه تا حه ره م دا

- **هه قبه ر کرن: حم. رۆ. مه گرن - هژ. باتیل، قاتیل - ئوس. گۆته ژ من - - هژ. جهننه تی -**
- **په یقنناسی: عه مدا: عه مدهن، ب ئه نقه ست - تووبا: دارا تووبایئ، داره که ل بهه شتی دا-**
- **جوانکاری: خانی حه ره مسه رایا میرء وه کاندییبه بهه شته کئ و زین ژئ کریبه دارا تووبایا وئ بهه شتی.**
- **شروقه: میر گۆت قهت شاش تیبه گیژن و خه راب نه هزرن، ئه و نه هس که تیبه و من ئه و نه کوشتیبه. ما قهت ئه ز ئه نقه ست زینئ دکوژم؟ زینئ دارا تووبایئ یه ل بهه شتا حه ره مسه رایا من دا.**

۲۰۴۴- ئەھلىي چەرەمى بەزىنە سەر وئ

جۆبار رەوان كرن ل سەر وئ

- جۈانكارى: ھەردو پەيئىن سەر وئ و سەر وئ جناسى چى دكن . جۆبار رەوان كرن، ئستعارەيە ژ گريانهك زۆر .

■ شروڧە: ↓

۲۰۴۵- بوو شىوھن و شىن د خان و مانان

فەرياد گەھانە ئاسمانان

- ھەقبەركن: ئۆس . شىن مەشىن - مير . حم . ئە . ھژ . رۆ . شىوھن و شىن -

- پەيئناسى: شىوھن: شىنگىرى - شىن: گرينا ل سەر مرى يان، بەھى -

- جۈانكارى: شىوھن و شىن ھەقۋاتەنە .

- شروڧە: ئەھلىي چەرەمى ھەموو رەقىن سەر جەنازى زىنى و ۋەكى جۆباران ھىسر رژاندىن سەر بەژنا وئ يا ۋەكى دارا سەر وئ . ل سەر وئ سەر وئ بوو شىن و گرین و دەنگى ئاھ و زارى يىن شىنگىران دگەھىشتە ئاسمانان .

۲۰۴۶- يەك ھات ژ دەرڧە ناگەھانى

گۆ مەم مر و دا ۋە زىندەگانى

- ھەقبەركن: ئا . ئۆس . ھاتە - ھژ . ھاتى - ئا . ژ دوورڧە - - ئا . ڧە -

- پەيئناسى: ژ دەرڧە: ژ دەرڧا، ژ دەرئ مالئ - دا ۋە زىندەگانى: تەمەنى خۋە دا ۋە، سەرئ ھەو د خۆش بن . -

- **شروڤه**: نشکافا مروڤهک ژ دهرقا هات و گۆت بلا جانئ وه خوهرش به، مهنئ مر و تهنهئ خوه دا ههوه.

۲۰۴۷- زینئ مرنا مهنئ ب گوهر کت
گۆیا مریوو ژ نوو ب روح کت

- ههقبهر کرن: ئوس. ژ خو -

- **شروڤه**: دهما کو زینئ نووچهیا مرنا مهنئ بهیست، ته دگۆت قای مریوو، کو سهر ژنوو دیسان جان که ته بهر بهدهئ.

۲۰۴۸- رابوو فکری ل چار که ناران
دی میر دگریت شوبهئ باران

- ههقبهر کرن: نه. نا. حم. بر. رۆ. هژ. د - - میر. بر. رۆ. وی - ئوس. دگریته -

- **شروڤه**: ↓

۲۰۴۹- خهلقئ ههره مئ خهواس و عامی
ماتهم زدهه بوونه بتته مامی

- **په یقناسی**: ماتهم زدهه: خه مگین، شین ل سهر دا هاتی - بتته مامی (بالتامی): ب گشتی -

- **جوانکاری**: په یقین خهواس و عامی دژبهرن.

- **شروڤه**: ↓

۲۰۵۰- گۆ ئهی سه به بی سه عاده تا من
بی که یف مه به د داوه تا من

- ههقبهر کرن: میر. نه. حم. رۆ. دهعه تا -

- **شروقه:** زینئ رابوو دینا خوه دا ههر چوار ئالی یین خوه، دیت کو میر وه کی بارانئ روئدکان دبارینه و شین و بهی ل سهر خاس و ناسین نه هلی حهره می هه موو یین دا هاتییه. هه موو خه مگین و پوسیده نه. بهرئ خوه دا میر و گوئ: ئه ی هه گهرئ خوشبهختی یا من، ل قئ زه ماوه ندا من دا بی که یف نه به.

**۲۰۵۱- ئه ی شاه ته دایه رووحء روخسه ت
فهوتا خو وء دی ژ بو خو فورسه ت**

- هه فبه رکرئ: روو. رووحئ- هژ. رووحئ- ئا. د روخسه ت- - میر. روو. مهوتا-
پروو. فهوتا-

■ **شروقه:** ↓

**۲۰۵۲- جان چوو و ب جانء موتته سل بوو
ئهف رووحه ب رووحء موزمه حل بوو**

- هه فبه رکرئ: میر. ئه. چوو ب- ئه. حم. جانی - هژ. جانی - - ئه. ئهف -
هژ. رووحئ -

- په یقناسی: ب جانء: ب جانی وی، ب جانی وی فه، مه بهست ب جانی مه می فه یه - موتته سل (متصل): پیقه، پیقه زه لقی، پیقه گریدایی- رووح: جان، گیان - رووحء: رووحئ وی - موزمه حل (مضمحل): نست بوون، تیکه ل بوون، پشافتی، ژ ناف چوویی، نه مایی -

- **جوانکاری:** لئقه گه پرا جان و رووح جوانکاری یا ته کریرئ چی دکه. جان و رووح هه قوائه نه.

- **شروقه:** ئه ی شاه ته ده ستوور دایه رووحئ من، ئه وی مرنا خوه ژ خوه را فورسه ت و که لئین دی و چوو ب جانی مه می فا زه لقی و بوو یه ک. ئه ف روحا تیکه لی رووحئ مه می بوو.

۲۰۵۲- هەتتا کو نەبوو ژ دەف تە ئقرار
ئەو مایە د حەبسی تەن گرفتار

- هەقبەرکرن: میر.حم. رۆ. مای - هژ. مای -
- پەیفناسی: ژ دەف تە: ژ بال تە، ژ لایئ تە، ژ دەفی تە-حەبسی: زندان -
- جوانکاری: لەش ژ جانء را وه کاندییە زندان یان رکە یەکی.
- شروۆفە: ↓

۲۰۵۴- تەشبیهئ مەمئ مەلوول و مەحبووس
بۆ حفزئ رهزا و نام و نامووس

- هەقبەرکرن: ئۆس. ریاض - میر.رۆ. ناف - پرۆ. نام -
- پەیفناسی: مەلوول: خەمگین، پۆسیدە - مەحبووس: زندانی، گرفتار -
حفز (حفظ): پاراستی - رهزا (رضا): پینخۆشی -
- جوانکاری: لئقەگەرا پیتا "م" مووسیقیا هوندورانی چی دکە. پەیفین نام و
نامووس جناسئ ساز دکن.
- شروۆفە: حەتا کو ئەف دەستوو را ژ دەفی تە دەرئەکە تیبوو، ئەو ژ بۆ پاراستنا ناف
و نامووس ل زندانا بەدەنی دا وه کی مەمئ بەندی و مەلوول و گیرۆدار مابوو.

۲۰۵۵- ئەو لەو نەدچوو حەتتا قە ئیرۆ
مابوو ل ژفانی یا تە گیرۆ

- هەقبەرکرن: هژ. رۆ. ئەفانی - پرۆ. ژفانی - بر. ژ شفانی -
- پەیفناسی: ژفان: دیدار، بریارا دیتنی - گیرۆ: دەرەنگ مایی، ئەگلە، گیزری،
گیزراندی
- شروۆفە: ئەو ل بەندا بریارا تە دا مابوو. ل بەر وی هندی تا رۆژا ئیرۆ
دەرئەدکەت و نەدچوو.

۲۰۵۶- رووحم ته ژ دل دهما رهزا دا
شاهم ته د مولکي تن سه لا دا

■ ههقبه رکرن: نا. جه لا- رۆ. سه دا- پرۆ. سه لا-

■ په یقناسی: رووحم: روحی من، مه بهست ژئ میره - رهزا دان: رازی بوون،
پیخوش بوون، دهستووردان - شاهم: شاهي من، مه بهست ژئ میره -
سه لا(صلا): بانگ، گازی، بانگه واز-

■ جوانکاری: لهش وه کاندیبه مولکه کی.

■ شروقه: ↓

۲۰۵۷- جسمی منه بینهوا گران بوو
رووحمی منه ناتهوان رهوان بوو

■ ههقبه رکرن: میر. رۆ. منی، منی - هژ. منی، منی -

■ په یقناسی: ناتهوان: نه کار، لاواز - رهوان بوون: چوون -

■ جوانکاری: په یقین رووح و جسم دژبه رن. په یقین بینهوا و ناتهوان ههقبه تن.
ههقبه ندین گران بوو و رهوان بوو دژبه رن.

■ شروقه: ↓

۲۰۵۸- دهرحال ژ قالبی بدهرکته
شهوقه ک ژ روحمی مه می ب بهرکته
۲۰۵۹- وان تهرک کرن سه رایئ فانی
نهو چوونه جه هانی جاودانی
۲۰۶۰- ههرچی کوه بوول نه کته مه کانان
دئ سهیر بکته د لا مه کانان
۲۰۶۱- هوون قین سه فهرئ غه لهت مه خوونن
شاهد ژ م را موقه ره بوونن

■ ههقبه رکرن: هژ. قالبی- هژ. روحی- - هژ. وی -

■ **په یقنناسی: سه رایج فانی: مالا بیدوم، مالاخه رابه، مه بهست ژئ ئەف جیهانایه**
کو دووما وی تونه یه. - مه کان: جه - لامه کان: جیهانا نادیار، جیهانا ئاسمانی،
بههشت - موقه ره بوون: موقه ره بین، فرشته بین نیزیکی خودی -

■ **جوانکاری: جههانی جاودانی و سه رایج فانی دژ بهرن.**

■ **شروقه: روحی من دهما کو تو ژ دل و جان پیخوش بووی، شاهی من دهما کو**
ته گازی من کر و لهشی من پی ناگدار کر، لهشی من یی بیگاف و به لهنگاز
گران بوو و راوهستا، و روحی من یی نهشی و نه کار ب ری کهت. روحی من
دهملدهست ژ قالبی خوه دهر کهت و شهوقه ک ژ روحی مه می ژی ل پیش وی
کهت. ئەوان ئەف مالا پووچ و فک و فاللا، واته ئەف جیهانا، جی دا هیلان
و چوونه جهانا جاودانی و هه ره هه ره یی. هه ر تشتا کول قی جیهانی
دا نهراوهسته، دی بهر ب جیهانا ئاسمانی به شه. هوون قی سه فهری شاش
و دهره و نهه ژ میرن، گۆوای من فرشته بین خودی یی نیزیکی
و بهرده فکین وی نه.

۲۰۶۲- گافا وه کو جان ژ تهن رهوان بوو
جانان ئەو دیت و جان ب جان بوو

■ **هه قبه ر کرن: میر. رۆ. وی -**

■ **په یقنناسی: جانان: دۆست، مه بهست ژئ لیره دا مه می یه. - جان ب جان**
بوون: جان تیکه لی جانء بوون، هه روسان تی ب واته یا مرنی ژی کو واته یا
جان یا دوهم لیره دا خودی یه.

■ **جوانکاری: لئغه گه را په یفا جان و جانان مووسیقیا هوندورانی دنافرینه.**

■ **شروقه: دهما کوجانی من ژ لهشی من دهر کهت و چوو، ئەوی جانان دیت و**
تهقی جانی جانان بوو.

۲۰۶۳- حاسل کو ژ پاشی تئتسالی
ئهو په رته وی مه شهعلا جه مالی

■ **هه قبه ر کرن: هژ. پاشی - هژ. پورته و - میر. هم. په رته و - ئە. ئا. رۆ.**
په رته وی - پۆ. په رته و -

- پەيقناسى: ئتتسال (اتصال): پىك گەھىشتن، پىكفە بوون

۲۰۶۴- گافەك سەكنىن و موتەئىن بوون
حىنا كو ب پىكفە موتەئەن بوون

- ھەقبەركىن: ئا. سەكنى - ئا. بوو، بوو - ئەف مالكا ل ئە. دا نەھاتىيە -
- پەيقناسى: موتەئىن (مطمئن): دلنيا، پشتگەرم - حىنا: دەما - موتەئەن: ز ھەقدو ئەمىن، جىھى پىشت پىئە گرىدانى -
- جوانكارى: پەيقىن موتەئەن و موتەئىن جناسىن ساز دكن.

■ شىرۆفە: ↓

۲۰۶۵- ئەو قەترە د قولزوما سفاتان
ئەو زەرە د بەحرى مەھلەكاتان

- ھەقبەركىن: مىر. ئە. رۆ. بەحرى - مىر. ھۆ. موھلكاتان -
- پەيقناسى: قەترە (قطرە): دلپ، نوقتىك - زەرە (ذره): تۇزقال - مەھلەكات: جىھى مرنى، مرنگەھ -
- جوانكارى: قەترە د گەل پەيقىن قولزوم و بەحر دژبەرى يىن ساز دكە.

■ شىرۆفە: ↓

۲۰۶۶- دەم ھاتنە ساحلى فەنايىن
گەھ چوونە ب سەرھەدى بەقايىن

- ھەقبەركىن: ئا. ل -
- پەيقناسى: ساحل: لىئار - فەنا: نەمان - سەرھەد: سىنۆر - بەقا: ھەرمان -

■ **جوانکاری:** پەیفین هاتن و چوون، سەرحد و ساحل، بهقا و فهنا دو به دو دژبهرن.

■ **شروقه:** ب کورتی دهما کو شهوقا شهمالین جوانی یی گههشتن ههقدو، دهمهکی راههستان و دا کو ب ههقدو پشتهراست ببن، دهما کو ههقدو ناسین و ب ههقدو پشتهگهرم بوون و باوهری ب ههقدو ئانین، ئەو ههردو وهکی دو دلۆپان ل دهریایا سفاتان دا و دو تۆزقالان د بهحرا مرنگههی دا، گهه دهاتن بهر لیقارا ژ ناف چوونیی و هندک دما بمرانا و گهه ژی دچوون سهر سینۆری ههرمانی.

۲۰۶۷- فیلجومه ژ مهركهزا تورابین ئهو زهړه گههانه ئافتابین

■ ههقبهركرن: ئا. بلجومه- ئا. رۆ. گههانه - پرۆ. گههانه - هژ. گیهانه-

■ **په یقناسی:** مهركهز: ناوهند- توراب: ئاخ- مهركهزا تورابین: تۆپا عهردی، ناقهندا عهردی-

■ **شروقه:** ↓

۲۰۶۸- قهتعهن نه ب ئتتسال و تهحلیل مهحزهن نه ب ئنفسال و تهحویل

■ ههقبهركرن: ئه. ئنفعال-

■ **په یقناسی:** تهحلیل: حهلیان و بههوشتن - ئنفسال (انفصال): ژیک جودابوون، قهتیان - تهحویل: گوهورین - مهحزهن (محضا): ب جورهکی خوروو -

■ **جوانکاری:** ئەف مالکا ب شیوهیا تهرسیعی هاتییه فههاندنی. په یقین ئتتسال و ئنفسال دژبهرن.

■ **شروقه:** ل وی ناقی دا ئەو تۆزقالانا ژ ناوهندا ئەردی گهههشتن تاقی. لی ب قهبری تیکهلی وی نهذبوون و ل ناف دا نهذبهوژتن، ژیک جودا ژی نهبوون و ل ناف دا نهدهاتن گوهورینی ژی.

بالکیشی: مەبەست ژ تاقی لێره دا خودایه، له‌ورا کو گۆره‌کی بێر و باوه‌ری یێن نایینی و هزرا عارفان، ده‌ما کو جان ژ له‌شی جودا بوو، به‌ر ب سه‌ره‌کانی و بنێشه‌یا خوه کو خودایه دچه. خانی لێره‌دا ژ زار زینتی ئه‌وی هندی رادگه‌هینه.

**۲۰۶۹- باری کو برن ب جانبی زات
باقی کرییان ب زات زه‌رات**

- هه‌قبه‌رکرن: میر. وا ری - حم. ئۆس. هژ. رۆ. وان ری - - ئه. زات و -
- په‌یفناسی: زات (ذات): خوه، خودی - زه‌رات (ذرات): پڕانه‌یا ذره، تۆزقال -
- جوانکاری: ذات و زه‌رات جناسی ساز دکن. هه‌روسان باقی و باری ژ ی.
- شروقه: ده‌ما کو خودی ئه‌و تۆزقالانا به‌ر ب بنێشه‌یا وان برن، ئه‌و ب بنێشه‌یا خوه فا هه‌رمان بوون و بوونه هه‌ره‌هه‌ره‌یی -
واته ده‌ما کو روحن مه‌مۆ و زینتی تیکه‌لی هه‌ف بوون و خودی ئه‌و برن بال خوه، ئه‌و تیکه‌لی خودی بوون و گه‌هه‌شتن پله‌یا فه‌نا فی ئه‌للاهی ی.

**۲۰۷۰- نین عه‌جه‌ب ئه‌ف خه‌به‌ر ژ بۆ من
هوون فی نه‌که‌نه هونه‌ر ژ بۆ من
۲۰۷۱- شیخی وه‌کو ئه‌ز ب دل موریدم
ئهو رووح و ره‌وانه ئه‌ز قه‌دیدم**

- هه‌قبه‌رکرن: ئا. ئه. ئۆس. نینه - - میر. رووحه - حم. ئۆس. رۆ. رووحی -
- په‌یفناسی: شیخ: ریفه‌به‌ر، لێره دا مەبەست ژ می مەمی یه - قه‌دید: گۆشتی حشک کری -
- شروقه: ↓

۲۰۷۲- هه‌رچه‌نده ل با وه نافی مه‌م بوو
لئی پادشه‌هه‌ک عه‌لا هومه‌م بوو
۲۰۷۳- بوو لایقن فه‌رئ پادشاهی
مه‌قبوولئ ته‌قه‌روبا نلاهی

■ هه‌قبه‌رکرن : هژ. هه‌رچه‌ندی - - ئا. قوربئ -

■ په‌یفناسی : نافی : نافی وی - عه‌لاهومه‌م : بلند هممه‌ت - فه‌ر : شکۆه، پیرۆزی -
مه‌قبوول : قه‌بوول بووی، په‌ژراندی - ته‌قه‌روب : نیزیکی - نلاهی : خودایی -

■ شروقه : ↓

۲۰۷۴- قه‌لبئ وه یه‌ وادی یا موقه‌دده‌س
رووحئ وه ب نوورئ حه‌ق موقه‌به‌س

■ هه‌قبه‌رکرن : میر. ئه. ئا. حم. ئۆس. هژ. رۆ. نوورئ -

■ په‌یفناسی : وادی : نه‌وال، فه‌ید - موقه‌دده‌س : پیرۆز - موقه‌به‌س : بزۆت گرتی،
گرگرتی، فیکه‌تی، ته‌ییبسی -

■ جوانکاری : ته‌لمیحه‌ ل سه‌ر سه‌ره‌اتی یا مووسا پیغه‌مبه‌ر.

■ شروقه : ↓

۲۰۷۵- ه‌لگرتم و برمه‌ توورئ سینا
بینه‌نده کرم د گه‌ل خو بینا
۲۰۷۶- ئینامه‌ ده‌رئ ژ فئ حجابئ
ئه‌ف زه‌ره‌ گه‌ه‌انده‌ نافتابئ

■ هه‌قبه‌رکرن : ئه. ئا. ه‌لگرتمه‌ -

■ **په یقیناسی: توور (طور) ئی سینا: چیا په که ل چولا سینایی دا، کو گوره کی قورئانی خودی ل ویده ری د گهل مووسایء قسه کرییه - بینهنده: بینهر، بینا، خودان بیناهی -**

■ **شروقه: ئەف خه به را ژ من را جیهی سۆسرهت و زهنده مانئ نینه. هوون فی هندئ نه کن هونوری من. ئەو شیخی کو ئەز ب دل و جان موریدی وی مه، ئەو وه کی رووح وره وائی منه و ئەز په شککه ک گوشتی حشک و رهقم ل همبه ر وی دا. هه رچه نده کو ل بال وه ناقی وی مه م بوو، لی یا راستی ئەو پادشاهه کی بلند پایه و بلند هممهت بوو. ئەو بوو هیژایی پیروزی یا خودایی و ل بال خودی هاته په ژراندنی. دلئ وی وکه ئەردی پیروژ بوو و رووحی وی بزوت ژ نوورا خودی هلدابوو. ئەوی ئەز هلگرتم و برمه چیا یی توور سینایی و ئەز بخوه را بینا کرم و روئاهی دانه چاقین من ژی. ئەز ژ په رده یا نه بینایی و نه زانینی ده رانیم و ئەف تووزقالا رووحی من گه هانده روژی.**

۲۰۷۷- حینا کو ب جان من ئەف سه فهر کر
 ئەف جان م ژ جانفروشء قهر کر
 ۲۰۷۸- هه رچه نده کو زاهر نقله عی گوٹ
 حازر وء د په یفه ئرجه عی گوٹ
 ۲۰۷۹- لهو هاتمه دا بکم وه رازی
 مه رزییه بيم ل پیش قازی

■ **هه قبه رکن: هژ. پیشی -**

■ **په یقیناسی: جانفروش: خودی، لی لیره دا مه به ست ژئ مه من یه - قهر کرن: ده ین کرن - نقله عی (اقلعی): قه بره، به س بکه، ده ست ژئ بکیشه - ئرجه عی (ارجعی): قه گه ره، بزقره - مه رزییه (مرضیه): رازی بووی، پیخوش بووی، په سنی -**

■ **جوانکاری: ئشاره ب ئایه تا ۲۸ ژ سووره یا ۸۹ ئ یا قورئانی، کو دیبژه: ارجعی الی ربک راضیه مرضیه. بزقره بۆ لاین خودایی خوه پیخوشا پیخوش بووی.**

■ **شروقه: ↓**

۲۰۸۰- دا نهز بکرم د گهل وه تهو ديع
دا هوون بکرن د گهل م ته شيع
۲۰۸۱- ديسان فه گهرم ژ با وه ره قاس
مورتاز بيم ب جهننه تا خاس

- هه فبه رکرن: هم. رو. بگرم- پرو. بکرم - - نا. نه. نه کرن- هم. بگرن-
- په يقناسی: تهو ديع: توديع، خاتر خواستن- ته شيع: ری ئيخستن، دهر باس کرن، دگهل جه نازه چوون- ره قاس (رقاص): دي لانکهر، بله يز و سه ما- مورتاز (مرتاض): رازی، چله کيش- مورتاز بيم: رازی و که يفخوش بيم-
- شروقه: ده ما کو من ب جانی خوه نه ف سه فه را کر، واته ده ما کو نه ز ل بال روحي مه مي فه گه پيام و هاتم بال وه، من نه ف جانا ژ جانفروشه ده ين کر. هه رچهند کو جانفروشه گوته جانی من فه بره و فه زقره، لي ل دوو را گوته: فه گه پره بال من. نه ز له ورا هاتمه بال وه کو وه پيخوش بکم و حه لالی يي ژ وه بخوازم، دا کو ل بال دادوه رء/ خودی پيخوش بووی بيم. نه ز هاتمه کو خاتري خوه ژ وه بخوازم، داکو هوون بهر جه نازي من که فن. نه زي ديسان ب که يفخوشي ژ بال وه فه گهرم و ب بهه شتا بهرين خوش بيم.

(۵۱)

تەوسىيە و تەدارەكا زىنى يە ژ بۆ سەفەرا ئاخىرەتى،
تەھىيە يى ئەسبابىن جەھازە ژ بۆ عەرووسى يا جەننەتى

۲۰۸۲- زىنى كو نومانە وان كەرامات
ئەف چەندە مەنازل و مەقامات

■ ھەقبەركرن : ئا . نما ئەوى -

■ پەيقناسى : نومانە وان : نىشانى وان دان - كەرامات : پىرانە يا كەرامەت -
مەنازل . پىرانە يا مەنازل، ئىوەرگەھ - مەقامات : پىرانە يا مەقام، پلە و پاىە، جىھ -

۲۰۸۳- روونشت و ۋەسىيە تا خو بۆ مىر
ئەفرەنگەھە كر بەيان و تەقرىر

■ ھەقبەركرن : ئۆس . ئا . روونشت ۋەسىيە تا -

■ پەيقناسى : ۋەسىيەت (ۋىت) : راسپاردى پىش مرنى، بسپار تە يا بەرەمەرگى -
بەيان : گۆتن، راگەھاندىن - تەقرىر : شرۆفە، راگەھاندىن -

■ شرۆفە : زىنى كو ئەف كەراماتانە و ئەو ھەموو مەنازل و مەقاماتىن
عرفانى نىشانى وان دا، قىجا روونشت و ۋەھا بسپار تە يا خو بەرەمەرگى
ژ مىرء را كر .

۲۰۸۴- كەى پادشەھى روھان و قەلبان
ھەمشىرە بووى فەدا و قوربان
۲۰۸۵- قوربانى تە بن ھەر رۆ دوسەد زىن
ئەز ھىقى دكم نەبى تو غەمگىن

■ ھەقبەركن : ئۆس . بىن -

■ پەيقناسى : قوربانى تە بن : قوربانى تە بن، بىن قوربانى تە، ژ تە را
گۆرى بن .

■ جوانكارى : پەيئىن فەدا و قوربان ھەقوانەنە . پەيوەندى ل نىقەكا پەيئىن روھ و
قەلب دا ھەيە .

■ شروڤە : ↓

۲۰۸۶- رۆزا ۋەكوبر، م مەم ژ بۇ خو
بلجوملە برن، م غەم ژ بۇ خو
۲۰۸۷- مەنسور بوويىم ل كشوهرئ غەم
غەم بوونە ژ بۇ م را موسەللەم

■ ھەقبەركن : ئۆس . بووين -

■ پەيقناسى : مەنسور (منصور) : ئارى پىكرى، سەركەتى - كشوهر : ۋەلات -
موسەللەم : تەسلىم بوويى -

■ جوانكارى : غەم ب كشوهر واتە ۋەلاتەكى ھاتىيە شوپھاندنى و زىنى ژى ب
پادشاھەكى .

■ شروڤە : گۆتى ئەى پادشاھى جان و دلان، خووشكا تە ژ تەرا گۆرى بە . بلا
رۆژى نە تەنى زىنەك، بەلكو دوسەد زىن ب قوربانى تە بن . ئەز ھىقى دكم كو
تو خەمگىن نەبى . رۆزا كو من مەمۆ ژ خوھ را ھەلبىزارت، ھە ل وئ رۆژى دا من
ژ خوھ را دەرد و كول ژى ھەلبىزارت . ئەز ئىرۆ بوومە پادشاھا ۋەلاتى دەرد و
كولان و دەرد و كول ھەموو تەسلىمى من بوونە .

۲۰۸۸- مەم بۆمەن و مەرحەمەت ژ بۆتە
 غەم بۆمەن و سەلتەنەت ژ بۆتە
 ۲۰۸۹- شاھم ب م را مەبە موناغ
 ئەز بوومە ب حسسە یا خو قانع
 ۲۰۹۰- روونئ تول تەختە شوبەھن خۆسرەو
 تاجن خوین زبیر بگیرە کەج رەو

■ ھەقبەرکرن: ھژ. ھەیمەنەت - - میر. ئا. ئە. رۆ. بکیرە -

■ پەیفناسی: موناغ: شەپکەر، خودانکیشە - حسسە (حصە): پار و پشک -
 قانع: خودان قەناعەت، پینخۆش، رازی، چاف تیر - کەجرەو: تەلە دانى یى، خوار
 دانى یى، تەلەدانانا کلاو و تاجان بریتیبە ژ قودە بوون و بىن مننەتى و بیخەمى
 یى - بوئزا کوم یان کولای خوە تەلە دانە، واتە بیخەم بە.

■ شروڤە: بلا مەم ژ من را بە و دلۆقانى ژ تە را. بلا دەرد و کول پارا من بن و
 پادشاهی ژى ببه پارا تە. شاھى من ب من را شەپى نەکە، ئەز ب پارا خوە
 پینخۆشم. نو وەکی شاھان ل تەختى پادشاهی یى روونئ و تاجا خوە تەلە
 دانئ و بىن خەم بە.

۲۰۹۱- بەزما تەرەبىن بدیرە تەرتیب
 زەوق و فەرەحى بکەرە تەرتیب
 ۲۰۹۲- سەرخواش بکە سادە و رووالان
 چوونخواش کە ژ نوو فە پیر و کالان
 ۲۰۹۳- ئەسبابى نشات و کامرانى
 ئادابى سەفا و زندەگانى
 ۲۰۹۴- ئامادە کە شەربەت و تەعامان
 ئازادە کە جارى و غولامان

■ ھەقبەرکرن: ھژ. ھم. جارىە و -

■ پەیفناسی: تەرەب (طرب): خۆشى - بدیرە: بدە، بکە - تەرتیب: ریکخستن -
 زەوق: کەیف، خۆشى - فەرەح: کەیفخۆشى، گولشایى - تەرتیب: پینکفە، تیکەل -
 کامرانى: خودانمرازی، مرازدارى - ئازادە: سەرەست، کەس/کەسا کو نە بەنى
 و کەنیشکە - جارى: کەنز، قەرەواش - غولام: عەقد، بەنى، کۆلە -

■ **شروقه:** جهشن و شايي يئ ل دار خه و كه يفخوشي و گولشايي يئ دامه زرينه، كوره لاه و گهنجين ده پرووت سه رخواهش و پيرين ته مه ندار سه ر ژ نوو خواهش مه نس بكه. شه ربه ت و خوارن و فه خوارني و پينده سستكين خواهشي و گولشايي و كامراني يئ و ري و رسما خواهشي يئن ژيانئ ناماده كه. كه نز و به ني يئن كو نه كرپنه و قوول و كه نيشكين ته نه، سه ربه ست به رده، بلا رزگار و نازاد بن.

۲۰۹۵- پر كه ته به قان ژ بو نساري
 دايين فوقه را دقي هه واري
 ۲۰۹۶- مه جموع بكه موفه رحاتان
 مه خلوت بكه موعه تراتان
 ۲۰۹۷- مه جلس ببتن ب وان موهه زهب
 ته هنييه بيت ژ نوو مورده تهب

■ هه قبه ركرن: نا. ببتن -

■ **په يقناسي:** مه جموع بكه: به ره هف بكه - مه خلوت (مخلوط): تيكه ل -
 موفه رحاتان: دلخوشي كه ران - موعه ترات (معطرات): بينخوشي كه ران -
 موهه زهب (مهذب): پاك و پاكيزه، ب ره ونه ك - ته هنييه: پيروزيابي -

۲۰۹۸- دا فيك بكه فن ل من شه كه رخنه
 تيكدا بهه زن ب ره قس و گوڤه ند

■ هه قبه ركرن: رو. ژ - نه. مه - هژ. تيكرا - حم. راهه ژيتن -

■ **جوانكاري:** شه كه رخنه كناية ته ژ ليقين زينئ. شه كه رخنه فيك كه قتن كناية ته ژ كه نينئ. په يقين ره قس و گوڤه ند هه قبا به تن.

■ **شروقه:** سيني يان ژ بو شاباشي تزي زيپر و زيف بكه، داهو نه دار بينه وي هه واري يئ و ژ خوه را زيپر و زيفان به ره هف بكن. هه ر چي تشتين كو دبن هه كه را كنيخوه شي يئ به ره هف بكه و هه ر چي تشتين كو دبن هه كه را بينه خواهشي يئ تيكه ل بكه. دا كو به ره هفي ب وان تشتانه پاكژ و ب ره ونه ك به و پيروزيابي سه ر ژ نوو ريك كه فه. داهو نه ز ل به ر كه يفخوشي يان شيرين شيرين بكه نم و كومهل پيكفه ب ره قس و گوڤه ند بهه زن.

**۲۰۹۹- ئەقسامى بخوور و عوود و عەنبەر
ماوهرد و زوباد و مسكى ئەزفەر**

- هەقبەر كرن : ئا. مسك و -
- پەيفناسى : ئەزفەر (اذفر) : بېھن بلاوكەر -
- جوانكارى : پەيفىن بخوور، عوود، عەنبەر، ماوهرد، زوباد و مسك هەقبابە تن .
- شروۆفە : ↓

**۲۱۰۰- ئەف جنس ژ نىعمەتان پتر بن
ئەف قىسم ژ حەددى زىدە تر بن**

- هەقبەر كرن : مير. ئا. نىعمەتا - -حم. ئۆس. رۆ. ئەو - ئا. ئە. قىسمە -
- پەيفناسى : نىعمەت : تىتىن كو دىن هەگەرا خوۆشى يا ژيانى - پتر : پتر، كەلەك تر -
- جوانكارى : پەيفىن جنس و قىسم هەقواتەنە. ئەف مالكا ب شىوہيا موازەنە يى هاتىبە قەھاندنى .
- شروۆفە : ↓

**۲۱۰۱- حەيوانىبە تا مە بووہ زائل
رووحانىبە تا مە بووہ كامل**

- جوانكارى : پەيفىن حەيوانىبەت و رووحانىبەت دژبەرن. ئەف مالكا ب شىوہيا نەرسىبەى هاتىبە قەھاندنى .
- شروۆفە : ↓

۲۱۰۲- جسمی مه نه گهر دچیته چالئ
رووحی د مه دئی بکهن وسالئ
۲۱۰۳- عه قدا وه کو داوه تی مه له ک بن
نه قسامئ بخووری دئی گه له ک بن

■ هه قبه ر کرن: میر. داوه تا- - میر. رۆ. وی- پرۆ. دئی-

■ په یقناسی: هه یوانییته: لوری، لایئ هه یوانیبوونا مرۆقان - زائل: زایل،
نه مان و ژ ناف چوون- رووحانییته: لایئ ناسمانییه مرۆقان - عه قد: ماره کرن،
په یمان-داوه تی: نه ویئ کو تینه سه ر داوه تی، زهماوه ندی- نه قسام: پرانه یا
قسم، جور و جه له ب-

■ جوانکاری: په یقین جسم و رووح دژبه رن.

■ شرۆقه: ↓

۲۱۰۴- له ورا نه ز و مه م مه له ک سفاتین
نه م مایلی ته یب و ته ییباتین

■ هه قبه ر کرن: حم. هژ. سفاتن، ته ییاتن-

■ په یقناسی: مه له ک سفات: فرشته ئاکار- مایل: خوازه ر، ئاره زوومه ند، تاسه دار-
ته یب (طیب): خوئی، پیروزی، هلال، بیهنا خووش- ته ییبات
(طیبات): پرانه یا طیب، پیخوئی، هه لالی، پاکزی-

۲۱۰۵- عورسا کو فرشته داوه تینه
داماد و عه رووس جه ننه تینه

■ هه قبه ر کرن: ئا. عه رووس و-

■ په یقناسی: عورس: عه رووسی، زهماوه نند- داماد: زاف ا- عه رووس: بووک،
وهوی-

■ **شروقه:** بلا جور و جهله بين بخوور و عوود و عه نهر و گولاف و مسکا بيهنخووش و زوبادئ ژ هه موو تشتين دئ گه له کتر بن. هه يوانيبوونا مه ژ ناف چوو به و روو حانيبوونا مه بنه و ته کووز بوويه. هه ر چهند کو لاشين مه دئ بچنه ناف گورنئ، لئ روحئ د مه دئ بگه همنه هه قدو. ل زه ماوه ندا کو زه ماوه ندئ بين وي دئ فرشته بن، ده بي کو جور و جهله بين بخووران گه له ک بن. له ورا کو نه ز و مه مو وه کی فرشته يانن و که يفا مه پر ب تشتين پاکژ و بيهنخووش تي. نهو زه ماوه ندا کو زه ماوه ندئ بين وي دئ فرشته بن، هه مين کو زاڤا و بووک دئ بهه شتي بن.

**۲۱۰۶- رۇژا کو ستي ته دايه تاجدين
چاوا ته د شه هره به ست نايين**

- هه قبه ر کرن: مير. حم. رۆ. شه هري- هژ. شه هري- حم. به ستن-
- په يقناسي: نايين به ستن: ريک خستنا ري و ره سمان، چراخاني کرن و خه ملاندا باژاره-

**۲۱۰۷- ته نبيه بکه دوکان و سووکان
ته زيين بکه ن ژ رهنگي بووکان**

- هه قبه ر کرن: ئوس. ته شبيه - - نه. نا. بر. رۆ. بکه-
- په يقناسي: ته نبيه: ناگادار کرن- دوکان: دکان، پرانديا دکئ يه. نه ف په يقا کوردئ يه و که تيبه ديتر زمانان ژئ- سووک: بازار- ته زيين: خه ملاندا -

**۲۱۰۸- بوهتان تو بيئز بلا سوار بن
جوندي تو بيئزه دا ب کار بن**

- هه قبه ر کرن: هژ. بو تان - - هژ. بلال -
- په يقناسي: بوهتان: خه لکئ بوهتاني، خو رتئين زوگورتئ- جوندئ: له شکه ري- ب کار بن: ب ته داره ک بن، ل سه رکاري خوه بن، خوه ناماده بکن-

۲۱۰۹- سەرگەرم بېن وەكى د عیدان
ھندی كۆل ھەف بدن جريدان

- ھەقبەركرن: ھۆ. ددن - مېر. ئە. ئا. ئۆس. جريدان -
- پەيقناسى: سەرگەرم: خەرىك - عید: جەشن - جريد: جلیت، دانەبەرھەف و ركبەرانى یا تەقایی یا سواران -

۲۱۱۰- رۆژا كو تە ئەو پەرى ب پى كر
چەندی وەكو كەیفخۆشى تە چىكر

- ھەقبەركرن: ئا. ئە. ھم. ھۆ. ف - رۆ. مېر. وەھە -

۲۱۱۱- ئەز ھیقى دكم بكى عنایەت
قانوونى بكى وسان رعایەت

- ھەقبەركرن: رۆ. وسان بكى - ئا. وسا -
- پەيقناسى: عنایەت: بەراخوہ پى دان، لى نھىرین - قانوون: زاخوون، دەستوور - رعایەت: ل بەرچاف گرتن، ب کاربن، ئاگادارى -

۲۱۱۲- ئىرۆھە ژ بۆم را دو چەندان
ديسان تو وسان بە شاد و خەندان

- ھەقبەركرن: ئا. ئىرۆكە - ئا. مېر. رۆ. وسا بە - ھم . ھۆ. وسان بى - ئە. وسانى شادو - ئۆس. دشادو -
- پەيقناسى: دو چەندان: دو جار ھندە - شاد و خەندان: كەیفخۆش و لىف ب كەن -

۲۱۱۳- ئحسان كە تەدارەك و جەھازان
حازر بكة موتربان و سازان

- ھەقبەركرن: ئا. تەداروكا -

■ **په یقیناسی: ئحسان که: قهنجی یی بکه، بکه خیر- ته داره ک: کار، ناماده یی- جه هازان: جهیزان، ئه و که لمه ل و دیاریین کو دگه ل بووکئ بو مالا زاقایی ری دکن-**

■ **شرۆفه: رۆژا کو ته سستی دا تاجدینء، چاوا ته باژار کره چراخانی، ده سستور بده بالا دوروست بیینانی وی رۆژی دکان و سووکان وه کی بووکان بخه ملینن. تو فه رمانئ بده بالا خه لقی بۆهتانی و گهنج و خورتین وی سوار ببن و بلا سه ربازین باژیر هه موو ناماده ببن و وه کی چاوا ل هه ر جه شن و شایی یان دا جریدانئ دکن، بلا دیسان ژی وسان جریدانئ بکن. چاوا رۆژا کو ته سستی ب ری کر، ته جه شن و که یفخۆشی دامه زرانئ، ئه ز هیئقی و تکایی ژ ته دکم کو تو ده سستوری راجاف بکی و نه وه که هه قی یی نه کی نیفه کا من و سستی یی دا. ته ل زه ماوه ندا سستی یی دا چاوان کر، ژ من را ژی نه و سان به لکی دو جاری وی جه شن بکه و که یفخۆش و رووگه ش به. ژ که ره ما خوه جهیز و کاری من بکه و ده نگبیز و سازبه ندان ناماده بکه.**

**۲۱۱۴- مانه ندئ عه ماری یا سستی تی
هه ر شوپهه تی مه حملا په ری تی**

■ **هه قبه رکرن: رۆ. ره - پرۆ. هه ر-**

■ **په یقیناسی: مه حمل: عه ماری، که جاوه، هۆده، ته خته ره وان-**

**۲۱۱۵- تابووته که زه رنگار و ره نگین
سه ندۆقه که خورده کار و زه رین**

■ **هه قبه رکرن: ئا. تابووته کی- رۆ. نگاره ره نگین- حم. ئۆس. ئا. کاره- هژ. کاری-**

■ **په یقیناسی: تابووت: سندرووک- زه رنگار: ب زیرنه قشانندی- سه ندۆق: سندۆق، سه ندووق، قۆتی- خورده کار: هورده کاری کری، نازک کاری کری، مونه به تکاری، نتراندی-**

■ **جوانکاری: ئه ف مالکا خودانی دو پاشبه ندایه.**

■ **شرۆفه: ↓**

**۲۱۱۶- سەرپۇشى ئەۋى زەمىن تەلا بت
سىۋانئ ئەۋى خودان جەلا بت**

- **ھەقبەركن: ھۇ. سەرپۇشى - ئا.رۇ. زەرىن- ئۇس. سىمىن- پىرۇ. زەمىن - -**
سەيۋانى -
- **پەيئناسى: سەرپۇشى ئەۋى: سەرپۇشاۋى، پەردا ۋى- زەمىن تەلا: زەمىنە**
زىرىن - سىۋانئ ئەۋى: سىۋانكا ۋى- خودان جەلا: برقۇنەك، چىللىۋك،
شىمشادكرى -
- **شەرۇقە: دەستورۋى بدە بلا ژ مرا تابووتەكە زىرتتالاندى و رەنگىن، قۇتتېبەك**
ھووردەكارى و زىرىن، كو زەمىنە يا سەرپۇشا ۋى زىرىن و سىۋانكا ۋى
چىللىاندى بە، نامادە بكن. دوروست ۋەكى ۋى كەژاۋەيا كو رۇژا زەماۋەندا ستى
يىن، ۋە ژى را دابوو گرېدانئ.

**۲۱۱۷- زىنھار مە ھەر دو بووك و زاقان
بى قەدر نەكى ل پىش چاقان**

- **ھەقبەركن: ژ بلى ھۇ. ل ھەموو ژىدەران دا زىنھار ھاتىبە - - ھۇ. پىشى -**

**۲۱۱۸- گاڤا كو دچىنە نىف مەزارى
دا خەلق نەبىژتن ب زارى
۲۱۱۹- عەقدا ستى يىن چ رۇژە خوەش بوو
زىنىن ژ ئەزەل چ بەختە رەش بوو**

- **ھەقبەركن: ئا. رۇژەك- ھۇ. رۇژى - ئۇس. ئەزەلقە بەخت -**
- **پەيئناسى: مەزار: زىارەتگەھ، گۆرن- زارى: كالين و نالين، گرین- ژ ئەزەل: ز**
بەرى بەر دا-
- **جوانكارى: پەيئىن بەختەرەش و رۇژەخوەش دژبەرن.**

- **شروڤه:** نه‌بی نه‌بی کو تو مه هه‌ردو بووک و زاقایان ل یتش چاقین خه‌لکی سڤک و بی بوها بکی. بلا خه‌لق ب گرین و زارین نه‌بیژن، زهماوه‌ندا سستی یی چ روژه‌ک خوه‌ش بوو، زینی هه به‌ری به‌ردا روژه‌ره‌ش بوو.

۲۱۲۰- نه‌عشش مه بلا سستی دگه‌ل بت
تاجدین دگه‌ل مه‌می به‌ده‌ل بت

- **هه‌قبه‌رکرن:** میر. بی، بی - نۆس. بیت، بیت - هژ. بی، بی -
په‌یقناسی: نه‌عش: جه‌نازه، تهرم، له‌ش - به‌ده‌ل: جیگوه‌پوری، ل ده‌وسا، مه‌به‌ست نه‌وه کو چاوا مه‌می ببوو برازاقایین تاجدین، بلا تاجدین زی وسال گه‌ل جه‌نازی مه‌می بی و زی را ببه برازاقا -

- **شروڤه:** ↓ تا کوتایا مالکا ۲۱۴۷ -

۲۱۲۱- مانه‌ندی مه‌می ژ بووی تاجدین
تاجدین ب و را بکره شووشیین

- **هه‌قبه‌رکرن:** هژ. بر. جا. وی را - نه. رو. نا. زا. ژ وء را - رو. نه. نا. بر. میر. بکیره - جا. زا. حم. بکیره - هژ. بکیره -

۲۱۲۲- شووشیین بتن نه‌وه د گه‌ل مه‌می من
شاهی بتن نه‌وه د گه‌ل غه‌می من
۲۱۲۳- نه‌ی مایلی خه‌یری بی موکافات
وه‌ی بازلی مه‌قسه‌د و مورادات
۲۱۲۴- هه‌تتا وه‌که ساله‌کی ته‌مامی
هندی کو ته‌له‌ف دکی ته‌عامی

- **هه‌قبه‌رکرن:** میر. نا. حم. نۆس. رو. فه‌که - هژ. وه‌کو - پرۆ. وه‌کو -
په‌یقناسی: خه‌یر: خیر، قه‌نجی، چاکه - موکافات: سزا، پاداشت، تۆله، به‌رانبه‌ری و وه‌ک هه‌قبوون - بازل (باذل): به‌خشینه‌ر، به‌خشنده -

۲۱۲۵- هندی کو بدھرددی لباسان
هندي قه دخوونی عام و خاسان

- هه قبه ركرن : ئۆس . بککهر دکی -
- په یقناسی : ب دهرددی : دبه خشینی - قه خوهندن : گازی کرن، میثانداری دان -

۲۱۲۶- هندی کو ب ککهر دکی قوماشان
هندي کو به لاف دکی موعاشان

- هه قبه ركرن : ئۆس . بدھرددی -
- په یقناسی : ککهر کرنا قوماشان : برینا پارچه یان، مه بهست ژئ برینا پارچه و کراسکرنا سیوی و نه دارانه - موعاش : چیره، دهستمزد، حه قدهست -
ل ئا . ئۆس . ئه . دا ئه ف مالکا ژئ هاتیبه :
- هندي کو دکی تو خه تم قورئان
هندي کو دینی تو ویرد و دهوران -
لئ دیاره نه یا خانی یه، له ورا کو لاوازه .

۲۱۲۷- ههر روژی ب نییه تا غه زایی
هندي کو گه له ک دکی عه تاین
۲۱۲۸- هندی وه کو تول ته ختء روونی
ههر روژی تو جوندی یان قه خوونی

- هه قبه ركرن : حم . هژ . ته ختی - - حم . روژی جوندی - هژ . ههر روژی -
- په یقناسی : غه زا : شه پئ ئایینی - عه تا (عطا) : به خشش - روونی :
بروونیی، روونیی -

۲۱۲۹- هندی کو توھی دکی خه زینان
هندي کو تو شا دکی حه زینان

- هه قبه ركرن : هژ . پر - - ئه . ئا . حم . ئۆس . هژ . ئۆس . وه کو شا - پروؤ .
کو تو شا -
- په یقناسی : توھی : ته هی، قالا - حه زین : خه مبار، خه مگین -

۲۱۳۰- هندی کو غه نی دکی فہ قیران
ہندی کو رها دکی ئه سیران
۲۱۳۱- هندی د جو کوومه تی خه بهر دی
ہندی وه کو گرتیان تو بهردی

■ هه فبه ر کرن : میر . کرتیا -

۲۱۳۲- هندی کو ژ بو خو را دکی خه رج
هه ر چی د خه زینه یان دکی ده رج

■ هه فبه ر کرن : ئوس . هم . ئه . ئا . هه ر چی - - ئه . خه زاینان -

■ په یقناسی : خه رج کرن . مزاختن ، سه رف کرن - ده رج کرن : قه ید کرن ، جی به
جی که ن ، راگرتن ، هه لگرتن و قه شارتن -

۲۱۳۳- قه هرا وه کو دوژمنان دکته ده فع
زه جرا وه کو زالمان دکته ره فع

■ هه فبه ر کرن : ئا . دکی ، دکی -

■ په یقناسی : ده فع : دوور کرن - زه جر : ئه شکه نجه ، ئیش و ئازار - ره فع : لابرن و ژ
هۆلی راکرن -

■ جوانکاری : ئه ف مالکا ب ئیپوه یا ته رسیعی هاتیبه قه هاندنی .

۲۱۳۴- عه دلا کو ژ بو خودی تو خاس کی
مه زلوومی ژ زالمان خه لاس کی

■ هه فبه ر کرن : میر . مه زلووما -

■ په یقناسی : مه زلوومی : مه زلوومین ، یین زۆرلی بووی ، یین زولم لئ بووی -

۲۱۳۵- سازي کو د جهنگن دا ديڙي
خوونا ژ موخالفان درېڙي

- هه فبه رکن: هژ. زا. جا. حم. نه. جهنگي- مير. بر. نا. رو. چهنگي-

۲۱۳۶- هه تتا خوره کن سهين شکاری
هه تتا عه له فن کهرئ د باری
۲۱۳۷- شاهم ل ته بت وه سيبه تا من
وان سهر ف بکه ب نييه تا من

- هه فبه رکن: رو. بي- نه. نو.س. بکی-

- په يقناسی: خوره ک: خوره ک، خوړاک، خواردده منی- عه له ف: گييا، گيها،
نالف، ناليک-

۲۱۳۸- مه فکر د حه قيقهت و مه جازي
بنقيسه ل دهفته را جه هازي

- هه فبه رکن: نا. حم. منکر-

۲۱۳۹- دا فه خري بکه م ل پيش زاقن
شهرمه نده نه بم د وهقت و گاقن

- هه فبه رکن: هژ. زاقا، گاقا-

- په يقناسی: فه خر: شانازی- زاقن: زاقايی-

۲۱۴۰- هه رچه نده کو من قهوي درېڙ کر
پر بيڙيه سهر ل ته م گيڙ کر

- هه فبه رکن: ژ بلی هژ. ل گشت ژيده ران دا : وي چرا مه بيڙ کر، هاتييه-

۲۱۴۱- گۆرى تەمە مەقسەدا م دووره
دوور بت ژ تە مەرقەدا م کووره

■ هەقبەرکرن: حم. تە مەقسەدا -

■ پەيقناسى: گۆرى تەمە: ئەز ب گۆرى تەمە، ئەز قوربانا تە بىم - مەرقەد: گۆرن -

۲۱۴۲- لەو ھندە قەدەر دېيىم ب دققەت
دا بېتتە دلئ تە رەحم و رققەت
۲۱۴۳- دەرھەقن من و مەمىن ئەكى عار
گافا دمەرت مەمىن بىرىندار
۲۱۴۴- ئەز دئ ب جەننازەيىن و را بىم
حەتتا وەكە مەقبەران تەبا بىم

■ هەقبەرکرن: ئە. ئا. ھۆ. وى - پەيقناسى: مەقبەر: گۆرن -

۲۱۴۵- وەقتىن دمەرم بدى تو دەستوور
دا من بکرن د گەل وە مەستوور

■ هەقبەرکرن: رۆ. بگرن -

■ پەيقناسى: مەستوور: قەشارتى، مەبەست ژئ چالکرنە -

۲۱۴۶- من ژالە وە دەربەدەر نەگىپرى
بى پەردە دگەل وە من قەشپىرى
۲۱۴۷- زىنن کو کورن وەسپىيەت ئاخىر
غايب کرىيا ژ دەردە خاتەر

■ هەقبەرکرن: مپىر. غايب کرىيا ژ دەردئى حازر - حم. غايب گرىيا ژ دەردە حازر -
ھۆ. غايب گەپرى يا ژ دەردئى حازر - ئا. بر. غايب گرىيان ژ دۆر وئى حازر - ئە.
ژ دۆر وئى، ل رەخ دا ژى نقيسىيە: غائب کرىيان ژ دەردئى حازر - رۆ. غايب
کرىيا ژ دەردە حازر - پىرۆ. غايب گرىيان ژ دۆر حازر/کرىيا ژ دەردە خاطر/کرىيا ژ
دوورقە حازر - جا. گرىيا ژ دەردئى حازر - زا. غائب گرىيان ژ دەردئى حازر -

بالکیشی: بدیتنا من تهنی ئه و نقیسا ل پرؤ. دا هاتیبه و من ههلبزار تیبه ژ هه موویئ دنی سهراست تره، لهورا کو ئهوانی دی یهک ژی واته یهک به رهش و تیگینه نادن. خانی دیبژه دهما کو زینئ وه سیبه تا خوه کر، دهر د ژ خاتری وی دهر که تن و وهندا بوون. دهر د و کول ژ دلئ وی دهر که تن و خوه سفک ههست کر.

■ **په یفناسی:** خاتر (خاطر): دل، ههر چی یاکو ژ دلئ مرؤفء را دهر باس به، بیر، هزر - غائب کریا ژ دهر دء خاتر: دهر د و کول ژ دلئ وی دهر که تن، دلئ وی ژ ئیش و ژانان قالا بوو، -

■ **شروقه:** (زینئ گوټ) : بلاستی ل گهل جهنازی من به، تاجدین ژی بلا ب جهنازی مهنی را ههره. چاوا مهنی ببوو برازاقایئ تاجدینء، بلا تاجدین ژی وسان دهوسا وی بگره و ئهوی بکه برازاقایئ مهنی. بلا تاجدین به برازاقایئ مهنی من و بلال ل گهل خهنی من به شاهی. ئهوی خوازهری قهنجی یا بی تونه، ئهوی بهخشینهری مرز و مه تله بان، ئهز تکایئ دکم کو تا ساله کی، ههر چی تو خهرج دکی، بده خیرا من. ههرچی خوه رنا کو تو ددی خهلکی، ههرچی کنجکین کو تول رووت و نه داران دکی، ههرچی خاس و ناسین کو تو قه دخوونی و میغان دکی، ههرچی پارچه بین کو تو ککه دکی و ئیتیمان کراس دکی، ههر چی خیر و دهستمزدا کو تو ددی، ههر روژی کو تول ریکا خودی دا شهرد دکی، ههر تشتا کو تو دبه خشینی، ههرگافا کو تول سهر ته ختء دروونیی و سهر بازین خوه ل دؤر خوه کؤم دکی، ههرچه ندا کو تو خه زینه یان قالا دکی و ددی ژار و نه داران، ههر چی کو تو مرؤفین خه مگین شا دکی، ههر چی کو تو مرؤفین نه دار دارا و دهوله مهنی دکی، ههرچی دیلین کو تو نازا دکی، ههر چی تشتا کو تول بارا حوکومه تی دا دناخفی، ههر چی گرتی بین کو تو بهرددی، ههر چی تشتا کو تو ژ خوه را خهرج دکی، ههر چی تشتین کو تول خه زینه یا خوه دا ب جی دکی، ههیلؤ ئه و تووره بوونا ته یا کو دوژمنان ژ وه لاتء دوور دخه و ئه و زؤرا ته کو بهرده زالم و زؤرداران، ئه و دادمه ندی یا ته یا تابه تی، کو تو ب وی به له نگاز و زؤر لیبوویان ژ دهستی زالم و زؤر کاران رزگار دکی، ئه و سازا کو تول روژا شهرد دا لی ددی، ئه و خوونا کو تو ژ دژبه ر و دوژمنان درژینی، ههیلؤ خوه رنا سه بین نیچیری، ههیلؤ ئالیکئ که رین باری، بلا بسپارته یا من ل ته به، وانا هه موویئ ژی ب نیبه تا خیرا من ب جی بینه و بقه دینه. قهت ل حه قیقهت و مه جازی نه فکره، تو وانا هه موویئ ژی ل دهفته ری دا بناقی جهیژی من بنقیسه. داکو ئه ز ل بال زاقایی شانازی یئ بکم و چ ده م ل لالء وی شه رمه زار نه بم. ههرچه ند کو من ئه ف چیرا گه له ک دریز کر و ب فی پریژی

بي سهرى ته ڙي ٿيڻان، لڀ ٺهڙ ڳوڙي ته به، ريڪا مه ڊووره و ڊووري ته به، ڳوڙنا مه ڪورهه. ٺهڙ ل بهر وي هندی يه ڪو وهها ب هوورگلي ڊيڙم، دا ڪو دلڀ ته ب مه بشهوته و دلڀ ته نهرم به. قهت ل بارا من و مهمن دا شهرم نه ڪه و ٺهڙينا مه نه فهيتي يه. دهما ڪو مه مو بي ٺهڙيندار دمره، ٺهڙي تا بهر ڳوڙستاني ب جهناڙي وي را بچم و ل رهخ جهناڙي وي بڪه ڦم . ٺهڙ تڪايي ڊڪم دهما ڪو ٺهڙ ڙي مرم، دهستوورڙي بده بلا من ڙي تهڙي وي چال بڪن. تڪايه من ڙ وي ڊوور نهخه و بي پهرڙين و پهرده من ل ناف ڳوڙنا وي دا چال بڪه. دهما ڪو ڙيني ڪوتاترين بسپارته يا خواهه بهرهمه رگي ڪر، دهرده و ڪول ڙ دلڀ وي دهرڪه تن و خواهه سڻڪ سهه ڪر.

**۲۱۴۸- مير ڳوڙ تو ههڙه مه من بيينه
گهر ڊي مرڀت ٺهوي فهڙينه**

- ههڙه رڪرن: ٺه. ٺا. ڳوڙي ههڙه- ٺا. دهرينه- - ٺا. بمرت- هم. مري بت - ٺه. ٺوس. ڙ نوو-
- پهڙينهاسي: فهڙينه: زندی بڪه، سهڙنوو ڙيني بدی-

**۲۱۴۹- باوهر بڪه تو ب سدق و ٿيمان
بوومه ل ته و مه من په شيمان**

- ههڙه رڪرن: ٺه. هم. ٺوس. هڙ. تو بڪه-
- پهڙينهاسي: سدق(سدق): راستي و دوروستي- ٿيمان: باوهری- په شيمان: پوڙشمان-

**۲۱۵۰- گهر هوون بمرن وه گهر ڪو رابن
نابت تو و مه م ڙ ههڙ جودا بن**

- شروڙه: مير ڳوڙي تو ههڙه مه مو ڙ زنداني دهرينه، ٺه گهر ٺه و مري به ڙي، ٺهوي فهڙينه. باوهر بڪه ٺهڙ ب دوروستي و ڙ دل و جان و ب باوهری ڙ ته و مه مو پوڙشمان بوومه. ٺه گهر ڪو هوون بمرن، يان ڙي زندی بن، نابه ڪو تو و مه مو ڙ ههڙو جودا بن. چ مري و چ زندی هوون ده بن پيڪه بن.

(۵۲)

په شیمانی یا میر زینه دینه ل مه حبه تا مهم و زینان
مه رحه مه تا وی یه ل حالی نازه نینان
مرنا مهمی یه ب ئاخفتنا برینان

۲۱۵۱- زینن کو بهیستن ئهف ته که لوم
ئهف میهر و وهفا و ئهف ته ره حوم
۲۱۵۲- رابوو خه ملی ژ پای تا فهرق
بوو به حرئ حوسن د گوهه ران غهرق

- هه قبه ر کرن : میر . و -
- په یقناسی : ته که للهوم : ئاخفتن - ته ره حوم : دلؤقانی - فهرق : سه ر، سلکا سه ری،
ته په لکا سه ری -
- جوانکاری : په یقین میهر و وهفا و ته ره حوم هه قبا به تن . په یقین پای و فهرق
دژ بهرن . به حرئ حوسن ته شبیهه، جوانی یا زینن ل زیده بوونی دا ب
ده ریایه کن را هاتییه وه کاندنن . ل نیقه کا په یقین به حر، گوهه ر و غهرق دا
په یوه ندی هه یه .
- شروقه : ↓

۲۱۵۳- دایین و ستی دو سه د پهره ستار
خورشید و مهه و نوجوومی سه ییار

- هه قبه ر کرن : میر . خورشیده مهه و نوجووم و سه ییار - - ئا. ئوس . رو . و -

■ په یفناسی: **نوجووم**: پرانه یا نه جم، **ئستیر** - **سه ییار**: گه پوک - **نوجوومی**
سه ییار: **ئستیرین** گه پوک -

■ **جوانکاری**: ل قی مالکی دا لهف و نه شر هه یه، خورشید و مه ه و نجوومی
سه ییار به ریکی دا دچن سه رستی، دایین و پهره ستاران و **ئستعاره** نه ژ وان .

■ **شروقه**: ↓

۲۱۵۴- بلجومه ب دهرکه تن ژ بورجان دوردانه ب دهرکه تن ژ دورجان

■ **شروقه**: دهما کو زینی ئهف ئاخفتن و ئهف خوښه ویستی و ئه مه کداری و
دلوقانی یا ژ میره بهیست و دیت، رابوو ژ سه ری تا پییان خه مملی و وه که
دهریا یه که جوانی یی خوه ل گه وه ه ران دا وه ریچا . دایین و سستی و سه د
به ردستکین وی ژی وه کی هیف و تاف و **ئستیران** و وه کی گه وه ریچا کو ژ
گه وه ردانان دهرکه فن، ژ بورجان دهرکه تن و هانن بال زینی .

۲۱۵۵- سه د جارییه و سستی و دایین هه لگرتن ئهوئ ب ره سم و نایین

■ هه قبه رکن: **ئوس** . هه لگرتنه ئه و -

۲۱۵۶- زانی کو نه بوو موراد حاسل بئی خه لوه تی خاس شه یخی کامل

■ هه قبه رکن: **میر** . خاس و -

■ **په یفناسی**: **خه لوه تی خاس**: جیهی ته نیتی و تاییه تی، بو یزه ک عرفانی یه -
شه یخ: شیخ، لیره دا ریقه بهر و مه به ست ژی مه می یه - **شه یخی**
کامل: مورشد ، پیری ته ریقه تی یی پایه بلند -

۲۱۵۷- ئەف زوھرە مسالى زەرە رەقاس
بوو مەھرەمى رازى خەلوھە تا خاس

- ھەقبەركرن: ئە. ئا. ئۆس. زوھرە- - رۆ. مەھرەما-
- پەيئناسى: زوھرە: ئستېرەك ھەرە گەشە كو نیشانە و خىوئ شادى و مووسىبقايى يە -
- جوانكارى: ئەف زوھرە ئستعارەيە ژ زىنى. خانى مەمى وە كاندىيە تاقى و زىن ژى ل ھەمبەر مەمى دا وە كاندىيە تۆزقالا كول بەر تاقى دېرەقسە و بىي ھەبوونا تاقى ھەبوونا وئ بى واتەيە.
- شروڤە: ↓

۲۱۵۸- گافا كو گەھانە خەلوھە خانى
دەرگەھ فەكرن ل ھەبسە خانى

- ھەقبەركرن: ھژ. كېھانە-
- پەيئناسى: خەلوھە خانە: خەلوھە تخانە، جېھى پەسيو و شارگە، لېرە دا مەبەست ژى زندانا مەمى يە- ھەبسە خانە: ھەبسە خانە، زندان-

۲۱۵۹- ئەو پىكفە ب مەشعەل و فەنەر چوون
دايىن و ستى ھنەك د بەر چوون
۲۱۶۰- دىتن كو د ساحلى سەدەف وار
ئەو غەر قەيى بەحرى عەشقى خوونخوار
۲۱۶۱- دوڤدانەيى بى بەھايى جانى
دەردايە ژ دەست خو رايگانى

- ھەقبەركرن: ئە. ئا. ئۆس. زندەگانى-

■ **په یقنناسی: فهنهر: فانوس، لامپا- سهدهف وار: وهکی سهدهفی- بهها: نرخ و قیمهت- بهها: روښاهی- بی بهها: بی روښاهی- بی بوها: په یقهک دژبه ره هم تڼ ب واته یا گرانبوها تڼی و هم ژی تڼ ب واته یا کیمقیمه تی و نهرزانی یی- رایگانگی: خوږایی، موفت، بیداوا-**

■ **جوانکاری: خانی وینه سازی یهک زور جوان لیره دا نافراندیبه. نه فین کریبه دهریا یهک خوونخوار کو مهمو تی دا خه ندقیبه و لاشی مهمو یی بیجان وهکاندیبه سهدهفا قالا یا کول دهریا یی دا خه ندقیبه و مروارید ژی دهرکه تیبه و پیلین دهریا یی نهو سهدهفا فک و قالا نأقیته په ارفان و ل دوو را ژی جانی مهمی دیسان دوه کینه مرواریدهک گرانبوها کو مهمی بیټونه و خوږایی ژ دهست خوه دایه. هروسان مه بهستا وی ژ به حری عه شقی خوونخوار نهوه کو خوونا کو ژ دهف و دفنا مهمو را هاقیته، بینه بیرا مروء.**

■ **شروقه: ↓**

**۲۱۶۲- فانوس قهفیس قه مایه بی تاب
گولزاری به دهن قه مایه بی تاب**

■ **هه فبه کرن: نا. فانوس و- میر. نا. نه. رو. بر. زا. جا. قه مایه، قه مایه- حم. مای- هژ. مای-**

■ **په یقنناسی: قهفیس: رکه- بیتاب: بیروښاهی، بیتریشک، بی تاو-**

■ **جوانکاری: خانی به دهن مه مو یا بیجان وهکاندیبه فانوسه کی کو ئیدی تاو و روښاهی تڼ دا نه مایه و ههر وسان وهکاندیبه گولزاره کی کو ئیدی ئاف تڼ دا نه مایه و گولین وی گولزاری ل بهر بی نأقبوونا قشرینه.**

■ **شروقه: زینی سهد بهر دهستک و دایین و ستی ب خهمل و رهوش و ب ریک و پیکی هلگرتن و ل گهل خوه برن. زینی زانی کو مراری وی بی خه لوه تا تایبه تی یا شیخی وی یی که مملی یا بوونی نینه. نهو ئستیرو زوهره یی وهکی توز قالا کول بهر تاقی دره قسه، ب لهز و بهز خوه گیهانده خه لوه تخانه یا مهمی و بوو راز هه لگرا خه لوه تا تایبه تی. دهما کو گهه شتن خه لوه تخانی و دهر گههی زندانی قه کرن، هه مووی مه شعل و فهنر دابوون دهستین خوه و ستی و**

دایین ژی ل پیشی یا وان که تبوون . دهما کو گهه شتن ناف زندانی، دیتن کو لاشی مەمۆ یی بیجان وه کی سه ده فهک فک و قالا کول ناف ده ریا یا خوونخواره ئەقین دا خەندقی به و ئاڤا ده ریا یی ئەو ئاقیتبه لیقاران، ل بهر ده ری زندانی بی روح و جان که تیبه و مەمۆ مرواریدا روحی خوه بیتونه ژ دەست خوه دایه . له شی وی وه کی فانۆسهک بی روڤاهی و تەمری مایه و وه کی گولزارهک بی ئاف و قشری که تیبه ئهردی .

**۲۱۶۳- وان پرس کرن ژ خەلقن بهندی
حالی وء فەقیر و موسته مەندی**

■ ههقبه ر کرن : میر . ئا . ئۆس . رۆ . فەقیری - پرۆ . فەقیر و -

■ په یقناسی : بهندی : زندانی - موسته مەند : به له نگاز ، بیچاره -

۲۱۶۴- خەلقن کو د گەل مەمن گرفتار
گۆتن کو مه دی ژ سه تحن دیوار
۲۱۶۵- بهرقهک ب عهجهب مەمن ب سەر کهت
شهوقهک ژ سه ری مەمن ب ده رکهت
۲۱۶۶- یهک شوبهه تی رۆژ و یهک چو هیف بوو
یهک شوبهه تی زێر و یهک ژ زیف بوو

■ ههقبه ر کرن : ئە . هژ . زی - ئۆس . بینک زیف -

■ په یقناسی : سه تح (سطح) : روو ، روویه ، ئاست -

۲۱۶۷- ئەو شهمس و قەمه ر کو موته سل بوون
دهر حال ب پیکفه موزمه حل بوون
۲۱۶۸- گاڤا کو ب پیکفه موخته بس بوون
ئەو ههردو ب زهوئی مونه کس بوون

■ ههقبه ر کرن : ئە . حم . هژ . گاڤا وه کو پیکفه - - حم . هژ . ل -

■ په یقناسی : موته سل بوون : ب هه ف فا زهلقین ، گیپانه هه فدو - موزمه حل بوون : دناڤ هه فدو دا حه لیان - موخته بس : روڤاهی قه رگرتی - زهوء (ضوء) : روڤاهی - مونه کس بوون : ئسپینه قه دان -

**۲۱۶۹- نهو رهنګ کرییان مونیبر و رهوشه
زندان ل مه کرنه سهحنی گولشه**

- ههقبه رکرن: حم. رۆ. گریان - هژ. گهړی یان - ئوس. کو کر -
- په یقناسی: مونیبر: رۆناهی - رهوشه: رۆژن، رۆناهی -

**۲۱۷۰- مه م ژ ی ب فء رهنګء بیخه بهر بوو
خوونا دلئ وی ب دهرقه دهر بوو**

- **شروقه:** نهوانا رهوشا وی ژاری به له نګازی بهختره شی بیخودان ژ زندانیان پرسین. ههقبه ندین مه مۆ گۆتن، مه نشکافا دیت کو به رقه ک سو سره ت ژ سهر پیسیرا دیواره هه لهات و ل سهری مه مۆ که ت و شه و قه ک ژ ی ژ سهری مه مۆ دهر که ت. نهو هه ر دو رۆناهی و شه و قانا یه ک بینانی تاقی بوو و یه ک ژ ی بینانی هیفی بوو. یه ک بینانی زیړه زهر، و یه ک ژ ی بینانی زیفه سپی بوو. نهو تاف و هیفا ده ما کو گه ه شتن هه ق دو تی که لی هه ف بوون و بوونه یه ک. ده ما کو گه ه شتن هه ف و رۆناهی ژ هه ق دو فه گرتن، هه ر دو ژ ی ب رۆناهی یی فا ئسیپنه بوون و دیار کرن. نهو هه ر دو وسان رۆناهی بوون، کو زندان ل مه کرن وه کی نیقه کا گولزاری. مه م های ژ وی نووری نبوو، لی نشکافا ب خوونی دهر بوو و خوونا دلئ وی ئاقیته دهر فا.

۲۱۷۱- ئیی دیده یی دل نه بووی مه فتووح

ئنکار نه کی ته جه لییا رووح

۲۱۷۲- دا فکر نه کی کو نه ف حولووله

یان نه سخه خورووجه یان دوخووله

- ههقبه رکرن: ژ بلی هژ. ل هه موو ژ یدهران دا، " یا " هاتبوون -

- **په یقناسی: ئیی:** ئی کو، نه ی نهو که سه کی کو - **دیده یی دل:** چاقی دلئ - **مه فتووح:** فه کری - **ئنکار کرن:** مانده ل کرن، حاشا کرن - **ته جه لی:** خونیشانان، چلقلین، ته بیسین - **حولوول:** که تننا روحنی که سه کی / که سه کی ل له شی که سه کی / که سه که دی دا، په یدا بوونا تشته کی ل ناف تشته ک دی دا - **نه سخ:** باتل، پووچ، که تننا روحنی که سه کی / که سه کی ل له شی که سه کی / که سه که دی دا - **خورووج:** دهر که تن، دهر چوون - **دوخوول:** تی که تن، تیچوون -

۲۱۷۳- دا زهن نه بهری کو نهف مساله
یان قهولنی زه عیفه یان بهتاله

- هه قبه ر کرن: ئوس. خه یاله- نه. ل رهخ دا خه یاله ژی هاتیبه - - ئوس. نهف -

۲۱۷۴- خه ونا تو دبینی نهف مه قامه
شه یتهک ژ شو هوودی ناته مامه

- هه قبه ر کرن: هژ. شه ووده- ئوس. شه وود تی ته مامه -

- په یقناسی: مه قام: رهوش، پله- شه یتهک: تشتهک-

۲۱۷۵- هه م سوچه تی یا مه من موکه پرهم
ناگاه کرن هه قال و هه مدهم

- هه قبه ر کرن: ئوس. هه قدهم -

- په یقناسی: هه مسوچه تی (همصحبتی): هه قدهمی، هه قالینی - موکه پرهم: ب
قه در و قیمهت، ریژدار -

۲۱۷۶- وی مورشدی قه نچ ل وان نه زهر کر
قه لبین وء د قه لبین وان نه سه ر کر
۲۱۷۷- هه م خه لوه تی یا مه من گرفتار
بوو په رده گوشایین یار و نه غیار

- په یقناسی: په رده گوشا: په رده قه کر، په رده هه لگر، مه به ست ژین نه شکه راکه ره،
په رده هه لگری ژ سه ر رازان - یار: هه قال - نه غیار: خه لک، نامۆ، نه ناس -

- شروقه: نهی نه و که سین کو چافین دلی لئ قه نه بووی و دلکوری، نه بی نه بی کو
تو ته جلی یا جانی ئنکار و مانده ل بکی. قهت شاش تی نه گیژه و وه نه هزره کو

ئەف ھندا حولول يان نەسخە، يان دەرچوون و تېچوونە. قەت وسان گومان نەكە كو ئەفە وەكاندەكە كو ئەم دېئژن، يان گۆتەك لاواز و پووچە. نا وسان نېنە، باش بەرا خوە بدئ، ئەو خەونا كو تو دېئني ژى دوروست وەكى فئ ھندئ يە، لئ ئەو شاهدهكە بچووك و نقيشكانە ژ تەجەلى يا جانان.

ھەقدەمى يا مەمۆيئ ريزدار ھەفال و ھەقبەندئىن وى ژى ئاگادار كرىوو. ئەوى رېقەبەرى باش ل وانا نەزەر كرىوو و دلئ وى كار ل دلين وان كرىوو. ھەقبەندى يا مەمۆيئ بريندار و گيرۆدار، سڤ و رازين سەرگرتى ژ خاس و ناس و يار و نەياران را سەرڤە كر.

۲۱۷۸- داين و ستى كو چوون ب سەردا
ھندى كو ئەوان د گەل خەبەر دا

■ ھەقبەركرن: ئۆس. ل سەردان - رۆ. ب سەردان - - بر. رۆ. خەبەردان -

۲۱۷۹- گۆتن كو مەمۆ تو رابە زين ھات
رووحا تەيە بېگومان يەقین ھات

■ ھەقبەركرن: مير. گۆتن مەمۆ - ئۆس. گۆتن كو تو رابە لئ وى زين ھات -
 مير. ئۆس. رووحا -

۲۱۸۰- ئەو تەشەنەلەبىن زەلال دیدار
شاداب نەبوو ب ناقي دلدار

■ ھەقبەركرن: ھژ. زەلالئ -

■ پەيقناسى: تەشەنە لەب: تېھنى، لئف بزمى - زەلال دیدار: زولال دیدار، چاف لئ زەلال بوويى، مرى، دەما كو مرۆف دمرە چاقين مرۆفء زەلال دبه، چاف زەلال بوون بریتىبە ژ مرنئ - شاداب: گەش، كەيفخۆش -

۲۱۸۱- هندی کو رها دلی کشاندن
هندی کو گولاف لئ رشانندن

- ههقبه ركرن: نه. هندی کو رها دلی - میر. نا. ئوس. هندی کریا دلی - هم. رۆ. هندی کوریا دلی - هژ. هندی کو رها دلی - زا. هندی کووریا دلی - جا. هندی کو زوباد لی کشاندن.

۲۱۸۲- وان سهه نه کرن د جسمه جانهک
ئلا ژ سهری دچوو دوخانهک

- ههقبه ركرن: نه. سهح - نه. هم. رۆ. هژ. بر. جسمی -
- په یقناسی: دوخان: دووکهل، دوو، کادوو -

۲۱۸۳- وی موردی چراغی ناگهانی
دووکهل ژ سهری دچوو یه بانی

- ههقبه ركرن: میر. نا. دووکیل -
- په یقناسی: ناگهانی: نشکاف دایی - بان: ژۆر، لایح سهری -
- جوانکاری: لاشی مەمۆ یی کو نشکافا جان ژئ کشیایه، ب چرایه کئ را هاتییه وه کاندنی کو نشکافا هاتبه فه مراندنی و دووکهل ژ پلنا وی چرایا نووفه کوژیایی بکشه و بچه بهر بانان.
- شروقه: دایین و ستی سهردا چوون و دگهل خه بهر دان. لئ هندی کو ئهوانا ل گهل مەمۆ خه بهردان و گوتنی: مەمۆ رابه زین هات، رابه روحکا ته نه ب گومان و خه یال، بهلکی ههما ب راستی قایه هاتییه بال ته. لئ مەمۆ ئه و لیف بزمیری یی تیپهنی یی ئه قینی، ئه وی کو چاقین وی ئیدی زهلال بیوون، قهت نه هاته سهر حەمدی خوه و به شهرا وی گهش نه بوو. هندی کو رها دلی وی کشاندن و هندی کو گولاف لئ رشانندن، لئ وانا قهت تو جان ل جهسه دی وی دا سهه نه کرن، ههر تهنی دووکهلهک ژ سهری وی قولۆز دبوو. ئه و مەمۆ یی مری وه کی چرایا کو تازه هاتبه فه مراندنی، دووکهل ژ سهری وی دچوو بهر بانان.

**۲۱۸۴- زین هات و ژ پیشغه بوو حهواله
بهدری کو قه دا ل بهر خو هاله**

- ههقبه رگرن: ئۆس. ژ بوّ خوّه - رۆ. هژ. ژ بهر خوّه -
- په یقناسی: حهواله بوون: خوّه پین سپارتن - هاله: جوخینا هه یقی -
- جوانکاری: بهدر ئستعاره یه ژ زین. هاله ئستعاره یه ژ ئبزار و روو پۆشی زین، یان روّناهی یا جوانی یا زین یه کو خانی وه کاندیه جوخینه یا هه یقی.

**۲۱۸۵- بورقوع کو قه دا ژ بهر جهمالین
خوروشید نوما دگهل هه لالین**

- ههقبه رگرن: هژ. بهرقی -
- په یقناسی: بورقوع: بهرقه، رووبه ند، مهقنه عه، خاڤک -
- جوانکاری: خورشید ئستعاره یه ژ تهفه شا زین، هه لال ئستعاره یه ژ بروو یین زین.

**۲۱۸۶- زینن وهه گۆته وی بهدیهی
"قوم یا جهسه ده ن نهفهختو فیهی"**

- په یقناسی: بهدیهی: ئهشکه را، راسته راسته و ژ نشکاڤا - قم یا جسدا نفخت فیه: رابه ئه ی جهنازه یی کو من پوف کری -
- جوانکاری: ئقتباسه ژ ئایه تا ۲۹ ژ سووره یا ۱۵ و هروسان ئایه تا ۷۲ ژ سووره یا ۳۸ ژ قورئان، کو دبیژه: فاذا سویته و نفخت فیه من روحی فقعو له ساجدین. قیجا ده ما کو من ئافراند و چی کر و من پوف کری ژ روحی خو، جا هوون سه ری خو ژیرا دانقینن.
- خانی قه ژاندنا مه مۆ ب دهستی زین دوه کینه ئافراندنا ئاده مء ب دهستی

خودى. چاوا دەما كو لەشى ئادەم ھاتە چىكرنى و خودى ژ روحي خوه پوفى وى لەشى كر و ئادەم ئافراندا. زىنى ژى وسان ل بەر مەمى راوہستايە ودييژى، دە رابە. ھەروسان ئەف مالكا دكارە تەلمىح بە ژ سەربھۆرى يا عيسا پىغەمبەرء و زندىبوونەقە يا مرى يان ب دەستى وى .

۲۱۸۷- شەوقا خەبەرى دەقى شەپالى بەربوويە سەرى دووين شەمالى

■ ھەقبەركن: مير. ھژ. دەقى - رۆ. ئا. حم. ئۆس. دەقى/ دقى - زا. جا. دقى - ئە. دوئ - پرۆ. ل قى -

■ جوانكارى: خەبەرىن زىنى ب ئاگر يان چرايەكى ھاتىيە وەكاندى و سەرى مەمۆ ژى ب شەمالكەك قەمرى كو دوو ژى دكشە، كو شەوقا چرايا ئاخفتىن زىنى بەر بوويە دووين سەرى وى شەمالكا قەمرى و ئەو شەمالك سەر ژ نوو ھل بوويە.

پەيقىن خەبەرى و سەرى مووسىقايا ھوندورانى دئافرىن. پەيقىن دەف و سەر ھەقبابەتن.

بالكىشى: ئەف مالكا ب سى چىشىتان تى خوەندن و رافە كرنى: يەك ئەوہ كو ئەم دكارن بىژن، شەوقا خەبەرى د وى شەپالى، بەر بوويە سەرى د وى شەمالى. واتە شەوقا خەبەرىن د وى شەپالى كو مەبەست زىنە، بەر بوويە سەرى د وى شەمالى كو مەبەست ژى مەمۆيە.

يا دوہم ژى ئەوہ كو ئەم بىژن، خانى گۆتییە: شەوقا خەبەرى د وى شەپالى، بەربوويە سەرى دووين شەمالى. يا سىيەم ئەوہ كو ئەم وەھا بخوون: شەوقا خەبەرى دەقى شەپالى، بەربوويە سەرى دووين شەمالى -

چەند تشت ھەنە كو تايى پىكىشكى ل سەرجەلەبىن دوہم و سىوہم دا دادخن و گران دكن. ئەو ژى ئەفانانە:

۱- ئەم دزانن كو پىتا "د" ل سەرانسەرى مەم و زىنى دا ژ بۆ پرائەيى و رەوشناقا پرائەيى ھاتىيە. واتە پىتا پەيوەندى يە كو ناقىن پرائە و رەوشناقىن وان ب

- هه ف فا گری دده . گاڤا کو ئەم بیژن : بهربوویه سهری د وی شه‌مالی، واته شه‌مالی چند سهر هه‌نه، کو وسا نینه .
- ۲- په‌یئین دهف و سه‌ر پیکفه هه‌قابه‌تن و جوانکاری به‌کی ساز دکن، لی په‌یقا دووی کیشا هه‌لبه‌ستی گران دکه و مرۆف دکاره بیژه کو سه‌ربه‌ستی یا هۆزانی یی یه .
- ۳- ل جه‌له‌با سییه‌م دا ئەم دکارن بیژن کو په‌یئین " د وی و دووی " جناسی ساز دکن .
- ۴- ژ هه‌مووی گرنگر مالکا کول دوو را تی نیشان دده کو " دووی شه‌مالی " ژ " د وی شه‌مالی " سه‌ر راست تره . لی ئەم دزانن کو په‌یقا " دووی " کیشا هه‌لبه‌ستی دئالزینه، کو لی‌ره دا مرۆف دکاره بیژه، خانی ژ سه‌ربه‌ستی یا هۆزانی یی وه‌ج وه‌رگرییه و ل جیهی کینه یا کن دا کینه‌یه‌ک بلند ب کار بریه .

۲۱۸۸- وی دووی قه‌به‌س ژ شه‌وقی راگرت قه‌ندیل قه‌فه‌س قه‌به‌س کو داگرت

- هه‌ق‌به‌رکن : میر . دیوی - ئۆس . دوودی - ئە . دی، لی ل ره‌خ دا دووی ژی هاتییه - - بر . نا . قه‌ندیل و -
- په‌یقناسی : قه‌به‌س : بزۆت - شه‌وق : رۆناهی - قه‌ندیل : پیچرا -
- جوانکاری : په‌یئین قه‌به‌س و قه‌فه‌س جناسی ساز دکن . هه‌روسان لیقه‌گه‌را په‌یئین قه‌به‌س و په‌یقا قه‌فه‌س پیکفه مووسیقیا هوندورانی ساز دکن . له‌شخ مه‌می ب قه‌فه‌سه‌کی هاتییه وه‌کاندنن کو بالدارا روحی لی ده‌رکه‌تییه و هه‌روسان ب پیچرایه‌کی کو چرا یا وی قه‌مرییه، کو دیسان مه‌به‌ست هه‌مان روحه، هاتییه وه‌کاندنن .

۲۱۸۹- ئەو خه‌لوه‌تی یی د ئعتکافی رابووقه ب نییه‌تا ته‌وافی

- هه‌ق‌به‌رکن : ئە . نا . یا -
- په‌یقناسی : ئعتکاف : گۆشه‌گیری، خه‌لوه‌نشینی - نییه‌ت : نیت، نیاز - ته‌واف : دۆرلیدان و زیاره‌ت کرن -

۲۱۹۰- نهووهل نهوء کر ب سدقئ دهردهم
تهجدیدئ وزوو ب ئابئ زهمزهم

- ههقبهر کرن: میر. نه. ئا. سدق و- هژ. سدق دهردهم-
- په یقناسی: تهجدیدئ وزوو (تجدیدوضو): نوو کر نهقه یا دهستنمیژئ-
- جوانکاری: مهبهست ژ تهجدید وزوو زندگی بوونهقه و مهبهست ژ ئافا زهمزهمی هیسرین وی یه.

۲۱۹۱- وهستال موسه لالا و مهقامئ
وی جهبهه گه هانده ئستلامئ

- ههقبهر کرن: رۆ. ب- - هژ. گیهانده -
- په یقناسی: وهستا: راوهستا، سه کنی - موسه لالا (مصلا): نمیژ گهه- ئستلام: دهست لئ سووتن و خشکاندن، لئ سووتن، لئ ههسکاندن، حاجی کو دچن تهوفا مه کئ، ده بی کو بهرئ رهش ماچ بکن و یان ژئ لایئ کیم دهستی خو لئ بدن و ل سهر چاقین خو بهسوون، کو ژ وی هندئ را ژئ ئستلام دبیژن -

۲۱۹۲- تهوفه ک دو کرن ل دۆرئ بهیتئ

په روانه یئ په ر گه هانده زهیتئ

۲۱۹۳- گافا وه کو په ر ل وی دسوئن

وان چه ند کلام پیکفه گۆتن

- ههقبهر کرن: ئۆس. دسوئتن، دگۆهتن - - هژ. چه نده - میر. ب پیکفه -
ئا. ب پیکفه -
- په یقناسی: تهوف: دۆر لئدان، ل دۆرا تشته کی گه پریان ب مهبهستا پیروزی یا وئ- بهیت: مال، مالا خودئ، لیره دا مهبهست به ژنا زینئ یه - زهیت: روون -

■ **جوانکاری:** ل فان مالکانا دا خانى بهژنا زینى وهکاندییبه مالا خودى و تەفەش یان ژى خالا وى وهکاندییبه بهرى رهش و مەمۆ ژى وهکاندییبه حاجییبه کی کو دەبى ژ بو پهژرینا زیارەتا خوہ بهرى رهش ماچ بکه و یان ژى لایى کیم دەستى خوہ یان ئەنى یا خوہ ل بهرى رهش بسوو. ل دوو را دیسان مەمۆ وهکاندییبه حاجى یى کو ل دۆرا مالا خودى را تین و دچن و ئەوى مالى تەواف دکن. دیسان زینى وهکاندییبه شەمالکى و مەمۆ ژى وهکاندییبه پەرپۆکه کى.

■ **شروقه:** زینى هات و ل پيشبهرى وى راوهستا و چارشەفا کو وهكى جوخینا هیقى ل بهر تەفەشا وى بوو، ل بهر تەفەشا خوہ یا وهكى هیفا چاردى راکر و روویى خوہ یى بینانى تافى خوہشک و بروویین خوہ یین وهكى هیفا یهکشەفى نیشانى وى دان و وهها ب وى را خەبهرا دا و کوئى: ئەههه تەرمى بیجان رابه کو من ژ روخى خوہ پوفى تە کر. روئاهى و شەوقا خەبهرى زینا شەپال بهربوو دوویى سەرى شەمالکا لاشى مەمۆ. ئەوى دوویى ژ شەوقا کوئین زینى بزۆت وەرگرت و دەما کو لاشى وى یى وهكى پیچرایا یى چرا باش بزۆت داگرت، روح کەتە بهر و ئەو چله نشینى ل چله خانى دا ب نیهتا تەوافى رابوو شپى. ئەوى پيش دا د گافى دا ب سدقه کی سادق، ب دلە کی پاک ب ئافا زەمزەمى واتە هیسرىن چاقان دەستەمیزا خوہ تەزە کرهوه و ل بهر میهراپا بروویین وى کەعبە یا بهژن و بالى و نقیژگهه و رووگهها تەفەشا وى راوهستا و ئەنى یا خوہ گیهانده خالا روویان و دەقى خوہ ل بهرى رهشە خالا وى سووت و ئەو ماچى کر. ل دوو را وهک حاجى یهكى ل دۆر بهژنا زینى را هات وچوو و ئەو بهژنا تەواف کر. دەما کو دەستى مەمۆ وهكى پەرى پەرپۆکى گەهیشته ئالافا شەمالکا روویى زینى، ناگر ب پەرى پەرپۆکا جانى وى کەت و ئەوان پیکه دەست ب ناخفتنى کرن.

۲۱۹۴- پەروانە یى گۆ تو خوۆش دەلیلى

شەمەى وههه گۆ تو خوۆش خەلیلى

۲۱۹۵- پەوانە یى گۆ تورەهنومایى

شەمەى وههه گۆ تو جانفەزایى

■ هەقبەرکرن: میر. گۆ رههنومایى - - ئا. ئە. جانفەدایى -

■ **پەیفناسى:** دەلیل: رینموون، رینیشاندر، پەلگه، سەرپەلگه، - خەلیل: دۆست، یار - رههنوما: رینموون - جانفەزا: جانفەژین، جان زیدەکەر، رووحبەخش -

■ **جوانکاری:** تەلمیحە کە لایەکی ژ سەربهژوری یا ئیبراهیم خەلیل و ناگرى نەمرودە د قى هەلبەستى دا هەیه.

۲۱۹۶- پەروانەيىن گۆ تو دلفرووزى
 شەمعىن وەھە گۆ تو سىنەسووزى
 ۲۱۹۷- پەروانەيىن گۆ تو چارەسازى
 شەمعىن وەھە گۆ تو دلنەوازى
 ۲۱۹۸- پەروانەيىن گۆ تو پادشاھى
 شەمعىن وەھە گۆ تو قىلەگاھى
 ۲۱۹۹- پەروانەيىن گۆ تو ھوورئى زاتى
 شەمعىن وەھە گۆ تو نوورئى زاتى

- پەيقناسى: دلفرووز: دلگەشكەر، دل رۆناھىكەر- سىنەسووز: دلشەوتىن- چارەساز: كارساز- دلنەواز: دل لاوينەر- قىلەگاھ: رووگەھ -

۲۲۰۰- وان تەشئەلەبىن د بى تەكەلوف
 وان سووختەيىن د بى تەسەپروف

- ھەقبەركرن: رۆ. دلئ د بى- پروف. سووختەيىن د بى-
- پەيقناسى: تەكەلوف: زەحمەت- سووختە: شەوتى- تەسەپروف: دەست دريژى، دەست تى وەردان، گوھەراندن -

۲۲۰۱- ئەف رەنگ دكرن ب پيىكفە سوحبەت
 لپك عەرز دكرن كەمالئ ئولفەت

- ھەقبەركرن: ئە. ب پيىكفە - ئە. ئا. كرن -
- پەيقناسى: عەرز(عرض) كرن: نیشاندان، رابەركرن -

- شروڤە: مەمۆ گۆتە زىنىن كو تو رينموونىكەرەكە پې باشى. زىنىن گۆتە مەمۆ: تو ژى وەكە ئىبراھىم خەلىل دۆستەكى پې باشى. مەمۆ گۆتە زىنىن: تە رىكا راست نىشانى من دا. زىنىن گۆتە مەمۆ: تە جانئ من گەش كر. مەمۆ گۆتئ تە دلئ من تە يىساند. زىنىن گۆتئ تە جەرگئ من شەوتاند. مەمۆ گۆتئ تو چارەسازى و

ته دهرمانی دهردی م پهیدا کر. زینی گوتی تو دل لاوینهری و ته دلئ من
خویش کر. مهو گوتی تو شاهه نشاها منی. زینی گوتی تو قبله گاهی منی.
مهو گوتی تو هه ما حووری یا راستینی. زینی گوتی تو هه ما نوورا راستینی.
نهو ههردو یین دلشهوتی و تیهنی یین نهفینی، وهها بی زهحمهت و بی
بهرگری دگهل ههف قسه دکرن و نهفینا خوه یا راستین رابهری ههفدو دکرن.

۲۲۰۲- دایین و ستی و نهو پهرهستار
نهو بهندی و حه بسی و گرفتار
۲۲۰۳- سهرگهرم بووین ب گوفت و گوین
سهرمهست بووین ژ بیهن و بوین

■ ههقبهرکرن: نوس. بووین، بووین -

■ شروفه: ل وی دهمی دا کو مهمو و زینی خهریکی گوت وینژین نهفیداران
بوون، ستی و دایین و نهو بهردهستکین کو دگهل وان هاتبوون، و ههروسان
زندانی یین ههقبه ندین مهمو سهرگهرمی ناخفتنی بوون. یان ژی، سهرگهرمی
گوهداریکرن ناخفتنن مهمو و زینی بوون و ل بهر بیهن خوه شه نهفینی
سهرمهست بوون.

■ جوانکاری: په یقین سهرگهرم و سهرمهست جناس زی نهبن، مووسیقایی
دنافرین.

۲۲۰۴- وان گوته مهن کو نهی جگهرخوون
نهم هاتنه دا نهبی تو مهجنوون
۲۲۰۵- زین بوو سبه بی جونوونی یا ته
میر بوو سبه بی زهبوونی یا ته

■ ههقبهرکرن: میر. جهوانی یا -

■ په یقناسی: مهجنوون: شیت، شهیدایی نهفینی، قه یسی نهفینداری له یلا یی -
زهبوونی: بهله نغازی، ژیردهستی و بیگافی -

۲۲۰۶- میر بوو ب ته را خودان تهره حوم
 زين هات و د گهل ته كر ته كه للوم
 ۲۲۰۷- گهر ته شنه يي ئه فهه ئابن حه يوان
 وهر خه سته يي هاته سهر ته لوقمان
 ۲۲۰۸- مه جنووني خو هاته با ته له يلا
 گهر وامقى ها ژ بو ته عه زرا

- هه قبه ركرن: ئا. بوويه ته را- -مير.رؤ. وهاته (واهاته؟) - پرؤ. مجنووني خوه هاته- ئؤس. مه جنوون بخوه هاته سهر ته-

۲۲۰۹- گهر بولبولي گول ژ بو ته حازر
 نيلووفه رى ميهر بوويه نازر
 ۲۲۱۰- په روانه يي شه مع بو ي ته ئيسا
 وهر مورده يي هاته سهر ته عيسا

- هه قبه ركرن: مير. ئا. بولبول- -مير. گهر په روانه يي- مير. ده يسا - ئه. حم. رؤ. ئه ئيسا- ئا. بو ي (بو ي) ده ئيسا- ئؤس. ده ئيسا - پرؤ. ته ئيسا-

۲۲۱۱- ديوانه مه به ب في هه وايي
 بيگانه مه به تو ئاشنايي

- هه قبه ركرن: هژ. في-

۲۲۱۲- حوورا كو ته جان و دل د دهس بوو
 زينا كو ته دائمه ن هه وهس بوو
 ۲۲۱۳- چاوا ته دقى وه هاته با ته
دونيابه فه نايه هاته با ته

- هه قبه ركرن: مير. ئا. رؤ. وئ - هژ. فه - - ئه. حم. ئؤس. رؤ. هژ. جا. زا. هات و بانه- ئا. پرؤ. مير. هاته با ته-

بالکیشی: ئەف گۆتتا گۆتتە ک پیشیانە ژى و گەل ئەوئ وەها بکار دبن: دونیا هات و باتە، لئ هندهک ژى دبیژن. دونیا هاتە باتە. چونکو هاتە باتە، دگەل هات و باتە نابن پاشبەند، خانى ژى ل بەر قئى هندئى هاتە باتە ب کار بریبه دا کو ههم پاشبەندەک باش چئ به و ههم ژى جناس سەراست ببه. -

■ **پەيقناسى:** هاتە باتە: هاتە لالء تە، هاتە جەم تە - هاتە باتە: پەيقەک نیقى کوردی و نیقى تورکی یه، ب واتە یا: تئ و بەزر دبه. بات: ژ باتماکا تورکی تئ، واتە تشتا کو د عەردئ دا دچە و نست دبه، یان ژى وەک تاقئ دقولوبه -

■ **جوانکاری:** هەردو هاتە باتە ل هەر دو پاشبەندان دا جناسئ ساز دکن.

۲۲۱۴- ئەرزان مەفرۆشە عومرە زایع

بیھوودە مەبە ل جان بایع

■ هەقبەرکرن: میر. ئا. بر. رۆ. جانی - هژ. جانی -

■ **پەيقناسى:** ئەرزان: کیمبوها - زایع (ضایع): زەحى کرى، وەندا کرى - بایع: فرۆشیار، فرۆشتۆخ -

۲۲۱۵- جاما ئەجەلئ حەتتا نەنۆشى

نابینى ژ بۆ خو جانفرۆشى

■ هەقبەرکرن: میر. بەنۆشى - حم. بنۆشى -

۲۲۱۶- دیسان خو ب عەقل ئاشنا کە

زەنجیری جونوونى یئ رەها کە

■ هەقبەرکرن: ئۆس. دیسا - هژ. عەقلئ، ل دیتەر ژیدەران دا عەقلئ هاتییه - - ئا. زنجیرا - هژ. زنجیری -

۲۲۱۷- لهو را فه کرن مه قه ید و زنجیر
رابی ب مه را بچینه نک میر

■ هه قبه ر کرن: نه. نا. حم. بر. رۆ. هژ. پیش -

۲۲۱۸- صاحب کهره م و خودان عه تایه
زللا وی سیها په ری هوما یه

■ هه قبه ر کرن: نه. ئۆس. رۆ. کهره م و - ئۆس. سه ری -

■ په یقناسی: عه تا (عطا): به خشش - خودان عه تا: به خشینکار - زلل (ظل): سی،
سیبه ر، سیبه ر - هوما: بالداره که، ل چیرۆکان دا ناقی وی تی و دبیژن سی یا وی
بکه فه سه ر سه ری کئی، یان ل سه ر سه ری کئی دانئ نه و کهس دبه پادشاه -

۲۲۱۹- فیک دانه ژ بو ته یار و نه حباب
هازر کرنه به سات و نه سیاب
۲۲۲۰- سابت قه ده مه ل داوه تا ته
روو دایه ته به خت و دهوله تا ته

■ هه قبه ر کرن: میر. حم. هژ. رۆ. نه. دهعه تا ته -

■ په یقناسی: فیک دانه: به رهه ف کرنه - نه حباب: پرانه یا حه بیب، دۆست، یار -
به سات (سباط): راخستنی - نه سیاب: که لمه ل، پیداویستی -

۲۲۲۱- ده رحال ده ما بچی موقابل
دئ بو ته بکه ت مورادئ حاسل
۲۲۲۲- چاوا ته زوی موراده دلخواز
نه و رهنگه ته دئ بکه ت سه ره نه فراز

■ هه قبه ر کرن: هژ. موراد - - نه. دقئ موراد و دلخواز - - نه. رهنگ -

■ **شروقه:** ستي و داييني گوتن مهمو، نههي دل ب کولو، نه هاتنه بال ته، دا کو تو زورتر شيت و شهيدا نه بي. نه دزانن کو زيني بوويه هه گهرا شيتبوونا ته و مير زي بوويه هه گهرا گرفتاري و به لهنگازي يا ته. لي سپاس کو ئيرو مير ژ ته را بوويه دلوقان و زيني زي واهاتييه و ب تهرا خه بهر دده. نه گهر تو تيهني يي، هان ژ ته را ناقا زين، نه گهر تو نه خوشي، وايه هه کيمي لوقمان هاتييه سهر ته. نه گهر تو مه جنوني، وايه له يلايا ته هاتييه بال ته. نه گهر تو وامقي، وايه عه زرا يا ته هاتييه نک ته. نه گهر تو بلبل، وايه گولا ته ل بهر بيهنا تديه. نه گهر تو نيلوفهري، وايه ناقا ته ل ته دنپه. نه گهر تو پرپرؤک بي، وايه شه مالکا ته ژ بو ته ته يسي. نه گهر تو مري بي، وايه عيسا هاتييه سهر ته. خوه ب وي نه قيني شيت مه که و خوه ژ مه دوور نه که، تو ناسياري. نه و حووري يا کو جان و دل ته ل دهستي وي دا بوو، نهو زينا کو هه ردهم هه وهس و خوازيکا ته بوو، چاوا ته دخواست، وسان وايه هاتييه بال ته. که ليني ژ دهست خوه دهر نه ده، چونکو جيهان هه ردهم ل سهر ره وشه کي نامينه و ب داوييه و تي و دچه و وهندا دبه. زين و ته مني خوه خوږايي و بيتونه و نه رزان ژ دهست خوه دهر نه ده. بيهووده ژ جانن خوه را نه به فروشيوار وروحي خوه نه فروشه. هه تا دهما کو تو جاما نه جه لي قه نه خوږي و نه جه لي ته نه يي، تو نکاري جانن خوه بدی و خوه ژ ناف بي و جانفروشي بيبي. ديسان خوه عاقل بکه و زنجيرا شيتاتي يي بيزينه و بقه تينه. لهورا کو مه قه يد و زنجيرين ته قه کرنه. رابه ب مهرا وهره نه بچن پيش مير. نهو ميرا ميره کي خودان که رهم و به خشينکاره. سي يا وي وه کي سي يا پهري هومايي يه، نهو سي يا بده سهر سهر کي يي سهر فهراز به. نهوي ئيرو هه قال و هوگر ژ بوئا ته به ره ف کرنه و ژ بوئا هاتنا ته ههر تشت ناماده کرنه. رابه وهره به ختي ته به ري خوه دايه ته، لهورا کو مير ب دل و جان تو قه خوه ندي يي. هه دهما کو تو بچي بال وي، دي ل گاق دا مرازي ته حاصل بکه. دلن ته چ مرازي ژ وي دخوازه، نهو زي وسان ب ته را دلخوازه و دي ته ب دلن ته سهر فهراز بکه.

۲۲۲۳- وه قتي کو مه من بهيستن نه ف پهنه
 نه ف ره نگه هه گوت نهوي هونه رهنه
 ۲۲۲۴- نه ز ناچمه هه زره تا چو ميران
 نه ز نابمه به نده يي نه سيران

■ هه فبه رکرن: مير. يه سيران -

■ په يقناسي: هه زره ت (حضرت): حوزوور، ييشبه ر، رووبه روو-

■ شروقه: ↓ تا کوتايا مالکا ۲۲۴۶

۲۲۲۵- ئەف میر و وهزیری یا مه جازی
ئەف شه عبده و خه یالبازی
۲۲۲۶- بلجومله به تال و بی به قانه
بی عاقوبه تن حه می فه نانه
۲۲۲۷- میری کو مرن هه بت نه میره
مه عزوولی هه بت ئهووی، ئه سیره

- هه قبه رکن: میر. ل پین هه بت ئه سیره - ئوس. د په ی هه بت - ئا. مه عزوول
ئهووی هه بت -
- په یقناسی: شه عبده: شه عبده، فیل و مه کر، چا فگریدن - خه یالبازی:
خه یالاتی بوون، له یزا د هزری دا، وینه سازی یا د هزری دا - مه عزوولی:
ژ کار دهر کری، ژ سه ر کارء ئاقیتی - مه عزوولی هه بت ئهووی: نه گهر
مه عزوولی یا وی هه به.

۲۲۲۸- ئەم چوونه حوزووری میری میران
وی حاکم حاکم و فه قیران
۲۲۲۹- شاهه نشه هی میر و پادشاهان
به خشه نده یی توهمه تا گوناهان

- په یقناسی: هه قبه رکن: ئه. ئا. ئوس. توهمه ت و -
- میری میران: خودی - به خشه نده: به خشنده، به خشینکار - توهمه ت: ئیلاقه -

۲۲۳۰- ئن چیکری نه ینکا جه مالن
تیرا خو نوما ب زولف و خالی
۲۲۳۱- فانووسن به دهن کری موته لالا
تیرا ژ م پرا کری ته جه لالا

- هه قبه رکن: ئوس. فانووس و قه فهس - - ئه. ئا. حم. بر. رۆ. هژ. جا.
زا. تیدا -
- په یقناسی: ئن: ئه و که سه ک - نه ینک: نه ینووک، ئاوینه، خودی -
موته لالا (مطالا): ب زیرووقال کری - تیرا: ژ ریکا وی دا -

۲۲۳۲- نهو ميره جه کيمه زولجه لاله
بي عهزل و تهغه يبور و زهواله

- ههقبه رکرن: نه. مير و جه کيم و- نؤس. ميره جه کيمی - ئا. حم. رۆ. مير
جه کيمه - هژ. ميری جه کيمه -
- په يقناسی: عهزل: ژ سه رکاری نأفتن - تهغه يبور: گوهورين - زهوال: نه مان، ژ
هۆلی رابوون -

۲۲۳۳- تهزويج کرين د عالما غهيب
تهئيد کرين ب نه مرئ لارهيب

- ههقبه رکرن: مير. حم. نؤس. رۆ. هژ. کرن -
- په يقناسی: تهئيد کرن: تاگری کرن، پشتراست کرن - نه مرئ: فه رمان -
لارهيب: بين شک، بنگومان، مه بهست ژئ خودئ يان ژئ قورئانه -

۲۲۳۴- باکووره يئ باغئ عزز و نازين
سه د شوگر کو بکر و سه رفه رازين

- ههقبه رکرن: نؤس. پاکيزه يئ - هژ. نازن، فه رازن -
- په يقناسی: باکووره: نه و به ره، دهست لي نه که تي، خۆرت و خامه - بکر: دهست
لي نه که تي -

۲۲۳۵- حاشا کو د قئ سه رايئ فانی

بي جه ننه تي عه دنئ جاودانی
۲۲۳۶- حه يوان سفه ت نه م بکين زناين
بي هووده د مه سکه نيئ فه نايئ
۲۲۳۷- تهردامه ن و سه رنگوون و مهردوود
شهرمهنده بچينه پيش مه عبوود

- ههقبه رکرن: هژ. پيشی -
- په يقناسی: جه ننه تي عه دن: بهه شتا هه رمان، بهه شتا روو زه مين - عه دن:
هه ميشه مان ل جيبه کي دا - جاودانی: هه رمان - هه يوان سفه ت: وه ک لاوران،
وه ک جانه وه ران - زنا: نيکه لي و زه فه نگا بيئ ده ستووری - تهردامه ن: دامان
تهر، داو پيس - سه رنگوون: سه رنخوون، سه ربه ر ژير - مهردوود: راقه تاندي -
مه عبوود: خودئ -

۲۲۳۸- مہ عبوود ۛ ٲو مہ حوور و غلمان
تہ زین کرنہ د باغین رزوان
۲۲۳۹- ٲو مونته زرن ل ریحلہ تا مہ
فہ خری دکن ٲو ب دعوہ تا مہ

■ ہہ فہر کرن: ٲا. مہ را- - ٲا. ٲوس. داوہ تا مہ-

■ پہ یقناسی: مونته زرن: چاف ل ری نہ- ریحلہ ت: کوچ کرن، کوچا داوی
یہ، مرن-

۲۲۴۰- لی جہننہ تا عاشقان جودایہ
میعاد لقایین کبریایہ
۲۲۴۱- عالیترہ ٲو ٲو باغین رزوان
ناگونجنہ وی چو حوور و غلمان
۲۲۴۲- ہیقی دکن ٲو مہ ٲو مہ عبوود
نینن مہ ب غیری وی چو مہ قسوود

■ ہہ فہر کرن: میر. دکین- ہڑ. ٲووی-

■ پہ یقناسی: میعاد: جیژوان، ژوانگہ ہ - لقا: دیتن- کبریا: مہ زن، مہ زناہی، ناقی
خودی یہ-

بالکیشی: خانی ژ خوہ و قہرہ مانین سہرہ کی یی چیروکا خوہ را بہہ شتہ ک
رووحانی دخوازہ، ٲو وہ کی ہندہ ک سو فی یین کور تہ یین کو ژ بونا حووری و
غلمانان سہری خوہ ژ خودی را خوار دکن نینہ. ٲو بہہ شتہ کن دخوازہ کو
دہستین حووری و غلمانان ژ ناگیژی. بہیشتا وی ژ فانگہ ہا دیننا خودی یہ.
ٲو قہ یہ جوداتی یا نیقہ کا عارف و سو فی یان.

۲۲۴۳- گا فا ٲووی کر تہ مہ ننا ٲاخر
دہر گاہ فہ بوول بہر وی ہازر
۲۲۴۴- تہیری کو قہ فہس ل بہر قہ بووی
ٲو رہنگ فری وہ کی نہ بووی

■ ہہ فہر کرن: ٲا. ہڑ. رہنگہ-

■ پہ یقناسی: تہ مہ ننا: داخواز، ٲارہ زوو-

۲۲۴۵- دهستی خو ژ قهیدئ گل کشاندن
چهنگی د دلی خو راوه‌شانندن

- هه‌قبه‌رکرن: رۆ. دهستی د- - نا. ئۆس. داوه‌شانندن-
- په‌یقناسی: گل: چه‌پری، گیل، مه‌به‌ست ژئ ئەف جیهانایه- چه‌نگ: باسک-
راوه‌شانندن: داکوتان، داوشاندن-
- جوانکاری: خانی دل وه‌کاندییه‌ بالداره‌کی، بالدار ده‌ما کو دفېرن و تهرکا
جیهه‌کی دکن، بۆ وئ هندی کو خوه‌ ناماده‌یی فرینئ بکن، باسکین خوه
دادکوتن و ل دوو را فر ددن. چه‌نگ ژ تشته‌کی راوه‌شانندن، یان داوه‌شانندن،
بریتی یه‌ ژئ خاتر خواستن و تهرک لئ کرنئ.

۲۲۴۶- شه‌هباز ژ قهیدئ مه‌رکه‌زا فەرئ
په‌رواز کر و گه‌ه‌شته‌ زولعه‌رئ

- هه‌قبه‌رکرن: نا. قه‌یدا- رۆ. گه‌ه‌شته- هۆ. گه‌ه‌یشه-
- په‌یقناسی: شه‌هباز: بازی سپی، بازی هه‌ره‌ مه‌زن، لیره‌ دا مه‌به‌ست ژئ جانی
مه‌مئ یه- مه‌رکه‌ز: نافه‌ند- فەرئ: ئه‌رد- په‌رواز کر: فری-
زولعه‌رئ (ذوالعرش): خودانی ته‌ختی شاه‌ی یئ، خودی-
- سرۆقه: ده‌ما کو مه‌مۆ ئەف شیره‌تانا به‌یستن، ئەوی خودان هونه‌ر وه‌ها به‌رسقا
وان دا. ئەز ناچمه‌ پیش تو میران، ئەز نابمه‌ به‌نی یئ دیلان. ئەف میر و
وه‌زیری یا رووقه‌یی، ئەف خه‌یالبازی و چاقرئیدان و فیلبازی یانه، هه‌موو
پووچ و به‌تال و فک و قالا و بیتونه‌نه. هه‌موو بئ داوی و نه‌هه‌رمانن. میری کو
مرنا وی هه‌به، ئەو میر نینه. میری کو ژ کار قه‌کشاندنا وی هه‌به، ئەو میر نینه.
ئەز و زینئ ئەم چوونه‌ پیش میری میران، فه‌رمانده‌رئ فه‌رمانده‌ران و نه‌داران.
شاهه‌نشاه‌ی پادشاه و میران، به‌خشینکاری ئیلاقه‌ و گونه‌هان. ئەوی کو
خۆدیکا جوانی یئ چیکرییه. ئەوی کو جه‌مال و جوانی یا خوه‌ ل ریکا زولف و
خالان دا نیشانی مه‌ دده. ئەوی کو فانۆسا لاشئ مه‌ ب زپ رووقال کرییه و
وه‌ک نووری خوه‌ ل وی فانۆسی را نیشانی مه‌ دایه. ئەو میر و فه‌رمانده‌رکی

بلند پایه و حه کیمه کی په یقزان و خودان شوکوڅهه. نهو بیی ژ کارفه کیشان و بیی گوهورپینه. نهوی نه م ل جیهانا نادیار و ناسمانی دا ب هه ف را زهوه گاندنه. نهوی نه م ب فهرمانا پرتووکا خوه یا کو چو شک و گومان تی دا تونه یه، پشتگهرم کر نه. نه م خورت و خامه بیین باغی خوشی و خوشه ویستی و نازداری بیینه. سه د سپاس کو نه م ده ست تی نه وهردایی و سه رنه فرازن. حاشا کول قی جیهانا بی بنه و بیداوی دا، نه م بیی بهه شتا بهرین و ههرمان، وه کی لاوران زنایی بکن و خوه بله وتین و خوه بیتونه تیکن مه قامی نه مان و پوچی بی دا و داوین تهر و سه رنخوون و راقه تاندی و شه رمه زار و سه ربه رژیر هه رن پیش خودایی خوه. خودایی مه ژ مه را خووری و غلمان ل باغی بهیشتی دا ناماده کر نه و نه و نه ا چاف ل ری یا مه یین و ب فه خوه ندنا مه شانازی بی دکن. لی بهه شتا نه فینداران ژ بهه شتین دی خودایه، نه و بهه شتا جیژفانا دیتنا خودی یه. نه و گه له کی ژ باغی بهیشتی ژی بلند تره. چ خووری و غلمان ژی نکارن بچن ویدی. نه م نه وی بهه شتی ژ خودی دخوازن و ژ بلی وی بهه شتی چ مرار و مه تله ب و داخوازین مه بیین دی تونه یه.

دهما کو مه مو نه ف داخوازا کوتایی کر، ده رگاهی ناسمانان ل بهر رو حی وی فه بوو، یان ژی ده رگه هی به ده نا وی ل بهر جانی وی فه بوو. نه و بالداری کو ده ری رکه بی ل بهر خوه فه کری دیت، و سان فری و چوو، ته دگوت قه ی هه ر نه بوویه. ده ستی خوه ژ قی جیهانا گه مارین و قی دونیا یا خاکی کشاند و باسکین دلی خوه راوه شانند و وه کی بازی سپی ژ ناقه ندا نه ردی فری و چوو گه ه شته بال خودایی خودان ته خت.

(۵۳)

تەغزىيە و ماتەم و مەرسىيە و شىوھنا مەمى شەھىدە
مرنا بەكرى شەقى ب دەستى تاجدىنى سەئىدە

۲۲۴۷- ئەو ماتەمى يىن كو باخەبەر بوو
ئەف رەنگە ژ بو مە نووھەگەر بوو

■ ھەقبەركىن: مېر. ئە. ھىم. ھىژ. زا. جا. بوو - رۆ. ئا. بوون - ئۆس. بوو، لى
ل رەخ دا ب قەلەمەك دى "نوونەك" لى زىدە كرنە و "بوو" كرنە "بوون".

■ پەيقناسى: ماتەمى: حزنى، تازىەدار، خودان شىن - نووھەگەر: وایىلوک بىژ،
كەسىن كو ئىستىران و وایىلوكان ل سەر مرى يان دىيژن -

■ شىرۆقە: ↓

۲۲۴۸- گۆ جان كو ژ ھەبسى تەن جودا بوو
فەرياد و فەغان ژ شەھەرء رابوو
۲۲۴۹- بوو وەلوھلە و فەغان و زارى
بوو زەلتزەلتە و بەزىن ھەوارى

■ ھەقبەركىن: ھىم. شەھرى - ھىژ. شەھرى -

■ پەيقناسى: وەلوھلە: والھوال، وایە وای، قووتىن و گازى و ھەرا-
زەلتزەلە: ئەردەھەژ، بوومەلەرزە -

■ شىرۆقە: ↓

۲۲۵۰- بۆھتان ژ مەزن ھەتتا بچووکان
نسوان و کچ و بەنات و بووکان
۲۲۵۱- ئەعیان و ئەکابر و ئەعالی
میرزا و رووال و لائوبالی
۲۲۵۲- یەک فەرد نەما د شەھرە دلخووش
بلجوملە د سەر خووش و موشەووش

■ ھەقبەرکرن: ئا.حم. شەھری- ھژ. ژ شەھری-

■ پەیفناسی: نسوان: پراڤەیا نسا، ژنان- بەنات: پراڤەیا بنت، کچان-
ئەعیان: یین بەر بچاف، یین ناسکری، گرەگرە- ئەکابر: یین مەزن-
ئەعالی: یین پایە بلند، بلند مەقامان - لائوبالی: یین نەترس و نەبەھۆز-

■ شروۆفە: ↓

۲۲۵۳- فیکرا د بەزین ب سەر مەمە فە
وان دەرد برن ب سەر غەمە فە

■ ھەقبەرکرن: میر. بەزین- ھژ. دەردی -

■ شروۆفە: ئەو شینی یین کو ژ فە سەرھاتی یین ئاگادار بوو، وەھا ژ من را ئەو
قەومینا ب شینگیری شروۆفە کر.
گۆت: دەما کو جائی مەمۆ ژ زندانا لەشی وی رزگار بوو، قیرین و گازی و ھاوار
ژ باژارە رابوو. ل ناف باژارە دا بوو قووتین و گازی و ھاوار و ل بەر شین و گرینی
تە دگۆت قەی ئەرد ھەژکی. خەلکی بۆتانی، ژ مەزن ھەتا بچووکان، ژن، کچ،
بووک و زەری و زار، گرەگرە و مەزن و خودانی پایە و پلەیین بلند، میرزا و گەنج
و خۆرت و یین بەرھۆز و نەبەرھۆز ھەموو، چ کەس ل باژارە دا دلخووش نەما و
ھەموو خەمگین و پەریشە بوون. ھەموو سەر مەمۆ دا دپەقین و دەرد و کولە وان
نە بەسی وان بوو، خەم و خەفەتا مرنا مەمە ژ ی لێ زیدە بوو.

۲۲۵۴- تاجدین و به کر ب نتتفاقی
بوون ههر دول عهرده کی مولاقی
۲۲۵۵- گۆ نهی سه به بئ فه سادی عالم
شه یتان سفه تی ل شکلن نادهم

■ هه قبه ر کرن: نه. صفه ت و-

■ په یقناسی: ب نتتفاقی: ب هه لکه ت، نشکافا - مولاقی: رووبه رووی هه ق دو-

■ شرۆفه ↓

۲۲۵۶- نهی باعسی فتنه و فه سادان
وهی مانعی مه قسه د و مورادان

■ هه قبه ر کرن: پرۆ. ئا. نه. ئۆس. پرۆ. حم. زا. هژ. جا. فه سادان، مورادان -
میر. رۆ. فه سادی، مورادی-

■ شرۆفه ↓

۲۲۵۷- نهی په رده ده پچ مه من و زینن
وهی داغکه شی ل سه ر به رینن
۲۲۵۸- ئبلیسی خه بیسی پر نه دامه ت
به س نینه ل من ته کر قیامه ت

■ هه قبه ر کرن: ئۆس. ئبلیس و خه بیس و-

■ په یقناسی: په رده ده پ: په رده ده پ، که سی کو سر و رازه کی ب مه به ستا روسواتی
یئ سه ر فه که - داغکه شی: داغکیش، داغکه ر- نه دامه ت: پۆشمانی-

■ شرۆفه ↓

۲۲۵۹- دەر حەقى مەمىن سەقەت خەبەر دا
حەتتا كول من تە مەم ب دەردا

■ ھەقبەر كرن: ئۆس. غەلەت -

■ پەيقناسى: سەقەت: نەدوروست - ب دەردا: تۆرراند -

■ شىرۆقە ↓

۲۲۶۰- ئەقچەندە موناقق و نەيارى
ھىژا تو ب چاقى من ديارى
۲۲۶۱- مەم دى بمرت تو دى بمىنى
ھىژ خۇش بگەرى ل روو زەمىنى

■ ھەقبەر كرن: مير. رۇ. زا. ھژ. جا. ل روو - پرۆ. ھم. ل رووى - ئا. ئۆس. ل سەر - ئە. ل روو، لى ل پەراويزى دا " ل سەر " ھاتىيە -

■ پەيقناسى: موناقق: دوروو - ديار: خوويا -

■ شىرۆقە ↓

۲۲۶۲- ھازر وە بەكر د عەردى را كر
جسمى ب بەلا ژ جان جودا كر

■ ھەقبەر كرن: ئە. ھادر - ئا. جانى ب بەلا ژ تەن جودا كر -

■ پەيقناسى: د عەردى را كرن: برىتییە ژ كوشتنى، نفرأ كوردى يا كو دىبىژە: (ئەز تە د عەردى/عەردى سار را كم، واتە تو بمرى و ئەز تە چال بكم)

■ بالكىشى: ئەگەر مەبەستا خانى ئەو با كو تاجدىن بەكر ژ عەردى را كر، يى بنقىسى يا: ھازر وە بەكر ژ عەردى را كر، نە كو د عەردى را كر.

■ شىرۆقە: تاجدىن و بەكۆب ھەلكەت ل عەردەكى راستى ھەف ھاتن. تاجدىن ە گۆتى: ئەى ھۆ و ھەگەر ا فەساد و نەپاكى و ئازەوہيا جىھانى، ئەى

ئېلبېسى ل وېنەيا مرقان دا، ئەي روسواكەرى مەمى و زىنى، ئەي داخكىشى ل سەر برىنى، شەيتانى پېسى پر لۆمەكار و پۆشمان، ما بەس نىنە، تو هى ژ ناژوھيان تېر نەبووى، تە جېهان ل من كرە قىامت. تە ل بارا مەمى دا خەراب و نەدوروست خەبەر دا، تا كو تو بووى هەگەرا مرنا مەمى و تە براىى من ژ دەست من كر. تو كو مرقەكى ھندە دوروو و خەرابى، تو هى ل بەر چاقىن من ژى دگەرى. مەمى يى بمرە، تو ژى دى زىدى بمىنى؟! تو هى خوەش خوەش ل سەر رووى ئەردى ژى دگەرى؟!
وى يا هە د گاقى دا بەكرۆك گرت و جەندەكى وى يى پر بەلا ژ جانى جودا كر و ئەو د عەردى سار را كر.

۲۲۶۲- گافا كو گھېشتە سەر براىى
نوورەك وە نەدى د وى چراىى

■ هەقبەركن: هژ. براىى- هژ. وى چراىى-

■ شروقه ↓

۲۲۶۴- تاجدىن ل سەرى خو تاج و توومار
ھافىتنە سەر لەشى مەمى ژار

■ هەقبەركن: ئە.ئا. ئۆس. ئاقىتنە-

■ پەيغناسى: توومار: ناما وەرپىچاىى و لوولەكرى يا كو پاىەبلندەكى ددا كەسەكى و تى دا حوكمى مەقام و پلەيا وى دنقىسى و خودانى وى ئەو وەكى ناسنامەيەكى ل بال خوە ھلدا، يان ژى ل بەر كومى خوە را دكر، تى ب واتەيا شالى ژى.

■ شروقه ↓

۲۲۶۵- دىن بوو ژ تەحەسورا براىى
ھەرچى كو ددى وى ئەژدەھايى

■ هەقبەركن: هژ. براىى، ئەژدەھايى-

■ په یفناسی: ته‌ه‌سسور: ه‌سره‌ت خوارن، خم و په‌زاره -

■ شروقه ↓

۲۲۶۶- فی‌حال د‌کر کو وی فه‌نا که‌ت

ته‌شپه‌ی به‌کر د‌عه‌ردی را که‌ت

۲۲۶۷- قه‌ت که‌س نه‌دشی بیت موقابل

بی شوبه‌ه ب وی د‌بوویه قاتل

■ هه‌قبه‌رکرن: ل هه‌موو ژیده‌ران دا، د‌عه‌ردی را که‌ت - جا، د‌عه‌ردی دا که‌ت -
نؤس، کو دیوه بوی - میر، کو دیوه بوویه -

■ شروقه: ده‌ما کو تاج‌دین گه‌شته‌سهر برای‌خوه، دیت کو ئیدی نووره‌ک ل
وی چرای‌ی دا نه‌مایه و مه‌مؤ مریبه، چوویه، تاج‌دین تاج و تووماری‌خوه ژ
سهری‌خوه راکر و هاقیتن سهر جه‌نازی مه‌مؤی به‌له‌نگاز. نه‌و نه‌ژده‌های
می‌رخاس ل هه‌سره‌تا برای‌خوه دا وسان دین و شیت بوو، راستی کن دهات،
د‌کر کو وه‌کی به‌کو وانا ژی بکوژه و د‌عه‌ردی سار را که‌ت. که‌سی نکاری
به‌رگری یا وی بکرا، کن به‌رگری بکرا، بی‌گومان دی بهاتا کوشتنی.

۲۲۶۸- ناچار خه‌به‌ر برن ژ بو میر

میر هات و ل پین وی به‌ست زنجیر

■ هه‌قبه‌رکرن: میر، نه، رۆ، حم، زا، ل پین وی به‌ست - جا، له پی وی
به‌ست - نا، هات د‌پین وی به‌ست - نؤس، هات و دو پین وی به‌ست - هژ،
ل پین وی به‌ستی -

■ شروقه: ↓

۲۲۶۹- گافا کو جه‌نازه وان هالانین

شاهد کو ژ مه‌شه‌دی دهرانین

■ هه‌قبه‌رکرن: میر، نا، نؤس، رۆ، هالانی، دهرانی - پرۆ، هالانین، دهرانین -

■ په‌یفناسی: شاهد: نه‌قیندار، شه‌هید بووی - مه‌شه‌د: جیه‌س شه‌هید بوون،
کوشتنگه‌ه -

■ شروقه: ↓

۲۲۷۰- مه شهوود بووین ل وان علامهت
رابوول خه لایقان قیامهت

■ هه قبه ر کرن : میر . رابوون -

■ په یقناسی : خه لایق : پرانه یا خه لیکه ، مروقان -

■ شروقه : ↓

۲۲۷۱- دیوی کو قه بهستی وان ب ته دبیر
بزداند ل بهر خو قه ید و زنجیر

■ هه قبه ر کرن : میر . ئا . ئوس . بزداندن - هم . هژ . بزداندی -

■ جوانکاری : دیو ئستعاره به ژ تاجدین .

■ شروقه : ↓

۲۲۷۲- زنجیر و که مهند ئهوی شکاندن
دهروازه و په رده وی دراندن

■ هه قبه ر کرن : میر . ئا . ئه . رو . هم . زا . جا . شکینان ، هلینان - هژ . ئوس .
شکیناند ، هلیناند - پرۆ . شکاندن ، دراندن -

۲۲۷۳- ئه زده ر ژ مه غاره یی کو بهر بوو
دهر حال بهزی د نه عشی وهر بوو

■ هه قبه ر کرن : ئا . بدهر بوو - میر . ئوس . فیلحال - میر . ئا . ئوس . نه عشی -
هژ . ب نه عشی -

■ په یقنناسی: نه ژدهر: نه ژدهها، زیبا- مه غاره: کوول، شکفت-

■ جوانکاری: نه ژدهر ئستعاره یه ژ تاجدینء

■ شروقه: ↓

۲۲۷۴- تابووت ل سهر سهری خو دانی
ئەفغان دگهاندە ئاسمانی

■ ههقبه رکن: هژ. تابووتی - - هژ. دگيهانده-

■ شروقه: بنه چاری ههواری دانه میر و میر هات و زنجیر ل پی یین وی گریدان و نهو بهند کر.

دهما کو نهوانا جه نازه ژ ئهردی راکرن و نهو شههیده ژ شههاده تگههه هلانین، نیشانه و کهرامهت ب وان قا هاته خوویانی و ژ بهر گرین و ئاه و زاری یان قیامهت ل خه لکی رابوو.

نهو تاجدینی دیوئاسا، کو نهوانا ژ بو بهر ژه وهندی یی ب تهقبیر گری دابوون، قهید و زنجیر ل بهر خوه بزراندن و کهمهند و زنجیر قه تاندن و پهردهو دهروازه دراندن و وهکی نه ژدهه هایه کی کو ژ ئشکفتهی ده رکهقه، بهر ب جه نازی دهسته براین خوه رهقی و سندرووکا مهمی راکر و دانی سهر سهری خوه و ئاهین و کالینا خوه گههاندە ئاسمانان.

۲۲۷۵- هندی کو د شهههه ئادهمی بوون
تیکدا د لباسی ماتهمی بوون

■ ههقبه رکن: نه. ئا. حم. ئوس. رو. هژ. شهههه - - ئا. هژ. ب لباسی-

■ شروقه: ↓

۲۲۷۶- هندی کو هه بوون د شه هره مه شهوور
خاتوون و موخه دده راتئ مه ستوور

- هه قبه ركرن: ئا.حم. ئوس. شه هري - ئه. ئا. حم. بر.رؤ. موخه ددرات و - هژ. موخه دده رات و -
- په يقناسی: خاتوون: خانم - موخه دده رات: ژن و كه چين كول پشت په رده يان دا دميين و چاقين نه مه حره ما روويين وان نابيين - مه ستوور: فه شارتی، خودان روو پووش -
- شروقه: ↓

۲۲۷۷- گيسوو فه كرى ب تايين تهر پووش
سه رتا ب قه ده م هه می سیه هپووش

- هه قبه ركرن: ئه. حم. رؤ. تهر پووش -
- په يقناسی: گيسوو فه كرى: پورقه كرى، سه رقه كرى، بن خاڅك و پووشی، كه زی نه هووناندى - ب تايين: ب قاتا، ب ته نا - تهر پووش (طربوش): تهر بووس، فينو، فيس، تاقی، كومئ ژنانه - سیه هپووش: سياهپووش، ره شفه گرتی، جليين رهش ل بهر كرى -

۲۲۷۸- بی مه عجر و بورقه ع و سه رنه نداز
رهش گرتی ژ بو مه می ب دلخواز

- هه قبه ركرن: مير. ئا. مه قره ع - ئوس. مه رقه ع - ئه. ئا. ئوس. گرتنه بو -
- په يقناسی: مه عجر: نقاب، روو پووش، سه ريپچ - بورقه ع: رووبه نند - سه رنه نداز: روو سه رى، چارشه ف، خاڅك -
- شروقه: هه رچى مرؤف كول بازارء دا هه بوون، هه موويين كنجين شينين ل خواه كرن. گشتى گره گره و نافدارين بازارء، خانم و خاتوون و جانك و جوانين كو ل پشت په رده يان ده رنه دكه تن و هه رده م ل سه راپه رده يان دا بوون، هه موو پورقه كرى، بيى چارشه ف و پووشی و خاڅك و رووبه نند ب ته نا فينو يه كى، ژ سه رى تا پيبان ژ بو نا مه می رهش فه گرتن و ژمال ده ركه تن و ب جه نازى مه می را چوون .

**۲۲۷۹- نییاحه و میهره بان و دایین
گۆیه نده ب ناله شوبهئ گۆیین**

- هه قبه ر کرن : ئا. نیاح - هژ. نه ییاحه -
- په یقناسی : نییاحه : نووچه گهر، شینقه گپ، ژنا و اویلۆک بیژ، ژنا کو کلاما داقبژه سهر مری و کوشتیان - گۆیه نده : گۆینده، بیژه - گۆیین : بالداره که کو دهنگی وی ب شهواته و ژ ئیفاری تا سبی ههر دنالینه -
- جوانکاری : په یقین نییاحه و میهره بان و دایین هه قبا به تن. په یقین گۆیه نده و گۆیین جناسی ساز دکن. د قی مالکی دا ته شبیه هه یه.
- شروقه : ↓

**۲۲۸۰ - وان مه رسییه دستران ب ناههنگ
زین رابوویه پی ب قامه تا شهنگ**

- هه قبه ر کرن : نه. فان - میر. ئستران - - رابوو پیا -
- په یقناسی : مه رسییه (مرثیه) : په سن و مه دحی مری، شینگیری - دستران : دئستران، لاوژه دگۆتن، و اویلۆک دگۆتن - قامهت : بهژن - شهنگ : جوان، شوخ -
- شروقه : ↓

**۲۲۸۱ - ناهید سفهت ل دهنگی سازی
ره ققاس دچوول بهر جه نازی**

- هه قبه ر کرن : نه. ئوس. رو. دبه ر - میر. حم. هژ. دچوو یه بهر -
- په یقناسی : ناهید : زوهره، - ره ققاس (رقاص) : سه ما که ر، ب دیلان -
- شروقه : دایین و میهره بان و شینگیر و دهنگی و اویلۆکیژان ب ئاه و زاری وه کی گۆیینان دنالیان و ب دهنگ و ناههنگ و اویلۆک دگۆتن و شینگیری دکرن. زینی ژی ب وی بهژنا خوه یا شلک و نازک فا وه کی ئستیرا ناهیدی ب دهنگی و اویلۆکیژان را ب سه ما که ته پیشی یا جه نازی مه می.

۲۲۸۲- دام و دەد و ئادەمى و مووران
دار و بەر و جامد و تويووران

- **هەقبەرکرن: ئە. ئا. حەيوان -**
- **پەيقناسى: دام: حەيوان و ئازەلەين كەلى - دەد: لاورەين كووقى - موور: مېھروو، مېروو، گرەك - تويووران: بالداران، تويوور بخوھ پراڻەيا تەيرە، خانى لېرە دا پراڻەيا پراڻەين واتە جەمەولجەمە ب کار بريەه. -**
- **جوانكارى: پەيقەين دام و دەد دژبەرن و پېكفە دژبەري پەيقا ئادەمىنە ژى. دار و بەر هەم هەقبابەتن و هەم ژى جۆتپەيشن.**
- **شروڤه: ↓**

۲۲۸۳- بلجوملە ژ بۆ مەمى دنالين
هەر يەك ب مەقامەكى دكالين

- **هەقبەرکرن: رۆ. دگالين -**
- **شروڤه: ئازەلەين كەلى و لاورەين كووقى، مروڤ و مېھروو، دار و بەر، كەقر و كوچك و بالدار هەموو، ژ بۆ مەمى دنالين و هەر يەك ب جورەكى و ب مەقامەكى دكالين.**

۲۲۸۴- تولبى رهشى وان سياهپوشان
رهه شوبههتن عهورهكى خوروشان

- **هەقبەرکرن: مير. حم. ئا. رۆ. ئە. هژ. زا. طەلپىن - ئوس. طەلبى رهش و وان - جا. طولبىن -**
- **پەيقناسى: تولب (طلب): كۆمەك ژ مروڤان، كۆمەك ژ مروڤين دوغاخوان - رهش: گەلەك، زۆر، كۆمەك زۆر كول دوورقا را نايىن هەژمارتنى -**

ل پەراويزا ھەم . دا ھاتىيە : كۆمەك ئىنسان را طلب دىيىزىن . جاندۆست ئەوئ پەيشى تولب دنقىسە و ل شرۆفە يا پەيقان دا دىيىزە : الجماعة من الناس، القطعة من الجيش، واتە كۆمەك ژ مرۆفان، پشكەك ژ لەشكەران - بۆزئەرسالان دنقىسە : تەلپ واتە پارچە يەك عەورئ رەش، كو ھەلە بەك مەزنە، خانى نايىزە كو عەورئ رەشى رەشپوش وەكى عەورئ رەش خورۆشان بوو . - ل چاپا ئۆرمى يى دا ھاتىيە : دەنگى سينگ كوتانى، تەلپە تەلپ - ھەزار ژى كو مەم و زىن پشتى چاپا ئۆرمى يى وەشاندىيە، دنقىسە : تەلپ : لە سنگ دان، لە خو دان . ل فەرھەنگا فارسى يا د . م . موعىنە دا ھاتىيە : طلب (تولب) دەستە يەك مرۆف كو ل جىيەكى دا كۆم بن . ل فەرھەنگا عەرەبى ئالمانى يا ھانس فيھەر Hans Wehr ل ژىر پەيغا طلبە دا ھاتىيە : Litanei كو تى ب واتە يا خوەندنا دوعايان ب كۆمەل . ئەم دكارن ب ھىنانا فان ھەردو ژىدەرئانە بىيژن كو ھەردو واتە ژى مەبەستا خانى بوويە، چاوا كو خانى گەلەك جارن پەيقەك ب چەند واتەيان ب كار بريە . لىرە دا ژى مەبەستا خانى ژ ھەقبەندا تولبى رەش كۆمەك زۆر ژ مرۆفان دوعا خوان و واويلۆكبيژ و شىنگيەرە . خانى دىيىزە، كو كۆمەلا بۆشە و رەشپوشە مرۆفان ل دوو جەنازى مەمۆرا ب ھەقرا لاوژە و واويلۆك دگوتن و دگريان و ھەرا دكشاندن و گازى دكرن و دەنگى وان وەكى دەنگى عەوران دحورمجي ؟ ب كورتى تەلپى و رەش ھەر يەك ل قى مالكى دا دكارن دو واتەيان بدەن . يەك كۆمەك زۆر ژ مرۆفان ، يا دوويى ژى كۆمەك زۆر ژ مرۆفان دوعاخوان - پەيغا رەش ژى ھەم رەشى مرۆفان دگەھىنە و ھەم ژى بۆشبوون و پرائى يا وان دگەھىنە و ھەم ژى رەشپوشبوونا كۆمەل .

■ جوانكارى : ل قى مالكا ھەلبەستى دا تەشبيھ و ئىھام ھەيە .

■ شرۆفە : ↓

۲۲۸۵- ئەوچەندە ل عارزى د گولگوون
 فيكرا دوهرين سرشكىن پر خوون

■ ھەقبەركن : مير . ھم . بر - ئە . رۆ . ئا . ھژ . زا . جا . ژ - - ئا . ئۆس . دوهرن -

بالكىشى : تەنى ل چاپا ئۆرمى يى دا "ل" ھاتىيە، كو سەرراستەرە، لەورا ھيسر ژ عارزە ناوهرن، بەلكوو ژ چاقان دوهرن ل سەر عارزە .

- پەيقناسى: عارز: روومەت، تەفەش، دېم - گولگۈون: وەك گۈلى -
دوهرين: دوهریان - سرشك: هېستەر، رۆندك -

■ شروڧە: ↓

۲۲۸۶- گۆيا كو د فەسلن نەوبەھارى
باران ل گولشەنان دبارى

- ھەقبەركرن: مير. ژ - ئۆس. د -

■ شروڧە: ↓

۲۲۸۷- ئەف ماتەم و ئەف سىياھپۆشى
ئەف چارشەف و نزار و پۆشى

- ھەقبەركرن: ئا. ماتەمى -

- پەيقناسى: سىياھپۆشى: رەش فەگرتن - چارشەف: چارك، چارقەد -
نزار: چارشەف - پۆشى: جورەك خافكا ژنانە يە، پەجە، رووبەند -

■ شروڧە: ↓

۲۲۸۸- بۆھتان وى زەمانى كرنە عادەت
بوو رەسمى قەدېم تا قىامەت

- ھەقبەركرن: ھژ. قەدىمى -

- جوانكارى: خانى لېرە دا زى وینەسازى يەك زۆر جوان چىن كرىبە. ئەوى پېش
دا كۆما مرۆڧىن رەشپۆش ل پرائى و رەشاتى و نالین و كالینى دا وەكاندىبە
عورەكى خورۆشان. ل دوو را روومەتى وان مرۆڧانا وەكاندىبە سۆرگولان و
دېئە: ئەو مرۆڧانا وسان دگریان تە دگۆت قەى ل دانى بوھارى دا باران ل

سەر گولستانى دا دبارى . لىره دا خانى كو پيش دا تەفەش واتە روومەتى وى خەلكى شىنگىر وە كاندبوو سۆر گولان، سۆر گول ژى دەما كو پر بن دبن گولستان، واتە تەفەشا وان مرقانا ھەموويى پىنگفە وە كاندىبە گولستانەكى كو بارانا بوھارى ل سەر دا دبارى .

■ **شروڤە :** كۆمىن مرقىن سەلە واتكىش و دوعاخوان و رەشىپوش وەكى عەوركى دحورمجىن و ھىسرىن خونىن ژ چاقىن وان درژيان سەر سوورەتىن وان يىن سۆر و گولناسا . تە دگۆت قەى كول دانى بوھارى دا باران ل سەر گولستانان دا دبارى . ئەف جوړە شىن و شىنگىرى يا و ئەف جوړە رەشغە گرتن و چارشەف و پۆشى ھە ھىنگافا خەلكى بۆتائى كرنە عادەت و ئەو عادەتا بوويە رەسمەك مېژىن و دى تا قىامەتى ژى ھەر ھەبە .

ئلتماس و ئستدعايا زىنى يە ژ بۆ بە كرى موفسد
عوزورخواهى يا وى يە ژ بۆ ئەوى مولحد

۲۲۸۹- وەقتى وەكو چوونەسەر مەزاران
وان دى مرييهك د نيف دو داران

- هەقبەركرن: مير. وان مرييهك - ئۆس. ديتن مرييهك - ھژ. ئا. ناف -
- شروڤه: ↓

۲۲۹۰- ھاقىتتە عەردى شوبەھىن موردار
بى نووحەگەر و خودان و غەمخوار

- هەقبەركرن: ئا. ئۆس. ئاقىتتە -
- پەيقناسى: موردار: مرار، سكتى -
- شروڤه: ↓

۲۲۹۱- پرسىن عەجەب ئەف چ بى ئەوايە
گۆتن بەكرى خودان جەزايە
۲۲۹۲- تاجدىن ۋ روو دنن فەنا كر
عالم ب فەنائى يا وە شاكر

- هەقبەركرن: ھژ. ئەو - - ھژ. ئۆس. رووى -
- شروڤه: دەما كو كۆما مروڤان چوونە سەر گۆرئان، ديتن كو مرييهك كەتبيە
نيڤەكا دو داران دا. ئەو مرى وەكى مراران بىن خوهيى و خودان ھاقىتتە عەردى
و نە كەس ژىرا دگرى و نە ژى كەس شىنا وى دكە. كۆمەلى پرسىن گەلو
ئەف بەلەنگازا كى يە. بەرسف دان، كو ئەو بەكۆيىن خودان جەزايە. تاجدىن
ئەو كوشت و جىھان ب كوشتنا وى ژ ئازاوه و خەرابكارى يان رزگار و شا كر.

۲۲۹۳- راوی وهه گۆته من روايهت
زينى كو بهيست نهف حكايهت

■ ههقبهركرن: مير. رۆ. بهيستن - پرۆ. بهيست - هژ. بهيستي -

■ شروقه: ↓

۲۲۹۴- نهفرهنگه هه گۆته مير و تاجدين
نهى شاه و وهزيرى عزز و تهمكنين

■ ههقبهركرن: مير. نا. بر. رۆ. وهزير و -

■ شروقه: ↓

۲۲۹۵- نهز هينقى دكم مهكن عنادى
دهرحهقى قى مهنهعا فهسادى

■ ههقبهركرن: نا. نۆس. هژ. نهكن - - هژ. وئ - مير. نه. نا. حم. رۆ. هژ.
مهنبهعى - نه. جا. زا. قى -

■ پهيئناسى: مهنبهعا فهسادى: سهرهكانى يا پيسى و خهرايى و فتنهيان،
مهبهست زى بهكروكه -

■ شروقه: ↓

۲۲۹۶- لهورا كو خودانى ئنس و جانان
وى خالقن نهرز و ئاسمانان
۲۲۹۷- رۆزا نهو حوبب دا ههيبان
هنگى نهو بوغز دا رهقيبان

■ ههقبهركرن: هژ. هنگى - نۆس. هندى -

■ شروقه: ↓

۲۲۹۸- مەوجود كرين دەما ژ مەعدووم
ئەم پىكفە د لازمين و مەلزووم

- ھەقبەركرن: مير. حم. ھژ. ئۆس. رۆ. كرن - - مير. رۆ. لازم - پرۆ. لازمين -
- پەيئناسى: مەوجود كرين: ئەم ئافراندين - مەعدووم: تونەبوون - لازم و مەلزووم: دو تشتين كو يىي ھەقدو نەشپن ھەبن و ھەبوونا وان ب ھەف فا كرىدايى بە. -
- شىرۆفە: ↓

۲۲۹۹- ئەم سۆرگولن ئەو ژ بۆ مە خارە
ئەم گەنجن و ئەو ژ بۆ مە مارە

- ھەقبەركرن: ئە. ئۆس. سۆرگول و ، ل رەخ دا ژى نقيسيبە گولين - مير. حم. رۆ. سۆرگولن - پرۆ. سۆرگولين - - مير. ئا. گەنجن ئەو - ئە. رۆ. گەنجن و - ئۆس. گەنجينە ئەو -

۲۳۰۰- گول حفز دبن ب نۆكىن خاران
گەنجينە خودان دبن ب ماران
۲۳۰۱- ژەوولقە ئەگەر چ وى جەفا كر
ئاخر ب مە را ئەوى وەفا كر
۲۳۰۲- زاھر وء ئەگەر موخالفەت كر
باتن ب مە را مووافقەت كر
۲۳۰۳- گەر ئەو نەبووا د نيئ مە حائل
عەشقا مە دبوو بەتال و زائل
۲۳۰۴- وى گەر چ ژ بۆ خو را خراب كر
دەرحەقن مە وى قەوى سەواب كر
۲۳۰۵- ئەو بوو سەبەين حەقيقەتا مە
داخل كريبيا تەريقەتا مە

- ھەقبەركرن: ئا. شەوكىن - - ھژ. گەرى يا - حم. گريا -

- پەيقناسى: نۆك: نكل، سەر- حائل: پەردە- بەتال (بطل): پوچ، بېھوودە- زائل: زایل، ژ نائف چوویی - قەوی سەواب كر: گەلەكى قەنجى كر- تەرىقەت (طریقت): رى، رى و رسما سوڧى و عارفان-

■ شروڧه: ↓

۲۳۰۶- ئەو ژی د رىيا مه دا شەھىدە
تەحقیق بکەن کو ئەو سەعیدە
۲۳۰۷- زینهار ژ مەشەھەدا کو مەم تى
ئەلبەتتە ژ مەرقەدا کو ئەم تى

- ھەقبەرکرن: حم. میر. ئا. ئە. رۆ. زنهار-

- پەيقناسى: تەحقیق: لىكۆلین - سەعید (سعيد): خۆشبەخت، بەختەوەر-

■ شروڧه: ↓

۲۳۰۸- مەحروروم مەکن بەکر ئەمانەت
ئەم بووینە ب وی سەیی سەیانەت

- ھەقبەرکرن: ژ بلى رۆ. ل ھەموو ژیدەران دا بوونە ھاتیبە-

- پەيقناسى: ئەمانەت: بسپارتە، ئەمانەتە من ل وه به: بسپارتە و ھەسبىبە تا من ل وه به- سە: سەگ، کووچک- سەیانەت (صیانت): پاراستن-

■ شروڧه: ↓

۲۳۰۹- گاڧا کو دچینە نیڧ سەعیدئ
کەلبى مە بتن ل بەر ھەسیدئ

- ھەقبەرکرن: ئە. ئا. بچینە- ئا. سەعید، ھەسیدا -

- پەيقناسى: سەعید (صعيد): بلندایی، عەردى بلند، ژۆر، لیرەدا مەبەست ژئ بەھەشتە- ھەسید (وصيد): ئاستان، شېنىك، بەردەرانە-

■ **جوانکاری:** ئەف مالكا ئقتباسه ژ ئايه تا ۱۸ ی ژ سووره یا "الكهف" کو دبیژه:
 وکلېهم باسط ذراعیه بالوصید... خانی مەم و زین وه کاندیه هه قالین
 ئشکهفتی (اصحاب کهف) و به کرۆک ژی وه کاندیه سه یی وان یی ب
 نافی قطمیر.

■ **شروقه:** چیرۆکفه گپری وها ژ من را سهر بهوری فه گپرا و وها گۆت: دهما کو
 زین ئەف خه بهرا بهیست، وها گۆته میر و تاجدین: ئەی شاه و وه زیری
 ریزدار و خوشته فی، ئەز هیفی و تکایین ژ هه وه دکم، کول بارا فی سهره کانی
 یا پیسی و خه رابی یی دا سهرحشکی یی نه کن. له ورا کو خودانی مروف و
 ئەجینه یان، به دیهینه ری ئەرد و ئاسمانان، رۆژا کو ئەقین دا ئەقینداران، هه
 هینکا ژی کین و کهرب دا رکداران. دهما کو خودی ئەم ژ تونه بوونی ئافراندن،
 ئەم و ئەوان پیکفه کرن لازم و مه لزومین هه فدو. ئەم وه کی سۆرگولینه و ئەو
 وه کی درکینه، ئەم وه کی گهنجینه و ئەو وه کی ماران. گول ب نکلی درکان
 تینه پاراستنی و گهنجینه ژی ب ماران تینه خودان کرنی. هه چهند کو ئەوی
 پیش دا ئەم ئیشانان، لی ئاکاما ئیشانان وی ژ مه را بوو قهنجی و ئەوی ب مه
 را ئەمه کداری کر. هه چهند کو ئەوی ل رووفه دژاتی یا مه کر، لی ئەوی ل
 بنقه ئاریکاری و سازگاری یا مه کر. ئەگه ئەو وه کی په رده یه کی نه که تا نیقه کا
 مه دا، ئەقینا مه یی پووچ و فک و فالا ده رکه تا. هه چهند کو ئەوی ژ خوه را
 نه باشی کر، لی ئەوی ب وان کریارین خوه یین نه باش، ژ مه را قهنجی کر.
 ئەو بوو هه گهرا ئەقینا مه یا راستین و له ورا ئەو که ته ناف ریکا مه و بوو هه قل
 و هه قری یی مه. ئەو ل ریکا مه دا هاته کوشتنی. ئەگه رهوون ل فی مژاری
 فه کۆلن، هوونی ئاگادار بن، کو ئەو مروقه کی خوه شهبه خته. ئەز ل بهختی وه
 دامه، بسپارته یا من یا بهرهمه رکی یه ژ وه را، کو به کره ژ مه شهه دا مه می، واته
 ژ گۆرنا مه هه ردوو یان دوور نه خن و یی پار نه کن. ئەم ب وی سه یی هاتنه
 پاراستنی. دهما کو ئەم دچن جیهانا ژۆرین، بلا به سه یی مه یی زیره قان ل
 بهر شینیکا بهه شتا مه.

۲۳۱۰- ئنسا ف ژ بو خودانی ئنسا ف
ئایینه دبیتن ئەف قهدهر ساف؟

- هه قبه کرن: میر. دبتن -
- په یقناسی: ئنسا ف (انصاف): حه ق و راستی - ساف: پاک و رهوشه ن -
- **شروقه:** ↓

۲۳۱۱- قهت مومکنه ناب و نابگینه
 نه فرهنگه نه کت قه بولین کینه؟
 ۲۳۱۲- حاشا کو ب غه یرئ پوخته یین عه شق
 که لالا کو سه وایین سوخته یین عه شق

■ په یقناسی: نابگینه: شووشه، نامانا شووشه یی، جام، نه ینووک - کینه: رک،
 که رب- پوخته: پژیایی، پوخته یین عه شق: پژیایی نه قینئ، که سئ/ که سا کول
 نه قینداریین دا پژیایه و ل نه قینا خوه دا راست و دوروسته - که لالا: هیچ ده می، چ
 کافان - سه وایین: ژ بلی - سوخته: شاگرد - سوخته: شهوتی - سوخته یین
 عه شق: شاگردئ ریکا نه قینئ - سوخته یین عه شق: شهوتی یین نه قینئ -

■ شروقه: ↓

۲۳۱۳- نه قچه نده ل ساحب جه فایین
 نه فرهنگه که سه ک بکه ت وه فایین
 ۲۳۱۴- نه ف تائفه مه رحه مه ت سر یشتن
 له و لایقن نیعمه تا به یشتن

■ شروقه: ژ بو خاتری خودئ ل حه ق و حه قناسی یین بنپرن، که لو ما شووشه و
 نه ینووک ژئ هنده ساف و پاک و پاکژ دبن؟ که لو قهت یا بوونی یه کو ئاف و
 شووشه ژئ بکاربن وه ها بئ کین و رک و که رب بن و وه ها دلپاک بن؟ نا ژ بلی
 پژیایی نه قینئ و شاگردین ریکا نه قینئ و شهوتی یین نه قینئ چ که س و چ
 تشت نکاره وه ها پاک و بیگه رد به و وه ها ژ جه فاکاران را دلسوژ و میهره بان و
 نه مه کدار به. نه ف جله با مروقان ب دلوقانی یین هاتنه دارشتنئ و ب دلوقانی
 یین هاتنه نافراندنئ، له و را نه و هیژایی خوه شی یا بهه شتینه.

تهجهيز و تهكفين و تهدفينا مهمن مهحروومئ غه مگينه،
ههمنه فهس و هه مقه فهس بوونا ب فهوتا زينا نازهنين و غه مره فينه

۲۳۱۵- نهلقسسسه شههيدئ عه شقئ جهلاد
مه قتوولئ ستهم قه تيلئ بیداد
۲۳۱۶- نهو كوشتهين جورمئ بيگوناھي
ته شبيھئ بهراتئ پادشاهي
۲۳۱۷- مهنشور كرن ب نوورئ پاكي
مه ستور د نيئ قوبوورئ خاكي
۲۳۱۸- نهو دور ب خه زينهين سپارن
نهو مار ل بهر پييان قه شارن
۲۳۱۹- دهيناندنه بهر سهري علامهت
يه عني نهفه سهروهري قيامهت
۲۳۲۰- سهرخييلئ قه بيلئ پاكبازان
سهرداري جهميعئ سهرفه رازان

■ هه قبهركرن حم. هژ. رۆ. دايناندنه - بهرات: فهрман - مهنشور: بهلاو كرى،
وه شاندى، فهرمانا شاهي -

■ په يقناسي: عه شقئ جهلاد: نهقينا بكوژ، نهقينا كوژهر - مه قتوول: كوژيائي -
قه تيل: كوژيائي، هاتي كوشتنئ - ستهم: زور و زولم - بيداد: نهحهقي،
زولم - قوبوور: پرانه يا قهبر، گورنان - علامهت: نيشانه - سهرخييل: سهروهري،
سهركرده - پاكباز: كاريك، ناكارقهنج، يئ/يا كول قوماري دا دهخهلي لي يان ناكه.
يا/يئ كو دار و نهدارئ خوه دهرايه، نهقيندارئ/ا كول نهقينا خوه دا پاكه و ب چاقئ
نهپاكي يئ ل بهر نهقيني خوه نايتره. -

■ جوانكاري: په يقين شههيد و مه قتوول و قه تيل و كوشته ههف واتهنه. په يقين
شههيد و مه قتوول و قه تيل و كوشته دژبهري په يقا جهلادئ نه. په يقين ستهم
و بيداد هه قواتهنه. دور ئستعارهيه ژ مهمو و مار زي ئستعارهيه ژ به كرۆكء.
خه زينه ئستعارهيه ژ گورنا مهمو. په يقين سهردار و سهرخييل هه قواتهنه و
ههردو زي ئستعارهيه ژ ناقئ زيني را.

■ **شروقه:** ب کورتی، ئەو شەهیدى ئەفینا بکوژ و کوژیایی سستم و زۆری و کوشتی یی بیداد و زولمى، ئەو کوشتی یی سووچى بى سووچى یى، مرنا وی وهکی فهرمانا پادشاهان و وهکی نووری د گافى دا ل ناف کۆمهلی دا به لاف بوو. جهنازی وی دانانه ناف ئاخ و بهری سار و وهکی گهوههههکی سپارتن خهزینه یا ناخی و جهنازی به کرۆک ژى وهکی ماری کو زبهرهفانی گهنجی به، ل بهر یی یی وی قهشارتن. سه رکیل و بنکیل دانانه سه ر گۆرنا وی و ل سه ر سه رکیلکا وی نقیسین کو ئەفا سهروهری رۆژا قیامهتی یه. ئەفا سهروک و سهرتاجی کۆما پاکباز و ئەفیندار و سهرداری هه موو سهرفهرازیه.

**۲۳۲۱- زین هات و ب قامهتا سه نهو بهر
بوو سه ر و ل سه ر و ع سا یه گو سته ر**

■ **هه قبه ر کرن:** ژ بلی میر. ل هه موو ژیده ران دا "وی" هاتییه -

■ **جوانکاری:** په یقین سه رو و سه ر و ع جناسی ساز دکن. په یقین سه رو و سه نهو بهر هه قبا به تن. لئقه گه پرا پیتا "س" مووسیقیا هوندورانی دئافرینه. به ژنا زینی جار هکی ب دارا سه نهو بهری را و جار هک دی ژى ب دارا سه رو ی را هاتییه وه کاندنی.

■ **شروقه:** ↓

**۲۳۲۲- بی په رده مسالنی نهی دنالی
هیستر دوه رین عه له تته والی**

■ **هه قبه ر کرن:** میر. نا. بر. دوه رن -

■ **جوانکاری:** ل په یقا بی په رده دا هه م ئیهام هه یه و هه م له تافهت. له ورا کو بی په رده هه م تی ب واته یا بی ترس و باکی یی و هه م ژى بی په رده یا مووسیقایی. نهی یهک ژ وان ئامیرین ساز بهندی یی یه کو په رده یا وئ تونه یه، واته بی په رده یه. بی په رده تی ژ نه یی را په رده یا مووسیقایی یه و ژ زینی را ژى بی ترس و باکی یه.

■ **شروقه:** ↓

۲۳۲۳- عهینی ته دگۆ د فەسلێ نیشان
دەریا رژیا ژ عەورە دیسان

■ هەقبەرکرن: میر. باران - ئۆس. دورباری ژ عەورێ چەشم دیسان - هژ. عەورێ-

■ پەیقناسی: عهینی: دوروست، وهکی کو- فەسلێ نیشان: دانێ نیشان، لئ مەبەست ژئ مەها نیشانێ یه-

■ شروقه: ↓

۲۳۲۴- باران کول توربەتێ دباری
هەر دانه دبوونه دەه مراری

■ هەقبەرکرن: ئە. سەد-

■ شروقه: ↓

۲۳۲۵- هەردەم کو دکر ژ دەردئ دل ئاه
وان ماته میان نهعووزو بیللاھ
۲۳۲۶- فیک را ب نهوا دگرتن ئاههنگ
هەر نهه فهلهکان ب سەر دکەت دەنگ

■ هەقبەرکرن: حم. قیرا- هژ. وی را-

■ پەیقناسی: نهعووزوبیللاھ (نعوذبالله): پهناھ بو خودئ- نهه فهلهک: نهه قاتین ناسمانی-

■ شروقه: ↓

۲۳۲۷- جوندی و سپاهی و ئەمیران
دەرویش و رهعیبەت و فهقیران
۲۳۲۸- دلدار و شهپال و نازەنینان
حووری و پەری و غەمرهفینان
۲۳۲۹- فیکرا دکرن ههوار ههه رکەس
ئەفغان دگههانه چەرخێ ئەتلەس

■ پەیقناسی: چەرخێ ئەتلەس: چەرخا ئەتلەس، مەبەست ژئ ناسمانی نههئ یه-

■ **شرۆقه:** زینى ئەو ئەفیندارا پاک و دوروست و ئەو سەرۆکا پاكٲۆراندی یین ئەفینى، ئەو سەردارا ھەموو سەرفەرازان، ب وى بەژنا خوە یا وهكى سەنەوبەرى ھات و ل بەر كیلا گۆرنا مەمۆ روونشت و وهكى دارا سەروى سىبەرا خوە سەر وى قەدا و بى پەردە و پەروا وهكى نهیا بى پەردە نالیبا و بوو خوشینا ھیسران ژ چاقین وى كشیان. دوروست تە دگۆت قەى ل مەھا نیسانى دا، دیسان دەریا ژ عەوران رژیا. بارانا ھیسران كو درژیانە سەر ئاخا گۆرنا مەمۆ، ھەر ل بەك ژ وان ھیسرانە دبوونە دەھ مرواریدان و تیکەلى خەزینەیا گۆرنا مەمۆ دبوون. ھەرگافا كو زینى ژ كوورانى یا دلخ خوە دنالی یا و دكرە ناھ و زارى، ئای خودى یۆ ھەوارە، ئەو شینى یین كول وى دەرى بوون، پىرا و ب ناھەنگا دەنگى وى را دكرن ناھین و نالین و دەنگى زارینا وان ل سەر ھەر نەھ قاتین ئاسمانان دكەت. لەشكەرى و سوپاھى و سەرباز و ئەمیر و گرەگرە و دەرویش و گوندى و ھەرزگار و دارا و نەداران، ئەفیندار و شەپال و نازەنینان، ھوورى و پەرى و غەمرەفینان ھەمووی ھەقرا دكرن ھەوارى و گازى و دەنگى زارینا وان دگەھیشتە بەر پەرى ئاسمانان و ژ فەلەكا ھیشین دبهۆرى.

۲۳۳۰- زینى كو نەما قەوام و قووەت
نالی بریان و كەت ژ قودرەت
 ۲۳۳۱- روونشت ل بەر سەرى مەمى ژار
مەم گر ب تەكەلloomى خەبەردار

■ ھەقبەركرن: میر. بزبان و- ئە. بریان بکەت- ئا. نالی بزبان دكر ژ قودرەت- ئۆس. نالی بریان دكەت ژ قودرەت- ھ. روونشتى - میر. گرت ب تەكەلloom و - ئا. تەكەلloom و-

■ پەیفناسى: قەوام: خۆ راگرتن- قووەت: ھیز، شیان- قودرەت: شیان، كارین-

■ جوانكارى: پەیفین قەوام، قووەت و قودرەت ھەقبابەتن.

■ **شرۆقه:** ↓

۲۳۳۲- كەى مالكن مولكن جسم و جانى
ئەز باغچە مە و تو باغبانى

■ ھەقبەركرن: میر. باغچە مە تو - ئە. ھم. باغچە و -

■ پەیفناسى: مالک: خودان - مولک: مال، تايبەتى-

■ **شرۆقه:** ↓

۲۳۳۳- باغی ته گه هاندی بی خودانه
بی روویئ ته نه و ژ بو چرانه
۲۳۳۴- ئەف خال و خەت و عزار و گولزار
ئەف حوسن و جەمال و باغی روخسار

■ هەقبەرکرن: رۆ. گهاندە - - ئە. نا. ئۆس. باغ و -

۲۳۳۵- بادامی سیاھنی چەشمی شەھلا
نار و بیھ و سیبێ شاخی بالا

■ هەقبەرکرن: حم. بر. هژ. سیاھ و - - میر. سیف و - نا. هەنار و بیھ و سیفی
- ئە. نارنج و تورنج و شاخی - ئۆس. سیب و شاخی - رۆ. هژ. سیفی شاخی -

■ پەیفناسی: بادام: بەهیف، باقی - بادامی سیاھ: بەهیفکین رهش، مەبەست ژێ
چاقن - چەشمی شەھلا: چاقی بەلەک، چاقی رهشە هشنکی، چاقی کال و
جوان - بیھ: بیھ، بەھی - سیب: سیف - شاخ: چق، چقل - بالا: بلند، بەژن -
■ جوانکاری: چاق ب بەهیفکەک رهش و بەلەک هاتییه وه کاندنی. بەرین
سینگان ب نار و بهی و سیفان و بەژن ژێ ب دارەک بلند هاتییه وه کاندنی.

■ شروقه: ↓

۲۳۳۶- خوشرەنگ و ب لەزەت و ب تامن
بی شوبهه ل غەیری ته حەرمان
۲۳۳۷- نەخلا بەدەنا خو راوه شینم
فی میوهیی جومله داوه شینم

■ هەقبەرکرن: هژ. فی میوهیی -

■ پەیفناسی: نەخل: دارخورما - راوه شانندن: داتە کاندن، داکوتان -
داوه شانندن: داوشاندن، داوه راندن - فی میوهیی: فان میوه یانە -

■ شروقه: ↓

۲۳۳۸- قان سونبول و لاله يين د غه را
ره يحان و به نه فشه يين موته را

■ هه قبه رگرن: رۆ. وان - پرۆ. قان - ئۆس. ئا. جيپه ي هه ر دو ني قمال كان ليك هاتنه گو هۆريني.

■ په يقناسي: سونبول: نافي گوله كي يه، مه به ست ژي بسكه - لاله: هالهال، ئال ئال، مه به ست ژي هه نار كين روويانه - غه را: گه ش و جوان - ره يحان: رحان، پنجاره كي بي نه خو شه، ره نكي وي ره شي فا ده نكي فقه، مه به ست ژي كه زي يه - به نه فشه: به نه وشه، نافي كنليلكه كي يه، مه به ست ژي نه گريجه و پور كين ل سه ر نه ني يي يه - موته را (مطرا): ته ر و تازه، شاداب، گه ش -

■ شروقه: ↓

۲۳۳۹- يه عني كو عزار و زولف و خالان
يا قه نچ نه وه نه ز بدم ب تالان
۲۳۴۰- مانه ندي گولان لباس ككه ر كه م
ئاخ و خولي يي ب سه ر خو وه ر كه م

■ هه قبه رگرن: ئۆس. ل سه ري خوه - ئا. خولي يي سه ري خوه -

■ په يقناسي: مانه ندي: وه كي - لباس: كنجك - ككه ر كه م: بدرينم، تيش كه م - ئاخ: خاك - خولي: خوه لي، نار كوون - وه رگرن: رۆكرن، ره شان دن -

■ شروقه: ↓

۲۳۴۱- زولفان هه مي تا ب تا بكيشم
هه قني منه جا ب جا بئيشم
۲۳۴۲- نه ف باغ و بوهار و به رگ و نه سمار
نه نوار و شكوفه جه معي نه زهار

■ هه قبه رگرن: هۆ. نه و - رۆ. نه ناري شكوفه - ئا. نه نواعي شكوفه -

■ په يقناسي: تا ب تا: تيل ب تيل، داوه داو - جاب جا: ده ر ب ده ر، هه موو جي، هه ر ده ر - به رگ: په لگ، په ل - نه سمار (اثمار): پرا نه يا ثمر، به ر، ميوه - نه نوار: پرا نه يا نه ور، گول، بشكوژ - شكوفه: بشكوژ، خونچه - نه زهار: پرا نه يا زه ره، گول -

■ شروقه: ↓

**۲۳۴۳- نەزرا نەزەرا تە بوون ب جارهگ
وهققا بەسەرا تە بوون موبارهگ**

- **جوانکاری:** ئەف مالکا ب شیوه یا تەرسیعی هاتیبه قهاندنی. پەیقین نەزرا و نەزەرا موسیقیا واتەیی و هوندورانی ساز دکن.

**۲۳۴۴- تالان بکم ئەز ئەوان تەمامی
دا بەهره نەخۆن ژ وان چو عامی**

- **پەیقناسی:** نەزر(نذر): تەسەدق، بەخشینا ل ریخ یا خودی دا، بەخششا ژ بو دوور کرنا بەلایین - نەزەر(نظر): دیتن، چاف - وهقف: تەرخان، تایبەت کرنا داهااتا مولک یان پارەیه کئی ژ بو کاره کی قەنج، یان ئاریکاری یا نەداران - بەسەر(بصر): چاف - بەهره خوارن: بەهره مەند بوون، وهج ژئی وەرگرتن -

**۲۳۴۵- لاکن خوب خو دکم تەسەوور
بەلکی تول من ببی تەغویبور**

- **هەقبەرکرن:** رۆ. بکم - پرۆ. دکم -
- **پەیقناسی:** تەسەوورکرن: خەيال کرن، هزرلیدان - تەغەییور: غەیری، خەیدی، سووھاتی -

■ **شرۆفە:** ↓

**۲۳۴۶- ئەف جەزعه نەبت ل با تە مەقبوول
ترسم کو تو من بگپری مەسنوول**

- **هەقبەرکرن:** رۆ. ئۆس. حم. جا. زا. جزعه - میر. هژ. جذعه - ئە. ئا. جورعه - هژ. جا. زا. بگپری - میر. حم. ئۆس. ئا. ئە. رۆ. بکیری -
- **پەیقناسی:** جەزعه: ئاھ و زاری، بیتابی - جزعه(جذع): بەژنا دارن، بەژنا دارخورمایین - مەقبوول: پەسەندکری، بەردل - بگری: بکی - مەسنوول: بەرپرسیار -

**۲۳۴۷- تەرکیبی و جوودی جسم و جانن
مولکی د تەنە نە بی خودانن**

- **هەقبەرکرن:** ئا. مولکی تە نە بی خودانن -

■ په یقیناسی: ته رکیب: لیکدایی - وجود: هه یی، به دهن -

■ شروقه: ↓

۲۳۴۸- نوقسان بیتن ژ حوسنی موویه ک
به لکی کو بکی ل من تو سوویه ک

■ هه فبه ر کرن: نه. کول من بکی - هژ. تو بکی ل من تو -

■ په یقیناسی: نوقسان (نقصان): نیشکان - سوو کرن: سوو هاتن، لی سوو هاتن،
ژئ سل بوون -

■ شروقه: ↓

۲۳۴۹- گاڤا کول من بکی عه تابن
زانم کو نه شیم بدهم جهوابن
۲۳۵۰- نیزیکه بیم وه کی ته مه دهووش
ها وه قته د گهل ته بیم هه ماغووش
۲۳۵۱- لایق نه وه ته ی بکم به ساتن
پاکیزه بیم ژ تختلاتن
۲۳۵۲- یا قه نیچ نه وه هه ر ب قن جه مالن
نازورده نه کهم قه زولف و خالن
۲۳۵۳- ته سلیم بکه م نه مانه تی حه ق
ته فویزی ته بیم ب خه مل و ره ونه ق
۲۳۵۴- نه ف ره نگه نه دا کرن حه قایق
بزندان ژ عالهمی عه لایق

■ هه فبه ر کرن: نا. بزندانن - هژ. بزندانن -

■ په یقیناسی: هه ماغووش: هه قه میز - به سات ته ی کرن: وه ریچانا جل و به رگان،
په سه و پووسه به ره هف کرن، مه به ست ژئ بار کرن و کوچ کر نه -
تختلات (اختلاط): تیکلی، تیکه لاوی - نازورده کرن: نیشاندن - نه مانه تی حه ق
ته سلیم کرن: مه به ست ژئ مر نه - ته فویز (تفویض): سپارتن، ته سلیم کرن -
بزندانن: قه تاندن، قوت کرن - عه لایق: پرانه یا عه لاقه، په یوه نندی -

■ شروقه: ↓

۲۲۵۵- همبیز ل مهرقه دئ وهرانی
بیزاری نوما بهدهن ژ جانی

■ ههقبه رگرن: نه. بیزاری نهما بهدهن - حم. زا. جا. بیزاری نهما بهدهن -
ئا. ئوس. بیزاری نهما چو زنده گانی - هژ. بیزاری بهدهن نوما - میر. بیزاری
بهدهن نهما -

■ په یقناسی: لی وهراندن: لی قه رپه چه کرن، لی ئالاندن - بیزاری: بیزاری،
قیزاری، ژئ تیر بوون، وهره زی -

■ شرۆفه: ↓

۲۲۵۶- دهستی خو ب دل ژ جانء شوشتن
گويا کو شه مال بوو قه کوشتن

■ ههقبه رگرن: نه. حم. میر. رۆ. ئوس. جانی - هژ. جانی -

۲۲۵۷- رووحنی خو شه هانده پیش باری
جسمن خو سپاره وی مه زاری

■ ههقبه رگرن: نه. ئا. حم. رۆ. هژ. رووحنی - ئا. شپانده - هژ. شپانده -

■ شرۆفه: زینی هند گریا کو ئیدی چو هیز و شیان و کارین و بزاف د له شئی وئ
دا نه مان، نالین ژئ بریا و ژ تاو کهت. قیجا ل بهر سه ری مه مویین به له نگاز
روونشت و ل گه ل مه مۆ ئاخفت و ئه و ب ده نگج خوه ئاگادار کر و وه ها گۆتی:
ئهی خوه یی و خودانی جسم و جانی من، ئه ز باخچه مه و تو باخانی وی
باخچه یی یی. باخی کو ته په روه راند و گیهند، نوها بیخودانه. ئه و باخا بی
رووی ته ژ چرانه. ئه ف خال و خه تی باخچی رووی من، ئه ف جوانی و
به ده وه تی یا ته فه شا من، ئه ف چاقین من یین ره ش و به له ک و بادامی، ئه ف
سیف و نار و به هی یین دارا به ژنا من، کو گه له کی خوه شره نگ و خوه ش تام و
ب مرچن، بلا ژ بلی ته ژ هه رکه سی را حه رام و نار هوا بن. یا قه نج ئه وه کو
ئه ز پشتی ته دار خورما یا به ژنا خوه، هه لته کینم و راهه ژینم، قان هه موو میوه یین
قی دارئ هه لوه شینم، قان سوینول و هاله الکین گه ش، قان ره یحان و
به نه فه یین ته ر و ته زه، ئه قی ته فه شا خوه و قان زولف و خالین خوه،
هه مووی تالان بکم و بهه ر فینم و بینانی گولان کراسی خوه تیش بکم و ئاخ و
خوه لی یین ل سه ری خوه وه ر که م. پۆری خوه تاب تا بکشینم و پر ووچکینم.

ماڦي منه كو نهز ههردهم بئيشم و لهشي من تهفدا ل نيش و ژانې دا به. ئەف باخي بهدهنا من و ئەف بوهارا ژيانا من و ئەف بهلگ و ميوه و گول و بشكوژ و كوليلكين باخي لهشي من هه موو نهزرا ديدارا ته بوون و هه موو تايبه تي وان چاقين ته يين پيروژ بوون. ئەز ئي باخي و فان گول و بشكوژ و وان ميوه يانا هه مووي تالان بكم و ژ ناف بيم، داکو چ كهس بههره يي ژ وان نه بن. لي ئەز بخوه خوه وسان هزر دكم، كو بهلكي تول بهر ئي كاري من ژ من سل بي و ئەف شينگيري يا من و ئەف دارا نفيشكانه بهژنا من ل بال ته نه يي په ژراندني و تو من بهر پرسئ ئي هندي بزاني. لهورا كو جسم و جاني من فيكرا مولك و مالين ته نه و ئەو بيخودان نين. ئەز دترسم كو نه گهر موويه ك ژ جواني يا من نفيشكان به، تو ژ من سوو يي. ئەز دزانم گاڤا كو تو گازنده يان ژ من بكي و سه غهرا من بي و خوه ل من تووره بكي، ئەز ئي نه شييم بهرسقا ته بدم. لي بزانه هندك مائه، كو ئەز ئي وه كي ته مهنده هوش بيم و هه هند نه مائه، كو ئەز ئي بيمه هميژا ته. يا باش و هيژا نهوه كو ئەز پوت و پالاس و په سه و پووسي خوه ژ ئي جيھاني هه لگرم و خوه ژ تيكله لي يي پياريزم و هه ما ب ئي جواني و خوه شي يي، بي وي هندي كو زولف و خالين خوه بئيشينم، بسپارته يي خودئ بدهم دا و هه ب ئي خهمل و خشرا خوه قا بيمه بال ته.

دهما كو زيني ئەف راستي يانه و هه راگه هاندن، هه موو په يوه ندي يين خوه ژ جيھاني بزاندن و گورنا مه مو هميژا كر و بهدهنا وي ژ جاني وي فيزار بوو و دهستين خوه ژ جاني خوه شويست و چاقين خوه ژ جيھاني مچاند و ته دگوت قه چرايه ك بوو كو قه مري و جاني خوه شانده بال خودئ و جسمي خوه سپارته گورنا مه مو.

۲۳۵۸- وان ماته مي يي د دل بريندار

ته كرار ژ نووڤه كرنه هاوار

۲۳۵۹- ئەفغانئ ژ جاني حازرينان

فهريادي نه هادي نازرينان

- هه قبه ركرن: رۆ. هافار - - مير. رۆ. فهريادي ژ - رۆ. نازه نينان - پړۆ. نازرينان
- په يقناسي: حازرينان (حاضرينان): پړانه يا حاضر، يين ناماده بووي - فهرياد: گازی، ئەفغان - نه هاد: نهاد، خيم، هناف - نازرينان (ناظرينان): پړانه يا ناظر، يين كو بهرا خو دداني، بينه ران -

■ شروڤه: ↓

**۲۳۶۷- حاصل فه کرن ژ نووڤه سه نندوووق
مير گۆته مهمين ژ بۆ ته مه عشوووق**

- هه قبه ركرن : نه . مه مؤ-
- په يقناسي : سه نندوووق : سندوق، قۆتي، ليره دا مه به ست ژي سندر ووكه-
- شروڤه : ↓

**۲۳۶۸- سي جار ژ قالبی سه دا هات
ئاواز ب له فزي مه رحه با هات**

- هه قبه ركرن : نؤس . قالب- هژ . قالبين -
- په يقناسي : قالب : جسم، به ده نا بيجان - سه دا : دهنگ - ئاواز : دهنگ، گازی - له فز : راييژ، گۆتن، په يف- مه رحه با : ب خير هاتي، خوش هاتي -

■ شروڤه : ديسان هه واري و گازی كه ته ناف وان شيني بين خه مگين و حوزني و بوو زاره زارا وان . گازی و قووتينا ژ جاني ئاماده بوويان و هه واري و نالينا ژ بونيادي بينه ران، سي روژ و سي شه فان، ژ عه ردئ دچوو بهر په ري ئاسمانان . هه تا گاڤا كو زينئ ب ري و رسم سپارتن ئاخئ زي، هه ر وسان بهر ده وام شين دكرن . نه وان نه و گۆرنا كو وه كي سه ده فه كي مه مؤيي وه كي مرواريدي تيدا بوو، ب بارانا هي سران كه وه ره باران كرن . ل دوو را نه وانا هانين ل سه ر بسپارته يا زينئ گۆرنا مه مؤ سه ر ژ نوو سه ر فه كرن، نه و هه ردو كه وه ره كرن قۆتبيه كي و نه و روژ و نه و هه يقا ل بورجه كي دا بي سي چ ناوه و دووراتي ل ره خ هه ق دو دا فه شارتن . ده ما كو سندر وو كا مه مؤ فه كرن، مير گازی كړي و گۆتي : مه مؤ هاني ئه قيندارا ته ! سي جار ان دهنگ ژ قالبين مه مؤ هات كو گۆت : تو خواهش هاتي، ل سه ر چاقان .

**۲۳۶۹- هه ميان كو بهيست سري ته حقيق
بلجومه كرن ب عه شقي ته سديق**

- هه قبه ركرن : مير . بهيستن - هژ . بهيستي -
- په يقناسي : سري ته حقيق : راستي يا رازي، راستي يا قه ومينا سه رگرتي - ته سديق : راست ده ريخستن، پشتراست كرن، باوه ري پيكرن -
- شروڤه : ↓

۲۳۷۰- ته حسين و سهد ئافه رين ژ وان را
 قهت مه يلخ دنخ نه بوو ب وان را
 ۲۳۷۱- ئالووده نه بوون ب خاک و خاشاک
 ئهف بوو نه سه را مه حه بيه تا پاک

■ هه قبه ر کرن : ئا. ئالوزه - ئه. ئا. ئه و -

■ په يقناسی : ته حسين : ئافه رين - مه يلخ دنخ : مه يلا دونيايي، داخوازيين جيهانی -
 ئالووده : له وتی - خاک و خاشاک : زر و زبل، مه به ست ژي پيسي و خه رابي يه -

■ شروقه : ↓

۲۳۷۲- پاکيزه و پاکباز نه و چوون
 دووشيزه و سه رفه راز نه و چوون

■ جوانکاری : ئهف مالکا ب شپوه يا ته رسيعی هاتيبه فه هاندنی .
 ۲۳۷۳- له ب ته شنه یی بهر ژ ههف نه خواری
 هه سه رت زه ده چوونه پيش باری

■ هه قبه ر کرن : ئه. هم. هژ. رۆ. ته شنه و -

■ په يقناسی : دووشيزه : خامه - بهر : ميوه - هه سه رت زه ده : خوازيك ل دل دا مایی،
 ب کول و كه ده ر -

■ شروقه : ↓

۲۳۷۴- خووش عه يش کرن ب عه شقی وه للاه
 خووش پيکفه مرن ته باره ک نه للاه
 ۲۳۷۵- هه ر چی ب جه وانی شوبه یی زینی
 ته بدیل بکه ت ب عه شقی ژینی
 ۲۳۷۶- یان مسلئ مه من ب عه شقی سه رده ت
 عه يش و خووشی یی ل ری بده رده ت
 ۲۳۷۷- نه لبه تته موراءه دی هلینت
 هه رچی گو ئرا ده دی ببینت

■ هه قبه ر کرن : ئا. ئه للاه - - ئه. ئا. هم. هژ. یا - - ئا. دنخ - - میر. ئرا ده يه -
 هژ. رۆ. ئرا ده تی - پرۆ. ئرا ده دی -

■ **په یقناسی: عهیش کرن: زیان، کهیف کرن - تهبارهک ئه لاله (تبارک الله): پاکي و مهزنایي ژ خودی را، خودی پاک و پاقره - تهبديل بکته: بگوهره - سهردهت: سهری خو بده، خوہ گوری بکه - ل ری بدهردهت: ل ریکا وی دا بدورینه - ئه لبه تته: بیگومان - ئراده. خواست -**

■ **شروقه:** دهما کو هه مووی رازا راستی یا ئه قینی بهیستن، هه مووی پیکفه باوهری یا خوہ ب ئه قینی ئینان و ئه و راست دهریخستن و گوئن: سهد نافرین و ههرمان ژ وان را کو ئه وانا قهت خوازی یا خوازیک و خوہستین جیهانی نه کرن و خوہ ب خوازیکی فی جیهانا که مارین نه له وتاندن و ئه ف بوو شوونه واری ئه قینا وان یا پاکژ. ئه وان پاک و پاکیزه و ئه قینپاک و دهست تینه ورداری و خامه و خوورت و سه فراه چوون. ئه و لیف بزمری یین ئه قینی و تیهنی یین بیکگه هیشتنی بهر ژ هه قندو نه خوارن و ب حه سرهت و دهرد و کول چوونه بال خودایی خوہ. خودی پاک و پاکیزه یه، کو ئه وانا خوہش ب ئه قینا هه قندو زیان و خوہش پیکفه ژی مرن. ههر که سی کو ب جهوانی وه کی زینی، ژيانا فی جیهانی ب ئه قینا راستین را بگوهره و ههر کی وه کی مہمی ل ریکا ئه قینی دا سهری خوہ بده و ل ریکا ئه قینی داخوہشی و ژيانا خوہ دهرده، هه لبهت چ گومان تی دا نینه کو دی بگیژه مرایی خوہ و ههرچی مرایی وان هه به، دی بیین.

**۲۳۷۸ - یاره ب که لالی عه شقن سادق
یاره ب که مالی سادقی عاشق**

■ **هه قبه رکن: میر. هژ. حم. رو. که لالی - نا. زا. که لامی - نه. که لامی. لی ل رهخ دا ژی که لالی هاتیبه نفیسینی - پرو. که مالی - جا. جه لالی -**

■ **په یقناسی: که لال: ته په لک، نیقه کا پیشنه نی و شلکا سهره، راسه ری ئه نی یی، لیتره دا مبهست ژی بلندترین خالا ئه قینی یه، واته یا وهستیان و ماندوو بوونی ژی دده. -**

■ **جوانکاری: ئه ف مالکا ب شیوه یا تهرسیعی هاتیبه قه هاندنی.**

■ **شروقه: ↓**

**۲۳۷۹ - یاره ب شیرینی یا جه مالی
یاره ب ئه قینی یا جه لالی
۲۳۸۰ - یاره ب دهردی هجری جانکاه
یاره ب ب زهوقی وه سلنی دلخواه**

■ **هه قبه رکن: هژ. یا ره بیی -**

- په یقناسی: جه مال: جوانی - جه لال: مه زنايي، لیره دا مه به ست ژي خودی یه - هجر: دووری - جانکاه: جانکیم کهر، جانقه روژ، جانقه خوړ - زهوق: خوشی - وهسل: پیکهه شتن - دلخواه: دلخواز -

- جوانکاری: ئەف مالکا ب شیوه یا موازهنه یی هاتییه فه هاندنی. په یقین دهر د و زهوق، هجر و وهسل، جانکاه و دلخواه دو به دو دژبهرن.

■ شروقه: ↓

۲۳۸۱- یا ره ب حه لاهوتا هه بیبان
یا ره ب عه داوه تا ره قیبان
۲۳۸۲- یا ره ب بنازی نازهنینان*
یا ره ب نیازی غه م گوزینان

- په یقناسی: حه لاهوت: شیرینی - عه داوه ت: دوژمنایی - غه مگوزین: غه مبیژر، دهر دهه لبیژر -

- جوانکاری: مالکا یه کهم ب شیوه یا تهرسیعی هاتییه فه هاندنی. په یقین حه لاهوت و عه داوه ت و په یقین هه بیب و ره قیب دو به دو دژبهرن. په یقین ناز و نیاز ژي دژبهرن.

■ شروقه: ↓

۲۳۸۳- یا ره ب ناقی چاقی بولبول*
یا ره ب خوناقی ناقی سورگول

- جوانکاری: ئەف مالکا ب شیوه یا تهرسیعی هاتییه فه هاندنی. په یقین ناقی، ناقی و چاقی جناسن و په یقین خوناقی و ناقی ژي هه روسان. ئەف په یقینا پیکهه مووسیقیا یا هوندورانى دنافرینن.

۲۳۸۴- یا ره ب ئەشکن نالی مه جنوون*
یا ره ب رووی له یلی گولگوون

- هه قبه رکن: هژ. یاره بیج - هژ. له یلی -

بالکیشی: کیشا نیقمالکین یه کهم بین مالکین ۲۳۸۲-۲۳۸۳-۲۳۸۴ له نکه.

- پەيقناسى: ئافى چاف: ئاقچاقان، ھېستىر - ئافى سۆرگول: ئافا سۆرگول، ھوندورچ سۆرگول - ئەشكى ئال: ھېستىر خوونىن -

■ شىرۆفە: ↓

۲۳۸۵- يا رەب ب مەمى و قى ئەقىنى
يا رەب ب تەھەسسورال زىنى
۲۳۸۶- ۋەقتى كوجودا دكى ژ جانى
بى بەھرە نەكى ژ عەشقى خانى
۲۳۸۷- يەنى ژ ۋەلايەتا موھەممەد
مەھرووم نەكى تو يا رەب ئەھمەد
۲۳۸۸- چاۋا ژ نوبوۋەتى ب قالە
مەتلەب ژ ۋەلايەتى وى حالە

- ھەقبەركن: ھ.م. ۋى - - مىر. مەجالە - رۆ. مەجالە - پىرۆ. ۋى حالە -
- پەيقناسى: تەھەسسور: ھەسرەت خوارن، خەم خوارن - ۋەلايەت: دۆستانى، قىيان - مەھرووم: بى پار و بىشك - نوبوقەت (نبوت): پىغەمبەرتى - قال: قسە، پەيىف - ب قالە: ھاتىيە گۆتتى - مەتلەب: مراز، مەبەست - حال: رەوشا ھوندورچانى، سىرپى كەتن، ئاگادارى ژ رەوشا ھوندورچانى -
- جوانكارى: ئەف مالكا، ئىشارەتى ھەدىسەك پىغەمبەرە ۋ ھەروسان قى ھەلبەست مەلايىن رومى ژى تىنە بىرا مرقۇف كول چىرۆكا مووسا ۋ شقانء دا ژ زار خوەدى دىيژە:

مابرون را ننگرىم و قال را
مادرون را بنگرىم و حال را

ۋاتە: ئەم لايىن دەرقا ۋ گۆتتا ل سەر زمانان نانھېرن، ئەم لايىن ھوندورچانى ۋ رەوشا ۋ ئەقىنا دلانى دنھېرن.

■ شىرۆفە: ↓

۲۳۸۹- دائم ئەۋ گوفتگۆ ۋەلايە
لاكن ئەۋ جوستۆجۆ بەلايە

- ھەقبەركن: ھ.م. رۆ. لىكن - پىرۆ. لاکن -

- پەيقىناسى: دائىم: ھەردەم - گوڭتگۆ: گوڭت و گوڭ، گوڭت ويىز - وەلا: دۆستانى، ئەقبن - جوستۆجۆ: جوست و جوو، لىنگەريان، پەيجوويى، لىنگۆلىن -

■ شىرۆڧە: ↓

۲۳۹۰- قەولىڭ د وء سەرب سەرب گەزافن
فەعلىڭ د وء جوملەگى خەلافن

- ھەقبەركىن: حم. ھژ. پىرۆ. جا. سەرسەرى - مىر. ئا. رۆ. ئە. زا. سەرب سەرب - ھژ. گوزافن - - ئە. حم. رۆ. ھژ. جوملەتەن - ئا. جملەيى -
- پەيقىناسى: قەول: گۆتن - سەربسەر: ھەموو - گەزاف: گزاف، گوزاف، بېھوودە - فەعل: كرىار - جوملەگى: ھەموو - خەلاف: خلاف، نەدوروست -

■ شىرۆڧە: ↓

۲۳۹۱- زاھر ژ وء را سەلىسە گوڧتار
باتن ب وء را خەبىسە كردار

- ھەقبەركىن: ئا. وى، وى - ھژ. ژ وء را، ب وء را - حم. زاھر مەمى ژ ورا -
- پەيقىناسى: سەلىس: رەوان، خۆش و بىن گرى - گوڧتار: گۆتار - كردار: كرىار -

■ شىرۆڧە: ↓

۲۳۹۲- مانەندى مەمى ئەوى مەرەنجان
تەشىبەيى بەكر بېخەخشە قەنجان

* ئەڧ مالكا ل خوارى تى، تەنى ل چاپا ئۆرمى يى و پىرۆ. دا ھائىبە. ديارە نە يا خانى يە.

گەر ئەجنەبى يە و ھەرزەكارە
رەحمى تو بكة قەوى كو زارە*
ئەجنەبى: بېھانى - ھەرزەكار: بېھوودە كردار -

■ **شرۆڤه:** ئەى خودى يۆ تو ب پلەيا ھەرە بلندە ئەڤينا راستين كى، ئەى خودى يۆ تو ب تە كووزى يا دوروستى يا ئەڤينداران كى، ئەى خودى ئەز تە ب شيرينى يا جوانى يى ددم سۆندى، ئەز تە ب ئەڤينى يا مەزنايا تە ددم سۆندى، ئەى خودى يۆ تو ب دەردى دوورى يا جانڤەرۆژ كى، ئەى خودى يۆ تو ب خوەشى يا پىڭگەهەشتنا دلخواز و مرازى بدل كى، ئەى خودى يۆ تو ب خۆشى يا خۆشەويستان كى، ئەى خودى يۆ تو ب دوژمنايا جگر و دژبەران كى، ئەى خودى يۆ تو ب نازى نازەڤينان كى، ئەى خودى يۆ تو ب نياز و داخووازا خەمژىران كى، ئەى خودى يۆ تو ب ھېسرىن چاڤىن بلبان كى، ئەى خودى يۆ تو ب خوناڤال ناڤا سۆرگولان كى، ئەى خودى يۆ تو ب ھېسرىن مەجنوونء يى سۆر كى، ئەى خودى يۆ تو ب تەڤەشا لەيلايى يا گولگوون كى، ئەى خودى يۆ تو ب مەمى و ئەڤينا وى كى، ئەى خودى يۆ تو ب خوازىكا دلئى زىنى كى، دەما كو تو جانئ خانئ ژ لەشى وى جودا دكى، تو ئەوى ژ ئەڤينى بئ پار نەكى. واتە ئەى خودى يۆ تو ئەھمەدى خانئ ژ ئەڤين و دۆستانى يا موھەممەدء و ژ مەھدەرا وى بئ پشك و پار نەكى. چاوا كو ژ زارى پىڭەمبەرء قا ھايتىيە گۆتئ، مەبەستا وى ژى ژ دۆستانى يى حال و ئەڤيندارى يا رووحانى يە. ھەرچەند كو ئەول بەلايى دگەرە، لى ھەردەم گۆتن و داخوازىن وى دۆستانى يە. * گۆتئىن وى ھەموو پىر و پووچن. كرىارىن وى ھەموو نەدوروستن. ل رووفا گۆتئىن وى رەوان و بەردلانن، لى ل بنقا كرىارىن وى پيس و خەرابن. ئەوى وەكى مەمى نەئيشينە. لى وەكى بەكر ئەوى ژى بدە سەب خاترى قنج و باشان.

***بالكىشى:** مرۆڤ دكارە مالكا ۲۳۸۹ ان وەھا ژى شرۆڤه بكە: خانئ لپره دا خوه ژ كارين فيلسوفان كو پرسىار و ليگهړينه، ڤه دقه تينه و خوه عارف دده ناساندنئ. ئەو ديژه داخووازا من ژ فان نڤيسار و گۆتانه تەنئ ئەوه كو ئەز وەكى عارفان ئەڤيندارى يا خوه ژ بو خودى و پىڭەمبەرى وى راگەھينم. ئەز وەكى فيلسوفان

ليكولين و ليگهړى يى ناكم، لەورا كو ليكولين ل سەر خودى بەلايە و دقەومە مرۆڤء ژ رى دەرڤه. ئەو ب جوړەكى نەراستە راست، ئشارەيى مەسەلا نەفى و ئسباتئ دكە.

عارف موجداله و گەنگەشپن ڤەلسەفى رەد دكن و ديژن، خوديناس ئەون، يين كو بيئ ئسباتئ خودى بپەرستن.

تەسۋىلىي تەفاوت و ئىختىلافي خىلقە تە
تەمسىلىي تەقازاين سىرشتى تىنەت و فترە تە

۲۳۹۳- ھىكمەت ئەۋە ئەۋ ژ داریى دۇنيا
چوون سەير كرن سەراين عوقبا

■ ھەقبەركرن : ئا . بكن -

■ پەيقناسى : داریى دۇنيا : مالا جیھانى، ئەف جیھانا - سەراين عوقبا : مالا داوی
یى، جیھانا ئاخىرەتتى -

■ شىرۇقە : ↓

۲۳۹۴- وان تەرك نەدا جىللە تا خو
ھەر يەك خەلقين ل خىلقە تا خو

■ ھەقبەركرن : ئە . ئا . نە كر -

■ پەيقناسى : تەرك نەدان : تەرك نە كرن، نە تەركاندىن، دەست ژى نە كشاندىن -
جىللەت : تەببەت، سىرىشت - خەلقين : ھاتن ئافراندىن - خىلقەت : ئافراندىن،
ئافەرىشت، خو و خدە -

■ شىرۇقە : ↓

۲۳۹۵- يەعنى كول سەر مەمى و زىنى
شىن بوو ژ زراعە تا ئەفینى
۲۳۹۶- روسكىن دو عەدەد نەھالى سەركەش
رابوون ب ھەۋا قە ھەر دو سەر خوەش

■ ھەقبەركرن : ئۆس . رابوون - ئە . دو نەھالى عەدل و سەركەش -

- په یقناسی: شین بوو: هیشین بوو، روسکین - زراعت: چاندنی، وهرزگاری - روسکین: هیشین بوون - دو عهده: دو لب - سهرکesh: سهربلند، زوو گههی -

■ جوانکاری: خانی نهقین وهکاندییبه وهرزگاری و چاندنی یی .

■ شروقه: ↓

۲۳۹۷- یهک سهروئ سههی و یهک سنهوبهر
سهرسهبز و لهتیف و سایهگوستهر

- جوانکاری: ههفت جاران لیقهگهرا پینا "س" مووسیقیا هوندورانی نافراندییبه .

■ شروقه: ↓

۲۳۹۸- وان دهست د گهردهنی د پیک را
قهدهدا خو دریژ کرن ب پیک را
۲۳۹۹- شین بوو ژ نهوی بهری ژ خیری
دارهک ل قیافته تا کنیری

- ههقبه رکن: میر . پیک را - - هه قبه رکن: ئا . قه لافه تا -

- په یقناسی: سههی: راست و بلند، شووشمان - سهرسهبز: پرکه سک و گهش - بهری: دوور - قیافته: رهنک و روو، وینه - کنیر: داره که کورته بالا و ب درکه -

■ شروقه: ↓

۲۴۰۰- نهو داره ژ راحه تی بهری بوو
مانه ندی خودان ب نستری بوو

- ههقبه رکن: هژ . خودانی - ئوس . بی سهری -

- په یقناسی: راحه تی: هه دووری، نارامی - نستری: هه ورده درک، درکین گیاهی -

■ شروقه: ↓

۲۴۰۱- رابوو خو گه هانده هه ر دو داران
 بوو مانعئ وه سلئ هه ر دو ياران
 ۲۴۰۲- راحه ت نه شي وي بکه ت مودارا
 خه سمانه ئه وي کر ئاشکارا

- هه قبه ر کرن: هژ. گيهانده- مير. ياران- - مير. حم. خه سمانه کر وي- ئه. خه سمانه ئه وي کر - رۆ. خه سمانه يين کر وي- هژ. خه سمانه يي کر وي - پرۆ. خه سمانه يين وي کر -

■ په يقناسي: خه سمانه: دوژمانه، دوژمناي-

■ شروقه: ↓

۲۴۰۳- ديسان خو گه هانده وان هه بيبان
 ئه و لئ پيچيا وه كي ره قيبان
 ۲۴۰۴- حاصل ل فرووع وه گه ر ئوسوولان
 ئه و لئ فه تلي وه كي فوزوولان

- هه قبه ر کرن: ئا. ئه. ديسا - هژ. گيهانده- ئا. ب- ئا. ئه. حم. ئه گه ر- هژ. و گه ر- رۆ. لئوسوولان- پرۆ. ئوسوولان-

■ په يقناسي: فرووع: چق، شاخ- ئوسوول: ره ه و ريشه- لئ فه تلي: لئ فتلي، نشكافا لئ ده ركه ت، لئ هلاقيت، لئ ئالييا-

■ شروقه: ↓

۲۴۰۵- خه لقئ كو ب ئه سل به دسرشتن
 ئه و ئه سل ژ وان قه تيته شوشتن؟
 ۲۴۰۶- چل سال تو هه نزه لئ بچيني
 سه د ئاف بدى ب هه نگفييني
 ۲۴۰۷- په روه ده بكي ب ئاقتابن
 هه رده م به شيني لئ گولابن
 ۲۴۰۸- هه ر رۆژ ره ها وي لئ بكه ر كي
 وي فاسله يين تزي شه ككه ر كي

- هه قبه ر کرن: ئا. سالا- حم. هژ. رۆ. سالي- - هژ. ئاقى- ئه. ئاب بدى ب ئه نكه بيئي- ئا. ئاب بدى ب هه نگييني - -بجم. فه سله يين-

■ شروقه: ↓

۲۴۰۹- خدمت بگری تو هندووانه
 نهو بو ته دبیتته هندووانه؟
 ۲۴۱۰- دا فکر نه کی ده ما کو بهر دت
 نهو غه یر ژ ته حلی یی سمه ر دت

■ هه قبه ر کرن: هژ. خزمه ت - رۆ. بگری-رۆ. هندفانه- پرۆ. هندوانه- هژ.
 هیندوانه- - هژ. هیندوانه- - هژ. ل-

■ په یقناسی: هندووانه: وه کی هندوویان، وه کی هندوویین کول خزمه تا بووتین
 خوه دانن، وه کی قوول و کۆله بان - هندوانه: زه به ش، شقتی، شمتی، کال،
 هه نی-

■ جوانکاری: هه ر دو په یقین هندووانه و هندوانه جناسی چی دکن.

■ شروقه: بهر ژه وه ندی و فه لسه فه نهو بوو کو نهوانا ژ فی جیهانا بی بنه چوون
 و ل جیهانا پاشه رۆژی دا گه ریان و ته ماشه کرن. لی نهوان ل وی جیهانی دا
 ژی داریشتا خوه یا سروشتی ژ ده ست خوه نه دان و هه ریه ک ژ وان گۆره کی
 نافرشت و خوو و خده یین خوه دیار بوون.

واته ل سه ر گۆرنا مه می و زینی، ل بهر چاندنییا نه قینی دو لب شینه یین جوان و
 سه ربلند هیشین بوون و سه ر خۆشانه بهر ب ههوا هله کشیان. یه ک سه روه ک
 شووشمان و یا دی ژی سه نه وه بهرک بوو. هه ر دوک ژی که سک و شین و شا و
 ته ر و جان و خودان سیبه ر بوون. وان هه ر دو شینه یانه ده ستین خوه ل ئوسکورا
 هه قده را برن و ب هه قرا به ژن فه دان و بلند بوون. لی ل سه ر گۆرنا نهوی دوور ژ
 خیر و خوه شی یی، واته به کړ، داره ک وه کی دارا کنیرئ هیشین بوو. نهو دارا ژ
 نارامی و فه حه بیانی بی پار بوو، و وه کی خودانی خوه ب درک و ئسترین بوو. نهو
 دارا ب درک رابوو و خوه گیهانده وان هه ر دو شینه یان و نه هیشت کو دارین وان
 هه ر دو یاران ژی بگه یژنه هه قده. نهوی نکاری فه حه بییا و ریزراقی بکرا، ل وی
 ده می دا ژی دیسان نهوی دوژمناتی یا خوه نه شکه را کر. دیسان نهوی خوه
 گیهانده وان هه ر دو نه قینداران و وه کی جگر و دژبه ران ل وان ئالییا و بینانی
 فوزوولان خوه ل چق و شاخ و رهه و ریشه یین وان ئالاند و نه هیشت نهو
 فه حه بن. گه لو نهو مروقیین کول رهه و ریشه دا به د سریشت و به دئافه رشتن،
 نهو رهه و ریشالا پیس ژ وانا تی شوشتن و ئاقیتین؟ تو نه گه ر زه به شا ماران
 بچینی و چل سالی هه ر سال سه د ئافان ب هنگفینی بده یه وی زه به شی و ب تیرا
 تاقی نهوی په روه رده بکی و هه رده م و کاف گولاقی لی بره شینی، هه ر رۆژ رهه
 وی ککه ر بکی و ناوه یا هه ر دو له تین رهه وی تژی شه که ر بکی و وه کی هندوویان
 ژیرا خزمه تی بکی، گه لو نهوی ژ ته را بیه، زه به ش؟ لی هه ر نه که، ده ما کو نهو
 میوه یی بده، میوه یا وی یی شیرین به. نا، نهو نکاره ژ بلی ته حلی یی میوه یه ک
 دی بده.

(۵۷)

مسالین سەرەنجامی بەنی ئادەم و مەئالی نە ب حەسبى زاهری
سوورەتی حالە، بەلکی مۆتەعللقى باتنی مەعنا و مەوقوفی
مەشبیەتی زولجەلالە

۲۴۱۱- ئاگاہی ژ حالى دەوری ئەبیام
ئەفرەنگەهە گۆتە من سەرەنجام

- هەقبەرکرن : هژ . ئاگاہ -
- پەیقناسی : ئاگاہی : خەبەرداری، ئەوی کو ئاگاہە - دەوری ئەبیام : گەپرا روژان -
سەرەنجام : کوتایی -
- جوانکاری : پەیفین دەور و ئەبیام دگەل هەف هەقبەییوەندن و ل ئاخفتین
روژانە دا هەقوانتەنە .
- شروقه : ↓

۲۴۱۲- گۆ پیرەکی مپەرداری عاشق
قەولنی وئ ژ رەنگی سوبحی سادق

- هەقبەرکرن : رو . مەرە - ئە . مۆهر - - رو . وە -
- پەیقناسی : پیر : شیخ، عارف - مپەردار : ئەفیندار، دلۆقان - سوبحی
سادق : سوبحا سادق، سبیدا راستین -

- **جوانکاری:** ل فئی مالکی دا وه کاندن هه یه، گۆتئین پیری میهردار ل راستی یی دا ب سیده یا روڻ و راستین را هاتیبه وه کاندن.

■ **شروقه:** ↓

۲۴۱۳- وهقتی وه کو نهو دبوو مراقب
روو حا وه دبوو ژ جسمه غائب

- **هه قبه رکن:** میر. رو. ب- نا. نه. حم. هژ. ل- بر. رو. حم. جسمی-
هژ. جسمی- پرو. لجسمه -

- **په یقناسی:** مراقب بوون: مراقب چوون، گۆره کی هنده ک بییر و باوهران ره وشه که کو ژ لایی عارف و وه لی یین خودی په یدا دبه و نه وانا دکارن چاقین خوه بدن سهر هه ف و قهومینه کئ کو هئ نه قهومییه و یان جیهه کی دوور کو نایع خوویانی، یان که سین کو ب وان فا دیار نین، بینن، یان دگهل مریبان په یوهندی دانین - **غائب:** وهندا، نه بهدی-

■ **شروقه:** ↓

۲۴۱۴- نه سرار دبوون ل وی دیاری
نیچیر دکر ل عهرشی باری
۲۴۱۵- غائب کو دبوو ژ **عالمه گل**
غالب کو دبوو ل **عالمه دل**

- **هه قبه رکن:** هژ. عهرشی - - هژ. ل -
- **په یقناسی:** **عالمه گل:** جیهانا خاکی - **غالب:** ل سهر که تی - **عالمه دل:** جیهانا رووحانی و ناسمانی -

- **جوانکاری:** پیری میهردار ب بالداره کی نیچیرقان را و نه سراری بارگاها خودی ژی ب نیچیری را هاتیبه وه کاندن.
مالکا ۲۴۱۵ ب شیوه یا تهرسیعی هاتیبه فه هاندن. په یقین غائب و غالب جناسی ساز دکن. **عالمه گل** کنایه ته ژ فئی جیهانا خاکی.

■ **شروقه:** ↓

۲۴۱۶- قهلبین وء ژ سرئ له وحن مه حفووز
 ههر له حزه دبوو ب که سفن مه حفووز
 ۲۴۱۷- زاهر کو دبوون ژ وی که رامات
 ئاگه ه دکرن خودان مه قامات
 ۲۴۱۸- وی پیری ب خهون نه گهر ب ئلهام
 نه فرهنگه هه کر حه قیقهت ئعلام

- هه قبه رکرن: میر. مه حفووز - میر. که رامات، مه قامات - میر. نه گهر ب خهون نه گهر -
- په یقناسی: مه حفووز: که یفخوش - ئلهام: که تنه دلان، نقتینا دل، نقتی دل - وی: ئلهامی وی بوو -
- سرۆفه: میژوو زانه کی کو ژ میژوو یی ئاگادار بوو، ل کوتایین دا وهها گۆته من. گۆت: شیخه کی ئه قیندار و عارف کو گۆتتین وی وه کی سبیدا راستین رۆناهی و دوروست بوون، ئه و شیخا دهما کو موراقب دچوو، جانئ وی ژ له شی وی دهر دکهت و رازین سه رگرتی ل بهر وی فه دبوون و ئه وی ل بهر تهختی خودی و ل ناسمانی ژۆرین رازین سه رگرتی نیچیر دکرن. دهما کو ژ فی جیهانا خاکی دهر دکهت و حال پی دکهت و دکه ته جیهانا رووحانی، دلئ وی ب ئه شکهره بوونا رازین ل له وحن مه حفووزی دا، هه ردهم گهش و شا دبوو. دهما کو که رامات ژ وی دیار دبوون، خودانی پایه و پله یین بلند ب که رامه تین وی ئاگادار دبوون. ئه وی پیری نه گهر ب خهون به، یان ژ ب ئیلهام به، وهها ئه ف راستی یا راگه هاند:

۲۴۱۹- گۆ چوومه دیاری باغی رزوان
 من دی دو هه زار حوور و غلمان

- هه قبه رکرن: میر. گۆ ئه ز - ح.م. ئا. هه زار و - ه.ژ. غیلمان -
- جوانکاری: په یقین باغی رزوان و حوور و غلمان هه قبه یوهندن.
- سرۆفه: ↓

۲۴۲۰- بلجومله د قەسرەکی عەمەلدار
ئەو قەسرە یتوون ژ دوپئ شەھوار

- **ھەقبەرکرن:** ل گشتی ژئیدەرین ل بەردەستی من دا عەمەلدار ھاتیبە، لئ ل چاپا ئۆرمی یئ دا عەلەمدار ھاتیبە - - ل چاپا ئۆرمی یئ دا تەمام ھاتیبە -
- **پەیفناسی:** قەسرەکی عەمەلدار: کۆشکەک ب خولام و خزمەتکار - قەسرەکی عەلەمدار: کۆشکەک ب ئالا و نیشان - یتوون: یتووم، ب گشتی، یتەمامی - شەھوار: ھێژایی شاھان، شاھانە -
- **شرۆفە:** ↓

۲۴۲۱- یەک شوبھەن بەکر ب تاج و بن پەر
وہستایی ل بەر دەری مووہقەر

- **ھەقبەرکرن:** میر. وەستایە - ھژ. موہقەر -
- **پەیفناسی:** بن پەر: ھەزار دنقیسە شیری جەوھەردار واتە شووری گەوھەردار، ل ھەنبانە بۆرینە یئ دا ژى ھاتیبە جۆری چەک، لئ ئەز تئ دا ب گومانم، ب دیتنا من بنپەر دەبئ ئەو تاجا بە، یا کو ب پەرین بالداران یئین جوان دخەملاندن، لەورا لێرە دا ژى خانى دینژە ب تاج و بنپەر و ل دوو را ژى دینژە چۆگانەکی حەیزەران د دەس بوو، مرقەقەکی دەرگەشان چۆبئ حەیزەران و شوور پیکفە نادە دەستی خوە. - موقەپەر: راوہستایی، ل سەر خوە، دامەزری - مووہقەر: خودان وقار، گران و ل سەر خوە، خودان تۆرە و سەنگین.
- **شرۆفە:** ↓

۲۴۲۲- چۆگانەکی حەیزەران د دەس بوو
ئەمما م نەزانی ئەو چ کەس بوو

- **ھەقبەرکرن:** ئۆس. دەست - - رۆ. میر. نەناسی - پڕۆ. نەزانی -
- **پەیفناسی:** حەیزەران: خەیزەران، قامووش، قامووشا ھندی -
- **شرۆفە:** ↓

۲۴۲۳- من گۆتە وی ئەی خودان مەراتب
ئایا تو خودانی یانی حاجب
۲۴۲۴- گۆ شیخ تو چما نزانى کیمه
ئەز ئەو بە کرۆکی قاپووجیمه

■ هەقبەرکرن: میر. حم. رۆ. گۆ شیخ تو مانزانى کیمه- ئا. گۆ شیخ تو نزانى ئەز
ژ کیمه- ئە. یا شیخ نزانى ئەز ژ کیمه- هۆ. گۆ شیخ تو نزانى ما کو کیمه-
ئۆس. گۆ شیخ چرا نزانى کیمه- - ئە. ئا. حم. هۆ. رۆ. ئۆس. ئەز ئەو
بە کرۆکی قاپووجیمه، - میر. ئەز ئەو بە کرۆکی قاپووجیمه-

■ بالکیشی: ئەف مالکا ییک ژ وان مالکین ئالۆزه مەم و زینى یه، تەنئى ل چاپا
ئۆرمییى دا " بە کرۆک " هاتبوو، کو من ژ هەمووی سەرراست تر دیت-

■ پەیقناسی: خودان مەراتب: خودان پله و پایه- حاجب: دەرگەفان-

■ شەرۆفه: ↓

۲۴۲۵- ئەز موشتەرەکی مەمى و زینم
لەو لیرەهە ئاستان نشینم

■ هەقبەرکرن: میر. ئەلهو- ئا. رۆ. مە- پڕۆ. هە- ئۆس. لەورا ل بەر
ئاستان نشینم-

■ پەیقناسی: موشتەرەک: هەقپار، هەقپشک - ئاستان نشین: دەرگەفان، ل بەر
شینیکی روونشتی-

■ شەرۆفه: گۆ ئەز کو چوومه باغی بهیشتی، من دو هەزار حووری و غلمان، کو
هەموو ل کۆشکەک ب ئالا و نیشان و ب خولام و خزمەتکار، کۆشکەک تەفدا
ژ مرواریدین شاهانه هاتبوو دارشتنی دا دیتن. یهکی بینانی بەکر ب تانجی
پەردار و گەوهەرنیشان، کو چۆیهکی خەیزەرانی ل دەستە دا بوو، زۆر ب
گرانی و ل سەر خوه ل بەر دەرکی وئ کۆشکی راوهستا بوو. لی من نزانى ئەو
کی یه. من گۆتە وی ئەی پایەدار، گەلۆ تو دەرگەفانی، یان تو خودانی قى
کۆشکی یی؟ ئەوی گۆتە من، شیخ ما تو نزانى ئەز کیمه؟ ئەز هەمان ئەو
بە کرۆکی دەرگەفانم. ئەز لیرە دا هەقپشکی مەمۆ و زینى مە. لەورا لیرە ل بەر
شینیکی قى کۆشکی روونشتیمه.

۲۴۲۶- ئەف قەسرە کو ھەشت تەبەق عەیانن
 یەک یا منە ھەفت تەبەق د وانن
 ۲۴۲۷- ئەز لیرە ئەمین و دەست بدارم
 لاکن د فی مولکی حسسەدارم
 ۲۴۲۸- ھەرچەندە ب شکیلن پاستبانم
 ئەمما ب مەکان شەریکی وانم

■ ھەقبەرکرن: ھژ. رۆ. ھم. میر. ئا. ئە. ئۆس. لیکن-

■ پەیفناسی: تەبەق: تەبەق، قات- د وانن: یید وانن- ئەمین: ئەمانە تدار، کەسی
 کو مروف دکارە پشتا خو پیتە گری دە- دەست بدار: کار بدەست، دەست بە
 دار- حسسەدار (حصەدار): خودان پشک و پار-

■ شروڤه: ئەف کوشکا کو ھەشت قاتین وی یین بلند ھەنە، قاتەک یا منە و
 ھەفت قات ژى یین وانن. ئەز لیرە کاربدەست و ئەمینن وانم و ل فی مولکی دا
 ھەقیشکم. ھەرچەند کو ئەز ل وینە یا زیرەفانان دامە، لئ ئەز ل فی جی یی دا
 ھەقیپاری وانامە.

۲۴۲۹- من گۆتە وی ئەى نکوو سەرەنجام
 وازح بکە بۆم حالئ ئیعلام

■ ھەقبەرکرن: ھژ. ھەرچەندی- ئا. ئە. ھم. بکە حالئ بۆم- رۆ. بکە حالئ
 بۆم- ھژ. بکە حالئ بۆم ئیعلام-

■ پەیفناسی: پاسبان: نۆبەدار، قەرەول، زیرەفان - وازح (واضح): فەکری،
 شروڤه کرى -

■ شروڤه: ↓

۲۴۳۰- ھەرچەند کەرەما کەریمە عامە
 باری ب چ دا تە ئەف مەقامە

■ ھەقبەرکرن: ھم. رۆ. کەریمی- - میر. مە- ھژ. ئەو-

- پەيئناسى: كەرەم: دلۇقانى - كەرىم: يىن دلۇقان، خودى - عامە: گىشتى يە - بارى: خودى، جارى، قىجا -
- جوانكارى: پەيئىن كەرەم و كەرىم جناسى ساز دكن. پەيشا بارى لەتافەتى چى دكە، لەورا كو خودانى دو واتە يايە.
- شرۆفە: من گۆتە وى ئەى پاشەرۆژ ب خىرۆ، رەوشى ژ من را باش شرۆفە كە. ھەرچەند كو دلۇقانى يا خودايى دلۇقان و بەخشىنكار گەلەك و گىشتى يە، لىن بىژە و جا باش راگەھىنە كانى خودى ئەف پلە يا بلند ب چ دا تە؟

۲۴۳۱- گۆ شەيخ تو ھىژ نەبووى عارف
 ئەمما د دنى تو بووى واقف
 ۲۴۳۲- ئەز گەر ب خەبەر رەقىبى وان بووم
 لاكن ب نەزەر حەبىبى وان بووم

- ھەقبەرگىن: ھژ. بوويە - ئا. ئە. گەر ئەز -
- جوانكارى: پەيئىن حەبىب و رەقىب دژبەرن.

■ شرۆفە: ↓

۲۴۳۳- من ئەو ژ دنى ب پاشقە كىشان
 موعتاد كىرن ب دەرد و ئىشان
 ۲۴۳۴- خۆشىن د دنى ل وان ب دەردان
 مونقاد كىرن ب داغ و دەردان
 ۲۴۳۵- ئەو چەند م دانە وان سەياسەت
 حەتتا وەكو بوون خودان رەياسەت
 ۲۴۳۶- لەو را م ل زەرئى وان خەبەر دا
 حەتتا كو سەرئى خو تى ب دەردا

- پەيئناسى: مونقاد: بەرفەرمان، فەرمانبەر - سەياسەت: جەزا، ئىش و ئازار، سزا - رەياسەت: سەرۆكى، مەزنايى - زەرئى (ضرى): ل دژى، ل زرئى -
- جوانكارى: ھەردو پەيئىن دەردان جناسى ساز دكن. پەيئىن داغ و دەرد جۆت پەيئىن. ل گەلەك جىيان دا ب يەك واتە يى تىن.

■ **شروقه:** به کر گۆت یا شیخ هه چهند کو ئاگاداری یا ته ژ جیهانی هه یه، لی دياره کو تو هیژ نه بووی عارف. ئەز ئەگەر ب گۆتیی دژبەر و جگری وان بووم، لی ئەز ب دیدار و دل دۆستی وان بووم. من ب کریارین خوه ئەو ژ خوهشی یین جیهانی دوور خستن و ئەو ب ئیش و دهردان پیقه کرن و من خوهشی یی جیهانی ژ وان دانه دهردانی و ژ دهستی وان دهرخستن و ئەو ب داخ و دهردان گیرۆدار و بهرفه رمان کرن. من هند جهنجهرات و نازار دانه وان، دا کو ئەو گههشتن پله یا سهروکاتی یی. ل بهر وی هندی بوو، کو من ل دژی وان خه بهر دا، دا کو من سهری خوه ل قی ریکی دا دهردا.

۲۴۳۷- ئەف ههردو جهان ب ههف ههوینه

ئەف زوپه ل زړی ههف قهوینه

۲۴۳۸- ههتتا وه کو بهرنه دی تو ییکی

نابینی چو له ززه تی ژ ییکی

■ ههقبه رکن: هژ. تا دهست ژ ئیکی بهر ته نادى، نابینی چو له ززه تی ژ یا دی -

■ په یقناسی: ههفی: ههقوو، ههقشوو - زوپ (ضر): ههفی - زهړ (ضر): دژ، زیان -

■ جوانکاری: ههردو په یقین ههفی و زوپ ههقوانه نه. ههردو په یقین زوپ و زړ (ضر) جناسی ساز دکن. خانی ههردو جیهانان واته دونیا و ئاخه تی دوه کینه دو ههقوویان کو نه شین پیقه بژین. یان مروف نه شی چ خۆشی یی ل وان ههردوکان پیقه ببینه.

■ **شروقه:** ↓

۲۴۳۹- ئەو زوپه ب وان م دایه بهردان
کیشانه ب ئاسمان ژ عهردان

■ ههقبه رکن: رۆ. ئاسمانی -

■ جوانکاری: ئەو زوپه کنایه ته ژ جیهانا خاکی کو ههقوویا جیهانا رووحانی یه. په یقین ئاسمان و عهردان دژبهرن.

■ **شروقه:** ↓

۲۴۴۰- من دائیبه وان بتوون بهیشتهک
وان دائیبه من ژ باغء خیشتهک

■ ههقبه رکرن: ئا. حم. رۆ. بحشتهک - بهیشتهک - - حم. رۆ. میر. باغی - هژ. باغی -

■ په یقناسی: خیشت: خشت، که لپووج -

■ جوانکاری: په یقین باغ و بهیشت هه قواته نه.

■ **شروقه:** ئەف ههردو جیهانانه ب ههقدو را وهکی دو هه قوویانن، ههردو ژی دژبه رین ههف و زړید ههقدونه. ههتا کو تو یهکی ژ وان بهرنه دی، تو چو خوهشی یی ژ یا دی نابینی. من ئەف ههقی یا واته ئەف جیهانا خاکی ژ وان دا بهردانی و ئەو ژ نهردی کشاندنه ئاسمانان. من بهیشتهک بتوون دایه وان، ئەوان ژی ژ وی بهیشتی ته نی که لپووجهک دانه من.

۲۴۴۱- شیخ مای ل گوھتئا وء گوھدیڕ
گو ئه ی شهقین ته عاقبته خیر

■ ههقبه رکرن: ئا. ئه. ماو - میر. ئه. ئا. هژ. گوئنا - - میر. کو- ئا. رۆ. شهقی یی عاقبته - ئه. شهقی یۆ وه - پرۆ. گو ئه ی شهقی یی ته عاقبته خیر -

■ په یقناسی: گوھدیڕ: گوھدار، گهدار، بهیسته- شهقی: بهدبه خت - عاقبته خیر: عاقووبته خیر، داوی قهنج، ئاخری ب خیر -

■ **شروقه:** ↓

۲۴۴۲- تاجدین کو تو کوشتی بی جنایته
باری ب وء را چ گر عنایته

■ ههقبه رکرن: هژ. ئا. وی -

■ **شروقه:** شیخ ل گوئنین وی گوهداری کر و ل دوو را ژی پرسسی: ئه ی گونه هکاری ئاخری ب خیر، لی تاجدین کو بیگونه ه تو کوشتی، خودی چ بهخشین و دایین ژ وی را کر؟

۲۴۴۳- گۆ عەفو کر ئەو جەنابىن باری
 بوو جىنەتى و نەچوویە ناری
 ۲۴۴۴- خەللاقىن خەرابى و خەبىسى
 بەخشىنە وى، جەننەتىن نقىسى
 ۲۴۴۵- عالم کوپ دەست خەرابى یا من
 عاجز کربوو فەسادى یا من
 ۲۴۴۶- کوشتىم وى ژ بۆ نزامىن عالم
 بۆ راحەتى یا عەوامىن عالم

- هەقبەرکرن: نا. ئۆس. ژ. - میر. نظارى - ئۆس. ژ نىتزامىن ... -
- پەيئىناسى: خەللاق: خولقکەر، ئافریندۆخ، ئافرینەر- نزامىن عالم: رىک و پىكى یا جىبەئى- عەوامىن عالم: گشتى مرؤفان، هەموو مرؤفین ناسایى-
- جوانکارى: پەيئىن خەرابى و خەبىسى هەقواتەنە.
- شروقه: ↓

۲۴۴۷- زاھر وە ئەگەر چ کر قەباحەت
 باتن بوو بوو ئەو قەباحەت راحەت

- هەقبەرکرن: حم. زا. باتن بوو راحەت ئەو قەباحەت - میر. ئۆس. ئە. رۆ. جا. باتن بوو پەراحت ئەو قەباحەت - هژ. باطین بووی ئەو قەباحەت راحەت-
- بالکیشى: هەردو پەيئىن قەباحەت پىکئە نابن پاشبەند، لى پەيئىن راحەت و قەباحەت پاشبندىن رىکن.
- جوانکارى: پەيئىن زاھر و باتن دژبەرن. لىئەگەر پەيئىن قەباحەت جوانکارى یا تەکریرى ساز دکە. هەردو پەيئىن قەباحەت، دگەل پەيئىن راحەت مووسىقايى چى دکن.

- **شروقه:** (به كراء) گوٽ، خودی ژ گونہہی وی دہرباس بوو و ئەو بەخشاند و ئەو بوو بہیشتی و نہ چوو دژہہی. خودانی قہنجی و خہرابی یان بہیشتن ل سہر نافی وی نفیسین و بہخشینہ وی. فہسادی و خہرابی یا من کو جیہان نالزاندبوو و خہلکی جیہانی نہرہحہت کربوو، ئەوی ئەز ژ بونا ریک و پیکی یا جیہانی و راحتہ تی یا گشتی کوشتیم. ہہرچہند کو ئەوی رووفا کارہکی خہراب کر، ل بنفا ئەو خہرابی یا وی بوو ہہگہرا راحتہ تی یا جیہانی.

**۲۴۴۸- شۆلن ہہنہ زاہرہن خہرابن
فیعلن ہہنہ سوورہتہن سہوابن**

- **ہہقبہرکرن:** ئا. زاہر ئەو - ئۆس. زاہری -
- **پہیقناسی:** قہباحہت: خہرابی، کاری پیس و نہباش - راحت: حہسیانہوہ -
شۆلن ہہنہ: ہندہک کار ہہنہ - **فیعلن ہہنہ:** ہندہک کریار ہہنہ -
سوورہتہن (صورتا): ل رووہ -
- **جوانکاری:** پہیقین شۆل و فیعل ہہقواتہنہ. پہیقین زاہرہن و سوورہتہن ژی ہہقواتہنہ. پہیقین سہواب و خہراب دژبہرن. ئەف مالکا ب شیوہیا تہرسیعی ہاتیبہ قہہاندنی.

■ **شروقه:** ↓

**۲۴۴۹- یہک عہدلہ ل سوورہتی جہفایین
یہک قہہرہ د کسوہتی وہفایین**

- **ہہقبہرکرن:** ئا. سوورہتا - ئۆس. ل سوورہتی -
- **پہیقناسی:** عہدل: داد - سوورہت: وینہ - کسوہت: کنجک -
- **جوانکاری:** ئەف مالکا ب شیوہیا تہرسیعی ہاتیبہ قہہاندنی. پہیقین قہہر و عہدل، کسوہت و سوورہت و جہفا و وہفا دژبہرن.

■ **شروقه:** ↓

۲۴۵۰- لیبی پەردە کەشئ رومووز حکمەت
بی سې نە کر ئەو کونووز قسەت

■ هەقبەرکرن : میر . حم . بی -

■ پەیقناسی : لیبی : لیبی بەلین - پەردە کەشئ : پەردە کیشئ، سەتار، سېفە شېر - رومووز
حکمەت : رومووزین حکمەتئ، سې و رازین زانستا خودیناسی یئ - کونووز :
پرانە یا کەنەز، خەزینە - قسەت : پارفە کرن -

■ شروقه : ↓

۲۴۵۱- تەوزیع نە کر ل عامئ ناسان
مەخسووس ئەو دا نەدیم و ناسان

■ هەقبەرکرن : حم . هژ . جا . عامئ ناسان - - هژ . ئەوی - ئا . نەدا -

■ پەیقناسی : تەوزیع : بلاو کرن، پشک ئاقیتن، پارفە کرن - ناسان ۱ : مروقان -
ناسان ۲ : یین ناسکری - ئەو : ئەوی -

■ جوانکاری : هەردو پەیقین ناسان جناسئ ساز دکن . پەیقین نەدیم و ناس
هەقبە یوئەندن .

■ شروقه : ↓

۲۴۵۲- ئەو سې و نە کر ژ بو مە مەعلووم
هن مەحرەم ئەو هەنەک د مەحروروم

■ هەقبەرکرن : ژ بلی ئۆس . ل گشت ژیدەران دا "وی" هاتییه - ژبلی ئا . ل
هەموو ژیدەران دا "و" هاتییه -

■ جوانکاری : پەیقین مەحرەم و مەحروروم جناسئ چن دکن .

■ شروقه : ↓

۲۴۵۳- سەد شوگر ئەزى خەراب و تاجدین
 مەزەن ب تەعەللوقا مەم و زین
 ۲۴۵۴- مەحروروم نەبوون ب پەر گوناھى
 بوون مەزھەرى رەحمەتا ئلاھى

■ ھەقبەرکرن : میر . شوگرى -

■ پەيقناسى : تەعەللوق : پەيوەندى و نىزىكى -

■ شروڧە : ھندەك كار ھەنە رووفا خەراب تېنە خوويانى، ھەنەك كرىار ھەنە كو د
 وینە يا خوە دا قەنج ديار دکن . يەك دادە ل وینەيا بېدادى يى دا، يا دى قەھرە
 ل كنجكى ئەمەكدارى يى دا . لى خودايى پەردەكەشى رازىن حكەتەئ ئەو
 گەنجینەيا بى چنە و بى راز پارڧە نەكریبه . ئەوى ئەو گەنجینە يا ل گشتى
 مرؤقان پارڧەنەكریبه، ئەوى ھەر تەنى ب تايبەت داپە مرؤقین تايبەتى و ھۆگر
 و دۆستېن خوە . ئەوى خودايى ئەو رازا ژ مە را سەرڧەنەكر، ئەم نزانن كانى
 چما ھەنەك مەحرەمېن وینە و ھەنەك ژى ژ دۆستانى يا وى مەحروروم و بى پار و
 پىشكن . سەد سپاس كو ئەزى خەراب و تاجدینى بكوژ، ھەر تەنى ژ بۇنا
 پەيوەندیدار بوونا ب مەمۆ و زینى را ، دگەل پەر گونەھى يا خوە ديسان ژى
 ژ دلۆقانى يا خودى بى پار نەمان و ئەم بوون نموونە يا دلۆقانى
 و لېبھۆرىنا خودى .

۲۴۵۵- ئەى دۆست ب دل بە يارى قەنجان
 يا قەنج ببە نەيارى قەنجان

■ ھەقبەرکرن : رۆ . تەبايى - پرۆ . نەيارى -

■ پەيقناسى : ياقەنج : يان قەنج، يان ب باشى و بنەجى -

■ جوانكارى : پەيقىن بەيار و نەيار جناسى ساز دکن و پەيقىن يار و نەيار ژى
 دزبەرى يى چى دکن . لېڧەگەرا پەيقا قەنج مووسىقايا واتەيى ساز كرىبه .

■ شروڧە : ↓

۲۴۵۶- ئەو قەنجىن و قەنجى يىن دزانن

ئەو غەير ژ قەنجى يىن نزانن

۲۴۵۷- ھندى گو ب وان بىكى جەفايىن

ئەو دى بىكرن ب دل وەفايىن

■ ھەقبەركرن: ھۆ. غەيرى- پىرۆ. پەراوئىزا ھىم. لەو را كو خەرايى يىن نزانن - -
ئە. دكى -

■ شىرۆفە: ئەى دۆست يان ب دل و جان بىبە ھەقالى مەرۆقئىن قەنج، يان ژى ب قەنجى و دوروستى بىبە نەيارى مەرۆقئىن قەنج. مەرۆقئىن قەنج قەنجىن و قەنجى يىن دزانن، ئەوانا ژ بلى قەنجى يىن تىشتەكى دى نزانن. تو ھندى خەرايى يىن ژ وان را بىكى، ئەوئى ژ دل و جان ژ تە را قەنجى و ئەمە كدارى يىن بكن.

۲۴۵۸- زىنھار موھوب مەبە ل خەرابان

نە دۆست نە دوژمنى كەلابان

■ ھەقبەركرن: مىر. تو مەبە موھوبىن خەرابان - ھىم . رۆ. مەبە موھوبىن خەرابان - ھۆ. مەبە موھوب خەرابان -

■ جوانكارى: پە يىقئىن دۆست و دوژمن دژبەرى يىن ساز دكن. پە يىقئىن موھوب و دۆست ھەقوانتەنە.

■ شىرۆفە: ↓

۲۴۵۹- گەر دۆست بى دى بىكەن تە مردار

وەر دوژمنى دى تە كەن برىندار

■ ھەقبەركرن: ئە. ھىم. بر. رۆ. ھۆ. دى بىكەن -

بالكىشى: ل مالاك ھەلبەستى دا سەربەستى يا ھۆزانى يىن ھەيە.

■ شىرۆفە: ئەز بەختى تە دامە، چ جاران نەبە ھەقال و ھۆگرى مەرۆقئىن خەراب. چ جاران نە بىبە دۆستى سەگان و نە ژى بىبە دوژمنى وان. ئەگەر تو بىبى دۆستى وان، دى تە ژى وەكە خوە مردار بكن. ئەگەر تو دوژمنى وان بى، دى تە برىندار بكن.

۲۴۶۰- ئەف ھممەتە خاسى عاشقانه
ئەف مەرتەبە راھى سادقانه

- ھەقبەركرن: ھۇ. ھممەتى -
- پەيئناسى: خاس: تايىبەت - مەرتەبە: پە و پاىە - راھ: رى، رىك - سادقان:
يىن راست و دوروست -
- شروڧە: ↓

۲۴۶۱- خەلقى كو وەكى بەگر شەقىنە
فەعلى د وان جوملە ناحەقىنە

- ھەقبەركرن: مىر. خەلقى وەكو بەگر - - ئە. ھم. ھۇ. وى -
- پەيئناسى: شەقى: بەدبەخت - فەعل: فىعل، كرىار - ناحەقى: نەحەقى،
نەدوروستى -
- شروڧە: ↓

۲۴۶۲- يان شوبهەتى تاجدىن د جەبار
قەتتال و دلاوەر و جگەردار

- ھەقبەركرن: مىر. ئۇس. تاجدىن جەبار - - قەتلا وى -
- پەيئناسى: جەبار: زۆردار - قەتتال: بكوژ، كوژەك - دلاوەر: خودان دل و
جەرگ، بوپر - جگەردار: جەگەردار، خودان جەرگ، بوپر -
- شروڧە: ↓

۲۴۶۳- مه عفوو بکه تن که رامه تا وان

مه عفوور بین ژ هممه تا وان

۲۴۶۴- ته قوییه تی وان بیت مه ده دکار

ته بعییه تی وان بکت سه زاوار

■ هه فبه ر کرن : نؤس . سه رئه فراز -

■ په یقناسی : مه عفوو : عه فوو بووی، هاتی بهوژاندنی - مه عفوور : لی بهوژی،
غه فریایی - ته قوییه ت : پاقشی، داوینپاکی - ته قوییه ت : هیزدار کرن، هیز پیدان،
ناریکار بکرن - مه ده دکار : ناریکار - ته بعییه ت : په یره و بکرن - سه زاوار : هیزا -

■ جوانکاری : په یقین مه عفوو و مه عفوور هه قواته نه . - مالکا دوویسی ب شیوه یا
تهرسیعی هاتییه فه هاندنی .

■ شروقه : ↓

۲۴۶۵- نه ف ره مزه حه قیقه ته ن له تیغه

نزعان بکه نوکته یی زه ریغه

■ هه فبه ر کرن : پرو . نؤس . زومره -

■ په یقناسی : نزعان (نذعان) کرن : موکور هاتن، دانه نوستی یی خوه - نوکته :
نقتک، هوورده کاری، گوژتین بالکیش - زه ریغ : زراف، نازک -

■ شروقه : ↓

۲۴۶۶- نزعان بکه مه سئلی موده رس

ته خمینی مه ساحه تی موهه ندس

■ هه فبه ر کرن : نه . نزعانی مه سائلی ، ته خمینی مه ساحه تا -

- په یقیناسی: موده ریښ: دهر سببیز، خونده بیژ - ته خمینګرن: بهراورد کرن، هزر لیدان - مه ساحه ت: به یاف، رووبه ر- موهه ندس: نه ندازیار، ئەف په یقا عه ربه ی ژ په یقا کوردی یا نه ندازه هاتیبه قه رګرتن -

■ شروقه: ↓

۲۴۶۷- دوزمن کو ژ عیشقی به هره وهر بن
بهس دؤست نه دی د موعته بهر بن؟

- هه فبه رګرن: میر. بهس دو چه رنگ د موعته بهر بن -
- په یقیناسی: به هره وهر: سوو دمه ند، پار دیتی، پشکدار - موعته بهر: خودان ئی اعتبار، جی باوهری یی -

■ شروقه: ↓

۲۴۶۸- نه فرنگه ته عه لوقا ره قیبان
بهس چهنده ته فه وقا هه بیبان

- هه فبه رګرن: میر. بهس ئەف چهنده - هژ. پهس چهنده -
- په یقیناسی: ته فه وق: سه راتی -
- جوانکاری: ئەف مالکا ب شیوه یا ته رسیعی هاتیبه قه هاندنی. په یقین ره قیب و هه بیب دژ بهرن .

■ شروقه: ↓

۲۴۶۹- خاسما کو موحب بیته مه حبوب
نهو تالبی هق بیته مه تلووب
۲۴۷۰- هه ققا کو ته نی وء هق دزانت
قه ت غه بری وء کهس ب هق نزانت

- جوانکاری: په یقین موحب و مه حبوب پیڅه و په یقین تالب و مه تلووب ژی پیڅه جناسی ساز دکن. په یقین هق و هه ق جناسی ساز دکن. لیڅه گه را په یقا هق موسیقا یا هوندورانی ساز کریه .

■ **شروقه:** ئەف ھممەتا کو مروّف دوژمنی خوہ ژ ناگری رزگار بکە و ببە ھەگەر بەخشاندا گونەھین وان، تاییبەتی مروّفین ئەفیندارە، ئەف پلەیا ریکا مروّفین راست و دوروستە. ئەگەر کەرامەتا وان ئەفیندارانا مروّفین وەکی بەکرە بەدبەخت و گونەھکار، یان یین وەکی تاجدینء بکوژ و بویر و شەپانی، ببەخشە و ئەو مروّفانا ب ھممەتا وان بینە لیبھۆرینی، ھیز و شیانان وان ببە ناریکاری قانا و ئەقانا بین ھیزایی پەیرەویکرنان وان، راستی ژی ئەقا رازەک زۆر ھوور و کوورە. لئ موکور بئ، کو ئەف نوکنەیا گەلەکی تەنک و ھوورکە. وەکی خوہندیژەکی ل ئەف مژاری قەکۆلە و وەکی ئەندازیارەکی بەیاقا قئ مژاری ببیئە و بزائە چەندە کارەکی مەزنە. دوژمن ئەگەر ژ ئەفینا مروّفء بەھەرەوەر و سوودمەند بین، لئ گەلو دۆستئ ب وئ ئەفینئ نەبن خودان پلە و بەھەرەوەر؟ ئەگەر پەیوہندیدار بوونا فان ئەفینداران ژ دژبەر و جگرین وان را وەھا جیھئ بەھەرە و سوودئ یە، لئ دئ ژ ھەقال و ھۆگران را چەندە سەپاتی یئ بین؟ بتاییبەتی کو ھەقال و ھۆگرین وان ئەفیندار بن و ئەو خوازیاڕین راستی و دوروستی و ئەفیندارین خودئ بن. ب راستی کو تەنئ ئەوی یئ حەق دزانە و ژ بلی وی چ کەسی خودان حەق نزانە.

بالکیشی: خانئ لیبرە دا ب جوړەکی سەرگرتی ژ خوہ را یە کو ئەو ئەفیندارە و ژ بلی خودئ چ کەس و چ تشتی حەق نزانە.

نسبائى خەۋاس و كەمالى جەۋھەرى عەشقى كۆكىمىيىن ئەكبەر
وگووگردى ئەحمەرە ژ بو خودانى،
لەورا بەھىمى و درندەيى و شەيتانى يىن دكەتە مەلەك
د نەفسا ئنسانى

۲۴۷۱- ئەى موستەمەئى مسال و تەسۋىل
ۋەى موختەھدى قىياس و تەئۋىل
۲۴۷۲- خانى كۆژ جامىن عەشقى دىن بوو
ئەف شۆرە شەپابە پىن شىرىن بوو

■ ھەقبەركىن: مىر. كۆجامىن - مىر. ھۆ. ھۆ. ھۆ. شەپاب -

■ پەيئناسى: موستەمەئى: كۆھدار، بەھىستەر - مسال: نەمۇنە، مەسەلە - تەسۋىل: خەملاندنا گۆتتى، خەيالات، لىباندىن - موختەھد: تىكۆشەر، جەھدىكار، ئەو مەلەك كۆل زانستا ئايىنى دا گەھ شەتە پەلەيا ھەرە ژۆر - قىياس: پىوانە، گومان، بەرانبەركىن، ئەندازەگرتىن - تەئۋىل: قەرگەراندن، كۆھۆرىنا واتەيا گۆتتەكى، شۆرە و راقەكەرن، ۋەركىپراننا بابەتەكى ب شىۋەيا سەربەست -

■ جۋانكارى: شۆرە شەپاب ئستعارەيە ژ زمانى كوردى يان ژى چىرۆكا مەم و زىنى.

■ شۆرە: ↓

۲۴۷۳- ئەۋچەندە قەخوار ئەۋى نەھوشيار
ئاگاھى نەما ئەۋى ژ گوفتار

■ شۆرە: ئەى بەھىستەرى مەتەلۆك و چىرۆكان و ئەى تىكۆشەرى گومان و كۆھۆرىنان، خانى كۆژ جاما ئەقىنى شىت و شەيدا و دىن بوو، ئەف شۆرە شەپابا ژ ۋى را شىرىن بوو. ئەۋى نە ئاگادار و سەرخوش ھند ژ ۋى شەپابى قەخوار كۆئىدى ھى ژ خۋە و ژ گۆتتىن خۋە نەما.

**۲۴۷۴- مهستانه یه نهو ب که یفن مهئموور
دیوانه یه نهو ب عورفن مهعزوور
۲۴۷۵- مهخمووره و بادهنوئش و سهرخوئش
لهو بادفرؤشه و موئشهووئش**

■ ههقبهکرکن: ئۆس. بادهنوئش سهرخوئش - پرؤ. مهخمووره یی بادهنوئشه
سهرخوئش - هؤ. لهو بادفرؤشه و - ئۆس. میر. حم. رؤ. لهو بادهفرؤشه و -
ئه. نهو بادهفرؤشه و -

■ په یقناسی: مهستانه: وهکی مهستان، سهرخوئشانه - مهئموور: ئهمرکی،
فه زمانبه - دیوانه: شیت، شهیدا - عورف: ریبازا ناسکرییه خهلق، دهب و
ره سم، ری و شوون - مهعزوور (معذور): هینزایی لیبهوئین - بادهنوئش:
بادهنوئش، مه یقه خور - بادهفرؤش: بادهفرؤش، مه یفرؤش - بادهفرؤش:
بافرؤش، کنایه ته ژ مروئین کو کارین پووچ دکن و تشتین قالا دکن، بهرانبهری
خالیه ندا فارسی یه.

■ جوانکاری: لیقه گهرا پیتا "ش" مووسیقیا هوندورانی ئافراندیه.

■ شروقه: ئه و (خانی) وهکی سهرخوئشانه و فه زمانبه ری کیفی یه، ئه و شیتته و
گوره کی ری و رسم و عورف و عهده تان لیبهوئاندیه، لهورا کو شیت هه ر چی
بکن سهربه ستن. نهو مهخموور و مه یقه خور و سهرخوئشه، لهو را تشتین قالا
دیژه و ئالوز و په ریشه یه.

**۲۴۷۶- هه رچی کو دیژتن هه وایه
گه ر گو ه بده نی نه وایین نایه**

■ ههقبهکرکن: میر. ئۆس. رؤ. هه وایین - پرؤ. نه وایین -

■ په یقناسی: هه وایه: بایه، ئه قینه - نه وای: ناواز - نای: گه وری، قری، بوری یا
هه وایین، بلور، نهی -

■ جوانکاری: په یقا هه وای دکاره ئیهام به، لهورا کو ل قی مالکی دا هه م ب واته یا
هه وای بایین تی و هه م ژی ب واته یا ئه قینی تی.

■ شروقه: ↓

**۲۴۷۷- ئه و نهی نه هه لال و نه هه رامه
بی په رده یه لی نه بی مه قامه**

■ ههقبهکرکن: حم. لی و -

■ **په یقناسی: نهی: بلوور - حه لال: رهوا، سهزا - هه رام: نار هوا، مردار - په رده: هه ر**
 یهک ژ جیهه مه قام و نوتان ل سه ر نامیرین سازبه ندی یی، ناوه یا هه ریهک ژ
 نوتین سازان کو ب سیمین رهش یان رهنگی ل سه ر بستی یی سازان گری
 ددن. - **مه قام: مقام، ناواز، پله -**

■ **جوانکاری: په یقین حه لال و حه رام دژبه رن. په یقین په رده و مه قام و نهی**
 هه قپه یوه نندن.

■ **شروقه: نهو هه رچی دیبزه هه وایه، نه گه ر هوون باش گوچکی خوه بده نی،**
 هوون بیهین کو نهو گو تین وی دهنگی بلووری یه. نهو بلوورا وی ژی نه رهوا
 و نه ژی نار هوا یه. نهو بلوورا بی په رده یه لی نه بی مه قامه.

بالکیشی: خانی لیره دا ب جو ره کی هو زانانه و نیقه سه رگرتی ئشاره یی رهوشا
 زمانه کوردی دکه و زمانه کوردی و هه لبه ستین کو ب فی زمانه تینه نفیسین،
 دوه کینه بلووره کی کو لیدانا وی هه م ره وایه و هه م نار هوا یه. له ورا کو زمانه
 کوردی ل بال گه ل ره وایه و نه ته ویه ک ب وی زمانه دناخفن، لی نهو زمانه
 نه ته ویه کی ل بال هیزین سه رده ست و زوردار نار هوا و به ربه ند کریه. نهو
 زمانا هه رچهنه ل سه ر نه هاتیبه کار کرنی و وه کی په رده یین سازان نه هاتیبه
 ژیک جودا کرن و فه ژاندن و فه چراندنی، لی وه کی نه یی خودانی پله و پایه یه ک
 بلند و دهنگ و ناوازه کی خوه شه.

۲۴۷۸- کوردی، عه ره بی، ده ری و تازی
ته رکیب کرن ب هه زل و بازی

■ **هه قبه ر کرن: میر. کوردی و عه ره بی و تازی -**
 ■ **په یقناسی: ته رکیب کرن: تیکه هه ل کرن، ته فی هه ف کرن، لیکدان -**
هه زل: یاری، هه نه ک، لاقردی یین سفک - بازی: له یز -

■ **جوانکاری: په یقین کوردی، عه ره بی و تازی هه قبا به تن. په یقین هه زل و بازی**
 ژی هه ر وسان.

■ **شروقه: ↓**

۲۴۷۹- ھندەك ژ فەسانەيىن د بۆھتان
ھندەك د بەھانە ھن د بۆھتان
۲۴۸۰- بۆھتى و مەھەمدى و سىلىقى
ھن لەعل و ھنەك ژ زىپر و زىقى

■ ھەقبەركن: ھژ. مەھە مەھدى -

■ پەيقناسى: فەسانە: ئەفسانە، دەرەقۆك - بەھانە: بەرھانە، ھەجەت-
بەھانە: گرانبۆھانە- بۆھتان: بۆھتان، توھمەت، ئىلاقە، نەراست، -
بۆھتى: دەقۆكا بۆتانى - سىلىقى: دەقۆكا سىلىقى يان- مەھەمدى: دەقۆكا
مەھەمدى، كو دەقۆكا خانى بخوھ يە. مەھەمدى دكەفە باشوور رۇژھەلاتا باژارى
وانى، چىيىن باشىت بىناقى باشىت مەھەمدى بلندترين چىيىن وئى ناچىي يە و
گەلئى ناچىي ئەوى چىيىي پىرۆز دزانن و ھەرسال ب سەدان قوربانان ل سەر
سەرى وى ددن، ھنەك كەسان ب ھەلە ژ قى دەقۆكا كورمانجى را دەقۆكا
مەھەمدى گۆتنە كو ھەلە و شاشىبەك مەزنە. -

*) گەلەك چىرۆك و سەرھانى يىن بىنەمالا مە ل گەل باشىت مەھەمدى و چىيىن
ھەرەكۆل ھەيە. گۆرنا باپىرەكى من- مىرزا مەھەمد ئەمىن - ل قۆتارا باشىت
مەھەمدى دا يە. پ. ج.)

■ جوانكارى: ھەردو پەيغىن بۆھتان ل ھەردو نىقمالكان دا جناسى ساز دكن.
پەيغىن بۆھتى و مەھەمدى و سىلىقى ب ھەقدو را ھەقبابەتن. پەيغىن لەعل و زىپر و
زىف ھەقبەيەندىن.

۲۴۸۱- خەرمۆھرە و مۆرك و مرارى
ھندەك د شەفاف و ھن د تارى

■ ھەقبەركن: مىر. خەر مۆھرەك و مۆھرە-

■ پەيقناسى: خەرمۆھرە: مۆھرى يىن گر و داندىقە كو دكنە ئوستى يى
چارپىيان / دەواران - مۆرك: مۆھرى يىن بچووك- مرارى: مرورى-
شەفاف: رۆناھى-

■ جوانكارى: پەيغىن خەرمۆھرە و مرارى دژبەرن. پەيغىن خەرمۆھرە و مۆرك و
مرارى ھەقبابەتن. پەيغىن شەفاف و تارى دژبەرن.

■ شىرۆقە: ↓

**۲۴۸۲- تەرسىيە كرن وەكى بچووكان
ئىنانه ب قەيسەرى و سووكان**

- **ھەقبەركرن: ئە. تەرجىيە - - مير. ئىنانه قەيسەرى -**
- **پەيئناسى: تەرسىيە (تەرسىيە) كرن: گەھھەربەندى كرن، ب ھەف قە گرىدان، رىزكرن و يىئەكرنا مۆرى و گەھھەران - بچووك: زارۆك -**
- **جوانكارى: پەيئىن قەيسەرى و سووك ھەقبەيوەندى.**
- **شەرقە: من ژ بۇ قەھوونان و رىك و يىك كرن قى چىرۆكى ھىندەك پەيئىن زىمانى كوردى تىكەلى زىمانى عەرەبى و دەرى و تاجىكى كرن و من ب وان پەيئانا لەيستن و ئەول ھەف ئانىن و ھىندەك ئەفسانەيىن بۆتانى، ژ بۇنا مەبەستا خوە كرن بەرھانە و ئەو بەرھانە و بۆھتان و دەرهفۆك و چىرۆك تىكەلى ھەقدو كرن و ب دەفۆكىن كورمانجى يىن وەكى بۆھتى، مەھەمدى و سىلىشى كۆ وەكى لەعل و زىر و زىقان بوون، ب ھىندەك مۆرى يىن داندۆقە و چاقھىشك و مۆرى و مروارىدان كۆ ھىندەك ژ وان سىپى و رۆناھى و چىلۆك بوون و ھىندەك ژى رەش و تارى بوون، تىكەل كرن و وەكى زارۆكان ئەو ب ھەف قەھوونان و ئانىن بازارى و ل ناف سووكا تۆرەقانان گەراندىن.**

**۲۴۸۳- ھن قىسسە و ھىن ژ وان مسالنى
ھىندەك د ھەرام و ھىن ھەلالنى
۲۴۸۴- ھەر قىسسە ژ ھىسسە بەھرەمەندى
ھەر ئەمسەلە گەر بزانى پەندى**

- **جوانكارى: پەيئىن قىسسە و مسال ھەقبەتەن. پەيئىن ھەلال و ھەرام دۆبەرن.**
- **پەيئىن قىسسە و ھىسسە جناسى چى دكن. پەيئىن ئەمسەلە و پەندە ھەقبەتەن.**

■ **شەرقە: ↓**

**۲۴۸۵- لاکن وە غەرەز ژ گوشتوگۆيىن
مەقسوود ژ ھىندە جوشتوگۆيىن
۲۴۸۶- زاھركرنا جەمالنى عەشقە
سابت كرن كەمالنى عەشقە**

- **ھەقبەركرن: ھژ. گۆيە، جۆيە -**

■ **په یقناسی: به هر مه مند: خودان به هر، خودان پار، خودان سوود، سوودمه ند- نه مسه له (امثله): پرانه یا مثل، په ند، شیرت، گوتنن پیشینان- په ند: شیرت-**

■ **جوانکاری: په یقین غره ز و مه قسوود دکارن لیره دا هه قواته بن.**

■ **شروقه: هندک ژ فان گوتنن من چیروکن و هنک زی مه ته لوک و مه سه له نه، هندک ژ وان رهوا و هندک ژ ناره وانه. هه چیروکه ک ژ پشکه ک تایبه تی پیک تی و نه گهر هوون باش بهرا خوه بده نی، هوونی بینن کو هه ر مه ته لوکه ک دا شیرت و په ندک هه یه. لی مه به ستا من ژ فان گوتنانه و قی گوت و بیژ و ئەف هنده لیکولین و لیکه رینی ته نی دیار کرنا جوانی یا ئەقینی و بنه جیکرنا ته کووزی و بلندایا وی یه.**

**۲۴۸۷- عه شق نایینه یی خودا نوما یه
خورشید سفه ت خودان زیایه**

■ **هه قبه رکن: میر. خودان نما- ئوس. جهان نما -**

■ **په یقناسی: خودانوما: خودی نوین، خودا نیشاندەر، تشتا کو خودی نیشان دده- زییا (ضیا): روٹاهی، تریشک-**

■ **جوانکاری: ئەقین جاره کئ ب نه ینووکا خودی نوین و جاره کئ ژ ب تاقی را هاتیبه وه کاندنی.**

■ **شروقه: ↓**

**۲۴۸۸- غافل مه به ژ عه شقی فیله قیقه
ئهی ره ره روی نه قره بوتته ریقه**

■ **هه قبه رکن: میر. زا. مه به ژ- حم. ئوس. رو. ئە. هژ. جا. مه به عیشقی - رو. ئەی راهره و اقرب و ته ریقه-**

■ **بالکیشی: په یقا "مه به ژ" کیشا هه له به ستنی دنالزینه. لی بی وی واته یا هه له به ستنی نقیشکان دبه. لی مروف دکاره بیژه کو خانی ژ سه ره به ستنی یا هوژانی یی وهج وهر گرتیبه. ل جیهی کیته یا کن کیته یا بلند ب کار بریبه.**

■ **په یقناسی: فیله قیقه (فی الحقیقه): ل راستی یی دا- ره ره رو: راهره و، ریرو، ریوار، ریقینگ- نه قره بوتته ریقه (اقرب الطریقه): نیزیکترین ری، ری یا ناقبری-**

**۲۴۸۹- خوش جهوهره جنسی کیمیا په
قهدری وی بزان گرانبوهایه**

■ ههقبه رکن: هژ. وی -

■ **شروقه:** ئەقین نهینووکا خودا نوینه و خودی د وی نهینووکئ دا تی خوویانی. ئەو وهکی روژی خودانی روهای یی یه. ئەی ریئینگئ ریکا نیزیکه راستی یی، یا راستی نابه کو تو خوه ژ ئەقینی دوور بگری و ژئ نهئاگادار بی و ئەوی ژ بیرا خوه دهرخ. ئەقین گهوههره که ژ جنسی کیمیا یی، قهدری وی گهوههری بزانبه کو ئەو پر گرانبوهایه.

۲۴۹۰- تهبعی وهکو سفری بی جهلانه

قهلبی وهکو قهلبی با قهلانه

■ ههقبه رکن: حم. هژ. سفر و - - نه. قهلبی یا قهلانه - حم. زا. قهلب و یا قهلانه - هژ. قهلب و یا قولانه - رو. قهلب و غافلانه - پرو. باقهلانه/یا قهلانه/یاقلانه - جا. قهلب و بی قهلانه -

■ **په یقناسی: تهبع (طبع):** خوو، خده، سریشت - سفر (صفر): پاخر، مس، زهنگ - بیجهلا: بی جهلا، بی ته بیسین، تاری و پاخس گرتی - قهلب: نه دوروست، سهخته، نه بنیشه - باقهلانه: ب قهلانه، قهلادارن، پی قهلابی هاتنه رووقالکرنی، تشتا نه بنیشه و قهلب کو پی قهلابی تی رووقالکرنی دا کو جنسی وی یی بنیشه یی بهلی نه به -

■ **جوانکاری:** په یقین قهلب و قهلب جناسی ساز دکن. په یقین سفر و قهلا ههقبابه تن. خانی سرشتین خشک و رهق وهکاندییه مسی پاخرگرتی. قهلبین نهی نهرم ژی وهکاندییه نامانی پاخرگرتی و ژهنگوری کو پی قهلابی هاتین رووقال کرنی.

■ **شروقه:** ↓

۲۴۹۱- ئەف جهوهره وان دکهت مولهلا

ئەف سه یقهله وان دکهت موجهلا

■ ههقبه رکن: هژ. ئەو -

■ **په یقناسی: مولهلا (مطلا):** ب زیپر رووقالکری - موجهلا: سه یقه لکری، ساف و هولوو کری، برقاندی -

■ **جوانکاری:** ئەف مالکا ب شیوه یا تەرسیعی هاتیبه قه هاندنی .

■ **شروقه:** ئەو سرشت و خوو و خده یین کو وه کی زهنگی پاخر گرتینه و ئەو قه لپن نه دوروست و زه خهل کو پین قه لایین هاتنه رووقال کرنی، دا کو قه لپی و زه خهلی یا وان دیار نه که، ئەف گوهه را ئەقینی وانا ب زیڕ رووقال دکه و وانا دتقتینه و پاک و ساف و سووف دکه و دده چلقلانندی .

۲۴۹۲- هه رچی کو که سه ک بکه ت ئراده

یا عه شق موریده یا موراده

۲۴۹۳- ئایینه یی عه کس بی مساله

گه نجینه یی سرئ بی زه واله

■ **جوانکاری:** په یقین موراد و مورید و ئراده ههف په یوهندن و جناسی ژی چی دکن .

■ **شروقه:** هه رتشتا کو که سه ک بخوازه و مراز بکه، ئەقین ژ وان را یان موریده و یان ژی موراد و ریقه به ری وانه. ئەقین نه یووکا وینه یین بی هه قاله، گه نجینه یا رازین بی نموونه یه .

۲۴۹۴- که س نینه ژ عه شق بی ئەسه ر بت

مومکن کو ژ زهوقی بی خه بهر بت

■ **په یقناسی:** ئراده: خواست، بریاردان - مورید: په یروه، داخواز کار- موراد: ریقه بهر، مراز، داخواز کری- بی مسال: بی وینه، بی هه قال- بی ئەسه ر: بی شوون، بی کارتیکرن- زهوق: تام، چیژ، خووشی- بی خه بهر: نه ناگادار-

■ **شروقه:** هیچ که سه ک تونه یه کو ئەقین تی کار نه که، ئە گه ر که سه کی / که سه که وسان هه به، بزانه کو ئەو ژ خووشی یی بی خه بهر و نه ناگاداره .

۲۴۹۵- هه ر که س ب قیاسی هممه تا خو

دی سهرف بکه ت ئراده تا خو

۲۴۹۶- لپی ئە کسه ری عامیان نه زانن

نه فعا خو ژ بو خو را نزانن

■ **هه قبه رکن:** ئە. نه فعا- میر. رو. حم. جا. هژ. زا. نه فسا-

بالکیشی: نه فسا خو لیره دا بی واته یه، نه فعا خو دوروسته .

- پەيقىناسى: قىياس: ئەندازە، گۆرەكى - سەرفىكرن: خەرجىكرن - عامى: بۆرەكە، بۆرەمروڧ، مروڧى عادى و سادە، مروڧى نەزان - نەفا خوە: سوودا خوە -

■ شروڧە: ↓

۲۴۹۷- نابالغ و ئەبلەھ و سەفېھن

يا زاهد و سوڧى و فەقيھن

۲۴۹۸- ئەو جاھل و ئوممى و سەفيلن

بى مورشد و رەھبەر و دەليلن

- جوانكارى: پەيقىن نابالغ و ئەبلەھ و سەفېھ ھەقپەيوەندن. پەيقىن سەفېھ و ئەبلەھ ھەقواتەنە. پەيقىن زاهد و سوڧى و فەقيھ ھەق پەيوەندن.

- جوانكارى: پەيقىن جاھل و ئوممى و سەفيل ھەقپەيوەندن. پەيقىن مورشد و رەھبەر و دەليل ھەقواتەنە.

۲۴۹۹- ناچار دېن ل عەشقى بايع

نەقدى خوددن ب جنسى زايع

- ھەقبەركن: مير. ئۇس. ئە. زا. جنسى - حم. ھژ. جا. حوسنى - رو. حسنى - پرو. جنسى / حوسنى

بالكىشى: پەيقا حوسن لىرەدا دگەل بىر ۋەزىرېن عارفان لىك ناخۇن، لەورا كو عارف ھەموو لايەنگرى جوانى يى نە و ئەوئ باش دزانن، لىرە دا جنس ژ حوسنى سەرراست ترە.

- پەيقىناسى: نابالغ: نەگەھشتى، نقيشكان - ئەبلەھ: گېل، نەزان - سەفېھ: نەزان - زاهد: تەركەدونيا - سوڧى: سوڧىلەكە، ل بال عارفان كەسى كو ھەر خەرىكى تاعەت و عبادەتانه و ۋە دەھزەرە كو دكارە ب رىكا تاعەت و عبادەتان بچە بەھشتى - فەقيھ: فەقى، كەسى كو فېرى كار و بارى ئايىن دىبە. شاگردى مژگەفتى، زانايى ئايىنى - جاھل: نەزان - ئوممى: نەخواندى، نەخواندەوار - سەفيل: نزم و بلەنگاز - رەھبەر: رىقەبەر، مورشد، موراد - دەليل: رىنېشاندر، رىنموون - بايع: فرۆشبار - نەقد: نەقدىنە، پارە و زىر و زىقى ھەيى و ل بەردەست - جنس: مال - زايع (ضايع): ھەدەر، زەحى، خەراب بووى -

- جوانكارى: پەيقىن بايع و جنس و نەقد ھەقپەيوەندن.

■ شروڧە: ↓

۲۵۰۰- هن سهرف دکن ب عیشی دنیا
هن پی دکرڼ سهرایین عوقبا
۲۵۰۱- ئەف ههردو جهلهب دبن زیانکار
مه‌هرووم دبن ژ زهوقی دیدار

■ په‌یقناسی: عیشی دنیا: ژيانا جیهانی، خو‌ه‌شی یین جیهانی - سهرایین عوقبا: مال‌ئاخره‌تی، مه‌به‌ست ژی جیهانا پاشه‌مه‌رگی یه - جهلهب: نه‌وع، ده‌سته، کۆم - زهوقی دیدار: خو‌شی یا دیتنی، مه‌به‌ست دیدارا خودایه ل روژا په‌سالانی دا -

■ شروقه: ههرک‌ه‌س گۆره‌کی شیان و پیزانینا خو‌ه، داخواز و قیانا خو‌ه دمه‌زخینه و ب کار دبه. لی پشکا زۆره نه‌خو‌هنده‌واران نه‌زانن و سوود و به‌هره‌یا خو‌ه باش ناس ناکن. پشکا زۆره وان نه‌قه‌بلی و گیل و سه‌فیکن. یان ژی زاهد و سو‌فی و فه‌قینه. ئەو نه‌زان و نه‌خو‌هنده‌وار و سه‌فیل و به‌له‌نگاز و بی ریفه‌به‌ر و بی مورشد و بی رینیشاندەرن، له‌ورا ب نه‌زانی و نه‌چاری ئەقینا خو‌ه دفرۆشن و نه‌قدی ئەقینا خو‌ه ددن جنسه‌کی خه‌راب و پایمال بووی. هنده‌ک که‌س ئەقینا خو‌ه ددن ژیان و پی‌خو‌ه‌شی یین جیهانی و هنده‌ک که‌س ژی ب ئەقینا خو‌ه ژ خو‌ه را به‌یشتی دکرڼ. ئەف ههردو جهله‌بلنا ژی زهره‌ر و زیانی دکن و ژ خو‌ه‌شی یا دیدارا خودی بی پار و پشک دمینن.

بالکیشی: لیره دا خانی بیر و هزرا خو‌ه یا فه‌لسه‌فی رادگه‌هینه و دبیره، ئەوانی کو دبن ئەقیندار دا کو ل قی جیهانا خاکی دا بگه‌هن دل‌به‌ر و دل‌دارین خو‌ه و هه‌روسان ئەوانی کو ژ بو‌چوونا به‌ه‌شتی دبن ئەقینداری عبادت و تاعاتان و ئەقینا خو‌ه ل ریکا گه‌هیشتنا به‌ه‌شتی دا دمه‌زخینن، ههردو ژی زهره‌ر و زیانی دکن. مرو‌ف ده‌بی ژ بو‌گه‌هیشتنا ب خودی و دیننا خودی ببه ئەقیندار و ئەقینا خو‌ه ل وی ریکن دا ب کار ببه.

به یانی مه راتب و مه دارجی سولووک و وسوولی ئلا ئه للاهه
و مه راسمی فه نایی فی ئه للاه و به قایی بنه للاه

۲۵۰۲- ساقی وهره بیژه من چ لهونه
ئهف کهونه خه یاله یانی خهونه
۲۵۰۳- ته عبیر مه که کو ئه و به تاله
ته سویر مه که کو ئه و خه یاله

■ هه قبه ر کرن: میر. ئهف، ئهف -

■ په یقناسی: چ لهونه: چ رهنگه، چاوایه، چ لونه - کهون: جیهان، جیهان ب عهرد
و ناسمانان فه - کهونه خیال: خیالی کهون، کهونه هزر - ته عبیر کرن: رافه کرن،
واته لیدان ل ریکا لی هزرین و بوچوونی - ته سویر کرن: گومان کرن، وینه گرتن
و تتلاندن، نه قشاندن -

■ شروقه: ↓

۲۵۰۴- ئاغاز ئه گهر چ رهنگ هه یاته
ئه نجامی هه یاتی وی مه ماته
۲۵۰۵- یه عنی کو وجوود بی وجووده
خوش خلقه ته حه یف بی خولووده

■ هه قبه ر کرن: هژ. حم. وجووده - - هژ. حه یفه -

■ په یقناسی: ئاغاز: سه ره تا، ده ستییک - رهنگ هه یات: ل رهنگی ژیا نی دا -
ئه نجام: کوتایی، داوی - مه مات: مرن - وجوود: هه یی - بی وجوود: تونه - خوش
خلقه ت: خوش نافرایی، خوش چی بووی - حه یف: موخابن - خولوود:
هه رمان -

■ **شروقه:** هه‌ی مه‌یگێڕێ وهره ژ من را بیژه کانی چاوايه؟ گه‌لو ئه‌ف ژيانا مه‌ که‌ونه خه‌یاله یان خه‌ونه. لێ تکایه ئه‌وێ وسان راقه نه‌که کو تو بیژێ ئه‌و پووچ و به‌تاله، یان ئه‌وێ وسان نه‌نمینه کو تو بیژێ ئه‌و خه‌یاله. سه‌ره‌تا هه‌رچه‌ند کو وه‌کی ژيانێ یه، لێ بنه‌تا و کوتایا ژيانێ نه‌مانه. واته‌ هه‌بوونا جیهانی تونه‌بوونه. ئه‌ف هه‌بوونا ئافرانده‌ک پر جوانه، لێ موخابن ئه‌و هه‌رمانه نینه.

■ **۲۵۰۶- ئه‌فلاک و عه‌ناسر و مه‌والید**

ئه‌خلات و ته‌بايع و مه‌قالید

■ **۲۵۰۷- فیکرا د به‌دیعوئشتراکن**

تیکدا د سه‌ریعوئشتراکن

■ **په‌یفناسی: ئه‌خلات (اخلاط):** پرانه‌یا خلط، ئه‌و ماکه‌یێن ته‌ر کول له‌شی جانلبه‌ران دا هه‌یه و بریتینه ژ: خوون، به‌لغه‌م (چلم، سپیئاف)، سه‌ودا (ره‌شاف)، سه‌فرا (زه‌رداق) - ئه‌خلات: تشتیێن تیکه‌ل-ته‌بايع (طبایع): پرانه‌یا طبیعت، خوو، خده، سریشته‌ - طبایع اربعه: سریشتیێن چوارانه، ته‌ری، حشکی، ساری، گه‌رمی / خوون، چلم، زه‌راف، ره‌شاف / ئاف، ناگر، خاک، باک - به‌دیعوئشتراک (بديع الاشتراک): هه‌فیشکێن جوان، تشتیێن کو ب جوانی و ریک و پیکێ تیکه‌لی هه‌فدو بوونه و پیکه‌ هاته‌ ئافرانده‌ - سه‌ریعوئشتراک (سريع الانفکاک): ژ هه‌ف جودا بوویێن ب له‌ز، تشتیێن کو ب له‌ز ژ هه‌فدو فه‌قه‌تبانه و نه‌ وه‌کی هه‌ف بوونه -

■ **شروقه: ↓**

■ **۲۵۰۸- سه‌ر رسته‌یێ گه‌وه‌هه‌را به‌قانه**

سه‌رمایه‌یێ عله‌تا فه‌نانه

■ **۲۵۰۹- هنده‌ک د سه‌قیل و هن خه‌فیف**

هنده‌ک د خه‌فی و هن له‌تیف

■ **۲۵۱۰- هه‌رچه‌نده ژ بو مه‌ ئه‌سل و بیخن**

هه‌ر چار ژ بو مه‌ ئاخشیخن

■ **هه‌فبه‌رکرن: میر. حم. رو. زا. جا. بیخن، ئاخشیخن - هژ. هه‌مکار و ژ بو مه‌را مه‌زیجن، هه‌ر چوار ژ بو مه‌ ئاخشیجن - - ئه‌، بیخن، ئاخ و شیخن - حم. زا. ئاخ شیخن - - پرۆ. هه‌رچه‌ند ژ بو مه‌ ئه‌سل پنجن چارن، هه‌ر چار ژ بو مه‌را بژارن -**

■ **جوانکاری: په‌یفیێن سه‌قیل و خه‌فیف دژبه‌رن. په‌یفیێن ئه‌سل و بیخ هه‌فواته‌نه.**

- په یقنناسی: رښته: هه فده، داو، تیل، تا - سه ررښته: سه ره تا، سه ری هه فده یی - به قا: مانه وه - سه رمایه: سه رمیان، سه رمه یان، ده ستمایه - عله ت: هه گه ر، هو - فه نا: نه مان - سه قیل (ثقیل): گران - خه فیف: سفک - خه فی: فه شارتی - له تیف (لطیف): نه رم و نازک و ره وان و ته نک - نه سل (اصل): پنچ، ریشه، ره ه، کوک - بیخ: ره ه، ریشه - ناخشیخ: ناخشیگ، ناخشیج، هه رچوار ماکه یین هه بوونی: ئاف و ئاگر، خاک و باک -

■ شروقه: ↓

۲۵۱۱- ئاگر قهمرت ههوا ههوايه ئاف نه ر چکيا ههبا ههبايه

- هه فبه رکرڼ: هژ. فه کوژی -
- په یقنناسی: ههوا: با - ههوا: بیکار، هیچ و پوچ - نه ر: نه گه ر - چکيا: مرچسی، چکبوو - ههبا: توژا هوور ل ئاف ههوا یی دا کو نه نی ل بهر تریشکین ئافی دیار دکه - هه بايه: هه ل بايه، هه ل ههوا ل با دبه، بیتونه یه، هه ما بايه، هه ر بايه -
- جوانکاری: ههردو په یقین ههوا و ههردو په یقین ههبا جناسی ساز دکن. په یقین ئاف و ئاگر دژبه رڼ. په یقین ئاگر، ئاف، ههوا و ههبا هه رچوار ماکه یین ژیانې نه و هه فبه یوهندن.
- شروقه: چه رځین ئاسمانان و ماکه یین هه بوونی و زارو کین وان، خلت و سرشت و فه کروکین وان، پیکفه تشتین جوان و نوو چیکری و هه فپشکن، هه سوو ژی زوو ساز و ژ هه فدو جودا و فه قه تیایی نه. نه وانا سه ره تا و سه ره به ندا گه وهه را مانه وه یی نه. هه ر نه و ژی هو و هه گه رین نه مانې نه. هنده ک ژ وان گران و هنده ک ژی سفکن، هنده ک ژ وان فه شارتی و هنده ک ژی نه رم و نازکن. هه رچه ند کو نه و ژ مه را ره ه و ریشه و هه گه را هه بوونی نه و هه رچار ژ بو مه ناخشیجانن، لن نه گه ر ئاگر بقمه ره، ههوا ههوا یه و فک و قالایه، ئاف نه گه ر بچکه، توژی ل ههوا با به. (واته نه ف هه رچارانه: ئاف و ئاگر، خاک و باک ب هه فدو فا گریدایی نه، ههوا نه به ئاگر نابه، ئاگر نه به ههوا چی نابه، ئاف نه به خاکې ببه توژ و ل ههوا با به. خاک تونه به ئافی ل کو به؟

۲۵۱۲- ئەفلاک مسالى ئاسىيان

ھەمۆارە ب چەرخ و ئنقلابن

۲۵۱۳- دەخلن ل وئ ئاشئ نادەمىنە

مەتموورەيىن ئەرزئ ئاردەلینە

- ھەقبەركرن: مير. ئە. ھم. رۆ. ھژ. ل وى ئاشى - - ھم. ئەرزی - ھژ. ئەرزی -

- پەيئناسى: ئاسىيان. ئاش، ئاشئ ئاقئ - ھەمۆارە: ھەردەم - چەرخ: دۆلاب، زفړۆك - ئنقلاب: گەپ و زفړپن ب ھەر ئالى دا، قەرگەرپان، قەرگەرپاندن، ژ رەوشەكئ بۆ رەوشا دى برن - دەخل: دان، گەنم و جەھ و شلپر و گارس و ھەر دانەيىن كو كىرى چىكرن و پاتنانانئ بيىن - ئادەمى: مرؤف - مەتموورە(مطمور): بنعەردك، بنئ عەردئ - ئەرز(ارض): عەرد، ئەرد - ئاردەلین: ئاردەلینك، كۆركا كو ئارد ژ بن بەراشئ ژۆردا تئ و ل وى دا بەرەف دبە -

- شرؤفە: چەرخئن ئاسمانان وەكى چەرخئن ئاشينە، ھەردەم دزفړپن و ل ھەف دگەپن و لىك دگوهۆپن، دەخلئ وان ئاشانا ژى مرؤفن. بنئ ئەردئ ژى ئاردەلینكا وان ئاشانايبە.

۲۵۱۴- ئەو دانە ب نۆبەت و تەوالى

دائم درژن ژ دەف جەوالى

- ھەقبەركرن: ئۆس. درژت - مير. ئۆس. چەوالى -
- پەيئناسى: نۆبەت: گەرەد - تەوالى: ل دوو ھەقدورا - جەوال: چىوال، جەھال، تۆربەيەكى مەزنە كو ژ ريس يان ژى ژ موويى بزان و ل ھندەك جيان دا ژى ژ كنف و كندران دتەونن و تايبەتى ھلدان و ھەلگرتنا دەخل و دان و كەلمەلايە -
- جوانكارى. پەيئقن ب نۆبەت و تەوالى ھەقواتەنە.
- شرؤفە: ↓

۲۵۱۵- هه‌رچی رژییا دبت موجه‌ززا
ژیک را دبت و دبت موهه‌ززا

- هه‌قبه‌رکرن: حم. هژ. دبت و دبن- میر. رۆ. دبتن دبت - نه. موهه‌ززا-
- په‌یفناسی: موجه‌ززا: پرتی پرتی، پرت پرتی، ژیک فه‌قه‌تیایی و جودابووی-
ژیک رادبت: ژیک به‌ررده، ژ هه‌ف به‌ررده، ژ هه‌ف دقه‌ته - موهه‌ززا: هه‌زهی،
پیلی، ژیک به‌ردایی -
- شروقه: نه‌و ده‌خلانا ل گه‌ری دا و ب سیری و ل دوو هه‌ف را هه‌رده‌م ژ ده‌قی
چه‌والی درژن و هه‌رچی کو ژ ده‌ف چه‌والی رژییا، دکه‌فه ناف به‌راشان و هوور
دبه و ژ هه‌ف به‌ررده و ده‌هه‌زه و دیله‌ه.

۲۵۱۶- ته‌خمیر دکن ژ نوو فه ته‌کرار
نه‌و قالبی قه‌لبی قالبی نار

- هه‌قبه‌رکرن: میر. نه‌ف - هژ. حم. رۆ. نه‌و قالبی قه‌لبی قابلو‌ننار- ئۆس.
نه‌و قالبی قه‌لب و قابلو‌ننار- پۆ. نه‌و قالب و قه‌لبی-
- په‌یفناسی: ته‌خمیرکرن: مه‌یاندن، هه‌فیرکرن و هیلان و ترش کرن - قالب:
قالک، دارنژکی - قه‌لب: دل، قه‌لب، نه‌دوروست - قالبی نار: هیژایی ناگره‌،
هیژایی شه‌وتاندنی -
- جوانکاری: په‌یفین قالب و قه‌لب و قابل جناسی ساز دکن. و لیسه‌گه‌را پیتا "ق"
مووسیقیایی دنافرینه.
- شروقه: ↓

۲۵۱۷- نه‌وچه‌نده دکیشن نه‌و سه‌یاسه‌ت
رازینه ب مه‌رته‌با نه‌جاسه‌ت

- هه‌قبه‌رکرن: میر. رازینه نه‌و-
- په‌یفناسی: سه‌یاسه‌ت: ئیش و ئازار، شکه‌نجه - مه‌رته‌به: پله -
نه‌جاسه‌ت: پیسی -
- شروقه: دیسان نه‌و چه‌رخ و زقرۆکانا وانا دکن هه‌فیر و سه‌ر ژ نوو وان قالبی
قه‌لب و هیژایی شه‌وتاندنی دادریژن. نه‌وانا هند جه‌نجه‌رات و ئازار و
ئشکه‌نجه‌یی دبین، کو ب پله‌یا پیساتی یی ژی پیخۆشن.

**۲۵۱۸- فیلجومله نه مورده و نه نه حیا
بهر مهوجین لایه مووتو یه حیا**

- په یقنناسی: مورده: مری - نه حیا: زندگی - لایه مووتو یه حیا: نمر نه ژی، نه بمره و نه بژی.
- جوانکاری: نه ف مالکا هه لبه ستنی ئقتباسه ژ ئایه تا ۷۴ ژ سووره یا ۲۰ کو دبیژه: " انه من یات ربه مجرما فان له جهنم لایموت فیها و لایحیی " واته هه ر کئی گونه هکار بیته بال خودایین خوه، ژ بو وی یه دؤژه ه، کو تی دا نه بمره و نه ژی بژی.
- هه روسان هه ردو ئایه تین قورئانی بین ۱۲ و ۱۳ ژ سووره یا ۸۷ کو دبیژه: " الذی یصلی النار الکبری. ثم لایموت فیها و لایحیی " واته دئی تام بکه ئاگری مهزن و پاشی تی دا نه بمره و نه ژی بژی.

**۲۵۱۹- ئلا کو نه فیسنی پاک تینهت
یه عنی کو نفووسی نیک سیرهت**

- په یقنناسی: نه فیس: گرانبوها، پرانه یا نه فس، له شس، به دهن - پاک تینهت: تۆز پاقش، ئاخیاک - نفووس: پرانه یا نه فس، جان، رهوان - نیک سیرهت: پاک ناکار، ئا کار پاک -

**۲۵۲۰- دپهقان ب خوسووسییهت هلینت
وی دانهیی خاسه تهن بچینت**

- هه قبه ر کرن: نه. خاسی دا بچینت -
- په یقنناسی: دپهقان: وهرزگار، گوندی - خوسووسییهت (خصوصیت): ب تاییه تمه ندی - هلینت: هلینه، راکه، هلدانا چاندنی یین - خاسه تهن (خاصتا): ب تاییه تی، ب شیوه یه ک تاییه تی -
- شرؤفه: گۆره کی ئایاتا قورئانی نهوان هه موو ژی ل ناف ئاگری دال رهوشه ک نمر نه ژی دا دمینن، ته نی جانین پاک سرشت و رهوانین پاک تی نه به. وهرزگار نهوانا ب تاییه تی هلتینه و وان دانه یانا ب تاییه تی دچینه.

۲۵۲۱- هه‌تا نه‌رژت هه‌لاک نابت
ناروسکت و قه‌نج پاک نابت

- هه‌قبه‌رکرن: هژ.حم. نارسکه‌ت -
- په‌یقناسی: هه‌لاک: مری، ژ هۆلی رابوویی - ناروسکت: هیشین نابت -
- شروقه: ئەو دانەیانە هه‌تا کو نه‌رژن و ژ ناف نه‌چن، ناروسکن و ب دوروستی پاک نابن.

۲۵۲۲- وه‌قتی ره‌سییا و بوویه خووشه
وی دئی بقوتن ژ بوئی تووشه
۲۵۲۳- ناشن ده‌ف و چه‌چه‌قا زه‌بانان
ئاقا ده‌هه‌ن و به‌ری ددانان

- هه‌قبه‌رکرن: میر. ده‌فه- رۆ. ده‌ف چه‌چه‌قا- ئە. په‌ری/پری -
- په‌یقناسی: ره‌سیا: گه‌ه‌شت، ئەف په‌یف ژ ریشا ره‌سیده‌ن یا فارسی یه‌- خووشه: گوشی، سمبل، گولی یه‌ ده‌خله‌ - تووشه: زاد، راتب، خوه‌ره‌کا ریبواران - چه‌چه‌ق: چه‌چه‌قۆک، له‌قله‌قۆک، دارکه‌کی ره‌ق و درێژه کو یه‌ بنده‌کی ب سوولکا ئاشه‌ فه‌ گریددن و سه‌ری وئ هه‌مانی دگه‌هین سه‌ر به‌راشه‌، ئەرکا چه‌چه‌قۆکی ئەوه‌ کو سوولکا ده‌خله‌ به‌ه‌ژینه‌، داکو ده‌خل به‌ره‌به‌ره‌ ژ سوولکی برژه‌ سه‌ر گه‌وری یا به‌راشه‌ و هه‌ر وسان ب راده‌یا ده‌نگی چه‌چه‌قۆکی را ئاشقان ب گوژا ئافی و گه‌را به‌راشه‌ ناگادار ده‌. - ئاقاده‌هه‌ن: ئاقا ده‌فه‌، گلێز - به‌ری ددانان: که‌قری ددانان، ددان ب به‌ری ئاشه‌ هاتیبه‌ وه‌کاندنێ -
- جوانکاری: په‌یقین ده‌ف و ده‌هه‌ن هه‌ه‌واته‌نه‌. په‌یقین ده‌ف، زه‌بان و ددان هه‌قبه‌یوه‌ندن. ده‌ف و ددان ب ئاشی را هاتنه‌ وه‌کاندنێ، زمان ب چه‌چه‌قۆکا ئاشی را هاتیبه‌ وه‌کاندنێ.

۲۵۲۴- ئەوچه‌ند ئەوه‌ ده‌ق ددن ده‌یرن
ئەوچه‌نده‌ د شه‌هری ته‌ن دگێرن

- هه‌قبه‌رکرن: هژ. ئۆس. زا. جا. دشه‌هری ته‌ن - میر. ئە. دشۆهره‌تن- رۆ. شه‌رتن- پرۆ. د شه‌هر دا دگێرن -

■ پەيقناسى: دەقدان: كوتان - شەھرى تەن: باژارى بەدەنى -

■ شىرۆفە: ↓

۲۵۲۵- ئەوچەند دقوتن ئەوى عمەلدار
حەتتا وھكو ھوور بىت وھكى ئار

■ ھەقبەركن: ھژ. وى ئەف عمەلدار - رۆ. ئەوى عمەلدار - پىرۆ. وى ئەف عمەلدار - مېر. بىت - ئە. دىت - ئۆس. حەتا كو ھوور بىت - رۆ. حەتا وھكو ھوور بىت وھكى ئار -

■ پەيقناسى: عمەلدار: كاركەر، پالە، كاربەدەست، فەرمانبەرى ديوانى - ئار: ئارد -

■ شىرۆفە: دەما كو ئەو دەخلا گەھىشت و گوشى گىرت، دى وى دەخلى ژ بۆى زمەپىرى بىكوتن. ئاشى دەف و چەقچەقۆكا زمان و گلىزا دەف و بەرى ددانان ھند ئەوى دىكوتن و دەپىرن و ھند ئەوى ل باژارى بەدەنى دا دگەپىرن، كار بەدەست و كارگىر ھند ئەوى دىكوتن ھەتا كو بىنانى ئاردە ھوور بىە.

۲۵۲۶- ھاسل كو ژ پاشىء وان جەفايان
دى بىتە تەسەپوفا قووايان

■ ھەقبەركن: ھژ. پاشى -

■ پەيقناسى: دى بىتە: دى بىە، بى بىە/دى بىتە: دى بى، دى وەرە، بى بى - تەسەپوف: دەست تى وەردان، داگىر كىرن - قوا(قوى): ھىز -

■ شىرۆفە: ↓

۲۵۲۷- گەھ جازبى باتنى فەكىشت
گەھ ماسكە بگفېشت و بېشت

■ ھەقبەركن: ئە. بىكىشىت. ل رەخ دا ژى نىسىبىە: فەكىشىت -

■ پەيقناسى: گەھ: دەم، جارجارا - جازب(جاذب): كېشەر، كاشۆك - جازبى باتنى: جازبە بى باتنى، كېشەرىن نەبەدى، كاشۆكىن نادىار - ماسكە: راگر -

■ **جوانکاری:** په یقین جازبه و ماسکه دژبهرن .

■ **شروقه:** ↓

۲۵۲۸- دهم هازمه بت نهوی بکته ههزم
دهم دافعه بت نهوی بکته کهزم

■ **ههقبه رکن:** نه. ئوس. بیت، بیت - هژ. بیت، بیت - رۆ. بت ، بیت - هژ. نهوی ، نهوی -

■ **په یقناسی:** هازمه (هاضمه): ههزمکه، ههلمکه، گهورینه، دهم هازمه: دهما گهورینه، گهه شتی دهما گهوراندن، هیژایی گهوراندن - ههزم: گهوراندن - **دافعه:** پالده، دوور کر - **دهم دافعه:** دهما دوور کرن، تشتا کو دهما دوور کرن و ناقیتنا وی گهه شتبه، هیژایی ناقیتنی - **کهزم (کظم):** پیشی لی گرتن -

■ **شروقه:** ب کورتی پستی وان هه موو جهفا و جهنجه راتانا نهوی بکته هه ژیر دهستی هیژان. جارنا هیژا فه کیشا هوندووانی دی وی فه کیشه و جارنا هیژا راگر دی وی بگفیشه و بئیشینه. کو هاته دهما گهوراندن، هیژا گهوراندن دی وی بگهورینه، کو هاته دهما بهردان و رۆکر و دوور کرن، هیژا راگر دی پیشی یی لی بگره.

۲۵۲۹- تهنووری مه عدده وی بیژیت

هه رچی کو خه رابه ژی برژیت

۲۵۳۰- ته سعید بکن هه چی له تیفه

ته نزیل بکن هه چی که سیفه

■ **ههقبه رکن:** میر. تهنورا - - پرۆ. هه رچی

■ **په یقناسی:** تهنوور: تهنوور ، کووره یا ناپاتنی - **مه عدده:** میعهده، ناشک، هوورک - **ته سعید (تسعید):** بهر ب ژوری برن، بلند کرن - **ته نزیل:** بهر ب ژیر برن، بهر ژیر کرن - **که سیف (کثیف):** نه پاک، پیس، پتی -

■ **شروقه:** تهنوورا مه عدده دی وی بیژینه و هه رچی ژ وی کو خه راب و پیسه دی برژینه. هیژین نه بهنی دی هه رچی یا کو نهرم و نازک و خوه شکه بهن ژوری و هه رچی کو پیس و قریژوویه، دی ژور دا بهردن .

۲۵۳۱- پاشی ژ وی ئه‌ته‌فی جودا کهن
 ته‌مییز بکه‌ن ژ هه‌ف به‌لا کهن
 ۲۵۳۲- ته‌بباخی هه‌راره‌تا غه‌ریزی
 سه‌بباغ و مومه‌ییزی ته‌میزی
 ۲۵۳۳- ته‌وزیع بکه‌ت ل جسم و نه‌عزان
 مه‌عموور بین جه‌هات و ئه‌رگان

■ په‌یقناسی: ئه‌ته‌فی (الطفی): یا هه‌ره نه‌رم و ره‌وان، هه‌ره‌پاقش و نه‌رم، --
 ذذ--ذذنه‌رمترین - ته‌مییز: ژه‌ه‌قدو فه‌قه‌تانندن - به‌لاکرن: ژیک دوورکرن،
 بژقاندن - ته‌بباغ (طباخ): ناشپیژ - هه‌راره‌ت: که‌رما - غه‌ریزی: سروشتی -
 سه‌بباغ (صباغ): ره‌نگریژ، که‌سی کو ریس و جل و به‌رگان ره‌نگ دکه -
 مومه‌ییز: جوداکه‌ر، ژ هه‌قدو جوداکه‌ر، ناسکه‌ر - ته‌میزی: پاکی، پاقشی،
 ناسکرن - ته‌وزیعکرن: به‌لاکرن، بلاوکرن، دابه‌ش کرن، پارقه‌کرن -
 جسم: له‌ش - نه‌عزان (اعضان): نه‌عزایان، نه‌ندامان - مه‌عموور: ئاقادان -
 جه‌هات: ره‌خ، ئالی - ئه‌رگان: پیرانه‌یا روکن، خیم، پایه -

■ شروقه: پاشی ژ وی هه‌رجی یا کو هه‌ره بژاره و هه‌ره نه‌رم و نازکه، دئ
 فه‌قه‌تین و ژ هه‌قدو جودا بکن و ببژیرن. ل دوو را ناشپیژی گه‌رما یا سروشتی
 و ره‌نگریژ و کارگیژین ژ هه‌قدو جوداکرنی دئ وانا ل له‌ش و نه‌ندامان په‌خش
 و به‌لاو بکن، دا کو هه‌ره ره‌خ و خیمین له‌ش ئاقه‌دان به.

۲۵۳۴- دیزا جه‌گه‌ر و دلئ زوجاجی
 ته‌قتیر بکه‌ن مه‌یا مه‌زاجی
 ۲۵۳۵- حاسل عه‌ره‌قا مه‌یا هه‌یاتئ
 ته‌قتیر کو بوو وه‌کی نه‌باتئ
 ۲۵۳۶- هیژا ژ زوهووری فان شوئوونان
 بوو قابلی عالهما بتوونان

■ هه‌قه‌رکرن: میر - بوون -

■ په‌یقناسی: دیز: دیزک، ئامانا کاخکی تایبه‌تی که‌لاندا خوه‌رکئ - زوجاج:
 شووشه - ته‌قتیر (تقطیر): دلۆپ دلۆپ کړن، دادلۆپاندن، نوقوتاندن، داپالاندن
 - مه‌زاجی: تیکه‌لبوویی - عه‌ره‌ق: خووی، فه‌خوارۆکین کو ژ ریکا دادلۆپاندن و
 خوویدانا ئامانان ده‌سته‌ته‌ تینن - نه‌بات: جه‌وه‌ه‌را شه‌کړه، شه‌کړئ

شوشه كى، شيره يا قهندء - هيژا: ليره دا تى ب واته يا ده ما كو -
زوهوور (ظهور): دياربوون - شئوون: كاروبار - بتوون (بطون): پرانه يا بطن،
زك، هوندوپ -

■ **شروقه**: ديزا جه گهري و شوشه يا دلى نهوي مه يا مزاجى دى داپالين و
دهماكو عه رها مه يا ژيانى هاته داپالاندن و دانوقوتاندنى، پشتى دياربوونا فان
هه موو كار و بارانه، تازه نهو دبه هيژايين جيهانا هوندورانى .

۲۵۳۷- گه ه غوته دخوت د به حرى مائى رهنگين دبتن ده مەك ديمائى

- هه قبه ركرن: هژ. ديمائى -
- په يقناسى: غوته خوارن: نوقمبوون، جوومبوون - به حرى مائى: ده ريا يا ئافى -
ديمائى: ده مايى، ده ماوى، خوونين -

۲۵۳۸- ده م عه قد دبت ژ بوى تهركيب تهسوير دبت ب نهزم و تهرتيب

- هه قبه ركرن: هژ. بووى -
- په يقناسى: عه قدبوون: مهيين - تهسويربوون: ويئنه داربوون، شكل گرتن -
- **شروقه**: گه هل ده ريا يا ئافى دا نوقم دبه و ده مەك ل رهنگين خوونى دا رهنگين
دبه. گه ه ژى ژ بوى تيكه لبوون و هه قبه ندى يى تى گريداننى و ده ميه و ل دوو
را ب ريك و پيكي هه ف دگره و ويئنه دار دبه.

۲۵۳۹- تهركيب كو بوو مسالىن مهرجان بوو عه كس په زيرى په رتهوا جان

- هه قبه ركرن: هژ. پورتهوا -
- په يقناسى: مهرجان: لاوره ك ده ريا يى يه كو جوره ك موري يان مرواريد ژى
دهست قه تينن، جوره ك موركين سوره - عه كسپه زير: ويئنه په ژير، په ژرينه رى
ويئنه يى، په ژرينه رى كه وانه داننى، ئسپينه كر - په رتهوا: روئاهى، تروشك -

■ **شروقه**: ↓

۲۵۴۰- نهو جان چييه موهجه يا نه باتي
نهو موهجه يه مهنشه نا حه ياتي
 ۲۵۴۱- هندي وه كو ساكنن بتوونه
خامووشه و خوارنا وي خوونه

■ هه قبه ركرن: مير. پرو. موهجه تا، نهف په يف ب عه رهي موهجه ته، واته موهجه تا زي دوروسته - هژ. خاموش -

■ په يقناسي: موهجه: خوونا دلي - موهجه: ماكا هه بووني، جان - مهنشه: ژيدير، ماك - ساكن: راوه ستايي، سه كني، مالكرتي، بنه جي - خامووش: كر و بيده نك -

■ شروقه: ↓

۲۵۴۲- وه قتي كو ژ مه زره عا خه فايي
نهو سه بزه يي ته ر بگه ت نه مايي

■ هه قبه ركرن: حم. رو. هژ. مه زره عي - هژ. نو مايي -

■ په يقناسي: مه زره عا: مه زره عه يا، زه قي يا - خه فا: ناديار، نه په ني، قه شار تي - سه بزه: پنجار، شينكاتي - نه ما: بلند بوون و گه هيشتن، نهف په يفا دگه ل په يفا نه شو تن، نه شو و نه ما، واته گه هيشتن و مه زن بوون و بلند بوون -

■ شروقه: ↓

۲۵۴۳- وي سه بزه يي ده مبه دم ب خووني
دي ئاف بدهن ژ پاشي بووني
 ۲۵۴۴- باران نه ژ فه يزي بت مه ده دكار
نهو دانه دبپته نه خلي بي بار
 ۲۵۴۵- سه رسه بز دبت ژ بهرگ و باران
گه ر لي ب وهرت ژ فه يزي باران

■ هه قبه ركرن: رو. وه - مير. نه. وي - هژ. پاشي - -- حم. سه رسه بزه -

■ په يقناسي: ده مبه دم: هه رجار، گاف ب گاف - فه يز (فيض): ريژنه يا دلوقاني يا خودي - مه ده دكار: ئاريكار - بيبار: بي بهر، بي ميوه - لي بوهرت: ل سه رسه - بوهره -

■ جوانكاري: هه ردو په يقين باران جناسي ساز دكن .

■ **شروقه:** دهما کو وه کی مرجانان ههف گرت و نامادهیی په ژراندنا وینه یین روڼاهی و تیریزین جانء بوو، نهو جانجی کو ماکا هه بوونا روسکه و شینکه یانه و نهو ماکا کو نهو ژي سهره کانی و ژیده را ژیانجی یه، نهو هندی کول هوندور دا جیواره، بیدهنگه و خوارنا وی خوونه. دهما کو نهو روسکه یا تهر ل ناف زهقی یا فهشارتی و پهنی دا دهست ب مهزن بوون و گه هیشتنج بکه، دی پشتی بوونج ههر دهم نهوئ شینکه یین ب خوونج ئاف بدن. نه گهر باران ژ دلوقانی یین نه به ئاریکار، نهو شینکه یا دی ببه داره ک بیج بار. لئ نه گهر ب دلوقانی یی باران ل سهر وی دا بباره، نهو دی کسک و شین و ب بهرگ و بار به.

**۲۵۴۶- نهو سه بزه کو بوو نه هالنج سهرکesh
سهرخوesh کرییا ژ میوه یین خوesh**

- ههقبه رکن: حم.رؤ. گریا/گه ریا- هژ. گه ری یا-
- په یقناسی: نه هالنج سهرکesh: شینه یا سهر بلند، فیدانا به ژن بلند- سهرخوesh کرییا: سهرخوesh بوو-

■ **شروقه:** ↓

**۲۵۴۷- نهو میوه دهما گه ها که مالنج
بوو مه زه هری پهرته وا جه مالنج**

- ههقبه رکن: هژ. گیها- - هژ. پورته وا-
- په یقناسی: که مال: گیهان، گهه شتن - مه زه هری (مظهر): دیار گه ه-

■ **شروقه:** ↓

**۲۵۴۸- گهر لایقن عززه تا نه میره
وهر دهر خوری جه زه تا قه دیره**

- ههقبه رکن: نه. جیهی په یقین عززه تا و جه زه تا لیک هاتنه گوهورینج -
- په یقناسی: عززه تا: ریز و قه در- دهرخور: دهرخوهر، هیزا- جه زه تا: حوزوور، رووبه روو، پیشبهر - قه دیر: شیا، کارا، هیزدار، نافی خود یه -
- جوانکاری: نهف مالکا ب شیوه یا موازه نه یین هاتیبه فه هاندنج. په یقین لایق و دهرخوهر هه قوائته نه.

■ **شروقه:** ↓

**۲۵۴۹- وی هلدگرن ژ بوی دیاری
بی واسته وی دبن دیاری**

■ **په یقناسی: دیاری: هه دیه، توحفه- واسته (واسطه):** ناقبژیکه، هو، هه گه، دهستهک- دیاری: ئه شکه راگهه، ل بهرچافان گرتن، رابه رگهه، پیشانگهه، لایح ژۆری -

■ **جوانکاری:** ههردو په یقین دیاری جوانکاری یا جناسی ساز دکن.

■ **شروقه: ↓**

**۲۵۵۰- فیلحال کو چوو دبیتنه مه حبووب
ناقن وی ل وی دبیتنه مه جزووب**

■ **په یقناسی: ل وی: ل ویدهری- مه جزووب:** راکیشایی، جهزه به گرتی، راکشانندی یی خودی، ل بال عارف و ئه ولیایان ژ کهسه کی را مه جزووب تی گۆتنی کو ژ هه موو گونهه و نه پاکیان دوور به و خودی وی ژ خوه را هه لبژیره -

■ **شروقه:** دهما کو ئه و شینکه یا بوو شینه یه ک به ژن بلند و سه رکهش و ل بهر مپوه یین خوه سه رخووش بوو، و ئه و مپوه یا گه هیشته و بته و بوو و بوو هیژایی رۆناهی یا جوانی یی، ئه گه ر هیژایی حوزوورا ریژداری یا ئه میر به، واته هیژایی گه هیشته دهر بارا خودایی هیژدار به، ئه وی ژ بوی دیاری هلدن و بیی ناقبژیکه و دهستهک ئه وی دبن بال خودی. دهما کو چوو ویدهری دبه خوشه ویست و ل وی دهری ناقن وی دبه مه جزووب.

**۲۵۵۱- ئه ف نه خله نه وافرلوروعن
لن زیده د نادرولوقوعن**

■ **هه فبه رکرکرن: هژ. رۆ. ئه و - پرۆ. ئه ف- ئۆس. رۆ. نه خل نه - هژ. نه خله نه - ئه. نه خله د وافر- جا. زا. نه خله نه-**

■ **په یقناسی: ئه ف نه خله نه:** ئه ف نه خلانا، ئه ف دارخورمانا، ئه ف دارین خورمای - **وافرلوروع (وافرالعرو):** پر شاخ و چق - **نادرولوقوع (نادرالوقوع):** کیم هه لکهت، کیم په یدا -

■ **شروقه:** ئه ف جوره دارانا پر په لگ و چقن، لن گه له کی کیم په یدا و کیم هه لکهت و نادرن.

**۲۵۵۲- وەر مایی وسان ل بهر ههوائین
ئهو دئی چته مه عسهره جه فایین**

■ ههقبه ر کرن: ئوس. وسا -- نه. چیته مه عته را - ئوس. ئهول چیته مه عته را وه فایین -

■ په یقناسی: ئهو دئی چته: ئهوی هه ره، ئهوی بچه - مه عسه ر (معصر):
گفشینگه ه جیهی گفاشتن و ئاف ژئ کرتنا میوه یان - مه عسر: گفشینگه ر،
ماکینا گفاشتننا میوه یان، ئاقمیوه گر -

■ شروقه: ↓

**۲۵۵۳- لازم ئهوه پهروه رش بیینت
ته ربیه تی دهرخوهرش هلینت
۲۵۵۴- گه ه پوخته ب ئافتابن شه رعین
گه ه سوخته ب ماھتابن وهرعین**

■ ههقبه ر کرن: نه. گهر، وهر -

■ په یقناسی: لازم ئهوه: یا پیدقی ئهوه یه - پهروه رش: پهروه ده یی،
پهروه ده بوون - ته ربیه ت: پهروه ده بوون، توره داری - دهرخوهرش: هیژا -
شه رع: ری و شوونئ ئایینی - سوخته: شهوتی، شاگرد - وهرع: دووره پاریزی
ژ کونه هان، پاریزکاری -

■ شروقه: ↓

**۲۵۵۵- گافا پژییا گه ها که مالین
وهقتا رژییا ژ سه ر نه هالین**

■ ههقبه ر کرن: رۆ. گافا کو - پرۆ. گافا پژییا - هۆ. گیها - هۆ. نیهالین -

■ جوانکاری: ئهف مالکا ب شیوه یا موازنه یین هاتییه قه هاندنن. په یقین گافا و
وهقتا هه قواته نه.

■ شروقه: ↓

۲۵۵۶- ههتا نه کهفت ژ نهوجن عززهت
ههتا نه کهههته خاکن زللهت
۲۵۵۷- نهو نابته سالکن تهريقی
وی نابنه مهعسه را حهقیقی

- ههقهبرکن: نه. تهريقان، حهقیقان - میر. نهو نابته - نه. رو. وی نابته-
- په یقناسی: سالک: رییره، ریقینگ، ریوار، ریوارن ریکارا عرفانی- مهعسه (معصر): گفشینگهه-
- جوانکاری: په یقین نهوجن عززهت و خاکن زللهت دژبهرن.

■ **شروقه:** نه کهر نهو میوهیا ههما وسان ل بهر ههوايي ما، بنه چاری یی وی بسن گفشینگهها جهنجهرات و نازاری. یا پیدقی نهوه کو نهو میوه بیته پهروه راندنی و توره داری یا پیدقی و هیژا هلینه. گهه ب تا فا شهرعی بی پژاندنی، و گهه ژی ل بهر هه یقهرونا دووره پاریزی و داوینپاکی یی بی شهوتاندنی. ده بی نهو ههره مه کتبی و فییره یی ری و شوونی ئایینی بیه و پهروه ده بیه. ده ما کو نهو پزیا و که مملی و پهروه ده بوو، گافا کو وسان که هیشته کو بخوه ژ سهر داری ژور دا کهت، تا گافا کو نهو ژ بلندا یا خو شه ویستی و ریژداری یی ژوردا نه کهفه سهر ناخا به له نگازی و زللهتن، نهو نابته ریقینگن ریکارا راسته عرفانی و نهوی نابته گفشینگهها راستین.

■ **بالکیشی:** مه بهستا خانی ل فان مالکانا دا نهوه کو کهسهک دکاره بگیژه پله یا ههره بلند، کو پهروه ده بیه و ل ریکارا فیروونا زانستی دا ئیش و نازاران بیینه. ده ما کو باش فییره بوو و که مملی، فینجا ده بی بهر بهیر و نه فسبچووک به، دا کو هیژایی وی پله یی به.

۲۵۵۸- نه فره نگهه دهست ب دهست ب ریقه
نهو مه رته به مه رته به ب ویقه
۲۵۵۹- نهو میوه بخوت که مالن زهر بهت
نهو لوقمه یی خوش بیته شه ربهت

- ههقهبرکن: نه. خیرهت/خیرهت - هم. خه ربهت - نه. دیته-
- په یقناسی: ب ویقه: ویداتر، بهر ب ژور - لوقمه: پاری، قوت-

- **شروڤه:** نئو ميوه يا ب قئ شيوه يئ، وهها دهست ب دهست رئ دكه قه و پله ب پله رٲكا خوه دپٲقه و پٲش دا دچه، دهما كو ئه وئ ده رٲئ پٲدقئ خوآرن و پزٲا، هٲنگا ئه و لوقمه يا خوهش دئ ببه شه ربهت.

۲۵۶۰- ئو شه ربهت ئو گهر شرينه خامه
 وهر ته حله و ترشه ناته مامه
 ۲۵۶۱- حه تتا نه ب دهستئ پٲرئ مه پخوهر
ئو هلكه لتن د خومئ ئو كبر

- **هه قبه ركرن:** هؤ. ميوه - مير. نه دئ دهستئ - - ئه. هلدكرن - هؤ. هه ل كه لتن -

- **په يقناسئ:** مه پخوهر: مه يقه خوؤر - خومئ: كووپ - ئه كبر: هه ره مه زن -

- **جوانكارئ:** په يقئئ شيرين و تال دژ بهرن. په يقئئ خام و ناته مام هه قوا ته نه. په يقئئ ته حل، ترش و شيرين هه قبه يوه نندن.

■ **شروڤه:** ↓

۲۵۶۲- گافا كو د وئ قه كل ب سهر كهت
 وه قئئ ژ خومئ مه زن ب دهر كهت
 ۲۵۶۳- يه عئئ كو ژ كه سره تا سفاتان
ئو تهئ بكه تن ته جه لئياتان

- **هه قبه ركرن:** ئؤ. سيره تا -

- **په يقناسئ:** كه سرهت (كئرت): زئده يئ، زه حقئ - ته يكرن: چوون، رئ پيشان - ته جه لئيات: پرائه يا ته جئئ، خو نيشان دان -

■ **شروڤه:** ↓

۲۵۶۴- ئهلقسسه ژ گهرمئ يا جه مالئ
حاسل كو ب شه و كه تا جه لالئ
 ۲۵۶۵- جه وههر كو ته مام موز مه حل بت
ته شبيهيئ عه ره ز كو مونفه عل بت

- **هه قبه ركرن:** هؤ. ته مامئ - هؤ. بوو، بوو -

- په یقنناسی: جه مال: به دهوی، مه به ست ژی جوانی یا خودی یه - جه لال: مه زنايي - موزمه حل (مضمحل): پشافتی، هلهلی و پلپلی، ژیک به ردایی و چه لیبی - موفه حل: شهرمه زار، فەرگه ریایی، کارلیکری -

■ شروقه: ↓

۲۵۶۶- گهرمییه تی وان ته جه للیاتان
وان موحرق و وان موفه وییاتان
۲۵۶۷- ته نزیل بکن ژ وی غوباری
ته سعید بکن ژ وی بوخاری

- هه فبرکن: نه. مه حرووق د وان -

- جوانکاری: نه ف مالکا ب شیوه یا موازه نه یی هاتییه فه هاندنی. په یقین ته نزیل و ته سعید دژبه رن. په یقین بوخار و غوبار ژی دژبه رن.

۲۵۶۸- خالس کو بیت ژ پاشء ته سعید
هیژا دچینه مه قامی ته جرید

- هه فبرکن: میر. خالس بیت - هژ. پاشن - - میر. ته جدید -

- په یقنناسی: گهرمییه ت: گهرمی، تین - موحرق: سوژه ر، شه وتینه ر - موفه وییات: پرانیا موفه وی، تشتا کو دبه هه گه را هیژ و شیان، هیژ پیدهر - ته نزیل: ژوردا هاتن - غوبار: گه مار، توژ - بوخار: هولم - خالس (خالص): خوروو، ساده، ته میز - ته جرید: رووتبوون، ته نی، ل بال عارف و وه لییان مه به ست ژ ته جریدی نه وه کو که سهک بگیژه پله و پایه یه ک و سان بلند کو ژ بلی خودی په یوه ندی یا وی ب چ تشتین دی فا تونه به، ته نی بوونا مه عنه وی -

- شروقه: نه و شه به تا نه گه شرینه یان تاله، یان خاف و ترش ونه گه هیشتی یه، هه تا کو ب دهستی پیری مه یخوړ ل کووپی هه ره مه زن دا نه که له، یی هه روسان نه گه هیشتی بمینه. لی ده ما کو ل وی کووپی دا که ل ب سه رکه ت و ده ما کو ژ وی خوممی مه زن ده رکه ت، واته ل بهر پرانی یا رهوش و خده یان، نه گه نه وی ریکن ته جه للی و پیشداچوون و چلقلینی پیقا و کوتا کر، ب کورتی نه گه کو جه وه هر ژ گهرمی یا جه مالی و ب مه زنايي و شوکوها خودایی ب گشتی هاته پشافتنی و ژ ناف چوو و وه کی عه ره زی شهرمه زار بوو. گهرمی یا وان ته جه لیان و وان شه وتینه ر و هیژده ران گه ماری ژ وی داخن و بهر ژیر بکن و هولمی ژ وی بلند بکن و بین ژوری، ده ما کو پشتی بلند بوونی پاک و خوروو بوو، تازه دکاره هه ره پله یا ته نی تی و ته جریدی.

۲۵۶۹- جه وهه ز عه ره ز کو بوو موجه ره د
 داتیننه بووته یی موجه دده د
 ۲۵۷۰- نه بووته نه گهر چ ته نگنایه
 سه حرایین فه نایین دلگوشایه
 ۲۵۷۱- هه مرهنگی سوراحی و پیاله
 هندی وه کو سو ره یانی ناله

■ په یقناسی: موجه ره د: جودا بووی، رووت بووی، ته نی بووی - بووته: پیاله یا کو
 ز پړینگه ر تیدا ز پړ و زیقهء دحه لین و دجه پربین و دئه زمین -
 موجه دده د: جاره ک دی، سه ر ژنوو - ته نگنا: ته نگه بهر، کیمبه ر، ته نگاف -
 دلگوشا: دلغه کر، بیهنغه کر -

۲۵۷۲- هیژا نه بوویه ره حیقن مه ختووم
 هیژا نه چوویه مه قامی مه علووم
 ۲۵۷۳- هندی ژ خو وی هه بت وجوده ک
 نینن ژ خودی نه وی نمووده ک
 ۲۵۷۴- بی مه شره به یی وه فایین شاهی
 نه و ناچته مه شره با نلاهی
 ۲۵۷۵- فانی نه بتن فه نایین موتله ق
 نابیتن نه و به قایین بلحه ق

■ هه فبه ر کرن: نه. خانی -

■ په یقناسی: ره حیق: مه ی - مه ختووم: کوتا بووی، سه رمؤهر کری - ره حیقن
 مه ختووم: شه رابا گه هیشتی - مه شره به: ئافخوری - مه شره ب: جیهی
 فه خوارنی - فانی: نه مایی - فه نایین موتله ق: نه مایین راستین - به قا: هه رمان،
 مانه وه - بلحه ق (بالحق): ب راستی، ب خواستا خودی -

■ جوانکاری: په یفین به قا و فه نا دژ بهرن .

۲۵۷۶- فانیی ژ بو وء را به قایه
 باقیتی ژ بو وء را لقایه

■ هه فبه ر کرن: میر. هژ. ئوس. ویرا -

■ په یقناسی: فانیی: فانی بوون، نه مان - باقیتی: باقی بوون، مانه وه -

۲۵۷۷- ئەمما نە ب ئتتسال وئلحاق
بەلکی کو ب ئنفسال و ئتلاق

- **هەقبەرکرن: ئۆس. ئەلحەق، ئتلق - زا. بەلکی کو ب - ھژ. میر. ھم. ئۆس. ئە. رۆ. جا. بەلکی نە ب-**

۲۵۷۸- ئەف رەنگە دکەت مورادئ حاسل
ئانجا دبیتە موریدئ واسل

- **هەقبەرکرن: ھژ. ئە. ھم. دبته - میر. مورید و -**
- **پەیقناسی: ئتتسال (اتصال): پەبوەندی، پێقەیی - ئلحاق: پێقەتی، گەهشتن و پێقە بوون - ئنفسال (انفصال): ژ ھەف جودابوون - ئتلاق (اطلاق): ئازادی، بەرەدایی - ئانجا: ئیجار - موریدئ واسل: موریدئ کو گەهشتنیبە مورادئ خوە -**

- **شروڤە: دەما کو جەوھەر ژ عەرەزئ جودا بوو و تەنی ما، ھینگا وئ یا جارەک دی دادنن ناف تاسکا ئەزموونئ. ئەو تاسک ھەرچەند کو جیبەکی تەنگ و تاری و ئاسی یە، لی وەکی چۆلا نەمانئ دلقە کریبە. ئەو دبە ھەقەرەنگئ تونگە و پیاڵەیان، ھەتا دەما کو رەنگئ وئ سۆرە یان ژئ ئالە. ھئ ژئ نەبوویە مەیا گەھیشتی و توخ، ھئ ژئ نەگەھیشتی یە پلە یا ناسکری و بلند. ھندی کو ئەوئ ژ خوە ھەبوونەک ھەبە، ھیچ نموونەیک ژ خودئ ل بال وئ نینە. ئەو بیی ئافخۆری یا وەفایا شاھی، ناچە بۆ قەخوارنگەھا خودایی. تا کو ئەو ب گشتی تونە نەبە و خو تونە نەبینە، ئەو ھەرمانا راستین ب دەست خوە قە ناھینە و ناھینە.**
- **تونەبوونا وئ ژ وئ را ھەرمانە، ھەرمانا وئ ژ بۆ وئ را دیدارە. لی دیدارا وئ نە دیدارەک پێکگەھیشتن و تیکەلبوونئ یە، بەلکو دیدارەک ژ ھەف جودا و دوور ژ ھەفە. نا وەھا دگیژە مرازئ خوە و ل وئ دەری دبە موریدەکی پێگەھیشتی.**

بالکیشی: خانئ ل قئ پشکا مەم و زینئ دا جارەکی مروڤان پشتی مرئئ دوەکینە دانەیا میوہیەکی کو تئ چاندنئ و سەر ژنوو میوہیەکی ددە. ھەم ژئ ئەوی دوەکینە خوارنەکی ل ناف لەش دا کو ب دەسگاہئین گەوراننئ تئ گەورینئ و تئ دا پالاندنئ، پشکا نەرم و ھیزا و پیدقی یئ لەش ژئ جودا دبە و لەش قەدکشینە خوە و سەر ژ نوو دبە مادە و ھیزا ژیانئ و پشکا نەپیدقی ژئ ژۆر دا دچە و ژئ جودا دبە. جارەکی ژئ ئەوی دوەکینە مەیا کو ژ تری یان چئ دبە. ھندی کو تری وەکە خوە بە، خوە ببینە نابە، مەی. مەی ھینگا مەیە کو چو نیشانەیک ژ تری یا ل بال نەمابە. مروڤ ژئ ھینگا دکارە بگیژە پلەیا بلندە عرفانئ کو ژ خوە دوور بە و ھای ژ ھەبوونا خوە نەبە و ژ بلی خودئ چ تشتی نەبینە و ل خودئ دا فانی و تونە بە و بگیژە پلەیا فەنا فی ئەللاھی یئ.

۲۵۷۹- يارەب چ دېت ژ بەر مە كۆران
چارەك نو قەدى حجاب و تۆران
۲۵۸۰- بېنەندە بىكى ئەمى د عاجز
بى پەردە و بى حجاب و حاجز
۲۵۸۱- دەريايىن يەقېن بىكەت تەمەووج
ئەم ژى بىكرين دەمەك تەفەرۇچ

■ ھەقبەر كرن : مير . بكرن -

■ پەيقناسى : قەدان : راکرن ، بلندكرن - حجاب : پەردە - تۆر : گريچن ، شەبەكە -
بېنەندە : بېنەر ، ديتۆخ - عاجز : نەكار - حاجز : پەردە ، پەرزىن - تەمەووج :
پېلقەدان - تەفەرۇچ : سەيران ، تەماشاشا -

۲۵۸۲- ئەف زەن و گومان و علمى تەقلید
تەبدیل بېن ب عەينى تەوھید
۲۵۸۳- ئەسباب و وسىلە قەت نەمىن
چارەك تە موسەبى بىنن

■ ھەقبەر كرن : ئە . پرۆ . علمى تەقلید - مير . حم . رۆ . جا . ھژ . زا . علم و
تەقلید - - رۆ . ئە - پرۆ . تە -

بالكىشى : علمى تەقلید ژ علم و تەقلید دوروست ترە .

■ پەيقناسى : زەن (ظن) : گومان ، دودلى ، شىكەرى - علم : زانست -
تەقلید : بزارىكرن ، لاسايى - تەبدىلبوون : گوھۆرېن - عەين : خوەبخوھ ،
دوروست - تەوھید : يەكرانين ، يەكرانينا خودى وباوھرى ب يەكبوونا خودى -
موسەبب : سەبەبكار ، ھۆكار ، سەبەبساز ، خودى -

۲۵۸۴- ئىمان مە ھەيە ب زاتى واجب
ئىمكانىيەتا مە بوويە حاجب
۲۵۸۵- ديسان ژ مە ھەر تو مە خەلاس كە
يارەب مە ژ بۆ خورا خوناس كە
۲۵۸۶- ئەف سەير و سولووك و تەيى مەنزل
مەخسووسە ژ بۆ مورىدى موقبل

■ پەيقناسى : زاتى واجب : خودى ، خودايى كو ھەبوونا وى پېدقى يە -
ئىمكانىيەت : نەپېدقى بوون ، تشتا كو ھەبوون و نەبوونا وى وەكى ھەف بە -
يارەب : خودى يۆ - خوناس : كەسى كو خوە ناس دكە - سەير : چوووين -
سولووك : رېوھ چوون - سەير و سولووك : رى و شوونين عارفانە - تەى مەنزل :
راپقاننا وارگەھان ، پىشدا چوون و راپقاننا بەر ب مەبەستان - موقبل : بەختەوھر -

- **جوانکاری:** پشکا زوره په یقین فان مالکانا ژ بوئین عرفان و تهسه و فینه. مالکا ۲۵۸۵ شماره په بؤ حه دیسا " من عرف نفسه فقد عرف ربه "

۲۵۸۷- کهنگی ژ مه را دیت مویه سسه ر
خالق ژ نه زهل نه کت موقه دده ر
۲۵۸۸- له ورا کو خرابی و قه بوولی
نینن ب فه زائل و فوزوولی
۲۵۸۹- عابد ب ریایه کی هه لاکن
عاسی ب دو عایه کی د پاکن
۲۵۹۰- عالم کو وه کی خه یالین زلله
سانع بخو هادی و موزلله

- هه فبه ر کرن: میر. عالم وه کو- میر. نه. خه یال و -

- په یقیناسی: فه زائل (فضائل): سه پراتی، زانست و هونه ر- فوزوولی: ل سینورده ر که تن، خو تیرا کرن- عابد: خودی حه بین، عباده نکار- ریا: دورووی، رووبینی- عاسی (عاصی): ناسی، گونه هکار، سه رکیش- خه یالین زلل: خه یالین وه کی سیبه ران، گوماننا نه ری و نه ری- سانع (صانع): چیکه ر، سازده ر- هادی: هدایه تکه ر، ری یا راست نیشانده ر- موزلل (مضلل): ژ ری به ر، ژ ری ده ر ئینه ر، گومری که ر-

- **شروقه:** ↓

۲۵۹۱- نه و تینته مه نزه را خه یالین
نه و دئیخته په رده یا زه لالین
۲۵۹۲- لین دایه مه جوزئی ئختیاری
نه فسا مه ب لیب و حیله کاری

- هه فبه ر کرن: میر. نه. حم. لیب- هژ. په لید-

- په یقیناسی: تینته: تینه، دهینه- مه نزه ر (منظر): به رچافان- دئیخته: تیخته، دیکه، دخه- په رده یا زه لالین (ضالین): په رده یا تاریتی یی- جوزئی ئختیاری: هنده ک سه ربهستی- لیب: لیب، فیل- حیله کاری: فیلبازی-

- **شروقه:** ↓

۲۵۹۳- ئەو ژی بربىيە ژ دەست مە ناچار
ئەم مانە و لوتفەن حەق مەدەدکار

■ ھەقبەركرن: ئە. ماينە -

■ پەيقناسى: لوتفەن حەق: دلۆقانى يا خودى - مەدەدکار: ئاريكار -

■ شروڤە: ↓

۲۵۹۴- بەس قەنجە ژ بۆ مە عاميان را
ھەر ئەف بەسە بۆ مە عاسيان را
۲۵۹۵- ژەوہلڤە خودى ب حەق بناسين
ھەرچەندە قوسوور و کيم و کاسين

■ ھەقبەركرن: ھژ. ھەرچەندى -

■ پەيقناسى: ژەوہلڤە: ژ ئەوہل ڤە، ژ سەرەتايى دا - قوسوور (قصور): ڤەمايى،
نەكار و نەشى، كورت - کيم و کاس: كورت و نڤيشكان -

■ شروڤە: ↓

۲۵۹۶- پاشى ب دلې خو ژى بترسين
دينى خو ژ عالمان بپرسين
۲۵۹۷- چاوا كو ببيژن ئەم وسا بين
حەتتا كو ژ روو دنى ڤەنا بين
۲۵۹۸- پالا خو بدەينە لوتفەن بارى
بەلكى مە ببه خستن ژ نارى

■ ھەقبەركرن: مير. رۆ. بن، بن - پرۆ. بين، بين -

■ شروڤە: ئەى خودى يۆيى چ ببە كو تو جارەكى ل بەر مە كۆران پەردە و تۆر و
پەرژينان ھلبنى و مەيى نەكار و نەشى ژى بى پەردە و ناقېر و پەرژين بينەر

بکی، دا کو دهریا یا یه قیننی پیل فده و ئەم ژى دهمه کی ل ته تهماشه بکن و ئەف گومان و دودلی و کیمباوه ری و زانستا بزاریکرنی و ل دوو چوونا مه ب ته کپه رسته یی راستین را بینه گوهورینی و پیده ستک و ناقبژیکه ر و دهسته ک نهمین و ئەم ژى بکارن جاره کنی ته هو و هه گهری هه موو تشتی بیین .
باوه ری یا مه ب زاتی خودی هه یه، لی نه پیدقیبوونا مه ژ مه را بوویه به رده و بهرژین و ناهیلله ئەم وی بیین . ئەى خودی یو دیسان هه ر تو مه ژ مه رزگار بکه و مه ژ مه را ناسیار بکه داکو ئەم ب ناسینا خوه ته ژى باش بناسین . ئەف سهیر و سلووک و ریکین عرفانی تایبه تی موریدین خوه شهبه ختن .

ئەگه ر خودی ژ سهری سه ر دا ژ مه ر را چى نه که، ئەف هندایى که نگی ب دهست مه فا بی . له ورا کو خه رابی و باشی، په ژراندن و نه په ژراندن ب ژیهاتیبوون و زانین و نه زانینی نینه . عبادته تکار ب گونه هه کی بچووک و دورووتی یه کی ژ ناف دچن و گونه هکار ب دو عایه کی ژ گونه هان پاک دین .

هه بوونا جیهانی کو وه کی گومانه ک سیبه رداره، چیکه ر و خودایى وی بخوه هه م رینیشاندهره و هه م ریه زرکه ره . ئەو راستی یی دینه و دکه بیره مرؤقان دا ، ئەو په رده یا ره شه ئافیبوونی و ئافه ریتی یی دکشینه سه ر بیره و هزرین مرؤقان . لی ئەوی هنده ک ئختیاری و هیزا هه لبزارتنی ژى دایه مه . لی نه فسا مه ب ده ره و و لپ و خاپاندنی، ئەو ژى ژ دهست مه ده رانییه، تهنی ئەم مانه و دلؤقانی یا خودی .
ته نی ژ مه نه زان و گونه هکاران را ئەو هندا به سه و باشه کو ئەم ل پیش دا خودایى خوه ب دوروستی بناسین، هه رچه نده کو ئەم گونه هکارین و کیماتی یین مه گه له کن .

پاشی ب دلخ خوه ژ خودایى خوه بترسین و دینی خوه ژ زانایان پیرسین و ئەو چاوا بیژن ئەم ژى وسا بکین و وسا بیین، هه تا کو ئەم دمیرین و ژ روو فی جیهانی دچین، ئەم پالا خوه بدهین دلؤقانی یا خودی، به لکی خودی مه دبه خشینه و مه ژ ئاگرى دوژه هی رزگار دکه .

(٦٠)

خاتمه يا كتاب و نامه يين، دسوورته تي ختابا دگهل خامه يين،
هه رچهند غه ره ز خه تمی که لامه، لاکن ل موته که للمی ئیهامه

٢٥٩٩- ئه ی راکبئ واقعی پیاده
وه ی عاشقئ سه فحه یین د ساده
٢٦٠٠- ئه ی شاعرئ ساغر و نگوونسهر
وه ی ساحرئ ساغر و فسوونگر

■ هه فبه رکن: میر. رۆ. ساحرئ- پرۆ. ساغر و- ئۆس. ساحر و ساحرئ-

■ په یقناسی: راکب: سوار- واقعی: ب راستی، ل راستی یئ دا- پیاده: په یا،
نه سوار- ساغر (صاغر): به له نگاز، زه بوون، ژیرده ست- نگوونسهر: سه رنخوون،
سه ره بر ژیر، که سئ کو سه رفه راز نینه- ساحر: سیجر کهر، جادوو-
ساحر: مه سه خه ره کهر، لاقردیکه ر، هه نه کباز، داگیر کهر- فسوونگر:
جادووکار، سیجر باز-

■ جوانکاری: خانی قه له م وه کاندییبه سواره کی کو ل راستی یئ دا په یا یه. له ورا
کو قه له م تا سواری سه ر تلی یان نه به، نکاره بنقیسه و تا که سه ک ژی وی یا
بو نقیسینی پال نه ده، ئه و نکاره خوه بخوه بنقیسه، ل بهر قئ هندئ ژی په یا
یه. په یقین شاعر و ساغر پیگه و په یقین ساحر و ساغر ژی پیگه جناسئ
ساز دکن. په یقین ساغر و نگوونسهر هه قواته نه. په یقین ساحر و فسوونگر
ژی هه روسان. ل په یقا ساحر دا خانی ئاقرئ دده وی هه دیسا پیغه مبه ری
ئیسلامئ ئه و کو گوئییه: شاعر ساحر و جادووکارن.
خانی ل قان مالکانا دا تو جودایی دانه نییه نیقه کا خوه و قه له مئ. چاوا کو قه له م
ل ناف دهستی نقیسه کاره دا یه و چ ئختیار و هیزا وی یا سه ر بخوه تونه یه، شاعر

ژی وسان وه کی وئ قهله می بی ئختیاره و ئختیارا وی ل دهست وی دا نینه،
نقیسکاری دهفته را سهر نقیسان واته خودی هه چی بخوازه ب نقیسکارء دده کرنی
چاوا کو نقیسکار ژی هه چی دخوازه ب قهله می دده نقیسینی .

■ شروقه : ↓

۲۶۰۱- نهی هائمن وادی یا زه لالی وهی غاوی بی دهعوی یا که مالی

■ هه قبه ر کرن : هژ. وادی بی -

■ په یقناسی : هائمن : به ده ایسی، سهر گه له - وادی : فه ید، گه لی -
زه لال (ضلال) : تاریتی - غاوی : ئاقه ری بووی، ری ل بهر به زر بووی، ئاقی
بووی، بیته نی - دهعوی : ئدعا، داوا -

■ شروقه : ↓

۲۶۰۲- نهی خامه بی سهر ته پراشی به درهنگ بهس نامه بی خویش قوماشی خوشه رنگ ۲۶۰۳- روورهش که ب نافی خهت و خالان به دنام بکه ب بی و دالان

■ هه قبه ر کرن : ئوس. زولف - - نه. ئوس. مه که -

■ په یقناسی : سهر ته راش : سهر ته پراشی، سهر لی هاتی ته پراشدنی،
سهر ته پراشدنی - به درهنگ : بهد رووچک، کریت - خویش قوماش : جوانجل، جل
خویشک، تیتو فیتو - خوشه رنگ : رهنگ خویشک - خهت و خال : هیل و نوقوتک،
هه ره هیله ک ژ چهند نوقوتان و هه ره هه رفه ک (پیته ک) ژ چهند هیلان پیک
تن، خال و خیزین کو به ره ب قهله مان ژ بو جوانی بی ل سهر ته فه شا ئنکان
چی دکن - به دنام : به دناق، ناف زراشدی - بی و دال : بی و دی، نافی دو

پیتانە؛ "ب و د" کو پیکفە پەیفە "بد = بەد" واتە خەراب سەپراست دکن -
 ■ **شرۆفە:** ئەى سواری کول راستی یی دا پەییای و ئەى ئەقینداری رووپەلین
 سادە و سپی و ئەى هەلبەستقانی بەلەنگاز و سەرنخوون و ئەى سیجربازی
 حەنەکباز و جادووکار، ئەى بەرەدایی و سەرگەلی چۆلا تاریتی و ری بەزربوویی
 و ئەى ئاقەری بووی داواکاری تەکووزی و تۆرەداری یی، ئەى قەلەما
 سەرتەرشاندی و بەدرەنگ، بەسە قان پرتووک و نامەیین خوەشک و
 خوەشرەنگ ب نافی خەت و خالان و بی و دالان روورەش بکە.

۲۶۰۴ - هندی وه کو خەت غوباری هورە
ئەو خەت ژ لەتافەتی نە دوورە

■ **هەقبەرکرن:** هم. هژ. غوبار و- ئۆس. غوباری هور بوو- - ئۆس.
 نە دوور بوو-

■ **پەیفناسی:** غوبار: تۆز، نافی خەتەکی هور و جوانە ل خوشنقیسی یی دا-
 لەتافەت: نەرمی و جوانی - نە دوورە: دوور نینە-

■ **شرۆفە:** ↓

۲۶۰۵ - گافا کو ژ رەنگی مەشقی پر بوو
یان شوبهەتی نەسخ و سولسی گر بوو

■ **هەقبەرکرن:** رۆ. نەسخی سولسی -

■ **پەیفناسی:** مەشق: نموونە، بەرنقیس، ئەو خەتین کو خوەندەبیژ دنقیسە و ددە
 شاگردان کول بەر بنقیسن - پر: گر و رەش - نەسخ و سولس
 (نسخ و ثلث): دو جورە خەتین عەرەبی نە - گر: مەزن، درشت -

■ **شرۆفە:** ↓

۲۶۰۶- نهو ناسخن نوسخه یا جهماله

بی رهونق و روهنی و کهماله

- ههقبه رکن: رۆ. جهمالن، کهمالن -
- په یقناسی: ناسخ: نه سخکار، کهسی کو نفیسینه کی ل بهر نفیسینه ک دی هلدگره و دنقیسه، روونقیسکار، باتلکه ر، ژ هولن راکهر - نوسخه: نفیسار، نفیسارا کو ل بهر نفیساره ک دی هاتبه هلگرتن -
- شروقه: ↓

۲۶۰۷- لازم نهوه دل بهری د ساده

خهت لی نهبتن وهکی قه لاده

۲۶۰۸- خوش زینه ته خهت ل ماهی روخسار

هندی ل روویان نه بوویه ههفسار

- ههقبه رکن: نه. ل وان نه بوویه ئیقار -
- په یقناسی: ساده: ساف و هولوو، لیره دا تی ب واته یا بیموو، کهسی/که سا کو پرچ هی ل سهر روویان قه نه هاتییه - خهت: هوورده پرچ - قه لاده: خه لیتک، بهندی ئوسکورا سه و تاژیان - روخسار: نه فهش -
- جوانکاری: خانی لیره دا ب تیره کی دو نشان هنگاقتییه. یه ک مه جازی یه و یا دی حه قیقی. ل رووفا ژ کهچ و زهری یان را یه کو خهمل و خهت و خیز ده بی زور سفک و نازک به، کو ل دوورفا دیار نه به، خهمل و خشر هینگا خوه شک و جوانه کو سفک و نازک به، لی دهما کو گهله ک بوو، دبه وه که ههفساره کی ل سهری هیستری دا، یان ژی خه لیتکه کی ل ئوسکورا تاژی یان دا. نه فا واته یا مه جازی بوو، واته یا حه قیقی یا فان مالکانه نهوه کو خانی ژ خوه و قهله ما خوه را دبیژه: جوانکاری بین توره یی هندی کو سفک و زووتیگینه ر و به رهش بن، خوه شکن، لی دهما کو گریدایی و حشک و دوژوار دووره فام بوون، هینگا ژ جوانی یی دوور دکه فن.

■ **شروڤه:** هندی کو خهت هوورک و غوباری به، نهو خهتا خواهشک و نازکه، لی گافا کو وهکی بهرنقیسان گر و درشت و رهش و نستوور بوو و یان ژی بینانی خهتین نهسخ و سولس گر بوو، وی دهمی نهو خهتا جوانی و خواهشکوی یی ژ ناف دبه، دبه تشتهکی کریت و ناشرین و بهدرووچک. یا پیدقی نهوه کو دلبرین نازهنین و نووگههشتی خواه سفک بخهملین، نهکو خهت و خیز و خهمل ژ وان را ببه وهک خهلیتکا تاژی یان. خهت و خال جوانی، لی بهلی هندی کو نهو خهت و خالانا وهکی ههفساران ل سهر و رووی دلبهران نهالن.

۲۶۰۹- نهی خامه ته ژی گهلهک دریژ کر
نهف نامه بهسه ته پر قریژ کر
 ۲۶۱۰- هه رچهند که لام شوبهین دور بت
 بی قهدر دبت دهما کو پور بت
 ۲۶۱۱- نابینی ب قیمهتن جهواهر
 لهو را کو د هندکن د نادر

■ ههقبه رکن: میر. نهف - نه. تهژی/تژی - میر. بر. حم. رو. هژ. ته پر -
 ■ جوانکاری: نهف مالکا نقتباسه ژ قی ههلبهستا نزامی یی گهجهیی کو دبیزه:
 (لاف از سخن چو در توان زد،
 آن خشت بود که پر توان زد)
 واته: دهما کو مروف ژ گوتنن وهکی دور و گهوههران دئاخفه و داوا وان دکه، ناببه کو مروف وهکی که لپووچان ل دوو ههف را ریژ که.

■ **شروڤه:** نهی قهلهمی ته ژی گهلهکی دریژ کر، نهف پرتووکا نییدی بهسه، ته گهلهک نهو قریژ کر. گوتن هه رچهند کو وهکی دور و گهوههران بن ژی، لی دهما کو گهلهک بوو بی قهدر و بی بوها دبن. ما تو نابینی کو جهواهر ب قیمهت و گرانبوهانه، نهو هندکن و دهست ناکهفن لهوما.

۲۶۱۲- سههو و غهلهت و خهتا و نسیان
 مه جموعه یی ناپه سهندی عسیان

■ ههقبه رکن: نه. نوس. ناپه سهند و -

- په یقناسی: سه هو: شاشی - غه لته (غلط): نه دوروست، شاش - خه تا: سووچ، شاشی - نسیان: ژبیر کرن - ناپه سه ند: نه هیژا، نه په سنی - عسیان (عسیان): گونه ه، سه رکیشی -

■ شروقه: ↓

۲۶۱۳- ته حریر کرن ته بی ته نه ممول
 کی دی بکته تن ژ ته ته ه ممول
 ۲۶۱۴- کهس نینه بکته ژ بو ته ته حسین
 گوینه نده یی نافه رین و نه فرین
 ۲۶۱۵- نه ی بی نه ده با خه رابه بی عار
 گوستاخ و سته مگه ر و سییه ه کار

- جوانکاری: په یقین نافه رین و نفرین دژ بهرن. گشتی په یقین قی مالکی هه قبا بهت و هه قبه یوه ندن.

- په یقناسی: ته حریر کرن: نفیسین، سه ربه سترن - ته نه ممول: تیپه زین - ته ه ممول: تابکرن - ته حسین: نافه رین گوتن - گوینه نده: بیژه ر - نه فرین: نفرین، نفر، نه نافه رین - بی نه ده ب: بی توره - بی عار: بی شهرم، بی فهیت - گوستاخ: ئووز، ژ روو ده رکته تی، روو قه کری، بی په روا، بی باک - سته مگه ر: سته مگه ر، زوردار، زورکار - سییه ه کار: ره شکار، تاوانبار -

■ شروقه: ↓

۲۶۱۶- هندی کو سه ری ته من قه لم کر
 نه و چنه ته خه تن خه تا ره قه م کر
 ۲۶۱۷- هندی کو سه ری ته من ته پاشی
 نه و چنه نه ته کر گونه ه ته لاشی
 ۲۶۱۸- فه حاشی ته کر ژ ره نگن خانی
 نه ققاشی ته کر مسالین مانی

- هه قبه ر کرن: میر. بر. زا. فه حاش، نه ققاش - نه. رو. هژ. جا. فه حاشی، نه ققاشی -

- پەيقناسى: قەلەم كرن: بېرىن، ژى كرن، تووژ كرن - خەتئ خەتا: خەتئ سووج و گونەھان - رەقەمكر: رېز كر، ھەژمار، نقيسى - گونەھتە لاشى: تېكۆشىن ژ بو گونەھان - فەحھاش: دوژىنكار، دوژىنبيژ، خەبەرچۆرس - نەققاش: وئىنە كېش -

■ شىرۆفە: ↓

۲۶۱۹- مەشغولى بەسە ب لەعب و لەھوان
تەوبا خو بکە ژ خەتا و سەھوان
۲۶۲۰- چارەك وەرە سەر تەرىقتى تەوبە
ھندى نەگەھىشتى تە نەوبە

- ھەقبەركرن: ھژ. ئە. ھم. جا. مەشغولى - ئۆس. مير. رۆ. زا. مەشغول - ھژ. خطو -
- پەيقناسى: مەشغولى: سەرگەرمى، خەرىكبوون - لەعب: لاقردى، ھەنەك، لەيز - لەھو: ھەنەكېن شۆر، ھەنەكېن توند - تەوبا خو: تۆباخو، تەوبە يا خو - نەوبە: نۆبە، نۆبەت، گەرەد -

- شىرۆفە: ئەى قەلەمى تە بېى تېھزىن گەلەك شاشى و خەلەت و ژبىركرن و چەوتى و ھەلە و كۆمەك گونەھىن نەپەسنى و نەباش نقيسىن، كى دى قان ھەموويان ژ تە بپەژىنەو تاب بکە؟ كەس نىنە كو نفر و ئافران ل تە بکە و ژ تە را بېژە ئافەرىن .

ئەى بى تۆرە يا بى فەھىت و خەرابكار و ئەى رووفەكرى يا رەشكار و ستەمكار، ھندى كو من سەرى تە قەلەم كر و تووژ كر و بېرى، ھندى چوو تە خەتئ خەتايى رېز كر و نقيسى، ھندى من سەرى تە تەرشاند، ھندى چوو تو تېكۆشى كو گونەھكارى بى بكى. تە وەكى خانى دوژىنكارى كر. تە وەكى مانى وئىنەنگارى كر. (تە ب نائف خانى دوژىنكارى و ب نائف مانى وئىنەنگارى كر.) سەرگەرمى و خەرىك بوون ب لەيز و لۆتان بەسە، ئىدى تۆبا خو ژ شاشى و گونەھان بکە. ھندى كو گەرەدا مرنى نەگەھىشتى يە تە، وەرە سەر رېكا تۆبى .

۲۶۲۱- نهوبهت کو گههشته خهسمی خامه
تهی کر ل مه نهف نزع نامه

- ههقبه ر کرن: میر. نزع و نامه - نهف مالکا ل هم. دا نههاتیبه -
- په یقناسی: خهسمی خامه: خامه یا خهسم، خامه یا دوژمن، دوژمننا قهلهم -
تدیگر: پینجا، وه ریپنجا - نزعنامه: شهنامه، سکالا، شکایهت -
- شروقه: ↓

۲۶۲۲- نهو به تلن دلاوهری زبه ردهست
نهووهل کهمهرا تههه ووری بهست

- ههقبه ر کرن: رۆ. هم. وی - هژ. وی - رۆ. میر. ژ - میر. نهووهل نهوی -
- په یقناسی: به تل: په هله وان - دلاوهر: دلپینه ر، بویر - زبه ردهست: سه ردهست،
بالادهست - تههه وور: بیباکی، نه ترسی، بیپه روایی - کهمهرا تههه ووری بهستن:
کهمهرا بیباکی یی گری دان، خوه ناماده یی هیرشی کرن، بویرانه راوهستان .
- شروقه: ↓

۲۶۲۳- بوو راکبی دولدولتی نه نامل
دهر حال د گهل م بوو موقابل
۲۶۲۴- کیشا ژ زهبانی زولفه قاره ک
بوو خهسم د گهل م شههسه واره ک
۲۶۲۵- سل بوو رکییا ژ وان عه تابان
نه زمان کرییا ب قان جهوابان

- ههقبه ر کرن: میر. رۆ. ناخر ل مه هاتیبه عه تابان - هم. نؤس. نه. جا. زا. هژ.
پرو. سل بوو رکی یا ژ وان عه تابان - هژ. گه ری یا - هم. گریا - میر. رۆ. ل
وان - پرو. ب قان -

- **په یقنناسی: دولدول: دلدل، نافی هیسترا** هزه رتی عهلی یه - **نه نامل:** پرانه یا نه نموله، سه ریپه نجه، سه رتیل - **زولفه قار:** دوخدار، شووری هزه رتی عهلی - **شه سه وار:** شاسوار، سواری هره باش، شوپه سوار، سوارچاک - **سلیوو:** خه یدی، سوو هات - **رکییا:** تووره بوو -

■ **شروقه: ↓**

۲۶۲۶- **گو نه حمه د نه گهر تو نهی خه بیسی**
هه رچی کو ته گو ت من نهو نیسی
 ۲۶۲۷- **قهولین د ته قهنج نه گهر خه رابن**
فه علین د ته خه تا نه گهر سه وابن

- **هه قبه ر کرن: میر. چی ته گو- هژ. هه رچی کو ته گو ت - رو. هه رچی ته دگو-**
 - **نه. قهولیت، فیعلیت- د قهنج- د خه تا-**

۲۶۲۸- **نهی به دعه مه لو تو قهنج دزانی**
تو قائل و فاعل و خودانی
 ۲۶۲۹- **نهی بووم و د عالهما نه ییستان**
مه ی بووم نه ب دهستی مه ی پهرهستان

- **هه قبه ر کرن: رو. میر. بووم نه ز د - هم. بووم د - پرو. نهی بووم د عالهما-**

- **په یقنناسی: به دعه مه لو: به دکارو- قائل: بیژهر، ئاخیقهر- فاعل: بکر، کرؤخ، کارا-**
نه ی: قاموش، ساز، زل- نه ی بووم: نه ز قاموش بووم، نه ز تونه بووم-
نه یستان: ساز، قاموشستان، قاموشه لان، جیهانا تونه بوونی، جیهانا عه دهم-

- **جوانکاری: هه ردو هه قبه ندین نه ی بووم و نه ییستان له تافه تی ساز دکن، له ورا**
کو نه ی بووم هم ب واته یا نه ز قاموش بووم و همم ژ ی ب واته یا نه ز
تونه بووم تی. نه یستان ژ ی هم ب واته یا قاموشستان یه و همم ژ ی ب
واته یا جیهانا تونه بوونی، جیهانا کو هی خودی چ تشت ژ تونه بوونی نه ئاییوو

هه بوونی. خانی لیره دا دیسان ژ زمانی قهلهمی دگهل خودی دئاخفه و دبیزه،
ئهز نهی بووم، واته تونه بووم و ل جیهانا نه بیستانی دا واته ل جیهانا تونه بوون
و عدهمی دا بووم، ته ئهز ژ نه بیستانی بریم و دهرائیم و ئافراندیم...

■ شروقه: ↓

۲۶۳۰- گافا کو ته ئهز بریم ژ سازی
نه دهنگ د من هه بوو نه گازی

■ هه قبه ر کرن: میر. ته برم- حم. ئوس. ته ئهز برم- رۆ. گافا کو بریم ته ئهز ژ
سازی - میر. نه دهنگی من -

■ په یقناسی: ساز: قامووشستان، قامووشه لان -

■ شروقه: ↓

۲۶۳۱- ته دوور کرم ئهز ژ نک هه فالان
مه هجوور کرم ژ مولک و مالان
۲۶۳۲- بهند و وهسه لئ د من سهرا بون
ئه ووهل ته کرن ب ئه مرئ کون، کون
۲۶۳۳- پاشی کو ته کر د باغی عه شقی
کونکون دلی من ب داغی عه شقی

■ هه قبه ر کرن: میر. رۆ. ته دکر- پرۆ. کو ته کر-

■ په یقناسی: بهند: مؤفک- وهسه ل (وصل): وهسل، گه هک، پیوه ند-
سهرا بون: سه رۆبنۆ، سه ر و بن- کون: ببه- کون: قول- کونکون: قولقولکی-

■ جوانکاری: په یقین دوور و مه هجوور هه قواته نه. په یقین مولک و مال
هه قبه یوه ندن. په یقین بهند و وهسه ل هه قواته نه. په یقین سه ر و بون دژ بهرن.
هه ر دو په یقین کون جناسی ساز دکن.
ئه ف مالکانا ئقتباسن ژ هه لبه ستین سه ره تایا مه سنه وی یا مه لایئ روومی، کو
دبیزه:

بشنو از نی چون حکایت میکند
وز جدایی ها شکایت میکند
از نیستان چون مرا ببریده‌اند
از نفیرم مرد و زن نالیده‌اند

واته: گوهداری یا نه‌یین بکه کا چاوا چیرۆکی فه‌دگێپه و چاوا ژ جوداتی و دووراتی یه سکالا و گازنده‌یان دکه. نه‌و دبێژه، ده‌ما کو نه‌ز ژ نه‌یستانه‌ی بریمه، میتر و ژن ژ نالینا من نالینه.

۲۶۲۴- ته پوف کره جسمین من ده‌ما جان
هاتن ژ دلین من ئاه و نه‌فغان
۲۶۲۵- نه‌فخا ته ل من دل و جه‌گه‌ر سووت
هه‌رچی کو ته پوف کری من نه‌و گووت
۲۶۲۶- نه‌ز لالم و بی زه‌بان و خامووش
بی نه‌فس و نه‌فه‌س ژ قسمین قاموو
۲۶۲۷- به‌زما تهره‌بین ب من ته خواهش کر
دیوانه‌ی گونه‌ه ب من ته ره‌ش کر

■ هه‌قبه‌رکرن: نه‌. دیوانا -

■ په‌یقناسی: ده‌م: هولم، پوف، هه‌ناسه - نه‌فخ: هولم، نه‌فه‌س، هه‌ناسه، پوف -
خامووش: کر و بیده‌نگ - نه‌فس: جان - نه‌فه‌س: هه‌ناسه - دیوانه‌ی گونه‌ه: دیوانا
گونه‌هان، ده‌فته‌را گونه‌هان -

■ جوانکاری: په‌یقین پوف و ده‌م هه‌قواته‌نه. په‌یقین ئاه و نه‌فغان هه‌قواته‌نه.
په‌یقین نه‌فخ و پوف هه‌قواته‌نه. په‌یقین لال و بی زه‌بان و خامووش هه‌قواته‌نه.
په‌یقین نه‌فس و نه‌فه‌س جناسی ساز دکن.

بالکیشی: خانی لیره دا دیسان ب هۆستاتی ب تیره‌کی دو نارمانجان ده‌نگیقه. ب
ناقئ قه‌له‌ما کو دگه‌ل وی دن‌اخفه، به‌ریخ خوه دده خودی و داباشا ئافراندنا
ناده‌م و پوفکرنا روح ژ لایه‌ی خودی و داباشا ئختیاری دکه و دبێژه خودی ته
مرۆف ئافراندن و ته سه‌رنقیسا مرۆفان نقیسی، تو مرۆفان چاوان و کی ئالی دا
بادی، دی وسان و وی ئالی دا بلفن.

■ شرۆفه: ↓

**۲۶۳۸- ھەرچەند گو زاھری ھەیم ئەز
سازەندە تویی وەکی ھەیم ئەز**

- ھەقبەرکرن: میر. رۆ. بېم ئەز -
- پەیقناسی: سازەندە: چیکر، چیکرۆخ، ساز کەر، سازلیدەر - ھەیم: قاموشم، نیمە، تونەمە -
- جوانکاری: ل قن مالکی دا لەتافەت ھەبە، لەورا کو پەیقین سازەندە و ھەیم ھەریەک خودانی دو واتەیانن. سازەندە ھەم تی ب واتەیا چیکرۆخ و ھەم ژى تی ب واتەیا کەسێ کو ل سازى ددە، ساززەن، بلووربێژ. ھەیم ھەم تی ب واتەیا ئەز بلوورم و ھەم ژى تی ب واتەیا ئەز تونەمە.
- **شروۆفە: ↓**

**۲۶۳۹- مانەى بخو تشتەکی دبیژت
خامە بخو رەشحەکی دپژت**

- ھەقبەرکرن: ھژ. تشتەکی، رەشحەکی -
- پەیقناسی: رەشحە: تەپایی، دلۆپ، دیلاف، ئاڤا دیلاندى -
- **شروۆفە: ↓**

**۲۶۴۰- کاتب قەلەمى دکەت سییەھکار
سازەندەبە ھەى ژ دەست ب ھاوار
۲۶۴۱- نای و قەلەم و کتاب و نیشان
تیر و ھەدەف و کەمان و کیشان**

- ھەقبەرکرن: میر. رۆ. سەدا و کیشان - پڕۆ. ھم. ھژ. نای و قەلەم و کتاب و نیشان. نای و قەلەم و مەداد و نیشان. نای و قەلەم و سەدایی کیشان/کیشان -

■ په یقناسی: کاتب: نفیسکار - سبیه هکار: ره شکار، کریار نه باش - سازنده: ساز ژهن - نای: نهی، بلوور - نیشان: نوقته و هیل، ئامانج - هدهد ف: ئامانج، نیشانه - که مان: که وان - کیشان: پرانه یا کیش، تهرکه ش، تیردانک، تیری کو پهر پیقه گری ددان -

■ جوانکاری: هه قبه ندا سبیه هکار له تافه تی ساز دکه، له ورا کو خانی هم به را وی ل سهر جوهره را ره شه کو ژ قه له من دایه و نفیسکار ب وی رووپه رین سپی رهش دکن و هم زی کریارین ره شکار و گونه هکاران مه به ستا وی یه، کو خودی ئاکادار و بکری وانه .

■ شروقه: ↓

۲۶۴۲- مه حکووم عه له یه بوون د ته قدیر
هیژ نسمی گونه ه نه بووی ته ستیر

■ هه قبه رکن: هژ. عه له یه ی - میر. رو. و - هژ. ب - میر. نسیم و - رو. نه بوویه -

■ په یقناسی: ته قدیر: فه رمانا خودی، سهر نفیس - ته ستیر (تس طیر): ریژ کری، نفیسی -

■ شروقه: دهما کو بوو گه په دا قه له ما دوژمن ئاسا، سکاله نامه یا من وه پیچا و نهو په هله وانا دلاوهر و ژورد ه ست و خودان هیژ پیش دا خوه ناماده کر و بویرانه بهر ب من هات و سواری دولدولا تپلان بوو و ل هه مبه ری من راوه ستا و زمانه خوه یی وه کی زولفه قاری دهرانی و وه کی شاه سواری کی بوو دوژمنی من و تووره بوو و ژ وان عه تابین من رکا وی هات و ب فان بهر سقانا نه زمانه وی قه بوون و وه ها گوته من:

■ نه حمه دو نه گهر تو مروقه کی خه راب نینی، ته ههر چی گوته من نه و نفیسی . ما من ژ بلی گوته نین ته تشته ک دی نفیسیه؟ گوته نین ته نه گهر خه راب بن یان

قهنج بن، کریارین ته ئه گهر شاش بن یان راست بن، ئه هه ی یی به دکار و به دکریار تو بخوه چیتتر دزانی، کو تو بیژهر و بکر و خودانی. ئه ز ل جیهانا نه یستان و تونه بوونی دا سازه ک بووم، ئه ز مه یه ک بووم لی نه ل دهستی مه بیه رهستان دا بووم. ده ما کو ته ئه ز ژ سازی بریم، ته ئه ز ژ جیهانا تونه بوونی ده رانیم و هانیمه جیهانا هه بوونی، نه دهنگ ل من دا هه بوو نه ژ ی گازی. ته ئه ز ژ کوما هه فالان قهقه تاندم و ته ئه ز ژ مال و وارن دوور خستم. ته به ند و گه هکین من سه رۆبنۆ کرن، ته پیش دا ب فه رمانا په یفا به، ئه ز کونکونی کرم. ل دوو را ته ل باغی ئه قینی دا دل و جه رگی من ب فینداری کونکونی کر. ته بایی جانی پوفی له شیی من کر و هه دگهل وی ئاه و زاری ژ دلی من بلند بوون. پوفا ته دل و جه رگی من شه وتانندن، ته هه رچی پوفی من کر و ئه ز فیتر کرم من ئه و گۆت. ئه ز لال و بی ئه زمان و کر و کپ بووم، بی جان و بی هه لم ژ جنسی قامووشی بووم. ته شه هیانا خوه شی یی ب من خوه شی کر، ته ده فته را گونه هان ب من ره شی کر. هه رچه ند کو ل رووفا ئه ز هه مه، لی سازژهن تو یی، ئه ز وه کی نه بیمه و یان ژ ی وه ک بیژی کو تونمه. ما گهلۆ نه ی بخوه تشته کی دیژه، ما گهلۆ قه له م بخوه دلۆپه ک جه وه هر درژینه؟ نفیسکاره کو قه له می دکه ره شکار و گونه هکار، سازژهنه کو نه ی ژ دهستی وی دکه هاوار و گازی. نه ی و قه له م و پرتووک و نشان، تیر و ئارمانج و که وان و تیردانک هه ل وی رۆژی دا کو هه ناغی گونه هان نه هاتبوو نفیسینی، ب فه رمانا خودی و ل رۆژا به ری دا بوونه گونه هکار.

۲۶۴۳- یاره ب تو دزانی خانی یی ژار

ته شبیه ب خامه یا گرفتار

۲۶۴۴- قه لینی وی د دهست ته دایه ئه لحه ق

دهستی وی د دهست خو نینه مو تله ق

۲۶۴۵- گا فا کول وی ته سه ر قه له م کر

هه رچی ته ئرا ده کر ره قه م کر

۲۶۴۶- ئامر تویی نه و ب ئه مر مه ئموور

مه ئموور دبن هه می شه مه عزوور

■ هه قبه رکن: حم. وی دهست -- حم. ئه مری - هژ. ئه مری -

- پەيقناسى: ئامىر: فەرماندەر - ئەمىر: فەرمان - مەئمور: فەرمان لىق بوويى، فەرمانبەر - مەعزور (مەذور): ھىزايى لىق بوويى -

■ شىرۋە: ↓

۲۶۴۷- گەر دائىھە وى تە ئختيارەك
 ئەو ژى وئ سىپارە تە ب جارەك
 ۲۶۴۸- ئەو گەر عەلەم و وەگەر قەلەم بوو
 پەيوەستە دەست تە سەر قەدەم بوو

- ھەقبەركىن: ھىم. مىر. ھىز. رۆ. وى - پىرۆ. وئ - مىر. رۆ. عەدەم - پىرۆ. عەلەم - ھىز. جىھى نىفمالكان لىق ھاتنە گوھۆرىنى.

- پەيقناسى: عەلەم: ئالا - پەيوەستە: ھەردەم، ھەمىشە - سەر قەدەم: ل سەر سەرى، مەبەست سجدەكارى يە -

■ شىرۋە: ↓

۲۶۴۹- نەفە و زەرەرا خو ئەو نزانى
 يا قەنج ژ بو خو را چ زانت
 ۲۶۵۰- چاوا كو ژ بو تە را رەزايە
 ئەو نەى سەتە وى ئەو ھەوايە
 ۲۶۵۱- وھلالاھ ژ سەفیدی و سىياھى
 وى قەسد و غەرەز تويى ئالاھى

- ھەقبەركىن: ھىز. وھلالا - ھىم. ژ سەفید و -

- پەيقناسى: نەفە: سوود، بەھرە - زەرەر (ضرر): زىران، زىان - رەزا: رازى بوون، پىخۆشى - نەى سەتە: وەكى نەين - ھەوا: خواست، ئەقین - سەفیدی: سىپىتى - سىياھى: رەشاتى - قەسد (قصد): مەبەست - غەرەز (غرض): ھىزرا دلى - ئالاھى: خودايىق من -

■ **شروقه:** خودی یۆ تو بخوه باش دزانی کو خانی یی ژار و بهلهنگاز وهکی وی قهلهما گیرۆدار فهرمانا دلج وی نه ل دهستی وی دایه، دلج وی ب راستی ل دهستی ته دایه، دهستی وی قهت ل دهستی وی دا نینه و ئختیارا وی نه ل دهستی وی دایه. گاڤا کو ته سهری وی وهک سهری قهلهمی تووژ کر، هه چی کو ته خواست نهوی ئه و کر و نفیسی، فهرماندهر تو یی و ئه و فهرمانبهری فهرمانا ته یه. فهرمانبهر بیگونههن و هیژیایی لیبهۆرینی نه. ئه گهر ته ئختیارهک ژی دابه وی، نهوی ئه و ئختیارا دایه دهستی ته و سپارتیه ته. ئه و ئه گهر ئالا به، یان ئه گهر قهلهم به، ههردهم ل دهستی ته دا و ل خزمه تا ته دا ل سهر سهری خوه ئاماده بوویه. ئه و زرارا خوه و سوودا خوه نزانه، ئه و قهنجی و خهرابی یان یان ژی نزانه. ئه و وهکی نهیی یه و چاوا کو ته ییخۆشه، ئه و مرازی وی یه و نهوی ل وی ههوا یی دا بیژه. خودی یۆ سۆندی دخۆم ب ناڤی ته، کو ژ رهشی بگه تا سپی یی، تهنی خواست و مرزا و مه بهستا من تویی.

۲۶۵۲- ئه ماما ب موره کهبا قهبا ئح
 روو رهش کر نه گه لهک سه فائح
 ۲۶۵۳- خه تی ته یه سه رنقشت و سه رمه شق
 سی ساله خه تی خه تا دکه ت مه شق

■ هه قبه رگرن: هم. هژ. زا. جا. سه رنقشت و سه رمه شق- میر. رۆ. سه رنقشتی سه رمه شق - - میر. رۆ. سی - هم. پرۆ. سه (سی) - هژ. سیه -

■ په یقناسی: موره کهب: جوهر، حوبر- قه با ئح: پرانه یا قه بیج، پیس، خراب، کریتی، گونه ه- سه فائح (صفائح): پرانه یا صفحه، رووپه پ-

■ **شروقه:** ↓

۲۶۵۴- له ورا کو دهما ژ غه یب فک بوو
تاریخ هه زار و شپست و یه ک بوو

- هه فبه ر کرن: هژ. غه یب- هژ. ته ئریخ -
- په یقناسی: غه یب: جیهانا نادیار، زکی دایکی - فک بوو: جودا بوو-
تاریخ: میژوو، دیرۆک -
- شروقه: ↓

۲۶۵۵- ئیسال گه هشته چل و چاران
قی پیشره وی گونا هکاران

- هه فبه ر کرن: میر. رۆ. ئیساله - هژ. گه هیشه - - حم. هژ. میر. رۆ. وی -
- په یقناسی: پیشره و: پیشه و، پیشیکیش -
- شروقه: ↓

۲۶۵۶- فیکدا ژ مه ناهیان گه له ک مال
یه ک پوول نه نهن ژ حوسنی نه عمل

- هه فبه ر کرن: هژ. نه هن -
- په یقناسی: فیکدا: به رهه ف کر - مه ناهی: نه و کارین کو خودی گۆتیه نه کن،
گونا ه، کارین ناره و - پوول: پۆلک، پاره - حوسنی نه عمل: کریارین باش،
باشی یا کریاران -

۲۶۵۷- نهووهل کو ته دا ژ عه شقن مه تلهع
ئاخر بده وی تو حوسنن مه قتهع

■ هه قبه رگرن: رۆ، گهر- پرۆ، کو -

■ په یقناسی: مه تلهع (مطلع): جیهی دهر که تن و سهر دانی، یه کمین مالکا غه زهل و قه سیده یان - حوسن: باشی - مه قتهع (مقطع): کوتایی، جیهی قه برینن، کوتاترین مالکا غه زهل و قه سیده یان.

■ شرۆفه: هه رچه ند کو نه وی ب جه وهه را نه پاک یی و گونه هان گه له ک رووپه لین سپی رهش کرنه، لی خه تی ته بهرنقیس و سهرنقیسا وی بوو. نه قه سی سالن کو نه ول بهروی خه تی ب شاشی بهرنقیس دکه، چونکو ده ما کو نه و ژ جیهانا نادیار هاته دهر و ژ وی جودا بوو، میژوو سالا هه زار و شیست و یه کی بوو. قایه نه ف سه رۆکی گونه هکاران نیسال دبه چل و چار سالی. لی ل دریزایا ته مه ننن خوه دا گه له ک گونه ه کرنه و ژ کریارین باش ژ ی پۆلکه ک ل دهستی دا تونه یه. ته کول سه ره تایی دا نه قینا هه له اتنن دایه وی، بالی ل کوتایی دا باشی یا کوتایی ژ ی بکه پارا وی. ته کو نه ول سه ره تایی دا ب نه قینا خوه ئافراندییه، قیجا ل کوتایا جیهانی و رۆژا ئاخره تی ژ ی کوتایا وی ب خیر بکه و نه وی ب دلۆقانی یا خوه ببه خشینه.

* * * * *

روونقیسی کوتا بوو روژا شه مبین ۶/۵ / ۲۰۰۴ ده مژمیر ۶/۵۰ پشتی
نیفرۆ ل بازاری زووریا سویرایی
تویژاندن / دانه به رهه فا مه م و زینا خانی ل بهر پینج ده ستتیس و پینج
چاپان کوتا بوو روژا پینج شه مبین ۲/۲ / ۲۰۰۶ ده مژمیر ۲۱ / ۱۶ شه ف ل
بازاری زووریا وه لاتی سویرایی
شروقه و توژکاری و لیکۆلین و خوهندنه فه کوتا بوو، شه فا پینج شه می
یی سهر ب ئینی یی ۲۸ ی سپیته مبرا سالا ۲۰۰۶ ی ده مژمیر ۱۲ و ۵
خوله ک ژ نیقی شه فی بهوری . بهرانبه ر دگه ل شه شی میهر مه ها سالا ۱۳۸۵
ئیرانی و پینجی ره مه زانا سالا ۱۴۲۷ ی عه ره بی -

کوتاترین خوهندنه فه یا گشتی :
۲۰۰۷/۶ / ۵ زووریا

ژیدەر:

- ۱- مەم و زین دەستتقیسا ئالۆشی
- ۲ مەم و زین دەستتقیسا ئەرواسی
- ۳- مەم و زین دەستتقیسا میر سەیفەدین ە
- ۴- مەم و زین دەستتقیسا پرتوو کخانا بێرلینی / ئۆسکارمان
- ۵- مەم و زین یا حەمزە بەگئ مکسی
- ۶- مەم و زین یا مارگاریت رۆدینکوۆیی
- ۷- مەم و زین یا ھەزارە
- ۸- مەم و زین چاپا ئۆرمی یی
- ۹- مەم و زین وەرگێرا جاندۆست ە
- ۱۰- مەم و زین دەستتقیسا زەینەلعبەدین ئامیدی
- ۱۱- چەند قە کوۆلین ل دۆر مەم و زینا خانی، حەجی جە عەفر
- ۱۲- دیوانا مەلایی جزیبری
- ۱۳- فرھنگ فارسی د. م. موعین
- ۱۴- فرھنگ فارسی ح. عەمید
- ۱۵- فرھنگ فارسی عامیانە
- ۱۶- قاموس عربی المنجد
- ۱۷- قورئانا پیرۆز
- ۱۸- پنج گنج نظامی
- ۱۹- دیوان حافظ شیرازی، بە روایت احمد شاملو
- ۲۰- دیوان حافظ شیرازی بە کوشش خلیل خطیب رهبر
- ۲۱- شرح سودی بر حافظ، محمد سودی بسنوی، ترجمه دکتر عصمت ستارزاده
- ۲۲- شرح غزل های حافظ، نوشته دکتر حسینعلی هروی
- ۲۳- حافظ جاوید، شرح دشواری های ابیات و غزلیات دیوان حافظ، هاشم جاوید
- ۲۴- ابیات بحث برانگیز دیوان حافظ، دکتر ابراهیم قیصری
- ۲۵- حافظ نامه، بهاءالدین خرمشاهی
- ۲۶- مثنوی مولوی
- ۲۷- بدیع و عروض و قافیه، کتاب درسی
- ۲۸- صنایع بدیع، کتاب درسی

- ۲۹- بدیع و بیان، د. شمیس
۲۰- فرهنگ تلمیحات. د. شمیس
۳۱- فرهنگ کنایات . د.م. ثروت
۳۲- شرح گلشن راز شیخ محمود شبستری
۳۳- ژیان و بهره‌مین نه‌حمه‌دی خانی، عه‌بدوللا، م. وارلی
۳۴- دیوانا نه‌حمه‌دی خانی، عه‌بدوره‌حمان دوره
۳۵- دیوانا نه‌حمه‌دی خانی، ئیسماعیل بادی
۳۶- شهرنامه یا بدلیسی

37- Arabisches Wörterbuch für die Schriftsprache der
Gegenwart
Hans Wehr- Harrassowitz verlag. Wiesbaden 1985

